Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0001-1
DFG

Ex Bibliophylacio Caroli
Joannis Nepom. Altmann
Philosophiæ & Medicinæ
Doctoris & Physici Provincialis Cremsensis.

Dv 12

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0002-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0003-2

Baron O'Brien Obristlieutenant von Kerpen Jnh:
Am 10: October 812

V 11

Luminare maius.

Cinthius vt totum radijs illuminat orbem.
Illuminat latebras sic medicina tuas.

Lumen Apothecariorum.
Thesaurus Aromatariorum.

Dv 12

¶ Joannis Jacobi Manlij de Bosco in opus Luminaris maioris ad Bernardinū Nigrum ciuem Papiensem prohemium feliciter incipit.

Cum pleraqȝ in medicorum antidotis peruerse intelligi a plurimis animaduerterem. tum ꝙ grece/arabiceqȝ scripta vocabula pessime acciperent. tuȝ ꝙ operandi artem/moduūqȝ penitus ignorarent. olim ego iuuenili etate cōcitus breues ac succintas annotationes conscripseram. moꝝ vero succedentibus annis ceptum a me studium in magnis meis occupationibus deposueram penitus: tametsi eius semper animi fueriȝ vt quoad fieri posset de posteris benemererer. Tua tamen me voluntas nuperrime impulit Bernardine vti munus a me antea susceptum non modo non oblitterari paterer: sed ⁊ in corpus redigerem/adderemqȝ plurima que posterior etas/exercitiumqȝ quottidianum contulere. Itaqȝ factum est vt ꝙ breuissimum fuerat volumen longe amplius excresceret. vtqȝ suscepte a me prouincie modus ordoqȝ seruaretur diui Mesue in primis exponendū opus mihi proposui. Occasionē vero nactus nōnulla subiecia reliquis medicis cōfuse vageqȝ cōscripta. Factūqȝ est vt hoc vnum opus pro alijs multis sufficere videatur. tam late tāqȝ abūde in hac antidotoꝝ materia sumus euagati: quod citra arrogantiā dictum sit: sed ⁊ veritas nusq̄ reticenda. Scio ego incomparabilem egris iacturam eximijs doctoribus illatum esse dedecus non sui culpa: verum ob ministroꝝ potius inscitiam. Dehinc aūt vt arbitror fore confido vt aromatarioruȝ quisquis nostrum hoc opus diligenter tenuerit tuto aggredi possit omnes veteres compositturas. Que vt recte fieret huius gratia negocij Galenuȝ: Diascoridem: Serapionem: Rasim: Auicēnam: Auerroim: Conciliatorem: Gulielmū Placentinum: Gentilem: Nicholum: Franciscum Pedemōtanum: Nicolaum. Michaelem Sauonarollam: Simonem Januensem: aliosqȝ permultos exqsitissime perlegi. Eorūqȝ sentētias huic nostro volumini īserui: quā tibi Bernardine Niger dedico/ac nomini tuo inscribo vt fautorē assertoremqȝ elucubrationes mee te recognoscant obseruent ac venerentur. nam cuius auxilium fauoremqȝ potissimū implorauerim q̄ eius qui de me locupletissime semper sit benemeritus: Vale.

¶ Opus hoc vndecim sectionibus distinguitur. Prima electuaria continet. Secunda cōditorum formam insinuat. Tertia ipsa loch enumerat. Quarta syrupos ac robub complectitur. Quinta decoctiones instruit. Sexta trociscos comprehēdit. Septima de sief inscribitur. Octaua pillulas componit. Nona de suffuf agit. Decima vnguenta/cerota/emplastraqȝ instituit. Undecima de oleis tractatum claudit. ¶ Distinctio autem hec perutilis subdita est ne lectoribus tedium generetur.

¶ Joānis Jacobi de manlijs de boscho Alexādrini sup descriptiōes antidotarij ⁊ practice diui Joānis mesue ⁊ alioꝝ illustriū medicoꝝ clarissima iterꝑtatio icipit. dicta Luminare maiꝰ.

ELectuarium de arōatibꝰ: qđ scripsit H. ℞. ligni aloes crudi. rosaꝝ. añ. au. xij. gallie muscate: macis: doronigi: pipis lōgi: nucis muscate: mēthe sicce: spice: cassie: masticis: cinnamomi: gariofili: assari. añ. auꝛ. iij. calami aromati. auꝛ. iiij. croci: cardamomi maioris ⁊ minoris: triū sandalorum: reubarbari: costi: cubebe: çinçiberis: seminis feniculi: anisi cheiisꝫ. añ. auꝛ. ij. çucchari. ʒ. vi. miue aromatice. ℥. xij. mellis dispumati. q. s. dosis eius a. ʒ. iij. vsqꝫ ad auꝛ. vi.

Interpretaturi in pñtiaꝝ has descriptiones diui Joānis Meſ. ac alioꝝ medicorū onus humeris nr̄is ipar supplices deo voces reddimus: vt sui roris intima nr̄a aspersione fecūdet: vt tādē e vasto pelago in securꝝ salutis portū nos redigat. Intēdimꝰ itaqꝫ in h̄ ope descriptiōes q̄rūcūqꝫ medicinaꝝ taꝫ vsualiū q̄ꝫ nō vsualiū: tam solutiuaꝝ q̄ꝫ nō solutiuaꝝ: q̄ cōiter apud apothecarios hr̄i debēt ex diuersis oīuꝫ fere medicoꝝ voluminibꝰ excerptas aggregare: ⁊ simplicia in eis igrediētia: quoad ingenij nr̄i debilitas patieꝛ declarare: eoꝝ vꝫ. cōplexionē: electionē ⁊c̄. vt legēti patere poterint. Et si de quopiā simplici auctores dissentire iter se videꝛ (si fieri poterit) cōciliare. ꝙ si minus cui magis initēdū sit dicē ꝓposuimus. Et si qua minus bene dicta extiterint: quod quidē humanis igenijs est familiare: veniā postulātes ea lectoribus examinanda: ⁊ corrigenda ꝓposuimus.

In electuario igiꝛ ꝓrime descripto multa simplicia ingrediunꝛ q̄ sunt declarāda. Sꝫ p̄ dicemꝰ: q̄re dicaꝛ electuariū. dr̄ ḡ electuariū: q̄si electū: q̄ ex mł̄tis ⁊ varijs rebꝰ electuaria ꝯficiunꝛ: ⁊ diuiter ipsa sunt mł̄te: q̄ q̄dā sunt dulcia: q̄dā amara: q̄dā acetosa: vt diaprunus: vel damascenū ꝓut appebit in descriptione ifra in antidotario Nicolai: ⁊ diatamarindus q̄ fit ex dactylis acetosis: ⁊ sic de singulis. ſꝫ aūt Mattheū sylutaticū electuariū diaroma est electuariū de aromatibus.

¶ Recipe ergo ligni aloes crudi. i. nō cocti: q̄ coctū in medicina nullā aut paruā habet efficaciā. ⁊ posset dici sic̄ dic̄ Mesue de rosa al. ⁊ de reubarbaro ꝙ lignū aloes coctū in medicina est sicut hō mortuus. De ligno aloes vide Mattheū sylutaticū in cap̄. ꝓprio auc̄te cassij felicis vbi inquit. multi arabes faciūt ipm̄ bullire in aq̄ ⁊ illa aqua vtuntur ad multa. tale ergo lignū aloes amisit virtutē ⁊ spiritum. Istud v̄o lignum est lignū arboris suauissimi odoris ſm quosdā: ⁊ est lignū qđ reperiꝛ in magno flumine supioris babylonie: cui coniungiꝛ fluuius paradisi terrestris. vñ q̄dā dicunt ꝙ ipulsione fluuij ab arboribus terrestris paradisi cōduciꝛ: nullus tñ huius arboris ferꝛ vidisse originē. Alij aūt dicūt ꝙ in cacuminibꝰ montiū suprascriptoꝝ locoꝝ circa p̄dicta loca existētiū oriꝛ hoc lignū: ⁊ ipulsiōe vētoꝝ aut tp̄is vetustate cadit in fluuiū p̄dictū. ifra in ꝯfectione de xiloaloes ōndā modū cognoscēdi bonū a malo.

¶ Rosaꝝ. s. rubeaꝝ: de q̄bus semꝑ itelligiꝛ cuꝫ simpliciter rose ꝓferunꝛ. vnde Mesue in cap̄. ꝓprio de rosis inquit. melior est rubea vere rubedinis. paucoꝝ folioꝝ ⁊ planorum. ⁊ ex albis melior est habens simił̄r. Bulchasim qui seruitor dr̄ in tractatu 2°. in cap̄. de modo desiccādi rosas ⁊ reponēdi eas ait. sciēdū ꝙ q̄ siccauerit lib. 10. rosaꝝ mūdataꝝ conuertenꝛ ad lib. i. quādo erunt sicce: ⁊ si rose fuerint ex mōtibus posē est ꝙ remaneant plus: ⁊ rose de mōtibꝰ sūt fortioris odoris q̄ꝫ hortulane. ⁊ ita eaꝝ aque: ⁊ ita est de oībus herbis ⁊ floribꝰ: q̄ que nascunꝛ in mōtibus sunt fortiores hortulanis: ⁊ his que nascunꝛ in locis depssis. ⁊ rō est: q̄ in eis est minor humiditas ⁊ magis digesta. ⁊ illa pauca nō impedit actionē partium calidaꝝ.

¶ Ana grece sig̃t pariter siue eq̄lr̄: ⁊ sic vbi hec dictio ponitur eq̄le pōdus ō vnaq̄qꝫ medicina noīata est assumēdū.

¶ Aureus ſm modernos est pondos dragme vnius cum dimidia. ⁊ similiter solidus: vt ait Simon Januen̄. vnde. Si solidum queris tres dragmas dimidiabis.

¶ Gallia muscata est quedā confectio que fit in forma trociscata: sicut apparebit infra in tractatu de trociscis.

¶ Macis apud Auic. in 2° canon̄. ex auctoritate filij Mesaugue est cortex nucis muscate: sed ſm circa istans nō est verū: qđ infra in electuario de mace declarare intendo.

¶ Doronici siue doronigi sunt q̄dam radices parue saporis dulcis sil̄es calamo aromatico in colore ⁊ figura. Serapio capitulo de doronicis. inquit. varonigi. i. doronicuꝫ: ⁊ sunt vene albe interius: exterius v̄o sunt ad citrinitatem tendētes. ⁊ deferꝛ ex sin. ⁊ doronicū ex sin est illud qđ magis administraꝛ in medicina. ⁊ hoc est satis notum.

¶ Piperis longi qđ apud arabes vocaꝛ darsulfel. sp̄ēs v̄o pipis sūt tres: vt i diatriōpipereō descriptione apparebit.

¶ Nucis muscate. hec oībꝰ nota est q̄dā vocāt eā miristicā. i. odoriferā siue redolentē inde charea miristica. i. nux odorifera siue nux muscata. circa instans ait. nux muscata fructus est cuiusdā arboris in india nascentis: tēpore maturitatis colligiꝛ: ⁊ per septem annos seruatur.

¶ Menthe sicce. s. menthe hortulane siue cōis siue odorifere. Hec apud Dias. vocaꝛ hediosmū. poniꝛ aūt in h̄ electuario sicco: q̄ virtuosior est viridi. circa instās. in cap̄. de mētha ait: mētha domestica viridis minorē hꝫ efficaciā in medicina q̄ꝫ sicca. siccaꝛ aūt in vmbra. ⁊ ꝑ annū ꝯseruaꝛ.

¶ Spice. s. spice nardi vel spice aromatice: siue spice auiuꝫ vt dicit Auic. in 2° canon̄. in cap̄. ꝓprio: ⁊ sic semꝑ quādo reperiꝛ spice simpł̄r: de spica nardi intelligiꝛ ſm circa instans. spica per. x. annos pōt seruari in loco sicco.

¶ Cassie. i. cassie lignee. Auic. in 2° canon̄. dicit ꝙ est cortex mori alceni: ⁊ est specieꝝ pluriū: q̄ruꝫ vna est rubea boni saporis ⁊ odoris: ⁊ altera sp̄ēs eius est cuiꝰ sapor est sapor spice ⁊c̄. melior v̄o est illa q̄ est rubei coloris: pura: plana: lōgi ligni: grosse cāne: subtilis foraminis: solida: grossa: boni odoris que mordicat linguam: nigra v̄o est mala. Circa instans ait. Cassia lignea est cortex cuiusdam arboris nascentis iuxta babyloniā: est aūt cassia duplicis maneriei. s. cassia fistula ⁊ cassia lignea: cuꝫ aūt cassia simpliciter inuenitur intelligendum est de cassia lignea.

¶ Mastix est gūmi cuiusdā sp̄ēi lentisci que nasciꝛ in sola insula chio: vt est apud Simo. Januē. sꝫ ſm Isido. in cap̄. de arboribꝰ. mastix arboris lentisci gutta est. melior aūt in chio isula gigniꝛ: odoris boni. vt Serap. in cap̄. de mastice auc̄te Gal. albꝰ ex mastice est ille q̄ dr̄ glutē romanū ⁊c̄. ⁊ melior ſm Auic. est ille q̄ est albus magnus mūdus.

¶ Cinnamomū. s. cinnamomuꝫ subtile ⁊ electū. species v̄o ipsiꝰ vt dic̄ Serap. in suo cap̄. sunt multe. ⁊ ibi dr̄ ex auc̄te Diasco. darseni. i. cinnamomū diciꝛ lingua persica arbor seni: ⁊ darseni q̄dem sunt multe sp̄ēs: ⁊ denominanꝛ pluribus noībus ⁊ diuersis ſm diuersitates locorum. infra in cōfectione de cinnamomo etiā de ipso aliquid ostēdam.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0007-5
DFG

¶ Gariofilorum siue chariofilorum vt dicit grecus: τ sunt fructus satis noti omnibus: tamen de ipsis melius declarabo infra in aromatici gariofilati descriptione.

¶ Assarus. i. assara bacchara quã multi gariofolatam agrestam vocant: qdã aromatarioꝝ vtunť folijs ipsius in medicina: sed male faciũt. vide Mesue in cap. de assaro vbi sic ait. electio melior pars plãte isti⁹ est radix: τ melior radix que est grossa spissa: τ cuius odor est subtilis: τ sapor acutus cũ stipticitate modica: apud nos in locis humidis nasciť: cui⁹ folia sunt silia cissos. i. hedere sicut est notũ oib⁹. De asaro p simp. s. scripto, vide Diascoridẽ. est enim alia herba que a multis vulgari sermone ꝑuincula nũcupať.

¶ Calam⁹ aromaticus: sicut inqt Serap. ex auctẽ Dia. nasciť in idia: τ melior ex eo est cui⁹ color est sicut hyacint⁹: τ hꝫ nodos spissos. τ qñ ꝑtũdiť hꝫ in se neruositates: τ cãna ei⁹ est plena qdã re silĩ texture aranee: cui⁹ color est alb⁹ τ est viscosa: τ in sapore ei⁹: vt dič Gal. est acuitas τ pũctio pauca.

¶ Diasco. aũt de calamo duo cap. facit. vnũ de calamo aromatico q in idia nasciť: cui⁹ optim⁹ est in colore ruffus cũ nodis spissis: τ iste est ille q nobis in vsu venit. aliud cap. facit de calamo agresti. τ iste videť esse species graminis: sicut pꝫ per Serap. cap. de gramine. τ hec est plãta venenosa animalibus: qꝛ ibi Dias. ait. calamus agrestis maior est in oibus abaceotis: quem si aialia comedunt citius affert mortem: τ maxime ille qui in vijs babylonie nasciť.

¶ Croci. s. croci cõis siue oriẽtalis: siue çabafarã: vt dicunt arabes. τ est alius q dĩ hortulan⁹ τ infectiuus: eo ꝙ ex ipso sericũ tingiť. τ iste est flos carthami. Dia. in cap. de croco dič. crocus est medicine vtilis: ſꝫ melior est recẽs boni coloris τ subtilis odoris. τ mediocriter subalbidus τ lõg⁹ nõ fragil: ſꝫ plen⁹: cui⁹ tactu ificiť man⁹. τ q nõ hꝫ secũ odorẽ viscidũ: ꝙ si ista nõ habuerit: signũ ẽ ꝙ ver⁹ est: aut ifusus.

¶ Cardamomũ mai⁹ est heil: vt repiť apud Serap. in cap. de cardamomo vbi inqt sic. cacolla. i. cardamomũ: cardamomũ maius est heil. τ est min⁹ τ est hilbane. τ masculus. Bartholome⁹ mõtagna. in suis ꝯsilijs. in trac. 21°. de egritudinib⁹ appentib⁹ in extremitatib⁹. τ ꝑ de hernia. τ de oib⁹ spẽb⁹ hernie ait. cobethague: τ est i rei vitate mai⁹ cardamomũ a vulgo noiatũ melegeta. τ sic ẽt vide Auicẽ. in 2° cañ. ꝙ de cobethague cap. facit. τ ibi dĩ ꝙ ẽ granũ paruũ silẽ cardamomo qđ defert de sclauonia. τ sic verũ ẽ ꝙ cobethague est nux sarta q̃ a vulgo melegeta dĩ: eo ꝙ grana ei⁹ similanť mellice granis. Et sic hodie ab apothecarijs nobilibus ponitur pro heil: siue cardamomo maiori: siue grane paradisi melegeta que apud oẽs est satis nota.

¶ Cardamomi minoris est hilbane. τ nõ hꝫ capita nec corticẽ: τ hꝫ grana hñtia corticẽ: cui⁹ color est sicut cardamomi maioris: τ suba ei⁹ est subtilior q̃ suba maioris. τ virt⁹ ei⁹ est sicut vt⁹ illi⁹: τ istud ƒm itẽtionẽ modernoꝝ: est illud cardamomũ q̃ cõiter vtimur: τ istud itelligiť qñ simplr ponit. nõ aũt est nigella citrina nec nigra: vt putauerũt qdã.

¶ Trium sandalorum: videlicet sandali albi: rubei: τ citrini: qui satis sunt noti.

¶ Reubarbaꝝ ꝟo vt dič Mesue ẽ ex medicinis hñdictis solẽnib⁹: in q̃ aggregant multe ex itẽtionib⁹ q̃ qrunť in receptẽ mũdificationẽ. reubarbaꝝ ꝟo dĩ a reu qđ ẽ radix: τ barbaꝝ: eo qꝛ in barbaria regione oriť: τ in idia: neqꝫ illud omittẽdũ cẽsui: qđ ammiam⁹ marcellin⁹ de codẽ refert: tanai fluuio q europã asiãqꝫ disterminat vicinũ esse amnẽ rha noie: in cui⁹ ripis τ marginib⁹ nasciť radix eiusdẽ nois. ex reubarbaro laudauerũt magis illud ex eis: qđ est subnigrũ declinãs ad rubedinẽ ifra in ꝯfectione: de raued seni meli⁹ docebo discernẽ bonũ a malo: si ds voluerit.

¶ Costus est radix amara. reperitur aliquando in multis confectionibus scriptũ costum dulce: sed nec vidi: nec audiui aliquem qui dixerit se vidisse: de ipso tamen apparebit iterum infra in confectione diacosti.

¶ Cubebe est qdã fructus rotũdus aliquãtulũ depressus τ latus inter folia ei⁹ reptus: q qñ maturus fuerit vergit ad rubedinẽ: τ itra ipm ẽ granũ triãgulatũ. auctor ẽ Serap. ƒm circa istãs cubebe est fruct⁹ cuiusdã arboris in idia nascẽtis. põt aũt seruari p decẽ ãnos. eligẽda est q̃ mediocriter hꝫ acutũ saporẽ cũ multa aromaticitate: τ modica dulcedine. Auic. in 2° ait. cubebe eius vtus est similis rubee. verũtamẽ est subtilior. τ infra apparebit electuariũ diacubebe. τ ibi de ipso iteꝝ aliq̃ subiũgã si deus voluerit.

¶ Zinçiber est radix satis nota. circa instans ait. çinçiber quidã dicunt ipm eẽ radicẽ arboris: alij dicũt ramusculũ arboris: sed ipm est vena seu radix herbe nascẽtis in trãsmaritimis partibus: τ in montibus sclauonie.

¶ Feniculi semen est illud qđ apud grecos dĩ maratrum. vñ macer. Feniculũ medici calidũ siccũqꝫ secũdo. Dicũt esse gradu. maratrum grecus vocat illud.

¶ Anisi. s. semen ipsius. Auic. in 2° canoñ. cap. de aniso. dicit ꝙ semen ipsius feniculi romani est: τ est minoris acuitatis q̃ nabathi: τ in ipso est dulcedo τ est acutius q̃ nabathi electio romanũ ponderosus est. ƒm circa instans eius semen seruatur per quatuor annos.

¶ Cheisim ꝟo est leuisticũ sicut repiť apud Simonẽ Januẽ. ſꝫ chaisuꝫ est abrotanũ: τ de for⁹ ipsi⁹ plãte repiť apđ Dia. sub noie l gusticũ: eo ꝙ plima q̃titas ex eo nasciť i liguria ꝑuintia. vñ nomẽ accepit. vñ Macer. A ligurũ ꝑuia sumpsisse ligustica nomẽ. Dĩ τc. τ semẽ ipsi⁹ est illud qđ efficaciã hꝫ in medicina. Aui. in 2° cañ. de cheisiꝫ cap. facit. circa instãs ait. semẽ ei⁹ leuistic⁹ appellať semẽ nõ herba vl radix in medicinis debet poni: qđ per tres annos seruať.

¶ Zuccharum est mel cãne. Auic. in 2° cañ. de ipso duo cap. facit. vnũ đ çucchro absolute: τ dič ibi ꝙ ei⁹ harũdo çucchari in nã existit: τ aliud de çucchro albusar: qđ est manna cadẽs sup albusar: τ est sicut frustuꝫ salis: τ repiť aliud çuccharũ qđ vocať çuccharũ tabarget. i. albũ vt est notũ.

¶ Miua aromatica. i. miua cũ spẽbus: siue miua aromatiçata: cuius descriptio appebit ifra ƒm Mesue in tractatu de syrupis. sub hoc titulo modus cõditi de citonijs τc.

¶ Mel apud Diasco. est ros celestis: quem apes colligunt: cuius genera duo sunt. vnum quidem qđ cupiliones apes colligunt. aliud qđ sub terra inueniť. τ atticuꝫ diciť quod variole τ lanuginose τ fortiores apes reponunt: τ habetur melius ad oculorum claritatem faciens τc.

¶ Mesue ponit ꝙ istud electuariũ dꝫ fieri cũ melle: ſꝫ hodie in nr̃is ptib⁹ fit i morsellis cũ çuccharo: ſꝫ tpe antiquo vtebanť magis melle in electuarijs ac cõfectionib⁹ q̃ nr̃o tpe: τ h accidit: qꝛ antiquo tpe nõ habuerũt ita cognitionẽ cãnaꝝ çuc. sicut hñt moderni. si aũt cũ melle facere volueris: hec est regula: ꝙ pro vnaquaqꝫ libra mellis hñ dispumati ponať. ℥. iij. spẽꝝ tritaꝝ τ cribellataꝝ: τ tunc fiet electuariũ effect⁹ melioris τ opatio medici nobilior: qdã ponũt in libra vna mellis dispumati. ℥. i. s. pulueris spẽꝝ tritaꝝ: ſꝫ tũc cõfectio nõ est tãte opationis: ſꝫ eẽt maioris delectationis ad gustũ ifirmi. in. lib. vna çucchari syrupiçati τ cocti pfecte poniť. τ poni dꝫ. ℥. i. specieꝝ pparataꝝ τ cribellataꝝ. τ tũc electuariũ vel cõfectio erit pfectioris opationis ƒm intẽtionẽ medici τ sciẽtie. si aũt in lib. vna çucchari syrupiçati vt dictũ est ponať. ʒ. iiij. vel. iij. pul. spẽrũ dictaꝝ tñ erit cõfectio melioris saporis: sed diminueť illius opatio ƒm medicũ τ penes intẽtionẽ medicinalẽ. nos aũt volumus itelligere per puluerẽ specieꝝ preparataꝝ oia que possunt cõteri: τ si queriť qualr mel poniť in electuarijs. dico ꝙ tribus de causis mel ponitur in electuarijs. vt dicit Nicolaus in ꝓhemio sui antidotarij. pmo ad

cõseruandũ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0008-1
DFG

cōſeruandū electuaria.nam preceteris liquoribus mel eſt bonū ad conſeruandū.ſecundario ponitꝛ:q2 mel eſt valde mūdificatiuū:ideſt correctiuū malitie medicinaꝝ ⁊ ꝓpe ſolutiuaꝝ. 3°q2 ſua dulcedine amaritudinē ſpēꝝ tēperat.

¶ Doſis eſt limitata mēſura vel pōdus alicuiꝰ rei medicinalis ſimplicis vel cōpoſite.vz.ſpērū herbaꝝ aut electuarioꝝ:⁊ ſic de ſingulis.Meſue hꝫ. doſis eiꝰ.ſ.electuarij eſt a.ʒ.ij.hoc eſt ꝙ pōt dari aut ſumi.ʒ.ij.ſine moleſtia.

Electuarium de gēmis. ℞.albaꝝ margaritaꝝ.ʒ.ij.fragmētoꝝ çaphyri hyacinti ſardinis granataꝝ feruçegi.i.ſmaragdi.añ.ʒ.i.ſ.çedoarie:doronici:corticū citri:macis ſeminis alfeleniemiſch.añ.ʒ.ij.corallo ꝝ rubeoꝝ:charabe:limature eboris.añ.ʒ.vniꝰ ptes duas,heen albi ⁊ rubei:gariofiloꝝ:çinçiberis:pipis longi:ſpice:folij croci.heil.añ.ʒ.i.troč.diarodon.ligni aloes.ʒ.v.cinnamomi:galage:çurūbet.añ.ʒ.i.ſ.folioꝝ auri ⁊ argēti.añ.auř.ſ.muſci boni.ʒ.ſ.ambre.ʒ.ij.ꝯfice cū melle emblicoꝝ:⁊ colatura geleniabī d̄ roſis ptibꝰ eq̄libꝰ q̄tū ſufficit.

¶ Gēme ſunt lapides ꝓcioſi qui ingrediunꝛ iſtud electuarium.Jſidorus in cap.de gēmis ait.poſt marmoꝝ genera gēme ſequunꝛ:que multū auro decorē tribuunt venuſtate coloꝝ:ꝑmordia eaꝝ a rupe caucaſi fabule fuerūt promotheū ꝑmū fragmenta ſaxi eiuſdē incluſiſſe ferro ac digito circūdaſſe hoc fuiſſe anulū ⁊ gēmā:vt tradit Pliniꝰ nālis hyſtorie.lib.37.genera gēmaꝝ inumerabilia eē tradūꝛ:e qbꝰ nos ea tm̄ que ꝑncipalia ſunt notiſſima annotabimꝰ.gēme vocate ſunt ꝙ inſtar gūmi trāſlucēāt.precioſi lapides ideo dicti ſunt:q2 magno ꝓcio emunꝛ:ſiue vt a vilibꝰ diſcerni poſſint:ſeu ꝙ rari ſint:⁊ iſtud electuariū apd̄ nos eſt in vſu:⁊ valet mirabiliter ad ea que dicit Meſue.

¶ Albe margarite ſunt lapides dicti perle q in oſtreis reperiunꝛ:q̄dā ſunt pforate:alie nō pforate:⁊ pforate vt dič Matth.ſyl.ſunt artificioſe facte:⁊ nō nāliter:ſ3 nō pforate:q̄ nāles ſunt meliores ſunt pforatis.⁊ ideo qñ in medicinis ponunꝛ nō pforate itelligunꝛ:ſed ſunt aliq̄ obſcure ad citrinitatē tēdētes nō pforate q̄ pforatis eqpollent:⁊ iō eligēde ſunt clare ⁊ albe:q̄ v̄o obſcure q̄ſi albide ſunt non ſunt ponēde in medicinis.Origo margaritaꝝ igt Pliniꝰ conche eſt haud multū oſtreaꝝ conchis differens dos oīs in candore magnitudine orbe ⁊ pondere.vide ibi.

¶ Fragmēta ſm Meſue fiunt ex qnq3 lapidibus ꝓcioſis qui oēs qnq3 iſtud electuariū ingrediunꝛ.Et ſunt multū in vſu in medicinis cordialibus:⁊ ad multas alias neceſſitates:⁊ ſic qñ doctor ordinat fragmētoꝝ cordialiū aut ꝓcioſoꝝ intelligiꝛ de illis qnq3 que inferius nominabo.

¶ Saphyrus ſiue ſcirites vocatꝛ:eo ꝙ in littore ſirtiū inueniaꝛ:⁊ eſt lapis ſič narrat Matthꝰ ſyl.ex auc̄te Alberti:q venit ab oriēte ⁊ india ⁊ in ipidomonio apud podiū ꝓuintie regione ⁊ ciuitate:ſed nō eſt adeo ꝓcioſus:vt ꝑ oīa ſit ſiľis oriētali.eſt aūt coloris ꝑſpicui ſič celū ſerenatū:ſ3 vincit in eo flauus color.melior aūt eſt q nō ſatis eſt ꝑlucidus.optimus aūt qui hꝫ nubes obſcuras ad rubedinē declinātes.Jſidorus ait.ſaphyrus ceruleus.⁊ cū purpura habēs pulueres aureos ſparſos optimus apud medos nuſq̄ tm̄ perlucidus.hic lapis eſt apud nobiles notus.

¶ Hyacintus lapis eſt apud Serap.cuiꝰ ſpēs ſunt tres.vna eaꝝ eſt coloris rubei. 2ª eſt coloris citrini. 3ª v̄o coloris chabali:⁊ coloris antimonij:ſed nobilior oībꝰ eſt rubeꝰ.⁊ qñ incēdiꝛ ignis ſup eū rubeſcit multū.virtus hyacinti eſt multū vulgata ⁊ honorata iter hoīes.vñ ſi qſpiā hyacintū ſecū portauerit aut ſigillauerit aliqd:⁊ portauerit ſigillationē illā ſecū ſi intrauerit in regione aliq̄:vel ꝓuintia in qua cadunt fulgura multa:ſeu in terra peſtifera nullatenꝰ nocebunt ei ⁊c̄.eſt itē hyacintus herba:vt tradunt poete a noīe hyacinti pueri amati ab apolline ⁊ in florem ſui noīs cōuerſi:aut(vt Pli. refert)a cruore ſanguis Aiacis edito ita diſcurrētibus venis:vt grecaꝝ litteraꝝ figura ea legaꝛ inſcripta:qd̄ ⁊ Ouidius ⁊ Uirgilius in bucco.teſtanꝛ.

¶ Sardonis ſiue ſardinis lapis ſm Mattheū ſyl.ex auc̄te Alberti eſt lapis ab antiqs iter ꝓcioſos lapides numeratꝰ.eſt aūt hñs ruborē ſpiſſu3 cū ſuba ꝑua:ſič ſi ꝑuietas imagineꝛ in rubea terra.⁊ ſm hāc diuerſitatē iueniꝛ qnq3 modis ⁊ Jſido.ſar.ſunt qnq3 ſpēs.ſ.que onix appellata eſt ꝙ habeat in ſe ꝑmixtū candorē in ſiľitudine vnguis humane.greci eni3 vnguē onicē dicūt.in india vľ arabia gigniꝛ.⁊ aiunt hūc lapidē accēdere aīum ad gaudiū.⁊ acuere igenia.ſardis v̄o dicta eſt:eo ꝙ ꝑᵐ repta fuit a ſardis:vel dꝛ ſardis a regione vñ repiꝛ.hec rubrū habet colorem.

¶ Granatus lapis ſm Mattheū ſyluaticū ex auc̄te Alberti eſt de genere carbūculi.eſt aūt lapis rubeus ⁊ ꝑlucidus in colore ſimilis gtinos.i.balauſtijs.eſt autē rubeꝰ aliquātulū obſcurior carbūculo:⁊ cu3 ſubijciꝛ ei in ſigillis niger color inueniꝛ quidā modus qui intra ruborē ſparſus habet viole colorē.propter hoc genus violatū dꝛ. ⁊ eſt ꝓcioſior alijs granatis:letificat cor:⁊ pellit triſtitiam.

¶ Feruçegi ſič dič Meſue eſt ſmaragdus:⁊ ſic repiꝛ apd̄ Matth.ſyl.in cap.de lapide ſmaragdi.mirādū eſt de Simone Januēſ.igenioſo i ſimplicibꝰ q dixit:ꝙ feruçegi eſt ſtānū:⁊ ꝙ in h̄ nō ꝯuenit.poſtea ipſemet in cap.de lapide ferugei.ſic ait.lapis ferugei ſm albani eſt lapis topaciꝰ:ſi dicis feruçegi idē eſt:qd̄ nō eſt credēdū:q2 itētio dñi Meſue eſt ꝙ feruçegi ſit ſmaragdus ⁊ nō ſtānū nec lapis topacius cū ibi nō cōueniant.Auic.aūt in 2° canoñ.in fen.xi.in cap.de medecinis cordialibus habet feruçegi. ⁊ in 5° cañ.in ſimplicibus exponit ꝙ eſt ſmaragdus:⁊ ſic eſt.ſmaragdus aīam viriditare dꝛ.Serap.de lapide ſmaragdi dič ꝙ ille qui eſt viridior ⁊ fortis viriditatis eſt melior alijs ⁊c̄.hec lapis eſt ſatis notus:valet aūt ſmaragdus ad ꝓcognitionē futuroꝝ.auget ſubam.cōpeſcit motus laſciuie tempeſtates eliminat emitriteum ſanat ⁊ obſiſtit epilepſie.

¶ Zedoaria ſiue çodoar arabice.Sera.aūt facit vnū cap.de çedoaria.⁊ duo cap.de çurūbet:ſ3 in vno eſt ſcriptū ſic.çurūbet:de q̄ īfra in ꝓdicta declaratione iſtiꝰ electuarij videbis quid eſt.aliud cap.facit ꝙ dꝛ çurūbeth cū h.⁊ iſtud idē eſt qd̄ çedoaria.tu v̄o cōſidera diſiam q̄ repiꝛ pro vna ſyllaba:⁊ he ſunt radices rotunde ſiľe radicibus ariſtologie rotūde in rotūditate eaꝝ:⁊ ſunt ſimiles in ſapore ⁊ colore çinçiberi ⁊ afferunꝛ de ſeni.Auicē.in 2° cañ.duo cap.facit:vnum de çedoaria:⁊ aliud de çedoar:qd̄ idem eſt:vt dicit Simon Januēſ.⁊ hec ſatis ſunt nota.

¶ Cortex citri eſt fructꝰ magnus ſic vocatꝰ.Serap.cap.de citro.dicit atrogi.i.citrū.Gal.fructꝰ huiꝰ arboris noiaꝛ in greco pomū aque:⁊ cortex eiꝰ nō eſt frigidus.imo eſt aut eq̄lis cōplonis aut minꝰ eq̄lis parū:⁊ iſte fructꝰ notꝰ oībꝰ.qdā v̄o de nouo ſcribēs ititulatꝰ lumē apothecarioꝝ:q potiꝰ eſt diſcere volētiū tenebra:i h̄ valde deceptꝰ eſt.dič eni corticū citri.i.cedri:qd̄ nō eſt bñ expoſitū:q2 vide Diaſ.ꝙ vnū cap.facit de citro ⁊ aliud de cedro:⁊ nō ſunt idē.melius v̄o ſi deꝰ voluerit īfra in antidotario qd̄ Nicolaꝰ ſcripſit declarabo qd eſt cedrus:de quo fit pix cedraria ſiue alchitran.q̄uo aūt citrāgulū differat a citro.vide in 5° cañ.⁊ ꝙ eius folia ſunt cordialia.vide eūdē.xi.tertij.

¶ Alfeleniemiſch ſiue feleniemuſch eſt oçimu3 gariofilatū.vt dicit Serap.in cap.de oçimo gariofilato.⁊ dꝛ ꝙ folia eius ſunt ꝑua:quoꝝ color eſt iter virorē ⁊ glaucedinē:⁊ odor eius herbe eſt ſiľis odori gariofiloꝝ:⁊ eius ſemē eſt minutū nigrū:⁊ colligiꝛ ī mēſe iunij.Sciēdū ꝙ qñ repiꝛ feleniemiſch:ſiue oçimū:ſiue baſilicō gariofilatū i elarijs ⁊ in ꝯfectionibꝰ ſꝑ itelligiꝛ:ſ3 i vnguētis ⁊ emplaſtris herba itelligiꝛ.hoc apud Aui.in 2° canoñ.vocaꝛ ſalamamiſ-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0009-9

chi.⁊ ibi dr̃ q̄ est oçimū gariofi.nā ipsius odor est similis
gariofilo.⁊ ẜm circa instans ei⁹ semē p̄ tres annos seruat̃.

¶ Corallus rube⁹ est nobilior alys Dias.corallus quē m̃lti
lichodēdron dicūt arbor est in fundo maris:q̄ dum vcelli
ceperit accepto aere grauescit.nascit̃ v̄o multū in p̄mōto-
rio scicilie noīe pachino.Eligendus est colore coccineus.i.
rubeus post in bonitate est albus:⁊ deterior est niger.

¶ Charabe siue cachabre est gūmi ẜm Aui.sicut sandara-
cha.i.vernix tēdēs ad citrinitatē ⁊ albedinē ⁊ peruietatē:
⁊ quādoqȝ declinat ad rubedinē que attrahit paleas ⁊ fra
cturas plantaꝝ ad se:⁊ p̄pter hoc nominat̃ charabe.i.ra-
piens paleas p̄sice:⁊ de hoc fiunt pater noster:q̄bus vtun-
tur mulieres pro deuotione:⁊ hoc gūmi satis est notū.

¶ Limatura eboris.i.limatura siue rasure dentis elephan
tis.vñ vide Simoñ.Januẽ.in cap.de ebore vbi ait.ebur
est dens elephantis inde eburneus:aptuȝ est medicine in
multis confectionibus ingrediens:⁊ sic est.

¶ Been albi ⁊ rubei sunt q̄dā radices q̄ de armenia defe-
runt̃.Serap.dic̃ spēs ei⁹ sūt due.s.rubee ⁊ albe:⁊ st̃ ambe
vene in magnitudine radicis pastinace parue:q̄rū quedā
sūt tortuose:⁊ deferunt̃ ab armenia:odor ei⁹ est bon⁹:⁊ est
in eis viscositas:moderni herbary iuenerūt in nr̃is p̄tib⁹
de vtraqȝ spē:sed in odore nō ꝯueniunt:vt in armeno.

¶ Foliū siue malabatrū:vt dic̃ Serap.herba ē q̄ nascit̃ in
idia:⁊ hȝ folia q̄ expādunt̃ sup̄ faciē aq̄ i illis p̄tib⁹:sic̃ lēti
cula aq̄:⁊ nō hȝ radicē:⁊ q̄ū collr̃ isterit̃ in filo.Ha.i.7.sim
pliciū ig̃r.malabatrū foliū.i.foliū idianū spice sil̃e est ẜm
v̄tutē:⁊ sic ē.Aui.i.2°cañ.i ca.de folio dic̃ q̄ loco ei⁹ ponit̃
pōdus ipsi⁹ de mace:aut ēt de spica:⁊ sic fit.q̄dā mercato-
res vēdūt folia gariofiloꝝ p̄ vero folio:s̄ veꝝ foliū nūq̄
vidi nec audiui aliquē citra mare vidisse:est eniȝ p̄ciosuȝ.

¶ Troc.diarodon.trociscus aūt dr̃ a trocos:qđ est rota:q̄r
trociscus est similis rote curretis.diarodon.i.de rosis de-
scriptio ipsius apparebit infra.

¶ Galange sunt quedam radices odorifere:sicut sunt note
infra apparebit diagalanga:⁊ ibi melius ostendetur.

¶ Zurūbet est spēs çedoarie.idē tñ nō est:vt q̄dā volūt.in
isto eℓio possum⁹ certificari q̄ çurūbet nō est çedoaria:q̄r
Me.hȝ çedoariā ⁊ çurūbet q̄ nō sūt idē.radices v̄o çurū-
bet st̃ radices sil̃es cypo i figura:s̄ m̃lto maiores ⁊ durio
res int⁹ subcitrini coloris odore ⁊ sapore çedoarie.Serap.
cap.de çurūbet dic̃ ex aucte Gal.çurūbet ex spēb⁹ odorife
ris:⁊ p̄p̄ h̄ admiscet̃ ꝯfectionib⁹ aromaticis.Aui.i.2° cañ.
dic̃ çurūbet ē herba sil̃is cypo:s̄ ē maioꝛ ⁊ min⁹ odorifera.

¶ Folia auri ⁊ argēti sunt nota:⁊ ambo debēt eē mera.

¶ Muscus apud Aui.i.2° cañ.est foliculus aīalis:sic̃ gaçel
ipse:nisi q̄r hȝ duos dētes albos flexos ad iteriora:sic̃ duo
cornua.Serap.v̄o in ca° de musco vult q̄ musc⁹ sit folicu
lus gaçel:q̄ cū Auicē.nō ꝯuenit.ego v̄o iterrogans quēdā
mercatorē si gaçel est aīal p̄ferēs muscū:ipse r̄ndit q̄ nō:
s̄ in sil̃itudine dānt paꝝ:musc⁹ v̄o melior est ille q̄ defert̃
de regionib⁹ tūbaci:vt dicit Serap.q̄r illud aīal in illis re
gionibus comedit spicam nardi:⁊ alias spēs odoriferas:⁊
quāto muscus magis redolet:tanto melior est:hodie raro
reperit̃ bonū:falsificat̃ eniȝ cū epate lupi:⁊ alys rebus.

¶ Mel emblicoꝝ est illud qđ docet Rasis in.9.Almāso.
in fine electuary letificātis:sicut apparebit infra.

¶ Colatura geleniabin de rosis ẜm modernoꝝ vsum est
mel rosatū colatū.Auic.in 2° cañ.in cap.de rosis ait.aqua
rosa.est bona capiti ⁊ stomacho:⁊ cōfortat q̄ ex ea nutrita
est cū melle stomachū:⁊ est geleniabin.in 5° v̄o cañ.in di-
stinctione de cōditis:de geleniabin loq̄tur.Paulus in ca°
de dolore stomachi ait.addat̃ muraba.i.geleniabi.Mat-
theus sylua.in littera muraba dicit q̄ est condituȝ aliqđ:
sicut rose viole ⁊c̃.⁊ ita dicit Simon Januen.

Cōfectio Alchermes:⁊ sunt ḡna tīctoꝝ.℞.sete tīcte
ex chermes circiter lib.i.⁊ p̄p̄e sup̄ cui⁹ tin
ctura nō p̄teryt spatiū extēsuȝ:⁊ submerge eā in succo po
moꝝ dul.⁊ aq̄ rosa.añ.lib.i.5.⁊ dimitte die vna:deide fac
modicū bullire dōec aq̄ rubeat.deiñ extrhe ab ea setā:⁊ ex-
p̄me eā:⁊ pone i ipsa çucchari tabarçet.ℨ.cl.⁊ coq̄ vsqȝ ad
spissitudinē mell.⁊ remoue ab igne:⁊ p̄yce in ea actu cal'a
ābre minutiȝ icise.ℨ.iiy.⁊ dimitte i eo liq̄fieri:deide p̄yce
sup̄ ipm puluerē haꝝ reꝝ.℞.ligni aloes crudi:⁊ darseni.
añ.ℨ.y.auri boni.ℨ.i.musci boni.ℨ.vni⁹ tertiā.cōfice ⁊ fiat.

¶ Cōfectio.i.simul factio:⁊ deriuatur a cōficio conficis:q̄r
ex plurib⁹ reb⁹ cōficit̃:⁊ pōt eē mollis:seu solida:seu dura.
hec apud nos est in vsu:s̄ nō multū.dñs Mesue in ca° de
lapide stellato hȝ cōfectionē lapidis laçuli:⁊ idem est.

¶ Alchermes siue chermes sūt grana tinctoꝝ q̄b⁹ tingunt̃
pāni:rep̄it̃ aliq̄n scriptū chesmes cū.s.⁊ tūc sūt passule si-
ne ossib⁹:de q̄b⁹ Sera.in ca° de granis tinctoꝝ:cū q̄b⁹ tin-
gunt̃ pāni ing̃t.chermē.i.grana.in ca° v̄o vite ⁊ ei⁹ spēb⁹:⁊
q̄ ex eo sunt:dicit alius Phs alchesmes ita noīant̃ in lin-
gua ferisis:⁊ sunt passule sine granis:⁊ sic est.Diasc.vocat
coccū infectiuū.i.quo tingit̃:⁊ hec grana:vt dicit Matth.
sylua.in qua tingit̃ scarlatū.vñ dr̃ de Christo q̄ fuit vesti
tus veste coccinea.i.tincta cocco.s.grana de scarlato.

¶ Poma dulcia apud oēs poma parisana:siue de paradi-
so sunt magis laudata q̄ȝ alia poma:⁊ si illa hr̃e non pote-
ris accipiant̃ redolētia:q̄ ēt sunt laudata ad cōfortañ.cor.

¶ Zuccharꝝ tabarçet.i.çuccharꝝ albū:ō q̄ Matth.syl.i l̃ra
tabarçet ait.tabarçet.i.albū:qđ fit i illa regiōne sic noīata.

¶ Darseni.i.cinamomū grossū:nō est aūt foliū vt exponūt
synonyma Nicolai:nec darseni ē cinamomū finū vt q̄dā
dicūt:ifra app̄ebit ꝯfectio ō cinamomo:⁊ ibi meli⁹ oñdā.

¶ Lapis laçuli:ẜm circa instans determinat̃ ab auctorib⁹
vena terre:⁊ est de q̄ fit laçulus:sil̃r lapis armen⁹ dr̃:q̄r in
armenia rep̄it̃:de mō lauādi lapidē laçuli:scias q̄ dȝ fieri
sic̃ fit de lapide armeno:vt docet Mesue in ca° de lapide
armeno:⁊ modus ei⁹ iste est:terat̃ lapis laçuli vel armeni
in vase lapideo:vl' in mortario lapideo:deide fundat̃ sup̄
ipm aq̄ dulcis.i.aq̄ cōis:⁊ lauet̃ sic terēdo:⁊ fiat illō trige-
sies sp̄ inouādo aquā:⁊ adhuc decies.post illud lauet̃ cuȝ
aq̄ rosata:⁊ dixit alchindus:lauet̃ cū aq̄ ro.⁊ buglosse post
purgationē ei⁹:acq̄rit̃ eniȝ mirabil' p̄p̄etas ex h̄ ad egritu
dines mel'icas.Mesue de lapide laçuli loq̄t̃ in ca° de lapi
de stellato:⁊ ibi describit cōfectionē de lapide laçuli:q̄ vr̃
esse eadē cū cōfectione de alchermes:⁊ sic si legis istā de-
scriptionē de alchermes cuȝ illa de lapide laçuli videbis
q̄ in simplicibus:⁊ in virtute:⁊ in oībus cōueniunt.

Cōfectio de xiloaloe.℞.ligni aloes crudi ⁊ rose.añ.
ℨ.viy.gariofiloꝝ:spice nardi:macis:nucis
muscate:gallie muscate:cubebe:cardamomi:⁊ heil masti-
cis:cinamomi:cyp̄i:sq̄nāti:çedoarie:beē albi:⁊ rubei foly
sete crude:margaritaꝝ:coralloꝝ rubeoꝝ:charabe:folioꝝ
citri:⁊ corticū ei⁹:⁊ alfelēgemisch:sansuci:sisimbry:mēthe
sicce:pip̄is lōgi:çinçiberis.añ.ℨ.iiy.musci boni.ℨ.vni⁹ 3am
ābre.ℨ.i.5.⁊ꝯfice cū melle emblicoꝝ:⁊ miua aromatiçata.

¶ Cōfectio de xiloaloes.i.cōpō de ligno aloes q̄ ēt ad for-
mā electuary reducit̃.Aui.in 5° cañ.ponit vnā aliā descri
ptionē:sed nō est eadem cuȝ ista quā facit Mesue.Ras.
etiā in libro de diuisionibus hȝ vnā descriptionē que nō
cōcordat cū ista:tñ apud nos nulla illaꝝ in vsu est.

¶ Xiloaloes apud grecos est lignū aloes:⁊ sic rep̄it̃ apud
Aui.in 2° cañ.q̄uis Christophorus de honestis sup̄ cōfe-
ctione de diamusco credēs se iuenire cam de ligno aloes in
l̃ra.l.⁊ nō aduertēs q̄ vocaret̃ xiloaloes dicit.mirādū est
q̄ Auic.nō facit de ipso cam.s.ligno aloes in 2° cañ.vbi de
simplicib⁹ tractat:s̄ h̄ recte nō dic̃.q̄r hñ Aui.in 2° cañ.de
xiloaloes

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0010-0
DFG

xiloaloes loquit̄ in lr̄a.x.ꝛ ibi docet modū cognoscēdi bo
nū a malo dicēs vl' meli⁹ xiloaloes est illō qō magis sub/
mergit̄ in aq̄:natans v̄o est puatū vita ꝛ spū. Alio⁹cogno/
scit̄.vꝫ.in colore:qꝛ oꝫ eē nodosuꝫ fuscū ꝛ obscuri coloris:
in odore qn̄ comburit̄ sup carbones facit fumū boni odo
ris:ꝛ facit velut spumā:in sapore:ꝙ sit amaꝝ:ꝛ in pōdere
si natat sup aquā est malū:si submergat̄ est bonū.

¶ Cypus ē spēs iunci:ꝛ sic a mltis triāgularis dr̄.apō nos ī
prat] ac locis aq̄sis nascit̄:radix v̄o ei⁹cōpetit vsui medi^{ne}.

¶ Squinātū est palea camelloꝝ:qꝛ camelli eā comedunt:
circa instās ꝛ Serap.ca⁰ de sq̄nāto dicūt:qō de ipso admi/
nistrat̄ sunt flores:ꝛ radices:ꝛ folia.hoc est notum.

¶ Seta cruda.i.nō cocta:q̄ nullā aut paucā efficaciā habe/
ret in medicina:vt infra in diamusco melius ostēdam.

¶ Sansucus.i.maiorana.circa instans in cap̄.de maiorana
dicit.maiorana.i.sansucus flores ꝛ folia vsui medicine cō
petunt:colligitur in estate cum floribus:ꝛ in vm broso lo/
co desiccatur:per annum seruatur.

¶ Sinsibriū.i.mētha aq̄tica:siue balsamita.Aui.in 2⁰can̄.
dic̄.nemē.i.sinsibriū:sꝫ fuit error trāslatoris:vt puto:qꝛ ne
mē apō Serap.est serpiliū:ꝛ sic est magis credēdū aucti
Serap.in simplicib⁹ q̄ꝫ Aui.vide ēt apud Joā.archulanū
in cap̄.de cura cephalee:taꝫ cal'e q̄ꝫ fri.q dic̄ nemē.i.serpi/
liū:ꝛ nō ē sinsibriū:ꝛ sic est.lꝫ Chr̄ophor⁹ barçici⁹ sup illo
passu expōat nemē eē sinsibriū vl' s'piliū:qō nō acceptat̄.

Descriptio elary sarborteng.ꝛ est letificās descri/
ptione Hamec fily Zacharie.℞.rosa
rū:lig.aloes.an̄.ʒ.vi.macis:nucis muscate:gallie muscate:
cardamōi:heil.an̄.ʒ.ij.cinamōi:croci.an̄.ʒ.ij.ʒ.cipi.ʒ.v.ga
rio.masticꝫ:spice assari.an̄.ʒ.iij.fiat oiuꝫ trituratio bona:ꝛ
ɔfice cū melle ēblicoꝝ:ꝛ arōatiça ipꝫ cū musci.ʒ.vni⁹ 4^{a}.

¶ Ista descriptio elary sarborteng.i.letificātis s'm itētio/
nē Me.est ōscriptio Hamec fily Zacharie.i.Ras.sꝫ ego
nō repi istā ōscriptionē apō ipm:veꝝ est ꝙ Ras.i 9⁰ Al.
hꝫ vnā descriptionē q̄ est nobilior ista:sic̄ īfra ostēdā:illa
v̄o simplicia:q̄ in isto el'io igrediunt̄:decl'ata sunt supius.

¶ Trituratio fit trib⁹ modis:vt docet Mesue in lib.p̄.su/
ma 2^{a}.cap.4⁰.ꝛ ibi docet de modo triturationis dicēs ꝙ
officium triturationis est necessariū tripliciter.

¶ Modus elary de citro ex iuentione nr̄a nō est in vsu.

Cōfectio de musco dulcis.℞.croci:doronici:çedo/
arie:ligni aloes:macis.an̄.ʒ.ij.albaꝝ mar/
garitaꝝ:sete crude:aduste:charabe:coralli ru.an̄.ʒ.ij.ʒ.gal
lie mus.oçimi citrati omniuꝫ.an̄.ʒ.ij.ʒ.been albi ꝛ ru.foly:
spice:gariofiloꝝ.an̄.ʒ.i.çinçiberis:cubebe:pipis longi.an̄.
ʒ.i.ʒ.musci.ʒ.vnius ptes.ij.cōfice cū melle crudo:qō sit q̄/
druplū pōderis oiuꝫ:ꝛ pone in vase vitreo:ꝛ sit dosis ei⁹.
an̄.ʒ.i.vsqꝫ ad.ij.Si āt hāc ɔfectionē amarā facē volueris
valētior efficiet̄ ad ea q̄ dicim⁹:ꝛ ad exiccādū humidita/
tes stōchi ꝛ putrefactiones ei⁹:ꝛ p̄pe si addat̄ in pmixtio/
ne ei⁹ absinthy:rose an̄.iij.aloes optimi abluti.ʒ.iij.chei/
sim.i.leuistici:castorei an̄.ʒ.i.cinnamomi.ʒ.i.ʒ.ꝛ fiat.

¶ Confectio v̄o de musco dulcis:a musco dr̄ ista cōfectio:
dulcis āt dr̄:qꝛ si fit sine additiōe reꝝ amaraꝝ:q̄ i fine po/
nunt̄ descriptiōis:tūc appellat̄ diamuscū dulce. Aui.in 5⁰
can̄.de hac hꝫ mltas ōscriptiōes:sꝫ nō st̄ i vsu. Ras.ponit
vnā ōscriptionē:q̄ noiat̄ diamuscū pciosum:sic̄ īfra appe/
bit:sꝫ ista Me.apō nos ē nobilior alys ōscriptionib⁹. Ha/
liab.āt i.10.practi.ait.musci medicamis dulcis:ꝛ ē q̄si idē.

¶ Seta cruda adusta ꝛ nō cocta.repiunt̄ v̄o mlti decepto/
res:q faciūt ipaꝫ bullire in aq̄:ꝛ tali aq̄ vtunt̄ ad mlta cō/
moda:sꝫ tūc tal' seta afficaciā nō hꝫ i medicina:sic̄ hō mor
tuus:scias g̃ ꝙ est qdā v̄miculus q texit setā sup se:ꝛ facit
coopturā:ꝛ dimittit donec pforat illā telaꝫ:ꝛ dimittit̄ soli
donec morit̄ vermis:ꝛ ista seta defertur de vltramarinis
partib⁹.Me.hꝫ aduste:sꝫ Serap.in cap̄.de seta sic ait.est
bona cordi:ꝛ cōfortat subam:vel totalr̄ ei⁹:ꝛ clarificat san
guinē ei⁹:ꝛ ppt̄ h̄ ponit̄ in medicinis cordis:ꝛ p̄cipue in
diamusco:ꝛ qdā cōburūt eā:vt possit facili⁹ teri ꝛ melius
puluerizari ppt̄ desiccationē:ꝛ qbusdā non vr̄ h̄ bonū ne
amittat v̄tutē suā:sꝫ meli⁹ eēt icidere ipsam cū forficib⁹:ꝛ
postea terat̄ in mortario cū margaritis charabe ꝛ coral'.ꝛ
tūc terit̄ facile Haliab.ibi dic̄.serici noui ꝛ nō adusti:si āt
cōburere volueris:opꝫ vt accipias setā nouā nōdū tinctā:
ꝛ icidat̄ minutiꝫ:ꝛ pone ipsaꝫ in olla noua:ꝛ ponat̄ in fur/
no panis:ꝛ ibi dimittat̄ tm̄ ꝙ sit paꝝ cōbusta:ꝛ nō oꝫ cō/
burē valde:sꝫ solū assēt paꝝ vt possis terere ꝛ vtē vbi oꝫ.

¶ Oçimū citratū.i.mellissa:qdā v̄o de nouo scribēs ititu/
lat⁹ lumē apothecarioꝝ in hac expōne ōcept⁹ est.nā puta
uit ꝙ oçimū citratū sint.ij.res.vꝫ.ꝙ oçimū sit basilicon:ꝛ
citratū sit mellissa:qō nō ē verisil'e:nā qn̄ repit̄ oçimū ga/
riofila^{m} nō itell'im⁹oçimū ꝛ gariofilos.ꝛ qn̄ repit̄ oçimuꝫ
carmenū:nō itell'im⁹oçimū ꝛ ciminū carmenū:si cōposi/
tor dic̄ oçimū citratū:debem⁹ g̃ vidē oēs spēs oçimi:ꝛ illō
qō odorē hꝫ citri itelligē ōbem⁹:ꝛ est p̄pe mellissa:ꝙ si fri
caueris folia ipsi⁹odorē citri hēbūt.ꝑterea vidō Simo.Ja.
q igt.turūgen ara.est dcm̄ citraria:est aūt mellissa aut oçi/
mū citratū:qō hꝫ odorē citri:ꝛ sic volunt moderni docto/
res.ꝑterea vide ꝙ Auicē.ēt hꝫ oçimū citratū:qō idē est.

¶ Been ibi oꝫ scribi p duplex.e.ad dr̄iam ben p solū.e.qō
Diasc.vocat balanū repsicū:ꝛ nō est cataputia:vt exponit
lumē apothecarioꝝ:nā Mesue docet facere oleuꝫ de ben
ꝛ de cherua.i.cataputia.hic etiā dicit ꝙ been cordiale oꝫ
scribi p.h.qō apud ꝑhos medicos nō repit̄. Mesue dic̄:
si aūt hanc cōfectionē amarā facere volueris:opꝫ ꝙ acci/
piant̄ suprascripte spēs:diamusci dulcis oēs:ꝛ supra ipsas
admisceant̄ res quas inferius ipse describit:ꝛ tunc appel
latur diamuscum amaꝝ:qō etiam in vsum venit.

¶ Aloes optimi abluti.i.loti cuꝫ aqua endiuie.infra in hie/
ra Galeni ostendam melius:optimum v̄o aloes s'm Me/
sue est succotrinum.i.de illa prouintia.

¶ Castoreum sunt testiculi aialis qō vocat̄ castor:vt dicit
Serap.ꝛ hoc est satis notū:ipsi⁹ testiculi ēt vocant̄ gēde/
hedust:ꝛ ab aliqbus ium dehedust:de qua infra in confe/
ctione Anacardina melius ostendam si deus voluerit.

Cōfectio testicl'oꝝ vulpis ꝛ ē satyriō.℞.satyrionū q
abscidūt̄ a pte suo lib.i.ꝛ terāt̄ ꝛ coq̄nt̄ cū
lacte ouino dulci i q̄ītitate sufficiēti sup prunas q̄usqꝫ ōco
cti sint:ꝛ sit ɔsūptū lac:ꝛ tūc fūde sup eos olei amigdalaꝝ
dulciū.ʒ.iij.ꝛ agitet̄ sic ɔterēdo cū ligno:ꝛ postea fūde su/
p totū syrupū:cui⁹ ōscriptio tal' ē.℞.succi buglosse cocti ꝛ
dispūati lib.ij.succi pomoꝝ dulciū.ʒ.xij.çuc.boni albi lib.
iij.misceat̄ agitādo cū p̄dictis vsqꝫ dū fiat ei⁹cōpetēs ōco
ctio:ꝛ ōponat̄ ab igne ꝛ pyciat̄ sup ea cinamōi subtil' ꝛ ele
cti.ʒ.v.been albi ꝛ ru.an̄.ʒ.ij.ligni aloes.ʒ.iij.croci sandali
citrini dragagāti gū.ar̄.alfelēgemisch.i.seminis oçimi ga/
riofilati cubebe macis an̄.ʒ.i.ʒ.ɔfice ꝛ pone i vase vitreo.

¶ Mesue hꝫ ɔfectionē testiculoꝝ vulpis:ꝛ dic̄ ꝙ est saty/
rion:īferi⁹ v̄o hꝫ vnā aliā descriptionē:ꝛ hec dr̄ ꝙ est dia/
satyrion:ꝛ est illa qua nos vtimur sicut ostēdā infra.

¶ Satyriō.i.testicl'i vulpis q abscidūt̄ a pte suo.s.h̄ radix
dcā testicl's vulpis:dixerūt qdā sapiētes si vir comederit
ptē maiorē ei⁹gnāt masculos:ꝛ si minorē comedit gnāt fe
minā:expimētū qō repit̄ apō Nico.florē.i li⁰6⁰.i ca⁰ ō ste
rilitate.vbi sic ait:ex auctē Ras.dicēs.Cū volueris gnāre
mascl'os.℞.duos testicl'os apri assos ꝛ comede:ꝛ eodē die
coeas.nā gn̄abis si nō fuerit ōfect⁹ ex pte mulieris:si solū
vnū testiculū comederis:nascit̄ infans cū vno testiculo.

¶ Lac apud Aui.in 2⁰ can̄.ex trib⁹cōpositū est subys aq̄/
tate:ꝛ caseitate:ꝛ butyrositate:ꝛ i vaccino qdē mltiplicat̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0011-6
DFG

butyrositas: lac vo camellaꝝ partui vicinaꝝ minus habꝫ butyrositatis ⁊ caseitatis: ⁊ est subtile valde: ⁊ lac asinarū etiā minꝰ exñs butyrosuꝫ est subtile: capraꝝ vo lac est tēpatū: ⁊ lac ouinū est grossuꝫ valde: ⁊ istō est illō ꝙ igredit̄ hāc descriptionē: ⁊ lac vaccinū est piguiꝰ ⁊ grossiꝰ. eq̄rū vo lac ē sic lac camellaꝝ ꝑtui vicinaꝝ subtile: aq̄suꝫ vo meliꝰ est lac muliebre oibꝰ spēbꝰ lactis. Isid. i caº ꝺ escis ait. lac a greco smōe ꝺriuatū ē ꝓ cādoꝛ. greci eni albū glaucō dnt.

Buglosa vo est herba nota omnibus. hec apud grecos vocatur buglosa: apud nos vo lingua bouis. vnde macer. Lingua bouis greco sermone buglosa vocatur.

Dragātū vo est gūmi dictū apud Diasco. tragagantum: ⁊ quāto albius tāto melius est. circa instās in cap. de dragāto ait. est aūt eligēdū dragātū: qð nō est obscuꝝ: sed clarū nihil terrenū admixtū. Et nota ꝙ albū in fridis medicinis subruffuꝫ: ⁊ citrinū i calis dꝫ poni. ꝑ. x. ānos pt ꝯuari.

Gūmi arabicū ꝯm Serap. ex auc̄te Dias. est gūmi quod reperit̄ suꝑ arboꝛē acatie sicut alie spēs gūmaꝝ: ⁊ qñ simpliciter reperit̄ gūmi de gūmi arabico itelligit̄: ⁊ ꝯm circa instans pōt seruari diu in multa efficacia.

Cōfectio alia testiculoꝝ vulpis: ⁊ est diasatyriō. ℞. secacul albi mūdi elixati in aq̄ ciceꝝ: q̄ruꝫ eiecta fuerit pᵃ aq̄. lib. i. testicloꝝ vulpis. ℥. viij. radicis raffani. ℥. iiij. luf plani. ℥. ij. terant̄ ⁊ ifundāt̄ suꝑ ea lactis vaccini: aut ouini q̄ttitas q̄ suꝑemineat radicibꝰ duobꝰ digitis: ⁊ olei sisamini: ⁊ butyri vaccini recētis. ℥. iiij. ⁊ coq̄t̄ cū facilitate vsqꝫ ad spissitudinē: ⁊ si adhuc radices nō bñ ꝺcocte sint fūdat̄ suꝑ eas ex lacte ⁊ oleo ⁊ butyro vsqꝫ dū ꝑfecte ꝺcocte sint. Et pꝰ h̄ fūde suꝑ h̄ totū mell' bōi ⁊ dispūati li. vi. succi cepe hūide. li. i. ꝭ ꝺcoq̄ oia sil' vsqꝫ ad ꝑfectā decoctionē: tc̄ eni depone ab igne: ⁊ ꝓiice suꝑ eā puluerē: cuiꝰ ꝯmixtio h̄ ē. ℞. caudaꝝ stinci cū renibꝰ ⁊ sumie. ℥. viij. seminis eruce: ꝯiꝯib. been al. ⁊ ru. ligue auis: semis nastur. cinamomi: pipis lō. baucie: seis napi: spagi añ. ℥. iiij. ⁊ ꝯficiāt̄ cū eis. vltimo vo ponat̄ i medicamine pineaꝝ mūdataꝝ. lib. i. ꝭ fisticoꝝ mūdatoꝝ. ℥. x. cerebelloꝝ passeꝝ. ℥. ij. cōficiant̄ oia bñ: ⁊ arōatiꝯet̄ cū. ℥. i. boni musci: ⁊ vsui reserua.

Hec ꝯfectio est illa q̄ nos vtimur: ⁊ maxie ꝯm istā ꝺscriptionē Nico. i suo ātido. hꝫ vnā aliā descriptionē: sꝫ nō fit apð nos: tñ si facē volueris descriptionē suā ifra appebit.

Secacul ꝯm modernos ē sigillū scē marie: ⁊ nō iringus vt q̄dā herbolarij volūt: q̄re Serap. aliud cap. fac̄ de secacul aliud de iringo. Preterea vide Serap. in. 7. ca. de ꝯditis: q ingt ꝙ secacul est radix: sicut ꝯinꝯiber: ⁊ asportat̄ ex india: ⁊ fit ex eo in gibba diꝫ est recēs: ⁊ sic est ꝯm veritatem ꝙ secacul ꝯm modernos hꝫ radicē similē ꝯinꝯiberi: ⁊ hec est que nostro idiomate vulgariter ꝯonogello vocat̄ in partibus nostris: ⁊ in multa quantitate reperitur.

Cicer ꝯm Serap. ex auc̄te Gal. ciceꝝ tria sunt gña. sunt eni alba ⁊ nigra: ⁊ ē alia spēs: q̄ di chersenne ⁊ cicera minuta que dñr chersenne sūt alba: ⁊ assimilant̄ orobo ⁊ nigra nominātur chubes ⁊c̄. Pli. ingt arietinū ciceris genus: ꝙ capiti arietis assimilat̄: qð ceteris magis diureticū creditur: est ⁊ agreste: est ⁊ erraticū: ⁊ colūbinū qð aliqui venereum dixerunt candidū rotundum lene arietino minus.

Cicer erraticū apud Dias. vocat̄ a q̄busdā serpiliū. Gal. in sexto simplici. ingt. Cicera sunt spēs leguminum.

Testiculi vulpis st̄ satyriō. Dia. de satyrio. tria cap. facit sub lr̄a satyriō. ⁊ aliud capᵐ facit ꝺ orchis: ⁊ ibi ponit duas spēs: ꝙ ēt iter spēs satyrionis sunt i mirᵒ. ⁊ h̄ apud Aui. vocant̄ testiculi canis: alij cinosorchin. i. canis testiculi. Isid. i caº ꝺ herbis arōaticis siue cōibꝰ ait. satyriō dcā a satyris ꝑꝑ icēdiū libidis: quā vulgᵒ stincū vocat. venerē eni suscitat eadē ⁊ orchis: ꝙ radix eiꝰ i modū testiculoꝝ sit: q̄s greci cinosorchin vocāt: in pratis apð nos repiunt̄. circa istās satyriō herba ē: cᵒ radix vsui medicine cōpetit dū ē recēs.

Raffanꝰ. s. radix domestici. circa istās ait. raffanꝰ est herba cuiꝰ radix simili noie appellat̄: ⁊ ꝑ annū seruat̄: radix cōpetit vsui medicine: q̄dā de nouo scribēs intitulatus lumen apothecarioꝝ suꝑ istā cōfectionē exponit: ꝙ per radices raffani itelligunt̄ radices syluestris: sed nō est vera expositio: q2 regula est apud nobiles apothecarios: ꝙ qñ reperitur raffani simpl'r de vsuali semper intelligit̄.

Luf planū. i. dragōtea. Mesue in cap. de luf. dicit ꝙ est serpētaria: ⁊ est plāta que dicit̄ collū draconis: ⁊ ex ea alia est plana habens folia: alia crispa: ⁊ melioꝛ totius pars plāte est radix. Circa instans ait. serpētaria colubrina dragōtea crocodilla idē est: herba est cuius radix maxime vsui medicine cōpetit: ⁊ di serpētaria: q2 maculas habet distinctas: sicut serpens: vel q2 venenum serpētis fugat: infra in hiera Hermetis ostendam aliā spēm que vocat̄ iarus.

Sisamum est semen ex quo oleum sisaminum exprimitur: sicut infra in distinctione de oleis.

Butyꝝ vaccinū recens. Aui. i 2º cañ. duo cap. fac. vnū ꝺ butyro qð ē calm ⁊ hūidū i ꝑ. ⁊ eiꝰ gradus i hūiditate ē altioꝛ. alið cap. fac qð dic̄ butyꝝ nō recēs: ⁊ dic̄ ꝙ fac ꝺpōnē butyri crudi: ⁊ est fortiꝰ in maturatione: h̄ est satis notū.

Cepe hūide. i. recētis. Aui. i 2º cañ. dic̄ bulbꝰ. i. cepe qð comedit̄. Isid. i cap. ꝺ oleribꝰ dic̄. cepe vocat̄: q2 nō aliud est nisi totū caput. Nicolaꝰ loco eiꝰ hꝫ semē bulbi qð idē est.

Stincus cū renibꝰ ⁊ sumine. i. ab vmbilico ꝯm Dias. est q̄ðdā aīal qð in idia iuenit̄ q̄drupes: ⁊ sil'e lacerte: sꝫ ml'to maiꝰ ⁊ lōgiꝰ ⁊ venenosiꝰ. h̄ apð Aui. vocat̄ guaril i egypto capit̄. circa istās ait. stinci pisces st̄ q in flumibꝰ ⁊ maxie in aq̄s dulcibꝰ iuxta sagittā iueniūt̄ ⁊ lacertis assilant̄ ꝑ hyemē pōt ꝯuari: ifra in el'io de stinco: de ipso iteꝝ ostendā.

Eruce ꝯꝫ Mat. syl. st̄ due spēs: dōestica ⁊ syluestris: ⁊ ābe st̄ oibꝰ note. Dōestica minoris ē efficacie q̄ȝ syluestris. vsui medicine cōpetūt seia sic̄ folia. Scðꝫ vo circa istās ē ꝯtiū: q2 eruca dōestica maioris ē efficacie ⁊ sylue. minoris. vsui medicine cōpetūt seia. Pli. ait i cap. de eruca: ē ex ea dōestica ⁊ sylue. miscet̄ i ꝯdimētis i q̄bꝰ carnes ⁊ pisces itigūtur tāta suauitas ei est vt greci euꝯonomiā appellauerint.

Lingua auis ē semē fraxini. Christophorꝰ ꝺ hōestis suꝑ isto passu expōit ꝙ ligua auis ē semē ꝺli agrestis: qð ignoro. Aui. in 2º cañ. de ipsa loq̄t̄ ēt in 3º i fen. xx. i ca. ꝺ medicinis singl'aribꝰ ad coitū iter medullas cōputat. Anto. guaineriꝰ in cap. 24. de puluerib ⁊ ꝯfectionibꝰ alijs ab itra sumēdis q̄ adaugēt ad coitū: ⁊ ibi ponit ad lr̄aꝫ ꝙ ligua auis est semē fraxini. ꝑterea við Nicoᵐ q hꝫ ꝑdictā ꝺscriptionē diasatyriō: ⁊ ibi hꝫ liguā auis: ⁊ i suis synonymis exponit ꝙ ē semē fraxini: ⁊ sic ē ꝯꝫ modernos: sꝫ ꝯm c̄c̄ istās ligua auis est herba satis cōis q̄ folia hꝫ ꝑua ⁊ acuta sil'ia ligue auis: viridis ml'te ē efficacie: ⁊ ꝑ id credo ꝙ ignoꝛauit eā.

Nasturtiū ꝯm circa instās qñ repit̄ nasturtiū simpl'r semē dꝫ poni: ⁊ eiꝰ semē ꝑ q̄nqꝫ annos seruat̄. hoc apð Dias. cardamus vocat̄: ⁊ spēs st̄ due. s. domesticus ⁊ agrestis: domesticus vere est ille cardamus q itelligit̄. Syluestris vo est senation: siue crisones: vt dicit Math. sylua. in cap. de cardamo. infra in dianasturtio de ipso melius ostendam.

Napus ꝯm Isido. in cap. de oleribꝰ a sil'itudine rape vocatus nisi ꝙ hꝫ radices ⁊ folia latioꝛa. Existimant q̄dā ꝙ Dia. vocat ipsum bumas. i. napitium: napi vo semen vsui medicine cōpetit: ⁊ sunt semina nauoni domestici.

Sparagus ꝯm circa instās fructꝰ eius ⁊ semē medicine cōpetunt. Dia. dicit vocat̄ asparagus asꝑatilis quā multi miacātō aut imon appellant. Gal. in lib. de cibis: vocatur ois sūmitas plante dum est in teneritate sua asparagi.

Fistici. i. pistachia. Dia. cap. de pistachijs dic̄: in syria nascunt̄ sil'ia strobilibꝰ. i. seibꝰ pini sūt: ⁊ veniūt de damasco.

circa instans

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0012-2
DFG

circa instās:pistacee sunt fructus q ultra mare nascūtur:⁊ sunt siles pineis ⁊ iterior substātia ponitur in medicinis.

Confectio de galāga. ℞. galange ligni aloes. añ. ʒ. vi. gariofil. macis keisin. i. leuistici añ. ʒ. ij. ȥinȥib. macropipis cinamōi pipis albi. añ. ʒ. i. ſ. calamenti sicci mēthe siccę. añ. ʒ. i. heil. i. cardamōi maioris spice. i. spice nardi seminis apij feniculi carui anisi. añ. ʒ. i. calami aro. ʒ. i. ſ. ȥuccha. tabarȥet. i. albi. ℥. x. mellis dispumati. q. s.

⁋ Galāga ꝺm Serap. ex auctoritate Isaac eben amarā est vena in grossitudine cassie lignee:⁊ cortex eius est rubeꝰ ⁊ interius eiꝰ est puluerulētus ⁊ deferꝫ ex sim. Auic. de ipsa duo cap. facꝫ. vnū de casnrudar ex auctoritate Mesaugue ⁊ ingt ꝙ est galāga. aliud cap̄. facit de galāga: ꝺm circa instans galāga ꝑ gnq3 annos seruaꝫ in multa efficacia.

⁋ Hec ꝯfectio repiꝫ ēt apud Aui. in 5° cañ. i tractatu 6° de vētre iferiore debilitatis stomachi: ſ3 nō est eadē. ista vō est illa qua nos vtimur. Jo. Anglicꝰ i cap. de passionibꝰ stomachi:⁊ ponaꝫ manus cal'a sup stōchū diu illud ꝯfortat ⁊ calefacit stomachū calore nāli: deinde deꝫ diagalāga: vnde dicit vsificator. Cōfortat stomachū diagalāga meū ⁊c̄. ibi describit suā descriptionē: sed non est similis.

⁋ Macropip. i. pip longū siue darfufel vt dicūt arabes: albū vō pip appellaꝫ leucopip. ifra i diatritō pipeō dcl'abo.

⁋ Calamētū siccum. i. vsuale siccū:⁊ nō viride: qꝛ maiorē efficaciā h3 in medicina: vt dicit ēt circa instans.

⁋ Apium. s. semē apij domestici: circa instās ingt. cum aūt inueniꝫ in receptis medicine apiū simpliciter semē apponēdū est. Macer ait. Est apiū dictū ꝙ apex hoc ferre solebat. Victoris veterū fieret dum more triumphus ⁊c̄.

⁋ Carui. s. semē ipsius. Diasc. dicit. careos semen est oībus notū: est alia spēs carui que diciꝫ agreste:⁊ istud a modernis cordumenū di. Circa instās: carui herba est:⁊ semē appellaꝫ in trāsmarinis partibꝰ Scicilie ⁊ in multa quātitate repitur: ꝑ gnq3 annos in magna efficacia pōt seruari.

Diarodō descriptōe cōi. ℞. folioꝝ rosaꝝ rubea. ʒ. xxx. troci. diarodō. Trociscoꝝ de spodio ligri. añ. ʒ. iiij. gariofiloꝝ gallie musc. añ. ʒ. ij. spodij croci masti. ligni alo. añ. ʒ. ij. triū sandal. añ. ʒ. iij. assari spice ide. macis cardamōi portulace lactuce scariole seminū cōiuꝫ maioꝝ fridoꝝ albaꝝ margaritarū alfelēgemisch. i. semis oȥimi gariofila. rasure eboris dragagāti: gūmi ara. añ. ʒ. i. cāpho. ʒ. i. ſ. musci. ʒ. vniꝰ sextā: ꝯfice cū syrrº ō roſ ⁊ aq̄ ro.

⁋ Diarodon di a rosis q̄s recipit magis q̄ꝫ de alijs spēbus Nicolaꝰ h3 vnā aliā descriptōē q̄ noiaꝫ diarodō abbatis: ⁊ ambe apō nos sūt i vsu: ifra appebit descriptio Nicolai: descriptio troc. de spodio appebit ifra in tractatu de troc̄.

⁋ Liquiritia est q̄dā radix dulcis saporis nota oibus.

⁋ Spodiū ꝺm Aui. ē radix cānaꝝ adustaꝝ: moderni vō ꝓ spodio vtūꝫ ebore cōbusto siue ossibꝰ elephātis cōbustis.

⁋ Trium sandaloꝝ. s. albi rubei ⁊ citrini qui sunt noti.

⁋ Portulaca. s. semē ipsius circa instās dicit portulaca viridis multe est efficacie: exiccata vō non tante.

⁋ Lactuca. s. semē. Isi. i ca. de oleribꝰ dicꝫ lauctuca dcā ē ab abūdātia lactꝭ exuberātꝭ seu ꝙ lac mltiplicat illis q̄ lactāt puellis.

⁋ Scariola ꝺm Serap. ex auc̄te Dia. i cap. de endiuia h3 duas spēs: vna ē ex ea domestica ⁊ scariola: ꝺm vō Simonē Januē. ē velut lactuca agrestis. 2m circa istās endiuia ē scariola. moderni vō distiguūt spēs scariole endiuie ⁊ cicoree ꝑ alia noia: tñ vna ꝓ alia pōt poni: i bladis aūt scariola repiꝫ.

⁋ Semia cōia maiora frida sūt q̄tuor ad numeꝝ:⁊ sūt ꝑpe melōis: citruli: cucumeris: ⁊ cuburbite. Cōfice cū syruº de rosis. i. qō ꝺm istā ꝯfectōē dꝫ fieri cū syrupo rosa. cuiꝰ descriptio est hec. ℞. aq̄ ifusionis rosarū: ex q̄ fit syrupꝰ rosa. sicꝫ docet Mesue i distōne de syrupis ⁊ clarificeꝫ ȥucchaꝝ cū p̄dicta ifusione ⁊ aq̄ rosa. ⁊ silꝫ coquanꝫ vsq3 ad ꝯsumptionē aque: ⁊ qñ p̄dictꝰ syrupus fuerit bene coctus ꝺm artē addanꝫ spēs: ⁊ fiat ꝯfectio in morsellis vel in forma ligda: sed in morsellis apud nos fit.

Aromaticū rosatū. ℞. folioꝝ rosaꝝ rubearū. ʒ. i. ſ. ligni aloes macis gariofilorū troc̄. diarodon gallie musca. añ. ʒ. ij. ſ. ligritie mūde. ʒ. viij. cinamomi subtilis ⁊ elec. ʒ. iij. galāge ȥinȥib. nucis musc. añ. ʒ. ij. ſ. heil spice. añ. ʒ. i. syrupi rosa. ⁊ syrupi corticū citri. q. s.

⁋ Aromaticū rosatum ꝺm istā descriptionē apud apothecarios non fit: nec apud medicos est in vsu. Simplicia vō que ipm ingrediuntur sunt declarata superius.

Aromaticū rosatū descriptione Gabrielis. ℞. folioꝝ rosaꝝ. s. rubearū. ʒ. xv. liquiritie rase mūde. ʒ. vij. ligni aloes boni sandaloꝝ mahaȥari añ. ʒ. iij. cinamomi boni subtilis ⁊ electi. ʒ. v. macis gariofilorū. añ. ʒ. ij. ſ. gūmi arab. dragagāti. añ. ʒ. ij. ⁊ p̄tes duas alterius: nucis mus. cardamōi galāge añ. ʒ. i. spice. ℈. ij. musci. ℈. i. ambre. ℈. ij. syrupi ro. ⁊ syru. corticū citri q̄ꝫtū sufficꝫ.

⁋ Istud aromaticū est famosum ⁊ ociosuꝫ apud medicos: ⁊ sic gñaliter ꝺm istā descriptionē fit: simplicia vō que in ipm igrediunꝫ que nō sunt declarata declarabo.

⁋ Sandali mahaȥari ꝺm modernos sunt sandali citrini: ⁊ sic reperiꝫ apud Gal'. in suis secretis: i cap̄. de icteritia cause calide in quadā cōfectiōe: qui sic ait. mahaȥari. i. sandali citrini: ⁊ sic itelligimus nos. Partes duas alteriꝰ. s. duas partes alterius dragme: ⁊ sunt. ℈. ij.

⁋ Aromaticū rosatū minus ꝺm istā descriptionē nō est in vsu: simplicia vō declarata sunt: di aūt minꝰ respectu p̄cedētis: qꝛ pauciora simplicia igrediunꝫ cōpositionē ipsius.

⁋ Aromaticū muscatuꝫ: nec istud aromaticū apud nos fit: muscatū aūt di a musco in bona quātitate ingrediente.

Aromaticū gariofilatū. ℞. gariofilorū. ʒ. vij. macis ȥedoarie galāge sandali mahaȥari. i. citrini troc. diarodon cinnamomi ligni aloes spice ide pipis lōgi heil añ. ʒ. i. rosaꝝ. s. rubearū. ʒ. iiij. liquiritie gallie muscate añ. ʒ. ij. folij cubebe ana partes. ij. ʒ. vnius syrupi de citro quātū sufficit: ambre. ʒ. i. musci. ℈. ſ. ⁊ fiat.

⁋ Istud aromaticū ꝺm istā descriptionē apud nos non est multū in vsu: tñ apud apothecarios reperiꝫ ⁊ di aromaticū a rosis: gariofolatū a gariofolis qui igrediuntur.

⁋ Gariofolus siue chariofolus arabes dicunt barūphel: ⁊ sic repiꝫ apud Serap. i cap. de gariofolo: ⁊ ibi di ex auc̄te Gal'. ꝙ nomē suū in greco est foliū nucis ⁊c̄. 2m circa istās gariofolus ꝑ sex annos ꝺuaꝫ in multa efficacia. Auic. in. 2. cañ. dicꝫ ꝙ gariofolus est sicꝫ sambucus: ſ3 ē niger: ⁊ masculus est sicꝫ nucleꝰ oliue ⁊ lōgior ⁊ vehemētis nigredis: ⁊ est fructꝰ arboris in isula idie: ⁊ glutē ipsius existit i vtute glutinis albotim. i. terbētine. Electio. ille q est melior est silis nucleo: sicco: suauis: odoris: ⁊ acuti: ſ3 moderni opinanꝫ ꝙ ille gariofolus q est in magnitudie nuclei oliue nō h3 multā efficaciā in medicina: ⁊ h̄ est notū oibꝰ: ⁊ p̄dicti gariofoli vocanꝫ a multis antophali. i. gariofili magni. illi vō qbꝰ nos vtimur noti sunt oibꝰ: ⁊ sunt minores satis q̄ꝫ nucleuꝫ oliue. Sūt q̄dā flores in aliqbꝰ p̄tibꝰ italie q gariofili vocanꝫ: eo ꝙ odorē gariof. spirāt: quoꝝ alij sunt coloris albi. alij vō rubei: ⁊ isti apud lōbardos repiunꝫ in multa quātitate: ⁊ maxie apud nobiles viros de noie suo apud auctores nō repi: sed vidi depictū in libro q di Manfredus de monte iperiali: ⁊ ipse vocat tunici: repiꝫ ēt herba que vocaꝫ filius ante p̄rem: siue oculus christi: siue oculus ꝯsulis vt volunt herbatici: forma vō ipsius reperiꝫ apud Mattheū syluaticū: ⁊ hec herba apud nos nasciꝫ in pratis.

Aromaticū nardinū. ℞. spice inde. ʒ. ij. rosarū. ʒ. iiij. ligritie. ʒ. ij. ſ. gallie sebelie cubebe ligni aloes macis: gariofiloꝝ: cinamomi: folij indi. i. malabatri: anisi corticum citri troc. diarodon añ. ʒ. i. ⁊ tertiam alterius: pineaꝝ purgatarum: amigdalaꝝ purgata. a corti-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0013-8
DFG

cibus eius.añ.ʒ.v.gũmi arabi.dragagãti.añ.ʒ.ij.musci.℈.
ʒ.ꝯficiãt cũ syrupo rosa.q.suffic. ¶ Istud aromaticũ nar/
dinũ.i.de spica nardi apud nos nõ multũ in vsu est:simpli
cia võ q̃ ipm igrediunt:q̃dã sunt declarata:quedã nõ.

¶ Salie.sebeline siue sebelien est quedam cõfectio que fit
in trociscis:quoꝝ descriptionẽ describit ipse Mesue in di
stinctione de trociscis:vt infra apparebit.

¶ Pinee purgate.s.a corticib⁹ suis.Auic.i.z.cañ.facit capm
de geloũ:ꝛ ibi dic̃ q̄ ẽ granũ pini maioris ꝛ ẽ melioris nu/
trimenti q̃z nux:postea võ aliud capm facit de grano pini:ꝛ
dicit q̄ est min⁹ fistico:ꝛ aliud capm facit de pino:hoc est sa
tis notũ:meli⁹ tñ ondã ifra in loch de pino si de⁹ voluerit.

¶ Amigdale purgate.i.a corticib⁹ suis.Mesue hꝫ amigda/
laꝝ ꝛ nõ dic̃ si sint dulces vel amare.Pet.de Crescẽtijs in
ꝓprio cap̄ de amigdalis ait.Amigdala est arbor satis no/
ta:ꝛ est quedã dẽsitas in eius fructu:q̃m quedã faciũt fru/
ctus dulces:quedã amaros:dulces vsui hominũ in cibum
competunt: amare que sunt calidiores magis competunt
vsui medicine:ꝛ sic est regula q̄ amigdala dulcis est con/
uenientior in escis ꝛ amara in medicina.

Diaciminũ

bonũ.℞.cimini ꝑdie in aceto ifusi ꝛ
exiccati.ʒ.x.çinçib.cinamo.añ.ʒ.iiij.
gariofiloꝝ:ligni aloes macis.añ.ʒ.ij.ʒ.galãge:pipis longi:
cardamo.añ.ʒ.ij.musci.℈.ʒ.mellis dispumati q̃tũ suffic.

¶ Diaciminũ dr̃ a cimino qd̃ recipit.hec descriptio reperi
tur in multis alijs locis ẜm diuersos auctores.Mesue hꝫ
diaciminũ bonũ:ꝛ iferi⁹ habet vna alia de qua ifra.ꝛ Aui.
in 5° cañ.hꝫ multas descriptiões:ſꝫ illa descriptio quã ipse
vocat diaciminũ Gal.qd̃ facit ad vẽtositates fridas ẽ dia/
spoliticon sic ifra ostẽdã.Nicol.in suo antidotario hꝫ vnã
aliã descriptionẽ:ſꝫ nõ est silis huic.In ptib⁹ nr̃is gñaliter
ẜm descriptionẽ Mesue fit:tñ ẽt ẜm descriptionẽ Nico/
lai si facere volueris ifra apparebit descriptio sua.

¶ Ciminũ.s.ciminũ vsuale qd̃ notũ est:circa istãs iquit.ci/
minũ semẽ ẽ herbe i multa q̃titate nascẽs nõ sophisticat
ꝓpter eius copiã ꝑ q̃nq̃ꝫ annos ẜuat.Aui.i.z.cañ.dicit.ci/
minũ aliud est carmenũ:ꝛ aliud ꝑsicũ:ꝛ aliud eniũ:ꝛ aliud
nabatiũ:carmenũ võ est nigri coloris:ꝛ ꝑsicũ est citrini co
loris:ꝛ ꝑsicũ est forti⁹:nabatiũ võ est illud qd̃ iuenit i alijs
locis.Serap.cap.de cimino ex auctoritate Gal.dicit q̄ ex
eo est domesticũ ꝛ agreste:domesticuꝫ võ est illud qd̃ ma/
gis administrat ꝛ sic est:ifundat g̊ ciminũ ꝑ diẽ in aceto.
postea ad solẽ desiccet siue ad vmbrã:ꝛ cũ alijs terat.

¶ Mel ẜm Aui.est ros occultus cadẽs sup flores ꝛ sup re/
liqua:qd̃ colligunt apes:ẜm itentionẽ Mesue diaciminũ
dꝫ fieri cũ melle: sed hodie in partib⁹ nostris generaliter
fit cum çuccharo:ꝛ fit in morsellis seu in bolis.

Dianisum

℞.anisi.ʒ.xx.liquiritie masticis.añ.ʒ.
viij.carui macis galãge çinçiberis fe/
niculi cinamomi.añ.ʒ.v.trium piperũ calamẽti.s.vsualis
piretri cassie.añ.ʒ.ij.heil gariofiloruꝫ cubebe croci spice.
añ.ʒ.i.ʒ.nuc.ʒ.ij.mellis dispumati quantum sufficit.

¶ Dianisum dicitur ab aniso qd̃ igredit magis q̃z de alijs
speciebus:apud nos est multuꝫ in vsu: ꝛ valet mirabiliter
contra grossas ventositates.

¶ Anisum est semẽ oib⁹ notũ.Gal.in.6.de simplicib⁹ ingt
de aniso:id qd̃ valet ex hac plãta est semẽ ei⁹:circa instans
ait.anisum.i.ciminũ dulce semẽ itelligit in medicina.

¶ Piretrũ est radix satis nota.hoc apud Auicẽ.vocat tar/
con circa instãs ait.piretrũ herba est satis cõis:cui⁹ radix
in medicinis ponit cũ iuenit in hyeme colligit:radix ei⁹
per q̃nq̃ꝫ annos seruat.Est aũt eligẽdũ qd̃ est acutum so/
lidum ꝛ nõ ꝑforatũ ꝛ cũ frãgitur non pulueriçatur.

Diambra

℞.cinamomi doronici gariofiloꝝ ma
cis:nucis muscate: folij galãge.añ.ʒ.iij.
spice cardamomi maioris ꝛ minoris.añ.ʒ.i.çinçiber.ʒ.i.ʒ.
sandaloꝝ citrinoꝝ:ligni aloes:piperis lon.añ.ʒ.ij.ambre
aur.i.musci.ʒ.ʒ.cõfice cũ syrupo rosato:ꝛ aqua rosata.

¶ Diãbra dr̃ ab ambra igrediente in bona q̃titate:h̄ apud
medicos est multũ in vsu:ꝛ maxie ista descriptio Mesue.
Aui.in.5.cañ.iquit.electuariũ alcheilin dcm̃ e l̃arium am/
bre:ꝛ hoc e l̃ario vsi fuerũt reges grecie:nõ fit ẜm Aui.sic.

¶ Cardamomum maius est heil vt dicit Serap.ꝛ genera/
liter ponimus loco ei⁹ grana paradisi siue melegetã:ꝛ pro
cardamomo minori ponimus vsuale.

¶ Ambra ẜm Serap.ex auc̃te Dia.nascit i mari ꝛ gñat in
eo sic gñat spẽs fungoꝝ i terra:ꝛ q̃n mare turbat eycit a
fundo eius lapides magnos:ꝛ cũ eis eycit frusta ambre:ꝛ
ꝑlm qd̃ ex ea egredit ex mari i terris çig.Aui.i.z.cañ.ait.
ambra ſꝫ q̄ existimo ẽ manatio fõtis i mari:illd̃ võ qd̃ dr̃
q̄ est de spũa maris aut stercore aialis maris lõgiquũ est:
electio:melior est grisia fortis aselcheti:deide varia:post
eã citrina:ꝛ deterior est nigra mala:multotiẽs assumit ex
vẽtre piscis q̄ eã comedit ꝛ morit:circa istãs ait.ambra.i.
spma ceti.i.balene:nõ est g̊ gũmi vt q̄dã dicũt nec ẽ spũa:
nec ẽ stercus aialis:nec est iecur piscis vt q̄dã mercatores
dicũt.Auer.i 5° coll.ait.ambra est vna ex spẽb⁹ cãphore q̄
orit in fontib⁹ maris:ꝛ natat sup aquã maris.Cõfice cũ sy
rupo rosato ꝛ aqua ro.Uide supra in cõfectiõe diarodon

Cõfectio

(descriptiõe cõi:vbi ostẽsuꝫ fuit de h.
d̄ cinamomo.℞.cinamõi subtil ꝛ electi.ʒ.
xv.darseni cimini enule.añã.ʒ.iiij.gal.ʒ.vij.gariofi.pipis
lõgi.cardamõi.s.mioris çinçi.heil macis nucis mus.ligni
aloes.añ.ʒ.iij.croci.ʒ.i.çucchari tabçet.ʒ.v.cõfice cũ melle
dispũato:ꝛ q̄nq̄ꝫ ponit i eo duplũ põderis medicinaꝝ de
çucharo pulueriçato sine melle:ꝛ accipit sic suffuf: ꝛ alij
addũt in eo musci.ʒ.vnius ptes.ij.ꝛ pulueriçet cum eo.

¶ Hec ꝯfectio de cinamomo apd̃ nos nõ est valde i vsu:tñ
simplicia q̄ ipsaꝫ igrediunt declabo.Aui.in 5° cañ.hꝫ vnã
aliã descriptionẽ:ſꝫ nõ est eadẽ.Cinamõi subtil ꝛ electi.i.
fini.Serap.in ca° de cinamomo ex auc̃te Dias.ponit mul/
tas spẽs ẜm diuersitatẽ locoꝝ.Aui.dicit cinamomũ notũ
est:ꝛ ei⁹ q̄dẽ spẽs est vna bona ad aliq̃tulã declinãs nigre
dinẽ.Electio.melius est illd̃ qd̃ est boni odoris ꝛ acutũ hꝫ
saporẽ sine mordicatiõe:ꝛ color ei⁹ ẽ purus ꝛ nõ cõmixt⁹.
aliud cap.facit de cherfe cinamomi:ꝛ ibi dic̃ q̄ ẽ de cina/
momo:ꝛ dic̃ q̄ est alteri⁹ gñis:ꝛ ipm q̄dẽ est durũ sic cina/
momũ:de ipo tñ ẽ qd̃dã qd̃ nõ durescit.Sera.võ de cher/
fe loq̄t i cap.de cinamomo:ꝛ vult q̄ sit genus cinamomi:
q̃n aũt repit cinamomũ simplr̃: de fino itelligit.Auer.in
quinto coll.ait.canella vel cinamomũ.i.recapaldereca.

¶ Darseni.i.cinamõi grossuꝫ dcm̃ scauiçun.nõ est ãt foliũ
vt exponũt synonyma Nicolai.vide Serap.i ca° de cina/
momo:vbi põit darseni.i.cinamom.ꝑterea vide apd̃ Auer.
i 5° col.vbi iqt.Darseni.i.canella subtil dulcis arõatica.In
hac opꝫ vidẽ:si darseni sit cinamom finũ aut nõ:ſꝫ võ Me
sue ẽ cinamom grossũ:q̄ ipe Mesue i ista ꝯfectiõe hꝫ cina
momi subtil ꝛ electi:ꝛ darseni.i.cinami vel cinamõi gros
si:ꝛ sic credo:q̄ Aui.i 5° cañ.i ꝑdicta ꝯfectiõe hꝫ cinamõi:
ꝛ loco darseni hꝫ cinami:qd̃ idẽ ẽ.Preterea vid̃ apd̃ Auẽ/
çoar i suo antidota° i e l̃ario qd̃ ꝯfert stõcho ꝛ adiuuat di/
gõnẽ:ꝛ ẽ delectabile ad comedẽdũ:q̄ ingt.Darseni ꝛ ẽ cin/
namom nigꝝ ꝛ odoriferꝝ valde.Sapiẽtes dixerũt q̄ q̃n re
pit i ꝯfectõib⁹ cinamom itellit d̄ fino:ꝛ ꝑ darseni d̄ grosso.

¶ Heil est cardamomũ mai⁹:ſꝫ lumẽ obscurũ scripsit ꝑdi/
ctã ꝯfectõeꝫ:ꝛ exposuit q̄ heil ẽ cardamomũ min⁹:qd̃ fal
sum est:q̄ ipsemet i aromatico gariof.dic̃ heil.i.cardamo
mũ maius.g̊ sibiipsi ꝯdicit.Serap.sicut ostẽsuꝫ est supra
vult q̄ heil sit cardamomũ maius:ꝛ sic est ẜm veritatẽ.

Confectio

de granis myrti.i.de semine myrtilloꝝ
apud nos nõ est in vsu: nec apud alios.
Simplicia võ que ipsam ingrediunt declarata sunt.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0014-4
DFG

Diacalamentum descriptione Gale. ℞.calamenti fluuialis ⁊ montani
siseleos ⁊ petrosellini.ana.ʒ.vi.çinçinberis.ʒ.iij.semis apij:
extremitatū albasce.anā.ʒ.ij.cheisin.i.leuistici.ʒ.vi.pipꝫ ʒ.s.
nigri.ʒ.xij.mellis dispumati quantum sufficit.

¶ Diacalamētū dr̄ a calamēto īgrediēte:hoc apud nos est
multū in vsu:⁊ maxīe ſm istā descriptionē. Mes.dicit ꝙ
est descriptio Gal.ſʒ Christophorus de honestis dic̄ ꝙ nō
ponit̄ sic Gal.ſʒ nō vidit bn̄ Galenū:qꝛ est verꝫ:ꝙ Gal.cō
posuit ⁊ ipse describit ipm in.4.de regimie sani.⁊ vī ꝯcor
dare in isto ⁊ maxīe in simplicibꝰ:in pōdere vo nō. Nico
laus vo in suo antido.hʒ vnā descriptionē:ſʒ nō fit nec cō
cordat cū ista:tn̄ si facere volueris ſm Nicolaū ifra appa
rebit descriptio sua. Aui.in.5.can̄.hʒ electꝰ.diacalamētum
fluuiale ⁊ electuariū de calamēto:qd̄ est quasi idē cū isto.

¶ Calamēti fluuialis.i.aquatici:qdā herborarius dicebat
ꝙ calamētū fluuiale est mētha aquatica vel mētha aque
stris:qd̄ nō est.vide Nicolaū q exponit ꝙ calamētum flu
uiale est mēthastrū:⁊ silr ait Petrus de crescētijs:sic ostē
dam in cap̄.de calamēto montano:⁊ sic volunt sapiētes ꝙ
calamētū fluuiale sit verum menthastrum.

¶ Calamētū mōtanū.i.nepita siue gattaria:qdā dicūt ꝙ est
organū.alij pulegiū qd̄ nō ē.verꝫ est ꝙ qdā ponūt vnuʒ ꝓ
alio:qꝛ in oibꝰ istis plātis nō curāt arabes ponere in medi
cinis vnā ꝓ alia:qꝛ ipi iudicāt hēe eādē vtutē:ſʒ verꝫ cala
mētū mōtanū est nepita siue herba quā rustici nr̄i gattariā
vel gatā vocāt herbā:⁊ dr̄ herba gata:qꝛ cati libēter ipsaʒ
comedūt. Dia.i caº de calamēto hʒ diacalamētū:⁊ loco ca
lamēti mōtani hʒ nepitā. Nicolaꝰ dic̄ ꝙ calamētū mōtanū
est nepita. Itē Macer in caº de calamēto īgt. Herbaʒ quā
neptā vulgari sepe vocamꝰ. Hāc medici greco calamētuʒ
noīe dicūt. Itē vidi Pe.de crescen̄.in caº de calamēto vbi
sic ait.calamētū aliud ē aq̄ticuʒ.i.fluuiale ⁊ vocat̄ mētha
strū:⁊ aliud ē mōtanū ⁊ vocat̄ nepita:⁊ sic est ſm vitateʒ.

¶ Sisileos vel siler vel platociminū ē siler mōtanuʒ. Pe.
de crescētijs dicit siler mōtanū siue sisileos:⁊ sic est.

¶ Albasce siue basce est timus.extremitates vo ipsius sūt
note quid sint.

Diatriton pipereō. ℞.trium pipeꝝ.an̄.aur̄.v.çin
çi.anisi basce.i.thimi.an̄.aurei.ij.spice
amomi.an̄.aur̄.i.cassie semi.apij sisileos.i.sileris montani
assari enule sicce.an̄.aur̄.5.ꝯfice cuʒ melle dispūato ⁊ fiat.

¶ Diatriton pipereon dr̄ a tribus generibus piperum que
īgrediunt̄ cōpōnē ipsius:⁊ sunt ꝓprie nigrū albuʒ ⁊ lōgū:
hoc apud nos nō est valde in vsu. Aui.in qnto can̄.hʒ vnā
descriptionē que videt̄ quasi esse eadē cū ista. Mesue hʒ
basce. Aui. vo nō. Auicē.habet xilobalsami. Mesue nō:in
reliquis concordantur in simplicibus eius.

¶ Piper ſm Serap̄.ex auc̄te Dias.est arbustū in regioni
bus īdie nascēs hʒ semē qd̄ in ortu suo est lōguʒ silē faseo
lis ⁊ elōgat̄ in forma sua ⁊ est macropiper.i.piper lōguʒ ⁊
intra ipm sunt grana ꝑua silia geguers que qn̄ maturātur
fit piper.⁊ hoc:qꝛ separatur ⁊ fit sicut racemus in quo sūt
grana ꝑua ꝑmo:⁊ sunt grana piperis:⁊ qn̄ colligit̄ ꝑfecte
maturū est piper nigrū:sed qn̄ colligit̄ ante maturationeʒ
est piper albū.nā color eius est albus ⁊ nō recipit in colo
re suo nigredinē ante maturationē. Eligendū aūt est ex pi
pere nigro illud qd̄ est notū in q̄ nō est res silis grano fur
furis ⁊ plenū:ſʒ ex pipe albo melius est illud qd̄ nō est ru
gosum albū ⁊ graue:ſʒ ex pipe longo eligendū est illud qd̄
qn̄ frāgit̄ apparet densum hn̄s grana que sunt itra ipsum
adinuicē iuncta:⁊ sapor eiꝰ est acutus mordicās linguā.

Diaciminū ℞.cimini carmeni ꝑdie in aceto ifu
si ⁊ exiccati.ʒ.xx.çinçiberis albasce.
an̄.ʒ.iij.pipis cinamomi.an̄.ʒ.ij.ameos.ʒ.i.5.folioꝝ rutbe
siccoꝝ baurach rubei.an̄.ʒ.iiij.ꝯfice cū melle dispumato.

¶ Diaciminū dr̄ a cimino.vʒ.a cimio carmeno qd̄ itrat:ſʒ
Christophorꝰ de honestis dic̄.diaciminū.i.diacinamomū
qd̄ nō est. Supiꝰ est positū diaciminū bonū.i.diaciminuʒ
qd̄ fit de semie cimini vsualis:hic vo hʒ diaciminū.i.de ci
mino carmeno:qꝛ ipse Mesue nō hʒ aliud ciminū nisi car
menū:sed h̄ apud nos nō est in vsu. Ciminū carmenū ſm
Gal.i suis secretis medicie qd̄ icipit sic. Herodi ad stoma
chum.exponit̄ ꝙ est sisileos. Serap̄.in cap̄.de cimino ex
auc̄te Rasis dicit ꝙ ciminū carmenū est agreste. Auic.di
cit ꝙ est nigrum. Mattheus sylua.in cap̄.de cimino dicit
ꝙ carmenū est sisileos:⁊ sic volūt moderni:tn̄ ego nō ne
go nec affirmo:verū vnū pro alio ponitur quādoqʒ.

¶ Ameos Dia.multi ciminū ethiopicū dicūt aut basilicō:
sed ameos alteriꝰ est nature.est.n.semē penes ethiopicos
cimino silē:ſʒ minꝰ ⁊ est albidins ⁊ quodāmō spissius gu
stū hn̄s sileʒ origano. Serap̄.ex auc̄te Gal.dicit.magis iu
uatiuū qd̄ est i eo est semē eiꝰ:⁊ in sapore eiꝰ est amaritudo
pauca ⁊ acuitas.hoc est notū. ¶ Rutha.s.domestica.circa
instās dicit ruthe folia ⁊ semina cōpetūt vsui medicie. Cū
aūt reperit̄ rutha sola folia debēt poni:⁊ per annū seruan
tur ſʒ Dias.melior est rutha que nascit̄ circa cucumeres.
Et ſm Aui.est melior que nascit̄ apud arbore fici. Inueni
tur aūt alia spēs ruthe q̄ vocat̄ pigamū:⁊ vna alia q̄ voca
tur barmel:de cuiꝰ forma ostēdā in tractatu de pillulis.

¶ Baurach rubeū.i.sal rubeū vel armenū vel affronitruʒ
.i.spuma nitri:vt dr̄ a Serap̄.caº de baurach. Mesue i caº
de baurach.dic̄ aliud ē minerale:aliud artificiale:mierale:
aliud armenū:aliud aphricanū:aliud romanū:aliud egyptiū ⁊c̄.
Moderni apothecarij loco baurach sunt q ponunt sal pa
nis rubeū:⁊ sunt q ponūt sal nitrū quo vtunt̄ bōbardarij.

¶ Cōfectio de citonijs bona.i.de carnibꝰ citonioꝝ est i vsu
verꝫ sūt ex hoībꝰ q faciūt eā cū spēbꝰ ⁊ sine spēbꝰ:⁊ sunt q
faciūt eā cū çuccharo:⁊ sūt q faciūt cū melle:ſʒ cū çuccha
ro est magis laudata:qꝛ retinet mirabilr fluxū ventris.

¶ Io.aūt Anglicꝰ in caº de passionibꝰ stōchi īgt:ſʒ nota ꝙ
diacitonitē paꝝ valet i materijs calis:ſʒ cū pipe ⁊ çinçib.
in materijs grossis fridis valet.eius descriptio est hec. ℞.
succi citonioꝝ acetosoꝝ vel aquosoꝝ parū ponticū.libr.i.
vel de suba eoꝝ codē mō mellis ad calefaciēdū çucchari
ad ifrigidādū.lib.i.aceti fortis:⁊ boni.lib.i.ꝑparent̄ super
ignē lētū ⁊ calide reponant̄. Qd̄ si vis fortiꝰ facere ad cale
faciendū ponat̄ ibi çinçiber ⁊ piper.vn̄ apothecarij acci
piūt citonia ⁊ scindūt per mediū ⁊ extrahūt grana ⁊ semi
na ⁊ arillos:⁊ medullā eoꝝ coquunt in aq̄ ⁊ addūt succuʒ:
⁊ pistant simul in modū electuarij:⁊ tunc vocat̄ caro cito
nioꝝ vel diacitonitē purū ⁊ cū spēbꝰ calidis sic cōpositū:
de quo dixit versificator in his versibus. Si vis me mitē
si vis dissoluere liteʒ. Da diacitonitē da mihi frater ideʒ.
Nec multū plangā si iungas diagalāgam.

Cōfectio de seminibꝰ.i.diasꝑmatō ſm Mattheuʒ
sylua.in lr̄a diasꝑmaton dic̄ ipe ꝙ ē ex se
minibꝰ herbaꝝ. Nicolaus florētinus in libº 5º in tractatu
q̄rto.in cap̄.de cōplone stomachi non pura in generali in
quit.diasꝑmaton:idest electuariū de seminibus:qd̄ descri
bit̄ in antidotario Mesue:⁊ sic est:ſʒ nō est in vsu:ifra ap
parebit vna alia descriptio que est ex auctoritate Rasis.
Nicolaus hʒ diaspermaton:sed non est in vsu.

Cōfectio de citonijs facta cū succo citonioꝝ excitās
appetitū mortuuʒ. ℞.succi citoniorum ⁊
mellis.an̄.lib.iij.ita ꝙ sit mel dispumatuʒ:aceti boni puri
lib.ij.deide coquant̄ cū facilitate:⁊ ꝯtinue auferat̄ spuma
eius ⁊ sepe:⁊ cū mellis spissitudinē habuerit pulueriçētur
sup ipm piperis longi çinçiberis cinamomi.an̄.ʒ.i.gario
filoꝝ ligni aloes.an̄.ʒ.5.musci.ʒ.vniꝰ tertiaʒ:⁊ quādoqʒ fit

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0015-9
DFG

sine speciebus: ꝛ quãdoq̨ cũ spẽbus alijs sicut necessitas ꝯducit: ꝛ qñq̨ fit cũ çuccharo: ꝛ qñq̨ variaꝛ alijs modis.

¶ Ista cõfectio de citonijs facta ex succo citoniorum Papie non fit nec est in vsu: sed apothecarij Mediolanenses faciunt ipsam ꝛ illi medici vtuntur ea.

¶ Acetum apud grecos dicitur oxos. Serap. ex auctoritate Diasco. dicit ꝙ acetum infrigidat ꝛ stipticat: ꝛ est bonũ stomacho ꝛ ꝓuocat appetitum. Petrus de crescentijs docet qualiter fit acetum: ꝛ de virtute aceti.

Electuarium de pomis nõ est in vsu: tñ hic volo oñdere. Quare dicitur pomum ex auctẽ Isidori dicẽtis ꝙ poma sũt dcã ab opimo. i. a copia seu vbertate. Mesue h̾z carniũ pomoꝝ dulciũ q̃ sunt dicta poma padisi siue parisana: ꝛ h̾ pomũ est magis laudatũ q̃ȝ sint alia poma redolẽtia: ꝛ sic a vulgo vocãtur.

Electuarium de psicis nõ est in vsu. psicũ autez apud multos iter gña chrisomillorũ est positũ. Isido. in cap. de ꝓprijs noĩb⁹ arboꝝ h̾z cap⁹ de malo psico: ꝛ aliud capᵐ h̾z de psico soluȝ. in cap. võ de malo psico ait. malũ psicũ cuius breue est queãdmodũ vita ꝯcessa est: ꝛ tria gña dñr. s. duracemũ armeniacũ ꝛ persicũ: duracemũ nũcupaꝛ: eo ꝙ pomũ ei⁹ in gustu acorẽ referat. in cap. võ de psico dicit psicũ vocatũ ꝙ eã arborẽ ṗus in egypto seuerit p se a q̃ se oriũdos Ptholomei ferebãt.

Electuariũ quo vtunꝛ reges ꝛ prelati nõ est i vsu. ¶ Pinus arbor picea ab acumine foliorũ vocaꝛ. pinũ antiq acutũ noĩabãt: pinũ ãt alij pitin vocant: greci peucẽ vocant quã nos piceã dicimus: eo ꝙ desudet picẽ. nã in spẽ ei⁹ dñt: in germãie aũt isulis h⁹ arboris lachryma electrũ gignit: vt ingt Isiõ. Sed miror ꝙ Isiõ. dicat ꝙ lachryma hui⁹ arboris electꝝ gignit: qõ nõ credo: q: Simõ Januẽ. dicit electrũ succinũ ꝛ charabe vel chachabre ꝙ idẽ sunt. silr dicit Mattheus sylua. ꝙ electrum succinũ ꝛ charabe idẽ sũt. Istud eliũ vocaꝛ apud quosdam electuarium de pineis.

Electuariũ de fructibus magnũ nõ est in vsu.

¶ Pirus vocata q̃si in ignis spẽm formata. naȝ hoc genus pomi ab amplo incipit ꝛ in angustũ finit sicut ignis: pirus arbor: fructus eius pira sunt. Isidorus.

¶ Ponticus. s. sapor. Serap. in cap. de diuisione gñali ẜm sapores in vno cap̊ de stiptico ꝛ põtico loquiꝛ: ꝛ ibi sic ait. sapor stiptic⁹ est sapor põtic⁹ debilis: ꝛ hi duo. s. põticus ꝛ stiptic⁹ nõ differũt nisi in multa ꝛ pauca stipticitate: ponticũ ẽt appellaꝛ in q̃dã isula vbi reperiꝛ reu ponticum.

Cõfectio alia Sal. nõ est i vsu: s̄ȝ illa simplicia q̃ ingrediunꝛ: ꝛ q̃ declarata nõ sũt h̾ declarabo.

¶ Faufel ẜȝ Serap. est auellana idica: ꝛ dĩ ꝙ est sic dactylus: ꝛ arbor ipsi⁹ nõ est i terris arabũ. Auic. i. z. cañ. de ipsa duo ca. faĉ. vnũ de faufel: ꝛ ibi diĉ ꝙ vtus ei⁹ est ꝓpinq̃ vtuti sandali. aliud cap. facit de roba. ꝛ ibi dicit ꝙ ẽ auellana idica qõ dñs Raꝛ. velle ẽt vĩ. in lib. z. afoꝛ. in cura flux⁹. faufel võ ẜm Simonẽ Januẽ. est fruct⁹ silr̄ nuci muscate: nisi q: pars ṗ⁹ ei⁹ est aliquãtulũ pacutior: ꝛ alia ẽ plana: ita ꝙ possit stare erect⁹ sic calculus qui in ludo dĩ pedes in ceteris itus ꝛ eꝛ nuci muscate silr̄ est sine odore ꝛ sapore. nasciꝛ iclusus in q̃dã lanugine simili folliculo serici. multotiẽs deferꝛ iter alias spẽs aromaticas ꝛ simplicia: maxime cũ cinamomo ꝛ equiparaꝛ sandalis in friditate.

¶ Bolus armenus siue lutũ armenũ est quedam terra rubea q̃ deferꝛ ab armenia. Circa istans dicit bolus est quedam vena terre que p̃cipue in armenia repiꝛ. vnde dĩ bolus armenus: nõ sophisticaꝛ pp multã eius copiã. per centum annos põt seruari: ꝛ hoc est satis notum.

¶ Acetosa ẜm Auicen. alia est domestica ꝛ alia syluestris. Dias. võ vocat eã lapatium ꝛ illius ponit quatuor genera vnũ qõ mãducatur: ꝛ istud est illud quo nos vtimur: ꝛ est alterũ qõ diciꝛ oxilapatium idest acutum lapatiũ: hoc est satis notum semẽ intelligitur: alia legas ibi.

¶ Rob est succus cuiusdaȝ fructus coctus ad spissitudinẽ vt seruari possit. Rob võ citri descriptio non reperitur a Mesue: sed fit sicut rob de berberis: quãdo auteȝ reperiꝛ rob absolute ponitur sapa vel carenum.

Cõfectio de prunis nõ est in vsu. infra in antidotario Nicolai apparebit diaprunis vel diamasceon: ꝛ ẜm illam descriptionem fit ꝛ potest fieri solutiuum: ꝛ nõ: sicut postea ostendam.

¶ Pruna ẜm Mes. danꝛ ad alterãdũ ꝛ ad soluẽdũ: ꝛ sunt ex eis alba aut citrina aut rubea. Damascena ꝛ armẽa sũt fortiora oĩb⁹ alijs. Isido. dicit. cogmella quã latini a colore prunũ vocãt. alij a multitudie enixi fruct⁹ nixã appellãt cuius generis damascena dicta sũt a damasco oppido: vnde ṗus asportate sũt: cui⁹ solũ pomũ stõcho mederi ꝓbaꝛ.

¶ Muçum proprie dicitur cuius sapor est compositus ex dulcedine ꝛ acetoso. Et hoc dicitur arabice muȝ.

Electuariũ de sorbis. s. de carnib⁹ ipsius nõ est in vsu. ¶ Sorba ẜm Serapio. ex auctẽ Dia. est arbor spiosa folia ei⁹ sũt silr̄a nanarico: ꝛ h̾ȝ fructũ ꝓuũ sileȝ malis ꝓuis: bonũ ad comedẽdũ ẽ: ꝛ vnũq̃dq̨ pomũ ei⁹ h̾ȝ tria ossa. ꝛ iõ noiaꝛ triconiũ: ꝛ ei⁹ expõ est trium granatoꝝ. Serap. allegat de forma sorbe ẜȝ Dias. ꝙ apud ipm Dias. in cap. de sorba nõ repiꝛ ita: s̄ȝ vide cap. de mespilla. apõ Dia. cũ ca. de sorba apõ Sera. videbis ꝙ i oĩb⁹ idẽ sunt. Aui. in z⁹ cañ. in cap. de çarur: videꝛ loq de sorba: q̃uis Serap. vult ꝙ çarur sit sorba vel species eius.

Tyriaca diatesseron. ℞. gentiane: baccarum lauri: myrre: aristologie rotũde. ana. ꝑtes equales: confice cũ melle dispumato: ꝛ fiat confectio.

¶ Tyriaca võ ẜm quosdã dĩ a tyro serpente. alij dicunt ꝙ nõ: q: reperiunꝛ multe alie tyriace q̃s nõ igrediꝛ tyrus vt est in tyriaca de terra sigillata: ꝛ ista q̃ fit ex q̃tuor rebus. Põt bñ aliqs dicere ꝙ tyriaca dĩ a tyron grece qõ ẽ venenũ: q: oẽs tyriace sunt medicie q̃ valẽt ꝯ venenũ vt lapis beçaar. Joã. Anglicus in cap. de venenis. ingt. Si igiꝛ illa medicina faciat euadere ex venenis optima est: ꝛ de illis q̃ faciũt euadere ex venenis bñtiũ venena q̃ nõ cognoscũtur p expimẽtũ est tyriaca q̃ cõponiꝛ ex carne tyri q̃ ẽ venenosa: tñ venenũ suũ est hũiditas expulsa p v̄berationeȝ ei⁹. vñ v̄sus. Allea: nux: rutha pura: raffan⁹ ꝛ tyriaca. Hec sunt antidota ꝯ mortale venenum. dĩ aũt tyriaca diatesseron. idest de quatuor reb⁹. nã thessarõ grece: idest de quatuor rebus: descriptio ipsius reperiꝛ in multis alijs locis. Nicolaus in suo antidotario h̾ȝ vnã descriptionẽ: s̄ȝ in ipa q̃dã ph̾i postea addiderunt alias res sicut fenugrecũ nigellam çedoariã diptamũ ꝛc̃. Auicẽ. in q̃nto cañ. habet vnaȝ descriptionẽ que eadẽ est cum ista Mesue. Rasis ẽt in. 8. Almãso. in cap. de morsibus scorpionũ h̾ȝ vnã descriptionẽ que est eadẽ cum ista: sed apud nos nõ est in vsu.

¶ Gẽtiana ẜm Serap. est basilica. idẽ dicit Papias. basilica ẽt aliqñ iueniꝛ pro serpẽtaria. Aui. in cap. de gẽtiana dicit ꝙ nõ noiaꝛ gẽtiana: nisi q: ṗmus q eã agnouit fuit gentinus rex: ꝛ ipsa q̃dẽ crescit in montib⁹ altis: ꝛ sic credo: q: repiꝛ in multis ꝯfectionib⁹ gẽtiana romana: vt h̾ȝ Aui. in p̃dicta tyriaca: illa est ꝓprie gentiana q̃ reperta fuit a gentino rege romanoꝝ: radix ipsius cõpetit vsui medicine.

¶ Bacce lauri siue granuȝ lauri. circa instãs dicit. lauri folia ꝛ semina vsui medicine cõpetũt: ifra appebit electuariũ de baccis lauri. Et ibi melius ostẽdã si deus voluerit.

Triphera saracenica magna. ℞. chebuloꝝ indoꝝ belliricoꝝ embl. ꝛ citri. añ. z. v. Cinamomi triũ piperũ secacul folij spice cardamoni maio. i. heil ꝛ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0016-5
DFG

minoris cassie scitarigi idi cyperi apy lingue auis gariofiloꝝ been albi ⁊ rubei çinçi.añ.ʒ.ij.spice nucis mus.macis sisami excorticati.añ.ʒ.iij.amigdaloꝝ dul.⁊ amararũ.añ.ʒ.v.ligni aloes reubarbari:seminis feniculi masticis.añ.ʒ.ij.Alfelẽgemisch.i.semis oçimi gariofilati mẽthe sicce origani psici.añ.ʒ.i.ʃ.fricent̃ mirabolani cũ butyro vaccino: ⁊ cetere spẽs cũ oleo amigdali:⁊ ꝯfice cũ melle qđ sufficit.

Tripbera grece est dicta delicata:saracenica : qꝛ a saracenis inẽta fuit. Nicolaus i suo antidotario,hꝫ vnã dscriptionẽ ⁊ di tripbera:qꝛ hoiez iuuenẽ reddit.saracẽica vo:qꝛ a saracẽis fuit inẽta.descriptio Nicolai nõ ꝯcordat cũ ista Mes.nec fit ꝭꝫ ipm.s.Nicolaũ.

❡ Chebuli alio noie mirabolani chebuli vocant̃.Mesue de ipsis loquit̃ de trib⁹ generibus in vno cap.⁊ sunt ꝓprie citrini chebuli ⁊ idi:⁊ laudat chebulos vt sint grossi ⁊ q̃to grossiores tanto meliores:⁊ sint subnigri declinãtes ad rubedinẽ:⁊ sint graues in põdere cite submersionis in aqua: ⁊ sint habentes spissitudinem corticum suoꝝ.

❡ Indi scilicet mirabolani dicti nigri.vt dicit Serap.ca° de mirabolanis Mesue laudat nigros vt sint grossi ⁊ graues ⁊ carẽtes ossibus:quãto aũt ab his elõgant̃ ꝓprietatibus tanto a bonitate remoti.Auicẽ.dicit nigri indi sunt illi qui vltimi sunt in maturitate:⁊ sunt pinguiores.

❡ Bellirici mirabolãi sũt ex medicis hñdictis:vt dic̃ Mesue ⁊ meliores sunt grossi ⁊ spissi põderosi ⁊ dẽsi cortice.

❡ Emblici mirabolani ꝭm Mesue sunt ex medicinis confortãtib⁹ stõchuꝫ cor epar ⁊ viscera:⁊ meliores ex eis sunt hñtes frusta grossa ⁊ dẽsa ⁊ grauia ⁊ que minus crescũt in ossib⁹ ꝙplus in carne : rari quoqꝫ nõ hñt spm̃.Mesue ibi docet modũ faciẽdi serẽblac.ifunde emblicos i lacte dulci:⁊ mutet̃ sup eo lac mane ⁊ sero:⁊ hoc ꝑ triduũ ⁊ exiccentur in vẽto ⁊ in vmbra ⁊ recõdant̃.Serap.in ca° de emblicis ingt.medici nominãt emblicos sirẽblicos : ⁊ hoc iõ ꝙ quãdo ifundunt̃ in lacte in terra in qua nascunt̃ noiantur sireblengi:⁊ ipsi ponuntur in lacte sicut dixi.

❡ Citrinos mirabolanos ꝭm Mesue laudauerũt sapiẽtes in colore vt sint citrini multe citrinitatis declinãtes ad viriditatẽ:⁊ sint põdere graues ⁊ densi:⁊ vt in cõfractis suis iueniatur sicut gũmositas ⁊ vt sint grossi ⁊ vt cortex eorũ sit spissa densa cõplens ossa parua.similr̃ ait Auicẽ.

❡ Secacul.i.sigillum sancte Marie ⁊ alio nomine.a vulgo dicitur çonegero.vt dictum fuit.

❡ Spica nardi siue preciosa.Mesue hꝫ in ista descriptione spicã.i.nardi ⁊ infra iterũ hꝫ spicã qđ ignoro.veꝝ dixerunt quidã sapiẽtes ꝙ per vnũ spica itelligit̃ spica nardi: ⁊ per aliud spica celtica:⁊ ambe debent poni.

❡ Seitaragi aũt indi est genus cruce.Auic.in scđo canonis ait.seitaragi ille qui est indus est frusta ligna parua subtilia:⁊ cortices sicut gariofili:neqꝫ ꝑ id agnouit qđ sit Gale.in.7.simpliciũ noiat lepidũ:⁊ ibi dicit ꝙ est genus cruce ⁊ sic est.Quid aũt sit cõiter ignoratur:etiã Dias.vocat lepidum:⁊ qui mihi nõ credit ꝙ lepidũ sit seitaragi indi legat cap.de lepido apud Dia.cũ cap.de seitarago.apud Sera. ⁊ videbit ꝙ idẽ est.Simon vo Januẽsis in cap.de biberida cũ h.describit de forma:biberidos qđ est veꝝ seitaragi.in fine cap.ipse inquit.hec videt̃ quã nasturtiũ agreste nominamus.in cap.vo de ibederidos ꝑ i.seitaragi inquit: ex auc̃te Pauli ibederidos herbe vsus quã ⁊ lepiduꝫ.aly vo agricardamũ.i.nasturtiũ agreste appellãt.in ca° de seitaragi iterũ dicit ex auctoritate Pauli ꝙ in capi.de sciatica:iberidos inquit.quẽ lepidũ aly agricardamũ appellãt: quidã vocãt ipsum capsiam indam.Tu vo vide certitudinẽ huius plante qđ verũ seitaragi ꝭm Pauluꝫ est agricardamũ agreste:⁊ agricardamũ agreste est nasturtiuꝫ aquaticũ:⁊ nasturtiũ aquaticuꝫ ꝭm circa instans est senation.⁊ senation ꝭm Dias.est illa herba quã lombardi vulgo crisonum vocãt : ⁊ sic sine dubio seitaragi est species nasturty:qꝛ Serap.in suo cap.dicit ex auctoritate Galeni.virtus eius ⁊ sapor ⁊ odor sunt similia virtuti sapori ⁊ odori nasturty : ⁊ sic loco seitaragi indi potest poni semẽ nasturty: qđ est species eius:⁊ ifra in dianasturtio de ipso aliqd ostẽdam.Sisamus.s.semen ex quo oleum sisaminũ exprimitur.tẽpore antiquo nõ reperiebatur istud semen in partibus nostris:sed hodie aliqui detulerũt ad nos:⁊ hodie reperitur in multa quãtitate:⁊ siculi appellãt illud giorçolenaꝫ.de modo excorticãdi docet liber qui dr̃ bulchasim in tractatu scđo:cuius modus est iste.Recipe de sisamo ⁊ illud purga a terra que est in eo ⁊ alys sup̃fluitatibus:⁊ pone in vase fictili cũ aqua frigida ⁊ dimitte per nocteꝫ:⁊ in mane colla ⁊ dimitte siccari parũ ab hũiditate aque ⁊ pone in pecia lini forti:⁊ liga os ⁊ ꝑcute sisamuꝫ ab omni parte eius donec excoriet̃ totũ ⁊ ꝓyce super ipm aquã frigidaꝫ ⁊ misce bene.nam cũ videbis corticẽ eius natare super facieꝫ aque ꝓyce cũ aqua:⁊ fiat ita quousqꝫ nihil remaneat ex cortice:deinde sicca illud ab aqua ⁊ seruetur.

❡ Origanũ persicũ nõ reperit̃ ab auctoribus:quare ita appelletur.moderni vo per origanũ accipiunt quãdã herbã quã lombardi vulgo cornabobium vocãt.circa instãs inquit.origanũ.i.golena exiccatis folys cũ floribus abiectis stipitibus in medicina dꝫ poni:per annuꝫ seruat̃.singulis annis renouet̃.Serap.in cap.de origano describit multas spẽs illius ⁊ ponit̃ diptamus iter spẽs origani.

Tripbera muscata quã fecit alcançi.℞.mira.chebuloꝝ nigroꝝ.i.idoꝝ emblicoꝝ belliricoꝝ pipis macropipis çinçiberi cypi cassie spice ide.añ.ʒ.v.semis anbeti:semis porri.añ.ʒ.y.semis baucie.rosaꝝ.s.rubearũ cinamomi nucis muscate gariofiloꝝ.añ.ʒ.i.ʃ.macis heil galãge ligni aloes crudi ⁊ non cocti musci.añ.ʒ.i. granoꝝ nasturty.añ.ʒ.x.cõfice cũ melle dispumato.

❡ Tripbera.i.dialectica.muscata dicit̃:qꝛ recipit muscuꝫ: apud nos:videlicet in Papia nõ est in vsu:sed in Mediolano vtuntur ipsa multum.

❡ Anbetũ ꝭm circa instãs quãdo simplr̃ ponitur semẽ intelligitur hoc semẽ est satis notum.de forma ipsius plãte nõ reperitur ab auctorib⁹:sed folia hꝫ sicut abrotanuꝫ vel feniculus hasta similis feniculo:⁊ capitellum simile feniculo.semen vo est minus:⁊ in hortis reperitur.

❡ Porrũ ꝭm Serap.est ex eo domesticũ ⁊ est hyspanuꝫ ⁊ est ex eo nabati ⁊ est mõtanũ ⁊ est porrũ vinee.Auic.dicit aliud est scemiũ ⁊ aliud est nabathiũ:⁊ aliud est ꝙ dr̃ porrũ syluestre:⁊ est illud qđ est iter porrũ ⁊ alliũ qđ est melius in medicina q̃ in cibo:sed nabathiũ magis igreditur in curationibus q̃ scemiuꝫ.semen ipsius intelligitur.

❡ Baucie.i.pastinace de semine intelligitur:vt infra apparebit baucie condite : ⁊ ibi ostendam melius.Auerrois in quinto coll.vocat ipsam balgaçar.

Tripbera Galeni.℞.oium mirab.añ.ʒ.x.çinçibe.masticis cinnamomi gariofil.añ.ʒ.vy.galange maratri anisi apy ameos spice assari croci.añ.ʒ.iiy.costi pipis nigri ⁊ lõgi cassie.añ.ʒ.iy.nucis musca.macis cardamõi maioris ⁊ mino.calami aromati.ligni aloes.añ.ʒ.y.tuderi albi ⁊ rub.alufulfumẽ cyperi.añ.ʒ.iy.ʃ.ambre.ʒ.i.musci.ʒ.vnius partes tres.fricent̃ mirabolani cuꝫ oleo amigdalarũ dul.⁊ cõfice oia cum melle dispumato:⁊ Galen⁹ qdẽ qñqꝫ addidit scoriã ferri nutritã i aceto vini ꝭm mẽsurã medicinaꝝ oium:⁊ qñqꝫ ꝭm medietatẽ earũ.

❡ Hec descriptio istius tripbere apud nos nõ est in vsu:sꝫ simplicia que ipsam igrediunt̃ declarabo si de⁹ voluerit.

❡ Maratrum idest semen feniculi de quo Macer.Feniculum medici calidum sicc ũqꝫ secundo. Dicunt esse gra-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0017-1

du maratrum grecus vocat illud. Auerrois in quinto colliget dicit. Alrigmeg. idest feniculum.

¶ Ameos est semen notū omnibus. Gal. in sexto simpliciū inquit. enucha. i. ameos magis iuuatiuuꝫ ex hac planta est semē ei⁹. Nota ꝙ meo tēpore vidi multos herbaticos vēdere ameos apothecarijs indoctis pro apio. ⁊ generaliter vltra padum apud ciuitatem Papieñ. vtuntur in ꝯuiuijs folijs ameos pro folijs apij: quod erroneum est.

¶ Tuderi fm Auic. ex auc̄te Dias. est herba hñs folia siliaprassio ⁊ radicē q̄dratā: ⁊ ei⁹ radix mēsurā hꝫ medij cubiti: ⁊ hꝫ capita in q̄b⁹ sunt semina lōga nigra: ⁊ est hec vsitata. tuderi syluestris v̄o semē est rotundū. Auic. in 2° cano. declarat formā tuderi ex auc̄te Dias. sed nō reperitur sub illo nomine: q̄ a Dias. vocatur orminō: ⁊ latini emolā vel aurigalis siue reicialis: ⁊ reperiuntur ex eis duplices vnus cū flore rubeo: ⁊ alter cū flore albo: ambe apud nos nascūtur in tectis ac pietib⁹ ⁊ iuxta hortos abundāter inenitur.

¶ Alufulfumen siue fulfumē est radix piperis fm Serap. in cap̄ de radice piperis. Auicē. in scḋo cano. ait. Fulfumē est radix piperis. Ideꝫ in synonymis que sunt in fine q̄nti cañ. dicit. fulfumine. i. radix piperis vel lignum eius ⁊ sic est: ⁊ loco eius administratur piper nigrum.

Triphera minor ex arte fenoris. ℞. mirabo. chebuloꝝ indoꝝ belliricoꝝ emblicoꝝ: nucis musca. añ. ʒ. v. nasturtij. s. semen: qḋ vocat̄ cardamum assari. s. radix ipsius q̄ cōpetit vsui medicine origani ꝑsici pipis olibani ameos: ȝinȝiberis carmeȝit spice sq̄nāti. i. palea camelloꝝ cypi. añ. ʒ. iij. scorie ferri nutrite i aceto diebus q̄nqꝫ ⁊ asse. ʒ. xx. mirabolani assent̄ cū butyro vaccio ⁊ iuoluant̄ cetera cū oleo amigdal. dul. ⁊ aromatiȝent̄ cuꝫ musci. ʒ. i. ⁊ ꝯfice cū melle dispumato: ⁊ da post sex mēses.

¶ Hec descriptio istius confectionis apud nostros medicos est multum in vsu valet mirabiliter ad corruptionem ⁊ exuberationem menstruoꝝ ⁊ hemorroidarum.

¶ Carmeȝit aūt fm Serap. est fructus tamarisci. nam ipse Serap. in ca° de tamarisco inq̄t ex auctoritate Dias. tamariscus est arbor erecta que nascit̄ in aquis ⁊ habet fructū qui assimilatur floribus ⁊ est similis in flexibilitate sua vsnee: ⁊ est in babylonia ⁊ in sceni.

¶ Tamariscus domestica que nominat̄ carmeȝit ⁊ sic est. Auicē. in secūdo canonis dicit. carmeȝit est fructus tamarisci. ⁊ quidā vocāt nucem tamarisci: ⁊ idem est. Auerrois in quinto colliget ait. alcharfar. i. tamariscus.

¶ Ferreū fm Aui. hꝫ tres spēs. s. seneburucā ⁊ lierenchē ⁊ fuluderh. aliud ca. facit de scoria ⁊ ibi dic̄ ꝙ fortioris exiccationis est scoria ferri. idem ait. sarsar. i. ferruꝫ. Isidorus in cap° de lignarijs inquit. claui autē dici q̄si calibi: q̄ ex chalibe fiunt. i. ferro. chalibs. n. ferrū est. Serap. ex auctoritate Diasco. dicit. tubel ferri est squāma ferri seu batitura. nutrit̄ aūt scoria ferri ꝑ quinqꝫ dies in aceto fortissimo omni die mutādo acetum. Post hoc proijciat̄ super laminam ferream ignitam ⁊ torrefiat: deinde pulueriȝet̄ subtiliter ⁊ reseruetur ⁊ vtere vbi oportet.

Triphera minor descriptiōe cognita nō est in vsu. simplicia q̄ ipsa igrediunt̄ declata sūt.

Diacurcuma magna. ℞. croci: assari: petrosillini: dauci: anisi: seminis apij. añ. ʒ. iij. rauedseni meu: spice. añ. ʒ. vi. costi ⁊ myrre cassie sq̄nāti carpobalsami rubee tinctoꝝ: succi absinthij: succi eupatorij: olei balsami. añ. ʒ. ij. calami aromatici cinnamomi. añ. ʒ. i. ß. scordeō: scolopēdrie: succi liquiritie. añ. ʒ. ij. ß. dragagāti ʒ. i. confice cum melle dispumato ⁊ fiat.

¶ Diacurcuma autē dicit̄ a dia qḋ est confectio. Curcuma dr̄: q̄ in colore sit sicut curcuma: ⁊ est spēs celidonie. Non aūt dr̄ diacurcuma a radice curcume: sed dr̄ diacurcuma a croco qḋ recipit ibi in bona quātitate: ⁊ in colore ipsius fit citrina: sicut ipsa radix que dicit̄ curcuma: sed melius esset ꝙ diceremus diacrocoma a croco queꝫ recipit. vt ait Saladinus. Christophorus v̄o de honestis dicit ꝙ diacurcuma sumit̄ pro rubea tinctoꝝ: qḋ nō credo: q̄ Matthe⁹ syluaticus in lr̄a. Dias. inq̄t sic. sed illa regula hꝫ exceptionē in vno electuario posito a Gal. in antidotario suo: ⁊ etiā in Damasceno qḋ vocat̄ diacurcuma ⁊ nō est electuariuꝫ de curcuma: quia non recipit aliquid de curcuma.

¶ Ubi sciendū est ꝙ illud nomē fuit impositū ꝑdicto electuario ꝑpter quādā silitudinē quā hꝫ in colore cū curcuma: q̄ñ recipit crocū: cui⁹ tinctura tingit̄ electuariū tanq̄ si receperit curcuma: ⁊ ob hoc diacurcuma vocat̄: q̄ recipit crocū qui tingit colore curcume. Auic. in 5° canonis hꝫ duas descriptiones. s. maiorē ⁊ minoreꝫ: ⁊ nō hꝫ curcuma. Mesue hꝫ diacurcumā magnā ⁊ minorē: ⁊ dicit ꝙ minor valet ad ea sicut maior: sed maior est illa que vsui venit: curcuma est radix satis nota. Mesue laudat ipsaꝫ in cap° de scabie oculoꝝ sub nomine huruch. i. hauroch.

¶ Petrosellinum. s. semen eius. Isido. in cap° de oleribus ait. petrosellinū vocatū ꝙ sit simile apio: ⁊ nascatur in petris montibusqꝫ preruptis ꝙ nos petrapium dicere possumus: ⁊ hoc est satis notum.

¶ Daucus fm Auicē. in scḋo canonis est semen daucie syluestris: ⁊ ibi dicit. distinctio eius dicetur in capitulo daucie syluestris: sed non reperitur.

¶ Rauedseni. s. reubarbarū. Mesue in cap̄ de reubarbaro: inquit. electio ex spēbus raued: aliud est qḋ nascitur in india: ⁊ est raued seni. ⁊ aliud est raued barbaū: ⁊ aliud est raued turchinū: ⁊ melius est raued seni. Jo. Anglicus in libro q̄nto q̄si in fine ait. reubarbarū diuersimode administrat̄: aliq̄ñ in colatura tm̄: aliq̄ñ in electuariata substātia: aliq̄ñ in pillulata: aliq̄ñ in liq̄da: ⁊ dicunt aliqui ꝙ in substantia plus laxat: ⁊ aliqui ꝙ in colatura eius plus.

¶ Meu apud Auicen. vocat̄ mu: ⁊ dr̄ ꝙ est fruste diuerse figure in colore agarici. Dias. dicit meu. ꝙ atamanticū dr̄. q̄dā v̄o anhetuꝫ syluestre vocāt radix ipsius cōpetit vsui medicine: sed lumen maleluceus exposuit in predicto electuario ꝙ meu est semē anheti syluestris: cui⁹ falsa est opinio: ⁊ qui mihi non credit videat Aui. cap. de mu. i. meu: ⁊ Serap. ⁊ circa instās oēs volūt ꝙ radix sit illa que est efficacior in medicina. infra in cōfectione dicta aurea alexandrina: de meu iterū aliq̄d ostendā. si deus voluerit.

¶ Myrre fm Auic. est gūma currens sup arborē in iamenia que dimittit̄ donec cōgelet̄: deinde colligit̄ sicut galbanū ⁊ oppoponacū. in terra nr̄a grecus appellat smirna.

¶ Carpobalsamum est fructus seu semen balsami: vt dicit Diasco. in capitulo de balsamo. Ligнuꝫ ipsius appellatur xilobalsamum: succus opobalsamum.

¶ Rubea tinctoꝝ fm Isidoruꝫ dicta est: qḋ radix eius sit rubra: vñ ⁊ colorare lanas ꝓhibet̄. Christophorus de honestis putauit: sed nō recte ꝙ diacurcuma efficiat̄ in colore curcume ꝑpter rubeam tinctoꝝ: sed non est.

¶ Absinthiū fm Mesue est multiplex: sed illud qḋ intendimus est absinthiū romanū: ⁊ meli⁹ est illud qḋ est remotū ab odore maris: ⁊ qḋ orit̄ in terris liberis: ⁊ hꝫ folia alba plana ⁊ leuia. hoc est satis notū. Iste est modus operationis succi ei⁹: exprime succi eius q̄ntitatē quā volueris: ⁊ ꝓprie in medio veris ⁊ purifica illud fm artem: ⁊ fac siccari cinere calido in vase vitreato sicut siccatur aloes.

¶ Eupatorium fm Serap. est gafit: non est ergo policaria vt dicunt quidaꝫ arabes: in ista planta Mesue ⁊ Auicen. sunt differētes. nā Mesue dicit ꝙ ipsius flos est sic subcitrini. Aui. v̄o ait. flos eius est sicut nenufar. igit̄ nō concordant: infra iterū de ipso loquemur: succus v̄o ipsius fit sic

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0018-7
DFG

oportet vt teranť folia ipsius: ꝛ exprime succuȝ eius vsqȝ ad quātitatē quā volueris: ꝛ dimittať soli donec siccetť vt possint fieri troc. sunt etiā qui ponūt succū ipsum in vesica porci ꝛ siccant. liber q̄ dr̄ bulchasim in tracta. 2°. docet modos exprimēdi succū ex gafit. i. eupatorio.

¶ Oleū balsami qđ ex ligno balsami manat. descriptionē ipsi⁹ describit ipse Mesue sicˇ ondā infra: sȝ qꝛ illa descriptio Mesue nō pōt fieri apđ nos: ego describā vnā descriptionē q̄ repiť apđ Petrū de ebano. ꝛ ſm illā facē debem⁹: ēt si vis facē p̱ aliū modū vt docet Sul. lōbar. de q̄ infra. Joā. Anglic⁹ in cap° de paralesi ingt. Septē sunt cara: qꝛ sūt bona: vel qꝛ rara. Balsami⁹ ambra tyrus caro lignū cāphora muscus. p̱ tyrū itelligiť tyriaca vel trocisci de tyro q̄s recipit. p̱ hoc nomē caro: caro leonis. p̱ lignū: lignuȝ aloes. ꝛ alia sūt satis plana. Et nota q̄ balsamus est succus balsami. i. illi⁹ arboris q̄ est p̱ua q̄si frutex circa babyloniā tm̄ crescens: ꝛ vocať oppobalsamus: ꝛ lignum eius vocať xilobalsamus. ꝛ est versus de hoc.

Est opos succus xilo lignum carpoqȝ fructus.

¶ Scordeō ſȝ Aui. ē alleū agreste. circa istās ingt. scordeō ē alleū agreste solus flos ei⁹ medi^{ne} cōpetit. Sera. i ca. đ alleo ait: sȝ scordeō ē alleū agreste: ꝛ ē forti⁹ alleo domestico.

¶ Scolopēdria ſm moder. vsuȝ est lingua ceruina. antiq̄ aūt vtebanť alia scolopēdria. ꝛ hec est illa quā hodie nos cetherac vocamus. infra apparebit syrupus de scolopendria. Et ibi melius ostendā si deus voluerit.

Diacurcuma minor est in vsu ſm itētionē Mesue minor valet ad ea sicˇ maior: sȝ nō fit. Sed poterit dicere aliqs. si Mes. laudat minoreȝ sicˇ maiorē. q̄ possum⁹ facē minorē pro maiore. Ad h̄ dici posset: q̄ sic inoleuit vsus apđ nos. ꝛ q̄ ēt illa posset fieri.

Diamorusion ℞. croci acori an̄. ʒ. ij. myrre. ʒ. iij baccaꝝ lauri. ʒ. ij. ß. dauci cinamomi: cassie: cimini: carmeni. i. sisileos ſm Mattheū syl. carpobalsami: floꝝ squinanti: seminis anisi: apij: cordumeni: spice: mēthe sicce: marmacur: ameos an̄. ʒ. i. costi triū piperum. s. nigri: albi: ꝛ lōgi. an̄. ʒ. i. cōfice cū melle dispumato.

¶ Istud electuariū apud nos nō est in vsu.

¶ Hec descriptio videť concordare cuȝ descriptione quā Auic. in 5° canon̄. describit sub noīe homorusia.

¶ Acorus ſm Diascori. est herba venerea: vel affrodisia: vel piper apuȝ ꝛc. radix ipsius competit vsui medicine. q̄dam vocant ipsum geliam alij gladiolum.

¶ Dauci. i. semē dautie syluestris. Aui. in p̄dicto electuario hȝ dauci. ꝛ ibi exponiť q̄ est semen dautie syluestris.

¶ Carpobalsamus ſm Diascor. in capitulo de balsamo est semen balsami. ꝛ hoc satis est notum.

¶ Cordumeni ſm Serap. est caruy agreste ꝛ a romanis dr̄ karda. mirandū est q̄ Diasco. cōcludit sermonē de cardamomo: cū sermone de cordumeno apud Serap. qđ nō est credendū q̄ sint idem. quidā vocant ipsum siler creticuȝ. Mattheus syluaticus vocat ipȝ cordilion. infra i athanasia magna ostendā quid est. si deus voluerit.

¶ Marmacur. i. maru de quo Aui. in 2° can̄. spāle cap̄. facˇ: ꝛ ibi distiguit in p̄les spēs. ſm vo Stephanū est marubiū. si aūt repiť marmacor est melissa: Sul. placēti. ait: maru. est spēs lingue bouis ꝛ vocať i Cremona sclarea. sapiētes dixerūt q̄ p̱ marmacur volum⁹ itellꝛe prassiū siue marubiū: ꝛ p̱ marmacor volum⁹ itellꝛe citrariā. i. mellissam.

Dialacha magna. ℞. lacce ablu. rauedseni. i. reubarbari. an̄. ʒ. iij. spice aromatice masticis. seminis apij: squinātı: absinthij: succi eupatorij. Ameos sauine amigdalaruȝ amara. Costi myrre rubee tinctorum. seminis fenicu. anisi: assari: aristolog. gentiane: croci: cinnamomi: hyssopi sicce: cassie: cimarū squinanti: bdellij. an̄. ʒ. i. ß. piꝑis ꝫinꝫiberis. an̄. ʒ. i. infunde myrrā ꝛ bdellium in vino ꝛ cetera tere ꝛ cōfice cū melle dispumato.

¶ Dialacha magna. dr̄ magna: qꝛ cōpōneȝ ipsi⁹ p̄la simplicia igrediunť q̄ȝ in minore: vł dr̄ magna: qꝛ hȝ maiorē efficaciā. Auic. in q̄nto can̄. hȝ duas alias descriptiones: q̄ non sunt similes: sed ista Mesue est illa qua nos vtimur.

¶ Lacha ſm Serap̄. ex auc̄te Dia. est gūmi arboris cuiusdaȝ. ꝛ nasciť in terris arabū: ꝛ est silis myrre ꝛ storaci ipse Serap̄. q̄si in fine ait. lacca est res rubea: q̄ ē sup̱ ligna subtilia: ꝛ sapor ei⁹ est bon⁹: ꝛ ipsa cogť ꝛ tinguntť īde pāni in rubeū colorē: ꝛ dr̄ tinctura illa kermes: repiť apud ipȝ karmē qđ est grana tinctoꝝ cū quo tingunť pāni. Aui. in scđo can̄. duo cap̄. de ipsa facit. vnū sub noīe keiken: sȝ in arabico est kankamon. ꝛ dicit Auic. q̄ est gūmi horribilis saporis: ꝛ vr̄ ignorasse q̄d eēt: ꝛ qꝛ ignorauit scripsit aliud cap° de lacca. ꝛ q̄ mihi nō credit. videat cap̄ de lacca apud Serap̄. cū cap̄. de kaiken apud Aui. ꝛ videbit q̄ idē est. modū aūt ablutionis docet Serap̄. in p̱prio cap̄. de lacca i fine: ꝛ sic ait. modus ablutionis eius est q̄ accipiunť gūmi ei⁹: ꝛ teranť ꝛ p̱yciunť sup̱ aq̄ calā in q̄ bullierint aristologia ꝛ squinātū: ꝛ moueť bene cū pistello ꝛ dimittiť residere: ꝛ eycitur aqua: deinde desiccať in vmbra: ꝛ reponiť in vase vitreo: ꝛ si nō clarificať p̄ma vice facias scđo. ꝛ de p̄dicta decoctione fiunt troc̄. de lacca.

¶ Spice aromatice. i. nardi.

¶ Sgnātū sicˇ dcm̄ est: est palea cameloꝝ. Me. in isto elˀio hȝ sgnātū: ꝛ iferi⁹ hȝ cimarū sgnāti. ꝛ ambo debēt poni.

¶ Sauine ſm circa istās solū folia cōpetūt vsui medicine. Macer ait. Bracteos grece sauina vocata latine. Serap̄. in ca° de sauina dicˇ. abel. i. sauia: de qua mirādū ē q̄ Aui. i 2° can̄. i ca° de abel ingt. abel est fruct⁹ iunip̱i: qđ nō ē veꝝ: qꝛ sicut dcm̄ est. Serap̄. vult q̄ abel: sit sauina. ꝛ sic magis est credendū auc̄te Serap̄. in simplicibus q̄ȝ Aui.

¶ Aristologia. s. aristologia rotunda. de qua circa instās in cap̄. de aristologia ait. aristologia rotunda magis medicine competit: q̄ȝ longa ꝛ radix intelligitur: ꝛ per tres annos seruatur: radix in autūno colligitur ꝛ siccatur.

¶ Hyssopus. s. herba sicca: dr̄ ad drīam humide: q̄ est pinguedo lanarū. Aui. in 2° can̄. duo ca. facit. vnū de hyssopo humido: ꝛ aliud de hyssopo sicco: q̄ est herba satis nota.

¶ Bdelliū ſȝ Aui. aliud est bdelliū mechiū: aliud est bdellium iudaicū: aliud est siculū: ꝛ aliud arabicū: qđ est aliud a bdellio palmaꝝ syluestriū: ꝛ ambo sunt ex palmis syluestrib⁹. mechium aūt est ex fructu arboris palmarū syluestriū: ꝛ nō reperio aliquē auctorē dicētē q̄ bdelliū fiat ex fructu arboris palmaꝝ syluestriū. vt dicit Aui. Pli. ait. in bactria nasciť bdelliū nominatissimū: cuius arbor est magna magnitudine olee folijs arboris fructu caprifici: cuius gūmi alij precon appellant: alij malachin. hoc nomē arabes imitanť mochal alij maldacō ꝛc.

Dialacha minor non est in vsu.

Cōfectio de rauedseni. non est in vsu: ꝛ hec est confectio de reubarbaro.

¶ Rauedseni sicˇ dcm̄ fuit ē reubarbarū: ꝛ Auer. in 5° collˀ. ingt. raued. i. reubarbaꝝ. Jsidor⁹ ait. reubarbaꝝ siue reupōticū: sȝ nō recte. illud qđ trās danubiū i solo barbarico: istud qđ circa pōticū colligiť noīatū ē. reu aūt radix diciť barbaꝝ greca: q̄si radix barbarica: Mes. laudat illud qđ magis ē subnigrū declinās ad rubedineȝ: ꝛ qđ est tincture croci adulterať i illis p̱tib⁹: accipiť ex eo itegro sicˇ est q̄ȝtitas magna: ꝛ submergiť in aq̄ p̱ dies q̄nq̄: ꝛ dimittiť aq̄ illa siccari: ꝛ fiūt ide trocisci: ꝛ sūt ipsi medicia regū. reubarbarū vo siccať ꝛ vēdiť: sicˇ est: qđ iaȝ p̱didit aiaȝ: ꝛ ē sicˇ hō mortu⁹: ꝛ illđ in q̄ nō cadit adulteratio ē rarū: ꝛ hȝ tincturaȝ croci. adulteratū vo hȝ ꝯriū: cōseruať p̱ annos tres vel

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0019-5

4ro: si sepeliat in psilio: aut in millio sicuti est ↄsuetudo.

Diacostuz ℞.costi amari: cassie cinamomi.an̄.ʒ.v.seminis anisi: apij: cimarū: squināti: rauedseni.an̄.ʒ.iij.assari.ʒ.iiij.croci: aristologie.s.rotunde: myrre.an̄.ʒ.ij.mellis quantum sufficit.

⁋ Diacostuz aūt dr̄ a costo qđ recipit.hoc apud nos nō est valde i vsu. Auic̄.in 5° canon̄.hz vnā descriptionē q̄ vr̄ q̄si eē si'lis huic. Nicolaus describit vnā aliā descriptionē: sed nō est si'lis isti quā ifra describemus. ⁋ Costuz aūt est radix amara. h̄ satis notū est.reperit aliq̄n in cōfectionibus costū dulce: sz nr̄i auctores de eo nō loquunt. nā vide Serap̄.in cap° de costo ex auc̄te Gal'.q ingt.sapor eius.s.costi est amarus multū fortis acutus. Macer ait.

Costi sunt gemine species grauis vna rubensq3.
Est ⁊ amara nimis.hec indica dicitur esse.
Altera vō leuis nec amara colore subalba.
Hāc arabes mittūt.por vtilior medicine.s.ſm circa instās costū pōt seruari per decem annos in virtute.

Cōfectio electuarij ex inētione nr̄a nō est in vsu: sz simplicia q̄ nō sunt declarata declarabo.

⁋ Alcochol.i.subtile sic athomi solis. Nicolaus florē.i lib° ʒ.in cap̄.de curatiōe egritudinū oculoꝝ ingt.administrantur aūt medicine oculis: aut in forma pulueris: ⁊ vocātur cohel vel chofel siue alcohel vel alchofol: ⁊ sign̄at puluerē debere eē subtilissimū sic athomi q appent i sphera solis. ⁊ sic itelligere debemus p alcohol puluerē subtilissimū.

⁋ Balaustia ſm Aui.Dia.⁊ Serap̄.⁊ Isidorū est flos maligranati agrestis. Isidorus in cap° de pprijs noībus arboris ait.flores malorū a grecis appellati sunt quitinos.latini caducū vocāt.agrestium aūt maloꝝ flores greci balaustion appellauerūt: quoꝝ alij albi: alij purpurei: alij rosei. reperiunt similes floribus mali punici.

⁋ Cōcule apud nr̄os auctores repiunt multe spēs.nā Serap̄.de ipsis diuersa cap'la facit.ipse facit vnū cap^{m} de conchilio.⁊ ibi sic ait.bedef.i.ↄchiliū coclee pue sicce q̄n aduriſ cinis eoꝝ ſm q dr̄ est cinis multū adurēs.aliud cap^{m} facit de ostracha marine ⁊ teste ↄchiliū: ⁊ ibi de ambabus logſ di.ostrachoꝝ ex mari q̄ dn̄r barcora nō vsus suz corporib⁹ eoꝝ nisi cōburerent p̄us ea: q2 sunt testa dura multū ⁊c̄.ēt in cap̄ de blacte bisantie.i.purpura marina iquit. cōchiliū est ex spēbus ostrachoꝝ.⁊ est simil'r de cōchilijs palpir.⁊ reperiunt in regionib⁹ indie in aquis iuxta quas orit spica nardi ⁊c̄.Dia.facit cap^{m} d̄ coclea terrena.i.lymacia: q̄ ēt iter spēs cōchiliuz est posita: repit apud nos alias spēs que nascit i aquis dulcib⁹: ⁊ hec vocat cōchula aque dulcis.iuenit alia spēs cōchule quā peregrināces portant de sancto Jacobo.⁊ iste vocant venerie.Aui.aūt in ʒ° can̄. in fen.xxi.in cap'lo de cura fluxus sanguinis.⁊ in fine eius patiētis fluxū mēstruoꝝ ingt.ↄchularū marinarū q̄ asportant a sancto Jacobo adustarū.adurunt aūt vt docet bulchasim: ⁊ modus ipsius iste est: terant in p̄mis: ⁊ ponātur in olla mūda: ⁊ ponat in furno vna nocte.deinde extrhatur si sunt cōbuste: sicut cinis bn̄.si nō āt ponas iteꝝ in furno panis: ⁊ dimitte donec fiat alba calciata: ⁊ vtere vbi opz.

Cōfectio alcançi nō est in vsu.simplicia q̄ in ip̄a ingrediunt declarabo. Auic̄.in 5° canonis hz duas descriptiōes el'arij alchāçi: si nō sunt in vsu. Floꝝ alchelil.i.florū roris marini: siue corone montis: siue alchelil ges: vt apud grecos.si vō repies scriptū in ↄfectionib⁹ granoꝝ alchilil itelligit granata syluestria.

Cōfectio de assa.i.de assa fetida nō est in vsu. Auic̄. in q̄nto canonis habet vnam aliaz descriptionem: que eadem est cum ista Mesue.

⁋ Assa ſm Dia.est gūmi filfij apud Pli.interdū vocat lacerpitiū: vel assa: vel herba eius q̄dā est fetida: alia est dulcis: quē apud Simonē nunq̄z vidi nec audiui aliquē vidisse.sed Mattheus syluaticus exponit q assa dulcis est gūmi liquiritie. Rasis in libro diuisionū in cap'lo de diminutione coitus inquit.altit.i.assa dulcis.

Cōfectio anacardina. ℞.piperis.s.nigri: macropiperis.i.pipis lōgi: mirabolanoꝝ chebulorū: emblicoꝝ: bellericoꝝ indoꝝ ⁊ ium debedust.an̄.ʒ.ij.costi: anacardi: çucchari tabarçet.i.çucchari albi burūgi baccaꝝ lauri.an̄.ʒ.vi.ciperi.ʒ.iiij.tere anacardos p se.deinde medicinas alias: ⁊ cōfice cū butyro vaccino ⁊ melle quātitate equali bullitis prius: ⁊ da post sex menses.

⁋ Cōfectio anacardina est cōfectio sapiētiū: ⁊ illoꝝ q desiderāt scire.acuit.n.itellectū. Auic̄.in 5° canon̄.hz duas descriptiones cōfectionis anacardine: sed nō sunt si'les huic: quā scripsit Mesue.inferius vō hz elium anacardinū qđ subtiliat cogitationē ⁊ sensum: ⁊ est el'iuz sapiētiuz: ⁊ dicit q est salamonis: ⁊ hec descriptio videt eē eadez isti Mesue.ipse Mesue in cap'lo de egritudinib⁹ neruorū scribit vnā aliā descriptionē: de qua infra erit sermo.

⁋ Ium debedust siue çumdebedust sunt testiculi castorei: q̄dā apothecarioꝝ falso dixerunt q dz dicere vinū debedust: ⁊ volūt itelligere p vinū debedust duas res.s.q ium sit vinū ⁊ debedust sit q̄dā herba: sz falsa est opio eoꝝ.naz vide Auic̄.in p̄dicta cōfectiōe q loco ium debedust hz castorei.sil'r hz Joā.Serap̄.in suo antidotario. Itē vide i ʒ° prac. Haly i p̄dicta ↄfectōe q hz çūdebedust.i.testiculi castorei. Et sic moderni doctores volūt q itelligam⁹ p ium debedust testiculos castorei.⁊ aial illud ſm Serap̄. vocat castor.⁊ ſm Gul'.plac.est qđdaz aial qđ appellat bauera. Nota q herba bedustar in ptib⁹ nr̄is: vt dicit Mattheus syl.nō repitur. Mesue in cap'lo de debilitate visus laudat ipsaz. vide Simo. Januen̄.in cap° debedustar. vbi sic ait. bedustar apud aben Mesue herba est quā ignoro.ium debedustar sunt testiculi castorei: ⁊ sic est. Item circa instās ait.castoreum est testiculus cuiusdā animalis dicti castor vel heum: alij icum: quod idem est.

⁋ Anacardus ſm Nicolaū est fruct⁹ cuiusdā arboris que pediculus elephātis vocat. Circa instās dicit anacardi.dicūt q̄dā q sunt pediculi elephātis: sz falso. Serap̄.inquit. anacardi est fructus arboris si'lis cordi auis: cui⁹ color est rubeus parū ⁊ iter ip̄m est res similis sanguini: ⁊ est id qđ administrat in eo. Aui.dicit: est fruct⁹ similis ossi dactyli: ⁊ medulla ei⁹ est si'lis medulle nucis dulcis: ⁊ ēt ipse Auicē. in 4° canonis: enumerat anacardos iter venenosas plātas: sed opz anteq̄z administrent in medicinis vt p̄parent: vt ifra ostēdā in p̄dicta cōfectione nascunt in scicilia in mōtibus igneis. Auer.in q̄nto col'.ait balador.i.anacardi.

⁋ Burōgi vel abrūgi idem sunt.vt dicit Simō.Serap̄.de ipso cap'lm facit sub noīe abrūgi: ⁊ dicit q est granū puuz pūctatū nigredine ⁊ albedine rotūduz: sicut granū mes.i. robilie nullius odoris: defertur de seni.in sapore ipsius est amaritudo ⁊c̄.nō est hedereg.siue erisimon.i.erucha gorgana: vt q̄dā apothecarioꝝ dicūt.nā Serap̄.aliud cap^{m} facit de erismon: ⁊ dicit q est granū: sicut granū nasturtij.g̃ nō cōuenit hederegi cū burugi. Gētilis sup 5^{m} can̄. Aui.exponit q burōgi est granū in magnitudine pipis: ⁊ hec est modernoꝝ opio: nō est aūt nigella. vt exponit lumē malelucēs. Nā Rasis in 9° Almāsoris: in cap̄ de lūbricis ⁊ vermib⁹ q nascunt in ano ⁊ in vētre hz burongi excorticati: ⁊ itellige q nō sunt idē: q̄dā vō sapiētes dixerūt q veꝝ burōgi est myrtus alba siue myrtus agrestis: ⁊ sic sine dubio vi: q2 myrtus alba est cubebe qđ est granū in magnitudie pipis: ⁊ sic Mattheus syluati.in cap̄ de cubebe ingt.cubebe.i.damyrta vel burōgi apud arabicos: ⁊ sic nostri doctores volūt q p burōgi ponimus cubebe: q2 in ista mā multum valet:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0020-6

tum valet: ⁊ si est experiētia apud multos: ꝙ si accipiatur cubebe ⁊ masticet̃: cōuenit memorie. Mesue inqt ꝙ ista ꝯfectio nō dȝ dari si nō trāsiuerint mēses sex: qdaȝ admirant̃ talib⁹ v̄bis dicētes: ꝙ in ipsa igredit̃ opiū: ⁊ si opium nō igredit̃. ꝗ pōt dari in oi etate: sȝ nō valet hoc. nā in ista cōfectione igredit̃ in bona q̄ntitate de anacardis qui sunt venenosi: ⁊ oportet administrari ipsos ꝑparatos: vt docet Rainaldus de villa noua. in ꝓ lib⁹ in cap. de defectu memorie: ⁊ de iuuātib⁹ ad memoriā: vbi sic ait. anacardi aūt añ medicias aliq̄s ꝓ debēt i hūc modū ꝑparari. Accipiāt̃ anacardi: ⁊ optime terant̃ in mortario: ⁊ in aceto fortissimo ponant̃: ⁊ ibi stent dieb⁹ septē: postea lento igne in ꝑdicto aceto coq̄nt̃: q̄usq̄ȝ 3ª ps aceti remaneat: ⁊ cola fecem illā q̄ in fundo vasis remāserit aceto ex colato: ⁊ in medicinis pone: nunq̄ȝ eniȝ anacardi debēt in medicinis poni: nisi ꝑus h̄ mō ꝑparent̃: ⁊ si mel anacardinū facere volueris pone cū ipsis anacardis cū ꝑdicto aceto coctis tātūdē mellis dispumati: ⁊ bulliāt ambo sil' vsq̄ȝ ad spissitudinē: ⁊ habebis mel anacardinū: qd̄ in ꝑdictis egritudinib⁹ operatur mirabil'r: ⁊ sic debent ꝑparari in ista cōfectione.

Confectio Philony ex inuētione prima Mesue. ℞. pipis albi: iusquiami albi. añ. ʒ. xx. opy. ʒ. x. croci. ʒ. v. spice: piretri: castorei. añ. ʒ. i. cōfice cum melle dispumato: quod sit quadruplum pōderis omniuȝ: ⁊ sunt qui ponunt musci. ʒ. vnius tertiam.

¶ Hec cōfectio philony est famosa: ⁊ maxime de istis duabus descriptionibus: q̄s describit hic Mesue. veꝝ reperiunt̃ alie descriptiones: que etiā in vsu sunt: vt est philoniū persicum Mesue qd̄ describit in sua practica Auic. ⁊ etiā aly describunt: sicut ostēdā infra si deus voluerit.

¶ Jusquiamus grece latine ꝑm Diasco. dr̃ canicularis: ꝑm alios dens caballinus: ⁊ bengi apd̄ arabes. Mesue hȝ iusquiamū albū: ⁊ apud oēs auctores est herba nobilior alys spēb⁹: sed q̄ in nr̄is ꝑtib⁹ non repitur ponimus loco eius illū q hȝ semē subruffum: sed illa q̄ hȝ semē nigruȝ: est fugiēda. vt iqt Macer. Jusqamū greci: quā nr̄i caniculatā: Dicūt. huic herbe v̄tus est frida valde. Tres hȝ hec spēs: semē profert ꝑor albuȝ. Altera subruffum producit: tertia nigrū. Nobilior reliq̄s est semē que gerit albū: Pro quo si desit mos est apponere ruffuȝ: Nigrū v̄o freq̄ns medicoruȝ respuit vsus. Et ista est illa herba q̄ in Papia a vulgo herba pinula vocat̃. idem sentit Auic. 2° canonis.

¶ Opium ꝑm Dia. succus est herbe: ⁊ lac papaueris qd̄ colligit̃: vt ipe ibi docet. opiū aūt cōponit̃ ab opos: qd̄ est succus ⁊ lachryma. apud Auicē. est succus papaueris nigri: ⁊ egypty ipm̄ seminant. q̄nq̄ȝ v̄o fit opiū ēt ex semine lactuce: agrestis: ⁊ est stupefactiuū debile subtile. Sera. de opio nullū facit cap̄. sed in cap̄. de papauere de ipso loqtur ⁊ dicit. gūmi v̄o papaueris nigri est opiū. Aui. ⁊ Dia. nō ponūt dosim opy: sed ꝙ dȝ sumi sine nocumēto. Sera. aūt i cap̄. allegato q̄si in fine inqt: ⁊ dosis eius. s. opy est ab vno danich vsq̄ȝ ad. ij. ⁊ quātitas occidens ex opio est. ʒ. ij.

Confectio philony descriptione hamec non est in vsu ꝑm istam descriptioneȝ sicut dixi. simplicia que declarata non sunt declarabo.

¶ Nigella ꝑm Sera. ex auctē Dia. est qd̄dā semē nigruȝ: acutū boni odoris: qdā miscent hoc semē cū massa paste: ⁊ faciant inde panē. moderni v̄o apothecary vtunt̃ q̄daȝ semine triangulato: hn̄te citrinū colorē ⁊ odorē iocūdū: ⁊ de hoc nr̄i auctores nō loquunt̃: nā oēs scribūt de nigella: ⁊ nō loquunt̃ nisi de illa nigella q̄ vocat̃ melachion siue melantiū: vt dic̃ Diasc. sapiētes v̄o dixerūt ꝙ q̄ñ repit̃ in receptis nigella de citrina dȝ itelligi: ⁊ q̄ñ repit̃ melachiō siue git itelligit̃ de nigra: nō est illud git qd̄ dr̃ giton: sȝ est aliud. Auer. in 5° colliget ait. scamū. i. nigella. Mandragore. s. corticis ips⁹. Auic. vocat Jabrol: ⁊ dicit est radix mādragore syluestris: ⁊ est radix ois mādragore: ⁊ magne similis forme hois: ⁊ ꝑpter hoc noiat̃ mandragora: est eniȝ nomē imaginis nālis. s. sicut planta exn̄s in forma hois: ⁊ ꝑm Petrū de crescētys v̄ba Aui. sūt male traducta: vt infra ostendā in oleo de pomis Jabrol. Auer. in 5° col. appellat lefaba. Jo. Serap̄. in antidotario in confectione dicta keskigeru inquit. çuferand. i. radix mandragore.

Egeta vel saçenea. ℞. castorei: myrre: opy: pipis: macropipis: galbani: costi: cinamomi: fu: meu: dauci: assari: croci: añ. ꝑtes eq̄les: ꝯfice cū melle dispūato ⁊ fiat.

¶ Egeta ꝑm intentionē Mesue: est saçenea: ⁊ sic credo: q̄ Auicē. in 5° cañ. habet sagçeneā magnā ⁊ minorē que vr̄ esse idē. Albucasis aūt in tertia particula açarauy. inqt antidotuȝ qd̄ arabice sagçenea maior: ⁊ antiq̄ noiat̃: que ab antiq̄s multū experta fuit: ⁊ dr̃ qd̄ sagçenea infinitis confert passionibus ⁊c̃. ibi describit suā ꝑmissionē que quasi est eadē. Apud nos est in vsu maxime ista Mesue.

¶ Galbanū ꝑm Diasc. est lachrymū cuiusdā herbe silis ferule: que in nicomedia nascit̃ ⁊ syria: cuius optimū est qd̄ est mūdissimū: ⁊ simile armoniaco: ⁊ hoc est satis notum. Apud Auer. in 5° col. galbanū appellat̃ halcarina.

¶ Fu. i. valeriana vel potētilla: vel amātilla ꝑm Dia. fu: mlti appellant nardū agrestē. Circa instans dicit. fu itelligit̃ radix: ⁊ sic est. Apud nos nascit̃ iuxta fossas: ⁊ multi vulgares nomine vocant ipsam herbam benedictam.

¶ Meu: vt dicto quādo simpliciter ponit̃ radix intelligit̃ in medicina: sed lumē tenebrosuȝ seu malelucens scripsit ꝑdictā cōfectionē: ⁊ exponit ꝙ meu est semē anheti syluestris: cuius falsa est opinio: sicut est notū nobilibus apothecarys. Pli. ait. meu in Italia non nisi a medis seritur.

Athanasia magna. ℞. opy: croci: myrre: castorei: iusquiami albi: costi: cordumeni semis papaueris nigri: spice. i. nardi eupatory epatis adib: ⁊ cornu dextrū ex cornib⁹ capre: ⁊ in alio de cornibus cerui: sil'r de singulis: ana ꝑtes eq̄les: ⁊ tere q̄ terēda st̃: ⁊ alia liq̄fiāt in vine: ⁊ cōfice in melle dispumato: ⁊ da post sex mēses.

¶ Athanasia aūt magna dr̃ respectu minoris: eo ꝙ pauciora simplicia igrediunt̃: tm̄ Mesue nō d̄scribit nisi magnā. Auic. v̄o in 5° cañ. hȝ athanasiā magnā ⁊ minorē: que satis vr̄ ꝯcordare cū ista: ⁊ dic̃ ꝙ minor hȝ illa iuuamēta q̄ sunt in magna. Nicola⁹ in suo antidotario hȝ athanasiaȝ de q̄ ifra: sȝ ista Mesue est illa q̄ nos vtimur. Halyabbas aūt in decimo practice habet athanasiā que cū epate lupi fit.

¶ Cordumeni. i. carui agreste: qdā de nouo scribēs ititulatus lumē apothecarioꝝ sup istuȝ passum loco cordumeni posuit carui: cui⁹ falsa est opio: naȝ aliud est carui agreste: aliud est carui domesticū. qdā dicunt ꝙ cordumeni est ciminella: qd̄ nō est. aly cardamomū: qd̄ nō est: q̄b⁹ mirādū est ꝙ illud cap̄. de cardamomo apud Dia. est idē cū ca. de cordumeni apud Serap̄. sȝ moderni distiguūt ꝑ alia noia vȝ. ꝙ aliud est cardamomū: aliud ē cordumeni. nā Sera. duo cap̄. facit. in cap̄. v̄o de cordumeni dic̃: ꝙ cordumeni est carui agreste. Preterea vide apud eūdē in suo antidotario in confectione tyriace: q exponit cordumeni. i. carui agreste. ⁊ sic dic̃ Guilermus placētin⁹ in ꝑdicta ꝯfectione. Democritus v̄o ibidē dic̃: ꝙ est cheisiȝ cāpestre siue siler creticū. Mattheus v̄o sylua. in cap̄. de cordilion inqt. cordilion grece latine v̄o carui agreste: vel siler creticū v'l cordumeni: ⁊ dicit ex auctē Dia. ꝙ est herba q̄ nascit̃ in scicilia: ei⁹ fruct⁹ est sarmētosus hn̄s semē rotundū ⁊ duplex: sicut est faba viscidū ⁊ odoratū. vide ꝗ ꝙ veꝝ cordumeni est carui agreste: ⁊ ꝑm Democrituȝ est cheisim cāpestre: ⁊ cheisim cāpestre est leuisticū: ⁊ sic est ꝑm veritatem.

¶ Adib. i. lupus: sil'r Auic. hȝ epatis adib: qdā scribūt adip:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0021-2
DFG

inde epatis adib.i.lupi: Daliabbas loco ei⁹ hꝫ epatis lupi: qȯ idē est:opꝫ añq̄ʒ admiſceať in medicinis optime laueť vino albo odorifero:⁊ bñ mūdeť ab oib⁹ſtupefactionib⁹: deinde exicceť ⁊ iuoluať cū abſcintbio:⁊ ad vſuꝫ reſueť.

¶ Repiť q̄dā herba dcā adhil:quā Meſue i cap.de egritudinib⁹ oculoꝝ laudat:⁊ est eufragia:ſm Mattheū ſyl. Jo.aūt Anglicus in cap.de debilitate viſus:⁊ cecitate accidētali ingt.herba adhilis:est herba lupi iterficiens eum:⁊ est ſatyrion.ipſa eniꝫ ſm oēm modū administrationis ei⁹ est ſublimis in ꝯfortatiōe viſus:ſm aliq̄s est herba eufragie:⁊ vtraqꝫ ē bona:veꝝ ex meo iudicio herba adhil magis pt dici eē eufragia q̄ʒ ſatyriō:q꞉ i illa mā magis valet.

Diaſulphur ℞.piperis albi ⁊ longi:añ.ʒ.vi.ſulphuris citrini:thuris:meu:iuſquiami albi:myrre: ſtoracis:cordumeni:añ.ʒ.viij. ruthe:coſti:añ.ʒ.vi.opij mādragore:añ.ʒ.iij.croci.ʒ.ij.ſ. caſſie.ʒ.vi.conficie cum melle diſpumato:⁊ vtere post ſex menſes.

¶ Hec deſcriptio diaſulphur apud nos nō est valde i vſu. Aui.in 5° cañ.hꝫ vnā aliā deſcriptionē que vi꞉ eſſe eadem. Sulphur citrinū est ſatis notū:reperiť aliud ſulphur qȯ a multis lapis ſulphuris di꞉:ſiue ſulphur viuū:ſiue thiron apiron.i.q̄ſi ſine igne: inde tibapiron.i.ſulphur. Papias dicit ſulphur dictū:q꞉ igne accendiť:ignis eniꝫ est:nā vis eius in aquis feruētibus ſentitur:neqꝫ alia res facilius accēdiť:fulgur quoqꝫ ſulphuris odorē hꝫ:⁊ lux ipſa ſulphurea est:naſciť aūt in inſulis eolijs iter ſciciliā ⁊ italiam ⁊c̄. post iteꝝ ait:ſulphur di꞉ q̄ſi ſoli pyr.i.terre ignis.

Cōfectio de ſtorace.℞.ſtoracis liquide:opij:aſſari: ſeminis iuſquiami albi:caſtorei:croci:myrre:olibani:añ.partes eq̄les mellis quātū ſufficit.

¶ Hec confectio apud nos non est valde in vſu. Raſis in nono Almāſoris:in cap.de fluxu ventris:deſcribit vnam deſcriptionē que est eadē:niſi in vna re.vꝫ.ꝙ Meſue habet crocum. Raſis nō.in reliquis concordant.

¶ Storax ligda ſm Jo.Sera.i ſuo antidotario in ꝯfectione dcā keþ est mel ſtoracis calamite.ſpēs vō ſtoracis tres ſunt.ſ.ſtorax calamite:ſiue lubue ⁊ muſcata:⁊ iſta est illa q̄ itelligiť qñ abſolute poniť:⁊ est ſtorax ligda dcā ſigia:⁊ iſta ſm q̄ſdā fit ex fructu q naſciť i arbore:lubue exp̄miť:⁊ est ſtorax ligda:⁊ est ſtorax rubea dcā apȯ q̄ſdā coçūbrū vel thus iudeoꝝ:⁊ ſm quoſdā oēs ſpēs ab vna arbore naſcunť.de q̄ ſtorace Nicolaus ait.Storax est triplex ligda rubea ⁊ calamita.Et oēs ſunt gūme de quadā arbore.

Cōfectio hiere pigre Haleni. ℞.cinamomi:maſticis:aſſari ſpice:carpobalſami:croci:xiloaloes:caſſie:ana partes eq̄les:⁊ q̄dā addiderunt florū ſquinanti:partem vnā:⁊ quidā addiderunt abſcintbiuꝫ:⁊ alij alia:aloes aūt ſit duplum ponderis omnium.

¶ Hiera.i.ſacra:pigra.i.amara:inde hiera pigra.i.ꝯfectio amara ſacra ſm intentionē Meſue ex auc̄te Haleni:⁊ ſic est ꝙ Halenus cōpoſuit ipſaꝫ ⁊ deſcribit ipſam.in trac.2° meimir.in cap.de dolore capitis q a ſtomacho fit.Auic.in 5° cañ.hꝫ vnā aliā deſcriptionē:⁊ est ſil'is huic.⁊ ibi ingt. hec est hiera aloes:⁊ aſſociať ei cinamomū ꝑpter ſubtilitatē ſuā ⁊ iuuamētū qȯ facit viſcerib⁹ ⁊ ſtomacho: ⁊ maſtix ſil'r vt cōſeruet:⁊ ſil'r caſſia ⁊ crocus ꝑpter digeſtionē ⁊ cōfortationem cordis ⁊ ſtomachi:⁊ fortaſſe crocus facit incurrere in ea dolorē capitis:q̄re opꝫ vt minoreť pōdus eius aut expellať ⁊ aſſaꝝ:qm̄ ineſt ei adiutoriū ad ſolonez faciēdā ⁊ p̄cipitationē humiditatū:⁊ qñ ponunť loco eius cucube:⁊ ſunt ſubtiles:⁊ carpobalſamus:⁊ xilobalſamus ꝑpter cōfortationē ſtomachi ⁊ reſolutionē albeçabarati:⁊ de hoibus ſunt q̄dā qui ponunt in ea florē ſquināti:q̄re prohibet raſurā que timeť ex aloe ⁊ roſas:vt expellāt malitiā caliditatis aloes a ſtomacho ⁊ a capite.Meſue in ſua deſcriptione nō habet xilobalſamū.Auic.vō hꝫ.⁊ Aui.nō habet xiloaloes.i.lignuꝫ aloes.Meſue vō hꝫ:tu vō vides ꝙ Meſue vult ꝙ ingrediať xiloaloes ⁊ nō xilobalſamū. Auicen.est ꝯtˀus.Halenus cōpoſitor nō hꝫ xiloaloes:ſed loco eius hꝫ xilobalſamū:vt hꝫ Auicē.⁊ ſi Halenus magis laudat xilobalſamū q̄ʒ xiloaloes debetis ponere.Gentilis ſuper 5° Auic.ait.intelligendū est:ꝙ hiera de aloe itelligitur:q꞉ principalis medicina que ibi poniť est aloes ⁊c̄.

¶ Aloes ſm Jſidoꝝ est ſuccus herbe amariſſime panace Meſue in caplo de aloe ingt:ꝙ vnū est qȯ fit in ſuccutri regione:aliud in perſia:aliud in armenia:aliud in arabia:⁊ melius ex eis est ſuccotrinū:post illȯ perſicū : ⁊ illud 2ᵐ est epaticū:deinde armeniū:⁊ deteri⁹ est arabicū. Et iſtud apud quoſdā est caballinū:⁊ di꞉ ꝙ est fex alioꝝ.moderni vō cōmuniter vtunť epatico ꝓ meliori.ſed Meſue ⁊ alij auctores magis laudant ſuccotrinū q̄ʒ epaticū:ſpecies vō aloes ſm Meſue ſunt tres vel q̄tuor.⁊ ſil'r ponit Aui.ſed Dia.⁊ Serap.non ponunt niſi duas ſpēs:ſed ſm multos ſpēs aloes ſunt tres.vꝫ.ſuccotrinū dictū ab illa ꝓuintia ſic noiata.epaticū:q꞉ i colore ſuo aſſilať epati:⁊ iſte due ſpēs ſunt nobiliores alijs:⁊ est aliud qȯ di꞉ caballinū:⁊ iſtud est fex alioꝝ:⁊ est deterius in medicina.Meſue de for⁹ ipſi⁹ herbe nō deſcribit:ſed vide apud Diaſco.⁊ ibi reperias:⁊ hec herba vocať çabacra:⁊ de modo faciēdi ipſum docet Albuchaſis i tractatu 2° de preparatione medicinaꝝ que fiunt ex plantis.Serap.laudat illud aloes ꝙ est glutinoſum:nō habens in ſe lapides ſplendidū ad rubedineꝫ declinans:cito frāgibile ⁊ fortiter amaꝝ.quaſi in fine ponit modum faciendi hiere pigre:ſicut habet Halenus.

¶ Meſue inquit.ꝙ illa medicina in qua proijcitur aloes confortatior est:⁊ ſi non ſit lotus illa efficitur plus ſolutiua:⁊ minus confortatiua.

¶ Nicolaus florētin⁹ in lib°5°.in trac.4°.in cap.de cōplōne ſtōchi nō pura in gñali cū mā ingt in p̄dicta cōfectiōe. ⁊ dixit Hal.aloe lotū efficacius est ad cōfortandū ſtōchū: ſed nō lotū efficacius est ad purgādū ipſum:⁊ dic̄.ſi hiera pigra data fuerit ad purgādū ſtōchū tp̄e cōgruo est efficacior oibus alijs:ita tñ ꝙ patiens ambulet post potuꝫ eius moderate:⁊ ꝑmutet aliq̄d in mēſa regiminis eius:⁊ dixit. nō dꝫ pigra deſtēperari cū melle:cōfortatio ⁊ corroboratio quā fac̄ i ſtōcho cū melle fiet minoris effect⁹. iera q̄dē hec vocať hiera Hal.ſimpˡʳ:⁊ a q̄buſdā vocať hiera d̄ octo reb⁹:⁊ est illa de q̄ itelligiť cū abſolute poniť:cui⁹ deſcriptio repiť duplex:vna cū aloe loto:alia cū aloe nō loto.

¶ Nicola⁹ aūt dic̄ ꝙ iſta deſcriptio hiere vocať a q̄buſdā hiera de octo reb⁹:in hac neſcio q̄d dicā:nā Hal.cōpoſitor iſtius cōfectionis in caplo noiato ingt ſic.peſſima aūt fit diſpō in prauis humorib⁹imbibitis abiectis in tunicis vētris:quoꝝ optimū auxiliū est id qȯ per aloē pharmacum: qȯ vocāt q̄dā pigrā:alij aūt hierā que ꝑ aloē:⁊ ponūt q̄dē centū.ʒ.aloes.vi.vō de vnoq̄ʒ alioꝝ que ibi miſcenť:que ſunt numero ſex.ſ.cinnamomū:ſpica:xilobalſamum:maſtix:aſſarus:⁊ crocus.vide g̊ ꝙ Meſue Auic. Nicolaus:⁊ alij ponūt i p̄dicta ꝯfectione octo res ad numeꝝ ſine aloe. ⁊ Hal.nō ponit niſi ſex.vere credo ꝙ ſit error ſcriptoris. Scias ꝙ de p̄dictis ſpēb⁹ pñt fieri ⁊ fiūt pillule:q̄ dñr de hiera ſimplici vel de hiera Hal. ⁊ ēt fit ꝯfectio hiere Hal. que ꝯficiť cū melle i modū electuarij.reperiť alia hiera:q̄ di꞉ hiera magna:⁊ iſta repiť i antidotario Nicolai:ſic̄ ifra oſtendā.ſm intētionē Nicolai aloe debet eſſe lotus in iſta deſcriptione:ſꝫ in alia nō:⁊ modus ablutionis ei⁹ fit multipl'r.nā quidā lauant ipſum cū aq̄ endiuie:alij cum aqua pluuiali:ſed melius est lauare ipm:vt docet Bulcaſim in trac.2°.vbi ſic ait.modus ablutionis aloe ſeu preparationis ad expellendā malitiam ⁊ acuitatem eius:⁊ cōficiēdi ipſum.℞.de

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0022-8
DFG

ipsum. R. de aloe succotrino mūdo: q cito frāgit: et habz colorē epatis: et cui odor est bonus: pōdus libre vni: tere bene et criba. deinde accipe cassie lignee: spice nardi: assari: squinātī: carpobalsami: xilobalsami: cinamomi: ligni aloe: croci: masticis lacce. aā. ℥. iij. ꝯtunde et coque: vt ipse docet in fine ei capli ait. et vtere eo. s. aloe i medicinis laxatiuis: et spēbus biere: et alijs medicis ī qbus aloe igredit. itē Serap. in cap. de aloe: qsi in fine ait. et qñ aliqs vult illum sumere misceat ipm cū mastice: aut abluat ipm cū aq speꝝ: sicut spice: masticis: assari: sic dic Bulcasiz. dñs Mesue i descriptione pillulaꝝ de aromatibus: et de mō abluendi aloem ostēdit: sed sm ipsum administrat in pdictis pillulis.

Hiera hermetis est hiera luf. R. aloe. ℥. i. trocis. alādal. auř. vij. siue. ℥. i. ʒ. turbith agarici: luf vtriusqz sicce ireos serapini mira. citrinoꝝ: chebuloꝝ: indoꝝ. aā. ʒ. i. ʒ. ʒinʒiberis: cinnamomi: masticis: bdelij: ellebori nigri: euforbij: assari: cassie lignee: salis indi: castorei: croci: apij: cheisim: seminis meʒereon: sti. aā. ʒ. i. squille assate. ʒ. ij. ʒ. scamonee bone. ʒ. ij. fiat oium cōtritio bona. gūmi aūt ponant in vino odorifero: et inuoluat puluis in succo cucumeris asinini quātitate q bene inuoluat et exiccet: et iterū denuo inuoluat in pdicto succo: et pauco oleo nucū: et iteꝝ siccet et conficiat totum cum melle dispumato quātitate qua fiat totum sicut pasta: et detur post sex menses.

Hiera hermetis sm itētionē Mesue est hiera luf. hermetis aūt di a cōpositore. Aui. i 5° cañ. hz duas descriptiones ꝯfectionis: q noiat ꝯfectio hermetis: sed nō ꝯcordāt cū illa Mesue: illa vo Mesue est illa q vtimur.

ℭ Troc. Alādabal. i. trocisci de collogntida. nā arabes vocant handal collogntidā. descriptio ipsi repit apud Mesue in distinctione de trociscis. et ibi ait. Trociscoꝝ alandabal qui ponunt in hiera hermetis: et in alijs confectionibus loco collogntide: vt infra erit sermo.

ℭ Turbith sm Mesue est radix herbe: cui folia sunt sic folia ferule: minora tñ: et est ex hntib lac: et est ex eo syluestre et domesticū: et ex eo ēt est magnū et paruū: et adhuc ex eo aliō albū: aliud citrinū: aliud nigrū: sz meli est illud qō sit albū et vacuū: harūdinosuz et gūmosuz: et sit cortex ei cineriti et plan: et sit recēs et facile frāgibile: citrinū ē malū.

ℭ Agaricus sm Diasco. est radix similis silfio id est radici aniuden: siue arboris asse fetide: sed nō est sic dura. agarici genera sunt duo: masculus et femina. masculus rotundus est: et in se collectus et maior. femina vo pectini similis est: quo capilli discernunt etc. et ille qui est albus et leuis: et velociter frāgibilis: et porosus et rarus valde: et vt appareat dulcis in pmo gustu eius. deinde succedat ei amaritudo ista est femina: vt dicit Mesue etc.

ℭ Luf vtriusqz. s. luf maioris et minoris. Mesue de luf capitulū facit: et dicit q est serpētaria: et est plāta q di colluz draconis: et ex ea alia est plāta habens folia: alia crispa: electio. melior pars totius plāte est radix: et melior radix est grossa cōpleta et orta in locis liberis: et melius tēpus collectionis ipsius est ver et pn estatis. Dia. facit vnuz caplm de Aaron. i. dragōtea minori: vel pes vituli: vl barba Aarō. aliud caplm facit de dragōtea: et ista est serpētaria maior: siue colubrina: siue viperina: siue bissaria: et he ambe sunt note: et i hortis reperiunt. Petrus de crescētijs i cap. de serpētaria ait. radix eius p frusta minuta diuidit et siccat et puluerizat: et per pānū cribellat et conseruatur.

ℭ Ireos sm Auic. est radix lilij celestis: que satis est nota.

ℭ Serapinū sm Mesue est gūmi alasce hundeg. et est arbor similis oleādro mōtano: et meli est cuius itra subruheum et subalbidū est: et qō habet odorez porroꝝ: et qō est facile resolubile in aqua: et quod est clarum.

ℭ Euforbiū sm Auicē. est gūmi calidū: cuius vtus alterat post tres aut qtuor annos. circa instans in caplo de euforbio ait. eligēdū quoqz est grossum et claꝝ et puꝝ et lucidū in suba in colore citrinū: et per decem annos seruatur.

ℭ Sal indus sm Auicen. in 2° cañ. est sal niger: nō nigredine napticitatis que sit in ipso: sz ppter subam ipsi: et marinus qdez cū aque obuiat ilico liqfit: et nō est ita terrenus. Mesue in cap. de spēb sal dicit. salis indi alius subniger: alius subruffus et obscurus est. Serap. in cap. de bauracb de ipso loqtur. Mattheus syl. dicit. sal indus est in colore salis et dulcedine mellis. vt Aui. in 4° cañ. fen. i. de asperitate lingue: et est ʒuccharꝝ qō inuenit coagulatū sup cānaz mellis in india sicut sal: loco eius ponit ʒuccharꝝ cādidū. Auic. aūt in 4° cañ. in cap. allegato: ex aucte Matthei sylnatici nō ita dic: imo ait: aut saltē qui asportant de india: et sunt in colore salis: et dulcedine mellis: p ista verba non possumus intelligere: si sal sit ʒuccharꝝ candidum. vt vult Mattheus sylua. veꝝ multi modernoꝝ sunt q in loco salis indi ponūt ʒuccharꝝ candidū: etiā sunt q ponūt sal panis q est spēs eius: et dixerūt sapiētes q est melius ponere sal rubeū: seu sal panis: q ʒuccharꝝ candidū vel candum.

ℭ Meʒereon. s. semē ipsi qō appellat cocognidiū. Dia. in cap. de camellea. i. meʒereō dic. camellea aut cocognidiō nō est semē laureole: vt dic circa istās. in cap. de laureola. Serap. de laureola loqt in cap. de lauro. Alexāder in cap. de hydropisi inquit: camellea vnde cocognidiū colligit: et est lacticiniū folia oliue hns: et sic est: et pp id apud multos herbaticos vocat herba oliuella pp silitudinē folioꝝ ipi.

ℭ Sticados sm Mesue laudant sticados arabicuz: et melior pars plante eius est flos: post hunc folia.

ℭ Sqlla sz Aui. est cepe muris: eo q iterficit mures. Mesue in cap. de squilla docet modū pparationis ei in assatione: et est vt accipiant lamine ipsius: et sepatim inuoluant in pasta: et sepeliant in cinere calido: donec coqnt sufficiēter: postea extrahant ex pasta: et administrent vbi oportet.

ℭ Modus alius assationis ipsius. ponat in vase luteo vitreato stricti orificij: et sigillet ligatione forti cū pgameno: et dimittat dieb. xl. et pprie dieb maioris estus: et moueat vas et mutet vicissiz oi hora: ita q equalr in singulis partibus calefiat. deinde extrahat squilla et administret vbi opz. Albuchasis aūt in libro 2° de ppatione medicinaꝝ inquit. modus ppparādi squillā in oibus modis pparationis eius: et est cepe muris: et primo de modo assandi squillam: vide ibi q eius modus est vt faciunt moderni.

ℭ Scamonea sm Mesue est solutiuum magnum. et dixit Democritus: q est solutiuū anthonomastice: et q est genus solutiuoꝝ et gñale est super oia solutiua. Planta vo ipsius vt dicit Mesue est spēs volubilis: et dicit q vocat dominus lacticinioꝝ: laudat antiochena et armena.

ℭ Cucumer asininus est fruct: sicut cucumer puus. et melior ps plāte ei est fructus ipsi: et ppe ei cōpleti succus: et post ipm radix: et melior fruct ei est cōpletus citrin: iam expoliatus a viriditate: et q est vere amaritudinis: et meli tps opationis succi ei est finis estatis: et collectionis radicis eius est finis veris: et modus opōnis succi ei: vt docet ibi Mesue iste est. R. ex succo eoꝝ quātitatē quā volueris: et pprie qñ citrinescūt: et sūt maturitatis cōplete: et fiat extractio succi cū facilitate: nō cū cōpressione et expssione laboriosa: et exiccet vt exiccatur scamonea et aloes.

Cōfectio hiere archigenis descriptione vlī: nō est in vsu. Auicen. in 5° cañ. inqt. Descriptio vlis hiere Archigenis si legis ambas descriptiones sunt idem. Archigenes aūt est cōpositor isti cōfectionis: de quo Papias ait. Archigenes est pnceps medicoꝝ. Simplicia vo q in ipsa ingrediunt declarabo si declarata nō sunt.

ℭ Prassiū. i. marubiū albū: sed prassion est porrū. Dias. de

ipso duo facit cap̄. vnū qđ incipit marubiū: qđ greci prassiū vocāt ꝑꝑ amaritudinē. Aliud capm facit de prassio: qđ idē est. hoc est satis notū. Papias ait. Piolopes herba q̄ a grecis prassios vocat̄: a latinis v̄o marubiū dicitur.

¶ Camedreos ſm Auicen. est quercus terre: que habet folia parua: similia folijs quercus. Gulielmus placētinus dicit: quercus terre vel quercula minor est camedreos: hec a lombardis vulgo calamandrina vocatur.

¶ Armoniacum siue amoniacum ſm Serap̄. ex auctoritate Diasc. est gūmi plante similis plante galbani in figura sua: nascitur in terra dicta a rege minoris: ⁊ est in partibus codi: ⁊ dicit̄ herba eius grece asios: huius radix vulnerat̄ ⁊ egrediunt̄ lachryme que colliguntur ⁊ seruantur.

¶ Oppoponax ſm Diasco. succus est herbe que panax di. ſm Mesue est gūmi plante cuiusdā similis ferule. Apud Auer. in quinto col. appellatur ibausir.

¶ Poly. s. poly mōtani. Circa istās dic̄. poly mōtani diuersa sunt gña. vñ qñ simpl'r ponit̄ mōtanū dꝫ poni. cū flores ꝓducit debēt colligi: ⁊ ꝑ annū seruat̄. Apud Aui. in 2o cañ. poliū est spēs sceba. i. sandonici: in q̄ est calitas ⁊ acuitas pauca. Auer. in 5o col. dic̄. sedes. i. poliū. s. poliū mōtanū.

Hiera archigenis descriptione Pauli non est in vsu. Auicen. in 5o canonis habet vnam descriptionem: que est eadem cum illa Mesue.

Hiera Diacollogntidos inuentione Rasis non est in vsu. Mesue dicit: ꝙ est ex inuentione Rasis: sed ego nunq̄ȝ vidi apud Rasim: ſꝫ in antidotario vniuersali est scripta vna descriptio.

¶ Collogntida ſm Mesue est quā perses cucurbitā deserti vocant: ēt fel terre appellat̄: eo ꝙ in toto ambitu ortus ei9 iterficit herbas: ⁊ est sic̄ venenū eis. Mesue ingt. collogntide bone. postea ait in loco colloquitide troc. alādal. ⁊ sic est ꝙ in oib9 locis: vbi igredit̄ collogntida poni dēbēt troc. alādal. Et si q̄rat̄ si collogntida dꝫ poni in medicinis grosso mō cōtrita: aut subtil'r puluericata. vide Mesue in suo cap̄. vbi ingt ex auc̄te filij çeçar. nō opꝫ eniꝫ vt multū cōterat̄. vltima eniꝫ puluericatio eius excoriat vias ⁊ venas. Et dixit fili9 Sera. opꝫ vt nō ꝑueniat̄ ad vltimū puluericationis eius: al'r enim vlcerat viscera. Mesue dic̄ ex auc̄te filij Sera. ꝙ opꝫ vt nō ꝑueniat̄ ad vltimū puluericationis eius aliter vlcerat viscera. Uide Serap̄. in cap̄. de collogntida: q̄ſi in fine qui dicit: opꝫ qdeꝫ ꝙ collogntida nō terat̄ multū: ne adhereat itestinis vlcerādo ⁊c̄. Mesue iterꝫ ingt. ⁊ mihi vi ꝙ in vltime puluericata confrangitur v̄tus a ꝑmixtione adiutoꝝ eius: ⁊ pertransit loca viscerꝫ absq̄ꝫ ipressione nocumētoꝝ in ipsis: ⁊ forsitan in ea in qua nō exq̄sita fit illius ꝑs sensata grossa ex ea adherēs in vijs: ⁊ inuolutionibus apostematis: ⁊ vlcerat ⁊c̄.

Hiera ex inuentione nostra non est in vsu.

Hiera Cōstātini a Cōstātino cōpositore dcā: nō est in vsu. simplicia v̄o q̄ sunt declanda declarabo.

¶ Alsiracost al's xiracost est spēs manne: vt ait Auicen. in 2o canonis cap̄. de māna. Nam ipse Aui. ait. māna est ois ros cadens super lapidem aut arborem: ⁊ fit dulcis: ⁊ coagulatur sicut mel: ⁊ exiccat̄ sicut gūma: quēadmodū tereniabin ⁊ alsiracost. ⁊ mel asportatum de terra cusura syluestri: nos loco eius ponimus māna vsuale.

¶ Tamarindi ſm Mesue sunt dactyli acetosi: ⁊ sūt ex fructibus palmarum syluestriū in India: ipsi quoqꝫ sunt ex medicinis nobilioribus: in q̄bus non est excessus.

¶ Cheiron aūt est q̄dam ꝓuintia vbi tamarindi ⁊ dactyli abūdant. Mattheus syl. in l'ra heiron ait. heiron vel cheiron est regio in q̄ anthonomasice dactyli abūdāt. Serap̄. in cap̄. de dactylis dic̄: ex auc̄te Aboanifa. chairon est spēs dactyloꝝ. Ego aūt puto ꝙ est differētia in litteris. Nam heiron est regio: ⁊ chairon scriptū per. a. est q̄dam spēs dactyloꝝ. vt dicit Serap̄. Mesue laudat nigros nō vere nigredinis cū luciditate: ⁊ qui sunt teneri ⁊ mixti cū villis: q̄ sunt sicut radices: ⁊ sint recētes ⁊ pigues absqꝫ desiccatione: ⁊ sint cū dulcedine acetositatis pauce: veri puri ⁊ non ꝑmixti: ⁊ sunt ex adulteratorib9: q̄ eos falsificant cum carne prunoꝝ: sed deocculitat fallaciā nigredo sine luciditate in ipsis: ⁊ q: sunt humorosiores: ⁊ q: in eis est odor ⁊ sapor prunoꝝ. Auicē. in 4o cañ. in fen p̄o. in cap̄. regiminis sitis. eorum superflue. dicit Almosophat: ⁊ sunt tamarindi.

¶ Cassiafistula. s. medulla vl' pinguedo ipsi9 est satis notū. verꝫ repit̄ aliqñ cassiafistula q̄ pōt capi pro cassia lignea. Circa istās de vtraqꝫ cam fac̄. çucchaꝝ violatū siue ꝯditū violatū est ꝯditū: qđ fit ex trib9 ꝑtib9 çucchari: ⁊ vna ꝑte violaꝝ: de q̄ ifra in trac. de ꝯditis ostēdā: si de9 voluerit.

¶ Endiuia nomē latinū est: post grecū intuba. Arabes etiā post grecū hundebe. ſm circa instans endiuia est scariola. Petrus de crescētijs dicit: endiuia q̄ alio noie di scariola vel lactuca agrestis. verꝫ moderni distinguunt ꝑ alia nomina. nā aliud est endiuia: al'id est scariola: aliud cicorea: aliud est taraxacon: q̄uis vna pro alia potest poni: vt ifra apparebit in syr9 de cicorea ſm Nicolum florentinū. ⁊ ibi si de9 voluerit ostēdā spēs endiuie: vel cicoree: vel scariole: que sunt ad numerꝫ septē. Endiuia v̄o satis est nota.

¶ Mallum ſm Isidoꝝ in cap̄. de proprijs noibus arboꝝ ingt. mallū a grecis dictū: ꝙ sit fructus eius pomoꝝ oium rotundissimus. vnde ⁊ hec sunt vera malla: que vehemēter rotūda sunt. Mesue dicit: succi malloꝝ. s. pomoꝝ granatoꝝ: vt dicunt quidam sapientes; acetosoꝝ. s. in sapore: ⁊ muçorum. i. saporis compositi ex dulcedine ⁊ acetoso.

¶ Lupulus ſm Mesue est spēs volubilis: ⁊ est habens folia silia folijs citruli: cuius flos est sic̄ sunt ampule adherētes sil'. Petrus de crescētijs ait: humilis. i. loleuertigo: ⁊ sic est ꝙ nos vulgo vocamus loleuertigo.

¶ Capillus veneris ſm Serap̄. est hesceguasen siue coriādrū putei: siue capillus algol: ⁊ capillus porcinus. Auic. in 2o cañ. de hesceguasen ⁊ sinace est capillus porcin9: ⁊ arabice est capillus algul. Mesue dic̄ capillus veneris. di apō quosdā capillus fontiū: ⁊ di capillus hois nemoralis: ⁊ ab alijs di coriandruꝫ putei: ⁊ cetis. hec herba est satis nota. Auer. in 5o colli. dicit: custarabber. i. capillus veneris.

Triphera persica. ℞. succi solatri: succi endiuie. s. vsual' apij: ⁊ succi lupli depuratoꝝ. añ. lib. i. ⁊ ꝓijciant̄ suꝑ eos violaꝝ siccaꝝ aut viridiū. ʒ. iij. folliculoꝝ sene. ℥. ij. agarici. ℥. i. prunoꝝ damascenoꝝ piguiuꝫ numero. 50. cuscute. ℥. 5. mirabol. citrinoꝝ: chebuloꝝ: indorū: fricatoꝝ in oleo violaꝝ: aut amigdalaꝝ dulciū: añ. ʒ. ij. spice aromatice. ʒ. iij. bulliāt suꝑ prunas cū facilitate: vsqꝫ duꝫ remaneāt lib. ij. ⁊ ꝓijciant̄ suꝑ illa epithimi boni mūdi. ʒ. xl. ⁊ bulliāt ebullitione vna: ⁊ deponant̄ ab igne: ⁊ decolent̄ ⁊ dissoluant̄ in vna ꝑte isti9 colature tamarindoꝝ bonoꝝ recētiū. ℥. iij. māne. ℥. i. 5. pulpe cassie. ℥. iiij. çucchari violati. ℥. xij. colent̄ ⁊ mūdent̄ a granis ⁊ scofis. ⁊ i illa ꝑte aque ꝓijciant̄ çucchari tabarçet. i. albi. lib. iij. aceti: vini. lib. i. coq̄nt̄ cū facilitate: deide ꝓijciant̄ suꝑ illud qđ dissolutū est in succis: ⁊ aggregent̄ sil' in vnū: ⁊ coquat̄ vsqꝫ ad mellis spissitudinē. vltimo v̄o puluericent̄ suꝑ illđ raued boni. i. reubarbari electi. ℥. ij. mira. citrinoꝝ. ℥. i. 5. chebuloruꝫ indoꝝ: añ. ℥. i. belericoꝝ emblicoꝝ: añ. ʒ. iiij. granoruꝫ fumiterre: troc. diarodon: macis: masticis: cubebe: spodij: sandali citrini: añ. ʒ. ij. 5. q̄tuor granatoꝝ: añ. ʒ. ij. 5. anisi. ʒ. iiij. spice. ʒ. ij. iuoluant̄ in oleo violato: ⁊ repone in vase vitreo: ⁊ da cū aq̄ frida: aut succo endiuie: aut succo solatri.

¶ Triphera di delicata: ⁊ ꝑsica di: q: apud ꝑsas iuēta fuit: vel dicitur

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0024-9
DFG

vel dr̃ persica:q2 in illis partib⁹ vtunt̃ ipsa:sicut fit in nostris ptibus. Nicolaus florẽtinus in lib.5°.in cap.de debilitate stomachi inqt sic:⁊ medicamen psaꝝ ⁊ pro.i.tripbera psica eius descriptionẽ ipse Nicolus describit:sed non cõcordat cuȝ ista Mesue in simplicib⁹:nec in reliqs. ipse Nicolus hȝ mirabolanoꝝ indoꝝ assoꝝ cum butyro vaccino:nasturty ⁊c̃.sed ista dñi Mesue est nobilior illa.

❡ Solatrũ.s.succus ipsi⁹ herbe. Dia.de ipso q̃ttuor cap.fac̃ sub noie strignũ:⁊ dr̃ ꝙ p̃ma est hortulana:⁊ hec apd̃ nos dicit̃ herba morella vulgo. Alia spẽs est alchechingi dcm̃ cacabũ siue fiacho a vulgo. Alia dr̃ caballaris:vl' a latinis lunaria.⁊ ista est faba inersa:⁊ est altera dicta manicõ:aut perison ⁊c̃. Macer dicit. Herbã quã greci strignũ dixere latini Maureolã dicũt:vis ei⁹ frigida valde.s̃m Serap̃. solatrum est vua vulpis:aly vuã caninam vocant.

❡ Apy.s.succus ipsius. Isidorus in cap.de olerib⁹ ait. apiũ dictũ:ꝙ ex eo apex.i.caput antiquoꝝ triũphãtiũ coronabat̃. Hercules aũt hanc herbã p̃mus capiti circũtulit ⁊c̃. Auer.in qnto col̃.dicit.alcharfas:idest apium.

❡ Uiola.s.vsualis. Serap̃.cap.de violis dic̃:ꝙ flos ei⁹a ꝓpetate q̃ est i eo qñ bibit̃ cũ aq̃ ꝯfert sqnãtie ⁊ epilepsie:q̃ accidit pueris:⁊ ẽ illa quã vulgares noĩant mr̃eȝ pueroꝝ.

❡ Folliculus sene. Mẽsue de ipo loqt̃ i cap.de sene dicẽs. sene ẽ folliculus plãte:quã vocant pses halçemer:⁊ ei⁹ ortus est s̃m semitã orobi:⁊ inuenit̃ ex eo domestic⁹ ⁊ sylue. Electio:melior ps plãte ei⁹ est folliculus:deĩde folia:sȝ tñ in eis est vt⁹ debilis valde ⁊ melior folliculus est:c⁹ color tendit ad viriditatẽ ⁊ subnigredinẽ ⁊c̃. Miror ꝙ Aui.coutit̃ in multis casib⁹:⁊ nunq̃ȝ de ipso scripsit in 2° cañ. 2ᵐ circa instãs folia sola cõpetunt medicine:⁊ ponunt̃ in medicinis abiectis stipitibus:per decem annos seruatur.

❡ Pruna damascena apud oẽs auctores sunt magis laudata q̃ȝ alia pruna. Circa instans in cap.de prunis inquit. Pruna alia nigra alia rubea:que nigra sunt:⁊ aliquãtuluȝ dura:magna vocant:⁊ p̃cipue damascena:cuȝ matura sunt colligunt̃ ⁊ ponunt̃ in sole per decẽ dies:⁊ aspergunt̃ aceto:⁊ ita seruantur in aliquo vasculo per annum.

❡ Cuscute.i.podagra lini:eo ꝙ linuȝ necat. Serap̃.cap.de cuscute dicit:ꝙ i latino est thima:⁊ est herba inoluẽs eas:sic fila:sȝ in sũmitatib⁹ hȝ fructũ subtilẽ:⁊ ipse crescit i arborib⁹ ⁊ in vineis. Petrus de crescẽtijs dic̃.cuscute.i.podagra lini vel gringus:⁊ sic est ꝙ cuscute vulgo dr̃ gringus.

❡ Epithimũ s̃m circa instans est herba:precipue in locis calidis crescens.herba aũt ista ꝯuertit̃ circa thimũ.s.quãdã herbã:⁊ q flos ei⁹ est epithimũ qui sup thimũ crescẽs. flos aũt in medicinis ponit̃ ⁊ nõ herba:qñ ꝓducit flores colligit̃. Dia.aũt dicit:epithimũ flos est thimi simul timbre.i.saturegie. Mesue ait:laudat̃ illud qd̃ est subruffum:cretense acuti odoris:forma v̾o ipsius est filis cuscute.

❡ Grana fumiterre sunt semina ipsi⁹ fumiterre:s̃m Mesue est ex medicinis bñdictis:⁊ est ex eo alius:cui⁹ flos est subalbidus cineriti⁹:⁊ ali⁹ cui⁹ color est palens violaceus. Electio.melior est cui⁹ herba viridis tenera:⁊ cuius folia sunt plana ⁊ tenera:⁊ cui⁹ flos est violace⁹. Crispus v̾o nõ est bonus:⁊ meli⁹ tp̃s collectionis herbe eius ⁊ opationis succi ei⁹ est p̃nᵐ veris:⁊ seminis eius est finis ipsius veris.

❡ Quatuor granatorum aliqñ reperit̃ quatuor granorum ⁊ sunt quatuor semina cõmunia maiora frigida:⁊ sunt ꝓprie melonis:cucumeris:citruli:⁊ cucurbite.

❡ Citrulus ãt est q̃dã spẽs cucumeris:sȝ ẽ lõgior satis nr̃o. ei⁹ semẽ nigrũ.s.cortex ipsius:sȝ semina mũda sunt alba.

Confectio

electuary albarit̃:⁊ est electuarium boni saporis:nõ est in vsu. Simplicia v̾o que sunt declaranda declarabuntur.

❡ Nabeth s̃m modernos est çuccharꝝ candidũ. Matthe⁹ syluati.in l̃ra nabet dicit:ꝙ est candi. Preterea vide apud Leonardũ de ꝑda palea:in cap. eradicationis vestigioꝝ: qui inqt.anabet çuccharꝝ candidũ:⁊ sic hodie itelligimus per nabet çuccharum candidum:qd̃ satis est notum.

Confectio

electuary indi maioris. ℞.cinnamomi gariofiloꝝ:rosaꝝ.s. rubeaꝝ:cassie: macis:cypi:añ.ʒ.iiy.sandaloꝝ citrinoꝝ.ʒ.y.5.ligni aloes: nucis muscate:añ.ʒ.y.turbith boni albi:⁊ gũmosi:⁊ harũdinei.ʒ.50.çucchari ⁊ penidioꝝ:añ.ʒ.xx.galange heil:cardamomi:assari:masticis:añ.ʒ.i.5.scamonee bone ⁊ cocte in pomo.ʒ.xy.oĩa cum oleo amigdalino fricent̃.deinde recipe succi citonioꝝ ⁊ granatoꝝ:succi apy ⁊ feniculi:añ lib.5. deinde pone succos cuȝ melle dispumato ad spissitudinẽ conuenientem:⁊ confice cum speciebus ⁊ fiat.

❡ Istud electuariũ indi maioris apud nos est in vsu:⁊ maxime ista descriptio.veꝝ est ꝙ Mesue hȝ maiorẽ ⁊ minoreȝ:⁊ dr̃ ꝙ minor est aliqñ in intentione maioris.tñ qñ medicus ordinat electuariũ indum de maiore intelligit̃. Ille v̾o qui de nouo scripsit itĩtulatus lumẽ apothecariorum seu lumen fuscũ:dicit ꝙ qñ simpl'r scriptũ reperitur electuariũ indum:de minori est itelligendũ:qd̃ nõ credit̃: sicut est notũ apud medicos ⁊ apothecarios peritos.

❡ Penidy.i.lenis cõfectio. Serap̃.cap.de çuccha.inqt penidy sunt calidi ⁊ humidi in p̊ gradu maxime albi:⁊ sunt grossiores çuccharo. Liber qui dr̃ Albucasis in trac.2° docet modũ faciẽdi penidios. Nã inqt penidy fiũt ex melle:⁊ ex puluere çucchari bono albo ⁊ mũdo:⁊ postea seqt̃ modus ipsius:qui satis est notus aromatarijs. Etiaȝ circa instans docet modũ ipsius cõpletuȝ:sicut fiunt apud nos. Idem docet Joãnes anglicus in libro 5° q̃si in fine dicẽs. Nicolaus ponit diapenidion:de quo infra. Heil.i.cardamomũ maius:sicut dictũ est:veꝝ illud lumen malelucẽs sup istum passuȝ dicit:heil.i.cardamomũ maius:⁊ post sequit̃ dicens:cardamomũ:scȝ minus.i.melegeta:qd̃ falsuȝ est.nã ipse in cõfectione de cinnamomo dicit:heil.i.cardamomũ minus:⁊ in ista dic̃ ꝙ est maius:q2 sibypsi ꝯdicit.

❡ Scamonea bona ⁊ cocta in pomo.s.in citonio:⁊ tũc appellat̃ diagrediũ siue scamonea ꝑparata. Joãnes angli.in cap.de fluxu vẽtris ait.post assumptionẽ pillulaꝝ acutaꝝ cũ diagridio vl' esula:vel collogntida:tñ diagridiũ est magis familiare:⁊ ideo dr̃ in versib⁹. Si vis subsidiũ ꝓ fluxũ ventris hic:Sume diagridiũ:nec oportet plus adhibere. Et capiat̃ in citonio vl' in pomo cocto:⁊ si arguit̃ collogntida nõ debet multũ cõteri. Dias.in cap.de scamonea ait. eligẽda est scamonea:q̃ cũ lingua tacta est ab ipsa alba efficit̃:multi v̾o succũ titimali cõmiscent ei:sed intelligit̃ ꝙ linguã exasperat ⁊ exardescit:nascit̃ aũt in india ⁊ in siria diagrediũ:sȝ graue ⁊ spissuȝ.s.diagrediũ:qd̃ ipsi adulterãt ꝑmiscẽt titimalũ ⁊ polines herbi:liber q dr̃ Albucasis docet modũ extrahẽdi lac scamonee:⁊ coquẽdi ⁊ preparãdi:eius malitiã auferẽdi:qdaȝ apothecarioꝝ ꝑparant ipsam cũ vino citonioꝝ posito i vesica porci circũuoluta:⁊ sepeliunt cũ pasta:⁊ ponũt in furno tantũ ꝙ sit cocta pasta:postea extrahũt:⁊ sic vtunt̃ ea:sed ego dico ꝙ melius est coquere in citonio:vt est notũ apud nobiles apothecarios.

❡ Granatũ malluȝ s̃m Isidoꝝ in cap.de proprijs noĩbus arboꝝ inqt:mallũ granatũ dr̃:eo ꝙ intra corticis rotunditatem granoꝝ cõtineat multitudinẽ.arbor aũt malli granati est generis feminini:pomũ v̾o neutri generis:vñ dr̃. Mallus malla creat:sed gestat garbasa malus.

Electuarium

indum minus habens intẽtioneȝ maioris. ℞.turbith.ʒ.vi.çucchari tantundẽ:macis:piperis:scilicet nigri çinçiberis:gariofilorum:cinnamomi:heil: nucis muscate:añ.ʒ.vy.scamonee.ʒ.xy.confice cum melle dispumato.

¶ Istud electuariū dr̄ minus: q͛ pauciora simplicia ingrediunt̄ q̄ȝ in maiori: ſm intētione Mesue minorē hn̄s itētionē maioris: tn̄ regl'a est a nobilib⁹ apothecarijs: ꝙ mai⁹ est magis in vsu q̄ȝ minus. Et qn̄ simpl'r medicus ordinat electuariū indū de maiori debem⁹ itelligē: ꝛ sic de electuario hamech: ꝛ sic de singulis: simplicia sunt supra decl'ata.

Cōfectio de dactylis: ꝛ est diafinicon. ℞. dactyloꝝ hairō īfusoꝝ in aceto trib⁹ dieb⁹ ꝛ noctib⁹ ʒ.50. penidioꝝ sibari. ʒ. xxv. amig. mūdataꝝ. ʒ. xv. turbith ʒ. xviij. scamonee. ʒ. xi. çinçiberis: pipis lōgi: folioꝝ ruthe siccoꝝ: cinamomi: maçq: ligni aloes: anisi: feniculi: dauci. i. semis pastinace syluestris: galange: an̄. ʒ. i. ꝛ gr̄. xv. ꝛ fiat de oib⁹ ꝯtritio bona: ꝛ ꝯfice cū melle dispumato q̄ͭtū suffic̄.

¶ Diafinicon aūt dr̄ a dia: qḋ est ꝯfectio: ꝛ fenicon vel fenichiō grece. i. dactylus: ide ꝯfectio de dactylis. i. diafinicō: vt dicit Mesue: idē in cap. de turbith ait: ingt Joānitius dactyloꝝ infusoꝝ in aceto die ac nocte ptes centū ꝛc̄. hoc videt̄ habere silitudo diafiniconis. Auicē. in qnto can̄. hȝ tres descriptiones: sed nō cōcordant cuȝ illa Mesue: nec fiunt ſm ipsum: ista ṽo Mesue est illa q̄ vtimur: hoc antidotum ſm intentionē Mesue est medicina securitatis.

¶ Dactylus ſm Jsido. dr̄ a silitudine digitoꝝ: nā sic nūcupati sunt: quoꝝ ēt coꝝ noīa variant̄: nā alij appellant̄ palmemule silēs mirabolanis. alij thebaci q̄ sūt Nicolai. alij mucales: q̄s greci cariatos vocāt. Circa istās dic̄: oxiphenicis. i. phenicon indi vł dactyli. Petrus de crescētijs dic̄: palma est arbor ferens dactylos. Simil'r ait Auic. in cap̄. de palma ꝛc̄. satis noti sunt. Pli. in vno loco ingt: palma q̄ fert mirabolanū probatissima in egypto ossa non habet.

¶ Cheiron vel hairon ſm Mattheū syluaticū est regio in qua anthonomasice dactyli abūdāt: ꝛ oriunt̄ in ea meliores ꝛ pinguiores ꝛ dulciores oibus alijs aliaꝝ regionum: ꝛ sunt mediocris figure non longi: neqȝ multum parui: pingues satis ꝛ dulcissimi: ꝛ meliores ex eis sunt citrini ꝛ rubei. Mattheus ibi ingt. istud vocabulū ponit̄ in antidotario. Mesue in el'io de dactylis: ꝛ ēt in loch de pino ꝛc̄.

¶ Rotab ſm Mattheū syluaticū: ꝛ ſm Simonē Jamūensem ꝛ Serap̄. sunt dactyli: sed miror ꝙ Rasis in 3° Almāsoris: in cap̄. de ṽtutib⁹ fructuū ꝛ pomoꝝ ingt. rotab min⁹ calidi sunt q̄ȝ dactyli: ergo rotab nō sunt dactyli: sed maiores habent opionē: ꝙ rotab apud arabes sunt dactyli.

¶ Penidij ſm Aui. nā calidi sunt ꝛ humidi in p̄mo: ꝛ proprie albi ꝛ sunt humidiores alijs. Mesue ingt. penidioꝝ sibari. i. penidij q̄ fiunt ex çucharo dissoluto in aqua decoctionis ordei. vȝ. in aq̄ cōi: sibari vel sibar apud arabes est ordeū: naȝ vide Serap̄. in cap̄. de ordeo q̄ dic̄ sabair. i. ordeū: sil'r dicit Nicolaus in suis synonymis.

¶ Amigdalaꝝ mūdataꝝ. s. a corticib⁹ suis. Mesue hȝ amigdalaꝝ: sȝ nō specificat si debent eē dulces vel amare: ſm Petrū de crescētijs debent eē amare: ēt ſm Simonē Ja. amigdala dulcis esui ꝯuenit: amara medicine est aptior.

¶ Mesue in hac ꝯfectione ingt: mellis quātū sufficit. Ḃ notū est ab aromatarijs expertis: ille ṽo q̄ de nouo scripsit intitulatus lumē apothecarioꝝ ingt: mellis collati ꝛ dispumati: lib. i. ꝛ. ℥. i. ſ. qḋ nō est credēdū: ꝙ si feceris diaphinicō cōpletū: vt hȝ Mesue: dico ꝙ ingrediunt̄ ad minus lib. iij. mellis dispumati ꝛ colati: idē ēt errauit in dosi scamonee.

Electuarium de psilio. ℞. succi buglose domestice ꝛ syluestris: ꝛ succi endiuie: ꝛ succi apij coctoꝝ ꝛ dispumatoꝝ: an̄. lib. ij. ꝛ p̄ijce sup̄ ipsos cuscute. i. podagre lini: anisi: folliculoꝝ sene: an̄. ℥. ſ. capilloꝝ veneris manipulū. i. succi fumiterre. ℥. iij. assari. s. assarabacar̄. ℥. iiij. spice. ʒ. ij. ꝛ dimitte p̄ diē ꝛ noctē: postea bulliat ebullitione vna ꝛ p̄ijciat̄ sup̄ ea violaꝝ viridiuȝ vel siccaꝝ. ℥. iij. epithimi. ℥. ij. ꝛ bulliāt adhuc alia ebullitione parua. deinde colent̄ ꝛ exp̄mant̄: ꝛ in colatura ponat̄ psilij. ℥. iij. ꝛ dimittat̄ per diē ac notē: oī hora tn̄ agitādo illud cū spatula: deinde exp̄mat̄ viscositas eius tota: deinde accipiant̄ hui⁹ viscositatis. lib. iiij. ꝛ p̄ijciat̄ sup̄ eā çucchari albi lib. ij. ſ. scamonee cocte in pomo. i. diagredij. ℥. ij. ſ. ꝛ decoq̄nt̄ cū facilitate: postq̄ȝ coctū fuerit p̄ijciat̄ sup̄ ip̄m pul̄. troc̄. diarodon: ꝛ de spodio: ꝛ rauedseni. i. reubarbari: an̄. ℥. i. ſ. troc̄. de berberis. ℥. ſ. ꝛ voluit hamech cōfectionē hanc electuariū troc̄. sunt alij qui addunt aceti lib. i. ſ. alij addunt succi violaꝝ lib. i. ꝛ est medicamen nobile.

¶ Istud el'iuȝ apud nos est ī vsu: ꝛ maxime ſm istā descriptionē Mesue. Nicola⁹ in suo antidotario ingt: antidotariū psiliticū a psilio dr̄: sȝ nō fit sic: nec ē idē cū illo Mes̄.

¶ Buglosa. s. domestica ꝛ est lingua bouis. Dias̄. vocat buglosos. ꝛ dicit ꝙ hȝ folia silia flōmos: idest tassobarbaso. Macer ait. Lingua bouis greco sermone buglosa vocat̄. Ista est illa qua vtimur: syluestris ṽo buglosa est borago. Ego nō repio auctorē autēticū faciētē cap̄ᵐ de vtraqȝ. nā q̄ scribit de vna nō scribit de alia: tn̄ he ambe sunt note.

¶ Manipulus intelligit̄ in receptis tantū quantuȝ manu capi pōt. Jsidorus inquit. manipulus ducētoꝝ est militū. manipuli aūt dicti sunt milites: siue q͛ bellū primo manu incipiebant: siue ꝙ anteq̄ȝ signa essent manipulos sibi. i. fasciculos stipule vel herbe alicuius pro signis faciebant: a quo signo manipulares milites cognominati sunt ꝛc̄.

¶ Psilium dictū: eo ꝙ semen eius pulicibus assimilet̄. Jsidorus in capl'o de herbis aromaticis: siue cōmunibus ait. psileos dicta: eo ꝙ semen est sile pulicis. vnde eam latini pulicarem vocant: miror tn̄ ꝙ Matthe⁹ syluaticus in littera. ʒ. dicat çacharon. i. psiliū: postea ait çacharie: ideȝ qḋ supra: qḋ non est consonū: q͛ çacharie apud nos est q̄dam herba: que in pratis reperit̄: ꝛ ſm quosdā est species ferule: ꝛ sic a multis vulgaribus çacharie dicitur: sed psilium appellatur a nostris rusticis linoxella in bladis reperitur. Auerrois in quinto coll'. vocat hescarcoton.

Electuarium elescof. ℞. scamonee antiochene bone turbith: an̄. ʒ. vi. gariofiloꝝ: cinnamomi: çinçiberis: emblicoꝝ scilicet mirabol'. emblicoꝝ: nucis muscate: polipodij: an̄. ʒ. ij. ſ. çucchari albi. ʒ. vi. confice cum melle dispumato ꝛ fiat.

¶ Istud el'iuȝ elescof. idest el'iuȝ episcopi est in vsu.

¶ Scamonea de ipsa dictuȝ est: anthiochena: idest de illa prouintia: nā vide Mesue in suo capitulo qui inquit. melior est anthiochena: ꝛ armena est post istaȝ: que ṽo oritur in partibus nr̄is ꝛ corasceni est mala prorsus ꝛc̄.

Cōfectio hamec. ℞. mirabol'. citrinoꝝ. ℥. iij. chebuloꝝ ꝛ nigroꝝ: reubarbari boni. an̄. ℥. ij. agarici collogntide polipodij. an̄. ʒ. xviij. absinthij hasce: sene. an̄. ʒ. vi. succi fumiterre lib. i. prunoꝝ numero. lx. passulaꝝ enucleataꝝ. ℥. vi. infundant̄ oia in aq̄ casei quātitate sufficiēti: ꝛ ponant̄ in vase vitreato stricti orificij: ꝛ obturetur os ei⁹: ꝛ dimittat̄ per dies qnq̄ȝ. demū bulliant ebullitione vna: postmodū colet̄: ꝛ in tali colatura ponant̄ cassie fistule mūde. ℥. iij. tamaridoꝝ. ℥. v. tereniabin. ℥. ij. fricent̄ manib⁹ ꝛ colent̄: ꝛ p̄ijciat̄ sup̄ illud çucchari boni albi lib. i. ſ. scamonee. ℥. i. ſ. ꝛ coquant̄ vsqȝ duȝ habeat spissitudineȝ mellis: deinde pulueriçent̄ sup̄ illud mirabol'. citrinoꝝ: chebuloꝝ indoꝝ. an̄. ℥. ſ. bellericoꝝ: emblicoꝝ: reubarbari: seminis fumiterre. an̄. ʒ. ij. anisi: spice. an̄. ʒ. ij. ꝛ fiat.

¶ Cōfectio hamec. i. illius hois q̄ ipsaȝ cōposuit. hec apud nos est in vsu: ꝛ maxime ſm istam descriptionem.

¶ Mirabolani nigri sunt indi: vt ait ipse in suo capitulo: ꝛ sunt sine ossibus.

¶ Collogntida ſm Mesue est quā perses vocāt cucurbitā deserti. ꝛ ſȝ Sera. collogntida est melon agrestis. Mesue

describit

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0026-1
DFG

describit trociscos alandahal: ꝫ ibi ait ꝙ ponunt in hiera Hermetis: ꝫ in alijs cōfectionib' loco colloquintide. ergo in ista cōfectione predicti trocisci debent poni.

¶ Polipodiū ſm Meſue eſt radix plante: ꝫ ortus eius eſt ſuper arbores ꝫ ſuper lapides: ꝫ eā vocauit grecus filicem arborꝶ: ꝫ melius ex eo eſt illud qđ naſcit̄ ſuper arborē ferentē glādes. Circa instās inqt: polipodium herba eſt ſilis filici: que creſcit ſup quercus ꝫ muros ꝫ lapides. hoc apud herbaticos dr̄ liquiritia ſyluestris: ꝫ ab alijs dr̄ polipodiū quercinū. Auerrois in 5° coll'. dicit. heſgeg. i. polipodium.

¶ Haſce ſm Serap̄. in cap̄. de thimo eſt thimus: aliqñ inuenit̄ albaſce vel haſce: qđ idē eſt. Auic. in 2° cañ. ſpeciale facit cap̄. de haſce. ꝫ dicit ꝙ eſt herba habens florē albū declinātē ad rubedinē: ſed apud Diaſco. ꝫ Serap̄. flos ei' eſt purpureus. ergo nō ꝯueniunt cum Auic. Preterea ipſe Auic. dič. Dia. dicit ꝙ eſt arbor: cuius ſpine ſunt parue: qđ nō repit̄ apud Dia. ſ3 ſit quōcūqꝫ thimus eſt ſatis notus.

¶ Sene. ſ. folliculus ipſius ꝫ nō folia: vt qdaꝫ apothecarij dn̄t. nā Meſue in cap̄. de ſene dič: melior pars plāte ei' eſt folliculus. deide folia: ſed tñ in eis eſt v̄tus debilis valde.

¶ Aqua caſei. i. aqua lactis: ſiue ſeruꝫ ſm Mattheū ſylua. Meſue dicit: aq̄ lactis eſt mā infuſionuꝫ: ꝫ ipſa per ſe eſt medicina bona carēs nocumēto: melior eſt ſūpta ex lacte iuuenū caprarꝶ ꝫ nigrarꝶ: ꝫ boni paſtus. in ꝓprio cap̄. ipſe ait. Opatio aque caſei. ſi ſucci roſarꝶ. ℥. i. miſceat̄ cū aq̄ caſei ꝫ pauca ſpica eſt ſolutiuū ꝯueniens: ꝫ ſilr iſuſio. ℥. vi. foliorꝶ roſarꝶ i aq̄ caſei cū pauco melle ſoluit ſine moleſtia.

¶ Tereniabin ſm Auicen. eſt ros q plurimū cadit in coraſceni: ꝫ i locis q ſunt vltra fluuiū. Et eſt māna vel ſpēs ei'. Serap̄. cap̄. de tereniabin ait. expoſitio ei' eſt de melioribus: ſic dixerūt mihi qdā ſapiētes: ꝙ tereniabin eſt māna purꝶ: ꝫ eſt ex melioribus aliarꝶ ſpecierꝶ. Auer. in qnto coll'. dicit: tregebin. i. māna: eſt ex ſpēbus antiquis māne.

Confectio alia hamech. ℞. mirabol'. nigrorꝶ: chebulorꝶ: idorꝶ: epithimi: añ. ℥. 50. fumiterre abſinthij: añ. ℥. xx. haſce. i. thimus: calamenti. ſ. domeſtici: camepitheos: bedeguard: aniſi: añ. ℥. v. prunorꝶ iuiube ſebeſten: añ. numero. lxx. paſſularꝶ enucleatarꝶ lib. i. coqnt̄ in aqua ſufficiēti vſqꝫ ad cōſumptionē tertie partis: ꝫ pone in ea rob lib. ij. mellis lib. i. ſcamonee. ℥. ij. coquat̄ cū facilitate: quouſqꝫ mellis ſpiſſitudinem habeat.

¶ Scōm iſtam deſcriptionem apud nos non fit. ſimplicia v̄o que ſunt declaranda declarabo.

¶ Mirabolani nigri: ſunt mirabolani indi: vt ipe Meſue dič. caplo de mirabolanis. Serap̄. ēt in caplo de mirabolanis dič. nigri: ꝫ ſunt illi q noiant̄ idi: miror ꝙ Meſue in iſta cōfectione hēat mirabol'. nigrorꝶ ꝫ indorꝶ: ex quo ideꝫ ſunt: ſed vere credo ꝙ ex errore ſcriptoris: quia ipſemet ꝫ Serap̄. volunt ꝙ mirabolani indi ꝫ nigri idem ſint.

¶ Camepitheos grece interpretatur infima pinus a came ꝫ pitheos qđ eſt pinus: eo ꝙ ſm omnes doctores vel aromatarios ſue ſpecies odorem habent pini. Colligenda eſt quādo ſemen eius eſt maturꝶ: ꝫ eſt colligenda cum ſuo ſemine. Iſidorus in capitulo de herbis aromaticis ſiue cōmunibus dicit: camepitheos a grecis dicta eſt: quod terre adhereat ꝫ odorem pini habeat. hanc latini cucurbitareꝫ vocant: ꝙ ex parte odorē cucurbite referat.

¶ Bedeguard ſm Diaſc. eſt achātis leuce: ſiue ſpina alba. etiā ſm Serap̄. Bedeguard eſt ſpina alba. Auicēna duo facit capitula: vnuꝫ de bedeguard: aliud de ſpina alba: ꝙ idem ſunt: infra in ſyrupo de eupatorio oſtēdā formā bedeguard: ꝫ dr̄ias que reperiunt̄ in ipſo ſi deus voluerit.

¶ Iuiube ſm Diaſco. ſunt ʒiʒifa: iſte eſt fructus ſatis not': ſebeſten ſ3 Serapionē: ex auc̄te Aboaniſa dr̄ mochaitar: fructificat fructus dulces: ꝫ noiant eos gētes pharas ſebeſten. Mattheus ſyluaticus dicit ſebeſten in lingua perſica vocat̄ mamilla canis. vnde ſebeſten mamilla canis fertur a perſica lingua. Rob qñ abſolute ponit̄ eſt idē quod carenū: nos v̄o vocamus muſtū coctū aliqñ ſapam.

Electuarium roſatum. ℞. ſucci roſarꝶ rubearū completarꝶ lib. iiij. ʒucchari taberʒet: ideſt ʒucchari albi tereniabin puri ꝫ recentis. ℥. vi. ſcamonee anthiocene. ℥. i. 5. coquant̄ oia cum facilitate ſuper ignem qui ſit ſicut candela vſqꝫ dum mellis habeat ſpiſſitudinem: deinde proijce ſuper illud troč. de ſpodio. ℥. i. gallie. ſ. gallie muſcate: croci: añ. ℥. ij. troč. đ berberis. ℥. iiij. repone in vaſe vitreo ꝫ reſerua.

¶ Iſtud electuariū eſt famoſum: ꝫ apud noſtros medicos in vſu eſt. Hal'. in cap̄. de medecinis Zenonis: in ſuis expimētorꝶ libris h3 electuariū roſarꝶ: ſed nō eſt in vſu: nec cōcordat cū illo Meſue. iſtud electuariū pōt appellari chatarticū: nā chatarticū grece eſt purgatoriū: ꝫ ſic de p̄dicto electuario ꝯficiunt̄ pillule de hermodactylis minores: de qbus infra Nicolaus in ſuo antidotario h3 electuariū de ſucco roſarꝶ: qđ etiā in vſu eſt: ſed qñ medicus ordinat electuariū roſatū intelligit̄ de illo Meſue: ꝫ qñ ordinat electuariū de ſucco roſarꝶ eſt itelligēdū de illo Nicolai. Hippocrates in libro ſuo afforiſmorꝶ dixit: nō opꝫ ꝙ det̄ medicina laxatiua qñ aſcēdit ſahari: ꝫ in magna hieme: ꝫ intelligit̄ in Iunio: Iulio ꝫ Auguſto: ꝫ per hiemē voluit itelligere Nouēbrē Decēbrē ꝫ Ianuariū. In his igit̄ duobus tpibus anni nō opꝫ ꝙ detur medicina laxatiua: ꝫ proprie acuta: ſed ſolū duobus tpibus alijs. volo dicere in vere ꝫ in autūno: qñ igit̄ bibit̄ collogntida in hora magni caloris nocet mēbris interiorib' fortiter: nocet etiā ſtomacho: expellit ſanguinē per hora venarꝶ abradendo ea: ꝫ quādo datur in hora magni frigoris fatigat patienteꝫ fortiter: qꝛ natura non aſſentit ei: quia facit tortiones.

Confectio de alpheſera: non eſt in vſu. ipſe Meſue in capitulo de alpheſera habet vnā aliam que idem eſt.

¶ Alpheſera vel pheſera ſm Meſue eſt plāta quā vocant viteꝫ albā: cui' radix eſt terrei coloris exteri': interius v̄o alba. Auic. de ipſa duo cap̄. facit in 2° cañ. vnū de pheſire. ꝫ ibi dicit ꝙ eſt albaʒaraſim: ꝫ eſt vitis alba. poſtea aliud cap'm facit de heʒeriaʒen. vbi dicit ꝙ de ipſa loqtur exquiſite in cap̄. de pheſire. Item in tertio cañ. in fen. xv. in cap̄. de curationibus ſplenis dicit: radix alpheſire: ideſt radix vitis albe. apud Diaſc. vocatur ampellos leuce: aut brionia: aut cucurbita agreſtis: ſiue vt latini vitis alba. Diaſco. facit aliud cap̄. de ampellos melana: ideſt vite nigra: ſiue pheſtreſin: vt apud Auicē. ꝫ hec noſtro idiomate vulgariter vocat̄ tanarus. ambe iuxta hortos reperiunt̄.

Confectio manne ex inuentione Hale. non eſt in vſu.

Confectio de meʒereon ex inuentione noſtra. ℞. foliorum almeʒereon preparatorꝶ partes. x. carnium citoniorꝶ elixatorꝶ in aceto vini ꝫ ʒuccha. taberʒet: añ ptes. lxxx. aque caſei iſuſionis agarici partes xxx. tereniabin. i. māne ptes. xl. olei almeʒereō ptes. xxxij. diſſoluant̄ ʒuccharꝶ ꝫ tereniabin in aqua caſei predicta: ꝫ miſceātur cum carne citoniorꝶ: ꝫ coquant̄ cum facilitate vſqꝫ dum mellis habeat ſpiſſitudinē: ꝫ iuoluat̄ puluis foliorꝶ almeʒereon cū oleo iam dicto: ꝫ cōficiat̄ cum eis.

¶ Hec cōfectio apud nos eſt in vſu: ipſe Meſue in caplo de meʒereon h3 vnam aliā deſcriptionē que idem eſt.

¶ Almeʒereon vel meʒereon ſm Diaſco. eſt camellea vel cocognidiū. Auicē. aūt in 4° cañ. in fen. vi. inquit de almeʒereon ꝫ camellea: ꝫ earꝶ cura. hic videtur ſm intētionem Auicē. ꝙ meʒereon ꝫ camellea idem nō ſint: ſed cōtra eſt

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0027-7
DFG

intentio Diasco. ⁊ Serap. ꝺm autem Mesue meçereō est planta vocata apud ꝑsas rapiens vitā: ⁊ a ꝗbuſdā faciens viduas: ⁊ a ꝑlib⁹ leo terre. Christophorus de honestis sup istū passum errauit dicens: ꝙ cōfectio de almeçereon est de laureola: qđ nō est: nā moderni pñt certificari ꝙ meçereon nō est laureola: q͛ meçereon est camellea: ⁊ est plāta hñs folia sicut oliua. Laureola vō hꝫ folia silia folijs lauri: ⁊ ꝙ hoc sit veꝝ vide Dia. cap. de daphnoides cū quarta specie lauri apud Serap. ⁊ videbis ꝙ idē sunt. ꝗdā sapiētes dixerunt ꝙ meçereon hñs folia ꝑua est veꝝ meçereon: sed meçereō hñs folia magna est laureola. apud herbaticos meçereō dꝛ herba oliuella: ⁊ semē ei⁹ cocognidiū.

¶ Preparatur aūt meçereon isto mō accipiatur meçereō quātitas quā volueris: ⁊ terat̃ grosso mō: ⁊ infundatur in aceto fortissimo per diē vnū vel duos: postea exiccetur ⁊ vsui reseruet̃. Descriptiones olei almeçereon: idest herbe oliuelle describit ipse Mesue: sicut infra apparebit.

Confectio de eupatorio nō in vsu. Gal. in suis experimentis habet electuarium de gafit. i. de eupatorio: sed non est in vsu: tamen simplicia que sunt declaranda declarabo.

¶ Eupatoriū ꝺm Serap. est gafit. Auer. in 5° dicit. olibarda. i. eupatoriū. Miroꝛ ꝙ Auic. in 2° cañ. ait: ꝙ eupatoriū hꝫ florē sicut nenufar: qđ nō cōuenit cuꝫ sñia Mesue: nec cōuenit cū illo quo moderni vtunt̃. circa instās inqͭ. ꝙ saluia agrestis est eupatoriū: qđ nō est. nā vide Simonē Januensem ⁊ Mattheū syluaticū: q dicunt ꝙ nō est coniça: vt ꝗdā dicūt: nec est marubiū: vt ꝗdā dicunt: nec est saluia agrestis: vt ꝗdam dicūt: vnde miroꝛ q̄liter medici nostri tēporis nō aduertētes verba Dias. Aui. Pli. Gal. ⁊ Damasceni credant potius herbularijs saluiā agrestē eupatoriū esse: que nec in saporē: nec in odore cum eo cōuenit.

¶ Eupatoriū vō dꝛ ab eu qđ est bonū: ⁊ pacoꝛ qđ est epar: vñ eupatoriū. i. bonū epati. apud nos nascit̃ iuxta vias.

¶ Camello duo sunt gña. s. masculus ⁊ femina. Isidorus dicit: camello cā nomen dedit: siue ꝙ quādo onerant̃ vt breuiores ⁊ humiliores fiāt accubant: q͛ greci cami humile: ⁊ breue dicunt: siue q͛ curuus est dorso.

Alchelengi medicamē est magnū: ⁊ nō est in vsu. hoc medicamen videt̃ conforme in multis ꝓprietatibus illi qđ Auicē. nominat alchelchelengi: simplicia que sunt declarāda declarabo.

¶ Uolubilis ꝺm Mesue sunt ꝑles spēs: quaꝝ vna est q̄ dꝛ funis arboꝝ: cui⁹ flos est albus: ⁊ ista est volubilis maioꝛ: ⁊ est alia spēs: cui⁹ rami repunt sup terrā: ⁊ sup ramos plātaꝝ: cui⁹ folia ⁊ flores sꝫ minores: ⁊ dꝛ volubilis minoꝛ: ⁊ est alia hñs folia subalbida lanuginosa: ⁊ hꝫ lac: ⁊ est spēs tertia: ⁊ est hñs folia aſpa sic̄ folia citruli: cui⁹ flos est sicut ampulle adherētes ⁊ vocat̃ lupulus. Et ē alia ex q̄ fit scamonea. Serap. cap. de volubili: ponit cissos. i. ederaꝫ inter spēs volubilis. Diasco. vō in cap. de cissos infundit̃ sermo de hippoqͥstidos laudano volubili ⁊ edera arabes vocant lebleb. Jo. Anglicus in cap. de ptisi inqͭ. volubilis maioꝛ ⁊ minoꝛ q̄ funis pauperis vel corrigia monachi vocatur: apud nos volubilis dꝛ: ⁊ nascit̃ in vineis ⁊ sup arbores.

Cōfectio de çinçibere nō est in vsu. Auicē. in 5° cañ. hꝫ electuariū de çinçibere qđ nō est idem. etiā Guilielmus placētinus hꝫ vnā descriptionē: sed nō est in vsu. Simplicia vō que sunt declarāda declarabo.

¶ Mel tabarçet. i. albū. Auic. in 2° cañ. in cap. de melle: de melle tabarçet loqͥtur dicens. mel vō tabarçet est mel albū cadēs de celo ad modū roris ꝺm quosdā. Alij dicūt ꝙ est mel qđ rep̄it̃ in illa regiōe sic noīata: ⁊ sic ꝑ mel tabarçet itelligit̃ mel albū. Ego aūt in ꝑtib⁹ nr̄is vidi mercatores vēdere mel albū: sic̄ tabarçet: ⁊ erat artificiatū cuꝫ farina fabaꝝ ⁊ aliaꝝ reꝝ similiū. Si vō reperit̃ mel albuꝫ: qđ sit nāle habet efficaciā in medicinis: sin autē non.

¶ Serap. in cap. de melle docet modū cognoscēdi mel dicens ex auctē Diasco. ꝙ mel bonū est illud qđ est dulce: ⁊ in quo est acuitas aliquātula in gustu: ⁊ hꝫ odorē bonuꝫ: ⁊ coloꝛ eius est vergens ad rubedinē: neqꝫ est nimis liqͥdū. ⁊ qñ imiseris in eo digitum adheret digito. ⁊ illud est bonū ⁊c̄. Auer. in 5° coll. dicit alces. i. mel.

Cōfectio de iacur ꝺm itētionē Gal. est diacodiō purū. ℞ decē capita papaueris albi: in ꝗbus sit mediocritas iter ꝑuitatē ⁊ magnitudinē ⁊ humiditatē ⁊ exiccationē. ꝓiciat̃ sup ea aq̄ sextariū vnū. i. lib. ij. 5. ⁊ sit aq̄ pluuialis: ⁊ si sit humida plus q̄ȝ sicca dimittat̃ die ac nocte: ⁊ si sint sicciora dimittant̃ plus. tūc coq̄ ea vsqꝫ duꝫ ꝺcocta sint: ⁊ aq̄ due ꝑtes sint ꝯsūpte. tūc vō cola succū ei⁹.

¶ Mesue inqͭ ꝙ ꝯfectio de iacur ꝺm intētionē Galeni est diacodion puꝝ: ⁊ sic est ꝺm vitatē. ipse vō Gal. in tracta. 7° meimir hꝫ diacodion. ⁊ ibi docet cōficere ꝑ varias itētiones: vt docet Mesue. Nā scias ꝙ descriptio supraſcripta nihil minuēdo nec addēdo est diacodion puꝝ. Inferi⁹ vō ostēdā ꝑ ordinē cōficere alia. Ipse Mesue in cap. de ptisi q̄si in fine hꝫ cōfectionē de iacur: sed nō est in vsu. Nicolaus in suo antidotario hꝫ diacodion. ⁊ dꝛ a codia qđ est papauer nigrū: sed nō est in vsu. Joānes ꝯcoꝛegius in cap. de catarro dicit. Laudat̃ ⁊ cōuenit electuariū qđdam seu loch descriptū a Mesue in suo antidotario: qđ dꝛ ꝯfectio seu loch de iecur: ⁊ sub isto noīe ibi describit̃: sed alio noīe dꝛ diacodiō: ⁊ sic ab aromatarijs vocat̃. Mesue inqͭ. Et restat post illud duplex cōsideratio: qñ si catarrus subtilis fuerit: ⁊ timet̃ fluxus ei⁹ ad pect⁹ ⁊ pulmonē ⁊ cānaꝫ: ⁊ timent̃ vigilie: opꝫ tūc vt misceat̃ ex rob quātitas: cui⁹ sit medietas aque: ⁊ coquat̃ sup igne i quo nō sit flāma neqꝫ fumus: sed sup prunas tm̄. Intelligit aūt hic dñs Mesue sꝫ in diacodion puro misceat̃ pro q̄libet lib. i. diacodion. ʒ. vi. rob: ⁊ coquat̃ simul sup prunas: tunc appellat̃ diacodion cum rob. Et nō cōuenit in hac itētione mel: qñ mel est ex habētibus acumen: quare est subtiliatiuū: ⁊ est ꝑter hoc qđ intendimus: ⁊ qñ est mā subtilis valde: ⁊ mel est ex subtiliātibus: cū aūt plenitudo cōtinet̃ in toꝛace ⁊ pulmone: ⁊ velis medicamen facere abstersiuū: tunc mel cōueniētius est: qñ dormire facit. ⁊ mās que sunt in pectore ad expellēdum habilitat: ⁊ q̄ñqꝫ fit medicamē ex vtroqꝫ quādo cadunt in occupatione duplicis intētionis: ⁊ sit dosis eius. ʒ. i. ⁊ plus ⁊ min⁹ ꝺm ꝙ exigit dispositio: ⁊ oportet vt teneat eam patiens in oꝛe suo ⁊ trāsglutiat̃: inde modicum qđ dissoluit̃ ex ea cum saliua. Silr̄ nota si vis facere diacodion cū melle: fac sicut fecisti aliud. vꝫ. si in diacodion puro loco rob addatur mel: ⁊ tunc appellabitur diacodion cum melle. Si aūt velis vt sit recentis nature ⁊ eruptionis sanguinis a locis qui sunt super diaphꝛagma: ⁊ ab alijs locis manationis ⁊ a ꝑtib⁹ visceꝝ: tunc ad vnāquāqꝫ lib. ipsi⁹ ꝓiciat̃ accacie rubee euphistides croci myrre balaustie: añ. ʒ. i. ⁊ ramich. ʒ. iij. ⁊ administret̃. Scias etiā ꝙ pro q̄libet libra vna diacodion puri addant̃ loco mellis species supradicte: tunc appellat̃ diacodion compositum. Joan. Serap. in suo antidotario hꝫ diacodion cōpositū: ⁊ ibi addit accatiam rubeā tinctoꝛum ⁊ alias species sicut facit Mesue. Plinius inqͭ. medicamentuꝫ qđ diacodion ⁊ asterice vocat̃ vtilissimū fit: aut ex papaueris: aut cuiuscūqꝫ syluestris capitibus. cxx. in aque celestis sextarijs tribus biduo maceratis in eadēqꝫ decoctis: deinde siccatis iteꝝ cuꝫ melle decoctis ad dimidias partes vapore tenui addidere: postea dragmas senas croci hippoqͥstidos thuris accatie ⁊ passi cretici sextariū: hac ostētatione: simplex ꝗdē ⁊ antiqua illa salubritas papauere ⁊ melle constat.

¶ Accatia

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0028-2

¶ Accatia ꝼm Serap. est spina babylonica: ⁊ ē arbor gūmi arabici. Isidor⁹ ait: ꝙ illo ꝗppe dicūt lignū licon dulce: cui⁹ arboris pomo succ⁹ expssus accatia a grecis dī: moderni: qꝛ carēt vo fructu accatie faciūt accatiā ex succo prunellorū sylvestriū: ⁊ accipiūt pdictū fructū ⁊ exprimūt: ⁊ sic i sole siccaꝫ: ⁊ ibi inueniꝫ idonea vtus: liber q dī bulcasim in tractatu 2⁹ docet modū faciēdi accatiā dicens: modus extrahēdi succū prunoꝝ sylvestriū ex quo fiat accatia ⁊c.

¶ Rubea. s. rubea tinctoꝝ. Gal. in 7⁹ simpl. ingt. crocus vasicus. i. rubea tinctoꝝ. hec radix a rusticis dī rozia. Auer. i 5⁹ coll. ait: ena. i. rubea tinctoꝝ: h apō q̄sdā vena tictoꝝ dī.

¶ Hensistides siue hausistides: vt apud Auic. in scdo canō. habeꝫ, est succus plāte: que dī barba hyrcina. q̄ est hypoquistidos: vt repitur apud Serap. cap. de hypoquistidos: fit aūt hypoquistidos ex quodā fungo qui nasciꝫ i radice rose canine: ⁊ ille fungus dī torathit: exprimiꝫ succus ⁊ siccatur: ⁊ ille est hypoquistidos. Dias. in capitulo de cissos. i. edera de hypoquistidos loqtur: tamē Simon Januēsis in cap. de barba hyrcina dicit: ꝙ textus Dias. est falsus: qꝛ hypoquistidos nō est edera: nec est spēs eius: vt dicit Dia.

¶ Ramic est q̄dā ꝯfectio q̄ fit in trociscis: cui⁹ descriptionē describit Mesue: de qua ifra: istud est vltimū simpliciū qd̄ igrediꝫ: diacodiū cōpositū: nūc vo alia icipiā si de⁹ voluerit. Et sunt q ponunt in iacur puro loco mellis penidias. Hic est notādū ꝙ si ponanꝫ in diacodion puro loco mellis penidie: tūc ē diacodiō cū penidijs. Et sūt q ponūt zuccharū: ⁊ qn̄qꝫ exigit dispō egritudis q̄ est multe caliditatis ⁊ acuitatis medicamē ex papauere nigro: ⁊ sint ei⁹ capita vsqꝫ. 50. ⁊ qn̄qꝫ ex albo ⁊ nigro: ⁊ loco mellis poniꝫ zuccharū aut penidie. Etiā ē notāduꝫ ꝙ si ponaꝫ in diacodiō puro loco penidioꝝ zuccharū: tūc ē diacodiō cū zuccharo: in Mediolano reperitur de omni genere ⁊ in vsu sunt.

Cōfectio de succis nucū: ⁊ vocaꝫ grece diacaridion ℞. succi exterioꝝ corticū nucū in dieb⁹ canicularib⁹ lib. iiij. decoque ipm bullitiōe vna: deide adde ei mellis lib. ij. ⁊ decoque donec impingueꝫ: ⁊ fiat sic mel: ⁊ post illud nobis occurrēt itētiones q̄tuor. nā pro pueris ⁊ mulierib⁹ ⁊ humidis nā sufficit medicamē sic factum: ⁊ qn̄ morb⁹ est in pncipio aliqd de stipticitatē habētib⁹ misceri opꝫ: sicut sunt rose ⁊ balaustia: ⁊ qn̄ in statu egritudo crocus ⁊ myrra miscēda sunt: in declinatiōe vo baurach ⁊ sal armoniacus ⁊ silia: est. n. medicamē sublime ⁊ exptū.

¶ Hec cōfectio de succis nucuꝫ ꝼm itentionē Mesue que a grecis vocaꝫ diacaridion apud nos est i vsu. Mattheus syluaticus dicit: diacareos diciꝫ: eo ꝙ de succo corticū nucum recētium fit diacareos: ꝼm Simonē fit de succo corticum nucum recentiū. Alexāder describit in cap. de squinantia: carpocareos aūt est cortex nucis regalis: sed carpocanticos est semen ferule: ꝼm Nicolaum.

¶ Nux ꝼm Isidoꝝ in cap. de pprijs noibus arboꝝ appellata est: ꝙ vmbra vel stilicidiuꝫ folioꝝ eius pximis arborib⁹ noceat: hāc alio noīe latini iuglādem vocāt q̄si iouis glādem. est enim hec arbor cōsecrata ioui. Petrus de crescētijs dicit: nux a nocēdo dicta est: eo ꝙ ei⁹ vmbra noceat alijs arborib⁹. Dia. dicit: carea basilica. i. nux alexandrina: quā multi psicā dicūt: vbi sciēdū ꝙ nucis multe sūt spēs: sed qn̄ simplr ponitur de vsuali itelligitur.

¶ Dies caniculares sunt quadraginta. naꝫ reperitur apud Dia. cap. de organo vbi ait. coques in sole diebus canicularibus per dies quadraginta. Serap. in eodem loco ex verbo Dia. dicit: ponitur in sole quadraginta diebus. s. in canicularibus. Mattheus syluaticus dicit: canicula est stella que dominatur diebus. xl. ꝼm Gal. in libro de cibis. caplo pmo: de fructibus horarijs: sapientes vo dixerunt ꝙ dies caniculares sunt viginti Julij: ⁊ viginti Augusti. nā in illis diebus est maior calor q̄ in alijs diebus.

¶ Baurach est apud grecos affronitruꝫ: ⁊ est spuma nitri: Serap. in cap. de baurach ingt sic ex auctoritate Gal. si cōsideras aūt sermonē Gal. in quarto de nitro ⁊ affronitro: ⁊ cōparas ipsum cū sermone suo in. xi. de baurach africe ꝙ est spumosuꝫ ⁊ baurach. similr ⁊ aggregas opatiōes coꝝ: scies pro certo ꝙ itellexit p baurach africe nitrū: ⁊ p baurach affronitrū spumā nitri: ⁊ dixit ꝙ affronitruꝫ est spuma nitri: ⁊ est baurach armenū: sumiꝫ ergo per hoc ꝙ baurach ꝼm Gal. est baurach siue sal armenum.

¶ Sal armoniacus ꝼm Pli. inueniꝫ iuxta pleusiuꝫ. Ptolomeus rex cū castra faceret quo exēplo: postea iter egyptū ⁊ arabiā: ⁊ squalentia loca icepit iueniret detractis arenis: ſꝫ aūt circa istās dī sal armoniacus: qꝛ in armenia repiꝫ. Serap. ex auctē Isaac eben amarā. i cap. de sale armoniaco ait: est sal alb⁹ ⁊ rube⁹: ⁊ extrahiꝫ a lapidib⁹ duris claris: ⁊ est salsus mordicās: multuꝫ deferꝫ ex rasceni: ⁊ sunt ex eo multi colores: ſꝫ melior est ille q est sicut crystallus. Mattheus syluaticus in cap. de salamonica. i. herba quā Auic. in scdo canōn. rhean salamonica dī: qꝛ existimant ꝙ ex eo fit sal armoniacū aurifices vtunꝫ ipso sale ēt saparatij idē est. Liber q dī Albucasis in fine tertij tractatus: docet modū faciēdi salē armoniacū: ⁊ dī ꝙ fit ex lapidibus q reperiunꝫ in sterquilinijs balneoꝝ: q icendunꝫ cuꝫ igne sordiciei illius loci: ⁊ sunt lapides nigri qui coagulanꝫ ex vtute salsedinis: que est in illa sorditie: ⁊ etiam vide ibi.

¶ Expliciūt electuaria ⁊ ꝯfectiones sup antidotariū Mesue: ⁊ iferius describaꝫ illa que sunt in practica sua.

Confectio de sticados in caplo de flegmatica scothomia ⁊ vertigine. ℞. hiere pigre. s. specierum hiere Galēi. ʒ. x. agarici epithimi. aā. ʒ. iiij. mirabol. chebuloꝝ: indorum: emblicoꝝ: bellericoꝝ sticados. aā. ʒ. iij. salis indi. ʒ. ij. cōfice cym secaniabin: idest oximelle.

¶ Hec confectio non est in vsu.

¶ Sticados. s. sticados arabicum: vt dicit Mesue: est planta folioꝝ subtilium oblongoꝝ hn̄s stipitem subtilem cineritium: cuius eleuatio sup terrā est in mensura cubiti: ⁊ hꝫ flores assimilantes spicis siliginum: sed sunt breuiores sine semine. similr ait Auicē. ꝙ est sine semine: miror tamē ꝙ Diascorides ⁊ Serap. dicant ꝙ habet semen minutuꝫ: qꝛ hoc non consonat dictis Mesue nec Auic. sticados vo quo moderni vtuntur hꝫ semen minutum: sed nō est veꝝ sticados: de quo intellexit Mesue ac Auicen.

Cōfectio triphere de epithimo in cap. de cura manie ⁊ melancholie sanguinee. ℞. chebulorū. s. mirabolanoꝝ: chebuloꝝ: emblicoꝝ: bellericoꝝ: ⁊ idorū. aā. ptes eq̄les: epithimi subtilis ptes. ij. hiere pigre ptē. j. cōfice cū melle emblicoꝝ: aut chebuloꝝ: ⁊ da oī die.

¶ Hec ꝯfectio in papia nō est valde in vsu: sed in Mediolano vtunꝫ ipsa magis. Epithimum ꝼm Isidorū: in caplo de herbis aromaticis siue cōmunibus ingt: epithimū grecum nomē est: quod latine dī flos thimi: nā flos grece thimum vocaꝫ: est aūt flos timbre: idest saturegie similis.

¶ Mel emblicoꝝ de modo ipsius apparebit infra in tractatu Rasis: in fine electuarij letificātis: si deus voluerit.

Cōfectio mirabilis ad epilepsiam in proprio capitulo de epilepsia. ℞. piretri sisileos: idest sileris montani sticados. aā. ʒ. x. agarici. ʒ. v. cordumeni. i. carui agrestis siue leuistici. aā ⁊ aristologie rotunde aphodyli ligritie carpobalsami: idest semis balsami peonie aā. ʒ. ij. ⁊ accipe expressionis squille ⁊ mellis partes equales: qbus coctis ad spissitudinē quātum sufficiat ad aggregandum ea accipe: deinde recōde in vase vitreo.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0029-1
DFG

¶ Hec ꝯfectio apud nos nõ est valde in vsu: in Mediolano vo vtunt magis: verũ est q Rasis in nono Almãsoris describit vnã aliã descriptionẽ que vi eẽ eadẽ: ⁊ nõ differunt: nisi q Mesue adiũgit in sua descriptiõe ligritiã carpobalsamũ ⁊ peoniã: in reliqs vo idem sunt: ⁊ sic multi sꝫ descriptionẽ Rasis faciũt: cuius ĩfra appebit descriptio.

¶ Epilepsia aũt est morbus caducus: ⁊ vocat mr ĩfantiuꝫ.

¶ Asse. i. asse fetide in q̃dã liº Mes. est scriptũ. hasce. i. thimus: sꝫ ve dꝫ dicẽ asse. i. ase fetide. Ras hꝫ asse optie: qd idẽ est. ꝑterea in ista mã magis ꝯuenit assa fetida q̃ thimus.

¶ Afodilus sm Dias. est herba oibus nota: folia hñs sicut porrũ virgã leuẽ: quã multi abluriuꝫ. i. aleta dicũt: sm circa instãs afodilis est q̃dã herba q̃ vocat centũ capita: cuius radix vsui medicie cõpetit: hic textus est falsus. nã aphodyllus nõ est centũ capita: vt videt p Serap. cap. de astaraticon. ⁊ in caº de astaraticon: ⁊ in cap. de iringo: afodilus vo di apud herbaticos herba porraria pp siltudinem foliorũ: peonia sm q dicit Auer. in qnto coll. est rosa asinorũ.

Macer in capitulo de peonia inquit.

Radix illius pueris suspẽsa caducis
Non modicum prodest: Gal. vt asserit auctor:
Quedam se puerum narrat vidisse caducum:
Etas cuius erat annorum circiter octo.
Peonie puer hic radicem ferre solebat:
Appensam collo: quadam vice decidit illa:
Moxqꝫ puer cecidit solito quo more ligata
Protinus euasit. Gal. vo probare
Rem plene cupiens radicem denuo dempsit
De collo pueri cecidit: surgitque resumpta.
Cognita vis herbe fuit huius sic manifeste.
Ipse Diasco. cunctis ait esse caducis
Aptam si bibitur vel si suspenditur illa:
Seminis illius ter quinqꝫ rubentia grana ⁊c.

Papias ait: peonia grece: quod significantius latine dicitur cadauer: ab eo q cadat per mortem: peonia hasta rubea est: ⁊ coloris rubei herba.

Cõfectio de piretro ibidẽ. vꝫ. i cap. de epilepsia. ℞. secacul lib. i. piretri humidi aut hũectati. ℥. vi. mell' dispũati lib. v. pineoꝝ purg. lib. i. ʒ. ꝯdies cũ çinçiberis ⁊ piretri. añ. ℥. i. gariofiloꝝ nucismusc. cubebe. añ. ℥. iij. cinamõi. ʒ. v. ⁊ i alio piretri: bueg aut hũidoꝝ aut humectatoꝝ. añ. ℥. iij. ⁊ ẽ exptũ bonũ: ⁊ alij addũt musci. ʒ. i.

¶ Hec confectio non est in vsu.

¶ Piretrũ vel piretron: vt grece di a pir qd est ignis: eo q igneã vtutẽ hẽat. Pli. ait: piretron vocant q nunq̃ floret. Aui. i 2º cañ. duo capl'a fac. vnũ qd icipit piretꝝ: aliũ qd di tarcon: ẽt tarcon aliqñ capit pro q̃dã pisce: de quo recitat Jo. Anglicus i cap. paralesis: q sic ait: ligatura tact⁹ cuiusdã piscis q vocat tarcon: ⁊ di piscis iste merguri: ⁊ sꝫ Aui. cap. de stupore vocat berile: hec radix ẽ sat' nota. dolorib⁹ dentiũ medet: piretrũ apd Auer. in 5º coll'. vocat balacartaa. Papias dicit. piretrũ herba dentaria ignea. vñ ⁊ piropuꝫ di. Halyabas aũt in 2º practice vocat ipm harcacharach.

¶ Hueg vel huegi vl' oegi ẽ acorus. Gal. i 7º simpl. dic. cegi: idest acorus: ⁊ ex hac plãta nõ vtimur nisi radice eius.

Cõfectio cõditi ad egritudies neruoꝝ frigidas mirabilis in cap. sũma q̃rta de egritudinib⁹ neruoꝝ. ℞. secacul pieaꝝ mũdataꝝ radicũ acori. añ. lib. i. ʒ. ⁊ sint secacul: ⁊ acorus elixata ⁊ expressa: ⁊ misce cũ eis: ꝑter pineas mellis dispumati lib. x. ⁊ decoque lento igne vsqꝫ dum spissitudinẽ acquirãt: deinde deponat ab igne ⁊ ꝓiciant super ipsum pinee: ⁊ misceãtur adinuicẽ post hoc puluerica super ea piperis. s. nigri. ℥. i. piperis lõgi gariofilorũ çinçiberis macis. añ. ʒ. iij. nucis muscate galange cardamomi. añ. ʒ. iij. misce ⁊ fac.

¶ Hec ꝯfectio apud nos nõ est multũ i vsu sub illo noie. s. ꝯfectiõis ꝯdite: sꝫ facim⁹ ⁊ vtimur sub noie ꝯfectiõis diacori. vñ Nico. florẽtin⁹ i lib. 3º in ca. de cura egritudinũ nuce ⁊ neruoꝝ in gñali inquit: ꝯfectio sm Mesue cõditi ad egritudines neruoꝝ fridas: ⁊ est diacorus: ⁊ sic est.

¶ Secacul. i. sigillũ sancte Marie: ⁊ nõ est sigillũ salomonis: vt qdã herbatici dicũt. liber q di Albucasis i tractatu 2º vbi docet formã desiccãdi radices ait: secacul. i. sigilluꝫ salomonis: qd nõ est bñ expositũ: qꝛ Mattheus syluatic⁹ in cap. de dasnoides dic: q camedasne vl' daphinides alexãdrie est sigillũ salomõis: ⁊ hoc est certũ: de quo Sera. i caº de lauro describit formã: sigillũ ãt scẽ Marie siue secacul est radix silis çinçiberi: dicta a modernis a vulgo çenogero: ⁊ granũ eius sm Serap. vocat granũ culcul.

¶ Acorus est radix satis nota sm Aui. est radix plãte: q̃ est sicut papir⁹: nõ aũt itelligi debet de papiro i qua scribim⁹: que de pãnis lineis fit: sed quãdo reperitur apud Aui. vel in alijs libris i medicis desiccatiuis: papirus itelligit q̃dã herba que in aquis nascit: ⁊ est iuncus vel spẽs eius.

Cõfectio Anacardina sm filiũ Zacharie. i. Rasim in cap. ⁊ sũma supradictis. vꝫ. in sũma 4ª de egritudinib⁹ neruoꝝ. ℞. çinçiberis costi piretri nigelle pipis macropiperis hueg. añ. ʒ. x. myrre: folioꝝ ruthe: asse: gentiane: aristologie: baccaꝝ lauri: castorei: tapsie sinapis. añ. ʒ. v. mellis anacardi. ℥. v. ⁊ iij. iuoluant oia cũ oleo nucũ: ⁊ cõfice cũ melle apũ: ⁊ da ex eo in modũ grani lauri.

¶ Hec ꝯfectio i Papia nõ est valde i vsu: sꝫ i Mediolano magis: sm itẽtionẽ Mesue ẽ ex auctẽ filij Zacharie siue Rasis: ⁊ sic est sm vitatẽ q Rasis cõposuit ipsaꝫ ⁊ describit eã in 9º Almã. in cap. de paralesi: idẽ in libro diuisionũ: in eodẽ ca. vꝫ paralesis ait. cõfectio anacardi: q̃ est tyriaca paralisis: ⁊ illa idẽ est i oib⁹ vt ista. supra ẽt posita fuit vna alia descriptio: q̃ põt vocari ꝯfectio sapiẽtũ: ⁊ illa apd nos est magis in vsu: ⁊ ẽ illa q̃ dꝫ itelligi qñ absolute ꝓfert.

¶ Hueg. i. acorus sicut dictũ est: aliqñ di oegi: vt dic Simõ Rasis loco hueg: hꝫ ogi: qd idẽ est: ⁊ est certũ: qꝛ ipse Rasis in lib° diuisionũ i eadẽ ꝯfectiõe loco ogi hꝫ acorus.

¶ Asse. i. asse fetide: nõ aũt dꝫ dicere alasse: vt qdã apothecarioꝝ dñt. vide Silanũ sup nono Almãsoris: q in ꝑdicta cõfectione hꝫ asse fetide ⁊ idem est: ⁊ sic assa fetida magis cõuenit in ista egritudine q̃ alasse. i. thimus.

¶ Aristologia simpr de rotũda itellr: sic dicit circa istans.

¶ Tapsia sꝫ Dia. noiatur: eo q ꝑ in tapso isulã iuenta fuit: arabes vo nõ potẽtes dicere tapsia dicũt tefixia: de q̃ Aui. in 2º canonis cap. facit: ⁊ dicit q est gũma ruthe agrestis: idẽ in 4º canoñ. in fen. 6. inqt: de thefixia: ⁊ eius cura hec est gũma ruthe mõtane: ⁊ qñqꝫ sentit in sapore eius sicut sapor albedarungi. i. oçimi fluuialis: siue citrati. i. melisse. Gẽtilis sup qntũ Auicẽ. exponit: q tapsia est cassia lignea. Rasis in ꝑdicta ꝯfectiõe loco tapsie hꝫ seitarũgi: tu vo vide q Mesue hꝫ tapsie. i. gũmi ruthe agrestis: vt dic Aui. ⁊ sm Simonẽ Januẽ. tapsia ex auctẽ Halyabatis est ruthe syluestris siue becur: ⁊ Ras hꝫ seitaragi. i. lepidũ siue hybederidos: qd idẽ est sm circa instãs: tapsia vsui medicine cõpetit p tres annos põt seruari. Plin. inqt. tapsia ex gñe ferule est folijs feniculi iani caule: nec excedẽte baculi lõgitudinẽ: semẽ q̃si ferule: radix cãdida q̃ icisa lac emittit ⁊ ꝯtuso succoneũ cortice ⁊c. sm Serap. tapsia siue tafsia est iantum siue gingion. q̃ est lepidũ sm Dias. meo tpe in ꝑdicta cõfectione vidi ponere loco tapsie ruthaꝫ syluestrẽ: que virtuteꝫ hꝫ in subito vesiccãdo: illa vo descriptio que repit apud eũdẽ Rasim in libro diuisionũ hꝫ tapsie: vt hꝫ Mesue: ⁊ sm itentionẽ ipsoꝝ nõ est differẽtia inter seitargi ⁊ tapsia: sed siue sit differẽtia siue nõ: rutha syluestris ꝯuenit: aut lepidũ: aut cassia lignea

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0030-2
DFG

¶ Sinapis.s.vsualẽ q̃ nigrũ colorẽ hꝫ:circa instãs dicit:sinapis semel ponit̃ in medicinis:⁊ ꝑ duos annos pōt ſuari.

¶ Mel anacardinũ fit ex quodã fructu cuiusdã arboris:q̃ pediculus elephãtis apud quosdã vocat̃:de modo faciẽdi mel anacardinũ repit̃ apud Bulchasim:sed ſꝫ ipm apud nos nō pōt fieri:q2 opꝫ hr̃e anacardos recẽtes:sed q2 anacardos recẽtes hr̃e nō possumꝰ in nr̃is ptibꝰ:hic ostẽdã facere:vt docet Guliel.Placẽtinꝰ in caᵒ.6.de ꝯfectionibꝰ:ibi vo ipse sic ait.Mel anacardinũ qđ itrat in el'io de anacardis:⁊ alijs ꝯfectionibꝰ sic fit:tere anacardos:⁊ pone eos in aceto:⁊ dimitte sic diebꝰ.8.⁊ coque eos lẽto igne:⁊ renoua acetũ ad duas ptes:q̃ colate cũ linteo:pone fecez i medicina loco anacardi:⁊ cũ aceto pone tãtũdẽ mellis:⁊ coq̃ hec sil' vsqꝫ ad spissitudinẽ:⁊ h̃ erit mel anacardinũ:⁊ sic fit.

¶ Mel auiũ.i.vsuale.Dia.in capᵒ de mellissofilos.i.mellissa dicit mellifilon:dĩ q2 apes ipsam diligunt quasi apum amor.Mesue dicit:ꝙ predicta cõfectio datur in modum grani lauri:granũ vo lauri apud Auicẽnam est granũ ademest:⁊ est sicut auellana parua:⁊ cortex eius ad nigredinẽ tendit:sicut est notum omnibus.

Cõfectio

diabyrundinis in capl'o de sinãtia gutturis. ℞.Anisi:seminis apij:ameos:floꝝ sq̃nanti:lilij celestis:cinamomi:amomi:aristologie lõge:aluminis iameni:armel:myrre:cassie.i.cassie lignee:ligritie:croci.añ.auꝛ.ij.troc.croci magnetis:semis rosarũ.añ.auꝛ.iiij.costi cineris hyrũdinis recẽtis.añ.auꝛ.vi.spice amili.añ.auꝛ.i.galaꝝ.auꝛ.i.s.ꝯfice cũ melle:⁊ fiat cõfectio.

¶ Hec ꝯfectio apud nos nō est valde in vsu:tñ repit̃ apud apothecarios:descriptio vo ipsiꝰ repit̃ apud multos alios auctores.Jo.Serap.in suo antidotario hꝫ vnã descriptionẽ que silis est huic.Auic.in 5ᵒ canonis:hꝫ vnã aliã q̃ eadẽ est.Halyabas aũt in decimo practice ingt.chatatici medicaminis assignatio:qđ gutturis prodest doloribꝰ:⁊ est idẽ cum cõfectione diahyrũdinis.Alexãder medicus in cap.de squinãtia hꝫ vnã aliã que eadez est:⁊ sic postq̃ ego aggregaui predictã cõfectionez apud auctores noiatos cum vna confectione:quã describit Galenus in tractatu sexto meimir:que vocat̃ diabissasa:vidi ꝙ idem est.

¶ Lilium celeste.i.ireos:vt reperit̃ apud Aui in scđo cañ.in cap.de ireos:radix ipsius competit vsui medicine.Galenus in predicta confectione:loco lilij celestis hꝫ ireos illirice:qđ idem est.Halyabas hꝫ ireos.

¶ Amomũ semen est minutũ:qđ ab oriente defert̃.Isidorus in capitulo de arboribus aromaticis dicit:amomũ vocatum qđ veluti odorem cinamomi referat.

¶ Aluminis ſm Dia.spẽs sunt multe:ſꝫ medicine tres necessarie:rotundum:scissum:⁊ ligdũ:rotundũ vo dĩ çuccharinũ ob eius silitudinẽ scissuz.i.iamenũ dcm̃ vulgo de pluma ligdũ siue hũidũ:est illud qđ dĩ de roca:seu lipparinũ.vide g̃ ꝙ Mesue hꝫ aluminis iameni.Galenꝰ hꝫ alumis scissi.Aui.alumis iameni:qđ idem est:⁊ est alumẽ de pluma dcm̃ a vulgo.Dynus florẽtinus in libᵒ 2ᵒ in cap.de cura scrofulaꝝ dicit:ꝙ lumẽ iamenũ est alumẽ scissum.

¶ Armel ſm Matth.syl.est tertiũ genꝰ ruthe:⁊ in fine ca.ait:ꝙ harmel scriptũ ꝑ h.est cicuta:ſꝫ armel scriptũ ꝑ a.est illud genus ruthe:qđ nō est credendũ.nã vide ꝙ Mesue hꝫ hic armel scriptũ cũ a.Auic.hꝫ harmel cũ h.Halyabas idez hꝫ.Gal'.hꝫ bisane ⁊ ibi ait.ꝙ qdã armel vocãt.Et idẽ Gal'.i 7ᵒ simpl'.ingt.moli qdã hãc ruthã syluestrẽ noiant:qdã aũt armolã.Suriani vo bisanaz sic cappadocij moli:eo ꝙ i radice ⁊ molliori.i.nigrũ:florẽ vo hꝫ lacteũ.Simõ Januẽsis dic.bisaria i antidotario oribasij in ꝯfectiõe diahyrũdis:quã vocat diatiniras igt.bisare quã alij armollã vocãt alij ruthã agrestẽ ⁊c̃.sine dubio opio mea ẽ ꝙ armel scriptũ cũ h.⁊ sine h.sit 3ᵐ genus ruthe:cuiꝰ in descriptiõe pillaꝝ aggregatiuaꝝ appebit forma va:⁊ ibi videb̃ ꝙ harmel scriptũ cũ h.nō erit cicuta:vt dicit Matth.sylua.

¶ Troc.croci magnetis:descriptio ipsiꝰ repit̃ apud oẽs auctores q scripserũt ꝯfectionẽ diahyrũdinis.scias ꝙ Nico.in suo antidotario:hꝫ trociscos croci magnetis:ſꝫ ponẽdi nō sunt in ista ꝯfectiõe:ſꝫ descriptio q̃ dꝫ administrari est ista.℞.cinamomi croci.añ.ʒ.ij.rosaꝝ.s.rubearuz amomi costi.añ.ʒ.i.myrre.ʒ.iiij.radicũ ligritie folij idi.i.malabatri:pone loco eius spice aut macis.añ.ʒ.ij.s.aggrega cũ vino:⁊ fac trociscos ⁊ exiccent̃ in vmbra:vt ait Aui.

¶ Rosa.s.semẽ ipsiꝰ:qđ a multis modernis antera vocat̃:de qua Jo.Anglicus siue rosa anglica in cap.de fluxu ventris in febre ingt:antera.i.semẽ rosaꝝ.ꝑterea vide eundez in cap.de cura fluxus sanguis q dicit.rosa ⁊ antera.i.semẽ eius:⁊ sic cõiter vtunt̃ antera pro semie rosaꝝ:cuiꝰ fructꝰ apud Aui.vocat̃ rubus.etiam Serap.in cap.de rubo de ipso loquit̃:⁊ hic fructus apud Dia.vocat̃ cinos batus.

¶ Hyrũdo vo est auis satis nota.Dia.i caᵒ de lapide celidonio dicit.lapis celidonius iuenit̃ in vẽtribꝰ hyrũdinũ:cuiꝰ gña sunt duo.s.nigrũ ⁊ ruffuz:q tollunt̃ captis pull' hyrundinũ ex nido ⁊ scissis eoꝝ vẽtribꝰ ⁊c̃.modũ cõburẽdi hyrũdines Mesue i fi.eiusdẽ ꝯfectiõis docet:q talis est:opꝫ eas hyrũdines prio decolari:vt sanguis eaꝝ fluat sup alas ipsaꝝ:deide pulueriçet̃ sup eas sal:deide mittat̃ i olla vitrea stricti orificij:⁊ coopiat̃ ⁊ sigillet̃ cũ luto sapie.i.luto vñ fit forma cãpane:vt exponit Nicol.in suis synonymis:⁊ ponat̃ in furno vsqꝫ dum adurat̃:⁊ ꝯseruet̃ cinis eaꝝ:⁊ vtere cũ necesse fuerit.Gal'.hꝫ ẽt de mõ cõburẽdi in cap.allegato:vbi est ꝑdicta cõfectio.similr̃ hꝫ Joã.Serap.

¶ Amilum.i.amiduz ſm Dia.appellatũ est ab eo:ꝙ greci milos molã vocãt.i.qđ sine mola fiat:est aũt vtile amiluz qđ ex tritico sicamo fit:⁊ cretico aut egyptiaco ⁊c̃.

¶ Gallaꝝ.s.gallaꝝ asianaꝝ que sunt nō ꝑforate.Dia.dicit:cecidos.i.galla semẽ ẽ cẽdrios.i.arboris quercus:cuiꝰ vnũ genus onfacitis dĩ:⁊ Serap.caᵒ de galla dicit:est ex ea que accipit̃ ex arbore sua recẽs:imatura:pua:rotũda:nodosa:nō ꝑforata ⁊ grauis:⁊ est alia que est leuis ꝑforata:ſꝫ melior est nō matura:⁊ nō ꝑforata pua:que ꝑmo dicta est.

Cõfectio

medicamis de gentiana i cap.de asmate.℞.capilloꝝ veneris.ʒ.x.amigdalaꝝ amaraꝝ.ʒ.v.ireos.ʒ.iij.corticum radicum capparoꝝ orobi:seminis apij feniculi.añ.ij.gentiane aristologie rotunde.añ.ʒ.v.cõfice cum melle dispumato ⁊c̃.

¶ Hoc medicamẽ de gentiana nō est in vsu.Aui.in 5ᵒ cañ.hꝫ artẽ medicie de gẽtiana:ſꝫ nō ꝯcordat cũ illa Mesue.Nicolaus florẽtinus in lib.5.in caᵒ de debilitate epatis hꝫ electuarium de gẽtiana:sed nulla istarũ cõcordat simul.

¶ Capparus vel kaparus ſm circa instãs radices folia flores competunt vsui medicine.

¶ Orobus.i.herbilia.Dia.in cap.de herbo ingt.herbuz siue vt alij orobũ nascit̃ in lenticula:serit̃ ẽt:cuius aliud est palidũ:aliud subruffuz:⁊ aliud albũ.Nicolaus i suis synonymis dicit.herbilia.i.orobũ:ĩfra apparebit electuarium de orobo:⁊ ibi melius declarabo:si deus voluerit.

¶ Gentiana est radix amara satis nota.Pli.ait:hãc iuenit gẽtius illiricoꝝ rex:vbiqꝫ nascẽtẽ:i illirico tñ ꝑstãtissimã:folia fraxini:sed magnitudine lactuce tenere:policis grossitudine cauo ⁊ iani ex iteruallis foliato triũ aliqñ cubitorũ:radice lẽta subnigra:sine odore aquosa mõtibꝰ subalpinis ꝑlima vsus in radice ⁊ succo.Aui.in 2ᵒ cañ.caᵒ de gẽtiana ait:ꝙ nō noiat̃ gẽtiana nisi q2 ꝑmus q eaz agnouit fuit gentinus rex:⁊ ipsa qdẽ crescit in mõtibꝰ altis:⁊ eiᵒ radix ſm circa instãs seruat̃ per tres annos in multa efficacia.

Electuarium

de orobo in capl'o de tussi humida.℞.spice:idest nardi croci.añ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0031-8

ʒ.i.hyssopi sicce prassij.an̄.ʒ.iij.myrre ireos.an̄.ʒ.ij.farine
orobi.ʒ.vij.piperis.s.nigri.ʒ.i.s.kesmes:⁊ carniuȝ dactylo/
rum ficuum pinguium:⁊ pinearum mundataruȝ.an̄.ʒ.vi.
confice cum loch.de caulibus.

¶ Istud el'ium nō est in vsu:scias φ Mesue in cap̄.noiato
nō dicit el'iuȝ de orobo:ſȝ ipse i caº qḋ icipit.Sermo in aq̄
ciceꝝ.ait:⁊ huiꝰ ēt itētionis est loch de caulibꝰ loch de sql/
la:⁊ el'ariū de orobo:que nos scripsimꝰ in cap̄.de asmate ⁊
tussi:in cap'lo v̓o de asmate nullū reperit̄ el'ium in q̄ igre/
diat̄ orobū:ſȝ vide in cap̄.de tussi humida.nā hȝ ꝑ ordinē
loch de caulibꝰ:⁊ loch de squilla:⁊ postea sequit̄ el'ariū de
orobo:⁊ descriptio ipsius illa est.ꝑterea vide φ in ꝑdicto
electuario igredit̄ plus farine orobi:q̄ȝ aliarum rerum.

¶ Orobum apud Dia.vocat̄ herbū.Aui.in scḋo canon̄.de
ipso duo cap'la facit.vnū de herbo:aliḋ de herba iudaica:
qḋ idem est.Isidorus in cap̄.de leguminibus dicit.herbū
a greco trahit vocabulū:hoc enim illi orobū dn̄t : qḋ dum
sit q̄busdā pecoribus ifestum : thauros tamē pingues effi/
cit:synonyma Nicolai exponūt φ est herbilia:⁊ sp̄ēs eius
tres sunt:vnū triāgulatū:aliud album:⁊ aliud rubeum:nō
est aūt vitia:vt q̄dā apothecarij dn̄t:apud Auer.in quinto
coll'.orobus vocat̄ alcharsena. Papias ait.Orobū grecuȝ
verbū est:est aūt genus leguminis:qḋ herbū dicitur.

¶ Chesmes aliq̄n alchesmes:⁊ sunt passule sine ossibꝰ.Se/
rap̄.in cap̄.de vitibꝰ ⁊ eius sp̄ēbus:⁊ que ex eis sunt:inquit
ph̄s alchesemes:ita noiat in lingua feresis:sunt passule si/
ne granis:ponunt̄ in sole virides:⁊ passescunt ibi sine gra/
no ⁊ sunt dulces:habitātes q̄dem in oriente:diligūt eas cū
çuccharo:⁊ nucibus:⁊ amigdalis:⁊ auellanis ⁊c̄.chermes
v̓o scriptū cum r.est grana tinctoꝝ:qua tinguntur pāni:vt
dictū fuit in eadē cōfectione.Descriptionem loch de cau/
libꝰ describit ipse Mesue in cap̄.vbi est predictū electua/
rium:de quo ifra in tractatu de loch erit sermo.

Cōfectio philonij ꝑsici in cap̄.de fluxu sanguis ab
ore.℞.pipis albi insquiami.an̄.ʒ.xx. opij
terre sigillate.ana dragmas.x.sedenegi croci.an̄.ʒ.v.casto/
rei:spice nardi:euforbij:piretri:margaritaꝝ:nō perforata
rum:carabe:çedoarie:doronici : ramich.an̄.ʒ.i.cāphore.ʒ.
vnius tertiā:cōfice cū melle rosato colato.q.s.

¶ Hec cōfectio istius philonij apud nos ē in vsu:existima
uerūt q̄dā φ dr̄ philoniū ꝑsicū:q̄r īuentū fuit i ꝑsia:ḋ qua
Joānes Concoregiꝰ in cap̄.de vigilia ⁊ sabara inq̄t:φ due
famose descriptiōes ponunt̄ ab auctoribꝰ medicie de phi/
lonio:qḋ vbilibet ḡnaliter ſȝ illas prepant̄ ⁊ hn̄tur i vsu:
vna ipsaꝝ ponit̄ a Nicolao i suo antidotario:quā ipse vo
cat philoniū romanū:⁊ ponit eū auc̄te Aui.qḋ ifra ego de/
scribā:⁊ est alia famosa descriptio philonij:que multū ha/
bet̄ in vsu:⁊ vbiqȝ preparat̄ que ponit̄ a Mesue i suo de
appropriatis caº de sputo sanguinis a pectore:⁊ vocat ip̄m
philoniū ꝑsicū:q̄r adiuentū est in ꝑsia:⁊ istud philoniū ꝑ/
sicū est multū efficax.Jo.Serap̄.i suo antidotario hȝ vnā
descriptionē:sed nō est eadē.Auicē.in q̄nto canon̄.hȝ phi/
lonium romanū:⁊ philoniū persicū:sed nō sunt idē:tn̄ de/
scriptio Mesue ac Aui.ambe veniunt in vsum.

¶ Terra sigillata dicitur esse rubei coloris:vt pȝ per Aui.
Serap̄.⁊ per Diasco.cap̄.de lemnias.Auer.in quinto coll'.
ait:thitiuacrum.i.terra sigillata.

¶ Sedenegi.i.lapis ematitis:ſȝ lumē tenebrosuȝ exponit i
ꝑdicta ꝯfectiōe:φ sedenegi est semē canapis:cuiꝰ falsa est
opio:q̄r oēs codices Mesue hn̄t in ꝑdicta ꝯfectōe sedene
gi sine h.⁊ ip̄e lumē scripsit schedenegi cū h.qḋ ē semē ca/
napis:⁊ sic meo tp̄e vidi multos apothecarios in hac cōfe
ctiōe ponere semē canapis:qḋ in hac nō ꝯuenit:ſȝ sedene/
gi veꝝ ē lapis ematitis: ⁊ q mihi nō credit φ sedenegi si/
ne h.sit lapis ematitis:⁊ schedenegi cū h.sit semē canapis
videat Serap̄.q de vtroqȝ cap̄.facit.in cap̄.de canape di/
cit:schedenegi cū l'ra h.est semē canapis:in cap̄.v̓o de lapi
de ematitis hȝ sedenegi.i.lapis ematitis: ⁊ q̄n repit̄ sche/
denegi cū h.tūc est semē canapis:ēt vide Auer.in 5º col'.φ
hȝ scedenegi.i.lapis ematitis siue sanguinaris:⁊ dicit̄ san
guinaris:eo φ trita ⁊ cōfricata sanguinis colorē represen/
tat que fluxui cuiqȝ apta est.a quacūqȝ hoꝝ nomē accepis
se pōt:⁊ sic iste lapis in ista egritudine multū cōuenit.

Electuariū Cōciliatoris in dr̄ia.196.cuiꝰ ꝑmixtio
hec est.℞.succi pomoꝝ dulciū dispu
ma.ſm artē.succi buglose dispumati.an̄.ʒ.v.doronici:cor
ticū:citri:floꝝ boraginis:rosaꝝ rubeaꝝ:heen albi:⁊ rubei
coralli:limature eboris.an̄.ʒ.iij.spodij macis : gallie mu/
scate:karabe:ossis de corde cerui:sandaloꝝ rubeoꝝ.an̄.ʒ.
iij.seminis basiliconis:folij myrtilloꝝ:mellisse:coriandri:
cinamomi:galāge:çedoarie:spice nardi:ligni aloes:minu/
tim icisi aut cōbusti modicū croci oiuȝ.an̄.ʒ.ij.oiuȝ mira/
bolanoꝝ.an̄.ʒ.iij.berilloꝝ:smaragdoꝝ:hyacintoꝝ: sardo
ni:saphyroꝝ:granatoꝝ.an̄.ʒ.i.albaꝝ margaritaꝝ.ʒ.iij.au/
ri ⁊ argēti limatoꝝ.an̄.ʒ.ij.s.ambre cāphore.an̄.℈.v.mu/
sci.ʒ.s.fiat el'ariū cū çuccha.arte:⁊ ingenio laudabile.

¶ Istud el'ium apud nos est in vsu:nomen v̓o suuȝ est de/
riuatum a cōpositore qui fuit iuentor q vocat̄ Cōciliator
seu Pet.de Abano.hoc apud quosdā medicos appellatur
el'iuȝ letificās Cōciliatoris:q̄r cor letificat ⁊ cōfortat ip̄m.
est aliud el'ium letificās:quod est ex auctoritate dn̄i Ra/
sis:sicut infra apparebit si deus voluerit.

¶ Poma ſȝ Isidoꝝ in cap'lo de arboribꝰ dcā ab opimo.i.
a copia vel ab vbertate:iter alia poma parasiana sunt ma/
gis laudata q̄ȝ alia poma:⁊ si hēc nō poteris hēas poma di
cta redolētia que ēt sunt laudata in ista egritudine.

¶ Rosa rubea ſm Mesue est melior q̄ȝ alba:⁊ dr̄ φ virtꝰ
faciens rubore͂ eius plus impressit q̄ȝ amaritudinē faciēs:
ꝓpter qḋ in abscisione amaritudinis ipsius:que remouet̄
per solā exiccationē eius nō resoluit̄ sp̄ēs:in abscisione v̓o
rubedinis nō plus est rosa q̄ȝ homo mortuus est homo.

¶ Corallus.s.rubeꝰ est nobilior albo ⁊ nigro:eligēdus ē aūt
corallus rubeꝰ grossus:⁊ planꝰ:⁊ clarus:⁊ q̄̄to plus accedit
ad rubedinē tāto melior ē:⁊ q nl'a foramia hȝ aut pauca.

¶ Limatura eboris:idest rasura:⁊ est dens elephantis.

¶ Os v̓o de corde cerui est medicia mirabilis in ista egri/
tudine:vt est notū circa istās i cap̄.de osse cordis cerui ait:
in corde cerui repit̄ qḋdā os in p̄te sinistra:in qua est q̄dā
ꝯcauitas ad quā splen hȝ receptaculū:⁊ emittit sup̄fluita/
tē que ꝓpriā siccitatē cordis imitat̄ in ossuosa sub̄a:os il/
lud est q̄si cartilago:⁊ hȝ de carne:est aūt subruffuȝ de san
guine cordis:⁊ discernit̄ a cartilagine:que repit̄ in pecto/
re caprarū:qua apothecarij vtunt̄:q̄r nō hȝ ita carneȝ nō
est ita subruffum:sed albū ⁊ mollius:per.30.annos seruat̄:
sed debet p̄mo aliquātulum desiccari ad solem.

¶ Basilicon.s.semē eiꝰ:qḋ appellat̄ oçimū gariofilatū.vn̄
circa istās:oçimū alio noie basilicon appellat̄.Mattheus
sylua.in cap'lo de herēgemisch.i.oçimo gariofilato : dic̄ φ
oçimū in latino vocat̄ basilicon gariofilatuȝ:⁊ de semine
ipsius itell'r:⁊ maxie in el'arijs:ſȝ in emplastris herba.

¶ Myrtus ſm circa instās sunt myrtilli:cuiꝰ ꝑcipue i me/
dicina ponunt̄.myrti aūt ſm modernoꝝ opionē sunt due
sp̄ēs.s.albi ⁊ nigri:albi v̓o sūt cubebe: ⁊ nigri sūt myrtilli:
qui satis sunt noti.Auer.in q̄nto coll'.dicit : hes.i.myrtilla.

¶ Melisa apud Serap̄.est hederāgie.i.turungē.⁊ dr̄ mar/
macor.i.melisa ſȝ Simonē Janu.turūgē est oçimū citra/
tum:qḋ idē est.Dia.v̓o vocat ipsam mellisophilos:nos v̓o
noiamus citrariā a vulgo:eo φ folia ipsiꝰ odorē citri hn̄t.

¶ Coriādrum siue coliādrum.Gal.in.6.simpliciū dicit:co/
riānum vel corius:vel coriandrū:vel qualitercūqȝ nomi/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0032-3
DFG

nare voluerint:semē vo ipsius administrat in medicinis preparatū:ꝛ maxime in istis egritudinibꝰ:ꝛ modus ꝑparādi est:ꝙ tu accipias de semie ipsiꝰ q̄titatē quā volueris:ꝛ supaspgat vinū citonioꝝ ꝛ acetū fortissimū:sic est notuz: deinde exiccet ꝛ vtat vbi opz. Si vo ponat semē coriandroꝝ in medicinis:ante prepationē est venenosuz:de quo vide Aui.in 4° canon.q in numero venenosaꝝ medicinarū enumerat. Serap.in cap.de coriādro:ait in libro venenoꝝ:qn̄ bibunt de succo ipsius recētis dragme q̄tuor occidit:eius plāta dum est recens hꝫ odorem fetidum.

¶ Omnes mirabolani sunt qnqꝫ ad numeꝝ ſm Mesue:ꝛ sunt ꝓprie citrini.vꝫ.quoruꝫ color sit citrinus.indi.i.nigri chebuli debēt eē grossi:ꝛ quāto grossiores tāto meliores: emblici ꝛ belerici:iste sunt qnqꝫ spēs mirabolanoꝝ:q debent intelligi ꝑ oēs mirabolanos:ꝛ oēs qnqꝫ sunt noti:poterit aliqs dicere ꝙ ꝑ oēs mirabolanos itelligunt omnes spēs mirabolanoꝝ:que sunt ad numeꝝ sex:ꝛ pro hoc vide Serap.q in cap.de emblicis de duobꝰ generibꝰ loquit:in cap.vo de mirabolanis de quatuor loquit:ipse addidit seni:ꝙ nō reperit apud dn̄m Mesue:nec sunt noti.

¶ Berillus.s.lapis:ꝛ hic est de gn̄e crystalli:sꝫ ē obscurior: ꝛ ego vidi ꝛ habui.defertur aūt a venetis ad nos. Isido.in cap.de viridioribꝰ gēmis ingt.berillus in India gignitur gentis seu lingue nomē hn̄s:viriditate simul smaragdo:sꝫ cū palore.polit aūt ab indis in sexangulas formas: vt hebetudo coloris repcussione anguloꝝ excitet ; aliter politꝰ nō hꝫ fulgorē:gn̄a eius nouē sunt : crisoberillus dictus:eo ꝙ pallida eius viriditas in aureum colorez resplendeat:ꝛ hunc india mittit:alia ipsius genera vide ibi.

¶ Smaragdus ē lapis:cuiꝰ color ē viridis:ꝛ q̄to viridior tāto melior. Dic Cōciliator hꝫ smaragdi:hyaciti:sardoni: saphyroꝝ:ꝛ granatoꝝ q̄ possumus noiare qnqꝫ fragmēta cordialia:de qbꝰ Mesue in elario de gēmis dicit fragmētoꝝ:ꝛ ibi hꝫ qnqꝫ lapides preciosas:vt hꝫ Conciliator.

¶ Aurū ꝛ argētū est notū. Cōciliator vo dicit:auri ꝛ argēti limatoꝝ modū dat nobis liber q dr̄ albucasim:i fine pmi libri. vbi sic ait.modus limature auri ꝛ argēti:qbꝰ vtimur i medicinis cordis. Recipe ḡ de bono auro ꝛ puro frustū: ꝛ hēas corā te ꝑapsidē cū aq̄ mūda ac dulci:ꝛ hēas pānuz de lino asperū mūdū:cuiꝰ vnū caput teneas in manu tua: aliud stet mixtū fundo ꝑapsidis:in qua tūc frica aurū vel argētū in pāno:semꝑ madefaciēdo pānū cū aq̄ ꝛ limatura descēdet i fundo vasis subtilis:fac ḡ tādiu ꝙ limet de auro illo q̄tū volueris:deinde dimitte ꝑ horā:ꝛ ꝓyce aquaz cū facilitate:ꝛ ablue ter ꝛ sicca ꝛ serua:eodē mō fac de argēto:ꝛ sunt q limāt cū lima subtili:ꝛ sic vtunt : veꝝ ille est modus limādi ipꝫ:sꝫ apud modernos nō ē multū i vsu:sꝫ hodierni apothecarij ponūt aurū ac argentū in isto elario isto mō ꝯtritū. Accipiamꝰ ḡ folioꝝ auri ac argēti finissimi q̄tū volueris:ꝛ hēas paratū vnū lapidē marmoreū latum albū ab oibꝰ sordibꝰ:ꝛ ibidē hēas paratū parū aque rosate:ꝛ sup ipm lapidē de ꝑdicta aq̄ aspergat : deide ponātur supra folia auri aut argēti:ꝛ cū vno alio lapide facto ex porfido:terant vt faciūt pictores tn̄:vt efficiat sicut lynitiū:deide accipiat illud ꝛ vtere dum nece est:ꝛ isto mō vidi apothecarios hyspanos facere:ēt apō neapolitanos sic fit. Aui.in 5° can̄.in cōfectione de hyacinto docet liquefieri aurū ꝛ argētū per alium modum:vt ibi videtur.

Cōfectio Diacassie fistule ſm Frācis cū de pedemōtiū in capl'o de cura male cōpl'onis epatis simplicis ꝛ cōposite. ℞.mellis cassie fistule lib.ij.penidiorū.ʒ.iiij.succi violaꝝ.ʒ.iiij.candi rosati.ʒ.iiij.tamarindorū ʒ.iiij.syrupi violati.ʒ.5.fiat cū decoctione herbaꝝ fridarū ꝛ q̄tuor seminū vsualiū:ꝛ prunoꝝ q̄tū sufficit:ꝛ reubarbari.ʒ.i.ꝛ sunt q addunt māne.ʒ.iiij.ꝛ fiat electuarium.

¶ Hec ꝯfectio diacassie fistule apud nos nō est in vsu ſm istā descriptionē:sꝫ illa descriptio qua vtunt ē magistral: sꝫ vere ista Frācisci ē nobilior illa. Et credo ꝙ i ptibꝰ Patauinis faciūt diacassiā ſm istā descriptionē. Pet.de tussignana in ca° ꝑalesis tremoris torture ꝛ spasmi : ꝛ repletionis hꝫ vnā aliā descriptionē:sꝫ nō est silis huic.tn̄ paꝝ differt ab ea. Ioānes cōcoregius describit vnā aliā de q̄ ifra. Mel cassie fistule ē medula ipsiꝰ. Mesue i ca.de cassia fistula dic:ꝙ sunt medicie in qbꝰ est fiducia iuuamētorū:ꝛ sūt sine nocumēto carētes acuitate ꝛ mordicatiōe ꝛ oi excessu ledēte:sup cuiꝰ exhibitionē ꝑsumit in oi etate:ita ꝙ pueris ꝛ ꝑgnātibꝰ:electio eiꝰ ꝯstat vt sit harūdo eiꝰ grossa plena splēdēs ꝛ multi pōderis:ꝛ sit pulpa eiꝰ splēdēs ꝛ pinguis ꝛ hausta ex harūdine ꝯseruata in vasis pigritat.

¶ Candū rosatū.i.çuccharꝝ cādidū duratū in fundo vasis iulep rosati:ꝛ sic qn̄ repit candū violatū:silr itelligit de illo çuccharo cādido in fundo vasis iulep violati idurato.

¶ Syrupus violatus.i.ille qui fit per ifusionem violaꝝ:vt docet Mesue:de quo ifra habebimus sermonem.

¶ Decoctio.i.apoçima.nā apoçima est decoctio diuersarū medicíaꝝ.s.aq̄ i qua coquunt. Frāciscus dic:cū decoctiōe herbaꝝ fridaꝝ:q̄ sunt ꝓpe endiuie scariole lactuce ꝛ portulace:ꝛ hec q̄tuor sunt q̄ itelligi debēt ſm sniam modernoꝝ. Quatuor vo semina vsualia sunt q̄tuor semina maiora frida:ꝛ sūt melonis:citrulli:cucumeris:ꝛ cucurbite:q̄ satis nota sunt. Māna est ros cadēs de celo sup lapides : descriptio diacassie fistule q̄ fit magistralr.nō āt dico cassiā fistulā q̄ fit pro clisterijs:quā nō igredit māna:sꝫ Frāciscꝰ ꝛ Petrꝰ de Tussignana:ꝛ Ioā. Cōcoregius laudāt ipsaz:ꝛ sic sapiētes dixerūt ꝙ māna in diacassia poni debet.

Cōfectio de spica romana ſꝫ eūdez i ca° de opil'one epatis. ℞.spice romāe.ʒ.iij.absinthij.ʒ.i.terant ꝛ cribellent:ꝛ ꝯfice cū melle dispūato ꝛ administret.

¶ Hec cōfectio nō est in vsu apud nos. Spica romana ſꝫ Serap.in capl'o de spica:est spica celtica. Auic.in scdo canonis dicit.neridē.dicet in capitulo de spica:ꝛ ipsa est spica romana.in capitulo vo de spica dicit : ꝙ due sunt spēs: quarum vna est spica aromatica : ꝛ est spica auium:altera est neridem:ꝛ est spica romana. Macer iquit.

Est nardi species que celtica spica vocatur:
Celtarum tantum qꝺ nascitur in regione.
Omnia que nardus valet indica dicitur ista
Posse:sꝫ vires videatur habere minores.

¶ Hactenus adducte ꝛ ꝯgeste fuerūt descriptiōes electuarioꝝ ꝛ ꝯfectionū ꝛc. Positoꝝ a dn̄o Ioā. Mesue ꝛ Francisco de Pedemontiū:deiceps si deus voluerit aggregabo descriptiones saltē famosiores positas a Nicolao.

Aurea alexādrina. ℞.asari carpobalsami.i.seminis balsami.an̄.ʒ.ij.5.gariofiloꝝ opij myrre cypi. an̄.ʒ.ij.balsami:cinamomi:folij çedoarie : costi coralli albi:ꝛ rubei:cassie lignee:euforbij:dragāti:thurꝭ storacis:calamite:spice celtice:meu:cardamomi:sisilei:napei:saxifragie:anisi:anheti.an̄.ʒ.i.ligni aloes:reubarbari:alipte:castorei:galāge:oppoponaci:anacardi:masticis:sulphuris viui: peonie:irigi rose.i.rosaꝝ:rubeaꝝ:thimi:acori:pulegij:aristologie lōge:gētiane:corticum mādragore:camedreos:fubaccaꝝ lauri:ameos:dauci:macropipis:leucopiperis:xilobalsami:carui:amomi:petrosilij:semis leuistici : semis ruthe synoni.an̄.ʒ.5.auri cocti:argēti meri:albaꝝ margaritarū:blacte biçātie:ossis de corde cerui.an̄.℈.i.ḡ.xij.limature eboris:calami aromatici:piretri.an̄.ḡ.viij.mellis qꝺ sufficit:detur in modum auellane cuꝫ vino albo.

¶ Aurea alexādrina ſm itētionē Nicolai dicta ē aurea ab auro qꝺ recipit:alexandrina ab Alexādro ꝑitissimo medico ꝛ pho:a q̄ fuit iuēta:hec apud nos ē i vsu:ꝛ sic ad laudē

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0033-9
DFG

dei ꝛ vginis Marie: simplicia q̄ sūt declarāda declabo.

¶ Balsamus aūt est liquoꝛ emanans a balsamo: ſꝫ in ptib⁹ nr̄is raro repitur: sed moderni auctores scripserunt olea: ꝛ alia que possunt administrari in oibus locis vbi ingredit̄ balsamus: sicut apparebit ifra in tractatu de oleis.

¶ Coralli ſm Aui. sunt tres spēs. s. rubeus albus ꝛ niger: reperit̄ quedā descriptio istius ꝯfectionis vbi igrediunt̄ nisi solum coralli. s. rubei: ꝛ in alijs igrediuntur albi ꝛ rubei: ꝛ ambo sunt laudati in hac: ꝛ debent poni.

¶ Spica celtica ſm Serap. est spica romana. Gal. i 8° simpliciū dicit: nardus celtica silis aliqualr̄ ē ſꝫ gen⁹ in vtute pdicte: repit̄ aliqn̄ in pdicta ꝯfectiōe: qd̄ loco spice celtice hꝫ saliuncā: ꝛ saliūca ſm cōpositorē est spica celtica: ſꝫ ſm Dia. ꝛ Pli. aliud ē spica celtica: aliud est saliūca. Itē circa istās in cap. de spica celtica: est vt qdā dicūt saliūca: qd̄ mētiunt̄: tñ hic spica celtica: siue spica romana itelligit̄.

¶ Meu. i. fistra vel fistersinodi apud Aui. vocat̄ mu: ꝛ ibi dr̄: nō. n. admistrat̄ de eo nisi radix ei⁹: ꝛ multiplicat̄ i terra megduna. Serap. ca. de meu dicit. hꝫ radicē nō subtilē: cuius aliq̄ ptes diuidunt̄ in pl'es: quaꝝ qdā sūt tortuose: ꝛ qdā recte lōge: hꝫ odorē bonū: ꝛ radix ei⁹ est que administrat̄: postea iteꝝ ait ex aucte Gal. radix hui⁹ herbe est id in quo est iuuamētū: silr̄ ait circa instās: sed lumē apothecarioꝝ malelucēs in pdicta ꝯfectiōe exponit meu. s. semē anheti syluestris: cui⁹ falsa ē opio: sicut ostēsuꝫ est p auctores supradictos. pterea est cōsuetū ab aromatarijs: q̄ meu sit radix ꝛ nō semē: vt dicit lumen malelucens.

¶ Sisilei. i. sisileos siue sileris montani: vt repit̄ apud Petrum de crescētijs alij platociminuꝫ vocāt. Napei vel napium est semē sinapis: ſm cōpositorē: circa instās in ca° de sinapi dicit. sinapis semē ponit̄ in medicinis: ꝛ qn̄ inuenit̄ sinapis vel napeos semē itelligit̄. Item Simon Ianuēsis ingt. napion ēt vt dicit Paulus in caplo de cephalea: ꝛ in suo antidotario aureo exponit: napiō. i. semē sinapis: ꝛ sic moderni loco napei ponunt semen sinapis.

¶ Saxifragia ſꝫ cōpositorē tres hꝫ spēs: q̄ruꝫ vna hꝫ folia silia pimpinelle: ſꝫ maioꝛa: ꝛ hec est nota. minoꝛ vo dr̄ q̄ ē oculus chr̄i: ꝛ si sic ē oculus chr̄i vel oculus ꝯsulis ſꝫ Mattheū syl. est filius ante prēm: media dr̄ q̄ est terrabit. i. herba iudaica: circa instās dicit saxifragia dicitur: q2 saxū frāgit viuum: radix ipsius solum in medicina cōpetit.

¶ Alipta muscata. i. mixtura muscata: q2 recipit muscum. Simon Ianuēsis dicit: alipta est qdā cōfectio in antidotario Nicolai: ꝛ q2 muscū recipit muscata dicit̄: lumē malelucens in pdicta cōfectione deberet dicere alipte muscate: ꝛ dicit galie muscate: qd̄ nō est idem: q2 cōpositoꝛ ponit ambas descriptiones: sicut infra apparebit.

¶ Iringus: aut irigiō: aut nux agrestis: vt dic̄ Dias. ab alijs cardopanis dr̄: ꝛ ē spēs cētuꝫ capitū: vt appet apō Serap. nā ipse Serap. ait: astaraticon istud centū capita ē celestis coloris inferius dr̄ iringi: sed centū capita alba est species spine. ꝛ sic est: ꝛ nō est secacul: vt qdā synonyma dicūt: opinant̄ aliq̄ q̄ iringus sit secacul: qd̄ falsuꝫ est. sicut pꝫ p Serap. q̄ de vtroqꝫ diuersa facit capl'a. iringus aūt ſꝫ sniam modernoꝝ est plāta spinosa: q̄ in vijs ac pratis nascitur.

¶ Aristologia longa dr̄: q2 radicē hꝫ longā: altera rotunda: silr̄ appellat̄: q2 radicē hꝫ rotūdā. Nicola⁹ cōpositoꝛ vult q̄ in ista cōfectione igrediat̄ aristologia: sed lumē malelucens hꝫ aristologiā rotundā: qd̄ nō est credendum.

¶ Fu. i. valeriane: circa istās dicit fu. de radice itelligit̄.

¶ Petrosellini. s. semē petrosellini domestici: qd̄ satis ē notū. Sinonū ſm cōpositorē ꝛ Simonē Ianuē. ē petrosellinū agreste. ſm Mattheū syl. in cap. de apio est petrosellinū macedonicū: ꝛ sic ē q̄ petrosellinū agreste sit petrosellinū macedonicū. Ego dico q̄ est olixatrū: ꝛ cōpositoꝛ dic̄ Alexādrū vl' olixatrū. i. petrosellinū macedonicū: ꝛ sic ponūt moderni: ille vo qui de nouo scripsit ititulatus lumen apothecarioꝝ: sed apud aromatarios est lumē malelucēs. ipse enim hꝫ loco sinoni petrosilly: qd̄ est falsum.

¶ Aurū coctū ſm Nicolaū est aurū purū ꝛ foliatuꝫ. Isido. cap. de auro dicit: q̄ aurū ab aura dictū. i. a splēdoꝛe q̄ repercusso aere plus fulgeat. vn̄ ꝛ Uirg. Discoloꝛ vn̄ auruꝫ. nāl'r eniꝫ est vt plus fulgeat: ꝛ alijs metallis splēdidi⁹ sit.

¶ Argētū merū. i. purū: ꝛ foliatū ſm cōpositorē. Isidoꝛ⁹ in lib° de potu ingt. merū dicim⁹: cū vnū puꝝ est significans. nā merū dicim⁹ qcqd sinceꝝ vel purū est: sicut aquā meraꝫ nulli vtiqꝫ rei mixtā hic ꝛ merēda dcā est: eo q̄ antiq⁹ id tpis pueris ꝛ opariys tm̄ panis merus dabat̄: aut q̄ meridient eodē tpe. i. soli ac sepatim: nō vt in prādio: aut in cena ad vnā mēsaꝫ: inde credimus ēt illud tēpus: quod post mediū diem est meridiē appellari: qd̄ purum sit.

Adrianum

dictū ab adriano romanoꝝ imperatore: qui illud composuit: non est in vsu: sed simplicia que sunt declarāda declarabo.

¶ Opy thebaici. i. illius regiōis: ꝛ fit ex lacte papaueris nigri: reperit̄ in multis alijs cōfectionib⁹ vbi dr̄ opy thebaici: ꝛ h̄ est: q2 est nobilius alijs: ꝛ in illa regione nō fit aliud opium: nisi de papauere nigro. Isidoꝛus a regibus egypti dicit̄ thebaicus: ſꝫ a thebis cadmi dicit̄ thebanus: ꝛ illud est fortius narcoticū. vn̄ quādo simpl'r ponitur narcoticū forte vel aliud opium debet intelligi.

¶ Reuponticū ſm Mattheū syluaticū est barba sirista: ꝛ est radix pōtica multuꝫ silis reubarbaro: iterius hꝫ venulas distinctas vt reubarbaꝝ: sed nō tingit vt reubarbaꝝ: ꝛ dr̄ reuponticū: eo q̄ in ponto insula reperit̄: vel q2 pōticū hꝫ saporē: ꝛ reu tātū est dicere quātū radix.

¶ Daucus cretic⁹ ſm Simonē est semē baucie. i. pastinace hortēsis. Matth. syl. i. c. leçar. i. dauc⁹ dic̄: q̄ qn̄ repit̄ daucus simpl'r itelligit̄ pastinaca syluestris. i. daucus asinin⁹.

¶ Lilifag⁹. i. saluia. Matth. syl. i fine ca. de elifago dic̄: ꝛ dicūt magi de saluia q̄ ipa putrefacta sub fimo gn̄at̄ auis q̄dā hn̄s caudā serpētinā ꝛ albā merule silis: de cui⁹ cinere: si ponat̄ in lāpade apparet q̄ domus sit plena serpētibus.

Acaristuꝫ

sine munere iterpretat̄: ꝛ nō est i vsu: ſꝫ simplicia q̄ sunt declarāda declarabo.

¶ Olibanū ſm compositorem est thus musculum.

¶ Cicidon: vel cicidos: vel kikidos grece est galla. ꝛ sic reperit̄ apud Dia. c. de cicidos. Gal. in 7° simpl'. dicit: cicis. i. galla: que quidem onfancina nominatur.

¶ Abrotanum ſm Dia. multi eradiā dicunt: aut glitiaton: ꝛ sunt due spēs. s. masculū ꝛ femina. Arabes vocant ipsum kaisum: sed non keisim: q2 keisim est leuisticum: hoc apud Aui. in. z. can̄. vocatur berengesit̄: sed non recte.

¶ Bracteos. i. sauina: de qua Serap. in ca. de iunipo dic̄: ſꝫ sauina est illa q̄ dr̄ bracteos: ꝛ sic est. Pli. ingt: sauia herba sabia brathi appellata a grecis: duoꝝ geneꝝ ē: altera amarici silis folio ē: altera cupresso: quā qdā creticā cupressum dixerunt. Gal. in 6° simpliciū inquit. abbei. i. sauina.

¶ Ros siriacus ſm cōpositorē est flos oꝛni: sed rossiriacus est sumach. nā vide Dia. in cap. de origano ingt. si cū oleo cepullas ꝛ rossiriacus. Serap. vo in eodē ex verbo Diasc. hꝫ sumach: ꝛ sic est. verū est q̄ reperit̄ herba siriace: ꝛ ſm Mattheum syluaticū: ꝛ cōpositorem est malua.

¶ Micon. i. semē papaueris ſm Gal. in 7° simpliciū. Dias. de miconio cap. facit: ꝛ est idem Elempni: ſm cōpositoreꝫ est enula. apud Diasco. vocatur ellenium.

Athanasia

. i. imoꝛtalis. ℞. cinamomi cassie fistule. an̄. ʒ. iij. ℈. viij. croci squināti stoꝛacis calamite fu. i. valeriāe sileris. i. siler montani: bethōice iusqami: apy: anisi: dauci: opy. an̄. ʒ. i. ʒ. gr̄. iij. spice foly casto-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0034-5
DFG

rei myrre lapidis ematitis sanguis draconis: corallorum rubeorum costi mumie boliar. simphiti lénias assari. i. acori mádragore poly baccarum lauri meu. i. radicis macropipis. i. leucopipis petrosellini. añ. ʒ. 5. mellis quátū sufficit.

¶ Athanasia sicut inqt Nicolaus iterptat imortalis: thanatos eni grece mors: et a. i. sine: q̄si sine morte: hoc est q sepius liberat hoiez ab extremis mortis: supra posita fuit alia descriptio: q̄ ē de mēte Mesue: q̄ vocat athanasia magna: et sic gñalr fm illā descriptionē faciunt: ēt ista descriptio fit in aliqb⁹ ptib⁹: sicut dictū fuit mihi: et sunt multi q errauerunt in lénias credētes q eēt aurūpigmētum: qd nō est: de quo ifra Guilielmus placētinus bz vnā aliā descriptionez: in qua aliq̄ simplicia mutat: et aliq̄ dimittit. Athanasia ēt est q̄dā plāta amara: que a qbusdā athanacetū vocatur: et hec vr fm itentionē Nicolai esse spēs arthemisie.

¶ Lapis ematitis fm Serap. est scedenegi sine h. et est lapis sanguineus: cui⁹ color est silis colori sanguis: et melior est ille qui cito frāgit cōparatione alicuius lapidis qui nō est scedenegi: hoc lapide pictores vtuntur.

¶ Sāguis draconis est succus plāte: apd Serap. describit aucte Dia. q vocat suderitis: et istud nomē multis plantis attribuit. sicut pz apud Dia. ca. de sideriti. Auicē. dicit sanguinis draconis et est sceni: et est succus rubeus notus.

¶ Mumia fz Serap. sepulchrorum aloes et myrra: et qd admiscet eis ex hūiditate corpis hūani: et descēdit de terris q̄ dicunt acolonie. Auic. in scdo cañ. dic: mumia ipsa est in vtute picis et alpalti: iuenitur ēt mumia i sepulchris balsamorum: in qb⁹ humor mortui cuz aloe et myrra resoluit: qb⁹ ipsa corpa ɔdiebant. vz. vnguebant: solebāt. n. antiq⁹ corpora balsamo myrra et aloe ɔdiri vl iungi: et adhuc fit apd paganos et saracēos circa babyloniā: vbi ē copia balsami.

¶ Bolus armenus est terra rubea: que de armenia venit: apud Aui. vocat lutum armenū: et hoc est notum.

¶ Simphitū fz Dia. est ɔsolida maior aut anagalicū. Aui. vo ignorauit qd eēt: sic si legis ca⁰ de simphito apd Dia. cū ca. de sucuto apd Aui. videb q idē sūt. si vo sucutū est simphitū mirū q Aui. iqt q ē sempuiua: et dic q ē spēs semis mādragore: q male traduct⁹ est text⁹ ei⁹: nā sucutū i arabico ē simphitū. i. ɔsolida: et hoc apd nros rusticos di anealco.

¶ Lénias fm q̄dā synonyma est aurū pigmētū rubeū: sed falsa ē opio eorum: sz fz vitatē ē terra sigillata: et sic dcm̄ fuit mihi: q fuerūt qdā faciētes pdictā ɔfectionē q posuerunt aurum pigmētū rubeū: qd nō ɔuenit si bñ cōsideres: vtutem ei⁹ et ipsi⁹ opōnē. Dia. ait. lénias frigis terra ē: et hec est quā Aui. vocat lutū sigillatū. i. terra sigillata. Simō Jañ. dicit: lénias qdā falso exposuerūt auripigmētū rubeū: et sic mlti posuerūt i ɔfectiōe athanasie scripte in antidota⁰ vlī: sz lénias ē tra sigil. et illa ē q̄ i dcā ɔfectiōe dz poni. et Guilielm⁹ loco lénias hz auripigmētū: qd nō ɔuenit: vt dcm̄ ē supra.

Alcanchalon

.i. nūciū bonū: nō est i vsu: sz simplicia que sūt declarāda declarabo.

¶ Nymphee. s. flos apd Dia. est nypha: et apd aliq̄s ē veneris. i. papauer palustre: siue vt latini alga palustris: et nenufar apd Serap. et Nepita fz cōpositorē ē calamētū mōtanū: de q̄ dictū est supra in diacalamēto descriptiōe Mes.

Antamaron

.i. ɔ mortez: nō est in vsu: declarabo tñ simplicia: que declarāda sunt.

¶ Aaron. i. pes vituli siue dragontea minor in ista ɔfectiōe ambe igrediunt. s. maior et minor. Petr⁹ de crescētijs dic: iarus q alio noīe di barba aaron vel pes vituli: et sic est.

¶ Dragōtea fm Dia. est colubria vel vipina: sz fz Mesue est lusiue serpētaria maior: siue colū draconū ambe radices vsui medicine cōpetūt: et ambe in hortis nascunt.

¶ Nitrū fm cōpositorē est sal idus: sz fm Serap. in ca⁰ de baurach nitrū est afronituz siue spuma nitri. Dia. de nitro cap. facit: et dicit eligēdū est leue: et colorē rubeū hñs aut album: et cetera est baurac armenū: sicut dictū est.

¶ Alexādrū. i. olixatrū: siue apium macedonicū: siue synonū: vt dicit Mattheus syluaticus in cap. de apio existimatur: q illud cap. de smyrnon apud Dia. sit cap. de apio macedonico: siue sit alexandrum qd notum est.

¶ Cocognidiū. i. semē camelee: vt dicit Dia. i cap. de camelea. Alexāder ca⁰ de hydropisi ait: camelea vñ cocognidiū colligit: et est lacriciniū foly oliue hñs similitudinē: et sic ē fm veritatē: q cocognidiū folia hz sicut folium oliue etc. ifra in hieralogodion de ipso iterū ostendam.

Antidotum

emagogon. ℞. assari: acori: amomi: semis atriplicis maratri. i. se. feniculi añ. ʒ. i. ǧ. 6. anisi. ʒ. z. aristologie. lō. arthemi. cassie fistule. añ. ʒ. z. et ǧ. 14. cētauree minoris. ʒ. z. ǧ. 7. dauci cretici. i. semis pastiace hortēsis. ʒ. z. ellebori nigri. ʒ. i. foliorum lauri. ʒ. i. 5. ǧ. iy. ligritie. ʒ. i. ʒ. i. lupini. ʒ. z. melancij. ʒ. z. myrre. ʒ. z. et ǧ. 14. macedōici. ʒ. i. orobi. i. herbi. ʒ. i. stipteris. ʒ. z. piretri. ʒ. z. ǧ. 14. pipis nigri. ʒ. i. ʒ. z. ǧ. 7. pulegij. ʒ. z. et ǧ. 14. peonie. ʒ. i. ǧ. 7. cyperi. ʒ. i. seminis ruthe. ʒ. z. et ǧ. 14. spice. i. nardi. ʒ. z. et ǧ. 14. bethōice. ʒ. z. squināti. ʒ. i. ǧ. 14. apy: sauine añ. ʒ. i. xilobalsami. i. ligni balsami. ʒ. i. et ǧ. 14. ɀinɀibis. ʒ. z. ǧ. 14. gariofili. ʒ. z. radicū capparis: cimini añ. ʒ. i. mellis qd sufficit.

¶ Antidotū. i. ɔtradatū emagogū. i. mēstrualez sanguinem educens. Mattheus syl. in lra emac inqt: emac iterpretat sanguis. vnde emagoguz q̄si sanguinē educēs ab emac qd est sanguis et gois qd est fluxus: et ob hoc di emoragias vel emorosagia etc. hoc antidotū apud nos nō est in vsu: valde tñ reperit apud apothecarios. Papias dicit antidotū grece di ex cōtrario datū: ɔtria enim cōtrarijs curantur.

¶ Assarus. i. assara bachara. Dias. facit vnum cap. de asaro scripto solum cum vna littera s. et est asara bachara: aliud cap. facit de assaro scriptū cū duobus s. et illud apud quosdam est herba dicta prouinga a vulgo.

¶ Atriplex. s. semē ipsius qd apd Dia. vocat andraphasis. Auic. de ipso duo ɔtria. vnū qd di crisolacāna: aliud qd di cataf. fm itentionē Dia. andrafaxis: olus est de genere duplici: scz hortiuuz: et agreste elixa sic comedūt: sine dubio apud modernos cōputāt ipsum de gñe oleris. s. olus iamenū qd est blitis: nā hec plāta i hortis reperit: cui⁹ lōgitudo est duorum brachiorum aut plus: semē eius est ad modū pastinace et dū ē recēs māducat sic alia olera. Hortulani papiēses atriplicē vocāt: et ab aliqbus di bleta alba: et idem est.

¶ Arthemisia fm circa instās est mr herbarum: cui⁹ folia magis cōpetūt vsui medicine q̄ radix: qdā expimētatores dixerūt. Siqs iter faciēs eā secū portauerit nō sētiet itineris laborez: fugat ēt demonia in domo posita: phibet ēt mala medicamēta: et auertit oculos malorum. Hec est satis nota.

¶ Cassia fistula: idest cassia lignea: vt dic cōposita: scias q in tēpore antiquo vocabāt cassiam ligneā: cassiaz fistulaz: vt reperio apud Simonē Januensez: et sic in ista cōfectione pro cassia fistula: intelligitur cassia lignea.

¶ Cētaurea minor est quā aly: fel terre vocāt. Isido. in ca⁰ de herbis aromaticis siue cōibus inqt: centaureā greci vocāt: quā a chirone cētauro fert: et repit ipsa in limosis: q2 locis humidis nascit: et iō di fel terre pp amaritudinē ei⁹.

¶ Lupinus apud Aui. est granū cōpresse figure: amari saporis: pcussuz in medio: et est faba egyptiaca: hic vo textus Aui. male traduct⁹ est. Nā Gal. i lib⁰ de Hali. dicit q faba egyptiaca nō est lupin⁹: vt putauerūt aliq: et ibi fecit aliud cap. de lupinis: faba egyptiaca accipit aliquādo pro pōdere: lupinus vo est semē notū oibus et saporis amari: vt Virgilius in georgicis. Tristesqz lupini: idest amari.

¶ Melāciuz. i. git: siue melachion. Dia. de melācio. cap. fa-

cit: sz apud Serap. est nigella: ⁊ si legis caᵒ de melácia apõ Dias. cũ cap. de nigella apud Serap. videbis qꝫ idez sunt: species võ nigelle ꝭm modernos sunt due: vna habens semen citrinuz cũ odore iocundo: ⁊ ista est nota: altera hꝫ semen nigrũ cum odore prioris: sz forma est vt est semẽ pori: ⁊ ista est illa que debet poni in ista confectione.

¶ Macedonicum ꝭm Nicolauz est semen alexandri: siue apium macedonicum: siue olixatrum.

¶ Stipteris. i. alumen: sed nõ dicit q̃le alumen sit: spẽs võ aluminis ꝭm Dia. sunt multe: sz spẽs sunt tres que necessarie sunt in medicina: ⁊ sunt ꝓpria alumẽ iamenũ. i. scissuz: qõ alumẽ de pluma a vulgo dr̄: ⁊ est rotundũ: qõ zuccharinũ vocat̄: ⁊ est liqdũ qõ dr̄ alumẽ de rocha siue lippariuz: neqꝫ ꝑ id cognoui q̃le sit illud qõ itelligi dꝫ: sed ꝭm Mattheum syl. itelligit̄ de alumine scisso: idest iamenum.

¶ Bethonica ꝭꝫ Serap. ẽ hastaran: ⁊ id qõ plimũ accipit̄ de ea sũt folia: ifra in syrupo de bethonica melius ostẽdã.

Blanca dicta ẽ: qꝛ albos hũores. s. fleaticos purgat: nõ est i vsu: sz simplicia q̃ sũt declanda declabo.

¶ Terbẽtina võ est resina terebinti arboris: que apud arabes vocatur glutẽ albotin siue gluten alimbat. Auicen. in scõo cañ. vocat semen eius granũ viride: ⁊ arbor dr̄ nominari albotin. Hec a multis dicitur largatum.

¶ Antimoniũ ꝭꝫ Aui. est suba plũbi mortui: ⁊ eiᵒ vtᵒ ẽ silis vtuti plũbi adusti: antimoniũ võ ẽ vena terre silis plũbo: verꝫ est qꝫ antimoniũ terit̄ ⁊ nõ fundit̄: plũbuz võ fundit̄ ⁊ nõ terit̄: ⁊ hꝫ in fracturis suis claritatẽ qñ frãgit̄: ⁊ illud est melius qõ in fracturis nõ hꝫ aliqd ex terra nec sordis.

¶ Aspaltũ ꝭm Dia. est bitumẽ iudaicũ: aliud ẽ aridũ: aliud liquidũ. Auic. vocat ipsum bitumẽ iudaicũ: stercus demonis napta: ⁊ bitumẽ iudaicum vnius generis aiunt.

¶ Paucedanũ ꝭm Matth. syl. est cauda porcina: sz cauda porcina ꝭꝫ Simonẽ vocat̄ a qbusdã miliuz solis. Gal. i 8ᵒ simpl. pharmacoꝝ dic̄: qõ admistrat̄ ex hac plãta ẽ radix.

¶ Feniculus algul. ꝭm Mattheũ syl. est paucedanũ: qdaz feniculũ agrestẽ vocãt. Petrus de crescentyis inqt: paucedanum est herba: que alio noie dr̄ feniculus porcinus.

Bñdicta simplex. ℞. turbith esu. zuc. añ. ʒ. x. diagredy: hermodactyli: rosaꝝ. añ. ʒ. v. gariofilorũ: spice: zinzibis: croci: saxifragie: macropipis. i. pipis lon. amomi: selini: spmatꝫ: salisgẽme: galãge: macis: carui: feniculi: sparagi: brusci: lithospmaton: polipody: cardamomi: masticis: ameos: lapis lyncis. añ. ʒ. i. mellis: quod sufficit.

¶ Benedicta dr̄ qꝛ ab oibᵒ a qbᵒ sumit̄ benedicit̄. Giliber. de anglia in cap. de cura artetice ꝭꝫ magistros hꝫ vnã aliã descriptionẽ que eadẽ est: hec apud nos est multuz in vsu: sed vere: ego vidi de hac multas descriptiões que differũt iter se: ⁊ h̄ aduenit errore trãslatoris: sz hec est optima de ꝑdictis: ex spẽbᵒ bñdicte simplicis fiunt pillule que dicuntur de bñdicta: de qbus ifra in tractatu de pillulis.

¶ Esula ꝭm circa instãs cortex radicis eius medicine cõpetit. apud Mesue vocat̄ alscebrã: ⁊ dr̄ qꝫ est spẽs lacticiniorũ: ⁊ est solutiuũ rusticoꝝ: reperit̄ alia herba que multum sibi assimilat̄: sed nõ hꝫ lac vt hꝫ esula: ⁊ dicit̄ versus. Esula lactescit sine lacte linaria crescit.

¶ Diagrediuz ꝭm vsum modernoꝝ est scamonea preparata in pomo citonio.

¶ Hermodactylus est dictu grece hermetis digitus Auic. in scõo canonis. dicit digitus hermetis est flos hermodactyli radix eius vsui medicine competit.

¶ Selini spermatis ꝭm compositorem est semen apy. naz selinum grece est apium: ⁊ sic ponere debes.

¶ Salgẽma ꝭm Mesue in cap. de spẽbᵒ salis: est sal sicut crystallus scindibilis: sal cappadocius idem est.

¶ Bruscus oibᵒ est notus: Mattheus sylnaticus ex auctẽ Pauli. dicit qꝫ folia eius sunt silia folys myrti cũ extremitatibᵒ spinosis faciẽtibᵒ plẽs stipites cũ fructu rubeo: sicut fructus cerasi: sem̄ ⁊ radix ipsius vsui medicine cõpetunt.

¶ Lithospmaton. i. miliũ solis: vt dicit Simon Januẽsis in cap. de lithospermatõ: grece est dicta lapideũ semẽ: eo qꝫ sit durũ vt lapis. Giliber. de Anglia loco eius hꝫ granũ solis qõ idem est. Auic. in 2ᵒ canoñ. dicit. calab nõ est saxifragia: vt qdã dicũt. Error võ in hoc est qõ reperit̄ in aliqbus descriptionibᵒ istius cõfectionis in qua igreditur saxifragia lithospermaton ⁊ miliũ solis: qõ nõ est credẽdum: qꝛ lithospmatõ est miliũ solis. Bartholomeus mõtagna in suis cõsilys: in cõsilio de cura ꝑ medicinalia. inqt. aqua sublimationis lithospermatis est miliũ solis: ⁊ sic est.

¶ Lapis lyncis ꝭꝫ Nicolaũ ẽ lapis q fit de vrina lupi cerueri. Sũt aũt aliq̃ descriptões: i qbᵒ igredit̄ lapis lyncis: ⁊ aliq̃ in qbᵒ nõ: qõ forsan potuit ꝯtingere errore scribentiũ.

Cõfectio alipte muscate. ℞. laudani purissimi. ℥. iy. storacis: calamite optime. ℥. i. ʃ. storacis rubee. ℥. i. ligni aloes optimi. ʒ. y. ambre. ʒ. i. cãphore. ℈. ʃ. musci. ℈. ʃ. aq̃ rose qõ sufficit: ꝯficiant̄ sic: in diebᵒ canicularibᵒ ponat̄ storax calamita: ⁊ storax rubea: ⁊ laudanũ i catino ad solẽ coopto cũ subtilissimo pãno: ne puluis possit attingẽ: ⁊ cũ mollificata fuerit ad solẽ pone i mortario eneo ⁊ ꝯcalefacto: silr̄ cũ pistello suo ferreo calefacto fortiter semel cõterant̄ donec ad nigrũ deueniãt colorẽ: ⁊ postea puluerẽ adde ligni aloes silr̄ fortiter tere: ⁊ cãphorã silr̄: postea cõtere multũ in tribᵒ. ℥. aq̃ rose. ⁊ de hac aq̃ malefac aliq̃tulũ marmor ꝑus bñ ablutũ: ⁊ calefactũ ad solẽ: ⁊ accipe. ʒ. i. cũ tabula planissima de eadẽ aq̃ malefacta sup marmore diu agitet̄ donec ad subtilitatẽ vnici deueniat: h̄ mõ facias semꝑ madefaciẽdo marmor ⁊ tabulã: ⁊ de eadẽ aq̃ supradicta: ⁊ cũ reposueris supsparge de illa aq̃: valet eni vt supius diximᵒ: accipe tabulã planissimã silr̄ ablutã ⁊ desiccatã ad solez: ⁊ humecta marmor ⁊ tabulã de aqua rosa in qua resolutus est muscus: ⁊ iter pone supradicta tãdiu agitando donec ad subtilitatẽ vnici deueniãt: ne semꝑ adhereant cũ supradicta aqua marmor: ⁊ tabulã madefaciẽdo demũ duos funiculos similiter torque: ⁊ predictã aquã in vase mundissimo: ⁊ bene obturato vsui reserua.

¶ Cõfectio alipte muscate. i. misture muscate dr̄: qꝛ recipit muscum apud nos est in vsu. tamen nõ multum.

¶ Laudanũ dcm̃ ẽ ab ea herba. vñ colligit̄ quã i cypro ladaz vocãt. ꝭꝫ Sera. ex auctẽ Dia. laudanũ colligit̄ ex vna spẽ cussi. i. edere: ⁊ fortiᵒ ex laudano ẽ illõ qõ ẽ boni odoris coloris vergentis ad virorẽ sub molli tactu: ⁊ qñ malaxat̄ adheret manibᵒ: ⁊ nõ est i eo sabulũ: ⁊ nõ assimilat̄ resine pini: ⁊ fit in terris arabũ. Aui. laudat illõ qõ est pingue põderosuz ⁊ cabrosũ boni odoris: qõ ad citrinitatẽ declinat.

¶ Storax rubea ꝭm cõpositorẽ est ꝯfita rubea: ⁊ ꝯfita rubea apud eũdẽ est cozũbrũ siue thus iudeoꝝ: ⁊ sic ẽ. Cozũbrũ vel storax rubea est timiana: ⁊ est fex storacis liqde nõ est storax calamite: vt dicũt qdã i hac possumus certificari qꝫ idẽ nõ sunt: qꝛ Nicolaus in ꝑdicta cõfectione hꝫ storacez calamitã: ⁊ storacẽ rubeã: ⁊ dicit Nicolaus qꝫ storax liqda rubea: ⁊ calamite sunt gũme cuiusdã arboris.

¶ Dies caniculares sunt quadraginta: sicut ostensum fuit supra in confectione diacaridionis.

¶ Eneũ vas vel mortariũ est vas vl' mortariũ factũ de aramo vel ere. Mattheᵒ syl. in caᵒ de ere inqt. faciũt ex ere vasa ad comedẽdũ vel bibẽdũ ⁊ nocet eis multũ: ⁊ maxie illis q assueuerũt h̄ diu. nã parati sũt tales icurrẽ elephãtiã ⁊ cãcrũ ⁊ dolorẽ epatis ⁊ splenis: ⁊ maxie comedẽtes i eis res acres ⁊ bibẽtes i illis vina dulcia: ⁊ qñ comedit̄ cibᵒ q stetit i eis die vna ⁊ nocte: ⁊ ẽ peius multũ: ⁊ qñ ponit̄ vas eneuz sup pisces assatos calidos fit venenũ mortiferũ ⁊c.

¶ Confectio

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0036-6
DFG

Confectio cuminate alexandrine. ℞. cinnamomi: cardamomi galange. añ. ʒ. ij. gariofiloꝝ folij. i. malabatri. macis piperis lon. ana. ʒ. i. cimini. ʒ. iiij. ⁊ aliquãtulum spice: confice cum çuccharo ⁊ fiat.

¶ In partibus mediolani est multum in vsu.

Diamargariton ℞. gariofi. cinamo. spice: galãge: ligni aloes ligritie troc. diarodõ troc. diani añ. ʒ. i. ʃ. nucis mus. mac⁊ alipte muscate: ⁊ est cõfectio suprapoſita çedoarie reubarbari storacis calamite. añ. ʒ. i. margaritaꝝ pforataꝝ ⁊ integraꝝ: çiçiberis ossis đ corde cerui: rasure eboris: blactebiçantie añ. ʒ. ʃ. musci: ambre: cardamomi leuistici seis basiliconis. i. oçimi gariofolati. añ. ℈. i. minꝰ gra. ij. cãphore gra. vi. mell' ro. q. s.

¶ Diamargariton dicit̃ a duobus generibꝰ margaritaꝝ pforataꝝ ⁊ nõ perforataꝝ. Auic. in 3° cañ. hʒ vnã aliã descriptionẽ que eadẽ non sunt: veꝝ sunt qui faciunt ẜm descriptionẽ Nicolai: ⁊ qdã faciũt ẜm descriptionẽ Auic. sic est intẽtio medicoꝝ. descriptio Auic. apparebit inferius.

¶ Trociscoꝝ diarodon. i. de rosis descriptio ipsius repit̃ in antidotario mesue: sed ponere nõ debes in ista ꝯfectione: qꝛ ipse Nicolaus describit vnã aliaʒ descriptionẽ que dʒ administrari in p̃dicta cõfectione: vt dicit ipse.

¶ Trociscoꝝ diani. i. de violis albis vt dicit Nicolaus. infra apparebit descriptio sua.

¶ Margarita. s. lapis thic. Nicolaꝰ ĩ ista ꝯfectione hʒ margaritaꝝ pforataꝝ ⁊ integraꝝ. i. nõ pforataꝝ ẜm Mattheũ syl. sunt artificiose ⁊ nõ pforate nãqʒ nãles. qdã vo mercator dixit mihi ꝙ margarite pforate sunt nãles ⁊ repiunt̃ in ostreis sic: tam pforate q̃ nõ vsui medicine cõpetunt ⁊ sunt ꝓp̃e albe ⁊ clare. Obscure vo nõ sunt ponẽde in medicina Stephanꝰ aũt scripsit iulua ꝑ iulo ⁊ est margarita.

¶ Blactebiçantie sunt coopertoria ostracoꝝ marinoꝝ similiũ lymacys: ⁊ sunt siles vngulis: ⁊ ꝑpter id vocant̃ vngula aromatica albe odorifere sunt meliores. Dias. vocat purpurã marinã. ⁊ dicit. alij blactã bisantiaʒ appellant eo ꝙ in bisantio p̃ᵐ est inuenta: que iõ blacta appellat̃ eo ꝙ q̃si blactula sanguinis: qdã vngulã aromaticã vocant.

Diacameron dicitur quia hominẽ de morte ad vitam nõ est in vsu: sed simplicia que sunt declaranda declarabo.

¶ Saliunca ẜm compositorẽ est spica celtica: ⁊ sic reperit̃ apud Mattheũ syluaticũ in littera saliunce: sed ẜm Dias. ⁊ Pli. aliud est saliunca. Diasc. dicit. saliunca genus herbe est que radiculas: ⁊ folia subruffa hʒ: flores similes viole: spica celtica hʒ florẽ citrinũ: qui nõ cõuenit cũ colore viole. veꝝ sicut dictũ fuit loco. Saliunce celtica ponat̃.

¶ Antophali. i. gariofili grossi.

¶ Amifructus ẜm Nicolaũ. est semẽ iuniperi seu fructus. Aui. in 2° cañ. dic̃. Abel est fructus iuniperi silis çarur: hic textꝰ Aui. est corruptus. nã fructus iuniperi dĩ halharhar ⁊ Abel est sauina: sic pʒ apud Serap. i cap. ꝓp̃o de sauina. nã Serap. maiorẽ auctẽ hʒ in simplicibus q̃ Auicen.

Dianthos ℞. floꝝ rorismarini. ℥. i. rose: violarum liquiritie añ. ʒ. vi. gariofoli: spice. i. spice nardi: nucis muscate: galãge: cinamomi: çinçiberis: çedoarie: macis: ligni aloes: cardamomi: anisi. i. seminis feniculi romani: anheti. añ. ℈. iiij. mellis quantũ sufficit.

¶ Hoc antidotũ apud nos est in vsu. dĩ aũt diãthos: qꝛ fit ex floribꝰ rorismarini q libanotides nũcupat̃. naʒ anthos apud grecos est flos: inde alosanthos. i. salis flos. Papias inqt. Anthos grece flos. Gilibertus de anglia in lib. sexto in cap. de dissinteria epatis calide siue frigide ⁊ humide. inquit. dianthos heçonis: sed nõ est idẽ. ibi idẽ iteꝝ inqt. dianthos vsualis: sʒ nõ est idẽ nec in vsu ẽ. Anthos vo est flos rorismarini q alio noie flos alchilil dicit̃. vñ çuc. alchilil. i. de floribꝰ rorismarini. ⁊ hec apud Diasc. libanotides: quã romani vocãt rorẽ marinũ: ⁊ est plãta quã multi ponũt in sertis vel coronis. hʒ virgas mltas nõ grossas flexibiles humidas sup q̃s sũt folia mlta in dẽsa subtilia lõga: quoꝝ color iteriꝰ est albꝰ ⁊ exteriꝰ viridis hñtia odorẽ fortẽ cũ grauedine q̃dã. Circa istãs in cap. de rore marino ait. flores ⁊ folia cõpetũt vsui medicine. flos ãt dĩ anthos vnde fit electuariũ qđ dĩ dianthos. cũ aũt reperit̃. ℞. Anthos vel rorismarini debent poni flores. vñ folia ⁊ flores collecta aliquãtulũ exiccata ad solẽ per annuʒ seruat̃: hec apud nos dicitur corona mortis seu montana.

Diasatyrion ℞. testiculoꝝ viridiũ: satyriõ: baucie: secacul: nucis indice: pistaciaꝝ: pineaꝝ mũdataꝝ. añ. ʒ. xij. gariofoli: çinçi. anisi: ligue auis seis eruce. añ. ʒ. v. cinamomi: caudaꝝ stincoꝝ recẽtiũ: seis bulbi. añ. ʒ. ij. ʃ. musci. gra. vij. ꝯfice sic. in tantũ mell' dispumati qđ sufficit ponant̃ satyrionis testiculi ⁊ baucie vnaq̃q̃ per se hñ ꝑus cõtrita: ⁊ cũ spatula hñ misceant̃ ⁊ bulliant aliquãtulũ. deinde apponant̃ pinee: ⁊ pistacee simil'r bene trite. ⁊ cũ aliquãtulum bullierint ab igne deponat̃: ⁊ puluis supradictaꝝ specieꝝ ibi ponẽdo admisceat̃. ad vltimũ vo muscũ cum aq̃ rosata apponat̃ ⁊ vsui reseruet̃.

¶ Diasatyriõ aũt dĩ a satyrionis testiculis satyriasis grece latine dĩ erectio virge. Gilib. de anglia ĩ cap. de gomorrea hʒ vnã aliã descriptionẽ ⁊ idẽ est. supra est posita cõfectio testiculoꝝ vulpis siue satyrionis: ⁊ cõfectio alia testiculoꝝ vulpis: ⁊ hec est diasatyriõ quo nos vtimur magis q̃ isto. veꝝ est. ꝙ sunt ex hoibꝰ qui faciũt ẜm illã suprapositã: ⁊ qdã faciũt ẜm istã Nicolai. satyrion aũt sunt testiculi vulpis: qui satis noti sunt: supra de ipsis melius ostẽdi.

¶ Baucia. i. pastinaca maxime domestica. Gal. in 6° simpliciũ. inquit. leçar. i. pastinaca que orit̃ in campis minus ista pastinaca comedit̃ q̃ illa que seminat̃ in hortis: sed est fortior q̃ hortulana in oibus rebus: sed hortulana comeditur plus: sed est debilior q̃ syluestris. ideʒ in octauo inquit. stafilinus. i. pastinaca domestica.

¶ Secacul. i. sigillũ sancte Marie: vt dictum fuit in confectione diasatyrion descriptione Mesue.

¶ Pistacia. i. fistici ẜm cõpositorẽ. isti fructꝰ ferunt̃ de damasco. Isido. pistacha dñr: qꝛ habẽt odorẽ nardi pistici.

¶ Lingua auis. i. semẽ fraxini ⁊ nõ est ligua passerina vt qdã crediderũt. s. in alia descriptione de ipsa meliꝰ ostẽdi.

¶ Eruca semẽ est herbe q̃ nota est. Dia. de ipsa fac̃ duo caᵒ. vnũ de domestica vbi inqt. eruca multũ comesta vẽtrem stimulat. aliud de eruca agresti. seie multi ꝑ synapi vtunt̃ Pli. ait. eruce in cõdiẽdis obsonijs. i. salsamẽtis in qbꝰ carnes ⁊ pisces itingunt̃ tãta suauitas ẽ vt greci heuçomõ appellauerint. idẽ ĩ vno alio loco. 3ᵐ eruce semẽ optimũ egyptiũ. Atheniẽses napi appellauerũt. alij tapsiũ. alij sauriõ.

¶ Stincus est aial satis notum apud Aui. melius quod est in ipso est illud quod in parte renum.

¶ Bulbus ẜʒ cõpositorẽ est cepe. Mesue loco eiꝰ hʒ succi cepe humide. i. bulbi recẽtis. veꝝ põt dici ꝙ ois radix rotũda vocat̃ cepe. apud vo Pli. sepe ois radix rotũda silis cepe vocat̃ bulbus: nec ꝑ noia scio qđ sit ꝓprie bulbus.

Diaprunis ℞. prunoꝝ damascenoꝝ viridiũ numero centũ ponant̃ in stãnato intãtũ aque ꝙ bene cooꝑiant̃ ⁊ bulliant: donec dissolui videant̃: tunc ab igne deponant̃: cũqʒ aliquãtulũ tepefacta fuerint ab aqua extrahant̃: ⁊ cribro sup cacumẽ posito taʒ diu in ipso cribro manibꝰ fricent̃ ꝙ nihil p̃ter ossa: ⁊ cortices ibi remaneat: in illa aq̃ in q̃ pruna decocta fuerint ponat̃. ℥. ʃ. violaꝝ: ⁊ iteꝝ bullire permittat̃: ⁊ fiat syrupus cuʒ duabꝰ lib. çucchari ĩ q̃ syrupo lib. i. de pulpa prunoꝝ põnat̃: ⁊ ad spissitudinẽ decoq̃tur icipiẽte qdẽ inspissari addatur. ℥. i.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0037-2

tamarindoꝝ.ʒ.ʒ.i.medulle cassie dissolute ꝛ collate cū supradicta decoctione prunoꝝ.memēto tñ ꝙ in aq̄ prunoꝝ bulliat.ʒ.ʒ.violaꝝ vt supra dictū est:cū aq̄ ad spissitudinē decoctionis ꝑuenerit cū spatula sp̄ agitādo haꝝ spērū puluere superasperge:qꝺ.℞.sandali albi ꝛ rubei:spody:reubarbari:cinnamomi:añ.ʒ.ij.rosaꝝ violaꝝ:seis portulace:seis scariole:berberis:succi ligritie:dragagāti añ.ʒ.ij.seis citroli.i.citruli:ꝛ est q̄dā spēs cucumeris:melonis:ꝛ cucurbite mūdate añ.ʒ.i.def in hora diei sine diagredio ad modū castanee cū aq̄ frida:ꝛ si laxatiuū facē volueris ponat̄ ꝑ q̄libet lib.i.ʒ.vij.de diagredio ꝑus q̄̃ ab igne deponat̄.

⁋ Diaprunis aūt vel diamasceon a prunis damascenis dī ꝛ ipm potes cōponere solutiuū ꝛ nō solutiuū:ꝛ vtrūqꝫ est in vsu.Silib.de anglia in cap̄.de cura artetice ꝺm magr̄os ingt diaprunis:sed nō est idē.pruna vō apud Dia.vocant̄ cicimella dicēs ꝙ est arbor quā latini prunā vocant:nota est oīb᷒ cuius fruct᷒ iocūdus est ꝛ molliēs ventrē.ꝫ cacostomachus est:veꝝ illi᷒ ꝗ in siria damasco nascit̄ est aptior.Petrus de crescētijs:prunus est arbor nota:ꝛ ei᷒ gdeꝫ diuersitates sunt:qꝛ q̄dā est domestica:q̄dā est syluestris:ꝛ domestice q̄dā faciūt pruna alba:q̄dā nigra:q̄dā rubea.

⁋ Scariola ꝺm cōpositorē est endiuia vel lactuca agrestis infra apparebit syrupus de cicoria:ꝛ ibi de generib᷒ ipsi᷒ faciā mentionē.Nicolaus ingt detur omni hora diei sine diagredio ad modū castance cum aqua frigida:hoc est de diapruni nō solutiuo.nam hoc antidotū potest cōponi cū diagredio:ꝛ sine diagredio vt supra dictum est.

Diaprassium ℞.prassij mūdi viridis.ʒ.v.ʒ.dragāti.pineaꝝ mūdataꝝ:amigdalarū:pistaciaꝝ.i.fisticoꝝ:carniū dactyloꝝ:ficuū.i.caricaruꝫ:passulaꝝ.añ.ʒ.iij.ʒ.cinamomi:gariofiloꝝ:nucis muscate:macis:ligni aloes:galāge ꝫedoarie:ꝫinꝫib.spice.i.spice nardi:ligritie:reupōtici.Anacar.storacis calamite:masticis:myrre:galbani:terbentine.irei.i.ireos si diceret iairi esset barba aaron:seu dragōtea minor:aristologie rotūde:radicis capparis:gētiane:melano pipis.i.pipis nigri:anisi:feniculi:anbeti:apij:seis macedonici:saxifragie añ.ʒ.ij.hermodactyloꝝ:origani:peucedani:sgnāti:cardamomi:leucopiperis.i.pipis albi:carui:leuistici:vincetosici.añ.ʒ.i.ʒ.ꝛ gr̄.ij.ʒ.balsami:pulegij:diptami:costi:piretri:saturegie:basiliconis:peonie:macropipis.i.pipis lōgi:amomi:petroselli ni:agrestis:orobi.i.herbi añ.ʒ.i.ǧ.ij.ꝛ tertiā ꝑtē alteri᷒:xilobalsami:cassie:coralli.s.rubei:rasure eboris:carpobalsami:dauci:cretici.añ.ʒ.ʒ.musci:ambre:ossis de corde cerui.añ.ǧ.xiiij.mell̄ qꝺ suffic:ꝯficiant̄ sic.in lib.iiij.mell̄ dispumati pone prassiū viride aliq̄̃tulū ꝯtusū.ꝛ q̄rtā ꝑtē pinee recētis cū rasina sua:ꝛ de vino vetustissimo optimo,ʒ.iiij.ꝛ bulliāt sil̄ lēto igne vsqꝫ ad ꝯsūptionē caricaꝝ:ficuū pinguiū bñ purgatoꝝ intus ꝛ ex̄:ꝛ de dactyl̄ eodē mō purgat̄ ꝛ passis sine granulis suis.i.passulaꝝ q̄ noiant̄ alchesmes:sine arilis.i.sine granis:ꝛ pinee:ꝛ amigdale:ꝛ pistacie:ista oīa bñ mūdata pistent̄ tm̄ vnūqꝺqꝫ ꝑ se:ꝛ postea sil̄ misceant̄ in mortario:ꝛ addat̄ ibi terbentina:ꝛ sil̄ pistent̄:ꝛ cū ꝑdicto melle cal̄o in eodē mortario paulatiꝫ posito distēperent̄:ꝛ postea addat̄ puluis supradictaꝝ spēꝝ ꝛ fiat.

⁋ Diaprassiū āt ꝺꝫ itētionē cōpositoris:dī a prassio viridi:qꝺ ibi ponit̄ plus q̄̃ ī alijs.Silib.de anglia ī ca᷒ de strictura thoracis.i.pectoris:hꝫ vnā aliā descriptionē q̄ eadē est.

⁋ Prassiū vō viride ꝺm cōpositorē est flos eris:seu viride eris.nō āt dī diaprassiū a marubio albo:ꝫ dī diaprassiū a prassio viridi qꝺ ē flos eris. Hoc ātidotū nō ē valde ī vsu.

⁋ Uincetoxicū.i.antipharmacū:ꝛ est q̄dā planta q̄ multū iuxta elleboꝝ īuenit̄:q̄re putat̄ sibi ꝯ̄ria.appellat̄ aūt vincetoxicū:eo ꝙ ꝯ̄ toxicū est:c᷒ radix vsui medicine cōpetit. Nicolus florētin᷒ in lib.7᷒ in cap̄.de antrace:siue althoin ingt.ꝛ ex dictis est cōsolida minor dicta a gbusdā vincetoxicū:ꝛ a nobis morella:ꝛ a gbusdā dī herba vēti vl̄ herba sancti Laurētij.neqꝫ ꝑ id Nicolus cognouit ipsum.

⁋ Diptamū.i.pullegiū indū apud.Auic.in 2᷒ cañ. vocatur mescatremescir.Serap̄.aūt de ipso logtur in cap̄.de origano.Antoni᷒ musce igt.herba diptami a grecis dī arthemideocreticō:alij bubulcos:alij efemeron:alij eleaecotoros:alij dorcariō:alij eululiō.Itali tussella rustica:sithe emenipse:alij dipsacos:romani labrū veneris:nascit̄ aūt in insula crete:in mōte ida:ꝺm intētionē Antonij labrū veneris apud romanos est diptamū:sed apud Pli. labrū veneris est cimbalaria seu vmblicus veneris.

⁋ Saturegia est herba q̄ apud nos nascit̄ in hortis:cui᷒ folia sūt silia thimo:ꝛ qñ est recēs māducat̄.Pli.ait.timbra vō q̄ sit cunila hec apud nos hꝫ vocabulū:ꝛ aliud a saturegia dicta in cōdimētario q̄ñe serit̄ mēse februario ꝛc̄.

⁋ Petrosellinū agreste ꝺm cōpositorē est sinonū. circa instās ingt.petrosellinū est duplex.s.domesticū ꝛ syluestre:ꝛ syluestre dī sinonū cui᷒ semē vsui medicine cōpetit.

Diaolibanum ℞.castorei:opij:iusquiami:añ.ʒ.iiij.cassiefistule.ʒ.ij.ꝛ ℈.ij.folij.i.malabatri ponit̄ macis loco eius.croci thuris masculi.añ.ʒ.i.ʒ.reupontici amomi añ.ʒ.i.℈.ij.myrre.ʒ.i.spice:piretri:euforbij:leucopiperis añ.℈.ij.ʒ.peonie:storacis calamite:macropiperis añ.ʒ.i.mellis quod sufficit.

⁋ Diaolibanū aūt dī ab olibano qꝺ ibi ponitur hoc apud nos nō est valde in vsu.Rasis in lib᷒ diuisionū cap̄.de medicinis stōchi hꝫ vnā aliā descriptionē:sed nō est eadē.

⁋ Olibanū aūt est thus masculū Dia.ingt thus lachrymū est arboris:qꝺ grece liban᷒ dī.qꝺ aūt de arabia defert̄ cādidū est:qꝺ vō de idia subruffuꝫ:ꝫ vtrūqꝫ masculū dī:ꝛ ē tertiū gen᷒ minutū valde ꝛ rufuꝫ de quo maxime fit. est ǧ optimū thus qꝺ masculū dī subalbidū ꝛ rotūdū:ꝛ pingue nāl̄r leue ꝛ fragile:ꝛ qꝺ ab igne cito accendit̄ odorem suauē copiose emittēs.Macer ait.incēso siue thure. ꝟ satis est notū Gal̄.in 7᷒ simpl̄.ait.libanotus.i.thus.

Diarodon abbatis.℞.sandali albi ꝛ rubei.añ.ʒ.ij.ʒ.dragāti gūmi ar̄.spodij añ.℈.ij.assari.i.assare bacbare:spice masticis:cardamomi:croci:xiloaloes:gariofoli:gallie muscate:anisi:feniculi:cinamomi:succi ligritie:reubarbari:seis basiliconis:berberis:scariole:portulace:malue:lactuce:papaueris albi:seis citoniorū:citroli.i.citruli:melonis:cucumeris:ꝛ cucurbite ana.℈.i.margaritaꝝ:ossis de corde cerui añ.℈.ʒ.ꝫucchari cādi.i.nabati rosaꝝ añ.ʒ.i.ꝛ.ʒ.iij.camphore gra.vij.musci.gr̄.iij.ʒ.syrupi facti de aqua rosa quod sufficit.

⁋ Diarodon aūt dī a rosis q̄ recipiunt̄ ibi plus q̄̃ de alijs spēbus.abbatis dī ab abbate:qñ abbas de curia eum cōposuit:suprapōsita fuit vna alia descriptio q̄ vocat̄ diarodon descriptione cōi:ꝛ ambe sunt in vsu:ꝫ qñ doctor simpliciter ordinat diarodon abbatis de hoc intelligit̄.

⁋ Gallia muscata est q̄dam cōfectio que fit in trociscis:ꝛ eius descriptiones sunt diuerse ꝺm diuersos auctores.naꝫ Mesue in tractatu de trociscis de gallia logtur:ꝛ ibi ponit q̄liter dꝫ ipsa fieri:sed illa nō dꝫ administrari in receptis Nicolai:imo dꝫ poni in suis receptis.Nicolaus cōpositor idē describit.ꝛ hec est illa q̄ dꝫ poni in suis receptis.

Diapenidion ℞.penidiarum.ʒ.xvi.ʒ.pineaꝝ ꝛ amigdalaꝝ mundataꝝ:seis papaueris albi.añ.ʒ.iij.ʒ.ꝛ.℈.i.cinamomi:gario.ꝫinꝫi.succi ligritie:draganti:gūmi ara.amidi.seis citruli:melonis:cucumeris:ꝛ cucurbite purgataꝝ.añ.ʒ.i.ʒ.cāphore tertiā ptem vnius.℈.syrupi violati qꝺ sufficit.ꝯficit̄ sic in vna lib.aq̄ bulliāt.ʒ.iij.violaꝝ donec aq̄ aliq̄̃tulū īficiat̄.i.tingat̄:postea colet̄ ꝛ colature addat̄ lib.i.ꝫucchari ꝛ bulliant donec incipiat

nec incipiat

nec incipiat inspissari: tūc addant pinee: ⁊ amigdale: ⁊ seia vnaq̄q̄ꝫ ꝑ se bn̄ cōtusa cū spatula semꝑ mouēdo addant penidie subtilr̄ puluerizate: ⁊ cuꝫ liq̄facte fuerint illud qđ supnatauerit grossuꝫ cū catia colādo in mortario: iterꝝ bn̄ terat: deide cāphora ammisceat. ad vltimū puluis supradictaꝝ specieꝝ cuꝫ supradicto syrupo sꝑ agitādo in mortario moueat donec incorporet: ⁊ postea vsui reseruet.

¶ Diapenidion aūt dr̄ a penidys que ibi itrant plus q̄ꝫ de alys spēbus: hoc antidotū apud nos non est valde in vsu. scias ergo ꝙ qn̄ doctor ordinat diapenidion de hoc itelligit. qn̄ vo ordinat penidios itelligit de illis que fiunt ex zuccharo dissoluto in aq̄: aliqn̄ fiūt ex zuccha. dissoluto in decoctione ordei: ⁊ tūc illi penidy dn̄r penidy: sibari: ⁊ isti debent poni in cōfectione diafiniconis de quo supra.

Diaciminum

℞. cimini per diē in aceto ifusi: ⁊ exiccati. ʒ. vij. ⁊ ℈. i. cinamomi: gariofi. an̄. ʒ. i. ß. zinziberis melanopiperis: galāge: saturegie calamēti. an̄. ʒ. i. ℈. ij. ameos leuistici. an̄. ʒ. i. gra. xviij. macropiperis. ʒ. i. nardi. i. spice nardi: nucis muscate: anisi ana. ʒ. ij. ß. mellis quod sufficit.

¶ Diaciminū aūt dr̄. eo ꝙ ibi plus ponit de cimino q̄ꝫ de alys spēb⁹. Silibertus de anglia in cap̄. de strictura thoracis. i. pectoris hꝫ tres descriptiones. q̄rū p⁹ est eadē huic: altera dr̄ diaciminū: sꝫ nō est idē. altera dr̄ diaciminū ꝑcio-suꝫ: sꝫ idē nō est. Rasis in 9° almāsoris i cap̄. de his q̄ ꝯfortāt stōchū: ⁊ ciboꝝ ꝑficiūt digōnē: hꝫ vnā aliā descriptionē: sꝫ nō est eadē: in ꝑtib⁹ vo nr̄is sunt ex hoib⁹ q faciūt h̄ antidotū ꝫm Nicolaū: ⁊ sunt ex hoibus qui faciūt ꝫm descriptionē Mesue qđ intitulatū est diaciminū bonū.

¶ Saturegia herba est satis nota. Silibertus loco eius hꝫ timbre qđ idē est. nā saturegia apud grecos dicit timbra. vn̄ macer. Timbra solet grece dici saturegia latine. ⁊ hec apud lombardos scegrezola vocatur.

Diadragātum

frm. ℞. dragāti albi. ℥. ij. gūmi arabi. albi. ℥. i. ʒ. ij. amili. ʒ. iiij. ligritie. ʒ. ij. seis citruli: melonis: cucume. ⁊ cucurbite an̄. ʒ. ij. penidiaꝝ. ℥. iij. cāphore. ℈. ß. syrupi Ial. qđ sufficit ⁊ fiat.

¶ Diadragātū aūt dr̄ a dragāto: qđ recipit. hoc antidotum apud nos est mltū in vsu sub noie diadragāti fri ad drīaꝫ descriptionis q̄ vocat diadragātū calꝫ: ⁊ h̄ in Nicolao nō repit: sꝫ Silibert⁹ de anglia i cap̄. de strictura thoracis: hꝫ diadragātū frm: qđ idē est: idē hꝫ diadragātū calm: de q̄ ifra erit ꝫmo. Nicola⁹ ⁊ Silibert⁹ hn̄t dragāti albi. ℥. ij. lumē malelucēs hꝫ diadragāti gūmi ar. an̄. ℥. ij. ⁊. ʒ. ij. qđ falsuꝫ est: ⁊ nō dꝫ cōponi ꝫ ipm. idē errauit in dosi cāphore.

¶ Dragātū vo est gūmi qđ apđ Dia. vocat tragagātū ⁊ melius. dragagātū est albū: ⁊ tenue limpidū: ⁊ lucidū: ⁊ leue: ⁊ mūdū. Pli. tragagātū est spine albe: radice multū: plāta apud medos: ⁊ caucasum nascit. Gal. in 8° simpl. ait. tragātum. i. dragātū. ⁊ h̄ satis est notū apud nos fit antidotū in morsellis apud venetos fit quasi in modū trocisci.

¶ Syrupus albus. Gal. i. iulep. q solū fit ex aq̄ ⁊ zuccharo. Silibertus loco ei⁹ hꝫ syrupi iulep q̄ntū sufficit: qđ idē est. Jo. Anglicus in cap̄. de passionib⁹ stomachi in q̄dā antidoto ait. fiat electuariū cū syrupo albo q vocat iulep.

Diacastoreum

℞. castorei: mirabolanoꝝ citrinoꝝ an̄. ʒ. iij. min⁹ gra. xv. aloes scꝫ aloes succotri. ʒ. i. ß. foly antimony: piretri: ligritie: dragāti: calami aromatici: nitri. i. affronitri: galbani: sq̄nāti: spice croci: cassie. i. cassie lignee: pipis albi nigri ⁊ lōgi: carpobalsami: xilobalsami: collogntide: oppoponacis: reuponti ci: serapini: storacis calamite: zinzi. cinna. an̄. ʒ. i. gario. asse fetide: myrte: euforby ana. ʒ. i. ⁊ gra. xvij. stafisagrie: dauci: maratri. i. feni. apy: sileris. i. sileris monta. daupno cocti sinoni. i. petrosily agrestis petrosellini. i. seis petrosely domestici: storacis rubee petrolei: sanguinis draconis: cardamomi maioris ⁊ minoris: thuris: agarici: masticis: salis armoniaci: zedoarie: anisi an̄. ʒ. i. ℈. ix. saturegie. i. timbre hysopi: camedrei. i. camedreos: pullegy: origani: balsamite. i. mēthe aq̄tice: ozimi. i. ozimi: gariofilati: brance vrsine: diptami: se. ruthe: aristologie lōge ⁊ rotū. aarō: mābathematicō: assari: saluie: ro. bdely an̄ ℈. xvij. epithimi: polipody: oppobalsami an̄ ℈. xix. Alipiados: cappis an̄. ℈. xi. anacardi: gētiane: sauine: corticū mādra. an̄. ℈. xi. absinthy paucedani an̄. ℈. vij. ireos ℈. iij. ⁊ 3am ꝑtē vni⁹ ℈ni. mell qđ suffic.

¶ Diacastoreū aūt dr̄ a castoreo qđ recipit. h̄ antidotū apđ nos nō est in vsu. Silib. de anglia in cap̄. de ꝑalesi hꝫ vnaꝫ aliā dscriptionē q̄ eadē est. castoreū ē q̄dā aial qđ castor appellat: ⁊ istud aial viuit ex aquā ⁊ i aq̄ ⁊ nutrit ex piscib⁹ ⁊ cācris. eligēdi st aūt ex his testiculi gemi pēdētes ex vna radice iteri⁹ hn̄tes sic mel: ⁊ ipsi sūt sil̄es cere i colore sanguis coagulati: ⁊ q sunt in pelliculis suis grauis odoris pigues: ⁊ qn̄ sepant debēt mūdari ab ipsis pelliculis: ⁊ sic poni in medicinis Guliel. placētin⁹ iq̄t. castoreū est testiculus aial marini ꝙ bauera appellat. adulterant cū opio.

¶ Dampnococti ꝫm cōpositoreꝫ sunt bacce lauri. s. semen ipsi⁹. circa istās iq̄t. lauri folia: ⁊ seia vsui medi^ne cōpetūt. Aui. in 2° can̄. de ipso facit tria cap̄. vnū qđ icipit de mest. aliud de q̄nis lauri: aliud de lauro. i. gar. qđ satis est notū.

¶ Petroleū ꝫm modernoꝝ sniaꝫ est iter spēs bitumis iudaici seu aspalti. Aui. i 2° can̄. iq̄t. petroleū albū note spēi ē ⁊ nigrū est calamētū picis babylonice ⁊ reliq̄rū. Bartholome⁹ mōtagnana in suis ꝯsilys i ꝯsilio de medicinis hn̄tib⁹ cōe iuuamētū ad nocumēta stōchi visus ⁊ audit⁹ inq̄t. ē āt oleū d̄ napta oleū d̄ petris ꝫcm. i. oleū petroleū. nos vo q̄nalr̄ ꝑ petrolio itelligim⁹ oleū petroleū: qđ satis est notū.

¶ Aaron. i. barba aarō. Dias. de Aarō fac̄ ca^m ⁊ inq̄t. Aaron quā siriaticā vocāt folia hꝫ dragōtee sil̄ia: sꝫ maiora ⁊ nō varia: virga hn̄s duoꝝ palmoꝝ ⁊ colorē purpureū atq̄ꝫ semē crocei coloris hꝫ radicē albā sil̄eꝫ dragōtee: que cruda ⁊ cocta māducari pōt: q̄ꝛ nō est valde vestica: folia ei⁹ cōposita in sale māducant ⁊c̄. hec est quā moderni serpētariā minorē vocāt seu draguntea minorē seu pedē vituli.

¶ Mambathematicon ꝫm cōpositorē est succus cauliculi agrestis. q̄dā mābathematicō vocāt qđ idē est. circa istās ait. structiū. i. cauliculus agrestis: sꝫ hic text⁹ est corrupt⁹. nā structiū apđ Dia. sūt radices rotūde ⁊ oblōge qb⁹ lanary vtunt ad fumigādū lanas: qđ fumigiū limpidat lanaꝫ: ꝫm eundē cauliculus agrestis nascit in locis maritimis ⁊ desertis albidior ⁊ longior domestico ⁊ amarior.

¶ Oppobalsamū. i. lachrymū balsami componit ab opos qđ est succ⁹ ⁊ lachryma. Dia. in ca° de balsamo iq̄t. est eniꝫ arbor tenera ⁊ aspior ⁊ oblōga stipitē hn̄s sil̄eꝫ iūco. arbō dr̄ balsam⁹. lignū xilobalsamū: semē carpobalsamū: succ⁹ oppobalsamū: balsam⁹ aūt si purus fuerit tātā viꝫ hꝫ vt si sol icāduerit sustineri in manu nō possit. ⁊ h̄ succ⁹ apđ nos nō iuenit: sꝫ ifra appebūt olea q̄ loco ei⁹ pn̄t admistrari.

¶ Alipiados ꝫm cōpositorē est mezereō: ⁊ semē ipsi⁹ cocognidiū vocat: ⁊ nō est laureola: vt q̄dam extimauerūt hec plāta apud Dia. vocat camellea aut cocognidion. ideꝫ in cap̄. de oleo catholico inq̄t. tolle herbe catholice. i. alipiados. nam sine dubio alipiados apud grecos est herba catholica seu camelleā. veꝝ sapiētes dixerūt: qn̄ inuenit in q̄dā antidoto: vbi igrediat alipiados: ⁊ cocognidiū: debet itelligi laureola ⁊ semē mezereō. hec apud herbaticos dr̄ herba oliuella: ꝑpter similitudinē folioꝝ eius.

Diacatholicon

℞. folliculoꝝ sene: pulpe: cassie fistule: tamarindoꝝ an̄. ℥. ij. reubarbari: violaꝝ: polipody an̄. ℥. i. ligritie: rase penidoꝝ: cādi. q̄tuor seminū cōiuꝫ fridoꝝ mūdatoꝝ an̄. ʒ. ij. zucchari

lib.ij.fiat decoctio:cū.ʒ.vi.semis feniculi.⁊.℥.iiij.ʒ.polipodij recētis:distēperet̃ cassia:⁊ tamarindi coq̃nt̃ lento igne ad spissitudinē:tūc recipe pulueres hoꝝ reꝝ:⁊ fiat electuarium:cuius dosis est.℥.ʒ.vsq₃ ad.℥.i.cum aqua calida.

¶ Istud electuariū apud nr̃os doctores est multū in vsu: maxime ſm istā descriptionē.dr̃ aūt catholicon ab inuētore.descriptio vō quā scribit lumē maleluceus:nō oꝫ fieri: qꝛ hodierni doctores nō laudāt ipsam. Isidorus in lib° 10° ingt.catholicus.i.vl̃is.grecū enim nomē est.charus grecū nomē est sicut ⁊ charitas. vnde ⁊ eucharistia sacrificiū.i. bona gratia.hoc pōt accipi per diuersa noīa.

Diacostum ℞.anisi:apij:assari aā.ʒ.ij.℈.ij.sq̄nāti:melanopipis:myrre aā.ʒ.ij.ʒ.reubarbari:croci:aristologie lōge:⁊ rotūde aā.ʒ.i.℈.ij.costi.ʒ.i.ʒ.cinamomi cassie lignee aā.ʒ.i.℈.i.mellis qd̃ sufficit.

¶ Diacostū aūt dr̃ a costo:qd̃ recipit. suprapośita fuit alia descriptio q̄ est de mēte Mesue q̄ q̄si eadē est:tñ differt:⁊ sic sunt ex hoīb° q̄ cōponūt ipm ſm istā descriptionē:alij ſm illā.costū aūt est radix amara que satis est nota.

Diairis de melle. ℞.ireos.℥.i.pulegij:hyssopi:ligritie aā.ʒ.vi.dragāti amigdalaꝝ amararū:pinearū:cinamomi:çinçiberis:piperis aā.ʒ.iij.caricarū:carniū dactyloꝝ:passulaꝝ enucleataꝝ aā.ʒ.iij.ʒ.storacis rubee:storacis calamite aā.ʒ.ij.℈.i.mellis qd̃ sufficit.

¶ Diairis aūt dr̃ a radice illa q̄ ireos appellat̃. Gilibertus de anglia i ca° de strictura thoracis hꝫ vnā aliā descriptionē q̄ eadē est. Itē Auic.i 5° cañ.i trac.vi.de vētre iferiore:⁊ debilitate stōchi igt.medicamē qd̃ dr̃ diaireos:sed idē nō est.descriptio vō lumis apothecarioꝝ seu lumis malelucētis est falsa.nā q̄dā simplicia subtraxit.dr̃ diairis d̄ melle ad drīaꝫ descriptionis q̄ fit de çuccharo:⁊ ei° modus ē qd̃ accipiat̃ çucchaꝝ depuratū ac clarificatū ⁊ coctū ad debitaꝫ cocturā:⁊ qñ ifrigidatū fuerit addat̃ pul.radicū ireos q̄titas debita:⁊ fiat ↄfectio i morsellis:⁊ id vocat̃ diairis de çuccharo:qd̃ magis in vsu venit q̄ꝫ diairis de melle.

¶ Ireos vō ſm modernoꝝ opionē est radix lilij celestis.

¶ Carice ſm cōpositorē sunt ficus pingues sicce:idē habꝫ Gilibertus:sed lumē malelucens detraxit caricas carnes dactyloꝝ passulas:⁊ alia multa.

¶ Storax rubea.i.coçūbrū apd̄ modernos ē thimiama seu fex storacis liq̄de:storax calamite ē satis nota:iuenit̃ q̄dā descriptio vbi nō igredit̃ nisi storax rubea:⁊ i aliq̄b° igredit̃ storax rubea ⁊ calamite.in descriptione Gilibti nō hr̃ nisi storax rubea.i.coçūbrū:ſꝫ ſm q̄sdā ambe debēt poni.

Diacalamētū ℞.calamēti:pulegij:melanopipis sisilei.i.sileris montani:petroselli ni aā.ʒ.iij.℈.ij.leuistici.ʒ.i.℈.i.se.apij.℈.i.ameos:thimi: anheti aā.℈.i.cinamomi:çinçib.aā.ʒ.ij.mellis qd̃ sufficit.

¶ Diacalamētū dr̃ a calamēto qd̃ recipit. suprapośita fuit vna alia descriptio q̄ est de mēte Mesue:⁊ ſm illā descriptionē a multis fit:⁊ apud quosdā fit ſm istaꝫ descriptionē:⁊ h̄ est ſm voluntatē medicoꝝ ac apothecarioꝝ.

Diacodion ℞.capita papa.nigroꝝ nō nimis siccorum numero.xiij.rosa.ʒ.ij.ʒ.croci: acatie:ligritie aā.ʒ.i.boliar̃.℥.ʒ.cinamo. simphiti:hippoq̄stidos:balaustie aā.ʒ.i.myrtilloꝝ.℥.i.coralli albi ⁊ rubei: sumach sanguinis draconis:lache:roris siriaci aā.℈.ij.se. portulace.ʒ.ʒ.ↄficiant̃ sic.capita papaueꝝ ponant̃ in tātū aq̄ pluuialis q̄ bñ coopiant̃:⁊ p tres dies ibi dimittant̃:⁊ in ipsa aq̄ ad tertiā ptē bulliant:⁊ postea colent̃:⁊ in colatura lib.i.ʒ.mellis myrtini addat̃.in tali melle supradicta admisceant̃ ↄfectio mellis myrtini tal' est:in duab° libris mellis dispumati:ponat̃ lib.i.ʒ.succi myrtini ⁊ coquat̃ ad succi cōsumptionē:⁊ postea colet̃:⁊ h̄ erit mel myrtinū.

¶ Diacodion dr̃ a codia:qd̃ papauer nigrū interpretat̃:qd̃ ibi itrat.hoc apud nos nō est in vsu. Illa vō dścriptio qua nos vtimur est de mēte Mesue quā ipse vocat ↄfectionē de iecur:⁊ ipse docet ipm fieri diuersimode:nam qñq₃ fit simplex:qñq₃ cōpositū:qñq₃ fit cū melle:qñq₃ fit cū rob: qñq₃ fit cuꝫ penidijs:⁊ sic de singulis:⁊ sic vide supra:qd̃ ostēdi ipm cōponere separatim ſm diuersitates cōpōnum.

¶ Simphitū.i.cōsolida maior seu anagalicū.de quo supra in confectione dicta athanasia.

¶ Rossiriacus ſm cōpositorē est flos orni.ſm vō Simonē Ia.rossiriacus est sumach:vñ mirādū est q̄ Nicola° in isto antidoto hꝫ sumach ⁊ rorēsiriacū.q̄ idē nō sunt. vitas aūt est q̄ rossiriac° est sumach:ſꝫ iste text° est corrupt°.dꝫ eniꝫ dicere herbe siriace q̄ est malua.Cōfectio mell' myrtini ei° modus est:sic docet Nicolaus in isto antidoto.

Diapapauer ℞.succi ligritie:dragāti:gūmi ar. penidij aā.ʒ.x. amigdalaꝝ dulciū mundataꝝ.ʒ.v.amidi:seminis citonioꝝ:portulace aā.ʒ.ij. ʒ.seminis citrulli:cucurbite:cucumeris:⁊ melonis:lactuce malue aā.ʒ.i.ʒ.fac puluerē:⁊ tempera cum syrupo violato vel cum sapa.detur ante prandium vel post.

¶ Diapapauer aūt dr̃ a papauere albo qd̃ recipit. Gilibertus de anglia in cap.de cāis tussis hꝫ vnā descriptionē q̄ eadē est. Mesue indistīcte de loch ingt.loch de papauere ⁊ est diapapauer:ſꝫ apud apothecarios moderni aliud est loch de papauere aliud est diapapauer:⁊ sic fit loch de papauere de mēte Mesue:⁊ diapapauer de mente Nicolai.

¶ Sapa.i.mustū coctū vsq₃ ad ↄsumptionē duaꝝ partiū. ⁊ ꝓpterea dr̃ triplicatū seu dulcor aliqñ carenū. Isidorus in cap.de potu ingt.carenū dr̃ eo q̄ feruēdo pte careat. 3ª eniꝫ parte musti amissa qd̃ remanserit carenū est:cui ↄtria sapa est que feruēdo ad tertiā redacta descenderit.

Diasene ℞.sene.℥.iij.cinamomi:gariofi.folij cardamomi:galā.macis:ligni aloes:pipis lōgi:çiçiberis:çedoarie:spice.i.spice nardi:nucis mus.aā.ʒ.iij.boragi.⁊ calamētū adde ⁊ cetera q̄ melācholiā purgāt:auellanaꝝ assataꝝ nuō.l.sete cōbuste.ʒ.ij.lapidis armeni.ʒ.i. lapidis laçuli.ʒ.iij.çucchari.℥.v.mell' dispumati qd̃ suffic.

¶ Diasene dr̃ a sene qd̃ ibi ponit̃ plus q̄ꝫ de alijs spēb° Gilibert° de anglia in cap.de vitijs splenis hꝫ eādē descriptionē.hoc antidotū apud nos est in vsu:ſꝫ ego nō certificor si ista descriptio sit illa q̄ vtimur aut nō:qꝛ vidi fieri ſꝫ istā descriptionē ēt aliq̄s cōponentes ſm aliā descriptionē de q̄ infra erit ſmo:⁊ credo qd̃ vtraq₃ sit de mēte Nicolai.

¶ Sene vō ſm Mesue est folliculus plāte quā vocāt p̄ses abalçemer:⁊ ei° ortus est ſm semitā orobi:⁊ iuenit̃ ex eo domesticū ⁊ syluestre.Electio.melior ps plāte ei° est folliculus:deide folia:ſꝫ tñ in eis est vtus debilis valde:hic vō possum° certificari:q̄ intētio Mesue est q̄ sene sit folliculus plāte:⁊ melior ps plāte ei° est folliculus:⁊ in folijs ei° est d̄bilitas:⁊ pp id dico:q̄ p sene itelligit̃ folliculus:⁊ nō folia eius:vt faciūt q̄dā. Borago est herba satis nota.

¶ Cōpositor ingt.boraginē ⁊ calamētū addunt q̄dam ⁊c̃. que meliam purgant in hoc sapientes itellexerunt:q̄ hec duo ⁊ cetera.addunt in hoc antidoto ꝓpter malitiā q̄ iuenitur in lapide armeno ⁊ laçuli:qꝛ in eo loti non ponunt̃: imo hodierni doctores laudant:q̄ ambo debeant lauari: ⁊ eius lotionis modum ostendi supra.

Diasene alia. ℞.sene.℥.iij.auellanaꝝ assataꝝ numero.l.serici cōbusti.ʒ.ij. lapidis armeni.ʒ.i. lapidis laçuli.ʒ.iij.çucchari.℥.vi. cinnamomi.℥.i. gariofoloꝝ:galāge:piperis:spice oçimi.i.seminis alfegememisch: siue basilicō gariofolatū:çinçiberis:folij cardamomi:croci:çedoarie:floris rorismarini:macropiperis aā.ʒ.ij.mell' qd̃ sufficit:conficit̃ sic:cū melle auellane bene pulueriçate dispumate mel ad ignē decoquitur:deinde puluis speruꝫ admisceatur:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0040-7

admisceatur: ⁊ fiat electuarium in bona forma.

¶ Diasene. vt dcm̄ fuit dī a sene: qꝛ plus de sene ponit̄ q̄ᵐ de alijs spēbꝰ. H antidotū zʳ ꝯficit̄. nā sunt ex hoībꝰ q faciūt ipm ſm pᵃᵐ descriptionē: ⁊ sunt ex hoībꝰ qui faciunt ipm ſm istā descriptionē ſm diuersitates ꝓuintiaꝝ.

¶ Sene aūt est folliculus plāte: vt dictū fuit ⁊ melioꝛ folliculus est: cuiꝰ coloꝛ trahit ad viriditatē: ⁊ subnigredinem quādā: ⁊ in quo est de amaritudine res modica cū stipticitate: ⁊ q est magis cōpletus: ⁊ in quo sūt semina ampla cōpressa. subalbidus aūt nō est bonꝰ: ⁊ incōpletus silr: ⁊ melioꝛa folia sunt viridia subalbida: ⁊ tenuia nō bona: ⁊ antiquatū ex eo est sine spiritu: ⁊ stipites eius sunt inutiles.

Esdra ℞. alipte muscate: myrre: çucchari: folioꝝ ruthe: seis apij: camedreos: fenugreci. aā. ʒ. i. ℈. i. ⁊ ℥. i. limatur̄ eboꝛis: pigami: seis lilifagi: balaustie golene. aā. ʒ. i. ⁊ ℥. vij. ß. cinamo. gariofiloꝝ: cappis: puleg̃ij: xilobalsami: spice: çedoarie: lacherose: abꝛotani: melanopipis: petrosellini: ossiū dactyloꝝ. aā. ℈. ij. ß. ⁊ ℥. iiij. galāge: çinçiber. croci: hoꝛtēsis anacardi: liptodemonis: mādra. acoꝛi: peonie: thimi: hyssopi: roꝛis siriaci: basiliconis: dauci: feniculi: seis altee: ossiū dactyloꝝ: vini veteris optimi aā. ʒ. ß. ⁊. ℈. ß. ⁊ ℥. i. balsami: croci oꝛiētalis: folij costi: gallie: cassiefistule: mirab. oīuꝫ: nardi: celtice: xiloalo. calami aroma. dꝛagāti: coralli albi ⁊ ru. ꝯfite rubee: castoꝛei: oppoponacis: bdellij: galbani: aspalti: terbētine: tyriace: masticis: adriani: splenis pultri: vētri mergulli: reupōtici: aristologie lōge: asari: hermodactyloꝝ: meu: irei: piretri: peucedani: gentiane: epithimi: violaꝝ: arthemisie: chimolee: folioꝝ citri: laureole: mēthe: malabatri: q̃nqꝫ folij carpobalsa. anisi: amomi: cimini se. oçimi: platocimini: ruthe. s. hoꝛtēsis: baccaꝝ lauri: sanguis dꝛaconis: lapidis magnetis: lapis agapis: ossis de coꝛde cerui: muscellini: petrolij aā. ℈. i. ⁊ tertiā ptē alteriꝰ: cāphoꝛe: ambꝛe: margaritaꝝ pfoꝛataꝝ: blactebiçātie: sambuci: stoꝛacis calamite: serapinis: sulphuris viui: armoniaci: antimonij: acatie: bethonice: caballi marini: hippogstidos macꝫ: lycij: sq̃nāti: herbe siriace: floꝛis oleādri: fu: marubij: sulphurate: absinthij: alexādrini: eufoꝛbij: cardamomi: cardami: anheti: seis ameos: git: leuistici: seis citri: leucopipis: nigelle: vçifur: coꝛticuꝫ nere: mahathematicon: aque vitis aā. ℈. ß. ℥. ij. litargirij: amidi: opij: thebaici: radicis iunici: calamēti: iusq̃ami aā. ℥. vij. mellis quod sufficit.

¶ Esdra aūt dī: qꝛ Esdra ꝓpħa īuenit eā: vt dī in babylonia. Gilibertus de anglia in cap̄. de variolis ⁊ moꝛbillis: hꝫ vnā aliā descriptionē q̄ eadē est. H antidotū vī eē ad modū tyriace: ⁊ sine dubio pōt ipm dici tyriaca. nā Aui. in 5ᵒ cañ. inq̄t tyriaca esdre in cuiꝰ descriptione īgrediunt̄ multa simplicia q̄ īgrediunt̄ hāc descriptionē veꝝ in hac multa ingrediunt̄: hoc antidotū apud nos in vsu nō est veꝝ: q̄dā simplicia si deus voluerit breuiter declarabo.

¶ Alipta muscata vel mixtura. i. cōfectio: que in modū trocisci reducit̄ cuius descriptio suprapoſita fuit.

¶ Limature eboꝛis. i. limatura ossis vel dentis elephātis. Isidoꝛus in cap̄. de bestijs inq̄t. elephantē greci magnitudine coꝛpis vocatū putant: q̄ formā montis ꝑferat. grece eniꝫ mons elepho dī. apud indos aūt a voce barro vocat̄: vñ ⁊ vox eius barritus dī: ⁊ dentes eius ebur. inde ebur. i. dens elephātis: limature eboꝛis. i. rasure dētis elephātis.

¶ Pigamū ſm cōpositoꝛē est rutha agriō. i. agrestis. Gal. in 8ᵒ simpl. inq̄t. pigamū. i. rutha syluestris. Macer ī cap̄. de rutha describit diapigamū. i. electuariū ō rutha. ⁊ Dia. in eodē cap̄. describit diaspoliticō: qđ idē est: de quo īfra.

¶ Lilifagus. i. saluia.

¶ Golene ſm circa istās est oꝛiganū qđ exiccatis folijs cū floꝛibꝰ abiectis stipitibꝰ in medicis ponit̄. Petrus de crescē. oꝛiganum alio noīe dī gollena: cuius duplex est maneries. s. oꝛiganū agreste qđ latioꝛa hꝫ folia ⁊ foꝛtius opat̄: ⁊ est domesticū qđ in hoꝛtis repit̄: ⁊ minoꝛa hꝫ folia: ⁊ opat̄ suauiter qđ in medicinis ponit̄. colligit̄ aūt in tpe productionis floꝝ: in vmbꝛa suspendit̄ ⁊ siccat̄: folia cū floꝛibꝰ debent in medicinis poni abiectis stipitibus: per annū seruatur. hoc apud lombardos coꝛnabolia vulgo dicitur.

¶ Petrosellinū domesticū qđ notū est. Isid. in cap̄. de oleribꝰ inq̄t. petrosellinū vocatū q̄ sit sile apio: nascat̄ in petris mōtibusqꝫ ꝑruptis qđ nos petrapiū dicē possumus.

¶ Crocus hoꝛtēsis. i. hoꝛtulanꝰ seu īfectiuus eo qđ de ipso tingit̄ siricū: ⁊ est flos cartami: cuiꝰ semē gineo dic̄ grecus. hoc apud Dia. vocat̄ cinicū: ⁊ de eo dictū est supꝛa.

¶ Liptodemonis ſm cōpositoꝛē est lapis niger qui de india venit. quidā vocant ipm lapidē demonis: ⁊ hic est lapis qui inuenit̄ ꝑut aspaltū: ⁊ q̄dā putauerūt eē idē: sꝫ nō recte. Nicolus floꝛentinus in sermone 7ᵒ. in cap̄. de curatione hernie siue ramicis hꝫ glutinis litodemonuꝫ: ⁊ inq̄t litodemū. i. cum quo lapides ⁊ vitrey cōglutinantur.

¶ Rossiriacus ſm cōpositoꝛem est flos oꝛni. de quo abunde supꝛa diximus.

¶ Nardus. i. spica nardi seu aromaᶜᵃ. apō. A. dī spica auiū.

¶ Celtica. i. neridē: seu spica romana: ⁊ ambe debēt h̄ poni.

¶ Cōfita rubea: ſꝫ cōpositoꝛē est stoꝛax rubea. ſꝫ q̄sdā est laudanū: nō est aūt stoꝛax calamite: vt q̄dā dixerūt. nā īfra iteꝝ ponit̄ stoꝛax calamite. moderni vō opinant̄ eē coçūbꝛū. i. fecē stoꝛacis liq̄de: ⁊ ē thus iudeoꝝ q̄m iudei vtunt̄ ad fumigiū ī sinagogis suis. hāc thimiamā dicē possimꝰ.

¶ Tyriaca dī a tyro ſpēte q̄dā dñt: q̄ est tyriaca Gal. alij dicūt q̄ ꝑ tyriacā itelligit̄ vinū rubeū coctū cū castoꝛeo.

¶ Splen pultri nō determinat̄ ab auctoꝛibꝰ cuiꝰ cōplōnis sit splen pultri: tñ effectꝰ eiꝰ manifestat q̄ sit de massa sanguinea. alij dicūt q̄ ē splen: sꝫ nō recte: sꝫ nr̄i doctoꝛes opinant̄ q̄ sit q̄dā supfluitas cerebꝛi pulli eq̄ni q̄ ī tpe sue natiuitatis ꝑ motū suū ꝑ nares emittit̄: ⁊ nisi statim ab aliq̄ recipiat̄ mater pulli eā absoꝛbet. soli exponit̄ ⁊ siccat̄ ⁊ reseruat̄: ⁊ quāto magis exiccat̄ tāto est melioꝛ. A. ī tyriaca esdre loco eiꝰ hꝫ epis almēlichi qđ reperio apud Gentileꝫ esse epar pulli equi. idē in 3ᵒ cañ. in fen. xv. in cap̄. de curationibꝰ splenis inquit. sumat̄ splen asini syluestris: ⁊ splen equi. Simō Ianuēsis in cap̄. de quebenomolet: inq̄t. quebenomolet vel quebelecmelet: in decimo practice: alia in cōfectione esdre quā açere vocat eo loco apud Aui. est almelichi: ⁊ in pātegni est epa ꝑulli eq̄: sed in Antidotario ilim. splen pulli equi habet̄. Stephanꝰ. ⁊ sic est quod epar almelichi ⁊ splen. pultri ⁊ epar pulli equi idem sunt.

¶ Mergulus ſm multos est auis q̄ vulgari noīe vocatur murgonus in aq̄s habitat: ⁊ eiꝰ coloꝛ vergit ad nigredineꝫ. ⁊ oībus satis est nota. Rasis in libꝛo afoꝛ. in libꝛo quarto. in cap̄. de dictis medicinis ⁊ cibarijs: inq̄t. Altriar. i. merlus auis: nescio aūt an sit idem. tu considera.

¶ Chimolea ſm cōpsitoꝛē est terra sarda siue hispana. q̄dā terrā argētariā vocāt. Gilibꝰ ibidē ait. chimolea. i. terra alba. Io. Serap̄. in cap̄. de mulieribꝰ q̄lr significet̄ q̄ ipse sint ꝑgnātes inq̄t. chimolea est marmoꝛ inuentū in luto viridi. Idē in suis simplicibꝰ in cap̄. de chimolea. inq̄t. q̄ sunt eius due spēs. vna est alba solida. alia est purpurea velut vnctuosa: q̄ qñ tāgit̄ adheret digitis: ⁊ ē meliō alijs. hec apud Dia. vocat̄ gicimolia: cuiꝰ alia est alba atqꝫ densa alia purpurea: ⁊ q̄si pinguis. apud Auic. vocat̄ lutū chimolee. q̄dā falso putauerūt eē terrā sigillatā: qđ nō credit̄.

¶ Laureola ſm circa istās ē cocognidiū semē eiꝰ. hic textꝰ est falsus. nā laureola apō Serap̄. iter spēs lauri describit̄ ⁊ cocognidiū apud Diasco. vocat̄ camellea q̄ alio noīe dī mezereon. vñ per H dico q̄ laureola: nō est semē cocognidij: imo cocognidiū est semē camellee seu mamereon.

¶ Platociminū ſm cōpoſitorē eſt ſiler. ꝗ eſt ſiler montanum. nā platociminū eſt dictū latū ciminū: qđ eſt ſiſileos. ꝑterea Silibert⁹ ibidē ait. Platocimini. i. ſileris mōtani.

¶ Lapis magnes ſm Dia. gignit atqȝ inuenit circa littus occeani: apud Ragodicas ꝛ in india ab inuētore ſic vocat⁹: eſt aūt colore ferrugineus: magnas hñs vtutes: ꝛ velut ſpiritū in attrahēdo ferrū. hūc lapidē quidā ꝓbādi cā amoris viroꝝ. Papias ait. magnes lapis indicus ab inuētore eiuſdē nois dict⁹: cui tāta vis eſt vt ferruȝ ad ſe trahat: ꝙ ſi iuxta eū adamas poſitus fuerit mox remittit.

¶ Lapis agapis ſm cōpoſitorē eſt lapis agariſta. qdaȝ falſo putauerunt eſſe lapidē iudaicū. ſm Dia. eſt lapis potentias habens maximas: ſed qui coloreȝ habet ſimilem pelli leonis valet ad morſum ſcorpionis.

¶ Muſcelinū. ſ. oleū muſcelinum qđ ex muſco: ꝛ alijs ſpeciebus fit: cuius deſcriptio infra apparebit. quidam falſo oleū balaninum putauerunt: ſed non recte. nā muſcelinuȝ dicit a muſco ꝛ balaninum: a granis been.

¶ Petroleū. i. oleū petroleū qđ a modernis dicit eē napta ſeu ſpēs: ꝛ ab aliqb⁹ dr̄ ſtercus demonis. Meſue in diſtinctione de oleis in ꝯfectione olei phoꝝ inqt. eſt aūt ei⁹ aliđ qđ fit a nā: ꝛ ꝓfert illud minera: aliud mare: ꝛ eſt loc⁹ manationis eius in inſulis ꝛ ſcopulis maris: ꝛ vocatur napta: cuius tres modi ſunt. eſt enim qđdā ſubalbidū: ꝛ qđdam ſubrubeū tenue: ꝛ aliud groſſum ſubnigrū: ſubalbiduȝ vo eſt melius alijs: ſubrubeū eſt poſt illud: aliud vo poſtea.

¶ Caballi marini ſm cōpoſitorē ſunt piſces habētes collū ꝛ caput ꝛ roſtrū ad modū equi: ꝛ caudā ad moduȝ lacerte reuolutā ſuper dorſum: ꝛ iſti ſunt piſces qui in mari inueniuntur dicti vulgari noie caballini: eo ꝙ caput habēt ſimile caballi capiti: ꝛ pedes ſimili modo.

¶ Liciū ſm eundē eſt ſuccus de floribus caprifoli vel oculus lucidus. ergo eſt ſucc⁹ matriſilue: q̄ apđ nos iuxta hortos īuenit. infra in pillulis lucis minoribus oſtēdā meli⁹.

¶ Herba ſiriaca ſm eundē: ꝛ Mattheū ſyluaticū eſt malua. Silibert⁹ ibidē ait. herbe ſiriace. i. malue. ſi vo diceret roris ſiriaci nō eēt idē. nā roſſiriacus eſt ſumach: ꝛ herba ſiriaca eſt malua: ꝛ ambo recipiunt in hac cōpoſitione.

¶ Flos oleandri. i. nerion ſeu rodedrēdon: ꝛ eſt planta venenoſa: cuius folia ſunt ſilia amigdale: ſȝ maiora ꝛ pinguiora: ꝛ flores rodon. i. roſe ſiles ſemē eſt patens ſic cornu veluti lanā deintus habens ſileȝ hyacinto. ſ. herba eſt illi oblōga ꝛ anguſta ſalſa: naſcit locis aquoſis: ꝛ maxime in maritimis. hec apud quoſdā landrum vocat Dia.

¶ Sulphura ſȝ q̄ſdā eſt herba q̄ odorē hȝ ſulphuris: ꝛ dr̄ ꝙ eſt ſpēs trifolij. Simon Ja. ait. dens equus a qbuſdam vocatur ſulphuracha planta iuxta fluuios naſcens: ſm vo Mattheū ſylua. dens caballinus vel dens equus eſt caſſilago: ſiue iuſquiamus. nā ſine dubio dens equus dr̄ a mltis iuſquiamus: ꝛ eſt plāta q̄ naſcit mltū iuxta fluuios: ꝛ in ſterquilinis locis: ꝛ eſt quā Papienſes herbā pinulā vocant.

¶ Cardamus. i. naſturtiū: ꝛ eſt nomē grecū. Silibert⁹ ibidē ait. cardamū. i. naſturtiū. ſ. eius ſemen. miror ꝙ Sal. in 7° ſimpliciū dicat cardamus. i. crocus hortulan⁹: ꝛ eſt ex herbis ſpinoſis: qđ falſuȝ eſt: nā cardamus ē naſturtiū. ꝑterea idē in 7° dicit. cardamus. i. naſturtiū: credo tñ qđ h acciderit errore ſcriptoris. nā dȝ dicē cardamus. i. crocus hortulanus. Diaſ. de cardamo duo facit ca⁹. nā eius ſpēs ſunt mlte. eſt eniȝ cardamus domeſtic⁹ dcm̄ naſturtiū: ꝛ eſt cardamus aq̄tic⁹ dict⁹ ſenacion ſeu criſonū: ꝛ ſic de ſingulis.

¶ Git. i. melātiū ſiue melachion: ꝛ apđ modernos eſt nigella nigra: q̄ apud Dia. vocat melātiū. mlti falſi apothecarij loco git vtunt illo ſeie: qđ in bladis iuenit: qđ a mltis gitono vulgariter dr̄: ſȝ nō recte. nā git q̄ in medicina efficaciā hȝ eſt ſemē minutū ſile ſemi porri: cū odore iocūdo: h ſemē iuētū fuit ab hodiernis. ꝛ apđ nos vltra padū in terra noīata pinaroli iuenit. ꝛ vocāt rochetā: antiq̄ vo tpe vtebant nigella q̄ colorē citrinū hēbat ac triāgulatū cū odore porri. vñ ſapiētes volūt ꝙ ꝑ git itelligat nigella nigra: ꝛ ꝑ nigellā itelligat nigella citrina: q̄ hodie ambe note ſunt.

¶ Uxifur ſm Silibertū ibidē eſt miniū: ſȝ puto falſuȝ: nec ſinopodia: vt qdā dñt: imo vxifur veꝝ ē cinabriū. Simō Jan. inqt. vxifar ſiue vxifur qđcūqȝ dicas corruptū eſt: nā arabice çengifur dñt: ꝛ eſt cinabriū. Bulcaſiȝ in trac. ꝑ. inqt. modus faciēdi çenxifur: ꝛ ē cinapriū. ꝗ vxifur eſt cinapriū: ꝛ nō miniū: nec ē ſāguis draconis: vt qdā crediderūt.

¶ Cortex nere ſȝ cōpoſitorē eſt cortex ceraſi agreſtis: ꝛ ei⁹ ſemē a multis modernis machaleb dr̄. Jo. Archulanus in cap. de ſignis lapidis renū inqt. nere. i. ceraſoꝝ ſylueſtriū: ſȝ plateari⁹ inqt. ꝙ eſt arbor: in apuleā īuenit: ꝓducēs fructū ad modū baccaꝝ lauri: q̄ vtunt ſaraceni ad faciēdum tincturā: ſi ſic eſt ceraſa agreſtia nō ſūt nere: ꝛ ꝓ certo idē nō eſt. qꝛ Mattheus ſylua. in cap. de machaleb inqt. machaleb eſt medulla fruct⁹ ceraſi domeſtici vl' ſylueſtris: ꝛ eſt in veritate medulla ceraſi ſylueſtris cuiuſdā: q̄ mulieres arabū vtunt in oleo q̄ vngūt capillos ſuos: ꝛ alio noie vocat nere: ꝛ ē arbor ceraſi ſylueſtris: apđ nos defert machaleb ex ianua: cui⁹ magnitudo nō eſt: vt dic plateari⁹.

¶ Mabathematicō ſm cōpoſitorē eſt ſuccus cauliū agreſtiū: ꝛ ſic credo eē veꝝ. ſm circa inſtās eſt ſtructiū: qđ nō eſt. vide de ipſo ſupra: qꝛ melius oſtenſum fuit.

Electuariū ducis. ℞. aniſi. ʒ. ij. ꝗ. xv. ligritie maſticis. añ. ℈. ij. ꝗ. v. camedreos: çinçi. cinnamo. galāge: maratri. i. feniculi carui. añ. ℈. i. ꝗ. xv. calamēti. piretri: pipis albi ꝛ lōgi: cypi: ſqnāti: dauci: irei. i. ireos: amomi: folij aſſari. añ. ℈. i. ſpice: croci: gūmi ara. dragāti. ſeis anheti calami aromatici: cubebe: cardamomi: carpobalſami: leuiſtici: alexādri: iunipi: ſileris mōtani: pentafilon: ſeis ſpargij: reubarbari: vrtice: reupōtici: nucis miriſtice: ligni aloes: baſilicōis: milij ſolis: ſaxifragie: citri: ſeis citruli: ameos: radicū ſparagi: melonis: cucumeris: ꝛ cucurbite: ſcariole: ꝛ petroſellini: been albi ꝛ rubei: ſtoracis calamite. añ. ꝗ. xv. penidioꝝ. ℥. ſ. ꝛ. ℈. ij. ſ. mellis qđ ſufficit.

¶ Iſtud electuariū nō eſt in vſu. ſm intentionem cōpoſitoris dr̄ ducis ab abbate de curia: qui illud compoſuit ad opus Rogerij ducis filij Roberti guiſcardi.

Electuarium pliris arcoticon. ℞. cinamo. gariofoloꝝ: ligni aloes: galāge: ſpice: nucis muſ. çinçiberis: ſpodij: ſqnāti: cypi: roſaꝝ rubeaꝝ: violaꝝ. añ. ʒ. i. ꝛ ꝗ. xv. folij ligritie: maſticis: ſtoracis: calamite: ſanſuci: balſamite: baſiliconis: cardamomi: macropipis: myrtiloꝝ: corticū citri. añ. ℈. i. ꝛ ꝗ. v. gēmaꝝ: been albi ꝛ rubei: coralli albi ꝛ rubei: ſete cōbuſte. añ. ℈. i. gra. ij. ſ. muſci gra. vij. ſ. camphore gra. v. ſyrupi roſati qđ ſufficit.

¶ Iſtud electuariū eſt in vſu. dr̄ aūt pliris. i. cōpleta medicina. arcoticon ꝑncipiū interpretat: valet triſtibus melancholicis. Silibertus de anglia in cap. de diſſinteria inteſtinali: vel epatica hȝ vnā aliā deſcriptionē q̄ eadē eſt huic.

¶ Sanſucus ſm Diaſ. a ſiculis amaracus noiat. Itē apud eūdē cētaurea minor ab aliqb⁹ amaracus vocat: qđ falſuȝ eſt. nā amaracus ſi eſt ſanſucus: nō eſt cētaurea. ꝑterea ſm modernoꝝ opinionē gñal'r tenet: ꝙ amaracus ſit alacoen ſiue vchuen. nā Auicē. in 5° cañ. in deſcriptione tertia trocalindaracaron igrediētiū in tyriaca magna. inqt amarac⁹ ideſt alacoen alba. ergo amaracus eſt matricaria: q̄ apud Auic. in 2° cañ. vocat vechuen: ꝛ eſt herba q̄ apud lōbardos criſpula vocat: ſed ſanſucus eſt vera maiorana.

¶ Balſamita ſm cōpoſitorē eſt mētha aq̄tica q̄ alio noie ſimſibriū vocat. veꝝ ſimſibriū apud Auicē. in 2° cañ. vocat nemen: ſȝ nō recte: qꝛ nemē eſt ſerpilliū. balſamita vo

eſt mentha

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0042-9

est mentha que odorē parum balsami reddit: et est herba que apud nos iuxta aquas inuenitur.

¶ Gēme ſm nr̄oꝝ doctoꝝ sniaꝫ sūt lapides ꝑciosi: q̄s Mesue in el'io de gēmis describit. nā electuariū de gēmis dī ꝓpter lapides ꝑciosos q in ipso igrediunt: et vocant a mltis fragmēta cordialia: et sunt ꝓprie ȥaphyri: hyacinti: sardini: granate: et smaragdi: et istos qnqꝫ lapides meo tp̄e vidi in ipso el'io ponere: q̄dā dicūt qd̄ per gēmas itelligunt extremitates been albi et rubei: sed p̄ᵃ opinio est melior. Constātinus in viatico in cap̄. de lachrymis oculoꝝ inq̄t. gēmaꝝ nō pforataꝝ: ego existimo q̄ ſm ip̄m debent esse margarite siue perle: veꝝ est q̄ margarite sunt laudate in isto electuario: sed magis laudant illi lapides preciosi.

¶ Syrupus rosatus fit ex aq̄ ifusionis rosaꝝ et ȥuc. vt docet cōpositor. idē docet Mesue. opꝫ aūt si hanc ꝯfectionē facē volueris ſm itētionē cōpositoris: q̄ accipiat infusio rosaꝝ: de q̄ fit syrupus rosatꝰ. et hec ifusio clarificet et coquat ȥucchaꝝ ſm artē: et qn̄ coctū fuerit adde spēs supradictaꝝ reꝝ. et fiat electuariū in morsellis qd̄ satis est notū.

Electuarium
de succo rosaꝝ. ℞. ȥucchari: succi rosaꝝ an̄. lib. i. et ℥. iiij. sandali albi rubei et citrini. i. mabaȥari an̄. ʒ. vi. spodij. ʒ. iij. diagredij. i. scamonee cocte in citonio. ʒ. xij. camphore. ℈. i. tempera ad modum electuarij cum syrupo facto de predicto ȥucchyaro: et succo rosaꝝ: et fiat electuarium.

¶ Istud electuariū est in vsu. dī aūt el'ium de succo rosaꝝ ab eodē succo: qd̄ recipit Gilibtus de anglia in cap̄. de cura arthetice: ſm modernos hꝫ vnā aliā descriptionē q̄ idem est. Petrus de cresc. in cap̄. de rosaria: hꝫ mel rosatū: el'iuꝫ de succo rosaꝝ: syrupū rosatū: et oleū rosatū: que oia sūt ex aucte Nicolai: supra est positū electuariū rosatū: qd̄ ēt est in vsu sub noie electuarij rosati Mesue: et istud est in vsu sub noie electuarij de succo rosaꝝ qd̄ satis est notum.

Electuariū
diahyssopuꝫ. ℞. hyssopi: ireos: thimi: melanopipis. i. pipis nigri an̄. ʒ. xx. gliconij: timbre: pigami: cimini an̄. ʒ. xx. carniū dactyloꝝ: caricaꝝ piguiū: passulaꝝ enucleataꝝ maratri. i. feniculi an̄. ʒ. x. ȥinȥib. anisi: carui: leuistici an̄. ʒ. v. mellis qd̄ sufficit.

¶ Istud el'iuꝫ nō est multū in vsu. Gilibertus de anglia in cap̄. de causis tussis: hꝫ vnā aliā descriptionē q̄ eadē ē. hyssopus aūt est herba satis nota. et hec ē hyssopꝰ sicca: hyssopꝰ vō humida est piguedo seu sordicies lanaꝝ ouiū Aui. in 2ᵒ can̄. de vtraqꝫ cap̄. facit. circa istās inq̄t. hyssopꝰ herba est satis cōis v̄tutē habēt folia et flores: nō aūt radix. in estate cū flores ꝓducit colligit. in vmbroso loco nō fumoso suspēdit et desiccat: in medicis folia et flores abiectis stipitibꝰ ponunt: ꝑ annū seruat: singulis annis renouant.

¶ Gliconiū ſm cōpositorē est pulegiū. Gilibtꝰ ēt in sua descriptione posuit gliconiū qd̄ ſꝫ q̄sdā est mēthastrū. alij dicūt q̄ est calamētū mōtanū: ſꝫ opio modernoꝝ ē si itētio cōpositoris est q̄ ip̄m sit pulegiū nos possimus ip̄m seq.

¶ Timbra. i. saturegia: ſm macrū: idē inenit apud Sera. i caᵒ d̄ saturegia. et hec ē herba q̄ in hortis iuenit. circa istās ait. saturegia cū flores ꝓduc̄ colligat: et i vmbra desiccet.

¶ Pigamum est rutha agrestis ſm Gal'. in octauo de simplicibus. Iteꝫ inuenitur diapigamum. i. electuariū de rutha: cuius descriptio infra apparebit.

Electuarium
ad restaurationē humiditatis. ℞. ligritie: rose: ȥucchari an̄. ℥. ij. dragāti: gūmi ar'. ℥. i. sandali albi et citrini an̄. ʒ. vi. papatte. albi ℥. i. ς. succi ligritie: amidi: portu. scariole an̄. ℥. ς. spodij: gariofiloꝝ: floꝝ vuaꝝ agrestiū an̄. ʒ. iij. cinamomi. ℥. i. storacis: calamite: ȥinȥiberis an̄. ʒ. ij. croci. ʒ. i. penidij. ℥. ij. se. citroli. i. citruli: melonis: cucumeris: et cucurbite an̄. ℥. ς. se. citonioꝝ. ʒ. iij. amigdalarum: pineaꝝ: berberis: sebesten: se. maluc: violaꝝ an̄. ℥. i. syrupi albi quod sufficit.

¶ Istud el'iuꝫ nō est in vsu vua agrestis ſm cōpositorē est lābruscha. Dia. in cap̄. de euāthio inq̄t. euāthiū flos est vitis agrestis: q̄ cū cepit florēre colligēdi sūt flores ipsi et desiccādi: et i testa reponēdi: melꝰ nascit i siria et cicilia. Pli. euātiū flos ē vitis agrestis: q̄ lābruscha dī. Itē alibi. oenātiū vitis lābrusche: vua colligit cū flore: et desiccat in vmbra et c. ꝯpōit āt ab inos qd̄ ē vinū grece: et āthos qd̄ ē flos.

Electuarium
ꝯ lūbricos. ℞. herbe de mōte pessulano. i. santonici lib. i. cornu cerui: vsti. ℥. iij. se. canapis. ℥. ij. cinamomi. ℥. ij. abrotani: absinthij: origani: carui: baccaꝝ lauri an̄. ℥. i. thimi: ȥinȥib. git. i. nigelle nigre: q̄ malachion appellat: lupinoꝝ an̄. ℥. ij. cardamomi. ℥. i. mellis decocti cū gramine qd̄ sufficit.

¶ Istud electuariū non est in vsu. Rainaldus de villa noua in libᵒ 2ᵒ. in cap̄. de lumbricis: et ascaridibus ponit electuariū ad lumbricos necandos expertuꝫ: et illud electuarium videt in aliq̄bus rebus esse idem. veꝝ Nicolaus in sua descriptione plura simplicia habet.

¶ Santonicū ſm cōpositorē: est herba q̄ inuenit in mōte pessulano. Rainaldus loco eiꝰ hꝫ cētonice: q̄ alio noie herba babylonica appellat. et dī esse spēs absinthij: qd̄ apud Sera. schea vocat qd̄ ſm eūdē est absinthiū marinū: et sic est sine dubio. h̄ apud modernos est absinthiū marinū: et est illud qd̄ hodie granela vocat: aut herba marina: aut somēȥina. defert de ianua ad nos: et sunt q vocāt ip̄aꝫ herbā ȥenuinā: et ab aliq̄bꝰ dī semē scm̄. Nicolus florētinꝰ in libᵒ 6ᵒ. in cap̄. de vermibꝰ vētris. et cura inq̄t. dixit iudeꝰ q̄ semē bran. al's. beatū datū in quātitate. ʒ. v. emitti facit nidū vermiū qui appellant cucurbitini penitus: et ego existimo q̄ sit semē sanctū qd̄ vocat semen vermiū. Idē ifra ibidē in vno electuario ait. seminis vermiū: qd̄ dī scm̄ a q̄busdā dī semē satonici: qd̄ idē est ſm modernoꝝ sententiā.

¶ Ceruus aial est satis notū: os q iuenit in corde ipsiꝰ et cornu eius adustū: et alie partes ipsius multa iuuamēta habēt in medicina: sic est notū practicātibꝰ. modus aūt adustionis cornu eiꝰ est q̄ accipiat cornu cerui: et incidat minutim: et ponat in olla in fornace: et ibi dimittat die ac nocte: deide extrahat: si est albū: signū est qd̄ est cōbustū: sin aūt facias iteꝝ tantū: qd̄ sit bene albū: deinde reseruetur.

Filoantropos
℞. folij. i. malabatri: squinātī: cyperi: assari: euforbij: thimi: petrosilij: macedonici: anheti: lapidis lyncis an̄. ℈. iij. ς. cinamo. calami aromatici: polipodij: fisalidos: melanopipis. i. piperis nigri: leuistici: se. petrosellini: se. vrtice: lithos spmatis: bardane: gūmi hedere an̄. ℈. ij. galāge: nardi. i. spice nardi ȥedoarie: betonice: fu. i. valeriane: meu: sparagi: cardamomi: apij: maratri. i. feniculi: eruce: sinapis: orobi albi et rub. an̄. ʒ. ς. gario. ȥinȥiberis: costi: cassie lignee: piretri: celtice: mirabola. chebuloꝝ: corticū olibani: leucopipis. i. piperis albi: carpobalsami: carui: cimini: baccaꝝ lauri: sileris. i. sileris mōtani an̄. ℈. i. olei nardi: pulegij: sambucini. i. d̄ sambuco: muscelei. i. de musco. an̄. ǵ. xv. mellis qd̄ sufficit.

¶ Filoantropos amicus hoīs vl' misericors iterp̄tat. h̄ antidotū apd̄ nos est in vsu. ſꝫ eiꝰ descriptiones sunt diuerse ſm diuersitatē locoꝝ. nā sūt ex hoībꝰ q faciēdo ip̄m errāt: sic ostēdā. Gilibtus de anglia in cap̄. de signis discretionis lapidis renū et vesice hꝫ filoantropon maius et minus: que fere idē sunt. ſꝫ quedā simplicia mutauerit q̄dā omiserit.

¶ Filoantropos etiā aliq̄n inuenit ꝓ q̄dā herba q̄ est spēs lappagi. vn̄ Dia. in cap̄. de aparine inq̄t. aparine quā greci filoantropō vocāt latine purpurea: vel lappago dī herba eiꝰ: cuiꝰ formā ibi docet q̄ apud nos circa hortos nascit: et muros. Pli. inq̄t. aparine aliq onfacocarpō: alij filoātropō vocāt: ramosā hyrsutā q̄nis senisue i orbē ramoꝝ folijs: ꝑ

iterualla semē rotūdū durū ꝛ ꝯcauū subdulce:nascit̄ i frumētario agro:aut hortis pratisue asperitate vestiū tenaci.

¶ Foliū.i.malabatrū sunt ex hoib⁹ q̄ loco ei⁹ ponunt folia gariofi.sꝫ hodierni doctores magis laudāt spicā:aut macē ꝙ̄ folia gario.ꝛ sic meo tp̄e i isto ātidoto macē vidi ponē.

¶ Asari.i.assarabaccare:cui⁹ radix vsui medicine cōpetit. Unde Gal. in 6⁰ simpliciū.assaron.i.assarabaccara. iuuamentum:qḋ est in hac planta sunt radices eius.

¶ Petrosellinū macedonicū fm̄ cōposi.est Alexādrū:vel olixātrū:cuius semen est nigrū:qḋ satis est notum.sunt ex hoibus qui cōponunt in isto antidoto semen petrosellini ꝛ macedonicum:sed errant.nam sapiētes volunt intelligi solū petrosellinū macedonicū:quod est Alexādrum:ꝛ hoc est verū.nam paulo inferius in descriptione huius antidoti recipit̄ semē petrosellini.i.petrosellini vsualis.

¶ Lapis lyncis fm̄ cōpositorē.est lapis qui fit ex vrina lupi ceruarij coagulata in mōtibus. Enax in suo lapidario. in cap̄.de lapide lyncis:dixit ꝙ fit de vrina lupi ceruarij micta:ꝛ in mōtibus coagulata:que in domo seruata generat optimos fungos.Dia.facit cap̄lm de lotio lyncis.i.vrina lyncis:quē multi ligurum vocant.

¶ Fisalidos fm̄ cōpositorē est filipēdula.dant mihi admirationē verba Simo.Januēsis:q̄ dicit fisalidos:vesicha/go:chechengi:cacabū.idē spēs est solatri.fm̄ eniꝫ intētionē suā fisalidos est alchechēgi:qḋ moderni nō approbāt. ipse ēt met supra.in cap̄.de filipēdula.igr̄.filipēdula in antidotario Nicolai:in cōfectione filoantropos:sed manifestū est legētibus Nicolaū in p̄dicto antidoto:nō exp̄ssisse filipēdulā:nisi sub noīe fisalidos:aut igit̄ eius est deprauatus:aut sub noīe textus fisalidos itellexit filipēdulam:ꝛ si sic:sibiipsi ꝯdicit dum dicit ꝙ est alchechengi.veritas aūt est ꝙ filipendula ibi ponit̄ sub noīe fisalidos. Mattheus syluaticus in cap̄.de filipēdula.inquit filipēdula fisalidos patrisciria idē.Itē circa instans.filipendula fisalidos alio noīe appellat̄ in maritimis partibus:ꝛ in apulia:ꝛ in mōtuosis locis repit̄.radix eius p̄cipue medicine cōpetit:per decē annos in multa efficacia seruat̄.in fine autūni colligit̄.Idem in fine ait.valet electuariū hoc qḋ fit ex ea.s.filoantropos ad eadē.apud nos etiā nascit̄:cuius folia sunt similia petrosellino:sed plana ꝛ nō expansa:cum capitello sīle anheto habēte florem albū:radicē hꝫ factā vt peonia: sed minorē:hec apud nos in pratis inuenit̄.

¶ Lithospmatis fm̄ cōpositorē est miliū solis.sꝫ Silibtus ibidē hꝫ miliū solis ꝛ lithospmatis:ꝛ dixit ꝙ ē saxifragia: qḋ credo eē falsuꝫ:sic apparet apud Simonē Ja.in m̄tis locis:vt in cap̄.de calib.ꝛ i ca.de lithospmon:ꝛ sic meo tp̄e ꝯcordati fuerūt doctores ponere in isto antidoto p̄ lithospermate miliū solis:sunt ex hoib⁹ q̄ ponūt selinū spmatis pro lithospmate:sed nō recte:qꝛ ibi hꝫ seminis apij.

¶ Bardana.i.lappago maior.q̄dā personatiā vocauerunt: alij lappā vocāt.quidā sapiētes dixerunt ꝙ bardana:siue lappa ingredit̄ in isto antidoto:qꝛ filoantropos pro herba idē est.vnde Isidorus.lappa dicta ꝙ habeat caulē ingenteꝫ per terrā dispositū:hec a grecis filoantropos vocatur: qḋ vestibus hoīum inhereat ob asperitatem sui.

¶ Orobus albus.i.herbilia alba.orobus rubeus.i.herbilia rubea.de q̄ Dia.i cap̄.de herbo dixit.herbū siue (vt alij) orobū nascit̄ in lēticula.serit̄ etiā:cui⁹ aliud palidū:aliud subruffuꝫ:ꝛ aliud albū.ab Aui.in 2⁰ canō.eodē noīe vocat̄: sꝫ miror:ꝙ ipse in synonymis q̄ sibi attribuunt̄ dicat herbū.i.orobus:ꝛ est amelictarda q̄ est auꝛ romanū:ꝛ achirosa:cui⁹ gūmi dr̄ charabe:qḋ falsuꝫ est.nā herbū est orobū: sꝫ nō charabe:sunt q̄ ponūt vitiā pro orobo:sꝫ errāt:ꝛ mirat⁹ fui de q̄dā apothecario q̄ ponebat loco orobi vitiam. fm̄ āt Gulielmū placētinū herbū est robilia seu cicercula.

Gallia muscata q̄ intrat in p̄ciosis medicinis ꝛ electuarijs sic fit. ℞.masticis.℥.ij.gūmi.s.gūmi ar̄.℥.i. cāphore.ʒ.i.hec aūt bene terant̄ ꝛ cribelent̄:ꝛ trocisci informent̄ cuꝫ aqua rosata:ꝛ siccent̄ in vmbra:ꝛ postq̄ fuerint desiccati terant̄ subtilissime:ꝛ misceant̄ cū.℥.iiij.olei sambucini colati:etiā bulliti ad medietatē cum spēb⁹ istis bn̄ tritis. ℞.cinamomi:gariofiloꝝ:nucis muscate aā.℥.ß. ex omnibus istis bene manibus malaxatis fiant trocis.in medio concaui:ꝛ cum sigillo sigillati ad pondus.℥.i.ß.ꝛ postea vngantur aqua rosata mixta cum musco.

¶ Gallia aūt muscata fm̄ cōpositorē sunt trocisci facti cuꝫ musco ꝛ alijs spēb⁹.quidā dixerūt ꝙ dr̄ gallia:qꝛ p̄ in gallia p̄uintia fuit repta.circa istās dixit:gallia muscata q̄dā dn̄t ꝙ fruct⁹ est:sꝫ falsuꝫ:sꝫ est q̄dā cōfectio ex spēb⁹ aromaticis ꝛ musco.Mesue in distinctione de trociscis posuit aliā descriptionē:que nō cōcordat cū ista:ꝛ p̄pter hoc volūt medici ꝙ qn̄ inuenit̄ in receptis Nicolai gallia muscata:intelligamus de illa que fit fm̄ hoc:idem intelligere debemus in receptis Mesue:apḋ arabes such est gallia. īfra apparebit descriptio Mesue:in tractatu de trociscis.

¶ Oleū sambucinū.i.oleū qḋ fit ex floribus sambach:seu çambach:seu vt vulgo geseminū:cui⁹ modus infra apparebit:hanc cōfectionē opꝫ cōficere cū bona diligētia:ꝛ isti trocisci debēt sigillari cū sigillo fcō:vt docet albuchasim.

Aqua rosata mixta cū musco:sic dꝫ fieri.℞.aq̄ rosate bone ꝛ electe lib.ij.musci boni odoris:nō falsificati aur.i.tere:ꝛ pone i bocia d̄ vitro ꝛ distilla:cū lēto igne paulatim:q̄usq̄ꝫ tota distillet̄:postea repone cā in vase vitreo:ꝛ stringe os ei⁹:ꝛ vtere in istis trociscis:ꝛ vbi opꝫ.

Justinum ℞.cinnamomi:folij costi:nardi.i.spice nardi:cassie lignee:aristologie rotunde: ꝛ lōge:elenij:hyssopi:pulegij:arthemisie:pentaphilonis.i. q̄nq̄ folij:leucopiperis.i.piperis albi:orobi.i.herbilie:petrosellini:leuistici.i.cheisim:macedonici:seminis vrtice:seminis grani solis:citri:saxifragie:iuniperi:seminis sparagi:sileris.i.sileris mōtani:apij:anheti:pigami.i.ruthe:feniculi:anisi:baccaꝝ lauri aā.℥.i.ß.mellis qḋ sufficit.

¶ Justinū aūt a Justino imperatore cōpositū seu inuētuꝫ dr̄.Gilibertus de anglia in cap̄.de signis discretionis lapidis renū ꝛ vesice habet vnā aliā descriptionē que ꝯuenit cum ista.hoc antidotum est multum in vsu.

¶ Elenij.i.enule cui⁹ radix vsui medicine cōpetit.circa instās ait enule duplex est maneries.s.hortulana ꝛ cāpestris: q̄ maioris est efficacie:radix ei⁹ in medicis dꝫ poni:nō folia:ꝛ colligit̄ radix in p̄n⁰ estatis:ꝛ soli exiccat̄:ne humiditate putrescat:per duos annos seruatur vel per tres.

¶ Arthemisia.i.mater herbarum siue berengesis. Pli.inquit.de arthemisia mulieres hanc gloriam affectauere:in q̄bus arthemisia vxor māscoli regis adoptata herba hoc noīe vocatur:que ante partenis vocabat̄:sunt qui ab arthemide que est diana arthemiā cognominatā putāt:qm̄ priuatim medicatur feminarum malis.

Chatarticum imp̄iale.℞.diagredij:mirabol̄.citrinoꝝ:hermodactyloꝝ:çucchari aā.ʒ.iiij.ß.cinamo.nardi:saxifragie:polipodij aā.ʒ.ij.cardamomi:çinçiberis:celtice:melanopiperis.i.nigri:macropiperis.i.longi:gariofiloꝝ aā.ʒ.i.ß.mellis qḋ sufficit.

¶ Chatarticum aūt imperiale.i.laxatiuū pro imperatoribus vel pro alijs delicatis hoībus interpretat̄. Gilibertus de anglia in cap̄.de signis discretionis lapidis renuꝫ ꝛ vesice habet hanc eandem descriptionem.

Litontripon ℞.nardi.çinçi.xilopal.i.ligni balsami:acori:cinamomi:paucedani:meu:melanopipis:leucopiperis:ꝛ macropiperis: saxifragie aā.ʒ.ij.ß.carpobalsami:gario.costi:reupō. ligri.dragā.

alexandri.i.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0044-1

alexādri.i.macedo.camedrei:apij:semis sparagi:basiliconis:semis vrtice:semis citri añ.ʒ.i.⁊.ǧ.xv.folij:croci:squināti:cassie lignee:bdelli.masticis:irei.i.ireos:amomi:leuistici:seminis grani solis:petrosellini: seminis synony.cardamomi:anbeti: euforbij:lapis lyncis:olei nardini ⁊ muscellini añ.℈.i.minus.ǧ.iiij.mellis quod sufficit.

¶ Litōtripon.i.ꝯterens ⁊ frāgens lapideꝫ iterpretat̄.Gilibertus de anglia in ca.de signis discretionis lapidis renū ⁊ vesice ponit hāc eandē descriptionem.

¶ Nardi.i.spice nardi.Aui.in libello de viribꝰ cordis enumerās simplicia cordialia ꝓmittit se dicturū de cypero ⁊ mace i ca.de spica nardi: ⁊ tñ de ea ibi nullū repit̄ fecisse caᵐ.qð ex defectu trāslatoris accedisse suspicādum est.

¶ Paucedanū ꝺm cōposi.est feniculus porcinꝰ:⁊ apð Serap.i ꝓpo caᵒ ē herbaruꝝ.circa istās ait.paucedanū herba est q̄ alio noie feniculus porcinꝰ dr̄.cū aūt iuenit̄ i receptis medicine radix poni dꝫ:qꝛ plus hꝫ efficacie radix collecta ꝑ duos annos seruat̄:ſꝫ meliꝰ ē vt singulis annis renouet̄.

¶ Melāopip.i.pip nigrū:leucopip.i.albū:macropip.i.longū:⁊ hec tria iueniunt̄ aliqñ in receptis sub noie triū piperū:qð idē sūt ex hoib̄ꝰ q nō ponūt in isto antidoto nisi pip nigrū ⁊ albū:sed ꝺm plures tria debent igredi.

¶ Carpobalsami.i.seis balsami:sunt ex hoibꝰ q dicūt ꝙ dꝫ dicē oppobal.⁊ ē succꝰ emanās ab arbore balsami:deꝰ scit.

¶ Reupōticū est radix sil'is reubarbaro:⁊ dr̄ a reu qð ē radix:⁊ pōticū:qꝛ iuenit̄ in isula pōti.vel dr̄ pōticū a sapore: circa istās igt.reupōticū ꝑ decē annos pōt ꝺuari:est āt sil'e reubarbaro:⁊ eligēdū ē qð grauiꝰ ē i suo gñe:⁊ amari saporis:cōtinuū:hñs venulas sic̄ reubarbarū distinctas:nō tingit sicut id:aliquātulū est amarū:⁊ pōticū hꝫ saporem.

¶ Basilicō.i.oçimū gariofilatū:vt dictū fuit.Aui.in.libello de viribꝰ cordis testatus est:ꝙ oçimū est basilicon.

Metridatum magnuꝫ.℞.storacis calamite:gariofiloꝝ:nardi.i.spice nardi:xilobalsami.i.ligni balsami:orobi:lētisci:lacce:dragāti: masticis:galbani:gūmi iunipi:aspalti castorei:offei:bdellij: terre sigillate:mellilori:laudani:oppoponaci:armoniaci:opij: sulphuris viui:ligritie:nitri:hypoquistidos:acacie:rose:camedreos:ipericō:abrotani:peonie:hyssopi:origani: elenij .i.enule:rami cedri:daphnidos:aristologie lōge:cypi paucedani:roris marini:radicū iringi:balaustie:cimaꝝ myrti:psidie:semis romei:sqlle:carpobalsami.i.seis balsami:anisi gīt:iusquiami:cimini:feniculi:cardamomi:sileris mōtani:tesapij:seis ruthe:synony.i.petrosellini agrestis: semis miconis:leuistici:apij:dauci.i.semis pastinace:agrestis:seminis rape:macropipis.i.lōgi piperis:semis vrtice: amomi.ana.ʒ.ij.acori:illapheos:cassami:catbariace: çucoçarie añ.℈.ij.balsami:cinamomi:croci:costi:squināti:çinçi.malabatri:myrre:terbētine:olibani.i.thuris:cassie ligne:agarici:spice celtice:reupontici:ireos:diptami:prassij.i.marubij albi:colloquintide:sticados arabici:artemi.calamenti: scordeon.i.alei agrestis:camepitheos:pipis albi: pipis nigri:semis petrosellini:oçimi:anagodaꝫ:folij aquatici: carthami.i.semis croci hortulani:pētafilonis añ.℈.i.baccaꝝ lauri.℈.5.vini vetustissimi.ℨ.i.mellis quātū sufficit.

¶ Metridatū aūt ꝺm itentionē cōpositoris est mr̄ omniū antidotoꝝ.Gilibertꝰ de anglia i caᵒ de dissinteria itestiali: vel epatica dixit metridatum.i.mr̄ oium antidotoꝝ:vel a metridato rege dictū:sine dubio metridatū ē ꝯfectio magna:sicut tyriaca a metridato rege pōti iuentore dicta.nā cū metridates rex pōti in bosphoro vrbe a Pōpeio ac romanis obsessus eēt:iā de seipso desperās venenū vxoribꝰ pellicibꝰ ac filijs potādū dedit:qð cū ⁊ ipe nouissimo sumpsisset bñficio medicaminū:qbus vitalia sua ꝓmunierat: nequaq̄ꝫ mori poterat:ꝑinde tādē gallo cuidā militi: q iā muro defosso itrauerat vrbē iugulū ꝓbuit:sicq̄ꝫ finiuit vitam.Aui.in 5ᵒ cañ.hꝫ vnā aliā descriptioneꝫ:quā dicit esse descriptionē cōeꝫ:ſꝫ nō ē eadē:veꝝ est ꝙ sūt ex hoibꝰ q faciunt ipm metridatū ꝺm Nicolaū:⁊ sunt ex hoibꝰ q faciūt ipm ꝺm Aui.⁊ ꝓpter id ambas descriptiones annotabo.

¶ Orobꝰ lentisci ꝺm cōpositorē est lacca:sed ꝺm sapientes ille textus est falsus:qꝛ dꝫ dicere orobi ⁊ leuistici:⁊ sic credo eē veꝝ:qꝛ Gilibertus ibidē dixit:orobi leuistici exquo pꝫ ꝙ ꝑ orobū itelligit̄ herbuꝫ:⁊ ꝑ lentisci itelligit̄ leuisticum:qð alio noie ebolsim appellat̄:⁊ sic meo tp̄e concordati fuerūt doctores Papienses esse tenendum.

¶ Gūmi iuniperi ꝺm Mattheū syluaticū est vernix:vt apparet in cap̄.de vernice:vbi sic ait ex auctē Pauli:vernix est gūmi cuiusdā arboris q̄ i christianoꝝ ptibꝰ nascit̄:que arbor iuniperꝰ vocat̄.ǧ pro gūmi iunipi itelligit̄ sandaraca:seu vernix:veꝝ aliq in ista descriptiōe loco gūmi iuniperi ponūt gūmi cedri:vt Gilibertꝰ.Si aūt gūmi cedri ponere volueris ifra in lr̄a de ramis cedri dicā quid sit.

¶ Offei ꝺm cōpositorē est gūmi hedere.Idē exponit Gilibertus ibidem:⁊ hoc est gūmi satis notū vocat̄ ab aliqbꝰ opocisi.nā cisos apud Diasco.est hedera.

¶ Nitrū apud Aui.in 2ᵒ cañ.ē baurach armenū.Jo.Sera. in suo breuiario.in caᵒ de egritudinibꝰ q̄ gñant̄ i auribꝰ.dixit:ꝙ nitrū est baurach rubeū.Idē Serap̄.i libᵒ de simplicibꝰ.in cap̄.de baurach ait.aphronitrū ⁊ baurach.i.nitruꝫ ⁊ spuma nitri spēs baurach:⁊ minere ipsiꝰ sunt sic̄ minere salis.nā ex eo est ad modū aq̄ fluens:deide petrificat̄:⁊ ex eo est qð est i minera sua sic̄ lapis:⁊ ex eo ē rubeuꝫ:⁊ ex eo est albū:⁊ puluerulētū:⁊ multoꝝ coloꝝ:⁊ nitꝝ:q̄uis sit ex spēbꝰ baurach:hꝫ tñ operationes alias a baurach:⁊ ibi Serap̄.de eo multū loqt̄ in h antidoto:sunt ex hoibꝰ:qui ponūt pro eo sal panis:sunt ēt q ponūt sal nitrū:quo vtuntur bōbardarij:⁊ sunt q ponūt sal rubeū vt eis placet.

¶ Rami cedri:ꝺm cōposi.sūt rami iunipi:ſꝫ ignoro:veꝝ ē ꝙ vnū ꝓ alio pōt poni:rami aūt ꝺꝫ Isido.i ca.de arboribꝰ dicit ꝙ sūt:q de trūco manāt sic̄ a ramusculis cetera.ſꝫ cedrus nō ē iunipus:veꝝ ē eiꝰ spēs.Dia.de vtraq̄ꝫ capᵐ fac: ⁊ ingt.cedrus ē arbor:vñ fit pix cedria q̄ ē ꝑua atq̄ꝫ spinosa:⁊ sūt ei due spēs:vna eaꝝ q̄ gerit fructū sil'eꝫ cupsso:ſꝫ ē minor eo multū:⁊ alia gerit fructū sic̄ granū myrti:⁊ hec ē arbor q̄ apud Aui.in 2ᵒ cañ.vocat̄ serbin.⁊ ipe cōputat eā arborē iter gñā arboris pini.eiꝰ lignū noiat̄ lignū mortuorū:qꝛ ꝯseruat corpa mortua a putrefactiōe:⁊ custodit corpora mortuoꝝ:⁊ destruit qð est i eis de hūiditate. Postq̄ꝫ dixi de arbore ipsiꝰ:nūc volo narrare de gūmi ipsiꝰ:qꝛ iuenit̄ aliqñ in isto antidoto loco gūmi iunipi scribi gūmi cedri:sic̄ supra ꝓmisi. Dico ǧ ꝙ gūmi cedri:est quā Aui.i 2ᵒ cañ.vocat chitran:⁊ dixit ꝙ est arbor q̄ noiat̄ alscerbin:⁊ vtus fumi eiꝰ est sic̄ vtus fumi picis:⁊ fit ex eo oleū:cuius separatio est cū lana:sicut sepat̄ ex pice.idē in ca.de pice de ipsa loqt̄:idē in ca.de serbin ait.Serbin ē arbor alchitrā: nos qdē iaꝫ locuti fuimꝰ de alchitrā.Serap̄.i caᵒ de chitrā dixit:est oleū qð egredit̄ ex serbin:⁊ serbin sunt due spēs: de qbꝰ idē narrat:qð narrat ēt Dia.de cedro:meliꝰ aūt alchitran est illð qð est spissuꝫ claꝝ:⁊ hꝫ fortē odorē cū horribilitate:⁊ qñ itingit̄ digitꝰ i eo nō cito fluit ex digito:ꝑꝑ suā spissitudinē:⁊ qñ stila eius cadit in loco remanet collecta:⁊ nō expādit̄:hec a multis dr̄ pix liqda:⁊ ab aliqbꝰ vocatur picula:⁊ ab alijs gūmi cedri:qð idem est.

¶ Daphnidis ꝺꝫ cōpositorē ē laurꝰ.i.folia ipsiꝰ arboris:⁊ nō semē vt qdā crediderūt:qꝛ ifra iteꝝ hꝫ baccaꝝ lauri q̄ sūt fructꝰ eiꝰ arboris.Gal.i 6ᵒ simpl̄.ingt.gar.i.laurꝰ folia huiꝰ arboris:⁊ fructꝰ eiꝰ sūt bacce lauri:ē alia spēs lauri noiata noie lauri:⁊ est plāta parua q̄ noiat̄ laurus alexādrina.

¶ Iringꝰ ꝺꝫ Dia.ē nux agrestis ⁊ ē herba spiosa:cuiꝰ folia i initio comedunt̄:⁊ i sale cōponūt̄:⁊ hec apð Sera.ē spēs cuiusdā herbe vocate cētū capita alba:que apud nos dr̄ a

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0045-6
DFG

multis cardo panis: ⁊ eiꝰ ortus est in pratis: ⁊ in locis sabulosis: nō est aūt secacul vt qdā crediderūt. Auer. i 5ᵒ col. dixit elgarçaria: qd hyspani vocāt panicald: ⁊ in arabico alchartama: ⁊ alij secacul: ⁊ i latio iringi dr̄. Bartholomeꝰ mōtagnana i suis ꝯsilijs: i ꝯsilio de sterilitate dixit: ꝙ iringus ē secacul: qd ē falsū: qꝛ Serap. de vtraqꝫ sepata facit cap. ⁊ h̄ satis ē notū apud sapiētes ꝙ iringꝰ nō est secacul.

Psidie. i. cortex mali granati ꝭm cōpositorem. si autem reperiṫ psigie intelligitur storax liquida.

Romex ꝭ eūdē est semē raffani. Idē Gilibertꝰ dixit romex. i. raffani: ⁊ sic meo tp̄e vidi semē raffani ponere.

Git. i. melāciū. Aui. in sua descriptiōe hꝫ melachiō: ⁊ est opiū: qd falsum est. nā infra in eadē cōfectiōe hꝫ opiū: qd nō est ꝯsonū: de quo ifra. git aūt ꝭm circa instās herba est: q̄ iter frumētū nasciṫ: ⁊ semē hꝫ nigrū triāgulatū: cū i medicina reperiṫ semē: nō herba dꝫ poni: aliquātulā hꝫ amaritudinē: ꝑ hec v̄ba videṫ h̄ auctor denotare illud qd ineniṫ in bladis: ⁊ comediṫ cū frumēto: sed nō recte: qꝛ illud in medicia nullā aut paucā hꝫ efficaciā: sed git qd debemꝰ itelligere est semē nigrū simile semini porri: cū odore iocundo: ⁊ est nigella nigra: cuius caplm̄ iuenies apud Dias. sub noīe melanciū. Itē Pli. git est grecis melāciū: alij melanspmon vocāt: ille qui de nouo scripsit ititulatus lumē malelucens dicit nafeos. i. semē git. i. lappa: qd falsum est. nā ifra hꝫ illapheos: quod est bardana.

Cardamus ꝭm Gal. in. 7. simpliciū est nasturtiū. Idē dixit Gilibertus in eodē loco. ꝭm v̄o illud lumē: quod vocō malelucēs est cardamomū: qd falsum: aliud enim est cardamus: ⁊ aliud est cardamomū: sicut est notū sapiētibus: tesapij ꝭm cōpositorē est semen sinapis vsualis: ⁊ non semen sinapis albe: vt dicit lumē malelucens.

Micon ꝭm compositorē est semen papaueris albi ꝭm lumē malelucens est semē papaueris nigri: qd falsum est: nā micon est papauer: ⁊ quādo inueniṫ papauer: simpliciter de papauere albo intelligitur.

Leuisticū apud Auicē. in 2ᵒ canoñ. vocaṫ cheisim: ⁊ ꝭm quosdā est quā Dia. ligusticū vocat: supra in isto antidoto dictū fuit ꝙ iueniunṫ multe descriptiōes in qbꝰ nō ingreditur leuisticum: sed in loco vbi dixit orobi lentisci dꝫ dicere orobi ⁊ leuistici: quod melius est.

Illapheos idest bardana: siue lapago maior: seu presonatia: quod idem est.

Cassamus ꝭm cōpositorē est panis porcinꝰ. Gilibertꝰ dicit. ciclaminis. i. cassami: ⁊ sic ē. nā cassamꝰ panis porcinꝰ: ⁊ ciclamē idē sūt: hoc a Mesue vocaṫ Artanita: ⁊ ab aliquibus vocaṫ malū terre: ⁊ ab alijs buthormariē: apd romanos diciṫ tuber terre: eiꝰ radix vsui medicine cōpetit.

Cathariace est rasura cornu cerui ꝭꝫ cōpositorē. Gilibertus dicit cathariace: vl' canarthi. i. cornu cerui: çuchoçarie ꝭm p̄fatos auctores: est flos agni casti: circa istās ait. agnꝰ castus frutex est siue arbor: cuiꝰ folia cōpetūt vsui medicine: ⁊ eiꝰ flores: nō aūt radices: flos aūt appellaṫ agnus castus: a vulgaribꝰ aūt qbusdā salices marine vocanṫ. herba etiā vocaṫ agnus castus: ⁊ vbicūqꝫ in receptis simpliciter agnū castū iuenies: itelligas flores: agnus castus in omni tp̄e repiṫ in aquosis locis: flores in vere: ⁊ in autūno colligunṫ: ꝑ annū ⁊ nō plus in multa efficacia seruanṫ: viridis agnus castus maioris efficacie est q̄ꝫ exiccatus.

Balsamꝰ ē liquor emanās ab arbore balsami ꝭꝫ Aui. in 2ᵒ cañ. balsamus est arbor q̄ nasciṫ in egypto: i loco vbi dr̄ oculus solis. ꝭm aūt Dias. nasciṫ solūmō i iudea i curtibꝰ: vel i locis hūidis: ⁊ sūt ex hoibꝰ q sophisticāt ipm̄: sed pōt ꝓbari multis exēplis. p̄ ex eo ꝙ videmꝰ adherere labijs vulnerū eiꝰ ligni: a quo emanauit balsamꝰ: ēt in aq̄ dissoluiṫ. Et ꝓpterea dicūt auctores ꝙ facile de pāno eo infecto lauaṫ. Dia. aūt dicit i aq̄ iniectū. p̄mo petit fundū: postmodū dissoluiṫ: ⁊ totā aquā albā facit: ⁊ ꝓpterea vocat ipsū lachrymū: ⁊ grece dr̄ oppobalsamū. nā opos ē lachrymus velut lac. ⁊ sil'r opofici vocaṫ lac ficulnee ab ipso: sꝫ qꝛ in ptibꝰ n̄ris verū balsamū nō iueniṫ. Cōposuerūt auctores q̄dā olea que p̄nt administrari in oibꝰ locis vbicūqꝫ ingrediaṫ balsamus: de qbꝰ ifra in tractatu de oleis dicitur.

Malabatrū. i. foliū indū: ⁊ nō sūt folia gariofilorū: vt qdā credūt. Gal. aūt in 7ᵒ simpliciū ingt. malabatrū foliū. i. foliū idianū: spice simile est ꝭm virtutē. Diasc. aūt de ipso duo capl'a facit. vnū qd icipit foliū vel folia sūt herbe que in india nascunṫ locis humidis ⁊ paludosis: colligunṫ aūt hec folia in aqua supnatātia: est aūt optimū foliū: qd est leue: ⁊ albidū viscidū: ⁊ suauiter olens in modū spice: gustū nardi referēs. Et aliud caplm̄ fac de malabatro: ⁊ ibi dicit. malabatrū putauerūt multi eē nardi idici foliū: sed fallunṫ ⁊c. circa instās ait. malabatrū: idest folium paradisi: vel foliū albū multū est carum: sed illo caremus: cuius loco ponimus folia gariofili: vel spicā nardi. Auic. in scd̄o cañ. in capl'o de folio in fine dixit: loco eius ponitur pondus de mace: aut etiā de spica: ⁊ sic hodierni loco folij idi ponunt spicam nardi aut macem.

Anagodā ꝭm cōpositorē ē sumach: idē exponit Gilibertus ibidē: sumach aūt apd aliq̄s rossiaricꝰ vocaṫ: foliū aq̄ticū apud auctores nō repio ca. sub illo noīe: verū ꝭm q̄sdā foliū aq̄ticū ē foliū agreste: ⁊ si sic est Dia. de ipso fac cap. sub noīe folij agrestis: cuiꝰ duo sūt gña: masculus ⁊ femia: q̄ saxosis nasciṫ locis sic̄ brion. i. herba epatica vl' alia herba nascēs sup lapides: sꝫ viridiora folia hꝫ sic̄ oliue: ⁊ v̄gā tenerā: ⁊ breuē: ⁊ radicē tenuē: ⁊ florē albū: ⁊ miutū sic̄ miconij. i. papauer: ⁊ ego vidi i ptibꝰ n̄ris foliū aq̄ticū natans sup aquā: cuiꝰ folia sūt maiora folijs oliue: qd est notū.

Musa enea. ℞. pipis albi. ℥. xvij. thuris masculi: myrre: gentiane: iusquiami aū. ʒ. vi. opij. ʒ. iiij. croci ʒ. iiij. minis gra. vij. euforbij: aristologie lōge ⁊ rotūde: mādragore aū. ʒ. i. ⁊. ℈. i. mellis quod sufficit.

Musa enea aūt dr̄ a peritissimo pho: musa iuēta ꝓpe daṫ q̄rtanarijs: ante horā accessionis i modū auellane cū vino calo. Gilibꝰ de anglia i ca. de cura arthetice ꝭꝫ magistros hꝫ hāc descriptionē: h̄ antidotū apd nos ē in vsu: maxime ꝭm istā descriptionē: qꝛ Nicolaꝰ hꝫ vnā aliā descriptionē q̄ vocaṫ musa magna q̄ in vsu nō est: repiṫ ēt qdā fructus vocatꝰ musa: ⁊ iste est fructꝰ in quo peccauit p̄mus parēs.

Micleata ℞. mirabolanorū indorū: chebulorū: mundatorū: ⁊ assatorū aū. ʒ. ij. ß. belliricorū: emblicorū: assatorū aū. ʒ. ij. nasturtij. ʒ. ij. ß. cimini: anisi: marathri. i. feniculi: ameos: carui aū. ʒ. i. ß. infusa in aceto die ⁊ nocte dimittanṫ: ⁊ assata pulueriçenṫ: tūc adde: spodij: balaustie: masticis: sumach: gūmi arab. aū. ʒ. i. ⁊. ℥. xv. fricenṫ oia cū oleo rosato: ⁊ tēperenṫ cum succo myrtino.

Micleata aūt dr̄ expta. ꝓprie valet ad hemorroidas: ⁊ ad vētris tortionē: ⁊ alia multa. Gilibertus de anglia in ca. de diaria hꝫ vnā aliā descriptionē: q̄ silis est huic. Itē Aui. in 5ᵒ cañ. hꝫ vnā aliā: sed nō est silis: nec in vsum venit.

Mirabolani idi. i. nigri q sine ossibꝰ iueniunṫ chebuli ac alie spēs sunt note: ⁊ modū assationis docet liber: q dr̄ bulchasim i libro scd̄o de p̄paratōe medicinarū: q modus iste est: opꝫ ꝙ ibibas mirabolanos idos: vel chebulos: vel citrinos: vel bellericos: vel emblicos: in aq̄ citoniorū. i. in succo citoniorū: aut granatorū acetosorū: aut in succo vue acerbe: deide sicca eos: bñ ⁊ madefac in oleo rosato: vel in oleo de lentisco: aut oleo masticino: vel butyro: vel oleo oliue: deinde assa sup patellā ferreā: vel textā calefactā p̄mo: ⁊ caue ne aduranṫ: ita vt destruatur virtus eorum.

Rosata nouella. ℞. rosarū: çucchari: ligritie aū. ℥. i. ʒ. i. ℈. ij. ß. cinnamomi. ʒ. ij. ⁊. ℈. ij. ⁊. ℥. ij. gariofilorum: nardi. i. spice nardi: çinçibe. galange: nucis musca-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0046-2

DFG

te:zedoarie:storacis:calamite:cardamomi:apij ana.℈.i.ꝛ g.ix.al.viij.mellis quod sufficit.

¶ Rosata autē sm cōpositorē dicitur a rosis ꝛ nouella respectu veteris que recipiebat tabar.i.sulphur viuū: tñ miror qꝛ in ea sulphur viuū nō ingredit̄. Gulielmus placētinus in suo antidotario hꝫ hanc eandē descriptionem.

¶ Apium herba est satis nota.sm circa istans:qñ simpliciter ponit̄:in receptis semen dꝫ poni.Columella in suo lib. de cultu hortoꝝ inqt. Nūc apio viridi crispet̄ florida tellus. Nunc capitis porri longo resoluta capillo.

Rubea trociscata. ℞. ligritie:cinamomi: papaueris albi añ.ʒ.iij.ꝛ.℈.ij.ꝛ.g.v.croci:rose:iusqami: semis apij.añ.ʒ.iij.ꝛ.g.xv.nardi: violaꝝ añ.ʒ.i.ꝛ.g.vij.ʒ. gariofilorum:storacis: opij thebaici.i.illius puintie añ.ʒ. ʒ.troc.croci:magnetis:ꝛ trocisci:hydiocri: myrre:anisi añ. g.xv.mellis quod sufficit.

¶ Rubea aūt dicit̄ ab ipso colore trociscata:qꝛ in ea trocisci igrediunt̄. Gilibertus de anglia in cap.de cura arthetice sm magistros hꝫ hāc descriptionē:idem hꝫ Gulielmus placentinus in suo antidotario.

¶ Uiola apud Dias. vocat̄ hyon:ꝛ est flos herbe que satis est nota.Columella in libro de cultu hortoꝝ inqt. Ponat̄ viola ꝛ nimiū rosa plena pudoris.

Tyriaca magna Gale. ℞.troc.sqlliti.ʒ.ij.ꝛ.℈.ij.piperis lōgi.ʒ.ij.troc.tyri.troc.diacoralli añ. ʒ.i.ꝛ.℈.i.xilobalsa.i.ligni balsami.℈.ij.ꝛ.g.vij. opij: iris .i.ireos:agarici:rose:scordeon.i.alei agrestis:seis rape syluestris:cinamomi: oppobalsami añ.℈.i.ꝛ.g.xiiij.reubarbari:croci:spice:costi:sqnāti:çinçi.cassie lignee:storacis:calamite:myrre:terbētine:thuri masculi:calamēti:diptami:sticados:polij:radicū pētafilon:petrosellini:pipis:apij añ. ℈.i.ꝛ.g.vij.folij.i.malabatri.gūmi ar.acori:calcāti vsti:serapini:terre sigillate:rubee:hypoqstidos.celtice.i.spice romane:camedreos:gētiane:meu:carpobalsami.i.fruct⁹ balsami:amomi:apij: maratri.i.seis feniculi:carui syluestris: sisileos.i.sileris mōtani:anheti:hipericō.i.herbe sci Joannis añ.℈.i.mumie:castorei:oppoponacis:aspalti:galbani: centauree minoris:aristologie lōge ꝛ rotunde:dauci syluatici añ.℈.i.mellis qđ sufficit:que terēda sunt tere:ꝛ gummas in vino liquefactas cū puluere ꝛ melle cōmisce sufficienti vel cū spēbus teras:da in modum auellane.

¶ Tyriaca aūt magna Gal.sm itentionē Nicolai dꝛ tyriaca eē dña mediciaꝝ:q̄ cōposita fuit a Gal.ꝛ sic ē q Gal.cōposuit vnā descriptionē:sic appet apud ipm i tractatu suo tyriacaliū:sꝫ nō vꝛ eē eadē cū ista:sꝫ sit qūocūqꝫ ab hodiernis practicātib⁹ magis est laudata descriptio Andromaci quā Aui.i 5°cañ.ex auctē Andromaci scripsit:qꝫ hec Gal. Andromac⁹ fuit p̄mus ivētor tyri:ac aliaꝝ reꝝ q̄ iuuatiue sunt sup oia venena.nā sic narrat Aui.i.5.cañ.in ꝯfectiōe metridati:dicit q metridates erat rex pōti:ꝛ noiauit eam suo noie:ꝛ cōposuit ipsaꝫ:ꝛ ifra ait.fuit ḡ tyriaca magna in multitudine iuuamēti:deide postq̄ꝫ accidit andromaco illud qđ expt⁹ fuit ipm sup iuuamētū carniū serpētū:ꝛ aliorū addidit i eo trociscos de viperis:ꝛ alteratū ē paꝝ p additionē ꝛ diminutionē ꝛc̄. ¶ Si aūt q̄rat̄ q̄re dꝛ tyriaca: dico q tyriaca:maxie illa q̄ fit sꝫ istā descriptionē dꝛ a tyro serpēte. Dico aūt q tyriaca pōt p̄ mō dici q̄si tyrie caro:qñ in ipso ponit̄ caro tyrie.i.serpētis femine talr noiati:q̄ ēt vipera ꝛ echidna ab auctorib⁹ nūcupat̄:pp quā p̄cipue carnē tyriaca ponit̄ valere ꝯ venena:p̄sertiꝫ aīaliū venenosoꝝ.2° mō pt dici tyriaca a tyros grece latine fortis: est nāqꝫ fortis:ꝛ validissima medicina: p̄sertiꝫ ꝯ venena. Halyab.aūt 10° practice.c.de tyriace vtilitatib⁹:ꝛ pbōne ei⁹ in attrahēdo ait.trahit eteni tyriaca ad se venena: alie aūt tyriace i qb⁹ nō igredit̄ caro tyri dñr eē medicia q̄ valet ꝯ venenū:vt lapis beçaard q ē medicia liberatiua a veneno. Aui.aūt i 2°cañ.c.4.de opationib⁹ mediciaꝝ singulariū inqt. Albeçaar aūt ꝛ tyriaca sūt oēs medicie: q̄rū pprietas est vt ꝯseruēt sanitatē ꝛ vtutē i spū:vt ex eis expellat nocumētū veneni a se:ꝛ q̄si nomē tyriace artificialibus digni⁹ ꝯuenit:ꝛ nomē albeçaar singularis cadētib⁹ sꝫ nāꝫ digni⁹: ꝛ vꝛ q vegetabilia ꝛ mineralia ex artificialib⁹ dignius nomē tyriace sumāt:mineraliā nomē albeçaar:ꝛ vꝛ ēt q nō sit iter ea magna dña. Postq̄ꝫ dixi de beçaard ex auctē Auicē.idē volo dicere ex auctē Nicolai florētini:vt ait in lib°4°in ca.de medicinis beçaaralib⁹a venenis liberātib⁹ i gñali:q̄si in fine cap.inqt.ꝛ qꝛ iste ēt aliqñ beçaar siue tyriaca triplr pñt sumi: vt inuit Serap.in simplicib⁹ cap.de lapide beçaar.vno mō largissime pro oī medicina p̄cipalr: vel secūdario faciente ad liberationē a venenis. alio mō large pro medicinis beçaaralib⁹ supradictis.ꝛ 3° mō stricte.vbi gr̄a.tyriaca pro tyriaca ipsa q̄ est vna cōfectio dicta tyriaca magna:vel liberans: ꝛ dꝛ tyriaca Gal.ꝛ est illa in qua igredit̄ caro tyri:ꝛ nō ppterea vt multi credunt vocata est tyriaca:imo pp sue vtutis tyriacalis excellētiā nomē generis sortita est:ꝛ suo noie meruit appellari: ꝛ est de qua itelligit̄ cū absolute pfert̄:ꝛ silr beçaar stricte sumptū:dꝛ de quodā lapide:q p excellētiā sue beçaaralis vtutis noie gñis ꝯsilr est vocat⁹:de quo lapide hic afferā: q̄ de ipso scripserūt sapiētes.dixit Serap.beçabar est nomē psicū:ꝛ ei⁹ expō est ꝯ venenū vel expellēs venenū ꝛc̄. de lapide beçabar multū loquit̄:sꝫ nō notificat i quo loco generet̄ iste lapis:sꝫ ifra in alia descriptiōe tyriace oñdā: si de⁹ voluerit. Si ēt querat̄ qūo faciebāt antiqui medici medicari illis q a morsib⁹ venenatis fuerāt ꝯtaminati:anteq̄ꝫ habuissent noticiā tyriace:declarat Petrus de ebano seu Cōciliator in tractatu suo de venenis:q sic inqt.septeꝫ sunt herbe hñtes pprietatē liberandi a venenosis cibis:ꝛ potib⁹:ꝛ ꝯferētib⁹ morsib⁹:ꝛ vulnerib⁹ venenatis. Quaꝝ p̄a est ipericon dicta herba sancti Joānis:q̄ alio noie dꝛ pforata:quā Achilles oraculo apollinis i exercitu troianoꝝ dꝛ iuenisse. Scđa est vincetosicū. Tertia ē enula. Quarta raffanus. Quinta diptam⁹. Sexta aristologia lōga ꝛ rotūda. Septima lactucella.quarū vnaqueqꝫ dꝛ eqpollere tyriace:ita vt vulnerib⁹ venenosis:succus alicuius p̄dictarū datus in potu vulnera veneno ifecta purget ꝛ saluet:ꝛ per istum modū oēs antiqui talia curabant vulnera anteq̄ꝫ tyriace habuerint notitiā. Item quelibet predictarum curat morsus venenosos loco tyriace superposita.

¶ Trociscus sqlliitic⁹.i.de sqlla:idē hꝫ Aui.sqlla aūt vocat̄ cepe muris:eo q mures iterficit:ei⁹ vo descriptio ifra apparebit:trocisc⁹ tyri.i.de tyro serpēte. Aui.hꝫ trociscos viperaꝝ:qđ idē est de quo ifra:tyrus autē est serpens dict⁹a multis scurçoni. Serap.in cap.de lapide smaragdi: ait ex auctē Rasis:ꝛ dixit in lib.de pprietatib⁹:si cadat aspect⁹ tyri sup lapidē smaragdi dissoluunt̄ oculi tyri:ꝛ liquefiūt.

¶ Trocisc⁹ diacoralli.i.de corallo. Auic.loco eoꝝ hꝫ trociscos alindaracarō:q sunt trocisci Andromaci de quo ifra.

¶ Rapa syluestris sm Nicolaū est rapistrū vel napus syluestris Aui.loco ei⁹ hꝫ seis napi syluestris rotūdi:qđ apud multos idē est:ꝛ si sic est qđ rapa syluestris sit napus syluestris.ergo est rapistrū qđ a romanis a romoracbia vocat̄: tñ qꝛ nō est aliq̄ auctoritas firma:hic describā formaꝫ rape syluestris ex auctē Serap.q sic:inqt.de mēte Dia.rapa agrestis est plāta hñs multos ramulos:quoꝝ lōgitudo est vnius brachij:nascit̄ in locis siccis:ꝛ hꝫ sūmitates leues: ꝛ folia mollia quoꝝ latitudo est vnius policis:aut amplius parū:ꝛ hꝫ semē in vaginis:ꝛ est semē nigrū paruuꝫ: qđ cū frangitur est albū iterius:ꝛ hec a multis rapilla vocatur.

¶ Terbētia ē rasina:seu lachrima terebitiarbori:q̄ a vulgo

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0047-8
DFG

largatũ solet vocari. Aui. loco ei⁹ hꝫ gũmi alboti qď idẽ ẽ.
¶ Diptamũ ꝑꝫ Pet. de crescẽtijs dr̃ alio noĩe frassinella: qꝛ frõdes hꝫ ad modũ frassini. Seraṗ. de ipso loqr̃ in caṗ. de origano. Auic. loco eius hꝫ pulegiũ indum: qď idez est.
¶ Acorus ꝑꝫ Dia. est herba veneria: vel aphrodisia: vel piper apum: qď satis est notũ. Seraṗ. in ca⁹ de acoro inquit: bueg. i. acorus: ⁊ noĩar̃ spatella. Jdẽ ĩfra ait. succus radicis eius abstergit obscuritatẽ visus: ⁊ radix q̃dẽ acori ĩgredir̃ in cõfectionib⁹ tyriacaꝝ: ⁊ aliorum antidotorum.
¶ Meu apud Aui. in. z. cañ. vocar̃ mu. ⁊ id qď de ipsa planta admistrar̃ in medicina est radix: ille q̇ de nouo scripsit quẽ in plurib⁹ locis vocaui lumẽ malelucẽs: in eadẽ cõfectione loco meu hꝫ fistram. i. valerianã: qď falsum est: qꝛ si Nicolaus vult ꝙ ponamus meu. quare illud lumẽ malelucens vult ponere valerianã: que idem non est.
¶ Amomũ semẽ est minutũ: qď ab oriente defert̃. Papias inq̃t. amomũ dictũ: ꝙ cinamomi odorem hẽat. frutex botruosũz: semẽ redolẽs sibi cõnexũ: flore albo: boiuz sonos suauificat. Seraṗ. in ca. de amomo inq̃t. ameme. i. pes columbi: ⁊ est amomũ. idẽ ĩfra ait auctoritate Humayn filij Jsaac. in tyriaca: amomũ est ex reb⁹ que inebriant. est eniz in ꝓprietate eius ꝙ inebriet: ⁊ faciat dormire.
¶ Carui syluestris. s. semẽ ipsi⁹. Aui. loco eius hꝫ cordumeni: qď idẽ ẽ: ⁊ ꝑ carui agreste nõ ĩtelligir̃ ciminella: vt q̃dã crediderũt: imo ĩtelligir̃ siler creticum: siue cheisim campestre: qď alio noĩe leuisticũ hortulanũ vocar̃: sꝫ lumẽ malelucẽs ĩtellexit ꝑ carui syluestre carui vsuale: qꝛ nõ cognouit differẽtiaz q̃ ẽ ĩter carui syluestre: ⁊ ĩter carui domesticũ. Si ãt q̃rar̃ qualr̃ ipsa tyriaca debeat ꝯfici ĩfra oñdã ĩ alia descriptiõe: ⁊ ibi dabo modũ ipsaz regulariter cõponendi.
¶ Mel. s. mel apũ. Hal. ãt hꝫ mellis attici. i. mellis athenieñsis. nã vide qď Dia. in caṗ. de melle ait: ꝙ ei⁹ gñã sunt duo: vnũ qď cupiliões apes colligũt: que sunt oblõge: aliud qď sub terra inuenir̃: ⁊ atticũ dr̃. idem infra ait. mel autẽ atticũ: qď elimaticũ appellar̃: ⁊ illud qď appellar̃ hypleon bonũ est: ⁊ dulce: ⁊ odoratũ: ⁊ ruffum. Jtem Pli. mellis attici sũma laus toto orbe existimar̃: sed thimũ magis laudar̃: quare in aliq̃b⁹ antiq̃s antidotis mel atticũ mel thimum exponir̃ sine dubio mel atticũ: vt dictũ fuit mihi: dicir̃ ab attica. i. atheniensi regione vbi optimũ mel colligir̃. nã regio attica est regio in qua abundãt ipse apes. Notãduz est ꝙ mel ponẽdũ in cõstructiõe tyriace nõ dꝫ decoq̃: sꝫ tñ ad ignẽ poni quousq̃z eleuauerit spumã: ⁊ tũc ilico sine mora colari: aliter eteniz cõstrui tyriaca nõ posset cuz quãtitate sola mellis in ipsius descriptione posita. Andromachus loco eius habet mellis albasse: de quo infra.
¶ Uinũ. s. vinũ odoriferũ vsuale. Hal. aũt hꝫ vinũ falernũ. i. illius regionis. vñ Papias. Neapolis oppidũ ꝓpe falernum vbi optima vina nascunr̃. Dias. inq̃t vinũ italicũ qď falernũ dr̃: vtilius est maxime vetus: idem ĩfra: vinũ albanum fortius falerno: ⁊ gustu subdulce ⁊c̃. ⁊ sic ꝑ vinũ falernum ĩtelligitur vinũ qď fit in illa regione: ⁊ vocantur vue falerne: qꝛ de eis est copia in regione falerni.

Triphera magna. ℞. opij. ʒ. ij. ⁊. ℈. xv. cinnamomi: gariofiloꝝ: galãge: spice. s. spice nardi: çedoarie: çinçiber. costi storacis calamite: calami aromatici: cypi: ireos: paucedãi: acori: mãdragore: celtice. i. spice celtice: rose: pipis: anisi: apij: petrosillj: feniculi macedonici. i. apij montani: dauci. i. seminis pastinace: agrestis: iusq̃ami: oçimus. i. semẽ oçimi: gariofilati. añ. ʒ. i. mellis: qď sufficit.
¶ Triphera ãt magna dr̃: qꝛ fructũ magnũ ꝯfert mulieribus: ⁊ ꝓprie matricis eaꝝ dãdo qñ dolorẽ matricis patiũtur cũ vino decoctionis altilie. i. mr̃is herbaꝝ: q̃ alio noĩe arthemisa vocar̃. Gilibert⁹ de anglia in ṗ lib. hꝫ vnã descriptionẽ: q̃ idẽ nõ est: veꝝ idẽ in ca⁹ de retẽtione mẽstruorũ hꝫ vnã aliã q̃ est filia huic: hoc aũt antidotũ põt ꝯfici per duos modos. vꝫ. ꝙ ipm põt cõponi cũ opio: ⁊ sine opio: ⁊ illa in qua ponir̃ opiũ appellar̃ triphera magna cũ opio: ⁊ qñ nõ ponir̃ opiũ: tũc appellar̃ triphera sine opio: ⁊ qñ fit sine opio nõ subtrahar̃: nisi solũ opiuz: ⁊ illa in qua ponir̃ opiũ nõ admistrer̃ si nõ trãsiuerint sex mẽses: vt est notũ.
¶ Paucedanũ ꝑm Seraṗ. est herbaturũ: ⁊ apud herbaticos dr̃ feniculus porcinus: cui⁹ radix ac semẽ vsui medicine cõpetũt. veꝝ qñ simplr̃ ĩuenir̃ paucedanũ radix dꝫ ĩtelligi: ⁊ qñ ĩuenir̃ in vna recepta cheisim: ⁊ cordumeni ĩtellr̃ ꝑ cheisim leuisticũ: ⁊ ꝑ cordumeni ĩtelligir̃ semẽ cheisim mõtani: qď est semẽ paucedani: ⁊ hoc apud sapiẽtes est ex secretis simpliciũ: mãdragora apud Auicẽnã in z⁹ canonis vocar̃ Jabrol. cuius radix (vt dicit) hꝫ formã hoĩs: quod nõ credir̃. Columella in libro de cultu hortoꝝ: inq̃t. Mandragore pariat flores moestamq̃z cicutam.

Triophilon ℞. pipis albi. ʒ. ʒ. pipis nigri. ʒ. ij. ciminni añ. ʒ. ʒ. çinçiberis: nitri. i. afronitri piretri añ. ʒ. ij. pipis lõgi. ʒ. ʒ. petrosellini ameos: dauci: anisi: elemni. i. radicis enule: spice cyperi: apij: sisilei. i. sileris: mõtani: costi. añ. ʒ. ʒ. gariofili. ʒ. i. ⁊. ℈. vij. ʒ. dactylorũ numero. xij. florũ ruthe viridis. ʒ. i. ʒ. mellis qď sufficit.
¶ Triophilon autẽ ꝑm compositorez dicitur a viridib⁹ folijs ruthe que in ea ponuntur.
¶ Rutha aũt est herba satis nota. Columella ĩ libro de cultu hortoꝝ ait. Ruthaq̃z palladie bacce victura saporem.

Triasandali Recipe sandali albi rubei: ⁊ citrini: rosaruz: çucchari ana solidos duos: reubarbari: spodij: succi ligritie: semis portulace ana solidũ. i. ʒ. amidi: gũmi arab. dragãti: semis melonis: citrulli: ⁊ est spẽs cucumeris: cucumeris. s. vsualis: ⁊ cucurbite seminis scariole. ana. solidos. i. cãphore. ℈. i. ʒ. alij q̃druplicant pondus rosaꝝ: syrupi rosati quod sufficit.
¶ Triasandali aũt dñr a trib⁹ gñib⁹ sandaloꝝ q̃ ibi ĩtrãt: ⁊ sunt ꝓprie albi dicti: leuci: rubei: rosacei: citrini: dicti: maçari: ⁊ oẽs sunt noti: hoc antidotũ est multũ in vsu. Solidus ꝑm cõpositorẽ in tractatu de põderibus est exagiũ: ⁊ exagium apud eum est dragma vna cum dimidia: ⁊ sic moderni pro solido. ʒ. i. ʒ. ponere solent.

Theodoricon Anacardinũ. ℞. aloes epatici. ʒ. i. ʒ. irei. i. ireos: cassie idest cassie lignee. añ. ʒ. vij. minus. ℈. xvi. çiçiberis: anacardi: carpobalsami. añ. ʒ. iiij. ʒ. folij: spice corticũ mirabolanoꝝ. s. omniũ: meu: epithimi. añ. ʒ. ij. ⁊. ℈. i. gariofili: reupõtici: masticis: sgnanti. añ. ʒ. ij. ⁊. ℈. ij. ʒ. mellis qď sufficit: cõficir̃ sic. Accipe corticũ radicis feniculi bñ abluti ꝯtriti lib. i. ⁊ pone in duab⁹ libris aceti: ⁊ stet ibi ꝑ septẽ dies: ⁊ postea tere ipsas radices: ⁊ in eodẽ aceto coque vsq̃z ad tertiã ptẽ: ⁊ cũ oĩ diligẽtia cola per pãnuz: ⁊ pone in duab⁹ libris mellis dispumati: ⁊ bulliat vsq̃z ad aceti cõsumptionẽ: cũ tali melle cõfice supradicte radices colligant̃ in madio vel iulio: qꝛ ante hoc tẽpus humide sunt: ⁊ post hoc sicce.
¶ Theodoricon aũt anacardinũ dr̃ ab anacardis q̇ ibi recipiunr̃. Aui. in. ʒ. cañ. hꝫ theodoricõ magnũ ⁊ multa alia: sꝫ nõ sunt idẽ: anacardus aũt ꝑm cõpositorẽ est fruct⁹ cuiusdã arboris: que pediculus elephãtis vocatur: idez dicit Simon Januẽsis: sed ꝑm circa instans hoc est falsum.
¶ Feniculus est herba satis nota: eius semen apud grecos maratrũ vocar̃. Nicolaus aũt inq̃t. accipe corticũ radicis feniculi bñ abluti. i. loti: ⁊ sic gñalr̃ apothecarij debẽt scire ꝙ oẽs radices: cortices: folia: ⁊ rami nõ debẽt poni in medicinis: nec debẽt desiccari si ablute nõ sint a terra: ⁊ sordibus eoꝝ: ⁊ desiccant̃ in loco vbi nõ sit humiditas.

Uomitus valens tertianarijs ⁊ q̃rtanarijs: sꝫ maxime cõpetit quotidianarijs. ℞. tapsie. ʒ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0048-4
DFG

ij.assari.i.assare baccare.ʒ.i.cinamomi:mēthe:vincetoxici.i.antiphармaci:croci hortulani.i.cartami:seminis atriplicis ana.ʒ.i.mellis quod sufficit.

¶ Tapsia est herba de qua Raynaldus de villa noua in libro scdo:in cap̄.de scabie ⁊ pruritu ait.Et scias φ tapsia q̄ in h vnguēto itrat ē facta in modū lasulate:siue mēthe romane:⁊ vocaṫ piperia:⁊ loco pipis poniṫ in falsa:⁊ in foro iulij ⁊ in campo ferici tm̄ iuxta murum reperiṫ:⁊ hꝫ acuitatē sicut piper:⁊ est facta ad modum lapacij acuti:siue lasulate.alia vō de tapsia vide ibi.de tapsia etiaꝫ vide supra in cōfectione anacardina.

¶ Atriplex apud Diasc.vocaṫ andrafasis.Auicē.in.2.can̄.duo capl'a facit de eo.vnū sub noie cataf.aliud de crisolocāna:⁊ ibi ait φ est triplex q̄ plurimū iueniṫ in seni.Columella in libro de cultu hortoꝝ ingt.Et grauis atriplici cōsurgit lōga faselus:⁊ hec ē herba q̄ apō hortulanos papiēses bleta alba vocaṫ:cuiꝰ semē vsui medicine cōpetit.

Hierapigra magna.℞.cinnamomi spice.i.spice nardi:croci squināti.i.palee camellorūꝫ assari:xilocassie.i.cassie lignee:xilobal.i.ligni balsami:carpo.i.fructus balsami:violaꝝ absinthij:epithimi:agarici:loco eius poniṫ agaricum trociscatū:rosarū.s.rubearū:turbith:colloquintide:sed loco eius ponunṫ trocisci:alandabal:masticis ana.℈.ij.aloes ad pondus oīum specierū mellis collati dispumati:quod sufficit.

¶ Hiera aūt.i.sacra pigra.i.amara:idē hierapigra.i.sacra amara.vocaṫ aūt hierapigra magna ad driam alteriꝰ que diciṫ simplex:magna dr̄:qꝛ i ea plura ⁊ fortiora simplicia igrediunṫ:⁊ vtraqꝫ possunt cōfici.nā p̄mo ex spēbus hiere magne fit cōfectio cū melle que appellaṫ hierapigra p̄ clysterij.Itē de predictis spēbꝰ cū melle rosato ꝯficiūtur pillule q̄ dicunṫ de hiera magna:seu de hiera maiori:qꝺ satis ē notū:de spēbꝰ aūt hiere simplicis fit hiera pigra cū melle que vocaṫ hiera Gal.⁊ hec comediṫ.Itē de p̄dictis spēbus fiunt cuꝫ melle rosato pillule que dicunṫ de hiera simplici:aut de hiera Gal. vt dictum fuit.

Hieralogodion mefitū.℞.collogntide iterioris polipodij an̄.ʒ.ij.euforbij polij:cocognidij.an̄.ʒ.i.ʃ.⁊.g̃.vi.absinthij:myrre.an̄.ʒ.i.⁊ g̃.xij.cētauree:agarici:armoniaci:thimiamatis:folij spice:squille:diagridij ana.ʒ.i.aloes:thimicomarini:cassie camedrei:bdellij:prasij ana.℈.i.g̃.xiij.cinamomi:oppoponacis:castorei:aristologie longe:triumpiperum:croci:serapini:petrosellini ana.ʒ.ʃ.ellebori albi ⁊ nigri an̄.g̃.vi.mellis quod sufficit.

¶ Hiera aūt.i.sacra:logos.i.ſmo:mefitū.i.ipeditū.Gilbertus de anglia:in ca.de digerēda mā ⁊ euacuāda hꝫ hāc descriptionē.Joānes ꝯcoregiꝰi cap̄.de epilepsia ingt.electuariū solutiuuꝫ:qꝺ dr̄ hieralogodion:cuius descriptio poniṫ a Nicolao:⁊ sic apud oēs hec est illa que debet fieri.

¶ Polliū.i.polliū mōtanuꝫ.circa instās polij diuersa sunt gn̄a que nota sunt ex parte:ſꝫ p̄cipue poliū montanū cōpetit vsui medicine.vn̄ cū simpl'r iueniṫ poliū mōtanum:dꝫ itelligi ⁊ poni cū floribus:per annum seruatur.

¶ Cocognidiū.i.semē meçereon.circa istās in.c.de laureola:dicit laureola frutex est cuiꝰ semē vel fructꝰ vsui medicine cōpetit:⁊ appellaṫ cocognidiū.hic textꝰest falsus.naꝫ cocognidiū nō est semē laureole:sicut apparet apud Dias.in p̄prio ca.ingt.n.camellea aut cocognidion.ergo est meçereon.nam camellea est meçereon:seu herba dicta apud herbaticos oliuella p̄pter similitudinem foliorum.

¶ Thimiamatis ſꝫ cōpositorē est thus iudeoꝝ.Gilbertꝰ ibi dicit thimiamatis.i.coçūbri.ergo est fex storacis ligde q̄ alio noie a multis modernis storax rubea appellaṫ.Isidorus in ca.de odoribꝰ ⁊ vnguētis ingt:odor vocatus ab aere thimiama lingua greca vocatur:φ sit odorabile.naꝫ thimus dr̄ flos:q odorē refert:de quo Virgil.Redolētq; thimo fragrātia mella.Itē Papias.thimiama grece dr̄ φ sit odorabile.nā thimus dr̄ flos:qm̄ odorem refert thimiama incensum.i.cōfectio odoris aromatum.

¶ Thimicōarinū.i.cima thimi:ſꝫ sūt ex hoibꝰ q dn̄t φ thimicōarinū nō dꝫ i isto el'io igredi:ſꝫ nō recte:qꝛ Gilbertꝰ idē hꝫ.Preterea Matheꝰ syl.in l'ra t.igt.thimicōarinū.i.cima thimi:vt in antidotario in cōfectiōe hieralogodion.

¶ De electuarijs ac ꝯfectionibꝰ sup̄ antidotariū Jo.Sera.

Confectio electuarij de lacuna liberās ex venenis perniciosis.℞.luti de lacuna arciatidos ⁊ ē granum iuniperi.an̄.auṙ.ij.coaguli gaçel auṙ.vij.coaguli leporis auṙ.iiij.gētiane:baccarum lauri:aristologie rotūde:⁊ seminis ruthe syluestris:myrre.an̄.auṙ.vnū.teranṫ ⁊ cribellentur:⁊ conficiantur cum melle dispumato:⁊ detur in potu:cuius sit quantitas vt faba.

¶ Istud el'ium nō est in vsu ſm vō itētionē Joā.Sera.est optimū ꝯtra venenū:dr̄ aūt el'ium de lacuna a luto de lacuna:qꝺ est terra sigillata.vn̄ el'iuꝫ de lacuna.i.electuariū de terra sigillata.Gal.in suis experimētis in cap̄.de medicinis Zenonis hꝫ el'ium luti:qꝺ est lutuꝫ sigillatū:ſꝫ nō est idem.Circa instās dixit:terra sigillata:terra argentea saracenica idem est.Ego credo φ textus sit falsus:qꝛ terra argentea est cimolea:⁊ nō est terra sigillata.naꝫ terra sigillata est rubei coloris:cimolea vō est alba:⁊ que purpurea:verū est φ ſm quosdā:terra sigillata alba est cimolea.

¶ Artiatidos ſm cōpositorē est granū iuniperi:granū autē iuniperi apud Aui.in scdo canon̄.vocaṫ abel:ſꝫ male:naꝫ abel nō est fructꝰ iuniperi:imo est bracteos seu sauina.

¶ Gaçel est aīal qꝺ in nostris partibꝰ nō iueniṫ.Auic.in 2° canonis:in caº de musco:ingt.muscus est folliculus aīalis sicut gaçel:⁊ hꝫ duos dentes albos flexos ad iteriora:sicut duo cornua.Serap̄.in libro de simplicibꝰin cap̄.de musco ingt.ex vbo almascadi:i libro auri ⁊ mineraꝝ ⁊ margaritaꝝ:terre in qbꝰ sunt gaçele:musci:⁊ sunt regiones tūbaci:⁊ seni sunt terre ꝯfines:veꝝ muscus regionis tumbaci est melior musco seni:qꝛ gaçele de tūbaci comedūt spicā nardi:⁊ alias spēs odoriferas:gaçele vō de seni comedūt alias herbas ⁊c̄.O quāta diuersitas iueniṫ in isto aīali.nā Aui.vult φ sit sicut aīal qꝺ facit muscum:ideo discordāt:ſꝫ vere sicut dictū fuit mihi gaçel nō est aīal:quod facit muscū:verū habet similitudinem:sed idem non est.

Electuarium altalisafar conferens ad frigiditatem stomachi:⁊ ventositates accidentes in epate:⁊ in stomacho.℞.talisafar.ʒ.v.çinçiberis ʒ.xx.macropiperis.i.pipis longi.ʒ.xij.heil.idest cardamomi maioris:cinnamomi:gariofiloꝝ omniuꝫ ana.ʒ.vij.çuccari quātum est pondus omnium medicinarum:terātur ⁊ cribellentur:⁊ confice cum melle:⁊ detur.

¶ Istud el'ium nō est in vsu:ſꝫ ego solū scripsi vt inotescat nunqd talisafar sit macis:vt quedā synonyma dicūt.Aui.in qnto canonis:hꝫ vnā aliā descriptionē que eadē est.

¶ Altalisafar ⁊ talisafar apud Auic.in 2° can̄.sunt cortices indi:in qbꝰest stipticitas ⁊ acuitas:⁊ odoris boni paruꝫ ⁊c̄.Mattheus syl.in l'ra t.dicit talisafar.i.nux muscata vel arbor.Postea ingt talisafar idē est:qꝺ falsum:sicut ostēdaꝫ.Serap̄.in cap̄.de mace de talisafar loqṫ:⁊ credo φ ſm suā opinionē talisafar sit macis vel ei p̄ximū in virtute:ſꝫ idē nō sunt:⁊ ob hoc possumus dignoscere φ talisafar non sit macis:vt dicit Mattheus sylua.⁊ alij.Nā Joā.Serap̄.in suo antidotario ponit electuarium de talisafar:⁊ el'ium de mace:qꝺ nō faceret si idē eēnt.Frācis cus de pedemōtiuꝫ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0049-2

in capl'o de fluxu vētris oīum modoꝝ ⁊ curis ei⁹ait. ꝙ ta/ lisafar est cortex citri:quod non creditur.

Electuariū de mace qđ ꝯfert ad friditatē stōchi: ⁊ ventositates ex malitia digōnis. ℞. macis gariofiloꝝ:cinami.beil.cinamomi:çinçiberis:assa/ ri.i.assare baccare: oium.ana.ʒ.i.cardamomi.ʒ.v.piperis albi.ʒ.ij.çuccbari.ʒ.xl.terant ⁊ fiat electuarium.

¶ Istud electuarium nō est in vsu:sed in ipso repitur diffe rētia:maxime in mace.nā macis apud Aui.in scđo canoñ. ex auctē filij Mesangue est cortex nucis muscate.ſm vo circa instās.macis nō est cortex nucis muscate. Auer.in 5° coll'.ingt.bes bese.i.macis dī ꝙ sit cortex cuiusdā fruct⁹ q portaṫ de idia. Gulielm⁹ placētin⁹ ingt.macis est cortex nucis muscate declinās ad rubedinē ⁊ citrinitatē. Dias. vo cat eam macbir:⁊ dicit ꝙ est coriū ligni venientis de bar/ barico:coloris ruffi:cū rubore solido ⁊c. Simon Januēsis non negat nec affirmat:an macis sit cortex nucis muscate: aut nō. Multi mercatores tenent ꝙ macis sit cortex vel flos nucis muscate:sed sit qūocūq₃ macis nota est.

¶ Beil.i.cardamomū maius:⁊ ſm Bartholomeū monta/ gnanā est melegeta:⁊ sic hodie tenetur.

¶ Cinami.i.cinamomi grossi:nō ē q̄ ciminū:vt dicūt gda₃ nec est cinamomū finū:q₃ ipse Sera.i pdicto ełario iferi⁹ h₃ cinamomi.i.fini. Nicolaus i suis synonymis dicit.cina mū.i.cinamomū subtile ⁊ optimū:s₃ apud Serap.ē ɔriū: vt apparet apud ipm in cap̄.de cinamomo:vbi dicit:inue nitur alia spēs cinamomi:q̄ dī vasot ⁊ cinamū:⁊ est grosse plante nō habēs fortē odorem:⁊ est debilis virtutis:⁊ hoc est darseni.i.cinamomū grossum dictum scauiçon.

Electuarium de beil ad frigiditatem stomachi bonū est. ℞. beil cardamomi:ne/ remisch:cinamomi:macropiperis.i.longi piperis.añ.ʒ.v. çinçiberis.ʒ.x.cinami.i.cinnamomi grossi.ʒ.iiij.çuccbari. lib.i.mellis quantum necesse est.

¶ Istud electuariū in vsu nō est:⁊ est electuariū de carda/ momo maiore:qđ hodie granū paradisi vocamus.

¶ Neremisch ſm Mat.syl.est rosa asini.ifra in ꝯfectione electuarij letificātis Rasis.ostēdam qd sit neremisch.

Cōfectio de vsnee. ℞. cinami.i.cinnamomi grossi. vsnee:calami aromatici:spice romāe.i.cel tice:masticis:cassie lignee.oium.añ.ʒ.i.floꝝ squināti:costi croci:myrre:oiu₃.añ.ʒ.iij.beil.nucis muscate:masticis:xi/ loaloes.i.ligni aloes:musci:oium.añ.ʒ.5.teranṫ medicine sicce:⁊ ifundanṫ myrra ⁊ crocus cū aliquo potuum conue nientiū:⁊ cōficianṫ cum melle:⁊ administrentur.

¶ Hec ꝯfectio nō est in vsu apud nos:tñ pro declaratione vsnee. Aduerte ꝙ vsnee est musc⁹ quercus:⁊ dī canianus. Serap.ex auctē Dia.dicit vsnee:est res q̄ repiṫ nascēs su/ per arborē serbin.i.cedri:⁊ nucis:⁊ glādiū:⁊ melius ex eo est qđ reperiṫ sup serbin mōtana:⁊ post illud qđ repiṫ su/ per arborē nucis:⁊ melius boꝝ est qđ magis odoriferu₃:⁊ albioris coloris:nigrū vo est malū. Serap.aliud cap̄.facit de vsnee:ꝙ est herba kali nascēs in mari similis vermicu lari:⁊ est illa de qua fit sal alcbali. Leonardus de pda pa/ lea.in cap̄.de cura vndimie ingt.vsnee est qđā supfluitas oriens in truncis arborū:sed alij dicūt ꝙ sunt flores auel/ lanarū:⁊ dicitur vulgari sermone gaçelli.

Cōfectio tyriace cōtra scorpionu₃ morsus. ℞. cala/ mēti fluuialis.i.aquatici:qđ alio noie mē/ thastrū appellaṫ calamēti mōtani.i.nepte.añ.ʒ.vij. gētia/ ne.ʒ.viij.piperis oppoponacis.añ.ʒ.v.ꝯfice cū melle q̄tū necesse est:⁊ detur.ʒ.i.cum vino pontico.i.forti.

¶ Hec confectio nō est in vsu:sed ſm itentionē Jo. Sera. valet cōtra morsum scorpionū mirabilr̄.diciṫ aūt ista cō/ fectio tyriaca:nō ꝙ ipsam ingrediaṫ tyrus:sed solūmodo dī tyriaca a tyron quod est contra venenum.

¶ Scorpiones sicut inquit Aui.in 4° canoñ.in fen.6.i tra/ ctatu qnto.in cap̄.de punctura paruoꝝ ⁊ venenosoꝝ ⁊ mor/ su eoꝝ loquens de specieb⁹ scorpionis syluestris.

¶ Dixerūt qdam ꝙ scorpio femina maior est masculo:ma sculus eni₃ extenuatus est:⁊ minut⁹:⁊ femina pinguis ma gna ⁊ aculeus femine est subtilis:⁊ masculi aculeus ē gros sus:⁊ iferius ait.estimauerūt qdā ꝙ scorpiones sunt nouē coloꝝ.s.albi citrini rubei:⁊ cinerity ferrādi:⁊ virides ⁊ de eis sunt aurei habētes nigras caudas ⁊ extremitates cau/ darū:⁊ de eis sunt vinosi coloris in quoꝝ ꝑcussione sentiṫ punctura acus ⁊ dolor nociuus:⁊ de eis sunt fumosi:⁊ acci dunt de morsu eoꝝ risus:⁊ permixtio rōnis ⁊c.

¶ De ꝓprietate que repiṫ in radice collogntide ꝯ morsu₃ scorpionis ait Serap.in cap̄.de collogntida ex auctē Ra sis dicēs.dixit mihi qdā ꝙ radix colloquintide est melior medicia q̄ eē possit pūcture scorpiōis:⁊ arabes hnt ipsam pro cōi ⁊ manifesta medicia ad hoc:⁊ dixit mihi arabs ꝙ scorpio pupugerat filiū suū i 4.or locis corpis:⁊ dedit sibi i potu.ʒ.i.de radice collogntide:⁊ sedata sūt statī oia q̄ pa/ tiebaṫ:ēt Aui.i ca° de cura scorpionū supradictoꝝ silr̄ ait.

¶ De ełarijs ac ꝯfectionib⁹ ſm Rasim in 5° Almāsoris.

Electuarium ad scabiē ⁊ pruri/ tū valēs in tracta tu 5° Almāsoris in ca.de pruritu ⁊ scabie:⁊ magnis pustulis. ℞. mirabolanoꝝ:citrino rū:ptē vnā.sene fumiterre añ.ptē mediā: succi absinthij quātū ad eoꝝ sufficit ꝯsper sionē:aliquotiēs aūt addiṫ huic medicine absinthij quātū 4° pars mirabolanoꝝ:⁊ ꝯficianṫ oia cu₃ melle:⁊ sumaṫ ex ea q̄tidie quātū ē auellane magnitudo.

¶ Istud electuarium nō est in vsu:sed generaliter loco hu ius electuarij vtimur vnguento quodam pro scabie cuius cōpositio nota est aromatarijs.

¶ Auellana aliqñ sumiṫ pro fructu aliqñ pro pondere: vt apud Auic.in distōne de pōderib⁹:⁊ est pōdus aurei vni⁹. q̄ est.ʒ.i.⁊ semis vnius dragme:vt dicit Simō Januēsis. Auellana vo pro fructu ſm Isido.dī ab auellano cāpanie oppido vbi abūdant.hec a grecis pōtice appellanṫ: eo ꝙ circa pōticū mare abūdant. Rasis dicit ꝙ de pdicto ele/ ctuario datur quātu₃ est auellane magnitudo:magnitudo auellane apud Aui.est sicut granū lauri:vt dī in suo cap̄.

Electuariū de nucleis fructuū i tractatu 5° Almā/ soris in ca.de his q̄ augēt spma:⁊ que valent ad erectionē virge. ℞. amigdalarū auellanaꝝ:nu/ cis indice:pineaꝝ enucleataꝝ:granoꝝ cbilcbil:granorum çeilē:grani viridis:oium ana ptes equales:çinçiberis: pi/ peris longi:semis peonie.ana tertia₃ partis:penidi ex çuc charo tm̄ ꝙ tēperari possint: sumaṫ ex eo in mane quoti/ die ad oui magnitudinem:⁊ in sero tantūdem.

¶ Istud electuariū nō est in vsu:ipse enim Rasis appella/ uit istud electuariū de nucleis fructuū:sed ſm intētionem meā videṫ eē ide₃ cū illo qđ repiṫ apud Aui.in 3° cañ.qđ noiaṫ ꝯfectio de medullis:⁊ sine dubio idē sūt:s₃ differūt solū in re vna:⁊ hoc est ꝙ Rasis h₃ auellanaꝝ. Auic. loco ei⁹h₃ fisticoꝝ:⁊ vt certior reddaris ifra ponā descriptionē do. Aui.⁊ videbis in quo cap̄.ipse describit eā. Simplicia vo que sunt declaranda declarabo.

¶ Nux idica ſ₃ Serap.est neregil.⁊ sic credo eē bene ex/ positū.nā Auic.in cap̄.de nuce indica.in scđo cañ.dicit:ꝙ nux idica est neregil. P. Aui.in eadē cōfectiōe h₃ neregil. quod idem est sicut ifra ostendam.

¶ Grana alcbicbil:vł cbilcbil sūt semia granati syluestris: vt repio apud Joānē Sera.in ca° de fluxu mēstruoꝝ:qui ingt.sumanṫ grana syluestria:⁊ sūt grana alcbicbil. Etiam

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0050-3
DFG

vide apud eundē in ca. de egritudinib⁹ gingiuaꝝ ꝙ simil'r
dicit. Itē Auicē. in. 2°can̄. in cap̄. de grano alchichil sic ait.
granū alchichil est sicut pip albū maius cartamo: nō pure
rotūdū: ꝛ frāgit a medulla vnctuosa boni saporis ꝛc. po/
stea statim ibi dicit. gdaꝫ aūt dixerunt ꝙ est semē granati
syluestris: ꝛ dixerūt isti. eius radix est almugat: ꝛ sic est ꝙ
granum chilchil est semen granati syluestris.

¶ Granū alçeilē ſm Aui. ē pip nigrū: ꝛ sic dicit Mat. sylua
ticus: ſꝫ ambo errāt: salua ipsoꝝ reuerētia. nā Sera. de gra
no açelē caplm facit dicēs: ꝙ est granū pingue i magnitu/
dine pipis citrinū: ꝛ hꝫ bonū saporē. ōfert ex terris barba
rie: ꝛ noiat pip nigroꝝ: post statiꝫ ait. veꝝ ſꝫ vitatē pip ni
groꝝ est aliud: ꝛ sic est ſm opionē Simonis Januē. Bar/
tholome⁹ mōtagnana in suis ꝯsilijs in ꝯsilio de sterilitate
ait. granū alçeilē sūt radicule pue cōtorte: nodose: subcitri/
ne: in sapore notabil'r dulces: subē viscose: quas icole Ve/
ronēses furrasiū vocāt. loco eius ponunt testiculi vulpis.

¶ Granū viride apud Auic. est fructus arboris terbētine: ꝛ
arbor ipsius apud arabes dicit botin. Serap̄. cap̄. de tere/
binto dicit: ꝙ sunt duaꝝ specieꝝ. s. domestica: ꝛ syluestris:
domestica vō est botin ſm veritatē: ꝛ fructus eius est gra
num viride. ꝛ syluestris est lentiscus: ꝛ ambe habēt gūmi.
ſm Isidorū gūmi lentisci est mastix.

¶ Peonie. s. semen ꝛ satis est notū. Aui. loco peonie hꝫ ne/
remisch: quod ideꝫ est. Antonius musce ingt. nomē herbe
peonie a grecis dicitur penthorobon: alij bicliodenaꝫ: alij
aglaofotis. Itali peoniam vocant.

¶ Penith ex çucchraro sunt penidie. Auicē. loco penith hꝫ
penidiorum. nam idem est.

Electuarium de seminib⁹ in qnto Almāsoris: in
ca. de his que augēt sperma: ꝛ que
valent ad erectionē virge. ℞. semis baucie: idest pastina/
ce: semis napoꝝ: cepaꝝ ac raffani: ꝛ sparagi: atqꝫ semis al/
phasasa: ꝛ eruce: semis pineaꝝ: medulle iterioris: granorū
chilchil. i. granati syluestris: granoꝝ çeilem: tuderi: lingue
auis. i. seminis fraxini: secacul: idest sigilli sancte Marie:
been albi ꝛ rubei: satyrionis. idest testiculorū vulpis: costi
dulcis: çinçiberis macropiperis. i. pipis lon. nasturtij: om/
nium. ana. terant: ꝛ cū melle conficiantur.

¶ Istud eṫium apud nos nō est i vsu. Mesue i suo antido/
tario hꝫ vnā aliā descriptionē: sed nō est silis huic. ſm vō
Nicolaū florētinū. Electuariū de seminib⁹ est diaspmatō:
sicut ostēsuꝫ fuit. simplicia que sunt declarāda declarabo.

¶ Alfasasa ſm Serap̄. est chabodab. sed ſm Aui. est cot. ꝛ
ibi dicit ꝙ est alistiscat. ꝛ noiant alfasasat. Aliud cap̄. facit
de ipso in lr̄a. r. qō di ratuba. hec in hyspania nascit: ꝛ est
spēs trifolij: vt apparet apud Simoneꝫ Januenseꝫ. in ca°
de ratba. Dias. vocat ipsam medicam. Isidorus vō medi/
cam iter legumina scripsit.

¶ Tuderi sic est noiatū apud Auicē. in scdo can̄. sed apud
Dias. est orminon: de quo supra in triphera Galeni.

Cōfectio tyriace de terra sigillata in 8° Almāsoris.
in cap̄. de venenis ꝛvenenosoꝝ morsib⁹: ꝛ
eoꝝ curatōe ꝛ cautela. ℞. terre sigillate: baccaꝝ lauri: vtri
usqꝫ ptes eq̄les terant: ꝛ cū butyro vaccino inūgant: ꝛ cū
melle cōficiant: ꝛ recōdant: est enim nobile.

¶ Descriptio isti⁹ tyriace apō nos nō est valde i vsu: tn̄ re/
perit apō apothecarios: maxie Mediolanēses. Gulielm⁹
placētin⁹ i suo antidota° describit vnā descriptionē: q̄ ea/
dē est: ꝛ illa descriptio est ex auctē Ras. Auic. i fen. 6. q̄rti
can̄. i ca° de canone curationis ei⁹: q i potu sūpsit venenū.
hꝫ vnā aliā descriptionē: ſꝫ nō est silis huic. tn̄ differūt pa
rū iter se. Nā Aui. i sua descriptiōe hꝫ ireos. Rasis vō nō.
Aui. ēt dicit: ꝯficiant cū oleo. Rasis vō dicit cū melle. In
reliqs vō nō differūt: tn̄ illa Ras est nobilior q̄ꝫ illa Auic.

¶ Terra sigillata est terra rubea que oib⁹ nota ē. apō Aui.
vocat lutū sigillatū. Serap̄. ex auctoritate Dia. ingt. terra
sigillata est sigillū marinū: ꝛ est sigillum lacce: ꝛ est vna ex
terris almairim: ꝛ multi ex lutis assimilant illi ꝛ sigillant:
ꝛ color eius est similis colori magre. i. sinopodie.

Cōfectio tyriace ad morsuꝫ rutelle vtilis: ꝛ fuit ap/
probata in octauo Almāsoris in caplo de
morsib⁹ rutelle ꝛ sibth ꝛ aranei. ℞. nigelle. ʒ. x. dauci. cimi
ni ana. ʒ. 5. seminis babel: gallaꝝ cypressi. an̄. ʒ. iij. spice ide
baccaꝝ lauri: aristologie lōge: carpobalsami. i. seminis bal
sami: cinamomi: gētiane: seminis andachoche: semis apij
ana. ʒ. ij. confice cum melle: ꝛ detur ex eis ad nucis magni/
tudinem cum vino veteri.

¶ Hec ꝯfectio apud nos nō est i vsu: ſꝫ qr Rasis dic ꝙ est
vtilis ꝛ approbata scripsi illā. Nicol. florētinus in lib° 4°
in cap̄. de punctura aranei ꝛ rutelle describit vnaꝫ descri/
ptionē que est ex auctoritate Rasis: ꝛ est eadem huic.

¶ Rutella āt ſꝫ Rasim est aial puo araneo assimilatū qō
vocat phihit: muscas venari solitū. Aui. in 4° can̄. i fen. vi.
in cap̄. de spē araneaꝝ: ꝛ alsceiben: ꝛ rutellaꝝ dic rutella ē
aial sile aranee q̄ noiat alfebed ꝛ est venatrix muscarū: ꝛ
spēs ei⁹ sūt plēs: ꝛ ſm qō dicit Gal. sunt duodeciꝫ spēs ꝛc.
ibi Aui. de oib⁹ spēbus loqtur: ꝛ describit formas ipsaꝝ.

¶ Abel ſꝫ Serap̄. est sauina: ꝛ sic exponit Simō ianuēsis:
ſꝫ apud Aui. est fructus iuniperi: qō credo sit errore trāsla
toris. Nicol. vō florentin⁹ in p̄dicta cōfectione loco babel
hꝫ seminis iuniperi: qō nō est bene expositū. naꝫ certū est
ꝙ Serap̄. ꝛ Simon Januensis habēt maiorem auctorita
tem in simplicibus q̄ꝫ Aui. ac Nicolus: scias aūt ꝙ exposi/
tio falsa Nicoli est ex auctoritate Aui.

¶ Galla cupressi. i. nux cupressi. Auicen. in scdo dicit cupres
sus nominatur in siria arbor altem ꝛ romane cupressus.
hec arbor satis est nota.

¶ Handacocha ſm Aui. alia est syluestris: ꝛ alia est dome/
stica: ꝛ alia egyptiaca: ꝛ fit ex sem ine eius panis: est aūt tri
foliū vel spēs eius sicut apparet apud Serap̄. in cap̄. de an
dacocha. nā ipse Serap̄. sine dubio vult ꝙ hādacocha sit
trifolium: ꝛ sic est. Etiam Nicolus in p̄dicta cōfectione lo
co andacoche hꝫ seminis trifolij: qō idem est.

Cōfectio electuarij letificātis in nono Almansoris.
in cap̄. de melācholia. ℞. melisse. i. oçimi
citrati: corticū citri: gariofilorum: gallie muscate: masticis:
croci oriētalis: cinamomi: nucis muscate: cardamomi: ne/
remisch: been albi ꝛ rubei: çedoarie: doronici: se. oçimi ma
ioris: semis oçimi gariofilati: oiuꝫ an̄. ptes equales musci
quātū est decima pars vni⁹. deinde sumant chebuli. xx. ꝛ
emblici. xx. terant: in trib⁹ lib. aque decoquant donec ad
vnā redeāt ꝛ colent: i colatura vō mittat mellis lib. i. dein
de bulliāt donec aqua ꝯsumpta sit. post h̄ ex melle ꝯficiā/
tur p̄dicte spēs: qō tn̄ in pondere sit triplū ad spēs: de quo
cū necesse fuerit ad magnitudinē auellane sumēduꝫ est.

¶ Istud electuarium est illud quo nos vtimur. Mesue in
suo antidotario hꝫ vnā descriptionē que noiat electuariū
sarborteng: ſꝫ nō ē silis huic: ſꝫ vna alia descriptio q̄ repit
apud eūdē in cap̄. de mania ꝛ melia sanguinea vī quasi eē
eadē cū ista. Bartholomeus mōtagna. in suo antidotario
hꝫ vnā aliā descriptionē: ꝛ est ex auctoritate Rasis: ſꝫ no/
bilior oium est ista. Scias ēt ꝙ Rasis in libro diuisionuꝫ
in loco vbi ait. melācholia ꝛ timor. hꝫ vnā aliā descriptio/
nē: sed nō est eadē: nec fit ſm illam descriptionem.

¶ Crocus oriētalis. i. croc⁹ cōis seu vsualis: alter vō croc⁹ di
hortulanus: ꝛ ifectiuus: eo ꝙ ex ipo sericū tingit: ꝛ est flos
cartami cui⁹ semē appellat ginco: ꝛ Dia. vocat ipm cinicū.

¶ Neremisch: apud Auicen. in 2° canon̄. est flos: ꝛ cortex: ꝛ
capita similant maci: sed est minus rubeus ad citrinitatē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0051-9
DFG

declinans:ꝛ est aromaticus ꝛc̄.neqꝫ per id cognoui qd sit. Simon Januē.ingt neremisch:ſꝫ in arabico neremisch ē: vt Aui.describit:ſꝫ nec Simō vī cognouisse qd eēt. Mattheus syluatic⁹ dicit:ꝙ neremisch est semen rose asini vel flos ipsius. Aui.i suis simplicib⁹ in fine antidotarij ait.neremisch.i.musaba:ꝛ est flos peonie vel peonia:ꝛ sic credo eē bn̄ expositū.nā sicut dictū est. Mattheus sylu.dicit:ꝙ neremisch est flos rose asini.Auer.vō in 5° coll.dicit peonia.i.rosa asinoꝝ.ꝑterea vide apud Jo.arculanū in cap̄.de melia q describit ꝑdictū elīum ex auc̄te Rasis:ꝛ ibi ingt. neremisch.i.semē peonie. Bartho.mōtagna.hꝫ loco neremisch peoniā:q̄ idē est.Hētilis vō sup 5° canon̄. Aui.ignorauit qd eēt neremisch.Dicit.n.ibi ꝙ Cōciliator dicit falsuꝫ in cap̄.de cholica.dum dicit ꝙ neremisch est semē peonie: ꝛ sic ego reperi apud Conciliatorem dr̄ia ducētesima nona q̄ ē penultima oiuꝫ suaꝝ dr̄iaꝝ.dic̄.n.ibi.neremisch .i.peonia:ꝛ sic ex meo iudicio Cōciliator ꝛ alij bn̄ dixerūt: ſꝫ Hētilis nō bn̄ dicit:sic̄ ostēdi supra ꝑ supradictos auctores:ꝙ veꝝ neremisch est flos peonie vel semē ipsi⁹. Preterea vide ēt ꝙ Rasis in elīo de nucleis fructuū hꝫ seminis peonie:ꝛ Aui.in eadē ꝯfectiōe hꝫ neremisch:qd idē est.

¶ Oçimū maius de ipso nescio qd dicaꝫ:qꝛ de ipso iter doctores repio varias opiones:ſm Hētileꝫ dī oçimū maius: qꝛ maiora folia hꝫ alijs spēb⁹oçimi:qd nō credit̄. Mesue in sua practica in caplo de mania ꝛ melīa sanguiea:in q̊dā antidoto ingt.scessabrā.i.oçimi maioris.Serap̄.vō de ipo spāle caplm̄ facit sub noie oçimi carmeni:ꝛ ibi dicit scessabrā.i.oçimū carmenū.Etiā Auic.in 2°canon̄.de ipso caplꝫ facit sub noie boalmarā:ꝛ dicit ꝙ est scessabrā. Neqꝫ ꝑ id cognoui qd sit. Mattheus vō sylua.in cap̄.de senatiōe dicit:ꝙ scessabrā.i.nasturtiū aquaticū siue crisonū:ꝛ sic credo eē bn̄ expositū:ꝛ q mihi nō credit videat ꝑmo:ꝙ Mesue vult ꝙ scessabrā sit oçimū maius. Et apud Serap̄.est oçimū carmenū:ꝛ apud Aui.est boalmarā: ꝛ apud Mattheū syl.est senacion.si vō legis cap̄.de oçimo carmeno.i. maiore apud Serap̄.cū cap̄.de boalmarā.Apud Aui.ꝛ cū cap̄.de senatione apud Mattheū sylua.videbis ꝙ in rei veritate vere idē sunt. Quidā putabāt ꝙ eēt scebrā.i.esula:ſꝫ nō est ꝯsonū:qꝛ Aui.in 3° canon̄.in cap̄.de medicinis cordialib⁹hꝫ alcesbebrā:ꝛ semē ei⁹:ꝛ tn̄ ibi esula nō cōueniret. Postquā ondi de oçimo maiori:ſm auctores supradictos:ꝛ feci videre ꝙ volūt ꝙ sit senatiō:ſꝫ ſꝫ cōpositorem aliud est vt repit̄ apud ipm̄ Rasim in lib° 2° afor.de experimētis ꝛ ꝯsiderijs in quodā emplastro ingt.seminis basiliconis gariofilati:semis basilicōis maioris qd vocat̄ burūgi.i.cubebe:ſm Mattheū syluaticū:tu vō cōsidera.

¶ Oçimū gariofilatū:apud Serap̄.est berēgemisch eo ꝙ odorē hꝫ similē gariofilis. Rasis i electuario tres spēs oçimi ponit.s.melissaꝫ:idest oçimū citratū:oçimum maius ꝛ gariofilatuꝫ:due alie spēs oçimi reperiunt̄:ꝛ sunt proprie amechin:ꝛ bedarog:idest oçimum nō gariofilatum.

¶ Emblici vō sūt mirabolani emblici. Rasis ingt.sumantur chebuli:ꝛ emblici:ꝛ terant̄:ꝛ in trib⁹ libris aque decoquant̄ donec ad vnā redeāt ꝛ colent̄:i colatura vō mittat̄ mell' lib.i.deide bulliāt donec aqua cōsumpta sit:ꝛ h̄ mel apud modernos appellat̄ mel emblicoꝝ:ꝛ sic apud oēs ē certū ꝙ Rasis vult ꝙ iste sit modus faciēdi mel emblicorū:de quo vide Joānē Mattheū gradi i cap̄.de vermib⁹ q in vētre nascunt̄.q sic aitꝙ itelligere debeam⁹ per mel emblicoꝝ:qd repit̄ in fine capituli elīarij:qd vocat̄ letificans:ibi.n.ipse Rasis docet ꝯficere mel emblicoꝝ h̄ mō. ℞.mirabolanoꝝ:emblicoꝝ recētiū numero.xx.terant̄: ꝛ i trib⁹ libris aq̄ coquant̄ donec ad vnā librā redeāt:deide fortiter exprimātur:ꝛ in illa collatura addat̄ mellis dispumati libra vna.ꝛ sil' coquant̄:dōec aq̄ ꝯsumpta fuerit:tūc deponat̄ ab igne:ꝛ illud erit mel emblicoꝝ:qd igredit̄ in electuario de gēmis:ꝛ in triphera de epithimo:ꝛ i alijs cōfectionib⁹:si autē mel chebuloꝝ facere volueris facias sicut mel emblicoꝝ:apponēdo chebulos loco emblicoꝝ.

Electuariū qd omni epilepsie spēi remediū affert in nono Almāsoris i cap̄.ꝓprio de epilepsia. ℞.piretri:sisileos:sticados:oiuꝫ.an̄.ʒ.x. agarici.ʒ.5. cordumeni.i.carui agrestis recentis ꝛ acuti:asse optime.i. asse fetide:aristologie rotūde omniū an̄.ʒ.i.5.deide extrahat̄ succus ex squilla:ꝛ mixtus cū pari quātitate mellis coquatur:ꝛ cōficiant̄ ex eo species:ꝛ fiat electuarium:ex quo patiens quotidie sumat:ꝛ caueat sibi a grossis cibis.

¶ Jstud elīum apud nos nō est valde in vsu:ſꝫ Mediolanēses eo magis vtunt̄:ꝛ maxie ſm istā descriptionē supra. in tractatu Mesue scripsi vnā aliā:sed nō est similis huic sicut ostēdi. Rasis vō i libro diuisionū in eodē caplo.scribit vnā aliam:sed nō est eadem:sed illa videt̄ magis concordare cum illa Mesue q̄ȝ ista.

¶ Epilepsia vel epilēsia.i.morb⁹ caduc⁹:eo ꝙ cadat patiēs cū ea capit̄.pedicon a pueris qb⁹facili⁹ ꝛ sepi⁹ accidit.naꝫ pedia grece puer. Rasis ibi ait:cū aliqs cadit i terrā ꝛ torquet̄ ꝛ cōmouet̄ ꝛ itellectū amittit dicimus ipm epilepticum eē:qd si spuma exit ꝑ os:aut se cōmingit:aut sperma egredit̄:aut egestio passio:tūc est prauior ꝛ vehemētior.

¶ Experimētū mirabile ad epilepsiā:qd allegat Serap̄.in cap̄ de lapide smaragdo dicēs:ꝛ q defert in anulo smaragduꝫ ꝑseruat illū ab epilepsia:qn̄ iduit eū in suo digito anteq̄ȝ supueniat ei epilepsia:ꝛ ꝓpter hāc cām docent̄ reges ꝙ suspēdant smaragdos ad colla suoꝝ filioꝝ statim quando nascuntur:ne superueniat eis epilepsia.

¶ Sisileos.i.sileris mōtani. Miror ꝙ ipse Rasis in libro diuisionū in ꝑdicta ꝯfectiōe dicit:ꝙ sisileos est aniudē romanū:ēt Aui.in 2° canon̄ ait.sisileos est alaniudem romanū:ſꝫ hi viri nō bene senserūt:aut ꝙ eoꝝ littera est corrupta:nō.n.sisileos ē aniudē:vt isti dixerūt:qꝛ alaniudē apd Sera.in ꝓprio cap̄.dī ꝙ est foliū arboris asse fetide. Preterea vide apud eūdem in cap̄.de agarico q ingt.ex auc̄te Dia.agaricū eē similē radici anindem.i.arboris asse.s.asse fetide:ꝛ sic est. Jteꝫ Stephanus scripsit bardelū pro aniudem:qd est silphium:ifra apparebit electuarium de aniudem:ꝛ ibi melius ostendā si deus voluerit.

¶ Asse optime.i.asse fetide:in descriptione Mesue reperitur aliquādo scriptum hasce qd est thimus:sed debet dicere asse vel assa:idest assa fetida.

Electuarium diamuscū ꝑciosuꝫ in nono Almansoris i cap̄.de tremore cordis. ℞. masticis:cinamomi:semis oçimi maioris: de quo dictū ē. semis oçimi gariofilati.i.basiliconis:seis mellisse.i.oçimi citrati vel citrarie:semis sisimbrij:semis sansuci:macropipis:oiuꝫ ana ptes eq̄les:ex qb⁹oib⁹ pulueriçatis.ʒ.x.sumātur:margaritaꝝ minutarū:coralli rubei:carabe sete crude: been albi ꝛ rubei:folij oium ana.ʒ.x.musci:tubaci: corcomij puri.ʒ.5.Cōficiant̄ cum melle de mirabolanis chebulis. Hoc enim electuarium ad frigiditatem stomachi ꝛ digestiue egritudinem optimum existit.

¶ Jstud electuariū diamusci ꝑciosi apud nos nō est i vsu: sed illa descriptio qua nos vtimur est ex auc̄te Mesue: ꝛ ſm illā pōt fieri dulce ꝛ amarū:sicut apparet supra:in isto vō Rasis igrediunt̄ quedā simplicia que declarabo.

¶ Sisimbriū.i.mentha aquatica siue balsamita:vt dictuꝫ est supra in cōfectione de xiloaloe.

¶ Sansucus.i.maiorana:siue per se que satis est nota.

¶ Musci tubaci.i.illius regionis.nā repit̄ apud Serap̄.in ꝓprio ca°de musco. Musc⁹ regiōis tubaci est melior musco seni duab⁹ causis: vna est qꝛ gaçelle tubaci comedunt

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0052-5
DFG

spicam nardi:ꝛ alias spẽs odoriferas. Gaçelle ṽo de seni
comedunt alias herbas ab istis q̃s diximus odoriferas.

Confectio de scoria ferri in 9° Almanß.in capꝰ de
hemorroidibꝰ ꝛ fistulis ꝛ nagadys que
in ano fiũt. ℞.mirabolani nigri.i.idi:vt repiꝫ apȯ Sera.
ꝛ Mesue:bellirici:emblicoꝝ:oiuꝫ añ.ʒ.5. spice:sqnãti:cy/
peri:çinçib.pipis:ameos:olibani.i.thuris boni oium añ.
ʒ.ij.scorie infuse in aceto ꝑ hebdomadã vnã:ꝛ postea tor/
refacte.ʒ.i.5.ꝯficianꝫ oia cũ melle dispumato qȯ fuerit co
ctũ cũ apoçimate emblicoꝝ:sicut in cap.de melia noiaui/
mus.de quo quotidie ad nucis magnitudinẽ sumatur.

¶ Hec cõfectio apud nos est in vsu:ꝛ maxime ꝭm istã de/
scriptionẽ. Ipse ṽo Rasis in 9° Almãso.in cap.de his q̃ cõ
fortãt stomachũ:ꝛ ciboꝝ ꝑficiunt digestionẽ hꝫ vnã aliaꝫ
descriptionẽ:sed nõ est eadẽ:nec fit. Itẽ apud eundẽ in li/
bro diuisionũ caplo de medicinis stõchi habenꝫ tres de/
scriptiones.quaꝝ vna valet ad debilitatẽ stomachi:ꝛ hec
cõficiꝫ cũ melle:alia cũ lacte acetoso:alia cũ vino:sed non
sunt in vsu. Mesue in cap.de vlceribus auriũ:hꝫ ꝯfectio/
nẽ de scoria ferri:sed illa adoperaꝫ cum lycinio qȯ nõ fit.

¶ Scoria ferri de ipsa dictuꝫ est:ꝛ silr de ꝑparatione ꝛ de
correfactione. Rasis ṽo inqt.ꝙ ista cõfectio debet cõfici
cũ melle dispumato:qȯ fuit coctũ cũ apoçimate emblico/
rũ:sicut in caplo de melãcholia noiamus:ibi ṽo nõ repiꝫ
apoçima emblicoꝝ:veꝝ est ꝙ ipse in caplo noiato de me/
lancholia:hꝫ decoctionẽ de epithimo:ꝛ si facere volueris
predictã confectionẽ:oportet facias predictã decoctionẽ:
sicut infra ostendam:vt ipse Rasis describit.

Electuarium de baccis lauri:in 9° Almãsoris in
caplo de cholica. ℞. folioꝝ ruthe
siccoꝝ.ʒ.x.ameos:cimini:nigelle: cheisin.i.leuistici:origa/
ni:carui alexãdrini:amigdalaꝝ amaraꝝ:melanopiperis.i.
piperis nigri:macropiperis:mẽthastri:dauci:acori:bacca/
rũ lauri:castorei oiuꝫ añ.ʒ.ij. serapini.ʒ.iiij. oppoponacis.
ʒ.iij.cõfice cũ melle dispumato eiusdẽ ponderis.

¶ Illud electuariũ apud nos est multũ in vsu.ideꝫ Rasis
in libꝰ diuisionũ.cap.de medicinis cholice:hꝫ vnã aliã de/
scriptionẽ:sed nõ est eadẽ:nec fit ꝭm illã. Etiã Gulielmus
placẽtinꝰ in suo trac.de ꝯfectionibꝰ hꝫ vnã aliã descriptio/
nẽ que est eadẽ:ꝛ est ex aucte Rasis q fuit ꝑmus iuentor.

¶ Alexãdrinũ.s.semẽ eius qȯ a modernis macedonicũ vo
caꝫ siue petrosellinũ macedonicũ:ꝛ est qȯdã semẽ nigrũ:
qȯ apud oẽs satis est notũ. Ille ṽo qui scripsit librũ intitu/
latũ lumen apothecarioꝝ:sed est lumẽ malelucens in ꝑdi
cta cõfectione nõ posuit semẽ alexandrinũ:cũ in ea rõna/
biliter debeat poni. Nicolus floren.in trac.7° gnti libri in
cap.de preseruatione a generatione lapidis.inqt. macero/
nis.i.alexandri:in alys hꝫ macedonicũ.i.alexandrum.

¶ Oppoponax est gũmi satis notũ:arabes vocãt iansur vl
iansir:de q̃ dixerũt mihi qdã sapiẽtes ꝙ illud vocabulũ:
qȯ repiꝫ apud Aui.in 3° cañ.in fen.xxi.in cap.de cura ꝑfo
cationis matricis.vbi ait.alsosir ṽo cũ ex eo i potu sumiꝫ:
est in eo sanitas:est corruptũ.nã dꝫ dicere iansir.i.oppopo
nax.ꝛ sic vide ꝙ ipse in 2°.in cap.de oppoponaco qȯ mira
biliter laudat illum in illa materia:qdam existimauit ꝙ
esset çedoaria:sed ignoro:qꝛ ipse Auic.in cap. de çedoaria
de ipsa nõ loqtur in illa mã:sicut facit de oppoponace.

Confectio de enula in libꝰ diuisionũ in cap. de me/
dicinis epatis. ℞. aristologie.s.rotũde:
çiçi.enule sicce:istirgar:eruce:seis apy:feniculi:anisi:ame/
os añ.ptes eq̃les teranꝫ ꝛ aggregenꝫ cũ melle:ꝛ fiat.

¶ Hec confectio apud nos non est in vsu:tamen simplicia
que sunt declaranda declarabo.

¶ Enula apud Dia.vocaꝫ elleniũ. Macer dic. Enula quã
vulgus elnam vocat.eleniũq3 dicꝫ.a medicis est forma
cognita cũctis. Isidorus in cap.de oleribꝰ dicit.inula quã
rustici alan vocãt. Pe.de crescẽtys dicit enula nõ seriꝫ:qꝛ
semẽ nõ hꝫ:sed plantaꝫ. Corona eiꝰ tota vel maior ps eius
in terra pingui:ꝛ alte fossa:radix eiꝰ ꝭm circa istãs cõpetit
vsui medicie. Papias ait.alan herba radicis aromatice ꝛ
est inula. Pli.igt.inula q̃ꝫ a ieiunis cõmãducata dẽtes cõ/
firmat si vt eruthã ẽ terrã nõ attigit ꝯdita tussiꝫ emũdat.

¶ Istirgar ꝭm Matth.syl.est salsa q̃ fit ex aniudẽ. H apud
Auic.in 2° vocaꝫ astirgar:ꝛ dꝛ ꝙ est ꝓpinqua aniuden.i.
plãte:cuiꝰ gũmi est assa ferida:sꝫ nõ affirmo ꝙ istirgar fit
aniudẽ:sed loco eiꝰ poniꝫ gũmi ipsiꝰ qȯ est assa fetida.

Confectio ad crepatos in libro diuisionuꝫ.cap.de
medicinis vrine.nõ est in vsu:simplicia
ṽo que sunt declaranda declarabo.

¶ Cypressus apud Auicẽ.nominatur in siria arbor alten:ꝛ
romane cupressus. Rasis dicit.cypressi nucis:sed ego pu/
to ꝙ vult dicere nucis cypressi:que sunt note.

¶ Sansuci.i.maiorane sicut dictum est supra.

¶ Mugath.i.radix granati syluestris. Aui.in 2° de ipso spe
ciale caplm facit:sꝫ ignorauit qd eẽt:ꝛ redarguit dicẽtes:
ꝙ eẽt radix granati syluestris.ipse ẽt in caplo de grano al
chilchil.i.granati syluestris dic.ꝛ dixerũt isti eiꝰ radix est
almugath.vide etiã de mugath apud Simonẽ Ianuẽseꝫ.

¶ Gluten pisciũ.i.colla pisciũ q̃ fit ex intestinis pisciũ. hec
apud grecos ictiococolla dꝛ. Nicolaus florẽtinus in libro
7° in caplo de curatione hernie siue ramicis ait. Glutinis
scriptis.al.pistatoꝝ.i.colle de piscibus ꝛc̃.

¶ Finita sunt electuaria ꝛ cõfectiones Rasis.nunc ṽo in/
cipio ab Auic.seu abhoali sup suo antidota.s.5° cañ.

Tyriaca ꝑma Aui.ꝛ est descriptio An
dromaci. ℞.trociscoꝝ sqlle:
añ.ʒ.xlviij.trociscoꝝ vipere.ʒ.xxiiij.troci/
scoꝝ alindaracaron:pipis nigri:opy añ.ʒ.
xxiiij.cinamomi.ʒ.xij.rosaꝝ.ʒ.xij. seis na/
pi syluestris:scordeon:radicis lily celestis:
agarici:succi ligritie:olei balsami añ.ʒ.xij.
myrre electe:croci:çinçiberis:reubarbari:pẽtafilonis:ca/
lamẽti mõtani:prassy:seis macedonici:sticados:costi ama
ri:pipis albi:macropipis:pulegy indi:olibani.i.thuris:sq/
nãti:gũmi albotim:cassie lignee:nigre:spice.i.nardi:spoly
mõtani:oiuꝫ añ.ʒ.vi.storacis liq.seis apy:siseleos.i.sileris
mõtani:ameos:camedreos:camepiteos : succi hippogsti/
dos:spice celtice:schee mõtane:foly gẽtiane:seis feniculi:
terre sigillate rubee:cholchotar:adusti:amomi:acori : na/
sturty al.carpobalsami:hipicon:su:gũmi.i.gũmi aꝫ.cordu
mẽi:anisi:acatie:dauci:bdelly añ.ʒ.iiij. beçard:aspalti:op/
poponacis:cẽtauree mino.aristolo.rotũ.oiuꝫ añ.ʒ.ij.casto
rei:serapini añ.ʒ.iiij.mell dispumati lib.x.vini antiq odo/
riferi lib.iij.liq̃fiant q̃ de eis liq̃scunt ꝛ ifundanꝫ q̃ infun/
dunꝫ:ꝛ teranꝫ sicca:ꝛ cribellenꝫ:ꝛ ꝯficianꝫ cũ melle:ꝛ po/
nanꝫ in vase vitreo:aut plũbeo:aut argẽteo : ꝛ nõ ipleanꝫ
vas:imo sit in eo supfluitas vt respiret medicina:ꝛ omnes
medicine ꝑter mel ꝛ vinũ sunt.lxiiij.medicine.

¶ A tyro serpẽte dꝛ tyriaca:ꝛ maxime ꝭm istã descriptio/
nẽ:qꝛ repiunꝫ multe alie tyriace q̃ nõ dñr a tyro:vt est ty/
riaca diatesseron.i.de 4°ʳ rebus:sic dcm̃ fuit:ꝛ est tyriaca
rusticoꝝ:qȯ est aleũ agreste:ꝛ est tyriaca de fussio.i.troc.
alchaochion:ꝛ est tyriaca de terra sigillata:ꝛ multe alie ty
riace repiunꝫ:q̃rũ descriptiones nõ ingrediꝫ tyrus:vnde
per hoc moderni distinguunt ꝙ tyriaca dꝛ medicina que
valet ꝯ venenũ:vt beçahar:qȯ apud arabes sigt oẽm me/
dicinã liberãtẽ a veneno. vid Aui.in 2° cañ.ꝑ cap.de areo/
lis venenoꝝ.qui inqt.tyriaca beçahar interficit veneno/
sa ꝛ expellit venenũ. Serap.dicit lapis beçahar.i.lapis li/
berans a venenis.nã tyriaca albeçahar est nomẽ persicũ:

⁊ est expellens nocumētum:⁊ hoc nomē cadit super duo. vnū est qđ cadit sup oēm medicinā cōuenientē alicui veneno:eo ꝙ resistit virtuti ei⁹:⁊ expellit nocumētū ab eo per ꝓprietatē q̄ est in ea.⁊ 2ᵐ est qđ cadit sup lapidē notū qđ cōuenit oibus venenis.ipse Serap.ibi nō loq̄ꝛ in q̄ iste lapis iueniaꝛ:verū ipse docet discernere ab alijs lapidib⁹ ei simil̄ātib⁹.in fine vō ait.abdalaanarach vidi lapidē beçabar fili⁹ almirama murū custoditionis legis dei:⁊ est verū ꝙ ipse emit lapidē istū:⁊ dedit ꝓ pcio lapidis beçabar palatiū corduba in pn⁹ belli.Et iste lapis (vt dicit enax in suo lapidario) est qdā lapis m̄tū charus legib⁹ q gn̄aꝛ in oculis ceruoꝝ:in oriētē qui cū serpētes comedūt deponētes seniū vt fortiores fiāt intrant flumē vbi moranꝛ imersi vsqꝫ ad caput tādiu q̊usqꝫ sentiāt virtutē veneni separatā:interea lachrymā emittūt que coagulata in oculis iterdū vsqꝫ ad magnitudinē nucis desiccaꝛ donec cadat cum de flumine exierit:⁊ sic iueniꝛ:⁊ hec dr̄ venenoꝝ tyriaca.

¶ Hec descriptio istius tyriace reperiꝛ in multis alijs locis:naꝫ Rasis in 8° Almāsoris in cap.de morsib⁹ viperarū hꝫ vnā descriptionē.Gulielmus placētinus in suo antidotario hꝫ vnā aliā. Jo.Serap.in suo antidotario hꝫ vnā aliā. Halyabas in decimo practice hꝫ eādeꝫ.Nicolaus ēt in suo antidotario hꝫ vnā aliā:sed illa est ex auctē Galeni sicut dixit:⁊ dr̄ ꝙ est dn̄a medicinaꝝ:⁊ Galenus ipsaꝫ cōposuit:sed in veritate sicut inq̄t. Aui. Halyabas ⁊ alij auctores dicūt ꝙ descriptio radicalis ē andromaci ⁊ est melior alijs descriptionib⁹.sꝫ veꝝ est ꝙ fuerūt plures medicoꝝ:sic Gal.Democrit⁹:⁊ alij q voluerūt in ea addere vl̄ minuere de pōdere:sed nec̄itas nō erat: qꝛ Andromacus predictā descriptionem cōposuit cū tanta diligētia:ꝙ nō erat necessitas ꝙ aliqs in ipa adderet nec minueret aliqd: in tēpore vō antiquo vtebanꝛ metridato loco tyriace: vt dicit Auicen.sed postq̄ꝫ accidit Andromaco illud qđ expꝑtum fuit super iuuamentū carniū serpentū ⁊ alioꝝ:addidit in eo trociscos de viperis.i.de tyro:in reliqs vō nō diminuiꝛ metridatū a tyriaca nisi in re vna:qđ est venenuꝫ serpentū:⁊ sic ista descriptio domini Auicē.est descriptio radicalis andromaci:ipse Auic. habet tres descriptiones: sed pma est nobilior alijs:⁊ sic hodie nostri medici volūt ꝙ ista descriptio sit illa qua vti debemus:sed in nr̄is partibus repiunꝛ rari apothecarij faciētes ipsaꝫ:sed emunt a mercatoribus Januēsibus:q̄ nō hꝫ tantā virtutē quātam dixerunt auctores eaꝫ hīe:⁊ h̄ est (vt credo) qꝛ nō faciūt ipsam ꝺm intētionē Andromaci.⁊ scias pro certo ꝙ allocutus fui illos q faciūt ipsaꝫ.⁊ scio ꝙ decipiunꝛ in multis simplicibus:⁊ nō cognoscunt certitudinē reꝝ:sed quō debeat experiri ⁊ ꝓbari bonitas tyriace statim declarabo.

¶ Expꝑientia tyriace:si erit bona aut mala:vt docet Andromacus Auic. Jo.Serap.Gulielmus placētinus: ⁊ Halyabas est talis.Dicunt:accipiaꝛ gallus syluestris vel domesticus:sed syluestris est melior:⁊ existimant ꝙ sit fasian⁹: qꝛ ipse est sicciorис cōplonis q̄ꝫ domesticus:⁊ mittaꝛ sup ipsuꝫ aīal venenosuꝫ:vel ponaꝛ de aliquo veneno in vulnere paruo facto sup alam sinistrā ꝓpe coxā:⁊ post h̄ deꝛ in potu cum vino de tyriaca.⁊ ponaꝛ de ea etiā in vulnere post venenū spāliter cū aīal icipit debilitari:tūc si aīal vixerit erit tyriaca bona ⁊ bone etatis:si moriꝛ erit praua. Alia ꝓbatio.si deꝛ tyriaca illi q sumpsit opiū vel iusqamū nigrū:vel corticē mādragore.⁊ si tyriaca destruxerit virtutē alicuius istoꝝ venenoꝝ erit bona.Alia ꝓbatio est:vt si hō sumet chatarticū ⁊ cōsidereꝛ:tunc si soluerit euꝫ sumat in potu tyriacā:tūc si retinet eū est recens ⁊ bona:⁊ si nō est mala.Vide ḡ si cognoscere volueris tyriacā bonā a mala.Postq̄ꝫ ostēdi de ꝓbatione ipsius:nūc volo ōndere quāto tpe debet ꝑmanere ipsa tyriaca anteq̄ꝫ dispenseꝛ.

¶ Sciendū est igiꝛ ꝙ ꝺm Andromacū ⁊ Auic.debet stare per sex mēses anteq̄ꝫ hādiaꝛ ad minus. vn̄ qn̄ est īfans.s. ante sex mēses stupefacit:de qua Gentilis ait.dicunt qdaꝫ sapiētes ꝙ tyriaca noua stupefacit per opium:qđ natura separat ab alijs:⁊ mādat illud per partē dolentem.

¶ Si queraꝛ quot res ingredianꝛ in ista tyriaca dicaꝛ ꝙ cōputatis simplicibus ⁊ cōpositis ipsaꝫ ingrediētib⁹ sunt ad numeꝝ.lxiiij.duob⁹ liquorib⁹.s.melle ⁊ vino exceptis.

¶ Si etiā queraꝛ in quo vase tyriaca melius ꝯseruet in h̄ est regula:qꝛ cōiter ꝯseruant ipsaꝫ in vasis plūbeis:sꝫ male:qꝛ plūbū attrahit ad se venenositatē:nec dꝫ esse de ferro:qm̄ pars vasis q̄ vacua remaneret posset fieri eruginosa:⁊ illa erugo ꝓpter ꝑmixtionē tyriace opportunā:⁊ ipsi⁹ tyriace ebullitionē cōicare posset ipsi tyriace aliqd de venenosa nā sua:nec dꝫ eē de auricalco:qm̄ ipm pncipalr̄ fit ex ere:nec dꝫ eē de cupro:qm̄ ipm fit ex pte eris:nec dꝫ eē de peltro:qm̄ ipm cōponiꝛ ex pte plūbi:imo ꝯseruaꝛ aureo vl̄ aurato:argēto vl̄ argētato:stāneo vl̄ stānato:vitreo vel vitreato:vel marmoreo:seu de alabastro bn̄ polito ⁊c̄.

¶ Si etiā queraꝛ quot annis durat tyriaca dicaꝛ ꝙ Auic. ibi de ipsa loqtur dicēs:⁊ tyriace qdē adsunt infantia ⁊ pubertas:⁊ adolescētia:⁊ senectus:⁊ mors.⁊ fit īfans post sex mēses.deinde incipit in pubertate ⁊ augmēto vsqꝫ ad tps in quo stat p.x.annos in regionibus calidis:⁊.xx.annos in regionib⁹ frigidis:deinde stat aut.x.annis:aut.xx.deinde declinat:aut post.xx.annos:deide post.xl.annos.deide expoliaꝛ virtute tyriace:aut post.xl.annos:aut post.lx. ⁊ fit vna ꝯfectionū declinata a gustu tyriace:⁊ opꝫ vt deꝛ i potu morso de illa que est recens ⁊ fortis:⁊ reliqs qbus in potu datur de illa q̄ est debilior:⁊ fortasse est necesse vt in potu detur morso recenti ex medio aureo vsqꝫ ad aur.i.⁊ ex eis qbus distinguiꝛ inter illā que est recens ⁊ fortis:⁊ iter antiquā ⁊ debilē ⁊ malā dcm̄ est paulo supius:vbi dixim⁹ de ei⁹ experiētia.Cōmuniter aūt teneꝛ ꝙ tyriaca duret in in bonitate annis.xxx.aut.xl.post illud est debilis.

¶ Notādū est ꝙ melius tēpus cōstruēdi tyriacā est tēpus veris ⁊ tēpus estatis:qꝛ tyriaca iuxta auctoꝝ sentētiā sex mēsibus ꝑmanet anteq̄ꝫ ꝑfectissime cōmisceaꝛ:qđ eqdeꝫ albucasis q̄rta particula açarauij:post descriptionē tyriace:⁊ oium trocis.ipsam ingrediētiū expresse innuit dicēs: ꝙ post sex mēses cōpleꝛ temperamētū tyriace:⁊ fermētatio:⁊ ad min⁹ post sex mēses administrari pōt:vt dcm̄ fuit.

¶ Postq̄ꝫ dixi de ꝓbatione ipsius:⁊ alia:nūc volo ostēdere de mō cōficiēdi ipsaꝫ:vt docēt Andromacus ⁊ Rasis dicētes.necessitas est vt sumamus opiū:⁊ myrraꝫ:hippoqstidos:⁊ serapinū:succū liqritie:⁊ storacē liqdā:⁊ acatiā: ⁊ oppoponacū:⁊ oia hec in mortario posita cū pauco melle dispumato moueanꝛ donec mollescant.deinde ex vino infundanꝛ:⁊ ꝑ tres dies in vase vitreato manere ꝑmittātur:postea spica:⁊ cinnamomū:⁊ çinçiber:⁊ cassia lignea: ⁊ nasturtiū atqꝫ castoreum:⁊ foliū:⁊ terra sigillata:⁊ cholchotar:⁊ aspaltū:ac amomū.naꝫ hec trita in mortario cōmisceanꝛ:⁊ ex vino aspganꝛ donec vnianꝛ:deinde mel:⁊ gūmi arabicū:⁊ terbētina:⁊ galbanuꝫ:⁊ balsamū:sumanꝛ ⁊ in caçola posita donec mixta sint aggreganꝛ q̄ talr̄ ꝑparata alijs medicinis q̄ in mortario sunt adiunganꝛ:⁊ cum oia simul fuerint teranꝛ ⁊ agitenꝛ donec bene sint mixta: deinde qđ ex eis fit in pixide argentea aut in vase plūbi q̄ medicamē hoc in duab⁹ partib⁹ sui capere possit reponaꝛ. vas aūt in quo ponaꝛ nō oportet ꝙ sit plenū cuius os cuꝫ corio optime ligeꝛ quottidie tn̄ discooperiaꝛ ac per vnam horā manere ꝑmittaꝛ:ex hac quoqꝫ etiā medicina nō nisi post sex mēses aliqd sumaꝛ:⁊ illo mō fiat:⁊ scias ꝙ i pmo mēse oi die bis.vꝫ.mane ⁊ sero per mediā horaꝫ vel circa tyriaca ipsa est fortiter agitāda ⁊ cōmiscenda:⁊ semꝑ postea suo

stea suo coopertorio obturāda ac sigillāda. Scdo autem mēse oi capite q̄tuor dieꝝ semel tyriaca ipsa est ꝑ mediā horā silr bn̄ agitāda ꝛ cōmiscēda. In tertio vo mense oi capite septē dieꝝ semel ipsa est consilr cōmiscēda. Quarto aūt mēse oi capite decē dieꝝ semel silr per mediā horā est ꝑmiscēda. Quinto vo mēse silr qndeciꝫ dieꝝ capite est cōmiscēda. In capite aūt sexti mēsis silr semel per mediā horā est ꝑmiscēda. Postmodū vo tāq̄ ꝑfecte cōmixta dimittēda est optime obturata: aliqñ tn̄ in tpis ꝓcessu cum opportunū videreť: ꝑcipue ꝓpter ebullitionē ipsius tēpore caumatis factā nō cōuenit ipsam aliqualr permiscere. Postq̄ ostēdi cōficere ipsaꝫ: nunc vo intentio mea est declarare illa simplicia que magis difficilia sunt. ꝛ pmo incipio a trocis. squille: quoꝝ descriptio infra apparebit. Dalyabas hꝫ troci. hausali: qđ idē est. nā hausal est squilla.

¶ Troc. de viperis. i. de tyro. s. de femina est certū ꝙ tyriaca diciť a tyro serpēte. Dalyabas hꝫ trociscos tyric: ꝛ idē est: īfra in sua descriptione melius oñdā si deus voluerit.

¶ Troc. alindaracaron. i. andromaci. Gal. loco troc. alindaracaron habet troc. diacoralli: de qbus infra.

¶ Napus syluestris est rapistrū siue rapistri: ille vo qui de nouo scripsit lumē malelucēs hꝫ semē synapis: qđ neq̄ bn̄ fcm̄ est: sic ostēdā. Gētilis aūt ignorauit qd eēt: sed ego aggregaui auctores q scripserunt ꝑdictā descriptionē: ꝛ vidi intētionē oium: nā vidi ꝙ Andromacus habꝫ rapistri. Auic. hꝫ napi syluestris: ēt Gulielm⁹ placētin⁹ hꝫ napi syluestris: ꝛ ibi dic. ꝙ est rapistrū. Democrit⁹ vo hꝫ rapistrū: qđ ideꝫ est. Dalyabas aūt hꝫ seis rape syluestris: qđ fm quosdā est idē. Ergo si napus syluestris est rapistrū. ego dico ꝙ est raffan⁹ agrestis. ꝛ ꝙ h̄ sit veꝝ vide Simonē Ja. q dic. ꝙ rapistrū baromoracbia: ꝛ raffan⁹ agrestis idē est. Silr ait Mattheus sylua. Rasis in suis synonymis in fine dic. napi syluestris. i. rapistri. Synonyma Nicolai aiūt: napi syluestris. i. rapistri. postea in lr̄a. r. ait rapa syluestris idest rapistrū vel napi syluestris. ꝛ sic si bene cōsideretur videbis ꝙ napus syluestris ꝛ rapistrum est raffanus agrestis: que alio nomine a romanis aromoracbia diciť. Et sic meo tēpore vidi ponere semen aromoracy.

¶ Postq̄ dixi de napo syluestri: nunc vo mea intentio est narrare vnā aliā spēm napi que a multis vulgari noie vocať rāpocilus: ꝛ nomē suū fm pluriū medicoꝝ modernorū opionē est illud qđ ab Auic. in 2° vocať melba: sed nō recte. nā si legis bene illud ca^m de melba. videbis ꝙ rāpūculus nō ꝯuenit. nā ipse Auic. ait ꝙ est sicut rānus. rānus vo apud Serap. est bausegi. ꝛ bausegi apud Auic. est rub⁹ qui rampūculus nō est: sed sit q̄uocunqꝫ rampūculus est spēs napi: de quo Nicolaus florētinus in libro 4°. in trac. 4°. in caplo de preuisione cautelis: ꝛ custodia a venenis: ꝛ eoꝝ nocumētis in gñali ait. semen napi parui. ꝛ existimāt quidaꝫ ꝙ sit rampūculus qui comediť cōiter. Bartholameus mōtagnana in suis cōsilys in cōsilio reꝝ preseruātiū ab oppilationibus ꝛ a tensione magna in stomacho inquit sic. melius tamē salaticū esset locuste. i. ramponçeoli suo tēpore. reperitur aūt quoddā animal nominatum locusta: ꝛ istud est grillus viridis: vt dicit Nicolaus.

¶ Scordeon fm Auic. ꝛ circa instans. ꝛ Gulielmū lombardū est aleū agreste. ꝛ fm circa istās solus flos cōpetit vsui medicine. Pet. de crescētys dicit scordeon. i. aleū agreste. solus flos ei⁹ cōpetit medicine: ꝛ est tyriaca rusticoꝝ fm Gal. Macer igt. Scordeō argiue st alea dcā latine. Liliū celeste apud Aui. est ireos c⁹ radix vsui medicine cōpetit.

¶ Oleū balsami est qđ ex ligno balsami manat. Andromacus hꝫ olei balsami: sed Rasis ꝛ Guliel. hn̄t balsami puri Dalyabas vo hꝫ olei balsami optimi. idem habet Joan. Serap. sed pro certo auctores qui de ea loquunť nō itelligunt oleū balsamū factū artificialr ex multis. veꝝ est qꝛ balsamus apud nos raro repeririť: auctores moderni scripserūt olea: ꝛ alia que possunt administrari in oi loco vbi ingrediatur balsamus prout infra apparebit.

¶ Pentaphilon. i. qnqꝫ foliū. Isido. in cap. de herbis aromaticis siue cōib⁹ dicit. pentaphilon a numero folioꝝ dicta. vnde ꝛ eam latini qnqꝫ foliū vocant. reperiť vna alia plāta que multū sibi assimilať: sed habet septē folia: ꝛ hec vocať eptaphilon ambe in pratis reperiunť. Jo. Serap. inquit albetaphilon ꝛ est quinqꝫ folium.

¶ Prassium. i. marubiū: vt dictum fuit. Dalyabas ibideꝫ dicit. prassium. i. porrus montanus.

¶ Macedonicum. i. apium montanum siue Alexandrum. Rasis loco eius habet olixatri. Jo. Serap. habꝫ apy mōtani: quod idem est: fm Mattheum syluaticum.

¶ Pulegiū indū. i. pulegiū ceruinū. nā Rasis ꝛ Gulielmus habent pulegiū ceruinū. ꝛ Jo. Serap. hꝫ alchatamuꝫ: ꝛ dī ꝙ est pulegiū ceruinū. In tertia vo descriptione Auic. ait. tuctaminis ꝛ est pulegiū: ꝛ ipsum diptamū sine dubio est spēs pulegy: vt pꝫ apud Serap. in cap. de origano: vbi de diptamo loqtur: sine dubio ex meo iudicio credo ꝙ veꝝ pulegiū ceruinū sit diptamū. nā Isid. i cap. de herbis aromaticis siue cōib⁹ ait. diptamū herba nomē accepit. ꝓpť quā apud Uirgiliū cerua vulnerata salt⁹. ꝛ itē Dalyabas loco pulegy indi hꝫ diptamū qđ idē est. Papias dicit. pulegiū martis diptamū est: sꝫ lumen malelucēs putat ꝙ pulegiū indū sit pulegiū vsuale: sed nō cognouit qd eēt: meo vo tēpore pro pulegio indo diptamū vidi ponere.

¶ Gūmi albotin. i. terbentina: nā si considerať bene gūmi albotin est terbentina dictū largatuꝫ. Rasis loco eius hꝫ terbētinaꝫ. Auic. in scđa descriptione hꝫ glutinis alimbac: qđ idē est. Dalyabas hꝫ gūme botani: quod idem est fructus ipsius vocanť grana viridia ꝛ arbor botin.

¶ Storax liquida. i. signa. Jo. Serap. in ꝑdicta descriptione dic. storacis liqde: ꝛ est mel alubne: ꝛ in cōfectione chefete inqt. storacis humide: ꝛ est mel storacis calamite.

¶ Hippoqstidos est succus cuiusdā rei que assimilať fungo q̄ nasciť in radice rose canine: seu barbe hircine. Auic. in cap. de barba hircina dic: ꝙ radix ei⁹ est fortioris stipticitatis: ꝛ poniť in tyriaca: ꝛ sic est. Frācisus de pedemontiū in cap. de fluxu ventris oium modoꝝ ꝛ curis eius ait. barba hircina ꝛ flos eius: ꝛ succus qui est hypoqstidos.

¶ Schee mōtane. nō inueniť sic apud alios: verum est ꝙ Dalyabas habet sichi montani: quod idem est. tamē si intentio andromaci est ꝙ ponamus scheam debemus eam ponere. pro schea itelligitur sandonicū: vt reperitur apud Serap. in proprio caplo de schea: ꝛ dicit ꝙ est absinthiū marinū: ꝛ sic est: ꝛ est illud qđ hodie herbā sauinā dicim⁹. aut somençinā aut semen sanctū. deferť de ianua ad nos: ꝛ mirabiliter valet ad vermes interficiendos.

¶ Cholchotar vo apud Auic. in 2° cañ. cap. de attramēto. est vitriolū citrinū. Joan. Serap. hꝫ calcadis. Gulielmus lōbardus dicit: ꝙ vitrioluꝫ adustū de quo fit encaustrum vocať cholchotar. Dalyabas vo habet vitri assati quodāmodo non ad perfectionem. Ego credo ꝙ ista sentētia sit falsa: qꝛ non est consonuꝫ dicere vitri assati: imo debet dicere vitrioli assati: ꝛ sic hodie loco cholchotar ponitur vitriolū viride adustū. Andromacus dicit: ꝙ adustio ipsius nō sit vltimata: sed adurať fm medietateꝫ ad h̄ vt possit conteri: oportet ergo accipere vitriolū: ꝛ ponere ipsum in patella ad ignē donec igniať: ꝛ cōtinue vitriolū voluatur: ꝛ tādiu hoc facias ꝙ eius color mutetur: ꝛ tunc deponať ꝛ vsui reseruetur: etiā Joā. Serap. dicit: ꝙ calcadis debet esse vstum fm medietatem sue adustionis.

¶ Nasturtium albū: de ipso nescio quid dicā: qꝛ sapientes

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0055-2
DFG

dixerunt ꝙ nasturtiū albū est nasturtiū babylonicum:qđ
nō cōsonat:qꝛ Rasis ⁊ Gulielmus ambo habent in predi/
cta tyriaca.s.nasturtiū albū ⁊ nasturtiū babylonicū. ergo
nō sunt idē. Auicē.in 2ª descriptione tyriace dicit. alme ⁊
alseis:⁊ est nasturtiū albū. Jo.Serap.in eodeꝫ loco hꝫ se/
minis açuferre:neqꝫ per id cognoui qđ sit. Matthe⁹ syl/
uaticus in lr̄a aleis ingt.aleis.i.nasturtiū babylonicū:⁊ est
nasturtiū orietale.Serap.ṽo in caplo de nasturtio. formā
nasturtij orietalis describit ex auc̄te Dias.sed apud Dias.
nō repitur sub noie nasturtij orietalis:sꝫ meo iudicio cre/
do ꝙ illud caplm de brion herba:apud Dia. sit idem cuꝫ
nasturtio orietali:apđ Serap.⁊ sic sine dubio si legis cap.
de brion apđ Dia.cū cap.de nasturtio orietali apđ Sera.
videbis ꝙ idē sunt.Sunt etiā qui loco eius ponūt nastur/
tiū aquaticū:qdā nasturtiū vsuale. Halyabas aūt loco na/
sturtij albi:habet cardamū:qđ est nasturtiū vsuale.

¶ Gūmi.s.gūmi arabici:⁊ hoc reperitur super arborē:ex q̄
fit acatia sicut reperiunt̄ alie gūme:vt dicit Serap. Ha/
lyabas in multis locis dicit gūma çabara.i.arabica.

¶ Cordumeni.i.carui agreste:vt dicit Joā.Serap.in predi
cta cōfectione:similiter ait Gulielmus:⁊ ꝫm Mattheum
syluaticū est cordiliō seu siler creticū:⁊ ꝫm Democritū est
cheisim cāpestre.ergo est leuisticū.vide supra in cōfectio/
ne athanasie magne vbi melius ostensum fuit.

¶ Beçaard.i.galbanum:qꝛ alij auctores loco eius habent
galbanum. Preterea Serap.in caplo de galbano dicit:ꝙ
beçaard est galbanū:similiter dicit in descriptione tyria/
ce etiā vide ꝙ Auic.in tertia descriptione in fine ait.ad lit
terā beçaard:⁊ est galbanū:⁊ sic est. Alia ṽo simplicia sa/
tis declarata sunt. Liber qui dicit̄ bulchasis in tracta.2°.
docet formā extrahēdi succū galbani:⁊ ingt. Recipe hau
ciā syluestrē fetētē cū suis sūmitatibus:⁊ incise vide ibi.

¶ Mel.s.mel apum:qđ est notū. Auicē. Rasis. Gulielmus
habent mel.s.vsuale. Andromacus aūt hꝫ mellis albasce ⁊
dicit ꝙ est mel qđ sugunt apes ex herba q̄ dr̄ albasce.ḡ dꝫ
eē mel ꝙ apes colligunt ab albasce qđ est thimus. Joan.
Serap.ibi dic̄.mellis syluestris mūdi qđ colligūt apes ex
albasce. Halyabas dicit.mellis qđ apes ex plātis colligūt.
Gal.in sua descriptione hꝫ mel atticū de quo supra. Notā
duꝫ ꝙ regula multoꝝ modernoꝝ est ꝙ in ipsa tyriace cō/
structione ponūt multo plus mellis q̄ꝫ debeat poni: sed si
vis ꝙ tyriaca sit laudabilis ponat̄ pro q̄libet lib.mellis.
ʒ.vij.specieꝝ ad minus:⁊ hoc fuit approbatū meo tp̄e:in
alijs cōfectionibus nō ingredit̄ tantū specierum.

¶ Uinum antiquū odoriferꝝ ⁊ optimū hoc est satis notū.
Auicen. Andromacus. Rasis. Gulielmus.⁊ Joan.Serap.
ponūt in suis descriptionib⁹ vinū odoriferꝝ:⁊ nō exponūt
si dꝫ esse coctū:aut nō:sed ꝫm opinionē meā dꝫ esse coctū.
⁊ istud vinū debet fieri ex vuis electis albis factū ⁊ coctū
vsqꝫ ad cōsumptionē vni⁹ tertie partis eius vel plus quo/
usqꝫ habeat prefati mellis colati cōsistentiā:⁊ dꝫ esse triū
annoꝝ:vel circa:qđ equidē vult exp̄sse albuchasis q̄rta p/
ticula açararij cap.p̊.ingens debere sumi carenū vetus de
tribus annis.⁊ Halyabas decimo practice cap. de tyriaca
dic̄.sume carenū.i.vinū dulce coctū:qđ appellat̄ mustum
ver⁹ de trib⁹ ānis. Gal.loco ei⁹ hꝫ vinū falernū:de q̊ supra.

Confectio

metridati:ex descriptione cōi oiuꝫ. ℞.
myrre:croci:agarici:çinçiberis: cinna/
momi:dragagāti:oiuꝫ aā.ʒ.x.spice olibani Alseis.⁊ est na/
sturtiū babylonicū:squinā̄ti:xilobalsami:sticados:sisileos
costi camepitheos galbani:nebescet : macropipis: ⁊ succi
barbe hircine castorei:melachion:⁊ est opium folij indi.i.
malabatri:storacis:opoponacis aā.ʒ.viij.opij.ʒ.v. cassie
leucopipis:melanopipis:hermodactyloꝝ:polij:scordeon:
dauci:mellilori:gentiane:olei balsami : carpobalsami.i.se/
minis balsami:troc.cochion:bdellij:oiuꝫ aā.ʒ.vij.ruthe.ʒ.
ij.amoniaci:spice romane.i.celtice:masticis:gūmi arabici:
petrosellini:cordumeni.i.carui agrestis : seminis feniculi:
oium aā.ʒ.v.anisi:acori:meu:serapini:assari aā.ʒ.iij. rosa/
rū rubeaꝝ pulegij:oium aā.ʒ.v.fu:acatie ⁊ vmbilici:stin/
ci:seis hiperici:oiuꝫ aā.ʒ.xlv.vini odoriferi antiq in quo
infundant̄ ea q̄ opꝫ infundi.mellis dispumati:qđ sufficit.
misceat̄ ⁊ reseruet̄ ⁊ admistret̄ post sex mēses. ⁊ sit dosis
sicut auellana cum eo qđ est cōueniens de potionibus.

¶ Hec cōfectio metridati:sicut inquit Auic. est confectio
quā fecit metridates rex ponti:⁊ noiauit suo noie:⁊ cōpo/
suit ipsaꝫ:⁊ est ex medicinis exp̄tis sup venena ꝓp̄e ⁊ sup
egritudines alias:vt eēt aggregatiuū iuuamēti venenoꝝ
diuersoꝝ ⁊ egritudinū diuersaꝝ. Fuit ḡ ipsum tyriaca in
illo tp̄e:deide postq̄ꝫ accidit Andromaco illud qđ exp̄tus
fuit ipsuꝫ sup iuuamētū carniū serpentū:⁊ alioꝝ addidit
in eo trociscos de viperis:⁊ alteratū est parū ꝑ additionē
⁊ diminutionē. Fuit ḡ tyriaca magna in m̄ltitudine iuua/
mēti.verūtn̄ tyriaca magna est magis iuuatiua ipso in re
vna ⁊ est venenū serpētū:in reliq̄s ṽo nō diminuit̄ metri/
datū a tyriaca. Et ꝓpter id ego dico ꝙ tyriaca magna dr̄ a
tyro serpēte:vt dc̄m est. Rasis in p̊ trac.octaui Almāsoris
de venenis ⁊ venenosoꝝ morsib⁹:⁊ eoꝝ curatione ⁊ caute
la hꝫ vnā descriptionē q̄ est eadē. Gulielmus placētin⁹ in
suo trac.de cōfectionib⁹ hꝫ vnā aliā q̄ eadē est. Halyabas
in 10° practice hꝫ eandē.et vide supra vbi posui vnā aliā
descriptionē q̄ est ex auc̄te Nicolai. Et dr̄ ꝙ est mr̄ oium
antidotoꝝ:sed nō est eadē.generalr̄ aūt cōficit̄ ꝫm descri
ptionē Auic.istaꝫ:⁊ maxime apud Mediolanēses. Sim/
plicia que declaranda sunt declarabo si deus voluerit.

¶ Alseis ꝫm intētionem Auic.est nasturtiū babylonicū. ⁊
ꝫm Mattheū syluaticū est nasturtiū orietale:ipsemet in
caplo de cardamo.i.nasturtio ingt.sed nasturtiū cōe notū
est melius illud qđ defert̄ a babylonia. Hic intelligenduꝫ
est ꝙ nasturtiū babylonicū est cōe:sed babylonicū est no/
bilius nr̄o. Dias.in cap.de cardamo.i.nasturtio ait.carda/
mus vtilior eē dr̄ babylonicus oibus.nos ṽo ponimus de
nostro quo vtimur:⁊ sunt qui ponunt de aquatico.

¶ Nebescet vel tebescet.i.gluteꝫ alimbat ⁊ est terbentina:
nam Rasis Gulielmus.⁊ Joā.Serap.in eodem loco hn̄t
terbentinam:⁊ idem est. Halyabas aūt loco eius hꝫ rati/
negi.ergo est colophonia:vt videt̄ apud Auicen.in 2° can̄.
sed in isto antidoto terbētina intelligit̄.

¶ Barba hircina est planta ꝫm Auic.ex qua fit hypoqsti/
dos.⁊ sic credo:qꝛ Halyabas ibi dic̄.hasaphi.i.succi hypo
quistidos idē est cōsonū ꝓpter alios auctores:⁊ nos voca/
mus ipsaꝫ rosaꝫ caninā:in cui⁹ radice distāte a stipite plā/
te eius nascit̄ quedā res ad silitudinē fungi cui⁹ forma est
ac si plures balaustias infigeres vnā in aliā:⁊ dr̄ taratich.
q fungus tonsus ⁊ expressus succū emittit:deinde ad spis/
situdinē coctus ⁊ siccatus hypoquistidos efficitur.

¶ Melachion ꝫm Auic.est opiū:sed est textus corruptus.
nā ipse in p̄dicto metridato iferius hꝫ opiuꝫ.ḡ melachion
nō est opiū. Nicolaus in sua descriptione loco melachion
hꝫ git.ḡ est nigella q̄ vocat̄ melantium. Nā vide Pli.qui
ait git ex grecis:alij melantiū:alij melanspermon vocāt:⁊
non est illud git:qđ repitur in nr̄is partibus in bladis:sed
git est melachion:⁊ est nigella nigra:cuius semen est odo/
riferꝝ cū odore iocundo:⁊ eius semen hꝫ silitudinē semi/
nis porri:hanc vltra padū rustici vocant rochetā.

¶ Opium apud ip̄m est succus papaueris nigri:qđ egyptij
seminant.vide ḡ si est cōsonū ꝙ melachion sit opiū. nā su
pra est positū melachion.i.nigella:sed ipse dic̄ ꝙ est opiū:
qđ credēdū nō est.inferius ṽo iterum habet opium.

¶ Oleum balsami:qđ ex ligno balsami emanat.descriptio
ipsius reperit̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0056-8
DFG

ipsius reperitur apud Mesue:sed nõ põt fieri apud nos:
tamen infra apparebit oleum quod in oĩbus locis potest
administrari sicut balsamus.

Trociscus cochion est tyriaca que vocaẽ de fussio. nam
postq̃ʒ aggregaui istos trociscos apud Auicē.cum tyriaca
de fussio apud Rasim ⁊ Gulielmũ vidi:ꝙ idem sunt. Da/
lyabas hʒ trociscos mefrinofersion:qđ ideʒ est. pulegiũ.s.
pulegiũ indũ:vt habeẽ apud alios auctores:sicut est Ra/
sis ⁊ Gulielmus:⁊ est pulegiũ martis siue cerminum.i.di/
ptamum:sicut dictuʒ est in tyriaca. Preterea Jo. Serap.
loco eius habet mescatramescir:quod est verũ diptamũ:
vt patet apud Gal.in 6° simplicium.

Fu.i.valeriana cuius radix vsui medicine cõpetit. Ra/
sis võ in sua descriptione non habet fu:sed loco eius po/
nit saufel.i.auellanam indicam.

Umblici stinci.i.sumen siue venter stinci:vt dicit Gen/
tilis Rasis loco ei⁹ ponit iguina stinci.i.guaril. Jo. Sera.
hʒ pinguedinis stinci. Dalyabas aũt hʒ caudaꝝ stinci.

Hypericon apud ipm in 2° cañ.est vua demonis. Auer/
rois in 5° col.ait.heufericon.i.hypericon nelifricon:⁊ qdã
appellãt hãc herbã cordialē:eo q² assimilaẽ cordi:eius se/
men apud Pli.vocaẽ caros:⁊ est herba sancti Joãnis di/
cta fuga demonũ siue perforata:que satis est nota.

Confectio philony romani:tarsensis. ℞. leucopi/
peris:seminis iusquiami albi. añ.ʒ.xx.
opy.ʒ.x.croci.ʒ.v.euforbij:spice:piretri añ.ʒ.i.castorei ce/
doarie doronici margaritaꝝ non perforataruʒ sel. añ.ʒ.5.
mellis dispumati quantum sufficit.

Hec cõfectio in Papia nõ est valde in vsu. sed in Me/
diolano magis. Aui.narrat philoniũ dicēs.inqt Gal.in lib.
decē tractatuũ in quo narrauit narrationē philonis. inqt
eñi Gal.in ꝑsona philony.ego suʒ de expõne philonis me/
dici tarsensis:⁊ meũ qdē iuuamētuʒ ad eũ cui dimissa est
mors est iuuamētũ maximũ:⁊ rectifico dolores añceden/
tes in egritudinib⁹ ꝑlib⁹⁊c. Jo. Serap.in suo antidotario
hʒ vnã aliã descriptionē.sʒ nõ est eadē:tñ ibi Joã. Sera.
ait.philoniũ tarsense:⁊ dĩ philoniuʒ romanũ. Joã.cõcore/
gius in cap.de vigilia ⁊ sabara.inqt.de vtute isti⁹ philony
romani:⁊ dic̃ ꝙ fuit iuētũ a philone medico romano:ꝑꝑ
qđ appellatũ ē philoniũ rõanũ:valet ãt ad sõnũ iducēdũ.

Sel apud Auic.in 2° est medicina inda filiis cinciberi:
qd aũt sit cõiter ignoraẽ.sed Serap.de ipso etiã loqtur:⁊
in vno cap.cõfundiẽ sermo de hel sel ⁊ phel:⁊ dic̃ ꝙ sunt
medicine inde:⁊ dĩ ꝙ sel est citoniũ indũ. Matthe⁹ sylua.
de citonio indo cap.facit ⁊ ibi dicit.hel vel sel est citoniuʒ
indũ.⁊ sic qdã sapiētes dixerũt ꝙ hel vel sel in vtute sunt
ꝯueniētes:⁊ existimãt qdã eē idē. Serap. võ i cap.de dar/
sisaban.i.arbore granati syluestris ait.ꝙ fruct⁹ ipsi⁹ arbo/
ris est hel.g̃ hel vel sel est arbor granati syluestris:⁊ dixit
Gētilis ꝙ hel est herba de q̃ fit lyciũ.⁊ sic ē ꝙ moderni fa
ciũt lyciũ de arbore mali granati.i.amiberberis:q̃dã falsa
synonyma exponũt ꝙ sel est sambuc⁹:qđ nõ est credēdũ.

Confectio philony ꝑsici. ℞. pipis albi:seis iusqa/
mi albi.añ.ʒ.xx.opy.terre sigillate añ.ʒ.
x.croci.ʒ.v.euforbij:spice piretri añ.ʒ.ij.castorei.ʒ.i.cedoa
rie doronici margaritaꝝ nõ ꝑforataꝝ:musci añ.ʒ.5.cam/
phore sextã ⁊ semis.ʒ.i.mellis dispumati colati.quãtũ suf.

Hec confectio apud nos non est in vsu. sed in Medio/
lano magis:supra posita fuit vna alia đscriptio q̃ valet ad
fluxũ sanguinis nariũ ⁊ ad multa alia.⁊ istud valet ad flu
xum mēstruoꝝ ⁊ hemorroidaꝝ ⁊ ad alia.veꝝ generaliter
ẽm descriptionē supius positã est in vsu. Joã. Sera.in suo
antidotario hʒ vnã aliã descriptionē:sed nõ est eadē:sim/
plicia ingrediētia declarata sunt.

Confectio de hyacinto Aui. ℞.fracturã hyacinti
⁊ ꝓprie rubee granate:⁊ ei similiũ aur.i.que ponaẽ in in/
strõ terendi:⁊ incipiaẽ ei⁹ cõtritio cuʒ facilitate subtiliter
vt alterenẽ:deinde ponaẽ in tabula ⁊ prepareẽ sup ea ad
terēdũ:⁊ sumaẽ lapidis aluminis.ʒ.i.halachic.al's.alachic
ʒ.i.⁊ auri liq̃facti in crucibulo suo linito cũ lytargirio do/
nec aurũ fiat sic̃ vitrũ:⁊ teraẽ põdus tertie.ʒ.i.⁊ argēti vi/
treati cũ odore stanni põdus sexte.ʒ.i.⁊ fiat cũ vnoquoqʒ
eoꝝ de ꝯtritione ⁊ pulueriçatione illud qđ fit in hyacito:
deide sumaẽ sũma eoꝝ ⁊ ꝓyciaẽ in tabulã vitreatã ⁊ in/
uoluaẽ ĩ vino odorifero ⁊ teraẽ donec exicceẽ.⁊ teraẽ do/
nec fiat puluis subtilissimus:deide sumaẽ ⁊ reponaẽ.sit g̃
sũma ꝑs.i.deide sumaẽ agarici:epithimi:pipis.s.nigri:cin
ciberis:gariofiloꝝ:sansuci.i.maiorane:oĩuʒ añ ꝑs.5.⁊ su/
maẽ lapidis armeni:lapidis açuli:salis naptici:cedoarie:
doronici:been albi ⁊ rubei:ligue bouis:oĩuʒ añ tertia par/
tis.i.deide sumaẽ spice celtice:⁊ est neridē:amomi:acori:
foly.i.malabatri:cinnamomi:origani:hasce:hyssopi:cimi/
ni:oĩuʒ añ q̃rta ꝑtis.i.deide sumaẽ pulegy:petrosellini:la/
pidis iudaici:seis apy:myrre:olibãi:croci:pipis albi:oĩuʒ
añ sexta ꝑtis.i.⁊ sumaẽ ossiũ elephãtis 3ª ꝑtis.i.tere g̃ oēs
has medicinas:⁊ ꝓyce sup has calcē lapidũ ⁊ terre ⁊ cõfi
ce cũ melle emblicoꝝ:qđ sit põdus dupli eoꝝ:⁊ fiat.

Hec cõfectio apud nos nõ est in vsu:tñ in Mediolano
vtunẽ:⁊ sic simplicia que declaranda sunt declarabo.

Hyacintus lapis est cuius ẽm Serap.spēs sunt tres.q̃rũ
vna est coloris rubei. 2ª est coloris citrini. 3ª est coloris
chabali:⁊ coloris antimony:⁊ melior eoꝝ est rube⁹:sic di/
ctũ est:virt⁹ aũt hyacinti est mltũ vulgata ⁊ honorata iter
hoies.repiẽ etiã q̃dã herba q̃ vocaẽ hyacintus que floreʒ
purpureũ hʒ:⁊ radicē sileʒ bulbo.vñ Jsido.in cap. de her
bis aromaticis siue cõib⁹ inqt. Hyacintus herba est hñs
florē purpureũ:traxit aũt nomē a puero q̃dã nobili qui in
saltib⁹ inter purpureos flores reptus est interfectus: de/
ditqʒ nomē herbe puerilis funeris casus.est aũt radice ⁊
flore viole similis pueros a pubertate retinens. Etiã Dia.
de ipsa loqtur:vide Ouidiũ in libro metamorphoseos.

Lapidis aluminis est alumē scissuʒ:vt inqt Gētilis:⁊ est
illud qđ vulgo depluma vocaẽ. Alexãder in cap.de colli/
rys ad cicatrices in collirio dicto diatici ait lithositon.i.la
pis aluminis:⁊ credo q² sision apud grecos est alumen.

Halachic vel salachil est lapis sicut repeniẽ apud Sera.
dictus lapis corneolus.spēs eius sunt multe. deferẽ enim
ex terris iameni:⁊ ex maritimis romanoꝝ:⁊ melior ex eo
est ille qui magis vergit ad rubedinē:etiã Simõ Januē/
sis dicit halachil.i.lapis corneolis.

Aurum liquefactum cuius liquefaciendi modus alchi/
mistis notus est.dicit Auic.donec aurum fiat sicut vitruʒ
videlicet taliter ꝙ possit teri vt vitrum.

Argēti vitreati:ẽm Gētilē.i.exiccati idurati taľr ꝙ pos/
sit teri vt vitrũ:⁊ sic cũ odore stãni sʒ ꝙ alchimiste docēt.

Lapis armenus ẽm Aui.in 2° est in ipso aliquãtulũ açu
li coloris:nõ tñ est in colore açuli:⁊ nec in ei⁹ soliditate:sʒ
in eo arenositas q̃daʒ:⁊ q̃nqʒ vtunẽ eo tinctores ⁊ picto/
res loco açuli:⁊ est lenis tactus:nõ possuʒ dicere diuersita
tes q̃s vidi de hoc lapide:ita ꝙ nõ certificor de esse ipsi⁹.
pictores sine dubio pingunt cum eo loco açuli.

Sal napticus ẽm Mesue in cap.de spēbus salis est ni/
ger habens odorē napte. Auicē.in cap.de sale inqt.sal na/
pticus est niger:cuius nigredo est ex parte napticitatis q̃
est in ipso:qui cum tãdiu suffumigaẽ donec ab eo naptici/
tas remoueatur remanet sicut sal gēma.

Lingua bouis.i.buglossa. Papias dic̃ arnoglossa lingua
bouina herba est:iste text⁹ est corrupt⁹:nã arnoglossa apđ
Dia.ē plãtago siue ligua arietis:vt apđ Aui.⁊ apđ oēs hĩ.

Hasce.i.thimus:sicut pʒ apud Serap. in cap.de thimo.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0057-4 DFG

¶ Lapis iudaicus s̄m Isido. est lapis albus: ad modū glādis in quātitate scripturis qbusdā insertus: q̄s greci grāmas vocant: dicitur aūt iudaicus: q2 inuenitur in terris iudeorum ꝛ in india.

¶ Ossium elephātis. i. rasure eboris. vt ingt Gentilis: quidaʒ vocant ebur: ꝛ est dens elephantis: ꝛ hec medicina est apta in medicinis magnis odoriferis.

¶ Mel emblicorum de modo ipsius vide supra in tractatu Rasis in fine electuarij letificantis.

Electuarium de granis viridibus.

℞. granoruʒ viridium: mellis: anacardi: sisami excorticati añ. sextaria. vi. çucchari tabarçet. i. albi sextaria. xxiiij. mirab. chebu. bellericoꝝ: embli. ablatis nucleis: çinçib. macropipis: burungi: folij idi: capsie añ. ʒ. iiij. piperis: sansuci. i. maiorane añ. ʒ. ij. ꝯfice has medicias cū melle dispumato: ꝛ butyro vaccino: ꝛ vtere post. vi. mēses.

¶ Istud electuarium non est in vsu: sed simplicia que sunt declaranda declarabo.

¶ Granum viride apud Auicen. in 2° cañ. est fructus arboris terebinthi. vnde terebentina colligit᷑: vt patet in suo cap̄. ꝛ arbor ipsius vocat᷑ botin. Serap̄. cap̄. de terebinto dicit. botin. i. arbor grani viridis: ꝛ sic est.

¶ Mel anacardinū q̄l'r fiat vide supra i tractatu Mesue in cōfectione anacardina. sextariū v̓o est pōdus s̄m Gētilē. ʒ. vi. Auic. in fine qnti cañ. in descriptione de pōderib᷒ dicit. sextariū est. ʒ. vi. ꝛ dauic. ij. aut aur. q̄tuor. Simil'r ait Joā. Serap̄. moderni v̓o dixerūt ꝙ sextariū medicine est pōdus duaꝝ libraꝝ cū dimidia: ꝛ sic qñ repit᷑ in receptis sextariū vini: vel aque: vel olei: vel aceti intelligit᷑ duaruʒ libraꝝ cū dimidia: sed qñ repit᷑ sextariū cinamomi: gariofiloꝝ: ꝛ sic de singulis intelligit᷑. ʒ. vi. tu v̓o cōsidera.

¶ Berungi. i. burūgi: ꝛ dicit Gētilis ꝙ est granū in magnitudine piperis: ꝛ sunt qui vocant myrtū albū: ꝛ s̄m intentionē Matthei sylvatici est cubebe: ꝛ sic est opinio multoꝝ sapientū de ipso. vide in cōfectione anacardina.

¶ Capsie. i. seiteragi ꝛ est planta quā Diasco. lepidum vocat: ꝛ est capsia s̄m Gentilem. ipse Auicē. in isto canone in confectione electuarij. Alfagius habet capsie inde. Joan. Serap̄. in suo antidotario in eodeʒ loco habet sceiteragi: qd̓ idem est: ꝛ est agricardamum agreste siue nasturtium aquaticum: vt dictum est in triphera saracenica.

Electuarium Aniuden.

℞. seminis apij: piperis añ. ʒ. xij. Aniuden nigri. ʒ. xiiij. petrosellini: celidonie: calamenti: hasce. i. thimi: sisileos añ. ʒ. vij. cheisin: idest leuistici. ʒ. xiij. aggrega has medicinas tritas ꝛ cicotrigoniçatas: ꝛ confice cum melle dispumato: ꝛ repone in vase: ꝛ vtere cum necesse fuerit.

¶ Istud electuariū in vsu nō est: sʒ scripsi solū vt certificeris: ꝙ aniuden nō est sisileos: vt ipse Auic. dicit. Aniuden apud Auic. in 2° est plāta cuius gūmi est assa: tñ in cap̄. de sisileos dic̄. ꝙ sisileos est alaniudē romanū. sil'r in 3° i fen. xiiij. in cap̄. de cura asclitis dic̄. sisileos ꝛ est aniudē romanū. ēt Rasis in li° diuisionū in ꝯfectione ad epilepsiā dic̄: sisileos qd̓ est aniudē rōanū: sʒ ꝙ hi tāti viri: salua tñ coꝝ pace: nō bñ senserint p̄ntis electuarij descriptio nob manifestat: in quo aniudē ꝛ sisileos igrediunt᷑: qd̓ fieri in his q̄ idē ipoztāt nō ꝯtingit. p̄terea vide ꝙ Rasis in lib° diuisionū in cap̄. medicinaꝝ stomachi in ꝯfectione de scoria ferri cū vino ingt. aniuden. i. radix herbe de q̄ fit assa fetida. Itē Serap̄. de aniuden ꝛ assa simul cap̄l'm facit. ꝛ inquit. aniudē. i. foliū arboris asse. postea iteꝝ in cap̄. de agarico dicit. est sil'e radici aniuden. i. arboris asse. Diasco. dicit. est sil'is silfio. i. lachrymo lasar: ꝛ est assa fetida s̄m veritateʒ. vide Frācisců de pedemontiū in cap̄. de dolore humeri ꝛ spatule: ꝛ medicinis eius in sp̄āli q ingt. radix aligat. i. herbaꝝ de qua fit assa: ꝛ est aniudē. Gulielmus placēt. in suo tractatu de simplicibus dicit. aniuden est de qua fit assa.

¶ Sisileos. i. sileris montani. vide ḡ si posse est ꝙ aniuden sit sisileos: vt dicūt Auic. ꝛ Rasis in aliquibus locis.

Electuarium de cāphora.

℞. camphore: croci: xiloaloes. i. ligni aloes: cardamomi: ꝛ girboe: cubebe: cheisiʒ: cinami. i. darseni: gariofi. vsnee: spice macis: sandali albi: macropipis: cinamomi: capsie. seiteragi neremisch. i. rose asini: secacul. i. sigilli sancte marie: galāge: nucis muscate: çinçiberis: cyperi: fulfumine: oium ptes eq̄les çucchari quātū est pōdus medicinaꝝ oium.

¶ Istud electuariū nō est in vsu. Auicē. hʒ tres descriptiones. ꝛ differunt vna ab altera: sed in vsu non sunt.

¶ Camphora s̄m Sera. ꝛ Aui. est gūmi arboris: nescio medicinā: in q̄ plа sint miracl'a. nā cū in 3° gradu frigida indicet᷑ nihil odorati᷒ est: igniq3 amicabili᷒: cito eni inflāmat᷑ ꝛ p̄clarā flāmā p se emittit: q̄ nisi psilio obruat᷑ euanescit. nā sublimata: saporis acuti cū amaritudine: ꝛ h̄ est notū.

¶ Girboe. i. elbue. vt ingt Gentilis. Auic. in 2° de elbue capitulū facit ꝛ dic̄. ꝙ est viçbue: ꝛ est subtilior q̄ chacula. i. cardamomū vsuale vel cardamomi species. nos loco ei᷒ ponimus grana paradisi. i. melegetam.

¶ Fulfumine apd̓ ip̄m in 2° est radix pipis. Sera. de radice pipis cap̄. facit: ꝛ dic̄ fulfumine. i. radix pipis: ꝛ sic est.

Electuarium de stinco.

℞. se. sparagi: se. cepe: se. alrotab: se. porri: se. bautie: se. eruce: se. vrtice: granoꝝ viridiū. i. granoꝝ arboris alborin: huius gūmi est terebētina: ligue auis. i. seis fraxini: sisami excorticati: seis raffani: tuderi vtriusq3. amigdalaꝝ. s. amaꝝ: pineaꝝ: granoꝝ nasturtij añ. ʒ. ij. çinçiberis: secacul: galāge: macropiperis añ. ʒ. v. cinnamomi: nucis muscate: been vtriusq3. s. albi ꝛ rubei añ. ʒ. ij. stici. ʒ. v. squille assate. ʒ. iij. penidioꝝ quantū pondus haꝝ oiuʒ medicinaꝝ. tere ꝛ cribella: ꝛ confice cum melle dispumato.

¶ Istud electuarium apud nos non est in vsu.

¶ Alrotab siue rotab: idē est s̄m Simonē Ja. sunt dactyli qui tamar vocant᷑. Sil'r ait Matthe᷒ sylua. sed Rasis in 3° Almāsoris in cap̄. de virtutibus fructuū ꝛ pomoꝝ ingt. rotab minus calidi sūt q̄ dactyli. ḡ rotab nō est dactylus. Sera. i ca° de dactyl' dic̄. rotab. i. dactyli. sic gñal'r hi opio.

¶ Stincus est aīal de quo Auicen. duo cap̄l'a facit. vnū de guaril. Aliud de stinco: quod ideʒ est: ꝛ melius quod est in ipso est illud qd̓ est in parte renū. Dia. ait. stincus est qd̓dā aīal qd̓ in india inuenit᷑ quadruplex ꝛ simile lacerte: sed multo maius ꝛ longius ꝛ ventrosius hoc est satis notum. etiam de ipso dictū fuit supra in diasatyrionis.

Triphera maior

℞. mirabolanoꝝ nigroꝝ: belliricoꝝ: emblicorū: macropiperis. i. longi piperis nigri añ. ʒ. iij. çinçiberis: buçeidem: sireblengi: capsie inde: idest agricardami agrestis: ꝛ in descriptione alia macis: oiuʒ añ. ʒ. i. tuderi albi ꝛ rubei: lingue auis: seminis granati sylvestris: ꝛ est asse bedenegi: ꝛ granoꝝ alchilchil ꝛ est persice: darsisabam: sisami excorticati: çucchari tabarçeth oium añ. ʒ. ij. been albi ꝛ rubei añ. ʒ. ß. tere ꝛ sicca per se: ꝛ sisami per se: ꝛ inuolue cum butyro: ꝛ confice cum melle dispumato ꝛ fiat.

¶ Triphera grece est delicata. hic apud nos nō est in vsu: nec credo apud alios: sʒ ille descriptiones qb᷒ nos vtimur sunt ex auc̄te Mesue ac Nicolai: vt apparet in suis locis: sʒ solū istā descriptionē scripsi p̄pter q̄dā simplicia.

¶ Buçeidem s̄m Sal'. in libro secretoꝝ i medicamine ad sciaticā exponit: ꝙ est satyrion: ꝛ sic meo iudicio est: ꝙ buçeidē est satyrion vel sp̄ēs ei᷒. nā cap̄. suū repies in Sera. ꝛ ibi ingt. buçeidē est sp̄ēs satyrionis: ꝛ sunt radices dure albe similes been: ꝛ si sic est veruʒ: ego existimo ꝙ planta

sit illa

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0058-9

ut illa que a modernis palma christi vocatur. nam sine dubio palma christi est species satyrionis.

¶ Sireblengi s̄m Mesue: sunt emblici infusi in lacte. naz ipse Mesue in cap. pprio de emblicis dicit. modus faciēdi seremblac infunde emblicos in lacte dulci: ⁊ mutet̄ super eos lac mane ⁊ sero. ⁊ hoc per triduū ⁊ exiccent̄ in vēto ⁊ in vmbra ⁊ recondant̄. Serap. in cap. de emblicis q̄si in fine ait. quidam medici noiant emblicos sirembliços. ⁊ hoc ideo q̄ quādo infundunt̄ in lacte in terra in qua nascuntur noiant̄ sirembliçi: ⁊ ipsi ponunt in lacte.

¶ Semen granati sylvestris s̄m intētionē Auic. est asebedenegi: sed textus est corruptus. nā sebedenegi est semen canapis: ⁊ granata sylvestria sunt grana alchichil: postea ipse Auic. legit̄ ⁊ dic. granoꝝ alchichil ⁊ est pfice darsisabam: vide q̄ poſe nō est q̄ semē granati sylvestris sit asebedenegi: qr semina granati sylvestris ⁊ granoꝝ alchichil idē sunt. pterea vide in 7° Joānis Serap. in cadē ɔfectione qui ingt bundach: ⁊ est semen granoꝝ sylvestriū: ⁊ sunt grana alchilchil: ⁊ sic repit̄ in mltis alijs locis apud eūdē.

¶ Grana alchilchil sicut dictū est sunt granata sylvestria. vt p3 apud Joā. Serap. in cap. de egritudinib⁹ gingiuarū. ⁊ in cap. de fluxu mēstruoꝝ. ⁊ in cap. de sputo sanguinis. q ingt. sumant̄ grana sylvestria: ⁊ sunt grana alchilchil. Aui. in 2° de grano alchilchil cap. facit ⁊ redarguit dicētes q̄ sit semē granati sylvestris. vide ḡ q̄ text⁹ hic Auic. est corrupt⁹. nā ipse vult q̄ semina granatoꝝ sylvestriū sint asebedenegi. i. semē canapis: qd̄ nō est credēdū: sic ondi supra.

¶ Expliciunt ɔfectiones: ⁊ electuaria super antidotarium Auic. tam vsualia q̄ nō: nunc vo mea intētio est ostēdere. q̄dam alia que reperiunt̄ in tertio cañ. ac in quarto.

Electuarium de passulis in fen. xiij. tertij. in ca. de cura debilitatis epatis. ℞. passularum enucleataꝝ aur. xxv. croci aur. i. calami aromatici aur. ij. bdellij iudaici aur. ij. ʒ. cinnamomi aur. i. cassie medietatem aur. spice aromati. aur. iij. squinanti aur. ij. ʒ. myrre. aur. iij. gummi albotin aur. iij. darsisaban aur. ij. mellis aur. xvi. vinum quātum sufficit ⁊ fiat.

¶ Istud electuariū apud nr̄os medicos est multū in vsu: ⁊ s̄m intentionē Auic. est ex medicinis laudabilibus prelatis alijs. in fine descriptionis istius electuarij ait. ⁊ existimat Gal. q̄ h̄ medicamē cōpositū est ex medicinis cōuenietib⁹ cū suis pprietatib⁹ epati: ⁊ sic credo q̄ valet ad ea q̄ dicit Auic. ex auctē Gal. qr pdictū electuariū repit̄ apd Gal. in 8° de meimir. de quo ifra. sed ipse Gal. vocat ipsaz ɔfectionē chifodea: ⁊ si legis illā descriptionē de chifodea apud Gal. cū electuario de passulis vel de vino apud Aui. videbis q̄ idem est: sicut in suo tractatu ostendam.

¶ Darsisabā s̄m Sera. est arbor granati sylvestris q̄ apud Dia. vocat̄ aspaliū vide Gal. q̄ loco darsisaban h3 limaturā aspalei: qd̄ idē est. infra melius declarabo. vinū notū est. hic vo op3 q̄ apothecarius in coquēdo sit pfectus: qa pdictū electuariū op3 facere coqre ipm cū lento igne sine fumo: aliter nihil faceret, ppter vinū ⁊ passulas que ibi ingrediunt̄: ⁊ vocat̄ electuariū de passulis: vel de vino.

Electuarium de cineribus in fen. xviij. in cap. de medicinis ɔuenietibus lapidi. ℞. cineris vitri: cineris scorpionū: ⁊ cineris radicū cauliū nabati: ⁊ cineris leporis: ⁊ lapidis spōgie: sanguis hirci exiccati: cōtriti: ⁊ cineris corticū ouoꝝ de quo pullus egressus est lapidis iudaici: gūmi nucis: acori añ ptes eq̄les: petrosellini: dauci: pulegij: gūmi arabici: semis altecb: pipis añ. ptē. i. ʒ. cōficiant̄ cū melle ⁊ fiat: cui⁹ dosis sit vsq3 ad aur. ij. ⁊ supra cū aqua tribuloꝝ decoctoꝝ cū cineribus nigris.

¶ Istud electuariū apud nos est in vsu: ⁊ mirabiliter valet ad ea q̄ dicit aboali: ⁊ op3 facere ipm cū magna diligētia: ⁊ multi sunt qui faciūt: sed nihil faciunt. pdicta descriptio repit̄ etiā apud Frācīscū de pedemōtiū. in cap. de oppilatione renū ⁊ vesice ex lapide ⁊ medicinis eius: sed est ex auctē Auic. sine aboali: vt dicit Frācīscus. Michael sauonarola in cap. de lapide renū h3 eandē. scias q̄ de pdictis cineribus fiunt trocisci de cinerib⁹: sicut infra ostendam.

¶ Cinis vitri fit cū magna diligētia sicut ostēdā: sed pmo volo narrare de vitro dicēs: q̄ vitrū s̄m Aui. iter lapides est sicut stultus iter hoies. Serap. cap. de vitro dicit. q̄ est ex eo lapidosuz: ⁊ ex eo arenosuz. vitra aūt sunt multi coloris. nā ex eis est albuz fortiter: sile crystallo: ⁊ ex eo est rubeū: ⁊ est citrinū: ⁊ viride: ⁊ azulinuz. ⁊ vitrū est lapis magnus stulti⁹ alijs lapidib⁹: ⁊ est iter lapides: sicut hō stult⁹ inter hoies. crystallus ēt est spēs vitri: s3 melius vitrū est albū. similr ait Auic. in isto caplo. de modo vo cōuertēdi vitrū in cinerē repitur apud Bulcasim: sed non pōt fieri. s̄m illū modū etiā lumē malelucens ponit modū cōburēdi qui poiis nō est: ⁊ sic multi credūt ipsum cōburere s̄m illū modū: sed nihil faciunt. comburat aūt vitrū vt docet Bartholomeus mōtagnana in suis cōsilijs. in consilio de istrumētis lapidis: ⁊ arenaꝝ: ⁊ trumboꝝ cōminutiuis. ingt. modus vo adustionis vitri est talis. ℞. vitri albi ⁊ clari: igniat̄ vsquequo rubescat in fornace accensa. inde submergat̄ in picē: ⁊ totiēs fit hoc: quotiens erit facilis ipsuz ⁊ in cinere cōuerti. Alius modus nobilior: vt docet Auenzoar in cap. de lapide vesice. vbi sic ait. vitrū aūt adustuz: qd̄ supius dixi multi medicoꝝ sic id credūt adurere. ponunt eniz ipsuz ad ignē donec rubicundū efficit̄: ⁊ extinguunt in aquā frigidā: ⁊ hec pluries sic faciunt: ⁊ cum credunt aliqua facere nihil faciunt. cōburit̄ aūt isto mō. Accipe vitrū ⁊ vnge ipsuz cum alchitrā. i. oleo qd̄ egredit̄ ex serbin. i. cedro: ⁊ est pix ligda: q̄ nr̄o idiomate pecula vocat̄ subtili: ⁊ pone in ignē donec rubeū fiat. ⁊ postea cum tenaculis recipias euz: ⁊ extingue in aqua: ⁊ ablue eū ibi: ⁊ iterū inunge ex alchitrā ⁊ repone in ignē: ⁊ extingue in aq̄: ⁊ ablue eū postea in aq̄: ⁊ sic septies facies ⁊ erit cōbustū.

¶ Cineris scorpionis. spēs aūt scorpionis multe sunt: vt dictū est: sed ille q̄ nobis vsui veniūt sunt ille q̄ note sunt oibus de modo cōuertēdi ipsos in cinerē sunt difficiles. ipse Auic. in pprio cap. docet de mō ipsius. etiā in 5° cañ. in tractatu 6° de vētre iferiore debilitas stōchi. h3 etiaz liber q di Albucasiz: docet etiā. modus iste est. Accipiāt̄ scorpiones vivi in quātitate quā volueris: ⁊ pone ipsos in olla noua mūda: ⁊ liniat̄ olla ex massa tritici: siue cū pasta: siue cū luto sapiētie. deide ponat̄ olla i furno panis calo: ⁊ dimittat̄ ibi die ac nocte. deide extrahat̄: ⁊ cinerē ipsoꝝ hēbis.

¶ Cineris radicuz cauli nabati. i. de illa regione. vñ caules nabatij sunt caules orietales que iacent iter iudeaz ⁊ arabiā. ⁊ sic Aui. vult q̄ per caulē nabatij itelligamus de illis q nascunt̄ in illis regionib⁹. vñ Jo. Serap. in suo breuiario. in cap. de distillatione vrine ⁊ lapide ingt. in quodam medicamine vt istud: ⁊ ibi h3 caules nabatij vel armenij: ⁊ sic est q̄ per caules nabatij vel armenij itelligēdū est de illis regionib⁹: s3 lumē malelucēs putat q̄ sint caules non trāsplātati: qd̄ nō est credēdū. Scias pro certo q̄ in tēpore antiquo pdicti caules nō reperiebant̄ in nr̄is partibus: sed moderni detulerunt ipsos ad nos: ⁊ sic hodie in ptib⁹ nr̄is reperiunt̄. fortiores sunt i illa materia q̄ nostri. ⁊ forma ipsi⁹ est q̄ habent stipitē longū duoꝝ brachioꝝ. aliqn̄ aūt minorē s̄m diuersa loca in q̄b⁹ nascunt̄. in stipite ipsi⁹ nascit̄ quedā res ad similitudinem rape portulane. nostri seminant ⁊ recolligunt: modus conuertendi ipsas radices in cinere est: q̄ accipias radices ipsius: ⁊ mūda ipsas a terra ⁊ sordibus eaꝝ: deinde incidant̄ minutim: ⁊ ponantur in olla: ⁊ cooperiat̄ olla coopertorio pforato: ita vt fumus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0059-8
DFG

possit exire: ⁊ ponaꝛ olla in furno panis calido: ⁊ dimittaꝛ
per diez. sero v° remoueaꝛ: ⁊ repies ꝙ dicte radices fient
ad siltitudinē carbonū. post h̄ p̄dictos carbones tere bñ: ⁊
in alia olla parua repone ⁊ cooperi ipsaꝫ totā: ⁊ iteꝝ pone
in furno ⁊ dimitte tātū ꝙ p̄dicti carbones in cinerē albū
efficianꝛ: ⁊ de illa cinere pone in p̄dicto electuario.

Cineris leporis. s. leporis qui māducaꝛ. seruitor in trac.
3° inqt. forma cōburendi leporē pro illo qui hꝫ lapidē. ℞.
ergo leporē ⁊ decolla: ⁊ pone in olla noua cum suo corio ⁊
aliis: ⁊ cōbure donec fiat cinis: deinde tere cinerē ⁊ vtere
vbi opꝫ. Joā. anglicus in cap. de lapide renū inqt. item le/
pus vnus iteger ponaꝛ in olla in furno calˀo quousqꝫ asseꝛ
intantū ꝙ possit puluerigari: ⁊ tunc de isto detur. ʒ. i. ⁊c̄.

Lapis spōgie adherens: nō ois q in cauernis spōgie in/
uenit: sed ꝓprie cui nālr adherebat in saxo dum viueret
⁊ est asper ⁊ durus valde. Serap. cap. de spōgie inqt. ⁊ la/
pis iuētus in spōgia hꝫ v̄tutē q̄ desiccat: ⁊ cōtingit ex v̄tu/
te eius ꝙ frāgit lapidē gñatū in vesica: sic dixerūt. Auicē.
de ipsa cap. fac. ⁊ dic̄. ꝙ est lapis inuētus in corpe spōgie.

Sanguis hirci exiccati ⁊ etiā preparati: vt onndā. hircus
v° s̄m Isidoꝝ in cap. de pecoribus ⁊ iumētis inqt. hircus
lasciuū aial est petulcū ⁊ feruens semp ad coitū: cuius ocu
li ob libidinē in transuersuꝫ aspiciunt. vñ ⁊ nomē traxit.
nam hirci sunt oculoꝝ anguli s̄m Suetoniū: vt Uirgi. in
bucolicis. Transuersa tuentibꝰ hircis. cuius nā adeo cali/
dissima est vt adamātez lapidē: quē nec ignis nec ferri do
mare valet materia: solus huius cruor dissoluat. maiores
hirci cinifi dicunꝛ. A fluuio. cinife in libya vbi grādes na/
scunꝛ. o quātū est magnificata v̄tus sanguis hirci in predi
cta egritudine: est tam magnificata ⁊ in tāta nobilitate: ꝙ
apud Auic. noiaꝛ manus dei: ꝑꝑ suā nobilitatē ⁊ est medi/
camen thesaurigatū de regimine ipsius potu cā ꝑparandi
ipsum sanguinē ⁊ exiccādi. ipse v° Auic. in p̄dicto cap. do/
cet modū exiccādi ipm: sed de mō cibādi nō loqtur. Rai/
naldus de villa noua in libro 2° in cap. de vitio lapidis in
renibꝰ ⁊ vesica clare loqꝛ dicēs. sanguis hirci nutrici per
xv. dies vel. xxx. ex frōdibꝰ herede vel saxifragie in diebꝰ
canicularibꝰ iterfecti exiccatꝰ ⁊ puluerigatꝰ. postea iteruꝫ
inqt. sanguis hirci i diebꝰ canicularibꝰ iterfecti ꝑus p. xxx.
dies: cū frōdibꝰ hedere vel saxifragie nutriti: ⁊ sic faciunt
qdā. Aliośvt reperiꝛ apud Hordoniū dictū liliū medicine
in cap. de dolore renū periodali: ꝑꝑ eoꝝ oppilationez vbi
ait. vsus tro. sanguis hirci per se curat. ℞. igiꝛ hircū anti/
quū: ⁊ nutriaꝛ ordeo feniculo: petrosellino: pimpinella: sa/
xifragia: milio solis: herbena: filipēdula: ⁊ silibꝰ diureticis
⁊ post lōgū tēpus huiꝰ acceptionis decolleꝛ: ⁊ ꝑmꝰ sanguis
⁊ vltimus abyciaꝛ: ⁊ medius reserueꝛ: ⁊ fiāt trocisci: ⁊ de/
siccenꝛ in vmbra in loco sicco nō vētoso: ⁊ vngaꝛ cū balsa
mo. Joā. Arculus in cap. de lapide renum. inquit. sanguis
hirci ꝑparatus s̄m artē est fortis. ⁊ modus ꝑparationis est
vt eligaꝛ hircus q̄tuor annoꝝ: aut circa rubeꝰ: ⁊ nutriaꝛ ꝑ
mēsez ex herbis ⁊ graminibꝰ ꝓprys in h̄ cap. ⁊ sūt hec be/
tonica: pentaphilon: capillus veneris: grana solis: saxifra/
gia: scolopēdria: hedera ēt valet petrosellinū: apiū: fenicu/
lus ⁊ silsa: in potu dabis vinū albū bonū odoriferꝝ claꝝ ⁊
subtile: ⁊ post iuguleꝛ de mēse augusti: ⁊ extrahaꝛ sāguis:
cuiꝰ ꝑmus abyciaꝛ ⁊ postremus. mediꝰ v° reserueꝛ: ⁊ fiat
eiꝰ ꝑparatio bona. Nicolaus florētinꝰ in lib° 5°. in cap. de
cura lapidis per potionē inqt. hircus qdē melior est q su/
miꝛ in hora in q̄ coloraꝛ vua. s. de mēse Augusti: qꝛ tc̄ san/
guis est acutior. quere ḡ ollā lapideā: qꝛ est melior: ⁊ hircꝰ
sit q̄tuor annoꝝ: modū v° exiccandi quere ab aliys.

Cineris corticū ouoꝝ: de quo pullus egressus est: hoc est
qñ fily sui nascunꝛ. modus cōuertēdi ipsos in cinerez est
difficilis. opꝫ enim ꝙ accipiaꝛ cortex ouoꝝ: a quo pullus
egressus fuerit ⁊ teraꝛ bene: deinde ponaꝛ in olla noua: ⁊
obtureꝛ os eius: ⁊ ponaꝛ in furno: ⁊ dimittaꝛ ꝑ diē vnū si
sint cinerate bñ bonū est: sinaūt ponaꝛ iteꝝ in furno: ⁊ ibi
dimittaꝛ vsqꝫ ꝙ sint bñ icinerate: ⁊ qñ fuerint ad suū ter/
minū: ꝙ color eoꝝ sit albus extrahanꝛ: ⁊ vtere vbi opꝫ.

Lapis iudaicus dr: qꝛ in terris iudeoꝝ inueniꝛ. Auic. in
2° cañ. dicit. ꝙ est lapis sic̄ nux parua ad lōgitudinē paucā
declinās ꝓximus figure amigdale: aut dactyli ⁊c̄. O q̄ta
v̄tus est in isto lapide ꝯ lapidē renū: extrahit eniꝫ ipsuꝫ.

Gūmi v° nucis s̄m q̄sdā est fungus: q repiꝛ sup arbores
diuersas. huiꝰ color est ad siltitudinē spōgie: sed non recte
sentiunt: qꝛ illa res vocaꝛ narcotica nucis: gūmi v° nucis
s̄m veritatē est gūmi: qd̄ repiꝛ sup arbores ferētes nuces:
sꝫ in ꝑtibꝰ nr̄is nō repiunꝛ. Ego aūt vidi p̄dictū gūmi: qd̄
i colore ē silis colori myrre grosse: sꝫ odorē nō hꝫ: deferꝛ
de apulia ad nos: ⁊ in illis ꝑtibꝰ inueniꝛ. Auicē. dic̄. ꝙ dosis
istiꝰ electuary sit vsqꝫ ad auꝛ. ij. i. ʒ. iij. ⁊ supra cū aq̄ tribu/
loꝝ decoctoꝝ. s. tribuloꝝ marinoꝝ q̄s ipse in 2° vocat ha/
secb: ⁊ sunt q noiant ipsos vulgo castaneolos lacus.

Electuarium de margaritis in 21° terty. i cap. de
regimine vl̄i ꝑgnātis. ℞. margari
taꝝ nō ꝑforataꝝ: piretri añ. ʒ. iꝫ. ingibe. masticis añ. ʒ. iiij.
gedoarie: doronici: seis apy: tapsie: cardamomi: nucis mu/
scate: macis: cinami añ. ʒ. ij. heen albi ⁊ [illegible] pipis: ⁊ ma/
cropipis añ. ʒ. iij. cinamomi. ʒ. v. guccharꝛ [illegible] quātuꝫ
oia: ⁊ fiat electuariū: cuius dosis sit coclearíū vnum.

Istud electuariuꝫ apud nos est in vsu. ⁊ valet mirabilr
ad ea q̄ dic̄ Auic. supra i tractatu Nicolai. Est alia descri/
ptio q̄ dr a duobꝰ generibꝰ margaritaꝝ. s. ꝑforataꝝ ⁊ non
ꝑforataꝝ: tñ Aui. in sua descriptiōe nō hꝫ nisi nō ꝑforata/
rū: ⁊ sunt q faciūt s̄m descriptionē Nicolai: ⁊ sunt q faciūt
s̄m descriptionē Aui. s̄m volūtatez medicoꝝ: ⁊ ambe de/
scriptiōes apd̄ diuites apothecarios repiunꝛ. Joā. Sera.
in suo breuiario in cap. de mulieribꝰ q̄lr significeꝛ ꝙ ipse
sint ꝑgnātes: hꝫ vnā aliā descriptionē: que q̄si eadē est.

Margarita lapis est. Isid. in cap. de lap. ꝑciosis cādidis
dicit. margarita ꝑꝰ candidaꝝ gēmaꝝ quā inde margaritā
aiunt vocatā: ꝙ in conculis marinis hoc genus lapidū in/
ueniaꝛ. inest eniꝫ in carne cochlee calculus natus: sic̄ i car/
ne ostree ꝑciosissima margarita repiri dr: vel sicut in cere
bro piscis lapillus gigniꝛ: ⁊ meliores sunt cādide ⁊ albe.

Tapsia quā arabes corrute dicūt teffisie: vt dcm̄ fuit in
cōfectione anacardina q̄ cōfert egritudinibꝰ neruoꝝ.

Cinami. i. cinamomi grossi: ⁊ alio noie darsani vocaꝛ vt
dictuꝫ est: tamen ꝓpter ignorātiam aliqui apothecary ali/
quādo ponūt in isto electuario loco cinami ciminū: sed nō
recte: qꝛ sp̄ēs cinamomi sunt multe: vt pꝫ ꝑ Dia. ⁊ Serap.
nā Serap. ait. inueniꝛ alia sp̄ēs cinnamomi q̄ dr vasoth: ⁊
est cinamū: ⁊ est grosse plāte nō hn̄s fortē odorē: ⁊ est de/
bilis v̄tutis. etiā Pli. inqt. cinamomū ⁊ cinamuꝫ nasciꝛ in
ethiopia: ⁊ ꝯsidereꝛ bene ꝙ cinamū ⁊ cinamomū idē sūt.
Rasis ēt in 3° Almāsoris in fine cap. 17. inqt. cinamū cin/
namomo vicinū existit: lꝫ eo sit debiliꝰ. ignorātia v° apo/
thecarioꝝ est: qꝛ in isto electuario igrediꝛ cinamū ⁊ cina/
momū: ex quo videnꝛ diuersificari: veꝝ per ꝑmū itelligi/
mus cinnamomū grossuꝫ: ⁊ per 2ᵐ cinnamomū finum.

Zuccharꝝ sulimenum. i. illius regionis: vt dicit Hēilis.
nos loco eius ponimus guccharꝝ tabarget. i. album. Joan.
Serap. loco eius habet guccharꝝ mundum.

Confectio de medullis in 20ᵃ terty. in cap. de me/
dicinis singularibus ad coitū. ℞. amig/
dalaꝝ excorticataꝝ: fisticoꝝ: neregil excorticatoꝝ contri/
toꝝ: ⁊ amigdalarum pini: ⁊ granoꝝ alcheichil: ⁊ sunt gra/
nata syluestria: ⁊ granoꝝ agelem: ⁊ granoꝝ viridium. i. se/
minum arboris hotim: cuius gūmi est terebentina partes
equales:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0060-9

equales:neremisch:piperis longi:çinçiberis:omnium aā. partes.x.ꝛ plus parū:terant̄ oīa ꝛ cōficiant̄ cum penidys: de quo sumat̄ omni die quātū est ouum vnum.

¶ Ista cōfectio nō est in vsu:sed ideo eā descripsi:vt osten derē ꝙ cōfectio de medullis:apud Aui.ē eadē cū electua rio de nucleis fructuū:apud Rasim:vt dictū est:nec diffe runt:nisi qꝛ Aui.loco auellanarū posuit fisticos.

¶ Neregil.i.nux indica:vt dicit Aui.in cap̄.de nuce indica: ꝛ sic esse credo:qꝛ Rasis loco eius hꝫ nucē indicam.

¶ Grana açelem:ſm ipm in scho dicit̄ piper nigrū:sed nō itelligim⁹ de vero pipere nigro:sꝫ de alia re simili:de qua superius ostensum fuit clare quid sit.

¶ Neremisch.i.rosa asinoꝝ siue peonia. Ras̄ loco eius hꝫ semē peonie:qđ idē est.vide supra: qꝛ diffuse declaratū ē.

Medicamen de marchisita in 4° cañ.in fen 3ª.i caº de cura eruptionis exiturarū.

℞.lapidis marchasite.ʒ.xij.armoniaci tātūdeꝫ farine fa barū.ʒ.vi.misceant̄ cū rasina būida ꝛ liniat̄ sup̄ cutē ꝛ po nat̄ sup̄ saniē donec cadat p̄ se:ꝛ opꝫ vt administret̄ statim.

¶ Istud medicamē repit̄:ēt apud Frācisc͞u de pedemō.in caº de appropriatis apatū ſm diuersitatē mēbroꝝ: in qb⁹ fiunt:sꝫ est ex auctē Auicē.qꝛ idē sunt. Lapis marchasita apud Dia.vocat̄ pirrites ex quo eramē fit:eligēdus est co lorē eramis hn̄s.ꝛ ibi Dia.tradit modū cōburēdi ipꝫ.Aui. ait.vocat̄ marchasita:ꝛ dr̄ ꝙ sūt pluriū spērū.alia eniꝫ est aurea:ꝛ alia argentea:ꝛ alia erea:ꝛ alia ferrea:ꝛ sunt q no mināt eā lapidē luminis p̄p̄ iuuamētū qđ visui affert:pir rites vō dr̄ a pir qđ est ignis:qꝛ p̄cussus ferro ignē emittit. Mesue de ipsa loquitur in caplo de lapide stellato.

¶ De trib⁹ gn̄ib⁹ ꝯfectionū ſm Anto.guaineriū Papiēseꝫ.

Confectio mixture cordialis in ca. 6° de signis tā p̄nosticis q̄ȝ demr̄atiuis febris pestilētialis ꝛ ei⁹ cu ra.℞.cōserue rosatū buglossati boraginis ꝛ violati aā.ʒ.5.cōserue.florū nenufar.ʒ.ij. manuschri cū p̄lis lib.5.fragmētoꝝ oīum p̄ciosoꝝ.ʒ.ij.margaritaꝝ subtil'r tritarū.ʒ. 5.folioꝝ auri numero.xvi.fiat mixtura deaurata:de qua sepe comedat ꝛ de ea bibat cū aq̄ çucchari si libuerit.

¶ Hec cōfectio apud nos nō est in vsu:ſm illā descriptio nē.illa vō qua gn̄al'r vtimur est magr̄alis:ꝛ nō est eadeꝫ:sꝫ pro nobilib⁹:ista est nobilior illa:sicut infra apparebit.

¶ Cōserua rosata.i.ex rosis: ꝛ vocat̄ çuccharum rosatum: ꝛ fit ex tribus partibus çucchari:ꝛ vna rosarum.

¶ Buglossatū siue diabuglossatū.i.cōserua que fit ex flori bus lingue bouine:ꝛ modus eius est sicut rosarum.

¶ Boraginatū siue diaboraginatum.i.conserua que fit ex floribus boraginis:ꝛ modus ipsius fit sicut rosarum.

¶ Violatū siue çuccharū violatuꝫ.i.cōserua violaꝝ qđ ex floribus fit:ꝛ modus eius est sicut rosarum.

¶ Cōserua florū nenufaris.i.ex floribus nenufaris:ꝛ voca tur çuccharū nenufarinū:ꝛ modus eius est sicut rosaꝝ.

¶ Fragmētoꝝ oīum p̄ciosoꝝ ſm generalē regulā sciēduꝫ est ꝙ per fragmēta p̄ciosa itelligunt̄ qnq; genera lapiduꝫ p̄ciosoꝝ:ꝛ sunt p̄prie illa que Mesue in electuario de gē mis noiat:ꝛ sunt çaphyri:hyacinti sardinis:granate feruçe gi.i.smaragdi:ꝛ de oībus istis ostēsum fuit supra.

Confectio manuschri cū perlis in caplo 4° de cu ra quartane a melancholia sanguinea prouenientis.℞.margaritarū splendidarum tritarū sub tilissime.ʒ.5.çucchari in aqua rosata dissoluti lib.5.ꝛ fiat decoctio in plata:ꝛ vsui reseruetur.

¶ Hec descriptio istius cōfectionis que vocat̄ manuschri cū perlis est descriptio pro nobilib⁹:qꝛ cōsuetudo apothe carioꝝ est facere manuschri sine perlis:sꝫ loco eius ponūt puluerē cordialē:aliqn̄ fragmēta ſm necessitatē:ꝛ pn̄t fie ri cū aqua ros̄.tūc vocant̄ manuschri rosate:fiunt ēt cum aqua violaꝝ:tunc vocant̄ manuschri violate:fiunt etiā cū aqua buglosse:tūc vocāt̄ manuschri buglossate:aliqn̄ fiūt cū aqua capilloꝝ veneris ſm diuersas ifirmitates: ꝛ eius forma est ad modum rotule:ꝛ id est satis notum.

Confectio diacoralli.in caº8° de signis ꝛ cura cau sonidis.℞.coralloꝝ rubeoꝝ.ʒ.ij.çuc chari lib.5.dissolue çuccharum in aqua ros̄.in qua in ifu sione steterit.ʒ.i.sandaloꝝ machaçari.i.citrini:ꝛ.ǧ.iij.cā phore:ꝛ istoꝝ forti facta expressione in illa aqua çucchaꝝ dissoluatur:ꝛ fiat confectio in morsellis.

¶ Hec confectio apud nos non est in vsu. Nicolaus in suo antidotario describit troc̄.diacoralli qui ingrediunt̄ in ty riaca Gal̄.sed non sunt idem:de quo infra.

¶ Corallus rube⁹ est nobilior albo:ꝛ alb⁹ nigro:rube⁹ autē ꝯfert oīb⁹ egritudinib⁹ stōchi si suspēdat̄ sup̄ ipm direct⁹. vn̄ Gal̄.inqt.ego exp̄tus fui ipm:ꝛ suspēdi ipm in collo ei⁹ q hēbat dolorē stōchi:ita vt eēt corallus sup̄ os stōchi:ꝛ re mot⁹ fuit dolor:cū ergo accepi ipm redyt:sicut exp̄tus fui lignū crucis in habēte epilepsiaꝫ:ꝛ q suspēderit i collo suo in dieb⁹ sanitatis sue corallū rubeum securus erit a dolore stōchi:ꝛ p̄pter h̄ mulieres appēdunt eū in collis puerorū. Busadū aūt scripsit Stephanus pro bassed:qđ ē corallus.

¶ De electuarys ac confectionibus ſm Joānēꝫ anglicum: que alio nomine rosa anglica nominatur.

ELectuarium de caulib⁹ in cap̄. de cura lepre.℞. succi cauliū lib.i.bulliat ꝛ exprimat̄:croci ʒ.iij.panis çucchari: ꝛ mellis aā.lib.5.fiat electuariū cum leui decoctione.

¶ Istud eliuꝫ apđ nos nō ē valde in vsu: tn̄ reperit̄ apud aliquos apothecarios.

¶ Caulis ſm Auic.alius est domesticus:ꝛ alius syluestris: ꝛ alius marinus:ꝛ alius caulis aque.Caulis vō apud Dia. vocatur brassica.vnde Macer.

Caulis romana grecoꝝ brassica lingua.

Agrestis apud quosdā putat̄ ꝯdisi:sꝫ nō est:canabit ēt est spēs caulis:ꝛ est caulis dictus capucius: vel caulis capita tus:vel iperialis.Petr⁹ de crescētys dicit.gābusy sunt de nā cauliū:ꝛ hn̄t formā cauliū donec clausi fuerit:sꝫ postq̄ȝ clausa sunt folia ipsoꝝ fiunt q̄si alba ꝛ grossa: sicut tunice cepaꝝ ꝛ crispa ꝛc̄.ēt Serap̄.in caº de caule de canabit loq tur.Simon Januēsis dicit:ꝙ Aui.de canabit singulare fa cit cap̄.qđ nō reperit̄.verū est ꝙ Auic.in cap̄.de caule.de canabit loquit̄.Joā.arculanus.in caplo de epilepsia dicit. canabit que est caulis imperialis.s.capuciū carnebum scri psit Stephanus pro corno:qđ est caulis.

Confectio diagarici optimi.in caº de veruca i ocu lis ꝛ cura a nobis.℞.agarici boni al.le uis ꝛ pulueriçabilis.ʒ.5.turbith çinçi.aā.ʒ.ij.nucis musca. auellanaꝝ.ʒ.iij.misce ꝛ cū çuccharo lib.5.fiat cōfectio.

¶ Hec confectio apud nos non est in vsu:sed virtus agari ci est magnificata apud nostros auctores.

¶ Agaricus ſm Mesue est ex medicinis magni iuuamen ti:cuius ortus est secus arbores magnas qb⁹ iaꝫ accidit cor rosio ꝛ putrefactio:ꝛ eius gn̄atio est sicut gn̄atio fungoꝝ:ꝛ p̄pter id vocat̄ a multis fungus abietis. Gal̄.in libro ad partenianū inqt.agaricus ab arboribus excrescit p̄ut tu bera.i.fungus dictus teratur apud lombardos.

Electuarium diacubebe.in caº de hydropisi in cura gn̄ali.℞.sanda.oīum.s.albi ru.ꝛ ci.aā.ʒ.ij.spo.rasu.eboris aā.ʒ.i.5.oçimi.s.gariofilati cubebarum aā.ʒ.5.vel.ʒ.iij.si sit caliditas multa.quatuor seminū frigidoꝝ mundatoꝝ aā.ʒ.ij.seminis endiuie por

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0061-5
DFG

tulace añ.ʒ.i.ligni aloes:nucis muscate añ.ʒ.ß.çuccbari libre.i.⁊ dissoluantur cum decoctione endiuie:vel cuȝ aqua endiuie ⁊ vtatur mane:⁊ est expertum.

¶ Istud electuarium in Papia nõ est in vsu:sed in Mediolano vtunt̃ ipso:ȝ nõ faciũt ipm̃ ꝫm descriptionẽ Joãnis anglici:sed illa descriptio qua vtunt̃ repit̃ apud thesaurũ pauperũ:sicut ĩfra apparebit:tñ iter ipsas est parua differẽtia.

¶ Cubebe siue cubebe:⁊ nõ cubeçe: qꝛ cubeçe apud Aui.ẽ malua vel spẽs ei⁹.Serap̃.in ca° de cubebe ait.ego postꝙ̃ aggregaui Dias.⁊ Galenũ sup oẽm herbã inueni ꝙ Galenus nõ memorauit myrtũ agrestẽ: ⁊ Dias.nõ memorauit cubebas:⁊ vidi ꝙ descriptio Dias.super myrtũ agrestẽ: ⁊ descriptio Gale.super cubebas idem sunt.

¶ Cubebe.Diasc.myrta agria ⁊ est myrtus syluestris: siue myrtus alba:vt dicũt moderni:⁊ ꝫm Mattheũ syluaticũ est abzongi.Stephanus vocat ipsum carpision.

Confectio alia diacubebe ꝫm thesaurum pauperuȝ in capitulo de hydropisi de frigida causa.℞.omnium sandalorum añ.ʒ.ij.spody:rasure eboris añ.ʒ.i.cubebe.ʒ.iiij.seminum cõmuniũ frigidoruȝ añ.ʒ.i.ß.seminis endiuie ⁊ portulace añ.ʒ.i.çuccbari lib.i.fiat cum decoctione endiuie:⁊ fiat electuarium.

¶ Ista descriptio thesauri est illa qua vtunt̃ Mediolanẽses:tñ(vt dictuȝ est)iter ipsas est pua dr̃ia.Gilibertus de anglia.in capl̃o de cura speciei:hȝ vnã aliam descriptionem que valet ad ea que dialaca:sed non est eadem.

Dianasturtium ꝫm Joã.angli.in ca° de sterilitate.℞.ꝯsolide maioris ⁊ minoris añ.M.i.coralli albi ⁊ rubei:sandaloꝝ alboꝝ ⁊ rub.añ.ʒ.i.rosaꝝ.ʒ.iij.spody:gariofiloꝝ:margaritaꝝ itegrarũ añ.ʒ.i.charabe.ʒ.ij.semis nasturty agrestis.ʒ.ß.radicũ sanguinarie pimpinelle:paritarie añ.ʒ.i.çuccbarini alexãdrini lib.ij.fiat electuariũ:qꝛ tñ illud foret magnũ de consolida ponat̃.ʒ.ß.⁊ de alys ꝓportionaliter diminuat̃:ita ꝙ ad ʒ.i.pulueris ponat̃ lib.i.çuccbari vel mellis: ⁊ voco illud dianasturtiũ qd̃ valet in omni fluxu sanguinis mẽstruoꝝ ⁊ hemorroidarũ ⁊ ventris:⁊ est mihi valde speciale.

¶ Istud antidotum apud nos nõ est in vsu:ꝫm autem cõpositorem valet mirabiliter in illa materia.

¶ Nasturtiũ aũt herba est satis nota maxime domesticuȝ. Hic Joãnes anglicus seu cõpositoꝛ hȝ nasturtiuȝ agreste: qd̃ nasturtiũ domesticũ nõ est:imo ꝫm quosdã est nasturtium aquaticũ:qd̃ alio noĩe senation vocatur: ⁊ hoc apud multos est certũ.vide aũt de eo apud Mattheum syluaticum in ca° de cardamo.i.nasturtio vsuali:qui sic ait.

¶ Cardamus agrestis quẽ multi senation vel crisium vocant:vel nasturtiũ aquaticũ ⁊c̃.Hoc apud Auic.in 2° cañ. vocat̃ pupilla oculi.⁊ apud Dia.eius semẽ vocat̃ lepidũ: ⁊ herba apud eundeȝ senation:ẽt apud Serap̃.seitaragi:⁊ apud arabes dr̃ scescebrã:⁊ ab aliqb⁹ dr̃ saxabraȝ: de qua nunꝙ̃ inueni vllum hic certitudinẽ qd̃ sit scescebrã:qdaȝ credũt:sed nõ recte ꝙ eẽt esula:qd̃ nõ est:qꝛ Aui.in 3° cañ. in cap̃.de medicinis cordialib⁹:hȝ in quodã antidoto scescebrã:⁊ semẽ eius.q̃ esula ibi nõ ꝯuenit.ideȝ in 4° cañ.in fen 2ª.in ca° de cura ethice scescebrã laudat:⁊ ꝫm quosdã medicoꝝ est granatum syluestre:qd̃ nõ credo:nec Gẽtilis sup illũ passuȝ cognouit certitudinẽ.Scias ꝙ in h̃ sunt diuerse opiones:ȝ hic si de⁹ voluerit declarabo de ĩpo opionẽ doctoꝝ multoꝝ.Et p̊ dico ꝙ postꝙ̃ ego vidi ĩ practica. D.Mesue.c.de cura manie ⁊ melãie sanguinee.in quodaȝ antidoto:qd̃ icipit.filius Zacharie modus ꝯfectionis ꝯferẽtis melãie ⁊c̃.ibi hȝ ad lr̃am.scescebraȝ.i.oçimi maioris. Oçimũ aũt maius apud Serap̃.vocat̃ oçimũ carmenũ:⁊ ab Auic.in 2° cañ.vocat̃ obalmarã:⁊ apud Mattheũ syl. est senation:⁊ q̃ mihi nõ credit videat Mesue in ca° allegato ait.ꝙ scescebrã est oçimũ maius:⁊ oçimũ mai⁹ apud Serap̃.est oçimũ carmenũ:⁊ apud Mattheũ syl.est senation:siue naturciũ aq̃ticũ:⁊ sic lege illud cap̃.de oçimo carmeno apd̃ Sera.⁊ cam̃.de obalmarã:apd̃ Aui.cũ ca.de harochalchai.apud Mattheũ syl.⁊ videbis ꝙ idem sunt.

¶ Notandũ est ꝙ hec herba plura noĩa hȝ.nã senation est lepidũ:seitaragi indũ:hibederidos:agricardamũ agreste: capsia scripta cũ.c.nasturtiũ aquaticũ oçimuȝ maius:oçimũ carmenũ:pupilla oculi:scescebrã:ei⁹ radix medet̃ doloꝛib⁹ dentiũ.Etiã de ipso dictũ fuit in electuario:qd̃ dr̃ letificans Almãsoris ⁊c̃.⁊ hoc apud me fuit secretum.

¶ Sãguinarie aũt apud moder.est bursa pastoris que mirabiliter valet ꝯtra fluxũ sanguis:verũ est ꝙ inuenit̃ alia sanguinaria q̃ vocat̃ corrigiola:seu virga pastoris:sed hic Joãnes anglicus ꝑ sanguinariã itelligit bursaȝ pastoris:⁊ ꝙ sit veꝝ:vide apud eũdẽ in li°p̃.in ca° de accñtib⁹febris. qui sic ait.mõ de empericis videamus.vade ad locuȝ vbi crescit sanguinaria.i.bursa pastoris: ⁊ genib⁹ flexis dicas ter pater noster ⁊ aue maria:⁊ istum versiculũ. Te quesumus dñe famulis tuis subueni quos p̃cioso sanguine redemisti:⁊ sic dicẽdo collige vnã herbã vel duas.Sed si multas colligas opȝ oꝛones iterare:⁊ tũc suspẽde herbaȝ circa collũ patiẽtis a quo fluit sanguis vl̃ circa mẽbrũ a q̃ fluit: ⁊ ibi dimitte:⁊ striget certissime:si vis ne hoĩes cognoscãt herbã tuã frica eã iter man⁹ tuas:⁊ post suspẽde eã in aliq̃ pãno:vel in syndone:vel ĩ aliquo tali. Itẽ Nicolaus dicit: bursa pastoris.i.sanguinaria:vel capsella:aut scindiuulua. sine dubio est cõsonũ ꝙ bursa pastoris sit capsella:qꝛ eius semen fert in capsellis: ⁊ propter id apud lombardos dicitur herba gugarolla.ipsa enim in vys ac ciuitatib⁹ inuenitur:⁊ comedit̃ cũ est recens:sicut alia olera.

¶ De quatuoꝛ generibus confectionum ꝫm Petruȝ de tussignana super nono Almansoris.

Confectio diarob cuȝ reubarbaro in tractatu 2°.in cap̃.de solutiuis.℞.turbith albi gũmosi cãnulosi.℥.i.çinçib.ʒ.ß.reubarbari.℥.i. spice.ʒ.ß.cinamomi:gariofil̃.añ.ʒ.ij.galange: piperis lon.macis añ.ʒ.i. diagredy.ʒ.iiij. çuccbari albi.ʒ.xvi.cum vino citoniorum:fiat confectio:dosis a.ʒ.ij.ad.vi.

¶ Hec ꝯfectio diarob cũ reubarbaro est in vsu: ⁊ fit aliqñ cũ reubarbaro:aliqñ sine:tñ cũ reubarbaro ẽ nobilioꝛ.de hac repiunt̃ varie descriptiões.ego meo tp̃e vidi fieri diarob cũ reubar.i.ꝯfectionẽ delectabileȝ ꝫm Bartho.mõta. quã ĩpe vocat ꝯfectionẽ diaturbith cũ reubar°:de q̃ ĩfra.

Cõfectio diarob cũ turbith ibidem.℞.turbith albi gũmosi ⁊ cãnulosi.℥.i.çinçibis.ʒ.ß.cinnamomi:gariofil̃.añ.ʒ.ij.galange: pipis lon.macis añ.ʒ.i. diagredy.ʒ.iiij.çuccbari lib.i.fiat confectio cum vino citoniorum ⁊ aqua cõmuni:dosis vt precedens.

¶ Ego vidi multotiens aliq̃s nõ faciẽtes dr̃iaȝ iter diarob cũ turbith:⁊ iter diarob cũ reubarbaro:ȝ errãt.nã aliud ẽ diarob cũ turbith:aliud est diarob cũ reubarbaro.

¶ Hec ꝯfectio solutiua reperit̃:ẽt apud Joãnẽ cõcoregiuȝ in ca° de paralesi ⁊ iectigatiõe:tñ differt notabilr̃ ab ista: sed vna descriptio que iuenit̃ apud Leonarduȝ de ꝑeda palea in ca° de cura scrophularũ est huic similis.

Cõfectio diarob cum agarico ibidẽ.℞.agarici.ʒ.i. salis gemme.ʒ.iiij.spice nardi.ʒ.ij.ß.cinnamomi:gariofil̃.macis galange añ.ʒ.ij.diagredy.ʒ.ij.polipody.ʒ.i.ß.çuccbari albi lib.ß.cum vino citoniorũ:⁊ aqua cõmuni fiat cõfectio:dosis vt precedentis.

¶ Hec confectio non est in vsu.Leonar.de ꝑeda palea in capl̃o de cura scrophularum:hȝ etiã hanc descriptionem.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0062-0
DFG

Ioan. concoregius in caplo de paralesi: et iectigatione habet vnam aliam descriptionem: sed non est eadem.

Confectio diarob cũ sene in caplo de paralesi tremore tortura et spasmo de repletõe. ℞. sene munde. ℥.i. cinamomi: gariofil. macis: masticis añ. ʒ.ß. diagredy. ℈.ß. et cum çucchero fiat confectio cum vino granatorum: dosis eius ab. ℥.ß. ad. ʒ.ij.

¶ Hec confectio non est in vsu.

¶ Sene vero qd de arabia defert magis laudat q̃ illud de mecha. Miror q Aui. i 2° cañ. vbi de simplicib' tractat q de sene nõ fecerit cap. cũ ipse i multis locis eo vtat. Mesue laudat folliculos sene: et dic q ẽ melior ps ipsi' plãte.

¶ De confectionib' ac electuariis: super antidotariũ Bartholomei montagnana.

Confectio de fisticis. ℞. fisticorum mũdatorum: et tritorum. ℥.iiij. çucch. albi lib. i. icorporent sil' in mortario cũ aqua rosata q̃tũ sufficit: et coquant sup ignẽ: et fiat ꝯfectio cũ spẽbus triasandalorum aliqñ: et aliqñ cũ cinamomo ponẽdo de q̃libet istorum. ʒ.i.ß. pro tota ista recepta. Põt ẽt fieri solutiua vt scis. valet enim in confortando epar frigidum qñ fit cũ cinamomo: et epar calidũ qñ fit cũ specieb' triasandalorum: et ipsius oppilationes semp aperit.

¶ Hec cõfectio apud nos nõ est in vsu: sed credo q in partibus Venetiarum vtantur illa.

¶ Fistici fm Dia. sũt pistachie q̃ in siria nascunt siľia strobilibus. i. pineis. Rasis aũt in lib° aforismorum. in ca° de fructib' ait. et comedere cinamomum cum oleo alsalforat illud remouet. alforat. i. fisticus est arbor cypresso similis.

¶ Pistachie fm Nico. sunt fruct' q̃ veniũt de Damasco q satis sũt noti. Pli. pistachia eosdẽ vsus et effect' hñt quos pinei nuclei pterq̃ ad serpẽtũ ict' siue edant: siue bibant.

¶ Triasandali dñr a trib' gñib' sandalorum q̃ ibi itrant: descriptio ipsorum est posita supra: et est ex auctẽ Nicolai.

Confectio diamusci mřicalis. ℞. spẽrum diamusci dulcis. ʒ.i. diambre. ʒ.ij. lingue auis. i. seminis fraxini: rasure eboris nepite añ. ʒ.ß. çucch. albi. ℥.v. fiat confectio solida cũ aqua matricarie in rotulis.

¶ Hec ꝯfectio diamusci matricalis apud nos nõ est i vsu: illa vero descriptio qua nos vtimur est diui Mesue: qui docet facere diamuscũ dulce et amarũ: sicut ostẽsum fuit. species vero diamusci dulcis: que ibi ingrediunt sunt spẽs diamusci Mesue: et similiter species diambre.

¶ Nepita est herba dicta neuida: siue gataria: et fm Macrum est calamentum.

¶ Matricaria est apud Aui. in 2° cañ. vocata vcbuen: et est spẽs arthemisie: et est illa que a lombardis crispula vocat. Sapiẽtes dixerũt q ista descriptio diamusci dr matricalis pp aquã matricarie q̃ igredit. Bartholomeus ingt. q pdicta ꝯfectio dz fieri in rotulis sicut fiunt manuschri.

Cõfectio pro vermib' cõis apostolorum. ℞. semis alexãdrini. ʒ.ij. cornu cerui vsti: corticum granatorum añ. ʒ.i. diptami: gariofilorum: reubarbari añ. ʒ.ß. centonici. ʒ.i.ß. cinamomi. ʒ.iiij. croci. ʒ.ß. çucchari lib. i.ß. fiat cõfectio solida cũ aqua absinthij vel graminis.

¶ Hec ꝯfectio apud nos nõ est in vsu: sz valet mirabilr p vermib'. simplicia q̃ sunt declarãda declarabo: ipse Bartholome' hz vnã aliã descriptionẽ: sz ista est nobilior illa.

¶ Alexãdrũ apud modernos est semẽ macedonicũ: et nõ ẽ semẽ sanctũ: vt q̃dã dicũt: qd in ista ꝯfectiõe possumus videre: qr h Bartholomeus ambo in ista ꝯfectione ponit.

¶ Centonicũ siue sandonicũ idem est: et est spẽs absinthij: sicut pz apud Serap. in ca° de absinthio. Preterea ipse Serap. in ca° de sceba ingt. sceba. i. sandonicũ: vt in cap. de absinthio: et dr ex auctẽ Dia. sandonicũ est plãta: et est absinthium marinũ: et sic mea opio est q sceba siue sandonicum sit absinthiũ marinũ: qd alio noie herba marina appellat: et sic repit apud Michaelẽ sauonarolã in ca° de vermib': qui ingt. Quidã dant semẽ sanctũ: siue semẽcinã: qd idẽ ẽ. Ioã. Mattheus gradi in ca° de vermib' q in vẽtre nascuntur dicit. semis sancti vel herbe ianuine: vel soch qd idẽ ẽ: sz vult dicere sceba. Infra hz q̃dã emplastrũ. et dicit seis alexãdrini: qd cõiter appellãt herbã ianuinã sz falsum est. nã semẽ alexãdrinũ nõ est herba ianuina. pro h vide q in ista cõfectiõe igrediunt semẽ alexãdrinũ. i. macedonicũ: et centonicũ. i. semẽ sanctũ: qd nõ fit in his q̃ idẽ sunt. tu vero vide q semẽ sanctũ est verum sandonicũ: siue sceba: siue semẽcina: siue granella: et hec est approbata q mirabilr valet ad iterficiẽdũ vermes defert de ianua ad nos.

Confectio diaturbith cũ reubarbaro. ℞. sandalorum alborum et rubeorum: violarum: çinçiberis añ. ʒ.i.ß. anisi: cinamomi: croci: masticis añ. ʒ.ß. turbith: hermodactylorum añ. ℥.i. reubarbari electi. ʒ.x. diagredy. ʒ.iiij. çucchari albi lib. ij. fiat confectio solida.

¶ Hec est ꝯfectio diaturbith cum reubarbaro: et sunt ex hominibus qui vocant ipsam diarob cũ reubarbaro: alij cõfectionẽ delectabilẽ: vt dictũ est supra: et sunt ex hoibus q faciunt ipsam cũ reubarbaro: et qñq3 sine reubarbaro fm diuersitates descriptionum que reperiuntur.

Electuarium de ouis. ℞. albuminis ouorum. lib. ij. mell' cocti dispumati lib. i. misceantur simul: et diu agitent cũ spatula agitando vsquequo inspissent. deinde addant he spẽs. ℞. çedoarie. ʒ.ß. cinamomi: gariof. spice ligritie: çinçib. piperis: galãge: rosarũ: sandalorum rubeorum añ. ʒ.i. misce et fiat electuarium.

¶ Istud electuarium non est in vsu apud nos.

¶ Oua fm Aui. meliora sunt oua gallinarum recẽtia: et meli' qd est in eis est vitellus: et melius eorum artificiũ est vt non cũ alio cõgelent. post aũt oua gallinarum sunt oua auiũ que cursu eius pcedũt sicut antẽderã: et adoram: et alcubugi. i. pdicũ: et atteenugi. oua vero anatis: et similiũ sũt mali humoris. Serap. dicit ex auctoritate Gal. illa que eligimus sunt oua gallinarum. nõ ergo oportet q narremus naturam aliorum: fiat confectio solida cum aqua matricarie in rotulis. Quorum: qr natura eorum est eadem cũ natura istorum &c. Rasis aũt in 3° Almãsoris. in ca° de ouis ait. oua plus alijs oib' conuenientia galline sunt: et perdicis &c.

Electuarium de lepore combusto. ℞. lapidis iudaici et spongie añ. ʒ.i. pulueris leporis cõbusti fm artem. ʒ.ij. spẽrũ electuarij litontripon: descriptione Nicolai. ʒ.ij. çucchari scõe decoctionis. ℥.iiij. cũ aqua saxifragie: fiat ꝯfectio i rotul. i. in forma manuschri.

¶ Istud electuarium non est in vsu.

¶ De lepore Aui. in 2° cañ. duo capla fac. vnũ de lepore syluestri: aliud de lepore marino: quẽ q̃dã existimãt eẽ cuniculũ: quẽ dixit Aui. eẽ aial ostracũ: lutosum: declinãs ad rubedinẽ aliq̃ntulã: iter ptes cui' sũt q̃dã siľia folijs alusnẽ. i. herbe chali. illũ vero quẽ h itelligimus: est ille q oib' est notus. de mõ cõburẽdi: vide supra in electuario de cinerib'.

¶ Litontripon. i. cõterẽs et frãgens lapidem iterpretat. descriptio ipsius posita fuit supra ex intentione Nicolai.

Electuariũ de sebesten. ℞. sebesten recentis. ℥.v. infundant in lib. i. aque violarum: et bulliant: deinde colet: et predicte colature addatur aqua iris idest ireos et angurie añ. ℥.vi. tamarindorum prunorũ sicorum contusorum añ. ℥.v. violarum: seminũ cõmunium frigidorum añ. ℥.i. succi mercurialis. ℥.iiij. coquant simul vsq3 ad cõsumptionẽ medietatis: et fortiter exprimantur et colentur colature addat penidiorum. ℥.viij. diaprunis non

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0063-6
DFG

solutiui lib.i.ʒ.pul.diagredy.ʒ.ij.misce ꝛ fiat electuariuz.
¶ Istud el'iuz apd nos nō est ī vsu: sꝫ ī Mediolano vtunt̄
ipo. Scias ꝙ ego vidi pdictū el'iuz scriptū: sꝫ nō apd aucto
rē auctēticū: ꝛ ibi igredit̄ qdā herba q̄ noiat̄ chacbile: quā
Bartholame⁹ in sua descriptiōe nō hꝫ: tn̄ si eēt aliqs q vel
let eā ponē declabo qd sit. chacbile: est qdā herba q̄ repit̄
in ptib⁹ rome in loco q dr cornetū: folia hꝫ similia vmbili
co veneris: ꝛ hec a modernis soldanella vocatur: ꝛ est alia
spēs chacbile hn̄s folia silia vermiculari: ꝛ nascit̄ in ster
quilinis locis. ista vo nō est ita nota vt altera.
¶ Sebestē. i. mamilla canis. Serap. caᵒ de sebesten: narrat
arborē ipsoꝝ: ꝛ de fructu ipsi⁹ dicēs: ꝙ mochaita ē reeb in
arabia: ꝛ ē arbustū altū sup terrā hn̄s corticē: cui⁹ color ver
git ad albedinē: ꝛ fruct⁹ ipsi⁹ est sicͭ granū oliue. iste fruct⁹
colligit̄ ꝛ exiccat̄ donec corrugēt̄: ꝛ ē illd q̄ vtūt̄ ī medi[na].
¶ Aqua violarum intelligitur esse illa que fit ex floribus
violarum per sublimationem in alembico.
¶ Anguria est melon magnus viridis qui apud Auicen. in
scdo can̄. vocatur bateca: in tēpore antiquo in partibus no
stris nō repiebant̄: sed hodie deferunt̄ ex venetijs.
¶ Mercurialis est herba satis nota. hec apud Dias. vocat̄
linoçotis. Gal. ēt ī 7ᵒ simpl'. dic. linoçostida. i. mercurialis.
Pli. linoçostis siue pteni⁹a mercurio inētus est: iō apd gre
cos hermiporona dr. nā multi ex nr̄is vocāt mercurialez.
¶ Diaprunis vel diamasceō a prunis Damascen⁹ dr descri
ptio ipsi⁹ ē posita supi⁹ auctē Nicolai. ꝛ ibi videbis ꝙ fit
sine diagredio: ꝛ cū diagre. illd vo qd fit sine diagredio ap
pellat̄ nō solutiuū: qn̄ fit cū diagredio appellat̄ solutiuuz.

Electuariū de polipodio ad melācholiā. ℞. anisi
ligritie: dauci: seis leuistici: ameos: flo
rū eupatorij an̄. ʒ. i. ʒ. acori: çiçibis: cinamomi: croci an̄. ℈.
ij. semis anbeti: petroselli. apij an̄. ℈. i. hermodactyloꝝ. ʒ.
i. ʒ. turbith. ʒ. vi. diagredij. ʒ. ij. polipodij quercini. ʒ. ix. thi
mi epithimi an̄. ʒ. v. lapidis laçuli: ematitis pparatoꝝ an̄.
ʒ. vi. penidioꝝ. ʒ. iij. çucchari lib. iij. coquant̄ çuccharuz ꝛ
penidij cū aq̄ sublimatiōis hircos vsqꝫ ad decoctionē çuc
chari: ꝛ fiat ꝯfectio solida: poteris ēt facere ī forā liqda ad
modū el'arij: deīde çucchare liquefacto addant̄ pulueres.
¶ Istud electuarium non est in vsu.
¶ Polipodiū aūt dictū est a similitudine flagelloꝝ pollipi
piscis in eminētijs que sunt in ipsis flagellis sui pedibus:
sed pedes dici possunt. nam radicibus polipodij sunt sil'es
eminētie. vn̄ polipodiuz q̄si polipes. Dias. dicit. ꝙ polipo
diū nascit̄ in parietib⁹ humectis: ꝛ in ripis: ꝛ circa radices
arboruz vetustaꝝ: ꝛ in quercub⁹: ꝛ ꝓpter id dr polipodiū
quercinū: hoc qdā herbatici liquiritiā syluestrē vocant.
¶ Ematites. s. lapis qui dicitur ematites: siue sanguinaris
hoc lapide pictores vtuntur.
¶ De cōfectionib⁹ ac electuarijs ƀm Nicolaū florētinū.

Confectio diacarthami ƀmone 2ᵒ
in caᵒ de cura emitritei.
valet ī euōne cholere ꝛ flegmatis. ℞. spe
cierum diadraganti frigidi. ℥. i. carnium ci
toniorum. ℥. ij. çinçiberis albi. ʒ. i. medulle
carthami. ℥. ʒ. turbith electi. ʒ. ij. diagredij.
ʒ. v. māne granate: mellis rosati ad solem
purificati an̄. ʒ. iij. çucchari albi. ℥. xv. fiat confectio in bo
lis: quorum vnusquisqꝫ sit. ʒ. iij.
¶ Hec cōfectio apud nos non est in vsu. Petrus argillata
in caᵒ de podagra: siue gutta calida hꝫ vnā aliā descriptio
nem que eadē est. Lumē maleducens describēs hanc cōfe
ctionē: dixit eam esse magistralem cū nō sit: vt eius descri
ptionem sibi vendicaret: ꝛ quidem indigne.
¶ Carthamus est crocus hortulanus: cuius flore tingit̄ se
ricū: eius semē inter laxatiua ponit̄. hoc gincus vocat gre
cus. Dia. vo cinicum. Auer. in 5ᵒ coll'. dicit eleratis alcarta
mum. i. semē papaga. ego credo ꝙ vult dicere: qꝛ illud aial
qd vocat̄ papaga: comedit ipsum libēter. Mesue de ipso
loqtur dicēs. melius est illud qd est albū ꝛ planū grossum:
ꝛ plenū: cuius medulla est vnctuosa pinguis ꝛc̄.

Electuariū sublime cōseruās sanitatē oculoruz: ꝛ
ꝯfortās spūm visibilē in claritate sua
in libro 3ᵒ. in cap̄. de custodia sanitatis oculoꝝ: ꝛ de iuuan
tibus ꝛ nocētibus oculis. ℞. herbe adhil. ℥. ij. semis fenicu
li. ʒ. ʒ. macis: cubebe: cinamomi: pipis longi: gariofiloꝝ an̄.
ʒ. i. pistent̄ ꝛ cribellent̄: ꝛ accipe mellis dispumati lib. i. suc
ci feniculi cocti ꝛ dispumati. ℥. i. succi celidonie sil'r cocti. ℥.
ʒ. coquant̄ succi cuz melle quousqꝫ mel habeat spissitudi
nē: ꝛ cōficiant̄ cū eo spēs: ꝛ reseruent̄ in vase vitreato.
¶ Istud el'iuz nō est ī vsu: sꝫ Nicola⁹ ipm laudat mirabil'r.
¶ Herba adhil ƀm Nicolaū in libro ꝛ cap̄ pdictis est her
ba de qua qdā dicūt ꝙ est herba quā comedūt aqle: ꝛ con
fricāt oculos suos: ꝛ dr ꝙ est eufragia: postea iterū ait. ve
rū alij dicūt ꝙ est qdā spēs herbe albe: cui⁹ folia qn̄ rum
punt̄ ī loco rupture faciūt fila q̄si ad modū bōbacis: ꝛ est
amari saporis. ab Aui. vocata bōbacū: a qbusdā cassilago:
a qbusdā dr herba verula: ꝛ postea dicit. verula ē auis ꝛc̄.
neqꝫ per id Nicolaus cognouit qd eēt herba adhil: ipse di
cit ꝙ ab Aui. vocata. est bōbacū: de quo nō repit̄ vlluz fe
cisse capl'm in 2ᵒ can̄. vbi de simplicib⁹ tractat: ꝛ dicit ꝙ a
qbusdā cassilago dr: qd nō credo: qꝛ cassilago est iusqam⁹:
sed sit quōcūqꝫ pma expō est melior: h̄ est ꝙ herba adhil
est eufragia: qꝛ in hoc multuz valet. Preterea Mattheus
sylua. in cap̄. de eufragia inquit sic. eufragia latine arabice
herba adhil. Mesue in caᵒ de egritudinib⁹ oculoꝝ laudat
ipsam: sed ꝯdicit Jo. cōcoregius in caᵒ de debilitate visus:
q inqt. herba adhil. i. iua muscata: sꝫ ƀm aliquos eufragia:
qd nō credit̄: sed mea opio est ꝙ adhil sit eufragia.
¶ Celidonia ƀꝫ Jsido. iō dr vl' ꝙ aduētu hyrūdinū vr erū
pere: vel ꝙ pullis hyrūdinū si oculi auferant̄ matres coꝝ
illis ex hac herba mederi dicunt̄. liber q dr Bulcasim in
tractatu 2ᵒ. in cap̄. de modo colligēdi lac celidonie: ꝛ exhē
di succū eius inqt. pn̄[m] ortus celidonie est qn̄ hyrundines
icipiūt apparere: ꝛ qn̄ desinūt apparere desiccat̄ ꝛ nō ap
paret: ꝛ ꝓpter hoc appellat̄ herba hyrundinum ꝛc̄.

Diabutyrū expertū in libro 4ᵒ in ca. de tussi. ℞.
mellis dispumati: ꝛ butyri an̄. ℥. iij. ci
mini anisi an̄. ℥. ʒ. liquiritie. ℥. i. ꝯfice in forma loch.
¶ Istud electuariuz nō est in vsu: ꝛ sicut reperi apud Ori
basium in cap̄. de tussi: est ex auctoritate ipsius.
¶ De butyro. Aui. in 2ᵒ can̄. duo capl'a facit: vnū de butyro
simpl'r: aliud de butyro nō recēti. Serap̄. de butyro lacte
ꝛ caseo ī vno caᵒ loqt̄: ꝛ sic inqt. liben. i. lac. luhon. i. caseus:
çebd. i. butyꝝ: sepꝝ. i. mātega. Papias dic̄ butyꝝ piguedo q̄
ex lacte colligit̄: est tn̄ piguis: ꝛ solidius oleū ex butyro fit.

Diapigamum in libro 5ᵒ. in caᵒ de inflatione ꝛ
tēsione stōchi. ℞. nitri: pipis: ci
mini ifusi in aceto: ꝛ postea torrefacti an̄. ʒ. iij. folioruz ru
the siccoꝝ ad pōdus oium. Cōfice cum melle ꝛ fiat.
¶ Hec ꝯfectio apud nos est multū in vsu: sꝫ nō sub h̄ noie
diapigamū: imo sub noie diaspoliticō: qd idē est. Ipse Ni
colus in eodē libro inqt. diapigamū. i. el'ium de rutha. po
stea in cap̄ de debilitate digōnis ponit el'ium de rutha: qd
idez est cū diapigamo: ꝛ sic dico ꝙ electuariū de rutha ƀꝫ
Nicolaū diapigamū ꝛ diaspoliticon idē sunt: de quo infra
in diaspoliticon. Dias. in capl'o de rutha ponit descriptio
nem diapigami que eadem est. Macer in capl'o de rutha
describit diapigamum in versiculis incipiendo.
Ex hac antidotum non paucis vtile causis
Conficitur. medici dicunt diapigamon illud.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0064-2
DFG

Pigamon in greca nostra:qꝛ rutha vocatur.
Illius antidoti confectio talis habetur.
Pondere iunge pari nitrum piper atq3 ciminum.
De tribus his tantū de rutha ponito quantum.
Sed prius ex acri vino macerare ciminum
Conuenit:⁊ ferro post assari calefacto.
Omnia deinde simul bene trita ex melle ligabis ⁊c̄.

¶ Nitrū.i.affronitrū:in ista cōfectione laudaꝰ sal nitrum qua vtunꝰ bombardarij:qꝛ est fortius q̄3 sal panis.

Electuariū de ficubꝰ i eodē libꝰ i caꝰ de cura choli ce ex fece: ⁊ est vtile senibus. ℞.croci hortēsis : çinçiberis albi mūdi aā.ʒ.ij.teranꝰ ⁊ cribellenꝰ: ficuū albaꝝ piguiū numero.xxx.teranꝰ i vno mortario li gneo i modū ꝙ nō appareāt grana:⁊ si nō pn̄t teri bn̄ fer ueant modicū:⁊ ponaꝰ cū eis de baurach.i.affronitro ⁊ fe ce argēti aā.ʒ.ß.⁊ pistenꝰ oīa siꝉ ⁊ icorporenꝰ cū melle dis pumato in quo misceaꝰ de aq̄ in qua decocte fuerit ⁊ fiat.

¶ Istud electuarium non est in vsu:sed ꝺm intentionē Ni colai est vtile senibus.

¶ Crocus hortēsis est crocus afícanus siue hortulanus:cu ius semen gincus seu cartamus dicitur.

¶ Ficus.i.carica. Isido.ingt.ficus a fecunditate vocaꝰ.est eniꝫ arboribꝰ ceteris fecūdior.nā terq3 quaterq3 per singu los annos generat fructum:atq3 altero maturescente:alter aboriꝰ:hinc ⁊ carice a copia noiate ⁊c̄.est alia ficus dicta pharaonis siue ficus fatua:siue ficomorus : ⁊ est nomē cō positū a ficos grece:qꝺ est ficus ⁊ moro latine ⁊c̄. Inde si cophanta.i.comestor ficuum:vt apud Terentium.

¶ Fex argenti ꝺm Nicolaum est scoria argēti:ego puto ꝙ sit merdasengi:qꝺ alio noīe lytargiriū appellatur.

Electuarium de cicadis in eodem libro.in caṗ. de cura lapidis. ℞.cicadarū abie ctis capitibus:alis:⁊ pedibus:granorum solis : seminis sa xifragie aā.ʒ.i.piperis galange : cinnamomi aā.ʒ.ij.ligni aloes.ʒ.ß.mellis quod sufficit.

¶ Istud electuarium nō est in vsu. Isidorus in caṗ.de mi nutis volatilibus ingt.Cicade ex cucullorꝫ nascunꝰ sputo. he in italia apud reginos multe sunt:nec vsq3 alibi.Ortus medicine ait.cicade sunt vermes ad siltudinem locuste:⁊ habitāt in locis calidis:qdā vo sapiētes dixerūt ꝙ cicada est aīal paruū vergēs ad nigredinē que in capite ipsius hꝫ duo cornua minuta:⁊ in tp̄e estatis maioris caliditatis ap paret:⁊ volat super arbores:⁊ suꝑ cacumina domorū vel aliaꝝ reꝝ:⁊ ibi stat ⁊ garrit quousq3 sol amittat suā calita tem:⁊ p̄dictū aīal a multis vulgari noīe sic est vocatū.

¶ Grana solis.i.miliū solis siue lithospmon.Seraṗ.in caṗ. de milio solis ingt ex aucte Gal.in trāslatione batarie lisa cos:ꝙ est semē qꝺ assimilaꝰ lapidi:⁊ est chulb.i.miliuꝫ so lis:⁊ est semē herbe que dr̄ strōcos:ꝙ si bibiꝰ frāgit lapi dē ⁊ ꝓuocat vrinā.Seraṗ.iteruꝫ ait ex aucte abē mesuai ealbasari:ꝙ achulb deferꝰ ab idia:⁊ assilaꝰ semini lini:ni si qꝛ est maius. Miror tn̄ ꝙ Sera.dicat ꝙ miliuꝫ solis hꝫ semē siꝉe semini lini:⁊ tn̄ illud quo nos vtimur nō assilaꝰ semini lini.hec herba in nr̄is hortis nasciꝰ ⁊ abundat plu rimū:q̄uis dicat Seraṗ.ꝙ defertur ab india.

Medicamen de sisceleos in libro.6.in caṗ.de ste rilitate. ℞.sisceleos : limature ebo ris:radicum ⁊ granorū peonie:darsisabā aā.ʒ.i.ß.cinamo mi:cyperi:calami aromatici:squinanti:arthemisie aā.ʒ.i. nardi.s.spice:gariofiꝉ.folij masticis:olibani aā.ʒ.ß.ambre purissime.℈.ij.mellis quantum sufficit.

¶ Istud medicamē de sisceleos.i.sileris mōtani nō ē i vsu.

¶ Darsisabā est cortex radicum buçie:siue cortex radicuꝫ mali granati agrestis:apud Dias.vocaꝰ aspaliū:de quo di ctum fuit in electuario de vino.

¶ Arthemisia.i.mater herbarum.

¶ Mastix est gūmi lētisci vel spēs eius.Dias.in ca.de thu re ait.thus lachrymū est arboris q̄ grece libanus diciꝰ.

Electuarium de iua in lib.7ꝰ i ca.de p̄seruatiōe a doloribꝰ iuncturaꝝ. ℞.iue recen tis subtilissime icise:⁊ cōficiaꝰ cū melle : ⁊ fiat ꝺm artem.

¶ Istud elꝫium apud nos est in vsu.ipse.n.Nicolaus nō po nit dosim iue:s3 ꝓportio melꝉ ad iuā apothecarijs ē nota.

¶ Iua ꝺm Simonē ianuēseꝫ est iua:vt dicit supra i came piteos:ipse vo in caṗ.de camepiteos ait.q̄si in fine.vide ꝙ nulla istaꝝ spēꝝ sit illa q̄ moderni vtunꝰ pro camedreos. Arbitratꝰ fui ꝙ p̄ma istaꝝ sit plāta illa:quā iuam moder ni vocāt ꝑꝑ siltudinē huiꝰ descriptionis cū ea:⁊ ꝑꝑ expiē tiā q̄ iueniꝰ in ipsa in sciatica qua ipsa laudatur.postea vo itellexi ꝙ apud grecos siculos:maxime ipsaꝫ iuā camepi teos vocāt:⁊ sic ex meo iudicio credo ꝙ va iua sit camepi teos:⁊ q nō credit ꝯsideret formam camepiteos : qꝺ apud Dia.vocaꝰ camepitis:⁊ ponit spēs tres.quaꝝ vna est span sa suꝑ terraꝫ:⁊ giberosa hn̄s folia:aiço minori.i.semꝑuiue minori siue vermiculari siꝉia:s3 tenera ⁊ pinguiora ⁊ aspa ⁊ spissa circa virgas odorē redolentia pini ramulos mittit oblōgos ⁊ curuos in siltudine ancuse.i.lactuce asini ⁊ frō diculū tenuē:vꝉ semē cū tenui coma:flores minutos ⁊ mel linos ꝓfert:⁊ semē nigrū:odorē pictuinū.i.rasine pini : vi de q̄ illā iuaꝫ qua vtimur:⁊ aggrega ipsaꝫ cū illo capꝉo de camepiteos:⁊ videbis ꝙ in odore ⁊ in oībꝰ iua est camepi teos:⁊ oēs spēs hn̄t odorē pini:sed nobilior est que magis odorē pini refert:illud vo camepiteos quo vtunꝰ moder ni:nō hꝫ formā camepiteos:vt describūt nostri auctores: sicut est notū eruditis apothecarijs.Mesue in caꝰ de egri tudinibus laudat ipsam sub noīe çiçiniam:⁊ est iua.

Electuarium de anagalico syluestri in lib.7ꝰ in caꝰ de cura eminētie vmbilici:⁊ ē multū vtile. ℞.radicū eiꝰ bene decoctaꝝ in vino austero: ⁊ postea optime contritarū:⁊ mellis dispumati aā.lib.ij.⁊ coquātur lento igne vsq3 ad ꝑfectionē:⁊ tunc superponaꝰ puluis qui sic fit:sanguinis draconis.ʒ.ß.masticis:⁊ pilloꝝ leporis incisorū aā.ʒ.ij.gūmi arabici.ʒ.ij.lapidis ematitis ʒ.i.nucis cypressi.ʒ.ij.gariofilorū : macis:cinamomi:nucis muscate aā.ʒ.iiij.piperis : çinçiberis : croci aā.℈.i.⁊ bene incorporentur:⁊ fiat electuarium.

¶ Istud elꝫium nō est in vsu:s3 ꝺm itētionē Nico.est vtile.

¶ Anagali ꝺm Dia.sunt due spēs:vna est q̄ florē hiacitinū ꝓfert:s3 apud Seraṗ.hꝫ florē celestē.altera ē cuiꝰ flos da ctyli colorē hꝫ:s3 apud Seraṗ.hꝫ florē rubeū : ⁊ ē plātula hn̄s folia subtilia ꝑua:⁊ ramos q̄drangulatos:⁊ ambe hn̄t semē rotūduꝫ siꝉe semini coriandri : apud nos in pratis ac vijs repiꝰ.Quidā exposuerūt ꝙ eēt cicorea:qꝺ nō est : alij ꝙ sit maiorana:qꝺ nō est:alij auricula muris dicūt : qꝺ nō est. Aui.in 2ꝰ caā.capꝉm vnū facit de auricula muris:aliud de anagalo:in capꝉo de anagalo ingt.est duobꝰ modis.vnꝰ eoꝝ est cuius flos est citrinus.⁊ alius cuiꝰ flos est celestis: hic textus Aui.videꝰ corruptus duꝫ nō dicit:ꝙ p̄ma spēs anagali hꝫ florē rubeū:vt dicit Seraṗ.Galenus in 6ꝰ sim pliciū inquit.anagalus.i.morsus galline:⁊ diciꝰ ꝙ vna hꝫ florem celestis coloris:⁊ alia rubei:⁊ sic est ꝺm veritatē:⁊ est quā nostro idiomate morgelinā:aut morsuꝫ galline vo camus:⁊ aliqn̄ ipiam. Mattheus syluaticus dicit:morsus galline vocaꝰ a q̄busdaꝫ anagalus qui ipia vocaꝰ : quidā morgelinaꝫ vocāt ⁊c̄. Nicolaus dicit.electuariū de anaga lico syluestri.i.de illo qui florem rubeum gerit ⁊c̄.

Cōfectio boli armeni in lib.4ꝰ.in capꝰ de p̄uisione cautellis:⁊ custodia a venenis ⁊ coꝝ nocu mētis in gn̄ali. ℞.boli armeni:terre sigillate aā.ʒ.i.grano rū iuniperi.ʒ.ß. Cōficianꝰ cū melle:dosis est.ʒ.ij.cuꝫ vino.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0065-8
DFG

¶ Hec cōfectio apud nos nō est in vsu: bolus armenus est quedā vena terre: q̄ reperit̄ ꝑcipue in armenia: ⁊ eligēdꝰ est subrubeū: apud Aui. vocatur lutum armenum.

Electuariū de moris ꝟm Michaelē sauonarolā in cap̄ de dissinteria itestinali. ℞. carniū mori imaturi. ℥. iiij. çucchari lib. i. coque cū facilitate: deinde proijce ſtipticā calida: aut frigida: vt exigit disposi tio: ⁊ fiat electuariū: qꝺ apud nos in vsu non est.

Cōfectio chifodea ꝟm Gal. in tractatu 8° i meimir. in cap. de cura passionū epatis. ℞. carniū passulaꝝ. ʒ. xxv. croci. ʒ. i. calami aromatici. ʒ. ij. bdellij iudaici. ʒ. ij. ß. cinnamomi. ʒ. i. cassie. s. lignee. ʒ. ß. spice. s. nardi ʒ. iij. s. gnāti. ʒ. ij. ß. myrre. iij. ⁊ in alio. ʒ. iij. terbētine. ʒ. iiij. limature aspaltri. ʒ. ij. mellis. ʒ. xvi. vini qꝺ sufficit ⁊c̄.

¶ Istud etiam apud nos est in vsu: sed nō vtimur sub noīe chifodea: imo vtimur sub noīe electuarij ꝺ vino: ꝗpe Gal. describit ibi duas descriptiōes: quaꝝ pᵃ est nobilior: ⁊ dic̄ ꝙ chifodea noiat̄. eteniꝫ in odore: ⁊ in gustu silis est vocato ab egyptijs chifi: q in ꝓ cōposuerūt hoc ⁊ vtunt̄ eo. Idē in ꝑtib' nr̄is facimꝰ. Et sic postq̄ʒ ego aggregaui istud electuariū de chifodea apꝺ Gal. cū vno electuario qꝺ habet̄ ab Aui. in 3° quē nos facimus sub noīe electuarij de passulis seu de vino: vidi ꝙ ideꝫ sunt: ⁊ sic vt melius ⁊ apertius rem dignoscas lege illā descriptionē quā supius posui sub noīe electuarij de passulis cū ista: ⁊ videbis ꝙ eadem est: Frācisc9 de pedemōtiū: in ca° de debilitate epatis hꝫ eādē. Michael sauonarola i ca° de debilitate epatꝭ hꝫ eādē.

¶ Limatura aspaltri seu aspalei. i. rasure aspaleos: ⁊ hec ē arbor sicut narrat Dias. q̄ nascit̄ in asia: ⁊ rhodo: cuiꝰ spēs duplex est. Est eniꝫ vna spinosa fructicē ⁊ tirsum grauem hn̄s: ⁊ depositū cū cortice purpureo vel rubro: ⁊ depresso odoris sumi ⁊ amari: altera est alba: lignosa: ⁊ ibecillis ⁊c̄. qd aūt sit fere ab oībꝰ ignorat̄: ꝟm aliquoꝝ modernoꝝ medicoꝝ opionē tenet̄ ꝙ sit aspaltū. i. bitumē iudaicū: sꝫ nō recte. naꝫ ſi Gal. hꝫ aspaltri fuit errore scriptoris: q2 dꝫ dicere limature aspalei: ⁊ est q̄dā arbor q̄ apud Serap. ⁊ Aui. vocat̄ darsisabā: ⁊ sic est ꝟm veritatē. nā ibidē Auic. loco eiꝰ hꝫ darsisabā: qꝺ idē est. Michael sauonarola loco aspalei hꝫ radicē spine. inde ⁊ ibi ait: loco eius pōt poni xilocaracta: vt vult Simon Januēsis: veꝝ Aui. loco eius ponit fructus aliembuch. i. xilocaracte: ⁊ hoc aduenit: q2 ipse ignorauit qd eēt veꝝ. loco eiꝰ xilocaracta pōt poni: tn̄ idē nō est: sꝫ Serap̄. vere agnouit ip̄m dicēs ꝙ est arbor granati syluestris: ⁊ sic est ꝟm v̾itatē. nā ſi legis caplm de aspaleos apud Dia. cū ca° de arbore granati syluestris: seu darsisabā videbis ꝙ ideꝫ est. Preterea Joānes arculanus in ca° de debilitate epatis ingt. darsisabā. i. arbor granati syluestris: ꝟm v̾o modernoꝝ sniaꝫ granati syluestris due sūt spēs. Quaꝝ vnū ē darsisabā: seu arbor dicta amiberberis: cuiꝰ fructꝰ dr̄ abel: ⁊ de hoc a multis liciū efficit̄. vn̄ Rasis in synonymis suis dicit. liciū loch de aqua in qua cortices berberis coquunt̄: ⁊ sic approbatū fuit ꝙ arbor berberis in debilitate epatis: ac in fluxu epatico multū valet. Aliud est xilocaracta: siue siliqua: siue charubie que sunt idem: ⁊ sic a modernis vnū pro alio ponit̄: sed debent ponere corticem buçie. s. corticē radicis mali granati: seu berberis: ⁊ est arbor dicta apud herbaticos crispinus: hec duo apud sapientes sunt ex secretis aliorum.

¶ Uinū satis notū est. Serap̄. de ipso loqtur in cap. de vite ⁊ eius spēbꝰ: ⁊ que ex eis sunt Isidorus ait. vinū dictum est: eo ꝙ eius potus venas sanguie cito repleat: hoc alij ꝙ nos curis soluat lieum appellant. alij lineū a leniēdo: veteres vinū venenū vocabāt: sed postq̄ʒ iuentū est v̾us letiferi succi: hoc vinū vocatū est illud venenuꝫ. vnde ⁊ Hieronymus i libº quē de v̾ginitate ꝯseruāda scripsit. adolescētulas dixit: ita vinū bibere debere fugere vt venenū: ne ꝑ etatis calore feruēti bibāt ⁊ pereāt. Inde est ꝙ apud veteres romanos femine nō vtebant̄ vino: nisi sacroꝝ cā certis diebus: hodie v̾o iueniuntur hoies multi: qui ſi nō biberent vinū deficerent oino. Joānes anglicus in cap̄ de passionibus stomachi recitat hos versus.

Dat vinum purum tria nobis cōmoda primum:
Confortat stomachum: cerebrū: cor dat tibi letum.
Uires multiplicat: ⁊ viscera plena relaxat.
Efficit audacem: sudorem prouocat aptat
Ingenium tali lusus congaudet amico.
Sit mensura comes ne violetur opus.
Nam sine mensura deperit omne quod est.

¶ Dicitur autē electuarium de vino qꝺ igreditur: ⁊ debet coqui cū magna diligentia.

Confectio diaspoliticon ꝟm eundē in tractatu 4° de regi. san. ℞. cimini: pipis lon. folioꝝ ruthe: nitri an̄. ʒ. iiij. terātur grosso modo: ⁊ cū melle bene dispumato quātum sufficit fiat confectio.

¶ Hec ꝯfectio ē i vsu: ipse v̾o Gal. i 6° de reg. sani. ipsaꝫ describit: ⁊ solet ꝯfici duplr̄. Quidā. n. cōpnūt ipaꝫ ex. ʒ. iij. ruthe viridis: ⁊ alioꝝ eq̄li pōdere: sꝫ ꝟm modernos ex oībꝰ cōponētibꝰ sumit̄ eq̄le pōdus ⁊ ꝯficit̄: ⁊ sūt ex hoībꝰ q vocāt istā ꝯfectionē siue istud antidotū elℓium de rutha: veꝝ ipse Gal. in ca° de medicis Zenonis in suis expimentis hꝫ elℓium de rutha: qꝺ idē nō est: forsan illo tpe nō erāt ideꝫ: sed apud multos modernos idē sunt. nā Petrꝰ argillata in ca° de duritie splenis ingt. ꝯfectio diarutha: ⁊ ibi hꝫ eiꝰ descriptionē sic hꝫ h̾ Gal. in fine eiꝰ descriptiōis dicit. ⁊ Gal. appellat hoc diaspoliticū. Nicolaus florētinꝰ in lib. 5° i ca° de iflatione ⁊ tensione stōchi ait. diaspoliticon. i. elℓium de cimino. nā apud medicos vocat̄ hoc electuariū de cimino cū spēbus grossis. Auic. in 5° can̄. hꝫ diaciminū Galeni: qꝺ idē est. Dia. in ca° de rutha hꝫ idē. Macer i eodē ca. hꝫ idē sub noīe diapigami. vn̄ per hoc possumus dicere diaspoliticō cōfectio de diarutha: diapigamū: ⁊ electuariū cuꝫ speciebus grossis eē idem. vide supra diapigamon.

¶ Ciminū. s. ciminū vsuale. hic Gal. nō dic̄ ſi ciminū dꝫ poni ifusuꝫ i aceto: ⁊ torrefactū: aut nō. veꝝ nr̄i doctores magis laudāt ip̄m debere poni ifusuꝫ in aceto ⁊ torrefactū q̄ʒ nō ifusuꝫ. nā Petrꝰ argillata. Nicolaꝰ. Dia. Macer ⁊ Aui. hn̄t oēs ciminū ifusuꝫ: ⁊ idē volunt facere hodierni: ⁊ modus est ꝙ accipiat̄ ciminū: ⁊ mūdet̄ a sordibꝰ eiꝰ: ⁊ supponat̄ acetū q̄titatis sufficiētis: ⁊ ibi dimittat̄ ꝑ diē ⁊ noctē: deide extrahat̄ ⁊ desiccet̄: ⁊ eiꝰ torrefactio ē ꝙ ponat̄ sup patellā ferreā latā: ⁊ calefiat ipsa sine cimino: deide auferat̄ ab igne: ⁊ statim cito supponat̄ ciminū: ⁊ ip̄m misceatur ⁊ voluat̄ ſꝑ cuꝫ aliq̄: ⁊ h̾ fiat bis vel ter quousqꝫ eiꝰ torrefactio sit cōpleta ⁊ vtere vbi opꝫ. idē pōt fieri: de alijs seminibꝰ. Spēs pipis note sūt: ac coꝝ noīa ⁊ greca ⁊ latina: per pip v̾o absolute pip nigruꝫ itelligimus: aut q2 nobiliꝰ: aut q2 fortius est alijs: aliqn̄ tn̄ ꝟꝫ diuersas itētiones in aliqbꝰ elℓarijs ac cōfectionibꝰ magis ꝯuenit pip albū aut lōgū q̄ʒ nigrū: sicut in ꝯfectiōe prime descripta: i qua lꝫ aliq dicāt debere poni nigrū: plurimi tn̄ ac fere oēs laudāt apponendū eē pip lōgū: ab aliqbꝰ v̾o magis laudat̄ piper albū.

¶ Rutha est herba satis nota. Dia. autē laudat illā que nascit̄ circa cucumeres. Aui. v̾o laudat illā que nascitur circa arbores ficus. hic Gal. nō dicit ſi rutha debeat eē sicca: aut viridis. verū moderni doctores laudāt mediā inter viriditatem ⁊ siccitatē. Dia. in eodem antidoto dicit ruthe viridis. Petrus argill. dicit. ⁊ vult ꝙ rutha non sit sicca nec viridis: ⁊ sic debent facere apothecarij.

¶ Nitrū. i. affronitrū. Aui. loco eiꝰ hꝫ baurach. i. sal rubeū. idē ingt. baurach est fortiꝰ sale ⁊ est de gn̄e v̾tutis eiꝰ. ideꝫ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0066-3

in cap̄ de nitro ait. nitrū est baurach armenū: in loco eius sūt ... hoib⁹ q ponūt sal panis: ⁊ sūt ex hoib⁹ q ponūt sal nitrū q vtunꝶ bōbardarij: ⁊ h̄ est fortioris v̄tutis i hac mā.

Diacapparis

ſm Silibertū de anglia i ca° de vitijs splenis. ℞. capparis. ℥. iij. ſqille. i. cepe muris assari: cētauree: piretri: pipis. s. nigri: thimi: apij: semis gith: agrimonie radicis añ. ℥. s. mellis qd̄ sufficit.

Istud el'ium nō est in vsu apud nos capparis seu kapparis cū k. est plāta vel frutex spinosa spāsa sup terrā spinis vncis plena sic rub⁹: folia sīlia citonio: fructū sīlez oliue q si aperiaꝶ emittit florē albū. si v̄o ceciderit de plāta sua apparet lōgus vt balan⁹: ⁊ tūc si aperiaꝶ iueniunꝶ i eo grana minuta: ⁊ h̄ in Alexādria maiori repiꝶ: ⁊ in magna copia Halyabas in 2° practice ca° de radicib⁹ vocat ip̄m bubugi.

Sit idest semen nigelle nigre que vocatur melachion de qua supra dictum fuit.

Diacerasceos

ibidem. ℞. succi cerasorū lib. iij. mellis lib. ij. diagredij. ʒ. xxviij. cinamomi: masticis añ. ℥. i. cōficianꝶ sic. succus cū melle lento igne ad spissitudinē decoqueꝶ: ⁊ in eo pulueres terēdos tēperabis cum. ʒ. ij. māne: ⁊ ieiunet vsq3 ad sero.

Diacerasceos aūt dr̄ a succo cerasoꝝ quem recipit plus q̄3 de alijs reb⁹: cerasa ſ3 Serap̄. sūt grana parua sīlia pinis: ⁊ sunt in oriēte ⁊ est granū regū: ⁊ est illud qd̄ apd̄ nos est: ītelligēdū est iuxta auctē Serap̄. granū regū duo signāre. etenī3 ſm ip̄m signare vr̄ cerasa. ſm v̄o illustres medicorū sic Aui. in 2° cañ. cap̄. de mehembethene. ⁊ Mesue cap̄ de albemesuch est cherua siue cataputia maior. Isidorus in cap̄. de ppriis noib⁹ arboꝝ ingt. cerasus a ceraso vrbe ponti vocata. nā lucullus cū cerasū3 ciuitatē ponti delesset hoc genus pomi inde adinuenit: ⁊ a ciuitate cerasū3 appellauit. arbor eni3 cerasus pomum cerasum dicitur.

Diadragantū

calīn ſm eūdē in ca° de strictura thoracis. i. pectoris. ℞. dragantí triduo in aq̄ īfusi tēperati. ℥. iij. ⁊ hyssopi. ℥. i. ⁊. ʒ. ij. cinamomi. ℥. s. ciçiberis. ʒ. ij. ligritie ⁊ succi ei⁹ añ. ʒ. i. ⁊. g̃. xv. cōfice cū calamēto dragāto cū sufficiēti melle: ⁊ lento igne ad spissitudinē decoquas: post ab igne deposito: ⁊ puluerē specierum adde: ⁊ vsui reserua: da in modum castanee.

Diadragātū aūt dr̄ a dragāto qd̄ recipit: dr̄ calīn ad dr̄iā alteri⁹ descriptionis q̄ dr̄ diadragātū frigidū q̄ supius posita fuit: ⁊ dixerūt gdā q̄ ambe descriptiōes sunt de mēte Nicolai: pnt ēt eē ambe de mēte Siliberti. nā Silibert⁹ in cap̄ allegato ambas descriptiōes cōposuit: ille v̄o quē vocō lumē malelucēs ambas posuit descriptiōes de mēte vt asserit Nicolai: ⁊ tñ ambe a vera descriptiōe declināt. nec ſm eius descriptiones debēt cōstrui dicte cōfectiones.

Diapente

ſm eūdē in ca° de causis tussis. ℞. storacis optime: myrre: dragāti: galbani: croci: opij añ. ʒ. xvi. balsami: aut olī nardini: mellis qd̄ sufficit.

Istud el'iu3 in vsu nō ē. Nicolus florē. in lib. s. in cap̄. de tussi h3 el'ium diapēte qd̄ q̄si ide3 est: veꝝ Nicolus ponit iusqamū albū. Silibertus loco ei⁹ h3 opiū. Nicolus h3 ciminū torrefactū. Silibertus h3 crocū: in reliqs idē sunt.

Diacassia

fistula ſ3 Jo. ꝯcoregiū in cap̄ de paralesi ⁊ iectigatiōe. ℞. prunoꝝ damascenorū3 violaꝝ añ. lib. s. bulliāt in libris. v. aq̄ vsq3 ad ꝯsumptiōe3 tertie ptis: ⁊ colature addaꝶ māne cassie pinguis ⁊ munde añ. lib. s. tamarindoꝝ. ℥. v. bulliāt lēto igne ⁊ claro vsq3 ad spissitudinē: deide addaꝶ cādi pulueriçati. i. çucchari cādi ℥. ij. penidij. ℥. ij. çucch̄. rubei libr. i. syrupi violati. ℥. x. fiat el'ium: ⁊ est pro delicatis ⁊ ei⁹ dosis est. ℥. i. vel. ℥. i. s..

Diacassia aūt dr̄ a dia qd̄ est cōfectio: cassia dr̄: q2 in ipsa cassia igrediꝶ: supra posita fuit vna alia descriptio que est ex auctoritate Francisci de pedemōtiu3: que apud nos nō est in vsu: veꝝ nostri doctores magis laudāt istam descriptionē: q2 est cōfectio leuis: ⁊ fit pro delicatis.

Electuarium

lenitiuū. ℞. passulaꝝ. ℥. ij. capillorum vene. violaꝝ: ordei añ. M. s. iuiubaꝝ sebestē añ. numero. xx. ligritie. ℥. s. prunoꝝ: tamarindoꝝ añ. ʒ. vi. folliculoru3 sene: polipodij añ. ℥. ij. misce ⁊ fiat decoctio ad ꝯsumptionē tertie ptis: deide addaꝶ mercurialis. M. i. s. bulliāt bullitione vna: ⁊ coleꝶ ⁊ dissoluaꝶ: pulpe cassie: tamarindoꝝ: prunoꝝ: çucchari fini: çucchari violati añ. ℥. vi. coquēdo lento igne semꝑ mouēdo cu3 spatula in fine: adde pro qualibet libra electuarij. ℥. i. ʒ. ij. folliculoꝝ sene. ⁊ fiat electuarium ſm artem.

Istud el'ium apud auctores non iueni: nec apud nostros doctores ē in vsu: ſ3 vtunꝶ ipso i ptib⁹ Venetiaꝝ: ⁊ vtunꝶ ipso in illis ptib⁹ sic nos vtimur diapruni nō solutiuo.

Mercurialis est herba q̄ in nr̄is ptib⁹ in ciuitatib⁹ inuenitꝶ iuxta muros: ⁊ dr̄ vulgo marcorela. hec apud Dia. vocaꝶ linoçotis: ⁊ sic eā vocat Sal. in 7° simpliciū. Pli. ait. linoçostis siue ptenius a mercurio iuentus est. iō apud grecos hermipozona dr̄. nam multi vocant mercurialem.

Electuariū

de farfara. ℞. radicū farfare lib. i. lauenꝶ bñ in aq̄: ⁊ decoquanꝶ optie: deinde pistenꝶ cu3. ℥. ij. passulaꝝ. ⁊. ℥. ij. pineaꝝ in mortario lapideo post h̄. ℞. çuccha. albi lib. ij. ⁊ dissoluaꝶ in p̄dicta decoctiōe farfare: ⁊ coquaꝶ ad formā el'ij: deiñ addāꝶ pulueres īfrascripti. ℞. dragāti albi. ʒ. ij. cinamōi: macis: croci añ. ʒ. i. succi liqui. ʒ. i. s. nucis mus. ℈. i. misce: ⁊ fiat el'iu3.

Istud el'ium apud medicos Papienses non est multum in vsu: sed apud medicos Mediolanēses magis.

Farfara v̄o a modernis dr̄ vngula caballina: gda3 mali herbatici crediderūt q̄ hec in vineis iueniaꝶ: ſ3 falso: na3 apud nos ei⁹ spēs sūt due: quaꝝ vna h3 florē albū: ⁊ hec dr̄ nenufar: ⁊ ē illud qd̄ magis vsui medicie cōpetit: altera h3 florē rubeū: ⁊ est apta in medicia ſ3 nō tātū: ⁊ vtraq3 i aqs ïueniꝶ: apud sapiētes note sunt: apud Aui. in 2° cañ. vocaꝶ nenufar: ⁊ dicit q̄ Sal. vocat ip̄m caulē aq̄: ⁊ noiat granu3 ei⁹ granū spōsi: hec apud Dia. vocaꝶ nymphea siue vt alij cacab⁹ veneris. i. papauer palustre: siue vt latini alga palustris. Antoni⁹ musce. ingt nomen herbe nymphee a grecis dr̄ prothea: alij cacabos: alij litometra: alij androcinos: alij idrogotos: alij heracleos: alij armenō. itali nympheā vocāt.

Electuariū

ꝯ pestē ſm dn̄m Bñdictū de Nursia phicū illustrē. ℞. boli arme. diptami albi: myrre: pipinelle: çedoarie añ. ℥. i. tyriace. s. tyriace andromaci: distēperate cū aq̄ vite optimi vini: ⁊ distillate in balneo marie. ℥. s. croci. ℈. i. cāphore margaritaꝝ nō pforataꝝ: smaragdi añ. ʒ. ij. tormentille: sigilli marini añ. ℥. ij. semis citri. ℥. i. s. oīa puluericenꝶ ⁊ icorporentur cū syrupo de acetositate citri: ⁊ ex eis fiat el'ium de quo deꝶ. ℥. s. cum aqua melise ieiuno stōcho certe tollit ferorem pestilētie: ⁊ extinguit omne venenū in corde: ⁊ toto corpore.

Istud electuarium in tēpore pestilentiali valet mirabiliter ad ea que diximus: ⁊ est optimum in illo casu.

Diptamū albū credo q̄ sit vsuale. nā illud diptamū quo vtimur hodie est albū: ſm Dia. diptamū multi dicūt pulegium agreste: ⁊ describit tres vel quatuor spēs: quarū prima spēs dr̄ q̄ nec florē: nec semē h3: ſ3 illud diptamū quo vtimur hodie h3 florē purpureū ac semen nigrū qd̄ apud oēs est notū. Serap̄. de ipso loquiꝶ in cap̄. de origano. Simon Januēsis in ca° de aldhatami ingt q̄ Serap̄. in cap̄. de calamento de diptamo loquiꝶ: qd̄ nō est veꝝ diptamū: apud Aui. in secūdo vocaꝶ mescatramescir. Aqua vite est aqua distillata facta ex vino optimo: ⁊ quāto vinu3 est bonum tāto melior erit aqua: ⁊ eius modus est notus. Raynaldus de villa noua in lib° p̄mo in ca° de passionibus au-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0067-9
DFG

riũ.⁊ ꝑ de surditate tinitu ⁊ sonitu inqt.dixit mihi qdã ꝑdicatoꝛ in vrbe ꝙ iposuit de aqua que dr̃ aq̈ vite quã ponit Aristo.in lib.xij.de aq̈ ⁊ vere:ſ; ſi h̄ ſit verũ:non vidi.

¶ Hic huiꝰ distinctionis calcẽ attigimꝰ annuẽte altissimo. Pientissimaq; eiꝰ genitrice:q̃ cuiuslibet generis ꝯfectiones ac electuaria.v;.solutiua ⁊ nõ solutiua dulcia:amara: opiata ⁊ nõ opiata rõnabilr̃ cõplectit̃:q̃uis diuꝰ Mesue in tres distõnes secuerit. Initiũ vͦ nũc dabimꝰ subsequenti sectioni q̃ est de cõditis si opifex ille rex cõditoꝝq; vniuersi cunctoꝝq; initiũ mentẽ nostrã suo lumine illustrauerit vt tandẽ oĩa in illius decus atq; laudẽ sic par est sint euasura:accedamus iam igit̃ ad ꝓpositum negotium.

¶ De decẽ generibꝰ ꝯditoꝝ ſ; Mesue ta; visualiũ q̃; nõ.

Secacul cõditũ. ℞.radices eiꝰ albas grossas ⁊ teneras:⁊ radatur cortex eius cineritiꝰ:⁊ elixent̃:⁊ mũdent̃ a venis iterioꝛibꝰ ⁊ icidant̃ i frusta sicut est mẽsura policis:⁊ ponat̃ in eius vacuitatibꝰ harundinosis frustũ çinçiberis humectati sicut dicemus in cap̃.de çinçibere cõdito ⁊ gariofilus vnꝰ humectatus:⁊ accipiat̃ ad omne põdus eoꝝ mellis põdera.iij.⁊ alij ponũt mellis põdera duo: ⁊ çucchari põdus.i. ⁊ postq̃ fuerit coctũ cũ facilitate proijciat̃ sup illud spẽꝝ elefanginaꝝ partes cõuenientes:⁊ fiat.

¶ Secacul sicut dictũ fuit ẽ sigillũ scẽ Marie. Mattheus aũt syluaticꝰ nõ cognouit eũ:q: ipse in lr̃a s.inqt.sigillũ sancte Marie.i.secacul. Idẽ ait.secacul.i.iringus:ide; sentit in caͦ de astaraticõ:ſ; si legis capl̃; de astaraticõ apõ ipm: ⁊ capl̃m de astaraticon apud Serapi.videbis ꝙ iringus nõ est secacul nec spẽs eiꝰ.siqs recte ꝯsideret capl̃; de grano culcul apud Matthũ syluaticũ depꝛehendere poterit ea q̃ dicit de grano culcul ꝯuenire cũ cap̃ de secacul apõ Serap̃.⁊ ꝙ idẽ sunt:l; ipse nõ videat̃ cognouisse:est.n.granũ culcul fructꝰ ipsius secacul:⁊ ꝑꝑ vba Matthei syluatici sũt qdã apothecarij qui falso opinant̃ iringũ esse secacul: qd̃ non est:q: Serap̃.reponit iringũ iter medicinas frigidas: secacul vͦ iter calidas. Itẽ vide apud Mãfredũ de mõte ipiali:q de formis vtriusq; scripsit:⁊ ibi cõprehẽdit̃ iringum eẽ spẽm spine:ſ; secacul est radix quẽ moderni çenogello vulgo dicũt ⁊c̃. Aui.in 5ͦ canoñ.in cap̃.de cõditis h; ẽt de mõ cõdiẽdi:⁊ dicit ꝙ secacul est vena sicut çinçiber ⁊ affert̃ ex india. Hodie in nostris partibꝰ reperit̃ in multa quãtitate:⁊ est multum in vsu apud nos.

¶ Cõditũ aũt.i.ꝑparatũ: ⁊ sunt multiplicia.nã q̃dã sunt ex radicibꝰ:q̃dã ex floꝛibꝰ:q̃dã ex fructibꝰ.nã ex radicibꝰ sũt sicut çinçiber:secacul:iringus ⁊ silia:de floꝛibꝰ sunt sic viole rose:de fructibꝰ sic pira:citonia:emblici:chebuli ⁊ silia. Matthеꝰ syl.in ca.de rapa inqt.ex auc̃te Hal̃.rapa multiformiter aũt ⁊ hãc hoĩes ꝑparãt vsq; ad h̄ ꝙ cõponũt eã cũ garro.i.almuri:qd̃ vulgariter nuncupat̃ salmuria ⁊ aceto vt habeãt pro vsu per totũ annũ:credo ꝙ h̄ sit illud qd̃ cõiter comedit̃ in q̃dragesima. Isidoꝛus ait.cõditũ vocatũ qd̃ nõ sit simplex:sed cõmixtione pigmẽtoꝝ cõpositũ. Pli.in caͦ de vinis ficticijs:fiũt inqt alia vina ⁊ nũc ex pipere ⁊ melle ⁊ alijs spẽbꝰ:de qbꝰ supra dixi q̃ inqt alij cõdita:alij pipata vocãt. Mesue inqt.ꝙ sup secacul ꝓijciãtur spẽs elefangine.i.de aromatibꝰ:⁊ sũt ille spẽs q̃ igrediunt̃ in miua citonioꝝ.i.cõditũ de citonijs:sic ifra apparebit.

Zinziber cõditũ. ℞.çinçiberis recẽtis si hẽri pt̃ vel saltẽ humectati ꝑ artẽ ptẽ vnã mellis ptes tres:⁊ çucchari ptẽ vnã:coquat̃ sic secacul:⁊ qdã accipiũt sicut secacul:⁊ çinçiberis hũectati añ.ptẽ.5.⁊ fit delicatiꝰ: ⁊ qdã sup cõdiunt cũ spẽbꝰ elefanginis:⁊ qdã faciunt alr̃. Modus aũt humectationis eius est vt infundat̃ in aqua. deinde sepeliat̃ in arena:⁊ fit çinçiber albũ:⁊ mundũ:⁊ recens humectat̃ çinçiber:vt docet ipse de chebulis.

¶ Zinçiber siue çengibel ſm Dia.arboꝛ est nascens in arabia ꝑmicuiꝰ coma frequẽter vtunt̃ icole sic nos rutha in bibẽdo ⁊ mãducãdo:sunt vͦ ei radices minute sic cyperi subalbido coloꝛe hñtes sicut peris gustũ:eligẽde sunt non ꝑfoꝛate sed graues:has multi comedũt vel cõdiũt.i.ne putrescãt:⁊ mittũt in vas cui addũt mel coctũ:⁊ sic reponũt. Hal̃.inqt.radix huius plante defert̃ ad nos ab india:⁊ est id in quo est iuuamẽtũ. Papias ait.çinçiber q ⁊ arthemisia genera h; tria menoglossa tangẽtes ⁊ leptophilos: miroꝛ ob talia verba:ifra vͦ dicit: çinçiber genus pigmenti est qd̃ in india nascit̃:lingua eoꝝ ita dicitur.

¶ Cõditũ.i.ꝑparatũ:vt dictũ est. Aui.in 5ͦ cañ.ẽt docet modũ cõdiendi çinçiber:⁊ dicit ꝙ çinçiber est vena de vẽtre terre:sic vene tinctoꝝ. Nicolaꝰ in fine sui antidotarij etiã docet modũ cõdiendi çinçiber: ⁊ inqt. ℞.iringoꝝ q hñt folia ad modũ cretani marini:qd̃ saraceni secacul vocant. vͦba hec iferunt mihi admirationẽ:q: iringus nõ est secacul:nec folia h; sic cretanus marinꝰ: sicut p; ꝑ Serap̃.caͦ de iringo:⁊ ꝑ cretanũ marinũ apõ Dia.quẽ ipse vocat crithimõ:tñ h̄ declare volo ꝙ cretanꝰ marinꝰ est q̃dã herba q̃ in tp̃e antiquo nascebat̃ in maritimis locis:ſ; hodie delata est ad nos:⁊ nascit̃ in nr̃is ptibꝰ:⁊ est illa q̃ nr̃o idiomate baxigia vulgariter vocat̃:mirabilr̃ valet doloꝛibꝰ renũ ac lapidis existimãt qdã ꝙ hec apud Aui.in 2ͦ cañ.vocat̃ alblage. Mesue dic̃ ꝙ çinçiber cõdiat̃ cũ melle ⁊ çucchBaro. Aui.vͦ dicit apud nos affert̃ cõditũ cũ melle: aut cum aqua riçi. Serap̃.in ꝓpꝛio caplͦ de çinçibere inqt.sũt qdã cõdientes çinçiber cũ melle:qda; cũ rob.i.sapa:moderni vͦ gñaliter cõdiũt solũ cũ çucchBaro:⁊ est nobilioꝛ modus: defert̃ de Damasco ad nos:⁊ quãto albius tãto melius.

Baucie cõdite valent sicut secacul:⁊ eius modus est sicut secacul.i.sigilli sancte Marie.

¶ Baucie.i.pastiace:ꝯditũ apud arabes noiat̃ algingibel. Aui.in 5ͦ cañ.docet modũ cõdiẽdi:⁊ dic̃.sumant̃ de duris clari coloꝛis mũde:pastinacã aũt ſm Isido.in cap̃.de oleribꝰ dicit sic vocata;:q: radix eiꝰ p̃cipuus pastus sit hoĩs. vnde macer sic ait. Ꝙ pastũ tribuat est pastinaca vocata. est enim odoꝛatu iocũda:cibo delectabilis:repit̃ alia spẽs que dr̃ syluestris:que vocat̃ Daucus apud Auic.in 2ͦ cañ. qdã crediderunt ꝙ baucia eẽt chariota:qd̃ nõ credo.nam Hal̃.in libꝛo 2ͦ de alimẽtis facit vnũ capl̃m de pastinaca ⁊ dauco:⁊ chariota:qd̃ nõ faceret si eẽnt idẽ:sed sit quomodocũq;:hic volo declarare:ꝙ chariota est spẽs pastinace: cuiꝰ radix est citrina bona ad mãducandum:⁊ est illa quã lombardi vulgariter gniffo vocãt. Pli.ait alterum genus est staphilinos quã pastinacã eraticam vocant.

Acoꝛus conditus valet egritudinibus cerebꝛi ⁊ neruoꝛu;:⁊ eius modus est sicut secacul ꝯditi. Addunt̃ tñ ad oẽm partẽ eius secacul boni partes due.

¶ Acoꝛus.i.piꝑ apũ vel aphꝛodisia:vt dicit Dias.cõditũ.i. ꝑparatũ.hoc apud nos est multũ in vsu:repit̃ ẽt vna cõfectio conditi ad egritudines neruoꝝ fridas mirabilis:quã ipse describit in sũma q̃rta de egritudinibꝰ neruoꝛũ: ⁊ est cõfectio diacoꝛi:que etiã in vsu est:vt dictum fuit.

Zuccharũ rosatũ. ℞.folioꝝ rosaꝝ albarum:aut rubeaꝝ.quãtitatẽ quã volueris:⁊ expãdantur sup tabulas in vmbꝛa vsq; dum.supfluũ humiditatis ipsaꝝ resoluat̃: ⁊ sint rose hñtes medietatẽ iter cõplementũ ⁊ acerbitatẽ:⁊ terant̃ in vase lapideo:deide ꝓijciat̃ sup eas çucchBarũ tabarçet.i.album triplũ põderis eaꝝ:⁊ reponant̃ in vase vitreato:⁊ obturet̃ os eiꝰ cũ ꝑgameno:⁊ apponat̃ soli mẽsibꝰ tribꝰ omni die sepe agitãdo illud:deide remoueat̃ a sole ⁊ seruet̃ : ⁊ qdam faciũt illud cũ rosis nõ hñtibꝰ aliqd de cõplemẽto ⁊ inenit̃ magis stipticũ:⁊ sunt

qui non

qui nō terunt rosas:sed incidūt cū forficib⁹ ꝛ fricāt mani-
b⁹ fricatione vltima rosas ꝛ çuccharꝝ:deide exponūt soli.
¶ Zuccharꝝ rosatū:siue ꝯditū rosatū:siue ꝯserua rosarꝝ idē
est. Nicola⁹ i suo antidotario ait. rodoçacbara.i.çuccharꝝ
rosatū:ſʒ nō fit sic dic̄ Mesue. Petrus de crescētijs i cap.
de rosaria.i.rosa hʒ vnā aliā descriptionē:sed nō est eadē.
moderni vō generalr̄ faciunt:vt docet hic Mesue.

Zuccharum violatum eius modus est sicut çuc-
chari rosacei:indigent tñ viole expā-
sione longiori ꝛ expositione proliriori soli.
¶ Zuccharum violatum.i.conditum violatum : siue con-
serua violarum:quod satis est notum.

Zuccharum buglossatum eius modus est sicut
çucchari rosacei.
¶ Zuccharꝝ buglossatū siue diabuglossatum dr̄ a floribus
lingue bouis:que alio noīe buglossa vocat̄. Auic.in 2° can̄.
de lingua bouis caplm̄ facit:sed vere credo ꝙ illa q̄ vtun-
tur moderni nō sit illa de qua loqtur Auic. ipse aūt Auic.
ponit ꝙ sit genus almaru.i.marmacor:vt dicit in cap. de
maru. Mesue nō ponit modū cōficiēdi çuccharꝝ borragi-
natū qđ fit ex floribus borraginis que est spēs buglosse:tñ
si diaborraginatū facē volueris facies illo mō sic buglossa-
tū. Chrīophor⁹ de honestis putauit:ſʒ nō recte ꝙ çuccharꝝ
alchilil sit çuccharꝝ de florib⁹ borraginis:qđ nō est. appare
bit ifra ꝯditū de buglossa qđ est ꝯserua vl̄ diabuglossatū.

Zuccharum alchilil stomachū cerebrū:ꝛ cor con-
fortat ventositates fugat:ꝛ eius ope-
ratio est sicut çucchari rosati.
¶ Zuccharꝝ alchilil.i.çuccharꝝ qđ fit ex floribus rorismari
ni:q alio noīe corona mōtis vocat̄. Christophorus de ho-
nestis dic̄. çuccharꝝ alchilil.i.çuccharꝝ factū ex florib⁹ bo-
raginis:ſʒ nō est vera expositio:vt pʒ apud Mattheū syl-
uaticū in lr̄a kinkil. vbi sic ait. chinchil.i.rosmarinus.illō
vocabulū ponit̄ i antidotario damasceni.i. Mesue septi-
mo:q̄ icipit çuccharꝝ alchilchil:ꝛ post sex q icipit çuccha-
rū buglossatū:ꝛ sic est qđ alchilil vel alchilchil:flos est ro-
rismarini:sed grana alchilchil sunt grana syluestria.

Conditum de citro. ℞.corticū citri.ʒ.vi. buglosse
ʒ.i.ſ.marmacor.i.mellisse.ʒ.ſ. gariofi-
lorꝝ aur.i.ligni aloes aur.ſ.terant̄ ꝛ proyciātur sup ea vini
boni lib.iiij.ꝛ dimittat̄ diebus trib⁹:deinde ꝓyciatur sup
ea çucchari tabarçet.i.albi lib.ij.ꝛ aromatiçetur cū gallie
bone aur̄.ſ.croci.ʒ.i.q̄rta.masticis.ʒ.i.musci.ʒ.i.sexta.
¶ Conditū.i.preparatū. Mesue in distinctione de cōditis
ponit citra ꝯdita ꝛ i distōne de syrupis hʒ duas descriptio
nes cōditi de citro:ſʒ ille due descriptiones nō sunt in vsu.
ego vō scripsi 2ᵃᵐ descriptionē vt declararē qd sit marma
cor:marmacor ſm intētionē Mesue est mellissa:ꝛ sic cre
do esse bñ expositū:qꝛ Serap.in cap.de mellissa inqt.he-
nerangie.i.turūgen:ꝛ dr̄ marmacor.i.mellissa. Auic.in 2°
can̄.in cap.de maru.de marmacor loqtur:ꝛ ibi distinguit
in plures spēs:ꝛ ponit linguā bouis.i.buglossaʒ inter spēs
eorꝝ. Stephanus iudeus affirmabat ꝙ est marubiū quod
ignoro.verꝝ sapiētes dixerunt ꝙ marmacor est mellissa.
ꝛ marmacur est marubium. Gulielmus placentinus dicit
marmacora.i.marubiū siue prassium:qđ idem est.

Modus cōditi de buglossa boni. ℞.buglosse men-
the sicce foliorꝝ rosarꝝ:corticū citri:aut fo-
liorꝝ eius añ.ʒ.iij.alfelengemisch.i.seminis oçimi gariofi-
lati.ʒ.i.triū generꝝ citoniorꝝ:trium generꝝ pomorꝝ añ.ʒ.i.ſ.
sete crude incise:nucis muscate:çedoarie : galange : been:
vtriusqʒ.ſ.albi ꝛ rubei:sandali citrini : croci añ.ʒ.i.ſ.ligni
aloes.ʒ.ij.vini ꝛ aque añ.ʒ.vi.mellis lib.viij.aromatiçetur
cum musci.ʒ.i.tertia.ꝛ gallie.ʒ.ij.
¶ Conditum.i.preparatū de buglossa.i.lingue bouis:cōdi-
tum aūt de buglossa nō est çuccharꝝ buglossatuʒ:qđ fit ex
çucchbaro ꝛ floribus buglosse. vt quidam crediderunt.
¶ Trium generꝝ citoniorꝝ vel triū specierꝝ citoniorꝝ. greci
vō ponunt ipsas in numero malorꝝ:ꝛ genera ipsoruʒ sunt
multa quorꝝ quedā sunt dulcia:q̄dam acria:q̄dam muça:
ꝛ sic de singulis:sed hic solū itelligimus tria genera q̄ sunt
dulcia acetosa ꝛ muça.i.qđ sapor ipsius sit compositus ex
dulcedine ꝛ acetositate.
¶ Trium generum pomorum silr̄ intelligit̄ de tribus ge-
neribus pomorꝝ:ꝛ sunt ꝓprie dulcia acetosa ꝛ muça.
¶ Sete crude ꝛ nō cocte:vt dcm̄ fuit. Papias inqt. bom-
bices dicunt̄ apud seres frondiū vermes qui sericū creāt:
ex cuius tinctura bombicinus fit.
¶ Hic sectio de cōditis cōplemētū suscipit ſm.d. Mesue
nunc vō aggrediamur sectionē de spēbus loch ſm eundē.
Nobis igitur adsit dator auxilij deus terrarꝝ:celiqʒ sator:
rerūqʒ omnium opifex ꝛ conditor.

Loch de Pino. ℞.granorum pini.ʒ.xxx.
amigdalarꝝ dulcium:auellanarum
assatarꝝ:dragagāti:gūmi arabici:ligritie ꝛ suc
ci ei⁹:amili:capillorꝝ veneris:radicū lilij cele-
stis.i.ireos añ.ʒ.iiij.carniū dactylorꝝ chairō.i.
illi⁹ regionis.ʒ.xxxv.amigdalarꝝ amararꝝ.ʒ.iij.mellis pas-
sularꝝ çucchari tabarçet.i.albi butyri recētis añ.ʒ.iiij.mel
lis tabarçet quātū sufficit sumat̄ ex eo q̄si lambendo.
¶ Loch aūt est medicina liqda in modū syrupi:sed est in-
spissata valde.aliq̄lr̄ viscosa apta vt lambat̄ deglutiendo
ipsaʒ paulatim.cōtra dispōnē pectoris ac pulmonis valet.
Lafrācus chirurgicus in cap.de gibbositate ipartiri habʒ
vnū medicamē.ꝛ inqt.fiat loch id est medicina spissa sic
mel liqdū seu crudū mitigās tussiʒ.apō nos istud loch est
multū in vsu. Aui.in 5° can̄.in tracta.3° de auris dolore hʒ
vnā aliā descriptionē:sed nō est eadē. Joan. Serap.in suo
antidotario hʒ vnā aliā descriptionē que vocatur loch de
granis pini:ꝛ ibi inqt.astroculibe ꝛ sunt grana pini.
¶ Pinus arbor ſm Jsidorꝝ in cap.de ꝓprijs noibus arbo-
rū vbi inqt.pinus arbor picea ab acumine foliorꝝ vocata.
pinū eni antiq acutū noīabāt.pinū aūt aliā pitim:aliā gre
ci peucē vocāt:quā nos piceā dicim⁹:eo ꝙ desudet piceʒ.
nā in spē sibi differūt.in germanie aūt isulis hui⁹ arboris
lachryma electrū gignit.hic text⁹ Jsidori nō acceptat̄.nā
electrū nō est lachryma pini:ſʒ poti⁹ agiros:ꝛ ē gūmi dcm̄
charabe:vt pʒ apō Simo. Ja. Aui.i 2° can̄.fac̄ vnū cap.de
grano pini:ꝛ aliō de gelouī:ꝛ ibi dic̄ ꝙ est granū pini maio
ris.certe illud nomē de gelouī apō arabes est de auellana
maiore:quā nos nuccellā dicimus.ꝓ granū satis est notū.
¶ Auellane note sunt. Joā. Serap.in suo antidotario in cō
fectione alchechengi iqt.abuse ꝛ sunt auellane assate. Pe.
de crescē.ait.auellane ex eis q̄dā st̄ syluestres q̄ in nemori
b⁹ ꝛ sepib⁹ nascunt̄:q̄dā domestice.syluestres sunt pue:sa-
porose:grossaʒ testā hñtes. Domestice vō q̄dā sunt rotūde
grosse:ꝛ q̄dā lōge ex qb⁹ lōge saporosiores sunt:ꝛ citi⁹ ma-
turant̄:ꝛ assant̄ auellane:vt dictū fuit de cimino.
¶ Liquiritia est radix dulcis satis nota: Albuchasis in tra-
ctatu 2° docet modū faciēdi succū ipsi⁹.ꝛ dic̄ ꝙ fit de mē-
se Julij:qꝛ tunc plāta ei⁹ est plena succo. cassius felix cap.
de glicoritia inqt.glicoritia grece ex eo dicta ꝙ dulcem ra
dicē habet.glicʒ enīʒ grece dulce dr̄. Gal.ait. maius iuua-
mentū qđ est in ligritia:est in succo radicis eius:qdaʒ pra-
ue sophisticant succū ipsius ex puluere ipsius ꝛ melle.
¶ Amilū.i.amidum. Sera.in cap.de frumēto docet duos
modos faciēdi amilū siue amidū. Gal.in lib.ad partenia-
nū dicit.amilū oib⁹ notū.est enīʒ quasi medulla frumēti.
¶ De melle passulato seu passularꝝ ingrediēte cōpositionē
huius loch.contrarietas existit aliqñ inter apothecarios

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0069-3
DFG

non parua. Aliq enim male accipiẽtes verba Mesue appo
nunt mel ⁊ passulas pro loch cõficiẽdo: qd̓ minime facere
ꝯuenit: q2 hec nõ est intẽtio .D. Mesue. nã nec ipse: nec alij
post mel vix vnq̄3 medicinas aliq̄s in suis cõpõnib⁹ sub/
iungunt: sed per mel passulaꝝ itelligere debemus cũ pas/
sulis ꝯfectũ: sicut etiã cõficit̃ cũ emblicis ⁊ anacar. ⁊ alijs
reb⁹. Et modus ipsius est qd̓ accipiant̃ passulaꝝ mũdata/
rũ a sordib⁹ eoꝝ. ℥.iiij. aque cõmunis lib.i. coquant̃ simul
vsq3 ad cõsumptionẽ aque. deinde fiat fortis exp̄ssio: cui
addat̃ mellis duplũ põderis: hoc est pro q̄libet lib.i. car/
niũ passulaꝝ addat̃ lib.ij. mellis bene dispumati: ⁊ iterũ
simul coquant̃ vsq3 ad necessitatẽ: deinde deponatur ab
igne: ⁊ vsui reserua in vase vitreato: ⁊ id erit mel passula/
tum: si etiã mel myrtinũ facere volueris de modo ipsius
docet Nicolaus in fine diacodion vt ostensum fuit.

Loch de papauere ⁊ est diapapauer. ℞. papaueris
albi. ʒ.xxv. amigdalaꝝ dulciũ excortica/
taꝝ granorum pini: gũmi arabici: dragagãti: succi ligritie
añ. ʒ.x. amili. ʒ.iiij. seis portulace: seis lactuce: seis citonio/
rũ añ. ʒ.iiij. croci. ʒ.i. penidioꝝ alboꝝ. ℥.iiij. syrupi de papa
uere quantũ sufficit: etiã sit ꝓprie syrupus ex capitib⁹ pa/
paueris albi ⁊ nigri: ⁊ semine lactuce ⁊ violis.

¶ Loch de papauere ẞm intentionẽ Mesue est diapapa/
uer: sed ẞm intentionẽ apothecarioꝝ: aliud est loch de pa/
pauere: aliud est diapapauer: tamẽ vnũ pro alio põt dari.
Ipse in sua practica describit multas descriptiones diapa
paueris: vt in caplõ de tussi. ⁊ in caplõ de fluxu sanguinis
ab aure: sed nõ sunt in vsu. Alia v̓o descriptio quã nos ha/
bemus in vsu est ex auc̃te Nicolai de quo supra Auicẽ. in
5° cañ. habet vnã descriptionem loch de papauere: sed nõ
sunt idem: ista v̓o est nobilior illa.

Loch de squilla. ℞. squille: mellis dispumati par/
tes conuenientes decoquantur in substã/
tia loch: ⁊ accipiatur sic lambendo.

¶ Istud loch apud nos est mltũ in vsu: idẽ Mesue descri
bit aliã descriptionẽ in caplõ de tussi humida. s3 eadẽ est.
Auic. in 5° cañ. h3 vnã aliã descriptionẽ que eadẽ est.

¶ Squilla apud Auic. in 2° cañ. est cepe muris eo q̄ inter/
ficit mures. circa istans. squilla alio noĩe cepa marina dĩ.
illa que sola reperit̃ nisi sit plãtata mortifera est. Succus
aũt squille isto modo fit: oportet vt mundet̃ squilla cum
cultello ligneo ex corticibus sup̄ioribus: ⁊ postea inuluat̃
illa recte in pasta facta ex farina frumenti vel chersene. i.
sigillinis ẞm Albuchasim: ⁊ ponant̃ in furno panis tẽpe/
rato nõ nimis calõ: nec nimis frigido: ⁊ ibi dimittat̃ vsq3
q̄ pasta erit cocta: deinde extrahat̃ ⁊ accipiantur lamine
squille ita calide: ⁊ habeas paratum mortariũ lapideũ ca/
lidũ cũ pistello ligneo ⁊ bene contundant̃. postea cum pe/
cia lini subtilis exprimant̃ fortiter ⁊ succus extrahatur.

Loch de alfescera valet sic̃ loch de sq̄lla: ⁊ ei⁹ mo/
dus est sic̃ in illo: ⁊ est medicamẽ exp̄tũ.

¶ Istud loch de Alfescera nõ est in vsu: ideo non est nec̃e
vt ipsum describã. fescera v̓o ẞm Mesue est vitis alba q̄
alio noĩe brionia vocat̃. hec apud Diasc. vocat̃ ampellos
leuce: ⁊ apud herbaticos cucurbita syluestris dicit̃.

Loch sanũ ⁊ expertũ. ℞. cinamo. hyssopi sicce: li
gritie añ. ℥.5. iuiube sebestẽ añ. nume
ro. xxx. passulaꝝ enucleataꝝ: ficuũ siccaꝝ: ⁊ dactyloꝝ pin
guiũ añ. ℥.ij. fenugreci. ʒ.v. capilloꝝ veneris. M.i. anisi: fe
niculi: ireos: calamẽti: seminis lini añ. ℥.iiij. hec oĩa coquã/
tur in lib.iiij. aque vsq3 dum remaneant lib.ij. ⁊ ꝓijciant̃
super ea penidioꝝ lib.ij. ⁊ coquant̃ ⁊ ĩpinguẽtur vsq3 ad
spissitudinẽ mellis: deinde ꝓijciant̃ super eum pinearum
mũdataꝝ. ʒ.v. amigdalaꝝ mũdataꝝ: liquiritie: dragagãti:
gũmi ara. amili. añ. ʒ.iij. ireos. ʒ.ij. misceant̃ oĩa ⁊ agitent̃
vsq3 dum medicamen maceret̃ ⁊ albũ fiat ⁊ reserua.

¶ Istud loch apud nos est multũ in vsu: ⁊ est sanũ ⁊ exper/
tum ad tussim ⁊ ad raucedinem vocis.

Loch ad caliditatẽ ⁊ asperitatẽ pectoris: ⁊ ad tussim
calidam: sed non est in vsu.

¶ Chesmes sunt passule sine ossibus: ⁊ meliores ex eis sunt
ille que veniunt de oriente: que satis sunt note.

Loch aliud ex itẽtione nr̃a: h̓ nõ est in vsu: simpli
cia tñ que declarãda sunt declarabo.

¶ Per tria grana ẞm q̄sdã itelligunt̃ tria semina ex semi/
nibus q̄tuor maioribus frigidis. s. semina melonis citruli
⁊ cucumeris: ⁊ qñ reperit̃ quatuor granoꝝ vt est ĩ triphe/
ra persica q̄tuor semina. cõmunia maiora frigida intelli/
gunt̃. s. melonis citruli cucumeris ⁊ cucurbite.

Loch bonũ cõferens ethicis ⁊ cõsumptis ⁊ ptisi/
cis. ℞. papa. albi: spodij: seis lini tor/
refacti: croci: amigdalaꝝ dulciũ añ. ʒ.iij. amili dragagãti:
gũmi. s. gũmi arabici: seis citonioꝝ: seis citruli: qd̓ est spẽs
cucumeris añ. ʒ.vi. granoꝝ nasturcij coctoꝝ: amigdalarũ
amaraꝝ: fabaꝝ añ. ʒ.i.5. penidioꝝ. ʒ.lx. dissoluantur peni/
die in aq̄ fontiũ ⁊ coq̄nt̃ ⁊ cõficiant̃ cũ eis cetera.

¶ Istud loch ĩ vrbe Ticinẽsi nõ est valde in vsu: s3 ĩ vrbe
Mediolani magis. ipse Mesue in cap. de ptisi q̄si in fine
h3 vnã descriptionẽ ex auc̃te sabor qd̓ dĩ loch ꝯferẽs pti/
sicis ⁊ ꝯsũptis: s3 nõ sũt eadẽ: nec fit ẞm illã descriptionẽ.

¶ Granis nasturcij. ꝯtrariũ euenit ei qd̓ aduenit ligno alo/
es. nã istud per decoctionẽ debilitatur: imo extinguit̃: illa
v̓o fiunt virtuosiora. nasturciũ v̓o apud Dia. vocat̃ carda/
mus. Gal. in 6° simpliciũ ingt. cardamus. i. crocus hortula
nus ⁊ est herbis spinosis. hic textus Gal. nõ vĩ bñ sonare:
s3 credo q̄ fuit error scriptoris. nã ipsemet in 7° ingt. car/
damus. i. nasturciũ. ⁊ sic est ẞm veritatẽ: s3 sicut dic̃ carda/
mũ: d3 dicẽ cartamũ. i. crocũ hortulanũ. Mesue ingt. gra/
noꝝ nasturcij coctoꝝ nõ intelligit̃ q̄ debeant coqui in aq̄:
sed intelligit̃ q̄ sint bene cocta. i. matura ad solem.

Loch ad asma bonum. ℞. squille assate. ʒ.iiij. radi/
cis lilij celestis. ʒ.ij. hyssopi: prassij. i. maru
bij añ. ʒ.i. myrre: croci añ. ʒ.5. cõfice cum melle: ⁊ fiat.

¶ Istud loch apud nos est multũ in vsu. idem in cap. de as/
mate h3 vnã aliã descriptionẽ ex auc̃te Ioã. Serap. q̄ ea/
dẽ est. De mõ assandi sq̄llã vide supra vbi ostẽsum fuit.

Loch de amigdal̃. ℞. amigdalaꝝ dulciũ ⁊ amara/
rũ: seis lini torrefacti: granoꝝ pini: anisi:
dragagãti: gũmi arabici: succi ligritie: ⁊ radicis ei⁹ añ. ʒ.i.
5. çucchari penidioꝝ añ. ʒ.iij. cõficiant̃ cũ melle: ⁊ succi fe
niculi: ⁊ succi apij p̄us bullitoꝝ quãtitate sufficiẽti.

¶ Istud loch apud nos est in vsu. Amigdala ẞm Isidorũ
apud grecos idẽ sonat qd̓ latine nux longa. hanc alij nucli/
cam vocant. quasi minorẽ nucem. amigdala ẽt pro morbo
aliqñ accipit̃: ⁊ sunt due eminentie iuxta radicẽ lingue in
faucibus similes capitibus mamillaꝝ: ⁊ dicunt̃ branci.

¶ Secundum eundem in sua practica.

Loch de aleis ĩ cap. de tussi humida. ℞. aleoꝝ mũda/
toꝝ lib.5. ⁊ elixa ea ĩ aq̄ decoctiõis ciceꝝ: ⁊ hys/
sopi sicce vsq3 dum sint bñ discocta: deide colent̃ ⁊ terant̃
alea sic̃ medulla: ⁊ ꝓijce sup ea mellis ⁊ butyri añ. ℥.vi. ⁊
decoq̄nt̃ lẽto igne vsq3 ad terminũ loch: ⁊ vtere bonũ est.

¶ Istud loch apud nos nõ est in vsu. Aleũ ẞm Isidoꝝ in
cap. de olerib⁹ dicit. aleũ dictũ q̄ oleat vlpicũ appellatũ:
qd̓ alei odorem habeat. Papias ingt. aleum dictũ q̄ oleat:
cuius odorẽ venenata ferre nõ sustinent: leo quoq3 ⁊ par/
dus fugiunt: corporibus tñ humanis salubre est. nam sui
calore deducit ⁊ interius medicat̃ doloribus: oculis v̓o in
cibo crebrius sumptum caliginẽ inducit. Auicen. in q̄nto
cañ. habet vnã aliam descriptionem que eadem est.

¶ Loch

Loch de caulib⁹ in eodē cap. ℞. succi cauliū lib. v. lēto igne coq̄ auferendo spumā eius vsq3 duz redeat ad lib. ij. deinde coquat̄ cū rob. i. musto cocto: siue sapa: et mellis lib. i. vsq3 duz ingrosset̄ et bonū est.

¶ Istud loch: apud nos est multū in vsu. Jo. Serap. in suo breuiario in capitulo de ptisi absq3 febre habet vnā aliaz descriptionem: et est fere eadem.

¶ Caulis a greco caulos qd est hasta hastile et virga virilis: sc3 veretrū. vñ caulis ē tirsus cuiusl3 plāte. Jsid. igt. caul̄ est gñal̄r herbaꝶ et olerū medi⁹ frutex q̄ vulgo tirsus dī qd a terra sursuz cōscēdat. est aūt gñale nomē. oīs eniz frutex caulis dī: cauliū aūt genera qnq3. cumanū. s. pōpeianū arcinū sabellicū bruciū. Apud Dia. caulis vocat̄ brasica.

Loch de pulmone vulpis in cap. de ptisi. ℞. pulmonis vulpis sicci: succi liquiritie: capilloꝶ veneris: seminis feniculi añ. ʒ. iij. cōfice cū çuccharo decocto cum aqua quātum sufficit: et qñq3 conficitur cuz rob myrtino: et est confortatiuum amplius.

¶ Istud loch apud nos est multū in vsu. ƒm itētionē Mesue: et est medicamē Gal. Auic. decima tertij. in cap. de cura vlcerū pectoris: et cura ptisis h3 vnā aliā descriptionē q̄ est eadē: s3 lumē maleucēs ingt. loch de pulmone vulpis magistrale. v3. qd nō repit̄ ab auctorib⁹: sed falsa est opio sua. nā vide q̄ sua descriptio est eadē cū ista. pterea Nicolus florē. in lib° 3°. in cap. de catarro et coriça ponit ad lrāz loch de pulmone vulpis: et ibi nec addit̄ vl̄ minuit̄ aliqd: imo est eadē descriptio. Pulmonē vulpis añq̄ admistret̄ in medicinis op3 p̄ pparari. Et modus eius est q̄ accipias pulmonē vulpis et mūdet̄ optime et icidat̄ p venas: postea abluat̄ cū vino albo odorifero paꝶ calido. hoc fiat tm̄ q̄ pulmo vulpis efficiat̄ sine putredine: postea ponat̄ in olla et exiccetur in furno leuiter calo: et post ipsius exiccationē reseruet̄: s3 p̄us iuoluat̄ cū absinthio et vtere vbi o3. Dia. ait. pulmo vulpis cū vino nigro asmaticis subuenit.

¶ Uulpes est aīal satis notū. Jsidorus dicit. vulpes dicta q̄si volupes: est eniz volubilis pedibus: et nunq̄ rectis itineribus: sed tortuosis anfractibus currit: fraudulētu3 aīal insidijsq3 decipiens. nā dum nō habuerit escā fingit mortē: sicq3 descēdētes q̄si ad cadauer volucres rapit et deuorat. hoc apud arabes vocat̄ thaleb. Serap. in cap. de amigdalis igt. et qñ vulpes comedit amigdalā amarā cū aliq̄ cibo morit̄. Mesue ac Auic. volunt q̄ p̄dictū loch conficiat̄ cū çuccharo. s3 hodie gñal̄r cōficit̄ cū melle: etiā Nicolus vult q̄ cōficiat̄ cu3 çuccharo. Mesue ingt. etiam si conficit̄ cum rob myrtino est cōfortatiuū optimum.

Loch de semine lini ad illum qui tussit in antidotario Joā. Serap. ℞. seminis lini: torrefacti. ʒ. iij. confice cum melle: et fiat loch.

¶ Istud loch est multū in vsu. tñ ego vidi ip3 fieri ex farina se. lini nō torrefacti: et melle et ē mirabile ad tussi3 pueroꝶ. A. in 5° cañ. in trac. 5° de allohocat ad sp̄ualia h3 loch ad tussim siccā: et est idē cū descriptione Sera. Linū. s. semen medicine aptū est ad multa. Jsido. in cap. de linis inquit. linū ex terra specie mittēri orit̄: defluxūq3 nomē ei⁹ ex greco est. nā linū greci linarin dicunt siue q̄ sit molle et leue. Petrus de crescētijs in cap. de canapis dicit: qd est de natura lini: torrefit aūt semen lini: sicut alia semina.

Loch Albotin ƒm Aui. in 5° cañ. ℞. seminis lini torrefacti: passulaꝶ mundataꝶ añ. lib. i. amigdalarum pini: et amigdalaꝶ dulcium: et amigdalaꝶ amaraꝶ mundataꝶ. añ. ʒ. vi. auellanaꝶ torrefactaꝶ: glutinis albotin: radicum lilij celestis. i. ireos. añ. ʒ. i. myrre: croci thuris masculi. añ. ʒ. 5. tere et cribellent̄ et inuoluant̄ cu3 lacte asinino: et cōficiat̄ cum eo: et fiant trocisci et exiccētur in vmbra: deinde terantur et conficiantur cum melle.

¶ Istud loch: apud nos non est in vsu.

¶ Albotin v̄o est terebētina que alio noīe largatū dicit̄: et granū ipsi⁹ ƒm Auic. in 2° cañ. vocat̄ granū viride: ƒm circa instans terebētina melior est albida vel citrina et clara sine putredine: p centū annos seruat̄. Serap. in cap. de terebinto dicit: qd sunt due spēs. s. domestica et syluestris. domestica est botin ƒm veritatē: et fructus eius est granū viride. et syluestris est lentiscus et ambe habent gūmi. Gal. in suis secretis in cap. de dolore capitis et splenis et multoru3 alioꝶ ingt. cere elchalimbac. i. terebētina vel albotin.

¶ Amigdale pini sunt grana ipsius vel semina q̄ alio noīe nuclei pineaꝶ dicunt̄: greci v̄o dicunt strobillia.

Loch de farfara magr̄ale. ℞. radicum farfare. ʒ. vi. lauent̄ bene a sordibus earu3: deinde bulliant bene donec sint bene cocte: deinde bene pistent̄. p̄us cum dicta aqua dissoluant̄ çucchari lib. i. 5. coquātur vsq3 ad formam electuarij: deinde addatur pineaꝶ mundataꝶ. ʒ. i. 5. passulaꝶ. ʒ. ij. pistentur in mortario lapideo: et misce cū syrupo suprascripto: deinde adde croci gariofiloꝶ añ. ℈. 5. succi liquiritie. ʒ. i. gr̄. xv. cinnamomi: macis añ. ℈. i. misce: et fiat loch in forma bona.

¶ Hoc medicamē in Papia non est in vsu. Jmmo magis est in vsu in partib⁹ Mediolanēsib⁹: sed descriptio ipsius ab auctorib⁹ nō reperit̄: farfara v̄o ƒm modernos est vngula caballina: siue vt alij dardanā vocant. spēs ipsi⁹ due sūt. vna est ia3 p̄ime dicta: altera vocata nenufar vtraq3 in aquis nascit̄: vna cum flore albo: altera cū flore rubeo: vt dictū fuit supra in electuario de farfara.

¶ Perfecimus fautore dño hāc sectionē de loch. psequamur nūc circa sectionē syrupoꝶ et iulep. p̄stet igitur altissimus nobis grām: et sub vmbra alaꝶ suaꝶ ptegat nos. De Juleb. syrupis ac rob. ƒm. d. Mesue et alios doctores p ordinē: si deus voluerit describā: q̄ sunt in vsu: et que non.

Modus operationis iuleb conferētis adustioni febriū. ℞. aque infusionis rosaꝶ. lib. v. çuccha. lib. iiij. coq̄ntur cū facilitāte: et admistret̄ cū aq̄ frigida.

¶ Juleb vel iulep arabice est syrup⁹ simplex ex sola aq̄ et çuccharo vl̄ adhibita aliqua parte aque rosacee. vt ingt Jo. Sera. in 7°. Gentilis sup 5° cañ. Aui. dic̄. iulep arabice iubel grece est syrupus ex sola aq̄ rosata vel cōi et çuccharo. Jstud iulep apud nos est multū in vsu: sed non vtimur sub noīe iuleb: veꝶ est q̄ facim⁹ et facē debemus et vtimur sub noīe syrupi rosati ex ifusione rosaꝶ: et p̄dictā ifusionē ipse docet iferi⁹: qñ v̄o medic⁹ ordinat iuleb nō intelligit̄ de ista descriptione: s3 illud iuleb q̄ vtimur appebit ifra sub noīe iuleb aliud rosaꝶ. Nicola⁹ ponit syrupū rosatū cui⁹ infusio eadē est cū illa Mesue: tñ in dosi nō concordant.

¶ Infusio rosarum est illa quā docet ide3 sub noīe. operatio infusionis rosarum aut violarum.

Operatio infusionis rosaꝶ aut violaꝶ. ℞. folioꝶ rosaꝶ aut violaꝶ recētiū lib. vi. ponant̄ in vase vitreato terreo stricti orificij: et fundant̄ sup ea aq̄ calide lib. xv. et stringat̄ orificiū vasis et dimittat̄ p horas octo: tunc denuo colent̄: et in vase iteꝶ tantundē foliorum rosaꝶ recentiū aut violaꝶ imittant̄: et denuo eade3 aq̄ calefacta sup ea mittat̄: et stringat̄ orificiū simil̄r p octo horas: deinde coletur: et si cōseruare volueris ponat̄ in vase vitreato stricti orificij: et distillet̄ oleū in orificio ei⁹: et stringatur caput eius: et exponat̄ soli dieb⁹. xl. et dicit̄ illud mucharus rosaꝶ aut viola. Hec opatio infusionis rosaꝶ aut violaꝶ est illa de qua fit syrupus rosatus ex infusione rosaꝶ: etiā illo mō fit ifusio violaꝶ pro faciēdo syrupū violatum ex infusione violaꝶ vt dictū fuit supra: et qñ p̄dicta

infusio est cõpleta põt cõseruari in vase vitreo ꝛ nõ in vase terreo: q2 putrefit: ꝛ in hac infusione zuccharo dissoluto ꝛ cocto ẜm artem possunt fieri confectiones: ꝛ alia vt est diarodon descriptione cõmuni: ꝛ ita de alijs.

Modus iulep violati cõferens ad febrem ꝛ inflammationem ꝛ asperitatẽ pectoris ꝛ tussim ꝛ pleuresim: ꝛ eius operatio est sicut iulep rosati.

¶ Julep vt dictum fuit est syrupus simplex ex sola aqua ꝛ zucchãro. Et ꝑpter id dñs Mesue dicit iulep violatũ qḋ fit ex infusione violaꝝ: ꝛ nos facimus ꝛ noiamus syrupũ violatũ simplicẽ siue syrupũ violatũ ex ĩfusione violarũ. Et eiꝰ modus est sicut modus syrupi rosati: hoc est ꝙ pro lib. v. ĩfusionis violaꝝ addanẗ lib. iiij. zucchari. ꝛ fiat syrupus violatus ex infusione: ꝛ est ille de quo ĩtelligiẗ qñ medicus ordinat iulep violatũ simplr. Jnfra apparebit vna alia descriptio que vocaẗ syrupus violatus cõpositus qui etiã in vsu est: ẽt apparebit aliud iulep rosatũ vel violatũ ꝛ fit vterq3 ex aquis distillatis ꝛ non per infusionem.

Julep aliud rosarum. ℞. aque rosaꝝ lib. iiij. zucchari lib. ij. ꝛ fiat iulep.

¶ Jstud iulep qḋ fit ex aq̃ rosata distillata ab elẽbico est ille q̃ vtimur pro iulep rosato: ꝛ est ille de q̃ ĩtelligiẗ qñ absolute poniẗ: due descriptiones iulep posite fuerũt q̃ fiunt ex ĩfusione floꝝ siue rosaꝝ siue violaꝝ ꝛ noianẗ suo noie. Auic. in 5° cañ. etiã docet facere iulep cum aqua rosata.

Julep violatum. ℞. aque violaꝝ lib. iij. zucchari lib. ij. coquantur: ꝛ fiat vt supra.

¶ Simili mõ iste iulep dꝫ fieri ex aq̃ violaꝝ distillata sic fit iulep rosatũ: qḋ etiã in vsu est: in fundo vasis iulep violati vel rosati aliqñ inueniẗ zucchaꝝ induratuꝫ in fundo vasis: qḋ vocant moderni candũ violatũ vel rosatum.

Julep alchesmes ẜm eundẽ in sua practica. ca. sermo in aqua ciceruꝫ ꝛc̃. ℞. alchesmes ꝛ decoquanẗ in aqua decoctione sufficiẽti: ꝛ recipe huius aque partẽ. i. penidioꝝ partẽ. 5. decoquantur vsq3 dum sufficit: ẜm eundem modum fiat iulep quod in vsu non est.

¶ Alchesmes vel chesmes scriptũ vt ħ cum littera. s. sunt passule sine arillis: sed chermes scriptũ cũ. r. est grana cuꝫ qua tinguntur pãni: ꝛ apud Dia. vocatur coccus.

Syrupus de pomis. ℞. succi pomoꝝ dulciũ ꝛ acetosoꝝ añ. lib. v. coquatur succus vsq3 ad consumptionem medietatis ipsius ꝛ dimittaẗ per dies. ij. vsq3 duꝫ clarescat: deinde coleẗ ꝛ cũ lib. iiij. zucchari fiat syrupꝰ: ꝛ si q submergũt in succo setã tinctã ex chermes. i. granis cũ q̃bus tinguñẗ pãni ante succi depurationẽ vsq3 duꝫ rubeat ꝛ recipiat virtutẽ tincture: ꝛ est excellẽtior.

¶ Jste syrupus apud nos est multuꝫ in vsu: ꝛ maxime ẜm istã descriptionẽ qua dr̃ syrupus de succo pomoꝝ vel syrupus de pomis simplex ad drñam alterius descriptionis que vocatur de pomis compositus: de qua infra.

¶ Succus ẜm Jsido. in cap̃. de potu dictus est ꝙ succo exprimatur vt ptisane. Pli. in cap̃. de generibus succoꝝ ꝛ de odore ait. interim que sunt cõia ex pomis oĩbus succis saporũ genera tres decem reperiunẗ dulcis: suauis: pinguis: amarus: austerus: acer: acutus: acerbus: salsus ꝛc̃.

¶ Mesue inquit ꝙ sunt aliqui qui submergunt setam tinctam ex chermes in isto syrupo ꝛ est excellentior: sed raro apud apothecarios fit per illum modum.

Syrupus de piris modus eius est sicut syrupi de pomis: sed non est in vsu.

¶ Auic. in 5° cañ. habet vnã aliam descriptionẽ que eadeꝫ est: ideꝫ in 4° cañ. in fen pª. in cap̃. de cura morbili. laudat ipsum sub noie syrupi de altelea. nam altelea vt exponiẗ in suis synonymis sunt pira: ꝛ syrupꝰ de altelea. i. de piris: vt exponit etiã Joã. arculanus super illo passu.

¶ Pirus vocata videẗ ꝙ in ignis spẽm formata. nam hoc genus pomi ab amplo ĩcipit ꝛ in angustũ finit sicut ignis. pirus aũt arbor: fructus eius pira sunt.

Syrupus de citonijs valet sicut syrupus de piris ꝛ est idẽ modus vtriusq3: hoc est pro q̃libꝫ lib. i. succi citonioꝝ purificati adde lib. i. 5. zucchari. ꝛ fiat ẜm artem ꝛ voceẗ syrupus de succo citonioꝝ.

¶ Citoniũ v̈o est fructꝰ satis notus. Mesue hꝫ ħ syrupũ de citonijs q̃ apud q̃dã est miua citonioꝝ simplex: tñ idem iteꝝ ponit descriptionẽ miue citonioꝝ: q̃ põt fieri cũ spẽbus ꝛ sine spẽbꝰ. Aui. in 5° in distõne de syrupis hꝫ syrupũ de citonijs: ꝛ dic̃ ꝙ ẽ miua: q̃dã sapiẽtes dixerũt ꝙ si necitas fuerit in operãdo loco syrupi de succo citonioꝝ potest dari miua citonioꝝ sine spẽbꝰ: tñ differunt inter se.

Syrupus de succo acetose. ℞. succi acetose purificati lib. iij. zuc. lib. ij. fiat syrupꝰ ẜm artẽ.

¶ Jste syrupus est multũ in vsu. acetosa v̈o est herba satis nota: cuius ortus est in pratis: folia ipsius dum sunt viridia mãducanẗ. apud Dia. ꝛ Sera. vocaẗ lapaciũ: sicut pꝫ si legaẗ vtriusq3 cap̃. de lapacio cum acetosis apud Auic. Guilielmus placẽtinus ingt. ribes. i. acetosa vel acetosella. hic textus Guliel. est falsus. nã ribes non est acetosa: sicut patet per Sera. ac Auic. qui de vtraq3 cap̃. faciunt. veruꝫ ad necessitatẽ vnũ pro alio põt poni: tñ idem nõ sunt.

Syrupus de succo cucurbite. Recipe cucurbitam magnam ꝛ inuoluatur pasta ꝛ decoquaẗ in furno: ꝛ recipe expressionis eius lib. v. zucchari albi lib. iij. misce: ꝛ fiat syrupus.

¶ Jste syrupus nõ est valde in vsu. Cucurbita v̈o cõiter satis est nota: repiẗ alia cucurbita dicta syluestris apud herbaticos. ꝛ hec apud Dia. vocaẗ ampellos leuce. i. brionia.

Syrupus de granatis acetosis valet ℥ febres choloricas. ℞. succi granatoꝝ acetosoꝝ purificatoꝝ lib. v. zuccha. albi lib. iij. fiat syrupus ẜm artem.

¶ Jste syrupus ẜm plurimum est ille qui nobis est in vsu: tamen quia idem describit vnam aliam de granatis dulcibus ambas describam.

¶ Granatũ malũ. i. pomũ granatũ. Serap̃. cap̃. de granatis ex auc̃te Gal. ingt. ꝙ sunt ex eis acetosa ꝛ dulcia: ꝛ virtus cuiusq3 eoꝝ est ẜm suũ saporẽ: ꝛ sapor totꝰ granati ꝛ granoꝝ ipsiꝰ est plus stipticus q̃ sapor succi eiꝰ ꝛ pluris desiccationis. reperiẗ aliud granatum: cuius sapor est muꝫus. i. cuius sapor est mixtus ex dulcedine ꝛ acetositate.

Syrupus de granatis dulcibus. ℞. succi granatorũ dulciũ purificatoꝝ lib. v. zuccha. lib. iij. ꝛ fiat vt supra. sed sunt qui emergũt in succo setam tinctam ex chermes. i. grana cum aqua tinguntur pãni: ꝛ est excellentior inter has duas descriptiones syrupi de granatis: sed ẜm plures prima est nobilior.

¶ Petrus de crescẽtijs ingt. mala punica sunt mala granata: q̃ nota sunt: ex q̃bus q̃dã sunt dulcia: q̃dã acria siue acetosa: q̃dã mediocris saporis iter dulce ꝛ acrũ cõposita.

Syrupus de corticibꝰ citri. ℞. corticũ pomoꝝ citri recẽtiũ lib. i. decoque cũ lib. v. aque fontiũ vsq3 ad cõsumptionẽ duaꝝ partiũ: ꝛ cũ lib. i. zucchari fiat syrupus ꝛ condiaẗ. i. aromatiꝫeẗ cũ ʒ. iij. musci: ꝛ sunt qui in iulep ꝑciunt ex corticibus citroꝝ partes cõueniẽtes: ꝛ ꝑprie quãdo vicinaẗ cõpleni: cocture eius est delectabilis: ꝛ qñ submergiẗ in aqua decoctionis citri seta tincta ex chermes. i. granis tinctoꝝ tunc est excellentior.

¶ Jste syrupus apud nos est in vsu: citruꝫ v̈o apud arabes vocaẗ hateogi. Serapio in cap̃. de citro ait. ex auc̃te Gal. fructus huius arboris noiatur in greco pomũ aque. Ideꝫ in septimo ingt. mille medica. i. citrus huius fructus nondum pomũ medicũ: sed citrum ab oĩbus nominatum.

¶ Syrupus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0072-6
DFG

Syrupus de acetositate citri. ℞. succi acetositatis citri lib. xij. decoque in vase vitreato super prunas cū facilitate vsq3 du3 cōsumat tertia ps ipsi⁹: deide colet ⁊ dimittatur donec clarificet. Et accipe ex eo qd est clarū lib. vij. ⁊ funde sup ipsu3 ex iulep claro ⁊ depurato lib. v. ⁊ coquat donec inspisset. si aūt estas fuerit dimittat in sole donec eius acetositas consumatur.

¶ Iste syrupus de acetositate citri est multu3 in vsu. ⁊ debet fieri cum magna diligentia: apud nos generaliter faciunt ipsum in hyemali tempore apud festum natiuitatis domini nostri Iesu Christi: q2 illo tempore citri deferunt ex ianua ad nos: tunc faciunt syrupum.

Syrupus de agresta modus operationis eius est sicut syrupi de acetositate citri: ⁊ quida3 condiunt cum gariofilis.

¶ Iste syrupus est in vsu. Auicen. in 5° cañ. habet vnā aliā descriptione3: ⁊ est fere eadem. Etiā Franciscus de pedemontium in cap. de cura male complexionis stomachi cū materia simplicis ⁊ composite habet vnam aliam descriptionem que eadem est cum illa. d. Auic.

¶ Mesue dicit ꝙ modus operationis eius est sicut syrupi de acetositate citri. ⁊ sic est ꝙ accipiatur lib. xij. succi vue acerbe ⁊ decoquantur lento igne vel ponantur ad solem vsq3 ad cōsumptionem tertie partis: deinde coletur ⁊ dimittatur donec clarescat: tunc accipe ex eo. s. succo quādo erit clarus lib. vij. zuccha. clarificati sicut iulep lib. v. ⁊ coquantur simul vsq3 ad perfectā cocturam ⁊ reseruentur.

¶ Vue plura sunt genera: sed hic intelligunt ille que in colore sunt citrine ⁊ ruffe. ⁊ dicunt sapiētes ꝙ predicte vue debent esse ex illis ex qbus fit agresta. Albucbasim in tractatu 2° docet modū extrahēdi succū vue acerbe. Petrus de crescētijs ingt. agrestū fit duplex ligdum ⁊ siccū: agrestum ligdum fit hoc modo: cum vue sunt acerbe vsq3 ad debitū vel quasi peruenerint ad augustū colliguntur ⁊ pistantur: ⁊ in mastellū vel tinā vel aliud vas ponunt ad solem: ⁊ in eis aliqd de sale ponat. postq̄ duos dies vel tres ad solē steterint accipitur succus ⁊ repositus vsui reseruatur: ⁊ quidam sal non ponunt: sed cum eo melius reseruatur ⁊c. ibi etiam docet facere agrestum siccum.

Syrupus de granis myrti. Recipe succi granoru3 myrti purificati lib. vij. zuccha. albi lib. v. fiat syrupus ꝭm artem.

¶ Iste syrupus apud nos est in vsu. myrtus est arbor: semē vo ipsius dr myrtillus. spēs eius due sunt. s. alba ⁊ nigra: idem posses dicere domestica ⁊ agrestis. domestica vo est myrtus que semen nigrū habet. agrestis est cubebe: q̄ alio nomine myrtus alba appellatur: ⁊ ambe sunt note.

Syrupus de albelac. ℞. albelac ⁊ enucleent ⁊ cōterant ⁊ coquant vsq3 ad cōsumptionē duarum partium: ⁊ fiat syrupus cū zucchara ꝭm artem.

¶ Iste syrupus apud nos nō est in vsu. Ioā. Serap. in suo antidotario h3 vnā aliā descriptionē albelac vł belac ꝭm opinionē pluriū doctoꝝ sunt dactyli imaturi. alij dicūt ꝙ sunt anacardi: qd ignoro. Mattheus syluati. ingt. albelac est spēs dactyloꝝ: ⁊ sūt dactyli imaturi. i. acetosi. Nicolus florētinus in libro 4°. in cap. de squinātia dicit albelac. i. aldela. i. dactyli imaturi: ⁊ hec cōmunis est opinio.

Syrupus de papauere. ℞. papaueris albi ⁊ nigri ⁊ pprie capitum eoꝝ añ. ℥. lx. ⁊ decoq̄ntur in lib. iiij. aque pluuialis vsq3 dum redeat ad lib. i. s. ⁊ cu3 zucchari albi: ⁊ penidioꝝ añ. ℥. iiij. ⁊ fiat syrupus.

¶ Iste syrupus ꝭm intētionem doctoꝝ nō est ille quo vtimur: sed ille quo vtimur est syrupus de papauere compositus: cuius descriptionē idē describit: de quo infra. Nicolaus habet vnā descriptionē: sed nō est in vsu. Auic. habet duas in quinto cañ. sed nō concordant cum ista nec in vsu sunt. Miror ꝙ illud lumen vel verius tenebra apotbecarioꝝ posuerit descriptionē syrupi de papauere ex auctoritate Mesue: s3 nō cōcordat descriptio sua cū illa dñi Mesue. Rasis i lib° diuisionū. in cap. medicinaꝝ tussis asmatis ⁊ saniei h3 vnā aliā descriptionē: sed nō est eadem.

¶ Papauer quādo simpliciter reperitur de semine papaueris albi intelligit. Macer ingt. Dicunt vim gelidā siccamq3 papaueris esse. Tres illi tribuunt spēs. flos vnius albus. Alterius roseus rubeus palensq3 minoris flos est. hanc vulgo dicunt agreste papauer. Nobilior cunctis est semen que gerit album. ⁊ florem. hoc est notum.

Syrupus dinarij: ⁊ eius interpretatio est syrupus de biçantijs. ℞. succi endiuie: succi apij añ. lib. ij. succi lupuli: succi boraginis: aut buglosse añ. lib. i. bulliāt ebullitione vna ⁊ dispument ⁊ depurent. ℞. eoꝝ depuratoꝝ lib. iiij. zucchari tabarçet. i. albi lib. ij. s. ⁊ coqt cū facilitate donec fiat syrupus: ⁊ q̄nq3 ad oēm partē succi depurati ponit aceti boni albi ⁊ clari ps. s. ⁊ q̄nq3 bulliant in succis folioꝝ rosaꝝ. ℥. ij. ligritie. ℥. s. spice. i. nardi. ℥. ij. anisi feniculi: seminis apij añ. ℥. iij. ⁊ est mirabilis.

¶ Iste syrupus est in vsu. sub noie syrupi de biçantijs: non aūt dr syrupus de biçantijs: qd in ipso blactebiçantie igrediunt: sed pōt dici de biçantijs a loco quodā noiato biçantiū in ꝯfinio macedonie: vt dicit Genti. sup 5° cañ. A. Dia. aūt in cap. de purpurea marina. i. blactabiçantia ait. ꝙ biçantiū est qdā locus in quo pᵐ inuēta fuit blactabiçantia. ⁊ iō biçātia a quodā loco pōt appellari. Papias ēt dic. biçantiū est vrbs thracie a pausania rege spartbanoꝝ cōdita: post a Cōstantino pncipe in maius aucta Cōstātinopolis nūcupata: est totius caput orietis. Ioānes tortelius ingt. biçantiū pma cū. y. greco sequēte. z. cōsonante. penultima cum. t. exlli. ⁊ i. latino scribit: vrbs est thracie maritima a pausania spartbanoꝝ rege pus cōdita: vt testat Iustinus libro suo epithomatis nono. nunc vo Cōstātinopolis a Constātino imperatore qui eam adauxit ⁊ exornauit vocat. Idē etiā notat supplemētu3 chronicaꝝ libro qrto. etiā alio vocabulo potest dici ꝙ biçantiū est genus denarij vel ducati. vnde Guarinus veronēsis ait. biçantiū vel biçante olim dicta est Constātinopolis inde biçantius biçantia biçantiū: vel biçanteus biçātea biçanteū: idest Cōstātinopolitanus: hinc etiā adhuc moneta istius ciuitatis dicit hic biçāteus vel hic biçantius. ⁊ sic Mesue vult ꝙ per biçantiū intelligamus denarium. ⁊ hoc quia iste syrupus apud medicos est carissimus: ⁊ etiā apud infirmos ꝓpter vtilitatem que reperitur in ipso sicut biçantij: vel denarij sunt carissimi apud hoies. ⁊ iste syrupus pōt fieri cū aceto ⁊ sine: sed sine aceto est magis in vsu.

¶ Si aūt syrupum de biçantijs cum aceto facere volueris addat pro qlibet lib. syrupi de biçantijs sine aceto lib. s. aceti boni: ⁊ iteꝝ coquat ꝙ tunc appellat syrupus de biçantijs cum aceto: sed quādo doctor ordinat syrupū de biçantijs simpliciter de illo qui fit sine aceto itelligit: ⁊ illos succos qui in ipso ingrediunt: op3 cōseruare per totū annum ad necessitatē trociscoꝝ de eupatorio ac alioꝝ.

Syrupus acetosus. ℞. zuccha. boni albi lib. v. ⁊ funde sup illud in vase lapideo aque fontiu3 dulcis ⁊ clare lib. iiij. ⁊ decoquatur semper abijciendo spumam eius: ⁊ sit ignis in quo coquit prunaꝝ aut tenuis flāme sine fumo ⁊ decoque hoc modo donec clarificet ⁊ diminuta sit aqua sicut medietas eius: deinde funde super ipsum aceti vini albi clari lib. ij. in leui ⁊ forti lib. iij. ⁊ in mediocri lib. iij. ⁊ da ei post illud perfectionē ⁊ cocturā.

¶ Iste syrupus est multū in vsu. Mesue dicit. sermo in syrupo acetoso dicēs: ꝙ iā magnificata est iter verificatores

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0073-2
DFG

virtus syrupi acetosi: ⁊ excellẽtia eius. s. in cõitate ⁊ posse ipsius in mãs calidas ⁊ frigidas: ⁊ subtiles ⁊ grossas: ⁊ viscosas siue adherẽtes ⁊c. Iste est syrup⁹ acetosus simplex. Galenus in libro secretoꝝ habet vnã descriptionẽ syrupi acetosi quo cõseruaꝛ sanitas corporis: sꝫ nõ sunt idẽ Auic. in 5° habet multas descriptiones: sed non sunt in vsu.

Acetum. i. oxos: oxi vero grece est acutũ. Sera. cap. de aceto ex auctꝛe Dia. dicit ꝙ infrigidat ⁊ stipticat: ⁊ est bonum stomacho ⁊ ꝓuocat appetitũ. Petrus de crescẽtijs docet qualr̃ fit acetũ ⁊ de virtute eius. Liber qui dr̃ Albuchasis in tractatu 2°. in cap. de ꝑparatione medicinaꝝ que fit ex plãtis ingt. modus distillandi aquã ex squilla que occidit mures: ⁊ que poniꝛ in medicinis: ex q̃ fit syrup⁹ acetosus: hic intelligiꝛ ꝙ ex aq̃ distillata ex squilla dꝫ fieri syrupus acetosus: sꝫ ista nõ est itentio Mes. ipse dicit. aceti vini albi clari: ⁊ nõ dicit aquã factã ex squillis: vt vult Albuchasis. Gal. in suis secretis dicit. saturelli: idest acetũ acetosuꝫ: ⁊ h est in cap. de strictura anhelitus ⁊ doloris stomachi.

Syrupus

acetosus cum radicibus. ℞. aque fontiũ clare lib. x. ⁊ ꝓijce sup ipsaꝫ radicis feniculi: apij: endiuie añ. ʒ. iij. anisi: seis feniculi: apij añ. ʒ. viij. seis endiuie. ʒ. 5. coquaꝛ cũ facilitate vsqꝫ dum veniat ad lib. v. tunc proijce sup ipsaꝫ çucchari boni lib. iij. ⁊ clarificeꝛ sicut prius: deinde funde sup ipsuꝫ aceti boni quãtitatẽ sufficiẽtẽ iuxta modũ supioris doctrine: ⁊ da vbi opꝫ.

Iste syrupus est in vsu: sed non vtimur sub noie syrupi acetosi cũ radicib⁹ generalr̃ faciunt ⁊ facere debẽt apothecarij sub noie syrupi acetosi cõpositi: vel sub noie syrupi de duab⁹ radicibus: tñ Mesue habet tres radices: qꝺ non est cõsonum: sed error hic est ꝙ radices cões sunt ad numerum quinqꝫ videlicet feniculi: apij: petrosillij: brusci: ⁊ sparagi: de quaꝝ ex istis qnqꝫ nisi due ingrediunꝛ in isto syrupo: ⁊ ꝓpter id noiatur syrupus de duabus radicibus: endiuia vero non ponitur in numero istarum quinqꝫ.

Syrupus

de cãnis. ℞. succi granoꝝ dulciũ lib. ij. aque maloꝝ de seni: ⁊ aque cannaꝝ çucchari: aut penidiorum añ. lib. i. 5. ⁊ fiat syrupus.

Iste syrupus nõ est in vsu. Mesue habet syrupũ de cannis. s. de canna de qua fit çucchaꝝ. quidaꝫ mel canne vocant. hec in Sicilie partibus reperiꝛ. Sicilia insula est ꝓpe sardiniã. ab oriente cingitur mari adriatico. a meridie africo ⁊ ab occidente. forma cãnaꝝ çucchari est sicut forma cãnaꝝ mellice foris ⁊ intus: sed canna mellis dulcem gustum reddit. cãna vero mellice habet cõtrarium.

Malum seni siue mororum de seni sunt moroni grossi de quo fit diamoron.

Syrupus

de portulaca. ℞. succi endiuie cocti ⁊ depurati lib. iiij. seis portulace. ʒ. xij. terãtur semina ⁊ fundaꝛ sup ea succus ⁊ dimittaꝛ in vase lapideo per diẽ ⁊ noctẽ: ⁊ coquaꝛ cũ facilitate vsqꝫ ad mediũ: ⁊ addas çucchari lib. ij. fiat syrup⁹: ⁊ qñqꝫ addiꝛ aceti lib. i. aut succi maloꝝ granatoꝝ acetosoꝝ lib. i. 5. ⁊ fiat syrupus.

Iste syrupus nõ est valde in vsu: ⁊ põt fieri ꝑ duos modos. vꝫ. si accipiatur succus endiuie coctus ⁊ depuratus ⁊ addas çuccharũ: tunc est syrupus de succo endiuie. si autẽ addas alia: tunc est syrupus de portulaca.

Portulaca ẽm circa instans habet maiorem efficaciam viridis q̃ꝫ sicca. Serap. cap. de portulaca nominatur herba stulta ⁊ parpitella. Hec apud Dias. vocatur andragne. Macer ait. Andragnis grece que portulca latine dicitur Hec vulgi pes pulli more vocatur.

Syrupus

de viol. ℞. violaꝝ. ʒ. ij. seminũ citonioꝝ seminũ malue añ. ʒ. viij. iuiube sebesten añ. numero. xx. ⁊ coque cuꝫ lib. vi. aque cucurbite vsqꝫ ad tertiã partem: ⁊ cum lib. i. 5. çucchari fiat syrupus.

Iste syrupus est in vsu: sub noie syrupi de violis cõpositi: sed qñ doctor simpliciter ponit. ℞. syrupi de violis: intelligiꝛ de illo qui fit ex infusione violaꝝ: cui⁹ descriptionẽ vide supra. ideꝫ Mesue in sua practica i cap. sermo in aq̃ cicerũ. hꝫ duas descriptiones: sed ista est nobilior illis.

Viola ẽm Mesue est medicina tẽperata cõueniẽs: ⁊ fit per eam male q̃litatis ꝑmutatio ⁊ nãe solutio. melior est quecunqꝫ est ex ꝑmis: quã nõ inuenit calor resoluens virtutẽ: aut pluuia dissipans. Isidorus ingt. viola ꝓpter vim odoris nomẽ accepit: cui⁹ gñã sunt tria. ⁊ sunt hec purpurea leuce. i. alba. cheiri. i. viola citrina dcã saracenica: ⁊ oẽs sunt note: ẽm circa instans oi anno viola dꝫ renouari.

Malua. s. semen qꝺ satis est notũ. Pli. ait. malue satiue ⁊ syluestris duo sunt genera: amplitudine folioruꝫ discernuntur: maiorẽ greci malopen vocant in satiuis: alteram a molliendo ventreꝫ malachen vocant: e syluestribus cuius grande foliũ ⁊ radices albe: altea vocaꝛ ab excellẽtia effectus. Sera. cap. de malua dicit. cubeçe. i. malua. Auic. in 2° de cubeçe cap. facit ⁊ ingt. ꝙ est spẽs malue: ⁊ dicunt ꝙ cubeçe est syluestris: ⁊ malucbia est domestica: ⁊ cubeçe quidem est spẽs quedam que diciꝛ malucbia arborea: ⁊ ipsa est altea ⁊ est olus iudaicum: ⁊ non est longum quin sit species eius: ⁊ est melior que sit in ipsa ⁊c.

Syrupus

de iuiubis. ℞. iuiubaꝝ lib. x. violaꝝ: seis malue añ. ʒ. v. capilloꝝ veneris. ʒ. i. seminũ citonioꝝ: papaueris. s. semẽ papaueris albi: melonis: lactuce: dragagãti añ. ʒ. iij. ligritie: ordei mũdi añ. ʒ. viij. decoque in lib. iiij. aq̃ fontiũ ⁊ cũ lib. ij. çucchari fiat syrup⁹.

Iste syrupus est in vsu: ⁊ maxime ẽm istam descriptionem. Idem in sua practica in cap. de asmate habet vnam aliam descriptionem ex auctoritate Hamec ⁊ est fere eadem: tamen ista est nobilior illa.

Iuiube apud Aui. in 6° cañ. meliores sunt maiores caꝝ. Dias. noiat çiçifa: sed de forma ipsi⁹ nõ loqtur. Auençoar i cap. de fractura ossis cã doloris dic. iuiube q arabice dñr aupini hꝫ fructus sic cornu ꝙ apud oẽs satis est notum.

Capillus veneris ẽm Mesue dicitur apud quosdaꝫ capillus fontiũ: ⁊ dr̃ capillus hois nemoralis: capillus veneris vero est debilis in aqua: ⁊ virtus eius cito tolliꝛ.

Syrupus

de papauere. ℞. papaueris albi ⁊ nigri añ. ʒ. l. capilloꝝ veneris. ʒ. xv. ligritie. ʒ. v. iuiube numero. xxx. seminis lactuce. ʒ. xl. seminis malue: seminis citonioꝝ añ. ʒ. vi. coquanꝛ in lib. iiij. aque vsqꝫ ad duas: ⁊ cũ çucchara ⁊ penidioꝝ añ. ʒ. viij. fiat syrupus.

Iste syrupus est ille qui nobis ẽm plurimum vsu venit. suprapossita fuit alia descriptio ex auctoritate eiusdeꝫ: sed nõ est ita in vsu. ideꝫ in cap. de tussi habet tres descriptiones: sed sunt in vsu: nec eedem.

Papauer sicut inuenitur in septimo simpliciũ apud Gal. sunt multe spẽs. nã ingt. micon. i. papauer. s. album. micon carathides. i. papauer cornutũ noiatũ. quidem sic a fructu breuẽ cõnexionem habẽte: sicut fenugrecũ: vt assimiletur cornu bouino vocaꝛ. ⁊ est aliud qꝺ dr̃ micon irathia. i. papauer herculeum. vocaꝛ aũt ⁊ spumosum: qm̃ totũ album est: ⁊ spumosum paruũ. ẽm circa instans semen papaueris albi ⁊ nigri seruatur per decem annos.

Sermo

in aqua mellis. ℞. mellis boni ⁊ mũdi: ⁊ ꝓprie cuius est color: sicut color palee: ⁊ qꝺ est inter tenue ⁊ spissum: ⁊ quod est boni odoris: ⁊ qꝺ est modice acuitatis: ⁊ quod nõ est antiquuꝫ: ⁊ sit eius lib. i. ⁊ pone ipsum in vase lapideo aut vitreato: ⁊ funde super ipm aque fontis dulcis: ⁊ clare lib. viij. ⁊ coque ipsuꝫ cũ facilitate: ⁊ auferatur spuma eius: ⁊ non dimittatur super ipsuꝫ multiplicari: imo q̃ꝫ cito apparet auferaꝛ. deinde coletur colatorio denso de pãno ⁊ ytere ẽm ꝙ ipse docet. Et sunt

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0074-8

ex hoibus qui aromatiçant illā cum spēbus alesangineis: sicut çinçibere:croco:cinamomo:mace:⁊ sil'ib⁹:⁊ sunt qui aromatiçant cum gallia muscata:ligno aloe:⁊ similib⁹.

¶ Mesue inquit.ꝙ posuerunt antiqui diuersitatē in aqua mellis:qui locuti sunt de ipsa:⁊ scripserunt ei iuuamenta plurima que sunt in ea:qa sitim sedat ⁊ multa alia: vt vi ibi:hec apud nos est in vsu.qdam existimant ꝙ sit mellicratū:quod ignoro:quia idem:aliud capitulū facit de mellicrato:de quo infra etiam idromel apud grecos est aqua mellita. Rasis in 9° Almansoris.in cap̄. de collica. habet modū faciendi idromel.⁊ est quasi idem Auicē. in 5° cañ. habet duas descriptiones syrupi de fauis mellis:⁊ idez est cū idromelle ꝺm descriptionem Joā.Serap̄. ⁊ sic si legis vtriusqz descriptiones videbis ꝙ syrup⁹ de fauis mellis apud Auic.cum idromelle apud Joā.Serap̄. sunt idem.

¶ Mel ꝺm Dias.est ros celestis quē apes colligunt. Isido. in cap̄.de escis dicit.mel grece appellatū est qđ ab apibus nomē habere probat̃.nam apis grece mel esse dicitur ⁊c. Mel ꝺm intētionē Mesue.melior est qđ colorē palee habet:⁊ qđ est inter tenue ⁊ spissum:⁊ qđ est boni odoris.ꝺm autē Serapionē:bonū est cuius color tendit ad rubedinē: neqz est nimis liqdum:⁊ qñ imiseris in eum digitum adheret digito ⁊ venit cū eo:⁊ melius qdem mel est mel veris:deinde mel estatis:mel vō hyemale est malū. Auic.laudat illđ qđ est vere dulcedinis:boni odoris declinātis ad acredinē:⁊ ad rubedinē:⁊ qđ est vt palea in colore:qđ non est subtile:viscosuz:qđ nō abscindit̃:⁊ melius est vernale: deinde estiuū:hyemale aūt est malū.idē ait Serap̄.

Secaniabin purū. ℞.mellis boni lib.ij.aceti boni lib.i.aque fontium clare ⁊ dulcis lib. iiij.⁊ quādoqz exigit dispositio vt addat̃ ad quātitatē aceti:sicut te scire fecimus in cap̄.de syrupo acetoso:⁊ operatio est vt accipiat̃ mel ⁊ aqua.⁊ abyciatur spuma ei⁹:deinde fundat̃ super illud acetum ⁊ decoquat̃:⁊ nō dimittat̃ eleuari:⁊ excrescere sup ipsum spuma eius:imo auferatur omni hora ⁊ clarescat:⁊ cum coctum fuerit reconde.

¶ Iste secaniabin vel squingebin est in vsu:sz nos vtimur sub noie oxymellis simplicis. Simō Ja.dixit.squingibin arabice est syrupus acetosus siue mellinus:qđ est oxymel: ⁊ sic sapiētes hodierni faciūt oxymel simplex ꝺz istā dscriptionē de secaniabin puro:⁊ sic dz fieri. vide Nicolaū in suo antidotario.nā hz scriptū oxymel simplex:qđ idē est.

Secaniabin de radicibus. ℞.corticū radicis apij: feniculi añ.℥.ij.seis anisi:feniculi:apij añ.℥.i.mundent̃ cortices:⁊ conterant̃:⁊ pyciant̃ sup eas in vase lapideo aceti boni antiqui ⁊ albi lib.x.aque lib.xij. ⁊ dimittat̃ p diē ac noctē:deinde coquat̃ donec ei⁹ tertia ꝯsumat̃:postea colet̃ ⁊ proyciatur sup ipsuz mellis qđ sit medietas ei⁹:coquat̃ cū facilitate sicut superi⁹ diximus.

¶ Secaniabin sicut dictum fuit est oxymel:⁊ ꝓpter secaniabin de radicibus est oxymel:⁊ est quo moderni ꝓ oxymelle cōposito vtunt̃. oxymel vō ꝺz Isidoꝝ appellatū:ꝙ aceti ⁊ mellis ꝑmixta ꝯficiat̃ materia vñ ⁊ dulcedinē retinet ⁊ acorē.idē in cap̄.de pleuresi hz vnā aliā descriptionez ex auctoritate Gal̃.⁊ ibi hz mellis ⁊ çuccbari salemeni.i.illius regionis:sed nō sunt idem nec vtimur illa.

Syrupus de mentha ex inuentione nostra:⁊ est excellētior priore. ℞.succi citonioꝝ muçorū:⁊ est sapor cōpositus ex dulci ⁊ acetoso.succi citoniorū dul.succi granatoꝝ acetosoꝝ:⁊ dulciū:⁊ muçoꝝ añ.lib.i.s. ꝓyciat̃ sup eos mēthe sicce lib.i.s.folioꝝ rosaꝝ.℥.ij.⁊ dimittant̃ per diē ⁊ noctē:deide coquant̃ cū facilitate vsqz ad mediū:⁊ cū mellis vel çuccbari lib.ij.fiat syrup⁹ ⁊ aromatiçetur cum gallia.s.gallia muscata.

¶ Iste syrupus est ille qui est in vsu.idem hz vnaz aliā descriptionem:sed ista est excellētior priore. Auic. in 5° cañ. habet vnam descriptionem:sed non vtimur illa.

¶ Mentha apud Dias.vocat̃ ediosmū:mēthe aūt genera sunt qnqz.s.mentha domestica q̄ ꝓprie hortulana dr̃ vel cōis:vel odorifera.⁊ est alia syluatica que mēthastrū siue calamētū fluuiale dr̃.⁊ est alia dcā balsamita:siue mētha aq̄tica.⁊ hec iuxta aq̄s repit̃.⁊ est alia cuius folia sunt nigriora alijs.⁊ hec dr̃ mētha romana vl' saracenica:⁊ ē alia dcā mētha nō odorifera:⁊ hō est calamentū.⁊ oia ista qnqz genera debent poni in vnguēto marciaton:de quo ifra.

Syrupus de absinthio. ℞.absinthij romani lib.s. foliorum rosarum.℥.ij.spice.ʒ.iij.vini albi boni antiqui ⁊ odoriferi:succi citoniorum añ.lib.ij.s.⁊ dimittantur per diem ⁊ noctē in vase lapideo:deinde coquantur cum facilitate vsqz ad medietatez:⁊ cum mellis lib.ij.fiat syrupus expertus ⁊ nobilis.

¶ Iste syrupus est ille quo vtimur:idē describit vnā aliaz descriptionē:sed ista est nobilior. Absinthiū ꝺm eundem Mesue est multiplex:sz illud qđ intēdimus nūc est absinthiū romanū. Isidorus ait.absinthiū grecū nomē:cui⁹ ꝓbabilius est qđ in ponti regione nascit̃.vñ absinthiū ponticum noiat̃. Dias.absinthiū est oibus notū cuius ꝓbabilius est ponticuz ⁊ cappadociū nascens in mōte.vnde nomen accepit. Dalyabas in practica vocat ipsuz bulengi.

Syrupus de fumoterre maior. ℞.mirab.citrinoꝝ chebuloꝝ añ.ʒ.xx.boraginis vel buglosse:violaꝝ absinthij cuscute.i.podagre lini añ.℥.i.liquiritie rosarum añ.℥.s.epithimi:polipodij añ.ʒ.vij.prunoꝝ numero.c.passularum enucleataꝝ lib.s.tamarindoꝝ:cassie fistule añ.℥.ij.hec omnia bulliant in aque lib.x.vsqz dum deueniant ad lib.iij.⁊ cum succi fumiterre cocti ⁊ depurati ⁊ çuccbari añ.lib.iij.fiat syrupus.

¶ Iste syrupus de fumoterre maior est ille qui est in vsu:⁊ habet maiorē efficaciā q̄z minor. Fumusterre ꝺm eundez ponitur inter medicinas benedictas:sed de forma herbe ipsius nō loquit̃:⁊ hoc est:qr credo ꝙ sit nota oib⁹. Circa istās dicit.fumusterre dr̃ q̄si fumus a terra in multa quātitate emittit̃.dr̃ aūt fumusterre:qr generat̃ a q̄dā grossa fumositate a terra resoluta:⁊ quāto viridior est tanto melior:⁊ in sicco nulla est efficacia. Auic.in 2° cañ.inquit. fumusterre melior est ille qui est viridis recens acutus amarus ⁊c. Mesue dicit.boraginis vel buglosse:q̄si dicat:pone vnū pro alio ex istis duobus:qr in virtute ⁊ specie fere cōueniunt.ambe cōfortant cor sicut est notum.

Syrupus de ligritia. ℞.ligritie.℥.ij.capilloꝝ veneris.℥.i.hyssopi sicce.℥.s.ꝓyce sup illđ aq̄ lib.iiij.⁊ dimittant̃ die ⁊ nocte: deinde coquant̃ vsqz ad mediā ptē.deide ꝓyce sup illđ mell' ⁊ çuccbari:⁊ penidiorū añ.℥.viij.aq̄ rosate.℥.vi.fiat syrupus ⁊ administret̃.

¶ Iste syrupus apud nos est multum in vsu.

¶ Liquiritia vō apud Diasco.vocat̃ gliquiritia.glicoritia vō reperitur in multis libris de greco translatis:qđ est dictu dulcis radix.nā glicon dulcis.riça radix. Isido.inquit. giciriça grece ex eo dicta ꝙ dulcē radicē habeat eadez ad ipsos:qr sitiētibus sitim sedat:hec est satis nota. Gal̃.in 7° simpliciū ait.qbus.i.liquiritia id qđ est vtile de hac plāta est succus radicis eius. Mesue habet in isto syrupo aque rosate ꝙ sapientes volunt intelligi aquā rosatā distillataz per alembicū.qdā vō dixerunt ꝙ itelligit̃ de aqua que fit ex infusione rosaꝝ:sed non est credendum.

Syrupus de hyssopo. ℞.hyssopi sicce:radicū apij: petrosellij:feniculi: ligritie añ.ʒ.c.ordei mūdi.℥.s.seminis malue:dragāti:seis citonioꝝ añ.ʒ.iij.capillorum veneris.ʒ.vi.iuiubaꝝ:sebesten añ.numero.xxx. passulaꝝ enucleataꝝ.ʒ.xij.ficuum siccaꝝ:⁊ dactyloꝝ pin-

gulum añ. numero. x. albaꝝ penidiarum lib. ij. ꝛ fiat.

¶ Iste syrupus est in vsu: ꝛ maxime ſm istam descriptionem. Idez Mesue in capitulis de tussi habet quatuor vel quinqȝ descriptiones syrupi de hyssopo: quarũ nulla cum ista concordat: nec etiam inter se.

¶ Hyssopus sicca ad differẽtiã hyssopi humide dicit̃: que est sordes aggregata sup lanã. Isidorus. Hyssopus herba purgandis pulmonibus apta. vnde ꝛ in veteri testamento per hyssopi fasciculos aspergebant̃ agni sanguine: quos mũdare volebant. de ipso vide supra in diahyssopo.

Syrupus de prassio. ℞. prassij. ℥. ij. hyssopi: capillorũ veneris añ. ʒ. vi. ligritie: calamẽti: anisi: radicuz apij: feniculi añ. ʒ. v. seis malue: fenugreci: ireos añ. ʒ. iij. seminis lini: seminis citonioꝝ añ. ʒ. ij. passularum enucleataꝝ. ℥. ij. ficus siccas pingues numero. xv. penidiorum lib. ij. mellis boni dispumati lib. ij. ꝛ fiat.

¶ Iste syrupus est in vsu: ꝛ maxime ſm istã descriptionez. Idẽ in cap. de asmate hꝫ duas descriptiones ex auctoritate Hamec. sed cũ ista nõ cõcordant: nec in vsu sunt.

¶ Prassiũ. i. marubiũ albũ. Pli. ait. greci perison vocãt alij linostrofon: nõnulli philopede: aut philogares. Circa istãs ait. marubiũ herba est q̃ alio noie prassiũ dĩ. folia ei⁹ medicine cõpetunt: herba collecta: ꝛ in vmbroso loco suspẽsa ꝑ annũ seruari põt. Est aliõ prassiũ qđ vocat̃ prassiũ viride: ꝛ hoc ſm intẽtionẽ Nicolai est flos eris. prasson apud grecos ẽ porrũ. prassiũ vo ẽ marub. albũ. ꝛ ẽ herba satis nota.

Syrupus de calamẽto cõfert spleneticis. ℞. calamẽti domestici ꝛ syl. añ. ℥. ij. cheisim. i. leuistici: dauci: squinãti añ. ʒ. v. passularuz enucleataꝝ lib. ß. ꝛ mellis lib. ij. ꝛ fiat syrupus.

¶ Iste syrupus est ille qui cõiter est in vsu. idẽ habet vnã aliã descriptionẽ: sed hec est nobilior illa. Gal. in lib. secretorum habet vnã aliã: sed nõ est eadẽ: nec est in vsu.

¶ Calamẽtũ domesticũ ſꝫ modernos est vsuale. Circa instans calamẽtũ ingt. herba est q̃ alio noie nepita dicit̃.

¶ Calamẽtũ mõtanũ meli⁹ est: qꝛ est magis siccũ. cũ flores ꝓducit dꝫ colligi. Dias. ait calamitez quã pulegiũ agreste multi dicũt: ꝛ ipa mõtuosa est ꝛc. calamẽtũ vo agreste ſm intẽtionẽ Nicolai est nepeita siue herba dicta a vulgo gataria siue neuida. nã sine dubio nepita est calamenti spẽs. vñ Macer. Herbã quã neptam vulgari sepe vocamus. Hanc medici greco calamenti nomine dicunt.

Syrupus de eupatorio. ℞. radicũ apij: feniculi: endiuie añ. ℥. ij. ligritie: squanti: cuscute: absinthij: rosaꝝ añ. ʒ. xvi. capilloꝝ venerij: bedeguar: sucbaba floꝝ buglosse aut radicũ ei⁹: anisi: feniculi: eupatorij añ. ʒ. v. raued. i. reubarbari: masticis añ. ʒ. iij. spice assari. i. assare baccare: folij añ. ʒ. ij. coque in aque lib. viij. vsqȝ ad tertiã: ꝛ cum lib. iiij. çucchari fiat syrupus addẽdo succi apij: endiuie: quantitatem sufficientem: ꝛ vsui reserua.

¶ Iste syrupus apud nos est multuz in vsu: ꝛ magnificata est virtus eius: vt docet experiẽtia: sed nõ soluz in oppilationibus epatis: vt in alijs ꝓprietatibus: sed sunt q faciũt: ꝛ qñ credunt aliqua facere nihil faciunt: ꝛ hoc est propter simplicia que in ipso ingrediunt̃: vt ostendam.

¶ Bedeguar siue bedeguard idem sunt: ꝛ est quã Diasco. Acanthis leuce vocat: sed apud Serap. est spina alba: de qua ipe Serap. scribit in lr̃a. b. bedeguar. ꝛ in lr̃a. s. scribit spina alba: que idẽ est. Silr̃ facit Auic. in 2° cañ. sed opinio ignorantiũ apothecarioꝝ multoꝝ est ꝙ bedeguard sit q̃dã res silis spõgie que nascit̃ sub q̃dã plãta q̃ apud Dias. vocat̃ cinosbatus. i. rubus canis: ꝛ in ea aliqñ reperiunt̃ vermes: ꝛ sic meo tpe vidi multos eam ponere in isto syrupo loco bedeguard: sꝫ decipiunt̃. nã vide Nicolaũ florentinũ in libro 7°. in cap. de cancro qui dicit. dicunt qdaz experimentatores ꝙ fiat puluis ex criton qui orit̃ sup rubũ canis qui a qbusdã: sed nõ recte ponit̃ pro bedeguard. Moderni generalr̃ in puluere qui fit cõtra botium gulle habet bedeguard: sed littera non est bona: qꝛ ꝑdictus puluis reperit̃ apud Rainaldũ de villa noua in cap. de botio gule. ꝛ ibi dicit. ℞. spine rosaꝝ. ꝛ credo ꝙ sit illa spongia que falso bedeguard dicit̃. Ille qui de nouo scripsit lumẽ apothecarioꝝ dicit ꝙ bedeguard est radix cardonis benedicti masculi: qđ nõ est credendũ: sed vt veritati aptior sit via: hic volo scribere formã veri bedeguard. ꝛ qđ debꝫ administrari in isto syrupo ſm Serap. ex auc̃te Dias. qui dicit bedeguard. i. spina alba. Dia. noiat acantis leuce: ꝛ in greco est spina alba: ꝛ est planta que nascitur in mõtibus çagial: ꝛ habet folia similia cameleunte albe: nisi qꝛ sunt strictiora ꝛ albiora: ꝛ super ea est sile borre: ꝛ sunt spinosa: ꝛ habet stipitẽ longũ duobus brachijs in grossitudine digiti pollicis vel plus. color eius est vergens ad albedinez: ꝛ super sũmitates ei⁹ sunt capitella spinosa similia critio marino: nisi qꝛ sunt minora: ꝛ oblonga: ꝛ flos eius est coloris purpurei: ꝛ semẽ eius est simile grano cartami: sꝫ apud Dia. est sile grano ginco qđ idẽ est: nisi qꝛ est rotũdius eo: ꝛ id quod administrat̃ ex ipsius planta est radix. vide ergo si bedeguard est illa spongia: vt volunt ignorantes.

¶ Sucbaba est etiã species cardoni ꝛ est ꝓpinqua bedeguard. ꝛ est quã Diasco. vocat acanthis arabicam. i. spinã arabicaz. ꝛ est silis supradicte id est silis bedeguar. nascit̃ spinosa ꝛ alba. Matthe⁹ syluaticus vult ꝙ sucbaba sit cameleunta alba: qđ non credo. nã Dias. ꝛ Serap. de vtraqȝ faciunt distincta capl'a. ꝛ ſm Christophoꝝ de hone. sucbaba est bedeguar: qđ nõ est: ꝛ ſm lumen est radix cardonis benedicti femine: qđ nõ reperio apud auctores: sed sit qũocunqȝ sucbaba apud Dias. est acãthis arabica. ꝛ ſꝫ Sera. est spina arabica. ꝛ ſm Rasim est megailez. ꝛ idẽ Serap. ex auc̃te Galeni ait. Hec herba est silis plãte bedeguard: nisi qꝛ virtus eius desiccat ꝛ dipticat plus eo: ꝛ fruct⁹: ꝛ radix eius est fortior. ſm Pauluz sucbaba est herba dulcis que extendit̃ super terrã: ꝛ facit capita grossa prope radicẽ: ꝛ exeunt ex illis capitibus flores sanguinei: ꝛ sic est ſm vitatẽ ꝙ sucbaba ẽ herba spinosa alba expãdẽs se sup terrã: cui⁹ flos est in colore sanguinis: ꝛ hec est ꝓpe sucbaba q̃ admistrat̃ in ipso syrupo: radix ei⁹ vsui medicine cõpetit.

¶ Postq̃ dixi de bedeguar ac sucbaba que sunt spẽs cardonis. etiã mea intẽtio est declare quasdã alias spẽs q̃ ponunt̃ in numero cardonũ. nam ꝑ est cameleunta alba ꝛ nigra. sed de alba Serap. dicit ꝙ sunt hoies qui noiant eam acatiã. ꝛ de nigra dicit ꝙ noiant eam hoies cameleuntam ꝓpter varietatẽ florum eius: qa ex eis reperiunt̃ virides multũ: ꝛ aliq ad albedinẽ declinãtes: ꝛ aliq ad celestẽ colorem: ꝛ qdã ad rubedinẽ sanguinis ſm diuersitatẽ locoruz in qb⁹ nascunt̃. Et est alius cardus qui alio noie scolimas vocatur. ꝛ iste apud quosdã est cardus dictus arcosof. sed ignoro verũ. Sera. in suo cap. ait in fine capituli de cardo. comeditur plãta ista recens sicut comedunt̃ sparagi. ego vo nec nego: nec affirmo ꝙ scolimas sit arcosof. i. artigiocho: sed nomen suũ veꝝ est chinera: aut alio noie dĩ alcorsof. de quo vide Rasim in 3° Almansoris qui virtutẽ eius describit: sed formã non: tñ iste cardus est spinosus: cuius capita comedunt̃ deferunt̃ de ianua. Auic. in 2° cañ. dicit cheuchezred est gũma alcorsof. Joã. Serap. in suo antidotario in fine ingt. cancarçed. i. gũmi alcorsof. Auerrois in 5° col. inquit. harchaf. i. cardus alchi vult dicere artigiocho: ꝛ est alius cardus quo vtunt̃ hoies ad gargellandum pãnos ꝛ bireta ꝛ similia: ꝛ iste apud Dia. vocat̃ dispacus: ꝛ a multis ignorãtib⁹ virga pastoris. ꝛ est alius cardus dictus astaraticõ: siue cẽtũcapita celestis coloris: ꝛ iste apud

nos nascitur

nos nascit iuxta vias: z est alius qui dr centũcapita alba: z hec est iringus: z est alius q a modernis cardus bñdictus appellat: z iste est quẽ hodie herbã turchaz vocãt siue se/dum: vt apud Dias. siue eregeron: vt apud Pli. flos buglos se: aut radicũ eius. flos võ vt vult Papias dictus est q cito fluat: qsi fluor. Jsidorus võ iquit. flores noiant q cito defluant de arborib⁹: quasi fluores q cito soluũtur.

¶ Folium. i. malabatrũ in hac descriptiõe loco eius ponit macis: vt dicit Aui. in 2° cañ. cap. de folio: si võ in ipso non ingrederet spica põt poni: sed qa spica ingreditur macis.

Syrupus
de thimo. ℞. extremitatũ thimi. ʒ. ij. cala mẽti: mẽthe sicce añ. ʒ. v. seminũ anisi: fe niculi: apij: dauci añ. ʒ. iiij. passulaꝝ enucleataꝝ. ℥. iiij. z cuꝫ lib. ij. mell fiat syrup⁹: z aromatiȝet cũ. ʒ. ij. gallie muscate.

¶ Iste syrup⁹ est in vsu. Thimus fm Jsido. appellatuꝫ est q flos ei⁹ odorẽ refert: de quo Uirgi. Redolentqꝫ thimo fragrãtia mella. Pli. thimũ flore sato nascit: nec durat ni si in afflatu maris: pp thimũ eniꝫ qd in attica regiõe abun dat mel atticũ sũme laudis in toto mũdo est. Mesue i ca° de hyssopo quẽ vocat hasce ingt. dicũt qdã q est hyssop⁹ hortẽsis: z dicũt alij q est vna ex spẽb⁹ origani: z i fine for me pdicte plãte ait. z plãta ei⁹ vt dr est mater epithimi: q̃ est thimus. nã sine dubio hasce est thimus: z flos ipsi⁹ est epithimus. qdã thimũ policariã maiorẽ vocãt. alij hasce. Mesue hꝫ h extremitatũ thimi: z ẽ melior pars plãte ei⁹.

Syrupus
de epithimo. ℞. epithimi boni hortẽsis ʒ. xx. myrre: citrinoꝝ idorum añ. ʒ. xv. cu scute: fumiterre añ. ʒ. x. thimi: buglosse: calamẽti: emblici: bellirici: liquiritie: polipodij: agarici: sticados añ. ʒ. vi. rosa rũ: semis feniculi: anisi añ. ʒ. ij. ß. prunoꝝ numero. xx. passu larũ enucleataꝝ. ℥. iiij. tamarindoꝝ. ℥. ij. ß. zucchari lib. iij. rob. i. vini cocti lib. ij. z fiat syrupus.

¶ Iste syrupus est in vsu. Epithimus võ fm Mesue est ex herbis supra crescẽtib⁹ alijs herbis: z ẽ simile cuscute. fm Dia. epithimũ ẽ flos thimi silis timbre. i. saturegie. Jsido. ingt. epithimũ grece: qd latine dr flos thimi. nã flos grece thimũ vocat. est ãt flos timbre silis. circa istãs: epithimũ flos: z nõ herba medicine cõpetit: z qñ pducit flores colli gi debet. Mes. laudat subruffuꝫ cretẽse acuti odoris. Aui. laudat cretẽse z hierosolymitanũ: z ẽ dcline ad rubedinẽ.

Syrupus
de sticados. ℞. floꝝ sticados. ʒ. xxx. hasce .i. thimi: calamẽti: origani añ. ʒ. x. anisi: pi retri añ. ʒ. vij. piperis lõgi. ʒ. iij. ȝinȝiberis. ʒ. ij. passularum enucleatarum. ℥. iiij. mellis lib. v. cõdias cũ cinamomi: ca lami aromatici: spice. i. nardi croci: ȝinȝiberis: piperis ni gri z longi añ. ʒ. i. ß. liga in pãno raro: z suspende in syrupo. dosis eius est. ℥. i. cum aqua decoctionis spice: z florũ alchi lil. i. chilchil. z est flos roris marini.

¶ Iste syrup⁹ est i vsu maxie fꝫ istã descriptionẽ. idẽ Me sue in ca° de egritudinib⁹ neruoꝝ hꝫ vnã aliã descriptionẽ ex aucte iudei: z dicit q est medicia mirabilis ꝯferẽs oib⁹ egritudinib⁹ neruoꝝ: sꝫ nõ est eadẽ nec in vsu: tñ ibi hꝫ ȝi niaꝫ qd ẽ iua siue camepitheos: vt dictũ fuit i el'io de iua.

¶ Sticados fm Mesue medici laudãt arabicuꝫ: z melior pars plãte est flos post folia. Dias. dic. sticados ab isula ga latie q̃ sticados dr nomẽ accepit. in rei veritate illud stica dos quo moderni vtunt nõ est verũ sticados: de quo itel ligunt Mesue z Aui. vt dictũ fuit i cõfectiõe de sticados.

Sermo
in mellicrato cõdito: z sunt qui vocãt melli cratũ syrupũ factũ ex vino z melle z ꝯditũ: vocãt qdã q fit ex melle z vino z spẽbus: z sunt ex hoibus qui vocãt vtrũqꝫ vtroqꝫ noie: z modi eoꝝ sũt diuersi. ℞. vini boni antiqui lib. x. mellis boni z dispumati lib. ij. py ce super ea cinamomi boni z subtilis. ʒ. v. spice aromatice .i. nardi. ʒ. i. gariofiloꝝ: ȝinȝiberis: ligni aloes: macis añ. ʒ. iiij. heil. i. cardamomi maioris. ʒ. ij. croci. ʒ. i. ß. tere contri tione grossa: z coletur cum colatorio grosso de pãno: z aro matiȝetur cum musci. ʒ. vnius tertia.

¶ Mellicratũ fm Dia. est mulsa z ipse docet facere: sꝫ nõ hoc mõ. mellicratũ võ fm Simonẽ est vinum ex melle z aqua factũ z vocat mulsa. s. ex tertia pte mellis z duabus aque. differt autẽ ab idromelle: eo q idromel plus aque habeat: qsi ipa sit aq mellita. mellicratũ võ ẽ vinũ ex mel le. a crasis qd est vinũ: z ipsa est mulsa. Jsidorus ingt. mel licratũ vinũ melle mixtũ medius qsi melleus: qr ex melle fit sicut calamitas pro cadamitãs: nõ est aq mellis: vt qdã crediderũt. nã supra ẽt posita fuit descriptio aque mellis.

Modus
cõditi de citonijs z est miua. Recipe succi citonioꝝ acetosorũ lib. xx. vini antiq boni lib. x. coquant cũ facilitate vsqꝫ duꝫ ꝯsumpta sit ei⁹ tertia semp auferẽdo spumã ei⁹: deinde colet z dimittat reside re z clarescat. postea pyce sup illõ mellis boni z dispuma ti lib. vi. z iteruꝫ bulliãt z auferat spuma eius: z coquãtur vsqꝫ dum habeat perfectam cocturam: z reseruetur.

¶ Conditũ de citonijs fm itentionẽ Mesue est miua: sed fm Aui. z Gulielmũ placentinũ est syrupus de citonijs: tñ Mesue ponit ẽt descriptionẽ syrupi de citonijs qui aliud est. hec. s. miua põt fieri cũ spẽbus: z sine specieb⁹: z ambe sunt in vsu: sed ista est miua citonioꝝ sine speciebus. Ra sis aũt in nono Almãsoris. in cap. de his que cõfortant sto machũ: z ciboꝝ perficiunt digestionẽ: habet descriptionẽ miue: z syrupi acetosi de citonijs. Jdem in libro diuisionũ in cap. de medicinis solutionis ventris ait. confectio miue constrictiue: qui est syrupus de citonijs.

¶ Citoniũ est pomũ notũ. Petrus de crescẽtijs dicit cocta nũ siue citoniũ est arbor nota: z ex his qdã sunt que faciũt pira citonia: z he arbores maiores sunt. z minora habẽt fo lia: z qdã sunt arbores minores z latiores hñtes frondes: quaꝝ fructus ꝓprie vocant coctana. Papias ait. mala ci donia esse dicta ab oppido in insula creta.

Miua
citonioꝝ cũ spẽb⁹. ℞. vini citonioꝝ acetosorũ lib. xx. vini boni antiq lib. x. coquant cũ facili tate vsqꝫ dum ꝯsumpta sit eius tertia semp auferẽdo spu mam eius: deinde colet: z dimittat residere z clarescat: z pyce sup illud mellis boni: z dispumati lib. vi. z iterũ bul liat z auferat spuma ei⁹: z pyciant sup illud spẽs alesan gine ligate a pãno suspẽso sup illud medicamẽ: z sunt pro prie cinnamomi: z heil añ. ʒ. iij. gariofiloꝝ. ʒ. ij. ȝinȝiberis: masticis añ. ʒ. i. ß. croci. ʒ. ij. ligni aloes: macis ana. ʒ. i. ß. oia pter crocũ terant cõtritiõe grossa: z suspẽdant in pãno si cut diximus omni hora fricãdo illud sup medicamine do nec fiat ei spissitudo: deinde aromatiȝet cũ. ʒ. vnius tertia musci hoc est. ∋. i. z gallie. s. muscate. ʒ. ij. z reseruetur.

¶ Hec võ est miua citonioꝝ cũ spẽb⁹: siue miua aromati ȝata. i. q supra miuã citonioꝝ simplicẽ addunt qdaꝫ aro mata. i. qdã redolẽtia: z sunt pprie illa que in pãno ligant: z de pdictis aromatib⁹ aromatiȝant: etiã qdã alia cõdita: vt est secacul conditũ: z alia huiusmodi.

¶ Heil sicut dictũ fuit ex auctoritate Serap. est cardamo mũ maius: de quo miror q Aui. in predicta cõfectione hꝫ cardamomũ maius z minus z heil. Christophorus de ho nestis in pdicta cõfectione dixit: q heil est spẽs cardamo mi quã nõ habemus hic: sed loco ei⁹ assumit cardamomũ maius: quasi dicat q heil nõ est cardamomuꝫ maius: hoc affert in dubitationẽ. Gulielmus placẽtinus eodeꝫ loco hꝫ cardamomuꝫ maius z minus: z melegetã. etiã textus Gu lielmi fm opinionẽ Bartholomei mõtagnane est falsus. nã sicut dictũ fuit supra in electuario de aromatib⁹ carda momũ maius est melegeta: z sic hodie generaliter habe tur opinio: q heil sit cardamomum maius: siue melegeta:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0077-5
DFG

que alio noīe grana paradisi vocātur. etiā Mattheus sylvaticus in caº de cardamomo errauit dicēs ex auctoritate Serap. qꝫ heil est cardamomū minus. nā Serap. nō dicit qꝫ heil sit cardamomū minꝰ: imo dicit qꝫ ē maius: ꝛ sic ē.

Serino In aceto squillitico. ℞. ex laminis squille: ꝛ ꝓprie q̄ sunt in medie iter corpꝰ ꝛ corticem ipsius q̄titatē quā volueris: ꝛ cōsue eas sepatim in filo cū stillo ligneo: ꝛ dimitte siccari in vmbra diebꝰ. xl. post illud cōminue eas in frusta cū icisorio ligneo: ꝛ pone ad oēm librā eius aceti boni albi lib. viij. ꝛ pone in vase vitreo stricti orificij: ꝛ stringe caput eiꝰ: ꝛ dimitte in sole p alios dies quadraginta: post illud cola ꝛ administra vbi oportet.

¶ Mesue ingt qꝫ ꝯcordati sunt antiq sup iuuamēta aceti sqllitici ad egritudines multas: descriptionē ipsius describit ēt Serap. in caº de sqlla: ꝛ syrupū de sqlla: ꝛ multa alia liber q dr̄ Albucasim docet modū ꝓparādi: ꝛ desiccandi: ꝛ de forā castrādi squillā: ꝛ cōficiēdi acetū squilliticuꝫ: ꝛ distillādi aquā ipsiꝰ: ꝛ de mō albificādi acetū sqlliticū: ꝛ sic de singulis. squilla dr̄ cepe muris eo qꝫ iterficit mures.

Oxymel squilliticū. descriptiōe Democriti. ℞. origani: hyssopi sicce: albasce. i. thimi: cheisiꝫ: cordumeni: sticados aā. ʒ. v. coquantur in tribꝰ libris aq̄ vsqꝫ dum deueniāt ad lib. i. ꝛ ꝓyce sup ipm mellis lib. ij. mellis passulati lib. ß. succi alfescere. ʒ. v. aceti sqllitici lib. i. ß. auferat̄ spuma eiꝰ omni hora: ꝛ coquat̄ ad ꝑfectā decoctionē.

¶ Oxymel grece est syrupꝰ acetosus taꝫ cū çuccharo factꝰ q̄ꝫ cū melle. idē hꝫ duas alias descriptiōes: sꝫ nō sūt i vsu: vt est ista: ꝛ sunt q faciūt ipm: sꝫ decipiunt̄ vt ostendā.

¶ Cheisim. i. leuisticū hortulanū: ꝛ est aliud cheisim dictuꝫ cāpestre: ꝛ istud est cordumeni: qđ apud ignorātes nō ē notū. supra ostēdi qꝫ cordumenū est carui agreste siue leuisticū: tñ opio multoꝝ est falsa: qꝛ hic Mesue in isto oxymelle hꝫ cheisim ꝛ cordumenū. ergo nō sunt idē: sed error est hoꝝ qui nō cognoscunt spēs leuistici: sed ₰m modernoruꝫ sniam sunt due spēs. s. hortulanū ꝛ cāpestre. hortulanū vō est illud quo cōiter vtunt̄. cāpestre vō est cordumenum: ꝛ est leuisticū campestre siue montanū: ꝛ est semen qđ reperitur sub planta que dicitur paucedanum: ꝛ sic est opinio herbaticoꝝ: tamen scias quādo reperitur in ꝯfectione aliqua vbi solum ingrediatur cordumenū: itelligitur de hortulano: sed hic ambe species debent poni.

¶ Mel passulatū est medicamē: qđ fit ex melle ꝛ passulis expressis vt ostendi supra in confectione loch de pino.

¶ Alfescera vel fescera est vitis alba que alio noīe brionia vocat̄: siue ampellos leuce. vt apud Dias. Gal. in 6º simpliciuꝫ ingt. carinabiat. i. vitis alba: ꝛ dr̄ alfesire. hāc plantaꝫ quidā nomināt brioniā: ꝛ quidā abradentes cutē summitates eius comedūt in ꝓncipio sui ortus sicut mos est.

Oxymel iuliani ₰m Gal. in tractatu 2º ad glauconeꝫ in cap. de cura podagre facte ab hūore cholerico. ℞. folioꝝ ruthe origani aā. ʒ. iiij. radicis mādragore: anheti aā. ʒ. ij. ireos. ʒ. i. agarici. ʒ. ij. tede pinguis lib. i. cocognidij. ʒ. iij. lacteridarū alipiados aā. ʒ. ß. polipodij. ʒ. ij. folij costi: spice nardi aā. ʒ. i. reupontici. ʒ. i. squille interioris: cimarū ebuli. aā. ʒ. ij. assari. i. assare baccare. ʒ. i. canopi. ʒ. ij. epithimi: ellebori: acori aā. ʒ. ij. hyssopi amomi: iperici: cimini aā. ʒ. i. anisi. ʒ. ij. aceti acris lib. i. mellis lib. ij. cōfice aūt hoc modo. Lacterides ꝛ costum cocognidiū ꝛ spicam nardi teres diligēter. ceteras aūt herbas infundes in aceto per dies tres: ꝛ postea coques donec media pars aceti decoquatur: ꝛ tunc ꝓiectis herbis mittes: ꝛ cum iterum decoctum fuerit ad spissitudinē mellis suprascriptas species tritas miscebis: ꝛ vtere vbi oportet.

¶ Istud oxymel apud nos nō est in vsu. Nicolaus i suo antidotario hꝫ vnā aliā descriptionē que q̄si eadē est. Alexander in caº de chatarticis ad podagrā ex flegmate hꝫ vnaꝫ aliā q̄ eadē est. simplicia aūt q̄ declarāda sunt declarabo.

¶ Teda pinguis est nomē qđ apđ rusticos appellat̄ theia: ꝛ est lignū pingue pini: vel abietis: ꝛ vtunt̄ ipso ad faciēdū lumē ꝓ cādelis. Sera. i caº de pino ingt. qꝫ vna ē spēs pini: ex cuiꝰ sudore exhit̄ pix: ꝛ cū ligno suo fit lumē sic cū cera.

¶ Cocognidiū sicut dictum fuit est semen meçereon.

¶ Lacterides. Ioā. Serap. in 7º cap. de laxatiuis simplicibus ingt. lacterides est mēdana: ꝛ dr̄ fructꝰ amarus. hec est quā Aui. in 2º cañ. vocat mehēbethene. q̄ est catapucia minor. nā vide Serap. in ꝓprio caplō de catapucia minore: q ingt. Mendana. i. catapucia minor: ꝛ est planta quā multi cōputāt inter spēs lacticinioꝝ: ꝛ hec planta apud nostros rusticos dicitur cagarolla: ꝛ in hortis abundat.

¶ Alipiados ₰m Nico. est cocognidiū vel laureola: qđ non vr̄ eē verū. nā si cōsiderent̄ bene in ꝓdicto oximelle igreditur cocognidiū. i. semē meçereon: ꝛ ēt alipiados: qđ nō fieret si idē eēnt: sed cōiter tenet̄ qꝫ alipiados sit laureola.

¶ Canopis ₰m Nicolaū est medianus cortex sambuci. sic ait Gal. qdā crediderūt qꝫ eēt canapis: qđ nō est. nā ēt Alexander ingt. Canopis est cortex medianus sambuci.

Acetuꝫ passulaꝝ ₰m Anto. cermisonū i caº de egritudinibꝰ capitis. ℞. acetū vini nō multū vinosi lib. ij. passulaꝝ. ʒ. ij. bulliāt vsqꝫ ad cōsumptionē tertie partis aceti. deinde colet̄: ꝛ fortiter exprimātur passule. deinde iteꝝ passule terant̄ in mortario: ꝛ fiat eaꝝ expressio: ꝛ acetum tali vsu reserua: sꝫ apud nos tale acetū nō est in vsu.

Syrupus cōferēs ad ea q̄ dixīmꝰ ꝛ nobile ꝛ expertū: ꝛ ꝯfert q̄rtane. In practica Mesue i caº de soda frida ab humore melācholico. ℞. capilloꝝ veneris: radicū buglosse domestice ꝛ syluestris: ꝛ floꝝ earū: polipodij: epithimi aā. ʒ. i. foliculoꝝ sene: camepitheos: sticados aā. ʒ. vij. camedreos: squinātī: ellebori nigri aā. ʒ. iij. fumiterre. ʒ. viij. eupatorij. ʒ. iiij. succi pomoꝝ dulciū. ʒ. viij. oīa ꝑter epithimū: ꝛ succuꝫ pomoꝝ bulliāt in lib. iiij. aque vsqꝫ ad lib. ij. deide bulliat in eo ebullitiōe vna epithimū ꝛ colet̄: ꝛ cū succo pomoꝝ ꝛ lib. i. çucchari fiat syrupus.

¶ Iste syrupꝰ est ꝑciosus ac dignissimus ꝯ quartanā: ꝛ suo noīe ab apothecarijs nō ē sic appellatū: sꝫ ad melioreꝫ declarationē feci sub isto noīe: qꝛ i Mediolano multi medici ordināt syrupū ad q̄rtanā: sꝫ apud apothecarios fit sub noīe syrupi de pomis cōpositi: ꝛ idē est. Frāciscus de pedemōtium hꝫ vnā aliā descriptionē syrupi ad quartanā que nō est eadē: nec est in vsu: sicut infra ostendam.

¶ Buglossa est lingua bouis: ꝛ ꝓprie domestica. syluestris vō buglossa est borago: cuius herba cibo apta ꝛ medicine: flos ꝛ folia ꝛ semē ac radix in isto syrupo debent poni.

¶ Pomum vō ab opimo. i. a copia. i. vbertate est dictum: inter alia poma parisiana sunt magis laudata q̄ꝫ alia: post hec est pomum dictum redolens.

Syrupus de psilio ₰m eūdē. in cap. de ptisi. ℞. spodij: seminū portulace: seis citonioꝝ: papaueris albi aā. ʒ. ij. psilij mundi. ʒ. v. succi arnoglose cocti ꝛ despūati. ʒ. xx. cācroꝝ fluuialiū lotoꝝ ₰ꝫ doctrinā. ʒ. xx. decoquāt̄ i lib. iij. aq̄ vsqꝫ ad lib. i. ꝛ cū lib. i. çuc. fiat syrupꝰ.

¶ Iste syrupus apud nos nō est valde in vsu. Raynaldus de villanoua in libº. 4. in cap. de ethica hꝫ vnā aliā descriptionē: sed nō est eadē. psiliuꝫ vō est semē simile pulicibꝰ: ꝛ laudabile est ad cōseruāduꝫ camphorā: in bladis ac vijs abundat: ꝛ vulgari sermone linosela dicitur.

¶ Arnoglosa ₰m Papiam in littera a. inquit. qꝫ est que a latinis dicitur plantago. i. lingua agni in littera p. ait. plantago a romanis dicta qꝫ planta eius cito terre adhereat. herbe quam greci arnoglosam vocant. Macer.

Herbam que nostra lingua plantago vocatur:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0078-1
DFG

Hanc arnoglosam grecus vocat.est quia lingue
Agnine similis folijs plantaginis:huius
Sunt gemine species:sed maior pma vocatur.
Altera vo minor:quã vulgo lantiolatam
Dicũt ꝛ sic est. Plãtago vo maior ẽm opinionẽ moderno/rum est quã nostri rustici bletã syluestrem vocant.minor est quã falsi herbatici linguã caninã vocãt:sed decipiunt: in pratis ambe ac vijs reperiuntur.

¶ Cãcer fluuialis est not⁹. Aui.in 2°cañ.dicit.Cãcer fluuialis not⁹ ẽ.aliud capᵐ faĉ de cãcro mario:ꝛ ibi igt.cũ dĩ cancer marin⁹nolumus itelligere p B oẽm cãcruz maris:imo spẽm cancri que ꝑprie hz oĩa membra dura vt lapis.

Syrupus sabor ẽm eundẽ.in ca°de mania ꝛ malãcholia sanguinea. ℞.succi buglosse domestice.i.vsualis ꝛ syluestris.i.boragis añ.lib.ij.succi pomorũ dulciũ redolẽtiũ lib.iiij.foliculoꝝ sene.ʒ.iiij.croci.ʒ.ij. çuccbari tabarçet.i.albi lib.ij.fit aũt sic.sene ꝑjciant in succis p diẽ ꝛ noctẽ post cõtritionẽ ei⁹:deide bulliat ebullitione vna aut duab⁹:deide cũ çuccbaro fiat syrupus.crocus aũt cõfricetur in pãno:ꝛ eius decoctione ꝛ fiat.

¶ Isto syrupo i ptib⁹ Mediolani vtunĩ apothecarij:gdã crediderũt ꝙ eẽt syrup⁹ de pomis cõposit⁹:ꝫ aliud ẽ. Jo. cõcoregi⁹ in cap.de mania ꝛ melãcholia ingt. Sabor rex medoꝝ q ab hodiernis praticãtib⁹ penitus habeĩ in vsu: quo vtplurimũ vtor:ꝛ in quo multã iueni vtilitatem.

Syrupus de berberis ẽm Franciscũ de pedemontium in cap.de cura vomitus sanguinis. ℞.spodij.ʒ.iiij.berberi.ʒ.iiij.vue acerbe.ʒ.ij. cicoree.M. ʒ.çuccbari lib.ij.fiat syrupus ẽm artem.

¶ Iste syrupus non est in vsu.

¶ Berberis est fruct⁹ rubicũdus satis notus apud Auic.in 2° cañ.vocaĩ amirberis:ꝫ apud Dia.vocaĩ oxiacbãtos:ꝛ est arbor minuta spinosum:hñs fructũ rubicundũ:ꝛ ex eo fructu a modernis cõficiĩ lytiuz:ꝛ arbor ipsius vocaĩ darsisaban:ab alijs crispinus arbor:negãt quidã ꝙ hec arbor sit darsisaban:sed errãt vt dictũ fuit. Petrus de crescẽtijs ingt.berberi sunt fructus cuiusdã arboris parue valde spinose sicut arbor mali punici.idest arbor mali granati domestici:ꝛ sunt rotundi rubei : quasi subnigri sicut fructus spine albe aliquãtulum oblongi ꝛc.

Syrupus de endiuia:ẽm eũdẽ Frãciscũ in cap.de cura male cõplexionis epatis simplicis ꝛ cõposite. ℞.endiuie vtriusqꝫ añ.M.i.seminũ cõmuniũ recentiuz.ʒ.ij.aceti albi.ʒ.ij.çuccbari tabarçet.i.albi lib.i. ꝛ syrupiçeĩ cũ aqua ordei ꝛ aromatiçeĩ:cum sandali vtriusqꝫ:ꝛ spodij añ.ʒ.i.ꝛ vsui reserua.

¶ Iste est syrupus de endiuia cõpositus ad dĩiã simplicis qui fit ex succo ꝛ çuccbaro sicut ostẽdã ifra in tractatu de magistralib⁹. Gentilis scripsit vnã aliã descriptionẽ:ꝛ ẽm illã generaliter faciũt syrupũ de endiuia cõpositũ ẽm Gẽtilem:cuius ifra apparebit descriptio : sunt gdã qui faciũt ipsum ẽm Frãciscum qđ etiã est laudabile.

¶ Endiuia ẽm Gal.i 8° simpliciũ est seris. Dia. vocat ipsaz seridis:ꝛ ista est illa qua cõiter vtunĩ. Dic Frãcisc⁹ hz endiuie vtriusqꝫ:qđ itelligiĩ vsualis ꝛ cicoree q̃ flores açurinos hz. Aui.in ca°de endiuia:in 2°cañ.ait:ꝙ magis iuuatiua ex eis epati est illa q̃ est magis amara. Ego existimo ꝙ ipsa sit cicorea:q2 ẽ magis amara:ꝛ mirabilr cõfert epati.

Syrupus de epatica ẽm eũdẽ in eodẽ ca. vbi est syrupus de endiuia. ℞.epatice.M.i.lenticulaꝝ aque.M.i.floꝝ cucurbite:violaꝝ:ro.añ.ʒ.i.cimarũ squinãti.ʒ.i.çuccbari tabarçet.i.albi lib.i.irroreĩ cũ succo gnatoꝝ ʒ.iiij.ꝛ aromatiçeĩ cũ sãdali ꝛ spodij añ.ʒ.i.ꝛ fiat.

¶ Iste syrupus non est in vsu.

¶ Epatica vo est herba nascẽs sup lapides semp madidos iuxta flumia ꝛ fontes supextẽsa lapidib⁹. Sera.ca.de epatica ex auctẽ Gal.ingt.nasciĩ in lapidib⁹hũectatis:ꝛ cadit sup ea ros:ꝛ est siĩs lẽticule aq̃.hec est illa quã Dia.vocat licenã.circa instãs ait.epatica herba est:ꝛ q̃to maiora folia hz tãto melior ẽ:ꝛ dĩ epatica:q2 pncipalr ẽ iuuatiua epati.arabes vocãt ipsaz açeçal saber.rustici nr̃i fridariã dĩit.

¶ Lenticula aq̃.ẽm Dia.sup aquã iueniĩ natãs:rotũda est sicut lẽticula:colorẽ viridẽ hñs. Serap.diĉ ꝙ ẽ ex ea marina:ꝛ est ex ea aq̃ dulcis:ꝫ illa q̃ est dulcis vtunĩ vtplr̃m.

Syrupus de nenufare ẽm eũdẽ Frãciscũ:ꝛ i eodẽ cap.vbi est syrup⁹de epatica. ℞.florum nenufaris.ʒ.ij.vngule caballine aq̃tice:psilij itegri.acetose añ.ʒ.i.seminũ cõiuz.ʒ.ij.seminũ fridoꝝ.ʒ.ʒ.radicũ feniculi.ʒ.i.bulliãt in aq̃ ordei:ꝛ addaĩ lib.i.çuccbari:aceti albi: ꝛ succi granatoꝝ añ.ʒ.ij.ꝛ aromatiçeĩ cũ sandali ꝛ spodij añ.ʒ.i.ꝛ addaĩ parũ spice ne frigiditate oppilõnẽ iducat.

¶ Iste syrup⁹nõ ẽ valde i vsu. Gul.placẽtin⁹ i suo tractatu de ꝯfectionib⁹hz vnã aliã descriptionẽ:ꝫ nõ est eadẽ.ipse Gul.facit suã descriptionẽ ex decoctiõe floꝝ nenufaris icorporata cũ çuccbaro ꝛ albumie ouoꝝ:ꝛ fit syrup⁹ẽm artẽ:isto mõ vt docet Gul.idẽ ait circa istãs.i ca°ð nenufare.

¶ Nenufar.i.nympbea apud Dia.ꝛ nasciĩ in ags stãtibus sicut dictũ fuit.spẽs ei⁹sunt due.s.vna que in medio floris croceũ hz colorẽ : ꝛ est ꝑprie nenufar siue vngula caballina.alia vo hz florẽ albuz:ꝛ ista est nenufar vsuale:ꝛ ambe in aquis nascunĩ.vide de ipso in electuario de farfara.

¶ Ungula caballina aquatica est nenufar ẽm modernos q̃ florẽ croceũ hz:ꝛ eius folia ad siĩitudinẽ nenufaris albi:ꝛ ista est illa q̃ apud herbaticos farfara vocaĩ:nõ nasciĩ aũt in vineis:vt gdã falso crediderũt:imo hec duo gña in ags currẽtib⁹ ꝛ nõ currẽtib⁹repiunĩ.hic Frãciscus hz semina cõia:sed nõ specificat si debẽt eẽ semina cõia maiora vel minora:sed sapiẽtes volũt ꝙ sint semina cõia minora frigida:ꝛ sunt hec.s.portulace:scariole:lactuce:ꝛ endiuie.

¶ Semina frida simplr itelligunĩ semia cõia maiora frigida que sunt ad numeꝝ quatuor.s.melonis:cucumeris:citrulli:ꝛ cucurbite:ꝛ sic in isto syrupo semia minora ac maiora frigida debent poni.

Syrupus ex iuẽtione nostra expertus ad quartanã ẽm eundẽ in cap.de medicinis febrium melãcholicaꝝ. ℞.kalẽdule leuẽ:pipinelle:lupuli:gnqꝫ folij.i.pẽtafilon:trifolij:lingue arietis:capilloꝝ veneris:endiuie cũ radicib⁹ boraginis:fumiterre:radicũ buglosse vtriusqꝫ:ꝛ floꝝ earum:cicoree:epatice:bedeguar.i.spine albe: quercule maioris ꝛ minoris:capparoꝝ recẽtiũ:ꝛ corticũ radicũ eoꝝ corticũ:seminis tamarisci:scolopẽdrie cũ radice añ.M.i.violaꝝ:floꝝ boraginis añ.ʒ.ij.prunoruz sebesten añ.numero.xxv.sene cuscute:thimi:epithimi:anisi:feniculi añ.ʒ.ʒ.ligritie:passulaꝝ:sticados añ.ʒ.ʒ.ordei mũdi pugillũ vnũ:seminũ cõium:corticũ citri añ.ʒ.ij.squinãti.ʒ.ij. gnqꝫ radicũ cõiuz residẽtiũ in aceto.ʒ.ij.ꝑdicta bulliãt in aque lib.vi.vsqꝫ ad mediũ:deide colenĩ:ꝛ colature addaĩ succi buglosse:succi pomoꝝ dulciũ añ.lib.i.ʒ.ꝛ dissoluanĩ in eis çuccbari lib.ij.ꝛ mellis rosati lib.ʒ.aceti ꝑdictarũ radicũ.ʒ.iiij.ꝛ aromatiçeĩ cũ sandali.ʒ.i.gariofilorum:ligni aloes añ.ʒ.ʒ.ꝛ fiat syrupus ẽm artẽ:ꝛ vsui reserua.

¶ Iste syrupus ẽm intẽtionẽ Frãcisci est syrupus expt⁹ad quartanã:qui apud nos in vsu nõ est:maxime ẽm istã descriptionẽ:sed supra fuit posita vna descriptio hui⁹syrupi: que cõfert quartane:ꝛ ille est quo vtimur sub noie syrupi de pomis cõposit:sed ga in isto Frãcisci ingrediunĩ gdã simplicia que declarata nõ sunt:ideo declarabo.

¶ Calẽdula vel kalẽdula ẽm Nico.ꝛ Mãfredũ de monte ipali est herba dicta herba blãca:de q̃ Mathe⁹ syl.spãle faĉ capᵐ ex auctẽ Plinij:ꝛ vocat ipsaz charamos.gdã cre/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0079-9
DFG

diderūt ꝙ eēt ꝑmula veris siue herba palesis: sꝫ falso. naꝫ
ſm opionē modernoꝝ vera chalēdula ē herba dicta apud
nos herba blācha: in hortis repit: cui⁹ folia comedunt sicͭ
alioꝝ olerū. Joā. anglicus in caplo de paralesi dicit. chalē-
dula. i. solsequiū: vel ꝑmula veris. Idē in caͦ de sterilitate
ait. ⁊ chalēdula crescit in hortis: portās florē rubeum vel
croceū: de quo flore faciunt puelle coronas: ⁊ in mulierib⁹
in qbus aliquādo inflātur mamille ꝓpter retentionē mē-
struoꝝ: tunc dentur flores chalendule cuꝫ spica ⁊ vino: qa
tumorem sedat ⁊ menstrua prouocat.

¶ Laureola ſm Mattheū syl. est ꝑmula veris: sꝫ nō scri-
bit de fora ipsi⁹: sꝫ lauēdula ſꝫ modernos est plāta sicut li
banotides: cui⁹ folia silia sunt rori marino: sed albiora cū
flore purpureo ꝑuo: apud nos in hortis repit cū odore io-
cundo. hūc florē mulieres ponūt in pānis ꝓꝓ odorē suuꝫ.

¶ Pimpinella est herba facta sicut saxifragia: sed minora
folia habet. hec apud omnes est nota.

¶ Trifoliū ſm Serap. est handacocha ⁊ spēs ei⁹ sūt plēs.
nā est trifoliū trigonū: vel polifilon qͦ latini trifoliū odo-
ratū dicūt: ⁊ est trifoliū acutū: ⁊ est trifoliū leporinuꝫ: ⁊ est
alia spēs a modernis dicta plāta leonis: siue herba flaura:
⁊ sic de singulis. Isidorus inqt. trifoliū est qͦ greci trifilū
vocāt qͦ sit folijs trinis per singulas annotationes.

¶ Lingua arietis: ſm Auic. est duorum generū scilicet par
ua ⁊ magna. hec est quā Diasc. arnoglosam vocat: siue alio
nomine plantaginem: siue bletā syluestrem: minor dicitur
a falsis herbaticis lingua canis: sed aliud est.

¶ Quercula maior ſm Simonē Januen. est camepitheos
⁊ iterptat apud grecos ifima pinus a cami. ꝙ est breue ⁊
pitheos qͦ est pinus: eo ꝙ oēs spēs ipsius odoreꝫ pini ha-
beant hec a modernis est vera iua quā Mesue in cap. de
egritudinib⁹ neruoꝝ laudat sub noie çiniam: ⁊ idem est.

¶ Quercula minor est camedreos: ⁊ nō est camepitheos:
vt dicit Matthe⁹ syl. Gulielmus placē. inqt. quercus terre
vel quercula minor ē camedreos: ⁊ ē dicta ifima querc⁹ a
cami. i. ifima ⁊ dris dria grece. i. q̄rcus ide camedreos. i. ifi
ma vel ꝑua quercus: qr folia sunt silia folijs quercuū. i an-
tidotario vniuersali positū est trisoguꝫ. i. camedreos. Pli.
camedreos est herba quā latini querculā dicūt. Aui. in 2ͦ
cañ. in cap. de camedreos. dicit ꝙ noiatur quercus terre: ⁊
hec est quā hodie calamādrinā vulgariter vocāt.

¶ Quinqꝫ radicū apothecarij gñaliter debēt scire ꝙ ꝑ qn-
qꝫ radices cōes itelligunt radices feniculi apij: petroselli-
ni brusci ⁊ sparagi: ⁊ sic iste qnqꝫ poni debēt i isto syrupo.
radix aūt ſm Isidorū appellat ꝙ quasi radijs qbusdā fi-
xa terris in ꝓfunda dimergat. nā physici dicūt pareꝫ esse
altitudinē radicū ⁊ arboꝝ: alij radicem a similitudine ra-
dioꝝ dictam putāt: vel quia si eradat non repullulat.

Diamoron Nicolai. ℞. moroꝝ celsi lib. v. moro-
rum bati lib. i. mellis lib. v. sape. ℥. iij.
Cōfice sic. succū moroꝝ cū melle ⁊ sapa i vase eneo stāna-
to ad prunas leues ad perfectā decoctionē bullire desine.
cum aūt scire volueris si coctum sit pone guttam suꝑ mar
mor: ⁊ iclinato marmore si se vt mel retinuerit coctū est: ⁊
tunc cola: ⁊ in stānato vase vsui reserua.

¶ Diamoron ſm itētionē Nicolai dr̄ a moris celsi. batinū
a moris rubi. Mesue i suo antidotario. in distōne de loch
hꝫ ꝯfectionē de moris: ⁊ dicit ꝙ est diamoron ⁊ sic est. naꝫ
sua descriptio cū ista Nico. ꝯcordat: sꝫ gñalr ꝯficit ſꝫ istā
descriptionē. ipse Mesue in practica. i cap. de sinātia gut-
turis hꝫ vnā aliā descriptionē ex auc̄te Alexādri: sꝫ nō est
in vsu. in eodē caͦ hꝫ vnā aliā quā dic̄ diamoron: quā Gal.
cōposuit: sꝫ nō est in vsu. Gal. vͦo in tractatu sexto de mei-
mir describit duas descriptiones: quaꝝ vnā ipse cōposuit:
aliā cōposuit Andromacus: sed nō sunt vsuales.

¶ Mora celsi sunt fruct⁹ arboris sic dicte: ⁊ ex folijs huius
arboris pascunt vermes q generāt sericū. Isidorus in caͦ
de noib⁹ arboꝝ inqt. sicomorus sic ⁊ mor⁹ greca noia sūt:
dicta āt sicomorus: eo ꝙ sit folijs silis moro: hāc latini cel
sam appellāt ab altitudie: qr nō ē breuis: vt mor⁹. sicomo-
rus vͦo ſꝫ sniaꝫ modernoꝝ ē nomē cōpositū: a sicos grece
qͦ est ficus: ⁊ moro latine: ⁊ vocat fic⁹ fatua: siue fic⁹ pha-
raonis. Mesue loco ei⁹ hꝫ moroꝝ de seni: qͦ idem est.

¶ Morus bat⁹. i. mora. Mesue hꝫ moroꝝ dulciū: ⁊ idem
sūt: ⁊ est rub⁹ ferēs mora. ēst aliud rub⁹ canis: q apud Dia-
cinos bat⁹ vocat: ⁊ ē spina q̄ nr̄o idiomate rosagna vocat.
Isidor⁹ ait. morus a grecꝭ vocata quā latini rubū appellāt.
Gal. in 6ͦ simpl. inqt. i laich ē rub⁹. vel de bato q dr̄ rubus.

¶ Sapa ſm cōpositorē est vinū coctuꝫ siue mustuꝫ coctū
vsqꝫ ad cōsumptionē duaꝝ partiū. Mesue loco ei⁹ habet
rob. i. carenū siue triplicatū: ⁊ dr̄ carenū: eo ꝙ feruēdo ꝑte
careat tertia. Mattheus syluaticus inquit. sapa est mustū
coctum ad consumptionem trium partium.

¶ Vas eneū. i. vas de aramine. Nicolaus vult ꝙ ꝑdict⁹ sy-
rupus fiat in vase eneo stānato: ⁊ h̄ est qr gñalr apotheca-
rij faciūt syrupos in caçijs de ere q̄ nō sūt stānate: ⁊ ibi co
quūt: sꝫ faciūt male: qr ille cib⁹ vel potus q coquit ⁊ stat in
illis vasis. si comedit facit aliqñ icurrere elephātiā: ⁊ can-
crū: ⁊ dolorē epatis: ⁊ splenis: ⁊ malitiaꝫ cōplonis. Isidor⁹
in caͦ de vasis olearijs inqt. lēticula modicū vas eneū vel
argēteū quadrāgulū latere aptū: qͦ ⁊ lechitū. est eniꝫ vas
olei quo reges ⁊ sacerdotes vngebātur a liniendo dictum.

Mel rosatum Nicolai. ℞. mellis albi dispuma
ti lib. x. succi rosarum recentium
lib. i. ponātur in caldario ad ignem: ⁊ cum bullire iceperit:
viridium rosarū cū forficibus: vel cū cultello incisaꝝ lib.
iiij. addant: ⁊ tādiu bulliāt quousqꝫ ad succi deueniāt con
sumptionē: ⁊ dum bullierit semper agitetur cuꝫ spatula: ⁊
cum coctū fuerit in subtili vase recundatur.

¶ Mel vͦo rosatū ſm itētionē Nicolai apud grecos appel
lat rodomel. qdā geleniabin vocāt. Mesue i antidotario.
in distōne de cōditis hꝫ vnā aliā descriptionē: sꝫ ista Ni-
colai est illa: qua gñalr vtimur: tñ iter ipsas ē ꝑua dr̄ia. cir
ca istās in caͦ de rosis. hꝫ vnā aliā descriptionē: ⁊ eadē est.
Isidorus inqt. in ca. de potu. rodumel dr̄: eo ꝙ i succo rose
mel admisceat caleniabin: ⁊ chaliebinū reperio in practi-
ca Dalyabatis pro geleniabin: ⁊ sunt rose cōdite: hodie vͦo
pro geleniabin mel rosatū itelligunt. si mel violatū facere
volueris eodē mō fit: sꝫ nō est tātū in vsu vt est rosatum.

Oryzacchara Nicolai. ℞. çucchari lib. i. succi
maloꝝ granatoruꝫ. ℥. viij. aceti. ℥.
iiij. ponātur super ignē in vase stānato: ⁊ tādiu bulliat cuꝫ
spatula semꝑ agitādo donec ad q̄titateꝫ çucchari veniat:
⁊ in pixide possit deportari ad modum electuarij.

¶ Oxyçacchara ſm itētionē Nicolai dr̄ ab oxi qͦ ē acetū
⁊ çucchara. ipse Nicolaus hꝫ vnā descriptionē q̄ dr̄ oxi. sꝫ
hec dr̄ ab acetoso succo maloꝝ granatoꝝ: sꝫ i vsu nō venit.

¶ Malū granatū est pomū granatū: qͦ satis est notū. Pa-
pias inqt. mala granata. i. punica dicta: q̄ꝫ interi⁹ grana ha
beāt olentia que comedunt: ⁊ significāt ecclesiaꝫ de mul-
tis gentib⁹ cōgregatā: vel gratias habentes.

¶ Acetuꝫ qͦ oxos dr̄. Isidorus in caplo de potu. Nicolaus
vult ꝙ oxyçacchara coquat tātū ꝙ possit ferri i pixide ad
modū electuarij: sed nos gñaliter facimus ipsaꝫ ad formā
syrupi: ⁊ nō ad formā electuarij. Isidorus in caplo de va-
sis olearijs inqt. pixides vascula vnguentaria ex buxo fa-
cta. nā quod nos buxum greci pixum vocant.

Syrupus de mirabolanis citrinis ſꝫ Rasim in tra
ctatu de egritudinibus iuncturaꝝ. in caͦ
de medicinis mundificantibus sanguineꝫ ⁊ cholerā. Re-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0080-0

cipe mirabol. citrinoꝝ.ʒ.centuꝫ: ⁊ ablue cum aqua calida: reubarbari.ʒ.centū: mitte in aquā frigidā: ita ꝙ aqua superemineat duob⁹ digitis. postea i estate pone ad solē ꝑ quatuor dies: deinde aquā abijce iteꝝ: ⁊ remaneāt mirabolani: ⁊ iterū mitte in aliā aquā ⁊ dimitte tādiu donec amittant saporē suū ⁊ albescāt: deinde aggrega primā ⁊ scđam aqua: ⁊ cū.ʒ.centū mānc albe coque ad ignē: ⁊ remoue spumā donec fiat sicut iulep: ⁊ si vis acue eum cuꝫ scamonea: super qualibet lib. pone.ʒ. vnā scamonee: ⁊ super qualibet lib. pone.℥.i. aque rose: ⁊ vtere quando volueris.

¶ Iste syrupus nō est in vsu: credo ꝙ sit ex cariorib⁹ alijs. Mirabolani citrini magis sunt laudati illi q in colore suo sunt citrini multe citrinitatis declinātes ad viriditatē ⁊ in pōdere sint graues ⁊ grossi: ⁊ cortex ipsoꝝ sit spissus dēsus cōplet⁹: ossa pua. Guliel. placentinus ingt. mirabolani sunt quinqꝫ spērū: sed citrini sunt meliores oibus alijs.

Syrupus de turbith: ꝭm eundē i eodē tractatu: in caplo de medicinis que purgāt flegma: ⁊ crudos humores. ℞. turbith librā vnā: mitte in tribus libris aque frigide: ⁊ moreꝫ vna die ad soleꝫ: deinde cola: ⁊ deinde si saporē amiserit ꝓijce: ⁊ aquā serua. sinaūt appone aliā aquā: ⁊ iterū appone ad solē donec amittat saporē. postea aggrega illas duas aquas: ⁊ mitte lib. vnā çucchari: ⁊ coque donec fiat sicut iulep. educit multotiēs humorem flegmaticū: ⁊ si volueris citius facere coque ad igneꝫ: qm̄ est debilior a principio: sed postea nō est ita clarus.

¶ Iste syrupus non est in vsu.

¶ Turbith ꝭm Mesue est radix herbe: cui⁹ folia sūt sicut folia ferule minora tñ ⁊c. Dias. de ipo cap. fac: sꝫ nō iuenit sub noie turbith: sed ipse vocat tripolion. quapp miror ꝙ Matthe⁹ syl. de tripolion caplꝫ facit: sꝫ no cognouit quid eēt: sꝫ postq̄ ego aggregaui cap. de tripolion apud Dia. cū cap. de turbith apud Serap. vidi ꝙ idē sunt. scias ꝙ flos ipsi⁹ mutat colorē suū ter in die. nā mane est alb⁹: ⁊ in meridie declinat ad colorē purpureū: in vespis vo fit rube⁹.

Syrupus de vua ꝭm Aui. in qnto cañ. ℞. succi vue pontice stiptice lib. vi. ⁊ decoquat vsqꝫ ad tertiā: ⁊ fundat sup ipꝫ mellis lib. i. sumach radicis liquiritie: gallarū balaustiaꝝ ⁊ supioris rosarū oium añ. sextarium vnū ⁊ est.ʒ. sex ꝭm Gētilem croci.ʒ.ij. myrre aluminis iameni añ.ʒ.i. decoquat ⁊ coletur ⁊ potetur.

¶ Iste syrupus apud nos nō est in vsu. Frāciscus de pedemontium. in cap. de solutione ꝯtinuitatis stomachi ⁊ vlceribus: ⁊ ruptura: ⁊ eius cura hꝫ vnā aliā descriptionē: sed est ex auctoritate Aui. ⁊ eadem est.

¶ Uua pontica stiptica. s. in sapore. nō aūt itelligit pontica ab illa regione: sed di ⁊ itelligit ponticū: qr ponticū. i. fortem hꝫ saporē. Petrus de crescētijs docet modū cōseruationis vuaꝝ: ⁊ de virtutibus: ⁊ de apparatu vindimie: ⁊ de tēpore vindemiandi: ⁊ sic de alijs.

Syrupus de fructib⁹ ꝭm eūdē in eodē canone. ℞. succos citonioꝝ: ⁊ maloꝝ piroruꝫ: ⁊ granatoꝝ muçoruꝫ: ⁊ sumach: ⁊ çarur: ⁊ decoquant leui igne donec ingrossent. si aūt vis dulcorare ipm ꝓijce sup ipm çucchari quātū vis: ⁊ buli ipm: ⁊ cola: ⁊ vtere.

¶ Iste syrupus nō est in vsu. idem hꝫ vnā aliā descriptionem iferius: sed nō est eadē. Gal. in lib. secretoꝝ hꝫ vnam aliā que eadē nō est: nec alique sunt vsuales.

¶ Fruct⁹. Isidorus in ca° de arborib⁹ ait. ꝙ fruct⁹ nomē accepit ab eminēte gutturis parte qua vescimur: inde ⁊ fruges. fruct⁹ aūt ꝓprie dicunt agroꝝ ⁊ arboꝝ qb⁹ vtimur. in aialib⁹ vo abusiue ⁊ trāslatiue vocari fructum dicimus.

¶ Zarur ꝭm Aui. in 2° cañ. est noiatū triāgulus latinorū: ⁊ çarur est spēs quā noiant greci telesimon: ⁊ sentabinum: ⁊ qñqꝫ noiant eā malū syluestre. Zaror vel çarur ꝭm sniam modernoꝝ est fruct⁹ silis piro in figura sua: sꝫ est minor. qdā putauerūt ꝙ eēt sorba: sꝫ nō est. veꝝ est ꝙ loco çarur ponit sorba. Serap. in ca° de sorba ait. çaror. i. faciēs appetitū: ⁊ ē sorba: ⁊ ibi describit formā ipsi⁹. si çarur sit sorba aut nō: nō nego nec affirmo: sꝫ vnū ꝓ alio pōt poni. Zaror ꝭm Matth. syl. est mespillū siue auçarola vel tricoctum. Gal. in 7° simpliciū ingt. mespillū qđ tricoctū noiat: eo ꝙ tria habeat ossula oia itra se. Ioānes arculanus. in cap. de oppilatiōe epatis ingt. çaror. i. sorba. Nicolaus florētinus in libro. 4. ca° de squinātia dicit. ꝙ çarur est mespilla.

Syrupus de fructib⁹ alius ꝭm eūdē: sꝫ nō est i vsu: sꝫ qr ibi igrediunt qdā simplicia q̄ non igrediunt in alia descriptione: ego solū illa declarabo.

¶ Alnabach. i. nabach ꝭm eūdē in 2° cañ. est fruct⁹ arboris dicte sardar: ⁊ hec est quā Dia. agrifoliū vocat: cui⁹ semen est sile piperi dulcis saporis. idē aliud caplꝫ fac de lothos: ⁊ dicit ꝙ caligarij rosuꝫ vocāt. Io. cōcoregius. in ca° de capillis dealbādis ⁊ denigrādis ingt. ℞. folioꝝ roçi de quo ꝓparant coria: hec nō sunt agrifoliū nec lothos: vt qdā volunt. Serap. de nabach spāle caplꝫ facit ⁊ ingt. nabach est cortex similis cortici mori: ⁊ odoris boni: hoc nō est caplꝫ de vero nabach: sed est caplm de nascatimon: sicut pꝫ si legis illud caplm de nabach apud eundē cū caplo de nascatimon apud Dias. videbis ꝙ idē sunt: sꝫ textus Serap. ibi est falsus. nā ipse Serap. in cap. de sadar iquit. Sadar est arbor: ⁊ fructus eius est nabach. ergo est agrifolium: ⁊ nō est cortex: ⁊ hec arbor nascitur in partibus Ianuensib⁹ semen est rubicundum maius pipere comestibile: ⁊ vocant ipsum herbatici laurum syluestrem.

¶ Amiberberis ꝭm eundē in scđo cañ. est açatarasch: ⁊ est ex eo rotundum: rubeū: campestre: ⁊ nigrum: longū: arenosum: aut montanū: ⁊ est forte hec arbor est quā Dias. oxiachātos vocat: ⁊ est arbor dicta apud herbaticos crispinus siue berberi: ⁊ satis sunt nota.

Syrupus sancti Ambrosij ꝭm magistrū Antoniuꝫ guaineriū. in cap. ꝓ de febre tertiana pura iterpollata ⁊ eius cura. ℞. parū milij a cortice superiori depillati: qđ pistū appellat: ⁊ decoqui facies in aqua donec crepet: qr cito decoquit. deide de tali bulliēte brodio accipiant. verbi grā.℥.iiij. ⁊ iponant.℥.ij. vini: ⁊ ita calidū bibatur: ⁊ mirabiliter sudorē ꝓuocat: ⁊ sedat sitim.

¶ Iste syrupus ꝭm itētionē dñi magri Antonij Mediolanēses tpe magni estus vtunt eo: ⁊ cōiter appellāt ipsuꝫ pistū vini: ⁊ sic adhuc gñalr vtunt ipso: sic ē notū apđ ipsos.

¶ Miliū. s. miliū quo vtimur gñalr. Serap. cap. de milio ingt ex aucte Dia. ꝙ sunt due spēs. vna eaꝝ est aspeꝝ huius granū: ⁊ est illud qđ pōt teri ⁊ a q̄ auferi cortex: sic fit a riçi. ⁊ alia spēs est fortissimi ⁊ asprimi grani: ⁊ nō pōt ab eo auferri cortex. Gal. in 7° simpl. ingt. dogni. i. miliū. h granū est de spēb⁹ granoꝝ: ⁊ est sile panico: qđ notum est.

Syrupus de pimpinella ꝭm Ioānē anglicum que alio noie rosa anglica nominat in caplo de cura ptisis. ℞. pimpinelle: consolide maioris: consolide minoris: consolide medie: hyssopi recentis: politrici ceterach. adiantos scariole: radicis vngule caballine aquatice. i. farfar. añ. M. i. capilloꝝ veneris. M. ij. violaꝝ.ʒ.ij. folioꝝ nenufaris: quatuor seminū frigidoꝝ mūdatoꝝ liquiritie munde añ.ʒ.i. candi. i. çucchari candi: penidiorū: medulle: semis bōbacis: semis citonioꝝ: boli ar. semis lactuce: portulace: papaueris albi: myrtilloꝝ: succi ligritie añ.℥.ʒ. dragagāti: gūmi arab. amidi folioꝝ rosaꝝ rubearū spodij: sanguinis draconis añ.ʒ.ij. semis altee: semis malue: vue passe mūdate ab arilis. i. a granis pineaꝝ: caricarū. i. ficuū añ.ʒ.ij. ordei mūdi lib. i. çucchari lib. ij. fiat syrupus cū aqua pluuiali: ⁊ bene clarificet: ⁊ detur mane ⁊ sero.

¶ Iste syrupus nõ est in vsu. Pimpinella est herba cui⁹ folia sunt silia saxifragie: sed minora hãc generaliter lõbardi in hortis habent. Mattheus sylnaticus inquit. pimpinella est herba multũ similis saxifragie. vñ versus. Pimpinella pilos: saxifragia non habet illos.

¶ Cõsolida maior est herba que a vulgo anealcho dr̃. Dia. de ipsa capᵐ facit sub noie simphituz: ꝛ ibi describit duas spẽs: quarꝫ pᵃ nascit̃ iuxta riuos: cui⁹ flos est alb⁹ radicẽ hꝫ subnigrã: ꝛ est illa q̃ iuuamẽtũ hꝫ i medicia. Aui. in 2° cañ. de ipsa capl'ꝫ facit sub noie sucutũ: sꝫ in arabico est simphitũ: ꝛ sic apparet manifeste ꝙ illud cap. de sucutũ apõ Aui. cũ cap. de simphito apud Dia. sunt idẽ: sꝫ ipse Auic. nõ habuit pfectã notitiã gd eẽt: qꝛ dicit est sempuiua: ꝛ dr̃ ꝙ est spẽs feminis mãdragore: ꝛ dicit̃ aliud: nec Suliel. placen. agnouit eã sicut pꝫ in cap. de anagallo: ꝛ in cap. de sucuto. hanc quidam anagalicum consolidam vocant.

¶ Cõsolida minor est herba hñs folia silia artetice: sed nõ sunt ita nigra sicut artetice: sꝫ flos ipsius est purpureus factus in modũ floris sticados. hec herba i pratis ac vijs nascit̃: hãc rustici Papienses soda vulgariter vocant.

¶ Cõsolida media de ista pauci auctores s̃moñẽ faciũt: sꝫ vide de forã ipsi⁹ apud Mãfredũ de mõte ipali. si vo nõ poteris hře ponat̃ loco ei⁹ radix cõsolide maioris i põdẽ.

¶ Politricũ vel politricon grece dictũ multarꝫ comarꝫ. nã greci thrix comã seu capillũ vocãt. Pli. politrica distant a gallitricis: ꝙ iuncos habeãt albos ꝛ folia pl'a maiora que fructice quoqꝫ maiora sunt. Dias. iquit. adianton siue galitricon: vel politricon: sed aliud est: ꝛ sic ex isto syrupo possumus certificari ꝙ adianton nõ est capillus veneris: nec politricon: vt quidam volunt.

¶ Ceterach s̃m modernorꝫ sniaꝫ est herba q̃ in muris humidis ꝛ in lapidib⁹ nascit̃: ꝛ s̃m itentionẽ meã est spẽs scolopẽdrie: verꝫ moderni distinguunt aliter. vꝫ. ꝙ ceterach est herba dicta apud herbaticos adorata ꝛ scolopẽdria lingua ceruina: infra apparebit descriptio syrupi de scolopẽdria: ꝛ ibi melius ostendã si deus voluerit.

¶ Adiantũ. Dia. ingt. adiantũ siue galitricon vel politricõ: folia hꝫ coriãdro silia scissa in sũmitate hꝫ ramos subtiles duos lõgitudie vni⁹ palmi nigros: ꝛ nõ hꝫ stipitẽ nec florẽ nec semẽ: h est cap. de capillo veneris sic pꝫ si legis capl'ꝫ de capillo veneris apõ Aui. ꝛ Serap. videbis ꝙ idẽ sũt: sꝫ moderni distinguũt p diuersas herbas. vꝫ. ꝙ aliõ ẽ adianton: aliud est capillus vene. aliud est politricõ: aliud est galitricon: sꝫ tres pme spẽs habeãt quasi eandẽ virtutem.

¶ Bombax vel bõbix s̃m quosdaꝫ est vermis q facit sericũ. Papias ingt. bõbix grece vermis est: penultima pducit̃. Serap. ingt. coton. i. bõbax. Aui. in 2° cañ. vocat ipsuꝫ kotũ ꝛ ait. ꝙ ei⁹ semẽ est calefactiuũ lenitiuũ. hoc est notũ.

¶ Altea s̃ꝫ Sal'. i 7°. est malua syluestris. Macer igt. Alteã malue spẽꝫ nullus negat eẽ Alteãqꝫ vocãt illã ꝙ crescat in altũ. Hãc ipsaꝫ dicũt euiscũ ꝙ q̃si visco illius radix cõtrita madere vr̃. A multisqꝫ solet agrestis malua vocari.

Syrupus de lilio s̃m eundẽ in eodẽ cap°. hoc est in cap. de cura ptisis. ℞. radicũ enule campane: ireos añ. ℥. i. hyssopi calamẽti: adiantos añ. M. i. succorꝫ cauliũ: galitrici añ. ʒ. ij. carniũ dactylorꝫ: succi liquiritie añ. ℥. i. mucillaginis: seminis lini: ꝛ fenugreci añ. ℥. s. mellis dispumati lib. i. ꝛ si nõ abhorreat amara: tunc addatur de prassio. i. marubio ꝛ gramine añ. ʒ. iij. ꝛ fiat.

¶ Iste syrupus apud nos nõ est in vsu: s̃m itẽtionẽ Jo. anglici siue cõpositoris est syrupus de lilio q florẽ purpureũ gerit: sed gñaliter habet̃ opio ꝙ qñ repit̃ syrupus de lilio simplr̃ de lilio albo itelli debeat: tñ h Joãnes hꝫ syrupum de lilio: ꝛ ibi nõ hꝫ nisi ireos qõ est radix lilij celestis: ꝛ pp hoc dico ꝙ iste est syrupus lilij purpurei: si aliqs voluerit facere syrupũ de lilio albo ifra apparebit ei⁹ descriptio.

¶ Enule cãpane: nõ aũt est enula q̃ eleniũ dr̃: sꝫ poti⁹ ẽ q̃dã spẽs panacis de qua Dia. cap. fac̃ sub noie panax. chironia dr̃ qꝛ nascit̃ in mõte pelion: folia hꝫ amaraco silia: ꝛ florẽ aurosũꝫ ꝛ radicẽ tenuem: hec apud nos nõ est cognita.

¶ Ireos apud Aui. in 2° cañ. est radix lilij celestis: vide ĝ ꝙ iste syrup⁹ est ver⁹ syrup⁹ de lilio celesti: seu purpureo. gñaliter moderni admirant̃ ꝙ Mesue in ca° de ireos dixerit ireos due sunt spẽs. vna q̃ florez hꝫ purpureũ: ꝛ alia q̃ hꝫ albũ. Electio. hñs florẽ albũ melior est in oĩ re: hoc ẽ ireos q florẽ gerit albũ est melior q̃ꝫ q gerit purpureũ: qõ nõ reperit̃ eẽ verũ. circa instãs ingt. liliũ est domesticũ ꝛ syluestre: sꝫ syluestre albũ gerit florẽ. purpureũ efficaci⁹ est: ꝛ sic hodie pro lilio celesti siue ireos accipit̃ radix lilij qõ florẽ purpureũ facit ꝛ nõ album: vt dicit Mesue.

¶ Galitricon siue cẽtrũ galli est planta quã multi moderni vulgari noie boçomo vocant: eius spẽs sunt due: vna q̃ in hortis nascit̃ q̃ comedit̃ sic alia olera: alia nascit̃ i pratis: ꝛ hec est syluestris: ꝛ est illa quã rustici nr̃i vulgariter scarleçã dicũt: ꝛ ista s̃m plures est nobilior in medicina q̃ꝫ hortulana. circa instans dicit galitricũ. i. centrũ galli.

Syrupus digestiuus s̃m eũdẽ in ca° de cura paralesis. ℞. seminis feniculi: petrosilij: dauci. i. semis pastinace syluestris: anisi: saluie: origani: lauẽdule: pmule veris: bethonice: sileris montani: sticados: sanamunde: abrotani: iuniperi añ. M. i. çinçiberis piretri: costi: nigelle: piperis nigri ꝛ longi: oçimi: ruthe sicce: basiliconis: maiorane: aristologie rotũde: baccarꝫ lauri: sinapis: gẽtiane añ. ʒ. ij. pistent̃ ꝛ coquant̃ ꝛ colent̃: ꝛ fiat syrupus cuꝫ melle quãtũ sufficit. vel cũ lib. ij. mellis si vis vel cuꝫ lib. i. si patiẽs sit robustus ꝛ rudis: tñ si patiens sit delicatus ponatur minus de abrotano. Et si vis adde acetũ squilliticũ. Et voco istum syrupum de sanamunda.

¶ Iste syrupus nõ est in vsu: s̃m itẽtionẽ cõpositoris est syrupus digestiuus. Idẽ iferius in ipsa descriptiõe ait. voco istum syrupũ de sanamũda. i. gariofilata de quo infra.

¶ Lauendula s̃m Mattheũ syluaticũ est primula veris: sꝫ nõ credo: qꝛ in hoc possumus certificari ꝙ lauẽdula nõ sit primula veris: qꝛ in isto syrupo hꝫ lauẽdulã ꝛ primulaꝫ veris: ꝙ si essent idem nõ repeterentur.

¶ Primula veris s̃m Nicolaũ est herba sancti Petri: siue herba paralesis: qõ idẽ est. Moderni vo ponunt ꝙ de hac repiunt̃ maior ꝛ minor: ꝛ maior s̃m vitatẽ est herba sancti Petri que oib⁹ est nota: minor vo est illa que i pratis ac vijs reperit̃: cui⁹ folia comedunt̃ sicut aliorꝫ olerũ. Et ista a vulgo dr̃ herba margarita ab alijs: el primo fiore.

¶ Sanamũda. i. gariofi. nõ est pes leporinus: vt q̃dã ignorãtes herbatici volũt: sed gariofilata: siue sanamũda: siue auãtia est herba silis agrimonie: cuius radix odorẽ hꝫ gariofil'. hec apud nos nascit̃ iuxta hortos ꝛ i cãpis: hãc adolescẽtes suo tpe euellunt: ꝛ portãt ipsaꝫ in manib⁹ pp odorem: folia ipsius sunt illa que hñt efficaciã in medicina. de qua ait circa instãs. garifilata vel gariofilatuꝫ dicit̃ pprie quedã cõfectio ex gariofilis cõfecta. vñ folia ꝛ nõ radices in medicinis ponunt̃: ꝛ quãto est recens tanto melior est. Pli. aũt vocat ipsaꝫ gethim. hic syrupus s̃m itentionẽ cõpositoris est syrupus de sanamunda. i. gariofilata.

¶ Oçimũ. s. oçimũ gariofilatũ: qõ alio noie alfelẽgemisch vocat̃. hic Joã. anglicus in isto syrupo hꝫ oçimũ: ꝛ iferius hꝫ basiliconẽ: qõ ideꝫ est: tñ spẽs oçimi sunt pl'es: ꝛ sic hic pro oçimo possumus itelligere semen oçimi gariofilati: ꝛ pro basilicone possumus itelligere herbã ipsaꝫ oçimi: vel quãdã spẽm oçimi: vt est oçimũ citratũ. i. melissa.

Syrupus de raffano s̃m eundẽ in ca° de cura palesis. ℞. radicuꝫ raffani: lapatij acuti: lilij:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0082-2

DFG

peonie:ante partē.i.tēperenť cū vino ⁊ aceto ꝑ diem ⁊ noctem. Tunc. ℞.saluie eupatoꝛij:camedreos:camepitheos calamēti:pētaphilonis:hyssopi aā.M.i.anisi:maratri.i.feniculi carui peonie aā.ʒ.i.acori:sgnāti aā.ʒ.ij.nucis muscate:cinamomi aā.ʒ.ß.folioꝝ boraginis.ʒ.i.corticis fraxini: ⁊ arboris tremule aā.ʒ.ß.mellis lib.i.decoquanť ista in aq̄ extinctionis ferri: ⁊ in tēpoꝛe calido:⁊ in etate iuuentutis posset addi scolopendria cum herbis predictis.

¶ Iste syrupus nō est in vsu.Dias.cap.de raffano ingt.raffanū greci.nos vo radicem vocamus: eo ꝙ tota deoꝛsum mittiť cū reliq̄ olera magis sursuȝ ꝓsiliāt ⁊c.ifra ponit ꝙ est aliud genus raffani qd multi aromarachion dicūt.⁊ sic iueniť apud Serap.in cap.de semine raffani vbi sic ait:ȝ raffanus agrestis quē romani vocāt aromoꝛachion. Gal. in octauo ingt:raffanus.i.raffanida. Isido.ait.raffanū greci:nos radicē vocamus:eo ꝙ totus deoꝛsum mittitur.

¶ Fraxinus est arboꝛ satis nota. Petrus de crescen.iquit. fraxinus est arboꝛ satis magna q̄ in pinguib⁹ ⁊ hūidis nemoꝛibus delectať.eius lignū satis igni cōpetit:⁊ est optimū pro circulis vegetū ⁊ tinaꝝ:eius semē est factū ad modū lingue passerū:⁊ pp id apud nos vocať lingua auis.

¶ Arboꝛ tremula ẜm opinionē pluriū modernoꝝ est arboꝛ granati syluestris:sed ẜm opi. Bartholomei mōtag.aliud est.nā ipse Bartholomeus in suis cōsilijs in cōsilio de regimine ardoꝛis vrine ꝑ medicinalia ingt.ibi administratio est trociscoꝝ de charabe:⁊ ꝓprie qui scribunť nono Almāsoꝛis alleg.caplo.quoꝝ descriptio hec est. ℞.charabe: gūmi arboꝛis tremule:⁊ est populus:ȝ in veritate ille textus est falsus.nā Mattheus sylua.in līa inquit.arboꝛ tremula.i.arboꝛ granati syluestris. Ioā.arcul.in ca⁹ de mictu sanguini ⁊ saniei ait.gūmi tremule arboꝛis.i.granati syluestris. Rasis in suis synonymis in fine similiter ait.

Syrupus de meȝereon ẜm eūdē in caplo de fluxu vētris. ℞.radicum feniculi: petrosellini brusci:radicū peonie:lapatij acuti: aristologie rotūde aā.ʒ.i.hyssopi:pulegij mōtani:pentafilonis:camedreos:camepiteos:thimi:rosaꝝ aā.M.i.mēthe modicū succoꝝ boꝛaginis:scabiose:fumiterre aā.ʒ.ij.semis peonie:anisi:maratri:carui aā.ʒ.i.ameos.ʒ.ß.cuscute.ʒ.vi.visci quercini:epithimi sene:folioꝝ sticados: arabici aā.ʒ.i.polipodij.ʒ.i.⁊ si sit in estate ponatur inter herbas scolopendrie:corticuȝ genestre:fraxini aā.ʒ.i.meȝereon boni.ʒ.i.mellis rosa.lib.i.ß.fiat digestiuum qd vocať syrupus meȝerinus.

¶ Iste syrupus apud nos nō est in vsu. Meȝereon aūt herba est que apud Dia.vocať camellea:⁊ eius semē est coco gnidiū. Uide supra de ipso in electuario de meȝereon.

Syrupus de rubea tinctoꝝ ẜm eundem in cap⁹ de sterilitate. ℞.arthemisie rubee maioꝛis sauine aā.lib.ß.tamen sauina amara est: ideo potest poni in minoꝛi quantitate folioꝛuȝ menthe:folioꝛuȝ absinthij: sūmitatū oꝛigani:⁊ calamenti aā.ʒ.ij.spice nardi.ʒ.i.squinanti.ʒ.ij.calami aromatici.ʒ.iij.anisi:maratri:carui aā.ʒ.i.sileris montani: ameos aā.ʒ.ij.peonie.ʒ.ß.mellis ros.lib.ij.fiat syrupus quo vtatur mane ⁊ sero.

¶ Iste syrupus nō est in vsu. Rubea aūt maxime tinctoꝝ est herba cui⁹ radix vsui medicie cōpetit. Dia.aūt de ipsa duo capla facit.vnū sub noie eritrodanum:aliud sub noie rubea:⁊ hec herba apud rusticos dicitur rosa: ⁊ ab aliqb⁹ dicitur vena tinctoꝛum:sed vena citrina aliud est.

Syrupus macedonicus:ẜm eundem ⁊ ibidem. ℞.radicū petrosellini domestici:⁊ macedonici:apij:feniculi: aristologie longe:ireos:lilij: enule campane rubee maioꝛis aā.M.ß.arthemisie:pulegij:calamenti:hyssopi:epatice:oꝛigani:diptami:solsequij aā.M.i.cinamomi:anisi:carui:peonie:dauci:maratri.ſ.seminis ameos aā.ʒ.i.spice celti.ʒ.ij.spice nardi.ʒ.i.cassie lignee: costi aā.ʒ.ß.liquiritie.ʒ.ij.mellis qd sufficit ⁊ fiat.

¶ Iste syrupus apud nos nō est in vsu: macedonicū auteȝ est olixatrū:⁊ est ex spēbus apij:⁊ est quā Dias.hiposelinū vocat:alij apium agreste vocant:siue vt latini obfastrum meli⁹ est hoꝛtino:⁊ albidi⁹:radix ē illi grossa ⁊ alba ⁊ mollis:folia hñs obrotūda ⁊ viridia:in capite plenū ē floꝛe:in quo semē est viride ⁊ oblōgū ⁊ viscidum aromaticū hñs odoꝛē:radix ei⁹ odoꝛata ⁊ alba ⁊ eustomaca est:nasciť i locis vmbꝛosis humidis ⁊ in hoꝛtis.hec herba cibis apta est cruda ⁊ cocta comediť sicut apium. Hec apud modernos alexādrū vocať. Nicolaus etiā dicit.alexādruȝ vel olixatrū est macedonicū seu petrosellinū macedonicū qd idem est. Mattheus sylua.de ipso loquiť in caplo de apio.

¶ Solsequȝ ẜm Simo. Ianuē.a multis vocať ituba.ḡ est endiuia.nā intuba est nomē grecū:ȝ a latinis endiuia nuncupať.circa instās in ca⁹ de spōsa solis ait.spōsa solis eliotropia ituba cicoꝛea dionysia solsequiū ideȝ sūt. Matthe⁹ syl.in.ca⁹ de cicoꝛea dicit.cicoꝛea latine vel spōsa solis vel solsega:ẜm Nicolaū solsequiū est mirasol.i.spōsa solis siue cicoꝛea:hic textus Nicolai nō vr̄ sonare bene:qꝛ mirasol nō est cicoꝛea:imo est pentadactylus.hec vo planta ab aliqb⁹ pētadactylis vocať:⁊ ab alijs eliotropia. Ioā.vero angli.seu cōpositoꝛ in cap.de paralesi ait.kalendula.i.solsequiū vel primula veris.ḡ est herba dicta a vulgo herba blāca:⁊ hec vr̄ hr̄e plura noīa.nā cicoꝛea pōt dici solsequiū elitropia ideȝ.kalēdula idē:ȝ qꝛ intētio cōpositoꝛis est ꝙ solsequiū sit kalendula.ergo debemus eam ponere.

Syrupus de pulegio ẜm eūdē ibidē. ℞.arthemisie.i.altilie.M.ij. sanamūde calamēti: caprifolij:oꝛigani:pulegij:camomille:melisse:costi: balaustiaꝝ:sinsibrij.i.mēthe aq̄tice:radicū feniculi:petrosellini leuistici.i.coꝛdumeni lapatij:radicum lilij:capilloꝝ veneris recētis adianthos:enule cāpane aā.M.i.maratri:seis petrosellini: calami aromatici: vtriusq; sticados anthos thimi:epithimi:nucis muscate:macis:seminis basiliconis camedreos:endiuie:pastinace aā.ʒ.ij.mellis lib.ij.ȝuccharí lib.ij.vini albi qr̄.i.ß.fiat syrupus ẜm artem.

¶ Iste syrupus non est in vsu:ẜm vo intentionem compositoꝛis:iste syrupus est de mente Albucasim qui ipsuȝ describit in sua practica.

¶ Puleiū aūt herba est satis nota.circa instans in cap.de pulegio ait.pulegiū in tpe floꝝ colligiť:ꝑ annuȝ seruatur. Dia.in ca⁹ de diptamo dicit.diptamū multi dicūt pulegiū agreste eē.sine dubio pulegiū est spēs diptami sicut appet apud Serap.in ca.de oꝛigano. Idē in cap.de calamēto de pulegio loqť. Pli.ingt.pulegiū femina efficacioꝛ:est autē floꝛe purpureo:mas cādidū hȝ ⁊c.syluestri ea q̄ de domestico dicta est efficacioꝛ vis est ꝙ sil'e ē oꝛigano minoꝛib⁹ folijs q̄ȝ satiuū ⁊ a qbusdā diptamos vocať:gustatuȝ a pecoꝛe caprisq; balatū ꝯcitat.vñ qdā greci līas mutātes ibeconō vel bliconō vocauerūt:ẜm āt modernos pulegiū regale est vsuale:ȝ pulegiū indū seu ceruinū est diptamū.

¶ Sanamūda.i.gariofilata seu assara baccara agrestis siue auātia:vt ingt cōpositoꝛ in ca⁹de vulnerib⁹ recētib⁹ in carne ⁊ neruis:⁊ hec apud herbaticos dr̄ pes lepoꝛin⁹:sed nō recte.vide i syru⁹ de sanamūda:qd de ipsa aliqd oñdā.

¶ Caprifoliū ẜm Nicolauȝ est matrisilua:matrisilua aūt apud Dia.peridemenō vocať:⁊ ex folijs ipsius apd quosdam fit lyciū:⁊ est herba que iuxta hoꝛtos inueniť:⁊ est illa quā rustici vocāt ceȝolo.infra in vnguento de matrisilua melius ostendam:si deus voluerit.

¶ Adianthos seu adianthos ẜm Dias.adianthuȝ siue galtricō:siue politricō est herba q̄ hȝ folia silia coꝛiādro scissa in sūmitate:hȝ ramos subtiles duos i lōgitudine vnius

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0083-7
DFG

palmi nigros: ⁊ nõ hꝫ stipitē: neqꝫ florē: neqꝫ semē: hoc videt ēē caplm̄ de capillo veneris. nã adianthos seu politricon spēs sunt capilli veneris: ⁊ sunt ex hoib⁹ q̄ ponūt vnuz pro alio. Hic cōpositor i isto syrupo hꝫ adianthos: qd̄ pōt dici esse florem roris marini: vel pōt dici adianthos confectio de floribus roris marini: sed q̄ cōpositor in isto syrupo iterū inferius hꝫ anthos: ideo idem non sunt.

¶ Anthos v̄o apud grecos est flos. vñ anthos. i. flos roris marini ⁊ adianthos ē spēs capilli veneris: de q̄ vide circa instās in caplo de rore marino: q̄ sic ait. cū aūt reperit: recipe anthos vel roris ma. debēt poni flores: ⁊ sic est.

Syrupus colūbinus ꝭm eūdez in ca° de sterilitate ℞. radicū feniculi petrosilly: hyssopi recētis: radicū lily: radicū apy: capillo͡ꝝ veneris recētiū ceterach. i. asplenõ: pollitrici: adianthos: radicum scabiose buglosse. ana. M. i. herbe sancti Christophori: amarusce: pedis colūbini: pipinelle: ꝯsolide minoris: vtriusqꝫ lactis corticū mori celsi fumiterre hipericon. i. herbe sancti Joānis aā. M. ß. ligritie mūde. ʒ. i. maratri. i. feniculi: flo͡ꝝ boraginis: flo͡ꝝ camomille: semis brusci: seis sparagi: flo͡ꝝ violarū aā. ʒ. i. çucchari lib. ij. fiat syrupus q̄ vtat̄ mane ⁊ sero.

¶ Iste syrupus nõ ē in vsu: ꝭm aūt itētionē cōpositoris curat oē apa: ⁊ oēm iflationē tpe frigido: ⁊ a veneno liberat. dr̄ aūt syrupus colūbinus a pede columbino q̄ igreditur.

¶ Pes aūt columbinus: ꝭꝫ Serap. est amomū: sꝫ hic alius itelligit̄. apud modernos pes colūbinus est herba: de quo ifra in troc. diacoralli de forma ipsius apparebit.

¶ Herba sancti Christophori: ꝭm Nicolaū est fili⁹ ante patrē vel oculus ꝯsulis. ꝭm v̄o Matheū sylvaticū fili⁹ ante patrē est herba que ex auc̄te Pli. dr̄ gariofilon: ⁊ est herba faciens florez sicut butalmos: cui⁹ stipites faciūt ramulos plurimos: sꝫ ramus post natus excedit lōgitudine ante natum: ⁊ ob h̄ fili⁹ ante patrē vocat̄. Simil'r oculus chri. hec herba apud nos in pratis iuenitur: sed flos eius nõ est ita: vt ingt Mattheus syl. q̄ eius flos nõ est sicut butalmos. nã butalmos hꝫ florē citrinū similē flori camomille ⁊ oculus cōsulis hꝫ florē nigrū. ꝗ nõ ꝯueniūt: sꝫ error est hic. nã butalmos ꝭm antiquā trāslationē habebat flores nigros: sicut hꝫ oculus christi: sꝫ ꝭm trāslationē nostrā butalmos siue oculus bouis hꝫ flores citrinos: ⁊ oculus chri seu herba sancti Christophori hꝫ flores nigros: vt est notum.

¶ Amaruscus seu amaracus: ꝭꝫ Dia. ⁊ Pli. ⁊ Isido. est sansucus que alio noīe maiorana vocat̄. ꝭm aūt moderno͡ꝝ opionē amaracus est alachoen seu vchuen vt apud Auic. in 2° cañ. ⁊ est illa que a Dia. partemō dr̄: ⁊ apud Serap. matricaria: ⁊ sic credo ꝙ itentio cōpositoris sit ꝙ amaruscus sit matricaria: q̄ in illa materia multū valet.

Syrupus de scolopēdria ꝭm magistrū Petruz de tussignana in cap̄ de icteritia. ℞. scolopēdrie: lingue ceruine: endiuie: epatice: absinthy: cicoree aā. M. ß. cuscute. ʒ. i. seminū cōium. s. maio͡ꝝ: flo͡ꝝ boraginis: buglosse aā. M. i. capillo͡ꝝ veneris: radicū feniculi: petrosilly brusci aā. M. ß. ⁊ cū çucchаro fiat syrupus ꝭm artē q̄ aromatiçet̄ cū isto puluere. ℞. foly. loco eius ponitur macis: spice. s. nardi: lacce: cassie lignee aā. ʒ. ij. ligētur in pãno lineo ⁊ bulliant in syrupo: ⁊ vsui reserua.

¶ Scolopēdria ꝭm Serap. auc̄te Dias. noiat̄ hoc noīe ꝑꝑ similitudinē cuiusdā vermis dicti scolopēdria: ⁊ ei⁹ expō est q̄tuordecim pedū hꝫ folia multa egrediētia ex vna radice: ⁊ nascit̄ in petris in muris edificio͡ꝝ: ⁊ nõ hꝫ stipitez nec florem: nec semen: ⁊ folia eius sunt sicut folia polipody ⁊ pars eius iferior est quasi rubea: ⁊ pars superior viridis ⁊c̄. hec est quā Dias. asplenon vocat: ⁊ sic si legis bene illud caplm̄ de asplenon apud Diasc. cū capitulo de scolopendria apud Serap. videbis ꝙ idem sunt: sed moderni pro asplenon itelligunt ceterach: sed ego credo ꝙ in tēpore antiq̄ vera scolopendria erat ceterach que a modernis herba dorata vulgariter vocat̄. ⁊ sic in isto syrupo pro scolopēdria itelligitur ceterach siue herba dorata. alia v̄o scolopendria que inuenta fuit a modernis vocat̄ lingua ceruina: ⁊ ambe in isto syrupo ingrediuntur.

¶ Lingua ceruina: ꝭꝫ moderno͡ꝝ opionē est vera scolopēdria que folia magna lōga ⁊ lata hꝫ ab vno latere rugosa. ⁊ hec ꝭm herbaticos est vera scolopēdria. alie v̄o spēs non hñt cognitionē ꝑ scolopēdriā: sed si tu vocas ceterach scolopendriā negant: ⁊ falsa est opinio vt ostensum fuit.

Syrupus de sebesten ꝭm Bartho. mōtagnanaz in suo antidotario. ℞. sebestē. ʒ. ij. rubee tincto͡ꝝ. ʒ. ß. anisi: cimini: ligritie: semis lactuce: melonis: cucumeris: malua͡ꝝ aā. ʒ. ij. alchechēgi: fenugreci: sticados: prassy aā. ʒ. iij. seis apy: ameos: seis petrosellini: radicū tribuli marini: dauci: feniculi: meu. ʒ. ij. sanguis ericy ꝑparati scordeon aā. ʒ. v. lapis spōgie: iudaici: corticū auellana͡ꝝ aā. ʒ. vi. coquant̄ i lib. ij. aque vsqꝫ ad ꝯsumptionē medietatis: deinde colet̄ ⁊ colature addat̄ aceti sqllitici. ʒ. ij. ß. çucchari scđe decoctiōis lib. ij. ß. coquat̄ lēto igne: ⁊ fiat syrupus.

¶ Iste syrupus apd̄ nos i vsu nõ est. Sebestē sic dictū fuit in electuario de sebesten est qdaz fruct⁹ sicut granū oliue: hic fruct⁹ colligit̄ ⁊ exiccat̄ donec fiat passus: ⁊ sic vtimur.

¶ Tribuli ꝭm Dia. gña sunt duo. siccus ⁊ humidus: sed humidus est ille quo nos vtimur: ⁊ gerit semen ad modū castanee: ⁊ ꝑꝑ id a multis castaneolus dr̄: ⁊ dum sunt recētes comedunt̄. ⁊ dixit Mattheus sylua. ꝙ ex semine ei⁹ fit panis: nã ipse est dulcis ⁊ nutrit: ⁊ sic vtimur loco panis tritici. ⁊ apud Auicēnā in scđo canonis. vocatur hasek.

¶ Ericius alius est marin⁹: alius est terrenus. Isidorus ait. eritius aīal spinis coop̄tū qd̄ exinde dr̄ noiatū: eo ꝙ subrigit se qñ spinis suis claudit̄ qb⁹ vndiqꝫ pretectū est ꝯ insidias ⁊c̄. Aui. in scđo cañ. dicit eritius syluestris est notus: ⁊ mōtanus est alduldul hñs spinas sagittales ꝓpinquus nature syluestris vel terreni. ille v̄o q̄ est marinus est spēs habentiū ostraca. Guliel'. placen. dicit. eritius est triū spēruz. vnus qui est natus. alius q̄ hꝫ spinas sagittales: ⁊ appellat̄ porcus spinosus. ⁊ alius est marinus: ⁊ est spēs pisciū habētium ostracū: ille qui est notus est ille quem itelligere debemus: ⁊ de modo ꝑparandi dicūt quidā sapiētes ꝙ modus preparandi est sicut modus sanguinis hirci.

¶ Judaicus. s. lapis qui dr̄ iudaicus: cui⁹ figura est similis glandi albus bone figure multū habens lineas angulatas in longitudine ꝓtendentes: ⁊ nominant̄ summitates lacerate: ⁊ est lapis qui dissoluit̄ in aqua: ⁊ nõ habet saporem: ⁊ dicit̄ iudaicus: q̄ in partibus iudeo͡ꝝ reperitur.

Syrupus de cicorea ꝭm Guliel'. placen. in suo antidotario. ℞. folio͡ꝝ cicoree. M. i. foliorū boraginis: lactuca͡ꝝ: viola͡ꝝ: scariole: lingue bouie. i. buglosse acetose hactisofere: ⁊ est herba cui⁹ flos est celestis ⁊ ei⁹ semē est vt semē scariole agrestis: sꝫ nõ est album neqꝫ nigrū: ⁊ nascit̄ in bladis vtplm̄. credo ꝙ sit scariola agrestis: ana. M. ß. reubarbari. ʒ. ij. pistent̄ herbe ⁊ coquant̄ in lib. iij. aque donec tertia pars cōsumpta fuerit ⁊ colet̄: ⁊ addātur in illa aq̄ lib. ij. çucchari: ⁊ cū dissolutū fuerit çuccha͡ꝝ ad ignē cū aq̄ iterū coletur ⁊ ponat̄ ad ignē cū reubarbaro pulueriçato ⁊ ligato in vna pecia: ⁊ sepe exprimat̄ cum manu pecia reubarbari: tādiu ꝑmittat̄ decoqui ꝙ bene syrupiçatū fuerit totū: ⁊ tunc ab igne deponat̄ ⁊ reseruetur.

¶ Iste syrupus est ille quo vtimur ⁊ maxīe ꝭm istā descriptionē: ⁊ sic adhuc in Mediolano vtunt̄ ipso: ⁊ sic faciunt in alys ciuitatib⁹: sꝫ collegiū nostro͡ꝝ docto͡ꝝ Papiēsium magis laudat vnā descriptionē quā describit Nicolus florētin⁹: ⁊ dicūt ꝙ illa Nicoli est nobilior ista Gulielmi. ⁊ h̄

est q̄ ipse

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0084-3

est q2 ipse Nicolus bꝫ plura simplicia in sua descriptione ꝙ̃ Gulielmus. ⁊ sic de reubarbaro maiorẽ quãtitatẽ habꝫ Nicolus ꝙ̃ Gulielmus. Si aũt facere volueris syrupũ de cicorea ꝭm Nicolum infra apparebit eius descriptio.

¶ Cicorea ꝭm quosdaꝫ est intuba. alij solsequiuꝫ. alij sponsam solis vocant. Columella in libro de cultu hortoꝝ ait.
Cicorea iam teneris frondens lacticula fibris.
Pli. ait. Intubũ erraticũ apud nos qdã ambulã appellãt. In egypto cicoriũ vocãt ⁊c̃. Cicorea võ ꝭm cõpositorẽ est rostrũ porcinũ: ⁊ est herba cuiꝰ flos est celestis: ⁊ sic est ꝭm veritatẽ: ꝙ vera cicorea ꝭm sententiã Modernoꝝ bꝫ flores açurinos: ⁊ est spẽs endiuie: de qbus Guliel. in isto syrupo nõ bꝫ nisi tres spẽs. s. cicoreã: endiuiã: ⁊ scariolã: sed Nicolaus in sua descriptione habet sex: de qua infra.

¶ Scariola etiaꝫ est spẽs endiuie vel cicoree. Mattheus syl. in cap̃. de lactuca inqt. ꝙ sunt eiꝰ tres spẽs: vna est que vocaẽ agrestis: quã greci sarraliã vocãt. nã sine dubio sarralia ꝭm Isido. est lactuca agrestis: vt ait in cap̃. de oleribus. vbi inqt. lactuca agrestis est: quã sarraliã noiamus: eo ꝙ dorsum eius in modũ serre est. Simon Janu. dicit. scariola ꝭm Modernos est velut lactuca agrestis: nisi q̃a in dorso costaꝝ bꝫ spinas paruas. ꝓ endiuia poniẽ ꝭꝫ Sera. ⁊ circa instãs. scariola est endiuia. ⁊ ꝭm Petrũ de crescẽtijs. endiuia est scariola vel lactuca agrestis. infra in alia descriptione de spẽbus endiuie si deus voluerit ostendã.

¶ Bactisosere apud nostros auctores nõ reperio aliquem de ipso loqui: sed ꝭm intẽtionẽ cõpositoris est q̃dam herba: cuiꝰ flos est celestis: ⁊ eiꝰ semẽ est vt semẽ scariole agrestis: sꝫ nõ est albũ neqꝫ nigrũ: ⁊ nasciẽ i bladis vtplurimũ: ⁊ credo ꝙ sit scariola agrestis. q̃d aũt sit cõiter ignoraẽ: sꝫ ꝭm plures est illa herba q̃ in bladis reperiẽ: quã nos vulgo moneghetã vocamus: ⁊ sic meo tp̃e vidi eã poni in isto syrupo: sed ꝭm pl'es sapiẽtes errãt illi apothecarij q̃ ponũt ipsaꝫ. etiã male faciũt medici qui dimittũt ipsaꝫ poni: ⁊ h̃ aduenit: q2 nõ habẽt cognitionẽ quot spẽs endiuie vel scariole sint: sed ꝭm modernoꝝ opĩonẽ spẽs scariole sunt. vi. vel. vij. de qbus tres vel q̃tuor sunt que faciunt florẽ celesteꝫ: ⁊ vna de ipsis bꝫ florẽ ac semẽ: vt dicit cõpositor: ⁊ in bladis reperiẽ sicut monegheta. Uеꝝ existimauerunt aliqui ꝙ monegheta sit bactisosere: eo ꝙ apud tuscos ita vocetur: sed error est: nec eoꝝ sermo apud sapiẽtes acceptaẽ. naꝫ opinio cõpositoris est apte ꝙ sit scariola agrestis: que silis est moneghete: vt innuere videẽ in p̃senti loco. Si ergo cõpositor credit ꝙ bactisosere sit scariola agrestis nos debemus intelligere scariolã agrestem que formaꝫ habet vt ipse docet: ⁊ non moneghetam: que non habet odorem nec saporem: ⁊ pro bactisosere: siue scariola agresti intelligitur cicorea agre. siue scariola agrestis: que florem celestẽ gerit. Preterea omnes species endiuie vel scariole vel cicoree sunt laudate in isto syrupo.

Syrupus de opio: ꝭm eundẽ. in codeꝫ tractatu. ℞. opij: põdus ℥. orð. iij. iusquiami: põdus ℥. viij. orð. corticũ mãdragore ℥. i. ß. seis apij. ℈. iij. seis papaueris: seminis lactucaꝝ añ. ʒ. i. ß. folioꝝ lactucaꝝ: endiuie: vel cicoree añ. M. i. foliorum papaueris: ⁊ mercurialis añ. M. i. pistenẽ grosso modo: ⁊ bulliant in lib. iij. aque donec consumaẽ medietas ⁊ coletur ⁊ addatur çuccharuꝫ ⁊ inspissetur ⁊ clarificetur ⁊ reseruetur.

¶ Iste syrupus in vsu non est. Opium ꝭm Auicẽ. in 2° cañ. est succus papaueris nigri ⁊ egyptij ipsuꝫ seminant. Macer in capl'o de tribus generibus papaueris inquit.
Exuuijs teneris opium faciunt capitellis.
Incisa leuiter sũma cute lacqꝫ quod inde.
Defluit excipiunt cocleis siccumqꝫ reseruant.
Antidotis multis aptum varijsqꝫ medellis.
Sunt qui contundunt cum lacte suo capitella.
De quibus expressum siccant in sole liquorem ⁊c̃.

Syrupus de plantagine ꝭm Rainaldũ de villa noua. in libꝰ 2°. in cap̃. de dissinteria epatica ⁊ itestinoꝝ. ℞. succi plãtaginis depurati. ʒ. iiij. aq̃ pluuialis vel rosaꝝ q̃d melius est lib. i. spodij: nucis cypressi: balaustie: sumach: sãguis draconis: gũmi arabici: mastic: thuris: gallaruꝫ: hypoqstidos: lapidis ematitis: rasure eboris añ. ʒ. ij. teranẽ oia in predicto succo ⁊ aq̃ roꝭ. vsqꝫ ad medietatem coquantur: ⁊ addito çucchato fiat syrupus.

¶ Iste syrupus apud nos nõ est in vsu. Plantago võ apud Auic. in 2° cañ. vocaẽ lingua arietis: ⁊ sunt ei due species. s. maior ⁊ minor: maior est quã rustici nr̃i bletã syluestrẽ dicunt: ⁊ minor est q̃nqꝫ neruia q̃ alio noie lanceola vocaẽ. ⁊ hec est illa que apud falsos herbaticos ꝓ lingua canis habeẽ: sed errãt. Dias. ait. vocaẽ arnoglossa siue eptapleuros idest septẽ costaꝝ. Serap̃. ait. lisen alchamel: idest lingua arietis ⁊ dĩ arnoglossa: ⁊ eius expositio est lingua agni: iõ q̃d greci noiant arnon agnũ ⁊ glossam linguã. ⁊ diciẽ etiaꝫ eptapleuron. i. habens septẽ costas. nam in folio eius sunt septẽ coste: ⁊ epta in greco est septẽ: ⁊ pleura. i. costa.

Syrupus de iua ꝭm Nicolum florenti. in libro tertio: in capitulo de paralesi. ℞. iue. M. ij. saluie: maiorane: rorismarini: polij: idest polij mõtani: origani: calamẽti: menthastri: pulegij: hyssopi: thimi: ruthe domestice: ⁊ syluestris: bethonice: ꝭpilij añ. M. i. radicũ acori: aristologie longe ⁊ rotunde: paucedani: valeriane: brionie: gentiane: diptami añ. ʒ. ß. radicum feniculi: petrosillij: apij: sparagi: brusci añ. ʒ. i. sticados: anisi feniculi: leuistici: ameos: carui sileris montani añ. ʒ. iij. piretri. ʒ. i. ß. passularum. ʒ. ij. aque ⁊ mellis quantum sufficit: ⁊ aromatiçentur cum cinnamomo: nuce muscata: ⁊ cubebis: ⁊ fiat. Iste eniꝫ syrupus in hac materia est optimus.

¶ Iste syrupus nõ est in vsu. Iua võ vt dictum fuit est verum camepitheos ⁊ non est camedreos: vt quidam crediderunt generaliter teneẽ ꝙ iua nõ sit camepitheos: sed errant. Nam ego vidi apud multos apothecarios in sacculis camepitheos: sed nec in sapore: nec in odore: nec in forma nõ est camepitheos: de quo loquũtur nostri auctores: sed loco camepitheos habẽt camedreos. vnde ꝑ hoc dico si aspexeris illã iuam q̃ moderni vtunẽ pro iua muscata: videbis ꝙ in forma: ⁊ in reliq̃s est veꝝ camepitheos.

¶ Ioãnes anglicus in cap̃. de dolore iũcturaꝝ ait. ꝙ ꝓdest guttosis. vñ versus. Si capias iuaꝫ guttã tollet tibi viuaꝫ.

¶ Serpillum ꝭm Pli. a serpendo putant dictum ꝙ in syluestri euenit in petris maxime. satiuũ nõ serpit: sꝫ ad palmi altitudinem crescit. Diasco. serpillum siue vt alij herpillum. latini cicer erraticum vocant ⁊c̃. folia ⁊ floreꝫ ꝭm circa instans medicine competunt.

¶ Ualeriana: idest fu.

¶ Brionia: idest cucurbita agrestis. Papias ait ampellos leucos seu brionia quã latini albaꝫ vitem vocant: vide de ipsa in confectione de alfescera.

Syrupus de lilio ꝭm eundẽ in libro 5°. in cap̃. de bolismo. ℞. flores lilij albi: ⁊ decoquanẽ in aqua nõ quidẽ soli. q2 nocent stomacho cũ ꝓprietate eoꝝ: sed cũ alijs aromatibus corrigẽtibus malitiam eoꝝ: ⁊ fiat syrupus cũ çucchato: ⁊ decoctio eorum ꝭm artem.

¶ Istius syrupi sicut inquit. ibi Nicolus non reperitur descriptio apud aliquos auctores: ꝭm intentionem ipsius potest fieri sicut ipse docet.

¶ Lilium. s. liliũ albũ q̃d florem albũ gerit. Rosa anglica habet vnã descriptionẽ syrupi de lilio: sꝫ ibi nõ habet nisi ireos. i. lilium celeste: ⁊ propter id ille est syrupus de ireos vt dictum fuit. Macer ait.

Lilia iure sequi que nec specie nec odore.
Cedere creduntur roseo colata decori.
Nec minus in multis boium sunt apta medellis.
Eius radicis bulbus qui lilia profert ꝛc̃.
Hoc lilium satis est notum.

Syrupus optimus ad oẽs hemorosagiã vndecũqꝫ fiat ꝑm eundẽ in libro 5°. in cap̃. de ꝓseruatione a sputo sanguinis ꝛ cura ei⁹. ℞. hypogstidos chimolee: boli armeni: acatie: coralli albi ꝛ rubei: mumie: psidie: galle: menthe: balaustie: gũmi arabi. dragãti: simphiti: corigiole: seis arnoglosse: idest seis plantaginis: sumach: radicum pentaphilonis: idest qnqꝫ foliȷ: sanguinis draconis añ. ʒ. i. decoquanꝫ in aqua pluuiali vsqꝫ ad tertiã: ꝛ colentur ꝛ addantur lib. iiȷ. çucchari: ꝛ fiat syrupus.

¶ Iste syrupus apud nos nõ est in vsu: sed ꝑm intentionẽ Nicoli est optimus in illa materia.

¶ Chimolea ꝑm Dia. est gicimolia: cuius alia est alba atqꝫ densa: alia purpurea. Apud Auic. vocatur lutũ chimolea. vide de ea supra: in confectione esdre.

¶ Psidia est cortex mali granati: sꝫ psigia est storax ligda.

¶ Symphitũ de ipso dictũ fuit ꝙ est cõsolida maior: siue anagalicũ. vide de ipso in syrupo de pimpinella.

¶ Corrigiola. i. poligonia: siue cẽtũ nodia: siue virga pastoris. Dia. vocat ipsaꝫ poligonos masculũ: ꝛ ibi etiã dscribit aliã que dĩ poligonos femina. Petrus de crescẽtiȷs inqt. virga pastoris est cardus syluestris: ille textus nõ vĩ bene sonare. nã virga pastoris nõ est cardus vt ipse ꝛ aliȷ dicũt. nã si legis capl̃m de poligonos apud Dia. cum cap̃. de virga pastoris apud Serap̃. ꝛ Auic. videbis ꝙ idẽ est. Et idẽ Ioã. Sera. in cap̃. de lapide vocat ipsaꝫ dimirision: ꝛ hec herba in viȷs multũ reperiꝫ. Matthe⁹ syluaticus in cap̃. de dipsaco. i. cardo fulonuꝫ dicit. ꝙ est virga pastoris: sed non recte. Quidam vocant corrigiolã sanguinariã: sed ꝑm aliquos sanguinaria est illa herba quã hodie bursam pastoris vocamus: siue a vulgo herba gugiarolla.

Syrupus aromaticus ꝑm eũdẽ in eodẽ lib°. in cap̃. de debilitate digõnis. ℞. cubebaꝝ: gariofiloꝝ: çinçiberis: cinamomi: nucis muscate: cardamomi: macis: calami aromatici añ. ʒ. i. s. spice masticis: assari: sqnãti: foliȷ añ. ʒ. vi. amomi: ameos: costi: cyperi: carpobalsami. i. fructus balsami: xiloaloes. i. ligni aloes añ. ʒ. iiȷ. suppistata isundanꝫ in vino albo veteri põderis lib. x. tribus dieb⁹: deide coquanꝫ ad tertiã partẽ: ꝛ cũ frigescũt manib⁹ fricenꝫ ꝛ colenꝫ ꝛ cũ lib. iiȷ. mellis decoquanꝫ in vase bene obturato reponanꝫ: ꝛ cum musco aromatiçenꝫ.

¶ Iste syrupus non est in vsu. diciꝫ aũt aromaticus ꝓpter spẽs odoriferas q̃ in eo ingrediunꝫ. Isidorus in capl̃o de arborib⁹ aromaticis inquit. aromata sunt queqꝫ fragrantis odoris q̃ india ꝛ arabia mittit siue alie regionis. nomẽ aũt aromata traxisse videnꝫ: siue ꝙ aris imposita diuinis inuocationibus apta videanꝫ: seu ꝙ ipsa aeri inseri ac misceri probanꝫ. nam qd est odor nisi aer contactus.

Syrupus de cicorea ꝑm eũdẽ in eodẽ libro. in cap̃. de oppilatione epatis. ℞. endiuie domestice ꝛ syluestris: cicoree ꝛ taraxacon añ. M. ij. cicerbite: epatice: scariole: lactuce: fumiterre: lupiorũ añ. M. i. ordei nõ excorticati alchechengi añ. ʒ. vi. ligritie: capilloꝝ veneris: cetherach: politrici: adiãti: cuscute añ. ʒ. vi. radicũ feniculi: ꝛ apiȷ: ꝛ sparagi añ. ℥. ij. ferueãt ĩ aq̃ sufficiẽti ꝛ colenꝫ: ꝛ cũ çuccharo albo solido fiat syrup⁹: ꝑ cui⁹ vnaq̃qꝫ libra ponaꝫ ad coquẽdũ. ʒ. iiȷ. reubar. electi: ꝛ. ℈. iiȷ. spice ligate in pecia rara q̃ sepe exꝓmaꝫ donec syrup⁹ sit ꝑfecte decoct⁹. dosis. ℥. iȷ. cũ aq̃ malsionis seminũ cõiuꝫ frigidoꝝ.

¶ Iste syrupus ꝑm collegiũ nostroꝝ doctoꝝ Ticinensiũ est ille quo vti debemus: aliqui tñ magis laudant descriptionẽ Gulielmi placẽtini: ꝛ ea vtũtur sicuti Mediolanẽses qui descriptionẽ Guliel. ꝓparant. Ioã. Mattheus gradi in cap̃. de cura malaꝝ dispositionũ epatis hꝫ vnã aliaꝫ descriptionẽ: que q̃si idem est cũ illa Nicoli: lꝫ aliqua simplicia mutauerit: aliqua omiserit: nunc vͦ intendo declarare oẽs species endiuie cicoree vel scariole.

¶ Endiuia nomẽ latinũ est post grecũ intuba: arabes etiaꝫ post grecũ hundebe dicunt. In hac vͦ volo ostendere oẽs spẽs cicoree vel endiuie vel scariole: sꝫ p̃mo volo ostẽdere illas spẽs: de qbus ipse Nicolus in ꝓprio libro loqtur. naꝫ in cap̃. de debilitate epatis ait sic. dixit Aui. taraxacõ: quã Gentilis dicit esse cicerbitã: siue rostrũ porcinuꝫ. ꝛ Guliel. dixit ipsaꝫ esse cicoreã: ꝛ est illa spẽs que a multis vocatur planta leonis. hic textus Nicoli videꝫ corruptus. naꝫ ipse Nicolus debebat dicere ꝙ dens leonis que est spẽs cicoree: ꝛ nõ plãta leonis que est herba dicta flaura vel herba maura que odorẽ aspalti hꝫ: ꝛ hec est spẽs trifoliȷ qd est cõsonũ. idẽ in cap̃. de oppilõne epatis dic̃. taraxacon est spẽs sponse solis ꝛ inferius in eodẽ cap̃. inqt. rostrũ porcinũ est cicerbita ꝛc̃. Habita opinione Nicoli sequiꝫ opinio Ioãnis anglici in capl̃o discarsie calide epatis que est ꝙ altaraxacon est rostrũ porcinũ vel cicorea. idem sentit in cap̃. de fistula vlcere cancro ꝛ sanie oculorum.

¶ Postq̃ꝫ ostendi verba Nicoli ꝛ Ioannis anglici de taraxacon ꝛ rostro porcino: etiã volo ostẽdere opiõnẽ alioꝝ: ꝛ dico ꝙ spẽs endiuie vel cicoree sunt septeꝫ ad numeꝝ: de gb⁹ ipse Nicolus sex spẽs in isto syrupo ponit. Gulielmus aũt in sua descriptione non ponit nisi tres. s. cicoream scariolam ꝛ hactisoserem: ꝛ per ordinem ostendam.

¶ Endiuia domestica. i. vsualis est herba satis nota. syluestris vͦ põt dici ꝙ sit crispinus herba. cicorea vͦ ꝑm sentẽtiã Modernoꝝ hꝫ flores açurinos vertẽtes seipsos ad solem: quare sponsam solis ꝛ solsequiũ vocauerũt: de qua circa instans ait. sponsa solis est cicorea vel intuba vel solsequiũ. hec ẽt satis est nota. Serap̃. i cap̃. de endiuia inqt. vndehe sunt spẽs. nam est ex ea domestica ꝛ est scariola: ꝛ est ex ea syluestris q̃ est taraxacon: ꝛ est tertia species que diciꝫ candarel ꝛ est amiron. etiã ꝑm circa instãs ꝛ Petrũ de crescentiȷs. endiuia est scariola. Gal. in octauo simplicium dicit. seris. i. endiuie. inferius dicit.

¶ Condrine est spẽs cicoree: vel lactuce. Auicẽ. in 2° cañ. in cap̃. de endiuia ait. ꝙ est ex ea syluestris ꝛ hortulana: ꝛ est duaꝝ specieꝝ: ꝛ magis iuuatiua ex eis epati est illa que est magis amara. ego credo ꝙ sit cicorea. idẽ aliud cap^m facit de taraxacon: ꝛ dicit ꝙ est spẽs endiuie: etiã ista nota est.

¶ Scariola vͦ ꝑm Simonẽ Ia. est velut lactuca agrestis: nisi qꝛ in dorso costaꝝ hꝫ spinas paruas: sed Mattheus sylua. ꝛ Isidorus volunt ꝙ lactuca agrestis sit scariola: vt dictũ fuit. etiã hic dicã verba Isidori q̃ in cap̃. de olerib⁹ dicit lactuca agrestis est quã sarraliã noiamus: eo ꝙ dorsum ei⁹ in modũ serre est. Simon in hac errat. nã in cap̃. de scariola dicit ꝙ ipsa est velut lactuca agrestis: ꝛ in cap̃. de sarralia igt. ex auctẽ Isidori ꝙ sarralia est lactuca agrestis. ꝛ in fine dic̃: ꝙ est scariola: ꝛ sic volũt multi moderni.

¶ Cicerbita vͦ sicut dicit Nicolus est rostrũ porcinũ. ꝑm Gulielmum est cicorea: ꝛ est herba cuius flos est celestis. Etiã reperiunꝫ due alie spẽs que florem celestẽ habent: ꝛ omnes in bladis reperiunꝫ. Et sic si bene cõsidereꝫ videbis ꝙ spẽs endiuie vel cicoree sunt septem: ꝛ sunt iste. vꝫ. endiuia domestica. i. vsualis. cicorea que ab oib⁹ nota est: rostrum porcinũ: ꝛ dens leoninus differunt paruꝫ inter se: ꝑm Modernoꝝ opinioneꝫ in pratis reperiunꝫ cum flore croceo: nisi solũ in foliȷs differunt. Post maturationẽ florum ꝓducunt quãdam lanuginẽ albã que cũ tangiꝫ euolat: ꝛ alia est dicta crispinũ a vulgo. ꝛ hec apud quosdã est

lactuca

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0086-5
DFG

lactuca asini: qđ nõ credo: sicut patet si legis capitulum de anchusa apud Dias. videbis ꝙ cũ cap. de crispino nõ conuenit: ⁊ est alia spẽs que dicit̃ cicoriastrum: ⁊ est scariola que in bladis reperit̃: ⁊ oẽs iste spẽs vocant̃ endiuia vel cicorea vel scariola. Et he note sunt apud sapiẽtes.

¶ Alchechingi vel chechingi est strignus agrestis: ſm Dia. ⁊ est herba ꝓferens granũ rubicũdũ sĩle ceraso in vesica inclusuʒ citrina in colore q̃ a multis vesicaria dr̃: sʒ apud lõbardos fiacho noiat̃: ⁊ i vijs repit̃. Aduertẽdũ est in descriptione pñtis syrupi ꝙ in oibus codicib⁹ Nicoli quos vidi deficit dosis ordei ⁊ alchechingi ingredientiũ dictaʒ descriptionẽ: qđ credo accidisse errore scriptoris poti⁹ q̃ꝫ alia cã: sed vt haberet̃ modus dosandi ꝑdicta duo simplicia volui cõferre hãc descriptionẽ cũ illa quã ponit Joã. Matthe⁹ gradi: q est ꝑdictũ syrupũ describit. ⁊ iueni eas in ordine põdere: ⁊ in oibus alijs cõcordare: ⁊ ipsuʒ dosare ꝑdicta duo simplicia hoc mõ: sumit eñi ordei nõ excorticati. ℥. ij. Alchechingi capil. veneris ⁊c̃. ſm ordinẽ Nicoli añ. ℨ. vi. ideo ⁊ nos debemus ẽt proculdubio eo mõ dosare illa duo. vʒ. ordei nõ excorticati. ℥. ij. alchechingi. ℨ. vi. q̃ꝫuis ꝑter nostrã volũtatẽ apposuerint impressores eq̃le pondus eoꝝ. nam si sumeremus. ℥. ij. chechingi excederet debitum pondus: nec bene ꝓportionaret̃ alijs.

¶ Cetherac. sicut dictuʒ fuit in syrupo de scolopendria est herba que a modernis herba dorata dicit̃. Politricon est herba que in puteis ⁊ in locis humidis reperitur: vt dictũ est supra in syrupo de pimpinella.

Syrupus de ficubus ſm euʒ in eodẽ libro: in caplo de cura colice ex fece. ℞. ficuum albaruʒ ℥. i. aque. ℥. x. coquant̃ ad lentum ignẽ vsquequo venerint ad statũ iulep de quo accipiat̃ omni die. ℥. iij.

¶ Iste syrupus apud nos nõ est in vsu. Ficus: id est carica. Serap. in cap. de ficu ex auc̃te Gal. ingt. ꝙ sunt ex eis domestice ⁊ syluestres ⁊ montane: ⁊ ex domesticis quedam sunt recẽtes: ⁊ quedã sicce: virtus recentium est debilis: q̃r admiscet̃ eis de humiditate: sicce sunt meliores maxime carnose: syluestris ṽo ficus ſm quosdã vocat̃ caprificus. ⁊ dicit Pli. ꝙ huius fructus nunq̃ꝫ maturescunt.

Syrupus de arthemisia: ſʒ eũdẽ i lib° 6°. in cap. de retẽtione menstruoꝝ preternãm. ℞. arthemisie. M. ij. pulegij: calamẽti: mẽthastri: origani: mellisse: ꝑsicarie: sauine: sansuci. i. maiorane: camedreos ꝑforate: camepitheos: matricarie cũ flore: cẽtauree minoris: ruthe: bethõice: mellisse añ. M. i. radicũ feniculi: apij petrosilij: sparagi: brusci: saxifragie: enule: diptami: cypi rubee tinctoꝝ: ireos: peonie añ. ℨ. i. sẽis iuniperi: leuistici: petrosilij: apij: anisi: nigelle: carpobalsami: costi: assari. i. assarebaccare: piretri: cassie lignee: cordumeni: calami aromati. su. i. valeriane añ. ℨ. ʒ. ꝯquassent̃ ⁊ ifundant̃ in aq̃ pluuiali sufficiẽti per diẽ ⁊ nocteʒ. Postea decoquant̃ ad medietatis aque cõsumptioneʒ. tunc deponat̃ ab igne: ⁊ dimittat̃ donec aqua tepuerit. tunc manib⁹ in ipsa aq̃ positis fricent̃. postea colent̃: ⁊ in colatura addat̃ mell' vel çucchari quãtũ sufficit: ⁊ fiat syrupus: ⁊ si humor fuerit viscosus acetoset̃ cũ aceto acuto vel sqllitico. ⁊ fiat syrup⁹ aromatiçatus cũ cinamomo ⁊ nardo. i. spica nardi. cuius dosis sit. ℥. ij.

¶ Iste syrupus apud modernos in vsu non est: ⁊ maxime ſm istã descriptionẽ: sed illa descriptio q̃ vtimur est magistralis quã moderni practicãtes: maxime Papiẽses mltũ laudant: ⁊ multũ valet ad ea que dicit Nicolus. Joan. Mattheus gradi in cap. de ꝓuocatione mẽstruoꝝ habet vnã aliam descriptionẽ que ab hac non differt.

¶ Arthemisia ſm circa instans est mater herbaꝝ: cuius folia magis cõpetunt vsui medicine q̃ꝫ radix. Dia. in cap. de arthemisia dicit. arthemisie tria sunt genera. vnuʒ est qđ vocat̃ arthemisia monodos. i. mater herbaꝝ que est fructuosa: ⁊ similis absinthio: folia pinguiora ⁊ maiora hñs: ⁊ hastas lõgas: nascit̃ in maritimis locis lapidosis ⁊ sabulosis. altera arthemisia tagetes noiat̃ q̃ tenera est: semẽ hñs minutũ: ⁊ vnã hastã folijs plenã: ⁊ nos lingua latina vocamus thanasiã: vel ſm quosdã athanasiã. est ⁊ tertia arthemisia q̃ leptafilos dr̃. nascit̃ circa fossas ⁊ agros: flosculuʒ eius si cõtriueris sansuci odorẽ hʒ. Gal. in 6° simpliciũ ait. berengesit̃. i. arthemisia: sed textus Auic. 2° cañ. nõ videt̃ multũ consonus: q̃r ponit ꝙ est abrotanũ ꝙ cõiter nõ credit̃ nisi sumpsisset abrotanum pro arthemisia.

¶ Mellissa ſm moderoꝝ sñiam est oçimũ citratũ: cuius folia odorẽ citri habent: etiã citraria dr̃: miror ꝙ Nicolus in isto syrupo habeat. ℞. mellisse. ⁊ inferius iteꝝ replicat eãdẽ. credo ꝙ sit error scriptoris vt ostendã in alia lr̃a.

¶ Persicaria. i. herba sancte Marie. ⁊ est herba q̃ hʒ folia silia ꝑsicis signata. apud nos iuxta hortos repit̃: existimãt qdã ꝙ hec sit çinçiber caninũ: vt videt̃ sentire Auic. in 2° cañ. etiã putauerunt qdam ꝙ ipsa sit piper aque.

¶ Perforata. i. herba sancti Joã. siue fugademonum: siue hypericon: ⁊ dicit̃ perforata: q̃r folia eius habent foramina parua: in locis domesticis reperit̃. Auerrois in 5° col. ait. heufericon. i. hypericon: nelifricon: ⁊ quidaʒ appellant hanc herbam cordialem: eo ꝙ assimilatur cordi.

¶ Matricaria ẽt est arthemisia: ⁊ ẽ illa quã Dia. vocat leptafilos: sed Auic. in 2° cañ. vocat ipsaʒ vchuen aliqñ alacoen. ⁊ hec est quã lõbardi crispulã dicũt: de ipa meli⁹ ostẽdã infra in cap. de trociscis alindaracarõ: si de⁹ voluerit.

¶ Mellissa vt dictũ fuit: est oçimũ citratũ: miror ꝙ Nicolus in isto syrupo hʒ supius mellissam: ⁊ iferius iteꝝ habʒ mellissaʒ: sʒ existimo ꝙ sit errore scriptoris. nã Jo. Matthe⁹ gradi loco ei⁹ hʒ abugillissaʒ. i. lactucã asini: sic pʒ apõ Auic. in 2° cañ. in ꝓprio cap. de abugillisse. ⁊ idem de ip a q̃tuor ca. facit vnũ sub noie abugillisse. aliud sub noie hearselli: aliud sub noie lactuce asini: aliud sub noie sciniar. ⁊ hec apud Diasc. vocat̃ ancusa. sapiẽtes ṽo existimant ꝙ Nicolus volebat dicere abugillisse: vt dicit Joan. Mattheus. ⁊ dicunt ꝙ loco eius põt poni lactuca vsualis.

¶ Leuisticũ apõ Aui. vocat̃ cheisiʒ: ⁊ est semẽ satꝫ notũ: sʒ ei⁹ gña sũt duo. s. hortulanũ ⁊ cãpestre: hortulanũ ṽo est ꝓpriũ illõ qđ notũ est. cãpestre ſʒ moderoꝝ opionẽ est cordumenũ: siue carui agreste: ⁊ ambe i isto syrupo igredĩũt̃.

¶ Cordumenũ ſm Sera. ẽ carui agreste Joã. arcbulan⁹ in ca° de epilepsia in electuario qđ valet ad oẽʒ epilepsiã igt. ꝙ cordumenũ ẽ cardamomũ: sʒ mihi nõ placet. liber q dr̃ Albuchasis i trac. 2°. in cap. de forma stipticãdi oleũ ad faciẽdũ oleũ de lilio ait. carui agreste: ⁊ est cordumenũ. silr ait. Sul. placẽ. in distõne de tyriaca vt dcm̃ fuit: ⁊ h̄ ꝓ cordumeno itelligit̃ semẽ leuistici cãpestris: ⁊ h̄ est semẽ qđ reperit̃ sub plãta paucedani. ⁊ h̄ est ex secretis simpliciũ.

Syrupus de endiuia: cui⁹ iuẽtor fuit Gẽtilis de fulgineo. ℞. succi endiuie: succi epice añ. lib. iij. clarificent̃ ꝑdicti succi ad ignẽ vt expedit. rosaꝝ violarũ: lenticule: aq̃ floꝝ nenufarie: pollitrici añ. ℨ. ʒ. capilloruʒ veneris: ordei mũdi: seminũ cõium maioꝝ fridoꝝ añ. ℨ. i. fiat syrup⁹ cũ çucchare: quãtũ sufficit: ſm artẽ ⁊ aromatiçet̃ cũ sandalis albis ⁊ rube. ⁊ berberis seminũ citonioꝝ: ligni aloes: cinamo. corticũ citri. añ. ℈. i. ⁊ vsui reseruet̃.

¶ Iste syrupus ſm plurimũ est ille quo vtimur ꝓ syrupo de endiuia cõposito: tñ sunt q faciũt ipm ſm descriptionẽ quã superius posui ex auc̃te Frãcisci de pedemõtiũ: ⁊ sic ambe habent efficaciã. Epatica est herba satis nota. Dias. vocat ipsam licenã: vt dictũ fuit in syrupo de epatica.

Syrupus ad matriceʒ magistralis. ℞. matricarie: carpobalsami: calami aromatici: xylobal-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0087-1 DFG

ſami:ſileris mõtani:caſſie lignee añ.ʒ.iiij aniſi:feniculi:ſeminis carui:pulegij:origani:calamẽti:roriſmarini:ſerpilij añ.M.i.ligni aloes:doronici:cinamomi añ.ʒ.ij. ſeis agni caſti:cuſcute añ.ʒ.iiij.radicũ mandragore:iuſqami añ.℥.ſ. mellis diſpumati quãtũ ſufficit.fiat ſyrupus ſm artẽ.dentur mulieribus habentibus malũ ſtomachum frigiduꝫ:⁊ ad paſſionem matricis mirabiliter valet.

⁋ Iſte ſyrupꝰ ſm iſtã deſcriptionẽ eſt in vſu in ptibꝰ Mediolanẽſibꝰ:⁊ dꝫ fieri decoctio cũ aq̃ ferrata ad põdus lib.viij.⁊ lib.i.vini albi odoriferi:⁊ oĩa coquant̃ vſqꝫ ad conſumptionẽ medietatis.Mattheus ſyluaticus de ipſa loquitur in lr̃a ferugo.matricaria eſt arthemiſia:⁊ eſt illa quaꝫ Dia.vocat pthemon:ſꝫ Aui.vocat ipſaꝫ vehtien.aliq̃ñ alacoen:qđ idẽ eſt.⁊ hec ẽ herba quã lõbardi criſpulã vocãt.

⁋ Agnus caſtus.ſ.ſemẽ notũ eſt.Dia.inquit.agnus ſiue aligos latine alexãdrina appellata.Serap̃.de ipo duo capl̃a facit.vnũ de arbore qđ dicit agnꝰ caſtus.aliud de piperella q̃ eſt ſemẽ eius.ĩfra apparebit deſcriptio troc.de agno caſto:⁊ ibi melius oſtendam ſi dño placuerit.

Syrupus de arthemiſia.℞.floꝝ arthemiſie.M.ij.calamẽti:folij ſaturegie:origani:thimi tamariſci:ſticados añ.M.i.floꝝ camomille:floꝝ melliloti:ſanſuci.i.maiorane:anthos añ.℥.i.blactebiçãtie:calami aromatici añ.ʒ.iij.celtice.i.ſpice celtice.ʒ.i.camedreos:matricarie minoris:bethonice:abrotani añ.M.ſ.acori:praſſij:folioꝝ rubee maioꝝ:ſileris mõtani añ.ʒ.i.aſſari:ſquinãti:aniſi:maratri.i.feniculi:ameos:apij añ.ʒ.vi.fiat decoctio ex iſtis:⁊ cũ melle quãtũ ſufficit fiat ſyrupus.

⁋ Iſte ſyrupus eſt ille q general'r in vſu eſt:tñ hodie iueni vnã aliã deſcriptionẽ quã deſcribit Nicolus florentinus: que etiaꝫ eſt laudata apud nr̃os doctores:de qua vide ſupra:tñ vide vtrãqꝫ ⁊ elige quã volueris.

⁋ Arthemiſia.i.altilia ſiue berengeſiſ.Papias ait.arthemiſia ab iuentore dicta:vt Plinio placet herba a gẽtilibꝰ diane conſecrata:nã grece arthemis diana dicit̃.Macer inquit.in pncipio libelli ſui.Herbaruꝫ quaſdam dicturus carmine vires.Herbaꝝ mr̃i dedit arthemiſia nomẽ.Cui grecus ſermo iuſtum puto ponere pmo.Huius opeꝫ fert̃ por iueniſſe diana.Arthemis grece que dĩ.indeqꝫ nomẽ.Herba tenent ⁊c̃.ſm circa inſtans eſt mater herbaꝝ.

⁋ Folium.i.malabatrũ:loco eius ponatur ſpica:aut macis ſaturegia.i.timbra.Pli.inquit.timbra vͦ que ſit cunila: hec apud nos habet vocabuluꝫ:⁊ aliud ſaturegia dicta in condimẽtario genere:ſeritur menſe februario.

⁋ Anthos grece eſt flos:vñ aloſanthos.i.ſalis flos:ſꝫ hic ꝑ anthos intelligit̃ flos roriſmarini:inde Nicolaꝰ dianthos dĩ:qꝛ fit de floribꝰ roriſmarini:ẽt flos eius dĩ alchilil.

⁋ Matricaria minor ſm plurimuꝫ eſt ſecunda ſpecies arthemiſie.Diaſ.de forma ipſius deſcribit.⁊ hec eſt illa quã hodie tanacetum:ſiue daneta vocant.

⁋ Abrotanum herba eſt ſatis nota.Ioã.Serap̃.in cap̃.de retẽtione mẽſtruoꝝ:⁊ cura eius ingt.ſanguaſora eſt abrotanum.in antidotario in decoctione ad hydropicos dicit: belengeſiſ eſt ſanguaſora hic textus Serap̃.nõ vĩ verus: nam ipſe vult ꝙ ſanguaſora:⁊ abrotanũ:⁊ berengeſiſ ſint idẽ:ſed nõ eſt:qꝛ berengeſiſ:apud Gal.ac Simonẽ eſt arthemiſia:⁊ nõ eſt abrotanũ:vt dicit Ioã.Serap̃.ac Auic.

Syrupus cordialis.℞.melliſſe:lingue bouine.i.bugloſſe:boraginis:endiuie:lactuce añ.M.ij.ſeminum cõmuniũ frigidoꝝ maioꝝ:ſandaloꝝ:rubeoꝝ acetoſe añ.℥.i.fiat decoctio cũ aqua roſata:aque melliſſe: aque bugloſſe:aq̃ endiuie:aque boraginis:vini granatoꝝ: vini berberoꝝ:agreſti:ſucci rancioꝝ añ.℥.vi.çucchari albi lib.vi.miſce:⁊ fiat ſyrupus ſm artem.

⁋ Iſte ſyrupus in Papia nõ eſt valde in vſu.ſed in Mediolano magis:⁊ ſine dubio eſt cordialis:qꝛ confortat cor ⁊ cuſtodit pericula que accidunt in corde.

Syrupus de acoro:ſm itẽtionẽ dñi magiſtri Hieronymi de Caſali phyſici clariſſimi.℞.radicũ acori.℥.iij.hyſſopi:calamẽti:origani ſicce:melliſſe: bugloſſe añ.M.ſ.ſticados:arabici:polipodij:piretri boni añ.ʒ.vij.pipis lõgi ⁊ nigri añ.ʒ.iij.cinamo.fini:çinçib.fini: ſene bone añ.℥.ſ.mirab.chebuloꝝ:indoꝝ:emblicoꝝ añ.ʒ.i.ſ.ſanſuci.i.maiorane:ruthe:bethonice:pulegij:ſaluie añ.ʒ.vi.haſce:epithimi añ.℥.i.çuc.lib.iiij.fiat ſyrupꝰ ſm artẽ.

⁋ Iſte ſyrupus a modernis practicãtibus non eſt valde in vſu:ſed tp̃e dñi magiſtri Hieronymi magis erat in vſu:⁊ ipſe laudat eũ ad egritudines neruoꝝ:⁊ ad ml'ta alia.Acorus ſm Dia.eſt herba venerea vl' aphrodyſia vl' pip apũ. Pli.ſup hoc ait.qđ ſemp in aquoſis naſcitur.Serap̃.dicit hueg.i.acorus ⁊ noiat̃ ſpatella:qdaꝫ vocant ipſum geliaꝫ. ⁊ ab alijs gladiolus paluſtris dicit̃.arabice vͦ nominatur huegi vel ogi:radix eius vſui medicine competit.

⁋ Haſce.i.thimus.Ioã.Serap̃.in cap̃.de retentione menſtruoꝝ dicit:alfobura.i.albaſce:quod idem eſt.

Syrupus de ſcabioſa.℞.ſucci ſcabioſe depurati lib.i.aque decoctionis ordei:capillorum veneris añ.quãtũ ſufficit:çucchari lib.ij.diſſoluti i pdicto ſucco:⁊ decoctione:cui addant̃ coralloꝝ rubeoꝝ tritoꝝ.ʒ.iij.ligatoꝝ in pecia rara:⁊ ex eis fiat ſyrupus.

⁋ Iſte ſyrupus in partibus noſtris non eſt valde in vſu.

⁋ Scabioſa vͦ eſt herba ſatis nota:ſed miror ꝙ nr̃i auctores de ipſa nõ loquunt̃.tñ ſm itẽtionẽ Matthei ſyluatici dicit ꝙ ſcabioſa latine:grece ſtibes vl' ſtibeos.⁊ ibi loquit̃ de ſcabioſa ex auctẽ Dia.ſub littera ſcabioſa:qđ nõ repit̃. verũ eſt ꝙ Dia.cap̃.vnũ facit de ſtibeos:ſꝫ ignoro ꝙ illud ſit de ſcabioſa:ſed ſm intentionẽ Matthei.ideꝫ eſt.Concoregius in cap̃.de tuſſi in fine capituli ingt ſic.ſed qꝛ ſcabioſa confert in hac paſſione:⁊ parũ de ea dicit̃ ab auctoribus.ideo hos verſus nota.

Urbanus per ſe neſcit precium ſcabioſe.
Nam purgat pectus quod cõprimit egra ſenectus.
Purgat pulmonem lateriſqꝫ ſimul regionem.
Rumpit apoſtemata lenit virtute probata.
Emplaſtrata foris necat antracem tribus horis.
Intus potatur:⁊ ſic vnus euacuatur.

Syrupus de bethonica.℞.bethonice,M.i.ruthe: celidonie:fragrarie:eufragie:leuiſtici:pulegij:camedreos:roriſmarini:origani:folioꝝ lauri:ſaluie: hyſſopi:liquiritie rubee.i.rubee tinctoꝝ:gariofolate.i.ſana munde añ.M.ſ.ſeis aniſi:anheti:ameos:petroſillij:lactuce añ.℥.i.ſ.roſarum floruꝫ boraginis añ.℥.i.fiat ex ipſis decoctio:⁊ cum çucchara albo fiat ſyrupus.

⁋ Iſte ſyrupus apud nos non eſt in vſu. Sed in Mediolano vtuntur ipſo.

⁋ Bethonica vͦ eſt herba ſatis nota Dia.vocat ipſam bethonicã.Serap̃.in cap̃.de bethonica dicit.plurimũ qđ ex ea adminiſtrat̃ ſunt folia.Galenus in ſeptimo ſimpliciuꝫ dicit.ceſtrũ latine dictum bethonica.Macer ait.
Bethonicã ſoliti ſunt ceſtron dicere greci.
Pli.vetones i Hyſpania eã q̃ bethonica dĩ i gallia.in Italia aũt ſarratula.a grecis ceſtron dĩ.Auer.in 5ͦ col'.ait.alchiſom q̃ in latino dĩ bethonica:⁊ i pſica ligua herabueꝫ.

⁋ Fragraria herba eſt ferẽs fragra.⁊ granũ ipm ſꝫ Mat. ſyluaticũ eſt granũ acetoſuꝫ:eius plãta ſil'is pẽtafiloni eſt: q̃propt̃ Pli.in cap̃.de qnqꝫ folio dic̃.qnqꝫ foliũ fragra gignere:nõ ꝙ illud ſit qnqꝫ foliũ quo nos vtimur in medicinis:ſed ad eius ſil'itudinem.ſ.a numero folioꝝ qnqꝫ foliũ appellauit.apud nos vͦ fragra ſunt fructus:qui qñ maturefcunt rubicundi efficiuntur:⁊ ſatis noti ſunt.

⁋ Eufragia

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0088-6
DFG

¶ Eufragia est herba que in pratis ac alibi inuenit. et sm Mattheum syluaticum est herba adhil. et laudat ipsam: q: medetur egritudinibus oculorum.

Syrupus de lupulis. ℞. succi lupulorum lib. ij. succi fumiterre lib. i. purificentur succi: et cum lib. iij. zucchari fiat syrupus.

¶ Iste syrupus apud nos non est in vsu. Lupulus vo sm Mesue est spes volubilis: et est habens folia silia citrulo: cuius flos est sicut ampulle adherētes. ipsa vo plāta dum est recens in principio ortus sui comeditur cima ipsius. Petrus de crescē. dicit. humilus. i. leuertigo flos ei⁹. pp̄ter siccationē maximā suā seruat per lōgissimū tēpus in virtute sua: ita q vulgaris opinio est q nunq̄ putrescat: et est acuti odoris: et fortis hec apud nos in hortis reperitur.

Syrupus de buglossa. ℞. succi buglosse: succi borraginis aā. lib. ij. succi pomorum dulciū lib. i. s. foliculorum sene. ℥. iiij. croci. ℥. ij. foliculi sene: et croc⁹ ponāt in ifusione p diē et noctē in parū aq: et cū illa infusione fiat decoctio: et cū succi et lib. iij. zucchari fiat syrupus sm artē.

¶ Iste syrupus in vsu nō est apud nos. buglossa vo herba est satis nota. Gal. in 6° simpl. dicit lisen althaur. i. lingua bouis. Isidorus ait. buglossa a grecis dcā eo q folia asperrima ad modū lingue bouis habeat. Auic. in 2° cañ. de ea loqtur in tribus locis. vz. in cap. de chençauguen: et in cap. de lingua bouis: et i cap. de maru. et sm quosdā habet opinio: q ipse Auic. nō cognouerit veram buglossam.

Syrupus de succo endiuie. ℞. succi endiuie depurati lib. viij. zucchari tabarzet lib. v. s. fiat syrupus sm artem.

¶ Iste syrup⁹ apud oēs general'r est in vsu: et miror qd descriptio sua ab auctorib⁹ autenticis nō reperiat: vñ qñ doctor ordinat syrupū de endiuia simpl'r de isto semp intelligit: et est syrupus de endiuia simplex: vel syrupus de succo endiuie: suprapositе fuerūt due descriptiones: sed sunt descriptiones syrupi de endiuia compositi.

Syrupus rosatus ex infusione rosarum siccarum. ℞. infusionis rosarum siccarum zucchari aā. lib. ij. coquatur et coletur: et fiat syrupus sm artem.

¶ Modus aūt faciēdi ifusionē rosarum siccarum ē sic sic fit ex rosis viridib⁹: cui⁹ descriptionē ipsi⁹ suprapofui. Et scias q ē ista descriptione aliqñ vtimur: tñ raro si eēt aliqs q vellet facē syrupū rosatū solutiuū videat descriptionē suā apud Auic. in 3° cañ. in fen. xxij. i cap. de solutiuis: sz nō est in vsu.

Rob de Ribes. ℞. succi ribes lib. x. decoq̄tur cum facilitate vsqz duz ɔsumat tertia ipsi⁹: deinde colet et dimittat residere vsqz duz clarescat: deide coquat cū multa facilitate in vase vitreo vsqz dū hēat spissitudinē: aut exponat soli vsqz duz piguescat et ɔseruet.

¶ Rob vo apud arabes est succus cuiusdā fruct⁹ coct⁹ ad spissitudinē vt seruari possit. Auic. in 5° cañ. in 6° tractatu ponit diiam q̄ est iter syrupū et robub: et ait q syrupi sunt decoctiones: et succi ispissati cū dulcedine: et robub sūt succi ispissati p seipsos. Gal. in lib° secretorum in cap. de frenesi: et tussi sicca: et febre cōclusa ait. coagulatū et est rob: tñ scias qñ simpl'r reperit rob intelligit mustum coctum.

¶ Ribes sm Serap. est plāta hñs capreolos recentes rubeos ad viriditatē tendētes. in fine cap. ait. et putauerunt aliqui medicorum q sit illa quā nos noiamus acetosaz. i. lapaciū: et putauerūt alij q ipsa sit granū acetosuz qd defertur ex corasceni: et Guliel. placē. ait. ribes. i. acetosa vel acetosella qd non credit. nam aliud est ribes: aliud est acetosa. verum est q ambe vident habere eandez virtutē: sed nō sunt eedem. Auic. in 2° cañ. in cap. de ribes ait. inest ei virtus acetositatis citri agreste. Et fit in Damasco syrup⁹ de ribes qui defertur ad nos: et vtimur ipso.

Rob de agresta modus eius est sicut rob de ribes: sed in vsu non est.

Rob de cornib⁹ valens sicut rob de agresta. ℞. succi corniū: et ɔprie qb⁹ est mediatio iter maturitatē et acerbitatē: et opatio eius est sicut rob de ribes.

¶ Cornu est fruct⁹ silis oliue: sz oblōgi⁹ apud nos in hortis nascit. hoc apud Dia. vocat cranea arbor. i. cornea. semen hz sile oliue sed paulo ɔblōgius et viride: qd cū maturum fuerit ob ruffi coloris est. existimant qdā q iste sit fruct⁹ qui apud Aui. in 2° cañ. vocat mauran. Ouid. meth. p̄ ait. Corna que et in duris herētia mora rubetis. Et Uirgilius. Uictum infelicē bacas lapidosaqz corna dant rami.

Rob de sumach nō est in vsu: sumach sm Auic. aliud est corasceni: et aliud est seni minus corasceno rubeū: lētis silitudinē habes: et est cōueniēs ei cui cōueniūt acatia: et rosa &c. Serap. cap. de sumach dic ex auc̄te Dia. sumach st qdā q noiant ipsuz adiuratio: et est sumach cib⁹ in arabico: et est plāta q̄ dī ros barsodisticos: et est i arabico sumach coriorum: et est arbor nascēs i locis saxosis: cui⁹ lōgitudo est duorum brachiorum: folia hñs oblonga: quorum color vergit ad rubedinē sanguis grana hz in magnitudine lētisci aliquātulū lata. iuuamētū ei⁹ est in cortice granorum. Gal. meli⁹ qd est in tota arbore est cortex grani ei⁹: et succ⁹ ei⁹: sm circa instans eius granū per q̄tuor annos seruat.

¶ Rob de moris sceni. i. moris celsi non est in vsu.

¶ Sectioni de syrupis et robub sm intētionē diui Mesue et aliorum doctorum hoc loco finē imponimus: vertamus nō sermonē nr̄m in sectionē de decoctionib⁹. Illuminet igit sensus: et corda nr̄a ille qui est lux veritas et vita.

¶ De decoctionibus sm diuū Mesue ac alios doctores.

Decoctio capillorum ve. Mesue in suo antidotario. ℞. capil. vene. ℥. i. s. fumiterre. ℥. i. lupuli violarum siccarum aā. ℥. viij. prunorum numero. xl. iuiube numero. xx. coq̄nt in lib. iij. aq cū facilitate vsqz duz redeant ad lib. i. et ɔiice in ea cassie fistule: mūdate a cortice suo. ℥. iij. tamarindorum. ℥. ij. siracost. ℥. i. reubarbari boni. ℥. iij. fricet manibus et colet et ɔpinet ius in mane: et qñqz ponit loco aque seri caprini. i. aque lactis vel casei lib. iij.

¶ Decoctio vo est apozima diuersarum medicinarum. s. aq in qua medicine coquunt. idē in cap. de tussi humida habet vnā aliā descriptionē: sed nō est eadē. in fine decoctionis dic. Et si volueris accipe ex hac dcoctione lib. ij. et cū meibueg. i. vino cocto: et zucchari. ℥. x. fiat syrupus: et p ista verba que dicit Mesue existimant qdam q ex illa decoctione pōt fieri syrupus de capillo veneris.

¶ Capillus veneris apud Aui. i 2° cañ. vocat bescegnascē: et dic q est coriādrū putei: et psice est bescegnascen. et siriace est capillus porcin⁹: et arabice est capillus algul. Isido. dic capillū veneris vocatū: siue q elapsos post alopiciam capillos recreat: vel q capillorum fluores coerceat: vel q sit virgulis nigris leuib⁹ cuz splēdore q̄si capilli: ei⁹ spēs sm modernorum opionē sunt tres: s: capillus veneris q satis est notus: politricū qd herba est q̄ in puteis repit: et adiārbon qd silitudinē hz capillorum veneris: et hec iuxta fossos reperit: et sic iste tres spēs in virtute differunt parū abinuicē.

¶ Siracost est spēs māne sicut apparet apud Auicē. in 2° cañ. in cap. de māna. et dicunt quidam sapientes q siracost est deterior alijs speciebus manne.

Decoctio de epithimo sm Rasim in 9° Almāso. i ca° de melācholia. ℞. mirabo. idorum. ℥. x. polipodij. ℥. v. sene. ℥. viij. turbith. ℥. iiij. sticados. ℥. x. passularum enucleatarum. ℥. x. epithimi cretēsis. ℥. x. oīa excepto epithimo in tribus libris aque coquēda sunt donec ad vnam librā et mediā redeāt: et cū hoc factū fuerit addat epithimum: et illico ab igne remoueantur: et dimittantur donec

infrigidari ceperint:cūqꝫ infrigidata fuerint manibus fricata colentur:ꝛ vsui reseruentur.

¶ Hec decoctio de epithimo ſm aliquos:est illa de q̄ itellexit Rasis in hoc 9°.i cap.de hemorroidibꝰ ꝛ fistulis:ꝛ ragadijs in fine cōfectionis de scoria ferri:cū dixit:cōficiatᷣ cū apoçimate emblicoꝝ:sicꝫ in cap.de melācholia noiamꝰ. ſꝫ si bñ ꝯsideremus ista nō est apoçima emblicoꝝ:de quo Rasis itelligit:q̄ ibi nō igrediunᷣ emblici.veꝝ potiꝰ apoçima de q̄ itelligere debemus:est illa q̄ poniᷣ a Rasi i fine dicti capituli de melācholia. in descriptione electuarij letificātis i q̄ igrediunᷣ mirabolani:chebuli:ꝛ emblici ħ mō.℞.mirab.cheb.embli.añ.numero.xx.teranᷣ:ꝛ in tribꝰ lib.aq̄ coq̄nᷣ donec ad vnā redeāt ꝛ colenᷣ:ꝛ ꝑfecto de isto apoçimate itelligere debemus:vt volūt sapiētes:ꝛ eā ponere in dicta cōfectione de scoria ferri:ꝛ nō decoctionē de epithimo que nō conueniret in casu:ſꝫ in declaratione dicte confectionis dictum sit debere intelligi decoctionē de epithimo superius scriptam.

Decoctio cōis ſm magistrū Petrū de tussignana. in cap.de paresi:tremore:tortura:ꝛ spasmo de repletione.℞.ordei.℥.iiij. prunoꝝ numero.xij.ligritie:tamarindoꝝ:anisi:feniculi añ.℥.ß.aque.lib.iij.bulliāt siᷣ vsqꝫ ad ꝯsumptionē tertie ptis lēto igne ꝛ ꝯseruetᷣ.

¶ Hec decoctio apud nos est multū in vsu:ſꝫ sunt ex hoibꝰ q faciūt ipsaꝫ ꝑ aliā ſm volūtatē doctoꝝ:ꝛ si ſm istā descriptionē facē volueris addanᷣ in fine decoctionis iaꝫ dicte buglosse ꝛ boragis añ.parū:ꝛ vsui reſua:ꝛ quāto recētior tāto melior:i ampullis de vitro meliꝰ ꝯseruaᷣ. Isid.dic̄ ꝙ ampulla est dicta q̄si ampla bulla.silis est eni in rotūditate bullis que ex spumis aq̄rū fiunt:atqꝫ ita inflanᷣ vento.

Decoctio pectoralis ſm Bart.mōtagnanā in suo antidotario.℞.caricaꝝ pinguiū.i.ficuū siccarū.ʒ.vi.dactyloꝝ pinguiū:prassij.i.marubij:seminis apij:feniculi:passulaꝝ:capilloꝝ veneris:hyssopi:liquiritie añ.ʒ.v.coquanᷣ oia in lib.xiiij.aque vsqꝫ ad consumptionem medietatis:ꝛ coletur:ꝛ fiat decoctio.

¶ Hec decoctio fit ex varijs intētionibus:sunt q̄dam qui faciunt ipsam magistralr̄:ꝛ sunt q̄dā qui faciunt ipsaꝫ ſm aliam descriptionem:sicut est intentio medicoꝝ.

¶ De trociscis ſm sniam dñi Mesue ꝛ alioꝝ doctoꝝ.

Confectio gallie muscate.℞.xiloaloes crudi boni ꝛ electi.ʒ.v. ābre ʒ.iij.musci boni.ʒ.i.gūmi dragāti.i.gūmi dragāti:ꝛ aq̄ rosate quātū sufficit ad miscēdū ea. fiāt troc.siles folijs myrte ꝛ sigillenᷣ ꝛ reponanᷣ i vase vitri:ꝛ admistrenᷣ:ꝛ apō alios dissoluaᷣ ābra i vase vitreo cū oleo de ben pauco:ꝛ ꝯficianᷣ cetera cū eo.

¶ Hec cōfectio apud apothecarios est mlᵗū in vsu:ꝛ maxime ſm istā descriptionē.ꝛ dixerūt sapiētes ꝙ ista descriptio dꝫ poni in ꝯfectionibus ac electuarijs q̄ sunt ex auc̄te ipsiꝰ Mesue. Nicolaꝰ in suo antido.hꝫ aliā descriptioneꝫ ꝯfectionis gallie muscate q̄ ēt est i vsu.Et sapiētes dixerūt ꝙ ēt ſm illā descriptionē dꝫ fieri ꝛ admistrari in ꝯfectionibꝰ ac alijs q̄ sunt ex auc̄te Nicolai.sunt ex hoibꝰ q vocāt trociscos de gallia muscata Mesue.ꝛ dicūt ꝙ gallia dī a q̄dā ꝓuītia sic noiata.Guil.placētinus ingt.gallia est q̄daꝫ herba q̄ gallia odorifera appellaᷣ.Serap.de gallia cap.facit:ꝛ dicit ꝙ est such.Rasis in 9° Almāsoris describit trociscos muscatos:sed non sunt idem:de q̄bus infra.

¶ Trociscus aūt dī a trocos q̄ð est rota:q: trociscus est factus ad modū rote. Simō Januē.ingt. trociscus dictus a trocos greco:q̄ð est rota vel aliq̄d sile rotūdū. Mesue dic̄ ꝙ fiāt troc.siles folijs myrti. hodierni apothecarij nō faciūt ipsos illo mō:sed faciūt ad modū rote currētis:vt est notū. Mesue dicit ꝙ ꝑdicti troc.debēt sigillari. liber aūt qui dī bulchasim.in tractatu 2° docet modū faciēdi sigillū:quo sigillanᷣ trocisci:ꝛ fit sigillū ex ligno ebani aut buxi:aut eboris:aut alteriꝰ rei. ¶ Oleum de ben.i.de granis ben q̄ð vocaᷣ balaninū ꝛ nō muscellinū:vt q̄dam putauerunt.eius faciēdi modū ponit Mesue:de quo infra.

Confectio gallie sebelline nō est in vsu:tñ igrediᷣ in cōfectione aromatici nardini:sed loco eius sunt qui ponunt galliā muscatam.

Confectio gallie alefangine:ꝛ est eius interꝑtatio de aromatibꝰ:ꝛ est illa de q̄ antiq ꝯsiderant:ꝛ de q̄ ꝑlimū loquunᷣ.℞.bonoꝝ emblicoꝝ abiectis ossibꝰ.℥.iiij.ꝯteranᷣ ꝯtritione grossa:ꝛ ponanᷣ in vase vitreo:ꝛ fundaᷣ suꝑ eos aq̄ rosate bone ꝛ electe ifusionis rosaꝝ siccaꝝ:ꝛ corticū citroꝝ lib.ß.ꝛ stringaᷣ os vasis:ꝛ dimittaᷣ ꝑ dies tres.deīde fundanᷣ in eis aq̄ ꝑdicte ifusionis.℥.iiij.ꝛ i crastinū fiat silr̄ vsquequo emblicoꝝ v̄tus in aq̄ ipressa sit.ꝛc̄ v̄o.℞.ligni aloes boni.ʒ.viij.ramich.℥.i.ß. rosaꝝ.ʒ.x.gariofiloꝝ.ʒ.x.spice ide.ʒ.iij. sandali citrini aromatici.ʒ.iiij.gūmi ara.ʒ.vi.teranᷣ oia sic̄ alcohol.i.subtilr̄ sicut sunt athomi solares:ꝛ fundaᷣ suꝑ ea parū succi infusionis ꝑdicte emblicoꝝ:ꝛ teranᷣ cū eo vsqꝫ duꝫ totū in eo paulatiꝫ fundaᷣ.vltimo v̄o aromatiçeᷣ cum.ʒ.i.cāphore ꝛ ambre.ʒ.ij.musci boni.ʒ.ij.fiant inde trocisci:ꝛ sigillentur sicut diximus ꝛ ponanᷣ in vase vitreo ꝛ administrenᷣ.

¶ Hec confectio istius gallie ſm intentionē Mesue.eius interꝑtatio est de aromatibꝰ q̄ apud nos est in vsu. Liber q dicitᷣ Bulchasis docet modū faciēdi trociscos de gallia ꝛ ingt.si vis facere trociscos alios de such.i.gallia:sed non sunt idē.infra ait.qñ aūt trāsiuerit suꝑ eos annus erit gallia bona:ꝛ quāto amplius tēpus habuerit tāto erit gallia melior.ꝛ gallie q̄tuor sūt spēs.s.gallia ex musco:ꝛ gallia ex ventribꝰ:ꝛ ex corio:ꝛ ex aq̄.oꝑatio gallie ex musco est illa quā dixi:ꝛ iterabo oꝑationē eius breuiter qñ ramich fuerit siccuꝫ:ꝛ est ꝙ accipias ex musco:ꝛ teras ipsum per se:ꝛ teras ramich per se:ꝛ cribra cū cribro mediocri:ꝛ proijce suꝑ ipm muscū:ꝛ malaxa i vase:q̄ð arabice dī salachia cū oleo de cheiri:aut çabaib:ꝛ fac trociscos:ꝛ existimāt q̄daꝫ sapiētes ꝙ isti trocisci sunt illud q̄ð nos çebeth vocamus. Simō Januēsis ingt.in lr̄a gallia muscata.dicebat iudeꝰ vocari çebet arabice nos seneram vocamus ꝛc̄.

Confectio trociscoꝝ diarodō.℞.folioꝝ rosaꝝ rubeaꝝ auᷣ.vi.spice arōatice.i.nardi auᷣ.ij.ligritie auᷣ.iij.ligni aloes auᷣ.ij.spodij auᷣ.i.croci auᷣ.ß. masticis.ʒ.ij.cōfice cū vino albo:ꝛ fiant inde trocisci.

¶ Trocisci diarodon ſm Mattheū syluaticū sunt trocisci de rosis:tñ ſm itētionē Mesue aliud sunt troc.diarodō:ꝛ aliud sunt troc.de rosis:vt apparebit:q̄ð ipse Mesue aliā descriptionē facit.ꝛ de hac debēt fieri due descriptiōes:q̄rū vna est ista dñi Mesue:q̄ solū dꝫ administrari in suis ꝯfectionibꝰ:vt est in diarodon.ꝛ in electuario de gēmis:ꝛ in alijs.Alia v̄o descriptio est ex auc̄te Nicolai. ꝛ illa dꝫ admistrari in suis ꝯfectionibꝰ:vt docet ipse Aui.in 5° cañ.hꝫ trociscos de rosis noiatos diarodon:sed nō sunt in vsu.

Confectio troc.de rosis.℞.folioꝝ rosaꝝ.ʒ.x.liquiritie.ʒ.v.spice aromatice.i.nardi.ʒ.ij.ß. confice cum vino albo:ꝛ si laxatiuum facere volueris adde scamonee.ʒ.iij.ꝛ reseruentur.

¶ Isti troc.sunt illi q̄bus nos vtimur.idē inferius hꝫ vnaꝫ aliā descriptionē.sed hec est nobilior illa. Auicē.in 5° cañ. habet multas descriptiones.quarū ꝑma descriptio est de rosis vniuersitatis.scd̄a est de rosis asclepiadis. tertia est de rosis cū scamonea:ꝛ iste eedē sunt cū illis dñi Mesue addēdo scamoneā:vt dicit ipse:alij faciunt cū spodio:alij cū spiça:ꝛ sic de singulis:ſꝫ nō sunt i vsu. Rasis i 9° Almāsoris.in cap.de his q̄ ꝯfortant stomachū.ꝛ ciboꝝ ꝑficiunt digestionē.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0090-9
DFG

digestionē.hꝫ vnā aliā descriptionē.ꝛ in 10° Almāsoris.in cap.de q̄tidiana que vocat̄ flegmatica hꝫ vnā aliā descriptionē quā noiat de rosis cōpletis:sed nō est in vsu.

Confectio troc.de rosis ꝛ de eupatorio.℞.folioꝝ rosaꝝ.ʒ.vij.spice.ʒ.ij.raued seni.i.reubar.ʒ.iiij.spodij.ʒ.i.ſ.liquiritie.ʒ.ij.ſ.ꝛ succi eupatorij.ʒ.x.fiant troc.cum tereniabin.i.māna.

¶ Hec descriptio istoꝝ trociscoꝝ de rosis:ꝛ de eupatorio apud nos est multū in vsu.rosa flos est satis notū.Pli.ait.rosa nascit̄ spina verius q̄ʒ frutice:cum cibo q̄ʒ pueniens:illic etiā iocūdi odoris q̄ʒ vis augusti ſm circa instās. rosa sicca ꝛ viridis cōpetit vsui medicine:ꝛ ē magne efficacie. spēs aūt rose sunt mlte.nā est rosa asini que neremisch dī siue peonia:ꝛ est rosa regia.i.strapbisagria:ꝛ est rosa vinee.i.flos spine albe:ꝛ est rosa çamen.i.maluauisci:ꝛ est rosa psica.i.rubea:qm̄ a persia habuit ortū:ꝛ est rosa canina.i.plāta in cui⁹ radice nascit̄ fungus:ex quo fit hypoquistidos:ꝛ est rosa marina que apud quosdam corona montis:siue rorismarini dicit̄:ꝛ sic de singulis.

Trocisci de rosis.℞.rosaꝝ.ʒ.iiij.ligni aloes.ʒ.ij.masticis.ʒ.i.ſ.spice.s.nardi:cinnamomi:cassie lignee:floꝝ squinanti añ.ʒ.i.fac troc.ʒ.ij.cuꝫ vino antiquo ꝛ aqua decoctionis radicum.

¶ Ista v̉o descriptio apud nos nō est in vsu:sed illam qua vtimur suprascripsi.Mesue inquit ꝙ p̄dicti troc.debent fieri cū vino ꝛ aqua decoctionis radicū:sed nō specificat que sint ille radices que debent poni:sed sapiētes credunt ꝙ qn̄ simpliciter reperit̄ radicū intelligit̄ de q̄nqꝫ q̄ sunt proprie iste.s.feniculi:apij:brusci:petrosellini ꝛ sparagi:ꝛ sic iste q̄nqꝫ radices debent bullire in aqua:ꝛ de illa aqua que erit decoctio debent fieri predicti trocisci.

Sucahal ertif:ꝛ est gallia magna siue regalis.℞.succi albelach lib.vnā bulliat ebullitione vna:deinde colet̄ ꝛ p̄yciat̄ sup ipsuꝫ gallaꝝ recentiuꝫ cōtritarū cōtritione vltima.ʒ.iij.ꝛ bulliat donec fiant sic̄ mel currens.deinde.℞.folioꝝ rosaꝝ.ʒ.ſ.cardamomi:lingue auis.i.seminis fraxini:gariofiloꝝ:nucis muscate:masticis:ligni aloes añ.ʒ.vij.ſ.darseni.ʒ.ij.sandali:mabaçari.i.citrini.ʒ.v.croci.ʒ.v.gūmi ara.ʒ.i.terant̄ ꝛ cribelent̄:ꝛ misce cū p̄dictis:ꝛ expāde sup marmore iuncto oleo amigdalarum donec siccet̄.deinde puluericet̄ sicut alcobol:ꝛ aromaticet̄ cum musci aur̄.ſ.deinde cū aqua rosata:fiant trocisci subtiles.ꝛ siccentur in vmbra.

¶ Hec descriptio istius gallie nō est in vsu ſm intēti onēꝫ Mesue est gallia magna:siue regalis.i.imperialis.

¶ Albelach ſm multos sunt dactyli imaturi. Suprapo sui syrupū de albelach:ꝛ ibi ostēdi ꝙ Aui.in 2° cañ.in cap.de gallia inq̄t.galla vera est sinia facta ex emblicis.nunc aūt qm̄ illꝰ est difficile sumit̄ pōdus ipsoꝝ de gallis ꝛ albellā:qd̄ est albelach:vt dic̄ Sētilis:ꝛ sunt p̄pe dactyli imaturi.

¶ Darseni est cinnamomū grossuꝫ:sed lumē apothecarioruꝫ:vel verius tenebra exponit qd̄ est cinnamomū electū qd̄ nō est:sic̄ ostēsuꝫ fuit supra in ꝯfectione de cinamomo.

Confectio ramich que est medicina composita:ꝛ recipit̄ in alijs medicinis.℞.succi herbe acetose.ʒ.xvi.bulliat ebullitione vna cū.ʒ.i.rosaꝝ:ꝛ.ʒ.ij.granoꝝ myrtiloꝝ:ꝛ colet̄:ꝛ misce cū eo gallaꝝ recētiuꝫ ꝛ humidaꝝ tritaꝝ vltima ꝯtritione.ʒ.iij.ꝛ coquat̄ adhuc. deinde puluericet̄ sup ea folioꝝ rosaꝝ.ʒ.i.sandali mabaçari.i.citrini.ʒ.i.ꝛ quarta.i.ʒ.ij.gūmi arabici.ʒ.i.ſ.carniuꝫ sumach.i.roris siriaci:spodij añ.ʒ.viij.succi agreste.ʒ.vij. succi granoꝝ myrti tritoꝝ contritione vltima.ʒ.iiij.ligni aloes:gariofiloꝝ:macis:nucis muscate añ.ʒ.iiij.inoluant̄ oia simul:ꝛ expande in scutella lapidea vsqꝫ duꝫ siccent̄. deinde tere sicut alcobol.i.subtiliter sicut athomi solis:ꝛ cuꝫ camphore aur̄.i.ꝛ aqua rosata fac troc.subtiles:ꝛ exicca in vmbra:ꝛ apud alios loco succi acetose ponitur succi citonioꝝ acetosoꝝ imaturorum tantūdem:ꝛ quidam sunt qui aromaticant cum musci.ʒ.vnius quarta.

¶ Hec confectio ramich:seu trocisci de ramich apud nos est multum in vsu:ꝛ vtimur multū in alijs cōfectionibus:sed descriptiones ipsi⁹ sunt diuerse ſm diuersitatē medicoꝝ.nam eius descriptio reperit̄ etiā apud Serapionem in suis simplicibus:qui sic ait.ramich est gallia seu materia ex qua fit gallia:ꝛ dicit ꝙ accipit̄ ex multis spēbus:ꝛ aliqn̄ accipit̄ ex dactylis imaturis:ꝛ aliqn̄ accipit̄ ex gallis:ꝛ aliqn̄ accipit̄ ex corticib⁹ granatoꝝ:ꝛ ex herbis asperis:ꝛ oēs spēs eius sunt frigide ꝛ stiptice:ꝛ ipsum est radix such.i.gallie ꝛc̄.inferius docet modū faciendi:ſꝫ nō est similis isti Mesue.liber q̄ dī Albuchasis in tractatu 2° hꝫ vnā aliā descriptionem que fit ex passulis bonis rubeis:ꝛ alijs:sed non fit.nobilior v̉o omnium est hec.d.Mesue.

¶ Mesue inquit succi:herbe acetose.i.lapacij acuti:quidā crediderunt ꝙ esset ribes:sed non est:si autem habere nō poteris succum acetose pone succum citoniorum imaturorum ad pondus eorum.

Trocisci de camphora.℞.foliorum rosaruꝫ.ʒ.iiij.spodij.ʒ.ij.sandalo.citri.ʒ.ij.ſ.croci.ʒ.i.liquiritie.ʒ.ij.seminis citrulli:melonis:cucumeris:ꝛ cucurbite:draganti:gūmi.s.gūmi ara.spice añ.ʒ.i.ligni aloes:cardamomi:amili.i.amidi:cāphore añ.ʒ.i.partes duas scilicet ℈.ij.çucchari tabarçet.i.albi:ꝛ tereniabi.i.māne añ.ʒ.iij. confice cum mucillagine psilij:ꝛ aqua rosata.

¶ Hi trocisci apud nos sunt in vsu.ꝛ maxime ſm istaꝫ descriptionē Auic.in 5° cañ.habet quinqꝫ descriptiones:sed non vtimur illis.etiā Rasis in 10° Almāsoris.in cap.de febre ethica hꝫ vnā aliā descriptionē:sed non est in vsu.

¶ Camphora ſm Auicen. ꝛ Serap. est gūmi arboris:sed Serap.de ipsa melius loq̄tur dicens:ꝙ cāphora est gūmi arboris nascens in partibus illis:ꝛ est gūmi maculati coloris rubei:ꝛ lignū eius est albū tenerū:q̄si velit fieri nigrū. ꝛ cāphora reperit̄ in corde ligni arboris ī pecijs ligni que sunt ibi intus extēse.Auerro.in 5° colliget dicit.ambra est vna ex spēbus camphore que orit̄ in fontibus maris.

¶ Modus faciendi mucillaginē psilij qd̄ est semen factuꝫ ad modū pullicis:opꝫ ꝙ accipiat̄ psiliū:ꝛ mundet̄ a sordibus suis in pondere lib.i.ꝛ postea ponat̄ supra ipsuꝫ aq̄ calide lib.iiij.aut minus:ſm ꝙ tu volueris magis vel minus pinguē mucillaginē:ꝛ dimitte per nocteꝫ.in mane v̉o calefacias paruꝫ predictū psilium cū aqua:post hoc pone ipꝫ in pecia:vel sacculo facto ex tela lini forti noua ꝛ grossa:ꝛ stringe os suū cū ligamēto fortiter:ne aliq̄d de psilio lubricet extra:deinde fortiter exprimatur tantū ꝙ ibi nihil de mucillagine remaneat:ꝛ vtere vbi oportet.

Trocisci de reubarbaro.℞.raued boni.i.reubarbari.ʒ.x.succi eupatorij.ʒ.iiij.rosarū.ʒ.ij.spice anisi:rubee tinctoꝝ:seminis apij:absinthij:assari añ.ʒ.i. amigdalaꝝ amaraꝝ.ʒ.iiij.ꝛ fiant troc.aur̄.i.

¶ Hi trocisci apud nos sunt multuꝫ in vsu:ꝛ maxime ſm istā descriptionem.Auic.in q̄nto cañ.habet vnā aliam descriptionem que quasi idem est.Rasis in nono Almanso. in cap.de dolore epatis.habet troc.de raued.i.de reubarbaro:sed nō sunt in vsu.Mesue nō ponit cum quo liquore debeant fieri isti trocisci:sed ſm quosdaꝫ debent componi cum succo de eupatorio:ꝛ sic conficiunt̄.

Trocisci de spodio.℞.spodij.ʒ.iiij.rosarum rubearum.ʒ.vij.seminis portulace:succi liquiritie añ.ʒ.ij.confice cū mucillagine psilij:ꝛ fac trociscos.ʒ.i. ꝛ da cuꝫ succo mali granati:ꝛ alij addiderunt quatuor seminum:gūmi ara.draganti:croci añ.ʒ.i.ſ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0091-5

¶ Isti trocisci sunt in vsu: ⁊ maxime s̄m istā descriptionē ipse Mesue dicit. ꝙ debent fieri p̄dicti trocisci ex illis quatuor rebus. inferius v̄o ait. ꝙ alij addiderunt q̄tuor seminum. i. q̄tuor semina cōia frigida maiora. gūmi ara. dragantuꝫ ⁊ crocū: ⁊ sic debent fieri: q2 sunt multe efficacie. Auic. in 5° cañ. habet vnā descriptionē: ⁊ dicunt̄ troc. de spodio cum tereniabin: ⁊ sunt quasi ideꝫ. Rasis in 9° Almanso. in cap̄. de fluxu ventris: habet vnā aliā. ⁊ in decimo Almansoris. in cap̄. de febribus. ex quibus accidit frigus ⁊ calor similiter habet vnā aliā. ⁊ in eodē tractatu. in cap̄lo de febre ethica: habet vnam aliā: sed non sunt in vsu.

¶ Spodium s̄m Auic. in 2° cañ. est radix cannaꝝ adustarum. Auer. aūt in 5° colliget dicit. tñ baisir. i. spodiuꝫ. spodiuꝫ carbo est nodoꝝ harūdinū adustaꝝ. nos v̄o loco spodij vtimur osse elephātis cōbusto: de quo circa instās ait. spodiū os est elephātis cōbustū. elephas hꝫ ossa solida: vt sunt dentes: ⁊ illa non comburunt̄: sed ad diuersa officia ⁊ artificia seruant̄. sophisticat̄ sepe ex radice cuiusdā cāne combuste: qñq3 ex ossibus canis combustis: qñq3 ex marmore cōbusto: sed hoc nimis ponderosum est. vnde eligēdum est subalbidum ⁊ valde leue ⁊ grossuꝫ: q2 in puluere facile adulteratur: ⁊ vix cognoscitur.

Trocisci de spodio cū semine acetose. ℞. rosarū rubeaꝝ. ʒ. xij. spodij. ʒ. x. seis acetose. ʒ. vi. seminis portulace: seis coriādroꝝ infusoꝝ in aceto ⁊ torrefactoꝝ: ⁊ pulpe sumach añ. ʒ. ij. s. amili: assi: balaustiaꝝ berberoꝝ añ. ʒ. ij. gūmi ara. assi. ʒ. i. s. cōfice cuꝫ succo agreste.

¶ Isti troc. etiā in vsu sunt. Auicē. in 5° cañ. hꝫ troc. de spodio cum semine acetose: sed idem non sunt.

¶ Coriandrū est semen satis notū. Infusoꝝ in aceto. i. preparatoꝝ. modus terrefaciēdi coriandrū opꝫ calefacere patellam ad ignē. deinde supra semen coriandri ponat̄: ⁊ cū aliquo instrumento misceatur: ⁊ hoc facias tantū ꝙ sit bene torrefactum: ⁊ vtere vbi oportet.

¶ Gūmi arabicū s̄m Serap̄. ex auctoritate Dias. est gūmi qd̄ reperit̄ sup̄ arborē acatie: sicut alie spēs gūmi: ⁊ meli⁹ ex eo est illud qd̄ est ex hac arbore qd̄ est sil̄e vermiculis in figura sua: color eius est sicut vitrū clarū: ⁊ nō hꝫ lignū. Modū assandi ip̄m docet liber qui dr̄ Bulchasis in trac. 2°: ⁊ ei⁹ modus iste est. Accipiat̄ gūmi arabicū ⁊ frāgatur in frusta ad magnitudinē orobi: deinde accipiat̄ patella ⁊ calefiat: ⁊ auferat̄ ab igne: ⁊ ponat̄ sup̄ ea gūmi arabicū: ⁊ misceat̄ bene sine itermissione donec albescat: ⁊ si nō albescit p̄ma vice fiat iteꝝ: vt p̄us donec fiat albū. eodē mō de dragāto ac gūmi amigdalaꝝ dicendū est.

Trocisci de berberis. ℞. berberoꝝ: aut succi eoruꝫ spodij: succi ligritie: ⁊ seis portulace añ. ʒ. iij. rosaꝝ. ʒ. vi. spice: croci amili. i. amidi. draganti añ. ʒ. i. se. citrulli. ʒ. ij. s. cāphore. ʒ. s. cōfice cuꝫ tereniabin. i. māna.

¶ Isti troc. apud nos sunt in vsu. maxime s̄m istaꝫ descriptionē: q2 idē inferius describit vnā aliā descriptionē: sed ista est nobilior. Auic. in 5° cañ. hꝫ septē descriptiones que in vsu nō sunt. etiā Rasis 9° Almāsoris. in cap̄. de dolore epatis: habet vnā aliā descriptionē que nō est in vsu.

¶ Berberi apud Auic. in 2° cañ. noiant̄ amirberis: ⁊ apud Dia. vocant̄ oxiachātos. i. spina acuta: ⁊ est arbor q̄ in ptibus nostris iuxta aquas nascitur. eius fructus exp̄mitur: ⁊ fit ex eo vinū: quod apud herbaticos dicit̄ vinū de crispino. etiā apud modernos ex succo ipsius fit litiū: ⁊ s̄m multos hec est arbor mali granati syluestris que a Serap̄. darsisaban vocat̄. Sapientes habent hoc pro secreto.

¶ Citrulius est cucumer: cuius forma longior ⁊ maior est nr̄o: ⁊ sunt qui loco eius ponunt semina cucumeris vsualis. ille v̄o qui de nouo scripsit dicit seminis citrulli añ. ʒ. ij. s. ille textus huius tenebre est falsus. nam regula est inter medicos ac apothecarios: ꝙ ana significat duas vl̄ plures res esse acceptas: sed hic non intelligitur nisi semen citrulli. quapropter illa dictio ana non conuenit.

Trocisci de absinthio. ℞. rosarū absinthij: anisi añ. ʒ. ij. raued. i. reubarbari: succi eupatorij: assari: apij: amigdalarum amararum: spice masticis: ⁊ folij añ. ʒ. i. fac troc. cum succo endiuie.

¶ Isti troc. in vsu sunt: ⁊ maxime s̄m istam descriptioneꝫ. Auicen. in quinto canonis. habet duas descriptiones: sed nulla earum est eadem huic.

¶ Absinthiū s̄m Dia. est notū: cuius p̄babilius est ponticū ⁊ capadociū nascēs in mōtibus: vñ nomē accepit a terra. infra habent̄ due alie spēs. Pli. dicit plura sunt eius genera. sandonicū appellat̄ a ciuitate gallic. pōticum de pōto: vbi pecora illo pinguescunt. ⁊ ob id sine felle reperiuntur: neq3 aliud p̄stantius multū italico amarius: sed medulla pōtici pulcis: sed illud absinthiū: qd̄ hic intēdimus est absinthiū pōticū vel romanū vel cōmune: qd̄ satis est notū.

¶ Folium. i. malabatrum. raro inuenitur: sed loco eius ponimus macem: aliquando spicam.

Trocisci de eupatorio. ℞. tereniabin. i. manne succi eupatorij añ. ℥. i. rosaꝝ. ℥. s. spice. i. nardi ʒ. iij. raued. i. reubarbari assari. i. assarebaccare: anisi añ. ʒ. ij. s. spodij. ʒ. iij. s. fac troc. cum succo herbarum.

¶ Isti troc. sunt i vsu. Eupatoriū v̄o s̄m Guliel. placē. ⁊ circa instans est saluia agrestis: sed hoc vr̄ alienū a snia Dia. nam dicit ipse eupatoriū vocant greci radicē agrimonie: eo ꝙ diuretica sit valde: ēt s̄m eundem marubiuꝫ. q̄dam eupatoriū vocauerunt: sed moderni distinxerunt per herbas. Gal. 6° simpl̄. ingt. gafith. i. eupatoriū: sꝫ melius est dicere gafit: qd̄ idē est. Mesue ingt. ꝙ p̄dicti troc. debēt fieri cū succo herbaꝝ: sed nō specificat cū quo succo herbaꝝ fieri debeant: sed s̄m modernoꝝ opionē fieri debent cuꝫ succis qui fiunt ex q̄tuor herbis: ⁊ sunt p̄prie ille que igrediunt̄ descriptionē syrupi de biçantijs. ⁊ sunt iste endiuie ⁊ apij. ℥. i. lupuli ⁊ buglosse vel boraginis. ℥. s. ⁊ sil̄ misceantur: ⁊ fac troc. de eupatorio ⁊ alios. ⁊ quando nō habemus predictos succos loco eius ponatur syrupus de biçantijs.

Trocisci de aniso. ℞. anisi: eupatorij añ. ʒ. ij. semis anheti: spice: mastiq: folij. i. malabatri: absinthij: assari: apij: amigdalaꝝ amaraꝝ añ. ʒ. s. aloes. s. succotrini. ʒ. ij. confice cum succo absinthij ⁊ apij.

¶ Isti troc. sunt i vsu. ⁊ maxime s̄m istā descriptionē. Aui. in 5° cañ. hꝫ vnā aliā descriptionē que q̄si eadē est.

Trocisci alij de anisi: ⁊ sunt de decē medicinis. ℞. anisi. ʒ. iiij. masticis: spice: apij: absinthij romani: assari: folij añ. ʒ. i. amigdal̄. amaraꝝ. ʒ. i. s. aloes boni ʒ. ij. succi eupatorij. ʒ. iiij. cōfice cū decoctione absinthij.

¶ Istis trocis. vtimur sub noie troc. de decem medicinis: ⁊ noiant̄ de decē medicinis: q2 ibi nō ingrediunt̄ nisi deceꝫ simplicia ad numeꝝ. Auic. in 5° cañ. q̄si in fine. hꝫ troc. de decē medicis: ⁊ idē sūt. Opꝫ aūt scire ꝙ qñ doctor simpl̄r ordinat trociscos de aniso: de p̄a descriptione itelligi opꝫ.

Trocisci de lacca. ℞. lacce munde: succi liquiritie: absinthij berberis: succi eupatorij: raued. i. reubarbari: aristologie lō. costi: assari: amigdalaꝝ amararū: rub. tinctoꝝ: anisi: apij: sq̄nāti añ. ʒ. i. fac troc. de. ʒ. i.

¶ Isti troc. sunt i vsu: maxime s̄m istā descriptionē. Auic. in 5° cañ. hꝫ vnā aliā: sed eadē nō est. Rasis in 9° Almāso. in cap̄. de dolore epatis. hꝫ vnā aliā sed nō vtimur illa.

¶ Lacca v̄o est gūmi rubicūdū q̄ tincture fiunt. arbor ei⁹ est in arabia sil̄is arbori myrre. Dixerunt quidā sapiētes ꝙ lacca nō dꝫ poni in medicinis si abluta nō fuerit: ⁊ eius modū abluendi ostēdi supra in confectione dialacce: ⁊ de predicta decoctione possunt etiā fieri isti trocisci.

¶ Trocisci

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0092-1

Trocisci de terra sigillata ex inuentione nostra. ℞. sanguinis draconis: gūmi ara. añ. ramich. foliorum rosarum: ⁊ seminum caruz: amili: añ: spady: acatie: hypoqstidos: lapidis ematitis: balaustie: boli ar. terre sigillate: sebedenegi: coralli. s. rubei: charabe añ. ʒ. ij. margaritarum dragantí: papaueris nigri añ. ʒ. i. s. portulace: añe: cornu ceruí adusti: thuris: gallarum: croci añ. ʒ. ij. fiant trocis. cum aqua arnoglose.

¶ Isti troc. sunt in vsu. Terra sigillata ẜm Dias. ⁊ Auic. est terra rubea: sed hodie quidaz vtunť vna alia que est albi coloris: sed nō est tante virtutis. Serap. in cap. de terra sigillata ait. ꝙ est sigillū marinū: qdā sigillū laice vocant.

¶ Semen rose ẜm plurimū est illud semen: qđ reperiť in fructu cinosbati. Ioānes anglicus in capº de fluxu vētris in febre inquit. anthema. i. semen rosarum.

¶ Sebedenegi ẜm Aui. est semen arboris canapis: ēt Serap. in cap. de canape dicit. schedenegi est canapis. si autez repiť scriptū scedenegi sine h. nō est idē: ſʒ est lapis ematitis. Christophorus de honestis sup ħ passu dicit. ꝙ sedenegi est fumusterre: ſʒ ħ mihi non multū placet: qꝛ si diceret scebeteregi bene eēt fumusterre: sed cōpositor dicit sebedenegi: qđ est verū semē canapis: ⁊ sic debet poni.

Trocisci balandabal qui ponunť in iera Dermetis ⁊ in alys cōfectionibus loco collogntide. ℞. pulpe collogntide albe ⁊ leuis: ⁊ mūde a granis. ʒ. x. incidanť cuz incisorio incisione cōuenienti: ⁊ fricenť cum. ʒ. i. olei rosati. deinde recipe dragāti: gūmi: bdelly añ. ʒ. vi. infundanť cū aqua ros. ꝑ dies q̄tuor: ⁊ cōficianť colloquintida incisa cuz glutino eoꝝ: ⁊ fiant inde troc. ⁊ exiccenť in vmbra: deinde iterū teranť cōtritione bona: ⁊ iterū confice cū glutino eoꝝ: ⁊ fiant troc. ⁊ administrenť.

¶ Isti trocis. sunt in vsu sub nomine trociscorum Alandabal ⁊ sub noie trocis. de collogntida: ⁊ ẜm itentionē ipsius debēt poni de iera Dermetis ⁊ alys ꝯfectionibꝰ loco colloquintide: ⁊ sic generaliter faciunt apothecary.

¶ Gūmi. s. gūmi ara. quidā crediderūt sed nō recte ꝙ esset gūmi bdelly. s. lachrymū eius: quod non est.

Trocisci de sandal. ℞. triū sandaloꝝ añ. ʒ. vij. spody: seminū cucumeris: cucurbite: citrulli: portulace añ. ʒ. iij. rosaꝝ. s. rub. ʒ. vij. cāphore. ʒ. i. berberorū aut succi eius. ʒ. vi. boli ar. ʒ. iij. cōfice cū aq̄ portulace.

¶ Dos troc. nos nō habemꝰ nec sunt valde in vsu. Mesue hʒ duas descriptiōes: ſʒ ista est illa qua magis vtimur.

¶ Sādalus ẜm Serap. deferť ex sim: ⁊ est albū rubeum ⁊ citrinum: ⁊ idem Serap. ex auctoritate Isaac eben amrā inquit. sandalum est lignuz quod deferť ex sim: ⁊ species eius sunt tres. s. album rubeum ⁊ citrinuz: ⁊ omnes sandali competunt vsui medicine: ⁊ sic hic per trium sandalorū de illis tribus intelligitur.

Trocisci de cyperis. ℞. çinçiberis: heil. i. cardamomi maioris: nucis muscate: cubebe: macis: gariofilorum: gallie. s. muscate añ. auř. i. corticū citri: masticis: floꝝ squinātí: cyperi spice: cinamomi: emblicorū extremitatum myrti añ. auř. ij. ⁊ in alio musci charat. ij. confice cum melle passularum ⁊ fiant.

¶ Isti trocisci sunt in vsu. Cyperus ẜm modernoꝝ sniam: est iuncus triāgularis in pratis ac iuxta fossos repiť. Galenus in 7º simpliciū ingt. cyperi vtiles maxime sūt radices. Circa istans in caº de cypero ait. est aūt radix iunci triāgularis que in trāsmaritimis partibꝰ nasciť: eius radix cōpetit vsui medicine per annū seruať. Dalyabas aūt in tertio practice. scripsit suadū pro cypero. Differētia autē magna est iter cyperū cupressum ⁊ cyprum: qꝛ cyperus est iuncus triangularis: cupressus est arbor ex qua fiunt capsule sic odorifere: ⁊ gerit fructū dictū nux cupressi. Cyprus etiam est arbor que apud arabes alchāna vocatur. vnde oleū de alchāna: grece vo vocatur oleum cyprinum.

¶ Charates vel cherates siue chirat est pōdus sumptum a semine xilocaracte siue silica. Isido. dicit. silica vigesima pars solidi ē ab arbore suū vocabulū tenēs. charates oboli pars media est habens siliquā vnā semis. hinc latinitas semiobolū vocat. cherates āt grece latie silica cornu iterpretať. nos vo vocamꝰ chirat pōdus q̄tuor granoꝝ ordei.

Trocisci de capparibus. ℞. corticū capparis: semis agni casti añ. ʒ. vi. nigelle calamenti: succi eupatory: acori: amigdal. amaraꝝ: nasturty: armoniaci: folioꝝ ruthe: aristolo. rotūde añ. ʒ. ij. cyperi: scolopēdrie añ. ʒ. i. armoniacū dissoluať in aceto: ⁊ aliaꝝ rerū puluis cōficiatur cū eo: sunt qui duplicāt armoniacū: ⁊ est melius.

¶ Isti troc. apud nos sunt in vsu: maxie ẜʒ istā descriptionē Auic. in 5º cañ. hʒ vnā aliā descriptionē: ſʒ eadē nō est: sed vna descriptio que repiť apud Rasim in 9º Almāsoris. in cap. de dolore splenis: videť quasi eē eadem.

¶ Capparis ẜm circa istans cortices radices folia ⁊ flores competūt vsui medicine: debet colligi cortex in vere ⁊ in vmbra suspendi ⁊ desiccari: vel ēt ad solem per sex annos in multa efficacia seruať. Columella in libro de cultu hortoꝝ ait. Capparis ⁊ tristes inule feruleqʒ minaces.

Trocisci de charabe. ℞. charabe auř. vi. cornu ceruí: austi: gūmi. s. arabici: coralli adusti: dragantí: acatie: hypoquistidos: balaustie: masticis: lacce papaueris nigri: añi. añ. auř. ij. thuris: croci: opy añ. ʒ. i. s. fac trociscos cum mucillagine psily.

¶ Isti troc. sunt in vsu: maxie ẜm istā descriptionē. Rasis in 9º Almāsoris. in caº de mictu sanguinis ⁊ puris: hʒ vnaz aliā descriptionē: sed nō est in vsu apud nostros doctores.

¶ Charabe vel cacabre est gūmi arboris ẜʒ Aui. ⁊ Serap. dicte haur romi: ⁊ ẜm Diasc. est spēs populi arboris iuxta Rhodanū fluuiū nascētis: ẜm Simonē ianuēsem electrū est charabe: ⁊ est gūmi arboris dicte agiros: apud Diasc. ⁊ est spēs populi arboris. Isido. in cap. de pino dicit in fine. huiꝰ arboris lachryma electrū gignit. Bartho. mōtagnana: in cōsilio de regimie ardoris vrine per medicinalia dicit. administratio est troc. de charabe: ⁊ pprie illoꝝ q scribunť nono Almansoris. allegato cap. quoꝝ descriptio hec est. ℞. charabe gūmi arboris tremule: ⁊ est populus. ħ textus Bartholomei non videť securus. nam arbor tremula nō est ppls: ſʒ arbor mali granati syluestris: vt dicit Mattheus syluaticus. charabe aūt dr̄ quasi rapiens paleas.

¶ Corallus est arbor nascēs in mari: ⁊ eiꝰ spēs ẜm Aui. sunt tres. s. albꝰ rubeus ⁊ niger: ⁊ modus cōbustionis ipsoꝝ est: vt docet Bulchasis in tractatu p̄mo. ⁊ est iste. teranť coralli grosso mō: ⁊ ponanť in olla terrea: ⁊ ponātur in furno ꝑ noctem: si bene cōburuntur bene est: si nō aūt iterum ponantur donec comburātur ⁊ reseruentur.

Trocisci de alchechingi. ℞. granorum alchechingi ʒ. iij. seminis citrulli ⁊ albathechе: cucurbite añ. ʒ. iij. s. boli armeni: gūmi ara. thuris: sanguinis draconis: papaueris albi: amigdalarum amararum: succi liquiritie: draganti amili: granorum pini añ. ʒ. vi. seminis apy: charabe boli: iusquiami: opy añ. ʒ. ij. ⁊ fiant troci. da. ʒ. i. cū iulep: aut cum aqua mellis.

¶ Isti trocisci sunt in vsu: maxime ẜm istā descriptionez: ⁊ possunt fieri cū opio ⁊ sine opio ẜm voluntatē medicorū. Aui. in 5º cañ. hʒ duas descriptiones: sed nō sunt in vsu: ēt Rasis in libro diuisionū. in cura medicinarū vrine habet vnā aliā descriptionē que eadē nō est: nec est in vsu.

¶ Alchechengi vo est spēs solatri: sicut apparet apud Dia. in cap. de strigno. ⁊ ipsa est scđa spēs strigni. i. solatri eius granū inueniť in quadā re simili vesice rubicūdū: ⁊ est id

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0093-7

quod a nostris rusticis fiacho vulgariter dicit̃. Dalyabas
aũt in 4° ca.° de electione granatorum scripsit caquenegi
pro alchechengi. Simon ianuensis dicit. q̃ troc. diafisali-
dos sunt trocisci de alchechengi: quod non nego: nec affir-
mo: sicut ostensum fuit in filoantropos.

¶ Albatbeta siue batheca: vt apud Auicẽ. in scd̃o cañ. quid
sit cõiter ignoratur. Guliel. lombardus inquit: batheca est
q̃dã spẽs melonis: ꝛ si sic est ego existimo q̃ sit anguria: ꝛ
sine dubio sic est: sicut reperit̃ apud Guaineriũ in cap° de
terciana ꝯtinua: ꝛ eius cura. qui inquit. batheca est melon
magnus qui a venetis vocatur languria. Auençoar in cap̃.
de sabaphat. dicit. ℞. cucumeꝝ saracenoꝝ. i. anguriaruꝫ.
Simon ianuẽsis dicit. batheca arabica est melon magnꝰ
viridis qui anguria a quibusdã dĩ: ꝛ sic est ꝑm moderno-
rum opinionẽ: eius semẽ vsui medicine cõpetit.

¶ Bolus vel boli q̃dã falso putauerũt q̃ iste bolus nõ de-
bet hic ingredi: ꝛ dicunt q̃ est bolus ar. qd̃ non credit̃. naꝫ
supra in p̃dictis tro. hꝫ. ℞. boli. ar. ꝛ iferius iteruꝫ hꝫ boli:
qd̃ indicat: q̃ idẽ nõ sunt. Sapiẽtes vero exponũt q̃ boli sit
terra rubea qua vtunt̃ carpẽtarij ad signãdũ ligna. Auer-
rois in 5° coll. dicit. balmogra. i. bolus cum quo tinguntur
muri seu parietes. Iteꝫ aggregator Patauinus dicit. bolũ
. i. sinopodia vel macra lutum carpentarioꝝ: vel lutum pi
ctorum: ꝛ sic est: ꝛ hec terra est quã Auicen. vocat macra. ꝛ
apud Diasco. multa sinopodia: ꝛ apud Serap̃. dicit̃ sino-
podia: ꝛ sic si legis illa capitula videbis q̃ eadem sunt. ve-
rum moderni loco eius ponunt terram sigillatam rubeaꝫ:
quia existimant ipsam esse eius speciem.

¶ Opium succus est papaueris nigri: vt dictum fuit: predi
cti trocis. possunt fieri cum opio ꝛ sine opio. si sine opio fa-
cere volueris nõ diminuatur ex illa descriptiõe: nisi opiũ:
ꝛ tunc dicuntur trocis. de alchechengi sine opio: ꝛ debent
fieri cum aqua mellis.

Trocisci alchadicon in practica Mesue in cap̃. de
polipo qui fit in naribus. ℞. calcis nõ ex-
tincte: arsenici: citrini añ. ℥. ij. colcothar: floris eris: alumis:
scꝫ aluminis iameni añ. ℥. i. gallarũ: chachie: balaustie añ.
℥. ß. tere ea in mortario eneo. i. eraminis cũ aceto forti con-
tritione vltima vsq3 ad q̃nq3 dies: deīde fiant ex eis troc.
ꝛ cõseruentur in vase vitreo in loco frigido.

¶ Isti troc. apud nos nõ sunt in vsu. Ioãnes Serap̃. in ca°
de alcola dicit. calidicon sunt troc. facti cuꝫ arsenico: ꝛ ꝑm
Almãsorẽ dicunt̃ achali: qd̃ recipit. tamen Mesue in sua
descriptione nõ habet chali. verũ est q̃ vnam descriptio-
nem que reperit̃ apud Dinũ florẽtinuꝫ ingredit̃ chali. de
quo infra declarabo quid sit si deus voluerit.

¶ Calcis ꝑm Aui. in scd̃o cañ. per calcem significatur cine-
reitas corpoꝝ lapidosoꝝ ꝛ ostracoꝝ natura: illa q̃deꝫ quã
nõ tetigit aqua: ꝛ illa quã aqua tetigit cum remanet extin
cta duobus diebus aut tribus: tunc non adurit: imo calefa
cit: tamen abluta quidem est sicca ꝛc̃.

¶ Arsenicũ ꝑm Dias. nascit̃ in metallis vbi ꝛ sandaraca ve
rũ optimũ est latiores laminas habẽs: ꝛ aureũ colorẽ: ꝛ ve
nas separabiles a se vt separari videãtur mundũ sine sor-
ditie. tale in helesponto nascit̃: cuius genera sunt duo. vnũ
est equale supradicto ꝛ aliud fuscũ: apud Aui. sunt tria ge
nera. s. albũ: citrinũ ꝛ rubeũ. Album vero ꝑm modernorum
opinionẽ est arsenicuꝫ crystallinũ: rubeuꝫ est reçagala. citri-
num est auripigmentum vsuale: ꝛ omnia tria nota sunt.

¶ Colcotar apud Aui. in 2° cañ. in cap̃. de atramento: est vi-
triolũ citrinũ: ꝛ ibi ponit q̃ spẽs vitrioli sunt q̃tuor. s. col-
cotar. i. citrinum: calcadis. i. albũ: calcãtũ. i. viride. alsurit. i.
rubeum. Ioãnes arculanus in cap° de sebel dicit. colcotar
vstum. i. vitriolum romanũ: ꝛ hoc est notum.

¶ Flos eris ꝑm intentioneꝫ Simonis non est viride eris:
sed moderni generaliter loco floris eris ponũt viride eris.
Serap̃. in cap̃lo de çiniar inquit. çiniar. idest erugo eris si-
ue viride es: quod idem est. in cap̃lo vero de ere: ꝛ que ex eo
fiunt. docet modum faciendi florem eris: de quo infra in
emplastro apostolicon erit sermo.

¶ Cachie credo q̃ vult dicere acatie. nam Dinus ꝛ alij lo-
co eius habent acatie: ꝛ ꝑm modernoꝝ sentẽtiã est succus
prunellorum syluestrium: vt est notum.

Trocisci orobi in cap̃lo de vlceribus ꝛ vulneribus
gingiuaruꝫ. ℞. farine orobi quãtuꝫ volue-
ris: ꝛ misce cum ea tãtũ mellis vt confici possit ex eis sicut
pasta dura: ꝛ fac troc. ꝛ pone super laterem ꝛ mitte in fur-
num vsq3 dum maturant̃ bonã faciunt nasci carnem.

¶ Isti trocisci apud nos non sunt in vsu. Rasis in octauo
Almansoris. in capitulo de morsibus viperaruꝫ. hꝫ vnam
descriptionem trocis. de herbo: idest de orobo: sed eadem
nõ est: de qua infra. orobus: idest herbũ siue herba iudai-
ca. de ipso vide supra in electuario de orobo. Rasis in li-
bro de experimentis. in capitulo de medicinis: que ornant
facieꝫ dicit. q̃ orobꝰ dicit̃ carthena. Bulchasis docet mo-
dum faciendi amidum ex orobo.

Trocisci de gariofilis. in ca° de fetore oris. ℞. gario
filoꝝ corticũ citri: cyperi: spice: nucis mus.
suchelemese: xiloaloes idest ligni aloes: cinamomi: macis:
heil cubebe añ. ℥. i. musci chirat. i. fac ex eis trociscos: cum
aqua maloꝝ: ꝛ teneat in ore suo super cibum.

¶ Isti trocisci nõ sunt in vsu. Auic. in 3° ca.° de cura fetoris
oris. hꝫ descriptionẽ pillularuꝫ de gariofil. de q̃bus infra.
Gariofilus vel chariofilus est satis notus.

¶ Suchelemese. i. gallie muscate: sicut reperit̃ apud Sera
pioneꝫ. in proprio cap̃lo de gallia. Liber qui dicitur Bul
chasis in tractatu scd̃o inquit. modus faciendi troc. de gal-
lia: sed si vis facere troc. alios de such. idest gallia: ꝛ sic ara
bes dicunt q̃ such est confectio ex qua fit gallia vel ipsa
gallia: grecus vocat socum.

¶ Chirat est põdus granoꝝ. iiij. ordei: vt dictũ fuit. supra.

Trocisci de violis. in ca° de asmate. ℞. folioꝝ vio-
laꝝ mediocriũ in exiccatione ꝛ humecta-
tione. ℥. vi. turbith boni harũdinei. ℥. iiij. succi ligritie: tere-
niabin. i. mãne añ. ℥. ij. scamonee. ℥. ij. ꝛ fiant troci.

¶ Isti troc. sũt in vsu: maxie ꝑm istaꝫ descriptionẽ. sunt vero
ex hoib° q̃ faciũt troc. de violis ꝑm vnã descriptioneꝫ quã
idẽ in ca° de turbith ponit ex auc̃te Damech: sꝫ isti sũt no-
biliores. Rasis in lib° diuisionũ ca° de medicinis cholice.
hꝫ duas descriptiões: sꝫ nõ sunt eedẽ: nec in vsu sunt.

Trocisci nr̃i de agarico ꝑꝫ Pet. de ebano. i ca. de vo
mitu. ℞. agarici boni vigorati. ℥. v. çiçibe-
ris. ℥. i. salisgemme. ℥. i. ß. masticis. ℥. i. calami aro. ℥. i. ß. tur-
bith. ℥. ij. anisi. ℥. i. aceti. ℥. ij. fiãt ex eis troc. da cũ aq̃ casa.

¶ Isti troc. apud nos nõ sunt in vsu: maxie ꝑm istã descri-
ptionẽ. illa vero descriptio que est magis vsualis est vna de-
scriptio quã describit Mesue in libro de ꝯsolatiõe medi-
cinaꝝ. in p̃prio cap̃. de agarico. q̃ sic inq̃t. ꝛ Gal. dixit. fiant
troc. ex eo. s. agarico cum vino ifusionis çinçiberis in quo
puluis ipsius sepe submergat̃: ꝛ fiet op̃atio eius cõpleta: ꝛ
ex reb° sibi additis vigorãtibus ip̃m est spica: ꝛ aq̃ casei ꝛ
p̃prie sumpta ex capris. Gal. nõ ponit in ipsis salgẽma: sꝫ
gñaliter moderni addunt cũ ifusione çinçiberis paruꝫ sa-
lisgẽme: ꝛ fiunt inde trocisci: ꝛ ad minus debẽt fieri trib°
vicib°. ꝛ si p̃dicti troc. fiunt cũ agar̃. prauo: tũc illi trocis. in
colore efficiunt̃ nigri: ꝛ q̃ñ fiũt cũ agarico albo leui: ꝛ fran-
gibili ꝛ dulci in p̃mo gustu: tũc in colore sunt albi: ꝛ ẽt sunt
meliores. dicũt q̃dam diam esse inter trocis. de agarico ꝛ
agaricũ trociscatũ: sed medicoꝝ modernoꝝ opinio est ve
ra q̃ iter agaricũ trociscatũ ꝛ troc. de agarico nulla sit dif-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0094-3
DFG

ferētia: maxime si fiant ſm descriptionē quā dixi de mēte Gal. scias etiā si loco īfusionis çinçiberis addas oçimel: ꝛ facias ide trociscos: sic ꝑores: tūc vocaꝛ agaricuz trociscatum cū oximelle: cuius etiā est magnificata opatio. Democritus autē dicit ꝙ agaricus est medicina familie: quia ad singulas partes corporis cōmoditatem affert.

Trocisci de spica ſm Frā. de pedemō. i cap. de medicinis apatū stōchi. ℞. floꝝ squinanti: tapsie: ligni aloes: cinamomi: reubarbari aā. ʒ. iij. croci: myrre: apij: anisi: piperis: costi aā. ʒ. i. semis calami aromatici: spice nardi aā. ʒ. iij. bdellij: subatbidi. ʒ. ij. masticis: storacis lig de aā. ʒ. i. armoniaci. ʒ. ß. fiant troc. in pōdere. ʒ. i.

¶ Isti trocis. non sunt in vsu. Rasis in nono Almāsoris in caplo de dolore ꝛ apostemate stomachi. habet vnaz aliaz descriptionem: ꝛ fere eadem est.

¶ Spica. s. spica nardi: siue spica aromatica: siue spica auiū vt dicit Auicē. Macer inquit. Esse gradu ꝓmo calidā siccamqꝫ periti Testanꝛ spicā que dicitꝛ indica nardus. Isidorus. nardus est herba spicosa. vn̄ a grecis nardos tacos appellata: quarū alia indica: alia siriaca vocaꝛ: nō ꝙ in siria nascaꝛ: sed ꝙ mons in quo īuenitꝛ alio latere indiā spectat alio siriā. Gal. in 8° simpl. ingt. nardostochis. i. nardus spicatus siue spica nardus celtica similis aliquantuluz est ſm genus in virtute ꝑdictis. nardus oria que in thilaricis ꝛ piricis nominatur: generatur gdem in sicilia ꝛc̄.

¶ Tapsia dr̄ qꝛ ꝓmo in tapso insula īuenta fuit: arabes corrupte dicunt teffisie: vt apud Auicē. in scdo canon. ꝛ exponit qđ est gūmi rutbe agrestis: ꝛ ſm cōpositorē est setaragi: vt dicit in cap̄ de cura oppilationis splenis.

¶ Setaragi vō: vt dictū est i tripbera saracenica est biberidos. i. nasturtiū agreste siue senation. Rasis loco eiꝰ ibidē bꝫ xilocassie. i. cassie lignee. Tū vō considera q̄ opio Frācis. est ꝙ tapsia sit seitaragi: ꝛ opio Gentilis est. ꝙ sit cassia lignea. Credo ꝙ de ipsa nō īueniaꝛ certitudo gd sit: sꝫ bodie sunt qui loco eius ponūt cassiam ligneaz: gdā senation: quidā rutbā agrestem: vt dictum fuit supra in cōfectione anacardina conferens ad egritudines neruorum.

¶ Seminis calami puto ꝙ vult dicere calami aromatici. nam loco eius babet calami aromatici.

Trocisci de siliquis ſm eundem in caplo de tenasmone ꝛ medicinis eiꝰ. ℞. gallarū siliquarum nabati: fructꝰ tamarisci: thuris: balaustie aā. ʒ. i. gummi: scꝫ gūmi arabici: opij aā. ʒ. ß. fiant trocis. cum aqua pluuiali ponderis. ʒ. ij. ß. ꝛ vsui reseruentur.

¶ Isti trocisci nō sunt in vsu. Siliqua nabatia. i. septētrionali parte siue regiōe: ꝛ est fructꝰ lōgus ad siītudinē fabe magne: sed magis sunt lōgiores ꝛ grossiores: intus babent semē ad moduz cassiefistule: ꝛ bic fructus defertur de ianua ad nos: ꝛ vocamus ipm carobas. quidā vocant baçianas marinas: ꝛ eius arbor est spēs darsisaban. Isido. ingt. silicon quā latini corrupte siliquā vocāt. ideo a grecis tale nomē accepit: eo ꝙ ligni eius fructꝰ dulcis est. Serap. vocat ipsaz xilocaractā. Dias. siliquā. Gal. in 7° simpl. inquit. ceratonia. i. arbor xilocaracte. Siliqua etiaz est pondus ꝛ ponderat vigesimaquarta pars solidi.

Trocisci de alumine ſm eundez in capº supradicto. ℞. gallaruz: aluminis: acatie: balaustiarū: corticis granatoꝝ: succi bypoquistidos aā. partes equales: terantur ꝛ clysteriçentur cuz decoctione mediani corticis glandium balaustiaꝝ ꝛ rosarū: ꝛ fiant inde troc̄.

¶ Isti trocisci non sunt in vsu. Rasis in libro diuisionum. in capitulo de medicinis solutionis ventris babet vnam aliam descriptionem que eadem est.

¶ Aluminis ſm Diasc. spēs sunt multe: sed medicine tres sunt necessarie. s. rotūdū: scissum: ꝛ liquidū: rotundū dicitꝛ propter similitudinē çucchari. scissum. i. iamenū dictuz a vulgo de pluma: liquidū: idest de rocha vel lipparinū: qn̄ vō simpliciter reperitꝛ alumen de scisso itelligitur: vt dicit Mattheus syluaticꝰ. in caplo de alumine: ꝛ ꝑ alumē scissum intelligitur alumen dictum de pluma: qđ apud quosdam dicitur flore de preda: ꝛ quādo extinguitur ipsum in oleo facit lumen sicut bombax: ꝛ nō cōsumitur.

Trocisci de dactylis ſm eundē. in cap. de cura ethice febris. ℞. dactyloꝝ immaturoꝝ. ʒ. ij. spodij armeni. i. illius regionis aur. iiij. rosaruz. ʒ. vi. portulace citrulli: ꝛ est species cucumeris cucurbite charabe ana. ʒ. iiij. fiant ex eis trocisci.

¶ Isti trocis. apud nos nō sunt in vsu: dactyli ſm Auicen. ꝛ Pet. de crescētijs sunt fructus palmaruz. Circa instās ait. oxifenicia. i. fenicon indi vel dactyli: dactylus apud medicos venetos significat vnum bollum cassie.

Trocisci diarodon ſm Nicolauz. ℞. croci. ℈. ij. g̃. vij. cāphore. g̃. xij. rosarum viridiuz. ʒ. iiij. spodij. ʒ. ij. sandali rubei. ʒ. i. ß. g̃. vij. sandali albi. ʒ. i. g̃. xij. cōficiantur sic in marmorea pila recentis rose sine intermissione terantur: deinde ceterarum subtilissimus puluis spērū supponaꝛ: ꝛ cū sufficiēti rodostomate cōficiātur ad vltimum adbibeatur cāpbora: deinde troc̄. informētur ꝛ ad vmbram exiccentur: ꝛ vsui reseruentur.

¶ Trociscus ſm intētionem Nocolai est rotūda cōfectio: vt dictū fuit. Isti troc̄. repiunꝛ ēt in antidotario Mesue: sed nō sunt idē. ꝛ ꝑꝑ id ambe descriptiōes debēt fieri. naz ista descriptio Nicolai non dꝫ administrari: nisi solum in suis receptis: vt est in diamargaritō: ꝛ in diarodon descriptio. Mesue nō dꝫ admistrari nisi in receptis suis: sꝫ sunt gdā q faciūt vnā pro alia: ꝛ nō faciunt dr̄iam ponere troc̄. diarodon descriptiōe Nicolai i receptis Mesue ꝛ descriptiōe Mesue in receptis Nicolai: sꝫ recte nō faciunt.

¶ Rodostoma ſm cōpositorem est aqua roſ. quidam dixerunt ꝙ est mel rosatum: sed non credo: qꝛ idez in descriptione pillularum de cinoglosa inquit. tēmperentur cum rodostomate. i. cum aqua roſ. ꝛ sic est.

Trocisci diani ſm eundē Nicolaum. ℞. florū violarū albarū viridiuz. ʒ. v. amili. i. amidi. ʒ. iij. semis papaueris albi. ʒ. ij. ꝛ. ℈. i. balsami. ℈. i. reubarbari. ℈. i. semis plantaginis. ʒ. i. rodostomatis. i. aque rose qđ sufficit: confice ad modum precedentium.

¶ Isti trocisci ſm intentionem Nicolai dicunꝛ a violis albis que ibi ingrediuntur: ꝛ sic debent fieri de violis albis: ꝛ debent poni in diamargariton: ꝛ ꝑdicte viole apud Dia. vocantur leucis. nam leucos album interpretatur.

Trocisci idiocri ſm eundē. ℞. amomi. ʒ. i. cinamomi: croci: folij myrre: cassie. i. cassie lign. aā. ʒ. ß. spice. s. nardi. ℈. i. oppobalsami. i. succi balsami: costi: sqnā. calami aromatici: xilobalsami. i. ligni balsami: assari: fu. i. valeriāe aā. g̃. xv. maratri. i. feniculi: masticis aā. g̃. x. tamarisci. g̃. vi. vini ascalonis qđ sufficit. bec oīa tere cū vino albo: trociscos īforma: ꝛ cū fumo storacis sicca.

¶ Isti trocisci sunt in vsu: sꝫ nō multū igrediunꝛ in rubea trociscata ꝛ in sotira. Gilbertꝰ de anglia. in capº de cura artbetice ſꝫ magistros bꝫ vnā aliā descriptionē q̄ eadē est: ꝛ dicunꝛ idiocri a cōpositore q idiocritꝰ dicebaꝛ. Guliel. placētinus bꝫ vnā aliā descriptionē que eadem est.

¶ Uinū ascalonis ſꝫ cōpositorē est vinū optimū tēdēs parū ad rubedinē. Gilbertꝰ eodē loco bꝫ balcaloni. Guli. aūt ait. ꝯficianꝛ cū vino i q̄ dissoluta ē storax sicca. i. calamita.

Trocisci croci magnetis ſm eundez. ℞. croci. ʒ. iij. rosaꝝ amcos: myrre aā. ʒ. i. ß. xiloaloes. i. ligni aloes. ℈. ij. informentur cum aqua roſ.

¶ Isti trocisci sunt in vsu: qꝛ igrediunꝛ in rubea trociscata

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0095-8
DFG

⁊ dicunt a croco qui ibi igredit. Isido. ingt. crocū magna expressus aromatib⁹ crocini vnguēti atq; iformato sedimine in pānusculos fit: ⁊ iō sic appellat. Auic. in scdo cañ. inquit. crocoma est fex olei de croco. reperit etiā vna descriptio troc. croci magna: sed nō est eadē: ⁊ ambe debent fieri: sed vna igreditur in rubea trociscata: alia ingreditur in confectione diabyrundinis: vt ostensum fuit.

Trocisci diacoralli ƀm eundē. ℞. coralli rubei cinamomi: myrre: amomi: papaueris añ. ʒ. iij. squināti: croci añ. ʒ. ij. calami aro. xilobalsami. i. ligni balsami: cassie: folij masticis: fu. i. valeriāe: polij. i. polij montani: assari. i. assarebaccare: pedis columbini añ. ʒ. i. de illis oībus facto puluere cū vino tempera. ⁊ troc. pensantes solidos singulos in forma: ⁊ in vmbra sicca.

Isti trocisci sunt visuales apud illos q̄ facere volūt tyriacā q̄ fit de mēte Gal. Andromacus loco troc. diacoralli hʒ troc. alindaracaron. ipse Gal. in tractatu 7° meimir. in ca° de expuitione sanguinis hʒ vnā aliā descriptionē: sʒ nō est eadē: nec in tyriaca illa descriptio debet poni.

Amomū semē est minutū nigrū: qd̄ ab oriente defertur. Serap. in ca° de amomo dicit. ameuic. i. pes columbi: ⁊ est amomū. miror vbis Serap. nā in istis troc. igredit amomū ⁊ pes colūbin⁹. q̄ nō sūt idē. Uerū ē q̄ pedis colūbini sunt spēs q̄tuor: de q̄rū vna illaꝝ pōt dici q̄ sit amomū.

Pes vō colūbinus ƀʒ Serap. est amomū. ƀm vō modernoꝝ opionē est herba habēs folia rotūda: parua: diuisa in magnis ⁊ paruis icisuris: stipites ipsius sunt subtilis coloris: subrubei hñtes nodos raros: in q̄bus sunt duplicia folia: ⁊ semina tria vel quattuor vel q̄nque ɔiuncta in medio eoꝝ sicut acus. Hec apud nos nascit i vijs ac pratis Auerrois in q̄nto coll. dicit. elnegat. i. pes colūbinus est quattuor specierū ⁊ parū diuersificant vna ab alia.

Solidus est pondus ƀm compositorem dragme vnius cum dimidia: etiam exagium est idem. vnde exagiū a solido differt in nomine solo.

Trocisci de tyro ƀm eundē. iuenias tyros lōgitudine vnius palmi: oculos rubeos habentes: ⁊ linguā mobilem: ⁊ cornua in modū grani frumenti: caput ⁊ caudā tribus digitis mēsuratis abscinde medium: qd̄ remanet excoria: ⁊ itestinis proiectis optime dulci aqua laua: ⁊ sic coque donec spine a cornib⁹ separent: ⁊ spinis piectis caro in marmoreo mortario teratur ⁊ cōmisceat tantūdē de farina orobi: vel panis assi: ⁊ cum iure ipsoꝝ tēpera. ⁊ fac trociscos pensantes solidos singulos: ⁊ diligenter siccentur in vmbra: ⁊ vsui reseruentur.

Hos trociscos apud nos habemus in vsu.

Tyrus aūt est aīal: cuius forā est: vt dicit Nicolaus: eius spēs sunt tres. s. tyrus vipera ⁊ idria. Andromacus iuētor istius aīalis scripsit etiam de forma ipsius: ⁊ ait. q̄ tyriaca nō dī nisi a tyro serpēte. Aui. in q̄nto cañ. ponit troci. de viperis: ⁊ ibi describit formā vipere: ⁊ idē ē: de quo ifra Isidorus in cap. de serpētib⁹ dicit. vipera dicta qd̄ vi pariat. nā cū venter eius ad partū intumuerit catuli nō expectantes maturā nature solutionē corrosis ei⁹ laterib⁹ vi erumpunt cum matris iteritu. Lucanus. Uiperei coeunt abrupto corpore nati. Fertur aūt q̄ masculus ore inserto vipere semē expuat. Ex vipera aūt fiūt pastilli qui tyriaci vocantur a grecis. Nicolaus dicit. admisceatur cum tyro panis assus. Andromacus ⁊ Auicē. habēt tortellas. i. tortellas de feni: de cuius modo infra apparebit.

Trocisci de herbo ƀm Rasim in 8° Almansoris. in ca° de morsib⁹ viperaꝝ. ℞. seminis andachoche: aristologie rotū. pigami: farine herbi: oīuʒ añ. ptes eq̄les. ex istis tritis: ⁊ cū aceto cōmixtis fiāt trocisci: de q̄bus pōdus vni⁹ aurei cū vncia vini veteris i potu tribuat.

Isti trocisci nō sunt in vsu. Supra posita fuit vna descriptio trociscoꝝ de orobo. i. herbi: sʒ eadē nō est. herbū apō Aui. est herba iudaica: sʒ apud Dia. herbū est orobum.

Andachoche vel andachocha: vt apud Auicē. ⁊ Serap. est trifoliū: cuius alia est syluestris: ⁊ alia domestica: ⁊ alia est egypriaca: ⁊ fit ex semine eius panis.

Aristologia rotūda dī q̄ radicē rotundā habeat. Isido. ingt. aristologia dī q̄ mulieribus fetis optima sit. nā suppressa post partuʒ matricē bñficio vaporis expurgat: ⁊ sunt due spēs. vna est rotunda dicta ꝓpter q̄ rotundā radicem habeat. altera longa: q̄ longam radicem habeat. Dias. hʒ tertiam speciem que dicitur dermaticis.

Pigamū ƀm Gal. in 8° simplicium. est rutha syluestris. Macer in ca° de rutha: q̄si in fine ait. Pigamū i greca nostra: q̄ rutha vocat: sine dubio pigamū est rutha. nā greci pigamū ruthā dicūt. Itē circa istans in ca° de rutha ait. ruthe duplex est maneries. s. domestica ⁊ syluestris que pigamū dī: ⁊ eū inenit. Recipe pigami folia syluestris ponuntur cū semine: pigami semia collecta p q̄nq; annos ƀuant.

Trocisci muscati ƀm eundē in cap. de tremore cordis. ℞. masticis spice. s. nardi: xiloaloes. i. ligni aloes: cinamomi: gariofilorum: gallie muscate: nucis muscate: cubebe: cardamomi maioris: ⁊ ibelohe: corticis citri. oīum ana. pondus vni⁹ aurei: musci sextā. ʒ. i. ex istis oībus cū vino redolente conspersis fiant trocisci.

Hos trociscos nō habemus in vsu: supra habita est cōfectio gallie muscate Mesue: ⁊ cōfectio gallie muscate Nicolai: ⁊ ƀm illas descriptiones facimus.

Ibelohe vel ibeleuche est cacula vel cardamomum minus: ⁊ est illa qua nos pro cardamomo magr̄alr vtimur.

Trocisci de olibano ƀm eundē in nono Almāsoris. i ca° de passiōe cholerica. ℞. bolli corascení. i. cretensis insule: thuris amboꝝ añ. ʒ. x. cubebe: cardamomi añ. ʒ. ij. s. cāphore: gallie: gariofiloꝝ: oīum añ. sextaʒ ʒ. i. fiant trocisci pondere aurei vnius.

Hos trociscos nō hēmus in vsu. Rasis vō ingt. trociscoruʒ de olibano: sed nō hʒ olibanū. verū loco eius hʒ thus: qd̄ ideʒ est: tñ q̄daʒ admirant dicētes: si trocisci de olibano: ⁊ trocisci de thure sunt ideʒ. quare idē ponit ēt trocis. ⁊ thure. vñ ad hoc dico q̄ si doctor ordinat trociscos de olibano nō debēt itelligi troci. de thure. simili modo est dīa inter pillulas de raued: ⁊ pillulas de reubarbaro: sed moderni non habent cognitionem veram.

Trocisci de agno casto ƀʒ eundē Rasī. in 9° Almā. in ca° de dolore splenis. ℞. seis agni casti: seis tamarisci. i. carmeçit añ. ʒ. x. seis endiuie: seis portulace añ. ʒ. v. ex his fiant trocis. de q̄bus quotidie detur vnus cū syrupo acetoso de çucchoro: cui⁹ pondus sit. ʒ. iij.

Isti trocisci sunt in vsu multū apud nos. Francis. de pedemontium in caplo de cura oppilationis splenis hʒ vnaʒ aliam descriptionem que est eadem.

Agnus castus ƀm Serap. ex auctoritate Dia. sunt ei due species: ⁊ dī chistos: eo q̄ religiosi sternunt hanc plantam sub lectis ad refrenandā libidinē: ⁊ noīatur login propter duritiē virgarū eius: ⁊ est plāta in magnitudine arborum. nascit ꝓpe aquas: ⁊ in locis aquestribus. Gal. ait. id qd̄ administratur ex hac arbore in medicina sunt folia: ⁊ semen est factū ad moduʒ piperis: ⁊ ꝓpter id vocatur piperella. Auerrois in 5° coll. ingt. pentasuer dicitur a persis arbor habraā: ⁊ in latino dicitur agnus castus.

Trocisci de balaustijs ƀm Rasim in nono Almansoris. in cap. de fluxu ventris. ℞. gallaruʒ siliquarū: nabati: semis tamarisci: olibani. i. thuris: balaustie: omniū añ. partes equales: opij: gūmi ara. amborū añ. partem mediā: iformentur troc. pondere. ʒ. ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0096-4
DFG

¶ Hos trociscos nõ habemus in vsu. Aui. in 5° cañ. hꝫ vnã aliã descriptionẽ: sꝫ nõ est eadẽ. Ideꝫ describit Alexãder in cap̃. de troc̃. ad dissinteriã: ⁊ dissinteria.

¶ Balaustia vͦo apud Auic. in 2° cañ. est flos mali granati syluestris persici aut egypty. Aliud de ipsis capl'm facit in littera basceb. Dia. in cap̃. de malo granato dicit. agrestum aũt maloꝝ flores greci balaustion vocauerũt: sꝫ Gal. in 7° simpl'. dicit ꝫ in ca° de iulinar: qui sic ingt. iulinar est flos mali granati syluestris: sicut balaustia est flos mali granati domestici. nã iulinar apud arabes est balaustia. Dalyabas aũt gñal'r scribit. sine dubio balaustia qua apothecary vtunt̃: est flos mali granati domestici seu vsualis.

¶ Siliqua nabathia. i. illius regionis: ⁊ est faba maria vel baçiane maritime: vel charobie: vel charub: vel xilocaracta que idẽ sunt. Supra de ipsis dictũ fuit diffuse.

Trocisci de thure ꝓm eundem Rasim in nono Almãsoris. in capl'o de singultu. ℞. thuris. ʒ. 5. enule. ʒ. iy. mentbastri: foliorum rutbe sicce: amili. i. amidi ana. ʒ. y. seminis nemen. ʒ. iy. 5. informentur ex his trocisci pondere vnius aurei.

¶ Hos troc̃. nõ habemus in vsu. Dias. in ca° de thure ingt. thus est lachrymũ arboris: qδ grece libanus dı: qδ aũt de arabia deferẽ cãdidũ ẽ: qδ vͦo de idia subruffuꝫ: sꝫ vtrũqꝫ masculũ dı: est ⁊ tertiũ genus minutũ valde ⁊ ruffum: de quo mãnis maxie fit. ğ optimũ thus qδ masculũ dı subalbidũ est ⁊ rotũdũ. Isidorus thus masculuꝫ appellaẽ: eo ꝙ sit natura rotundũ in moduꝫ testiculoꝝ: gñaliter habetur opinio ꝙ olibanum ⁊ thus idem sint: ⁊ sic est verum.

¶ Nemen ꝓm Serap̃. in ca° de serpillo dicit. ꝙ nemen est serpillũ: sꝫ Aui. vel trãslator ipsi⁹ errauit in B in 2° cañ. vbi capl'ꝫ facit de nemen: ⁊ exponit ꝙ est sisimbriũ: qδ falsuꝫ est. Nã Ioã. arculanus in cap̃. de cura cephalee tam calide ꝗ̃ frigide dicit. ꝙ nemẽ est serpilluꝫ ⁊ nõ est sisimbrium.

Trocisci de myrra ꝓm eundẽ in nono Almansoris: in ca° de ꝓuocatione menstruorũ. ℞. myrre. ʒ. iy. lupinoꝝ optime tritorũ. ʒ. v. foliorũ rutbe: mẽthastri: pulegy: cimini: rubee: de qua tingiẽ: asse. serapini: opponacis añ. ʒ. y. iformenẽ troc̃. põderãtes. ʒ. y. ex qb⁹ deẽ vnus in die cũ aq̃: in qua semẽ iuniperi coctũ fuerit.

¶ Hos trociscos habemus multũ in vsu. Guliel. placẽtin⁹ in suo tractatu de cõfectionibus hꝫ vnã aliã descriptionẽ que eadẽ est. Bartholomeus mõtagnana in suo antidotario habet vnã descriptionẽ troc̃. optimorũ ad ꝓuocãdum mẽstrua: ⁊ est eadem. Nicolaus florẽtinus in sermone sexto. in capl'o de retẽtione mẽstruoꝝ preternãm ingt. dixit Almãsor. troc̃. de myrra: ⁊ ibi describit eius descriptioneꝫ que est eadẽ: nisi in vna re: de qua ifra ẽt Almãsor in libro diuisionũ in ca° medicinaꝝ menstruoꝝ ⁊ hemorroidaruꝫ hꝫ vnã aliã descriptionẽ: sed ꝓ̇ma est nobilior.

¶ Myrra latinum est: grecus smyrna dicit. ꝓm Auic. myrra est gũma currens super arborem in iameni que dimittitur donec congeletur. deinde colligitur sicut galbanum: ⁊ eius quidem alia est pura ⁊ alia adulterata. Melior est illa que ad albedinem declinat ⁊ rubedinem: nõ cõmixta ligno: ⁊ cuius arbor est boni odoris.

¶ Lupinus ꝓm Serap̃. ex lupinis sunt qdã q dicunẽ regales: ⁊ qdã sunt domestici: ⁊ domestici comedunẽ post eorũ elixationẽ: ⁊ ifundunẽ in aqua pluribus diebus.

¶ Rubea. s. rubea tinctoꝝ: ita hñt aly doctores. radix eius herbe est id qδ est iuuatiuuꝫ in medicina. Pli. ait. erithrodanis quã aliq erenthodanũ vocãt. nos rubeã qua tinguntur lane pellesqꝫ perficiunẽ in medicina vrinã ciet.

¶ Asse. s. asse fetide. nã Bartholomeus loco eius hꝫ asse fetide qδ idẽ est. In hac descriptiõe codices Nicoli floren. deprauati eẽ cernunẽ. nam vbi debent dicere asse. s. fetide scribiẽ hasce: qδ est thimus: sꝫ hic error manifeste cõprehẽdi põt eẽ scriptoris male itelligẽtis. debemus aũt ponere assam fetidã: ⁊ nõ thimũ. Rasis nõ ponit cũ quo liquore debeãt fieri. Bartholomeus dic̃. ꝙ debẽt fieri cũ decoctiõe sauine ꝓm artẽ. ⁊ sic apud nos gñaliter fit ex illa decoctione: etiã sunt q faciunt ipsos cũ aqua decoctionis rubee tinctoꝝ vel iuniperi: sed ꝓ̇ma est nobilior.

Trocisci de alcarmescit ꝓm eundem in libro diuisionum in capl'o medicinaruꝫ splenis. ℞. semis alfagradi: semis tamarisci: seminis endiuie añ. ʒ. iy. scolopẽdrie quartam vnius. s. dragme. fiant trocis. auẽ. y. sumatur cum syrupo acetoso.

¶ Hos trocis. nõ hẽmus in vsu. Rasis noiat troc̃. alcarmescit: sꝫ ibi alcarmescit nõ igrediẽ: sꝫ loco eius hꝫ semen tamarisci: qδ idẽ est. Aui. in 2° cañ. ingt. charmeçik est fruct⁹ tamarisci. etiã Serap̃. in cap̃. de tamarisco idem dicit. vnde trocisci de carmescit. idest de tamarisco.

¶ Alfagradi vel alfagdi est semen agni casti: sicut reperiẽ apud Galenũ in sexto de simplici medicina. in proprio capitulo de agno casto. ⁊ credo esse bene expositũ. nã agnus castus in ista materia multum valet.

Trocisci alindaracaron ꝓm Auicẽ. in qnto cañ. ℞. corticum radicis darsisaban. ʒ. vi. superioris squinanti. ʒ. xy. calami aromatici costi: xilobalsami. i. ligni balsami: assari: myrre: amomi poly. i. poli mõtani diuꝫ añ. ʒ. xxiiy. masticis emerucbit: ⁊ est alacoen alba. fu. i. valeriane añ. ʒ. vi. aristologie rotunde. ʒ. xx. reubarbari xilocassie. i. cassie lignee: ⁊ cinamomi añ. ʒ. x. spice inde foly. i. malabatri añ. ʒ. xvi. croci. ʒ. xy. teraẽ totuꝫ ⁊ cribelleẽ ꝑ se. ⁊ cõficiantur cum vino odorifero antiquo declinante ad dulcedinem: ⁊ fiant trocis. ⁊ exiccentur in vmbra: ⁊ cõseruentur sicut fit in trocis. de viperis.

¶ Hos trocis. habemus in vsu: maxime qñ facere volum⁹ tyriacã que est de mẽte Andromaci. Auic. ibi habet duas alias descriptiones: sꝫ hec est ꝓ̇ma: ⁊ est nobilior alys. naꝫ Ioã. Serap̃. Rasis. Guliel. placẽ. isti oẽs hñt ꝓ̇maꝫ descriptionẽ: sed lumẽ apothecarioꝝ vel versus tenebra scripsit tertiã descriptionẽ istius trocis. qui in vsu nõ est.

¶ Galenus autẽ loco troc̃. alindaracaron. i. Andromaci hꝫ troc̃. diacoralli. supra in tyriaca Auic. posui auctores q scribunt istã tyriacã: ⁊ in quo cap̃. describũt. Darsisaban ẽ cortex radicis arboris mali granati syluestris: sꝫ nec Auic. nec Gẽtilis cognouerũt certitudinal'r qd eẽt darsisaban. Ipse aũt Auic. in scdo cañ. ponit loco darsisabã fruct⁹ aliẽhac. i. xilocaracte: sed per illa verba nõ cognouit qd eẽt: ⁊ Gentilis credidit ꝙ per darsisaban itelligereẽ darseni. i. cinamomum: qδ nõ est. naꝫ Guliel. placẽtinus in ꝓ̇dictis trociscis ingt. ⁊ itellige ꝑ darsisabã arborẽ habẽtẽ spinas magnas: que appellaẽ spinũ albũ. Preterea Serap̃. in cap̃. de darsisaban dicit ibi. qδ est arbor granati syluestris: ⁊ hꝫ spinas. in fine cap̃. dicit igrediẽ in trociscis tyriace: ⁊ nominãt eũ in barbaria aldai. lumẽ malelucens ingt: ꝙ darsisaban est arbor cornuta vel nespilli: qδ est falsuꝫ. hec arbor apδ modernos dı crispinus siue amiberberis. i. spina acuta.

¶ Emerukit ꝓm itentionẽ Aui. est alacoen alba. Andromacus hꝫ amaracũ. Rasis hꝫ cotillã albã. Io. Serap̃. hꝫ coen rubeã. Gul. placẽtin⁹ hꝫ flores cotille albe: ⁊ dicit ꝙ appellaẽ anatellũ fetidũ. Gal. hꝫ amaricũ. Aui. in 2° descriptiõe hꝫ alacoen. in tertia hꝫ amaracon: ⁊ dicit ꝙ est alacoen alba: hic possum⁹ videre si Andromac⁹ cõpositor ⁊ Aui. volunt ꝙ ipsa sit alacoen: siue vchuen: vt apud ipm Auicẽ. in scdo cañ. quid aũt sit cõiter ignoraẽ. lumẽ malelucens hꝫ amaricũ ⁊ dicit ꝙ est maiorana: sed est falsum. Gẽtilis in tractatu de febrib⁹. dic̃ amaracũ eẽ maioranã ꝗ̃ dı vchuẽ: sed nõ est maiorana que dı sansucus. Matthe⁹ syluaticus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0097-0
DFG

dicit. alacoen. i. pes coruinus: qd est falsuz. nã pes coruinus est solutiu⁹: ⁊ alacoen nõ. nec est camomilla vt qdã putauerunt: sz veritas est ꝙ alacoen siue vcbuen: siue ptemon: vt apud Dias. siue matricaria idẽ sunt: ⁊ q mihi nõ credit videat bene ca. de vcbuen apud Auic. cum cap. de partemon apud Diasc. ⁊ cap. de matricaria apud Serap. ⁊ videbit ꝙ idez sunt. pterea vide ꝙ Nicolus florẽtinus in libro. 7. in cap. de apostematib⁹ emũctorioꝝ siue de bubonib⁹. dicit alacoen. i. matricaria: ⁊ sic est: ⁊ hec est illa que a lõbardis crispula vocaẽ: ⁊ sic ista in predictis troc. debet poni.

Trocisci squille ibidẽ opz vt eliganẽ de squillis humidis illa que est grauis: ⁊ nõ est magna: ⁊ nõ linias ipsaz cũ luto: qm̃ illud facit eã rancidã: ⁊ corrũpit ipsaz. imo linias eã cũ fermẽto: ⁊ assa eaz in olla: donec coquaẽ: aut in furno iaz calefacto: ⁊ extracto cinere ei⁹: aut in patella de terra: sup quã coqueẽ panis ei⁹. cũ ḡ extrahetur inde: tũc sumaẽ iterius eius lene: ⁊ teraẽ optime: ⁊ misceaẽ cũ eo farina orobi recẽs ẜm vtutẽ squille: ⁊ exit⁹ ei⁹. Andromacus vo miscebat cũ parte vna squille duas partes farine orobi: ⁊ alij eq̃lem mẽsurã. cũ ḡ pmixta est sqlla cuz farina orobi. tũc fac ex ea troc. subtiles: ⁊ vnge manus tuas: ⁊ facias ex ea troc. cũ oleo rosato: ⁊ exicca eos: ⁊ cõserua eos sicut dicã iferius in descriptione troc. de viperis.

¶ Isti trocisci sunt in vsu apud illos q faciũt tyriacam.

¶ Sqlla aũt ẜm Auic. est cepe muris: eo ꝙ iterficit muris. Rasis noiat pdictos troc. troc. sqlliticos: ⁊ vult ꝙ sumaẽ sqlla tpe messiuz: ⁊ opz ꝙ sqlla nõ sit minima neqz puissima. Ras ac Gulielm⁹ volũt ꝙ sqlle sit ps vna: ⁊ farie media. ẽt Aui. dicit ꝙ medici sui tpis accipiunt sqlle ptes. ij. ⁊ farine herbi ptẽ vnã: sz Andromacus dicit ʒrium. hoc est. ꝙ squille addere debemus duplũ farine orobi: ⁊ sic fit.

Trocisci de viperis eiusdẽ. accipianẽ vipere cũ est finis veris: ⁊ icipit estas: ⁊ si fuerit ver hyemale: dimittanẽ vsqzquo cõsequaẽ estas: ⁊ vipere quidez sunt serpẽtes capita hñtes plana q̃ sunt lata pprie apud pingratẽ colli minuti subtilis valde quoꝝ caude sũt curte strepitũ faciẽtes: ⁊ sonitũ in icessu: ⁊ istis qdẽ trocis cis non ꝯueniũt oẽs vipere. imo flaue. ⁊ de flauis femine: ⁊ eaꝝ signũ est ꝙ masculi in omni latere hñt vnũ dentẽ: ⁊ femine plẽs vno. ⁊ opz vt alienenẽ cornute ⁊ varie ⁊ aspides decliues ad albedinẽ: ⁊ nõ capianẽ ex piscinis ⁊ littoribus fluuioꝝ ⁊ aquaꝝ: ⁊ neqz petrose: qm̃ in eis sũt quercine faciẽtes sitim. imo capianẽ in loco lõginquo ab humorositate: ⁊ nõ capianẽ ille q̃ sunt debilis mot⁹: imo eliganẽ ille que sũt velocis mot⁹ hñtes caput eleuatũ: ⁊ opz vt nõ morenẽ cũ capiunẽ si põe est: ⁊ abijciaẽ a pte capitis ei⁹ q̃tuor digiti: ⁊ silr a pte caude ipsius: ⁊ ani ei⁹. ꝙ si cucurrerit ex ea sanguis plimus: ⁊ fuerit mot⁹ eius in illa dispõne plimus: ⁊ mors ipsi⁹ tarda: tũc erit electa. Et si fuerit parui mot⁹: ⁊ pauci sanguinis velocis mortis. tunc erit mala: ⁊ de signis eius iterũ est: vt sit mot⁹ eius velox ⁊ aspect⁹ ei⁹ aspectus audacie ⁊ psumptionis: ⁊ sit egressio fecis ei⁹ ex postremo caude ei⁹: cũqz mortua est: exhanẽ viscera ei⁹: ⁊ pprie fel ipsi⁹: ⁊ abluaẽ cũ aq̃ ⁊ sale ablutiõe exq̃sitissime facta. deinde decoquanẽ i aq̃ ⁊ sale. Et si cũ ea fuerit anhetũ nõ erit malũ in eo decoctõe discoquẽte cũ qua leuis fiat collectio carnis ei⁹ ab osse ipsius: mũdificeẽ ḡ caro ipsius ab osse: ⁊ pijciaẽ in mortario: ⁊ teraẽ bene: ⁊ pcipiaẽ illi q facit illõ vt odoret oleũ balsami: ⁊ silr iungat ipm sup digitos. cũ ḡ cõtrita est misceaẽ cũ tortellis ẜm descriptiões diuersas: ⁊ non eligaẽ supra descriptionẽ Andromaci: deinde fiant ex ea troc. minuti subtiles: ⁊ exiccenẽ in vmbra: ⁊ reponãtur in repositorio: ⁊ opz vt nõ cadat super eos radius solis oino: neqz ante exiccationem: neqz post ipsaz: sol nãqz destruit: ⁊ expoliat eos a virtute appropriata carnibus viperarũ iterficiẽte venena q̃ sunt ex morsione ⁊ ebibita.

¶ Isti trocisci sunt de vipera. i. de tyro: ⁊ sic ppter istã descriptionẽ istius troc. tyriaca deriuaẽ ab eis: qdã crediderunt qd trocisci de viperis nõ eẽnt troc. de tyro: sed errãt. nã Andromacus vult ꝙ vipa sit hõ: ⁊ vult ꝙ troc. de vipis sint troc. de tyro. eiusdẽ opionis est Halyabas: q dic ꝙ tyria debet esse in etate adolescens sexu femina nõ masculus. vide ẽt supra vbi posita fuit descriptio troc. de tyro. ꝙ sunt idẽ. Andromacus ⁊ Rasis melius ostẽdũt de forã vipere: q̃ Auic. Rasis in tractatu tyriace: inquit sumanẽ vipere femine que in hoc discernunẽ: ꝙ plẽs duob⁹ hñt dentes. masculi vo sexus duos tm̃ hñt dẽtes: ex qbus eligãtur ille tãtũ que ruffo vicinanẽ colori: ⁊ sunt cito mobiles caput frequẽter agitãtes: ⁊ que sunt bone habitudinis: ⁊ pingues: oculos hñtes rubeos: ⁊ capita lata. quarũ anus iuxta caudã iuenit: que in tpe veris colligãtur in eius. s. medio: ille tm̃ que in littorib⁹ maris moranẽ: aut in lacub⁹: vel in locis q̃ aq̃ salse vicina existunt. nequaq̃ accipianẽ. silr ait Andromacus. Nicolus florẽti. in libro. 4. in caplo de speciebus serpẽtũ ingt. ex eis est serpẽs paruus dict⁹ tyrus vel tyria: cui⁹ est q̃dã spẽs: que ẽt tactu occidit. vñ Gal. de tyriaca ad Cesarẽ ait. dictũ est de regina egypti que iterfecit seipsaz p ipositionẽ man⁹ sup tyriã: q̃ ipsa hora appositionis mortua est: ⁊ hoc volũtarie fecit: qr rex q inuaserat regnũ mittebat eã capere. ⁊ dixit Gal. ego vidi hãc tyriaz in alexãdria: ⁊ iterficere feci eã sine mora: ⁊ postea iterũ ait. de viperis ẽt malis repiunẽ alique apud nos: ⁊ ex istis sũt q̃dã curte ⁊ grosse dicte nr̃o idiomate scorçoni vel scurtij. Scias ꝙ pdicti tyri spẽs sunt tres. quaꝝ vna vulgari noie di vipera: alia di tyrus: alia hydria: i nostris partib⁹ bone raro repiunẽ. imo hodie reperiẽ serpẽs dictus scurtius q prõ tyro habeẽ: sed credo ꝙ hodie sint ex hoib⁹ q faciunt tyriacã absqz tyro: verũ tpe quo pdicti tyri nõ repiebanẽ collegiũ medicoꝝ venetoꝝ ordinauit vnã descriptionem trociscoꝝ q pñt poni in tyriaca loco troc. de tyro: sz meli⁹ est si possibile eẽt ponere de tyro. sed ad minus maluz est ponere illos trociscos: quoꝝ modus iste est. ℞. tortellarũ de seni. i. panis assi. ʒ. iiij. ʒ. farine orobi. ℥. xxij. ʒ. tormẽtille diptami añ. ℥. iiij. fiant trocisci ex eis cũ vino in quo infusum sit gũmi arab. ⁊ siccenẽ ⁊ reseruenẽ. Aui. dicit. misceatur cum tortellis ẜm descriptiões diuersas. Nicolaus loco eius hz panẽ assum. Guliel. placen. hz ibi tortellas: ⁊ dicit. p tortellas itelligas panẽ de frumẽto coctũ: vt possit conteri: ⁊ in quo nõ sit multũ fermẽti. imo vicineẽ pani açimo: ita ꝙ nõ habeat aliqd acetositatis i se. imo sit pfecte exiccationis teraẽ ille panis: vt alchool. i. subtiliter ⁊ reserueẽ. moderni nõ faciũt ipm ẜm illũ modum: veꝝ est ꝙ opz ꝙ ipse sit panis açimus: sz fit cũ decoctiõe masticis ac passularũ: sic ostẽdã ifra in emplo diafiniconis: si de⁹ voluerit.

Trocisci cochion administrati in metridato ibidẽ. ℞. passulaꝝ rubeaꝝ enucleataꝝ. ʒ. iiij. glotinis albotin. i. terbẽtine. ʒ. xxiiij. sqnanti: myrre añ. ʒ. xij. cinamomi: bdellij subalbidi: blacte biçantie: spice romane. i. celtice: cassie: mellilоti: cyperi: baccarũ lauri añ. ʒ. iij. calami aromatici. ʒ. ix. croci. ʒ. i. bituminis iudaici. ʒ. ij. ʒ.

¶ Hec descriptio est sabor filij sebel in qua est additũ bitumẽ iudaicũ: ⁊ in descriptiõe alia est additũ darsisabã: pondus. ʒ. ij. ʒ. ⁊ in descriptiõe alia sunt addite assari. ʒ. ij. ʒ.

¶ Isti trocisci de cochion sunt i vsu: apud illos q facere volũt metridatũ ẜm descriptionẽ cõem. Rasis ⁊ Gulielmus loco eius hñt tyriacã diffusio: ⁊ idẽ est. Aui. vo ingt. ꝙ hec descriptio est sabor filij sebel: in qua est additũ bitumẽ iudaicũ: ⁊ in descriptiõe alia darsisabã. ⁊ in descriptiõe alia assarũ. ista vo duo simplicia. Rasis ⁊ Gulielmus non hñt. Auic. nõ ponit modũ ipsos ꝯficiendi: sed Rasis ⁊ Guliel-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0098-6

DFG

mus dicunt. cōficianẗ sic. ea que mollificari possunt in vino veteri posita resoluanẗ donec liquida fiāt. alia aūt oīa trita ⁊ cribellata cū eis iunganẗ: ⁊ cū melle dispumato cōfecta ⁊ mixta reponanẗ. Gulielmus dicit. medicine eius cōfectionis p̄ter mel ⁊ vinū sunt. xiiij. hoc enim electuariū. s. metridatū sic cōfectū poniẗ in omni re loco auree alexandrine ⁊ adriani: q̄ ambe in antidotario Nicolai ponunẗ.

¶ Bitumē iudaicum. i. aspaltū. nam alij hn̄t loco eius aspaltum: qđ idem est. Dias. aūt inquit aspaltum. i. bitumen iudaicum: aliud aridum: aliud liquidum.

Trocisci de meçereon ibidē. ℞. anisi: seminis apij: calamenti hortulani: menthe: petrosellini: ameos an̄. ʒ. vi. opij: castorei: piperis albi ⁊ macropiperis: sinsibrij: myrre: absinthij an̄. ʒ. iiij. corticuȝ cassie. ʒ. xij. conficiantur cum melle: ⁊ fiant trocisci.

¶ Isti trocisci nō sunt in vsu. ipse Auic. hȝ vnam aliaȝ descriptioneȝ: sȝ hec ē nobilior. Sed dubitaẗ cur isti trocisci dicantur de meçereon cū illoꝝ descriptionē meçereon nō igrediatur: Ad hoc pōt dici vt qdaȝ ꝙ est nomen equiuocum: forsan enim significat nomen componentis. Rasis autem in nono Almansoris in cap̄. de hydropisi hȝ vnam aliam descriptionē: ⁊ ipse habet meçereon.

Trocisci de rubea ibidem. ℞. rubee. ʒ. xij. corticuȝ radicum capparis: aristologie longe: radicum ligritie an̄. ʒ. i. conficiantur cum syrupo acetoso: ⁊ informentur troc̄. ponderis. ʒ. i.

¶ Hos troc̄. non habemus in vsu.

¶ Rubea. s. rubea tinctoꝝ qdam vocant venaȝ tinctoruȝ. ⁊ diciẗ rubea: q2 radix eius est rubea. vnde ⁊ in colorando lanas adhibetur. Gal. in sexto simpliciuȝ. dicit falma. i. rubea. hec medicina est rubea qua vtunẗ tinctores. in septimo dicit. cocus vasicus. i. rubea tinctorum. hec medicina apud lombardos dicitur roxani vel roxa.

Trocisci de cuscute ibidē. ℞. seminis citrulli: seminis portulace: seminis alsechesabran an̄. ʒ. ij. suchaba. i. achātis: arabice bedoard. i. spine albe: fumiterre an̄. ʒ. iiij. draganti amili gummi ana. ʒ. i. ς. spodij turbith: seminis cuscute an̄. ʒ. iiij. tereniabin. ʒ. xxx. çucchari albusar. ʒ. xxx. croci. ʒ. ij. conficiantur cum aqua ⁊ melle ⁊ fiant troc̄. ⁊ administrentur.

¶ Hos trociscos non habemus in vsu.

¶ Cuscute vo est herba que inuoluiẗ circa alias herbas: sicut circa linū: ⁊ ꝓpter id a multis podagra lini dr̄. Serap̄. in cap̄. de cuscute. dicit ꝙ in latino vocaẗ tima. apud nos diciẗ a vulgo grengo. eius forma est sicut epithimi.

¶ Alsechesabrā vel scechesabrā. idem Auic. in scđo canon̄. hȝ cap̄. in littera. o. qđ dicitur oalmarā: sed nō declarat qd sit. Gentilis super isto verbo dicit. ꝙ est herba similis paritarie: neqȝ per id credo ꝙ Gentilis cognouerit qd sit: sed verū scesabran est oçimuȝ carmenū: sicut reperitur apud Serap̄. in ꝓprio cap̄. de oçimo carmeno: de quo supra est dictum in electuario qđ dicitur letificans.

¶ Zuccharū albusar apud eūdē in 2° can̄. habeẗ ꝙ est māna cadēs sup albusar: ⁊ est sicut frusta salis: ⁊ in ipso qdeȝ est cū abstersione ⁊ resolutione ponticitas ⁊ amaritudo: ⁊ de ipso aliud est iamenū albū: ⁊ aliud est agiçiuȝ ad nigredinē declinās. Aliud cap̄. facit de hausurū: ⁊ dicit ꝙ est arbor arabica armena: ⁊ est vnū de lacticinijs: ⁊ quidā dixerunt ꝙ desurū est q̄dā spēs iterficiens sedenteȝ in vmbra eius. ⁊ hec arbor videẗ hr̄e similitudinē cuiusdā plāte que apud Dias. vocaẗ taxus. sub cuius vmbra siquis dormiuerit aut sederit statiȝ supuenit piculū vite: sic dic̄ Auic. Serap̄. in cap̄. de çucchare describit formā çucchari albusar.

Trocisci stelle ibidē. ℞. myrre castorei: spice. s. nardi: cassie. i. cassie lignee: terre sigillate: corticuȝ mādragore an̄. ʒ. iiij. opij croci: costi: stelle: terre an̄. ʒ. v. papaueris albi. ʒ. vi. dauci anisi sisileos. i. sileris montani: semis iusqami albi: storacis liqde: semis opij an̄. ʒ. viij. ifunde gūmas in vino odorifero: ⁊ tere medicias: ⁊ cōfice cū eo: ⁊ fac troc̄. pōderātes. ʒ. ς. ⁊ exiccenẗ in vmbra.

¶ Hos troc̄. hēmus in vsu: sed nō multū. Jo. Serap̄. in suo antidota. hȝ vnā aliā descriptionē q̄ eadē ē. Etiā Bartho. mōtagna. in suo antidotario hȝ vnā aliā descriptionē que eadē est: sȝ sua descriptio in vno loco est falsa: credo tn̄ ꝙ h̄ fuerit errore scriptoris: ⁊ ifra ostēdā errorē vbi sit. Rasis in libro diuisionū in cap̄. medicinarū stōchi: ponit hanc eandē descriptionē. dn̄s Mesue in cap̄. de tussi hūida ait. Gal. trocisci cognominati assemus: ⁊ sunt trocisci stelle cōferūt tussi iuuamētū sublime. Mattheus syluaticus in littera t. ait. trocisci stelle: ⁊ antiqui medici nominauerūt eos aluirola canee hꝫ nō permittunt vitam recedere.

¶ Stella terre apud ipm̄ in 2° can̄. vocaẗ lutū samiū: ⁊ ibi ingt ex auc̄te Gal. nos vtimur eo ex h̄ qđ noiaẗ stella samia. Ego aūt dico ꝙ hoibus vr̄ ꝙ illud sit talk. veꝝ de talkiaȝ dixerūt veridici ꝙ ipm̄ iueniẗ in terra grecoꝝ: in isula cypri in 3° can̄. in ca° de cura sputi sanguis. iterū ait lutū samiū: ⁊ existimauerūt qdā ꝙ noiaẗ grece stella terre: ⁊ noibus noiaẗ plibus: ⁊ vr̄ ꝙ sit nomē altalk: ⁊ hec ē quā Dia. vocat gissamiā: ⁊ eligēda ē alba valde ⁊ leuis lingue adherēs leuis: ⁊ asp̱gēs se sup cartā: ⁊ fragilis q̄lis est quā multi colerion dicūt: duo sunt gn̄a eius: vnū qđ p̄dictū ē: ⁊ alterū qđ dr̄ aster placodes qđ est laminosuȝ: ambo vere vtutis sūt: aster vo placodes est dicta stella lata vel plana. Jo. Sera. ibidē hȝ stellā terre: sȝ Bartholomeus dicit troc̄. stelle: sȝ nō debet sic dicere. imo debet dicere stelle terre: ⁊ hāc terram multi moderni dicūt eē spēm gipsi: eius sititudine est vt alumē scariola: ⁊ hec terra a multis a vulgo i lōbardia talcho vocaẗ: ⁊ sic trocisci de stella terre sūt trocisci de talcho. idē Auerrois in 5° coll. dicit terra stelle. idest talch.

Trocisci de croco s̄m eundē in lib. 3° in fen. i. in ca° de cura sode calide absqȝ materia aut adustione solis ⁊ reliqs ex materia calida aut sanguinea. ℞. croci aur̄. vij. myrre aur̄. ij. expressionis agreste calcadis an̄. aur̄. i. ς. aluminis iameni. i. scissi siue de pluma aur̄. viij. colcothar aur̄. v. medicine iste bene puluerişate cuȝ vino pontico temperenẗ: ⁊ ex eis troc̄. informentur.

¶ Hos troc̄. non habemus in vsu.

¶ Alia descriptio repiẗ ēt in antidotario Bartholomei de mōtagna. q̄ eadē nō est. idē dn̄s Mes. i sua practica. i cap̄. de emigranea calida ingt. Alexāder: cōfectio troc̄. qbus fit linimētū ad emigraneā idē sunt: nisi in vna re: ⁊ hoc est qđ Auicē. nō hȝ gūmi ar̄. Mesue vo hȝ. in reliqs rebus idem sunt. Sed isurgit dubitatio ex eo ꝙ dn̄s Mesue dic̄ i practica sua i cura sode frigide hec verba formalia. eodē modo trocisci de croco dicti in antidotario: ⁊ tn̄ i antidotario nusq̄ȝ reperio illoꝝ descriptionē. tu igiẗ considerā. Mattheus syluaticus in ca° de calcitis dicit. Jo. Mesue in troc̄. de croco. ponit colcothar ⁊ calcadis. Gētilis in tractatu de febribus ait. troc̄. de croco. i. siep de croco nō inueniẗ propria descriptio: sed nescio cur hec verba ꝓtulerit.

¶ Crocus. i. çafarā. Isido. ingt. crocū dictū ab oppido cilitie qđ vocaẗ corītiū: q̄q̄ȝ ⁊ alibi nascaẗ: sȝ nō tātū vel tale quale in cilitia. vnde ⁊ a potiori parte nomē accepit.

¶ Agrestū aūt fit ex vuis imaturis: ⁊ pōt appellari onfantium. Dia. ingt. onfantiū est succus vuaꝝ albarū imaturarum que vue ante dies caniculares colligēde sunt. onfantium aūt pōt capi multis modis. nā pōt dici ꝙ onfantium est oleū qđ fit ex oliuis imaturis: etiā pōt dici ꝙ onfantiuȝ est succus expressus: vel liquor amarus ⁊ acerbus. vn̄ Gal. in libro dinamidiarum dicit. onfantium sic fit acinis vue

agrestis expressis: carnes ipsarum ⁊ nucleos in sole siccatos tunde: ⁊ fac puluerẽ: ⁊ erit onfantiũ: etiã fit ex fructu vitis imature. exprimit enim eius fructus anteq̃ matura sit: ⁊ succus inde factus inspissat ⁊ reconditur.

¶ Calcadis apud ipm in scdo cañ. in cap. de atramento est vitriolũ albũ: qdã crediderũt calcadis ⁊ colcothar idẽ ẽẽ: sed nõ recte: nã in istis troc. possumus certificari: q idem nõ sunt. verũ vnũ pro alio põt poni. Joã. Serap. in cap. de eruptiõe sanguinis ex matrice ingt q calcadis est calcantũ: cuius colo est viridis: ⁊ qñ antiquat calcadis fit colcotar. Joã. arculanus in caº de vngula ait. q̃tuor sunt spẽs vitrioli. s. colcothar qd ẽ citrinũ calcãtũ viride: calcadis qd est albũ: alsurit rubeũ: similr ait in cap. de atramẽto.

¶ Colcothar. i. vitriolũ citrinum apud ipm in cap. de atramento. Et idẽ dicit Nicolaus. Joã. arculanus in caº de sebel. dicit q colcothar est vitriolum romanum.

¶ Uinũ ponticũ. i. forte vel acutũ: nõ aũt di ponticũ a ponto insula: sed hic di ponticũ in sapore: ⁊ idem dñs Mesue loco eius habet vinũ forte aut acetũ: qd tãtũ valet.

Trocisci de elleboro in. iiij. tertij. in cap. de cura oppilationis accidentis in aure. ℞. ellebori albi auř. ij. nitri. i. salis nitri auř. xvi. croci auř. ij. cõstringant ⁊ terantur cum aceto: ⁊ fiant inde troc.

¶ Hos trociscos non habemus in vsu.

¶ Elleborus ẽm Mesue est barba alfugi: ⁊ eiº due sunt species. nã alius est albº: alius niger: ⁊ niger icolumio est albo. Gal. in libro ad Partenianũ dicit. velatrũ. i. elleborus. Auerrois in qnto coll. dicit. cdist. i. elleborus: qd nõ videt verũ sicut pz p Dia. ⁊ Aui. qui de vtroq̃ faciũt capla. elleborus vo apud teutonicos vocat velax. si det i potu de radice ipsius gallinis iterficit ipsas. de qua vide Sera. i caº de ello nigro: in fine ait. mesarugie. elleborus albus est fortioris operationis q̃ niger: ⁊ timo est ne ille q sumit elleborum incurrat spasmũ: ⁊ ipse occidit colũbos qñ infundunt fabe aut frumẽtũ in aqua in qua infunditur elleborus: ⁊ datur columbis aut pullis ad comedendum.

Trocisci de bdellio ẽm eũdẽ in libro tertio. in fen xiiij. in cap. de cura apostematũ durorum ℞. rosaꝝ tritarum. ʒ. x. spice aromatice. i. inde. ʒ. ij. myrre ʒ. i. costi. ʒ. i. ʃ. masticis. ʒ. i. amigdalaꝝ amaraꝝ. ʒ. i. ʃ. bdellij. ʒ. iij. terant medicine ⁊ dissoluat bdellium cum vino: ⁊ cõficiatur cũ eo medicine: ⁊ fiant inde trocisci.

¶ Hos trociscos nõ habemus in vsu. Ras i lib. diuisionũ in cap. de egritudinibº epatis hz vnã aliã descriptionem q̃ eadẽ est. bdelliũ vo est gũmi: qd satis notum est. Gal. in 6º simpliciũ inquit mochl. i. bdellium: due sunt eius species. vnũ est serbelina: ⁊ est magna ⁊ mollio altera: ⁊ eiº virtus est mollificatiua. altera vo species est arabica.

Trocisci de carta cõbusta in eodẽ libro. in fen. xvi. in cap. de cura excoriationis itestinoꝝ ⁊ vlcerũ. ℞. arsenici adusti. ʒ. x. corticis eris: aluminis iameni: gallarũ calcis que nõ est extincta oium añ. ʒ. xij. fiãt ex eis trocisci cũ succo arnoglosse. i. plãtaginis: quoꝝ vnusquisq̃ ponderet. ʒ. iiij. ⁊ parum ex eis administretur.

¶ Hos trociscos non hẽmus in vsu: dicunt aũt trocisci de charta: lz illoꝝ descriptionẽ charta nõ igrediat. idẽ vo in scdo cañ. de charta cap. facit. idẽ in cap. de papiro ait. q ex ipsa qdẽ fiũt charte: ⁊ ipsa qdẽ est i potẽtia charta: ⁊ qd ex ea adustũ est: est vehemẽtioris exiccationis. Dia. ingt. papirus. vñ charta alexãdrina fit vtile est. Serap. in cap. de burchdi dicit: burchdi est notũ: ⁊ ex eo fiunt carte: ⁊ vtuntur eo medici qñ volũt dilatare orificia fistularũ. idẽ Serap. ait. ⁊ kirtas qdẽ cõbustum est fortioris operationis q̃ burchdi cõbustũ. Etiã dic Gal. hec herba nõ administrat in medicina sola. idẽ Serap. infra ait. burdi vis. i. iuncus. hec vo plãta est q̃dã spẽs iunci in aquis nascẽtis: nõ autẽ itelligit de carta in qua scribimus q̃ de pãnis lineis fit: sz sapiẽtes credũt q hec sit q̃dã herba in qua arabes faciunt sextariola in qb[...] iuoluunt spẽs: ⁊ que est q̃daz herba viscosa nascẽs in p[...]trib. vñ Auic. pma q̃rti. tractatu scdo caplo. x. de curationibº febriũ acutaꝝ: sic ingt. ⁊ si domus est pximi tẽporis ex quo linita fuerit luto: ⁊ pprie illo in quo ponit loco palee cortum papiri: tunc est melius.

¶ Es apud ipm Aui. i 2º cañ. aliud est rubeũ ad citrinitatẽ declinans: ⁊ est alchabrusi: qd est melius: ⁊ aliud est rubeũ clarum: ⁊ aliud rubeũ ad nigredinẽ declinans: ⁊ est genus eris qd di talacon. Dia. Es vstum qd alij calcucecamenon vocant. Serap. inquit. in caplo de ere. Dicit Phs quidam faciunt ex ere vasa ad comedendum ⁊ bibendum in eis: ⁊ nocent eis valde: ⁊ hoc notum est.

¶ Troc. de cineribus. descriptio hoꝝ ab auctoribus nõ reperit: sed nostri medici clarissimi faciunt ipsos cõponere cũ speciebº electuarij de cineribº: quoꝝ descriptio est posita ex auctẽ Auic. ⁊ sic ordinãt. ℞. spẽrum cõpletarum electuarij de cineribus. ℥. i. cũ vino albo odorifero quantum sufficit fiant trocisci ⁊ siccent: ⁊ vsui reserua.

Trocisci alcadicon ẽm Dinum florentinum in suo tractatu de cõpõnibus. ℞. calcis viue. ʒ. i. arsenici rubei ⁊ citrini: chali acatie añ. ʒ. ʃ. oia hec trita conficiantur cum aqua que vocat pma: ⁊ in vsu reserua.

¶ Hos trociscos nõ hẽmus in vsu. ipse Dinus inferius describit vnã aliã descriptionẽ: sed eadẽ nõ est. cadicon vt dictũ fuit ex auctẽ Jo. Serap. sũt troc. facti ex arsenico: ⁊ ẽz Almãsorez dñr a chali qd recipit. Nicolus florẽ. in libº 7º in caº de medicina diminutiua carnis: siue corrosiua eius hz vnã aliã descriptionẽ q̃ est ex aucto. Gal. que eadẽ est.

¶ Arsenicum rubeũ. i. arsinagal. Nicolus loco eius hz auripigmentũ rubeum: credo q idem est: ⁊ per arsenicum citrinum itelligit auripigmẽtũ citrinũ: seu vsuale: ⁊ per arsenicum rubeũ itelligit arsenicũ dictum arsinagal.

¶ Kali. vel alkali: vt hz Nicolus est q̃dã plãta que in littoribº maris nascit similis vermiculari. i. semperuiue minori: pinguis ⁊ salsa: ⁊ de cinere ipsiº fit vitrũ. Serap. in cap. de vsnẽ ingt. vsnen est herba chali. Aui. i 2º cañ. de vsnẽ cap. facit ⁊ dicit. q est plurium spẽrũ: ⁊ subtilio eaꝝ est alba: ⁊ noiat stercus passerũ. nõ est vsnee: vt qdã crediderũt. naz vsnee est res collecta sup arbores glãdiũ: ⁊ alias arbores.

¶ Acatia ẽm Auicẽ. est succus alcharisti exiccatus. deinde in troc. mutatus: ⁊ melio ex ea est que est melioris odoris viridis declinãs ad nigredinẽ põderosio ⁊ durio. Mesue loco eius habet chachie: quod idem est.

¶ Aqua pma ẽm itẽtionẽ cõpositoris sic fit. ℞. calcẽ viuã ⁊ chali. i. herbã vsnẽ añ. ptes equales: ⁊ terant: ⁊ septuplũ pcedẽs ipsoꝝ ex aqua eius admisceat: ⁊ sepultũ precedẽs ibi moret quotidie agitando: ⁊ postea coletur ⁊ ex ea conficiant: ⁊ fiant troc. ⁊ reseruent. Nicolus loco eius hz capitellũ cõmune qd fit ex cinere fabaꝝ: ⁊ stipitibus eius: ⁊ calcis viue: ⁊ coletur ad modum lixiuij.

Trocisci de celidonia pro ruptorio leui ⁊ bono ẽm Bartholomeum montagnanaz in suo antidotario. ℞. succi radicuz celidonie: vrine pueri añ. ℥. iiij. calcis viue. ℥. ij. arsenici citrini. ℥. i. ruptorij de capitello: bulliant simul succus ⁊ vrina. deinde superaddatur calx: ⁊ coquat ad ignem lignoꝝ: vsq̃ ad cõsumptionẽ succi ⁊ vrine: ⁊ reliqua addant cum calce: ⁊ fiant trocisci.

¶ Hos trociscos nõ habemus in vsu. idẽ iferius describit vnam aliã descriptionez: quã vocat trociscos de celidonia cauteriçatiuos: sed idem non sunt nec in vsu.

¶ Celidonie vo ẽm Sera. in ca. de cucurma due sũt spẽs. s. maio ⁊ mino: ⁊ dicit q noiant B noie: eo q incipit apparere ante

rere ante

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0100-0
DFG

rere ante aduentū hyrundinū: ⁊ deſiccat̄ qñ recedunt: putāt aliq etiā ꝙ ſic noiet̄: ꝑpterea ꝙ qñ excecant̄ pulli hyrundinū: defert eis mater hāc herbā: ⁊ dat eā illis in cibū: ⁊ redit viſus hyrūdinib⁹: de q̄ ēt Joā. Anglicus in cap. de ſterilitate ingt. ⁊ eſt hic notādū ꝙ celidonia dı̄ q̄ſi celi donū: q2 ipſa aufert maculā oculoꝝ. ⁊ iō hyrūdo q̄rit eã qñ pulli ei⁹ nō vidēt: ⁊ matricē mūdificat cōceptionē preparat. hicteritiā curat ⁊ ſcabiē ſuccus ei⁹ ſuppoſitus curat ⁊ aufert. vñ verſus. Victericos p ſe ſanat celidonia. ſuccus
Iniectus oculis maculas diſrumpit eorum
Aufert: ⁊ cancros qualiſcunqȝ capiatur.
Maior vͦ celidonia eſt nota: minor eſt illa q̄ apō arabes memitē aut memite dicit̄. Leonardus de preda palea in cap. de formica ait. foliorum domini dei. i. celidonie.

❡ Capitellum vͦ apud nos vocat̄ aqua fortis ſaponarioꝝ. lixiuium eſt de quo fit ſapo: ⁊ eius compoſitio eſt diuerſa: ſed illud capitellū qō ibi ingredit̄ fit hoc modo. ℞. aque prime ſaponis lib. ij. bulliant lōga ebullitione vſqȝ ad cōſumptionē tertie partis. deinde addat̄ calcis viue. ℥. i. opij ℥. ß. ⁊ decoquant̄: deide addat̄ auripigmēti. ℥. ß. ⁊ reſerua: ⁊ de hac facias trociſcos de celidonia.

Trociſci de calcamēto ſm Hulielmū placentinuȝ in ſuo antidotario. ℞. eris vſti vitrioli: de quo fit encauſtrū añ. ʒ. vi. floris eris. ʒ. ij. ſalis armoniaci: baurach. i. ſalis rubei: ſeu aphronitri arſenici ſublimati añ. ʒ. i. ß. terantur ⁊ dimittātur ſic per hebdomadā: ⁊ fiant ex eis trociſci cum ſucco rutbe.

❡ Hos trociſcos i vſu nō habemus. Hulielmus noiat iſtos trociſcos de calcamēto. i. calcanto qō eſt vitriolū: de q̄ fit encauſtrū: ſed nō recte. nã hec ꝯfectio eſt ſiet̄ de calcanto: ſic̄ appēbit infra ex auc̄te Raſis: ⁊ videbis ꝙ idem eſt.

❡ Flos eris nō eſt viride eris ſm Simonē Januēſem. verum multi moderni loco eius ponunt viride es. Raſis loco eius habet ҁiniar. i. viride es: ſȝ opinio Hulielmi eſt ꝙ flos eris ⁊ ҁiniar idem ſint.

❡ Arſenicum ſublimatum ſm quoſdam eſt argentuȝ ſublimatuȝ. Liber qui dicitur Bulchaſis in libro primo docet modum ſublimandi arſenicum. vide ibi.

Trociſci de ſcolopendria ſm Nicolum florentinū in lib⁰ quinto. in cap. de oppilatione ſplenis. ℞. ſcolopēdrie: hyſſopi: praſſij. i. marubij: fructus tamariſci. i. carmeҁit: corticum radicum capparis añ. ℥. ß. ſeminis agni caſti: ſeminis rutbe: gentiane: ariſtologie rotūde: florū geneſtre añ. ʒ. ij. ß. armoniaci diſſoluti in aceto. ʒ. i. ß. cum quo reliqua componant̄: ⁊ fiant trociſci.

❡ Iſti troc. in vſu nō ſunt. Joā. Serap̄. in ſuo antidotario: habet vnam aliam deſcriptionem: ſed eadem nō eſt.

❡ Scolopēdria vt pluries dictū eſt: eſt lingua ceruina.

❡ Geneſtra eſt frutex oibus nota: exiſtimant quidā ꝙ hec apud Diaſ. dı̄ ſpartus: eius ſemē affert̄ in folliculis ſic̄ faſeolus. Hal̄. in 8⁰ ſimpliciū ait. ſpargamū. i. geneſtra: infra de ipſa apparebit melius in vnguēto geneſtrato.

❡ Armoniacū gūmi eſt ſatis notū. Hal̄. in 8⁰ ſimpliciuȝ inquit. armoniacū eſt gūmi daltala: qō eſt vnū ex gūmis arboris. ideȝ in libro ad parthenianū ait. armoniacū eſt q̄ſi lachrymum herbe: que grece aſilius appellatur.

Trociſci de cicadis ſm eundē in eodē libro. in ca⁰ de cura lapidis per potionē. ℞. millij ſolis: pentafilonis: ſeis vrtice: nucleoꝝ ceraſoꝝ: ſeminis naſturtij: petroſellini. alexandri. i. macedonici: tartari: vini albi añ. ʒ. ß. ſanguis hyrci: cicadaruȝ añ. ʒ. iij. galange. ℥. i. olei muſcellini: ⁊ nardini. i. de ſpica nardi: ⁊ balſamini añ. ʒ. i. ß. ſucci ſaxifragie. ʒ. iij. miſce: ⁊ fiāt trociſci: ⁊ ſiccent̄ in vmbra. Hos trociſcos non habemus in vſu.

❡ Cicade ſunt quedam aialia de qbus ſupra dixi: ex intentione Iſidori ac alioꝝ. Hic vͦ volo dicere de mente Plinij ꝙ cicade nō naſcunt̄ in raritate arboruȝ: idcirco non ſunt cirenis circa oppidū: nec in cāpis: nec in frigidis: aut vmbroſis nemorib⁹: eſt q̄dā ⁊ his locoꝝ dı̄a in mileſia regione paucis ſt locis: ſȝ in cefalenia nimis: qdā penuriā eaꝝ: ⁊ copiā dirimit: at in regio agro ſilent oēs. vltra flumē in locis canūt. pēnaꝝ illis nã q̄ apibus: ſȝ pro corpe ampliores.

❡ Urtica eſt herba ſatis nota. Diaſc. dicit acalifex: ſiue vt alij ignida latine dı̄. vrtica ei⁹ altera maior que ⁊ vſualis eſt: ⁊ ſimplex cum tenui ſemine ac folijs minutis aſperis. altera agreſtis eſt denſiorib⁹ folijs atqȝ latiorib⁹ nigrioribus. Etiā Auic. in ſcḋo cañ. ait. caliſe. i. vrtice: eſt etiaȝ alia vrtica dicta mortua. ⁊ hec apud modernos dicit̄ angelica ſeu archangelica. ⁊ eſt alia dicta vrtica mora: cui⁹ folia magna ac nigriora ſunt: ⁊ hec dicitur milemorbia ſiue herba ficaria: ſed a latinis dicitur ſcrofularia.

❡ Tartarum generatur in vino in fundo: ⁊ lateribus vegetis: ⁊ eſt fex vini vel aceti. Concoregius in caplo de ſurditate in ſpeciali. inquit. tartari qō adheret in parietibus vegetis intrinſecis. hoc notum eſt.

❡ Sanguis hyrci. de ipſo dictū fuit. Nicolus nō dicit hic ſi dȝ eſſe ꝑparatus aut nō. ſed in h̄ eſt regula ꝙ ip̄m nō opȝ adminiſtrari in aliqbus medicinis ſi ꝑparatus nō fuerit: ⁊ modus eius eſt multiplex. ſupra dixi de ipſo in electuario de cinerib⁹ ſm intentionē pluriū doctoꝝ. etiā hic iteꝝ volo oſtēdere de modo ipſius ex auc̄te Jo. Serap̄. in cap. de illis in qbus generat̄ lapis: ⁊ magnificat̄ qui ſic inquit. medicamen cū ſanguine hyrci ad dolorē renum ⁊ lapideȝ ⁊ nō eſt ei ſimile: ⁊ eſt mirabile: ⁊ modus eius iſte eſt. quādo incipit vua denigrari ſumat̄ olla noua a figulo: ⁊ fundatur in ea aqua: ⁊ ferueat donec auferat̄ ab ea terreſtreitas. deinde decoletur hyrcus: ⁊ accipiat̄ ex medio ſanguis qui currit ex eo in ollaȝ: ⁊ non accipiatur primus ſanguis: neqȝ poſtremus eius: ⁊ dimittamus ip̄m donec coagulet̄: deinde icidamus ipſuȝ in paruas partes eo exiſtēte in cōcauitate olle: ⁊ cooperiamus ipſuȝ cū rheti ſtricto: aut cuȝ pāno ſubtili raro: ⁊ dimittamus ipſum ſub celo donec recipiat radios ſolis ⁊ lune: ⁊ dimittamus ipſuȝ donec exiccet̄ bene: ⁊ caue ne veniat ei humectatio ex rore. deide teratur multū: ⁊ ſeruet̄ ⁊ detur ex eo coclearīū vnū cū decoctione dulcis aque. Idē Jo. Serap̄. ait. ⁊ ſm illud qō dixit Filagri⁹ in plurimo ſermonū ſuoꝝ neceſſe eſt vt ſit hyrcus iuuenis in etate ſua ex eis qbus aduenerunt q̄ſi q̄tuor anni: ⁊ ꝓiciamus in h̄ medicamine foliū indū: ⁊ amomū ⁊ ſpicā: ⁊ q̄ ſunt illis ſimilia donec aromatiҁet̄ odor eius.

❡ Oleū muſcellinū a muſco dictū eſt: deſcriptio vͦ ipſius ſm quoſdā ſapientes reperit̄ in antidotario Hal̄. qō apud nos nō eſt: tamē deſcriptio infra apparebit. quidā modernorum crediderunt: ꝙ oleum balaninum. i. de granis de heen eſſet oleum muſcellinum: ſed non recte.

Trociſci affodilloꝝ ſm eundeȝ in libro ſeptimo. in cap. de medicina diminutiua carnis ſiue corroſiua ei⁹. ℞. ſucci radicū affodilloꝝ. ℥. ß. calcis viue. ʒ. ij. auripigmēti. ʒ. i. ꝯficiat̄ ⁊ exiccent̄ ad ſolē ī mēſe auguſti.

❡ Hos trociſcos in vſu nō habemus. dñs Magiſter Petrus argillata in caplo de medicinis corroſiuis hȝ vnam aliā deſcriptionē. ⁊ idem eſt Affodillus circa inſtans affodillus eſt centū capita: cuius radix cōpetit vſui medicine. idē dic̄ Petrus de creſcē. ſȝ vterqȝ falſuȝ dicūt dicētes ꝙ affodillus ſit cētū capita. nã ſi vis videre certitudinē. vid̄ in antidotario Hal̄. in quodā antidoto: qō icipit. antidotū qō facit epilepticis. ⁊ ibi hȝ cētū capita ⁊ affodillos: qō nō eſſet ſi eēnt ideȝ. veritas aūt eſt: affodillus eſt herba dicta apud nos porrago ꝑp ſilitudinē folioꝝ: ⁊ ſm Papiā affodillus herba: quā latini albuciā vocāt: ⁊ cētū capita ē vna

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0101-6

spēs iringi: sicut patet apud Serap. in suo cap. de iringo.

Trocisci de calce in eodē libro: ⁊ in eodem cap. ℞. calcem viuam puluerizatam: ⁊ cōmisce cum melle: ⁊ cōmixta in olla noua: pone in clybano: ⁊ dimitte donec comburatur: ⁊ vsui reseruetur.

¶ Hos trociscos nō habemus in vsu. Petrus argillata in capitulo de medicinis corrosiuis: habet vnam aliam descriptionem que eadem est.

¶ Calx sm Gulielmum placentinum per calcem significamus cinereitatem corporum lapidosorum: ⁊ ostracorum extinctam: ⁊ non extinctam. Auerrois in qnto col. inquit. almura. i. calx viua: ⁊ est calx lapis decoctus.

¶ Superno numine ducti compleuimus sermonem in sectionem trociscorum prolixam aliquantisper. verum compendiosam supra modū. Erit vero nūc sermo noster circa distinctionem sief. sm mentem diui Jo. Mesue ⁊ Rasis.

¶ De sief sm sententiam Mesue ⁊ Rasis.

Sief citrinū Mesue in sua practica in ca° de obthalmia ℞. climie lote. deīde aduste ⁊ extincte ī lacte mulieris. ʒ. viij. ceruse lote. ʒ. xvi. croci ʒ. iiij. opij. ʒ. i. dragagāti. ʒ. ij. aque pluuialis: qd sufficit vtere cū albumine oui.

¶ Sief vero apud nos est cōfectio ocularis formata ad modū nuclei dactyli que fricatur sup cotē cum aliquo liquore cōuenīēti. hanc medicinam quidam colirium vocant.

¶ Climia seu cadimia: vt apd Dias. dr̄ q bona est cypria ⁊ botryriades: ⁊ que spissa fuerit. Serap. cap. de climia ingt. q eius spēs sunt due: est lapis repertus in cypro in cursib° aquarum: ⁊ est petrosa: ⁊ melior alijs spēbus climie: ⁊ alia generatur in fornacibus: ⁊ aggregatur in tecto fornacis qn̄ purgatur es: ⁊ generatur ex ere qn̄ ponitur in fornace: ⁊ liquefit: nam resoluitur fumus ab eo: ⁊ adheret parietib° fornacis in tecto eius ⁊c. sm Modernorum opinionē climia est fuligo: vel fumus qui adheret superioribus partib° fornacis in purificatione auri vel argēti: vel aliorum. vnde dr̄ climia auri vel argēti: de qua vide in 2° can̄. Auicen. qui capi. de vtraqz facit. ille lapis quem dicit Serap. credo q sit lapis dictus a vulgo calamina: seu calaminaris: de quo tingitur es.

¶ Modus autem lauandi climiam: ⁊ adurendi habetur in libro qui dicitur Bulchasis in libro p°. in cap. de modo preparandi katimiā. i. thutiam. nā climia est spēs thutie: ⁊ preparatur sicut thutia. etiā Serap. in cap. de thutia hz modum lauādi thutiā: ⁊ dicit. abluitur sic climia: lauatur etiā thutia similiter: ⁊ in ista materia lauatur ipsa cum aqua rosata.

¶ Cerusa. i. biacha que satis est nota. de modo abluēdi docet seruitor in suo p°mo lib°. ⁊ eius modus iste est. tere cerusam in aqua sepe: ⁊ proijce supra aquā sepe. ⁊ fiat hoc sepe tādiu q nō appareat super aquā aliqd putredinis. deinde collige: sicca ⁊ reserua: ⁊ bona cerusa est: que multū est candida: ⁊ partes eius sunt de se clare: ⁊ quādo tangis eam digito inuenies partes eius lenes sine asperitate.

Sief rosatū ibidē. ℞. foliorum rosarum. s. rubearum. ʒ. xv. croci. ʒ. viij. opij. ʒ. ij. spice inde. ʒ. ij. gūmi ar. ʒ. viij. aque pluuialis quantū sufficit.

Sief albū Rasis in 9° Almanso. in cap. de obthalmia. ℞. ceruse ablute. ʒ. x. sarcocolle grosse. ʒ. iij. dragāti. ʒ. i. opij. ʒ. s. fiant ex eis forme lenti siles.

¶ Istud sief apud nos nō est multū in vsu. ⁊ ei° modus est duplex. vz. q ipm possumus facē cū opio ⁊ sine opio. si cū opio facere voluerimus addatur de opio in pōdere: vt dicit cōpositor: si autē sine opio facere volueris nō ponitur aliqd opij. Mesue i cap. de obthalmia hz mltas descriptiones. quarum vna ē descriptio filij Zacharie q̄ eadē est nisi i vna re. ⁊ hō est q Mesue hz amilū. Rasis vero nō. in reliqs sūt idem.

¶ Sarcocolla sm Auic. est gūmi arboris spinose: ⁊ in ipsa est amaritudo. ⁊ melior ex ea est illa q̄ ad citrinitatē declinat. ⁊ est similis olibano. i. thuri. medici nr̄i dixerūt q hāc medicinā in colirijs nō opz ponere si nutrita nō fuerit in lacte asine. Et eius modus iste est. Accipe de sarcocolla bona alba grossa: ⁊ pone eā in vase vitreo amplioris orificij. ⁊ mulge sup eā lac asininū in quātitate pauca ne infundatur in ea: ⁊ liquefiat: sed remaneat sic. ⁊ pone subito in sole: vt cito desiccetur: ⁊ qn̄ erit sicca: opz vt iterum mulgeas sm quātitatē poris. ⁊ semp caueas ne cooperias eam lacte: ne acescat lac anteq̄ desiccetur ⁊ destruatur. ⁊ fac ita quater. ⁊ cum hoc feceris sicca bene: ⁊ conserua: ⁊ si nutrire volueris in lacte mulieris eadem forma ⁊ modo facias.

Sief de thure sm eundem in nono Almāsoris in cap. de vlceribus oculorum. ℞. armoniaci: sarcocolle an̄. ʒ. s. thuris. ʒ. x. croci. ʒ. ij. conficiantur cum mucillagine fenugreci: ⁊ fiant ex eis sief.

¶ Istud sief non est valde in vsu. Mesue in capitulo de vulneribus ⁊ vlceribus oculorum habet vnam aliam descriptionem que eadem est.

¶ Thus vero est olibanū de quo supra in troc. de olibano.

Sief de plūbo sm eundē in eodē cap. ℞. plūbi adusti antimonij: tucie ablute calcucecumenon: gūmi ara. draganti an̄. ʒ. viij. opij. ʒ. s. terantur: ⁊ cū pāno sericino. i. de serico qui sit subtilissimus cribellentur ⁊ conspergantur ex aqua pluuiali: ⁊ fiant ex eis sief.

¶ Istud sief in vsu non est. Mesue in cap. de vulneribus ⁊ vlceribus oculorum habet vnam aliā ex auctoritate filij Zacharie. i. Rasis que eadem est.

¶ Plumbum species est antimonij. Pli. vocat plumbum quandā egritudinē oculi que curatur cum quadā herba que grece dr̄ molendina: qd est dictu plūbago. Auic. in 2° dicit. alaunoch ⁊ alababar vtrūqz est plūbum nigrū: in quo est suba aquosa multa: quā congelauit frigus. Modum autē adustionis eius docet Bulchasis in libro p° qui est iste. ℞. laminas plūbeas: ⁊ pone in olla fictili: ⁊ proijce super eas parum sulphuris radendo ipsum sulphur super eas. deinde accipe alias laminas plūbi: ⁊ pone super primas: ⁊ iterum radas super eas de sulphure. ⁊ iterum alias laminas superpone: ⁊ sulphur rade: ⁊ fac ita quousqz olla sit plena. deinde accēde sup eas ignem: ⁊ qn̄ videris plūbum inflāmari opz q cōmisceas cum virga ferrea donec plūbum cōuertatur in cinerē. ita q nihil remaneat de suba plūbi quin sit totum in cinerē cōuersum. ⁊ qn̄ erit ita aufer ab igne: ⁊ dimitte infrigidari. ⁊ oportet q ille qui hoc facit cooperiat faciem suā: nam odor multum nocet: ⁊ sic vtere.

¶ Antimoniū vena est terre silis plūbo: sed antimoniū teritur ⁊ nō funditur. plūbū vero funditur ⁊ nō teritur. Diasc. vocat ipm stibū. ⁊ ingt. stibus formosus est ⁊ lucidus: ⁊ g radiosus apparet cum fractus fuerit: ⁊ gustu salsus: ⁊ fragilis nihil habens terrosum aut sordidū. hūc multi obthalmon noiant. Hec est medicina ocularis: que satis est nota.

¶ Thutie vero nomē cadit sup tres res. p° sup id de quo Aui. in 2° can̄. p°priū cap. facit sub noie tutie. ⁊ Diasc. sub noie ponfolix. cui sunt due spēs. vna quarū dr̄ ponfolix a Dias. alia spodiū: que ab Auicē. dr̄ succudus: ⁊ ambe sunt fuligo ex fumo eleuato in fornace in qua fit auricalcū: ⁊ eleuatur ille fumus a lapide calaminaris: quo es tingitur: ⁊ fit auricalcum. Moderni generalr loco spodij vtuntur osse elephātis cōbusto. Gal. in 8° simpliciū dic. chadimia. i. thutia de mō ipsam abluendi vide Albucbasin in libro primo.

¶ Calcucecamenon. i. es vstum: ⁊ est nomen compositum a charcos: qd est es cecamenon incensum. Diasco. in cap. de ere dicit. es vstum qd alij calcucecamenon vocant. Circa instans. es vstum. i. calcecumenon. Auerrois in quinto coll. ait.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0102-2
DFG

coll'.ait.calceccumenon:idest es vstum. idem ait Leonar. de preda palea in cap̄.de vlceribus putridis. ⁊ sic est ꝭm veritatem:modum adustionis eius docet Diasco. in proprio cap̄.de ere.⁊ idem facit Serap̄.

Sief rubeū ꝭm eundē in 9° Almanꝭ.in cap̄.de scabie ⁊ sebel. ℞.ematitis colcotar combusti.i.vitrioli citrini aā.ʒ.iij.eris vsti.ʒ.ij.myrre croci aā ʒ.i.pipis lō.ʒ.ß.ↄspergant̄ ex vino veteri:⁊ fiāt ex eis sief.

¶ Istud sief in vsu nō est.⁊ dr̄ rubeū a colore ipsius ꝑpter lapidē ematitē.i.sanguinariū qui ibi ingredit̄. Mesue in cap̄.de scabie oculoꝝ habet vnā aliā descriptionē:⁊ loco ematitis habet sedenegi:qđ idem est,

Sief viride in nono Almanꝭ.i cap̄.de vngula.℞. ziniar.ʒ.iij.colcotar vsti.ʒ.vi. arsenici rubei:baurach:spume maris aā.ʒ.i.salis armoniaci.ʒ.ß.armonia.i.gūmi.ʒ.ij.armoniacū in succo rutbe dissoluat̄:⁊ spēs ex eo cōspergant̄:⁊ fiant ex eis sief.est eniꝫ mirabile.

¶ Istud sief apud nos nō est in vsu.Mesue in cap̄. de scabie oculoꝝ habet vnam descriptionē:⁊ eadem est.

¶ Ziniar.i.erugo eris. Liber qui dr̄ Bulchasis in libro p̄mo docet modū faciēdi ipsuꝫ:⁊ abluēdi:⁊ colligēdi ex eo qđ est bonū. Auic.in 2° can̄.de ziniar cap̄.facit.⁊ dicit spēs faciēdi ziniar sunt cum exasperatione eris in fece aceti:⁊ roratione limature eius cū aceto:⁊ sepultura ipsius in loco humoroso:⁊ inclinatur vas ereum super vas in quo est acetuꝫ:⁊ dimittat̄ quousqꝫ in ipso fiat ziniar. Auerrois in quinto coll'.dicit.ziniar.i.viride es:⁊ sic est ꝭm veritatem. Mesue loco eius habet florē eris:⁊ idem non est:vt dicit Simon Januensis.veꝝ hodie vnū pro alio ponit̄.

¶ Spume maris ꝭm Auic.⁊ Serap̄.sunt qnqꝫ spēs. Ideꝫ dicit Diasc.ꝙ ipsaꝫ vocant Alcioniuꝫ.ꝭm Pli.qui silr̄ vocat.q̄tuor spēs tm̄ describit Gal'.in tractatu p̊ de memiri. in cap̄.de scriptis in alopicia ⁊c̄.ait adarcham:⁊ in medio eoꝝ est vocata spuma maris. Dinus florētinus in libro 2° in cap̄.de cura scrofularum dicit.pumicis.i.spume maris: sed non mihi placet.nam vera spuma maris est spissa solida grauis habens odoreꝫ piscium putridorum silis spongie:⁊ inuenitur in littoribus maris.

Sief de calcanto ibidem. ℞.eris vsti calcāti aā.ʒ.ß. ziniar.ʒ.ij.salis armoniaci:baurach:arsenici sublimati aā.ʒ.i.terant̄.⁊ per hebdomadā vnaꝫ dimittant̄:deinde fiant ex eis sief:⁊ fricetur vngula cum eis.

¶ Istud sief in vsu nō est. Gulielmus lōbardus (vt dictū fuit) describit trocis.de calcamēto.i.de calcāto.⁊ idē sunt cum sief de calcanto:sed non recte. Nā aliud est sief:aliud est trociscus:vt ostensum fuit.

¶ Calcantū apud Auicen.in cap̄.de atramēto est vitrioluꝫ viride. Idem facit aliud cap̄l'm de calcanto. Joānes arculanus in cap̄.de vngula dicit.calcantū.i.vitriolum viride. idem dicit Galenus in 8° simpliciū.⁊ idem Galenus dicit. calcantos idest eris flos:⁊ est nomē compositū a calchas grece qđ est es.antos vo flos. vnde calcantos.i.eris flos: sed calcantū est vitriolū viride:de quo fit encaustrum.

Sief de fellibus in nono Almanꝭ.in cap̄l'o de aqua descendēte in oculum. ℞.fellis gruis:fellis sabotb:fellis hyrcini:fellis accipitris:fellis aquile:fellis ꝑdicis:omnium siccorum vnuꝫ aut plura:sumantur quoqꝫ pro omnibus.ʒ.x.istorum siccorum euforbij:colloquintide:serapini omnium aā.ʒ.i.trita aggregentur ex succo feniculi teneri:⁊ mittantur in oculos.

¶ Istud sief nō est valde in vsu.⁊ hoc venit qꝛ simplicia q̄ in eo ingrediunt̄ difficilia sunt inueniri tēpore debito.alr̄ magis in vsu esset. Mesue in cap̄.de debilitate visus ait. ingt.Gal'.fella oīa abstergunt oculū:⁊ clarificant visum.⁊ eligant̄ ex aīalibus.ibi dn̄s Mesue allegat quedam simplicia:que etiam in isto sief ingrediunt̄:de quibus infra.

¶ Grus est auis volatilis:cuius forma omnibus nota est.

¶ Sabotb est piscis.nam Mesue dicit:⁊ ex piscib⁹ est fel sabotb quid sit generalr̄ ignoratur. Bartho.montagnana in suis cōsilijs.in consilio de medicinis cōmunis iuuamēti ad nocumēta stomachi visus ⁊ auditus in quodam collirio bono habet fellis sabotb.⁊ inquit.ꝙ est piscis noīatus lucius.idem in cōsilio ad malā cōplexionē frigidaꝫ ⁊ humidā stomachi ⁊c̄.dicit fellis piscis sabotb:⁊ est lucius vl̄ vairolus.ista verba nō cōueniunt esse ideꝫ:nam aliud est lucius:aliud est vairolus:verum autē est ꝙ ipse est vairolus:⁊ est piscis nominatus labrax. ⁊ habet plura nomina ꝭm prouintias.nam sabotb apud romanos vocatur spinula:a venetis vairolus:⁊ ab alijs louacius.

¶ Accipiter auis est quā nos in manu portamus in ciuitatibus ac alijs locis. Isido.ait.accipiter dr̄ accipitris ab capiendo.est eniꝫ auis rapiens alias:auis auida. ideoqꝫ vocatur accipiter hoc est raptor.qꝛ rapit.siquis accipit ipsuꝫ. fertur autem accipitres circa pullos suos impios esse. naꝫ dum viderint eos posse tentare volatus nullas eis prebēt escas:sed verberant pennis:⁊ a nido precipitant:atqꝫ a tenero compellunt ad predam : ne forte adulti pigrescant. vnde hec auis satis nota est.

¶ Aquila est auis ex volatilibus:quā domini italici pro signo victorie portant. Mesue idē laudat.hec vo auis reperitur in partibus indie:⁊ iuxta littora occeani.etiā inuenit̄ apud nos:tamen raro. Serap̄.facit cap̄l'm de lapide agle. ⁊ inquit. ꝙ est lapis indus qui quando agitatur auditur intra ipsum lapillus alius:⁊ minera eius est in montibus indie inter chinoas ⁊ saradin.⁊ greci nominant eū antarront:⁊ expositio eius est alleuians partum.

¶ Perdix auis est que genere eius coturnix nuncupatur. est eniꝫ auis que satis nota est.hec apud Auicen.in 2° can̄. vocat̄ cubugi. Gentilis super 3° can̄.in cap̄. de cura lubricitatis stomachi ait.cubugi.i.perdix. Simō Januēsis ait. cubugi.ar̄.perdix ⁊ algel. Item Mattheus syl.in littera.c. ait.cubugi.i.perdix. Joā.anglicus in cap̄.de debilitate visus:⁊ cecitate accidētali ingt. ℞.fellis galli:aut ꝑdicis:aut fasiani qui vocatur alcubugi a Mesue:⁊ ꝙ cubugi sit capo seu gallus:⁊ ex hoc colligi videt̄.nam Auicē. in 2° can̄. in cap̄.de harmel allegans verba Diasco.dixit ꝙ ipsa trita cum melle ⁊ vino:⁊ felle alcubugi ⁊ gallinaꝝ:sed patere pōt legenti ꝙ Diasco.in loco allegato nō habet fel alcubugi:sed caponis. Serap̄.vo etiā eodē loco ex verbo Dia. habet fellis galli. Itē Dias.in cap̄.de felle laudat felcubugi. Serap̄.eodē loco auc.Dias.laudat fel galli ex qb⁹ possumus cōprehendere intentionē Auic.fuisse ꝙ cubugi sit capo:⁊ Serap̄.ꝙ sit gallus:sed intellexit vt opinor de gallo syluestri:qui fasianus appellat̄:quē aliq dicunt esse cubugi:lꝫ velit Simon ꝙ nō sit capo:⁊ Mesue ꝙ nō sit gallus nec ꝑdix.nā Mesue in cap̄.allegato scripsit cubugi:⁊ galli:⁊ perdicis:ex quo apparet ꝙ ꝭm eum idē nō sunt. tm̄ intētio arabū est ꝙ cubugi est algel aut perdix.

Sief memithe ꝭm eūdē in synonymis q̄ sunt in fine sui libri fit h mō.exprimit̄ succus memithe:⁊ i sole dsiccat̄:⁊ ex eis iformant̄ pillule i modū nuclei dactyloꝝ:vl' iformant̄ magdaleones parui.

¶ Istud sief nō est in vsu.tm̄ eius cōpositio in alijs colirijs multū operat̄. Memithe vo ꝭm Sera.ex auc.Diasco.est succus herbe eiusdē noīs q̄ est silis i folijs suis herbe spēi papaueris dicti ceratides.i.cornuti:nisi qꝛ est in ea humiditas adherens manui:⁊ est ꝑpinqua terre.⁊ habet grauē odorē:⁊ hꝫ multuꝫ succū:⁊ color succi eius est silis colori croci.hec apud Diasco.sub isto noīe nō reperit̄.veꝝ est ꝙ Dias.de ipsa facit capi.sub noīe glauciū.qđ idē est:qd aūt

sit cōiter ignoraẗ:sed ꝭm estimationē modernoꝝ est species celidonie:ꝛ sine dubio hoc sonat.nā Serap̄. in cap̄.de cucurma.i.celidonia ingt.minor chirodomon:ꝛ est memithe. Nicolus florentinus in libro 5°.in cap̄.de hydropisi in spāli dicit.memithe.i.volubilis minor:sed nō bene sonat hic textus.nā idē in 7° lib°.in cap̄.de apostematib⁹emunctorioꝝ:siue de bubonibus ait. memithe.i.celidonia : qđ recte dicit Joānes arculanus in cap̄.de cura cephalee:taꝫ calide ꝙ frigide diċ.sief memithe.i.succus memithe:per decoctionem inspissatus vel ad solē:ꝛ est herba sil'is papaueri dicta glauciū ꝛ est spēs celidonie. Jlle aūt succus sic inspissatus diciẗ sief.vꝫ.sief memithe:ꝛ est medicina ocularis. Jtem Joānes anglicus in cap̄. de surditate ꝛ debilitate auditus ait.succus memithe.i.celidonie agrestis.

¶ Gulielmus placentinus ait. memithe est sil'e glandibus coloris citrini:ꝛ est fructus cuiusdam herbe que nasciẗ in littoribus aquaꝝ. Jdē diċ Aui.in 2°can̄.Bulchasis in lib° 2° docet modū exprimēdi succū ex memithe:ꝛ ignorat de ipsa inuenire veritatē qđ esset. Moderni vo habent ipsaꝫ per cognitionē verā:nā vt dictū fuit de mente Serap̄.ipse vult ꝙ sit celidonia minor:ꝛ sic hodie general'r hꝫ opinio: ꝙuis aliq cōtradicāt dicētes ꝙ memithe nō est celidonia: nā celidonia est calide cōplexionis:memithe vo frigide: qbus respōdeẗ:ꝙ ꝛ si celidonia sit calide cōplexionis:ꝑpter hoc tñ nō tolliẗ quin memithe sit spēs celidonie.vꝫ. celidonia minor.nā qui dicunt ꝙ celidonia est calide cōplexionis forte itelligunt de celidonia maiori:vel de eius succo vel radice:sed hoc nullā includit repugnātiā:ꝙ celidonia minor nō sit frigide virtutis. nō enim repugnat in eadē specie esse indiuidua seu simplicia diuerse complexionis:ꝛ hec apud Lombarduꝫ reperitur in hortis ac locis aquosis:ꝛ est quā angelicā siue archangelā vulgo vocamus.Et sic si legis bene illa cap̄. videbis ꝙ angelica est memithe in folijs:in colore:in radice : ꝛ in reliquis. Preterea in folijs multū similatur celidonia maiori.

¶ Habita sectione de sieẗ ꝯñter elucubrabimus sectioneꝫ de pillulis ꝭm mētē diui Mesue ꝛ alioꝝ doctoꝝ clarissimoꝝ.Si mō tenues vires nr̄as paululū refocillauerit ipse deus bonoꝝ oīum largitor:sine cuius nutu ꝗ fiūt oīa cassa atqꝫ irrita extant. Js igiẗ adiutor ac ꝓtector nr̄ adsit.

¶ De pillulis.

Pillule alefangine:ex inuētione Mesue:ꝗrū interp̄tatio est pillule de aromatibus. ℞.cinamo.cubebe.i.myrti albe:ligni aloes:calami aromatici:macis: nucis musc.cardamomi:gariofiloꝝ:assari: masticis:sq̄nāti:spice : carpobal.an̄.ʒ.i.absinthij:succi rosaꝝ an̄.ʒ.v.teranẗ cōtritione grossa:ꝛ fundaẗ sup ea aque lib.xij.ꝛ coquanẗ vsqꝫ ad cōsumptionē duaꝝ partiū.deide fricenẗ manib⁹ꝛ colenẗ: ꝛ exp̄maẗ aquositas eius. Et recipe aloes succotrini boni lib.i.ꝛ lauetur in scutella lapidea vitreata cū aqua pluuiali lauationibus plurib⁹:deinde exicceẗ ꝛ fundaẗ sup ip̄m expssionis p̄dicte circiter lib.ij.ꝛ teranẗ in sole:deide admisceanẗ cum aloe:myrre:masticis an̄.ʒ.v.croci.ʒ.ij.tere ꝯtritione bona:deinde p̄dicte expssionis residuū super ea fundatur:ꝛ conteranẗ vsqꝫ dum siccenẗ:ꝛ fiant ex eis pillule in modū ciceris:ꝛ da ex eis a.ʒ.ij.vsqꝫ ad auẗ.ij.

¶ Jste pillule apud medicos nostros sunt nobiles:ꝛ ipsis vtūtur multū sub noīe pillulaꝝ alefanginearuꝫ:ꝛ de aromatibus qđ idē est. Pillula aūt a rotunditate dī. naꝫ eius forma est vt pila qua ludiẗ:etiaꝫ pōt dici ꝙ dnr̄ pillule a pistando.nā ipse fiunt cū pistello in mortario cum multo labore.in aliqbus libris īueniẗ pillula pro cataputia. Papias catapodia dicta:eo ꝙ modica poteẗ vel inglutiaẗ:ꝛ est pila.in libris de greco translatis reperiẗ sepe catapodia pro cataputia.Sunt ex hoibus qui fortasse ꝗritabūt: quare inoleuit vsus ꝙ pillule dētur in numero impari laxatiue.Ad hoc respōdet Cōciliator dīia.49.circa mediū differētie dicens:ꝙ ille pillule debent agere.actionis autē ratio sumiẗ a forma tanꝙ ab eo quod ipsius est p̄ncipiuꝫ sustentatiuum ꝛ non a materia. Jmpar vo habet rationeꝫ forme:ꝛ multa alia dicit que videas.

¶ Aloes succotrinus ꝭm ipsum Mesue est nobilior alijs speciebus aloes:ꝛ diciẗ succotrinū:qr fit in succutri ꝓuintia:ꝛ hec planta apud arabes vocaẗ çambaera. Jsido. in cap̄.de herbis aro.ait.aloe herba amarissimi succi panace. Papias.aloe spēs aromatica amarissimi succi herba resistens vermibus:ꝛ putredini.si abluere vis aloem qui ibi ingreditur fac ꝭm formā:quā tradit Mesue ibi.ꝭm ꝗsdā predictus aloes lotus debet poni in hiera Hal.ac in alijs locis:sed supra ostendi per aliā viam in hiera Hal. vt docet Bulchasis in tractatu 2° qui inferius in cap̄.allega.inquit.ꝛ vtere in medicinis laxatiuis:ꝛ in speciebus hiere:ꝛ in alijs medicinis:in quibus aloes ingreditur.

Pillule stomatice caput ꝛ stōchū mundificant. ℞. hiere pigre.s.hiere simplicis Hal.ʒ.viij.triū mirabo.an̄.ʒ.iij.agarici.ʒ.ij.turbith boni.ʒ.x.epithimi cretensis.i.illius isule an̄.ʒ.ij.ʒ.salis indi.i.salis nigri.ʒ.ij.absinthij:scamonee an̄.ʒ.iij.penidiaruꝫ.ʒ.iij.ꝛ fac pillulas cū succo scariolarum.dosis eius est.ʒ.ij.

¶ Jste pillule ꝭm quosdā sunt ille quibus vtimur. Mesue aūt in distinctione de pillulis habet multas descriptiones sub noīe pillulaꝝ stomaticharꝝ:ꝛ oēs differūt inter se.veꝝ oēs stomachū mūdificant.ꝛ ꝓpter id sunt qui faciūt vnaꝫ descriptionē pro alia. Moderni vo doctores laudant p̄am descriptionē ꝛ penultimā:ex his ꝗ in hac distinctione ponunẗ.ꝛ sic infra apparebit alia descriptio. Mesue hꝫ triū mirabolanoꝝ qui sunt isti.s.citrini chebuli ꝛ indi. nā bellerici ꝛ emblici nō cōputanẗ inter species mirabolanorū. quare idem ꝛ Serap̄.de illis tribus in vno caplo loquuntur:ꝛ de alijs separata faciunt capitula.

¶ Scariola de ipsa dictū fuit in syrupo de cicorea.

Pillule aggregatiue ex inuentione nostra. ℞.mirabolanoꝝ citrinoꝝ:rauedseni an̄.ʒ.iiij.succi eupatorij:succi absinthij an̄.ʒ.ij.scamonee anthio. cocte i pomo.ʒ.v. chebuloꝝ idoꝝ:agarici:collogntide:polipodij an̄.ʒ.ij.turbith boni:aloes an̄.ʒ.vi.masticis:rosaꝝ:salis gēme:epithimi:anisi:çinçib.an̄.ʒ.i.electuarij rosati ꝙtū sufficiẗ ad aggregationē. fiāt pillule grosse:da.ʒ.i.vel auẗ.vnū.

¶ Jste pillule sunt ex inuentione Mesue:ꝛ sic ꝭm istā descriptionē sunt apud quosdaꝫ in vsu:sed medici moderni laudant magis aliā descriptionē que diciẗ descriptio pillularū aggregatiuarū maioꝝ:ꝛ sic describā ipsas. Auicen. in 5°can̄.hꝫ vnā descriptionē:ꝛ dicunẗ pillule aggregatiue filij hilgeben:sed idē non sunt:nec sunt in vsu.

¶ Scamonea anthiochena.i.illius ꝓuintie.ideꝫ in cap̄.de scamonea magis laudat anthiochenā ꝛ armenaꝫ:ꝛ laudat illā que est in colore clara sicut gūmi subalbida:ꝛ si tāgaẗ cū aqua vel saliua fiat sicut lac:ꝛ sit tenera ad frangēdū ꝛ puluerisādū:ꝛ in pōdere sit leuis:ꝛ sit in odore bona non grauis.remota vo ab his ꝓprietatib⁹ nō est bona. Cōseruaẗ ꝗꝫ per annos.xx.veꝝ quāto antiqor:tāto nobilior.

Pillule aggregatiue maiores. ℞.bdellij:mirabolanoꝝ nigroꝝ.i.indoꝝ:bellericoꝝ:emblicoꝝ an̄.ʒ.iiij.turbith boni ꝛ electi.ʒ.xiij.seis apij:feniculi:anisi:carui:ameos:origani:rosaꝝ:sei taragi indi:harmel:hermodactyli:salis indi.i.nigri:masticis:armon.an̄.ʒ.i.çinçiberis:cinamomi:cardamo.croci:spice acori:cassie an̄.ʒ.ʒ. serapini.ʒ.iiij.colloquintide.ʒ.ij. penidiaꝝ al.ʒ.iiij. aloes

succotrini

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0104-3

succotrini.ʒ.xv.confice cum suc.caulium:⁊ inunge manus tuas cum oleo sambucino.

¶ Iste pillule apud nostros physicos sunt vsuales. dicunt autem maiores ad differentiã minorũ:eo q̄ plura simplicia ingrediantur. Suprapòsita fuit alia descriptio pillularum ex inuentione sua:que etiam sunt laudate.

¶ Seitaragi indũ.vide de ipso in ꝯfectione tripbere saracenice. Hec est quã Dia.lepidũ vocat:⁊ s̄m Paulũ est hybederidos s̄m Pliniũ.hybederidam:q̄z ficto noīe inuẽtioni eius assignato carmine.nascit̄ maxime circa vetera monumẽta parietinasq̄z:⁊ occulta iterũ flores semper folio nasturtij:caule cubitali:semine tamẽ paruo vt vix aspici possit:radici odor nasturtij:vsus estate efficacior.⁊ recẽti tñ. Hec est quã lombardi crisonem vocant.

¶ Harmel.i.tertiũ genus rutbe:s̄m Mattbeũ syl. barmel scriptũ cũ.h.est semẽ cicute:⁊ armel scriptũ sine.h.est genus rutbe.eãdẽ hȝ opiõnẽ lumẽ tenebrũ:q̄ barmel sit cicuta:sȝ falsuȝ est.sed barmel cũ.h.⁊ sine.h.est tertiũ gen⁹ rutbe.nã Dias.in cap.de rutba q̄si in fine ait. Alterꝫ genus rutbe qđ nascit̄ in macedonia ⁊ galatia:quã molin ciues appellãt. Idẽ in fine ait.rutbã multi armolaȝ vocant sirij vasasa:nascit̄ locis cultis. Auic.in 2° cañ.ingt.rutba syluestris vebemẽtioris est nigredinis q̄z albarmel cũ.h.itẽ lege capᵐ de barmel scriptũ cũ lr̃a.h.apud eũdẽ est idẽ cum cap.de armola apud Dia.idẽ in 4° cañ.in cap.de curatiõe morsus viperaꝝ cũ eo qđ est sicut Canon ait.rutba syluestris:⁊ nõ est albarmel s̄m q̄ existimauerũt q̄dã:imo est spẽs rutbe ipsi⁹:⁊ sic est sine dubio:sȝ Auerro.in 5° col.ait. albarmel.i.cicuta:qđ falsuȝ est.nã hȝ plẽs sapiẽtes credit̄, q̄ barmel cũ.h.⁊ sine.h.idẽ sit.⁊ poſe nõ est q̄ barmel cũ h.sit cicuta.nã Serap.de barmel cũ.h.caᵐ fac:cui⁹ formã bic volo describere.vt magis appeat v̄itas.⁊ bec est. barmel s̄m Sera.noiat̄ molli:⁊ noiant eaȝ multi rutbã syluestrem:⁊ est plãta que egredit̄ ex vna radice cũ multis ramiculis:⁊ hȝ folia lõgiora folijs rutbe alterius:⁊ meliora hñtia grauẽ odorẽ:⁊ hȝ florẽ albũ:⁊ capitella maiora satis q̄z capitella rutbe domestice diuisa trib⁹ diuisionibus:in q̄bus est semẽ amaꝝ:cuius color est ad rubedinẽ declinis. hȝ tres angulos:⁊ est id qđ de plãta venit in vsuȝ medicine:⁊ ipm maturat ⁊ colligit̄ in autũno:⁊ sic est si aggregaueris rutbã syluestrẽ:q̄ vtunt̄ moderni eadẽ est cũ illa.

¶ Sambac siue çambac.i.ieseminũ:⁊ fit oleuȝ ex eius floribus:sicut infra ostendam:si deus voluerit.

Pillule de eupatorio maiores. ℞.mirabol.citrinorum:succi eupatorij:succi absintbij añ.ʒ.ij. rauedseni.ʒ.ij.ʒ.masticis.ʒ.i.croci.ʒ.ʒ.aloes boni.ʒ.v.cõfice cũ succo endiuie.dosis eius.ʒ.ij.cũ aqua casei.

¶ Has pillulas apud nos nõ babemus in vsu:maxime s̄m istã descriptionẽ.idẽ describit vnã aliã descriptionẽ pillulaꝝ minoꝝ:sed in vsu nõ sunt. Auicẽ.in 5° cañ.babet vnaȝ aliam descriptionem:sed eadem non est.

¶ Eupatoriũ.i.gafir. Pli.eupatoriũ regiã babet auctoritatem caulis lignosi nigritãtis.birsuti cubitalis:aliq̄ñ ⁊ amplioribus folijs per interualla quinq̄ȝ vt canapis per margines incisis nigris:⁊ ipsis plumosis radice supuacua.

Pillule de reubarbaro. ℞.rauedseni.ʒ.ij.succi liq̄ritie:succi absintbij:masticis añ.ʒ.i.mirab. citrinoꝝ.ʒ.ij.ʒ.semis feniculi:apij añ.ʒ.ʒ.troc. diarodon ʒ.ij.ʒ.biere pigre.i.specieꝝ biere Galeni.ʒ.x.cõfice cũ aq̄ feniculi:⁊ da.ʒ.ij.cum aqua casei calida in sero.

¶ Has pillulas babemus in vsu. Mesue ingt q̄ sunt pillule de reubarbaro:sed loco reubarbari hȝ rauedseni:qđ idẽ est.ḡ possumus dicere q̄ pillule de reubarbaro:⁊ pillule de raued ideȝ sunt. Et sic meo tp̄e vidi apotbecarios dare pillulas de reubarbaro pro pillulis de raued:sed errant multuȝ.nam si vides bene Mesue in bac distinctione de pillulis hȝ descriptionẽ pillulaꝝ de reubarbaro que cõferunt ad febres antiquas.⁊ pillulaꝝ de rauedseni que cõferunt ad oppilationes splenis:que nec in virtute nec i alijs concordant:⁊ sic apotbecarij:⁊ etiã medicus debent scire differentias que sunt in ipsis:⁊ sic in multis alijs.

¶ Reubarbarum s̄m Isido.est reupõticum:sed nõ recte. vide de eo in confectione de rauedseni.

Pillule de alcbecbingi:ex inuentione nostra. ℞.absintbij ⁊ succi eius:⁊ succi eupatorij:aloes: mirabola.citrinoꝝ:masticis:croci:rauedseni:lacce ablute: anisi:assari:cassiefistule:seminis fumiterre añ.ʒ.ij.biere pigre.ʒ.ij.cõfice cũ aqua solatri:⁊ si est tussis cũ febre pone venarum liquiritie:sunt enim sane ⁊ experte.

¶ Has pillulas babemus in vsu:sed non multum. Occurrit bic dubitatio silis ei q̄ occurrit in diacurcuma in quaȝ lȝ dicat̄ curcuma:nõ tñ ingredit̄ curcuma:sic ⁊ in bis pillulis lȝ non ingrediat̄ alcbecbingi:dñr tñ pillule de alcbecbingi:sed s̄m quosdã pñt dici a compositore:vel q̄ vitio scriptoꝝ descriptio nõ est itegra:vel potius q̄ȝ conficiunt̄ cum aqua sõlatri:qđ est spẽs alcbecbingi.

Pillule inde quas scripsit Hali. ℞.mirab.nigroꝝ: ellebori nigri:polipodij añ.ʒ.v. epitbimi: sticados añ.ʒ.vi.agarici:lapis laçuli:loti.i.abluti:collogntide:salis indi añ.ʒ.iiij.succi eupatorij:spice añ.ʒ.ij.gariof. ʒ.i.biere pigre.s.biere Galeni.ʒ.xij.fiant pillule cuȝ succo apij:dosis eius est a.ʒ.ij.vsq̄ȝ ad aur.ij.

¶ Has pillulas babemus in vsu.dixerũt quidã q̄ dicũtur inde:q̄ȝ in partib⁹ indie sunt magis in vsu q̄z in ptib⁹ alijs. Alij dixerũt q̄ dicunt̄ inde ꝑpter sal indũ qđ recipiũt:⁊ ꝑ sal indum intelligit̄ sal nigrũ:sed cum caremus eo:sapientes volunt q̄ loco eius ponamus sal rubeũ. quidã ponunt çuccbaꝝ candidũ:sed nõ est ei ꝓximũ:vt est sal rubeũ.

Pillule de sarcocolla:⁊ sunt pillule albe. ℞.sarcocolle.ʒ.ij.turbitb.ʒ.iiij.collogntide.ʒ.i.ʒ. çinçiberis.ʒ.i.ʒ.salis gẽme.ʒ.i.ʒ.dissolue sarcocollã i aq̄ ro.⁊ cõfice alia cũ ea:⁊ fiãt pillule.sunt eni sane ⁊ expte.dosis.ʒ.i.

¶ Has pillulas babemus in vsu.ipse Mesue in cap.de sarcocolla hȝ vnã aliã descriptionẽ ex aucto. Halisenis ⁊ idẽ sunt.sarcocolla est gũmi arboris q̄ est sicut frutex:⁊ est spinosa:cuius rami sunt nodosi:⁊ colligit̄ ex ea gũmi.⁊ est ei⁹ aliud albũ sicut tbus ⁊ aliud subcitrinũ. Electio. forti⁹ est subcitrinũ albo:⁊ qđ est amarius meli⁹. Et modus nutriẽdi ipsam est q̄ infundat̄ in lacte asine per q̄tuor vel q̄nq̄ȝ dies:⁊ semꝑ infundẽdo lac suꝑ eã.⁊ boc facias in scutella lapidea.supra de boc in quodã sīef melius ostendi.

¶ Sal gẽma.i.sal capadociũ. Mes.i cap.de spẽb⁹ salis dic: q̄ sal gẽma est sic̄ crystallus scindibilis. Idẽ dicit Auic.2° cañ.in cap.de sale.q̄dã dixerũt q̄ sal gẽma d̄r:q̄ȝ est claꝝ vt gẽma ⁊ est vena terre:⁊ hȝ effectũ salis armoniaci:de q̄ circa instãs ait.sal gẽma d̄r:q̄ȝ gẽme assimilat̄:vel q̄ȝ claꝝ est vt gẽma:⁊ de eo fiunt suppositoria:vt est notũ oibus.

Pillule fetide maiores. ℞.serapini:armoniaci:opoponacis:bdellij:collogntide:barmel:aloes:epitbimi añ.ʒ.v.bermodactyloꝝ:alscebran añ.ʒ.ij.scamonee.ʒ.ij. cinamomi:spice:croci:castorei añ.ʒ.i.turbitb ʒ.iiij.çinçiberis.ʒ.i.ʒ.euforbij dragme vnius ptes.ij.dissoluatur gũmi in aqua porri:⁊ fiant pillule.da.ʒ.ij.

¶ Has pillulas babemus in vsu. Fetide aũt dicunt̄:q̄ȝ fetidos ⁊ corruptos bumores educũt.vel dicunt̄ fetide:q̄ȝ ingrediunt̄ quedã fetida. Idẽ in cap.de egritudinib⁹ neruorũ hȝ q̄tuor descriptiones.q̄ꝝ vna est maioꝝ. ⁊ bec est ex auc̄te Gal. alia est minoꝝ:⁊ credo q̄ nõ sit ex auc̄te eiusdẽ.postea alie due descriptiones sunt ex auc̄te filij Zacbarie siue Rasis.⁊ sic sine dubio Rasis in 9° Almã. in cap.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0105-9

de paraleſi poſuit pillulas fetidas q̄s ipſe cōpoſuit:ſed nō ſunt in vſu. Idē in lib° diuiſionū hʒ vnā aliā deſcriptionē. Auic. in 5° can̄. hʒ q̄tuor deſcriptiones q̄ in vſu nō ſunt.

¶ Alſcebrā. i. ſcebrā. Auic. in 2° can̄. dic̄. ſcebran q̄dē oritᷣ in hortis hn̄s cānam ſubtilē equalē ⁊ hʒ pilos:⁊ folia ſunt ſic̄ tarcon ſm ꝙ exiſtimo. ⁊ hʒ lac. ſine dubio ſcebrā hʒ lac. ⁊ eſt ſpēs lacticinioꝝ:ſed nō cōputatᷣ īter ſeptē ſpēs titimaloꝝ q̄ a Diaſco. ⁊ Serap̄. deſcribuntᷣ. Meſue ait. alſcebrā eſt ſpēs lacticinioꝝ ⁊ eſt ſolutiuū ruſticoꝝ. ⁊ eius aliud eſt magnū hn̄s radices rotūdas ⁊ groſſas. ⁊ aliud eſt paruuʒ hn̄s radices ſubtiles:⁊ ē tenuis corticis. magnū eſt malū. paruū v̄o eſt illud qđ eligitᷣ:⁊ melioꝛ ps plāte eſt cortex radicis eius. ⁊ lac eius eſt acutius ⁊ fortius. Hec eſt quā nos eſulā vocamus. nā arabes vocāt ipſaʒ xebrā. nos v̄o eſulā. hec apud nos in pratis ac alijs locis inuenitᷣ. eſt ſil̄is linarie:ſʒ ipſa nō hʒ lac. vn̄ dī. Eſula lacteſit:ſine lacte linaria creſcit. Et eſt medicina ruſticoꝝ. vt ſupra dixi. Differētia aūt eſt inter ſcebrā ⁊ ſeſcebrā. naʒ ſcebrā eſt eſula:⁊ ſeſcebrā eſt oçimū carmenū:de q̄ vide ſupra in dianaſturtio.

Pillule de ſerapino. ℞. ſerapini:armoniaci:bdellij:oppoponaci:aloes:caſtorei : harmel an̄. ʒ. ij. collogntide. ʒ. iiij. fiant pillule cum aqua porri.

¶ He pillule raro habentᷣ in vſu. illa v̄o deſcriptio que eſt magis in vſu. eſt vna alia quā idē inferius deſcribit. Auic. in 5° can̄. hʒ vnā aliā deſcriptionē:ſed nō eſt in vſu.

¶ Serapinū apud Diaſco. vocatᷣ ſagapinū. ⁊ eſt lachrymū ferule naſcēs in india. eligēdū eſt limpidū foris ruffuʒ:intus albū. odorē ſilfij. i. aſſe fetide ⁊ galbani habens guſtuʒ viſcidū. Meſue aūt ait. ſerapinū eſt gūmi alaſce hundeg. ⁊ eſt arboꝛ ſil̄is oleādro. i. nereon mōtano:⁊ melius eſt cuius intra ſubrubeū ⁊ ſubalbidū:⁊ qđ hʒ odoreʒ porroꝝ:⁊ qđ eſt facile reſolubile in aqua:⁊ qđ eſt claꝝ. ibi Meſue docet de modo p̄parandi ipſum duobus modis.

Pillule de euforbio. ℞. euforbij:collogntide:agarici:bdellij:ſerapini an̄. ʒ. ij. aloes. ſ. ſuccotrini. ʒ. v. fiant pillule cum aq̄ porri:potio eſt a. ʒ. 5. vſqʒ ad. i.

¶ Has pillulas habemus in vſu:maxime ſm iſtaʒ deſcriptionē. Auic. in 5° can̄. habet vnā que eadē eſt in ſimplicibus:ſed differt in vno. vʒ. qꝛ Meſue vult ꝙ cōficiantᷣ cū aqua porri. Auic. v̄o cum aqua caulium.

¶ Euforbiū ſm Meſue eſt gūmi excedens oīa gn̄a gūmi in calefaciēdo ⁊ ſubtiliādo:⁊ melius ex eo eſt leue frāgibile hn̄s colorē palearē ⁊ claꝝ. ⁊ qđ eſt vehemētis acredinis ⁊ odoris valde acuti:⁊ qđ eſt recens:ſup qđ iaʒ p̄terijt annus. recens v̄o anni ſui eſt ſicut venenum ⁊ ignis.

Pillule de rauedſeni. ℞. rauedſeni. ʒ. vij. armoniaci:ſerapini:bdellij an̄. ʒ. x. lacce. ʒ. viij. opoponaci. ʒ. iiij. meçereon. gūmi. ſ. gūmi ara. an̄. ʒ. iiij. turbith ʒ. x. ſpice nardi:polij. i. polij montani:aloes an̄. ʒ. v. maſticis. ʒ. ij. mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. x. diſſolue ī vino gūmas:⁊ fac pillulas. doſis eius eſt. ʒ. ij. cum aqua caſei.

¶ Iſte pillule ab apothecarijs tenentᷣ ꝯfecte:⁊ ſunt in vſu:ſub noīe pillulaꝝ de rauedſeni. nō aūt iſta deſcriptio debet dari ꝓ pillulis de reubarbaro:q̄a lʒ rauedſeni ſit reubarbarū:tn̄ pillule de reubarbaro nō ſunt eedē vt dictuʒ fuit ſupra. Raſis in nono Almāſoris habet vnam deſcriptionē. in capl̄o de hydropiſi:ſed non eſt in vſu.

Pillule de meçereon. ℞. fol. meçe. īfuſoꝝ in aceto:⁊ exiccato. ʒ. v. mirabo. citrinoꝝ. ʒ. iiij. chebulorum. ʒ. iij. confice cum tereniabin. i. māna:⁊ tamarindis diſſolutis in aqua endiuie.

¶ Has pillulas habemus in vſu. dicuntᷣ aūt de meçereon:qꝛ ibi magis īgreditur meçereon q̄ȝ aliud ſimplex. Chriſtophorus de honeſtis inq̄t. pillule de meçereon:ideſt de laureola:ſed falſum eſt. nam meçereon vt dictum fuit in confectione almeçereon non eſt laureola.

Pillule lucis maiores. ℞. roſaꝝ violaruʒ:abſinthij:collogntide:ꝓ qua pone troc. alādahal:turbith:cubebe:calami aro. nucis muſcate:ſpice epithimi:carpobalſami:xilobalſami:ſileris:ſemis ruthe:ſquinātí:aſſari:maſticis:gariofiloꝝ:cinnamomi:aniſi feniculi:apij:caſſie:croci:macis an̄. ʒ. ij. mirabo. citrinoꝝ:chebuloꝝ:indoꝝ:emblicoꝝ:bellericoꝝ:rauedſeni an̄. ʒ. i. ij. agarici ſene an̄. ʒ. v. eufragie. ʒ. vij. aloes ſuccotrenſis:ad pondus oīuʒ cōfice cum ſucco feniculi. doſis eius eſt a. ʒ. ij. vſqʒ ad. iij.

¶ Iſte pillule apud nos ſunt in vſu. dicuntur aūt lucis : qꝛ valent ad oculos medēdos. vel dicūtur lucis:qꝛ obſcuritatem oculoꝝ ꝓut ſol noctē remouent:⁊ de ipſis reperiuntᷣ ibi maiores ⁊ minores:ſed maiores ſunt ille q̄s noſtri medici laudant. veꝝ ſunt ex hominibus qui faciunt vnā deſcriptionem pro alia:eo ꝙ in minoribus pauciores res ingrediuntᷣ:⁊ propter id ambas deſcribam.

¶ Eufragia eſt herba que apud nos in pratis reperitᷣ:⁊ eſt minuta herba. mirabil̄r medetᷣ egritudinib⁹ oculoꝝ:⁊ ꝓpter id Meſue in ſua practica in cap̄. allegato:vocat ipſaʒ herbā adhil. feniculus ſil̄r valet in illa mā. vn̄ verſus.

Feniculus verbena roſa celidonia rutha.
Ex iſtis fit aqua que lumina reddit acuta.
Et non eſt completus verſus niſi addatur capillus veneris eufragia ⁊ betonica.

Pillule lucis minoris in intentione maioꝝ. ℞. xilobalſami. i. ligni balſami:carpobalſami an̄. ʒ. i. celidonie. ʒ. v. roſaꝝ:violaꝝ:abſinthij : eufragie an̄. ʒ. iij. ſene:epithimi:mirabo. citrinoꝝ : chebulorum:indoꝝ:bellericorum:emblicoꝝ:agarici : colloquintide : ſquinanti:licij:lapidis laçuli an̄. ʒ. i. 5. aloes boni ad pondus omnium confice cum ſucco feniculi aut celidonie.

¶ Celidonia ſm Pliniuʒ gn̄a ſunt duo. Maioꝛ fructicoſo caule folio paſtinace erratice amplioꝛ ipſa altitudine duorū cubitoꝝ:coloꝛ albus:flos luteus:minoꝛ folia:hedere rotūdioꝛa:minus cādida:ſuccus vtriuſqʒ croce⁹:mordax ſemē purpureū. florēt aduētu hyrūdinū diſceſſu marceſcūt.

¶ Licium. Diaſ. eſt eligēdū intus colore ruffo. ⁊ deforis nigro:qđ diuiſuʒ hrumū hʒ. ſtipticū eſt ⁊ coloris ruffi ⁊ crocei app̄et cū guſtu amaro ſicut eſt idicū qđ ⁊ meli⁹ arboꝛ. vn̄ fit eſt lithios appellata:ſiue exacanton folia buxo ſil̄ia atqʒ ſpinoſa gn̄ans. naſcitᷣ ī dumoſis locis:cui⁹ folia ⁊ grana:⁊ radix in vnū cōtunduntᷣ:⁊ ex aq̄ dulci coquūtᷣ vſqʒ ad craſſitudinē. apud Serap̄. v̄o ſunt folia ſpinoſa. ⁊ hʒ ramos lōgitudine duoꝝ brachioꝝ. Pli. aūt ait. fit ex arbore ſpinoſa:⁊ fructu ſil̄e piperi p̄cipue amaritudinis folijs paruis. Auic. in 2° can̄. de ipſo duo facit cap⁹. vnū qđ īcipit feluçeharagi. aliud qđ īcipit liciū. Ioā. Serap̄. in antidotario. in cap̄. de epitimatibus ait. liciuʒ. i. feilneragi. Liber q̄ dī Bulchaſis in trac. 2° ait. ſunt qui faciunt liciū ex radice arboris que dī curtan. ⁊ ſpēs ei⁹ licij noīatᷣ cohaculē. ⁊ eſt qđdā qđ affertᷣ ex aliemē:⁊ ſunt qui faciunt liciū ſm hunc modū. vt ibi docet:neqʒ ꝑ id cognoui q̄d ſit. Gētilis ſuper 5ᵐ Auicē. in fine inq̄t. hel eſt herba de qua fit liciū:in vno alio loco ſup quodā paſſu quarti ait. liciū fit ex arbore ſpinoſa que vocatᷣ açaraſch ſiue oxilacantos:quod eſt notū. Gulielmus placētinus ait. liciuʒ eſt ſuccus granoꝝ cabroſie vel cornaſtrelli. Nicolaus dicit liciū eſt ſuccus de floribus caprifolij vel oculi lucidi. Idem in lr̄a. o. ait. oculus lucidus. i. caprifoliū vel matris ſilua. vide q̄ ſi bene cōſideretᷣ capl̄m Diaſco. de licio ꝙ eius arboꝛ eſt ex acanthos. ⁊ ſm Gentilē eſt açaraſch:ſiue oxilacanthos. i. ſpina acuta. ergo liciū fit ex arbore ſpinoſa:q̄ apđ nos berberis vocatᷣ. nā ſine dubio eſt ꝯſonū:qꝛ vt dcm̄ fuit Gētilis in vno loco allegato dicit ꝙ hel eſt herba:ſed dʒ dicere arboꝛ de q̄ fit licium.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0106-5

liciuz.bel vo apud Serap.est arbor granati sylvestris qd
idem est.z sic meo tpe vidi facere liciuz ex fructu arboris
granati sylvestris que pprie est berberis:qd apud Diasc.
oxicantos dicit.z hoc liciu est optimu.vex sunt ex hoib⁹
qui faciunt liciu.vt dicit Nicolaus de quadaz herba que
matersylvax vocat.z hec apud nos iuxta hortos nascit:
cuius folia sunt ex vno latere subalbida:z ab altero viri-
dia se adherens:z inuoluens sepius sup alias platas. z hec
a nris rusticis di sciço:sz est debilius pore.etia sunt hoib⁹
qui faciunt liciu ex fructu nigro cuiusda arbusti:qd qdaz
lustragu vocat:cui⁹ folia sunt silia folys buxi ramuli recti
gb⁹cauee auiculax fiut succo granox expsso z cocto:in q
etia inuenit idonea efficacia.vt habet licium primu zc.

Pillule stomatice nostre stomachu z caput mudifi-
cant:z accipiutur omni tepore. R. turbith
3.x.masticis.3.iiy.rosarum.3.iy.aloes optimi ad pondus
omnium confice cum succo absinthy.

Iste pillule cum alia descriptione suprapoſita sunt ille
quibus vtimur.

Pillule Alandabal. R. troc.alandabal.3.x. salis ge-
me.3.i.laudani.3.xy.olei rosati quantu suf-
ficit:z sunt experte.

Has pillulas hemus in vsu sub noie pillulax alandabal
siue Hermetis:z no debemus vt sub noie pillulax alada-
bal:vt qda credut.na vide q Mesue i sua distone de pil-
lulis hz pillulas aladabal Hermetis.z pillulas alandabal
siue Hermetis.g dint iter ipas:z p troc.aladabal itelligu-
tur troc.de collogntida:qx descriptio supius est posita.

Pillule de agarico. R. agarici:masticis an.3.iy.ra-
dicis lily celestis: prassy.i.maruby an.3.i.
turbith.3.v.hierepigre.3.iiy. collogntide:sarcocolle an.3.
y.myrre.3.i.cofice cu robub.i.rob:z est mustu coctum.

Iste pillule sunt multum in vsu. Idez Mesue in cap.de
asmate habet vna alia descriptione que eade est. Auic.in
tertio can.in fen.x.in capitulo de cura asmatis habet vna
aliam descriptionem:que eadem est.

Agarici aut virtus est magnificata vt docet experientia:
non solum in euacuado flegma qd a predominio euacuat:
vex etia alios humores pharmaco educibiles.

Liliuz celeste apud Aui.est ireos. Mesue in alia descri-
ptione habet ireos:quod idem est.

Pillule de turbith:z dicuntur pillule auree. R. tur-
bith boni.3.xvi.aloes.3.i.5. masticis:rosax
an.3.vy.mirabolanorum citrinorum.3.x.croci.3.iy.confi-
ce cum succo absinthy.

Has pillulas hemus in vsu sub noie pillulax turbitha-
tax:etia sunt in vsu sub noie pillulax aureax Mesue.tn
qn medic⁹ordinat pillulas aureas itelligit sm descriptio-
ne que est de mete Nicolai. Joanes Serap.in antidotario
ait pillule alheen:z dicunt pillule auri:sed no sunt in vsu.

Pillule de lapide laçuli. R. lapidis laçuli abluti.3.
vi.epithimi:polipody an.3.viy. scamonee:
ellebori nigri:salis idi.i.salis nigri an.3.y.5.agarici.3.viy.
gariofilorum:anisi an.3.iiy. hierepigre.s.hiere Gal.3.xv.
confice cum succo endiuie.

Has pillulas habemus in vsu. lapis laçuli sm Serap.
oportet q eligatur color cuius est celestis multuz:z est le-
nis sine asperitate z sine mixtione alterius lapidis: z qui
no frangitur facile:z cuius frusta sunt magna. Mesue de
ipso loquitur in capitulo de lapide stellato.modus autem
abluendi eum dictus est supra:z sicut abluitur lapis laçu-
li:sic etiam abluitur lapis armenus.

Pillule de lapide armeno. R. lapidis armeni loti z
preparati:hierepigre an.3.v. epithimi:po-
lipody an.3.viy.scamonee cocte in citonio:idest diagredy
3.iy.gariofilorum.3.y.salis indi.3.i.5.confice cuz succo so-
latri.i.herbe more vel morelle.

Has pillulas habemus in vsu:sed raro. Idez Mesue in
caplo de soda frigida ab humore melacholico hz vna alia
descriptione que est ex ancte Alexadri:sed no idem est.

Lapis armenus sm Mesue:melior est habens colorez
mediu inter viride z obscux terreuz z indu:z hz macula-
ru distinctiones virides z nigras. Auice.ait:in ipso est ali-
quantulu açuli coloris:z no tn est in colore açuli:z non est
in eius soliditate.modus abluendi ipsum est sicut abluit
lapis laçuli:cuius modus supra fuit positus.

Pillule ad oes morbos catarri z coriçe z tussis cata-
ralis. R. myrre pure.3.vi. olibani.i. thuris
3.v.opy:iusquiami an.3.iiy.croci.3.i.5.radicum lingue ca-
nis.3.iiy.5.fiant pillule z administrentur.

Iste pillule apud nobiles medicos sunt multum in vsu
sub noie pillulax ad oes morbos catarrales.etiam sunt in
vsu sub noie pillulax de cinoglossa:sed hoc est ex secretis
medicine:z a multis cognite no sunt. Nicolaus habet vna
aliam descriptione:sed sue pprie vocant pillule de cino-
glossa:sed no sunt in vsu:tn ifra apparebit eax descriptio.
Etia infra apparebit vna alia descriptio pillulax que dnr
pillule de alchaiber.i.de cinoglossa:sed no tenent pfecte.

Lingua canis.i.cinoglossa:z componit a cinos qd est ca-
nis:z glossa qd est lingua. inde cinoglossa.i.lingua canis.
Joanes anglicus in cap.de scissuris labiox ingt.cinoglos-
sa.i.lingua canis. Mesue no ponit cu quo liquore debeat
fieri:sed vidi ipsas pfici ex succo radicis ipsi⁹ cinoglosse.

Pillule de serapino expte. R. serapini : armoniaci:
oppoponaci:bdelly an.3.y.5. seminis apy:
ameos:armel:anisi an.3.i.acori:scitaragi indi.i.lepidi:cala-
menti:foly cetauree:poly:costi:salis geme an.3.5.aloes.3.
vi.colloquintide.3.v.fiant pillule z administrentur.

Iste pillule sunt ille quas nostri doctores laudant.supra-
posita fuit vna alia descriptio ex auctoritate eiusdem:sed
non sunt ita laudate.

Armel vo scriptu sine lra.h.sm Mattheu syl.est tertiuz
genus ruthe:sz harmel cu.h.est cicuta:sz falso. na harmel
tam cu.h.qz sine.h.ide importat vt dictu fuit supra.de for-
ma ipsi⁹ in pfectione pillulax aggregati.maiox appebit.

Folium.i.malabatru:loco eius a modernis multis ma-
cis ponitur:aut spica nardi.

Centaurea.s.cetaurea minor.sunt eni due spes sm Me-
sue:maior.s.z minor iter qs distiguut ppetates note. Ele-
ctio.minor melior est in oi re:cui⁹flores z crura colore ha-
bet citrinu palcare:z melior ps plate sunt flores z semina
ipsius:z melius tepus collectionis ipsius est pn^m estatis.

Pillule de bdellio maiores. R. bdelly.3.xy.ameos
3.iy.chebulox indox:belleri.embli. venax
adustax:charabe an.3.y.5.infundat bdelliu in succo por-
ri:z fac pillulas in modum ciceris.

Iste pillule sunt ille qbus coiter vtimur.dicunt aut ma-
iores ad dnam minox:eo q plura simplicia ingrediant.
ide hz vna alia descriptione:z sunt ex inuetione sua. z hec
sunt apud quosda in vsu. Joan.Serap.in suo antidotario
habet tres descriptiones:sed non sunt in vsu. Rasis in 9°
Almaso.in cap.de hemorroidib⁹ z fistulis z ragadys que
in ano fiunt:hz vna descriptione:sed idem non est.

Bdelliu sm Pli.in britania nascit:cuius arbor est nigra
magnitudine olee folys arboris zc. Diasc.aut in armenia
illud nasci dic.z laudat illud qd lucidu est z subalbidu le-
ne eqlr cereu z q facile molit zc. Aui.distiguit in iudaicu
z mechiu.z dicit q ambo sunt ex palmis sylvestrib⁹. lau-
dat aut illa spem q est clara z amari saporis:z est muda a
lignis:z est facilis resolonis:boni odoris:cuius fumus:hz

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0107-1

odorem picis: ⁊ cum antiquaṫ bdellium iudaicũ egrediṫ a lenificatione ad exiccationẽ. Dinus florentinus in libro secũdo: in cap̄. de cura scroffulaꝝ ait. almugatb. i. bdelliũ: qđ falsum est. nã almugatb siue mugatb est radix granati syluestris. de q̃ Auic. in 2° cañ. spãle facit cap̄. ⁊ redarguit: sed male eos qui dicunt ꝙ est radix granati syluestris.

¶ Venaꝝ adustaꝝ notãdum ꝙ vena ꝑ varias intẽtiones accipiṫ: de qua Gẽtilis in 3° cañ. sup cap̄. de canonibus generalib⁹ curationis egritudinũ oculoꝝ ingt. ꝙ vena aliqñ accipiṫ pro vena tinctoꝝ. i. rubea tinctoꝝ: aliqñ pro vena celidonie: aliqñ pro mineralibus terre: aliqñ sumiṫ vena pro vermibus terrestribus: alij v̾o ꝑ venas itelligũt radices feniculi ⁊ petrosellini ⁊c̃. sed in isto loco ꝑ venã aliud intelligiṫ. est enim lr̃a corrupta. nã debet dicere auellanarum adustaꝝ: sicut testatur Mattheus syluaticus in littera vena. vbi sic ait. vena est radix plãtaꝝ: vel vena corporis. veꝝ est ꝙ in antidotario Damasceni. i. Mesue i receptionẽ pillulaꝝ de bdellio. poniṫ venaꝝ adustaꝝ: qđ contingit ex errore scriptoris: q2 dꝫ dicere auellanaꝝ adustarũ que oĩbus note sunt. Lumen apothecarioꝝ dicit qđ dꝫ dicere veneriaꝝ adustaꝝ. i. radicuꝫ acori: sed hoc falsum est: vt pꝫ ex sñia Matthei syluatici qui alterius est auc̃tis q̃ꝫ istud fuscum lumen: vel adhuc verius tenebra.

Pillule de bdellio ex inuẽtione nostra. ℞. mirabolanorum nigrorum: emblicorum: bellericorum añ. ʒ. v. bdellij. ʒ. io. scorie ferri: seminis porri añ. ʒ. ij. coralli adusti: charabe: concule aduste añ. ʒ. i. ß. margaritarum. ʒ. ß. confice cum aqua porri.

¶ Has pillulas hẽmus in vsu: sꝫ nõ tãtũ vt maiores. corallus ꝭm Dia. arbor est q̃ in fundo maris nasciṫ. qñ aũt simplr̃ repiṫ corallus de rubeo itelligiṫ. modus aũt adustionis ipsi⁹ talis est. opꝫ ꝙ teranṫ grosso mõ: ⁊ ponanṫ in olla terrea: ⁊ ponanṫ in furno ꝑ nocteꝫ: si bñ cõburiṫ bñ est. si nõ: iteꝝ ponanṫ donec cõburanṫ: ⁊ melior corallus est qui est vere rubedinis: ⁊ q nulla aut pauca foramina habet.

Pillule de collogntida. ℞. collogntide. ʒ. vi. mirab. nigroꝝ citrinoꝝ: serapini: bdellij: sarcocolle añ. ʒ. v. aloes. ʒ. vij. nigelle: cimini: carmen: origani: persici: nasturtij albi: salis gẽme: visci romani añ. ʒ. i. infunde gũmas in aqua porri: ⁊ fac cum ceteris pillulas.

¶ Has pillulas habemus in vsu: sed nõ multũ. Collogntida ꝭm intẽtionẽ Mesue est fel terre. ꝭm v̾o intẽtionẽ Isidori fel terre ꝓprie est cẽtaurea. Idẽ sentit Simon Januensis. Circa instans aũt ait. collogntida pomũ est cuiusdaꝫ fructus in transmarinis partibus nascẽtis circã regionem Hierusalem: ⁊ cucurbita alexãdrina diciṫ: ⁊ nota ꝙ tam pomum q̃ꝫ fructus diciṫ colloquintida.

¶ Nasturtiũ albũ. i. nasturtiũ babylonicũ. Auic. in quinto cañ. in metridato inquit. alseis. i. nasturtium babylonicũ. ⁊ ꝭm Mattheum est nasturtium orientale: de eo dictum fuit supra in confectione metridati.

¶ Viscum romanũ. i. glutẽ romanũ: ⁊ glutẽ romanũ apud Serap̄. est mastix. Auicẽ. mastix alius est romanus albus: ⁊ alius ennabarbi ad nigredineꝫ declinans: ⁊ melior est ille qui est albus mundus ⁊ magnus.

Pillule de oppoponaco. ℞. oppoponaci: hermodactyli: serapini: bdellij: armoniaci: colloquintide añ. ʒ. v. croci castorei: myrre: çinçiberis: pipis: macropipis: cassie: mirabo. citrinoꝝ: indoꝝ: bellericoꝝ: emblicorũ añ. ʒ. i. scamonee. ʒ. ij. turbith. ʒ. iiij. aloes. ʒ. xij. ifundanṫ gũmi in aqua caulium: ⁊ fiant ex eis pillule.

¶ Has pillulas hẽmus in vsu: maxime ꝭm istã descriptionẽ: ipse in cap̄. de paralesi hꝫ aliã descriptionem: sed nõ est eadẽ. ⁊ Auic. in gnto cañ. habet aliam: ⁊ est eadem.

¶ Oppoponacũ ꝭm Mesue est gũmi plãte cuiusdaꝫ similis ferule: cuius stipites eleuanṫ super terrã circiter cubitum vel duos: ⁊ melius ex eo est qđ est citrinũ extra: ⁊ subalbidum intus: ⁊ qđ est amaꝝ. Auic. ait. oppoponax est arbor que non eleuaṫ a terra: ⁊ similanṫ ipsius folia folijs ficus. idẽ in cap̄. de chemescir ait. qđ est in dispõnib⁹ alieusir. i. oppopohacis: ⁊ aliquando vocatur alsosir.

Pillule de hermodactylis maiores. ℞. hermodactyloꝝ: aloes: mirabo. citrinoꝝ: turbith: colloquintide: cuius loco possunt poni troc. alandabal: bdellij: serapini añ. ʒ. vi. castorei: sarcocolle: euforbij: oppoponaci. harmel. i. tertij generis rutbe: apij añ. ʒ. ij. croci. ʒ. i. ß. confice cum succo caulium: ⁊ fac pillulas.

¶ Iste pillule sũt ille gb⁹ vtimur: dicunṫ maiores ad dr̃iaꝫ minoꝝ: eo ꝙ plura simplicia igrediunṫ pillulas maiores q̃ꝫ minores: ⁊ ambe sunt in vsu: ⁊ ex inuẽtione sua sunt in vsu. Rasis in 9° Almãsoris hꝫ vnã aliaꝫ descriptionẽ: sed apud nos nõ est in vsu: tñ infra descriptio sua apparebit.

¶ Hermodactylus ꝭm Mesue est radix herbe montane: ⁊ eius alius est lõgus sicut digitus: ⁊ alius rotũdus est. ille de quo ipse intelligit est alius albus: alius rubeus: ⁊ alius niger. melior ex eis est ille qui hꝫ ꝓpetates tres bonas. s. qui est albus ⁊ vere albedinis intra ⁊ extra: ⁊ qui est grossus ⁊ qui est duriciei mediocris. Auic. in 2° cañ. duo facit cap̄. vnuꝫ de flore qui dr̃ digitus Hermetis. aliud de hermodactylo. hec apud nos in locis aquosis nasciṫ: sed non est valde vtile. ille v̾o qui in mõtibus reperiṫ est nobilior. hec radix vtilis est gdeꝫ egritudinib⁹ iuncturaꝝ. Sal. aũt in cap̄. de medicinis Zenonis in suis expimẽtis in c̃lio de cẽtaurea pro hermodactylo scripsit zurugen: qđ idẽ est.

Pillule de hermodactylis miores. ℞. hermodactyloꝝ. ʒ. v. scamonee. ʒ. ij. ß. mirabo. citrinoruꝫ. ʒ. iij. rosaꝝ. ʒ. ij. aloes. ʒ. x. confice cũ chatartico rosato.

¶ Iste pillule ꝭm istã descriptionẽ nõ sunt in vsu. põt autẽ dici ꝙ dr̃ minores: eo ꝙ pauciora simplicia ingrediãtur ad dr̃iaꝫ maioꝝ: vl̃ dr̃ minores: q2 hñt minorẽ efficaciã.

¶ Chatarticum v̾o apud grecos est purgatiuuꝫ. ⁊ ideo hic Mesue docet conficere ꝑdictas pillulas cũ chatartico rosato. i. cũ purgatiuo facto cũ succo rosaꝝ: qđ vocaṫ electuarium rosatũ ex auc̃te ipsius: sed electuarium de succo rosaꝝ est ex auc̃te Nicolai: sed hic de illo quod fit de mente Mesue debet intelligi ⁊ poni: ⁊ non aliud.

Pillule de hermodactylis ex inuẽtione sua. ℞. hermodactylorum: aloes añ. ʒ. v. mirabolanoꝝ citrinoruꝫ: turbith añ. ʒ. iiij. çinçiberis. ʒ. ij. fac pillulas cuꝫ electuario rosato: da. ʒ. ij.

¶ Iste pillule q̃ sunt ex inuẽtione Mesue apud nr̃os medicos sunt multũ in vsu. sunt eniꝫ expte ad ea q̃ dicit Mes. ⁊ sic etiã maiores sunt expte: sed minores non tantum.

Pillule sebelie. ℞. spice inde. ʒ. v. spice romane. ʒ. ij. raued: agarici: epithimi añ. ʒ. iiij. costi: masticis: camedreos: amomi añ. ʒ. ij. croci. ʒ. ij. myrre: cinnamomi: gariofiloꝝ: squinãti añ. ʒ. i. aloes. ʒ. x. fiant pillule cum vino antiquo: ⁊ da. ʒ. ij. cum vino permixto.

¶ Has pillulas habemus aliqñ in vsu ꝭm quosdam dicuntur sebelie a compositore.

¶ Spica romana apđ Aui. est spica celtica. idẽ ait Serap̄. in cap̄. de spica. vide de spã in ꝯfectione de spica romana.

¶ Hic est finis impositus distõni pillulaꝝ q̃ posite sunt in antidota. Mesue. nũc alias ab eo ⁊ alijs alibi colligemus.

Pillule hichichie Mesue in cap̄. de tussi sicca. ℞. succi liquiritie: çucchari tabarçet. i. albi añ. auṙ. vi. siue. ʒ. ix. amili dragaganti amigdalarum dulcium añ. ʒ. iiij. confice cum mucillagine psilij vel citonioꝝ.

¶ Has pillulas hẽmus in vsu: maxie ꝭm hãc descriptionẽ. idem in cap̄. de raucedine vocis hꝫ vnã aliã descriptionẽ:

sed non

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0108-7

sed nõ est in vsu. Rasis in nono Almãso. in cap. de tussi hꝫ vnã aliã descriptionẽ: ꝛ eadẽ est. Auic. in 3° cañ. in fen. 10. in cap. de cura tussis ꝛ sputo sanguinis: hꝫ vnã aliã descriptionẽ: sꝫ nõ est eadẽ. lumẽ malelucẽs describit vnã descriptionẽ ex auctẽ Mesue: sed falsa est descriptio sua in pondere: ꝛ nõ debẽt fieri. ¶ Pillule aũt bichbichie vl' bechias est cõpositio ad tussim: ꝛ earũ forma est vt lupinus aut trociscus: ꝛ tenentur sub lingua lambendo.

Pillule de croco. Mesue in ca. de raucedine vocis. Recipe croci. ʒ. iiij. cubebe. ʒ. i. ʒ. succi liquiritie: olibani. i. thuris aã. ʒ. i. fac pillulas cuꝫ rob. i. vino cocto ꝛ sint pillule magne: ꝛ teneat patiens vnaꝫ sub lingua: ꝛ glutiat saliuam eius: ꝛ sunt experte.

¶ Has pillulas nõ hẽmus in vsu. ¶ Crocus. s. orientalis q vulgo dr̃ çaffaram. Joã. Serap. in suo breuiario in cap. de egritudinib⁹ que generanꝫ in aurib⁹ ait. çaffaram. i. crocus orientalis. idem dicunt arabes.

Pillule alie ꝯferẽtes ad oẽs reumaticas passiões: ꝛ sunt de libro Alexãdri medici: ꝛ eas describit Mesue i ca. de cura catarri: quaꝝ hec est ꝑmixtio. ℞. myrre. ʒ. iiij. thuri masculi. ʒ. iij. ʒ. opij: iusqami: radicũ alcalchar sicce aã. ʒ. ij. ꝯfice cũ succo alchaçaber humide. da ex eis a tribus vsqꝫ ad. v. in sero: sunt enim mirabiles.

¶ Iste pillule. ꝺm itentionẽ Mesue sunt ex auctẽ Alexandri medici: ꝛ sic credo: qꝛ ideꝫ in cap°. de tussi ait. Alexander. cõfectio pillularũ ad tussim catarraleꝫ: ꝛ est ex medicinis benedictis: ꝛ est ex secretis artis: ꝛ cõferũt ad omnes egritudines catarrales: ꝛ vocanꝫ pillule alchaiber: ꝛ dicte sunt in cap. de catarro. ꝛ sic est ꝙ hec est descriptio pillularum de alchaiber: ꝛ qd sit alchaiber gñaliter ignoraꝫ. Jo. arculanus in cap. de catarro ait. pillule alchaiber ꝺm descriptionẽ Alexãdri medici apud Mesue in fine ca. de catarro sunt prestãtissime. Et ꝑ alchaiber itelligitur cinoglossa siue lingua canis: ꝛ sic est ꝺm veritatẽ. ꝙ hec est descriptio pillularũ de cinoglossa: sed apud nos nõ sunt in vsu. illa võ descriptio qua vtimur est illa quã superius scripsi sub nomine pillulaꝝ ad omnes morbos catarri.

¶ Alcalcachar siue calcachar est lingua canis siue cinoglossa: ꝛ cõponiꝫ a cinos grece qd̾ est canis: ꝛ glossa qd̾ est lingua. Et nota ꝙ meo tpe vidi multos herbaticos vẽdentes ignorãtib⁹ apothecarijs qnquenerujã siue plãtaginẽ minorem pro lingua canis: sꝫ aliud est. hic võ ꝑ alcalcachar siccam itelligiꝫ radix ipsius pulueriçata ac contrita.

¶ Alchaçaber humida. i. recẽs: ꝛ est lingua canis seu cinoglossa: sed gñal'r dubitãt aliq an alcalcachar ꝛ alchaçaber sint ideꝫ: sed sine dubio idẽ sunt: verũ est ꝙ ꝑ alcalcachar itelligitur radix ipsius: ꝛ per alchaçaber itelligitur succus ipsius. sil'r in antidotario Nicolai in cõfectione pillularuꝫ de elacterio. Nicolaus dicit de elacterio quãtuꝫ de pulueribus hoc est de puluere radicum elacterij: ꝛ est radix cucumeris asinini: postea ait. cõfice cũ succo sicidis. i. cũ succo cucumeris asinini: tñ idem debet intelligi.

Pillule de storace. Mesue in cap. de tussi. ℞. storacis liqde albe: olibani myrre: succi ligritie: opij aã. ʒ. iiij. fiant pillulẽ sic cicer. dosis ei⁹ est. ij. aut. iij.

¶ Has pillulas nõ habemus in vsu. Rasis nono Almãsoris in cap. de tussi: hꝫ vnã aliã descriptionẽ que eadem est. idem in libro diuisionũ in cap. medicinaꝝ tussis asmatis: ꝛ saniei: habet vnam aliam descriptionem.

¶ Storax liquida est satis nota.

Pillule de hiera simplici. Mesue de mẽte Gal. ℞. spẽꝝ hierepigre Gal. ʒ. i. ꝯficianꝫ cũ melle dicto geleniabin quãtũ sufficit: ꝛ fiat magdaleon.

¶ Iste pillule sunt multũ in vsu: descriptionẽ võ spẽruꝫ vide supra in tractatu de electuarijs: in loco vbi est hierapigra: sicut dictũ fuit de spẽbus hierepigre: fit ꝯfectio hierepigre cũ melle ꝺm artem: ꝛ hec dr̃ a doctorib⁹ hierapigra Gal. ꝛ qñqꝫ de ꝑdictis spẽb⁹ cõpletis cũ geleniabin fit pasta bona: ꝛ tunc a doctorib⁹ vocantur pillule de hiera Gal. seu de hiera simplici: ꝛ de istis dꝫ itelligi qñ simpl'r medicus ordinat hierã: ifra apparebit vna alia descriptio pillularũ de hiera cõposita: que etiã sunt in vsu.

Pillule masticine ꝺm Cõciliatorẽ in cap. de indigestiõe stõchi. ℞. masticis. ʒ. iiij. aloes electi. ʒ. x. agarici boni. ʒ. iiij. cõfice cum succo altillie ꝛ fiant.

¶ Iste pillule sunt ille quas nostri doctores laudauerũt in multis ꝓprietatib⁹. Frãciscus de pedemontiũ in cap°. de medicinis appetitus corrupti: ponit hãc candẽ descriptionem. Ideꝫ Frãciscus in cap. de nocumẽtis digestionis: ex quibus est debilitas destructio ꝛ corruptio: ꝛ cura eius hꝫ aliã. Mesue in suo grabadin in ca° de caputpurgijs ꝯferẽtibus sode frigide hꝫ vnã aliã descriptionẽ: ꝛ dicit ꝙ mundificant stomachũ ꝛ caput ꝛ accipiunꝫ omni tpe: ꝛ dicunꝫ pillule de mastice: sed non sunt in vsu.

¶ Altillia aut altimilia ideꝫ est. O quãta differẽtia reperiꝫ in hac maxime ab ignorãtib⁹ apothecarijs ac medicis vt est lumẽ malelucens. nam ipse dicit ꝙ altile est vinuꝫ vel sapa vel rob: quod falsuꝫ est. verum si Cõciliator diceret: conficianꝫ cum tile esset vinũ coctuꝫ: sed ait cũ succo altillie. i. arthemisie. nã istud vocabulũ (sic dictũ fuit mihi) est quasi vulgare: quia in partibus hyspanie dicũt altimilia. i. arthemisia. Preterea Auicẽ. in quinto canonis in tyriaca Esdre inqt. succi altillie ꝛ est albelengesif. ꝛ dr̃ abrotanum syluestre. ergo est arthemisia. nam belengesif apud Gal. in sexto simpli. est arthemisia. Preterea Conciliator seu Petrus de ebano dicit ꝙ cõpositio haꝝ pillulaꝝ est medicina matricis vitiose ꝛ viscerũ iterioꝝ. arthemisia ad idem mirabil'r valet: ꝛ sic est ꝙ altillia est mater herbaꝝ siue arthemisia: loco eius põt poni syrupus de sticados.

Pillule de quatuor reb⁹ ꝺm Frãciscũ de pedemontiuꝫ in cap. de dolore intestinoꝝ ꝛ medicinis eius: ꝛ sunt expertissime. ℞. colloquintide: loco eius troc. alandabal: serapini: salis gẽme: diagredij cocti aã. ʒ. ij. terantur: ꝛ conficiantur cum succo porri.

¶ Iste pillule nõ sunt in vsu apud nos. dñr aũt de q̃tuor rebus a q̃tuor simplicib⁹ q̃ in ipsis igrediunꝫ sine liquore.

Pillule de benedicta. ℞. specieꝝ benedicte simplicis completaruꝫ. ʒ. vi. fiant ex eis pillule cũ geleniabin. i. melle rosato.

Pillule de spica ꝺm Francisc. de pede. in cap. de hydropisi. ℞. spice. ʒ. iiij. agarici: amomi: raued. i. reubarbari. Epitomi: masticis: costi: camedreos aã. ʒ. iij. myrre cinami. i. cinnamomi grossi: squinanti: gariofilorum aã. ʒ. i. aloes. ʒ. viij. fiant pillule.

¶ Iste pillule nõ sunt in vsu. ¶ Spica. s. spica nardi. Diasnardus herba est spinosa. nam a grecis nardostachios appellaꝫ: eius genera sunt duo. vnum indicum: ꝛ aliud siriacum: sed nõ qꝛ in syria inueniꝫ: ideo nomen accepit: sed qꝛ mons vbi nasciꝫ pars eius in indiã porrigitur ꝛc̃.

Pillule sine qbus eẽ nolo ꝺm Nicolaum. ℞. aloes optimi abluti ꝛ odoriferi. ʒ. xiiij. quinqꝫ mirabolanoruꝫ: reubarbari: masticis: absinthij: rose: violarũ: sene. s. folliculoꝝ sene. agarici: cuscute aã. ʒ. i. tẽperenꝫ cuꝫ succo feniculi: in quo sint scamonee hñ trite. ʒ. vi. ʒ. admisceanꝫ: ita tñ ꝙ puluis scamonee ꝑpañũ i ipo succo sit expressus: ꝛ sit tãtũ succi qd̾ sufficiat ad cõfectionẽ pillularũ ad modũ ciceris iformenꝫ manib⁹ cũ oleo violato vnctis vel oleo cõmuni abluto ꝺm doctrinã: ꝛ vsui reserua.

¶ Pillule a rotunditate dicunꝫ. sine qbus eẽ nolo propter magnã efficatiã ꝛ virtutẽ quã hñt ad purgãdos humores:

etiā valent ad obscuritatē oculoz. Gilibertus de anglia in cap. de scothomia et vertigine: hz vnā aliā descriptionez que est conformis huic. Quinqz mirabolani sūt proprie citrini chebuli nigri. i. indi emblici et bellerici: et sic iste qnqz spēs debēt itelligi ꝑ qnqz mirabolanos. sm. n. q̊sdā sapiētes spēs mirabolanoz sunt tm̄ tres. s. citrini: chebuli et idi. nā alias duas spēs nō cōputāt iter mirabolanos. qre Mesue separata de ipsis facit capl'a. moderni vo addiderunt bellericos et emblicos: et sic ꝑ qnqz mirabolanos: de istis qnqz intelligitur. vnde versus. Mirabolanoz spēs dic qnqz bonorū. Citrinus chebulus belliricus emblicus indus.

Scamonea est solutiuum magnum anthonomasice. sm itentionez Nicolai in istis pillulis dz eē bene trita: sed sm opionē aliquoz doctoz debet eē grossa: dum ponit in pillulis ac electuarys: et inquiunt ꝙ rō hec est ꝑ ꝙ scamonea est venenosa et est valde nociua stōcho et furiosa. vñ si bene trituraret itraret porositates stōchi: et lōgo tpe ibi maneret: apothecary vo moderni sic faciūt: sz loco eius ponūt diagrediū. i. scamoneā pparatā coctā i pomo citonio. antiqui dicebāt diagrediū vel acridiū: moderni diagrediū.

Pillule auree. ℞. aloes diagredy añ. ℥. v. rose seminis apy añ. ℥. y. ʒ. anisi: feniculi: masticis añ. ℥. i. ʒ. croci collogntide iterioris. ℥. i. iformentur ad moduz ciceris: cum aqua infusionis draganti.

Has pillulas hēmus in vsu. dicunt aūt auree: qz sic aurū iter oia metalla preciosius est: sic iste pillule iter oēs alias ꝑciose habent. Gilibertus de anglia. in cap. de scothomia: et vertigine: hz vnā aliam descriptionez que eadem est. suprapposita fuit vna descriptio sub nomine pillulaz de turbith: et sunt de mēte Mesue qui dicit ꝙ sunt pillule auree: sed nō sunt tante dignitatis vt iste.

Pillule de castoreo. ℞. castorei: piretri: opy: croci: cinciberis: euforby: elactery: mathematicon: leucopiperis. i. albi: nigelle: saxifragie: epithimi: spice scz nardi: ellebori albi ana. ℥. i. confice cum succo blete: informa ad modum piperis.

Iste pillule nō sunt in vsu. Castoreum autē est aial quod apud Serap. castor vocat. Auic. aūt ait. castoreuz est testiculus aialis marini qd submergit: et iuenit par suspensum ex radice vna sicut duo fella vaccina exiccata: et hz corticē subtilē qui quolibet tactu frangit. Electū ex eo est qd duo testiculi sunt simul adherētes pares. illud. n. nō adulteratū est: et eius qdē adulteratio fit ex oppoponaco: et gūmi cōfectis cū oleo et pauco castoreo: et desiccatur in vesica.

Elacteriū est succus cucumeris asinini sm cōpositorez. idē dicit Dia. ifra in pillulis de elacterio melius ostēdam.

Mabatematicō. i. succus cauliculi agrestis sz Nicolaū. caulis vo agrestis sm Dia. nascit in locis maritimis et desertis: albidior et lōgior domestico: et amarus. qdā putāt: sz nō recte ipm eē cōdisi seu structiū: de quo circa istás structium est cauliculus agrestis: sed falsum dicit. idem ibi ait vbi inuenit. ℞. mabathematicō succus ponit q sic appellatur: veritas tm̄ est ꝙ mabathematicō est succus cauliculi agrestis: sed non est structium. i. condisi.

Pillule optomere. ℞. aloes diagredy añ. ℥. y. colloquintide interioris: epithimi cretici. i. illius isule: agarici: chebuli: masticis: absinthy añ. ℥. i. tēperentur cū succo strigni: et in modum ciceris informentur.

Has pillulas non habemus in vsu. dicuntur autez optomere. i. de octo rebus.

Strignus sm Diasc. spēs habet quatuor. quarum prima est hortulana: odoris iocundi: hec comedit: et hec est quaz nos solatrū vocamus: aut morelā vulgo. Macer. Herbaz quā greci strignum dixere: latini Maureolam dicunt. sm Serap. solatrū est vua vulpis. sm vo Mesue vua vulpis aliud est vt apparet apud ipm in cap. de alfessera: sz maior pars sapientum tenet hanc opinionem ꝙ vua vulpis siue vua canina sit strignum seu solatrum.

Pillule stiptice valent contra fluxum ventris. ℞. myrtillorum: balaustie: psidie: simphiti: sanguinis draconis: boli ar. acatie: rosaruz: tartari. i. lapidis vini: hypoqistidos: sumach. i. roris siriaci: croci: gallie muscate: galange: cinnamomi: spody macis: gūmi ara. añ. ℥. i. opy thebaici. ℥. ʒ. temperentur cum succo cimarum myrte: vel lentisci: vel plantaginis: et fac pillulas in moduz ciceris: nō sunt tamen in vsu apud nos.

Psidia. i. cortex granati: psigia vo est storax liquida.

Simphitū. i. cōsolida maior: seu anagalicum. Auic. in 2° canonis scribit succutū: sed est simphitū: dicit ꝙ est sempuiua: et dicit ꝙ est spēs seminis mandragore. idē in 3° can. in fen. x. in cap. de cura sputi sanguinis ait. succutum et est semperuiua: et dixit. vir in qbusdam que aggregauit ꝙ est spēs calamēti nascens iter lapides que teritur et comedit cū sale: et noiatur nimusil alhure syluestre: et in hoc est cōsideratio: neqz per id Aui. cognouit quid esset.

Lentiscus arbor est nota. Isido. in cap. de ꝓprys nominibus arboz ait. lentiscus dī ꝙ cuspis ipsius lentus sit et mollis. nā lentū dicimus quicqd flexibile est. vnde et lentū vimē et vites. Virgilius et lente vites. i. flexibiles: cuius fructus oleum desudat cortex resinā que mastix appellat: cuius plurima: et melior in chio insula gignitur.

Pillule de qnqz gnib9 mirabolanoz. ℞. oiuz mirabolāoz: agarici: diagredy: collogntide: sene añ. ℥. i. ʒ. epithimi: turbith: anisi: maratri: masticis: lapidis laçuli añ. ℥. y. ʒ. q̄. v. aloes. ℥. i. cōficiant cū succo absinthy.

Has pillulas nō hēmus in vsu. Bartho. mōtag. i suo antidotario hz vnā aliā descriptionē et eadē est. Nicolaus dicit ꝙ sunt pillule de quinqz generib9 mirabolanoz. postea ait. ℞. oium mirabolanoz: qd nō est sic dicendū. nam per qnqz mirabolanos itelligunt citrini: chebuli: indi: emblici: et bellirici: et per oēs mirab. itelliguntur sex. naz Serap. ponit seni quod nō reperitur apud Mesue. verū hodie ꝑ omnes mirabolanos qnqz mirabo. intelligi volunt. s. citri. chebu. indos: belleri. et embli.

Pillule arthetice valēt ꝯ arthericā et podagraz. ℞. hermodactyloruz: turbith agarici añ. ℥. iiy. cassie: spice: gariofoli: xilobalsami: carpobalsami: cinçiberis: masticis: feniculi: anisi: saxifragie: scis spagi: brusci: rose: granoz solis. i. mily solis: salis gēme añ. ℥. ʒ. aloes ad pōdus oium: cōficiant cū succo feniculi vel iue.

Has pillulas hēmus in vsu. dicunt aūt arthetice: qz valent ad artheticā passionē. i. ad passionē iuncturaz: nō aūt dicunt arthetice ab herba que artherica dī. cuius forma est sicut cōsolida minor cū flosculo celesti. iuxta vias hec nascitur. Gilibertus de anglia in ca. de cura arthetice sm magistros ait. pillule arthetice magistroz salernitanoz: et idē sunt. Nicolus florētinus in libro septimo. in caplo de preseruatione a doloribus iuncturaz ait. pillule salernitanoz que vocantur pillule arthetice: et idem sunt.

Iua. i. çiniā. Mes. laudat ipsaz in ca° de egritudinibus neruoz: gnalr apothecary faciūt ipsas pillulas cū succo feniculi: sz Gilibertus ac Nicolus laudāt magis succū iue: et est camepitheos: sed hec a multis cognita non est.

Pillule ante cibuz et post. ℞. masticis: granoz solis. i. mily solis: croci: spice. s. nardi: nucis muscate: gariofiloz: macis: cinciberis: galāge: iunipi: apy: petrosellini: feniculi: sparagi: brusci: cyperi: carui: cubebe: xilobalsami: camedreos: camepitheos: thimi: epithimi: sene costi: saxifragie: lapidis lyncis: pulegy: sileris mōtāi: turbith: ameos: amomi: scis anheti: portulace: lactuce: çedioarie

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0110-6

añ.ʒ.i.reubarbari ad pondus oīum:aloes ad pōdus reubarbari:⁊ oīum aliorꝝ cōficiunt cū vino veteri rubeo.

¶ Iste pillule apud nos nō sunt in vsu: sꝫ ſm itentionē luminis tenebrosi sunt in vsu sub noīe pillularū imꝑialiū:sꝫ nō recte.nā iste nō sunt pillule imꝑiales:qbꝰ gñaliter vtimur:vt est notū doctoribꝰ ac apothecarijs.illaꝫ vo descriptionē pillularꝝ imꝑialiuꝫ qbꝰ vtimur iferius subiungam.

Pillule de electuario seu elacterio.℞.aloes.ʒ.ij.masticis.ʒ.i.elacterij cītū de pulueribꝰ.s.ʒ.iij.cōfice cū succo sicidis vel cum succo actis vel cameactis:⁊ da.ʒ.iij.vel.v.suauiter eniꝫ soluunt ⁊ ꝑncipaliter melancholiā ⁊ flegma purgāt:secundario choleram.

¶ Has pillulas habemus in vsu:tñ non multum sub noīe pillularꝝ de cucumere asinino.nā elacteriuꝫ est succus cucumeris asinini sicut apparet apud Dias.in ꝓprio cap.de elacterio.Preterea Serap.ca.ð cucumere asinino ait.elacterium fit ex fructu cucumeris amari in hūc modū.Accipe de cucumeribus istis anteq̄ꝫ veniant ad plenā maturitateꝫ ⁊ coacerua eos:⁊ dimitte sic nocte vna.postea in meridie pone corā te vas:⁊ pone suꝑ cribrū nō spissuꝫ ⁊ resupina suꝑ ipm cultelluꝫ ⁊ fac sicut docet ibi Sera.⁊ melius elacteriū est illud qð vergit ad colorē albū leue:amarꝝ humidū:⁊ qñ appropinquat lumini accenditur.

¶ Petrus de crescētijs ait.cucumer agrestis est herba nota:ex cuiꝰ succo fit elacteriū.idē ait circa istans:lacterides aūt aliud est:vt appꝫ apud Dia.⁊ est cataputia.

¶ Sicidis.i.cucumeris asinini:⁊ hic itellr de radice.ignorātes apothecarij mirantur ꝙ elacterium sit succus cucumeris asinini:⁊ sicidis sit radix ipsius:⁊ dicūt ꝙ poſſe nō ē ꝙ in istis pillulis igrediat succus fructus cucumeris ⁊ radix ipsiꝰ:sꝫ tales ignorāt.nā experiētia reperit eadē in pillulis alchaiber.i.de cinoglossa:vt dictum fuit supra.

¶ Actis.i.sambucus:cameactis.i.ebulus quasi infima seu humilis actis a chame qð est ifimū:qui aūt dicit.Ebulus est actis sambucus est chameactis.non dicit veritatem:⁊ hec apud nostros rusticos lorex dicitur.

Pillule de cinoglosa.℞.cinoglose:opij:semis iusquiami añ.ʒ.iiij.myrre trocliten.ʒ.vi.olibani.ʒ.v.gariofoli.ʒ.ij.cinamomi:coçūbri añ.ʒ.ij.ꝯfice cū rodostomate.i.cū aq̄ rosata:⁊ forment ide pillule ad modū ciceris:ex qbus.v.aut.vij.eunti dormitū exhibeātur.

¶ Iste pillule apud nos sūt i vsu:sꝫ nō vtimur ipsis ſꝫ istā descriptionē:illa vo descriptio qua vtimur fuit posita supra sub noīe pillu.ad oēs morbos catarrales:ēt supra habita vna alia descriptio de mēte Alexandri medici:vt supra ostensum fuit.Hilibertus de anglia in caplo de causis tussis:hꝫ vnā aliā descriptionem ⁊ eadem est.

¶ Cinoglosa est herba dicta lingua canis silis cinoglose.i.plātagini maiori:nisi qꝛ nō sunt ei coste apparētes i folijs eius:sꝫ sunt leuia satis.hec apud nos i pratis ac iuxta vias nascit cū flore purpureo:tēdēte aliq̄ꝫtulū ad rubedinē.falsi aūt herbatici ignorātibꝰ apothecarijs vēdunt pro lingua canis qnquenerujā seu lanceolā: sꝫ ignorātia est i vtrisqꝫ.

¶ Coçūbri.i.fex storacis liqde.ſm cōpositorē est storax rubea:seu timiama:seu thus iudeorꝝ in medio storacis calamite:aliqñ coçūbrum inuenitur ei adherens.

¶ Myrra troclitē.i.myrra troclites:siue smyra:siue myrra rotunda minuta optima ac odorifera.circa instans ait:myrra gūmi est cuiusdaꝫ arboris:cuius eligenda est clara ⁊ citrina:vel subruffa:interius aliquantuluꝫ lucida ⁊ grossa:⁊ alia est myrra minuta:alia est grassa:⁊ illa myrra trocliten dicitur vel a loco:vt quidā dicūt dꝛ myra troclidē:potest seruari per centum annos.

Pillule arabice.℞.aloes.ʒ.v.brionie:quinqꝫ mirabolanorꝝ masticis:diagredij:assari.i.assarebaccare:rosarū añ.ʒ.viij.cōfice cum succo cauliuꝫ vel absinthij addendo croci.ʒ.i.castorei.ʒ.iij.

¶ Has pillulas hēmus in vsu.Hilibertus de anglia in cap.de cura arthetice:ſm magistros hꝫ vnā aliā descriptionē:⁊ eadē est.illa vo descriptio quā scribit lumen malelucens nō est fienda:qꝛ deficit crocus in pondere.

¶ Brionia.i.cucurbita agrestis.hec apud Dias.vocat ampellos leuce:vide de ipsa in cōfectione de alfescera.

Pillule de hiera magna.℞.specierum hiere pigre magne.ʒ.iiij.cum melle rosato fiant pillule:aut cum succo absinthij.

¶ Iste pillule sunt i vsu sub noīe pillularꝝ de hiera magna.qdam vocāt ipsas de hiera cōposita:cuius descriptio fuit suꝑius posita sub noīe hiere pigre magne:⁊ iste oēs pillule supradicte sunt de mente Nicolai.

Pillule ad febrē quartanā i antidotario Ioā.Sera.℞.costi amari:spice aromatice:camedreos:cinamomi:croci:assari:cimarū:sqnāti:carpobalsami:amomi:scordeon:folij aristologie rotūde:polij:masticis:gariofilorꝝ:gētiane:ellebori nigri añ.ʒ.ſ.epithimi cretēsis agarici:polipo.myrre añ.ʒ.iij.aloes abluti.ʒ.ix.terāt ⁊ ꝯficiāt.

¶ Has pillulas hēmus in vsu:⁊ valent mirabilr ꝯtra quartanā.idem Io.Serap.hꝫ vnā aliā descriptioneꝫ:sꝫ hec est nobilior:dixerūt qdā expimētatores si accipiant cū vino albo q̄tuor folia pētafilonis pulueriçati iuuant ⁊ destruūt quartanā in matutinis tribꝰ aut q̄tuor.Et si dent de ipsis folijs tria valent tertianarijs.infra apparebit vna alia descriptio harꝝ pillularꝝ:que etiam sunt optime.

Pillule cōmunes ſm Rasim in 4° Almansoris in cap.de pestilētia:⁊ eius cautela.℞.aloes.s.succotrini.ʒ.iiij.croci orientalis.i.cōmunis:myrre añ.ʒ.ij.dentur ex eis in principio pestilentie.

¶ Iste pillule apud nos sūt in vsu sub noīe pillularꝝ cōiuꝫ.ēt sunt in vsu sub noīe pillularꝝ sine custodia.Aui.in libro 4° in cap.de preseruatione a pestilētia hꝫ vnā aliā descriptionē:sed ipse nō ponit dosim specierꝝ.Frācîscus de pedemontiū in cap.de cura passionū cordis ex aere pestilentiali hꝫ vnā aliā descriptioneꝫ sic dosando.℞.aloes:croci añ.ʒ.ij.myrre.ʒ.i.ſ.moderni gñaliter faciunt ipsas vt docet Rasis.⁊ debēt ꝯfici cū vino albo claro subtili ⁊ odorifero.Frācîscus aūt vult ꝙ cōficiant cum aceto.

Pillule chochie ſm Rasim in 9° Almā.in ca.de cephalea ⁊ emigranea.℞.pulueris pigre.ʒ.x.collogntide.ʒ.iij.⁊ tertiā.scamonee.ʒ.ij.ſ.turbith:sticados añ.ʒ.ſ.misce ⁊ fiant pillule ex istis:⁊ sunt doses decem.

¶ Has pillulas hēmus in vsu:maxīe ſm istā descriptionē.dicunt aūt cochie.i.capitales a cochos grece qð est caput:eo ꝙ mūdificāt caput.apud Halyabatē pillule cōcā sunt pillule cochie.Mesue in suo grabadin in ca° de caputpurgijs ꝯferētibꝰ sode frigide hꝫ vnā aliā descriptionē q̄ sunt ex auc̄te filij Zacharie:⁊ est eadē in simplicibꝰ:sꝫ in pōdere nō.ipse Mesue adiūgit pōdus sticados ⁊ turbith.ideꝫ in cap.de soda ex aggregatiōe cholere ⁊ flegmatis hꝫ vnā aliā descriptionē:que est ex auc̄te Hal.sꝫ eadē nō est.Nicolaus hꝫ vnā aliā descriptionē que est de mente Rasis q̄ in simplicibus eadē est:sꝫ in pōdere adiungit vt Mesue.idem hꝫ vnā aliā que est de mente Hal.sꝫ non est in vsu.si vo itentio medicorꝝ est ꝙ ipse debeāt fieri ſm itētionem Rasis.nō opꝫ addere nec minuere dosim spērū.si vo itentio eorꝝ sit aliter facias vt precipiunt.

¶ Pigra.i.amara.o quāta diuersitas opinionū inuenit in hac puluere pigre.vꝫ.qs est ille puluis pigre quā intelligit Rasis.gñaliter habet opinio ꝙ ipse sit puluis spērꝝ hiere simplicis Hal.⁊ sic vult lumē malelucens:sed nō recte:qꝛ Rasis in 9° Almā.in ca° de dolore ⁊ apate stōchi hꝫ vnaꝫ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0111-2

descriptionē pulueris pigre: ⁊ hic est q administrari dꝫ in
istis pillulis: ⁊ descriptio hec est. ℞. pulueris rosaꝝ rubea/
rū: spice: masticis: xilobalsami: carpobalsami: cinnamomi:
xilocassie .i. cassie lignee: assari añ. ʒ. i. ſ. aloes succotrēsis ad
duplū pōderis oium: qđ bñ tritū cū alijs misceaᷓ medici/
nis tritis: ⁊ hic est puluis de q̇ itelligiᷓ. verū ē q̄ ipse descri
ptiōes nō differūt nisi i vna re. vꝫ. q̄ Rasis hꝫ rosas. Gal.
non. Gal. hꝫ crocū. Rasis nō. in reliquis cōcordant.

¶ Collogntida .i. cucurbita deserti. Mesue loco ei⁹ hꝫ tro/
ciscos alandabal. ʒ. vij. Scamonea est succus cuiusdā spe
ciei volubilis. Rasis aūt scamoneā. Mesue hꝫ scamoneā
anthiochenā coctā i citonio. q̄ est diagrediū: ⁊ p̄dicte pillu
le sm p̄lm debēt fieri cū succo absinthij: aut cū vino albo.

Pillule de hermodactylis maiores sm eundē Ra/
sim in nono Almāsoris. in cap. de podagra
⁊ sciatica. ℞. hermodactyloꝝ satyrion meiçabara añ. ʒ. v.
hiere pigre. ʒ. x. colloquintide: cētauree minoris añ. ʒ. v. eu
forbij. ʒ. ij. turbith. ʒ. x. seiteragi indi çinçiberis sinapis: pi/
peris castorei añ. ʒ. i. informentur ex eis pillule ex quibus
a duabus. ʒ. ⁊ ſ. ad tres sumantur.

¶ Iste pillule apud nos nō sunt in vsu: sm istā descriptio/
nē. idē in libro diuisionū circa finē hꝫ vnā aliā descriptio/
nē q̄ q̄si eadē est. illa vō descriptio qua vtimur est de men
te Mesue vt ostēsum fuit. Hermodactylus grece est dict⁹
Hermetis digit⁹. Dia. de ipo videᷓ loq sub noie coltico si/
cut apparet apud Serap. cap. de hermodactylo. Satyriō
est radix dicta ab Auic. testiculus vulpis. Pli. ait. satyrio/
nis duo sunt gña. vnū lōgiorib⁹ folijs olee: caule q̄tuor di/
gitoꝝ: flore purpureo radice gemina ad formā hoīs testi/
culoꝝ. alteꝝ vide apō eūdē: de q̇ ēt dcm̄ est i diasatyrion.

¶ Miçaran .i. meiçaram: ⁊ dicūt qdā q̄ est tapsia ab aliq/
bus dr̄ eē meçereon: qđ ēt vr̄ voluisse Rasis. nā in descri/
ptiōe pillulaꝝ de hermodactylis in fine libri diuisionū lo
co meiçabara posuit meçereon. Aui. in 2° cañ. vocat ipsam
mehezerengi: ⁊ diᷓ. est arbor siᷓ arbor scebrā .i. esule. verū/
tamē est lōgior: in cui⁹ colore est cinercitas ad citrinitatē
declinās. qdā vō hoīes numerauerūt ipsaꝫ iter lacticinia.
Serap. de hac diᷓ q̄ cōfert dolorib⁹ iuncturaꝝ ⁊ articulo/
rū: ⁊ addit. ⁊ dixerūt qdā q̄ viderūt in folijs hui⁹ plāte id
qđ dixi in arbore agic. ⁊ h̄ est q̄ qñ poniᷓ i fluuijs iebriat
pisces: neqꝫ p id cognoui qđ sit. Jo. arculanus i cap. de po/
dagra dicit. meiçara .i. sene. qđ de⁹ scit. ¶ Sataragi induꝫ
.i. agricardamū agreste. Rasis in libro diuisionuꝫ: vbi vt
diximus scribit aliā descriptionē pillularuꝫ de hermoda/
ctylis loco seitaragi indi posuit tapsiam indam: ex quo ap/
paret ipm velle q̄ seitaragi indū sit tapsia inda. eadē opi/
nionem habuit Franciscus de pedemōtiuꝫ in descriptio/
ne trociscorum de spica: vt ostensum fuit supra.

Pillule de tapsia maiores sm Aui. in q̄nto cañ. ℞.
serapini: armoniaci: euforbij: bdellij: oppo/
ponacis añ. ʒ. i. aloes: epithimi: agarici añ. ʒ. i. ſ. aristologie
rotūde: centauree .s. minoris: castorei añ. ʒ. ij. macropipis .i.
lōgi: çinçiberis: cimini: ameos: semis anisi: apij: myrre: cro/
ci añ. ʒ. i. mirab. citrinoꝝ: hermodactyloꝝ: almeheiçaengi
añ. ʒ. ij. ſ. sinapis capsie: pulueris colloquintide: ligni aloes
acori: salis idi .i. salis nigri añ. ʒ. i. cōfice cū aq̄ alchechingi
.i. solatri minoris: ⁊ fiant ide pillule. ¶ Has pillulas non
habemus in vsu: dicunᷓ de capsia maiores ad differētiam
minoꝝ: eo q̄ plura simplicia igrediunᷓ: capsia aūt est sei/
taragi: ⁊ est quā Dia. lepidū vocat: ⁊ sm Gal. est genus eru
ce: ⁊ est agricardamū agreste .i. nasturtiuꝫ aquaticū seu se/
nation: vt ostēsum fuit supra in triphera saracenica.

Pillule de dēde sm eundeꝫ ⁊ ibidē. ℞. cinamomi
excorticati a cortice suo sup̄iore: de quo p̄ij
cianᷓ lingue repte iter duo frusta granoꝝ: deide succi liq/
ritie: agarici albi acheiati: ⁊ herbe eupatorij: absinthij: alo/
es añ. p̄tes eq̄les: tere ⁊ ꝯfice cū aq̄ apij: ⁊ iformenᷓ pillule
que: ⁊ ille q de eis facit pillulas iungat manū suā oleo bal/
sami odorifero. ¶ Has pillas nō hēmus i vsu. Frāciscus
de pedemōtiū in cap. de dosi hꝫ vnā aliā descriptionē: que
eadē est. ¶ Dēde vel dēden. sm Aui. in 2° cañ. est que est
sceni. ex ea est siᷓ fistici: ⁊ alscetrie est silis alcherua rubea
hñs puncta nigra: ⁊ ida est minor alsceni: ⁊ maior alsetrie:
eius medulla est cineritia declinās ad citrinitatē. idem ait
Serap. sꝫ dicit. aliud ē sceni: ⁊ aliud nō. qdā amicus fide/
liter dixit mihi q̄ istud granū repiᷓ in hyspania sup arbo
re dicta scortanū: ⁊ ipso ligno vtunᷓ tinctores ad tingēduꝫ
pānos. tñ deus scit sm Frāciscū est spēs graminis vel ca/
taputia qđ ignoro. verū aliqñ reperiᷓ: deinde pro catapu/
tia .i. cherua. Alcheiati. als. cheati. Franciscus loco eius hꝫ
alchechingi. ergo est solatrum minus: sed Gētilis sup hoc
canōne dicit: alcheiati .i. galbana.

Pillule de gariofilis sm eundeꝫ. in tertio: in fen. vi.
in cap. de cura fetoris oris. ℞. gariofiloruꝫ
galange añ. ʒ. ſ. musci: cāphore añ. danic .i. piretri. ʒ. i. aloes
ʒ. iij. sinapis. ʒ. i. fiant pillule cum vino.

¶ Has pillulas non habemus in vsu. Mesue in eodem ca
pitulo hꝫ troc. de gariofilis. Nicolaus florentinus in libro
tertio: in cap. de fetore oris hꝫ vnaꝫ aliā descriptionē: ⁊ est
eadem huic. Danic est pondus octo granoꝝ ordei.

Pillule de sandaracha in eodem libro: in fen. xvij.
in capitulo de liquidis que ponunᷓ sup eas.
⁊ quibus embrocantur. Recipe sandarache: corticis duo/
ruꝫ: fumiterre: seminis porri añ. ʒ. iiij. salis armoniaci. ʒ. ij.
scorie ferri. ʒ. iiij. fiant ex eis pillule sicut nabac.

¶ Has pillulas nō hēmus in vsu. Frāciscus de pedemōtiū
in ca° de hemorroydib⁹ ⁊ medicinis eius hꝫ vnaꝫ aliā de/
scriptionē que est silis huic. sandaracha vō sm moderno/
rū opionē est vernix: nō est aūt auripigmētū rubeū vt di/
xerunt qdā: ⁊ arbor ferens vernicē iuniperus vocatur.

Pillule de fumoterre sm Auic. in lib. 4. in fen. 7. in
ca° de cura scabiei ⁊ prurit⁹. ℞. mirab. citri
noꝝ: chebuloꝝ nigrorū añ. ʒ. v. aloes succotrēsis. ʒ. vij. sca/
monee. ʒ. v. sine cessatiōe cōfice cū aq̄ fumiterre ⁊ fiant.

¶ Has pillulas habemus in vsu. Nicolaus in suo antidota
rio hꝫ vnā aliā descriptioneꝫ q̄ vr̄ q̄si esse eadē: sed hec est
qua vtimur. Fumusterre est herba q̄ hꝫ folia silia dauco:
nisi qr̄ sunt magis minuta ⁊ amariora: ⁊ hꝫ radicē: cui⁹ co
lor vergit ad albedinē. hec apud nos in vijs ac pratis ⁊ in
rupib⁹ iueniᷓ. Gal. in 6° simpliciuꝫ dicit xeitarig .i. fumus/
terre siᷓ in sapore xeiterig arabes vocāt ipm scebeterig.

Pillule de opio sm Petruꝫ de tussignana. in cap̄lo
de frenesi. Recipe opij: croci: cassie lignee
ana. ʒ. iiij. fiant pillule cum vino albo.

¶ Has pillulas non habemus in vsu.

¶ Opiū est succus satis notuꝫ. Serap. de cap. de papauere
ait. gūmi vō papaueris nigri est opiū. Liber q dr̄ Bulcha
sis docet moduꝫ ipsius: ⁊ dicit q̄ fit ex lacte papaueris ni/
gri. Opiū vō ab opos qđ est lachrymū nomē extrahit.

Pillule de reupōtico. sm Bartho. mōtag. in suo an
tidotario. Recipe succi cucumeris asinini:
arthanite añ. ʒ. i. ſ. reupontici. ʒ. ij. aloes succotrini. ʒ. i. dia/
gredij .i. scamonee cocte i pomo. ℈. i. orobi .i. herbi silicos
spice ligni aloes añ. ℈. ſ. fiant pillule cū succo apij.

¶ Iste pillule apud nos nō sūt in vsu. Reupōticū vō ē bar
ba sirista: ⁊ ē radix silis reubarbaro: ⁊ pp id multi merca/
tores ignorātib⁹ apothecarijs vendūt mixtū vnū cuꝫ alio:
sed pōt cognosci: qr̄ reubarbarū optimū: qñ masticaᷓ cau/
sat salivā rubeā silem tincture croci. reupōticū vō hꝫ con/
trariū. dr̄ aūt reupōticuꝫ a reu qđ est radix ⁊ ponticū: qr̄ in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0112-8
DFG

pontico insula repit. Dias. aūt ait. reuponticū nascit in bos/forozː et est radix silis cētauree maiori. Serap. nec de reupōticoːnec de reubarbaro facit cap. veruz facit cap. de reu. et dicit raued. i. reu. et dicit idē qd dicit Dia. de reupōticoːsed moderni per raued nō itelligūt reupōticūːimo reubarba/rumːde quo vide Mesue in caplo ꝓprio de reubarbaro. Credo q antiqui vtebātur pro raued reupontico.

¶ Artbanita idest panis porcinus de quo infra. in vnguento de artbanita.

Pillule de diamusco ibidem. ℞. musciː myrre aā. ℨ. iiij. sticadosːrubee tinctoruzːpulegijːcorticis citriːpiperis longiːcorticū cassie ligneeːcorticuz cassie iteriorisːgranoꝝ peonie ː calami aro. aā. ʒ. vi. spice. ʒ. ß. fiāt pillule cū succo artbemisie. i. matris herbaꝝ vel altilie.

¶ Has pillulas non habemus in vsu. idē in suis cōsilijs in cōsilio de prefocatione matricis ex nocumento ipsius hʒ vnam aliā descriptionemːsed differt ab hac. mater herbarum adoptata herba que anteptemis vocatur.

Pillule assaieret. ꝑm eūdē et ibidē. ℞. hiere pigre. s. hiera Galēi. ℥. i. masticisːmirabolāoꝝ citrinoꝝ aā. ʒ. iiij. aloes epatici. ℥. ij. fiāt pille cū syru. de stica.

¶ Has pillulas hēmus in vsuː et sunt ex aucto. Aui. sicut reperit in 3° cañ. in fen. i. in cap. de canonibꝰ vlibꝰ curationis. nā ibi ingt. solutiua vō facilia ad purgādū caput vel asce/iaret suntːex qbus sumat pillula magna vt paruum pondus opationē efficiat sufficientē cū moraːet nō noceat propter puitatez suā iteratioːet dormiat sup ipsa ne destruant motꝰ et vigilie eius opationē. et canon qdem in eis est aloes et hieraːdeide cadit i eis mastix ad cōfortādū stōchūːet recipiunt in eis mirabolani vt ꝓhibeāt vaporem acutū etc. ipse Aui. nō ponit dosim ipsaꝝ reꝝːsʒ Hētilis loco allegato ponit dosim ipsaꝝ reruzːet est sicut est dosis Bartholomeiːet sic generalr ꝑm istam descriptionē conficiuntur.

Pillule imperiales magistrales. Recipe cinnamomiːamomiːanisiːmasticisː cardamomiːçinçiberisːçedoarieːmacisːnucis muscateːgariofiloruzːcrociːcubebeːligni aloesːturbithːtereniabin. i. māne pureːagariciːfolliculorum seneːspice nardi. quinq; mirabolanoꝝ aā. ℨ. i. reubarbari ad pondus omniumː aloes succotrini ad pondus suprascriptarum receptarumː conficiātur cuz syrupo rosato et violato quātum sufficit.

¶ Iste pillule apud nos hēmus in vsuː maxime ꝑm istam descriptionēːꝑm quosdā dnr iperialesːq2 iuente fuerunt a quodā impatoreːvel dicunt impialesːq2 sunt in vsu multūːapud reges tñ eiꝰ descriptionē ab auctoribꝰ nō repperi. verū ꝑm quosdā iste pillule dnr describi a Rainaldo de villa nouaːsed ego in practica Rainaldi qua vtimur non repperi. Christophorus aūt de honestis posuit pillulas magistrales pro regibus iuentasːnec repit a quo auctore sint descripteːtñ ibi describit suā descriptionēːet ē eadē cū ista nisi solū in vna reːet illa est spica nardi. ꝑm aūt lumē male/lucensːpillule iperiales iueniunt in Nicolao sub noie pillule alie ante cibū et post cibūːsed vr ee falsus textus. nā ille pillule quas describit Nicolaus sub noie pilluleːalie añ cibū et post cibū nō sunt pillule iperialesːqbus vtunt medici. Et si tu legis descriptionē pillularū imperialium vel pillulaꝝ ante cibūːapud lumē apothecarioꝝ nō sunt pillule iperialesːnec pillule añ cibūːnec post cibūːsʒ istā descriptionē aggregaui cū multis alijs descriptionibusː et iueni eam optimā. Et sic ꝑm istā cōfici volunt nostri medici.

Pillule ad quartanā magistrales. Recipe serapini bene gūmosiːcollogntide aā. ʒ. ij. diagredij ʒ. ij. salis gēme. ʒ. i. fiant pillule cū vino albo ad modū ciceris. capiat vnā singulo die vsq; ad viginti diesːsaluo q nō capiatur illa die qua febris ventura est.

¶ Iste pillule valent multū ad quartanā. verū eius descriptiones sunt diuerse et differunt interse. Suprapostia fuit vna alia descriptio que est de mēte Joā. Serap. sʒ ille nō sunt valde in vsu. Jo. Mattheus gradi in sua practica hʒ vnā aliā descriptionemːsed non est eadem.

Pillule de hiera cōposita ꝑm Bartholomeū mōtagnanam in suo antidotario. Recipe aloes epatici. ʒ. xiij. cinnamomiːspice nardiːcostiːsquinantiːxilobalsamiːxilocassieːmasticisːassariːrosaꝝːcinamomiːabsinthij aā. ʒ. i. agariciːcollogntideːturbithːbdellij mollis ana. ʒ. i. fiant pillule cum syrupo de sticados.

¶ Iste pillule sunt in vsuːtamē nō valde. Quidā apothecarioꝝ dant pillulas de hiera magna ꝓ pillulis de hiera cōpositaːsed nō sunt idē. ꝑm itentionez Bartholomeiːvt pʒ si legis istā descriptionē de hiera cōposita cū descriptiōe de hiera magna que superius posita est.

¶ Cinnamomi. i. canella fina subtilis et electaːvt est notuz. Hic Bartholomeus in ista descriptiōe pillularū de hiera cōposita ponit bis cinnamomūːcuius cām ignoroːsed ꝑm quosdā debet dicere cinamum. i. cinamomū grossumː aut potest dicere amomumːvt volunt multi.

¶ Aggregauimus in hac distinctione diuersaꝝ descriptionū pillulas ex illustriū medicoꝝ libris excerptas q̄ deseruire possunt intentioni cuiuslibet practicantis. Transibimus nunc ad sectionem de suffuf et pulueribus si nos direxerit ille qui celi condidit ornamenta.

¶ De suffuf ꝑm Mesue in suo antidotario.

Suffuf de ligno aloes. ℞. ligni aloes ʒ. ij. cardamomiːmēthe sicceːspice marmacurːcypiːcorticis citri aā. ʒ. ij. gallieːsgnāti aā. ʒ. i. masticisːanisiː apij aā. ʒ. ij. çucchari ad pōdus oiuz. da cū mitia.

¶ Suffuf autem istud in vsu non est. valet autem tātū dicere suffuf quātuz puluis subtilissimus sicut alcohol.

¶ Marmacur apud Auic. vocat maruː et ibi distinguit in plures speciesːet ꝑm opionem iudei est marubiumːsʒ si diceret marmacor esset mellissa siue citraria.

Suffuf aromaticū nō est in vsu. ℞. anisi aur. xij. seis feniculi aur. iiij. ligritieːçinçiberis aā. aur. iij. gariofiloꝝːmacisːcinamomiːelectiːgalāge aā. aur. ij. gallie muscate aur. i. ligni aloesː corticis citri. ana. aur. i. ß. musci boni. ʒ. i. quartā. çucchari tabarçet. i. albi ad pōdus oiumːçucchari nabet. i. çucchari cādidi mediū pondus oium.

Suffuf bonū ipinguatiuū. ℞. farine cicerū ifusorum in lacte dulci et exiccatoꝝːet iteꝝ ifusoꝝ in lacte et exiccatorumːet sic fiat tersioːdeinde coctorū. ℥. vi. riçi abluti multotiens. ℥. ij. triticiːet ordei excoriatoꝝ et ablutorum multotiēs exiccatoꝝːet multotiens infusoꝝ in lacte et exiccatoꝝ aā. ℥. iij. amigdalaꝝ dulcium. ℥. v. papaueris tortellarū de semi. i. panis assi aā. ℥. iiij. çucchari tabarçet lib. i. terant et da vt sorbeat omni die mane. ℥. iiij. postq̄ decoquit cū lacteːaut cum aqua ciceris.

¶ Riçū semē est notū. greci vocāt ipm oriça granū. Aui. in 2° cañ. vocat riçon. idē in 4° canone i fen. vi. ingt. cū alicui dat in potu cortex riçiːꝑm q dixerunt qdā ꝓnoꝝ accidit statim dolor in ore et i lingua et apatur lingua eiꝰːdeide extēdit dolor in vmbilico et stōcho et intestinis eiꝰːet iflāmat totū corpus eiꝰːet noiat eū in venenisːde cura vide ibi.

¶ Triticum. i. frumentum. Isido. ait. triticuz vel a tritura dictum q purissimum horreo condaturːvel quia granum eius commolitur et teritur.

Suffuf de granis myrti. ℞. granoꝝ myrtiːet granoꝝ granatoꝝːacetosoꝝːtostoruz aā. ʒ. xx. ciminiːcarmeniːinfusi die ac nocte in acetoːet exiccatiːet coriandri

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0113-3

sicci similiter ĩfusi ꝛ exiccati: ꝛ torrefacti: ꝛ sauich: anabac charub de spinis sumach glandiũ ana. ʒ. x. curt. ꝛ tarathit ana. ʒ. v. confice ꝛ da.

¶ Ciminũ carmenũ: ſm Serap. ex auctẽ Rasis est ciminũ agreste: ꝛ ſm Aui. est nigrũ ꝛ ſm Mattheũ syl. est sisileos sed nõ recte: verũ hodie loco eius sisileos ponitur.

¶ Sauich. i. ordeũ ꝛ ſm Rasim est ordeũ vel triticũ fractũ in pua frusta. Aui. in 2° ingt. sauich iã dictũ est in ca° tritici ꝛ ordei: in ca° ꝺo de ordeo dicit. aq̃ ordei est nutribilior sauich. Auerrois in 6° coll. frumẽtũ fractũ post lotionẽ in aq̃ ĩfusũ: deinde coctũ sauich vocat: hec est polenta. Nã vbicũq; in Dia. habet polẽta. Serap. eodem loco ex verbo Dia. hʒ sauich: ꝛ hoc nomẽ cadit sup multas res. nã põt fieri sauich ex siligine ꝛ ex cucurbita. vñ circa instans in cap. de ordeo narrat. ex ordeo multa fiunt que cõpetũt vsui medicine. s. polenta far ꝛ farina: ꝛ aqua polente fit ex farina ꝛ aqua: ꝛ sic de singulis. Moderni p sauich simplr volunt itelligi ordeum immaturum.

¶ Anabac siue nabac est fructus arboris dicte apud Dias. agrifoliũ: ꝛ apud Auic. est fructus arboris dicte sadar: ꝛ ħ fructus plura noĩa hʒ. naʒ Dias. vocat ipsum agrifolium ꝛ lothos. Pli. lothos siue fabam grecam. Isidorus ait. mella quã greci loton appellãt que vulgo ꝑpter formã ꝛ colorem faba siriaca di. q̃dã vocãt ipsum granũ anescem: ꝛ est fructus rubicundus quã nostri herbatici laurũ syluestrem vocant. quidã vocãt iuiubas syluestres: sʒ pma expositio est melior. vide de ipso in syrupo de fructibus.

¶ Charub apud arabes dicit xilocaracta. q̃ est siliqua siue baciana que in maritimis partibus iuenitur. Aui. in trocisc is alindaracaron. i. Andromaci putauit: sʒ nõ recte ipm esse darsisabã. ꝛ posuit xilocaractam ibi loco darsisabã: qḋ est cortex bucee quod non creditur.

¶ Curt. i. gummi arabicũ ꝛ eius arbor ſm Serap. est arbor acatie. Gentilis super tertio canonis in cura lubricitatis stomachi dicit. alchort. i. acatia. verum moderni eo carentes veram acatiam faciunt ex fructu prunellorũ syluestrium: ꝛ inuenitur idonee virtutis.

¶ Tarathit est similis fungo que in radice plãte dicte barba hircina seu rosa canina nascitur: ꝛ fit ex eo hypoquistidos. apud Aui. vocatur henfistides. Joães Serap. in suo breuiario in cap. de egritudinib° que accidunt in naso dicit ꝙ hypoquistidos est barba hircina.

Puluis capitalis ſm mõtagnanã ĩ suo antidotario ℞. pulegy: calamẽti: corticis citri: maiorane: sticados: betõice: sandarace: gario. añ. ʒ. ij. misce ꝛ fiat puluis: ꝛ ponat sup caput in loco cõmissure egrotãtis.

¶ Sandarax siue sandaraca ſm Moder. est vernix scriptorum: vt inquit Serapio.

Puluis pro oculis ibidẽ. ℞. sisileos: eufragie: feniculi: cubebarũ añ. ʒ. s. granoꝝ paradisi: macis añ. ʒ. i. cinnamomi: cimini añ. ʒ. ij. foliorum roris marini. ℈. i. anisi. ℈. s. misce: ꝛ fiat puluis subtilis.

¶ Grana paradisi est nux sarta q̃ alio noĩe melegeta vocatur: ꝛ est quã Auicẽ. in scḋo canonis vocat cobebague: ꝛ di melegeta: eo ꝙ hʒ grana ad silitudinem grani melice. hec apud modernos vocat heil ꝛ est cardamomũ maius: vt ostensum fuit supra in electuario de gẽmis.

Puluis pro botio ſm Rainalduʒ de villa noua in libro 2° in ca° de botio gule. ℞. spõgie marine: palee marine: ossis sepie: pipis longi ꝛ nigri: ʒinziberis: cinamomi: salis gẽme: piretri boni: gallaꝝ: spine rosaꝝ añ. oĩuʒ. ℥. ij. hec oĩa puluerizent excepta spõgia marina: ꝛ palea q̃ debẽt cõburi: ꝛ cinis ex eis fact° cũ pdictis dʒ admisceri: ꝛ oĩa debẽt cribrari: ꝛ de ħ puluere pluries in die teneat ĩ ore: ꝛ ĩ nocte. Iste puluis dʒ seruari ĩ pisside ligni: vel in sacculo de corio: ꝛ dʒ cooperiri ne vtutẽ ei° amittat.

¶ Iste puluis per me fuit expertus mirabiliter in ista materia valere. ꝛ ego met de ipso feci plura experimenta. verum iste puluis inuenitur et in antidotario Bartholomei de montagnana: sed nõ valet tãtũ. idem inuenitur in antidotario Dini florentini qui minus valet.

¶ Palea marina ſm modernoꝝ opionẽ est balla marina: cuius foĩa est rotũda ꝑut balla: ꝛ eius silitudo est sic borra. ꝛ hec iuenit in partib° ianue citra mare: ꝛ iuenit super quadam plãta que folia hʒ lõga sicut corrigia: ꝛ in fundo ipsius plãte iuenit q̃dã tuberositas grossa facta in modum fungi: ꝛ hec apud multos mercatores spuma maris vocatur: ꝛ supra hãc plantã nascit q̃dã globus in modũ pile rotunde factus in colore supradicto: ꝛ hec est palea marina seu balla marina: ꝛ est id qḋ de illa plãta administrat: hãc q̃dã mercatores Januẽses algã vocãt: ꝛ hec est quã Diasc. alosathne isidẽs vocat: ꝛ modus adustionis ipsius est iste: icide eã minutim cũ manibus in quãtitate quã volueris: deinde pone ipsam in olla terrea: ꝛ ponat in furno panis p duos dies ꝛ totidem noctes tãtũ ꝙ in colore efficiat nigra vere nigredinis: postea depone ꝛ vsui reserua: ꝛ eodẽ modo fit de spõgia. verũ spõgia nõ efficietur tam nigra in colore: imo parum ad rubedinem declinans.

¶ Os sepie est os qḋ inuenitur in corpore cuiusdam piscis sic vocati. Isidorus in cap. de piscibus inquit. sepia dicit: qr sepibus iterclusa facilius capitur. in coeundo obscenum genus. ore enim concipit sicut vipera. Circa instans ait: os sepie inuenitur in ventre sepie.

¶ Spina rosaꝝ: ſm Modernoꝝ opionem est quedã res similis spõgie que nascit circa hortos sup quadã plãta que apud Dia. vocat cinosbatus: ꝛ hec est spõgia qua vtuntur aliqñ in ecclesijs ad aspergẽdum aquã: ꝛ est illa que a multis bedeguard vocat: sed nõ recte. Dinus florentinus loco eius hʒ bedeguard: qḋ credit eẽ idem sed nõ recte: ẽt multi medicoꝝ putãt ꝙ bedeguard sit illa spongia: sed errant vt ostensum fuit in syrupo de eupatorio.

Puluis cordialis cõfortãs cor ſm Nicolum florẽ. in libro 4.° in cap. de sincopi. ℞. lapidũ preciosoꝝ iã pluries dictoꝝ añ. ʒ. s. amboꝝ coralloꝝ añ. ʒ. ij. ossis de corde cerui: spody: limature auri ꝛ argẽti: charabe añ. ʒ. ij. croci: xiloaloes. i. ligni aloes añ. ʒ. i. cinnamomi electi. ʒ. iij. ꝛ sunt qui addunt crystalli ꝛ ambre añ. ʒ. s.

¶ Iste puluis ſm itentionẽ Nicoli est expertus ad ꝯfortãdum cor. Hodiernis tñ tpibus diuersimode fit iste puluis ſm diuersitatẽ regionũ ꝛ descriptionũ: p lapides ꝺo pciosos itellige fragmẽta quinq; lapidum preciosorum positorum a diuo Mesue in electuario de gẽmis.

Puluis ad ꝑuocãdum magistralis. ℞. seminũ pastinace: semis napi: semis raffani: semis anisi: feniculi: apy: anheti añ. ʒ. ij. rubie: farine cicerum: cinamomi: sinapis albe añ. ʒ. i. crystalli. ʒ. iiij. salis gẽme. ʒ. iij. zuchari. ℥. i. pulueriçẽtur hec omnia subtiliter: ꝛ vtat sepius cum brodio cicerum: ꝛ est expertus.

¶ Pastinaca alio noĩe baucia vocat: ei° semẽ vsui medicine cõpetit. Macer ẽ pastinace vt° ĩ semie tm̃ ꝛ radice sua.

¶ Napus. s. napus domesticus q alio noĩe nationi dicũtur. Pli. napoꝝ duas dĩas in medicina greci seruãt angulosis folioꝝ caulibus florentes ꝛ ꝙ bumon vocãt. Diasco. autẽ in cap. de bumas iquit. bumas. i. napicium ꝛ est vt rape radix que elixa comedit vt est notũ apud oẽs ſm Bartholomeum mõtagnana in suo antidotario.

Sacculus tẽperatus pro corde calo. ℞. sandaloꝝ amboꝝ: rosaꝝ: coralloꝝ amborũ: spody: cãphore: folioꝝ myrti: boraginis añ. ʒ. i. been albi ꝛ ru. corticum citri: nucis muscate: sete cõbuste: spice: ossis de corde

cerui: grane tinctorum: foliorum lauri: gariof. çedoarie: ligni aloes: oçimi. i. basiliconis gariofilati: rorismarini: cubebarum: mellisse ana. ℈. i. musci gra. iij. ambre: croci añ. ℥. ij. contundantur: ⁊ fiat sacculus.

¶ Iste sacculus: apud nos nõ est in vsu: tñ nři doc. laudant ipm. nã scias q͛ sacculorum fiunt plura genera ſm diuersitatem ifirmatuꝫ: ⁊ ppter id generalr medici ordināt eos ſm suā voluntatē: dr autem sacculus: qꝛ ille res in vno sacculo ponuntur: ⁊ super dolorem apponuntur.

¶ Grana tinctoruꝫ sunt grana dicta chermes: ⁊ sunt grana q̄bus vtuntur tinctores ad tingēdū scarlatuꝫ: ⁊ hoc est qđ apud Dia. coccus infectiuus vocatur. inde de Domino dr̄ q͛ habebat vestem coccineā. i. de scarlato.

Sacculus frigidus pro corde ibidē. ℞. rosarū: buglosse: florum boraginis añ. ʒ. ij. ſ. corticum citri: fol. myrti: corallorum amborum: coriandri preparati añ. ʒ. i. ſ. camphore. ℈. ij. sandalorum: vtriusqꝫ añ. ʒ. i. ſ. misce: ⁊ fiat sacculus.

Sacculus carminatiuus pro stõcho ibidē. ℞. seminis apij: anisi: siseleos: feniculi macedonici. i. apij macedonici ruthe. s. seminis ipsius añ. ṁ. ſ. origani: calamenti añ. ṁ. i. ſ. hyssopi: pulegij: sticados: ruthe sicce: camedreos: camepitheos añ. ṁ. i. absinthi. ṁ. ij. calami aromatici: cinnamomi: frustorum gariofilorum añ. ʒ. ij. macis. ʒ. iij. contundantur oīa: ⁊ fiat sacculus.

Sacculus pro stõcho frigido ibidem. ℞. pulueris menthe: absinthij: lambrusce: calamenti pulegij añ. ʒ. ij. gariofilorum. ℈. iiij. nucis muscate: masticis: macis añ. ℈. ij. galange. ʒ. ſ. rosarū rubearū: coriandrorum preparatorum añ. ℈. ij. gallie muscate. ʒ. i. misce.

¶ Mētha ē herba satis nota: maxime hortulana siue cōis Pli. ait. mētha plāta vel si nõduꝫ germinat spõgia minus hec hūido gaudet estate: viret hyeme flauescit genus eius syluestre mēthastrū est mēthe nomē suauis odoris apud grecos mutauit: cum alioquin mintha vocaretur.

Sacculus p stõcho ibidē. ℞. ligni aloes: absinthij: calamēti: bethonice: masticis: thuris: cyperi: costi: cimini: feniculi: rosarum viticelle añ. ʒ. i. cubebarū: macis: cinamomi: gariofilorum: spice: nucis muscate: pipis albi ⁊ lõgi añ. ʒ. ſ. calami aro. cassie lignee: corallorum rubeorum añ. ℈. ij. ex his puluerizatis fiat sacculus in forma scuti.

¶ Viticella ſm Mattheū sylu. est fescera siue fesire. q̄ est brionia que apud Dia. ampellos leuce vocat̃: sꝫ ſꝫ Simonē Januē. est fesiresin. i. vitis nigra: siue ampellos melana vt apud Dias. in hac discordia nescio q̄d dicā: qꝛ ſm intentionē Matthei syl. est brionia siue vitis alba: ⁊ ſꝫ Simonē est vitis nigra: nõ igit̃ cõcordāt: verū ſm plures viticella est vitis nigra: ⁊ est planta que iuxta hortos nascit̃: ⁊ est quā lombardi tanero vulgari nomine dicunt.

Sacculus ad fluxum ventris super quo infirmus sedere oꝫ ibidem. ℞. origani: sumach: myrtillorum: coriandri: camomille. idest hebonigi añ. ṁ. i. ſ. balaustiarum: corticū granatorum: hypoquistidos: seminis rosarum añ. ṁ. i. radicuꝫ tassibarbassi: cardonis corticis ⁊ radicis mori añ. ṁ. ij. contundantur cõtundenda ⁊ reliqua incidantur: ⁊ bulliant in vino nigro: deinde depone in sacculo: ⁊ fac ipsum sedere superius.

¶ Tassus barbassus est plāta oīb⁹ nota. hec apud Dia. vocat̃ flosmos: sed apud Auicē. in scđo cañ. vocat̃ busiri. Isidorus flosmos quā latini herbā lucernareꝫ vocāt ab eo q͛ ad lycinia pficiat. hec planta apud nos nascit̃ sup muros ⁊ in campis: ⁊ vocant eam rustici auidon siue auion

¶ Cardo. s. cardus qui apud Dias. vocatur dipsacus cuius frutex est spinosa: ⁊ iste frutex gerit quādā rem qua vtunt̃ fullones ad garçandum pannos ⁊ biretas. Hal. ēt in sexto simplicium pharmacoruꝫ dicit. dipsacus: idest cardo. Petrus de crescētijs iquit. virga pastoris. i. cardus: sed falsum dicit: qꝛ virga pastoris est herba que vocatur corrigiola ⁊ differt multum: sicut patet apud Diasco. cap. de dipsaco: ⁊ apud Serap. cap. de virga pastoris.

Pomum de laudano ſm magistrū Joānem cõcoregium. in cap. de catarro. ℞. laudani. ℥. i. ligni aloes: storacis: calamite: costi: spice olibani. i. thuris añ. ʒ. ſ. nucis muscate: nucis cypressi: sandarace. i. vernicis scriptorum añ. ʒ. i. nigelle: cinnamomi: gariofilorum añ. ʒ. ij. gallie muscate: myrre añ. ʒ. ſ. ambre. ℈. i. musci gra. ij. vel. iij. puluerizentur puluerizanda: ⁊ cum aqua rosata ⁊ vino odorifero: ⁊ modico cere fiat pomum.

¶ Istud pomum est in vsu: sed non valde.

¶ Laudanuꝫ aūt ſm Serap. colligit̃ ex vna specie cussus idest hedere: ⁊ ingt. ex hac q̄dē specie accipit̃ laudanū: qm̄ qñ capre pascunt̃ ea adheret humiditas ei⁹ pillis earū: qꝛ est sicut viscus: q̄re apparet in cossis earū ⁊ in barbis: ⁊ iõ sunt hoīes q̄ colligunt illā humiditatē: ⁊ mundificat̃ eaꝫ: ⁊ faciunt trociscos ⁊ reponūt: ⁊ sunt hoīes q̄ accipiunt funes ⁊ trahunt super plātam istā: ⁊ qđ adheret eis de illa humiditate emungunt a fune ⁊ colligūt ⁊ faciūt trociscos: ⁊ fortius ex laudano est illud qđ est boni odoris coloris vergentis ad virorem sub molli tactu: ⁊ quādo malaxat̃ adheret manibus: ⁊ nõ est in eo sabuluꝫ: ⁊ nõ assimilat̃ resine pini: ⁊ cyprense est hõ: ⁊ qđ fit in terris arabum ⁊ alibi est grossius ⁊c̃. Hal. aūt in libro secretorum in caplo ad omnes egritudines ingt. glutinis pillorum barbe hirci. i. laudani: hec herba in cypro iuenitur: ⁊ vocāt eā ladā.

Pomum odoriferū ꝯ pestem ſm Bartho. montagnanā in suo antidotario. ℞. storacis calamite: florum buglosse añ. ℈. ij. gariofilorum. ʒ. i. hen albi ⁊ rubei añ. ℈. i. ligni aloes. ℈. ij. myrre: calami aromatici: nucis muscate: spice: thuris vernicis: masticis añ. ℈. i. ambre musci añ. ℈. ſ. charabe croci añ. ʒ. ſ. acedule. ʒ. iij. cāphore ℈. ij. triasandalorum añ. ʒ. i. rosarū rubearū. ʒ. iij. succi portulace: succi arācij añ. ℥. iiij. nenupharis: coriandri torrefacti añ. ʒ. ij. corallorum rubeorum: spodij añ. ʒ. ſ. syrupi de citro: boli armeni añ. ʒ. iiij. terre sigillate. ʒ. ij. misce oīa que puluerizāda sunt: pter ambrā ⁊ muscū que duo de p se puluerizētur: ⁊ postea admisceantur: deinde recipe laudani ifusi in aq̄ rosa. ⁊ aceti. ʒ. iiij. terbētine lote cū aq̄ rosa. q̄tū sufficit ad cõtinuationē ⁊ mollificationē ad oīa ista: ⁊ fiat pomū.

¶ Istud pomū est optimū ꝯ pesteꝫ ⁊ est in vsu. Mesue in caplo de cura catarri describit tres descriptiones pomorum que cū predicta nõ cõueniunt. Verū ibi hꝫ quedā simplicia que difficilia sunt iueniri: sꝫ quedā hic declarabo. Primo in pma descriptiõe hꝫ faufel: qđ est auellana ida. ⁊ sandali: mahaçiri q̄ sunt sandali citrini. In scđa descriptione hꝫ sandarace que est vernix scriptorum: ⁊ hꝫ bucur. i. çiseni de: ⁊ ſꝫ plures ista est alipta muscata. In tertia descriptione hꝫ bucur senden: qđ sunt plures est idem: tñ non recte: qꝛ ibi dñs Mesue ingt. bucur senden añ. partes. vij. ergo sunt due res: quarum bucur est alipta: ⁊ senden est sadurā siue algalia hñs bonum odorem: tñ deus scit.

¶ Acedule vͦo nomen multis herbis attributū est in diuersis regionib⁹. nā acetosa acedula põt dici: idē trifoliū acetosum: siue panis cuculi: siue alelma idem. Macer aūt de acedula spāle caplꝫ facit: ingt. Diximus acedulā quā grecus dicit aiçon. q̄ est sempuiua. Nā aiçon apud Dia. ē sempuiua: ⁊ cõponit̃ ab ai qđ est semp ⁊ çon qđ est viua. verū ſm modernos acedula est acetosa: aut est idem in virtute.

Trazea confortās stomachuꝫ ſm Frācisćum de pedemontium in capitulo de cura passionum cordis p cõpassionē ad stomachū. ℞. coriādri pręparati. ℥. ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0115-5
DFG

seminis mellisse.ʒ.ς.cinnamomi electi.ʒ.i.çuccbari tabarçet.ʒ.iiij.pulueriçent̃ ⁊ misceãtur.dosis coclear vnuʒ post cibum nõ sequente potu:⁊ est sana ⁊ experta.

¶ Traçea aũt sunt plures facti ex varijs rebus:vt est notũ apud apotbecarios. Hec apud apotbecarios Papiẽses nõ est in vsu:sed in ptibus Mediolanensibus ea vtunt̃:⁊ valet mirabiliter ad cõfortãdum stomachũ:infra apparebit vna alia descriptio que valet cõtra ardorẽ vrine.

¶ Coriandrũ siue coliandrũ est semen satis notũ.Eius aũt pparatio fit cũ vino citonioꝝ ⁊ aceto:vt ostẽsuʒ fuit supra.

¶ Mellissa est berba que alio nomine citraria vocatur:eo q̃ folia ipsius odorem citri babent.hec apud Dias.vocat̃ mellisofilos:quidam vocant eam bederangiã:⁊ ab aliquibus oçimum citratum vocatur.

Trazea valens ardori vrine:ſm Nicolũ florẽ.i lib° 5°.in ca° de ardore vrine.℞.semis cucumeris:cucurbite:citrulli:melonis:portulace:malue:⁊ papaueris albi añ.ʒ.i.dragãti:gũmi arabici:violaꝝ:amidi:spodij:boli armeni añ.ʒ.vi.çuccbari ad pondus omnium.

¶ Traçea est ꝯfectio reducta in puluere:⁊ hec est i vsu ad illos q patiunt̃ ardorẽ vrine.supra ẽ posita vna alia descriptio:q̃ valet ad ꝯfortãdũ stõcbũ:⁊ vtreqʒ sunt vsuales.

Medicamen de turbitb:ſʒ Aui.in lib° 4° i fen.i. in cap̃.de cura flatice.℞.çinçiberis masticis amboꝝ añ.ʒ.x.turbitb:sicut alcobol.i.subtiliter triti.ʒ.x.çuccbari tabarçet.i.albi quãtũ oĩa:⁊ fiat.

¶ Istud medicamẽ est in vsu:maxime ſm istã descriptionem Mesue in cap̃.de turbitb⁹ ingt.filius Zeçar medicamen bonũ de turbitb:⁊ est idẽ in simplicib⁹. Nicolus aũt florẽtibus in libro 2° in cap̃.de cura febris flegmatice pure p potionẽ bʒ vnã aliã descriptionẽ:sed nõ est eadem tñ paꝝ differt ⁊ differũt solũ:q: Auic.bʒ masticem: Nicolus aũt nõ bʒ:idem Nicolus describit vnã aliã descriptioneʒ que est fortior altera:sed non est in vsu.

Puluis ꝯ dolores post ptum magistralis.℞.corticum cassie fi.⁊ cassie lignee:⁊ cinamomi capilloꝝ veneris añ.ʒ.ij.semis anisi:passulaꝝ añ.ʒ.iiij.terant̃ subtiliter:⁊ detur cum vino albo:⁊ est optimus.

Puluis pro fluxu spmatis exptus magistralis.℞.mẽtbe sicce.ʒ.iij.seminis agni casti:radicũ ireos añ.ʒ.ij.semis rutbe.ʒ.i.semis lactuce.ʒ.ij.ς.çuccbari albi ad põdus oium fiat puluis subtilis:de quo sumat cuʒ vino albo coclear mediũ ante cibũ p duas boras.

Puluis expertus ad epilepsiã pueroruʒ.℞.coriandroruʒ prepatoꝝ cuʒ aceto ⁊ vino citonioruʒ.ʒ.ij.semis peonie:semis portulace añ.ʒ.i.vngulaꝝ asini vstaꝝ.ʒ.iiij.misce ⁊ fiat puluis:⁊ detur parũ cum aq̃ rutbe.vngula asini in illa mã multum valet:⁊ modus adustionis ipsius est:q̃ ponat̃ in olla:⁊ ponat̃ in furno panis:⁊ dimittat̃ tãtuʒ q̃ eius assatio sit cõpleta.Serap̃.in cap̃. de vngula ait:quidã ṽo existimãtes hoc accipiũt vngulaʒ asini ⁊ adurũt:⁊ curãt cum ea epilepsiã magnam.

Puluis ad frãgendum lapideʒ in vesica expertus. Recipe milij solis:idest litbospmatis saxifragie:cinamomi:capilloꝝ veneris:semis anisi añ.ʒ.ς.liquiritie rase.ʒ.i.ς.lapidis lyncis:lapidis iudaici añ.℈.i.semis spargorum:seminis mellonis añ.ʒ.i.misce ⁊ fiat puluis:capiat cum modico vini albi odoriferi.

Puluis pro exitu itestini.℞.masticis:tburis:nucis cupssi:antimonij:corticũ granatorũ:balaustiaꝝ glãdiũ añ.ʒ.ij.misce ⁊ fiat puluis ⁊ vtere:⁊ ẽ bonus.

Puluis pro stõcbo.℞.cinamomi electi.ʒ.i.ς.çinçiberis:piperis liqritie.añ.ʒ.ς.piperis longi:gariofilorum:galãge:macis:cardamomi:melegete:nucis muscate añ.ʒ.i.spice.ʒ.ς.misce ⁊ fiat puluis addendo in byeme.ʒ.i.çuccbari albi pro qualibet.ʒ.i.ς.spẽrũ:⁊ in estate adde.ʒ.i.çuccbari pro.ʒ.i.specierum.

Puluis ducis ordinatus per illustrissimũ dñm Robertum sanseuerinatem. Recipe cinnamomi:gariofilorum:corticum interiorũ:cinamomi:amomi:melegete:triumpiperuʒ:çinçiberis:folij ligni aloes:macis añ.ʒ.ς.cardamomi:cubebe añ.ʒ.i.spice nardi.℈.ς.musci:g̃.iij.nucismuscate.ʒ.ς.çuccbari albi boni.ʒ.vi.folioꝝ lauri numero.vi.misce:⁊ fiat puluis subtilis.

Puluis galatine.℞.pipis lib.i.çinçiberis fini lib.ij.cinamomi.ʒ.ix.fusti gariofiloꝝ.ʒ.iiij.nucismuscate.ʒ.iiij.misce ⁊ fiat puluis subtilis:iste ṽo fit ex spẽbus aromaticis:vt est notus oibus:iuenit̃ aũt galatina pisciũ que fit qñ pisces coquunt̃ in aceto:⁊ postea cõgelat̃ acetũ cũ quo coquunt̃:⁊ eodem modo fit cũ carnibus.

Puluis piperatus cõis.℞.piperis lib.i.ς.çinçiberis fini lib.ij.croci infusi in vino rubeo per noctem.ʒ.i.⁊.ʒ.i.misce ⁊ fiat ſm artem.

Epitbima pro corde:ſʒ Bartbo.mõtagna.in suo antidotario.℞.aquarũ buglosse acetose añ.ʒ.ij.aquaꝝ florum salicis:rosaꝝ absintbij:graminis mellisse lãbrusce añ.ʒ.ij.spẽrũ cordialiũ temperatarũ credo q̃ sit puluis cordialis aut fragmẽtoꝝ cordia.ʒ.i.ς.croci.g̃.viij.myrre:diptami:gentiane:ligni aloes:sandaloruʒ:citrinoꝝ:semis alfelengemisch.i.semis oçimi:gariofilati:been albi ⁊ rubei byacinti smaragdi añ.℈.ς.succi lymonũ.ʒ.ij.aceti.ʒ.i.vini maluatici.ʒ.v.misce:⁊ fiat epitbima.

¶ Epitbima aũt apud grecos est superpositio siue emplm̃ molle vel aquosuʒ:apud nos epitbima est medicamẽtum aquosum:quod stomacho cordi ac epati supraponitur cuʒ pãno tincto ex chermes:scilicet scarlato:⁊ eius modus est diuersus ſm diuersa loca ac ifirmitates.

¶ De cerotis factis cũ byssopo bũida ⁊ sine ſm sniaʒ diui Mesue in suo antidotario:ac alioꝝ illustriũ doctoꝝ.

Hyssopi cerotũ descriptõe Hal.℞.cere citrine olei camomille ⁊ olei irini añ.ʒ.vi.masticis.ʒ.i.spice.ʒ.ij.ς.croci.ʒ.i.terbẽtine.ʒ.i.resine.ʒ.ς.byssopi bumide.ʒ.x.⁊ fiat.

¶ Istud cerotũ apud nos nõ est in vsu:illa ṽo descriptio qua nos vtimur ẽ descriptio filagrij:de q̃ infra.

¶ Cere citrine.i.vsualis.Serap̃.laudat ex ea que ẽ grossa mũda a sorde:⁊ in cui⁹ odore est paꝝ odoris mellis:⁊ i colore eius est paꝝ rubedinis:⁊ illa que est alba p cocturaʒ ⁊ pinguis est post ipsaʒ. Repitur ẽt alia cera dicta ppolis:⁊ hec est fex aluearis apum:q̃ apud arabes muç vocat̃.

¶ Oleum pprie sumpto vocabulo est omne oleum cuiuscunqʒ fitrei:vt oliuaꝝ ac aliaꝝ reꝝ:descriptio olei camomille ifra apparebit:ẽt descriptio olei irini subiungetur:⁊ est oleum de ireos:qd̃ florem purpureũ gignit.

¶ Resina.s.resina pituina idest pini. Pli.resine sũme spẽs sunt due:sicca ⁊ ligda:sicca e pino ⁊ picea fit:ligda terebinto larice lentisco cupresso.naʒ ⁊ he ferunt in asia ⁊ assiria:falluntur qui eandẽ putãt esse e picea atqʒ larice:picea eni pingue ⁊ tirso modo succosam fundit:larix graci leʒ ⁊ mellei liquoris virus redolentem:medici ligda raro vtuntur. Moderni pro pice ligda chitran accipiunt:⁊ est gũmi qd̃ egredit̃ ex arbore dicta serbin seu cedrus.

Operatio byssopi bumide.℞.lanaꝝ ouiũ succidarũ circiter lib.lx.⁊ funde super eas aque fontium calide quãtum sufficit ad ifundendum:⁊ dimitte per boras.viij.deinde bulliat ebullitiõe vna exprimat̃ aqua lanaꝝ ⁊ coletur aqua:⁊ coquatur cuʒ facilitate in vase stãnato:agitãdo semper fundum vasis cũ ligno amplo ne recipiat de vestigio adustionis aliquid:⁊ coquatur vsqʒ dum fiat sicut mel currens:⁊ seruetur.

¶ Hec est

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0116-1
DFG

¶ Hec est operatio hyssopi humide ad dĩãz hyssopi sicce que est herba. de vtraqꝫ Auicen. in 2° cañ. facit caplm̃ dicens: ꝙ hyssopus humida est sordes aggregata sup lanam ouiũ i armenia: ⁊ sternit͂ sup herbas titimalloꝝ: ⁊ accipit virtutes ⁊ lac eaꝝ: ⁊ fortasse est currens. ergo cogitur ⁊ preparat͂ ibi. Dias. aũt hyssopi cerotũ est q̃si sordes ex succo lanaꝝ succidaꝝ: vt docet ipse ibi. Pli. Hyssopũ est sordes pecudũ: sudorqꝫ femoꝝ: ⁊ aliaꝝ adherens lanis hyssopuz vocant melior maritis oĩbus genitus fit pluribus modis: sed ꝓbatissimũ lana ab his partib⁹ recẽti capta: aut q̃buscunqꝫ sordibus succidis ⁊c̃. Melior aũt est q̃ nõ hꝫ odorẽ astaros: ⁊ sit mollis q̃ñ tangit͂ sine asperitate: habens odorem lane succide: ⁊ q̃ñ dissoluit͂ in coclea munda nõ apparebit ibi aliq̃ grossities: sicut apparet q̃ñ est adulteratũ cũ cera: aut sepo dissoluto cum oleo: vt faciunt multi herbatici maligni. Liber qui dicitur Bulchasis q̃si in fine docet modum seruandi çuccerach: idest hyssopum humidã.

Hyssopi cerotũ descriptione Philagrij. ℞. croci. ʒ. v. bdellij: masticis: armoniaci: aloes: storacis liq̃de aã. ʒ. viij. cere citrine lib. i. terebentine. ℥. i. ß. medulle cruris vacce: adipis anseris aã. ʒ. xv. hyssopi humide lib. i. ß. olei nardini. i. d spica nardi q̃tũ sufficit: bdelliũ armoniacũ: ⁊ aloes dissoluant͂ in aq̃ infusionis fenugreci: ⁊ camomille: ⁊ cũ ceteris fiat vnguentũ: ⁊ post philagriuz addiderũt expssionis squille. ℥. ij. olibani. i. thuris. ℥. i. sepi vituli. ʒ. xv. ⁊ in alio cere lib. i. minus q̃rta: ⁊ est ꝯueniens.

¶ Hec descriptio istius hyssopi ceroti descriptione Philagrij: est illa quã laudant magis nostri doctores: ⁊ sic generaliter ista descriptione vtuntur.

¶ Uacca est animal quadrupes oĩbus notum: ⁊ modus faciendi medullã ex cruribus est talis. Oportet p̃mo ꝙ eligat͂ tẽpus in fine estatis: q2 in alijs tẽporib⁹ reperitur in eis supfluitas sanguinis que cõgelat͂ in loco cũ medulla: ⁊ nõ nouit hoc nisi ille q̃ assueuit frãgere ossa ⁊ extrahere medullas: ⁊ oẽs spẽs medullaꝝ sũt mollificatiue resolutiue: ⁊ modus extrahẽdi est: ꝙ accipias medullas recẽtes: ⁊ purges a sanguine ipsius. postea lauet͂ cum aqua ⁊ dissoluat͂ ad ignẽ leuẽ: ⁊ dimitte donec liquefiat medulla: ⁊ coletur in vase: deinde accipe illud colatum clarificatũ: ⁊ pone in vno alio vase terreo nouo: ⁊ q̃ñ appet sordes colligat͂: ⁊ ibi dimittat͂ donec fiat rubea: deinde accipiat͂ qd̃ est desuper ex puro eius: ⁊ qd̃ est in fundo: ⁊ nõ purũ abyciat͂. Auicẽ. in 2° cañ. in cap. de medullis laudat medullã vituloꝝ ⁊ ceruí: deinde thauri: ⁊ postea capraꝝ: deinde ouiũ: ⁊ medulla q̃dẽ hyrcoꝝ cũ testiculis: ⁊ thauroꝝ ꝓprie nõ castratoꝝ ẽ magis sicca: ⁊ medulla extremitatũ est magis pinguis.

¶ Anser est auis: cuius genera sunt duo: scꝫ domestica ⁊ syluestris. Domestica est qua g̃ñalr̃ vtimur: que morat͂ in locis domesticis. syluestris v̾o est illa q̃ in locis syluestribus morat͂: ⁊ ambe sunt note: ⁊ moduz preparationis eius docet Bulchasis i tractatu 3°: qui iste est. Accipe adipes anseris q̃ñ est recẽter occisa ⁊ purga bene a pelliculis suis: ⁊ pone in olla noua terrea: capacitas sit dupla quãtitati adipis ⁊ cooperi vas: ⁊ pone in sole calidissimo: ⁊ aufer qd̃ dissoluet͂: ⁊ pone in alio vase: ⁊ fac ita assidue ad illud clarificanduz ꝓm qd̃ egredit͂ ex eo donec nihil de eo remaneat. deinde accipe qd̃ clarificatũ fuerit: ⁊ repone in loco frigido: ⁊ vtere vbi oportet: ⁊ ille qui vult facere opus cuz preparatione opꝫ ꝙ dissoluat eum in olla duplici ꝓm formã: vt ibi docet. eadem fit p̃paratio de adipibus anatis.

Hyssopi cerotũ descriptione Pauli nõ est i vsu. Tñ ꝑmixtio hec ẽ. ℞. armoniaci. ʒ. x. bdellij. ʒ. v. sigie. ʒ. iiij. croci. ʒ. i ß. aloes: scꝫ succotrini: masticis: olibani. i. thuris aã. ʒ. ij. ß. cere. ʒ. iij. ß. sepi ⁊ medulle vituli aã. ʒ. ij. hyssopi humide. ʒ. xl. ireleon quãtum sufficit.

¶ Sigia: idest storax liq̃da: nõ est storax calamita: vt q̃daz dixerunt. Auic. in 2° cañ. inquit. lubne est arbor sigie: ergo sigia est storax liquida: ⁊ hec apud quosdam est mel storacis calamite. Item circa instans ait in cap. de storace: storax alia calamita: alia liquida: que proprie sigia dicit͂. storax autem liquida in calabria reperitur: storax calamita non a calamo sed a calo quod est bonum dicitur: ⁊ micos quod est gutta: per decem annos seruatur.

¶ Irileon: idest illirica: ⁊ est oleum de ireos: que florẽ purpureum gerit. nã Dia. in cap. de balano repsico. i. hen: ⁊ est semen arboris ait. ꝙ ex eo. ʒ. i. bibita cum pusca splen siccat cuz iris illirica mixtus: ⁊ in cataplasmatibus positus ⁊ mulsa adbibita dolores podagricos mitigat ⁊c̃. Illirica mixtus. Serap. codẽ loco ex v̾bo Dias. habet ireos: qd̃ idẽ est. Isidorus. iris illirica a similitudine iris celestis nomẽ accepit. vnde ⁊ a latinis argumen dicitur iris: qd̃ flos eius coloris varietate eundem arcum celestem imitetur. Illirica autem dicitur: q2 in illirico plurima nascitur.

Hyssopi cerotũ diatesseron descriptione Democri. ℞. cere citrine: idest vsualis terebẽtine aã. ʒ. xij. olei irini: idest de ireos. ℥. iiij. hyssopi humide. ℥. ij. ß. ⁊ fiat ex eis vnguentum ⁊ administretur.

¶ Istud cerotũ apud nos nõ est valde in vsu. ⁊ sunt ex hoibus qui vtunt͂ ipso sub noie ceroti de hyssopo humida. dĩ aũt diatesseron a tessara grece qd̃ est q̃tuor. vnde diatesseron: idest de q̃tuor rebus. idem dĩ de tyriaca diatessaron. Joãnes anglicus i cap. de dolore iuncturaꝝ: in cura gutte melãcholice habet vnã aliam descriptionẽ que eadẽ est.

¶ Hyssopus humida (vt dictũ fuit) est q̃si sordes ⁊ succus lanarum succidarum. Joannes anglicus ibi ait. hyssopi humide: idest viscositatis lane ⁊ non lote prius. deinde decoque: ⁊ quod supernatat colligatur ⁊c̃.

Cerotum Gal. stomachuz confortans ⁊ emendans vitia stomachi. ℞. rosaꝝ. s. rubeaꝝ. ʒ. xx. foliorũ absinthij sicci. ʒ. xv. masticis. ʒ. xv. spice inde: idest nardi. ʒ. x. tere subtiliter: ⁊ accipe cere munde. ℥. iiij. olei rosati lib. i. ß. dissoluant͂ in igne lauationibus pluribus in aq̃ rosata: deinde iteꝝ dissoluant͂ ⁊ lauentur in vino veteri ⁊ succo citonioꝝ ⁊ aceto pauco: deinde misceant͂ cum puluere reꝝ: ⁊ fiat cerotum ⁊ administretur.

¶ Istud cerotum ꝓm intẽtionẽ Mesue est de mente Gal. tñ apud ipsum Galenũ nõ reperi. hoc apud nos est multũ in vsu sub noie ceroti. Gal. emendãtis vitia stõchi: nõ aũt est vnguẽtũ stomaticũ: vt q̃dã dixerũt. Et sunt ex hoib⁹ qui vẽdunt vnũ pro alio: sed nõ recte. Moderni doctores exhibent istud cerotũ ad cõfortandũ stomachũ: addendo paꝝ gallie alefangine: inuenit͂ in ipso v̾tus mirabilis.

Cerotum diapente. ℞. cere citrine. ℥. iij. sigie: idest storacis liquide. ℥. i. partem tertiaz. terebentine. ℥. i. mucillagis: glutinis: çanach. ℥. v. olei irini quãtum sufficit: ⁊ expertus est.

¶ Istud cerotum est in vsu: sed non multum.

¶ Gluten çanach aliquando gluten alchanac: quid autem sit generaliter ignoratur. Ego autem testor nunq̃ȝ vidisse auctorem autenticũ de ipso loqui. veꝝ ꝓm modernorum opinionez est cola piscium: quod a multis credit͂: ⁊ a multis non: sed an sit idem aut non. infra in emplastro diaquilon magno iterum de ipso ostendam.

Cerotum alexandrinũ optimũ stomachũ cõfortat ℞. cimarum absinthij: oliba. aã. ʒ. x. armoniaci: storacis: calamite aã. ʒ. xij. spice scilicet nardi. ʒ. iij. cere. ℥. iiij. olei camomille quãtum sufficit. olibanum ⁊ armoniacum in vino sufficienti per diem ⁊ noctem infunde: absinthium autem ⁊ spicam tere ⁊ cribra. oleum v̾o ⁊ ceram solue super ignem: ⁊ cum eis reliqua misce.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0117-6

¶ Istud cerotum apud practicātes Papienses nō est multum in vsu apud nos: sed apud Mediolanēses est multuȝ in vsu. ⁊ valet multum in illa que dicit dn̄s Mesue.

¶ Absinthiū. s. absinthiū romanū cimas. i. comas. Isido. in cap̄. de arborib⁹ inq̄t. cimas vocatas dicunt quasi comas.

Cerotum de sandalis. ℞. rosaꝝ scilicet rubeaꝝ. ʒ. xij. sandaloꝝ rubeoꝝ. ʒ. x. sandali albi ⁊ citrini: idest mabaçari an̄. ʒ. vi. boli ar. ʒ. vij. spodij. ℥. iiij. camphore. ʒ. ij. cere albe. ʒ. xxx. olei rosati lib. i. conficiant̄ ⁊ administrentur: ⁊ sunt qui lauant oleum ⁊ ceram prius: ⁊ postea permiscent cum alijs: ⁊ est melius.

¶ Istud cerotū est multū in vsu sub duobus noib⁹. vȝ. sub noīe ceroti sandali: ⁊ sub noīe vnguēti sandalini: sȝ cōiter ordinat̄ sub noīe vnguēti sandalini: magis q̄ȝ sub noīe ceroti. dicit̄ aūt sandalinū ꝓpter sandalos quos recipit.

Cerotum Galeni album. ℞. cere albe. ℥. i. olei ros. ℥. iiij. ⁊ sit radix olei: oleuȝ onfancinum: aque fontiū clare: ⁊ proprie vehementis frigoris quātum sufficit. oleū multotiens bene lauet̄ lauationibus multis: ⁊ qn̄ magis elaborat̄ in lauādo illud fit excellētius: vltimo v̄o cōquasset̄ cum aceto albo claro ⁊ pauco: ⁊ seruet̄.

¶ Istud cerotum est multū in vsu sub nomine vnguēti al. Gal. Dicit̄ autem albū: q2 eius color est albus propter ceram quā recipit: ⁊ quāto albius tanto melius.

¶ Cera alba: idest cera artificialis: ⁊ fit ex cera cōmuni: cuius modus Venetis est notus: ⁊ de ipsa faciunt in multa quātitate. Liber qui dicitur Bulchasis in tractatu tertio dat duos modos faciendi ceram albam: sed non opȝ scribere de modo ipsius: q2 satis manifestus est.

¶ Oleum rosatū qd̄ sit factū ex oleo onfancino. i. ex oliuis imaturis. Isido. ait. oleū spanum qd̄ ex albis oliuis fit: qd̄ a grecis onfacon appellat̄. qd̄ aūt ex fuluis ⁊ non maturis fuerit expressum viride appellat̄: quod v̄o ex nimiuȝ maturis cōe dr̄. hoc ad nos defert̄ a partibus ianue: ⁊ ibi vocant oleū onfancinum. i. oleum de oliuis non maturis.

¶ Aqua s̄m Papiā est sapiētia. Diasc. de aquis duo cap̄la facit. vnuȝ de aqua marina: aliud de aquis oibus: ⁊ sic ait: aquaꝝ oium natura frigida ⁊ humida: aq̄ que de lapide emanat leuior ⁊ limpidior est: ⁊ ventrē ⁊ vrinam ꝓuocat. aqua q̄ de lapidib⁹ argillosis emanat grauior est. Auic. aūt in p̄ libro. in fen. 2. doctrina. 2. in cap̄. de dispōnibus aq̄rū ait. aq̄ vnū existit elemētoꝝ: que sola inter oia elemēta hȝ ꝓprium: vt in eo q̄ comedit̄ ⁊ bibit̄. ⁊ ibi Auicē. de aquis multū loq̄tur. idem facit in 2° can̄. sed nō tātū. Mesue ponit̄ h̄ aquam fontiū: sed moderni doctores magis laudant aquā rosatā. ⁊ sic hodie generaliter fit ⁊ cerotum sandalinum. ⁊ hec multum sunt in vsu pro renibus vngendis.

¶ Ista suprascripta cerota reperiuntur in antidotario diui Mesue: ⁊ inferius apparebit alia descriptio que inuenitur in suo grabadin.

Cerotum de euforbio in cap̄lo de spasmo. ℞. olei de cinamomo: aut olei antiqui lib. i. cere citrine. i. vsualis. ℥. ij. euforbij boni ⁊ recentis. ℥. i. misce: ⁊ fiat cerotum: ⁊ vngatur spasmatus locus: ⁊ est mirabile.

¶ Istud cerotum non est multum in vsu.

¶ Euforbium v̄o est gūmi excedens omnia genera gūmi in calefaciendo ⁊ subtiliando. Pli. ait. rex iuba iuenit herbam euforbiam medici sui fratris nomine: cuius regis de ea volumen extat: inuenit eam in monte athlante. Spectatur folijs acantis eius tanta: ⁊ est vt succus eius vel longinquo recipiatur incisa conto suscipitur ventriculo edino locato. humor lactis videtur effluere.

Cerotum pro capite s̄m Bartholomeum montagnanā i suo antidotario. ℞. laudani: gūmi elemi sandarace. i. vernicis olibani: storacis liquide ⁊ sicce: resine idest pini ana ad libituȝ: misce: ⁊ fiat cerotum pōt addi myrra ⁊ esset fortius: ⁊ hoc fac apud necessitatē.

¶ Istud cerotum est in vsu multum apud chirurgicos.

¶ Gūmi elemi apud nostros auctores nō reperio scriptuȝ aliquid de eo: tn̄ est notum omnibus: s̄m quosdā est gūmi cuiusdā arboris que repit̄ in regione sic appellata. Alij dicunt q̄ est gūmi arboris dicte elimus. Alij dicūt q̄ est gūmi cuiusdā arboris que repit̄ in terris indie: cui⁹ fructus linei appellant̄. Alij dicūt: ⁊ hoc vidi scriptū in vno loco: q̄ gūmi elemi est gūmi citri. nā sine dubio gūmi elemi est coloris citrini: sed hoc non est affirmatum.

¶ Storax liqda: idest sigia. storax sicca. i. calamita: in isto ceroto debent poni storax liqda ⁊ sicca. i. calamita.

Cerotum de storace ibidem. ℞. laudani: aspalti: arthanite: myrre: calami aro. squinanti an̄. ℥. ss. ameos: amomi an̄. ℥. ss. picis naualis. ℥. viij. fiat ex eis cerotum s̄m artem: ⁊ superaddatur storax calamita.

¶ Istud cerotū non est in vsu. Storax s̄m Dias. lachrymū est arboris eiusdē nois. eligenda est aūt storax que est ruffa ⁊ pinguis ⁊ resine silis frustatim subalbida ⁊ odore plena ⁊ pseuerabilis: que cum malaxatione humiditatem dimittit ex se similē melli viscida nāliter ⁊ odorata calefaciens. Auic. in 2° can̄. tria capitula de storace facit. vnum qd̄ dicit̄ lubne. i. arbor sigie. aliud de storace: ⁊ ibi ait. ex mente Dias. q̄ ipsa est spēs storacis: ⁊ apud quosdā est gūmi oliue: ⁊ ipsius q̄dem suffumigatio ponit̄ loco suffumigationis thuris in omni re. infra hȝ aliud cap̄. de storace. ⁊ ibi ait. storax humida alia est que extrahit̄ per seipsaȝ gūmi: ⁊ alia est que extrahit̄ cum decoctione: p̄ se aūt extracta est citrina: ⁊ qn̄ antiquat̄ declinat ad aureū colorem: ⁊ est abūdans: sed que extrahit̄ ex cortice est nigra.

¶ Aspaltum s̄m Dia. est bitumen iudaicū: ⁊ eius aliud est aridū aliud liq̄dū: sed aridū gignit̄ in iudea phenice sydonia: qd̄ est primū: ⁊ tondi potest vt cetera pigmenta: liquidum v̄o gn̄atur in babylonia ⁊ apolonia ⁊ sicilia: repitur autem inatans in fontibus. ⁊ infra scribit aliud genus: qd̄ neqȝ ferrū: neqȝ aq̄ rumpere potest: nisi tn̄ menstrua mulieꝝ: aut sanguis hyrcoꝝ: ⁊ si volueris rumpere: sic rūpe. tolle filū laneuȝ ⁊ intinge eum in sanguine: ⁊ sic hincinde circūponendo. Pli. bituminis sulphuri ꝓxima est nā. Est alius limus a iudee lacu emergens in syria circa sidonem oppidum maritimū: aspaltum v̄o qd̄ ⁊ bitumen iudaicuȝ est stercus demonis vocat̄ a quibusdā: ⁊ napta ⁊ petroleū vnius generis sunt. Bartholomeus montag. in suis consilijs: in consilio de medicinis hn̄tibus cōe iuuamētum ad nocumēta stomachi visus ⁊ auditus ait. est autem oleum de napta: oleum de petris factum: ⁊ oleum petroleum.

¶ Pix naualis. i. pix vsualis que nigra est. Pli. pix liquida in europa teda coquitur naualibus muniendis: multosq̄ȝ alios ad vsus: lignū eius cōcisuȝ furnus: vndiqȝ igni extat circundato ferro: vt p̄mus sudor aque modo fluat canali. hec in syria cedruȝ vocat̄ vel cedria: cui tāta vis est vt in egypto corpora hominū defunctoꝝ eo perfusa seruentur. Auicen. pix est duaꝝ specieꝝ: vna est marina nigra liquida: que ponit̄ in emplastris: ⁊ est de genere picis: ⁊ alia est mōtana syluestris: ⁊ syluestris alia est liquida: ⁊ est ex arbore aliembucie modis alijs pini.

Cerotum de galbano s̄m eundem in suis consilijs in consilio de prefocatione matricis ex nocumento ipsius. ℞. galbani electi. ℥. i. bdellij mollis et subalbidi. ʒ. ij. pulueꝝ matricarie. ʒ. i. ss. myrre. ℈. ss. dissoluat̄ galbanū in aceto ⁊ diligēter colet̄: deinde superaddātur pulueres suprascripti: ⁊ fiat cerotum.

¶ Istud cerotum apud nos non est in vsu. Ipse Bartholomeus in suo antidotario habet vnā aliam descrptionem: sed non

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0118-2
DFG

sed non est eadem:quia illa solum fit ex galbano extenso
solum super vno corio in forma rotunda ad modũ vnius
nebule.galbanum vo gũmi est satis notum.

¶ Matricaria ſm Serap̃.est achauen.Et dicit de mente
Diasco.ꝙ hꝫ folia similia folijs coriãdri:⁊ florem album
circũquaqꝫ ⁊ in medio citrinũ:⁊ hꝫ grauẽ odorẽ:⁊ in sapo-
re eius est amaritudo.hic Serap̃.allegat hec vba de mẽte
Dia.sed sub isto noie non reperiť.veꝝ est ꝙ Dias.de ipsa
facit cap̃.sub noie Parthemon:qd̃ idem est.

Cerotum

optimum ad crepatos cum pelle arieti-
na ſm Rainaldum de villa noua:in li-
bro 2°i cap̃.de crepatura.℞.lythargirij:opij:lapidis sede-
negi.i.lapidis sanguinaris:sanguinis draconis:boli arme-
ni:masticis:armoniaci:mumie:galbani:thuris:costi:lũbri-
corum terrestriũ añ.ʒ.ß.picis naualis.i.vsualis colofonie:
cere albe ⁊ rubee añ.ʒ.i.radicis cõsolide maioris medie ⁊
minoris añ.ʒ.ij.rosaꝝ myrre aloes añ.℈.xv.palee mari-
ne cõbuste:galle:balaustiarum:aristologie rotũde añ .vi.
visci quercini.ʒ.ij.sanguinis hois ruffi lib.i.minus q̃rta.
conficianť hoc modo.Accipe vnã pellẽ edinã vel aretinã
cũ oibus pillis suis:⁊ decoq̃tur q̃si bulliẽdo per totũ diez:
quousqꝫ q̃si tota liquefacta sit:⁊ fiat sicut cola:⁊ paꝝ vel
nihil de aqua ibi remaneat:deide ex illa aqua accipe lib.i.
optime cũ staminea vel pãno colatã:⁊ adde cũ eo viscum
quercinũ:⁊ in olla noua lento igne fac liquefieri ⁊ bullire:
⁊ cum bacculo semꝑ ⁊ cõtinue ducas:aut per aliũ ducere
facias:deinde lumbricos terrestres post cerã ⁊ picem ad-
das:deinde adde terebentine.i.gũmi albotin.ʒ.ij.postea
colofoniã:masticez:myrrã:armoniacũ:⁊ galbanũ adde:⁊
liquefac insimul:⁊ cũ bacculo semꝑ ducanť.⁊ signum q̃ñ
erit coctũ est:ꝙ ponať vna gutta ex eo suꝑ lapidẽ marmo-
reũ:seu suꝑ cultellũ oleo vnctũ:qd̃ cum infrigidatũ fuerit
si malaxeť ⁊ optime coaguleť:tunc signũ est ꝑfecte deco-
ctionis. sinautẽ lento igne bulliat:⁊ fiat:⁊ vsui reserua.

¶ Istud cerotũ est illud quo generaliter vtuntur doctores
sub noie ceroti ad crepatos:vel sub nomine ceroti cũ pel-
le arietina:ibi Rainaldus dicit.ꝙ crepatura accidit sepe
iuuenibus ⁊ robustis viris:qui volunt nimis saltare vel
currere:vel maxima pondera portare:vel petras grossissi-
mas iactare:vel eas viriliter eleuare:vel ex nimio ⁊ alto
clamore.Et Bartholomeus montagn. in suo antidotario
habet vnũ emplastrũ vsuale pro crepatis:sed idez nõ est.
veꝝ differunt paꝝ:de quo infra.Gentilis in suis consilijs:
in consilio p̃mo habet vnã aliã descriptionẽ:sed nõ est ea-
dez:nec in vsu apud nos est.Moderni vo practicãtes ma-
gis laudant descriptionem Rainaldi q̃ȝ alias.

¶ Lythargiriũ est nomẽ cõpositũ ex lithos qd̃ est lapis:⁊
giros qd̃ est argẽtũ.vñ lythargiriũ.i.spuma argẽti.Diasc.
lythargiriũ nasciť ex arena molopdinis:que cõbusta liq̃-
fit:⁊ sic refundiť:multi ex argẽto ꝟ faciũt:⁊ ex plũbo.me-
lius est tñ acticũ:2ᵐ hyspanũ:3ᵐ siculũ:q₂ ibi plũbũ abun-
dat.ruffum vo ⁊ limpidũ cristis di exalbiduz argiritis:q₂
ex argẽto fit.aliud capᵐ facit de spuma argẽti:q̃ ẽt lythar-
girios appellať.Pli.spuma argẽti gña eius sunt tria opti-
ma q̃ cristi vocať:que ⁊ actica est.hec ex ipsa vena fit ſm
argiritim vocãt:que hyspanẽsis est.hec ex argẽto fit:sicut
dicit Dia.de lythargirio.alias duas species vide ibi.

¶ Lumbrici terrestres ſm Serap̃.sunt vermes qui q̃ñ fo-
diť terra:vel arať inueniunť quãdo ipsi teruntť ⁊ ponunť
suꝑ neruos incisos cõferũt iuuamẽto manifesto. hi apud
Auic.in 2° cañ.vocatur caratin:⁊ satis noti sunt.

¶ Colofonia.i.pix greca.Auicẽ.in 2° cañ.in cap̃.de ratini-
gi ait.ratinigi nominatur colofonia:⁊ est gũma pini:⁊ no-
minať arbor eius in sceni alberẽ.Joan.Serap̃.in suo bre-
uiario.in cap̃.de paralesi inquit.gũmi granoꝝ viridiũ qd̃
nominať ratenigi.ergo ratenigi est terebentina. idem in
cap̃.de asmate ait.Accipe granoꝝ pineaꝝ super quas est
ratinig.veꝝ hoc gũmi cadit suꝑ oẽs gũmas: sed ratenigi
magis cõuenit esse colofoniã q̃ȝ terebẽtinam.

¶ Cera rubea ſm quosdã est cera vsualis:ſm quosdaz est
cera qua vtimur ad sigillãdũ litteras:⁊ hec est opinio plu-
rium:q₂ ibi ingrediť cera alba:idest cera artificialis:sicut
est notum:⁊ cera rubea.i.artificiata:⁊ propter id si poniť
cera alba que est artificialis:nõ debet itelligi cera rubea:
que fit ex cynaprio terebẽtina ⁊ cera ⁊ oleo. vt est notum
apud apothecarios:tñ hoc nõ est firmuz.vꝫ.si cera rubea
sit cera vsualis:aut cera qua sigillantur littere.

¶ Consolida maior apud Diasco.vocatur simphituz.⁊ ibi
ponit ꝙ eius species sunt due:tamẽ apud Modernos in-
uenitur alia que media dicitur:⁊ hec raro apud nos inue-
nitur:sed sunt ex hominibus qui loco eius ponunt põdus
equale maioris:sed si haberi poterit est melius.

¶ Palea marina:idest halla marina:alij auctores hanc nõ
ponunt.est autem quedam res rotunda sicut bora:que de-
fertur a ianua ad nos:⁊ ibi eius herba algora vocatur.hec
halla ingreditur puluerem:qui fit contra botium gulle:vt
dictum fuit.⁊ ibi melius ostendi.

¶ Uiscus quercinus:idest dabac ſm Diasc.lachrymus est
arbor lenis ⁊ viridis coloris deintus obtusum ⁊ nihil aspe-
rum:colligiť ⁊ de semine obrotundo qd̃ in arbore drij.i.
quercus nasciť folia hñs similia buxo.hoc semẽ p̃mo tun-
diť ⁊ lauať:⁊ postea coquiť:multi vo illũ masticando cõ-
quassant.fit etiã ex arbore matiani:⁊ de piro:⁊ ex diuersis
arboribus:aliquãdo ⁊ in radice arboꝝ:⁊ in fructice inue-
niť.apud Auicen.eius fructus est similis ciceri nigro non
sincere rotunditatis:virgulatus:frãgibilis:ex quo manus
inuiscanť.eius autẽ minera est arbor ferens glãdes ⁊ ma-
lus ⁊ pirus:in quo sunt virtus aerea ⁊ aquea multiplicate
valde:⁊ qui ex eo bonus est recẽs planus coloris puri ite-
rius viridis exterius teriť ⁊ lauať:deinde coquiť. Hodie
multi apothecarij qui se oia scire fatenť loco eius ponunt
viscum:quo vtunť nostri rustici ad capiẽdas aues:sed ve-
rus viscus quercinus fit ex quodaz fructu simili piro:qui
reperiť super arbores ferentes glandes:seu arbores quer-
cus:⁊ ꝓpter id viscus quercinus appellať:deferť a Uene-
tis ad nos in formis rotundis:ꝑut succus liquiritie.

¶ Sanguinis hois ruffi.Bartholomeus hꝫ sanguinis hu-
mani:⁊ idẽ est.sed nostri doctores magis laudant sangui-
nẽ hois ruffi seu robusti q̃ȝ nõ ruffi:⁊ opꝫ ꝙ extrahať ab
hoie cholerico:q₂ est fortioris ꝓprietatis in ista materia:
⁊ oportet ꝙ iste sanguis sit flobothomatus in vna scutella
lapidea vitreata:⁊ ibi dimittať siccari tãtũ ꝙ veniat sicut
est sanguis draconis:postea vtere vbi opꝫ. Nicolus florẽ-
tinus in libro quarto:in cap̃lo de nocumentis ꝓuenienti-
bus ex sanguine hois:⁊ sanguinis ⁊ lactis congelatoꝝ in-
quit.sanguis hois cholerici ruffi extractus ab eo duz fue-
rit ab ira ⁊ furore semotus si sumptus fuerit in cibo vel
potu:q₂ ipse pro tũc est vehementis cholericitatis ⁊ inflã-
mationis in stomacho exñs magnã efficit ⁊ acutã effuma-
tionẽ ad caput:⁊ cura eius si nõ fuerit cõgelatus est vomi-
tus:si vo fuerit cõgelatus educať fluxu ventris.

Cerotum

de bdellio ſm Leonardũ de preda pal-
lea patauinum:in cap̃lo de cura scrofu-
laꝝ.℞.armoniaci:galbani:⁊ bdellij añ.tantundẽ:cuiꝰ cõ-
fectio est vt recipianť ex his tribus gũmis ptes eq̃les:⁊ in
aceto vini fortis vsqꝫ ad tertiã diem dimittanť quousqꝫ
liquefiant:deinde adde paꝝ sulphuris:⁊ fiat cerotum.

¶ Istud cerotũ non est in vsu:cerotum vo ſm Mattheuz
syluaticum diciť a cera:q₂ omne cerotum recipit cerã vel
aliquid loco cere:⁊ sic istud diciť cerotum:non ꝙ recipiat

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0119-1

ceram: sed loco eius hȝ gūmas que liquefiunt put cera. Et nota ꝭm Saladinū: ꝙ sicut aloes vt plurimū est mā pillulaꝝ: ita cera vt plurimū cerotoꝝ vel vnguētoꝝ est mā.

Cerotum Cōciliatoris coadunatiuum fissi cranei in dōia eiusdem. clxxxi. ℞. gūmi elemi. ʒ. ij. rasine purissime. ʒ. iiij. cere. ʒ. vi. olei rosa. ʒ. ij. ß. armoniaci. ʒ. ij. terebentine. ʒ. ij. ⁊. ʒ. ß. fiat vnguentum.

Cerotum aliud eiusdē ibidem: filis intētionis. ℞. gūmi elemi. ʒ. iij. oppoponaci. ʒ. ij. bdellij ʒ. ß. rasine pini. ʒ. i. cere quātum sufficit. fiat vnguentū.

¶ Postq̄ȝ expediuimus: duce christo cerota: equum est vt transeamus ad vnguenta: si idem annuet.

¶ De vnguentis super antidotarium diui Mesue: ac aliorum doctorum.

Vnguentum diafinicon. ℞. adipis çirbi antiq mūdi ⁊ colati: ⁊ adipis vituli antiqui mūdi ⁊ colati aā. lib. i. ß. colcothar. i. vitrioli citrini. ʒ. iiij. olei antiq ⁊ lytbargirij mūdi aā. lib. iij. teranṫ lytbargiriū ⁊ colcothar ꝯtritione vltima: ⁊ mundenṫ per pānuȝ subtilem ⁊ spissum: deinde teranṫ cum oleo ⁊ elaboreṫ in permixtione eoꝝ ante paꝝ ex oleo addēdo: ⁊ fiat illud: deinde coleṫ super illud adeps: ⁊ coquaṫ cum facilitate: agitando illud sine itermissione cū ramo palmaꝝ: ⁊ extremitate eius grossa: abiecta cute eius: ⁊ sint rami super quoꝝ incisione nō preterierit spatiuȝ: ⁊ quotiens exhauriṫ humiditas rami a medicamine. iteꝝ alterius humidi extremitate agiteṫ: necnō ⁊ alioꝝ ramoꝝ ꝑtes humidiores incidanṫ in frusta ⁊ ponanṫ in medicamine: deinde mutenṫ dum exiccanṫ. ⁊ hoc fiat donec ꝑficiaṫ eiꝰ decoctio: ⁊ fiat in termino hore ignis aut sicut prune aut flāme tenuis.

¶ Istud vnguentum apud nos est multū in vsu. Vnguētū aūt dī ab vngēdo. Isidorus in cap̄. de odoribus ⁊ vnguentis iquit. vnguētum vō est omne qd̄ ex cōmuni oleo cōfectum aliaꝝ specieꝝ cōmixtione augeṫ odoris iocūditateȝ sumēs: ⁊ lōgius redolens. vnguēta aūt quedā dicunṫ a locis: vt telinum: cuius Julius cesar meminit dicens: corpus que suaui telino vngimur: hoc cōficiebaṫ in insula telo: q̄ est vna ex cicladibus: sunt ⁊ q̄dā ab inuētoꝝ noīe vt amaricinū. nā qdā tradūt regiū quendā pueꝝ amaricinū noīe cōplura vnguētoꝝ gnā ferentē casu ꝑlapsum esse: ⁊ maioreȝ ex cōmixtione odorē cerasse. vnde nūc optima vnguēta amariciana dicunṫ. sunt aūt ex genere florum.

¶ Diafinicon dicitur a dia qd̄ est confectio ⁊ finicon: idest de dactylis: nā fenicon est dactylus: tamen Mesue habet vnguētū diafinicon: non aūt hoc dī a dactylis: sed potius a palma. ꝭm Mattheū syluaticū diafinicon vocaṫ vnguētum palme: qd̄ diacalcadis dī. verum est ꝙ possunt sic dici. tamen Mesue iteꝝ scribit vnguētum palmeum: quod non est idem: ⁊ differunt inter se. hoc vnguentum dicitur diafinicon: qꝛ conficitur cum ramis palme.

¶ Zirbus est pinguedo inuoluens intestina: ⁊ hec pinguedo in terra nostra nominatur radicella.

Vnguentum arabicum. ℞. foliorum cheiri: saluie: triafilon: acetosi: acori aā. lib. i. teranṫ contritione bona: ⁊ funde super ea in vase lapideo olei rosati aut myrtini: ⁊ adipi çirbi antiqui ⁊ colati ana. lib. ij. ß. dimitte per dies. viij. deīde accipe myrre munde aloes succotrensis aā. auṙ. viij. sarcocolle auṙ. vij. terantur ⁊ cribellenṫ: ⁊ ꝓiciānṫ super ea in vase alio lapideo: vini albi: aut succi arnoglosse lōge. i. plātaginis maioris: in quo cocta fuerint ex folijs earundeȝ herbaꝝ aā. ʒ. iij. ⁊ sit vini aut succi: qd̄ funditur super ea quantitas sufficiens ad dissoluendū ea: ⁊ dimitte per dies sex: deinde redeas ad herbas: ⁊ decoque cum oleo: ⁊ adipe ebullitionibus duabus: ⁊ cola ⁊ exprime oleū ⁊ adipē: ⁊. ℞. eius expressionis lib. iiij. ß. lytbargirij mūdi ⁊ triti ꝯtritione vltima lib. ij. ⁊ in alio lib. ij. ß. calcadis. i. vitrioli albi. ʒ. iiij. ⁊ teranṫ ⁊ coquanṫ: sicut superius diximus in vnguento diafinicon.

¶ Istud vnguentum ꝭm intentionem Mesue est vnguentum diafinicon. postea ait. ꝙ hec est descriptio arabica: ⁊ est vnguentū arabicū: non autem diciṫ arabicum a gūmi arabico: sed diciṫ arabicum: quia in illis partibus fuit inuentum: ⁊ vtuntur ipso: sed nos raro.

¶ Cheiri arabice est planta: que flores citrinos seu aureos producit: ⁊ est viola citrina. Auer. in 5° coll. ait. alcheiri est viola de romania. Serap̄. cheiri est plāta nota: hn̄s diuersitatē in spē sua: q̄ a diuersitate floꝝ cognosciṫ: nā quedaȝ habent albū: q̄dā purpureū: ⁊ q̄dā citrinū: que hȝ citrinuȝ melior est ⁊ aptior in medicina: ⁊ hec satis est nota.

¶ Triofilon acetosum. i. trifolium acetosum: quidā dicunt qd̄ est falsuȝ: qꝛ repiṫ in Nicolao triofilon. Et ibi diciṫ ꝙ triofilon diciṫ a viridibus folijs rutbe que in eo ponunṫ: ⁊ dicunt ꝙ hic idem itelligiṫ: sed ignoro. nā in aliqbus codicibus Mesue antiquis inuenitur trifoliū acetosum: qd̄ melius est: ⁊ est herba dicta alleluia siue panis cuculi: que in sapore est acetosa. Preterea vide apud Mattheum syluaticum: in cap̄. de pane cuculi: que dicit de isto trifolio.

Vnguentum ceraseos magnum. ℞. armoniaci. ʒ. i. bdellij olibani masculi. i. thuris aristologie. s. rotunde sarcocole aā. ʒ. v. myrre galbani aā. ʒ. iiij. lytbargirij. ʒ. xv. aloes: oppoponacis aā. ʒ. ij. ß. floris eris. ʒ. iij. resine. ʒ. xiij. cere albe. ʒ. ij. olei. quantum sufficit. armoniacū ⁊ bdellium dissoluanṫ in aceto: lytbargirium teraṫ ⁊ decoquatur cuȝ oleo donec liquefiat: ⁊ tunc remoueatur ab igne donec infrigidetur purum: ⁊ proijce super ipsum armoniacum ⁊ bdelliuȝ dissoluta in aceto: ⁊ reduc ad ignē donec coaguletur: ⁊ post illud proijce super ipsuȝ reliquas medicinas: ⁊ administretur.

¶ Istud vnguētū apud nos nō est in vsu sub isto noīe: veꝝ ꝭm chirugicos est in vsu sub noīe vnguenti apostoloꝝ: ⁊ sic sine dubio si legis hāc descriptionē cum descriptione vnguēti apostoloꝝ: quā Auic. describit: videbis ꝙ fere sūt idē. Petrus argillata in cap̄. de medicinis mundificatiuis vel abstersiuis: hȝ vnguētū apostoloꝝ mūdificatiuū: ⁊ est descriptio Auic. ⁊ in fine eius descriptionis ait. ⁊ si bulliat vsqȝ ad ingrossationē vocat ipse Mesue ceraseos: ⁊ dn̄s magister Antonius de ianua gratia dei: quia mire rectificat vlcera maligna. Nicolus florētinus in libro 7°. in cap̄. de medicina abstersiua ait sic. Aliud de gūmis ad mūdificandū saniem grossaȝ. ℞. galbani armoniaci resine ⁊ terebentine ⁊ cetera. postea ait: cōficiaṫ vnguētū ex eis: ⁊ est vnguētum apostoloꝝ: ⁊ hoc vnguentū quādo decoquitur donec nigrescat: vocaṫ a Mesue vnguētū cesarcos: ⁊ a qbusdā vocaṫ gr̄a dei: qa mirabilr̄ mūdificat vlcera maligna: sed vnguētū gr̄a dei est aliud apud nos: de quo infra.

Vnguentum de arthanita magnum. ℞. succi arthanite lib. iij. succi cucumeris asinini lib. i. olei irini. i. de ireos lib ij. butyri vaccini lib. i. pulpe collogntide. ʒ. iiij. polipodij. ʒ. vi. euforbij. ʒ. ß. q̄ terenda sunt tere ⁊ submerge in succis ⁊ oleis: ⁊ pone ī vase vitreato stricti orificij: ⁊ stringe caput eius: ⁊ dimitte ꝑ dies. viij. deīde bulliat totū ebullitione vna ⁊ coleṫ: ⁊ ꝓijce sup colaturā serapini auṙ. v. myrre auṙ. ij. ita ꝙ resoluaṫ ꝑus ī aceto vini: ⁊ aggrega oīa siṁ ⁊ bulliant: agitādo semꝑ cū fuste vsqȝ ad succi fere cōsumptionē: tūc ꝓijce sup ea cere. ʒ. v. fellis vaccini auṙ. vi. ferueat cum eis vsqȝ dum liquefiat cera: deinde pulueriça sup ea sicut conterendo scamonee aloes meçereon. i. herbe oliuelle colloquintide aā. auṙ. v.

euforbij

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0120-2

euforbij aur. ij. salis gēme aur. iij. turbith aur. v. piperis lōgi: çinçiberis: camomille ān. aur. ij. ↄficiant̄ ⁊ administrent̄.
¶ Istud vnguētū est in vsu maxime ſm istā descriptionē q̄ magnū nūcupat̄: paruū vō nō tantū. idē Mesue in cap. de arthanita hʒ duas alias descriptiones: que ideʒ sunt.
¶ Arthanita ſm Auic. in 2° can. est buchormarien: tū miror q̄ idē in 3° can. in fen. xvi. in cap. de cōpōne solutiuoꝝ eius: q̄ hʒ cholicaʒ ex vētositate aut mā flegmatica: de q̄bus fiūt clisteria: ponit ibi buchormariē ⁊ arthanitā. ergo falsus est textus ſcdi can. Rasis i nono Almāsoris: in cap. de cholica ideʒ hʒ. idē in cap. de apoplesia in clisterijs idē hʒ. Auic. aūt i 2° can. dicit: arbor marie est buchormarien. ⁊ iam dictū est de ea: ⁊ est triū spēꝝ: vna spēs eius sine fructu ⁊ due cū fructu. ego nō itelligo q̄d velit Auic. per talia vba. nā arbor marie est rorsmarinus ⁊ buchormariē: ſm ipsuʒ est arthanita: qđ nō est poſſe. error vō qui inuenit̄ in ipso apud me nūq̄ sepabit̄. hodie gnālr hʒ opio: q̄ Rasis in illo loco errauerit ponere buchormariē ⁊ arthanitā: sed nō recte: q2 in hac inenit̄ drīa q̄ repit̄ inter scedenegi sine h. ⁊ iter schedenegi cū. h. silr est drīa inter buthormarien scriptū cū lr̄a. t. ⁊ iter bucormarien scriptū cū lr̄a. c. nā ibi Rasis hʒ buchormarien scriptū cuʒ lr̄a. c. ⁊ hec est arbor marie siue rosmarinꝰ. si vō repias buthormarien est vera arthanita: de qua vide Serap. in cap. de ciclamine: q̄ ingt. buthormarien: idest ciclamen. in cap. vō de arbore marie dicit. q̄ est libanotis. ergo est rosmarinus: ⁊ sic si bene legeris videbis q̄ buchormarien est arbor marie: ⁊ buthormarien est ciclamen seu arthanita. Frāciscus de pedemōtium in cap. p̄ de dolore intestinoꝝ ⁊ medicinis eius ait: buchormarien est radix piretri vl̄ maliterre: qđ est falsuʒ. nam buchormarien non est piretrum. veꝝ si diceret buthormarien est malumterre: sed non piretrum.

Vnguentum de arthanita paruū. ℞. succi arthanite: ⁊ viscositatis q̄ mulget̄ ex radice filicis: ⁊ succi chamenel. ān. ℥. viij. succi extremitatū tamarisci. ℥. ij. olei irini lib. ij. hyssopi humide. ʒ. v. armoniaci bdellij ān. ʒ. i. ſ. aceti quantum sufficit: cere citrine. ℥. vi. corticis radicis capparoꝝ. ℥. i. ſ. spice scilicet nardi. ʒ. iij. fiat sicut superius diximus.
¶ Istud vnguentum de arthanita paruum non est in vsu. Veꝝ sunt ex hoībus qui faciunt vnum pro alio: q2 in isto pauciora simplicia ingrediunt̄: sed non recte faciunt.
¶ Filix ſm Isido. a singularitate folij dicta deniq3 ex vna virgula altitudine cubitali vnū scissuʒ foliū gignit̄ res applicata velut pēna. Dias. aūt de ipsa duo fac̄ capitula. vnū de dipteris: aliđ de feliterō: ſm vō Mattheū syl. diptaris est polipodiū: sed nō recte. nā si legis cap. de dipteri apud Dias. cū cap. de filice apud Sera. videbis q̄ idē sunt. ipse vō Serap. in vno cap. loqtur de masculo ⁊ femina. Auic. in 2° can. duo capl'a facit. vnū de childaru: ⁊ aliud de sarace. hec apđ Dias. nascit̄ sine semine: sine flore: ⁊ sine hasta: sed quidam Modernoꝝ dixerunt. q̄ in nocte sancti Joā. aliqui vadunt ad locum vbi filix nascitur: ⁊ ibi stant per horas tres: ⁊ dicunt q̄ cito in illa hora filix gerit florem: post semen. deus melius scit.
¶ Chamenelis istud vocabulū est corruptū. nā q̄dā descriptiones dicūt chabençigh. q̄daʒ camaclis: q̄dā cameactis qđ melius est: ⁊ sic hodie hʒ opio qđ debeat dicere cameactis. ergo est ebulus: cuius ortus est iuxta fossos. Columella in libro de culti. hortoꝝ ait.

Parturit ⁊ rutilas ebuli creat vuida baccas.
Nam neq3 sicca placet: nec que stagnata palude
Perpetitur querule semper conuitia rane.
Tum que sponte sua frondosas educat vlmos.

Hec est spēs sambuci: ⁊ est quā nostri rustici loricē dicūt.

Vnguentum albariel. ℞. albariel recentinū. ʒ. x. assungie porcine. ʒ. xlv. terant̄ sil̄ ⁊ dimittant̄ marcescere p̄ dies. vij. deinde bulliāt ⁊ colent̄: ⁊ seruet̄ vnguētū in vitri vase: ⁊ administret̄ vbi opʒ.
¶ Istud vnguētum apud nos nō est in vsu: veꝝ vt dictum fuit chirugici vtunt̄ ipso sub noīe ruptorij de cātaridibꝰ. ⁊ dicūt q̄ albariel sunt cantarides. sine dubio vident̄ hr̄e eādē virtutē. Preterea in fine practice Dini florētini. vʒ. in antidotario hʒ vnguētū albariel: ⁊ ibi ponit ad litteraʒ q̄ sunt cantarides. ergo vnguētū de albariel est vnguētuʒ de cantaridibus. infra apparebit vna alia descriptio sub noīe vnguēti de cantaridibus: sed nō erit eadem.

Vnguentum rosatum. ℞. assungie porcine recētis quātitatē quā volueris: ⁊ lauet̄ in aq̄ calida nouies: ⁊ tantundē cū aqua frigida lauatione vltima: deide terant̄ cū ea rosaꝝ rubeaꝝ recētiū quātum ipsa: ⁊ dimittant̄ marcescere p̄ dies. vij. deide coquant̄ cū facilitate: ⁊ colent̄: ⁊ iteꝝ tātundē rosaꝝ terant̄ ⁊ dimittātur p̄ alios septē dies: ⁊ fundant̄ sup̄ ip̄m succi rosaꝝ circiter ptē. ſ. olei amigdalini ptes. vi. ⁊ iteꝝ coquat̄ cū facilitate vsq3 ad succi ↄsumptionē: deinde reponat̄ ⁊ administret̄: ⁊ q̄nq3 disrūpit̄ in aq̄ rosata parū opij ⁊ p̄ijcit̄ i decoctione: ⁊ est mirabile vbi opʒ: ⁊ p̄pe q̄n vigilie adsunt.
¶ Istud vnguētum est in vsu. dicit̄ aūt rosatū p̄pter rosas quas recipit. Diasc. rosa aquosa colore mixta est due generant̄ in ea qualitates alterne. s. stiptica ⁊ amara. flores autem eius plus sunt stiptici: ⁊ ideo plus desiccatiui.
¶ Assungia porcina pinguedo est satis nota. Serap. ex auctoritate Gal. ait in cap. de pinguedine. quādo aial est humidum generat̄ in eo pinguedo: sicut porcus: ⁊ quādo est siccum generat̄ in eo adeps sicut thaurus: capra ⁊ alia que habent cornua. Dia. in cap. de assungia cum tunica ait in illo cap. ↄfectio que sine sale est pessarijs miscet̄ assungia porcina ⁊ vrsina: conficitur sic vt docet ibi.

Vnguentū violatū valet sicut rosatū ⁊ ↄfert pleuresi ⁊ inflāmationi pectoris: ⁊ fit sicut vnguētuʒ rosatū. hoc apud nos nō est in vsu vt est rosatū.

Vnguentum basilicon magnū. ℞. cere albe: rasine. s. rasine pini: sepi vaccini: picis: scʒ naualis: glutinis: olibani: myrre ān. ℥. i. olei quātū sufficit. in alio cere. ℥. vi. picis. ℥. iij. ⁊ aliorum ān. i. ſ.
¶ Istud vnguētū est in vsu: maxime ſm istā descriptionē: aliud vō qđ dr̄ minus non tātū. Auic. in q̄nto can. hʒ duas descriptiones sicut hʒ Mesue: sed nō concordant cū istis. veꝝ differunt paꝝ. dicit̄ aūt basilicon: non q̄ basilicon. i. oçimū ingrediat̄: sed ſm q̄osdā dicit̄ basilicon a suo cōpositore. nā basilicon seu vasilicon interpretat̄ regale seu imperiale. nā greci vasilea regē seu imperatorem dicunt. inde basilicon vnguentū regale est tetrapharmacum.
¶ Glutē olibani. i. thus: q̄dam aūt crediderunt q̄ per gluten olibani itelligerent̄ due res. vʒ. per gluten terebētina: ⁊ per olibanū thus: ⁊ hoc approbant: q2 Auicē. ibidem hʒ loco eius glutinis alimbac. i. terebētina: sed veritas est q̄ per gluten olibani intelligit̄ soluʒ thus: qđ satis est notuʒ: sed Leonardus de preda palea: in cap. de cura vlceruʒ in generali. idem hʒ glutinū albotin: ⁊ olibanum. ḡ debemus ponere in isto vnguēto terebentinā: ⁊ thus: q2 satis conueniunt: tū ſm itentionē Mesue solū thus debet poni.

Vnguentum de bdellio. ℞. bdellij. ʒ. vi. euforbij ʒ. iiij. castorei. ʒ. iij. serapini. ʒ. iiij. cere. ʒ. xv. olei sambucini: aut olei de cheiri. ʒ. x. bdelliuʒ ⁊ serapinū dissoluant̄ in aq̄ ruthe agrestis. i. armole. cetera liniant̄ cū aqua calida: ⁊ fiat vnguentū: ⁊ liniat̄ cum eo.
¶ Istud vnguentum est in vsu.
¶ Bdellium est gūmi arboris que nascit̄ in terris arabuʒ:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0121-7

⁊ melius ex eo est illud quod est amarum: clari coloris: ⁊ in se non habens ligna nec sordes.

Unguentum filagrios ad spasmuz. ℞.cere.℥.ij. hyssopi humide: succi rube agrestis añ.℥.ij.euforbij:piperis:armoniaci:croci:olei balsami castorei:glutinis:alimbac.i.terebentine:oppoponaci añ.ʒ.ij.sigie.i.storacis liquide.ʒ.ij.ß.olei quātum sufficit.

Unguentum aureuz. ℞.cere citrine.i. vsualis.℥.vi.olei boni lib.ij.ß. terebētine.℥.ij. rasine colofonie:idest picis grece añ.℥.i.ß.olibani masticis añ.℥.i.croci.ʒ.i.misce: ⁊ fiat vnguentum.

¶ Istud vnguētũ est in vsu.dr aũt vnguētum aureũ:qr est optimũ ⁊ excellētius inter alia vnguēta:sicut est aurũ preciosum inter metalla. Leonar.de p̄da palea.in cap̄. de vlceribus ambulatiuis hȝ vnā aliaȝ descriptionē:sed nō est eadē. Nicolus florētinus in lib° 2°.in cap̄.de maturatione variolaꝝ: ⁊ cura ipsaꝝ post apparitionē:ingt sic. Et qñqȝ cōfectio vnguēti de cerusa ⁊ lythargirij ⁊ vnguenti rubei est bona ad vlcera variolaꝝ: ⁊ h̄ vnguētũ est illud qđ ponit̄ i antidotario: ⁊ h̄ vocat ibi vnguētũ aureũ: h̄ ego ignoro:qr Auic.in 5° cañ.hȝ vnguētũ rubeũ:qđ idē nō est. Gilibertus de anglia.in cap̄.de cura arthetice.ƒm Magistros habet vnā descriptionē vnguēti aurei:sed nō est eadē.

Unguentum de cerusa ad flegma salsum: ⁊ scabiem siccā. ℞.ceruse merdasengi añ.ʒ.vi.plũbi adusti scorie argēti añ.ʒ.iiij.masticis olibani.ʒ.ij.ß.olei rosati ⁊ aceti quātũ sufficit:terant̄ in mortario ⁊ ponat̄ p̄us oleũ post acetũ añ.paꝝ infundēdo: ita q̄ sine itermissione terat̄:nũc hoc nũc illud ifundēdo donec impiguat̄.si aũt eo idiget pruritũ hñs argēti viui.ʒ.v.adde ⁊ administra: ⁊ qñqȝ apud necessitatē adde ciniar.ʒ.ij.

¶ Istud vnguētũ est in vsu:solũ sub noie vnguēti de cerusa ad flegma salsuz:ȝ qñ medicus ordinat vnguētũ de cerusa simpl'r itelligit̄ vna alia descriptio:q̄ inferi⁹ apparebit. Bartholomeus mōtagna. in suo antidotario hȝ vnaȝ aliā descriptionem:sed nō est eadē:nec in vsum venit.

¶ Cerusa ƒm Aui.est cinis plũbi:aut alaunoch: ⁊ tñ in ea q̄ fit ex alaunoch.multũ elaborat̄ in adurēdo fit asrēg. ⁊ acgrit supfluā subtiliationē.qñqȝ v̄o fiũt oēs ceruse cũ aceto: ⁊ qñqȝ cũ salibus: ⁊ qñqȝ fiũt plurib⁹ modis:ƒm q̄ scit̄ in libris huius artis. Leonardus de preda palea in cap̄.de inflāmationibus ⁊ vesicis inquit.cerusa.i.blaca.

¶ Merdasengi.i.lythagiriũ:sicut iuenit̄ apud Auerroim in 5° col. Auic.in 2° cañ.ait.merdesen est plũbũ adustuȝ.q̄ lythargiriũ ƒm Aui.est plũbũ adustũ:tñ hic aliud itelligitur:qr ibi igredit̄ merdasengi: ⁊ plũbũ adustũ:que idē nō sunt. Leonardus de preda palea.in cap̄. de inflāmationibus ⁊ vesicis in quodā vnguēto ingt. merdasengi.i.lythargiriũ. ⁊ sic hodie loco merdasengi lythargiriũ ponũt:plũbũ adustũ ƒm Aui.in 2° cañ.est merdesen.i.lythargiriuȝ: sed hic aliter intelligit̄. Gal. in libro secretoꝝ in capitulo de squinātia ait.merdasengi.i.plũbũ.plumbũ v̄o vena est terre similis antimonio ac lythargirio: ⁊ satis notum est. Et modus adustionis eius superius habitus est.

¶ Scoria argēti ƒm Serap̄.ex auctoritate Alcāçi est stercus argēti: ⁊ est bona scabiei ⁊ pruritui.quidā lythargiriũ putauerũt:qđ non est. Liber qui dr Bulchasis:in tractatu primo ingt.doctrina q̄liter adurunt̄ scoria argenti ⁊ auri ex libro almeiamir:quibus vtimur in colirijs. Recipe de scoria cabrusie quātũ vis: ⁊ tere ipsam grosso modo: ⁊ cōfice cum melle ipsam: ⁊ pone ipsam in vase fictili nouo ⁊ fac:vt ibi docet Auic.in cap̄.de ere de alcabrusii loquit̄.

¶ Argentum viuũ aliud est minerale aliud artificiale.artificiale cōficit̄ ex minio ⁊ cinabro. minerale aũt inuenit̄ in mineris metalloꝝ: ⁊ pp̄ter id inter genera metalloꝝ est positũ:quoꝝ sp̄es metalloꝝ ƒm Isidoꝝ sunt septē.s.aurũ: argētũ:plũbũ:stānũ:es: ⁊ argētũ viuũ: ⁊ ferrũ:gdaȝ posuerũt argētũ sublimatũ:cerusaȝ: ⁊ lythargiriũ inter gñia metalloꝝ. Gilibert⁹ de Anglia.i cap̄.de cura lepre i gñali dic̄. q̄ fit de mercurio.i.argēto viuo.h̄ aũt ꝯseruat̄ i vasis plũbeis:aut vitreis:aut i vasis d̄ terra vitreata:aut i vesic̄l:qr alia vasa corrodit: ⁊ ip̄ȝ cōputat̄ iter venenosas medicias.

Unguentum egyptiacum magnũ. ℞.floris eris aur̄.v.mellis aur̄.xij. aceti fortis: aur̄.vij.coque super igne donec inspisset̄: ⁊ sunt qui addũt in eo olibani masculi triti aur̄.ij.ß.

¶ Istud vnguētũ est in vsu:maxime ƒm istā descriptionē. Rasis in lib° diuisionũ i fine.in cap̄.de medicinis algebra hȝ vnā aliā descriptionē:que est q̄si eadē. Leonar.de p̄da palea.in cap̄.de vlceribus p̄fundis hȝ vnā aliā descriptionē que eadē est. Forma aũt istius vnguēti:efficit̄ in colore rubeo.nā qñ flos coquit̄ colorē rubeũ acquirit.

Unguentum triapharmacũ. ℞.lythargirij tritũ: sic̄ alcohol.i.subtil'r:sic̄ athomi solares partē vnā: ⁊ funde sup ipsuȝ nunc oleũ:nunc acetũ: ⁊ terat̄: ⁊ adequet̄: ⁊ p̄prie quātũ sufficit: ⁊ administret̄.

¶ Istud vnguentũ sub isto noie nō est in vsu:veꝝ ƒm chirugicos est in vsu sub noie vnguēti de lythargirio:tñ inferius iteꝝ apparebit d̄scriptio vnguēti de lythargirio:qua general'r vtimur.dicit̄ aũt triapharmacũ a tribus medicinis que in ipso ingrediunt̄. Auic.in q̄nto cañ. habet descriptionem vnguenti nigri: ⁊ eadem est huic.

Unguentum alfesericon relatũ ad alexandrum ℞. ceruse:lythargirij:alfesericon: aloes boni:croci:argēti viui extincti añ.p̄tes eq̄les:olei de oleādro: ⁊ aceti quātũ sufficit:fiat sic̄ vnguētũ de cerusa.

¶ Istud vnguētũ nō est in vsu. Auicē.in 2° cañ. de ipso facit cap̄.sub noie fasuricon: ⁊ dicit q̄ est medicina ad scabiē:facta ex lythargirio calcadis.i.vitrioli ⁊ aceto:sine dubio alfesericon est medicamen cōpositũ:cuius descriptionem Mesue iferius describit: ⁊ si facere volueris vnguētum alfesericon sil'r opȝ facere cōfectionē de alfesericon.

¶ Oleāder apud Dia. vocat̄ nereon. Isidorus ait.rodādarum qđ corrupte vulgo lorandruȝ vocat̄ q̄ sit folijs lauri silis:florem vt rose:arbor venenata.interficit eniȝ aialia: ⁊ medet̄ serpentũ vexationibus.descriptionē autem olei ipsius describit Rasis:de qua infra erit sermo.

Confectio alfesericon qđ est medicamen compositũ. ℞.lythargirij albi calcanti:idest vitrioli:viridis:de quo fit encaustrũ añ. partē vnaȝ:floris eris partē mediā:terant̄ cuȝ aceto vehemēter forti in sole tēpore estiuo fere per diē vnā semp ante modicũ addēdo acetũ:deinde ponat̄ in vase vitreo: ⁊ stringat̄ os eius: ⁊ sepeliatur in fimo diebus.xl.deinde administretur.

Unguentum palmeũ. ℞.olei veteris lib.iij.asũgie veteris depurate a sale lib.ij.lythargirij lib.iij.vitrioli.℥.iiij.cōficiant̄ sic.oleũ ⁊ asungia mittant̄ i stānato supra ignē ⁊ liq̄fiāt:deide addat̄ lythargiriũ ⁊ vitriolũ: ⁊ ducant̄ ꝯtinue cũ tribus ramis palme: ⁊ accipe vnũ ramũ palmaꝝ minutatim icisuȝ: ⁊ itromittat̄: ⁊ tādiu bulliat supra ignē lētũ factũ de lignis siccis donec inflet̄ ⁊ redeat ad suũ statũ: ⁊ ispisset̄: ⁊ densitatē habeat.

¶ Istud vnguētũ nō est in vsu sub isto noie:veꝝ est in vsu apud chirugicos sub noie vnguenti de colcotar. ⁊ sic sine dubio p̄nt vti sub isto noie.nā vide qđ Nicolaus florentinus in lib° 7°.in cap̄. de curatione flegmonis ingt. sic est emplastrũ de colcotar: ⁊ est illud qđ vocat Serap̄. in suo antidotario diapalma. Leonardus de preda palea.in cap̄. p̄mo de flegmone ait.vnguētum de palma:idest de colcotar relatũ ab Auic. ⁊ sic est q̄ Auic.in 5° habet vnguētum

de calcadis:

de calcadis:quod quasi idem est:de quo infra.

Vnguentum de flore eris in suo grabadin. i cap. de vulneribus nariū. ℞.cere.ʒ.iiij. olei antiqui vel facti ex oliuis imaturis.i.olei onfancini.ʒ.xvi.floris eris pulueriȥati sicut alcobol:idest subtiliter.ʒ.ij.fiat ex eis:⁊ vtere cum lycinio:⁊ quandoqꝫ addit̃ ⁊ minuitur ex flore eris:ſm ꝙ exigit necessitas.

¶ Istud vnguētū nō est in vsu.Auic.in 5° cañ.hꝫ vnā aliaꝫ descriptionē que eadē est:nisi solū in vno:⁊ h̃ est ꝙ Mesue nō ponit resinā.Auicēna vō sic.in reliquis idem sunt. Joānes Serap.in suo antidotario hꝫ vnguentū de ȥiniar: qd̄ est idem cū vnguēto de flore eris apud Auicen.

¶ Flos eris ſm Simonē Januēseꝫ nō est viride eris.veꝝ hodie ponūt loco eius:qꝛ reperit̃ in multis locis vbi vnꝰ doctoꝛ habet florē eris:in vno alio loco habet viride eris. nā vide Rasim in sief de calcanto vbi habet ȥiniar:idest viride eris.Guliel.placentinus loco eius habet florē eris. Petrus de argellata.in cap.de medicinis mundificatiuis vel abstersiuis in vnguēto apostolorum habet.℞.viride eris.Auic.in qnto idem habet.℞.floris eris. Jtem Joannes Serap.in suo antidotario habet vnguentū de ȥiniar. Auicē.in 5° cañ.habet vnguētum de flore eris:qd̄ ideꝫ est. ⁊ sic hodie vnū pro alio ponunt.Serap.dat modum eius: sicut apparebit infra in emplastro apostolicon ⁊c̃.

Vnguentum alabastri nardi spicati:ſm Nicolaum.℞.sauine viridis.ʒ.v.hedere terranee viridis millefolij arthemisie.i.matris herbaruꝫ:galle:cupressi:fenugreci:herbe benedicte:seminis lini: rorismarini:omniuꝫ octo.ʒ.vi.pone hec oīa simul trita in aque sextarijs.xij.⁊ dimitte macerari vsqꝫ ad tertiū dieꝫ. postea adde olei sextaria.v.diligēter cū cautela tādiu coque vsquequo ad oleū perueniat remota aq̄. remoto vō ab igne:⁊ colato per sacculū nitidū adde cere.ʒ.vij.colofonie terebentine galbani masticis gūmi hedere resine olibani myrre añ.ʒ.v.storacis calamite : coȥumbri : spice nardi: oium trium añ.lib.i.balsami.ʒ.iiij.que terenda sunt tere: que liquefacienda liquefac insimul mixtis omnibus:diu agitādo cum spatula misce:deinde vsui reserua ⁊c̃.

¶ Istud vnguentū alabastri est in vsu.Appellat̃ auteꝫ vnguentū alabastri nardi:nō ꝙ alabastrū ingrediat̃.hodierni aūt vtunt̃ vnguēto alabastri:⁊ in eo ponunt alabastruꝫ qd̄ est genus marmoris:sꝫ nō recte:qꝛ ex meo iudicio alabastrū in hoc nō dꝫ igredi.nā hoc vnguentū inuenit̃ in libro 7° Giliberti anglici.in cap.de retētione mēstruoꝝ:qd̄ alabastrū nō habet.Papias vō ait.alabastrū genus marmoris:vnde fit vas in quo de intus vnguēta conseruant̃: ⁊ ideo pro vnguento ponit̃.nam sine dubio hoc dr̃ alabastrum:qꝛ ipsum cōseruari debet in vno vase facto ex alabastro.Preterea vide in passione domini nr̃i Jesu Christi ſm Marcū vbi dr̃.⁊ cū esset Jesus Bethanie in domo Simonis leprosi:⁊ recūberet venit mulier hn̄s alabastrū vnguenti nardi spicati preciosi:⁊ fracto alabastro effudit sup caput eius.⁊ hoc est istud vnguētū quo vtebant̃ Maria ⁊ Martha sorores.vnde per h̃ vide apud Leonardū de preda palea.in cap. de casu ⁊ offensione ꝓpria doctrina:vbi sic ait.Nota de vnguēto alabastro:qd̄ opat̃ mirabiliter in ꝯtusione ⁊ attritione ⁊ casu ⁊ offensione.ac etiaꝫ in verberatis:⁊ flagellatis:⁊ tortis cū tortura:⁊ similibus. ⁊ vocat̃ vnguentū alabastrū nardi de spica nardi ꝑciosa: qꝛ romani a Hierusaleꝫ attulerunt tp̄e quo dn̄s nr̄ Jesus Christus crucifixus est.Bonū ⁊ probatuꝫ in omnibus febribus ⁊ rigoribus ⁊ calculosis doloribus lumboꝝ : petrā de vesica rūpit:renū dolorē aufert:⁊ emigraneū dolorem amputat:casibꝰ matricis optie subuenit.Maria ⁊ Martha sorores Laȥari hoc vnguēto vse fuerūt oibus diebus vite sue.Scias aūt ꝙ veritas est:ꝙ hoc vnguentū dicitur alabastrū nardi spicati:qꝛ cōseruat̃ in vase alabastro:⁊ ꝓpter spicā nardi quā recipit.⁊ dicunt sapientes:ꝙ hoc pōt dici vnguētū de spica nardi cōseruato in vase alabastro.

¶ Sauine viridis:idest recentis.

¶ Hedera apud Diasco.vocat̃ scissos.Pli.hedera spēs habet tres:candidaꝫ:nigrā:⁊ elix.Et he in species alias diuidunt̃.Gal.in lib.ad parthenianū ait.hedera nascit̃ i diuersis arboribus:parietibus:vel petris:⁊ terra:sed hic intelligit̃ de illa que in terra reperit̃:que satis est nota:de q̄ antiqtus coronobant̃ poete.vnde Virgilius in bucolicis. Pastores hedera crescentem ornate poetam.

¶ Galla cupressi.s.fructus eius:qui aptus est in medicina. Jsidorus in cap.de ꝓprijs noibus arboꝝ ingt.cupssus grece dr̃ ꝙ caput eiꝰ a rotūditate in acumē erigit̃.vñ ⁊ conon vocat̃.i.alta rotūditas:hinc ⁊ fructus eius conus:qꝛ rotunditas eiꝰ talis est vt conuꝫ imitet̃.vnde conifere cyparissi dicunt̃.huius lignū cedro pene ꝓximā hꝫ virtutē:tēploꝝ quoqꝫ trabibꝰ aptū:impenetrabili soliditate:nunq̄ꝫ oneri cedit:sed ea q̄ in ꝑncipio fuerit firmitate ꝑseuerat. Antiq cupressi ramos ꝓpe rogum ꝯstituere solebāt:vt odorē cadaueꝝ dum vrerent̃ cōprimerent iocunditate odoris sui.

¶ Millefolium est herba que oibus nota est. Diasco.miriofilos:siue vt latini millefolium.i.supciliuꝫ veneris. nascit̃ in palustribus locis:tirsum habet ex vna radice mollem ⁊ subruffum:⁊ q̄si manibus linitū:⁊ folia silia feniculo.Pli.miriofilon:qd̄ nostri millefolium vocant.

¶ Herba benedicta ſm cōpositorē est fu:que alio noie valeriana vocat̃.Simon vō Januen̄.ait. terra benedicta in antidotario olim in vnguēto alabastri:qd̄ ignoro.veꝝ est ꝙ Gilibertus loco herbe benedicte hꝫ terram benedictā: sed Leonardus habet herbā benedictā.ego vō ignoro qd sit terra benedicta:sed herba benedicta est valeriana:quā meo tempore vidi apponi in hoc vnguento.

¶ Rosmarinus ſm Diasc.est libanotides. ſm vō Serap. est arbor marie:de qua miror ꝙ ipse Serap.in suo breuiario.in cap.de hemorroidibꝰ inquit.ꝙ arbor maria est arthanita:quod non recte dicit̃ ab aliquibus corona mōtis vel montana:eius flores alchilil dicunt̃.vnde ȥuccharum alchilil:idest de floribus rorismarini.

¶ Sextariū vō ſm cōpositorē.Auic.⁊ Serap. est pondus sex dragmaꝝ:⁊ danich duoꝝ:ſm Gentilē est pōdus.ʒ.vi. Leonardus ideꝫ ingt.sextarius est pōdus aur̃.iiij.aureus vō est q̄rta ps vncie:in vncia sunt octo dragme.Hodierni vō generalr̃ qñ repiunt in receptis sextariū vini vel aque itelligunt duas lib.cuꝫ dimidia:sed per sextariū pipis vel cinnamomi sex dragmas itelligunt.deus melius scit.

¶ Colofonia.i.pix greca.Dinus florentinꝰ in ꝑͦ libͦ.in cap. de eruptionibus exituralibus ait.picis sicce.idest pice grece.Jtē circa instās.colofonia.i.pix greca.est aūt gūmi cuiusdā arboris que in grecia repit̃.vnde pix greca dr̃. etiaꝫ repit̃ in alijs locis.Pli.vocat eaꝫ briciā dicens.bricia fit e picea rasina.in hispania aūt e picea nr̄is minime laudata. est eniꝫ resinaꝝ amara:⁊ arida:graui odore.vñ resina frixa:pix bricia:pix romana:colofonia idem sunt.

¶ Coȥumbrū ſm cōpositorē est cēsura iudeoꝝ:vel timiamatis:vel thus iudeoꝝ.Leonar.ibidē ingt.coȥūbrū sunt feces storacis liquide.ꝗ coȥumbrum est storax rubea:qua vtunt̃ iudei in ecclesijs pro fumigatione:etiā coȥumbruꝫ potest dici ꝙ interpretatur omne fumigiū odoriferꝝ.

¶ Spica nardi.i.aromatica.istd̄ vō vnguētū dr̃ alabastrū nardi ꝓpter spicā nardi quā recipit i mlt̃a quātitate:⁊ cōseruare debes in vase facto ex marmore dicto alabastrū.

¶ Balsamus:idest opobalsamū.nā opos est balsamus:velut lac.⁊ silr̃ oposici vocat̃ lac ficulnee ab ipa.Pli.aūt ait.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0123-9

sed omnibus odoribus prefert balsamũ vni terrarũ iudee concessum quõdam in duobus tm̃ hortis vtroq; regio altero iugerũ .xx. nõ amplius: altero paucioꝝ: ostẽdere arbusculam hanc vrbi imperatoris Vespasiani clarũq; dictu a Pompeio magno in triũpho arbores quoq; diximus: seruit nunc hec ⁊ tributa pendit cum sua gẽte in totũ. alia est nã quã nr̃i externi que ꝑdiderant. hoc ꝑciosum est: in nr̃is partibus raro inuenit᷑: sed ĩfra describam quedã olea que possunt poni in omni loco vbi ingreditur balsamus.

Vnguentum martiaton ibidẽ. ℞. cere albe lib. ij. olei. lib. viij. ruthe. ℥. vij. maiorane. ℥. vi. tamarisci. ℥. vi. esbrij: rorismarini: folioꝝ lauri añ. ℥. viij. sauine: idest bracheos balsamite: lilifagi: ocimi. i. herbe que basilicon odoriferũ vocat᷑. polij. i. poli montani: calamenti: arthemisie: enule: betonice: branche vrsine: spargule: herbe vẽti: pimpinelle: agrimonie: absinthij: herbe paralesis: herbe sancte marie: cimaꝝ sambuci: herbe crassule: millefolij: sempuiue: camedreos: centũneruie: cẽtauree: fragule: qnq; folij tetrait añ. ℥. iiij. ß. radicũ euisci: cimarum myrti. i. folioꝝ myrtiloꝝ añ. ℥. iij. fenugreci. ℥. i. ß. butyri. ℥. i. ß. ij. vrtice violaꝝ: papaueris nigri: menthe saracenice: ⁊ alie mẽthe: lapacioli: politrici: carduncelli: matrisilue: maturelle: herbe muscate: aleluie: lingue ceruine: crispule: cãphorate: storacis calamite: medulle ceruine añ. ℥. ß. adipis vrsi: adipis galline: masticis añ. ℥. i. thuris. ℥. ß. olei nardini ß. ij. colligant᷑ oẽs herbe in mẽse madij: ⁊ in vno die aut in duob⁹ si põt ab hora tertia vsq; ad meridiẽ. cõficiant᷑ sic. herbas tritas diebus septem in optimo odorifero vino infunde: octauo aũt die coquant᷑ lento igne: ⁊ cum vinũ aliquãtulũ incepit ꝯsumari addat᷑ supradictũ oleũ: ⁊ bulliãt donec herbe ĩcipiãt dimitti: deĩde studiose colent᷑: ⁊ proiectis herbis iterũ sup ignẽ ponant᷑: ⁊ cũ bullire ĩcepit ponat᷑ storax: ⁊ cũ modicũ bullierit ponat᷑ butyrũ: ⁊ assungia ꝯtusa: ⁊ oleũ nardinũ. i. de spica nardi: ⁊ mastix: ⁊ olibanũ: ⁊ postea cera. Et cũ cera liq̃fcã fuerit bñ cũ spatula sp agitãdo ab igne d'ponat᷑: ⁊ cũ coagulatũ fuerit ĩ vase reponat᷑.

¶ Istud vnguentum martiaton dicit᷑ a Martiatone peritissimo medico a quo fuit inuentũ. hoc apud multos apothecarios in vsu est. sed pauci sunt apothecarij qui ipsum faciãt: imo emunt a mercatoribus Januẽsibus. ⁊ hoc aduenit: q: ibi ingrediunt᷑ multa simplicia q̃ difficilia sunt inueniri: sed ego cõsideraui dicẽs: si in ꝑtibus ianue ac in alijs faciunt: nõne idem possumus cõponere nos: nã sine dubio idem nos possumus cõponere: ⁊ melius. q: ego fui in ꝑtibus ianue ⁊ iterrogaui apothecarios qui cõponunt predictum vnguentũ: qui in multis simplicib⁹ errant: ⁊ ponunt in eo qd pro quo: idest vnã rem pro alia: sz ego taliter agã ꝙ nos ⁊ alij apothecarij facere poterũt. Gilibertus de anglia in cap. de cura arthetice ẜm Magistros hz vnã aliam descriptionẽ que eadẽ est: eandẽ habet Leonardus de ꝑda palea in cap. primo de cõtusione ⁊ atritione.

¶ Ruthe. s. ruthe domestice: hec satis nota est. ẜm circa instans. si quis est totus circundatus rutha viridi secure potest accedere ad interficiẽdũ basiliscum: sed hoc credo ꝙ apud ipsum nunq̃ fuit ꝓbatum: nec apud me.

¶ Maiorana herba est satis nota. hec est quã Dia. sansucũ vocat. Pli. amaracũ. Diocles medic⁹ ⁊ sigulagrus appellauere: qd egyptus ⁊ syria sansucũ. In hac sũt diuerse opiniones. nã Gilibertus loco ei⁹ hz armoniacũ. Leonar. nõ hz maioranã nec armoniacũ: ⁊ sic meo tẽpore vidi facere ipm sine maiorana: ⁊ sine armoniaco: tñ fac vt tibi placet.

¶ Tamariscus apud Diasco. vocat᷑ mirica. Pli. miricẽ in italia nasci quã tamaricẽ vocãt: certũ est achia: aut brion syluestrẽ insignẽ: ⁊ qd eam satiuam tm̃ ferat: cui galle siliis fructus in syria ⁊ egypto copiosus. Gal. in lib. ad parthenianum inqt. miricas fructiculũ afferre mollẽ: frangibilẽ: ⁊ veluti florem tm̃ egypto qdem similem galle. huius igit᷑ succus in qua fuerit coctus pediculos occidit: ⁊ culices et pulices fugat. Hec apud nos iuxta aquas nascitur.

¶ Esbrium ẜm Compositorẽ est flos saluie. ẜm vo Mattheũ syl. est maiorana: quod nõ credit᷑. nã Leonardus loco eius habet flores saluie: quod idem est.

¶ Balsamita idem habent alij: est mentha aq̃tica seu sinsibriũ: in hac errauit trãslator Auicẽ. in 2° cañ. in cap. de nemen dicens: ꝙ nemen est sinsibriũ: quod nõ est. nã nemen apud Serap. est serpiliũ. Balsamita vo siue mẽtha aquatica est herba habens folia similia folijs menthe: sed maiora cum flore celesti. iuxta aq̃s nascit᷑. Multi aũt ignorãtes apothecarij credunt: sed nõ recte: ꝙ balsamita sit quedam herba inuoluens circa muros: quã nos vulgo balsaminã dicimus: sed aliud est. suum vo nomen de balsamina in latino est dictum memordita ⁊c̃.

¶ Lisifagus. i. saluia. vnde Macer. Lisifagus grece: sed saluia dicta latine. Dias. elifagus: aut lilifagus: aut fagnon. Pli. hechion que ⁊ saluia dicit᷑: al's tussilago. duo eius sunt genera: syluestris vbicũq; nascit᷑ sub esse aq̃s credunt. ita altera a qbusdam saluia appellat᷑ similis verbasco.

¶ Calamẽtum est herba satis nota. Isidorus. mẽtha agrestis quã greci calamentum nostri vulgo neptã vocauerũt est maioris virtutis ⁊ vehemens in calore.

¶ Brancha vrsina ẜm Petrum de crescentijs calida est ⁊ humida in ꝑmo gradu virtutem hz molliẽdi ẜm Moder. due sũt spẽs. Quaꝝ vna hz folia magna: sicut folia caulis: sed incisa sicut brãcha vrsi. in medio eorum stipes: in cui⁹ capite sunt multi flores purpurei spinosi ⁊ cõclusi. hec vo nascitur in montibus in locis vmbrosis. Altera vo species habet folia similia folijs paritarie: sed longiora: ⁊ in ipsis folijs oriuntur flores conclusi: sicut prioris purpurei: ⁊ qñ siccantur efficiũtur spinosi. hec apud nos iuxta hortos inuenitur: ponitur hec si habere non poteris priorem.

¶ Spargula ẜm Compositorem ⁊ rubea tinctoꝝ minor: ⁊ sic hodie habet᷑ similis opinio. Dias. vocat rubeam ⁊ ingt. rubea quã alij erithrodanum: latini vo rubricã dicũt. herba est oĩbus nota. eius spẽs sunt due: vna agrestis: alia que appellat᷑ sparthos: ramulos siue tirsos habens tenues: ⁊ q̃si nodosa folia: per interualla distãtia: atq; per singulas enodationes: veluti stellaꝝ imaginem mentiencia: fructus siue semẽ rotũdũ est ⁊ viride: dehinc rubrũ: aut circa maturitatẽ nigrum: radicẽ habet tenuẽ ⁊ paruam ⁊ rubicundam ⁊c̃. Hec est forma rubee tinctoꝝ: si aũt hĩc non poteris minorem ponas maiorẽ. minor vo nõ est illa herba quã nostri rustici rasparellam dicunt: sed est aliud.

¶ Herba venti. s. herba venti maior: ⁊ est paritaria. ei⁹ species due sunt. s. maior ⁊ minor. maior vo est paritaria siue vitriola: siue alisinẽ. vt apud Dias. siue herba vitri. vt apõ Auic. idẽ circa instãs ait. paritaria herba est que alio noĩe dr̃ vitriola: q: optime vasa mũdificat. hec apõ nos in muris nascit᷑: ⁊ dicit᷑ a vulgo veraxiũ. minor vo est consolida minor hñs florem sicut arthetica: sed sunt purpurea: ⁊ dicunt sapiẽtes: ꝙ vtraq; in hoc vnguẽto debet poni.

¶ Agrimonia herba est satis nota: apud nos in pratis reperitur. Diasc. aũt inquit. agrimonia herba oĩbus nota: que feraria minor dicit᷑. nascit᷑ in cãpis vel circa sepes: cuius radix greco noĩe eupatorium dicit᷑: eo ꝙ diuretica sit valde apud modernos. eupatoriũ est aliud. Gal. in lib. ad parthenianũ de agrimonia: ⁊ eupatorio in vno cap. loquit᷑. in fine vo ait. huius igit᷑ radicẽ greci eupatoriũ dicunt.

¶ Herba paralesis ẜm Cõpositorẽ est herba scti Petri: siue vt alij primula veris: eius spẽs sunt due. s. maior ⁊ minor. maior vo est herba scti Petri que in hortis nascit᷑ cũ

folijs

foliys viridibus parū incisis: hec nota est oib⁹: minor est illa quā hodie gn̄aliter herbā margaritā dicimus: cui⁹ flos silis camomille est. huius in pratis plurimum est.

¶ Herba sancte marie ẜm eūdem est psicaria: seu sanguis chr̄i. ẜm vō Mattheū syl. est herba ad albedinē tēdēs cuꝫ foliys rugosis: sicut herba que dr̄ flosinos. i. tassus barbasus: sꝫ nō recte dicit: qꝛ si cōpositor dicit ꝙ est psicaria ei⁹ forma non est: vt dic̄ Matthe⁹. Preterea Leonardus ait. herba scē marie siue psicaria: ꝛ sic est ẜm vitatē ꝛ eius forma est: ꝙ hꝫ folia silia foliys psici. itra q̄ sunt pūcta nigra: apud nos iuxta hortos nascit̄. inuenit̄ alia spēs que caret maculis: sed hec nō est tāte virtutis: gdā vocāt ipsaꝫ ʒinʒiber caninum: aly psicariā cum sigillo. ẜm Petrum de crescentys: herba scē marie est mētha romana vel sarracenica: qd̄ falsum est: nā in isto vnguēto vtrūqꝫ igreditur.

¶ Sābucus est actis. Serap̄. in cap̄. de sambuco inquit. qd̄ due sunt species: quoꝝ vna dr̄ in greco actis: ꝛ in latino saboca. vult dicere sambucus. scd̄a noiat̄ in greco chameactis: ꝛ est eius intentio terrena: vel infima actis: ꝛ in latino dr̄ abolas. vult dicere ebulus: ꝛ est arbor ebuli. vn̄ versus. Sambucus est actis: sed ebulus est chameactis.

¶ Herba grassule ẜm cōpositorē est faba grassa: cuius species sunt tres. s. crassula maior. i. faba grassa: minor vō est vermicularis: media est cardus benedictus: sed lumen verius tenebra apothecariorum exponit: ꝙ est vermicularis: sed falsum est. nā vera crassula est herba habens folia viridia ꝛ pinguia: vt sempuiua cum flore tendēti ad albedinem. nascit̄ aūt apud nos iuxta fossos: ꝛ est illa quā nostri rustici vulgo fabā grecā dicūt: sed nō recte: qꝛ aliud est: sꝫ debent dicere fabā grassam. Infra appebit oleuꝫ frigidissimum viride: ꝛ ibi melius certificabo: ꝙ crassula non est vermicularis: vt dicit lumen malelucens.

¶ Semperuiua apud Auicē. vocatur succutum: sed nō recte: qꝛ succutum est corruptum: ꝛ debet dici simphituꝫ. ergo est consolida maior: sed ipse ignorauit quid esset. apud Diasco. vocat̄ aiçon. Macer ait. Diximus accidulā quaꝫ grecus dicit aiçon. Sic dici credunt sapor illi ꝙ sit aceti. Inferius idem ait. Altera vō minor species est illius herbe: Quā serperuiuā dicunt: quoniā viret omni Tempore barba iouis vulgari more vocatur.

¶ Camedreos est herba dicta apd̄ nos calamādrina. Pli. camedris herba est que latine triçaga dr̄: aliqui camacropem: aly teucriam appellauere.

¶ Centumneruia ẜm compositorē ac Gilibe. est arnoglosa siue plantago maior. hec apud Auicē. vocatur lingua arietis: ꝛ est herba quā nostri rustici bletam syluestrem vocāt: illud vō lumen fuscum loco centumneruie habet centauream: quod non recte actum est. nam in isto vnguento ingreditur: ꝛ centumneruia ꝛ centaurea.

¶ Centaurea. s. minor: sed lumē malelucens inquit. centaurea. s. maior: sed nō recte. nā vide ꝙ Mesue in cap̄. de centaurea ait. ꝙ ei⁹ spēs sūt due. s. maior ꝛ minor. minor vō est melior in oī re. Isidorus cētaureā greci vocāt q̄ a chirone centauro fert̄ repta eadeꝫ ꝛ limnosios: qꝛ locis humectis nascit̄ eadē ꝛ fel terre: ꝑpter amaritudinē dicta est.

¶ Fragula est herba gerens fragra. Unde Ouidius metamorphoseos. Montana que fragra legebāt: ꝛ Uirgilius. Qui legitis flores ꝛ humi nascentia fragra. Apud nos hec nascit̄ iuxta fossos: cuius fructus comedunt̄ in suo tp̄e.

¶ Quinqꝫ folium. i. pentafilon. Auic. in scd̄o cañ. duo capitula facit: vnū de pentafilon: aliud de qnqꝫ folio: qd̄ idem est: dr̄ autem pentafilon a numero folioꝝ: qꝛ per singulas anodationes habet quinqꝫ folia. Auicen. in cap̄. de lacticinio ponit pentafilonem iter spēs eorum.

¶ Tetrait seu herba tetrahit: vt dicit Leonar. ẜm Giliber. est herba iudaica. Idem ait compositor: sed multi hodierni apothecary credunt ꝙ dicat torathit: sed nō recte: qꝛ torathit est fungus nascens in radice rose canine siue barbe hircine: ex quo fit hypoquistidos: ꝛ hoc multi ponunt qui errant: nā aliud est tetrait: aliud est torathit. Si vō compositor vult ꝙ tetrait sit herba iudaica. ergo est herbum. naꝫ Auicē. in scd̄o canoñ. inqt. herba iudaica: idest herbum: ꝛ herbum apud Diasco. est orobum: cuius aliud est palidū: aliud subruffum: ꝛ aliud album. Circa istans dicit. tetrait est herba iudaica: ꝛ sic est ẜm veritatem ꝙ tetrait est herba iudaica siue herbum siue orobū. ergo est herbillia: aut illa herba quā rustici elmocho vulgo dicunt.

¶ Euiscus. i. maluauiscus seu altea. Auicen. in scd̄o cañ. ait. altee nomē i greco deriuatū ē ex noie pluriū iuuamētoꝝ.

¶ Mētha sarracenica: idest mētha romana seu nigra. Nā eius plāta est nigra ad similitudinē sarracenoꝝ: cui⁹ folia maiora sūt q̄ȝ mēthe hortulane: heç apud nos iuxta aquas iuenit̄. Petrus de crescētys. in cap̄. de mentha ait. mēthe tres sunt spēs: est eniꝫ quedā domestica: que ꝑprie hortulana dr̄: ꝛ est alia syluestris q̄ menthastrū dr̄: ꝛ est mentha que lōgiora latiora ꝛ acutiora hꝫ folia: ꝛ hec est mētha romana: vel saracenica: ꝛ vulgariter herba sancte marie vocat̄: qd̄ falsum est. nā supra in isto vnguēto posita fuit herba sancte marie. ergo nō est mētha sarracenica: vt inquit ipse. Hic Nicolaus dicit: ꝛ alie mēthe: idē dicūt aly: vt Giliber. ꝛ Leonar. ꝛ signat als spēs mēthe quas ip̄e nō noiauit. naꝫ spēs mēthe sunt qnqꝫ: de qb⁹ tres noiauit supraper alias duas nō noiauit: sꝫ illas quas intelligere debemus: ꝛ alias mēthas ē mētha cōis seu hortulana: ꝛ mēthastrū. Et sic meo tp̄e vidi in ꝟ ponere qnqꝫ spēs mēthe: q̄ sunt mentha hortulana siue cōis: vel odorifera: ꝛ sylnatica: ꝛ est mēthastruꝫ: ꝛ est alia q̄ dr̄ saracenica siue romana: ꝛ est alia q̄ dr̄ aquatica siue balsamita: ꝛ est alia q̄ dr̄ mētha nō odorifera: ꝛ hoc est calamentū: ꝛ sic oēs iste qnqꝫ debēt poni in isto vnguento: sed lumen de quo supra inquit. ꝙ per alias menthas non intelligitur nisi mentha domestica: sed non recte: vt est notum apud omnes sapientes.

¶ Politricum herba est minuta: cuius stipes vergit ad nigredinem: in puteis hanc vidi ꝛ in muris: ac in locis humidis: ꝛ hoc est satis notum.

¶ Lapaciolū siue lapacioli ẜm cōpositorem ac Giliber. est lapaciū acutū. ergo est acetosa qua gn̄alr vtunt̄: ꝛ sic est ꝙ illa acetosa qua vtimur est acutior oib⁹ lapacioꝝ spēbus. Macer ait. Herba solet lapaci vulgo paritella vocari. Illius species dicunt̄ q̄tuor esse. Ideꝫ ait Dia. in caplo̅ de lapacio. Circa instās inqt. lapaciorum triplex est maneries: scꝫ lapacium rotundum: acutū: ꝛ domesticum: lapaciuꝫ folia hn̄s acuta: efficacius est lapacio rotūdo: minus efficax est lapacium domesticum: quod folia habet aliquantuluꝫ lata ꝛ magna: vsui medicine competunt.

¶ Carduncellus ẜm Gilibertū est cardus benedictus. ideꝫ dicit cōpositor. ergo est quem Pli. erigeron siue senection vocat: de qua Isidorus. erigonon a grecis dicit̄: ꝙ vere primo senescat. vnde ꝛ eā latini herbā senectionē vocant: non itelligit̄ de senatione quod dr̄ cressonuꝫ: sed de alia herba de qua Macer ait. Erigeron greci senectio nosqꝫ vocam⁹: Qd̄ canis silis videat̄ flore capillis. Nascit̄ in muris ꝛ in hortis ꝛ tegulatis. hec apud Diasc. vocatur sedum: ꝛ apud Gal. in libro ad Parthenianuꝫ vocat̄ suedo: quā aly senition vocāt. hec vō est herba que in numero cardonum est. apud nos in hortis ac in muris inuenitur: ꝛ est quā lōbardi herbam turcham vulgariter dicunt.

¶ Matrisilua ẜꝫ cōpositorē est oculus lucidus seu caprifoliū: de hac apd̄ q̄dā fit liciuꝫ: sꝫ illud liciū ē debile. Hec herba apud nos iuxta hortos iuenit̄: cui⁹ folia sunt ab vno

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0125-1

latere subalbida: et ab altero viridia: se adherentes et involventes sepius super alias plãtas: vt est notũ. Et est quã Dias. periclimenon vocat: et nostri cesoli vulgariter dicunt.

¶ Maturella secundum cõpositorẽ est potentilla seu amãtilla. que est valeriana seu fu. Mattheus syl. dicit: martorella. i. valeriana: vel fu: vel herba gatte: sed herba gatte apud nos ẽt h3 aliã significationẽ. nã significat nepitã seu calamentuz mõtanuz: valeriana apud theutonicos dicitur thamara. hec herba oĩbus nota est. Circa instans ait. fu itelligitur radix in medicina. Lumen maleluces nõ posuit in sua descriptione maturellã: forsan ignorauit quid esset.

¶ Herba muscata: scz herba muscata maior. Leonardus loco eius h3 herbã gariofilatã: sed nõ recte. Gilibertus h3 herbã muscatã secundum cõpositorez est maior et minor: maior aũt facit actus et nõ redolet: minor nõ facit actus et redolet: qd aũt sit cõiter ignoratur. nõ. n. est iua muscata: vt qdaz dicunt: nec eius forma est: vt dicit lumẽ malelucens: veritas aũt est quod herba muscata maior est herba dicta secabrion: que folia h3 minuta sĩlia petrosellino aliqualiter pilosa: florem h3 puum tendẽtẽ ad rubedinẽ: et qñ flos decidit facit quãdam rem ad sĩlitudinẽ acus acutã: vel ad sĩlitudinez rostri ciconie. hec suo tpe dum est recens comeditur: in vijs ac pratis iuenitur: hãc vulgares rostrũ ciconie vocãt: et hãc meo tempore vidi ponere in hoc vnguento.

¶ Aleluia idez dicit Leonar. Giliber. dicit: aleluia est spẽs trifolij: et est herba acetosi saporis. que est panis cuculi: vnde meo tpe vidi multos in hac errare: reperitur aũt super arborẽ vlmi: quedaz res similis vesice: et hec apud malignos herbaticos panis cuculi vocatur: sed nõ recte: quia panis cuculi est aleluia: et est herba que saporem h3 acetosum: hñs tria folia sicut trifoliũ: sed sunt parua et tripliciter diuisa: et in acumine cuiuslibet ptis est incisa: semina ipsius sunt in vaginis similibus cornibus: que cum tanguntur tẽpore maturationis euolant ab his semina sicut hãdachoche: idest trifolij: tendentia ad rubedinẽ: hec raro in pratis inuenitur.

¶ Lingua ceruina secundum modernos est scolopendria: quia generaliter vtuntur. vide de ipsa in syrupo de scolopendria.

¶ Crispula idem h3 Leonardus. Giliber. dicit. crispula. i. oculus bouis: secundum aũt cõpositorẽ est herba cancri: qd autẽ sit gñaliter ignoratur: sed quia Gilibertus dicit: quod crispula est oculus bouis. que est qdã herba que apud Dias. vocatur butalmos: cuius folia sunt sĩlia folijs maratri. i. feniculi: flores h3 nigros. Hic textus Dia. est corruptus: dz eniz dicere: quod h3 flores citrinos plus flore camomille: vt dicit Serap. ex verbo Dias. in caplo de cotula: que idem est. Aui. in scdo cañ. ait: bichar et est illa que vocatur cheusez: scz oculus vacce rosa eius est citrini coloris: rubea in medio: grossior rosa camomille: et sic est. vide ergo quod crispula ẽ oculus bouis seu butalmos siue cotula: et hec apud nos in ciuitatibus et in vijs nascitur. Rasis in libro afforismorum: in libro quarto de dietis medicinis et cibarijs inquit. ladion. i. oculus bouis seu oculus vacce: quod idẽ est. hãc nostri rustici cotulam dicunt.

¶ Camphorata secundum compositorem est abrotanũ syluestre: sed lumen malelucens loco eius posuit cãphoram: sed nõ recte factum est. nã Giliber. ac Leonar. posuerunt cãphoratã. i. abrotanum syluestre: cuius folia sunt sĩlia folijs camomille: loco eius vidi ponere abrotanum vsuale.

¶ Medula ceruina seu cerui. Serap. in caplo de medulla ossium inquit. et illa que est melior per experientiã est medulla ossis cerui: et post ipsam medulla vituli. Idez dicit Aui. in ca. de medullis. in 2° cañ. Dia. ait. medulla oĩs recẽs sine sale mollitiue atqz mirifice virtutis est iueterata sine sale sumpta recorporatiua efficitur laxando. verũ de oĩbus medullis melior est ceruina: secundo vitulina.

¶ Adeps vrsi secundum Serap. facit oriri pilos in alopitia: et est cõueniẽs scissuris que fiunt a frigore et apatibus sanguineis. Auic. ait. adeps vrsi et adeps anseris cõferunt alopitie.

¶ Adeps galline nota est. Dia. in ca. de assungia inquit. assungia oĩs vtilis est matrici: maxime recẽs anserina vel gallinacea sine sale cõdita. nã salita cõtraria est matrici.

Unguentum aragon ibidẽ. ℞. roris marini maiorane radicis iari serpilli rutbe radicis sicidis ana ʒ. iiij. ʒ. foliorum lauri: saluie: sauine ana ʒ. iij. policarie maioris: policarie minoris ana ʒ. iiij. brionie. ʒ. iij. laureole. ʒ. ix. nepte. ʒ. vi. fol. sicidis. ʒ. vi. masticis olibani ana ʒ. vij. piretri: euforbij: çinçiberis: piperis ana ʒ. i. olei muscellini. ʒ. ʒ. petrolei. ʒ. i. adipis vrsi: olei laurini ana ʒ. iij. herbe et radices colligantur et in madio: sicut dictum est. naz in mẽse Junij non sunt apti nisi primus vel secũdus dies: deinde fortiter tonse in mortario ponantur in oleo per septez dies: septimo vero die super ignem ponãtur donec coquantur bene: postea super saccũ colentur: et tunc super ignẽ ponantur: et cũ incepint bullire addantur butyri. ʒ. iiij. olei cõis lib. v. cere lib. i. ʒ. iij. et cera liquefacta ponatur petroleum et muscellinũ ad vltimũ mastix et olibanũ çinçiber: piper et piretrũ: tunc ab igne deponantur et recondantur.

¶ Istud vnguentum est in vsu. Aragon. i. adiutorium. Gilibertus de anglia. in cap. de dolore renum h3 idẽmet. Leonardus de preda palea. in cap. de cura casus et offensionis: ponit vng. aliud magistrale mirabile: quod vocatur aragon: et est idem: nisi quod ipse non ponit policariã maiorem: nec minorem: in reliqs idem sunt. vnde meo tempore multos in hac vidi errare: et hoc est in policaria: de qua infra.

¶ Radicum iari siue iarus est dragontea minor: et est quã Dia. vocat aaron. Petrus de crescentijs inquit. iarus alio nomine dicitur barba aaron: vel pes vituli: quod idez est. Gal. in sexto simplicium ait: luf. i. iarus aaron.

¶ Radicum sicidis: idest radicum cucumeris asinini: cuius succus elacterium dicitur. Leonardus ibi dicit: radicuz sicidis. i. cucumeris asinini.

¶ Policaria maior apud grecos conisca vocatur: sed apud Diasc. coniça: cuius alia maior atqz odoris grauioris: alia minor et odoris iocundi: iter has alia est media grauioribus odoribus. Quorum pma appellata est ẽt coniça lata siue vanitatis: vel vt latini armẽtalis. Itẽ scda vocatur libanotis siue vt latini pix marina: vel siriscarũ media appellatur ẽt coniça cephaleos: siue vt latini thimus minor: maior et minor coniça folia oliue sĩlia hñt: sed aspera et pinguia: minoris vero folia odorata sunt: maioris vero grauis odoris: que ẽt in fructice maior est. Dia. ponit quod spẽs coniçe sunt tres: sed Pli. nõ ponit nisi duas. qd aũt sit cõiter ignoratur. secundum itentionẽ luminis apothecariorum est elleborus: quod falsuz est. nã gñaliter apud peritos tenetur quod coniça sit policaria: vt iuenitur in 7° simpl. apud Gal. et si coniça est policaria: et secundum itẽtionẽ Dias. tres sũt spẽs. s. maior minor: et media. Ipse ãt Dia. dicit: quod media est cephaleos siue thimus minor: et thimus maior apud moder. est saturegia. que per policariã minorẽ intelligitur saturegia: et per policariã maiorez itelligitur coniça maior: seu thimus maior. i. vsualis: et sic si bñ cõsideretur videbis quod policaria maior est thimus: et policaria minor est saturegia.

¶ Policaria minor secundum intentionez Dia. est sicut maior in folijs: sed est odoris grauioris: et sic est quod policaria minor idest saturegia seu timbra h3 maiorẽ odorẽ quam maior: in folijs idez sunt: et in vtute sunt quasi idẽ: in ptibus rome vnus grecus dixit mihi: quod policaria minor apud ipsos vocatur coniça seu timbra: et fecit versiculos sic dicẽs. Timbra solet grece saturegia dicta latine. Timbra solet grece policaria dicta minor. Thimus dictus hasce nos policariam maiorem nominamus: et sic meo tpe pro policaria maiori thimum vidi ponere: et pro policaria minori saturegiam.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0126-6
DFG

¶ Laureola apud Dia. vocatur dafnoides. Serap. vo iter
spēs lauri laureolā describit: ⁊ est quā dicit eē gar. est spēs
alia que dr̄ daphnides: ⁊ est arbor pua: cui⁹ altitudo ē vni⁹
brachij: hz virgas multas subtiles medietate: supra qb⁹ su/
perius sunt folia: ⁊ virge eius sunt facile frāgibiles: ⁊ super
ea est cortex fortiter adherens ligno: ⁊ folia eius sunt silia
folijs lauri: nisi qz sunt molliora ⁊ tenaciora: ⁊ ad frāgēdū
difficiliora mordicātia ⁊ pungētia linguā: ⁊ gulā exasperā
tia: ⁊ hz flores albos: ⁊ grana qn̄ sunt matura fiunt nigra: ⁊
hz radicē nullius valoris in medicina: nascit̄ in locis mon
tuosis. Joānes anglicus in cap̄. de paralesi dicit: semē lau/
reole: ⁊ vocat̄ cocognidum: qd̄ non est credendum.

¶ Nepta ſm cōpositorem est calamentum montanuz: sine
dubio est cōsonum q̄ nepta sit calamentū: ⁊ est herba que
a lombardis gattaria: seu neuidē dicitur.

Vnguentum dialtea ibidem. ℞. radicum euisci
lib. ij. semis lini: fenugreci an̄. lib. i.
sqlle. ℥. vi. olei lib. iiij. cere lib. i. terebētie: gūmi: hedere gal
bāi an̄. ℥. ij. colofonie. i. picis grece: rasine an̄. ℥. vi. Nota vo
q̄ si ita ponat̄ radix. s. actis. i. sambuci: aut ciclaminis va/
let ad cōsolidationē vulnerū: oēs radices bene abluātur ⁊
terant̄: postea totū in lib. vij. aque per tres dies ponātur: ⁊
bulliāt donec icipiant ispissari paulatim ponātur in sacco:
cūqz exprimere volueris addat̄ aliquātulum aque feruen
tissime ab extractiōe illius succi: de succo istoꝝ accipe lib.
ij. ⁊ mitte in lib. iiij. olei: ⁊ bulliat vsqz ad consumptionem
succi: postea addat̄ cera: ⁊ cum liquefacta fuerit addantur
terebētina galbanū ⁊ gūmi hedere: ad vltimū ponat̄ pul/
uis rasine colofonie: ⁊ coctum ab igne deponatur.

¶ Istud vnguētum est multū in vsu. Dialtea autē a radice
euisci dr̄ malasticū. i. mollificatiuū. Leonar. de p̄da palea
in cap̄. de cura casus ⁊ offensionis inquit. vnguentū mala/
sticum dictum dialtea a radice illa euisci: ⁊ est idem.

¶ Euiscus ſm compositorem est altea: seu malua agrestis.
Isido. ingt. altea est malua agrestis siue maluauiscus: sed
altea q̄ in altum surgat: ⁊ euiscus: qz glutinosa est dr̄. Gal.
in septimo simpliciū ait. malua syluestris. i. altea. Leonar
dus de preda palea in capitulo de medicinis facientibus
nasci carnem in speciali inquit. ℞. radicum herbe que vo
catur falcumen: aliter vocatur herba vngarica: ⁊ assimila/
tur maluauisco: ⁊ in folijs: ⁊ in radice. ſm vo cōpositorem
vngarica est malua agrestis seu bismalua.

Vnguentum citrinuz qd̄ fit in pomo citrino: ibi/
dem. ℞. boracis. ʒ. ij. cāphore. ʒ. i.
coralli albi. ℥. ß. amēti dulcis. ℥. i. vmbilici marini dragagā/
ti albi: amidi: crystalli: anthali: dētali: olibani: albi nitri an̄.
ʒ. iij. marmoris albi. ʒ. ij. gerse serpētarie. ʒ. i. ceruse cōis. ℥.
vi. h mō fit. tere dragagātū albuz ⁊ vmblicos marinos in
mortario marmoreo: pistello ferreo: isimul cetera sigilla/
tim in eodē mortario terant̄: ⁊ cū pāno subtilissimo cribel
lent̄: ⁊ cū assungie nouelle porcine albissime lib. i. ß. sepi ca
prini: vel pecorini. ʒ. i. ß. assungie galinacee. ℥. i. ꝯfice sic. Cal
dariū plenū aq̄ sup ignē bulliat: ⁊ cacab⁹ cū assungijs i cal
dario pēdeat in ipsa aq̄ vt de calore ipsius aque assungie
liquefiāt: ⁊ liquefacte per subtilē pānū colent̄ in catinum:
⁊ mox totus puluis apponatur preter cāphorā: ⁊ boracem
cū spatula semꝑ agitādo vt oium bona fiat icorporatio h
facto in vno citro h est i vno pomo citrino cauato vl̄ duo/
bus ponant̄ cū spatula semꝑ agitādo: ⁊ cū iceperit bullire
iteꝝ in caldario ponant̄: ⁊ cū spatula semꝑ agitādo pulue/
res cāphore ⁊ boracis apponāt̄: ⁊ donec icipiat frigescere
agitent̄: ⁊ cū ifrigidatuz fuerit recōdant̄. Et nota q̄ pro li/
bra vna pulueris: libras octo assungie ponere debemus.

¶ Istud vnguētū est in vsu. dicit̄ aūt citrinuz: qz coquit̄ in
pomo qd̄ citrū dr̄ ⁊ nō cedrus. nō aūt dr̄ citrinuz a colore:
vt qdā crediderūt. nā eius color est albus. Guliel. lombar/
dus in suo antidotario hz vnā descriptionē que idem est.
Leonardus de p̄da palea in cap̄. de erradicatiōe vestigio/
rum eandē ponit. ¶ Inuenit̄ aliud vnguētū noiatū citri/
num a colore. vn̄ qn̄ medicus simpliciter ordinat vnguen
tum citrinū de illo itelligit̄: sed qn̄ dicit̄ vnguētū citrinuz
coctum in pomo citrino: de isto intelligitur.

¶ Borax. i. capistrū auri. Serap̄. in cap̄. de borace inquit.
tincar. i. borax: ⁊ est ex spēb⁹ saliū: ⁊ in sapore suo reperitur
de sapore baurach: ⁊ hz cū eo parū amaritudinis: ⁊ est mi
nerale ⁊ artificiale: ⁊ minera ei⁹ est in riperijs maris. Ideꝫ
Serap̄. ex auctoritate Rasis ait: q̄ radix eius est vrina in/
fantiuz: ⁊ intelligo eius qd̄ est artificiale: ⁊ est gluten auri.
hec apud Dia. vocat̄ crisocolla: que i p̄ncipio hz colorē vi
ridē valde: melior est armena: scd̄o macedonica ⁊ cypria.
eligēda vo est mūda sine lapide ⁊ sine terra. Auic. in scd̄o
can̄. duo facit capitula. vnū de eo quo aurū adheret. aliud
de tincar: ⁊ est capistrū auri: eo q̄ cū ipso aurifabri auruz:
ac alia metalla cōsolidāt. ſm aūt circa istans borax est gū/
mi cuiusdā arboris que in partib⁹ trāsmarinis nascit̄: ⁊ in
estate effluit: hoc satis est notum.

¶ Amentū dulce ſm cōpositorē est gipsum coctū: qdā cre/
diderūt q̄ eēt qdā lapis alb⁹ qui de vitro cocto fit sz igno
ro. Sed si cōpositor vult q̄ sit gipsuz coctū. g̃ idē dz poni:
⁊ sic meo tp̄e vidi gipsum coctuz ponere: ⁊ modus coctio/
nis eius est q̄ ponat̄ gipsum suꝑ ignem: ⁊ ibi dimittat̄ tm̄
q̄ in colore efficiat̄ albū: sicut fit de alumine roche.

¶ Vmblici marini. i. bellerici marini: eoꝝ forma est quasi
sicut forma vmbilici hominis: ⁊ sunt lapides parui ⁊ albi:
⁊ iueniunt̄ in ripis marinis coherētes sicut dentales: defe/
runtur a venetijs ad nos: ⁊ sunt noti.

¶ Crystallus. s. lapis crystallus est de gn̄e berilli. ipsuz eniz
reperit̄ in fluuijs. hoc notū est eius puluis lac mulieribus
prebet. ſm Serap̄. crystallus est de genere vitri.

¶ Anthali sunt ossa facta: sicut dentali vtcūqz maiora: sed
non habent superficiem leuem sicut dentali: sed virgulaz
⁊ totā albam. oriuntur sicut illi: ⁊ eandē habent virtutē in
partibus marinis iueniuntur.

¶ Dentali sunt ossa satis alba: ⁊ sunt sicut canini dētes sed
lōgiores: ⁊ itus pforati ⁊ ianes. i. vacui: oriunt̄ in cauernis
lapidum existētiū in p̄fundo maris: ⁊ sunt noti.

¶ Marmor albū inter genera marmorea lapis alabastrū
est positū: ⁊ hec est opinio cōpositoris. Itē vide apud Joā
nem anglicū. in cap̄. de lepra. ait eniz sic. ⁊ aliqn̄ aliqui ad/
dunt de lapide alabastri: qd̄ idem est cum marmore albo.
h vo lapis nascit̄ in alabastria egypti ⁊ damasco. Isido. in
cap̄. de marmorib⁹ ait. Post lapidū genera veniemus ad
marmora. Nā iter lapides ⁊ marmora differētia est. Naz
marmora dicunt̄ eximij lapides que maculis in colorib⁹
cōmendant̄: marmor sermo grecus est a viriditate voca/
tus: marmorū colores ⁊ genera inumerabilia sunt. idē ibi/
dem ait. alabastrides lapis candidus: itertinctus varijs co
lorib⁹: ex quo euangelici illius vnguenti vasculum fuit. ca/
uant eniz ad vasa vnguētaria: quoniā optime seruare icor
rupta dicit̄. nascit̄ circa thebas egyptias: ⁊ damascū: sitic
ceteris candidior: p̄batissimus vo in india ⁊c̄.

¶ Gerse serpētarie ſm cōpositorē est lac serpētarie: vel co/
lumbarie vel vipine: qdā crediderūt q̄ eēt cerusa cōis: sz
nō recte. naz ibi cerusa cōmunis ingreditur. Circa instans
inquit. cerusa est flos plumbi siue gerse appellatur. Verū
gerse dici posset cerusa si illud non subiungeret: sed hic di
cit gerse serpentarie: quod aliud est. Gilibertus autem de
anglia in cap̄. de pilis: ⁊ rugis tollendis ait. gerse fit ex iaro
vel de viticella: sicut de serpentaria extrahitur succus ra/
dicis: ⁊ colatur: ⁊ ponitur ad solem: ⁊ cum recesserit aque

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0127-2
DFG

superioꝛ ꝓycitur: ⁊ ponit̃ aqua alia ⁊ residet ⁊ ꝓycit̃: ⁊ sic fit quousqꝫ suba exiccat̃: ⁊ est gersa calida ⁊ sicca: sed cerusa est frigida. meo tpe vidi facere gersaꝫ ex serpẽtaria minoꝛi: hoc mõ puluis subtilissimus ex radice ipsius cõficit̃ cũ aqua rosata: ⁊ ponit̃ ad solez donec aqua ex toto consumat̃: ⁊ ita fit quater vł qnquies tãtũ ꝙ eiꝰ puluis efficit̃ albus: ⁊ vsui reseruat̃: ⁊ vocat̃ gerse serpentarie siue cerusa serpentarie: idem põt fieri de serpẽtariã maioꝛi.

Unguentũ fuscũ. i. nigrũ ibidẽ. ℞. olei lib. i. s. cere noue. ℥. iij. colofonie. i. picis grece: sepi porcini: gũmi. s. arabici: serapini: picis naualis collate añ. ℥. ij. masticis: galbãi: olibani: terebẽtine añ. ℥. i. ꝯfice sic. oleũ in olla sup ignẽ mittat̃ ⁊ bulliat: tunc apponat̃ cera: deide colofonia qua liquefacta ponat̃ pix naualis. postea gũmi serapini terebẽtine: ita tamẽ vt oĩa terant̃ ꝑus preter picẽ naualem ⁊ terebẽtinã. pul. masticis: ⁊ olibani: ⁊ cum spatula agitãdo semꝑ donec oĩa liquefiant: ⁊ bene coctũ sit: deinde cum ĩfrigidatum fuerit vsui reseruetur.

¶ Istud vnguentũ apud nos non est in vsu. Fuscum dr̃ qꝛ est nigrũ. Rasis in 7° Almãsoꝛis in cap. de medicinis generãtibus carnẽ ponit vnguentũ nigrũ quo vtendũ est cũ vulnus est siccũ ⁊ fuscũ: sed nõ est idẽ. Nicolus floꝛẽtinus in libro septimo in cap. de vulneribus euenientibꝰ pectoꝛi hꝫ aliã descriptionez huic cõfoꝛmẽ nisi in vna re: ⁊ hoc est ꝙ Nicolus hꝫ armoniacum. Nicolaus nõ. Leonardus de preda palea in caplõ de cura vlceruꝫ in generali ponit vnguentũ fuscuꝫ. i. nigruꝫ ⁊ est idem. Idem hꝫ Gilibertus de anglia in cap. de vulneribus capitis ⁊ eoꝝ curis.

Unguentum populeon. ibidẽ. ℞. oculoꝝ populi lib. i. s. folioꝛuꝫ papaueris nigri: folioꝝ: mãdragoꝛe: cimaꝝ rubi tenerrimaꝝ: folioꝝ iusquiami: solatri: vermicularis: lactuce: bardãe: semꝑuiue: viole: scatuncelli añ. ℥. iij. assungie nouelle poꝛcine: sine sale lib. iij. oculi populi per se bene pistentur: ⁊ magdaleones ĩfoꝛmenter per duos dies dimittant̃. tertio vo die omnes herbe supꝛadicte colligantur per se bene terant̃: ⁊ cuꝫ magdaleonibus iteruꝫ terant̃: ⁊ misceant̃ ⁊ formatis magdaleonibus ꝑ noueꝫ dies reseruent̃. postea vo magdaleones illi frustatim in caldario cum lib. ij. vini optimi odoꝛiferi ponant̃: ⁊ bulliant vsqꝫ ad cõsumptionem vini cum spatula semper agitãdo: ⁊ postea per saccum bene expꝛessuꝫ cola: ⁊ colatum dimitte ĩfrigidari: ⁊ in vase reconde.

¶ Istud vnguẽtũ est in vsu. Dr̃ aũt populeon: qꝛ fit de oculis arboꝛis q̃ ppł̃s noiat̃: ⁊ fit in tpe veris. Leonardus de pꝛeda palea in cap. de ĩflationibꝰ ⁊ vesicis hꝫ idẽ. populus aũt est arboꝛ satis nota: eiꝰ spẽs due sunt sicut pꝫ ꝑ Dias. q de ipso duo facit cap. vnuꝫ sub noie agiros. aliud sub noie populus. in ca. vo de agiros ait. aliq ẽt ꝓhibẽt eius lachrymũ. i. gũmi arboꝛis ĩ rhodanũ distillatũ ⁊ coagulatũ ⁊ succinũ facere. Hic videt̃ ꝙ hec est arboꝛ de qua fit charabe. nam sine dubio charabe est gũmi arboꝛis ẽm Auicẽ. dicte haur romanũ que iuxta rhodanum est nascens.

¶ Papauer nigrũ. s. papauer qui gerit semẽ nigruꝫ. nã iter papauer albũ ⁊ nigruꝫ: in folijs est ꝑua differẽtia: ⁊ sunt ex hoibus qui ponũt vnũ pꝛo alio. nã nõ distinguunt̃ nisi in semine tñ. hodierni apothecarij. si nigruꝫ hĩc nõ pñt: ponunt rubeũ sed nõ recte. ⁊ hec est que a Dia. animonis vocat̃: ⁊ a nostris rusticis dicit̃ rosella: sed hoc nõ cõuenit: qꝛ papauer nigrũ est frigidum: ⁊ rubeũ calidum.

¶ Mandragoꝛe. s. folia apud nos raro ĩuenit̃: sed moderni herbatici reperiũt spẽm vnã mãdragoꝛe in ptibꝰ Comi ⁊ illa vtuntur: ⁊ si hãc habere nõ possunt ponũt folia bꝛionie. Leonardus aũt ibi ingt. folioꝝ mãdragoꝛe: ⁊ loco eiꝰ fabe inuerse: faba vo iuersa apud Dia. inter spẽs strigni describitur: ⁊ est tertius strignus. i. solatrum.

¶ Rubus alius batus ferens moꝛa. alius rubus canis: qui apud Diasco. cinos batus vocatur: sed hic intelligitur de rubo qui fert moꝛa.

¶ Iusgamus. i. dens equus siue simphoniaca: ⁊ est herba q̃ in sterglinis locis iuenit̃: apud nos iuxta hoꝛtos: ac in ciuitatibꝰ iuenit̃. hãc Papiẽses vulgo herbã piuulã dicunt.

¶ Uermicularis ẽm cõpositoꝛẽ est semꝑuiua minoꝛ: qdaꝫ poꝛtulacã agrestẽ vocãt. hec apud Dia. aiçon minus vocatur: nascit̃ ĩ parietibꝰ: ĩ ciuitatibꝰ: ⁊ sup tecta. hec nota est.

¶ Bardana ẽm cõpositoꝛẽ est illapheos seu lappa: qdã lapagonẽ maioꝛẽ dicũt. Isido. ait. lappa dicta: ꝙ habeat caulem igentẽ ꝑ terrã dispositã: hec a grecis filoantropos vocatur: supꝛa de ipso dictũ est in filoantropo antidoto.

¶ Scatũcellus ẽm cõpositoꝛẽ est vmblicus veneris. Ideꝫ dicit Leonardus de pꝛeda palea ibideꝫ. sed hodierni apothecarij: maxie ignoꝛãtes loco eius ponũt illum cardũ q a Dias. vocat̃ dipsacus: cuius frutex est spinosa habẽs folia similia lactuce: ⁊ hoc vtunt̃ fulones ad garçãduꝫ pãnos ⁊ bireta: ⁊ sic meo tẽpoꝛe vidi multos ipm ponere: sꝫ errãt: nã vt dictũ fuit. Nicolaus cõpositoꝛ vult ꝙ scatũcellus sit vmblicus veneris. Ideꝫ dicit Leonardus: ⁊ sic est ẽm veritatẽ. hec a Diasc. voçatur cotilidon. apud nos nascitur in tectis domoꝛum: ⁊ ecclesiarũ: ac alijs locis: ⁊ vocãt ipsum vulgo herbã rotundellã: aut cimbalariam.

Unguentum agripe. ibidẽ. ℞. bꝛionie. i. cucurbite agrestis lib. ij. radicis siccidis. i. cucumeris asinini lib. i. sqlle. ℥. vi. ireos. ℥. iij. radi. filicis. ℥. ij. radi. ebulli. ℥. ij. tribuli marini. ℥. ij. oẽs radices ter vel q̃ter abluant̃: ⁊ terantur in pilla marmoꝛea: ⁊ in lib. iiij. olei de leucõ vel lentiscini ponant̃ ꝑ duos dies. 3° die sup ponant̃ ⁊ tãdiu bulliãt donec icipiãt radices dimitti. postea ponant̃ in sacco: ⁊ expꝛimẽdo colent̃: ⁊ cum colata fuerint iterũ sup ignem mittant̃: ⁊ cuꝫ bullire inceperint ponãtur ℥. xv. cere albissime: liquefacta cera ab igne deponat̃: ⁊ qñ ĩfrigidatũ fuerit: collige in vase ⁊ serua.

¶ Istud vnguẽtũ est in vsu: dicit̃ aũt agripa: qꝛ agripa rex vtebat̃: vel qꝛ ab eo: vel eiꝰ cã fuit iuentuꝫ. Leonardus de pꝛeda palea in cap. cura casus ⁊ offensionis habet idem.

¶ Ebulus est species sambuci: ⁊ est chameactis: de forma ipsius apparebit infra in vnguento ebullino.

¶ Tribulus marinus. i. cicer impiale. hic apud Auic. in 2° cañ. vocat̃ basech. eius spẽs due sunt. s. domesticus ⁊ agrestis: sꝫ ille q hic itelligit̃ est ille q fert quẽdã fructũ ad similitudinẽ castanee: ⁊ ꝓpter id multi vocãt ipsuꝫ castaneoluꝫ: ⁊ isti fructꝰ abũdãt in locis vicinis sancte Marie de mõte: ⁊ ibi vocant̃ lagani ab icolis: ⁊ sunt ꝓ viridis coloꝛis: deinde nigrescũt: ⁊ habẽt angulos acutos: apud nos ideꝫ iueniunt̃ vltra padũ: maxime in aquis: ⁊ hic fructus piscatoribus nocet: eo ꝙ iuoluit̃ circa rhete: ⁊ pisces fugiunt.

¶ Oleum de leuco. i. oleũ albũ de oliuis. nã leucos grece albuꝫ iterpꝛetat̃: ⁊ tale est oleũ antiquũ: qꝛ q̃to oleũ est antiquius tãto albius est: in hac sunt diuerse opiniones. nã ẽm multos nõ dꝫ igredi nisi oleũ de leuco. i. albũ: sꝫ in ista descriptione hꝫ oleũ de leuco: vel lentiscinuꝫ: ⁊ hec littera vt puto fuit supꝛaddita. nã in codicibus Nicolai vetustis non reperitur nisi oleum de leuco. verũ hodie generaliter ponunt oleum de lentisco: sed non recte faciunt.

¶ Lentiscus autẽ arboꝛ est que in nostris partibus nõ reperit̃: imo nisi in chio isula. huius arboꝛis lachꝛymuꝫ mastix est: vt volunt moderni. Serap. in cap. de terebinto de lentisco lõquitur. in isto vnguẽto ingredit̃ oleum de leuco. i. albũ vel lentiscinũ. i. de granis lentisci: sꝫ melius est ponere solũ de leuco: vt dictũ fuit. si tñ ponere volueris oleũ de lentisco. Modum ipsius inuenies apud Diasco. sub nomine olei squinini: huius modus est sicut olei laurini. s. de

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0128-8
DFG

semine ipsius.in chio insula fit in multa quãtitate:ꝛ vtuntur ipso in cõuiuijs loco olei oliuarũ:ꝛ ad faciendũ lumen hoc defert de ianua ad nos:sed raro vtimur.

Unguentum de diaponfoligos ẽm Gal.in tractatu scdo ad Glauconez.in cap.de curatione cancri:seu cancrosi vlceris.℞.pulueris plumbi vsti lauati:põfoligos:olibani añ.ʒ.iij.absinthij.ʒ.ij.cere.ʒ.iij.olei rosati.ʒ.v.vue lupine:ex fructu succi quod sufficit:ꝛ coques ꝛ facies vnguentum.

¶ Istud vnguentuz nõ est in vsu sub noie vnguenti ponfoligi:imo apud chirugicos est in vsu sub nomine vnguenti de thutia.nã põfoligos aut põfilix est thutia:sicut patet si legis capl'm de põfilix apud Dia.cũ capl'o de thutia apud Serap.ꝛ Auic.videbis ꝙ idez sunt:sed Dinus florẽtinus in suo antidotario hꝫ predictuz vnguentũ:ꝛ inquit ponfoligos vel spodiũ:qḋ nõ est bñ dictũ (vt iaz dixi) ipse Gal. in libro secretoꝝ in cap.de cõseruanda sanitate oculi ingt. alceonie.i.thutia inda idẽ in octauo de simplicib⁹ ait.chatimia.i.thutia vnde per hoc dico ꝙ vnguentum diaponfoligos est vnguentum de thutia.

¶ Uua lupina.i.solatruz ẽm modernos nõ est stafisagria: vt qdã crediderũt:miroꝛ ꝙ Mesue in cap.de alfescera dicat.nascunt̃ super ea botri:sicut botri vuaꝝ ꝛ vocant̃ vue lupine:sed apud modernos nõ recte.naz vua lupina apud Serap.in ca° de solatro est idẽ.Auerrois in 5° coll'.inquit. hupne phatabalep.i.vua vulpis q̃ in latino noiat̃ vua canina hec herba.s.vua vulpis vel maurella.Preterea Aui. in cap.de chechingi ait.vtus eius est ꝓxima virtuti vue lupine:ꝛ ꝓprie virt⁹ folioꝝ eius.nã sine dubio chechengi est spẽs solatri siue vue lupine:qḋ idẽ est.Itẽ circa istans strignũ vua lupina solatrũ morella idez est:ꝛ sic ex meo iudicio dico ꝙ vua lupina est solatrũ q̃ apud Dia.strignus vocat̃.a vulgo dr̃ herba mora.Papias ait.vua lupina dicta ꝙ semẽ eius vue sil'e est.hec strignos grece dicitur.

Unguentum de çiniar ẽm Jo.Serap.in suo antidotario.℞.çiniar.ʒ.ij.cere resine.s.pini añ.ʒ.v.misce:ꝛ liquefiat cũ oleo ꝛ administret̃.

¶ Istud vnguentum non est in vsu.Hoc vnguentuz videtur concordare cũ vnguento de flore eris qḋ scribit in quarto cañ.Auic.ꝛ sic sine dubio idem est.

¶ Ziniar aũt ẽm itentionẽ Simonis Januẽsis nõ est flos eris:vt appet in cap.de erugine eris:ꝛ in cap.de flore eris: ergo vnguẽtũ de çiniar:nõ dꝫ eẽ vnguẽtũ de flore eris:sed moderni gñalr loco floris eris ponũt çiniar.i.viride eris: ꝛ sic si cõsideras itẽtionẽ Aui.ac Sera.videbis qḋ çiniar ꝛ flos eris idẽ sunt.Joã.Anglicus in ca° de vlcerib⁹ ꝛ vulnerib⁹ nasi dicit çiniar.i.viride eris:sciniar aũt est ancusa .i.lauctuca asini:vt apud Auic.in scdo canonis.

Unguentum de melle ẽꝫ Rasim in septimo Almãsoris in cap.de carbũculis.℞.sarcocolle:mellis partes equales:deinde sarcocolla pulueriçata cum melle misceatur ꝛ recondatur:

¶ Istud vnguentũ nõ est in vsu.Dubitant nostri chirugici an istud vnguentum sit vnguentum de melle:an de sarcocolla qḋ ignoro:qꝛ ẽm itentionez Rasis est de melle:ꝛ sic credo:qꝛ istud vnguentũ inuenit̃ apud Nicolum florẽtinum in libro sexto.in cap.de ademul ꝛ forunculo spina siue clatia.vbi ponit vnguentũ de melle:qḋ idem est.

Unguentum de flore eris ẽm Auic.in 5° cañ.seu in suo antidotario.℞.floris eris.ʒ.ij.cere resine añ.ʒ.v.terat̃ flos eris:ꝛ liquefiãt relique medicine cũ oleo mensura que est neccia:ꝛ ꝓiciat̃ desup flos eris:ꝛ cõmoueat̃ donec equetur ꝛ administret̃.

¶ Istud vnguentuz nõ est in vsu.Mesue in suo grabadin describit vnã aliã descriptionẽ:sed nõ est idem.vt dictuz fuit:tñ differt parũ.Jo.anglicus in cap.de vlcerib⁹ nasi hꝫ idẽ:ꝫ nõ est sil'e:imo est idẽ cũ illo Mesue.Jo.Serap.in suo antidotario:hꝫ vnguẽtũ de çiniar:qḋ idẽ est in oibus: ꝛ ẽm itentionẽ vtriusqꝫ flos eris:ꝛ çiniar idem sunt.

Unguentum de calcadis ibidez.℞.adipis çirbi .i.pinguedinis seu panicuu cooperiẽtis itestina antiq lib.ij.olei antiq lib.ij.calcadis.ʒ.iiij. liquefiat adeps:ꝛ terat̃ calcadis:ꝛ misceat̃ cũ lib.ij.olei:ꝛ terant̃ lib.ij.lythargirij:ꝛ misceãt̃ cũ eis:ꝛ cũ adipe i mortario:deide ponat̃ in frixorio mũdo:ꝛ ꝑmisce ea cũ spatula que sit abscisa ex palma donec equet̃ ꝛ administret̃.

¶ Istud vnguentũ in vsu non est ẽm Leonardum de preda palea in cap.de flegmone:est vnguentum de palma:nã ibi inquit.vnguentum de palma.i.de colcothar relatũ ab Auic.in suo antidotario.

¶ Calcadis vo apud Aui.in 2° cañ.in cap.de atramẽto est vitrioluz albũ.Leonardus loco calcadis hꝫ vitriolum.supra fuit positũ vnguentũ palmeum:qḋ idem nõ est.

Unguentum rubeũ ibidez.℞.lythargirij ꝯtriti ꝛ cribellati eminã.i.olei oliue lib.ij.aceti lib.x.cõcutiant̃ donec coagulent̃:ꝛ ponant̃ sup ipa postq̃ coagulant̃ lib.i.de venis tinctorum.

¶ Istud vnguentum nõ est in vsu:ẽm intentionem Nicoli florentini est vnguentum aureum:tamen Mesue ponit vnguentum aureũ qḋ idem nõ est:vt ostensum fuit.Leonar.de preda palea.in cap.de medicinis facientibus nasci carnem:habet idem qḋ est huic conforme.

¶ Emina ẽm ipm Aui.maxie romana ẽ.ʒ.xx.ꝫ emina italica ꝛ egyptiaca ẽ.ʒ.xvi.ꝛ sic ẽꝫ modernos emina ẽ.ʒ.xvi.

¶ Uena tinctoꝝ ẽꝫ itentionẽ Auic.est rubea tinctoꝝ:qdã crediderũt ipsam esse venã citrinã:sed non recte:ẽm itentionẽ Nicolai vena tinctorum est rubea tinctoruz:ꝛ vena citrina est radix celidonie:seu curcuma.

Unguentum apostoloꝝ ibidẽ.℞.terebẽtine:cere albe:resine.s.pini añ.ʒ.xiij.opoponaci:floris eris añ.ʒ.ij.armoniaci.ʒ.xiiij.aristologie lõge:thuris masculi añ.ʒ.vi.myrre:galbani añ.ʒ.iiij.bdellij.ʒ.vi.lythargirij.ʒ.ix.ifundat̃ bdelliũ in aceto vini:ꝛ coquãtur in estate cũ duab⁹ lib.olei:ꝛ in hyeme cũ lib.iij.

¶ Istud vnguẽtũ ẽꝫ itẽtionẽ Aui.est vnguẽtũ apostolicon: ꝛ noiat̃ vnguẽtũ veneris:ꝛ dr̃ ꝙ est medicina.xij.aploꝝ. Petr⁹ argillata chirugicus in cap.de medicinis mũdificatiuis ꝛ abstersiuis hꝫ idẽ.in fine vo ei⁹ descriptionis ingt. vocat ipm Mesue ceraseos:ꝛ magr̃ Anto.de ianua gratia dei.qꝛ myrre rectificat vlcera maligna:vt dcm̃ fuit in vnguẽto ceraseos.Leonar.de ꝑda palea in ca° de vlcerib⁹ virulẽtis hꝫ idẽ:ꝛ est sil'e:ꝛ sic apud nos est multũ in vsu.

¶ Flos eris loco ei⁹.Petrus argillata hꝫ viride eris.ergo est çiniar:ꝛ sic moderni viride eris in ipso ponunt,

Unguentum de calce ẽm eundem in 4° cañ.in fen.4.in cap.de medicinis que sũt ad cõbustionẽ ẽm itentionẽ secundã.℞.calcẽ:ꝛ abluatur septies donec separet̃ eius acuitas tota.deinde cõquasset̃ cum oleo rosato aut oleo oliue:ꝛ pauca cera si indiget ea:ꝛ fortasse adduntur super ipsum chimolea ꝛ albumẽ oui:ꝛ parum vini:ꝛ fiat vnguentum.

¶ Istud vnguẽtũ nõ est i vsu:idẽ hꝫ vnã aliã descriptionẽ ibi subsequẽtẽ:ꝛ vtraqꝫ est optima ꝯtra cõbustionẽ ignis. Bartholome⁹ mõta.in suo antido.hꝫ idez.Leonardus de preda palea in cap̃ de combustiõe ignis vel aque vel olei: ponit vnguentũ mirabile de calce quo vsus fui in abbate: quẽ afflauit fulmen:ꝛ ille abbas erat de villa cararie Paduaniensi:ꝛ combustus erat ab vna parte itegre ꝑ mediuz corporis:ꝛ ꝑ mãmillam cordis:ꝛ destruxit ferrũ id fulmẽ absqꝫ lesione vagine:ꝛ combussit camisiam absqꝫ lesione

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0129-6
DFG

aliorū pānoꝝ: ⁊ ante ipm a latere mortuus est vnus suus famulus: ⁊ mortui sunt duo canes distātes per. xx. pedes ⁊ plus. ℞. calcē viuā ⁊ decies extinctā in aqua feruētissima: ⁊ postea exiccatā sparsa aqua cū pecia: ⁊ exiccatā calcē ad vmbrā reserua. ⁊ tpe quo volueris vti: vtere vt ibi docet.

Unguentum comitisse ſm Guliel. varignanā in cap°. xx. de his q̄ a cōmuni nā magis sistunt mēstrua mulierū. ℞. corticū medianorū castanearū: ⁊ glādiū: ⁊ arboꝝ glandiuz: myrtinoꝝ: caude caballine: gallarū: corticū fabarū: acinoꝝ vuaruz: sorbellaꝝ siccaꝝ: mespilloꝝ maturoꝝ: radicū celidonie: folioꝝ prunoꝝ syluestriū añ. terant̄ grosso modo: ⁊ coquant̄ in aqua plantaginis: ⁊ colent̄. ℞. ergo tunc cerā quātū vis: ⁊ dissolue illaz cū oleo myrtino: ⁊ laua eā nonies cū p̄dicta aq̄ semp innouādo aquā qualibet vice. Post h̄. ℞. iterū cortices predictoꝝ. i. castanearū: ⁊ glandiū: ⁊ arboris glādiū añ. partez vnā: cineris ossiuz cruris bouis: myrtilloꝝ: acinoꝝ vuaruz añ. partē mediā. terant̄ ⁊ fiat puluis. ℞. ergo huius pulueris partes duas: trociscoꝝ de charabe partē vnā. misceant̄ ⁊ cū p̄dicta cera: ⁊ oleo myrtino: ⁊ oleo masticino añ. quantum sufficit fiat vnguentum: exquo cum expedit renes ⁊ pecten: ⁊ oēs partes circunstantes inungantur.

¶ Istud vnguētū est multū in vsu: maxime ſm descriptionē istius auctori. hoc multi moderni faciūt ꝑ aliā viaz: sed ista descriptio est nobilior alijs: q2 iuentor p̄mus istius vnguēti fuit Gulielmus. nā ibi Gulielm⁹ sic ait. ego v̄o in restrictiōe mēstruoꝝ mirabilē habeo expientiā cū h̄ vnguēto: qδ ꝓpria idustria iueni pro comitissa vadre. ipsa enim p̄gnās exn̄s pp pressurā gentiū sibi factā i festo sancti Grisogoni iaz icepat abortiri: ⁊ sanguis ⁊ aq̄ iaz i magna quātitate egressa fuerant. punxit ḡ se tm̄ semel cū ipso ⁊ sanata est partū cōseruās vt debuit: ⁊ postea semꝑ. ꝓpterea vocaui ipm vnguentū comitisse: ⁊ cū ipso ēt postea plurimas alias sanaui: ⁊ si ex eo ēt renes a sursum vsq3 deorsuz iungant̄: sistit hemorroides: ⁊ ibi ponit duo expimenta mirabilia in restrictiōe mēstruoꝝ: magr̄ Joā. cōcoregius in ca° de partu innāli. hz idē: s3 istud est nobilius. Nicolus florētinus in libro. 6. in cap̄. de fluxu humiditatū a matrice: ponit vnguētū vtile quo vtebat̄ ducissa austrie: ⁊ a quibusdā dr̄ vnguētū comitisse: ⁊ est idē: sed Nicolus nō fuit p̄mus inuētor: magr̄ Antonius guainerius in cap̄. de approximādis ab itra: ⁊ cura supfluitatis mēstruorū ab hemorroidibus matricis ꝓuenietib⁹ seu rupture vene frigide describit h̄ idez. scias ꝙ multi hodierni medici ac apothecarij querebāt p̄dictū vnguētuz in Guliel. lombardo: ⁊ h̄ aduenit: q2 nō habuerūt cognitionē Guliel. de varignana.

¶ Castanea fructus est satis notus. Isidorus ait. castaneaz latini a greco appellāt vocabulo. hāc. n. greci castaneaz vocant: pp qδ fruct⁹ ei⁹ gemini in modū testiculoꝝ itra folliculū recōditi sunt: qui dum eyciunt̄ quasi castrant̄.

¶ Glans nota est. Serap̄. de glāde ⁊ castanea i vno cap° loquit̄: sicut ēt Aui. in 2° cañ. Gulielmus ingt. ⁊ glādiuz h̄ est mediani corticis glandiū: sicut habet Nicolus.

¶ Arbor glādis seu glādiū nota est oibus. Gulielmus ingt. ⁊ arborū glādiū. i. corticū medianoꝝ arboris glandiū siue quercus. Nicolus loco arboris glādium ingt. ⁊ iterū cupularū glandiū: sed hoc Gul. nō h3: veꝝ est ꝙ hodierni cupulas glandiū in ipso ponunt que sunt laudate.

¶ Cauda caballina ē cauda eq̄na: ⁊ ē quā Dia. hipporiz vocat. Nicolus loco ei⁹ h3 caudā equinā: q̄ idē est. Serap̄. in cap̄. de cauda eq̄na ingt. aliqñ v̄o egredit̄ a muris in qb⁹ nascit̄: ⁊ declinat iferius pp silitudinē folioꝝ q̄ sunt sic coma: vt videat̄ velut cauda pēdēs in muro: ⁊ pp hoc sic nominat̄. moderni āt duas ponūt sp̄es. vna ē maior ⁊ aspior qua tornitores scifos poliūt: ⁊ alia tornatilia. aliqñ asprella dicit̄: aliqñ troxia. Gul. lōbar. ait. cauda equi est asprella. hec apud nos in fossis ac iuxta aquas iuenitur.

¶ Faba. s. corticū ipsaꝝ. Isido. in ca. de leguminib⁹ ingt. faba greca ethimologia a vescēdo vocabulū sūpsit: q̄si faga. fege. n. grece comedere dr̄. p̄mū eni hoies h̄ legumine vsi sunt: cui⁹ sp̄es sūt due: q̄rū altera cōis: altera egyptia faba frisa dicta: eo ꝙ eā hoies frendāt. i. frāgāt: ⁊ molēdo comminuāt: ipse Isido. describit fabaz grecā iter sp̄es leguminis: s3 ſm modernoꝝ opionē faba greca est fruct⁹ cuiusdā arboris magne: que apud Dias. agrifolium vocatur.

¶ Acini vue ſm quosdā sunt acini vue dicte lambrusche. q2 h3 maiorē stipticitatē q̄3 alie. Nicolus ⁊ magister Antonius guainerius loco acinoꝝ vuarū hn̄t ariloꝝ vuarū. ergo sunt grana vue: seu semina q̄ magis laudata sunt.

¶ Sorba v̄o apud Serap̄. ē çarur: s3 apō modernos nō recte: veꝝ ē ꝙ ponūt vnū ꝓ alio: ⁊ ei⁹ arbor sic̄ narrat Sera. est spinosa: cui⁹ formā vide in c°lio de sorbis. Gal. in 8° simpliciū ait. nix. i. sorba. arbor ei⁹ fruct⁹ a multis dr̄ oia.

¶ Mespilla ſm Dia. semē h3 rotundū ⁊ minutū maciano silē tria ossa hn̄s. vñ ⁊ triconuz dr̄: ⁊ alia q̄ in hyspania nascit̄: quā multi epinelidā vocāt semē rotūdū hn̄s h̄ aptuz est ad edēduz: ⁊ stipticū: ⁊ tarde maturescit. ⁊ hec apō Serap̄. ē ca. de sorba. ⁊ sic si legis ca. de mespilla apud Dia. cū ca. de sorba apud Sera. videbis ꝙ idē ē. Isido. ait. mespilla arbor spinosa fructui silis maloꝝ: s3 paulo breuiore. vñ ⁊ appellata ꝙ pillule formā habeāt. eius poma. Gul. compositor: ⁊ magr̄ Antoni⁹ guainerius ponūt mespilla: s3 Nicolus h3 mespillā: ⁊ sic hodie nespulā in eo ponunt.

¶ Pruna syluestria ſm modernoꝝ opionē sunt fruct⁹ ex q̄ acatia fit: de qua liber q dr̄ Bulchasim ingt. modus extrahēdi succū prunoꝝ syluestrium exquo fit acatia. lumē malelucēs loco eius h3 folia pini syluestris: sed nō recte: q2 cōpositor ⁊ Nicolus hn̄t folia prunoꝝ syluestriuz. cōpositor aūt Nicolus ⁊ magister Anto. guainerius nō ponūt dosiz ipsaꝝ reꝝ: tñ notū est ꝙ qñ dr̄ ana signat eq̄le: ⁊ sic in p̄dicto vnguēto idez itelligit̄: ⁊ pōt fieri in magna quātitate: ⁊ in ꝑua: s3 magis fit in magna q̄3 ꝑua. Si v̄o facere volueris istud vnguētū de manipulis duob⁹ pro qualibet reruz supradictaꝝ dosim cere ac aliaꝝ rerū ostendā infra.

¶ Plantago herba est satis nota: cōpositor ait. coquant̄ in aq̄ plātaginis. Nicolus ingt. coquantur in succo vel decoctione plātaginis. cera. s. cera vsualis: compositor ⁊ alij inquiūt. cere quātū vis: hoc est quātū op3. supra dixi ꝙ ana signat eq̄le: ⁊ si p̄dictū vnguētū facere volueris de manipulis duob⁹ cuiuslibet p̄dictaꝝ reꝝ d3 poni libra vna. ⁊ ℥. iij. cere noue: ⁊ dissolue ipsam: vt docet cōpositor.

¶ Olei myrtilloꝝ descriptionez docet dn̄s Mesue in tractatu de oleis: de quo ifra cōpositor: nec alij nō ponunt dosim istius olei: sed gn̄aliter ponit̄ tātū olei quātuz cere. postea dicit cere q̄tū vis: ⁊ dissolue illā cū oleo myrtino: ⁊ laua eā nonies cū p̄dicta aq̄ semꝑ inouando aquā q̄libet vice. Nicolus dicit semꝑ inouādo eā vnaquaq3 vice accipiēdo de ipsa oi vice portionē ei⁹ sufficiētē ad lauāduz: ⁊ h̄ facto. ℞. vt dicit cōpositor. Ana. i. equalr̄: cōpositor ait. ana. partē vnā. s. reꝝ supradictaꝝ: ⁊ debēt eē pro q̄libet. ʒ. ij. ⁊ ꝑ partē mediā que ponitur inferius: intelligitur. ℥. i.

¶ Troc. de charabe. descriptio iuenit̄ in plib⁹ auctorib⁹: vt dcm̄ fuit: s3 gn̄alr̄ faciūt ſ3 descriptōez Mes. quā supi⁹ posui: dr̄ āt charabe q̄si rapiēs paleas: ⁊ ē gūmi arboris dicte haur romanū. Jo. angl. i ca. de feb. ethica ait. charabe: ⁊ est charabe idē qδ vernix: s3 charabe idē qδ ābra. pōdus eoꝝ d3 eē. ℥. iij. ʒ. vi. Op3 iteꝝ addere oleū myrtinū: ⁊ oleū masticinū: s3 cōpositor nō dic̄. si debēt eē lota aut nō. Nicolus aūt ait. oleo myrtio loto. addito eis oleo masticio nō loto. q̄dā tñ lauāt ipm sil̄ cū ill̄ postq̄3 oia sūt sil̄ cōmixta: ⁊ ꝯfe-

cto vnguẽto: exq̃ vnguẽto vngant̃ renes a sursũ vsqȝ deorsũ. dosis vo istoꝝ duoꝝ oleoꝝ. s. myrtini ꝛ masticini, i. de mastice debẽt eẽ añ. lib. ij. ꝛ ℥. iij. ꝛ fiat istud vngᵐ: dȝ cõfici cũ optĩa diligẽtia ꝑꝑ optimã vtilitatẽ q̃ in ipso iuenit̃.

Vnguentum psilotrũ ẜm Dinũ florẽtinũ in suo antidotario.

℞. calcis fortis supra quã ponat̃ septuplũ aque: ꝛ ꝑ tres dies sic dimissa coletur. postea in hac aq̃. vi. ꝑtis calcis ponat̃: ꝛ ꝑ tres dies morentur. his gestis sexta pars arsenici citrini ĩ ꝑdicta aq̃ mittatur: ꝛ tãdiu ad solẽ dimittant̃ donec pẽna imissa depillet̃: cũ extrahit̃ vo locus fricet̃. id enĩ cito abradit pillos.

¶ Istud vnguẽtũ nõ est in vsu. liber qui dĩ Bulchasim in tractatu ꝑmo scribit modũ psilotri noti: sed nõ est idẽ. verum superius posuit modũ faciẽdi medicinam depilãtem pilos vna hora: ꝛ hoc videt̃ esse melius vnguentum psilotrum pro psilotro itelligit̃ medicamen depilatorium.

Vnguentũ genestricũ cõe ẜȝ Jo. anglicũ ẽ ca. de cura q̃rtane.

℞. florũ genestr. ℥. vi. butyri May. s. facti de mẽse May: vel alteriᵘˢ: si h̃ hñi nõ posset assungie porcine recẽtis lib. i. cere modicũ. vel fiat ligduȝ: vel põt cõfici cũ oleo camomille: ꝛ tũc cera plus valebit. ibi ꝯterant̃ flores cũ istis ꝑdict̃ vl cũ aliq̃ istoꝝ: ꝛ tũc ista ꝑ. x. dies ꝯtinue agitãdo: ꝛ ad solẽ ponẽdo: ꝛ tũc vltimo ponant̃ ĩ patella ferrea ad ignẽ: ꝛ dissoluant̃: ꝛ liquefiat pinguedo vel butyrũ: ꝛ tũc deponat̃ ab igne: ꝛ cito post colet̃ ꝑ mediũ pãni linei bene cõprimẽdo: ꝛ erit vnguentũ.

¶ Istud vnguẽtũ apud nos nõ est in vsu. Idẽ in eodẽ cap. describit duas alias descriptiões q̃ idẽ nõ sunt. ego vo solũ scripsi istã descriptionẽ: q2 cõpositor ĩtitulat ipȝ vnguẽtũ genestricũ cõe. ¶ Genestra aũt frutex est oĩbus nota. h̃ apud Dia. vocat̃ spartᵘ. Pli. geniste vinculi vsuȝ ꝑstãt. flores apibus gratissimi: dubito an hec sit quã greci auctores sarton vocãt. qdã myricã vocãt: sȝ nõ myrice. Mesue igr. albrachin est capistruȝ arboris: ꝛ ẽ arbor mõtana: sup cuiᵘ stipitẽ eleuat̃ dẽsitas fustiũ multe rectitudis: ꝛ duȝ plicantur nõ patiunt̃ fracturas. vñ ligant̃ ex eis arbores: ꝛ ꝓducunt flores figure lunaris citrinitatis multe: ꝛ ꝓfert folliculos ẜm semitã orobi hñtes semina distincta sic̃ lẽs: sȝ in lingua latina genestra siue myrica appellat̃. Electio. vltra marina est melior: ꝛ oẽs que in partibᵘ orientalibᵘ oriunt̃. Gal. in 8° simpliciũ ait. spargamũ. i. genestra.

Vnguentũ de talpa. ẜm eũdẽ in cap. de cura lepre

℞. talpã cõbustã: cortices auellanarũ: nucuȝ maioꝝ: castaneaꝝ: ꝛ cũ his apes ꝛ muscas: ꝛ oĩa ista cõburãt̃: deĩde recipe capilloꝝ venerẽ recẽtiũ: spice nardi: laudani: bulliãt oĩa ĩ oleo laurio: ꝛ addat̃ cera: ꝛ fiat vngᵐ.

¶ Istud vnguentum non est in vsu.

¶ Talpa aĩal est qd̃ vocat̃ irbea: ꝛ ẽ notũ. Papias ingt. talpa dĩ ꝙ sit dãnata cecitate ꝑpetua. est. n. absqȝ oculis terrã sꝑ fodiẽs: q̃ gre. dĩ talfas. Isido. i caᵒ de minutis aĩalibᵘ ingt. talpa dcã ꝙ sit dãnata cecitate ꝑpetua ꝛ tenebris. est enĩ absqȝ oculis semꝑ terrã fodit: ꝛ humũ egerit: ꝛ radices subter frugibᵘ comedit: quã greci affalan vocant. cõburat̃ aũt istud aĩal vt cõburit̃ lepus: cuiᵘ modus patuit supra.

¶ Apes sunt posite iter minuta aĩalia: ꝛ he note sunt. Isidorus ingt. apes aũt dicte vel ꝙ se pedibᵘ inuiceȝ alligẽt: vel pro eo ꝙ sine pedibus nascant̃. nã postea ꝛ pedes ꝛ pẽnas accipiũt: he solertes in gñandi mellis officio assignatas incolũt sedes. comicilia inenarrabili arte cõponũt ex varijs floribᵘ fauũ cõdũt: textisqȝ ceris in minera prole casta replent exercitũ: ꝛ reges hñt: ꝓlia mouẽt: fumum fugiũt: tumultu exasperant̃. has pleriqȝ exꝑti sunt nasci de boue ꝛ cadaueribᵘ. nam pro his creãdis vitulloꝝ occisoꝝ carnes verberant̃: vt ex putrefacto cruore vermes creent̃: q̃ postea efficiunt̃ apes. ꝓpe tñ apes vocant̃ orte de bobᵘ. sicut crabrones de equis: fuci de mulis: vespe de asinis. Dias. in cap. de melle ingt. mel est ros celestis: quẽ apes colligunt.

¶ Musca apud oẽs nõ est. Isido. musca ex greco venit: sic̃ ꝛ mus. hec sic̃ ꝛ apes necate in aq̃ aliquotiens post. i. hore spatiuȝ reuiuiscũt. reꝑit̃ alia spẽs musce q̃ vocat̃ cinomia apõ grecos: ꝛ ẽ musca canina. nã cinos grece canis vocat̃.

Vnguentum de castoreo ẜm eundem in cap. de spasmo.

℞. piperis nigri: castorei: euforbij añ. ℥. ij. piretri: costi amari añ. ℥. ij. costuȝ resoluat̃ in. ℥. iij. vini albi per vnã diẽ ꝛ noctẽ in crastino addant̃. ℥. iiij. olei: ꝛ bulliant vsqȝ ad cõsumptionẽ vini: ꝛ postea addantur pulueres: ꝛ fiat vnguentum.

¶ Istud vnguẽtũ apud nos nõ est in vsu: verũ ẜm itẽtionẽ cõpositoris est exꝑtũ ĩ illa mã. ipse vo ĩ ꝑnᵒ nõ dic̃ ꝙ istud sit vnguẽtũ de castoreo. imo in fine eius descriptionis ait. ꝛ fiat vnguentũ: qd̃ ego voco vnguentũ castorinũ.

Vnguentum ebulinũ. ẜm eũdeȝ in caᵒ de dolore iũcturarũ.

℞. folioꝝ ebuli. M. iij. coquant̃ in aq̃ diu. deinde extrahant̃ ꝛ conterant̃ sicut si deberẽt comedi: ꝛ pistent̃ in mortario: ꝛ tũc modicũ assungie porci vel butyri de maio: ꝛ flores genestre misceantur vt ꝑ mediũ pãni linei extrahant̃: ꝛ erit vnguẽtũ optimum in causa frigida: sic̃ ego ꝓbaui in vno podagrico ꝛ sciatico pingui valde: nec valuit sibi aliquid aliud.

¶ Istud vnguẽtũ nõ est in vsu: tñ ẜm itentionẽ cõpositoris est mirabile ĩ illa mã. ¶ Ebulus aũt est spẽs sambuci. vñ v̾sus. Sãbucus est actis: sȝ ebulus ẽ cameactis: de quo Serap. ĩ ca. de ebulo de vtraqȝ logt̃: ꝛ ibi describit de forma ipsoꝝ dicẽs: ꝙ illa spẽs q̃ dĩ cameactis est minor ꝑma: ꝛ hȝ ramos magis herbe ꝑtinẽtes q̃dratos: ĩ qbᵘ sunt multi nodi: ꝛ folia iuiceȝ distantia in singulis nodis silia folijs amigdale in sũmitatibᵘ suis: nisi q2 hȝ venas: ꝛ sunt lõgiora eis hñtia grauẽ odorẽ: ꝛ in sũmitatibᵘ ramoꝝ sunt capitella seu corone silẽ corone supradicte speciei: ꝛ flos silr: ꝛ hȝ radicẽ lõgã in grossitudine digiti: ꝛ apud nos in vijs ac in multis locis nascit̃: ꝛ vocãt ipsuȝ rustici lorex.

Vnguentum quercinum ibidẽ.

℞. visci quercini rubee minoris: ebuli ꝛ mediani: corticis sambuci añ. ℥. 5. coquant̃ in aqua camomillina: ꝛ fiat vnguentũ quercinũ. est enim secretissimum.

¶ Istud vnguentum non est in vsu.

¶ Viscus aũt quercinus ẜm Serap. ex auctoritate Diasc. Melior ex eo est nouus q est silis ĩ colore suo porris. exterius vo subrubeus sine asperitate: ꝛ sine furfureitate: ꝛ fit ex fructu rotũdo q nascit̃ in arbore glandiũ. idẽ Serapio dicit. reperit̃ aũt in arbore maloꝝ ꝛ pirorũ: ꝛ alijs multis arboribᵘ. Ego vo vidi ꝑdictũ fructũ q est ĩ grossitudine ciceris: ꝛ parũ plus. etiã sunt ex hoibus q dixerunt ꝙ iuenit̃ aliqñ eius fructᵘ in magnitudine piri parui: ꝛ aliqñ in magnitudine ciceris: sȝ paruȝ plus ẜm diuersoꝝ locoꝝ varietatẽ: ꝛ nascit̃ sup quercũ: cuiᵘ folia sũt citrina lõgiora ꝛ paruiora: ꝛ iuenit̃ in hyspania. cõpositor in fine descriptionis istiᵘ vnguẽti ait: ꝛ tñ loco visci q̃rcini põt poni viscus alterius arboris: ꝛ ẽ qdã viride iter ramos arboris nascẽs: ꝛ ꝑ totũ annũ est viride: ꝛ hȝ baccas ꝛ grana sic̃ solatrũ: ꝛ folia talia qualia crassula maior: sed sunt strictiora: ꝛ valet in omni gutta fomẽtata ꝛ emplastrata ꝛ iuncta vt satis vidi: ꝛ viscus quercinus est optimus in epilepsia: ꝛ vocatur ab Aui. in scdo cañ. cap. de corallis: lignum crucis.

Vnguentum de euforbio. ẜȝ Petrũ de tussignana in caᵒ de paralesi tremore tortura ꝛ spasmo ex repletione.

℞. olei antiqui multũ lib. i. cere rubee. ℥. ij. liquefiat cera cũ oleo ad ignẽ: ꝛ ꝓiciant̃ desuꝑ euforbij. ℥. i. castorei. ℥. 5. ꝛ fiat vnguentũ. hoc enim mirabile est in passionibus neruoꝝ: apud nos in vsu est.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0131-3
DFG

Unguentum de corticibus castanearū ſm Bartholomeū mõtagn. in suo anti. ℞. olei de mastice lib. i. olei myrtini: citonioꝝ aā. ℥. vi. masticis: acacie: sanguis dracõis aā. ℥. i. coralloꝝ rubeoꝝ. ℥. i. cbarabe: terre sigillate aā. ℥. i. corticū castanearum: scorie ferri preparate: videlicet in aceto: vt ostensuȝ fuit aā. ℥. ij. ß. resine. s. pini. ℥. i. cere quãtum sufficit: ⁊ fiat vnguentum.

¶ Istud vnguentū nõ est in vsu: maxime apud nos.

¶ Castanea est fruct⁹ oib⁹ notus. Serap. de castanea ⁊ glãde in vno cap. loqͥ. Apud Aui. de castanea nõ īuenit cap. imo de ipa loqͥ in cap. de glãde. glans. n. gñale est vocabulū ad plēs fruct⁹ sicut ad castaneas nuces ⁊c. vñ nucē dicimus iuglãdē q̃ſi iouis glãdē cui est dicata. Pet. de crescē. in lib⁹ 5⁰. in cap. de nã arboꝝ: ⁊ de vtilitate fructuū ipsorū inqt. castanea est arbor nota: ⁊ earū q̃dã domestice: quedã sylue stres: ⁊ domestice quedaȝ mediocres fructus facientes: que castanee dicunͭ: ⁊ q̃dã faciūt fruct⁹ valde grossos: quos Mediolanēses marones vocãt vulgariter.

Unguentum pro vermib⁹ ibidē. ℞. succi psicarie: absinthy: abrotani: cētauree minoris: maliterre: folioꝝ persici: folioꝝ lupinoꝝ: radicū ebuli: corticū granatoꝝ aā. ʒ. i. porroꝝ non trãsplantatoꝝ: sunt porri dicti puripilli. ʒ. ij. nasturty aquatici lib. i. aceti fortissimi. ʒ. iiij. cere quãtum sufficit: fiat vnguentum.

¶ Istud vnguentum est in vsu: tamen nõ valde. idem compositor describit duas alias descriptiones: sed hãc opinantur esse nobiliorem alys.

¶ Persicaria ſm Nicolauȝ ē herba sancte marie: cui⁹ folia sunt silia folys psicoꝝ: nascēs iux̄ hortos: ei⁹ spēs due sūt: quaꝝ vna ī medio folioꝝ hȝ maculã fuscã: alia vͦo ē absqȝ macula: sȝ pma ⁊ melior est quã psicariã cū sigillo vocãt.

¶ Malū terre est ciclamen aut hurhormarie. ¶ Nasturtiū aquaticū. i. senation. ß apud Aui. in 2⁰ cañ. vocaͭ pupilla oculi. de nasturtio aquatico vide supra in dianasturtio.

Unguentum de mucillaginib⁹. ibidē. ℞. mucillaginis: fenugreci: semis lini: altee aā. lib. ß. coquanͭ oia donec inspissenͭ: ⁊ qñ coquiͭ semp aſpgaͭ cū aceto: deinde sumaͭ lib. ß. merdasegni. i. litargiry: ⁊ coquaͭ in lib. i. olei sisamini: lento igne: deide pyciaͭ sup ipm mucillago: ⁊ pyciaͭ sup marmor: ⁊ malaxeͭ cuȝ manu: ⁊ fiat vnguentū mollificatiuū ⁊ lenitiuum.

¶ Istud vnguētū de mucillaginib⁹ ſm modernos est diaquilon: ⁊ sic sunt ex hoib⁹ qui faciūt istã descriptioneȝ sub noīe diaglõ sine gūmis: nã Matthe⁹ syl. ī lr̄a diaglon ait. diaglon est male scriptū: ⁊ dȝ dicē diachilõ. i. cõpositio facta cū succis vel mucillaginib⁹. Preterea Jo. Serap. ī suo antidotario inqt. vnguētū de mucillaginib⁹: ⁊ est diaglon. idē dicit Gentilis sup qntuȝ canoñ. Auicē. infra apparebit emplastrū diaglon magnū: ⁊ ibi melius ostendã.

Unguentum pectorale ibidem. ℞. pinguedinis anatis: pinguedinis galline ana. ℥. i. ß. butyri recentis. ℥. i. croci. ʒ. i. olei violati. ℥. ij. cere albe. ℥. vij. fiat vnguentuȝ molle quod postea lauetur duabus vicibus cum aqua ordei tepida.

¶ Istud vnguētū est multū in vsu: sȝ sunt ex hoib⁹ q̃ faciūt ipm ſm istã descriptionē: ⁊ sunt ex hoibus qui faciūt ipm ſm aliã descriptionē. tñ moderni doctores laudãt istã descriptionē adiungēdo in ipso mucillaginis fenugreci: ⁊ seminis lini aā. ʒ. v. Mesue in cap. de asmate hȝ vnã aliam descriptioneȝ que satis laudata est vt apparet in cap. allegato. infra apparebit vna alia descriptio.

Unguentū mirabile de elleboro ad tineã ibidem ℞. olei laurini. ℥. ij. myrre ellebori albi aā. ʒ. i. ß. litargiry. ʒ. ij. cere. ʒ. ij. ß. misce ⁊ fiat vngu^m molle.

¶ Istud vnguentum nõ est in vsu apud nos.

¶ Elleborus ſm Mesue est herba alfugi ſm Auerroiȝ in qnto coll. elleborus est ꝯdisi: qͦ nõ crediͭ. verū multi moderni cõputãt cõdisi iter spēs ellebori: eo ꝙ sternutationē cõmouet: tñ nostri doctores nõ ponūt species ellebori nisi duas. s. albū ⁊ nigrū: qui satis noti sunt. infra in oleo de euforbio ostēdã melius ꝙ cõdisi nõ est elleborus. ſm itētionē Mesue. qñ niger nasciͭ apud radices arboris fructuose sunt fruct⁹ eius solutiui. Papias inqt. Anticira est insula vbi abūdat ell's ad capitis purgationē necciuȝ: ⁊ ponitur pro elleboro antiqua parte tēpli que ortus respicit. hec ab aliqbus dͥ velax: ⁊ ab aliqbus dͥ stranudella eo ꝙ puluis ipsius in narib⁹ posita sternutationē cõmouet.

Unguentum de sempuiua ibideȝ. ℞. olei violarum: olei rosarum aā. ℥. i. pinguedinis anseris. ʒ. vi. succi sempuiue. ℥. iij. bulliãt vsqȝ ad consumptionē succi. postea adde croci. ℈. i. ⁊ fiat vnguētum.

¶ Istud vnguentum non est in vsu.

¶ Sempuiua. s. maior ſm circa instãs dͥ: qꝛ semp viridis reperiͭ. Auic. in 2⁰ inqt. sempuiua est sucutū. in cap. vͦo de sucuto inqt. sucutū dͥ ꝙ est sempuiua: ⁊ dͥ ꝙ est spēs seminis mãdragore: sȝ nõ recte: qꝛ illud ca. de sucuto est corruptū. nã apud arabes est simphitū. q̄ est ꝯsolida maior: ⁊ sic si legis illud cap. de sucuto apud Auic. cū cap. de simphito apud Dia. videbis ꝙ idē sūt. sempuiua apud Dias. vocaͭ aiçon maius. dͥ ꝙ oī tpe folia viridia hȝ: dͥ ⁊ butalmõ: qͦ nõ est. nã butalmon ē oculus bouis: aut çoralmon: aut ambrosia qͦ nõ est. Aliud facit cap. de aiçon minori: ⁊ hec est vermicularis: ⁊ ambe note sunt. aiçon vͦo est ꝓprie nomen suū: qꝛ cõponiͭ ab ay qͦ est semp: ⁊ çon qͦ ē viua. vñ sempuiua dīc: qꝛ semp folia viridia hȝ: nasciͭ sup tegulas plurimū: ⁊ in locis qb⁹ stercora ꝓiecta fuere: ⁊ alibi.

Unguentum de succo enule. ibideȝ. ℞. succi radicum enule: ⁊ lapacy aā. ℥. vi. salis nitri: sarcocolle: merdasengi. i. litargiry: masticis aā. ʒ. ß. vitrioli aluminis iameni aā. ʒ. i. ß. argenti viui mortificati. ʒ. ij. butyri. ʒ. v. terbētine. ℥. iij. picis naualis. ℥. ij. ⁊ fiat vnguētum. butyrū ⁊ terbētina dissoluanͭ simul: deinde cum eis īcorporenͭ spēs oēs: ⁊ vltimo oia cum succis bulliãt lento igne vsqȝ ad cõsumptionē succorum: ⁊ reserua.

¶ Istud vnguentum non est in vsu.

¶ Enula est herba omnib⁹ nõ. vide de ea in electuario de enula. Sal nitrū ſm modernoꝝ opionem est sal qͦ igneȝ accendere facit: ⁊ est sal quo bombardary vtunͭ: nasciͭ in muris veterib⁹: qͦ quidã florē parietis vocãt. Liber q dicitur Bulchasim in tractatu scdo. ponit operationeȝ salis alchali: ⁊ est sal nitruȝ qͦ igrediͭ in medicinis multis: ⁊ ß sal vt docet ibi fit ex cinere cuiusdã herbe q̃ vocaͭ chali. seu vsnen: vt apud Serap. ⁊ est stercus passerum.

¶ Argētū viuū iter metalla est cõputatū. mortificaͭ auteȝ argentū viuū cū saliua ſm artē. Aui. in 4⁰ cañ. in fen. vi. de argēto viuo loqͥ dicēs: ꝙ plurimi q bibūt ipm nõ leduntͭ eo. egrediͭ enim cū dispõne sua p iferiorē regionē ⁊c. Nicolus aūt florēti. in lib. 4⁰ ad vltimū inqt. argētū viuū interius cū sumiͭ sicut est. ſm plurimū nullã aut paruã efficit lesionē: ⁊ per hãc cãm existimauerunt q̃dã ꝙ argētum viuū nõ sit in numero venenoꝝ: verū veritas est ꝙ est venenū. imo vt dͥ multa venena ex eo conficiunͭ: ⁊ si maneret in spatio sufficienti: ⁊ nõ egrederetur velociter iterficeret: vt fuit de quodã apothecario qui sitiens in nocte bibit argētuȝ viuum: ⁊ mane mortuus est: ⁊ ipsuȝ quidem extinctum cum saliua deterioris est venenositatis.

Unguentum de amilo ibidē. ℞. olei sambacini ℥. i. olei violati rosati aā. ℥. i. ß. ceruse. ʒ. x. thuris masticis aā. ʒ. i. cãphore. ℈. i. amili. ʒ. x. aque rosarū. ℥. i. albumina duoꝝ ouoꝝ: cere. ℥. v. coquanͭ simul oleum ⁊

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0132-9
DFG

oleum ⁊ cera. deinde addant̄ spēs alie prope infrigidationē. postea incorporent̄ simul albumina: ⁊ vltimo addant̄ boli armeni. ʒ. x. diligēter agitando cū spatula: ⁊ fiat.

¶ Istud vnguētū nō est in vsu. Amilū. i. amidū. Gal. in lib° ad parthenianū ingt. amilū oībꝰ notū est. est eni q̄si medulla frumēti. nā apud nos amilū est succꝰ frumēti in aq̄ diu macerati colatus ⁊ desiccatus. amidū aūt apud apothecarios nr̄os nō est valde in vsu. sʒ in ptibꝰ Venetiarū apothecarij magis vtunt̄ in faciēdo quādā mixturā q̄ fit ex çuccharo albo aq̄ rosa ⁊ amido. ⁊ hec tria bn̄ coquunt̄ sil' addēdo si erit nec̄itas parū olei amigdalarū dulciū recētiuʒ: ⁊ fiat ide ꝯfectio in morsellis: quā Veneti sauoniā vocāt.

¶ Oleum sambacinum. i. oleum quod fit ex floribus çambac: cuius descriptio inferius apparebit.

Vnguētū de terebētina ibidē. ℞. pulueris serpētarie. ʒ. i. sarcocolle ablute. ʒ. ij. ꝭ. sandarace idest vernicis. ℈. iiij. thutie ꝑparate. vʒ. vt docet Bulchasim. ℈. ij. terebētine lote cū aq̄ fumiterre lib. iiij. ꝭ. cāphore. ℈. ꝭ. vnguēti de succo enule. ℥. vi. misce: ⁊ fiat vnguētū.

¶ Istud vnguentū apud nos nō est in vsu. Terebētina lachrymū est arboris satis notū. hāc q̄dā vulgo largatū vocant. Moderni multi cōputant abietiū inter spēs terebētine: eo ꝙ manibus cito inuiscat̄. arbor aūt terebētine botin dr̄. ⁊ eius fructus granum viride. Mattheus aūt syluaticus in littera. t. iquit. terebētina est gūmi arboris que vocatur terebintus. idem in littera. g. dicit. gūmi albotin. i. lacca. vide ergo ꝙ sibiipsi contradicit.

¶ Serpentaria. i. dragontea maior seu colubrina: vide de ipsa in hiera Hermetis.

¶ Sarcocolla abluta. i. lota aut nutrita in aqua rosata aut in lacte asine vel mulierum: vt ostensum fuit.

¶ Vnguentum de succo enule: idest eleny: eius descriptio fuit posita superius ꝭm ipsum.

Vnguētū viride ꝭm chirugiā ibidē. ℞. celidonie: leuistici: herbe cētrigalli: lilifagi. i. saluie añ. M. ꝭ. myrre. ℥. iiij. cere terebētine añ lib. i. pinguedinis anatis lib. iiij. olei cōis lib. vij. aloes. ℥. v. fiat vnguētū.

¶ Istud vnguētū apud nos nō est in vsu: tn̄ ꝭm intētionē cōpositoris est q̄dā vnguētū viride q̄ vtunt̄ chirugici.

¶ Centrūgalli. i. galli crista: ⁊ est quā gallitricuʒ vocamus. reperit̄ ex eo domesticū ⁊ syluestre. de quo vide supra.

Vnguentum de cerusa ꝭm Guliel. lombardum seu placentinū in antidotario. ℞. ceruse. ʒ. v. lythargirij. ʒ. ij. scorie argēti aur̄. i. draganti. ʒ. i. terant̄ ⁊ cribellent̄ ⁊ sumat̄ cere albe. ℥. i. liquefiat cū. ʒ. iij. olei rosati: ⁊ ꝓicianī: ⁊ incorporent̄ medicine in mortario. remouet enim excoriationem ⁊ adustionē ignis.

¶ Istud vnguentū est multū in vsu: sed hodierni apothecarij nō faciūt ipm ꝭm istā descriptionē. illa vō descriptio qua generalr vtunt̄ pro vnguēto de cerusa cocto: fit soluʒ ex ceruse ⁊ olei rosati añ. partibꝰ eq̄libꝰ: ⁊ ambo bulliāt ad ignē lenē: ⁊ fiat ex eo pasta in magdaleonibꝰ: ⁊ vsui reseruet̄. q̄dam addunt in ipso parū lythargirij: sed raro. Leonardus de preda palea in cap̄. de medicinis cōsolidatiuis ponit cerotū siue vnguentū durū de cerusa coctū cuʒ sepo castrati. istud est verū vnguentū: de cerusa coctū si adminuat̄ sepum: in reliq̄s est idē cum descriptione que oībus cōmuniter est in vsu: ⁊ h̄ satis est notū. reperit̄ alia descriptio que dr̄ a multis vnguētū de cerusa crudū: ⁊ a multis dr̄ vnguētū albū: ⁊ ab aliq̄bus dr̄ vnguētū de biacha crudum: ⁊ ambe descriptiones sunt in vsu: sed hec descriptio infra apparebit pro vnguento albo: q̄d idem est.

¶ Cerusa. i. biacha: ⁊ est erugo plumbi: apud Auicen. in 2° cañ. est cinis plūbi: aut alaunoch: q̄d idem est. ꝭm circa instans cerusa est flos plūbi siue gersa. gersa etiā fit ex succo serpentarie sicut dictū fuit in vnguento martiatonis.

Vnguentum pro capite pueroꝝ cōtra grossaʒ ⁊ crustosaʒ scabiem ꝭm Rainaldū de villanoua in lib° 2°. in cap° de scabie seu pruritu. ℞. butyri recētis: terebētine: assungie galline recētis: olei violati añ. ℥. i. cere. q. s. ⁊ fiat vnguē. quo vngat̄ caput ter in die: ⁊ post supponat̄ foliū sicle. i. blete aut brasice. i. caulis.

¶ Istud vnguentū est in vsu: sed non valde: sed vere a me fuit probatū contra crustā ⁊ scabiem pueroꝝ mirabiliter valere vtendo ipso: vt docet compositor.

Vnguentum de cicuta ꝭm Nicolaū florenti. in libro 5°. in caplo de duritie splenis ℞. de tota herba cicute. ℥. vi. armoniaci. dimittant̄ noueʒ diebus in aceto. nono die bulliant ad ignem donec armoniacum bene dissoluat̄. postea colent̄ per pannum fortē: ⁊ illa liquositas iteꝝ bulliat: ⁊ addito oleo ⁊ cera fiat vnguentū. Est enim potissimū contra oēm duritiem.

¶ Istud vnguētuʒ apud nos nō est in vsu. Magister Pe. argillata in cap̄. de duritie splenis hʒ vnuʒ q̄d idem est.

¶ Cicuta vō aut sucharā est herba satis nō. apud Dias. vocatur consos: hastas hʒ nodosas sicut maratruʒ: folia silia ferule: sed angusta apud Auic. in 2° cañ. vocat̄ sucharaʒ: ⁊ inquit sic. ingt Dias. crus huius plāte est sicut crus ferule: ⁊ folia eius sunt sicut folia cucumeris. Hic textus Aui. est corruptus: q2 dʒ dicere hastas hʒ nodosas sicut maratrū: folia similia ferule: sicut dicit Dia. Liber q̄ dr̄ Bulchasiʒ in tractatu 2°. ingt. forma extrahēdi succū ex succharaʒ. i. iusq̄amo: q̄d falsum est. nā Serap̄. in cap̄. de cicuta ait. sucharā sic noiat̄ apud medicos: sed arabes noiant eam scicharā vel çuccharā: ⁊ sic est ꝙ çuccharā vel sucharam est cicuta. Idē Serap̄. in fine eius capl'i ingt. Et qñ ponit̄ cicuta sup testiclos pueroꝝ nō dimittit crescere eos. melior aūt ex hac plāta est illa q̄ nascit̄ in creta: ⁊ in chio: ⁊ in attica: etiā apud nos in multis locis hec reperit̄. vn̄ si fricaueris folia ipsius recētia grauem odorem referunt ⁊c̄.

¶ Armoniacuʒ lachrymum seu gūmi est satis notum. Nicolus: ⁊ magister Petrus argillata non ponunt dosim armoniaci: sed si ipsum facere volueris. adde. ʒ. iiij. armoniaci: ⁊ confici: vt ipse Nicolus docet.

Vnguentum de ranis vltimū in lib. 7°. in cap̄. de curatione doloꝝ iuncturaꝝ ꝑ medicinas cōferentes a ꝓprietate. ℞. ranaꝝ fluuialiū euiscerarū ⁊ excorticataꝝ quod volueris: ⁊ laua eas nonies in aqua dulci ⁊ olla lapidea in solo sufficiēti coquantur vsq3 ad consumptionē vel dissolutionem carniū earuʒ. postea colentur per pānum rarum fortiter manibus exprimēdo carnes eaꝝ. hoc enim oleum pedibus vnctum: ⁊ iuncturis optime: confert etiā locis cancrosis inunctum.

¶ Istud vnguētū apud nr̄os doctores est in vsu: tn̄ nō valde. sed vtunt̄ magis medici Mediolanēses: q2 in ipso inueniunt mirabilē expientiā in illa mā. veꝝ est ꝙ hec descriptio nō est illa q̄ in vsu est. nā Nicolus dic̄: ꝙ est vnguētū de ranis. infra vō dic̄. hoc eniʒ oleū pedibꝰ inunctū: ⁊ iuncturis optime ꝯfert. q̄ descriptio Nicoli reducit̄ ad modū olei: vel ad modū apoçimatis: sʒ melius est fieri vnguētū de ranis: ꝭm intentionē Petri de tussignana positaʒ apud eū in cap̄. de podagra sciatica ⁊ arthetica. quoꝝ hec est descriptio. ℞. sepi ranaꝝ. ℥. i. ꝭ. butyri agrippe. i. vnguēti de agrippa añ. ℥. i. olei camomille: olei anbeti: olei costini añ. ℥. ij. olei rosati. ℥. iiij. vitrioli. ℥. ij. cere albe. ℥. i. euforbij. ℥. i. rasine. ℥. ij. ⁊ misce fiat vnguētū: ⁊ vngat̄ locus. Hec vō descriptio a Modernis doctoribꝰ ꝓ vnguēto magis laudata est q̄ʒ illa Nicoli. veꝝ ifra apꝑebit vna alia d'scriptio q̄ est magistralis: ⁊ hec est illa q̄ ab oībus vsitat̄: de qua infra.

¶ Rana ꝭm quosdā est de genere pisciuʒ q̄ satis note sunt

omnibus. Ipse Nicolus in lib. 4°. in cap. de spēbus serpētū facit cap. de ranis ꝛ buffonib⁹: ꝛ ingt. buffo est de spēb⁹ ranaꝝ: ꝛ rana magna a quibusdā dicta botrax: ꝛ est turpis aspect⁹ vētrē hñs latū ꝛ grossuȝ: ꝛ cutē durissimā difficil'r penetrabilē: ꝛ color eius declinat ad citrinitatē obscurā: ꝛ oculi eius sunt valde lucētes ꝛc. Idē in cap. de aialib⁹ aq̄ticis venenosis ingt. ꝛ ex eis est rana q̄daȝ rubea maligna inuadēs aialia pertrāseuntia vt mordeat ea: ꝛ si nō possit mordere insufflat ad ipsa sicut buffo isufflatione nociua. sine dubio spēs ranaꝝ sunt multe: sed nō vtimur nisi q̄dā specie eaꝝ que morant̄ in paludibus: que note sunt.

Unguentum diuinū optimū ꝑm eundē in eodē lib°. in caplo de medicina gñatiua carnis. ℞. pimpinelle: verbene: betonice añ. M. i. terant̄: ꝛ bulliāt in vino optimo albo vsq3 ad cōsumptionē q̄rte ptis vini. deide colet̄: ꝛ post colationē sumat̄ tota suba dictaꝝ herbarum: ꝛ ponat̄ in saculo de pāno lineo: ꝛ fortiter stringēdo pmat̄ cū torculari vel baculis supra aliqđ vas: donec tota suba herbaꝝ cadat i eo. deide. ℞. de tota suba herbaꝝ ꝛ terebētine añ. ℥. vi. cere v̄ginis albe. ʒ. iiij. ꝛ pone in vase terreo nouo ad ignē donec dissoluant̄: ꝛ misceant̄ cū dicta suba herbaꝝ: deinde supmittat̄ masticis. ʒ. i. ꝛ lactis mulieris. ʒ. ij. ꝛ bulliant oia sufficienter donec sit coctum: quod cognoscitur quādo modicum ex eo proiectuȝ in aqua frigida adheret digito tangentis.

¶ Istud vnguētū apud nos est in vsu: s3 nō valde. s3 q̄uis nō sit valde in vsu apud nos: forsan eo in alijs locis magis vtuntur. Leonar. de preda palea. in tractatu de neruis. in cap. de vulneribus. ponit vnguētū diuinū a deo datū: ꝛ est magistrale. ibi h3 vnā descriptionē: sed nō est idem.

¶ Uerbena seu herbena est herba q̄ apđ Dia. gerebotanū vocat̄: qdā vocāt ipaȝ sacrā herbā q̄ sagmē. i. sanctimē antiqtus dicebat̄: eo q̄ pagani in sacrificijs: ꝛ oib⁹ expiationibus ea vtebant̄. hec aūt herba inde nomē accepit q̄ sacerdotes eā purificationib⁹ adhibere cōsueuerunt. in passionario habet̄ q̄ si medicus visitādo ifirmū ipsaȝ in manu portauerit egroto insciēte. ꝛ dicet egroto qual'r habes: si eger dicet bene sanabit̄: ꝛ si dicet male moriet̄. hec apđ nos in ciuitatibus nascit̄. hanc quidaȝ rustici herbā sancti Joannis vocant: sed non recte. Papias herbena herba sagmen dicit̄ dicta quasi pura. Hec ꝛ gerebotane dr̄ grece.

Unguentum de lilio siue de radice lilij in eodeȝ libro. in cap. de sudationibus. ℞. radicis lilij in aqua decocte: ꝛ optime trite. ℥. i. incorporentur cum. ℥. axungie recentis liquefacte: ꝛ colla ꝛ cum. ℥. i. aque rosate: deinde superaddātur ceruse puluerīçate. ʒ. ij. pulueris masticis olibani añ. ʒ. ß. camphore. ʒ. i. ꝛ optime incorporentur ꝛ vsui reseruetur.

¶ Istud vng^m nō est in vsu: maxime apud nos. Liliū plāta ē: cui⁹ spēs sunt multe: de qua Serap. in suo cap. loqtur.

Unguentum album in eodē libro: in cap. de cōbustione ignis vel rei ardentis aq̄ feruentis vel olei ꝛ similium. ℞. olei rosati. ʒ. iiij. cere albe. ʒ. ij. ceruse quantū sufficit ad incorporandum ꝛ inspissandum: ꝛ in fine addantur duo albumina oui.

¶ Istud vnguētū est multū in vsu. veꝝ est q̄ sunt ex hoib⁹ q̄ vtunt̄ ipso sub illo noie. qdā vtunt̄ sub noie vnguēti de biaca crudi: aut de cerusa crudi ad driaȝ cocti: qđ supius scripsi. Rasis i lib° de diuisionib⁹. i cap. de adustione igt. cōfert adustioni ignis. vnguētū de calce: ꝛ vnguētū de cerusa: ꝛ magis vltimū: qđ expti sumus. ad h̄ est vng^m albū: ꝛ cū est res magna pⁱma indiget flebothomia ex latere diuerso aut opposito. deinde curet̄ cū vnguēto albo. volo q̄ intelligat̄ per vnguētū albū: qđ est factū de cerusa ꝛ oleo rosato ꝛ cera: ꝛ nō de pluribus. idem hodierni faciunt.

Unguentum de cantaridibus in eodē lib°. I cap. de saphati tinea: ꝛ alijs pustulis capitis. ℞. cantaridaꝝ purgataꝝ puluerīçataꝝ. ℥. ij. sulphuris. ℥. ß. corticū nucis. s. nucis cōmunis dicte carea basilica seu regalis. ℥. ij. sinapis: myrre añ. ʒ. i. mellis ꝛ aceti quātuȝ sufficit: ꝛ fiat: ꝛ teneat̄ super locū per vnū diem. postea eo amoto supponant̄ folia sicle. i. blete vel caulium.

¶ Istud vnguētū nō est in vsu apud nos. Giliber. de anglia in cap. de paralesi h3 idē: s3 nō est oino si'e. Hoc vnguētū ꝑm intentionē Dini florētini. est vnguētū albariel. hāc intentionē habēt hodierni chirugici: ꝛ eius descriptionē describit Mesue in suo antidotario: de quo vide supra.

¶ Cantarides ꝑm Nicolauȝ sunt musce virides: q̄ꝝ ortus est in frumētis ac alijs locis. ꝑm intētionē cōpositoris debēt eē purgate. v3. a malitia sua. Dia. ingt. cātarides virtutem hñt putrefactiuā. sunt aūt bone ad repōnē. in triticea segete colligunt̄: q̄ misse in vase fictili: ꝛ desup ligato panno imponunt̄ supra cacabum vbi acetū bulliat: vt vapore aceti bulliētis eedē incluse necent̄: q̄ postea lino inserunt̄ vel in vase nō picato. i. vitreato reponūtur. meliores aūt sunt varie grosse ꝛ lōgiores: q̄ sup testā posite cōbuste virtutē habent stipticā. Liber q̄ dr̄ Bulchasim. i. seruitor in tracta. 3°. docet formā colligēdi cātarides: ꝛ reponēdi eas: sed eius forma nō est vt docet Dias. ipse v̄o loco aceti ponit oleum vetus. Moderni v̄o ponūt acetū ꝛ nō oleum.

Unguentum de plumbo ꝑm Leonardū de preda palea Paduanensem in cap. de herisipila. ℞. plumbi vsti cum sulphure ꝑm seruitoreȝ. ℥. ij. lytbargirij. ℥. ij. ceruse: antimonij añ. ℥. i. olei rosati quantum sufficit. fiat vnguentum molle.

¶ Istud vnguentū est in vsu: maxime ꝑm istaȝ descriptioneȝ. Idē in cap. de cura cācri h3 idē. Idē in cap. de vlceribus ambulatiuis h3 idē. Sed vterq3 ab isto differt. Plūbū v̄o apud Auic. vocat̄ alaunoch: ꝛ albabar. vstum v̄o cū sulphure ꝑm seruitorē superius in quadā siet ostendi.

Unguentum de lytbargirio ꝑm eum in cap. de pruna ꝛ igne persico. ℞. pulueris lytbargirij. ℥. ij. ceruse. i. biache. ℥. ß. olei ro. ꝛ aceti añ q̄tuȝ sufficit. fiat vnguentū in catia decoctū ad ignē: sed melius adhuc est vt fiat in mortario sine decoctione.

¶ Istud vnguētū est in vsu: maxime ꝑm istā descriptionē. Petrus argillata in p̊ cap. de flegmone h3 idem: ꝛ est si'e: nisi q̄ deficit acetū. Rasis in 7° Almansoris. in cap. de his que vlcera consolidant: ꝛ in vlceribus multam habētibus humorositatē carnē generant: ꝛ ipsoꝝ remouēt humorositatē. h3 idē: sed nō est in vsu. idē h3 Gul. placētinus.

¶ Lytbargiriū ꝑm Diasc. est scoria argēti: idē est ꝑm Pli. eius v̄o spēs sunt multe: q2 q̄dā spēs ei⁹ est q̄ fit ex plūbo: ꝛ quedā fit ex argēto: ꝛ q̄dā fit ex auro: ꝛ q̄dā ex eis est nigri coloris: ꝛ quedā aurei. q̄ quidē melior est ceteris. nam vnguēta que fiūt ex tali lytbargirio declināt ad albedinē: ꝛ sunt nobilissime bonitatis: s3 si lytbargiriū fuerit nigruȝ aut habens in se aliqđ plumbi erit vnguentum quod fiet ex eo nigrum ꝛ turpe. hoc est satis notum.

Unguentum diabution ibidē. ℞. miniū ꝛ indicum ꝛ terrā nigraȝ: de q̄bus tribus pingunt pictores añ. ℥. ß. olei. ℥. iij. salis cōmunis bene pistati. ʒ. ij. pone hec omnia ad ignē in catia lento igne semp cū spatula agitādo: ꝛ decoquatur donec ad formā quā vis vt reducatur: ꝛ maxime ad formam ceroti.

¶ Istud vnguētū diabution nō est in vsu. Aui. in lib. 4°. in fen 2ª. i cap. de curatione prune ꝛ ignis psici i fine ca. ingt. cū q̄gescit iflāmatio: ꝛ remanēt vlcera curent̄ cū eis q̄ sūt sic empla de merdasengi. i. de lytbargirio: ꝛ empla diabuticiaron. Auic. ibi nō ponit descriptionē: sed solum de ipso loquitur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0134-0
DFG

loquitur. & si facere ipsuz volueris descriptionē habebis.

¶ Miniū est res rubea qua pictores vtunt᷑. Gal. in lib. ad parthenianū inqt. armenianū vel miniū optimū dicimus qd est leue equale ceruleū frangibile: sine lapidibus vires hʒ crisocolle. hoc apud Dias. vocat᷑ armeniū. nā ibi Dias. dicit idē qd dixit Gal. sed Simon non cognouit ipsuz.

¶ Endicū siue indicū est qdā res qua vtuntur pictores ad pingendū colorē turchinū: & eius color tendit qsi ad celestem. Pictores de ipso habent cognitionez: qꝛ eo vtunt᷑. & hoc notū est: & fit de flore cuiusdaz herbe q̄ arabice dr̄ nil: quo pāni tingunt᷑. Macer vocat ipm̄ osatim. vn̄ versus.

Osatis a grecis est vulgo guaido vocatus.
Non modicū questum p̄bens tinctoribus herba.
Moderni existimant ipm̄ esse veꝝ gualdū seu telassam: & est herba cum qua tingitur blauetum.

Unguentum mirabile de cancris fluuialib⁹ ᷑m eundē in cap̄. de cura cancri. ℞. de cinerib⁹ cācroꝝ fluuialiū recētiū: & de climia auri: & de aq̄ solatri qd sufficit: fiat vnguentū p optime ducēdo in mortario de plūbo cū pistello aut sup tabulā plumbeam.

¶ Istud vnguentū non est in vsu. Cancri maxime fluuiales noti sunt. Liber qui dr̄ Bulchasim. i. seruitor in trac. tertio. ponit formā cōburēdi sartas. i. cancros: & ait. accipe cancros fluuiales viuos qn̄ sol fuerit in signo arietis. xiij. die mensis: intelligo lunaris: & pone in furno panis q̄usqꝫ comburant᷑: & non couertantur in cinerem.

¶ Climia auri ᷑m Auic. melior est illa que aurea est vt cincinus glatici cineritij coloris recens: & laminosa grossior. Guliel. lōbar. inqt. climia auri est sup̄fluitas q̄ adheret parietibus vasis in quo purificat᷑ aurū. climia argēti est sup̄fluitas que adheret vasi in quo purificat᷑ argētuz. vltimo fit climia ex ere: & marchesita est sicut climia auri.

Unguentum de dragātibus ᷑m eundē in cap̄. de medicinis faciētib⁹ nasci carnē. ℞. dragāti. ʒ. 5. & ponat᷑ ad mollificādū in aqua calida ad tantam quātiatē vt reduci possit ad formā cole. naz istud vnguentū est valde conglutinatiuū. & si vis potes addere de sanguine draconis: & sarcocolle ana parum.

¶ Istud vnguētū nō est in vsu ᷑m intētionē Luminis malelucētis. hoc vnguētum nō reperit᷑ ab auctoribus.

¶ Dragātū gūma est q̄ apd Dias. vocat᷑ tragagātū. sʒ apud Serap. dragagātū. Pli. ait. tragagātuz e spine albe radice mltū plātata apd medos & caucasuz nascit᷑. Eligēdū ē tragātū albū & lipidū & lucidū & dulce & leue: h̄ satis est notū.

Unguentum incarnatiuū ᷑m eundem: ex auc̄te Esculapij p̄mi medici bonū i cap̄. de icarnatiuis in generali. ℞. herbe dicte licij: q̄ herba est tāte p̄prietatis q̄ cecatis pullis harūdines tāgunt oculos cū dictis folijs: & faciūt cū dicta herba reuidere: & dcā herba reducat᷑ ad formā pulueris: & rasine pini an̄. ʒ. ij. olei & cere quātū sufficit: & fiat vnguētū: qn̄ est mirabile.

¶ Istud vnguētū nō est in vsu: sed ᷑m intētionē Leonar. est ex auc̄te Esculapij p̄mi medici: qd valet mirabil'r i illa mā: & est certū q̄ Esculapius p̄mus medicus fuit inuentor medicine vt existimāt hodierni. Isido. inqt. medicine aūt artis auctor ac reptor apud grecos p̄hibet᷑ apollo. hāc fili⁹ eius Esculapius laude & ope ampliauit. sed postq̄ fulminis ictu Esculapi⁹ interijt: iterdicta fert᷑ medēdi cura: & ars sil' cū auctore defecit. Latuitqꝫ p annos pene qngentos vsqꝫ ad tp̄s Artaxerxis regis persaꝝ: tunc eam reuocauit ad lucem Hyppocrates Asclepio patre genitus in insula choo.

¶ Liciū apud Moder. fit ex succo fructus arboris q̄ darsisabā dr̄. quidā hāc vocāt bugiā sic Matth. syl. in littera p. q ait. puluis bugie. i. puluis de radice arboris berberis ipse Leonar. i cap̄. de vndimia inqt. Liciū est succus fructus cornastrelli: de ipso v̄o vide supra in descriptione pillularū lucis minoꝝ: vbi melius fuit ostensum.

Unguentum de florib⁹ salicis ᷑m eundē in cap̄. de icarnatiuis in gn̄ali. ℞. floꝝ salicis vel succi folioꝝ ipsi⁹. ʒ. ij. lachrymi vel terebētine loco eius. ʒ. ij. aspalti: vernicis humide an̄. ʒ. i. colofonie. i. picis grece. ʒ. ij. olei & cere. q. s. & fiat vnguentum.

¶ Istud vnguētū nō est i vsu. Salix aūt est arbor q̄ in aq̄sis locis semp nascit᷑ vt est notuz oibus Serap. in cap̄. de salice dic̄. q̄ flos & rosa ipsius administrant᷑ ab oībus medicis in vnguētis desiccatiuis. Isido. ait. salix dicta q̄ celeriter saliat. hoc est velociter crescat: arbor lenta vitib⁹ habilis vinciēdis. Auic. in 2° can̄. tria de ipso facit cap̄. vnuz sub noie ata: & ibi dicit q̄ est algarab dicta i cap̄. de gami. aliud ca. facit de garab qd est salix vel spēs ei⁹: & aliud sub noie salicis. hec apud grecos itea vocat᷑. Circa instans ait. salix cortex & flores & folia vsui medicine cōpetūt. Pe. de cres. dic̄ salix est arbor nota sic dcā: eo qꝛ eius plāta in altū salit. Pli. salicis fructus an̄ maturitatem in arenā abit.

¶ Lachrymū. i. lachrymū arboris balsami. naz ipse Leonardus in cap̄. de fistulis ait. olei vitij seu lachrymū: quod idē est. vel terebētine loco lachrymi sine dubio ᷑m intentionē cōpositoris lachrymū est oppobalsamū: qꝛ ipse dicit q̄ loco eius ponit᷑ terebētina vt faciunt multi alij.

Unguentum de pulegio ibidez. ℞. succi pulegij mōtani: succi calamēti: succi cētauree vel pul᷑. istoꝝ an̄. ʒ. i. olei myrtini: & cere. q. s. & fiat.

¶ Istud vnguē. nō est in vsu. Pulegiū herba est satis nota maxime pulegiū cōe. i. pulegiū regale. Isido. inqt. pulegiū apud indos pipere p̄ciosius est. Circa instans ait. pulegiū in tp̄e floꝝ coll'r: p annū seruat᷑: folia cū floribus abiectis stipitibus in medicina ponunt᷑. gliconiū ēt est pulegiū.

Unguentū de cētaurea: ᷑m eundē in cap̄. de medicinis cōsolidatiuis. ℞. cētauree minoris. ʒ. i. aristo. lō. ʒ. v. vene tinctoꝝ. i. rubee tinctoꝝ & lacce an̄. ʒ. ij. terebētine. ʒ. i. olei masticis. ʒ. i. cere. q. s. fiat vnguē.

¶ Istud vnguentū non est in vsu. Centaurea v̄o herba est nota. Joan. anglicus in cap̄. de fluxu ventris ponit versus de centaurea q̄ ipsa optime valet in hemorroidibus.

¶ Centaurea iuuat neruos pectusqꝫ: scōm. i. scōinaz.
Eycit & vulnus solidat visum meliorat.
Incisas carnes radix contrita reducit.
Tussibus atqꝫ scie valet & muliebria ducit.
Si desiccetur & post bene pulueriçetur.
Stringit hemorroidas oleo si cōmisceatur.

Pli. inqt. cētaurea hac dr̄ curatus chiron cū Herculis exceptus hospitio p̄tractāti arma sagitta ei excidisset in pedē: qre aliqui chiromon appellāt. alia est cētaurea maior: sed ista nō est nō: nec fuit nō tp̄e Macri. nā Macer inqt.

Sunt centauree spēs maiorqꝫ minorqꝫ.
Ut supradictis dixi de pluribus herbis.
Sed qꝛ per paucas spēs est cognita maior.
Hanc pretermittens vires narrabo minoris.
Quam notam cunctis credo vulgaribus ipsis.
Apud nos in locis aquosis nascitur.

Unguentum citrinū ibidē. ℞. terebētine. ʒ. ij. ceruse. ʒ. i. olei myrtini. ʒ. ij. argēti viui cū saliua extincti. ʒ. 5. cere. q. s. & fiat vnguētuz in mortario sine igne propter argentū viuum ne saliat.

¶ Istud vnguētuz est in vsu: sed sunt ex hoibus qui cōponunt per aliū modū. dr̄ aūt citrinū: qꝛ eius color efficit᷑ citrinus Guliel. lōbar. hʒ idē sed nō est in vsu: inuenit᷑ aliud vnguētū dictū citrinū: qꝛ coquit᷑ in pomo citrino: sed hoc nō hʒ colorē citrinū: imo eius color tendit ad albedinem: cui⁹ vnguēti descriptio sup̄ius ostēsa fuit. infra apparebit

vna alia descriptio que generaliter vsui venit ꝛc.

Unguentum de hedera ſm eū in ca. de cōbustio
ne ignis vel aq̄ vel olei. ℞. grano/
rū ꝛ folioꝝ hedere ꝛ pistent̄ peroptime ꝛ extrahat̄ succ⁹:
olei cōis an̄. ptes eq̄les: cere albe quātū sufficit. oia isimul
decoquant̄ vsqꝫ ad cōsumptionē succi: ꝛ postea ꝓyciatur
supra acetū album: ꝛ malaxetur illud vnguentum.

❡ Istud vnguētū nō est in vsu. Hedera apud Aui. i 2° can̄.
vocat̄ cissus: ꝛ sunt ei⁹ spēs tres. s. nigra alba ꝛ ru. ꝛ oēs sūt
acres stiptice: ꝛ vna qdē spērū ei⁹ est qddā qḋ noiat̄ lauda
nū: ꝛ cissus qdē in radice est laudanū: aut aliud. ambo eni
sunt ꝓpinquaꝝ dispōnū. Serap̄. de hedera loqtur in cap̄.
de volubili in fine eiusdē capl'i inqt. edem. i. laudanū colli
git̄ ex vna specie cissus ꝛ noiat̄ laudanū. apud Dia. edera
vocat̄ cissos: ꝛ dic̄ ꝙ mlt̄e sunt spēs: ſꝫ tria sunt gn̄a. s. alba
nigra ꝛ elix. Hec ab Auicē. di rubea. alba vo semen affert
albū nigrū aut croceū: quā multi dionysiā vocant. elix vo
nō hꝫ semē. ibi a Dias. cōfundit̄ sermo de hedera volubi/
li hypoqstidos ꝛ laudano. ex quo vi text⁹ falsus. nā hypo/
qstidos nō est hedera: nec est spēs ei⁹. vide Serap̄. de hy/
poqstidos separatū cap̄. facit. ꝛ illud qḋ dic̄ Dia. in cap̄. de
cissos. idē dic̄ Serap̄. ex aucte ipsi⁹ i cap̄. de hypoqstidos.
ꝛ sic bene ꝯsideret̄ videbis ꝙ ille textus Dia. est corrupt⁹.
Gal. in 7° simpliciū inqt. cissus vel laudanū. ifra ait. cissus
vel hedera. Idē in lib. ad parthenianū inqt. Hedera nasci
tur in diuersis arboribus parietib⁹ vel petris vel in terra.
Isido. hedera dicta ꝙ arborib⁹ reptando adhereat. di ēt
hedera: qꝛ libenter a capris editur: vel dicit̄ hedera: eo ꝙ
hedis lactis abūdantiam in escam teneris prebeat.

Unguentum de vitro ſm eundē in cap̄. de era/
dicatione vestigioꝝ. ℞. vnū collū
angiestare vitri albi: ꝛ accendat̄ in igne ꝛ extiguat̄ nonies
in succo lymonū: ꝛ hoc facto vitrū subtilissime tere: ꝛ loco
ipsi⁹ valet spuma vitri: ꝛ est melius si haberi pōt. si aūt nō
pōt accipite supradictū vitrū. ʒ. ij. pulueris sandaloꝝ albo
rū: ꝛ pul. crystal. an̄. ʒ. i. ꝛ diu oia sup porfidū. i. lapidē quē/
daꝫ sic vocatū bene ducant̄ cū aq̄ lymonū: donec tu scias
vnguētū extēdibile sup locū qn̄ volueris extēdere.

❡ Istud vnguentum nō est in vsu. Collum vnū angiestare
dicitur vulgari nomine: sed a latinis dicit̄ infula. ꝛ hic est
sermo venetorum ꝛ astantium regionum.

❡ Uitrū maxime albū est laudabile ſm Auic. vitrū est in/
ter lapides sicut stultus iter hoies: spēs aūt vitri sunt mul/
te. nam est vitrū albū: rubeū: citrinū: viride: ꝛ açurinū: sed
nobilioꝛ cunctis est illud qḋ colorē habet album.

Unguētū de sandaracha mirabile ſm eūdē in cap̄.
de cura vulneꝝ. ℞. cere albe. ʒ. iij. terebē/
tine lote. ʒ. viij. mastic. ʒ. i. s. sandarache: sarcocolle: thuris
an̄. ʒ. vij. misce ꝛ fiat vnguētū malaxādo in forti aceto: vel
in bono vino mōtano albo: ꝛ habeas ipm ꝓ secreto: qꝛ bo/
nā oponē facit in oib⁹ mēbris carniformib⁹ ꝛ neruosis.

❡ Istud vnguē. nō ē i vsu. ſꝫ Leonar. habuit ipꝫ ꝓ secreto.

❡ Sandaracha ſm Dia. i eisdē locis nascit̄: in qb⁹ aurūpi/
gmētū. Eligēda qꝫ est q̄ coloꝛe est ruffa valde ꝛ facile teri
bilis mūda colorē cynabrij hn̄s. hāc mlti greci crediderūt
eē aurūpigmētū rubeū: ſꝫ nō recte. nā apud arabes sanda/
racha est vernix: ꝛ idē est apud Moder. Itē Serap̄. i ca°
de vernice ait. sandarax. i. vernix. Itē Jo. angl. i ca° de reu/
mate ait. vernix q̄ vocat̄ sandaracha penultima gri ꝓdu/
cta: qꝛ ipa breuiata vel correpta: tūc est idē qḋ auripigmē/
tū. vn̄ vsus. Est sandaracha vernix medicoꝝ nō tinctoꝝ.
Sādaracha. s. auripigmētū rubeū vl' citrinū: qꝛ coloꝛ citri/
nus aliqn̄ vocat̄ rube⁹ apō grecos: ſꝫ nō recte vt dcm̄ fuit.

Unguētū de vulpe ſm eūdeꝫ in cap̄. vt supra. vꝫ. in
cap̄. de cura vulneꝝ. ℞. olei iunipi: tere/
bētine sublimate an̄. ʒ. vi. assungie porci. ʒ. ij. piretri: gētia/
ne: pipis lō. baccaꝝ lauri: aristolo. s. rotūde: castorei: myrre
salis an̄. ʒ. ij. adipis vrsi: adipis gatti: adipis tassi: mell' cru/
di: cere rubee an̄. ʒ. ij. armoniaci: asse fetide: galbani: serapi
ni: olei petrolei an̄. ʒ. i. euforbij nigelle: sinapis: laudani: ma
sticis: olei. s. cōis an̄. ʒ. i. s. oia suo mō terant̄ ꝛ ponant̄ i vul
pe ad ignē: ꝛ coq̄tur bn̄ donec vulpes bn̄ ꝯsumpta sit cum
oib⁹ supradictis reb⁹: ꝛ fac vng. ſꝫ artē ex igenio mirabile.

❡ Istud vnguētū apud apothecarios Moder. Papiēses
nō est in vsu: ſꝫ Mediolanēses vtunt̄ ipso. magister Pet.
argillata in cap̄. de podagra siue gutta frigida ponit vng.
de vulpe ipsius Mesue. ℞. vulpē integrā iterioꝛib⁹ euul/
sis: ꝛ pone in vase cū aq̄ cal'a vino ꝛ oleo: ꝛ vltra hoc pone
in isto vase saluiā: rozēmarinū: iuniperū: anhetū: origanū:
ꝛ maioranā: oia ista bulliāt vsqꝫ ad vini ꝯsūptionē ꝛ aq̄: ꝛ
tātū bulliāt ꝙ caro vulpis ab osse sepet̄: ꝛ postea i coclea/
ri exp̄mat̄ ꝛ colet̄: ꝛ ex ista colatura fiat vnguētū. hec de/
scriptio magri Pe. vi eē oleū vulpinū q̄ est de mēte Me/
sue. ſꝫ apud nos aliud est vnguētū de vulpe: aliud est oleū
vulpinū. veꝝ qdā sapiētes dixerūt ꝙ si addat̄ in illa cola
tura cere quātitas ꝯueniēs pōt dici vnguētū de vulpe.

❡ Uulpes apud arabes vocat̄ taleb. Auic. in 2° can̄. narrat
virtutē suaꝫ dicens: ꝙ qn̄ vulpes coquunt̄ in aq̄ ꝛ embro/
cant̄ iuncture doloꝛose ex ea confert vehemēter ꝛc.

Unguentum mirabile qḋ vocat̄ irinū ꝓꝑ colorē
irinū ſm eū in cap̄. de vlcerib⁹ vi/
rulentis. ℞. olei irini. i. facti de folijsülioꝝ celestiū. ʒ. ij. po
nat̄ dictū oleū in bacili bn̄ terso ꝛ mūdo: deinde. ℞. salis
armoniaci. ʒ. i. s. ꝛ frica tādiu in oleo donec illud oleuꝫ re/
maneat celestis coloꝛis: deinde recipe rasine pini: ꝛ terebē
tine an̄. ʒ. i. pul. indici. ʒ. s. ꝛ cere. q. s. ꝛ fiat vnguētum.

❡ Istud vnguētū nō est i vsu: ifra apparebit aliud vng. qḋ
vocat̄ de ireos: ſꝫ istḋ fit ex puluē radicis ireos: de q̄ ifra.

Unguentum de minio ſm Petrum argillatā in
capl'o ꝓ de flegmone. ℞. minij. ʒ. i.
olei rosa. vel myrtini ſm quē vis. ʒ. ij. ſm q̄titatē quā vis
facere: misceant̄ oia in caçola ꝛ bulliāt ad ignē cū paruo ꝛ
lento igne vsqꝫ ad cōsumptionē olei: ꝛ semꝑ misce cū spa/
tula ne adurat̄: ꝛ fiat vnguentū in bona forma.

❡ Istud vnguentū nō est in vsu apud chirugicos ac alios
Leonardus de preda palea: in cap̄. de medicinis cōsolida
tiuis ponit cerotum de minio: ꝛ est idem.

❡ Minium vo apud Auic. in 2° can̄. vocat̄ sirengi. Serap̄.
vo vocat ipm miniū. ꝛ iqt. asrēgi. i. miniū. Alexāder Pau
lus ꝛ Alchindus dicūt ꝙ ipm est açarcon: ꝛ alij dicunt ꝙ
est asrengi: ꝛ fit ex plumbo quādo ponitur in igne ꝛ infla/
tur ꝛ fit rubeum: pictores eo multum vtuntur.

Unguentum de ireos ſm eū in cap̄. de medicinis
faciētib⁹ nasci carnem. ℞. sepi vac/
cini. ʒ. vi. olei rosa. ʒ. iij. cere. ʒ. ij. radicū ireos. ʒ. i. thuris: ma
sticis: sarcocolle: aloes. s. succotrini: aristologie. s. rotunde
an̄. ʒ. i. terebentine. ʒ. ij. ꝛ fiat vnguentum.

❡ Istud vnguētū nō est in vsu Bartho. mōtagna. i suo an/
tidotario hꝫ idē. Leonar. de ꝑda palea: in cap̄. alleg. habet
vnguentum irinum: quod est factuꝫ de oleo irino facto de
floribus liliorum celestium.

❡ Ireos vo est radix lilij celestis. Sera. i cap̄. de lilio inqt.
ꝙ hꝫ stipitē suꝑ quē est flos hn̄s colores diuersos. ꝛ sunt al
bus citrinus purpureus ꝛ celestis: ꝛ ꝓpter diuersitatē isto/
rū coloꝝ noiat̄ ireos. i. arc⁹ demonis. s. ab illo arcu demo/
nis qui apparet i aere tpe pluuioso: ꝛ hꝫ radices duras no/
dosas que habent odorē bonū. ꝛ hec satis est nota.

Unguentum gr̄a dei ſm eūdē ꝛ ibidē valet i ca.
de medicinis faciētib⁹ nasci carnē.
℞. cere albe: rasine. s. pini: armoniaci an̄. ʒ. vi. terebentine
ʒ. iij. galbani:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0136-2

ȝ.iij.galbani:olibani:masticis:myrre clare an̄.ȝ.ß.aristologie rotūde.ȝ.ij.terēda teranť ⁊ īfundanť ī vino in q̄ decocta fuerit bethonice verbene:cōsolide maioris ⁊ minoris: cētauree:pīpinelle:hypicō:herbe grā dei:bautie an̄.M.i. ⁊ postea extrahanť ⁊ malaxenť cū lacte mulieris.hoc vnguētū generat carnē ⁊ ꝯsolidat:⁊ est cōe ad oīa vulnera.

¶ Istud vnguētū gn̄aliter est in vsu:sed Moderni nō cōponūt ipm ꝺm istā descriptionē.illa vō d̄scriptio q̄ vtunť est magr̄alis q̄ ab auctorib⁹ nō repiť:sed hodierni chirugici mirabil'r istā descriptionē laudāt:q2 mirabil'r gn̄at carnē ⁊ cōsolidat.⁊ est cōe ad oīa vulnera:fasciculus medicine in sua anothomia h3 idē:ſ3 nō est sil'e. inutilis diuersitas īter multos est in h̄ vnguēto.nā gdā dicūt ꝙ dī grā dei.i. a deo datū.Alij dn̄t ꝙ dī gratia dei:a q̄dā herba q̄ grā dei vocať q̄ eius cōpositionē intrat:cui⁹ formā infra ostēdā:⁊ sine dubio est ꝯsonū ꝙ debeat dici vnguētū grā dei:ab illa herba quā recipit:vt dicimus vnguētū de lythargirio a lythargirio qđ recipit:dī ⁊ sic de singulis:sed q2 hec descriptio in vsu nō est valde.hoc aduenit q2 pauci īuenerūt ei⁹ descriptionē.infra vō apparebit alia descriptio q̄ est magr̄alis.hoc vnguētū apud quosdā dī vnguētū ceraseos.

¶ Herba grā dei apud Moder.herbaticos vulgo sic ē vocata:⁊ ē herba:cui⁹lōgitudo est vni⁹ palmi:aut paꝝ pl's.folia h3 sil'ia hyssopo.florē h3 īter folia pu̾ū:c⁹ color tēdit de bicolorib⁹ad albū ⁊ purpureū:sic̄ herba q̄ dī volubilis q̄ in vineis nasciť:radicē h3 paruā ⁊ paucā.apud nos in pratis valde abūdat ⁊ cognosciť:ꝓpť saporē folioꝝ.na3 folia ipsi⁹ hn̄t amaritudinē ꝑut cētaurea minor aut parū plus.

Vnguentum de climia ꝺm eūdē in cap̄.de medicinis cicatriçatiuis.

℞.climie adustc colcotar adusti an̄.ȝ.ij.ceruse lythargirij an̄.ȝ.iiij.pulueriçenť:⁊ cū oleo myrtino ⁊ aceto vini granatoꝝ ⁊ vino stiptico.i.forti misceantur:⁊ fiat vnguentum.

¶ Istud vnguentū non est in vsu.Climia vō ꝺm Moder. est res sicut fuligo q̄ adheret sup̾ioribus partib⁹ fornacis in depuratione auri:⁊ tūc dī climia auri vel argēti. tūc dī climia argēti vel alioꝝ.⁊ modu3 eius adustionis docet liber qui diciť Bulchasim in primo tractatu.

¶ Colcotar est vitriolū citrinū.Gal.in lib.secretoꝝ in cap̄. ad oēs egritudines dicit ꝙ est atramētū albū. ergo est vitriolū albū:sed nō recte.Ioā.anglicus in cap̄.de vlceribus ⁊ vulnerib⁹nasi ait.colcotar.i.atramētū citrinū.⁊ ita dicit Auic.in cap̄.de atramēto.nos vō loco eius vitriolu3 viride general'r:aut vitriolum romanū ponimus.

Vnguentum de vermibus īcarnatiuū ꝺm eūdē ī cap̄.de medicinis īcarnatiuis.

℞. vtriusq3 consolide piloselle vtriusq3 plātaginis an̄.M.i. vermiū terrestriū.ȝ.vi.teranť oīa ⁊ ponanť in lib̄.i.ß.olei cōis ꝑ septē dies:deinde bulliant modicū ⁊ coleť ⁊ exprimať:⁊ tūc addať sepi arietini mundati lib̄.i.picis naualis ȝ.vi.picis grece.ȝ.iij.armoniaci:galbani:oppoponaci:terebētine an̄.ȝ.i.thuris:masticis an̄.ȝ.ß.dissoluantur gūmi in aceto:⁊ fiat vnguentum:qđ mirabiliter valet.

¶ Istud vng^m nō est in vsu.Vermes.s.terrestres sunt multū laudati.Isido.in cap̄.de vermib⁹ ingt.vermis est aīal qđ plerūq3 de carne:vel de ligno:vel de quacūq3 re terrena sine vllo cōcubitu gigniť:l3 nomē qđ ⁊ de ouis nascuntur vt scorpio:sunt aūt vermes:aut terre:aut aq̄:aut aeris: aut carniū:aut frōdiū:aut lignoꝝ:aut vestimētoꝝ.O q̄ta admiratio est ꝙ in corꝑe humano gn̄anť lūbrici lōgitudinis duodecim brachioꝝ:⁊ isti vermes apud q̄sdā vocanť solea piscis.Serap̄.de vermib⁹ duo fecit cap̄ła.vnum de lūbricis terrestribus vbi dicit.isculi vel lumbrici terreni. Aliud de vermiculis vasoꝝ quos dic̄ eē vermiculos paruos:qui qn̄ tanguntur īuoluūt seipsos ⁊ sunt virides.Auic. in 2° can̄.vocat ipsos charathin:⁊ sunt lūbrici terrestres. Leonar.de p̄da palea.in cap̄.de medicis ⁊ solidatiuis igt. puluis vene terre.i.lumbrici terrestris.hi satis noti sunt.

¶ Pillosela herba est satis nota:dī aūt pillosela ꝑ abūdātiā pilloꝝ q̄s in folijs h3.ego nō īueni auctorē auctēticū q de ipsa sp̄ale faceret cap̄.ſ3 apđ Moder.pillosela ē herba nascēs in locis lapidosis siccis cū folijs q̄ expādunť sup̄ faciē terre:⁊ sup̄ ipsa folia h3 pillos ab vno latē:⁊ ab alio cū flore rubeo.h̄ a mľtis dū est recēs comediť.Existimauerť gdā ꝙ hec sit quā.A.ī 2°can̄.vocat fistulā:ſ3 nō approbo.

Vnguentum de matrisilua ꝺm eūdē ī cap̄.de fractura cranei.s.ossis capitꝭ.

℞.ex matrisilua recēti:⁊ fac ipsa3 bullire ī vino vsq3 ad ꝯsumptionē medietatis:deīde coleť:⁊ in ipsa colatura addať oleū ⁊ cera:⁊ bulliat vsq3 ad ꝯsumptionē:⁊ pone sup̄ durā mr̄e3.

¶ Istud vnguētū nō est in vsu.Leonar.de p̄da palea.ī ca° de cura vlcerū ī gn̄ali h3 idē:ſ3 nō est ꝯforme:veꝝ differt patrū.hoc vnguētū vī esse idē cum vno emplastro qđ describit Nicolaus florētin⁹ sub noīe emplastri bouini quo cōīter vtunť:cuius descriptio inferius apparebit.

¶ Matrisilua apud Diasc.vocať periclimenon siue splemon siue splenaria:⁊ est herba seu frutex:vt dictu3 fuit supra in vnguēto martiatonis.Leonar.inquit.matrisilua.s. caprifoliū.idē dicit Nicolaus de hac multi faciūt licium: sed est deterior in bonitate alijs speciebus licij.

¶ Olei.s.olei oliue:cere.s.vsualis. hic magister Petrus nō ponit dosim de istis duabus rebus:sed Leonar.ponit olei cōis.ȝ.vi.cere.ȝ.iiij.Nicolaus vō ponit cere citrine:terebētine an̄.ȝ.iiij.olei rosati.ȝ.ij.Magister Pet.nō h3 rasina3: nec terebētina3.Leonar.h3 rasine terebētine an̄.ȝ.ij.bulliant oīa ad ꝯsumptionē medietatis succi:⁊ fiat vnguētū.

Vnguentum de vespertilionibus ꝺm eū in cap̄. de podagra siue gutta frigida.

℞. vespertiliones numero dece3:⁊ pone in caldario:⁊ cooperi cum aqua pluuiali:⁊ coque vsque ad medi.consumptionem aque ⁊ cola:fiat vnguentum ⁊c̄.

¶ Istud vnguentum non est in vsu.

¶ Vespertilio est aīal qđ de nocte volat.Auic.in 2°can̄.de vespertilione sic ait.dī ꝙ scriraçirac est lac ei⁹:⁊ dī ꝙ est vrina ei⁹.Lafrācus chirugicus in cap̄.de pān̄o. lētiginib⁹ gutta rosacea cicatricib⁹ vlcerū:⁊ coꝝ cura inquit.puluis paruoꝝ muriū siue vespertilionū:quod idem est.

Vnguentum de formicis ibidē.

℞.terre formicaꝝ cu3 ouis ⁊ toto.ȝ.iij.farine ordei ⁊ fabaꝝ an̄.ȝ.rosaꝝ.ȝ.ß.malue:mādragore an̄.ȝ.vi.coque rosas maluā ⁊ mādragorā in trib⁹libris aque vsq3 ad medietatē:⁊ cola:⁊ ꝯfice cū reliq̄s medicinis in mortario pulueriçatis addēdo tria albumina ouoꝝ ⁊ vtere.

¶ Istud vnguentum non est in vsu.

¶ Formica est aīal paruū oīb⁹notū:etiā formica aliqn̄ accipiť pro quadā egritudine:de q̄ Auic.in 4° can̄.in fen 3ª cap̄.de formica miliari ingt.formica est pustula:aut pustule q̄ egrediunť ⁊ faciūt accidere oꝑa purū:⁊ ambulāt:⁊ fortasse vlcerāt:⁊ fortasse resoluunť:⁊ tu iam sciuisti cām cuiusq3 illoꝝ:⁊ color gdē formice ad citrinitatē est decliuis: ⁊ est inflāmata cū suba verrucali ⁊ rotūda:⁊ ꝺm plurimū h3 radicē latā:nisi q̄dā sp̄ēs eius acrubaurod:⁊ est radicis parue q̄si sit pēdens:⁊ sentiť in oī formica sicut punctura formice ⁊c̄.Leonar.de p̄da palea:in cap̄.de formica ingt. formica dī esse pustula parua granata de cholera adusta denoīata sic tali noīe per formā coloris citrini:⁊ per quātitatē paruitatis:⁊ sil'itudinē illius aīalis apparet.s.in colore formice citrine:⁊ paruitate illius aīalis ⁊ punctione.

¶ Postq̄ dixi de formica que pustula vocať:nunc vō volo narrare de natura que inueniť in formica. nam Isido.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0137-8
DFG

inter minuta animalia computat ipsam. ⁊ inquit. formica dr̄ eo q̄ ferat micas farris: cuius solertia multa est. prouidet enim in futuꝝ: ⁊ preparat estate q̄ hieme comedat: in messe aūt eligit triticū: ordeū non tangit dum pluit: ⁊ sup frumētum totū eycit. dicūtur in ethiopia esse formice ad formā canis: q̄ harenas aureas pedibus eruunt: q̄s custodiunt ne auferant̄: captātesq̄ ad necem psequuntur.

¶ De vnguentis magistralibus.

Unguentū de adipibus magr̄ale qd̄ in vsu est. ℞: olei camomille: olei vio. aā. ℥. vi. butyri recētis adipis galline aā. lib. i. cere quātū sufficit.

Unguentum gr̄a dei. ℞. galbani: oppoponacis: viride eris: thuris: aristologie lōge masticis: myrre aā. ℥. i. armoniaci. ℥. ij. ʒ. ij. cere. ℥. viij. olei cōmunis: lythargiry aā. ℥. xviij. bdelly. ℥. ij. adamātis calamite: lapidis ematitis: idest sanguinaris aā. ʒ. i. cōficiātur ſm artē addendo. ʒ. vi. terebentine. ʒ. iiij. abiegy: ⁊ fiat in magdaleonibus: vt est notum.

¶ Istud vnguētū est in vsu gn̄aliter: veꝝ est q̄ sunt ex hominibus q̄ cōponunt ipm̄ ſm istam descriptionē: ⁊ sunt ex hoib⁹ qui cōponūt per aliā descriptionē ſm diuersitatē locoꝝ: qn̄ aūt h̄ facis ei⁹ color est tripliciter. Scias aūt q̄ hodierni chirugici laudant vnguētū gr̄a dei: ſm descriptionē Petri argillate: ⁊ illud vocat̄ vnguētū gratia dei. ppter herbam gratia dei: quā recipit de quo supra.

¶ Thus dicit̄ a vulgo incenso. Circa instans ait. olibanū idē est qd̄ thus. gūmi est cuiusdā arboris. iuxta alexādriā nascit̄ qd̄ alexādrinū dr̄: ⁊ est melius ⁊ purius: nascit̄ etiā iuxta damascum: ⁊ Damascenū dicit̄ qd̄ est albū purum: ⁊ inuenit̄ thus grossum q̄ thus masculū dicitur.

¶ Adamas. s. lapis adamas. Serap̄. in cap̄. de lapide adamas dicit: q̄ lapis adamas est mes fluminis in quo est lapis de mes: ⁊ est flumen ad qd̄ nunq̄ iuit aliquis nisi Alexander: ⁊ est in finibus corascen: ⁊ color eius approximat colori salis armoniaci: non est lapis magnes: vt q̄dā putauerunt. Simon Ianuensis ait. adamas lapis durissimus: inter preciosas gēmas cōputatus sex angulos habens ferruginei coloris: qd̄ multi mentiti sunt nō posse frangi nisi cum hircino sanguine: aut plūbo: qd̄ auri fabri experti negant. aliqn̄ adamas magnes vocatur: sed falso.

¶ Calamita. s. lapis calamita que a multis vulgari noie sic est vocata: sed apud Diasc. vocat̄ lapis magnes: ⁊ est lapis qui iuenit̄ circa littus occeani apud rogoditas: ⁊ in india ad inuētore sic vocatus. iste est lapis qui attrahit ferrū sicut est notū oibus. Auicē. in 2° can̄. ingt. magnes est lapis qui attrahit ferrū: cum ergo adurit̄ fit ematites: dant mihi admirationē verba Auic. dicētis q̄ qn̄ magnes adurit̄ fit ematites. s. lapis ematites: qd̄ ignoro: q2 lapis ematites est in colore rubeo: ⁊ magnes nigro: qd̄ nō cōuenit nisi forte vt arbitror acgreret illū colorē ex adustione.

¶ Abietinū est gūmi abietis: ⁊ est sicut terebētina: sed non est ita subtilis: vt est notū. Isido. in. c. de ppriis noib⁹ arborū ingt. abies dicta q̄ preceteris arborib⁹ lōge eat: ⁊ in excelsū promineat: de qua Virg. ait. Et casus abies visura marinos: q2 ex ea arbores nauiū fiunt. hāc q̄dā gallicū vocant ppter cādorē. Pet. de crescē. dicit. abies picea ⁊ arexes seu larices quasi eedem arbores sunt.

Unguentum stafisagriū. ℞. stafisagrie: saponis mollis aā. ℥. ij. assungie porcine. ℥. iij. argēti viui extincti. ℥. i. s. misce: ⁊ fiat vnguentum.

¶ Istud vnguētum est in vsu sub noie vnguēti stafisagrij: aut sub noie vnguenti pro piatellis: aut pro pediculis: aut pro soldatis: quod idem est.

¶ Stafisagria aūt ſm Serap̄. est granū capitis: ⁊ est dicta passula mōtana. Auic. i 2° can̄. ait. staphisagria est vua passula mōtana: ⁊ est granū capitis: in mōte libano iuenit̄ de eo plurimū: ⁊ est granū nigrū sic̄ cicer nigrū. circa instans inquit. stafisagria q̄ etiā caputpurgiū dr̄: semē ⁊ herba sibi noie appellant̄. dr̄ eniꝫ caputpurgiū: q2 caput purgat: m̄te est efficacie: semē vsui medicie cōpetit p decē ānos durat. Isido. stafisagria: h̄ est herba q̄nq3 digitoꝝ. hui⁹ semē ⁊c̄.

Unguentum optimū magnū de antera. ℞. antere. ʒ. vi. rosaꝝ rub. balaustiaꝝ: corticū granatoꝝ: gallaꝝ: nucis cypssi: gūmi ar̄. myrre: myrtilloꝝ: dragāti: terre sigil. coriādroꝝ pparatoꝝ: boliar. sandaloꝝ rub. aā. ʒ. iiij. sanguis draco. masticis: thuris: hypoquistidos aā. ʒ. iij. s. acatie sumach aā. ʒ. v. bdelly: spody: corallorū rub. aā. ʒ. ij. cāphore. ℈. i. copulaꝝ glādiū. ʒ. vi. charabe: seis plātaginis aā. ʒ. iiij. olei ros̄. lib. i. olei myrtilloꝝ: olei citonioꝝ: olei masti. aā. ℥. vi. misce: ⁊ fiat vnguētū ſm artē.

¶ Istud vnguētū est in vsu: sed sunt ex hoib⁹ qui cōponūt ipm̄ ſm istā descriptionē: ⁊ sunt ex hoib⁹ q̄ cōponunt ipm̄ p aliā: tn̄ ista descriptio apud hodiernos doctores multū est laudata: ⁊ sunt ex hoibus qui vocant hoc vnguētū constrictiuū: infra apparebit vna alia descriptio.

¶ Anthera aūt ſm cōem opionē est semē cuiusdā fructus q̄ dr̄ a vulgo gratacul. Io. angli. in. c. de fluxu vētris i febre ingt. anthera. i. semē rosaꝝ. idē dic̄ in. c. de cura flux⁹ sang. circa istās. anthera dr̄ flos rose: est aūt q̄dā qd̄ repit̄ iter rosas: ei⁹ fruct⁹ apud Auic. in 2° can̄. vocat̄ rub⁹: cui⁹ fruct⁹ est sic̄ oliua h̄ns iteri⁹ lanā. idē Serap̄. in. c. de rubo ingt. s3 rub⁹ canis est maior rubo satis. nā assimilat̄ in magnitudine sua arborib⁹: ⁊ folia ei⁹ sunt latiora folijs myrti: in ramis ei⁹ sunt spine dure: h3 florē albū: ⁊ fruct⁹ ei⁹ est oblōgus silis nucleo oliue: q̄ qn̄ maturauerit fit rube⁹: ⁊ h3 iteri⁹ silē lane q̄ qn̄ desiccat̄ auferit̄ qd̄ iterius est. ⁊ hec est plāta q̄ apud Dias. vocat̄ cinosbatus: in cui⁹ sūmitate nascit̄ q̄dā res silis spōgie: ⁊ i ea iterdū vermes iueniunt̄. ⁊ hec apud ignorātes spina alba seu bedeguard vocat̄.

Unguētū aliud de anthera. ℞. olei rosati. ℥. vi. cere: anthere aā. ℥. i. acatie. ʒ. iiij. sandaloꝝ rub. rosaꝝ rub. aā. ʒ. ij. boli ar̄. ʒ. i. misce: ⁊ fiat vnguentum.

Unguentum rubeū camphoratū. ℞. olei rosati lib. i. ⁊. ℥. viij. lythargi. ℥. ij. miny. ℥. iij. s. ceruse. ℥. i. s. thutie: camphore aā. ʒ. iij. cere. ℥. ij. in estate: ⁊ in hyeme. ℥. i. fiat vnguētū in mortario plumbeo cum pistello plūbeo: ⁊ sunt qui addunt chimolee. ʒ. vi.

¶ Istud vnguentum est in vsu: maxime apud chirugicos. dicit̄ aūt vnguentum rubeū camphoratū ad differentiā alterius descriptionis quod dicit̄ album.

¶ Camphora aūt apud Serap̄. ⁊ Auic. est gūmi arboris: vt dictū fuit: s3 ſm circa istās. cāphora est succ⁹ cuiusdā herbe q̄ in fine veris colligit̄: ⁊ terit̄: ⁊ succ⁹ ei⁹ exp̄mit̄ qd̄ feculētū est residet ⁊ abycit̄: qd̄ puꝝ est ⁊ liqdū retinet̄: ⁊ soli exponit̄ ⁊ desiccat̄: ⁊ reducit̄ in subam cāphore. Io. anglicus in cap̄. de sterilitate ait. silr cāphora frequēter odorata multū impedit erectionē: ⁊ ideo dicit̄ in versu cōi. Camphora per nares castrat odore mares.

Unguentum aliud de cāphora albū. ℞. olei rosati lib. i. cere noue albe. ℥. iij. ceruse. ℥. xij. albumina ouoꝝ numero. vi. in q̄bus dissolute sint. ʒ. ij. camphore cū aqua rosata: ⁊ fiat vnguētum ſm artem.

Unguentum pectorale. ℞. mucillaginis psilij: dragaganti: gūmi ar̄. seminis lini: fenugreci aā. ℥. i. pinguedinis galline: medulle vituli: butyri recētis loti cum aqua violarū aā. ℥. i. s. olei violati: olei amigdalarū dulcium aā. ℥. i. cere albe quātū sufficit: ⁊ fiat vnguentum molle pro pectore.

¶ Istud vnguentū est illud quo generaliter vtunt̄: veꝝ supra est posita vna alia descriptio: q̄ est ex auctē Bartholomei mōtagna.

mei mõtagna:sed nõ est idem.verꝫ est ꝙ hodierni aucto/
res laudant etiã illã:sed in vsu nõ est tantũ.hec descriptio
in partibus mediolanẽsibus est multũ in vsu.

Unguentum de lapacio.℞.olei violati.℥.vi.cere
virginis.℥.ij.succi lapacij in aceto
ĩfusi.℥.vi.ceruse:lythargirij añ.℥.ij.⁊.ʒ.ij.cãphore.ʒ.ij.mi/
sce:fiat vnguẽtũ:⁊ lauet cũ aqua solatri:⁊ optimũ est.

¶ Istud vnguẽtũ est in vsu:maxime ẽm istã descriptionẽ.
eius aũt descriptionẽ non repperi ab auctorib⁹.verꝫ est ꝙ
Petrus argillata in cap.de corrosionib⁹ capilloꝝ laudat
vnguentũ vnũ factũ de succo lapacij scriptum ab ipso:vt
ingt.infra in cap.de tinea.ego aũt vidi ꝑdictũ cap.totũ ⁊
ꝑdictũ vnguẽtũ nõ repperi:verꝫ est ꝙ ipse in illo cap.de/
scribit duo vnguẽta:⁊ in vtroqꝫ illoꝝ ĩgredit̃ succus lapa
cij:sed non habeo certitudinẽ si sint de lapacio:aut nõ:la/
paciũ aũt est rumex:qδ apud oẽs notum est.

Unguẽtũ pro stõcho qδ in vsu est.℞.masticis.℥.i.
aloes.℈.ij.gariofiloꝝ:cinnamomi:cala/
mi aro.añ.℈.iiij.aq̃ rose:⁊ vini citonioꝝ añ.ʒ.iij.olei ma/
sti.ʒ.iiij.cere q̃ꝫtũ suf.⁊ fiat vnguẽtũ:qδ est bonũ ⁊ exptũ.

Unguentum citrinum vsuale qδ in colorẽ citri/
num efficit̃.℞.terebẽ.olei cõis añ.
℥.vi.rase pini.℥.iiij.cere citrine.℥.iiij.ʒ.gũmi elemi.℥.ʒ.mi/
sce:⁊ fiat vnguentum ẽm artem.

Unguentum ad scabiẽ quo si plante pedũ ⁊ ma/
nuũ vngantur oẽm scabiem delet.
℞.olei laurini.℥.iij.thuris albi:cere munde añ.ʒ.ij.argẽti
viui mortificati:cũ saliua.℥.ij.pinguedinis porci mũdi.℥.
v.salis cõis triti.℥.viij.succi plãtaginis:⁊ fumi terre ad li/
bitũ oĩa misceant̃:⁊ fiat vnguẽtũ:⁊ est mirabile.

Unguentum mollitiuũ q̃ vtunt̃ veneti.℞.mu/
cillaginis altee:mucillagis fenugre
ci:mucillagis seis lini añ.℥.vi.lythargirij auri.lib.ij.terebẽ
tine medulle cruris vacce añ.℥.iij.cere.℥.iiij.ireos pulueri
çati:olei seis lini lib.ij.ʒ.misce:⁊ fiat vng^m in bona forma.

¶ Utilis tractat⁹ de vng^tis coadiuuãte vniuersi orbis ꝯdi/
tore feliciter explet⁹ ẽ.Seqt̃ nũc tractat⁹ de emplis sup an
tidotariũ.o.Mes.ac alioꝝ doctoꝝ ĩ sacra me^na scribẽtiũ.

EMplastrũ diaglon magnũ.℞.ly/
thargirij mundi triti ⁊
cribellati.℥.xij.olei irini.de ireos:⁊ camo
millini:⁊ anhetini añ.℥.viij.mucillaginis
seis lini:mucillaginis fenugreci:⁊ radicuꝫ
altee:⁊ mucillaginis ficuũ pinguiũ:mucil/
laginis passulaꝝ:⁊ succi ireos:⁊ succi squil
le:⁊ hyssopi humide:⁊ glutinis alchanac añ.ʒ.xij.ʒ.terebẽ/
tine.℥.ij.rasine pini:⁊ cere citrine añ.℥.ij.cõficiantur hoc
modo:lythargiriũ ⁊ suprascripta olea diu in mortario la/
pideo cum pistello ferreo conquassent̃ per spatiũ medie
hore:deinde bulliant sup ignẽ leuẽ cũ facilitate semp agi/
tando cũ spatula donec coagulet̃ totũ:tunc deponatur ab
igne ⁊ dimittat̃ infrigidari.deide.℞.mucillagines ac alia
⁊ simul iterꝫ bulliãt donec efficiat̃ ei⁹ forma dura:deinde
ab igne deponat̃:⁊ ponat̃ sup marmor:⁊ fiat ĩ magdaleo/
nibus.ingt.filius Zacharie acquirit̃ ei ex decoctione vt
descẽdat a mollitie:⁊ accedat ad spissitudinẽ vnguẽtoruꝫ:
⁊ liniat̃ in pãno:⁊ superponatur vbi oportet.

¶ Istud emplm̃ est in vsu:maxime ẽm istã descriptioneꝫ.
ipse aũt Mesue ĩtitulat hoc emplm̃ diaglon:ſꝫ ẽm Mo/
dernoꝝ opionẽ dꝫ dicere diachilõ.i.cõpositio fcã ex mu/
cillaginib⁹ ⁊ succis:⁊ pp̃ h̃ a multis dr̃ cerotũ de mucilla/
ginib⁹ sine gũmis:aut diaglon sine gũmis.⁊ sic si bñ legis
expõnes nr̃oꝝ doctoꝝ videbis ꝙ emplm̃ diaglõ magnũ:
⁊ cerotũ de mucillaginib⁹:⁊ vng^m diaglon sine gũmis idẽ
sũt:⁊ q nõ credit videat ĩ antido.Jo.Serap.qδ dic̃.vng^m
de mucillaginib⁹ ⁊ est diaglon.idẽ dic̃ Gẽtilis sup ʒ^m can.
Aui.magr̃ Petrus argil.in.c.de scroffulis:ponit vng^m dia/
glon:qδ idẽ est.⁊ ibi docet ipm cõficere cũ gũmis:de quo
infra supra est positũ vnguẽtũ de mucillaginib⁹ ex auct̃e
Bartholomei mõtag.qδ põt fieri ꝑ diaglon sine gũmis.
Scias aũt ꝙ gñaliter apothecarij:maxime apud nos faci/
unt empla in forma molli:⁊ cerota in forma dura:de quo
apothecarij neapolitani admirant̃:qꝛ ipsi faciunt ꝯrium.
nã emplastra faciũt in forma dura:⁊ cerota in forma mol
li.Leonardus de ꝑda palea.i cap.de vlcerib⁹ ꝓfundis po/
nit emplm̃ diafinicõ descriptione Alexãdri:ſꝫ dr̃ emplm̃
idest dura cõfectio:eadem est opinio Nicolai.

¶ Gluten alchanach siue alchamach siue alçanach qd sit
gñalr̃ ignorat̃ vere nunq̃ꝫ vidi nec audiui ab aliq̃ vidisse
auctorẽ auctẽticũ de eo mẽtionẽ facere.verꝫ ẽm ꝯsuetudi
nẽ apothecarioꝝ est colla pisciũ:qδ nõ nego nec affirmo.
certe in ptib⁹ Rome dcm̃ fuit mihi ꝙ in rei vitate glutẽ
alchanach est qdã viscus q repit̃ i arabia sup arborẽ asse
fetide:tñ de⁹ sit.Magr̃ Petrus argil.qui sepe ⁊ sepi⁹ vtit̃
isto vnguẽto qδ ipse describit i.c.allato.⁊ ibi loco glutinis
alchanach ponit viscũ cũ quo capiunt̃ aues:ſꝫ nos itelligi
mus viscũ q̃rcinũ:qδ ꝯuenit i isto casu:tñ ego nõ affirmo
qd sit:ſꝫ gñaliter loco ei⁹ ponit̃ colla pisciũ:ſꝫ itẽtio nr̃oꝝ
chirugicoꝝ viscus q̃rcin⁹ ẽt valet.Si aũt facere volueris
vng^m diaglon seu emplm̃ de mucillaginib⁹ cũ gũmis opꝫ
facere:vt docet magr̃ Petrus argillata.in cap.allato.vbi
sic ait.in fine descriptionis dicẽs.cõficiat̃ sic ipse Mesue
docet in antidotario.⁊ si cũ istis addat̃ bdelliũ serapinuꝫ
armoniacũ añ.℥.i.erit diaquilon gũmatũ sine cũ gũmis:tu
vo scias si ponas supra vnguẽtũ diaquilon sine gũmis:aut
cerotũ de mucillaginibus sine gũmis illas tres gũmas q̃s
nominaui:tunc erit diaquilon cum gũmis.

Emplastrum de granis lauri.℞.olibani:masti/
cis:myrre añ.℥.i.granoꝝ lauri.℥.
ij.cyperi:costi añ.℥.ʒ.mellis colati.q.s.ad aggregãdũ ⁊ ex/
tendat̃ in panno:⁊ calidũ supponat̃ vbi opꝫ.si aũt tripli/
cetur cyperꝫ:⁊ de stercore vaccaꝝ aut capraꝝ sicco ad põ/
dus oĩum inuenit̃ mirabile ad hydropisim.

¶ Istud emplm̃ est in vsu:tñ nõ valde.Petrus de crescẽ.
ingt.laurus est arbor satis magna:cuius frõdes sunt late
⁊ lõge:⁊ folia semp viridia ⁊ odorifera valde:q̃ arbor bac
cas fac̃:q̃ sunt fructus parui nigri:quoꝝ magnitudo est sic̃
auellane pue sup q̃s sunt cortices nigri subtiles q̃ cõpres/
sione frãgunt̃ in duas ptes:⁊ ille sũt q̃ cõpetũt medicine.

Emplastrum de gallia.℞.gallie muscate:squi/
nãti añ.ʒ.i.ʒ.ramich:sumach:aca/
tie hypoqstidos:laudani:gallaꝝ nõ ꝑforataꝝ:calami aro.
rosaꝝ ⁊ seminis eius:qδ anthera a multis modernis dici/
tur:sandaloꝝ alboꝝ ⁊ rubeoꝝ:masticis:xiloaloes.i.ligni
aloes:gario.spice.i.spice nardi:olibani:myrre:costi:cyperi
absinthij añ.ʒ.ij.fiat eoꝝ cõtritio bona:deide accipe succi
folioꝝ:myrre humide:folioꝝ lauri:aq̃ ros.⁊ vini pontici
añ.℥.i.ʒ.⁊ submerge in eis calefactis tortellaꝝ de seni.ʒ.
iij.dactyloꝝ siccoꝝ numero.xij.dimittant̃ ꝑ diẽ ⁊ nocteꝫ:
deinde terant̃:⁊ fiat sicut puluis:⁊ misceat̃ cuꝫ miue aro/
matice.i.cũ spẽbus.℥.iij.aut.iiij.gũmi assi.s.gũmi ar.ʒ.vij.
coquant̃ oĩa lento igne vsqꝫ ad spissitudinẽ mellis:deinde
aggrega cũ puluere reꝝ ⁊ tere diu in mortario:donec fiat
totuꝫ viscosum:deinde lini ex eo sup lamina ⁊ suffumiga
cum ligno aloes ⁊ epithimetur cum eo.

¶ Istud emplm̃ nõ est in vsu:dixerũt aũt ꝙ appellat̃ em/
plastrũ de gallia ꝓpter troc.de gallia q̃os recipit.Alij di/
xerunt ꝙ dr̃ de gallia:qꝛ in gallia ꝓuintia repertuꝫ fuit:⁊
vtunt̃ ipso.Bartholomeus montagna.in suo antidotario
hꝫ vnguẽtum de gallia muscata:qδ in vsu non est.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0139-2

¶ Ramich vo est quedam cõfectio facta ex varijs rebus et reducta ad formã trocisco℞:sicut apparuit supra.galla.s. galla asiana.galla℞ alie sunt pforate alie nõ:sed nõ pforate sunt magis laudate in medicinis q̃ pforate. Circa istãs ait.galla est fructus q̃rcus:q̃dã inueniť grossa et leuis et pforata que modicuz valet:alie reperiunť in asia et africa:et dicũtur asiane:qr parue sunt:et non perforate.que vo inter eas inueniuntur grossiores meliores sunt.

¶ Tortelle de seni.i.panis assu:siue panis biscotellus:et ei⁹ modũ ostẽdã ĩfra in ɔfectione empl'i diafinicõ. Uinũ põticũ.i.forte:naz põticus est sapor dict⁹ fortis:põt etiã dici ponticũ ab ĩsula q̃dã sic noiata:sed nõ est ad ppositũ.

Emplastruz relatũ ad andromachũ. ℞.sepi arietini: picis añ.ʒ. xviij. auripigmenti rubei et citrini:aluminis iameni.i.aluminis sciss::calcis nõ extincte añ.ʒ.xv.armoniaci.ʒ.ij.dissoluať armoniacũ cuz vino rubeo:et dissoluať ĩ igne:et dissoluať cũ eo olei lib.ij. et pulueriçanda pulueriçenť:et aggrega oia sil' fm decentẽ modũ pparationis ei⁹:et vtere vbi opz expãsuz in lamina.

¶ Istud emplastrum non est in vsu.

¶ Aurũpigmẽtũ latinũ nomẽ est ab aureo colore. Isido.in ca° de colorib⁹ iqt.arsenicũ qd latini ob colorẽ auripigmẽtũ vocãt:sine dubio aurũpigmentũ et arsenicũ eiusdẽ sunt generis:sic pz si legis cap.de arsenico apud Diasc. cũ cap. de auripigmẽto apd Serap.videbis q idẽ sunt. spẽs aũt arsenici vel auripigmẽti:fm Dia.sunt due.s.rubeũ et citrinũ:sz fm Auic.sunt tres.s.albũ citrinũ et rubeũ:de quo vide supra. Liber q vocať Bulchasis.in lib° p. docet modũ cõburẽdi et albificãdi auripigmẽtũ:et sublimãdi ipm:et cõburẽdi et vertẽdi citrinũ in rubeũ:et de sublimatione arsenici:et de mõ vertẽdi arsenicũ citrinũ in rubeũ.

Emplastrũ synapis mũde:descriptiõe Democriti. ℞.ficuũ sicca℞ piguiũ partẽ vnã: et infunde in aq̃ tepida per diẽ et noctẽ:tũc exp̃me fortiter vt nullus humor in eis remaneat:deide synapim tritã cuz aceto cũ eis misceas diligẽter diu cõmiscẽdo:et sit synapis pars vna:et ficuũ ps alia:si vehemẽtioris ṽtutis facere volueris pone de synapi ptes duas.si aũt min⁹ ex ficub⁹ partes tres:et ex synapi ptẽ vnã.qñ ãt applicať loco dimittať in eo:et auferať anteq̃ vulnereť locus:et pprie qñ solũ calefacere opz:et q̃nq3 dimittiť donec vulnereť:et pprie qñ pfunda℞ materie℞ exclusionẽ queris sicut in talibus.in defectu vo synapis squibale caprine ponanť pridie in aceto infuse:et est ad hydropisim et duritiẽ et dolorẽ splenis efficax.et q̃nq3 addiť in eis fimus colũba℞ agrestiũ:et radix enule:et semẽ nasturtij:et grana lauri:et cõfert ad frigidas et ventosas egritudines viscerũ et splenis et hydropisim et similia:et est expertũ ab antiq̃s medicis.

¶ Istud empl'm apud nos nõ est multuz in vsu. D. Rasis in lib° diuisionũ.i cap.de sciatica et dolore iuncture anche. hz ẽt h empl'm. Synapis aũt semẽ ẽ satı notũ. Columella in lib° de cultu horto℞ inqt. Seq3 lacessenti fletũ fractura synapis. hec apud arabes cardeldel dı̃. Serap.aũt in.c.de synapi ex auc̃te Dia.inqt.eligẽdũ est illud qd nõ est siccũ nimis neq3 extenuatũ hñs granũ grossuz:et qñ frãgiť est albũ interi⁹ et est humidũ.nã istud tale est nouũ bonũ.

¶ Squibale caprine apud auctores nõ inueniť cap. sub h noie:sed squibale apud grecos stercora sunt. vñ per squibalas caprinas intelligunť stercora capra℞:et sub isto vocabulo Auicen.et alij de eis loquuntur.

¶ Colũbi agrestes fm multo℞ sniam sunt columbi quos rustici fauacios dicũt:quo℞ ortus sunt in arborib⁹. D. Rasis in libro p afor. inquit. alchenebir.i.colũbe syluestres. Extimauerunt q̃dã q colũbus syluestris sit ille qui apud Auic.in 2° cañ.dı̃ guarescen:sed nõ est certum.

Emplastrum diafinicon descriptione Alexãdri ℞.dactylo℞ vicino℞ maturitati sine ossib⁹.ʒ.v.tortella℞ de seni.ʒ.i.citonio℞ et ppe carniũ eo℞ decocto℞ in vino stiptico.i.forti.ʒ.i.s.storacis.s.calamite:masticis:laudani añ.ʒ.iiij.acatie:succi agreste:floruz vua℞ agrestium:rosa℞:sandaloruz citrino℞:marchasite: ramich:myrre:xiloaloes añ.ʒ.iiij. cere.ʒ.iiij. olei ro.ʒ.xv. vini pontici quãtũ sufficit ad infundenduz infundenda:et cõfice ipsum fm artem:et lini ex eo super laminam:et cum xiloaloes suffumiga et superpone.

¶ Istud empl'm est multũ in vsu:maxime fm istã descriptionẽ que est de mente Alexãdri.ipse vo Mesue describit vnam aliam descriptionem:sed nõ est tante vtilitatis vt est ista:tamen infra apparebit.

¶ Tortelle de seni.i.panis assus:et ab aliq̃bus vocať panis açimus:et ab alijs biscotellus:et eius modus est multiplex fm diuersa loca.nã fm q̃sdã est panis biscoctus factus de flore farine de illa ẑra vel de illa regione que dı̃ seni. Joã. Matthe⁹ gradi.i.c.de fluxu vẽtris ĩ gñali iqt.huic q̃z addať panis biscoct⁹ de syria.sup.qñ itẽdim⁹ facẽ ɔfectionẽ ad modũ empl'i ad magis icorporãdũ.nã tal' panis sic biscoct⁹ ĩfundiť in vino vl' aceto:et cũ puluerib⁹ fcã expĩliõe reduciť ad formã empl'i:et talis panis biscoctus appellať tortelle de seni.et a Mesue ponunť ĩ empl'o diafiniconis: sine dubio tortelle de seni in empl'o diafiniconis itrant:sz ei⁹ modus nõ est:vt docet Joã. Matthe⁹ gradi: et ignorať qd sit. Guilel.placẽ.in troc.de vipis docet modũ faciendi: vt oñsuz fuit ibidẽ:tñ meli⁹ ĩfra ite℞ ostẽdã. Matthe⁹ ãt syluati.inqt.passime.i.tortelle panis açimi biscocte de seni.i.de terra hierusalẽ:qñ ibi arabes ipastant eas cum aq̃ decoctionis masticis passula℞:ve℞ sunt ex hoib⁹ qui solũ ipastãt cũ aq̃ ɔ̃coctionis masticis:sz nõ recte.nã hodierni maxime sapiẽtes impastãt vt dixi.et ei⁹ modus est q accipiať farine frumẽti purgate a furfure q̃̃titas quã volueris:et ĩpasteť ea cũ aq̃ ɔ̃coctionis masticis et passula℞ q̃̃tũ opz.et fiat ex eis panis ĩ forma panis q mãducať:et decoq̃ in furno tãtũ q in colore efficiať niger:et q facili⁹ terať:et postea vtere vbi opz. Isido.panis açimus est panis nõ fermẽtatus.nã açimus est sine fermẽto sincerus acriçimus leuiter fermẽtat⁹:q̃si acroaçim⁹. Flores vue agrestis sunt flores lãbrusce.et hec est quã Dias.enanchiũ vocat. Mattheus sylua.in.c.de enantio iqt.ex auc̃te Dias. Enãtiũ flos est vitis agrestis q̃ cũ fecerit flores colligẽdi sunt et desiccandi:et alio noie vocať vitis:flores ei⁹ optime redolent:et siccanť in vmbra:et in testa reponẽdi sunt:meli⁹ nasciť in syria.idez in lr̃a ait.inantuz.i.flos lãbrusce:et est flos vitis agrestis.idẽ dicit in lr̃a massatis:marchasita est lapis qui ab aliq̃b⁹ vocať luminaris:eo q pcussus ferro ignẽ emittit.dñs Mesue in cap.de lapide stellato de ipso loq̃tur:et hic est lapis qui a Dia.vocať lapis pyrrites.et dı̃ a pyr qd est ignis:qr percussus ferro ignem emittit.

Emplastruz diafinicon confortatiuũ stomachi. Prius fiat cerotũ cuz cere.ʒ.ij.olei rosa.olei nardini añ.ʒ.iiij.deinde. ℞.dactylo℞ sicco℞ numero.xl.tortellaruz de seni.i.panis vsti.ʒ.v.deinde funde biduo in vino odorifero:et accipe carniuz citonio℞ decocto℞ in vino.ʒ.viij.et tere cũ dactylis cõtritione vltima:et misceanť cũ ceroto:et ɔtundanť in mortario donec aggregenť:deide pyce sup ea masticis:olibani:absinthij romani sicci añ.ʒ.ij.s.ligni aloes:macis:myrre aloes:spice:acatie:gallie:ramic:calami aro.añ.ʒ.i.laudani.ʒ.ij.et ite℞ conteranť donec pmisceanť:deide lini sup lamina ex eo:et suffumiga cũ xiloaloes:et pone sup stõchuz et epar et viscera. de meliori aũt operatione est vt mastix et laudanũ cũ cera et oleis misceanť.et sic cum ceteris empl'm fiat.

¶ Istud

¶ Istud emplm est in vsu: sed nõ tãtũ vt predictũ: qd dicit esse ex descriptiõe Alexãdri. dr autẽ emplm diafinicon. i. de dactylis. spẽs aũt dactylo℞ fm moderno℞ opinionem due sunt. s. domestici ⁊ syluestres: domestici autez sunt fructus ex palmis domesticis: ⁊ isti sunt noti. syluestres vo sũt dactyli dicti acetosi: ⁊ isti sunt tamarindi: vt allegat dominus Mesue in cap. de tamarindis. eius arbor a multis alcori vocat. vnde Joan. Serap. in cap. de debilitate epatis ingt. oleũ de calcala. i. oleum de floribus dactylorum.

Emplastrum filij Zacharie. ℞. cere citrie. ʒ. ij. medulle cruris vacce: adipis galline: mucillaginis: seminis lini aã. ʒ. ij. olei de lino quãtum sufficit. si aũt fortius facere volueris adde mucillaginis altee: ⁊ mucillaginis fenugreci ptes ꝯueniẽtes: ⁊ pro oleo de lino ponatur oleum de cheiri citrina. i. de viola citrina vel vtrunqz: ⁊ si adhuc fortius facere volueris adde hyssopi humide: ⁊ glutinis danabam quãtũ de vna mucillaginuz: ⁊ miraberis effectum ad ea que diximus.

¶ Istud emplm apud medicos Papiẽses nõ est multũ in vsu: imo est in vsu apud medicos Mediolanẽses: qr i ipo inuenit vtus mirabilis. nã lenit duritiẽ nodositatũ ⁊ iuncturarũ: ⁊ multa alia opatur. ¶ Glutẽ aũt danabã vel çanach. de ipso vide in emplastro diachilon supra.

Emplastrum de allijs: descriptione Alexandri ℞. spica℞ allij mũdatarum. ʒ. ij. ß. storacis: aloes boni: bdellij aã. ʒ. ij. terebẽtie. ʒ. iij. assungie porcine recẽtis: adipis anseris aã. ʒ. v. masticis: olibani aã. ʒ. i. ß. euforbij. ʒ. i. croci. ʒ. ß. cere citrine. ʒ. xij. olei nardini. i. de spica nardi: ⁊ vini odoriferi aã. quãtũ sufficit.

¶ Istud emplm nõ est in vsu. Alliũ aũt dr q oleat: maxie alliũ domesticũ: ⁊ est illud qd itellr qñ simplr ponit: ⁊ est aliud alliũ qd agreste vocat: ⁊ istud appellat scordeon seu tyriaca rustico℞. Serap. in ca. de allio. ex auctẽ Dias. ingt. alliũ aliud ẽ domesticũ ⁊ aliud agreste: ⁊ ẽ qddã ex eo qd iuenit i babylõia qd nõ ẽ diuisuz i dẽtib9 ⁊c̃. Columella in lib9 de cultu horto℞ ingt. allia q̃ ifractis spicis ⁊ olẽtia ⁊c̃.

Emplastrum relatũ ad Aristarcũ. ℞. cere citrine. ʒ. i. terebẽtine. ʒ. vi. assũgie porcine recentis: adipis anseris: medulle cruris vacce aã. ʒ. iij. bdellij: myrre: olibãi: storacis: oppoponacis: aloes: masticis aã. ʒ. i. ß. armoniaci. ʒ. ij. colofonie. i. picis gre. ʒ. vij. alumis. s. alumis qd a vulgo de pluma vocat. ʒ. i. spice. ʒ. vi. folij. i. malabatri: pone macẽ loco ei9: calami aro. euforbij: grano℞ lauri aã. ʒ. vij. olei balsami lib. i. olei nardini ⁊ vini odoriferi. q. s. cõfice sicut sepe narrauimus ⁊ vtere.

¶ Istud emplm apud medicos Papienses nõ est multuz vsuale: sed apud medicos Mediolanẽses magis.

Emplastrum de melliloto. ℞. mellilori. ʒ. vi. florũ camomil. fenugr. grãorũ lauri: radicũ altee ⁊ absinthij aã. ʒ. ij. seis apij: cordumẽi: ireos: cypi: ameos: anisi. i. seis feniculi romani: spice: cassie aã. ʒ. i. ß. sansuci. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. x. storacis: bdellij aã. ʒ. v. terebẽtine. ʒ. i. ß. ficuũ piguiũ nũero. xij. sepi caprini: resine aã. ʒ. ij. ß. cere. ʒ. vi. olei sansucini: ⁊ olei de spica. q. s. aque decoctionis fenugreci ⁊ camomille ⁊ melliloti. q. s. ad ifundendũ ifusiõe diligẽti misceãt ⁊ cõficiant: ⁊ epithimet cũ eo.

¶ Istud emplm est in vsu apud oẽs maxime fz istã descriptionẽ: qr iuenit in ipso mirabile iuuamentũ ad oẽm duritiẽ que est in stõcho ⁊ ad multa alia. Bartho. mõtagna. i suis cõsilijs in ꝯsilio de idigestione hz hãc descriptionẽ: sz nõ est oino similis nec vsualis. Jo. ꝯcoregius in ca. de spasmo ⁊ thetano ⁊ cuçeç ponit emplm etiã mollitiuũ compe tenter est emplm de melliloto. ponit a Mesue in suo antidotario: ⁊ sic ista descriptio Mesue ẽ nobilior alijs. Melliotũ aũt est nomẽ cõpositũ a meli ⁊ lothos qd ẽ trifoliũ. vñ mellilotũ iter spẽs trifolij enumerat: qdã sertulaz campanã vocãt: eo q serto antiq coronabãtur: ⁊ ppter id vocatur ẽt corona regia. Serap. in cap. de melliloto ex auctoritate Isaac eben amrã ingt. elchilelmelich est herba q̃ habet folia rotunda viridia ⁊ ramuli eius sunt subtiles multum: ⁊ folia rara ⁊ fructus hñs vaginas subtiles rotundas sicut virge puero℞ paruulorum: ⁊ sunt in eis grana pauca glauci coloris rotũda maiora granis synapis: ⁊ qd de ipsa administrat sunt ille vagine cũ eo qd est in eis ex granis. miror q hodierni generalr ista herba nõ vtuntur nisi floribus ⁊ non seminib9 vt vult Isaac: ⁊ Auerrois in 5° colliget ait. alchelilacmelec. i. mellilotum vel corona regia. Circainstãs ait. mellilotũ herba est: cuius semen simili nomine appellat corona regia: semina cum ipsis cornibus colliguntur: per quatuor annos seruat: semẽ cuz cortice in medicinis ponit. ob qd miror vt dictũ fuit: qr apothecarij id nõ faciunt. hec aũt herba apud nos in ciuitatibus inuenit cum flore croceo boni odoris vt est notum.

¶ Cordumeni. i. carui agreste: ⁊ alio nomie a romanis charda vocat: sed apud nos cheisim campestre dicit.

¶ Sansucus fm Dias. a siculis amaracus nominat. herba est ramosa. multas virgas sup terrã spãsas hñs cum folijs paruis ⁊ rotũdis nõ dissimilib9 nepte. i. calamento montano: ⁊ hec est herba q̃ a nobis maiorana vocat q̃ nota est.

Mixtura ad vulnera sananda. ℞. gariofilate: radicum arthemisie: pimpinelle: camomille: pẽtafilonis: viola℞: herbe vẽti: caulis rubei: canapis renate: oiuz aã. M. i. rubee quãtũ de oib9. hec oia bulliãt in vino vsqz ad medietatẽ. postea cola ⁊ colature adde tertiaz partẽ mellis: ⁊ cũ eo bulliat: deide cola ⁊ vsui reserua.

¶ Gariofilata herba est similis agrimonie: cui9 radix odorem gariofilorum refert. hec apud nos iuxta fossos inuenitur: ⁊ a multis sanamunda vocat: ⁊ apud herbaticos dicitur pes leporinus: quod falsum est.

¶ Herba venti. s. herba venti maior q̃ paritaria vocat. minor aũt vocat ꝯsolida minor: vt dictũ fuit supra in vnguẽto martiaton. paritaria aũt apud Aui. in 2° caũ. vocat herba vitri: sed apud Diasc. vocat alsinen aut parthemon qd falsuz est: qr parthemon apud ipz est herba q̃ a modernis vchuẽ vocat: ⁊ apud Serap. mtricaria: ⁊ sic si legis cap. de pthemon apud Dia. cũ cap. de mtricaria apud Sera. videbis q idez est. g̃ pthemon nõ est pitaria. hec pitaria apud nos nascit in tectis: ⁊ vocant eã rustici veraghiũ.

¶ Caules rubei sunt caules sic nominati: quia eorum color rubeus est: in ortis inueniuntur: quorum folia ⁊ stipites rubrum habent colorem.

¶ Canapis renata. i. syluestris: ⁊ fm quosdaz iste textus est corruptus: qr dz dicere canapis syluestris aut sũmitates canapis. Dynus aũt florẽtinus in suo antidotario hz eandez mixturã: ⁊ loco eius hz summitates canapis.

¶ Rubea. s. rubea tincto℞: de qua diximus supra.

Emplastrum apostolicõ fm Nicolaũ in suo antidotario. ℞. lythargirij. ʒ. vi. cereru. colofonie. i. picis gre. aã. ʒ. ij. ppolei: visci q̃rcini aã. ʒ. i. armoniaci: lapidis calaminaris aã. ʒ. vi. masticis: olibani: mũmie aã. ʒ. i. terebentine: galbani: bdellij: myrre: calcecumenõ: sarcocolle: lepidos calcis: diptami: aristologie lõge: prassij viridis: oppoponacis aã. ʒ. ij. cõficit sic: galbanũ: armoniacũ ⁊ oppoponacũ aliq̃tulũ ꝯtusa ponãt i vino vna nocte: ita vt hñ coopiant ⁊ mane bulliãt donec liquefiãt: ⁊ p captiã colent: ⁊ ite℞ bulliãt ad ꝯsũptionẽ vini: deide lythargiriũ i subtilissimũ puluerẽ redactũ cũ sufficiẽti oleo in caldario distẽpet: ⁊ sup ignẽ mittat: ⁊ cũ spatula agitando tãdiu bulliat donec suppositũ lapidi i modũ cere ispisset: ⁊ statim addat cera: qua liq̃facta addat colofonie. po

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0141-9
DFG

stea addaᷓ mastix:olibanũ:⁊ myrra:⁊ facto īteruallo pona
tur bdelliũ ⁊ viscus quercinꝰ liq̄facto visco ponaᷓ terebē
tina:ea liq̄facta ponaᷓ caldariũ in terra:⁊ tūc gūme in ip̄o
caldario paulatī ponanᷓ:iteꝝ sup ignē ponanᷓ ⁊ cū spatu
la agitādo aliq̄tulū dimittanᷓ bullire.postea addaᷓ sarco
colla:deide lapis calaminaris:facto interuallo ponaᷓ flos
eris ⁊ lapidos calcis.post hec calcucecumenō semp cum
spatula agitādo:donec aliquātulū rubere icẽperit:ad vlti
mū diptamū ⁊ aristologia rotunda:deide īfundanᷓ in aq̄
frida:⁊ ab aq̄ abstractū manibꝰ exp̄mēdo ⁊ malaxando
ita tractēᷓ vt tota aq̄ īde exeat:⁊ inūctis manibꝰ oleo lau
rino magdaleones informentur:⁊ vsui reseruentur.

¶ Emplīm dī dura cōfectio.apostolicon.i.suppositū vel
supra missū īterpretaᷓ.Gilibertus de anglia.in ca.de vul
nerībꝰ in p̄tibus īteriorībꝰ hꝫ vnā aliam descriptionē que
eadem est:hoc emplastrum est in vsu.

¶ Propoleū vel p̄poleos ſm cōpositorē est fauus siue ce
ra.Gilibertus ibidē dic̄.ꝙ p̄poleos est cera alba:ſꝫ hoc nō
approbaᷓ a sapiētibꝰ.nā p̄poleos est sordicies aluecariorū
apum q̄ vocaᷓ mum:qd̄ pꝫ p Dias.q de cera p̄polei singu
lare facit cap̄.⁊ inq̄t.qd̄ vtilis est ruffa:⁊ odorata sicut sto
rax:⁊ mollis nō valde:quā manibꝰ si volueris duces vt sto
racē.hec vꝛē cera q̄ apud Aui.in 2° cañ.vocaᷓ mum:vbi
sic inq̄t.ꝙ mum purū est parietes domoꝝ apum:in qbꝰ fa
ciūt oua ⁊ pullos:⁊ adducūt eis mel:⁊ mum q̄dē nigrū est
sordes fenestrarū itrinsecaꝝ ⁊ forinsecaꝝ. Auerrois in 5°
collᷓ.ait.alume.i.cera citrina.Serap̄.in cap̄.de cera:de ip̄o
mum loq̄tur:⁊ inq̄t ex auc̄te Dias.sed mum est sup̄fluitas
⁊ sordes quā apes p̄ycīūt ex domicilia sua:⁊ repiᷓ i aluea
rys:⁊ melius ex mum est illud qd̄ est rubei coloris:odoris
boni simile storaci nō dure substātie:sed pōt malaxari si
cut storax:hec est sordes vasoꝝ apum que inueniᷓ in orfi
cys aluearioꝝum ipsarum apum:⁊ hanc vidi ponere in di
cto emplastro non inconuenienter.nam emplastrū ex ea
redditur atractiuum:vt vult compositor.

¶ Uiscus quercinus lachrymū est arboris lene:⁊ viridis
coloris:intus obruffum ⁊ nihil asperum hñs:supra de ip̄o
melius ostensum fuit in vnguento quercino.

¶ Lapis calaminaris ſm cōpositorē est lapis magnes.Gi
libertus ibidē dic̄.lapidis calaminaris.i.calamite q̄ apud
modernos ignoraᷓ cōiter:q2 lapis calamiaris nō est lapis
calamite.i.magnes:imo lapis calaminaris ē lapis q a vul
go calamina dī:quo tingiᷓ es.in antidotario vō vniuersali
in eodē emplastro est positū giro.i.lapis calaminaris:la
pis vō calamite est lapis qui attrahit ferrū.ſm intētionē
Simonis ianuēsis:lapis calaminaris est sp̄es tutie:sicut
apparet in cap̄.de cadimia:⁊ apud nos est notum ꝙ lapis
calaminaris:⁊ lapis calamite idem non sunt.

¶ Calcucecumenon.i.es vstum.Gilibertus ibidē dicit.cal
cecumenon.i.eris vsti.Dias.in cap̄.de ere vsto dicit.ꝙ aly
calcucecumenon vocant:⁊ sic est.

¶ Lapidos calcis vel lapidos calcu.i.squāma eris.inueni
tur aūt in aliq̄bus descriptionibꝰ istius emplastri scriptū
lapis calcis:ſꝫ dꝫ dicere lapidos calcis:q2 Gilibertꝰ ibidē
dicit.lepidos calcis.i.batiture eris.Diasc.in cap̄.de lepida
dic̄ bona ē q̄ ex acutis ciprinis fit:q̄ ⁊ patia dī aut elitis nu
gar q̄ ex tenero cramine fit.hec apud arabes tubel vocaᷓ
seu squāma seu batiture eris:seu cuiusq3 metalli:circa in
stans dic̄.ferri ferrugo ⁊ squāma ferri eiusdē sunt vtutis.
idē dicit Mattheus syluaticus:tñ aliud est erugo aliud fe
rugo:⁊ aliud squāma vel scoria.nā squāma vel scoria est il
lud latū vel tenue qd̄ euolat p p̄cussionē a ferro:ferugo est
que per excoctionē liquescit a ferro:alia vide ibi.

¶ Prassiū viride ſm cōpositorē est flos eris.prassiū aūt
albū est marubiū:flos aūt eris apud multos ē viride eris:
ſꝫ ſm Simonē ianuen.aliud est viride eris.aliud est flos
eris.veꝝ hodie pro floꝛe eris viride eris poniᷓ.iueniᷓ aūt
in antido.Jo.Serap̄.vnguētū de çiniar.i.viride eris.Aui.
in 5° cañ.hꝫ vnguētū de floꝛe eris:qd̄ idē est.q̄ flos eris ⁊
viride eris idē sunt.vt ostēsū fuit supra.veꝝ est ꝙ Sera.
in libro de aggregatōe simpliciū.facit ca.de çiniar.i.erugi
ne eris siue viridis eris:⁊ aliō ca.fac̄ de ere:⁊ q̄ ex eo fiūt.
Et ibi docet modū faciēdi florē eris:⁊ inq̄t.flos eris fit ſꝫ
hūc modū:qñ liquefit es in botis metalloꝝ ⁊ extrahiᷓ a
climia.⁊ est in botis aliquantulū terre incēse de subtus in
fundo:⁊ es purificatū dimittiᷓ currere in loco vbi colaᷓ.
tūc purificatores eius p̄ycīūt sup ip̄m aquā dulcē donec
coaguleᷓ:⁊ faciūt hoc donec ifrigideᷓ:⁊ est aqua clara:ex
hoc ergo qd̄ accidit eri ex aggregatione partiū adinuicem
fit h̄ substātia:⁊ est flos eris.alia vide ibi.

Emplastrum

oxicroceū ibidem.℞.croci:picis naualis:colofonie:cere añ.℥.iij.te
rebētine:galbani:armoniaci:myrre:olibani:masticis añ.℥.
i.⁊.ʒ.iij.fiat aūt hoc mō.galbanū ⁊ armoniacū cōtusa i suf
ficiēti aceto ponātur p noctē:⁊ mane ponātur ad ignē vsq3
ad liquefactionē ⁊ liquefacta coleñᷓ per catiā paruā:⁊ co
quātur iteꝝ vt aliquātulū cōsumaᷓ.tunc addaᷓ pix naua
lis bene colata.liquefacta pice adde cerā:⁊ ea liq̄facta ad
datur colofonia ⁊ terebētina iteruallo facto ponaᷓ mastix
olibanū ⁊ myrra:⁊ semp cū spatula agitādo:ad vltimū cū
fuerit bene coctū in aqua frigida infundantur:⁊ ab aqua
extracta manibus exprimanᷓ vt aq̄ inde exeat ⁊ sup mar
mor inunctum oleo laurino cum puluere croci supposito
malaxeᷓ:⁊ factis magdaleonibꝰ vsui recondatur.

¶ Istud emplīm est i vsu:⁊ maxie ſm istā descriptionē.dī
aūt oxicroceū ab oxi qd̄ est acetū:⁊ croceū a croco dī:va
let p̄prie ad fracturā ossium ⁊ ad dolorē coꝝ ⁊ ad multa
alia.Gilibertus de anglia in ca° de vulneribꝰ in p̄tibꝰ inte
rioribus hꝫ vnā aliā descriptionē que idē est. Bartholo
meus mōtagna.in suo antidotario hꝫ vnā aliā:ſꝫ nō est si
milis huic nec in vsu est.crocus aūt de quo intelligitur est
crocus orientalis seu cōis q a vulgo çaffrā dī. Papias ait.
crocus dī ab oppido cilicie qd̄ vocaᷓ coricium.

Emplastrum

de caseo ſꝫ Rasim in lib° de egritudinibꝰ iūcturaꝝ:i ca° de cura p
pria lapideitatis.℞.caseū antiquū lōgi t̄pis:⁊ nasturtiū ⁊
puluericā sil.postea accipe pedes porci antiq̄ salsi ⁊ coq̄:⁊
cū illa aq̄ accipe nasturtiū ⁊ misce caseū ⁊ fac emplīm sup
iuncturas lapideas:⁊ rumpeᷓ cutis ⁊ exibit ventositas oīs
⁊ sic patiēs sanabiᷓ:⁊ expertus sum illud sepe.

¶ Istud emplīm nō est in vsu.Caseus ſm Auic.in 2° cano.
qñq3 fit ex lacte qñq3 ex sero:⁊ est ille q noiaᷓ recocta nā:
recens vō est frigidus ⁊ humidus in 3° ⁊ salitus antiquus
est calidus ⁊ siccus in eo.Isidorus in ca.de escis ait.caseus
vocatur:ꝙ careat sero quasi carenum.

Emplastrum

mirabile relatū ad andromacum ſm Aui.in suo antido.℞.granoꝝ
que inueniunᷓ in fructu plante que dī aumeli:baurach ru
bei.i.salis rubei:salis armoniaci:aristologie cretice:⁊ radi
cis cucumeris asinini:⁊ gūmi albotin oīum añ.auř.xx.pi
peris:⁊ macropiperis:armoniaci:⁊ amomi:⁊ xilobalsami
añ.auř.x.thuris masculi:⁊ myrre:⁊ resine sicce:⁊ aldabac
frigide añ.auř.x.lactis arboris mori auř.P.cere.auř.xxx.⁊
adipis capre auř.xv.amurce olei de lilio quātū sufficit ad
cōficiēdum medicinā.terātur medicine sicce ⁊ fricenᷓ ēt
⁊ inungat qui fricat eas manus suas ex amurca olei de li
lio.ita vt cū permixta fuerint oīa bene reponātur ⁊ reser
uenᷓ:⁊ cū necesse fuerit vti eo ad auferendā laxitudinem.
tunc sumaᷓ de eo.℥.iij.⁊ adipis anatis.℥.iij.⁊ olei de alcāna
℥.iij.⁊ permisceātur ⁊ administretur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0142-5
DFG

¶ Istud empl'm nõ est ĩ vsu. hic Aui. dicit. ℞. granorũ que inueniunt in fructu plãte q̃ dr aumeli: sz nõ dicit q̃ planta sit. verꝫ ipse ĩ 2° cañ. de ea capm fac dicẽs. q̄ aumeli est oleũ dulce valde spissũz sic mel: ⁊ spissius eo exbit ex crure arboris q̃ est in terra murçie dulcis: ⁊ fit ex eo oleũ: ⁊ cuz eo admiscet ẽt oleũ de flore ei⁹: ⁊ noiatur aumel ⁊ oleũ mellis: ⁊ melius ex eo est qđ est magis clarum ⁊ spissuz: ⁊ antiquius ⁊c. neqz ꝑ id cognoui qd sit. Isido. igt. oleamella nascit ĩ palmaria syrie ciuitate ex eo ita appellata: q̄ ex trunco oleũ defluat in crassitudine mellis saporis suauis.

¶ Aldabach siue dabach est viscus q̃rcinus: sic appet apud Sera. in cap. de visco. Idẽ dicit Aui. in suis synonymis.

¶ Amurca olei de lilio. i. fex olei de lilio. Diasc. ingt. amurca fex est olei nigra ⁊ aquosa cũ ꝓmit: q̃ cog solet ad mellis spissitudinẽ: ⁊ sic vetustatẽ accepit. Leonardus de preda palea. in cap. de cura scroffulaꝝ ingt. amurca olei antiqui. i. fex olei. Item Ioã. anglicus. in cap. de paralesi. dicit: fex olei oliuarum que vocatur amurca. Serap. in cap° de oliuis dicit. amurca olei quando coquitur in vase eris cabrusci quousqz ingrossetur: ⁊ fiat sicut mel.

¶ Oleũ de alcãna. i. oleũ de ciprino: vñ oleum de alcãna. i. oleum ciprinũ: ⁊ modus eius infra apparebit.

Emplastrum aureũ ſm eũdẽ ĩ lib° 4°. ĩ fen. 4°. in ca. de curatiõe eoꝝ q̃ sũt difficilis cõsolidationis: ⁊ alioꝝ q̃ sunt ĩ vltio malitie. ℞. merdasengi: aurei boni: eminã vnã: cere: ⁊ radicis almeçereõ añ. aur. xxxvi. floris eris: aur. xviij. limature auri trite: limature almerdasengi añ. aur. xl. olei antiq lib. iij. ponãt sup ipz in ꝓmis merdasengi: ⁊ aurũ: ⁊ flos eris: deide reliq̃ medicine: ⁊ iterꝝ sumat ostracũ furnoꝝ: ⁊ cinis venaꝝ: ⁊ plũbum cõbustũ ablutũ: ⁊ fiat ex eis empl'm cũ oleo myrtio: ⁊ opz vt sit illud oleũ ĩspissatũ cũ merdasengi. vbi gra. ℥. i. ⁊ aceti acuti: in triplo ipsius: ⁊ ex oleo: aut oleo myrtino: aut oleo anbeti. ℥. i. moueant cuz facilitate donec resoluat merdasengi: ⁊ ĩspisset: ⁊ nõ adhratur: ⁊ aliereuati de eis cortices eris: ⁊ flos eris: ⁊ calx abluta sine exqsitiõe fiat ex eis puluis: ⁊ añcedat ⁊ liniat ea cũ melle: deĩde puluerizet super hunc puluerẽ ɔtritũ eris ptes. ij. cere. x. dissoluant digitis in sole: ⁊ administret: aut ceruse ⁊ alumis añ. ptes. viij. corticũ eris: salis gẽme: thuris: floris eris: corticũ granatorum oium añ. ptes. ij. calcis ptẽ. i. cere ptes. x. olei myrtini q̃tuz sufficit: ⁊ iterꝝ merdasengi olei añ. lib. i. gallaꝝ nõ ꝑforatarũ: aristologie añ. ℥. i. armoniaci. ℥. i. minuti thuris. ℥. ij. fiat ex eis linimẽtũ sup ignẽ: ⁊ moueat cũ radice canne.

¶ Istud empl'm nõ est in vsu: dicit aũt empl'm aureuz ab auro: eo q̄ limatura auri ingredit: nõ dicit aũt a lytbargirio auri: vt quidã crediderũt: aurũ aũt iter metalla est positum. Pli. ait. aurũ effeso inest argentũ vario põdere alibi dena alibi octaua parte: in vno tñ gallie metallo qđ vocant albucrarense tricesimasexta portio iuenit: vbicunqz vna argẽti portio est: electrũ vocat ⁊c. electrũ ẽt vocat succinum. i. chacbabre: circa instans ait. aurum tẽperatius est alijs metallis aurum de vena terre fit per decoctionẽ: ⁊ in decoctione id qđ supfluuz est ab auro sepatur ⁊ cathimia seu spuma auri vocat. Serap. in cap. de auro ingt. limatura auri cõfert cardiace melãcholice. ĩfra ait. ⁊ dixerũt antiqui: quãdo accipitur anulus aureus aut argenteus: ⁊ ponitur in igne: ⁊ cauteriçant cũ eo ale columbarũ veniunt cito: ⁊ libẽtẽr ad turrim suã: ⁊ nõ separantur ab ea.

¶ Merdasengi aureũ. i. lytbargirũ aureum. nã merdasengi. apud Auerroim in quinto coll. est lytbargiriũ. idẽ dicit Ioã. anglicus. in ca. de vlcerib⁹ ⁊ vulnerib⁹ nasi. inde merdasengi aureum. i. lytbargiriuz aureuz. infra in isto emplastro hz almerdasengi: credo q̄ sit lytbargirium argenti.

¶ Almeçereon. i. meçereon.

Emplastrum de violis ſm Bartho. montagnanã in suo antido. ℞. violaꝝ siccarũ. ʒ. vi. rosaꝝ. ʒ. ij. ß. spice masticis añ. ʒ. i. ß. floꝝ camomille. i. bebonigi ⁊ mellilotti. i. corone regie: farie ordei: seis altee añ. ʒ. x. farine seis lini. ℥. i. squinãti: cypi: calami aro. añ. ʒ. i. fiat empl'm cũ aqua cõi qđ applicet omni die semel.

Emplastrum de eupatorio. ibidem. ℞. eupatorij. M. ij. camomille: mellilotti añ. M. ß. cypi: masticis: sq̄nãti: spice añ. ʒ. i. sandali al. ⁊ rubei: calami aro. absinthij añ. ℈. ij. spodij. ℈. i. mucillaginis altee. ℥. iij. olei de mastice: de spica: farine ordei añ. ℥. ij. aceti parũ: ⁊ fiat empl'm cũ decoctione eupatorij.

¶ Istud empl'm nõ ẽ ĩ vsu. Eupatoriũ ãt ẽ herba q̃ apđ arabes gafit vocat. ſz vo circa istãs eupatoriũ est saluia agrestis: qđ nõ ẽ: vt ostẽsuz fuit supra: in ɔfectiõe de eupatorio.

Emplastrum visuale pro crepatis. ibidez. ℞. picis naualis. i. visualis. ℥. iiij. lytbargirij: armoniaci: galbãi: masticis añ. ℥. ij. cere albe ⁊ rubee: colofonie. i. picis gre. aloes: aristologie lõge ⁊ rotũde añ. ℥. iij. visci quercini boli ar. añ. ℥. vi. gipsi: myrre: thuris añ. ℥. ß. glutis albotin loti cũ aceto. ℥. iij. lũbricoꝝ terrestrium. ℥. iiij. radicis cõsolide maioris ⁊ minoris añ. ℥. ß. mumie: sanguinis draco. bdellij añ. ℥. i. pellis arietine a pilis mũdate ⁊ frustatiz incise partẽ vnã sanguis hũani lib. i. ⁊ cõficit sic. builliat pellis ĩ aq̃ quousqz sit liquefacta: postea supra addant ꝑdicte glutinis scriptoꝝ: glutinis caprini: glutinis piscium añ. ℥. ij. bñ ĩcorporent oia ⁊ ceteris gũmis liq̃factis simul ⁊ puluerib⁹ additis fiat empl'm: ⁊ malaxet cum oleo myrtino ⁊ fiãt magdaleones: ⁊ ponant in vase terreo vel ereo: ⁊ vsui ſuent: ⁊ cũ opus fuerit sup corio extẽdant.

¶ Istud empl'm ſz itẽtionẽ cõpositoris est visuale ꝑ crepatis: ⁊ est illud q̃ vtimur. verꝫ supra est positũ cerotũ ad crepatos cũ pelle arietina: ⁊ ſm illã descriptionẽ a multis fit: ſz qz ẽt ista descriptio est laudata ĩ illa mã eã scripsi: ⁊ fac illã descriptionẽ que tibi placet: qñ ambe sunt optime.

¶ Gluten scriptoruz ſm multos est colla que vocat taurocolla: que fit de corijs: sed Nicol. floren. in lib°. 7. in cap. de curatione hernie siue ramicis ingt. addatur gluten carpentarioꝝ. i. quo ligna connectuntur adinuicẽ: ⁊ glutinis scriptoꝝ. al's piscatoꝝ. i. colle de piscibus. ergo gluten scriptorum ſm intentionem Nicoli est colla piscium: sed ſm intentionem Bartholomei aliud est: quia in isto emplastro vtrũqz gluten ponit. ergõ non sunt idem.

Emplastrum de crusta panis ibidem. ℞. masticis: menthe: spodij: coralloꝝ rub. sandaloꝝ rub. ⁊ alboꝝ añ. ʒ. i. cruste panis assi ĩfuse in aceto per mediã horã. ℥. ij. olei de mastice: ⁊ citonioꝝ añ. ℥. i. farine ordei quantum sufficit: ⁊ fiat emplastrum.

¶ Istud empl'm apud nos nõ est in vsu. Panis autem ſm Auicẽ. in scđo canoñ. opz q̄ sit panis mũdus salitus. massam habẽs cõfectã fermentatus coctus bene in tanor vltime vna nocte permanẽs: ⁊ nõ comedatur calidus sicut est electio panis de simula nutribilior est alijs: ⁊ ei⁹ nutrimẽtum est melius: sed est tardioris penetrationis.

Emplastrum de caricis ſm Leonar. de ꝑda palea. in cap. de cura carbunculi. ℞. caricaꝝ bene pinguiuz ⁊ siccaruz lib. i. sinapis. ℥. iij. farine fenugreci: ⁊ seis lini añ. ℥. i. bdellij: armoniaci: galbani ana. ℥. i. dissoluant gũme in oleo lilioꝝ: ⁊ postea simul oia misceant pinguedinibus prius colatis: ⁊ fiat emplastruz addendo farine ordei qđ sufficit ad inspissandum.

¶ Istud empl'm apud chirugicos est multũ in vsu: sub nomine emplastri de ficubus. naz carice sunt ficus sicce pingues: de qbus Ioã. anglicus. in cap. de lapide renum ingt. fiat empl'm de caricis. i. de ficubus siccis. Ficus autez pro

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0143-0

morbo vocanť durities vlcerose habētes in se grana sicut
ficus: hec apud quosdam veruca.i.porrus vocatur.

Emplastrum mirabile de pētadactylis: ſm eun
dē. in ca° de medicinis maturati-
uis. ℞. granoꝝ mirasolis mūdatoꝝ numero. xxx. amigda
larum dulcium numero. xx. foliorum ruthe: ⁊ cicute: ⁊ ce-
lidonie ana. M. ij. assungie porci. ℥. iij. olei cōmunis qd̄ suf
ficit: ⁊ fiat emplastrum ſm artem.

⁋ Istud emplm̄ nō est in vsu: ſ ſm itētionē Leonar. ē mi
rabile in illa mā. ipse vō Leonar. ingt. emplm̄ de pentada
ctylis: ⁊ postea dicit. ℞. mirasolis. s. granoꝝ ipsi⁹: ⁊ idē est.
Idē in ca. de vlcerib⁹ putridis ingt. alcherua. i. mirasol. q̄ ē
cataputia maior. liber vō q dr̄ Bulchasim. i. seruitor i tra-
ctatu 2°. ponit formā excoriādi grana alcherue: ⁊ vt ingt.
ipse: est cataputia maior siue pētadactylus ⁊c. ei⁹ aūt spēs
due sunt. s. maior ⁊ minor: de qua Serap. duo ca. facit. vnū
in quo dicit cataputia maior est arbor sic̄ ficus: cui⁹ semen
est factū ad modū cecbiarō: q̄ iueniunť sub vētre bestiaꝝ.
minor vō est plāta hn̄s folia lōga in lōgitudine vnius digi
ti aut duoꝝ. ⁊ ambe in hortis nascunť. Et minor apud ru-
sticos herba chagarolla vocať: ⁊ ambe sunt note. Mesue
de vtrisq; loquitur. in caplo de albemesuch. Diasco. autē
vocat eam cici siue sisamum agrestem.

⁋ Cicuta aūt herba est q̄ apud Diasc. conios vocať: ⁊ apud
Aui. sucharā. ſ ipse ignorauit eā: vt dcm̄ ē in vnguēto de
cicuta. Isido. cicuta aūt ē dcā q̄ iter cānarū nodos lateat
in idicis stagnis nasci harūdines calamiq; dn̄r: ex q̄rū ra-
dicib⁹ expressū suauissimū succū bibūt. vn̄ ⁊ Varro ait.
Indica nō magnum in arbore crescit harundo:
Illius: ⁊ lentis premitur radicibus humor:
Dulcia cui nequeunt succo concedere mella.

Emplastrum de cētaurea ſm Pet. argillatā. in
ca. de fractura cranei. s. ossis capi-
tis. ℞. cētauree minoris. M. vi. tēperenť p vnā noctē in vi
no albo: deide coq̄nť vsq; ad ꝯsumptiōē medietatꝭ vini:
deide coleť: ⁊ colatura bulliat vsq; ad mellis spissitudinē:
de q̄ accipias. ℥. i. cere noue virginis. ʒ. ij. lactis mulieris. ℥.
ij. terebētine lib. i. cere noue. ℥. iij. resine. ℥. i. s. thuris: mastic.
gūmi arab. an̄. ℥. misce: ⁊ fiat emplm̄: ⁊ mirabilr̄ valet.

⁋ Istud emplastrum apud nos non est in vsu.

⁋ Cētaurea aūt maxie minor est herba que satis est nota.
Serap. aūt duo cap. facit. vnū de centaurea maiore: aliud
de minore: ſ maior apud nos nō iueniť nec iuēta fuit tpe
Macri. Minor vō nasciť in locis aquosis: ⁊ ē silis herbe
hypicon: aut pulegio mōtano: hꝫ virgā lōgā q̄drată vnius
palmi: ⁊ florē rubeū vergētē ad purpureitatē similē flori
plante que dr̄ ambes: ⁊ habet folia parua oblōga sicut fo-
lia ruthe. ⁊ semen sicut granū frumēti: ⁊ habet radicē par-
uam in qua nullum est iuuamentum. Idem in fine sui li-
bri de virtute centauree loquitur.

⁋ Lac mulieris ſ Aui. in 2° can̄. in ca. de lacte ait. Lac qd̄
melius est oib⁹ est lac muliebre: ⁊ meli⁹ est qd̄ ex vbere su
gēdo bibiť aut sicut mulgeť. ⁊ meli⁹ ipsius est qd̄ est vehe
mētis albedinis eq̄lis eēntie qd̄ sup vnguē distillatū figiť
⁊ nō currit ⁊ est pastus aialis ipsius plāta bona ⁊ nō est in
ipso sapor extraneus declinās ad acetositatē: aut amaritu-
dinē: aut acredinē: aut odor extraneus horribilis.

Emplastrum de bethonica ibidē. ℞. succi be-
thonice: succi plātagis: succi apij:
colatoꝝ an̄. lib. i. resine: cere noue an̄. ℥. iij. terebētine lib. i.
coquanť p̄mo vsq; ad succoꝝ cōsumptionē. vltimo adda-
tur terebentina: ⁊ fiat emplastrum.

⁋ Istud emplm̄ est in vsu: maxime apud Mediolanēses.

⁋ Bethonica vō est herba que apud Diasco. vethonica vo
cať. Auerrois in 5° coll. ingt. alchison q̄ in latino dr̄ betho-
nica: ⁊ in persica lingua herabuē. Apud quosdā diciť etiā
lingua bubali: ⁊ ab aliqbus dr̄ lingua equi. vide supra in sy
rupo de bethonica: q: etiā aliquid de ea ostendi. Hec est
herba que apud nos in pratis inuenitur.

Emplastrum bouinum quo cōiter vtimur nos
apothecarij ſm Nicolaum florē-
tinū in lib° 7°. in cap. de cura fracture cranei per potionē
℞. matrisilue recētis vel passe: vel etiā sicce ad libitum ⁊
decoque in optimo vino donec minuať tertia pars ipsius:
deinde coleť: ⁊ tunc habeas terebētine: ⁊ cere citrine an̄. ʒ.
iij. olei rosa. ʒ. ij. liquefiant: ⁊ coletur supradictū vinū: de-
inde tādiu cū ipso vino ducatur cum spatula donec infri-
gidatum fuerit: ⁊ tunc collige ⁊ vtere.

⁋ Istud emplm̄ ſm Nicolū est emplm̄ bonū quo cōiter
vtimur. ego vō existimo q̄ istud emplm̄ sit in vsu. in p̄ti-
bus Florētie sub noie empli bouini: ſ apud nos ē vngu^m
matrisilue: ⁊ sic si legis istud emplm̄ bouinū cū vnguēto
matrisilue: qd̄ supra positū fuit videbis q̄ q̄si idē sunt.

Emplastrum de adipibus ſm Gal. in lib° secre-
toꝝ. ℞. adipis agni: adipis porci:
vrsi: vituli: cerui: hirci: asini syluestris: anatis: galline: vultu
ris ana omniū. ℥. i. olei sisamini: olei de cherua: olei lētisci-
ni: medulle cruris vaccini: olei amigdalarum amararum:
cere albe: omniū an̄. ℥. 5. cere rubee: butyri vaccini: oi um
an̄. lib. i. liquefiat: ⁊ coletur ⁊ administretur.

⁋ Istud emplm̄ nō est in vsu. veꝝ loco ei⁹ vtimur vnguē-
to qd̄ appellať vnguētū de adipib⁹: de quo vide supra.

⁋ Agnus autē ac porcus vrsus vitulus ceruus hircus sunt
animalia que omnibus nota sunt.

⁋ Asinus syluestris: de asino syluestri nullū auctorē iuenio
mētionē facere. Auic. vō. in 2° can̄. facit ca^m de asino: ſ nō
dicit an sit domesticus an syl. ⁊ dicit q̄ cinis carnis asini ⁊
epatis ei⁹ cū oleo valet suppositus fissuris frigoris.

⁋ Vultur est auis maligna que alias aues offendit vngu-
lis ipsius ac cū rostro vt est notū apud aucupes. Papias
ingt. vultur a volatu tardo noiata dr̄. idē infra vultures:
sicut ⁊ aquile vltra maria cadauera sentiunt.

⁋ Oleū sisaminū. i. ō granis sisami. oleū de cherua. i. de pē-
tadactylo seu cataputia maiori. oleū lentiscinum. i. de gra-
nis lentisci que in insula chio iuenitur: ⁊ ſm multos gum-
mi ipsius arboris mastix appellatur ⁊c.

⁋ Expleta sectione de vnguētis: emplastris: ac cerotis: eā
q̄ vltima est iuxta ordinē p̄missū sectionē de oleis aggre
diemur: si nos oleo g̃re sue ꝓfuderit dn̄s: cuius iluxu defi-
ciente in nihilū tēdūt vniuersa: qua exacta huic operi nr̄o
finem statuemus: ad alia forsan nō viliora accessuri.

OLeum de amigdalis dulcib⁹: oleum
de amigdalis amaris: oleum
de nucib⁹: oleū de auellanis: oleū de criso-
millis: oleū de p̄sicis: oleū de been: oleū de
cherua: oleū de carthamo: oleū de nuce idi
ca: oleum de ceresis: oleum de amachaleb:
oleum de granis citri ⁊ citranguloꝝ: oleū
de fisticis: oleum de pineis: ⁊ sic de singulis.

⁋ Oleoꝝ gn̄a sūt multiplicia: q̄dā sunt q̄ ab ipsis seminib⁹
fiunt: ⁊ hec sunt simplicia sicut oleū de amigdalis dulcib⁹
ac amaris ac alia supradicta: q̄dā sūt cōposita q̄ artificia-
liter p ipositionē medicinaꝝ in oleo antiquo fiunt. nō opꝫ
enī narrare modū ⁊ formā faciēdi olea supradicta: fiunt
enī p expressionē coꝝ: vt docet Mesue: ad quē si necesse
fuerit recurrať. hec aūt olea plurimis nota sunt.

⁋ Amigdala dulcis dr̄ ad drām amare. Amigdalus autem
arbor est: eius folia fructus: ⁊ gūmi medicine cōpetunt.

⁋ Amigdala amara aptior est in medicina: sed dulcis esui.
Pet. de crescē. ait. amigdalus est arbor satis nota. ei⁹ gdē

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0144-6
DFG

diuersitas in fructib⁹ due sũt:qm̄ q̄dã faciũt fruct⁹ dulces q̄dã amaros. Dulces esui hoium in cibũ cõpetunt: amari qꝛ sunt calidiores magis cõpetũt vsui medicie. Itẽ q̄dã sunt valde grossum ꝛ durũ hñtes corticẽ q̄dã subtilez:ꝛ quedã amigdala est lõga:q̄dã q̄si rotũda:ꝛ q̄dã grossa:quedã parua:eligende sunt grossum rotundũ:ꝛ subtilez corticem seu testam habentes:amant aerem clarissimum.

⁋ Nux grossa.i.vsualis.vz.illa q̄ comedit̃ de qua fit oleũ: quo aliqñ vtimur ꝑ faciẽdo lumẽ loco olei seis lini:aliqñ vtimur in cibarys loco olei oliue:ꝛ hec nux est illa q̄ apud Dia.vocat̃ carea basilica.i.alexãdrina:quã multi ꝑsicã dicũt.q̄dã vocãt ipsaz nucẽ regalẽ q̄ idẽ est. Pet.de crescen. ingt.nux a nocẽdo dcã:eo ꝙ ei⁹ vmbra noceat alys arborib⁹. Jo.angli.in ca° de discrasia cal'a epatis laudat ipsam: ꝛ facit versiculos sic. Nux hoi salus est si sumit̃ vt medicina. Si velut esca datur nõ est salus imo ruina.

⁋ Auellana aũt est fruct⁹ satis notus:maxie auellana vsualis. Isido.ait.auellane ab auellano campanie oppido vbi abũdãt cognomiate sunt.he a grecis põtice appellant̃: eo ꝙ circa põticũ mare abũdãt. Auellana aliqñ pro pondere sumit̃. Jo.angli.in ca.de discrasia cal'a epis laudat auellanã:ꝛ ẽ versiculus sic. Dic auellanas epati semꝑ fore sanas. Sanãt reumaticos fridos ꝛ hydropicos.s.qñ assant̃. Idez in ca.de passionibus stõchi ait.dico tñ hic de auellanis:ꝙ īter fructus post ficus:ꝛ vuãs sunt meliores.

⁋ Crisomilla apud nos est fructus similis persicis ꝛ cõputant ipsaz īter genera ipsius. Pe.de crescẽ.vocat ipsaz moniachã:ꝛ ait.moniacus est arbor quedã q̄si similis pruno: sed est magis nodosa:ꝛ eius fruct⁹ est magnitudinis oium prunoꝝ:sed similis fructui persicoꝝ in forma:est tñ valde odoriferũ ꝛ in colore auri. Bartholomeus mõtagna.in cõsilio de exiccatiõe ꝛ cõsumptione hemorroydaꝝ:ꝛ restrictione imoderati cursus earũ ingt.approbatũ est oleuz de crisomillis:ꝛ sunt fructus parui ꝑsicis aliq̄liter siles coloris aurei cum maturescũt: ꝛ ideo noiant̃ crisomilla a cris grece qd̄ ẽ aurũ:ꝛ milon maluz.vnde crisomilla q̄si aurea mala:ex quoꝝ nucleis tale perficitur oleuz: vt dicit Mesue. Gal.in lib° scdo.de alimẽtis ait.armeniacis ꝛ precbochys.i.crisomillis. Isido.armeniacum dicit ꝙ primuz genus eius ab armenia sit adductum.

⁋ Persica fructus sunt satis noti. Pli.aũt a regionibus distinguit eius gña. Pet.de crescẽ.ait.persicus est arbor nota:que parua est:cito tñ crescit:ꝛ paruo tẽpore viuit.

⁋ Ben.s.de granis been.hoc oleuz a multis ignorãtib⁹ dr̃ muscellinũ:sed nõ recte.nã muscellinuz dr̃ a musco. Mesue de ipso facit ca^m ꝛ ingt.been est granũ almesus: ꝛ eius aliud magnũ:aliud paruũ.magnũ aũt est in magnitudine fructus auellane triãgulatũ.paruũ võ est sic̃ cicer:ꝛ vtrũqz hz medullã vnctuosaz leuẽ ꝛ albã:ꝛ hoc apud Dias.vocat̃ balanus repersicus:cui⁹ semẽ est semini arboris sile miristico.i.tamarisco:vt hz Serap.in eodẽ cap̄ ex verbo Dia. Auic.in 2° cañ.de been duo facit cap̄.vnũ de ben scriptuz cũ vno e tm̃.ꝛ hoc est granũ ben : aliud scribit cũ duob⁹ e: ꝛ iste sũt ille radices qb⁹ gñaliter vtimur pro been albo ꝛ rubeo. Joã.anglicus in ca° de sterilitate ingt.oleuz de ben .i.de pipere albo est optimũ in illo casu.itẽ Dinus florẽ.in lib.2° in cap̄.de cura apatis duri ingt.oleuz de been.i.cataputia illa alba grossa quã speciary piper albũ vocãt.h̄ tex. est falsus.nã oleũ de been nõ ẽ de cataputia:nec aromatary ei⁹ semẽ vocãt piꝑ albuz:ẽt opio lumis malelucẽtis est ꝙ been sit semẽ cataputie:qd̄ nõ est:qꝛ vide ꝙ hic Mes. docet modũ faciẽdi oleũ de been:ꝛ oleũ de cherua.i.cataputia.ḡ nõ sunt idẽ:nec est piper albũ:qꝛ piper albũ apud oẽs est notũ:ꝛ vocat̃ leucopiper:de quo infra in oleo de piperib⁹:descriptio ipsius olei inenit̃.idẽ reperit̃ apud Dia. sub noie olei balanini:qd̄ cõficit̃ vt amigdalinũ.

⁋ Cherua.i.cataputia maior. Mesue de ipa facit capitulũ sub noie albemesuch.ꝛ dicit ꝙ est granũ reguz : ꝛ est ex eo aliud magnũ aliud paruũ:ꝛ dr̃ ꝙ magnuz est cherua:magnũ ꝛ paruũ cõpetũt vsui medicie. Aui.in 2° cañ.in cap̄.de oleis ingt.oleũ de cherua ẽ bonũ lẽtiginib⁹ ꝛ pãno.idẽ i 5°. hz duas descriptiões de h̄ oleo:ẽ vnũ cõpositũ qd̄ i vsu nõ venit. Aliud simplex q̄ magis vtimur.hic possum⁹ videre v̄itatẽ ꝙ been nõ est cataputia vt dicũt multi : cherua aũt apud Dia.vocat̃ cici siue sisam⁹ agrestis:s3 apd̄ Sera.vocat̃ cataputia maior:ꝛ ab aliqb⁹ dr̃ pẽtadactylus:ꝛ ab alys mirasol:ꝛ ab aliqb⁹ custos horti:ꝛ ab aliqb⁹ folsega:minor võ est sicut plãta hñs folia lõga:ꝛ in hortis nascit̃.

⁋ Nux idica.i.nux magna q̄ de idia venit.apud Auic.nux indica est neregil:ꝛ bona ex ea est recẽs:vehemẽtis albedinis:ꝛ aq̄ que in ipsa est:est suauis:ꝛ cũ in ipsa nõ īenit̃ aq̄ significat̃ ꝙ est antiq̄:ꝛ opz q̄dẽ vt ab ea tollat̃ cortex medule eius.hanc nucẽ ego vidi tante magnitudinis ꝙ ex ea põt formari vasculũ qd̄ ipleat̃ vino loco cantari.

⁋ De ceresis habitus fuit supra sermo diffusus. Recurre lector ad id loci.

⁋ Machaleb ƺm Nicolaũ est granũ cerasi syluestris:ꝛ de eo in poꝛib⁹ abunde diximus in Esdre descriptione.

⁋ Citrus ƺm Dia.est arbor cui oibus ꝑtib⁹ suis nõ vna eadẽqz v̄tus ꝯtinet̃:ꝛ h̄ est pomũ dictũ citruz:de acetositate cui⁹ cõficit̃ syrupus in tp̄e hiemali q̄ appellat̃ syrupus de acetositate citri. Nõ est aũt cedrus vt q̄dã crediderũt.nã Dia.aliud facit cap̄.de cedro cui⁹ gũmi a moder.alchitrã seu pix liq̄da dr̃. Mesue ingt hic oleuz de granis citri ꝛ citrãguloꝝ.i.citronioloꝝ:īferius hz oleũ de pomis citrãguli:ꝛ hoc est pomũ apud moder.dictũ arancius.

⁋ Fistici.i.pistacia. Dia.ingt.pistacia que in siria nascũtur silia strobilib⁹.i.pineis sunt. Aui.fisticũ nã dr̃ ꝙ est vehementioris caliditatis q̄ꝫ nux ꝛ amigdala:ꝛ est calidũ in fine secundi:ꝛ est in ipso humiditas:ꝛ existimauerunt q̄daz ꝙ est frigidum sed errauerunt.

⁋ Pinus arbor nota est:cuius fructus pinee dicunt̃. Dias. pinee ex nucleis fortissimus cib⁹ est:ꝛ humores optimos gignit. Aui.in 2° canoñ.ingt.geloũ est granũ pini maioris ꝛ est melioris nutrimẽti q̄ꝫ nux:sed est tardioris digõnis. Infra aliud facit cap̄.de grano pini:s3 si bene cõsideretur vr̃ ꝙ illud cap̄.de geloũ sit cap̄.de auellana maiori.

Oleum laurinũ. ℞.de granis lauri maturis quãtum volueris:ꝛ dũ adhuc sunt recẽtia tere in pila:ꝛ fac bullire cũ aqua in caldario:deide exꝓme in ȼainari plano nõ hñte cõcauũ:ꝛ collige ex aq̄ qd̄ suꝑnatat oleũ. deide iterꝝ exꝓme grana ꝯtrita in ȼainari hñti vacuũ ꝛ infunde aquã calidã ꝛ collige oleũ ꝛ repone ꝛ administra vbi opz:oleũ de granis viridib⁹:ꝛ oleũ de stinco eodẽ mõ fiũt.

⁋ Istud oleũ est i vsu pro oleo de baccis lauri.idẽ est i vsu pro oleo de vrbagis.eius descriptionẽ idẽ Dia.describit.

⁋ Laurus arbor est satis nota:eius granũ apud Auicẽ.est granũ ademest.h̄ granũ est satis notũ melius de ipso ostẽsum fuit supra in electuario de baccis lauri.

⁋ Granũ viride ƺm Auic.in 2° cañ.est fruct⁹ arboris terebinti.vñ terebẽtina colꝉr. Matthe⁹ ãt syl.i lr̃a.g.ait.gũmi albotin.i.lacca:qd̄ ignoro.vide supra i vng.de terebẽtina: qꝛ sibiipsi ꝯdicit:nõ est aũt rasina vt q̄dã putauerunt.

⁋ Stinchus ƺm Diasc.est aial:qd̄ in india īuenitur.vide de ipso in electuario de stincho.

Oleum de balsamo fit ex plãta lõgitudis cubiti vni⁹ aut duoꝝ ad ꝑs silii rubhe agrestis cortici cuius si acciderit scarificatio aut scalpellatio ex parte ortus solis fluũt sic̃ lachryme piguedis ꝛ ẽ dimel balsen.i.piguedo balsami:ꝛ qñqz accipiũt palmites plãte i ꝑncipio veris

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0145-2
DFG

⁊ terunt in pila: ⁊ coquunt in aqua: ⁊ exprimūt in çainari: ⁊ vocat̃ oleum balsami: ⁊ qñqȝ terunt palmites ⁊ fundit̃ super eos oleum antiquū: ⁊ ponit̃ in sole diebus. xl. deide coquitur in duplici vase: ⁊ iterū inouant̃ in eo alij palmites: ⁊ ita tertio: deinde colatur ⁊ reconditur.

¶ Hoc oleū sc̄ȝ istā descriptionē ē illud quo vtimur: sȝ apd̄ nos nō pōt cōfici: qꝛ ei⁹ plāta nō reperit̃ in ptib⁹ nostris.

¶ Balsamus aūt sc̄m Aui. est arbor egypti nascēs in loco q̄ dr̄ oculus solis: sȝ qꝛ in ptib⁹ nostris predictū oleū nō pōt cōfici: hodierni doctores cōposuerūt olea que dn̄t administrari in oībus locis vbi ingreditur balsamus: ⁊ docto. isti sunt Pet. de ebano. Guliel. placen. etiā Bartholome⁹ montagna. scripsit modū faciēdi balsamū artificiosuȝ: quod in omni ꝓbatiōe valet vt balsamus: de quo infra.

Oleum de granis sisami: oleū de semine lini: oleū de granis papaueris: oleū de seīe lactuce: oleuȝ de semine cucurbite: oleum de semine citrulli: cucumeris: ⁊ melonis. hec oīa fiunt eodem modo.

¶ Istud oleū qd̄ fit de granis sisami igredit̃ in multis ꝯfectionibus: sed hodierni apothecarij nō cognoscūt ipȝ. Ego vō habui ꝓdictū semē delatū ex venetijs: ⁊ fieri feci predictū oleū: sicut oleū de amigdalis: ⁊ inueni eū optimū ⁊ in cibis delicatissimū: ⁊ in colore clarū. vnde ꝑ hoc dico ꝙ bonum eēt ꝙ oēs idem facerēt ⁊ vterent̃ vbi opȝ. Pli. ait. sisama ab indis venit ex ea oleum faciūt: color ei⁹ est candidus. Mattheus syl. in littera. s. ait. sesudegi. i. confectio de melle sicut penidie: ⁊ in lingua nostra vocat̃ sisami.

Oleum de seīe lini est in vsu: ⁊ est duplex. vnū qd̄ solū fit ex seīe ipsius: ⁊ hoc dr̄ oleū linose purū qd̄ aptū est esui. aliud fit cū aq̄: tñ nō multū: ⁊ hoc dr̄ oleū linose cōpositū. hoc lucerne aptū est. Isido. in cap. de linis ait. linū ex terra spē nitenti oritur deflexūqȝ nomē eius ex greco. nā lignū greci linarin dicūt: siue ꝙ sit molle ⁊ lene: hoc oleū a q̄busdam dr̄ oleum lineleon.

Oleum rosatū cōpletū. ℞. oleuȝ de oliuis: aut oleum sisaminū recens: ⁊ lauet̃ cuȝ aq̄ fontiū lauationib⁹ plurib⁹: deinde accipe folia rosaꝝ rub. recentiū cōtusaꝝ quātitatē sufficiētē ⁊ sepelias i oleo qd̄ mō lauasti: ⁊ recōde in vase vitreo: ⁊ obtura orificiuȝ eius ⁊ exponas soli dies. vij. deide coq̄ in vase duplici ꝑ horas tres: deide fac ꝑmutatōeȝ folioꝝ rosaꝝ ⁊ vtere alijs recētib⁹: ⁊ dimitte ꝑ alios dies. vij. deide exerce coctōeȝ i eo sic̄ fecisti pri⁹: ⁊ fac denuo ꝑmutatōeȝ folioꝝ rosaꝝ: ⁊ ꝓijce sup illō aq̄ infusionis rosaꝝ quā tradidim⁹ i ca. de syrupis sic̄ ē q̄titas olei ⁊ strige orificiū vasis: ⁊ dimitte i sole ꝑ dies. xl. deiñ excola: ⁊ iteꝝ expōe soli ⁊ dimitte tpe extēso ⁊ vtere vbi opȝ.

¶ Istud oleū apd̄ nos ē mltū i vsu: sc̄ȝ aūt itētionē Mes. ē oleū rosatū cōpletū. ipse. n. docet facē ipȝ trib⁹ modis: sȝ solū scripsi vnū modū: q̄a ab hodiernis i vsu nō ē sc̄ȝ illū modū. Nicola⁹ hȝ oleū rosaceū. i. rosatū: qd̄ magis apd̄ modernos in vsu ē. veꝝ ē ꝙ sūt ex hoīb⁹ q̄ accipiūt folioꝝ rosarū recētiū ⁊ cōminuūt cū forficib⁹ q̄titatē quā voluerit: ⁊ superponūt oleū cōe: ⁊ exponūt soli ꝑ dies. xl. deide admistrāt vbi oȝ. Circa istās i ca. de rosis ingt. oleū rosatū sic fit. q̄dā decoquūt rosas cū oleo ⁊ colāt ⁊ reseruāt. alij terunt rosas virides: ⁊ ponūt i oleo: ⁊ i vase vitreo soli ꝑ. 50. dies exponūt. ⁊ h̄ optimū est. Dia. aūt hȝ oleū ro. sed nō est idē. veꝝ ipse docet ipm̄ cōponere trib⁹ modis: vt facit Mesue.

Oleum camomellinū est oleum benedictū: ⁊ modus operationis eius est sicut olei rosati preterq̄ꝫ oportet vt fiat cū oleo de oliuis cōpleto: aut oleo sisamino cū illis modis ꝑparationū quos diximus.

¶ Istud oleuȝ est in vsu: sed eius modus apud modernos nō est idē: vt docet Mesue: veꝝ est ꝙ faciūt ipsuȝ sic̄ dixi de oleo rosato. Mesue igt ꝙ oleū camomillinū ē oleū benedictū. Jo. anglic⁹ in ca. de dolore iuncturaꝝ ait. Item in gutta idurata valet oleū camomillinū i quo coquant̃ flores hyacinti crescētis in cāpis. voco istud oleū hyacinti.

Oleum violatū ⁊ modus oꝑōnis ei⁹ ē sic̄ olei ro. excepto ꝙ dȝ fieri cū oleo rudi: aut amigdalino: aut sisamino cū illis modis oꝑationū q̄s enarrauim⁹.

¶ Istud oleū est in vsu sc̄m intentionē Mesue fit sicut rosatū: excepto ꝙ dȝ fieri cuȝ oleo rudi. i. oleo de oliuis imaturis: qd̄ onfancinū appellat̃. nā idē in ca. de oleo ro. ingt. rudis aūt mā est ex oliuis: q̄bus nōdum accidit cōpletio ⁊ maturatio. Preterea Simon ianuēsis ingt. oleū violaceū. i. de violis ex onfancino oleo fieri dȝ: ⁊ sic itelligēdū est ꝑ oleo rudi oleū oliuarū imaturarum.

¶ Uiola aūt flos est satis not⁹. Bulchasis. i. seruitor in tractatu 2⁰ in ca. de mō desiccādi violas dicit: q̄ vult colorē ⁊ odorē eaꝝ suare sic̄ est. viole mōtiū sūt meliores hortulanis: ⁊ lib. x. ex recētib⁹ ꝯuertunt̃ ad vnā qñ sicce fuerint.

Oleum anhetinum: ⁊ modus operationis eius est sicut olei camomille.

¶ Istud oleū est in vsu: ⁊ modus eius apud modernos est: accipiant̃ flores anheti: ⁊ similitudineȝ hȝ cum feniculo: ⁊ assimilat̃ plāte ipsius: ⁊ ponant̃ flores cū oleo: ⁊ exponantur soli per. xl. dies: deinde vtere vbi opȝ.

Oleum de lilio. ℞. ex folijs lilioꝝ. ℥. ix. masticis: calami aromatici: costi: carpobalsami. i. seminis balsami añ. ℥. i. gariofiloꝝ: cinamomi electi añ. ℥. 5. croci. ℥. iij. oīa ꝑter folia lilioꝝ infundant̃ in aq̄ sufficiēti: ⁊ dimittant̃ die ac nocte: postea bulliāt ebullitiōe vna: aut duab⁹: deinde ꝓijce olei sisamini sup ea: aut olei de oliuis cōpletis lib. ij. ⁊ pone in vase vitreo cū folijs lilioꝝ: ⁊ dimitte in sole per dies. xl. deinde cola ⁊ administra.

¶ Istud oleuȝ est in vsu sub noīe olei lilioꝝ cū spēbus: aut sub noīe olei de lilijs cōpositi ad differentiā alteri⁹ descriptionis sc̄m quā fit oleuȝ de lilijs simplex: cuius descriptio inuenitur in antidotario Jo. Serap. de qua infra. Dias. hȝ idem sub nomine olei susini. i. de lilijs.

Oleum irinū. ℞. radicū ireos quātitatem aliquaȝ: ⁊ floꝝ eius duplū: ⁊ aque decoctionis radicuȝ ei⁹. q. s. Et funde sup ea olei sisamini: aut de oliuis maturis quātū opȝ: ⁊ decoq̄ue in duplici vase. deinde permuta radices ⁊ folia lilioꝝ: ⁊ fac vt diximus de oleo rosato.

¶ Istud oleū est i vsu sub noīe olei de ireos: aut irini: aut lilioꝝ purpureoꝝ. nā oleū irinū ē oleū factū cuȝ radice ireos: ⁊ ē radix lilij ꝙ purpureū florē gerit. Sal. ingt. ireos ad silitudinē iris quē in celo videmus dr̄: ⁊ hinc cognominatur: qm̄ illa plures ⁊ dissiles hȝ colores: sic ⁊ varios: ⁊ differentes mittit flores: aliqui enim sunt albi: aliq̄ cerulei: ⁊ aliqui purpurei. Unde Uirg. de iri loquēs ait. Mille trahens varios aduerso sole colores.

Oleum de cheiri qd̄ est ex cheiri citrina est melius ⁊ subtili⁹: deide qd̄ ex alba. est aūt oleum de cheiri resolutiuū sedatiuū doloꝝ q̄ fiūt i neruis ⁊ iūcturꝭ ⁊ pectore: renib⁹: ⁊ vesica: ⁊ ei⁹ mod⁹ ē sic̄ olei de camomilla.

¶ Istud oleū est i vsu: ⁊ dȝ fieri: qꝛ igredit̃ i multis locis.

¶ Cheiri aūt est viola citrina dicta apud q̄sdā saracenica. Auer. i 5⁰ col. igt. alcheiri. i. viola de romania. hec apd̄ nos in hortis ac bladis iuenit̃. Aui. i 3⁰ cañ. i fen. xxij. i ca. de potionib⁹ ad solōnē faciēdā: ⁊ de illis q̄ ꝯferūt eis ingt. alhesed: de quo dixit q̄dā. ꝙ est alcheiri rubea. Hic tex. Auicē. apud arabes est corrupt⁹. nā alhesed est corallus: sic̄ appet apud Serap. in ꝓprio ca. de corallo. Nicolaus flo. i lib. 7. in cap. de cura doloꝝ iuncturaꝝ i spāli: ⁊ ꝓprie sciatici ingt. Dixit Sal. medicamē cōfectū cū cheira citrina pluries dissoluit ap̄ata dura accidētia in articulis. Ideȝ ibi ait. ingt Dia. hec est descriptio medicaminis cheiri citrini qua-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0146-8

DFG

liter dʒ fieri:⁊ dʒ intelligi de flore eius:q ⁊ appellaꝰ cheiri ruffa:⁊ appellaꝰ bassad. Siłr textꝰ Nicoli ē corruptꝰ dicē tis ꝙ cheiri ruffa appellaꝰ bassad. nā vide in oībꝰ libris de arabico trāslatis in latinum:⁊ videbis ꝙ bassad est corallus:⁊ alcheiri est viola citrina:que satis est nota.

Oleum de mellilotō nō est in vsu. Mellilotū aūt cōponiꝰ a melli:⁊ lothos qḋ est trifoliū. nā sine dubio mellilotū est spēs trifolij:⁊ dī ꝙ est trifoliuʒ odoratum:vt dictū fuit in emplastro de melliloto.

Oleum de nenufare confert sicut oleum violatum:⁊ fit sicut illud qḋ apud nos est in vsu. Sʒ cōponunt ipsum ex floribus nenufaris:⁊ oleo onfancino posito soli per dies. xl. ⁊ postea vtuntur.

¶ Nenufar aūt apud Dias. vocaꝰ nymphea siue vt alij cacabus veneris. i. papauer palustre siue vt latini alga palustris:ꝯm Aui. est caulis aque:de nenufare vide in electuario de farfara:qꝛ ibi clare determinatum est de eo.

Oleum de citonijs. ℞. carniuʒ citonioꝝ tritoꝝ:cum cortice suo:qbus media accidit maturatio ⁊ succi eoꝝ añ. ptes eq̄les:olei ex oliuis icōpletis q̄ntū suffiē. pone i vase vitreo ꝑ dies. xv. ad solē:deide coq̄ in vase duplici ꝑ horas q̄tuor post illḋ fiat ꝑmutatio citonioꝝ:⁊ succi eoꝝ:⁊ fiat sic̄ diximus bis vel ter: deinde cola ⁊ recōde.

¶ Istud oleū est i vsu. Citoniuʒ aūt fructꝰ est satis notꝰ:existimāt aūt qdā ꝙ istud oleū sit illud qḋ a Dia. mellinū dī.

Oleum myrtinū fit sicut oleum de citonijs.

¶ Istud oleū apud nos est in vsu. Myrtus vō est arbor:cuiꝰ semē myrtillus dī. eius spēs ꝯm moder. due sunt. s. albꝰ ⁊ niger:albꝰ aūt est cubeba:seu myrtꝰ agrestis. niger est ille q̄ vtimur gn̄alr. Isido. ait. myrtꝰ a mari dicta:eo ꝙ magis littorea arbor sit. vñ ⁊ Uirgiliꝰ. Littora myrtetis letissima:⁊ amantes littora myrte. Hinc est ꝙ a grecis myrene dī. Medicoꝝ aūt libri hāc arborē aptam scribunt mulierum necessitatibus plurimis.

Oleum de pomis iabrol ⁊ sūt poma mādragore. ℞. expssionis eoꝝ cōpletoꝝ: ⁊ olei sisamini añ. ptes equales:decoque in vase duplici vsqʒ ad succi cōsumptionē:deinde cola ⁊ recōde in vase cū eiusdē succi expressione:sicut quarte partis ⁊ vtere.

¶ Istud oleū nō est in vsu. Nicolaus in suo antidotario hʒ hoc oleum:sed non est omnino idem.

¶ Pomū iabrol est pomū mādragore ꝯm itentionē Mesue. Auic. in scḋo canoñ. iquit. iabrol est radix mādragore syluestris:⁊ est radix oīs mādragore magna similis forme hoīs:⁊ ꝑꝑ hoc noīaꝰ mādragora. est. n. nomē imaginis nālis. s. sicut plāta existēs in forma hoīs. hic textus Auicē. est falsus. nā mādragora non est sicut forma hoīs:vt apparet apud Dia. ⁊ Serap̄. Preterea Pet. de crescētijs ingt. mandragora nō determinaꝰ ab auctoribꝰ:cuiꝰ due sunt spēs. s. masculus ⁊ femina:⁊ quidā vt Auic. ⁊ alij dicunt feminaʒ formatā esse ad modū femine. masculū ad moduʒ viri:qḋ falsum est:⁊ sic certū est ꝙ mandragora nō est in silitudine forme hoīs. veruʒ itali herbatici:⁊ maxime falsificatores accipiunt radicē brionie:⁊ cum certis instrumentis faciunt quādā imaginē ad similitudinē forme hoīs: ⁊ dicūt ꝙ illa est vera mandragora:quibꝰ nō creditur. Serap̄. in cap̄. de mandragora. narrat de pomo ipsius de mēte Rasis. ⁊ ibidē dicit. dixerūt mihi qdā ex antiquis babylonie ꝙ puella quedā comedit qnqʒ poma mādragore:⁊ cecidit sincopiçata:⁊ facta est tota rubicūda: ⁊ quidā supueniens effudit sup̄ caput aquā niuis totiens donec surrexit.

Oleum de enula. ℞. radicis enule cōtuse ⁊ succi eiꝰ radicis:⁊ olei sisamini añ. partes eq̄les. vini odoriferi ptē. s. fac sic̄ diximus in oleo myrtino. Alius modus oṗationis eiꝰ est. adde ꝑmixtioni ṗdicte folioꝝ lauri: cordumeni. i. cheisin hormlani:spice ide:calami aromatici ana sextā partem vnius:⁊ decoque sicut diximus.

¶ Istud oleū nō est in vsu. Enula est herba satis nota.

Oleum de cinamomo cōfert sicut oleum de enula:⁊ modus operationis eius est sicut illius.

¶ Istud oleū nō est in vsu. Dias. habet descriptionē huius olei:sed nō est eadeʒ huic. Cinamomi aūt ꝯm Serap̄. spēs sunt plures sicut appet in suo caº. Macer aūt ingt. Cinnama tres spēs dicunꝰ habere:Sed harū est ṗciosa magis q̄ plus subtilis habeꝰ. Et que plus mordet mixta dulcedine linguam ⁊c. ꝯm itentioneʒ Macri eius spēs sunt tres:sed ꝯm Serap̄. sunt plures. Jo. anglicus in cap̄. de passionibꝰ stomachi ingt. item vtantur hoīes frequēter cinamomo: qꝛ os redolere facit:⁊ valet contra reuma frigidū:⁊ preseruat a corruptione humoꝝ:⁊ ideo dī cur morietur homo qui sumit de cinamomo supposito bono regimine.

Oleum de rutha: modus operationis eius est sicut olei myrtini.

¶ Istud oleum ꝯm itentionem Mesue fit sicut oleū myrtinuʒ. fit aūt sicut oleum de citonijs. hoc est ꝙ accipiaꝰ foliorum ruthe:⁊ succi eoꝝ ana partes equales:olei oliuaruʒ incōpletaꝝ:quātū sufficit ponātur hec tria in vase ꝑ dies xv. ⁊ obtureꝰ os eius:deinde coque in vase duplici per horas q̄tuor:postea colenꝰ fortiter manibꝰ cōprimēdo ⁊ bis vel ter hoc reiteretur:deinde cola ⁊ reconde.

¶ Rutha autem herba est satis nota.

Oleum nardinū est oleum benedictuʒ. ℞. spice aromatice. ʒ. iij. vini ⁊ aque añ. ʒ. ij. s. olei sisamini. ʒ. vi. decoquaꝰ in vase duplici lento igne quasi ꝑ horas quatuor:⁊ frequenter moueatur omni hora.

¶ Istud oleum est in vsu:maxime ꝯm istam descriptionē. verum est ꝙ Mesue ponit ꝙ ipsuʒ potest fieri duobꝰ modis:sed primus est magis in vsu. si autem facere volueris iuxta scḋm modum infra apparebit.

¶ Olei auteʒ nardini. i. de spica nardi:seu spica aromatica. Auic. in 5º cañ. hʒ vnā descriptionē sʒ nō est idē. Rasis in nono Almāsoris. in cap̄. de dolore stōchi ꝑuenic̄te ex apostemate idurato ponit oleū nardinū sed nō est in v[illegible]ia. ait. oleū nardinuʒ diuerse conficitur cū folio malabethri ⁊ sine isto miscetur. Joā. angli. in cap̄. de mō abluendi oleū. hʒ descriptionem huius olei:sed nō est similis.

¶ Oleum sisaminū. i. oleū qḋ fit ex granis sisami cuiꝰ modus superius fuit positus:sed non oportebat ꝙ. d. Mesue diceret oleū sisaminuʒ:qꝛ hodierni apothecarij apud nos generaliter ponūt loco olei sisamini oleū oliuarū pro hoc oleo conficiendo:sed errant errore maximo.

Oleum nardinū ꝯm aliū modū. ℞. spice ide. i. nardi ʒ. iij. sansuci. i. maiorane:xiloaloes. i. ligni aloes:enule:folij indi:calami aro. folioꝝ lauri:cyperi:squinanti:cordumeni. i. carui agrestis: seu sileris cretici ana. ʒ. i. s. proyciantur super ea prius q̄ꝫ fuerint contrita vini ⁊ aque fontis. q. s. olei sisamini lib. vi. deinde fiat sicut primum:⁊ coquatur horis sex:⁊ agitetur omni hora.

¶ Istud oleū ꝯʒ istā descriptionē apud nos nō est i vsu. idē Mesue ponit ꝙ ipm̄ pōt fieri ꝑ 3m modū:sʒ nō est in vsu.

Oleum masticinum. ℞. masticis. ʒ. iij. olei sisamini kist. i. coq̄ in vase duplici. Scḋs modus opationis eiꝰ est. ℞. olei rosa. ʒ. xij. masticis. ʒ. iij. vini boni. ʒ. viij. decoque sicut ṗmuʒ ad vini cōsumptionem.

¶ Istud oleū est in vsu:ꝯm itentionē Mesue pōt ipm̄ confici duobus modis:sed ṗmus apud nos nō est in vsu:imo secūdus est ille quo gn̄aliter vtimur. Aui. in 5º cañ. hʒ vnā descriptionē:qua est eadem cum prima.

¶ Mastix vō gūmi est satis notum. Isido. mastix arboris lentisci gutta est: melior autē in chio insula gigniꝰ. odoris

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0147-3
DFG

boni: ſm Sal. maſtix eſt glutē romanum.

¶ Chiſt eſt pondus ſm modernoꝝ opi. libꝛe. i. cū dimidia. Auic. in 5° cañ. in tractatu de pōderibꝰ ingt. chiſt apud gētes que lingua greca loquunt̄ cognitū eſt. ſup menſurā vō nō cōueniunt oēs: ⁊ illud eſt: qm̄ qdā eoꝝum vtunt̄ alia ꝙ̄ vtant̄ alij. Chiſt eniꝫ apud romanos capit lib. i. 5. ⁊ ſextaꝫ. qꝛ̄ eſt. ʒ. xx. ⁊ chiſt italicū lib. i. 5. ⁊ lib. eſt. ʒ. xij.

Oleum de ſtoꝛace. Recipe olei ſiſamini. ʒ. xij. ſtoꝛacis. ʒ. iij. fiat ſicut oleum maſticinum: deinde coletur ⁊ adminiſtretur.

¶ Iſtud oleum nō eſt in vſu. idem Auic. in qnto canoñ. hꝫ vnam aliam deſcriptionē que eadeꝫ eſt. Diaſco. hꝫ deſcriptionem huius: ſed nō eſt eadem.

¶ Stoꝛax. ſ. ſtoꝛax calamite ꝙ̄ ſatis ē nota. Meſ. i ſuo grabadin. in cap̄. de egritudinibꝰ neruoꝝ hꝫ duas deſcriptiones olei de ſtigia: ⁊ eſt ſtoꝛax liquida: ſed nō ſunt in vſu.

Oleum coſtinuꝫ. ℞. coſti amari, ʒ. ij. caſſie. i. caſſie lignee. ʒ. i. extremitatū ſanſuci. ʒ. viij. vini odoriferi ꝙ̄tū ſufficit ad ifundēdū noctibꝰ duabꝰ olei ſiſamini lib. iij. decoquat̄ ſicut oleum nardinum hoꝛis ſex.

¶ Iſtud oleum eſt in vſu. Auicen. in quinto canoñ. hꝫ duas deſcriptiones: ſed non ſunt eedem.

¶ Coſtum vō eſt radix amara.

Oleum de alcāna. ℞. floꝝ alcāne. ʒ. iiij. olei antiq. ʒ. x. fiat ſicut oleū ro. In defectu aūt floꝝ fiat cū folijs: ⁊ iteret̄ decoctio eius cū modico vini.

¶ Iſtud oleū nō eſt multū in vſu. Dia. hꝫ aliā deſcriptionē ſub noīe olei cipꝛini: qḋ idē ē. nā oleū de alcāna apud arabes ē oleū cipꝛinū apḋ grecos. Idē Dia. aliud de ipſo facit cap̄. ſub noīe cipꝛi arboꝛis: cuiꝰ folia ſunt oliue ſilia: ſꝫ viridioꝛa ⁊ paulo groſſioꝛa: ⁊ ſemē nigrū: ⁊ floꝛē albū germinat cū odoꝛe bono. apud moder. due ſunt ſpēs. ſ. alba ⁊ rubea. alba vō ſm exiſtimationē pluriuꝫ modernoꝝ eſt frutex ſic̄ arboꝛoſa ꝙ̄ iuxta hoꝛtos ac in cāpis iuenit̄: ⁊ ē quā nr̄i ruſtici caueroꝝ vulgariter dicunt: de cuiꝰ floꝛe mulieres inficiūt capillos: rubea vō apud nos nō iuenitur.

Oleum de ſanſuco fit ſicut oleum de myꝛto videlicet fit ex folijs ſanſuci: ⁊ ipſius ſucco ſm modum ſupꝛadictum in oleo de citonijs.

¶ Iſtud oleum non eſt in vſu. Diaſ. habet vnam aliam deſcriptionem: ſed non eſt eadem huic.

¶ Oleū vō ſanſucinū eſt oleū de maioꝛana. Dia. ingt ſanſucus a ſiculis amaracꝰ noiat̄. Idē dicit Pli. ſꝫ ſm Aui. amaracꝰ eſt alacoen ſiue vchuē: vt appꝫ apud eūdē in 5° cañ. in trociſcis andaracharō: veꝝ gñalr hodierni hn̄t opionē ꝙ amaracꝰ ſit maioꝛana. veꝝ ꝯ̄ria eſt opio Simonis ianuenſis in caº de alacoen. Iſido. dic̄ ſanſucus eſt quē latini amaracū vocāt. cuiꝰ noīe vſus eſt. Uirgilius ēt Ad venerē referēs vbi mollis amaracus illū Floꝛibꝰ ⁊ dulci aſpirās amplectit̄ vmbꝛa. Uñ ⁊ nomē traxit amaracꝰ a puero cuiuſdā regis q caſu lapſus dum ferret vnguēta nomē ⁊ gratiſſimum ex effuſione vnguenti odoꝛem creauit.

Oleum de meçereon. ℞. folioꝛum meçereon. ʒ. iiij. ⁊ pꝫce ſup ea aque dulcis lib. i. dimitte die ac nocte: deinde fundant̄ ſup ipm lactis dulcis ⁊ recentis. ʒ. vi. olei ſiſamini. ʒ. viij. coquātur vſqꝫ ad lactis ⁊ aque conſumptionem: deinde coletur ⁊ repꝛonatur.

¶ Iſtud oleum eſt in vſu: ⁊ dꝫ fieri ſm iſtā deſcriptionem. Idē in caº de meçereon hꝫ vnā aliā deſcriptionem: ſed nō eſt eadem huic. Leonardus de pꝛeda palea in caº de fiſtulis: hꝫ vnā aliam deſcriptionē que eſt eadem.

¶ Meçereon apud Dia. vocat̄ camellea ſiue cocognidiuꝫ vt dictum fuit in electuario de meçereon.

Oleum de haſce ⁊ eſt oleuꝫ ſericinū. ℞. haſce. ʒ. iiij. çinçiberis. ʒ. i. 5. funde ſup ea i vaſe vitreato ſucci extremitatū balaſce. ʒ. iiij. olei ſiſamini. ʒ. xiiij. aq̄ dulcis ꝙ̄tū ſufficit. decoque vſqꝫ ad aq̄ ꝯſumptionē. Modus aliꝰ. ℞. olei ſiſamini: ⁊ ſucci balaſce: ⁊ lactis vaccini recentis añ. lib. ij. albaꝝ penidiaꝝ. ʒ. v. çinçiberis albi. ʒ. xij. decoquant̄ vſqꝫ ad ſucci ⁊ lactis cōſumptionē ⁊ adminiſtret̄.

¶ Iſtud oleū nō eſt i vſu. ſꝫ aūt itētionē Meſ. oleū de haſce eſt oleū ſericinū: ⁊ ſic credo. qꝛ Jo. Serap̄. i ſuo antidotario ingt oleuꝫ alſek. in fine deſcriptionis ait. coquat̄ donec ꝯſumat̄ aq̄ ⁊ remaneat oleū ſericinū: ⁊ ibi docet ipꝫ facere duobꝰ modis: vt facit Meſue. Auic. in 5° cañ. hꝫ tres deſcriptiones. Meſue vō dicit. ℞. haſce. Jo. Serap̄. dicit alſek. Aui. haſce. ſi hec tria idē ſūt eſt thimus. ſi aūt nō: eſt hyſſopus vſualis. nā i iſto oleo p̄mo hꝫ haſce: iferiꝰ hꝫ extremitatū balaſce. i. thimi: ⁊ ſic qdā ſapiētes dixerunt ꝙ p haſce itelligit̄ hyſſopus: ⁊ p balaſce thimus. Meſue ponit in alia deſcriptiōe penidios. vñ Jo. Serap̄. ingt. in deſcriptiōe alia nō dī vaccinū: ⁊ dī ꝙ illud accipit̄ ex penidijs.

Oleum de cucumere aſinino. ℞. ſucci cucumerum eius cōpletoꝛū olei ſiſamini ana. ʒ. vi. coque vſqꝫ ad conſumptionem ſucci ⁊ vtere.

¶ Modus alius. Recipe ſucci radicum eius: ⁊ radicum eius contritarū ana. ʒ. vi. olei ſiſamini lib. i. coquatur ſicut diximus: ⁊ adminiſtretur.

¶ Iſtud oleū eſt in vſu: tñ nō multū. Diaſ. habet vnā aliaꝫ deſcriptionē ſub noīe olei ſicionij. i. olei de radice cucumeris aſinini: eius ſuccus apud eundē electerium dī. Meſue in caº de cucumere aſinino ingt. cucumer aſinīnus eſt fructus ſicut cucumer paruus q ſatis eſt notus: ⁊ melioꝛ pars eius plante eſt fructus ipſius: ⁊ ꝓpꝛie eius cōpleti ſuccus ⁊ poſt ipm radix: ⁊ melioꝛ fructus eius eſt cōpletus citrinus iaꝫ expoliatꝰ a viriditate: ⁊ q eſt vere amaritudinis: ⁊ cuiꝰ ſuccus eſt albꝰ habēs ſicut de pinguedine aliqḋ. Incōpletus vō eſt malus: ⁊ melius tempus opationis eius eſt finis eſtatis: ⁊ collectionis: radicis eius eſt finis veris.

¶ Opatio ſucci. ℞. ex ſucco coꝝ ꝙ̄titatē quā volueris ⁊ ꝓpꝛie qñ citrineſcūt: ⁊ ſunt maturitatis cōplete: ⁊ fiat extractio ſucci cū facilitate nō cū cōpꝛeſſiōe ⁊ expꝛeſſione laborioſa: ⁊ exiccet̄ ſic̄ exiccat̄ ſcamonea ⁊ aloes: ⁊ ꝯſeruat̄ ſuccus eius triēnio: ⁊ eſt adminiſtrādus poſt ſex menſes.

Oleum de pomis citrangulis. ℞. poma citrangulorum numero. xij. ⁊ ſint ꝓpꝛie antiqua: ⁊ pone ea integra in vaſe figuli vitreato. funde ſup ea olei de oliuis: aut olei ſiſamini. ʒ. xxvi. aut plus ſm magnitudineꝫ ⁊ paruitatem citranguloꝝ: ⁊ aque fontis: ⁊ aque maris ana. lib. i. coquatur ad conſumptioneꝫ aque: deinde funde ſup ipſum aque dulcis clare lib. i. 5. ⁊ pꝫce ſuper ea penidiarū albaꝝ. ʒ. viij. decoque vſqꝫ ad aq̄ cōſumptioneꝫ: ⁊ adminiſtretur in potibus ⁊ cibis ⁊ pulmentis de farina.

¶ Iſtud oleū nō eſt in vſu. Superius fuit poſitū oleum de granis citri ⁊ citranguloꝝ: ⁊ hoc eſt de pomis citrāgulis: ⁊ de hoc pomo teſtat̄ Simon Januēſis ꝙ nunꝙ̄ iuenit aliquem dē eo mentionē feciſſe: ſed ſm Modernoꝝ opinionem eſt pomū dictū aranciuꝫ. Mattheus ſyluaticus ingt. pomum arancie. i. citranguluꝫ vel citroniolum. nā hoc pomum in coloꝛe eſt citrinum. Aui. in libꝛo p̄mo in fen. z. doctrina. 3. cap̄. z. de ſignificationibus coloꝛis vꝛine ingt. ex coloꝛibus vꝛine ſunt gradus citrinitatis ſicut palearis: deinde citrinus: poſt flauus: deinde ruffus: poſtea citrāgularis: poſtea igneus qui tincture croci aſſimilatur.

¶ Uas figuli. i. terra argille. Iſido. in cap̄. de vaſis eſcarijs ait. vas dictū a veſcēdo: ꝙ in eo eſce apponūt̄: cuiꝰ diminutiuū vaſculū ꝙ̄ſi veſculū. Meſue hꝫ in vaſe figuli. i. de argilla ſiue terra figuli. vnde vaſa fiunt dicta ab argis vbi p̄mo ipſa vaſa facta ſunt. Papias argilla terra humida ab argis dicta: apud quos p̄mū ex ea vaſa facta ſunt.

Oleum de croco. ℞.croci.ʒ.i.myrre pure.ʒ.iiij. cordumeni:idest leuistici hortulani.ʒ.ix.calami aromatici.ʒ.viij. infundantur medicine in aceto diebus quinqȝ preter cordumenum.die sexta pyciatur super ea cordumenum:ꝛ dimittat̄ die vna:deinde fundat̄ super ea olei lib.i.ʒ.ꝛ coquat̄ lento igne vsqȝ ad aceti consumptionem:ꝛ sunt qui loco aceti vinum ponunt.

¶ Istud oleum est in vsu:tñ nõ multum.Auicen.in 5° cañ. hȝ vnã aliã descriptionẽ:sed nõ est eadem huic. Crocus.i. ȥaffarã:ꝛ est crocus oriẽtalis seu cõis.inueni̇t alius crocus qui hortulanus dr̃:ꝛ hic est carthamus.

Oleum de piperibus.℞.triũ piperũ añ.ʒ.ij.chebulorꝝ:bellericorꝝ:emblicorꝝ: ꝛ indorꝝ añ.ʒ.v. radicum apij:feniculi añ.ʒ.ij.ʒ. serapini:opoponaci:iusquiami albi añ.ʒ.ij.ʒ.turbith albi boni.ʒ.xij.ȥinȥiberis.ʒ.ij.caulis recẽtis:hasech humidi:foliorum ruthe humide: quãtũ de singulis capi põt.decoquant̄ oĩa post cõtritionẽ earꝝ cũ aque lib.xxiiij.vsqȝ ad tertiã partẽ:deinde colet̄ ꝛ proijciat̄ super ea olei de cherua emine.ij.ꝛ coquat̄ vsqȝ ad consumptionẽ aque:ꝛ sunt ex hoĩbus qui addunt in eo ireos.ʒ.vi.tapsie.ʒ.ij.anisi cordumeni.i.charui agrestꝭ añ. ʒ.i.ʒ.calami aro.ʒ.ij.ʒ.spice inde.i.nardi.ʒ.i. expressionis alasce:sextaria tria:ꝛ administret̄ vbi opȝ:ꝛ sunt qui loco olei de cherua ponunt oleũ irinum.i.de ireos:aut oleum de cheiri.i.de viola citrina:aut oleum ꝛ amigdalis amaris:aut ex omnibus partes conuenientes.

¶ Istud oleũ est in vsu:maxime apud Mediolanenses.dr̃ aũt de piperib' ꝓpter tria gña piperis q̃ in eo igrediunt̄: ꝛ sunt ꝓprie albi i dicti leuci:nigri dicti melani:longi dicti macri.ꝛ hec tria genera nota sunt apothecarijs:sed apud medicos nõ tãtũ:qꝛ opĩo multorꝝ medicorꝝ est ꝙ piper album sit cataputia:aut granũ ben:qð nõ est credẽduȝ.Et ego sũme admiror ꝙ doctores supradicti in descriptione olei de ben sint decepti in re taȝ facili:cũ hẽant cap.ꝑpãle ꝛ clarissimũ a Serap.q hec tria genera apertissime declarat.

¶ Hasce humide.i.recẽtis ꝛ est thimus.nã inuenit̄ in aliq̄bus codicib' Mesue vbi dr̃ hasce humidi.ergo hasce est verus thimus:sicut apparet apud Serap.i cap.de thimo. quidam dixerunt ꝙ est hyssopus:deus võ nouit.

Oleum de cherua est oleũ qð fit ex semine:qð dicit̄ granũ regum siue cataputia maior:vt apparet supra.Emina ꝭm Auic.in 5° cañ.in cap.de põderibus emina italica ꝛ egyptiaca est.ʒ.xvi.ꝛ emina romana est.ʒ. xx.Papias ait.emina appendit libram vnam que geminata sextarium facit:habet dragmas centum.

¶ Tapsia ꝭm Diasco.dr̃ tapsia:qꝛ p̃mo in insula tapso fuit inuẽta.ab Auic.vocat̄ thexifisie:ꝛ dicit ꝙ est gũmi ruthe agrestis:ꝛ ꝭm Halyabatẽ tapsia est rutha agrestis Auer. in q̄nto col.ingt.tapsia.i.gũmi ruthe agrestis:ꝭm quosdã medicos:q̄dã praue crediderũt ꝙ esset rubea tinctorꝝ:sed nõ recte.verꝝ est ꝙ tapsia ꝭm Simonem ex auc̃te Pauli est rubea tinctorꝝ:ȝ aliud est.Aui.in 4° cañ.i cap.de cura alguada ꝛ albaras in q̊dã medicamẽ hȝ tapsiã ꝛ rubeã tinctorꝝ:qð nõ eẽt si eẽnt idẽ.sũt ex hoĩb' q loco tapsie ponũt ruthã sylue.ꝛ sunt ex hoĩb' q ponũt cassiã ligneã.ꝛ sunt ex hoĩb' q ponũt lepidũ qð est gen' eruce siue scitaragi indi.

¶ Sextariũ ꝭm Aui.in 5° cañ.in cap.de põderib' est.ʒ.vi. idẽ dic̄ Gẽtilis sup illũ passuȝ.Moder.võ gñalr̃ opinãtur ꝙ sextariũ sit pondus duarꝝ librarꝝ cũ dimidia : maxime qñ inuenit̄ sextariũ vini vel aque vel succi. si võ inuenit̄ sextariũ cinamomi aut piperis intelligit̄ põdus dragmarum sex.in hoc sunt diuerse opinionis.

Oleum de euforbio.℞.euforbij.ʒ.ʒ.olei de cheiri.i. olei qð fit ex viola citrina.ʒ.v.vini odoriferi.ʒ.v.decoque vsqȝ ad vini consumptionẽ ꝛ vtere.

¶ Istud oleũ est in vsu.Mes.ponit ꝙ istud oleũ põt fieri duob' modis:ꝛ sic est ꝙ sunt ex hoĩb' q faciũt ipm ꝭm p̃m modũ:ꝛ sũt q faciũt ipm ꝭm aliũ modũ.verꝝ nr̃i doctores magis laudãt 2m modũ q̃ȝ p̃m.A.i 5° cañ.hȝ vnã aliã descriptionẽ q̃ vr̃ eẽ eadẽ cũ 2a descriptione:ꝛ sic aliã describã.

Oleuȝ de euforbio ꝭm aliũ modũ.℞.stafisagrie:cõdisi añ.ʒ.iiij.piretri.ʒ.vi.calamẽti mõtani sicci.ʒ.xij.costi.ʒ.x.castorei.ʒ.v.tere ꝛ decoq̃ i vase vitreo cũ vini odoriferi lib.ij.ʒ.postq̃ȝ ifusa fuerint i eo dieb' duobus vsqȝ ad mediũ vini:deide frica manib' fricatione vehementi:ꝛ cola ꝛ fundes sup ipm olei de cheiri.i.de viola citrina aut olei sisamini lib.i.ʒ.ꝛ decoq̃ vsqȝ ad ꝯsumptionẽ vini.deinde ꝓyce sup ipm euforbij recẽtis ꝛ albi.ʒ.iiij. trita cõtritione vltima:ꝛ coquat̄ cum eo ꝛ vtatur.

¶ Istud oleum est illud qð magis laudant nr̃i doctores.

¶ Euforbium võ est gũmi satis notum.

¶ Stafisagria ꝭm Auic.in 7° cañ.est vua passa mõtana ꝛ est granũ capitis:ꝛ in monte libano inuenitur de ea plurimum ꝛ est granũ nigruȝ:sicut cicer nigrum:ꝛ hec ab aliq̄bus dicit̄ pedicularia:eo ꝙ pediculos occidit.

¶ Cõdex.i.cõdisi:ꝛ est id qð Dia.vocat structiũ:ꝛ sunt radices qb' vtunt̄ lanarij ad suffumigãdũ lanas ꝭȝ itẽtionẽ Dia.ego nunq̃ȝ potui scire qd eẽt.vtutẽ ẽt hȝ ad ꝓuocãdũ sternutationẽ:ꝛ pp id m̃lti crediderũt ipȝ eẽ elleborꝝ albũ ȝ nõ recte sic̃ pȝ p Dia.ꝓpterea Macer vocat id structiũ. ꝛ ingt.ꝙ nõ minus ꝓuocat sternutionẽ q̃ȝ elleborus alb'. Dinus aũt florẽ.in lib°2°.in cap.de cura scrofularꝝ igt.cõdisi.i.ellebor' alb':qð falsuȝ ẽ.idẽ dic̄ Auer.in 5° col.vide ẽt Aui.in 4° cañ.in fen.vi.in sũma scða venenorꝝ ex plantis q ait.de ꝯdisi ꝛ elleboro albo.q̊ idẽ nõ sũt.verꝝ hodierni putant ipm eẽ spẽm ellebori:ꝛ loco ei' põt poni elleborus eo carẽtes:ꝛ nullo mõ audeant hꝰ interius ꝓpinare.

Oleum vulpinũ.℞.vulpẽ itegrã cui' iteriora sint euulsa:ꝛ pone in vase ꝛ funde sup ipsaȝ aque fontiũ:ꝛ aq̃ marine añ.kist.i.lib.i.ʒ.olei antiq clari kist.ij. ʒ.decoq̃ lẽto igne cũ salis.ʒ.ij.vsqȝ ad aq̃ ꝯsũptionẽ:deinde pone in vase:ꝛ ꝓyce sup ipsaȝ herbe anheti ꝛ alasce.i. thimi añ.lib.i.ꝛ funde sup ea aq̃ dulcis vbi cocte fuerit ex ysdẽ herbis añ.M.i.manipulus ẽ tãtũ q̃ntũ capi põt vna manu.decoq̃ sic̃ ꝑus vsqȝ ad aq̃ ꝯsumptionẽ ꝛ admistret̄: est eñ mirabile.ꝛ qñqȝ p̃ter oleũ coquit̄ vulpes in aq̃ fontiũ ꝛ aq̃ salsa:ꝛ sit aq̃ q̃ntitas m̃lta cũ eisdẽ herbis:ꝛ administret̄ lauãdo in tina ꝛ est efficax:ħ q̊ȝ nõ p̃termittimus ꝙ vulpes tãdiu dȝ coq siue i faciẽdo oleũ siue aquã ad abluẽdũ donec sic cocta sit vt ei' artus oẽs laxent̄ ꝛ dissoluant̄.

¶ Istud oleũ est multũ i vsu. Jo.angl.i cap.de dolore iuncturarꝝ igt.oleũ vulpinũ ẽ medicamẽ vltimũ ad arteticã ꝛ podagrã ꝛ dolorẽ renũ ꝛ dorsi:qð ita fit vt docet.d.Mesue.Petrus argilla.in cap.de podagra siue gutta frida ponit vnguẽtũ de vulpe ipsi' Mesue.℞.vulpẽ itegrã euulsis iteriorib':ꝛ pone i vase cũ aq̃ salita vino ꝛ oleo:ꝛ vltra ħ pone i isto vase saluiã rorẽmarinũ iuniperũ anhetũ origanũ ꝛ maioranã.oĩa ista bulliant.vt docet ipse ibidẽ.miror ob talia v̓ba.nã p̃ Mesue nõ ponit vnguẽtũ de vulpe. Preterea ð̃scriptio olei vulpini nõ est eadẽ. ȝ vide supra i vnguẽto de vulpe:vulpes võ apð arabes dr̃ thaleb. Hal. narrat vtutẽ ipsi' dicẽs:ꝙ oleũ in quo decoquit̄ vulpes cõfert multũ doloribus iuncturarꝝ:ꝛ multi medicorꝝ ponũt ipsaȝ viuã in vase cũ oleo ꝛ decoquunt̄:q̄dã ponunt eam mortuã sed hoc oleũ nõ est plus resolutiuũ q̃ȝ oleũ in quo cog̃tur adeb.nã quando cog̃tur in oleo est virtus eius resolutiua multũ:ꝛ nos q̄dem diximus ꝙ medicine que hoc faciunt attrahunt ab interioribus corporis.

Oleuȝ de scorpionib'.℞.scorpiões circiter.xx.vl̃ plꝰ vel minus ꝭm quãtitatẽ eorꝝ ꝛ pone in vase vi-

treo: ⁊ funde sup eos olei amigdalaꝝ añ. lib. ij. ⁊ stringe caput vasis: ⁊ dimitte in sole dieb⁹. xxx. deinde cola ⁊ vtere.

⁋ Istud oleum est in vsu. Mesue docet ipsuꝫ componere duobus modis. Et sic sunt ex hoibus qui cōponunt ipsuꝫ ꝯm pmū modū. sed nostri doctores magis laudāt secūdā descriptionem ꝙ primā: ⁊ sic illam describam.

Oleum de scorpionib⁹ ꝯꝫ aliū modū. ℞. aristologie ro. gētiane: cyperi: corticuꝫ: radicis capparis añ. ℥. i. funde sup ea olei amigdal'. amaraꝝ kist. i. ⁊ pone in sole. xx. dieb⁹: deinde ꝓyce sup ea ex scorpionib⁹ a. x. vsqꝫ ad. xv. ⁊ iterū stringe orificium vasis: ⁊ dimitte in sole per dies. xxx. deinde cola ⁊ reseruetur: est eniꝫ mirabile.

⁋ Istud oleū maxime ꝯm istā descriptionē est illud quod magis laudāt nostri doctores. vide ēt apud Rasim in lib° de diuisionibus in cap. medicinaꝝ vrine vnaꝫ descriptionē que eadē huic est. Ioā. anglicus in cap. de lapide renuꝫ hꝫ hāc descriptionē: scorpiões aūt satis noti sūt supra narraui de ipsis in cap. de tyriaca que valet ꝯtra scorpiones.

Oleum de serpētib⁹. ℞. ex serpētibus nigris circiter lib. ij. ⁊ sint serpentes nigri itegri: ⁊ funde super eos olei sisamini kist. i. s. ⁊ pone in vase terreo vitreato stricti orificij: ⁊ sigilla orificiū vasis: ⁊ decoq̄ lento igne vsqꝫ dum dissoluant̄ serpētes: ⁊ caueat sibi operator a vapore eius: ⁊ cū coctuꝫ fuerit dimittat̄ ifrigidari ⁊ recōdat̄ in vase vitreo: ⁊ administret̄ liniendo cum penna.

⁋ Istud oleum non est in vsu.

⁋ Serpēs aūt accipit nomē quia occultis accessib⁹ serpit. Aui. in 5° cañ. hꝫ vnā aliā descriptionē que ē silis huic. idē hꝫ Leonardus de preda palea in cap. de fistulis. Silibertus de anglia in cap. de paralesi hꝫ vnā aliā descriptioneꝫ: sed nō est similis isti. spēs aūt serpētum multe sunt. Auic. in scđo canoñ. de serpente facit cap. sed ibi nō narrat eius spēs. veꝝ idem in quarto. in fen. vi. in cap. de spēbus serpētum de ipsis loquitur: ⁊ narrat de morsu basilisci. i. reguli: qñ hꝫ coronā: cui⁹ lōgitudo est duoꝝ palmoꝝ: ⁊ caput est acutū valde: ⁊ oculi eius sunt rubei: ⁊ color eius ad nigredineꝫ ⁊ citrinitatē declinis est: qui adurit totū super qđ incedit: ⁊ nō orit̄ in circuitu cauerne eius aliquid: ⁊ cum opponit̄ habitationi eius auis morit̄ ipsa auis: ⁊ ꝯm plurimum qui tangit eū cū virga morit̄: ⁊ est mediante virga: ⁊ ꝓpter illud iaꝫ tetigit illū miles qdā cū lancea sua ⁊ statim mortuus est miles ⁊ aīal eius: ⁊ tetigit ipse labium equi: quare mortuus est equus ⁊ miles: ⁊ hi quidem serpētes multiplicantur in terra aroth ⁊ nubie. verum de numero serpentū primi ordinis reponuntur spēs quedam draconum iterficientiū sicut basiliscus flatu eorum: de quorū numero fuerunt dracones. de quibus recitat Aristo. in libro de ꝓprietatib⁹ elētoꝝ ⁊ plātarū ꝙ tpe regis Philippi erāt in duobus mōtib⁹: iter quos mōtes erat posita via ducens ad ciuitatē: ⁊ quotquot per illā viam trāsibāt qñ erāt iter illos duos mōtes moriebant̄: ⁊ tūc Socrates ingeniatus est ad mortē ipsoꝝ: ⁊ fecit fieri caueā vitreā: ⁊ itrans in eaꝫ illuc ꝑrexit: ⁊ vidit illos quoꝝ flatu ificiebat̄ aer: ꝑ cuius respirationē ⁊ cōtactuꝫ ificiebāt trāseuntes ⁊ moriebant̄. dicūt etiā qdam ꝙ regulus serpens iterficit suo sibillo ⁊ suo visu. regulus etiaꝫ est auis paruissima omnibus nota nullius effectus ad opera medicine.

Oleum de ranis. ℞. ranaruꝫ aquaticaꝝ capita circiter. ℥. vi. ⁊ funde sup ea in vase vitreo olei sisamini kist. s. ⁊ obtura orificiū vasis: decoque sic diximus in oleo serpētino. ex multis aūt reb⁹ fiūt olea ꝯm hūc modū: q̄ reꝝ ex qb⁹ fiunt ꝟtutē hūt: de qbus multi ex scriptoribus scripserūt: in qbus sermonē nō extendimus.

⁋ Istud oleū nō est valde in vsu. Jo. angli. in ca° de dolore iuncturaꝝ hꝫ descriptionē hui⁹ olei: spēs aūt ranaꝝ multe sunt. Aui. in 2° cañ. de ipsis logt̄: sꝫ nō distinguit spēs earū verū idē in 4° cañ. in fen. vi. in trac. 2° de venenis ebibitis q̄ sūt ex aīalib⁹ logt̄ de ranis lacunalib⁹ viridib⁹ ⁊ marinis rubeis: ⁊ de ranis citrinis: ⁊ ibi logt̄ de venenositate q̄ est in ipsis. nā sine dubio oēs rane sunt venenose. Serap. i ca. de ranis ingt. ex auc̄te Dias. rane q̄ sunt in paludib⁹ qñ coquunt̄ cū sale ⁊ oleo ⁊ administrant̄ in cibo sūt beçaar venenis. nā beçaar est tyriaca ꝯ venenū: ēt beçoar ē lapis ꝯ venenū. Isido. in ca. de piscib⁹ ingt. rane a garrulitate vocate eo ꝙ circa genitales strepūt paludes ⁊ sonos vocis iportunis clamorib⁹ reddūt. ex his q̄dā aquatice dīr q̄dam palustres q̄dā rubete. ob id qa in veprib⁹ viuūt grādiores cunctaꝝ alie calamites vocant̄: qm̄ iter harūdines ⁊ fructices viuūt minute oiuꝫ ⁊ viridissime mute ⁊ sine voce sunt: agridule rane pue i sicco vel agris morātes. vñ ⁊ nūcupate: negant qdā canes latrare: qb⁹ in offa rana viua fuerit data.

Oleum de ouis. ℞. vitella ouoꝝ elixatorum circiter xxx. ⁊ cōminue ea manib⁹: ⁊ pone in sartagine lapidea: ⁊ frige sup ignē mouendo cū ligneo aut ferreo cocleari donec rubescāt ⁊ resoluat̄ ab eis oleum: ⁊ tūc exprime ea cū cocleari ⁊ manabit abunde.

⁋ Istud oleum nō est in vsu: ꝯm intentionē Mesue potest cōponi tribus modis. Leonar. de preda palea in ca. de fistulis habet etiam hanc descriptionem.

⁋ Ouoꝝ spēs sunt plures. Aui. in 2° cañ. ait. oua nota sunt: ⁊ meliora ex eis sunt oua galline recentia: ⁊ meli⁹ qđ in eis est: est vitellus: ⁊ melius eoꝝ artificiū est vt nō cū alio cōgelent̄. Gal. aūt ingt. oua que eligimus sunt oua gallinarū: nō ergo opꝫ ꝙ narremus nām aliorum ouorum.

Oleum de frumēto: modus opationis eius est: pone frumētū sup laminā ferreā ignitā nō multū ⁊ cōprime ⁊ manabit oleū. scđs modus. ponat̄ frumētum excorticatū in vase sublimationis: ⁊ fiat sicut dicemus.

⁋ Istud oleū est in vsu. Leonar. de ꝑda palea in ca. de fistulis hꝫ hui⁹ olei descriptionē. Frumētū. i. triticū. Isido. ait. frumēta sunt ꝓprie q̄ aristas hñt. fruges aūt reliq̄: frumēta aūt vel fruges a fruēdo hoc est a vescēdo dicta sunt. naꝫ frumen. dr̄ sūma pars gule. ꝑmitiue ꝓprie que sunt de frugib⁹ ꝑcipiunt̄. triticū vel a tritura dictū: ꝙ purissimū horreo cōdatur: vel qꝛ granū eius cōmolitur ⁊ teritur.

Oleum sinapinū: modus ei⁹ est sic olei de frumēto.

⁋ Istud oleū est in vsu: ꝯꝫ itētionē Mesue eius opatio est sicut opatio olei de frumento. ego aūt vidi fieri oleū de sinapi sicut fit oleū de amigdalis. sinapis aūt due sunt spēs. s. nigra ⁊ alba. nigra autem est illa que intelligitur qñ simpl'r ponitur: ⁊ vtraqꝫ nota est.

Oleum de iunipero. ℞. ex lignis iunipi q̄titatē sufficiētē ⁊ scinde in frusta ⁊ iple ex eis doliū magnū vitreatū iterius: cui⁹ orificiū sit artū: ⁊ fac foueā in terra: ⁊ ꝑpara parietes ei⁹ cū terra figuli: deide pone ollam vitreatā ex directo in fundo fouee hñtē in orificiū amplū: ⁊ cooperiat̄ lamina ferrea subtili ꝑforata foraminib⁹ multis sicut cribratoriū tritici. ita ꝙ lamina vndiqꝫ olle orificium cooperiat: deide sup laminā ꝑparet̄ orificiū dolij ex iuerso: ⁊ preparet̄ cuꝫ terra figuli vt nihil ex vtrisqꝫ orificijs respiret. post illud accēde ignē super totū corp⁹ dolij: ⁊ dimitte ardere sic ꝑ horas duas. manebit eniꝫ ex arte hac oleum: qđ reconde ⁊ administra vbi oportet.

⁋ Istud oleū est in vsu. Leonardus de preda palea in cap. de fistulis: hꝫ etiā hāc eandem descriptionem.

⁋ Iuniper⁹ aūt apud Aui. est cupressus syluestris: ⁊ ei⁹ qdē alia est parua: alia magna ⁊ arbor multiplicat̄ in terris romanoꝝ ⁊ occidēte: ⁊ assumunt̄ ex ea ligna ad fabricas magnas ⁊ granū ipsius apud eūdeꝫ vocat̄ abel: sꝫ ille text⁹ est corrupt⁹: nā abel est sauina q̄ vocat̄ bracteos: ⁊ sic si bene

legis illud

legis illud cap̄.de Abel apud Auic.videbis ꝙ est falsum. nā Serap̄.i cap̄.de iunipero ingt ex auc̄te Dia.iuniperus est vna ex spēbus cupressi masculi:ꝛ oēs sunt q̄tuor spēs: ꝛ sunt iuniperus.i.pinus indus.ꝛ abel.i.sauina:ꝛ serbin ꝛ gar.vꝫ.iuniperus q̄ nominaꝛ arconas:ꝛ gūmi ipsius ꝫm Moder.opionē est sandaracha:seu vernix scriptoꝝ.

¶ Terra figuli.i.terra seu argilla.vnde vasa fiūt. Isido.in cap̄.de puluerib⁹ ꝛ glebis terre ingt.argilla ab argis vocata apud quos p̄mū ex ea vasa cōfecta sunt.creta ab insula creta vbi melioꝛ est. Ioā.anglicus in ca.de sterilitate ait. argilla anglice clei:ꝛ est terra rubea viscosa ꝛ tenax.

Oleum fraxininum valet sicut oleum de iunipero:ꝛ confert spleni:ꝛ fit sicut illud.

¶ Istud oleum apud nos non est in vsu.

¶ Fraxinus aūt est arboꝛ satis nota:eius semē apud Modernos diciꝛ lingua auis de fraxino:apud nr̄os doctores reperiunꝛ varie opiones:qdā volūt (vt Mattheus syl.) ꝙ hec arboꝛ sit illa q̄ ab Auic.in 2° cā̄.dr̄ arboꝛ cimicuꝫ: sꝫ nō recte:veꝝ Mattheus syluati.ingt.dirdā vel dirdar est arboꝛ cimicū siue fraxinus:qᷝ falsuꝫ est.nā dirdar est ptelea:ꝛ ptelea apud grecos est vlmus.ꝛ sic est ꝙ dirdar: siue arboꝛ cimicū est vlmus.fraxin⁹ aūt ꝫm Isido.vocari ferꝛ qᷝ magis in asperis locis mōtanisq́ꝫ fragis nascitur. hinc per deriuationē fraxinus sicut a mōte montanus.

Oleum de gagatis ꝛ est oleū sacratū. ℞.ex lapidib⁹ gagatis q̄ntū vis:ꝛ fac ex eis sic̄ dixim⁹ i olo de iunip̄o.scd̄s modus ē cū ope sublimationis:vt dicem⁹.

¶ Istud oleū nō est in vsu:ꝫm itētionē Mesue est oleū qᷝ fit ex lapidib⁹ q gagates dicunꝛ:ꝛ ip̄m est oleū sacratū.

¶ Gagates aūt ꝫm Dias.est lapis qui inueniꝛ in licia circa rippam q̄ ganges appellaꝛ.coloꝛ niger ꝛ aridus ꝛ quasi luminosus mediocriter leuis valde.Et est melioꝛ qui facile exarserit igne:ꝛ odorē aspalti habēs.ꝫm Pli. optimus est qui ad lucernā accendiꝛ.quidā extimauerūt ip̄m eē oleuꝫ petroleū:alij dixerunt ꝙ est carabe:sed aliud est.

Oleum phoꝝ.℞.ex laterib⁹ antiqs multe antiqtatis:ꝛ p̄prie factis ex terra rubea:ꝛ cōminue eos i frusta:ꝛ accēde sup̄ eos ignē carbonū sine fumo vsq₃ duꝫ iflāmenꝛ ꝛ rubeāt:deīde submerge eos in cōca plena oleo de alchechil:aut oleo antiq̄ claro vsq́ꝫ duꝫ imbibanꝛ imbibitione vltima:ꝛ pone in caçola ꝛ p̄mitte exiccari p̄ se.post illud cōminue eos cōminutione vltima:ꝛ pone in caçola:ꝛ sigilla orificiū caçole cū orificio alēbici:ꝛ sigilla cum luto alchimistaꝝ:ꝛ pone in fornace:cuius ignis sint prune:ꝛ coquatur vsq́ꝫ dum distillet oleuꝫ:ꝛ tu ordinabis vas sub rostro alembici in quo fluat oleū:deinde reconde illud ꝛ stringe orificium vasis in quo recondis:ꝛ administra vbi opꝫ:ꝛ quanto antiquius tanto melius.

¶ Istud oleū est in vsu:sꝫ opꝫ ip̄m fieri cū bona diligētia. ꝫm intētionē Mesue est oleū in quo ꝯcordati sunt antiq: ꝛ verificauerunt esse oleū secretoꝝ iuuamētoꝝ. Alij illud oleū sapiētie dixerunt:ꝛ alij oleū benedictū:ꝛ alij diuinū: alij v̄o sanctū:ꝛ a pluribus oleū perfecti magisterij vocatū est.ipse Mesue in sua distinctione de oleis ponit duas alias descriptiones olei que vocantur oleū benedictum:ꝛ sunt oleū camomille ꝛ oleū nardinum.ꝛ hoc qꝛ sunt olea multe vtilitatis:sed p̄prie oleū benedictū est oleū phoꝝ. nam vide apud Rasim in suo tractatu de oleis qui habet oleū benedictū:ꝛ est idē.in fine v̄o ei⁹ descriptionis ingt. hoc oleū est de secretis phoꝝ ꝛ valet sicut oleuꝫ balsami. Liber qui dr̄ Bulchasim.i.seruitoꝛ in trac.2° hꝫ vnā aliā descriptioneꝫ q̄ eadē est isti.veꝝ Mesue dic̄ ꝙ accipianꝛ ex lateribus antiqs multe antiqtatis. Albuchasim aūt ingt. Accipe lateres rubeos nouos q̄s aqua nō tetigit. Leonardus de p̄da palea in cap̄.de fistulis:hꝫ vnā aliā descriptionem que est sil̄is huic quā ponit Mesue. Io.anglicus in cap̄.de doloꝛe iūcturaꝝ ait.petroleū:ꝛ est oleū bn̄dictū factū de laterib⁹:tn̄ fetidū est:sed summe penetratiuū.

Oleum alchichil.i.oleū qᷝ fit ex floꝛibus roꝛismarini.Bulchasis.i.seruitoꝛ hꝫ oleuꝫ vetustissimū.Leonardus hꝫ oleū oliue vel oleū antiquū clarum:si v̄o cōponere vis cum oleo de alchichil accipiatur floꝛum alchichil.i.roꝛismarini.ℨ.x.ꝛ p̄ycianꝛ in lib.i.ʒ.olei oliue: aut sisamini:ꝛ dimittatur soli donec accipiat virtutem roꝛismarini:ꝛ postea coletur ꝛ administretur.

Oleum balsaminum ꝫm Petrum de ebano in cap̄. de egritudinibus coꝛdis. ℞.myrre electe: aloes epatici:spice nardi:sanguinis draconis:thuris:mumie:oppoponacis:bdellij:carpobalsami.i.seminis balsami:armoniaci:sarcocolle:croci:masticis:gūmi ar̄.stoꝛacis liquide ā̄.ℨ.ij.laudani electi:succi castoꝛei ā̄.ℨ.ij.ʒ.musci.ℨ.ʒ.terebentine ad pondus singularium rerum:misce omnia hec puluerizanda cum terebentina:ꝛ pone hoc totum in alembico ꝛ ingeniose distilla.est enim ars sicut de aqua rosata:ꝛ postea vsui reseruetur.

¶ Istud oleū est illud qᷝ meo tēpoꝛe vidi cōponere ꝛ vidi ip̄m poni in tyriaca:metridato:diacurcuma:aurea alexādrina:ac alijs ꝯfectionibus in qb⁹ ingrediꝛ balsamus.verū supꝛa fuit posita vna alia descriptio olei quod ex ligno balsami manat.ꝛ illa est nobilioꝛ ista:sed quia illud apud nos nō pōt fieri:nostri doctoꝛes cōposuerunt descriptiones olei cū tanta diligētia ꝙ pōt poni in oī loco vbi ingrediꝛ balsamus:ꝛ sic ista dr̄criptio magis est laudata q̄z alie descriptiones.sin aūt ꝫm istā descriptionē facere nolueris infra app̄ebit alia descriptio ex auc̄te Guilelmi placētini: ꝛ oleū qᷝ fit ꝫm illā descriptioneꝫ pōt poni in oī loco vbi igrediꝛ balsamus.etiā ostēdā facere balsamū artificiosuꝫ sic̄ docet Bartholomeus mōtagnana.Succi castoꝛei.hec littera est coꝛrupta.debet eniꝫ dicere sicci castoꝛei:aut castoꝛei sicci:quod idē est.Castoꝛeū aūt est animal qᷝ vocaꝛ castoꝛ.Gal.in lib.ad parthenianū inquit.castoꝛeū animaliculum quadrupes:ꝛ castoꝛ appellatur testiculus eius.

Oleum frigidissimū viride sic fit ꝫm Nico.℞.olei cōis albi vl̄ abluti lib.iij.cimaꝝ rubi:tenerrimaꝝ:folioꝝ violaꝝ:vermicularis:cimbalarie:semp̄uiue:solatri:folioꝝ papaueris:iusq̄ami:mādragoꝛe:crassule maioꝛis:poꝛtulace:lactuce:bardane:oīum ā̄.℥.iij.hec oīa sil̄ teranꝛ:ꝛ in supꝛadicto oleo mittanꝛ per tres dies:post tres v̄o dies sup̄ ignē ponaꝛ ꝛ vsq́ꝫ ad spissitudinē bulliāt. postea colenꝛ bene expꝛessa cū panno.deinde iteꝝ in stānato vase ponanꝛ super igneꝫ ꝛ bulliant ad succi consumptionē:tunc ab igne deponanꝛ ꝛ residere p̄mittantur:ꝛ illud claꝝ qᷝ supernatat colligaꝛ ꝛ vsui reseruetur.

¶ Istud oleū non est in vsu:dr̄ oleum frigidissimū viride ab herbis frigidis ꝛ viridibus que in ipso igrediunꝛ:ꝛ sic ipsas herbas que difficiles sunt declarabo.

¶ Vermicularis ꝫm Cōpositorē est semp̄uiua minoꝛ:aut poꝛtulaca agrestis in tectis domoꝝ nasciꝛ.ꝫm aūt Lumē maleluceus est crassula:qᷝ falsuꝫ est:qꝛ in isto oleo vtrūq́ꝫ igrediꝛ.Macer ait.Semp̄uiua minoꝛ spēs est istius herbe:Quā semp̄uiuā dn̄t qꝛ̄ viret oī tp̄e.Barba iouis vulgari moꝛe vocaꝛ.ꝫm itētionē Macri barba iouis est semp̄uiua minoꝛ.ꝫm v̄o Mattheū syl.barba iouis est herculis vel bonades.i.sticados citrinū.ꝫm aūt Nicolaū est sticados citrinū seu santonicū marinū.q̄ est herba marina.i. herba lūbricoꝝ.Aduertēdū est aūt ꝙ Macer nō dic̄ ipaꝫ vocari barbā iouis nisi a vulgarib⁹:sed deus hoc nouit.

¶ Cimbalaria vmblicus veneris scatuncellus idem apud Dia.vocatur corilidon:siue vt alij cimbalion:siue vt latini vmblicus veneris.hec est herba que folia habet rotun-

da ⁊ lata que in muris nascitur: ⁊ est quā nostri rustici herbam rotundellam vulgariter dicunt.

¶ Crassula maior ſm Compositorē est faba grassa: ſm aliquos est sempuiua maior: ſ; nō recte. nā in isto oleo possumus certificari ꝙ idem nō sunt: q; in hoc ambe igrediūtur. Crassule vō species tres sunt. s. maior minor ⁊ media. maior vō est herba que habet folia viridia ⁊ piguiora: vt sempuiua: ⁊ florē tendentem ad albedinē. nascit̄ aūt apud nos iuxta fossos. ⁊ hec est faba grassa. minor vō est vermicularis: ⁊ media ſm Cōpositorē est cardus bn̄dictus.

Oleum de lilys pur̄ ſm Joan. Serap. in suo antidotario. ℞. ex lilys albis mūdatis. ʒ. ij. ſ. proyciant̄ in lib. iij. olei sisamini: ⁊ maneant donec accipiāt virtutem liliorum: ⁊ colet̄: ⁊ administretur.

¶ Istud oleū est illud qđ apud nos est in vsu sub nomine olei de lilys puri: aut simplicis. Guilel. pla. in suo antidotario hʒ oleū de lilys simplex: qđ idē est. supra fuit positum oleū de lilys cōpositū: qđ ēt est in vsu: sed nō tantū.

Oleum darsisabā. ibidē. ℞. scelib ⁊ est darsisaban. ʒ. vi. cassie lignee. ʒ. viij. costi. ʒ. iiij. cinnamomi ʒ. v. calami aroma. ʒ. ij. olei lib. vij. ſ. decoquant̄ oīa bene lento igne ⁊ coletur ⁊ administretur.

¶ Istud oleū nō est in vsu. Darsisabā vō est arbor q̄ apud Dia. vocat̄ aspaliū: vt dcm̄ fuit in ꝯfectione de chifodea.

Oleum fenugreci ſm Rasis in suo tractatu de oleis ℞. fenugreci lib. i. elactery lib. viij. cypi lib. ij. calami aroma. lib. i. pone in oleo per decem dies quotidie moue ter ⁊ exprime oleum ⁊ reserua.

¶ Istud oleum nō est in vsu. Dias. hʒ vnā aliaʒ descriptionem sub noie olei telini: sed nō est simile huic.

¶ Fenugreci farinaʒ multi buceron: aut egloceras: aut loton appellauerunt: vide apud Gal. in octauo simpliciū ꝙ telinū est fenugrecū. ⁊ ista noia nō sunt referēda farine: ſ; ipsi fenugreco. buceron eniʒ sonat bouis cornu: egloceron vō capre cornu. nā semina ipsi⁹ in corniculis silib⁹ faxeolis sunt. ⁊ h̄ semē notū est. iuenit̄ apud nos q̄dā herba q̄ multum sibi assimilat̄ in folys ⁊ in religs. ⁊ hec apud quosdaʒ dr̄ capricornu: ⁊ de hoc semine multi falsi herbatici vendunt aromatarys ignorātibus loco fenugreci: sed errant.

¶ Electuarium siue elacterium: vt apud Dias. ⁊ est succus cucumeris asinini. vide supra vbi posite fuerūt pillule de elacterio: ⁊ ibi melius ostensum fuit.

Oleum salmente ibidem. ℞. salmētam: ⁊ pista ⁊ pone in aqua: coque: ⁊ pone oleum: ⁊ coque ad ignem ⁊ serua colatum.

¶ Istud oleū nō est in vsu. ſm intētionē Rasis est oleū de salmēta: ſ; textus est corrupt⁹. dʒ eniʒ dicere oleū de saliūca. i. spica celtica. ſm Mattheū sylnaticū: sed nō recte: qa Dia. ac Pli. de saliūca spāle faciūt cap. ⁊ ē aliud: ſ; ſm plurimū loco saliūce spica celtica ponit̄. ⁊ sic hodie herbatici vendūt apothecarys saliūcā pro spica celtica: que idē non est: vt dictū fuit: tn̄ pōt poni loco eius: lʒ sit debilior. hanc teutonici ⁊ alie gētes apud quas nascit̄ saliuncam vulgari noie appellant. nascit̄ apud teutonicos plurima. in alpib⁹ Italie: ⁊ in mōtibus pireneis in desertis ⁊ asperis sūmitatibus mōtiū: ⁊ est cibus capreaꝝ siue dāmaꝝ.

Oleum de oleādro. ibidē. ℞. succi oleādri lib. i. rosarū lib. ſ. olei onfancini lib. ij. coq̄ donec cōsumat̄ succ⁹ cola ⁊ serua. nā valet scabiei: ⁊ aufert eā oino.

¶ Istud oleum non est in vsu.

¶ Oleander aūt ſm Auicē. in 2° can̄. est syluestris ⁊ fluuialis: ⁊ ipse cōputat ipm inter spēs venenosoꝝ. ideʒ in q̄rto in fen. 6. in cap. sūma. 2. venenorum ex plantis ingt. oleander plurimū interficit hoies ⁊ aialia. ⁊ hec planta est quaʒ Dias. nereon vocat. hec plura noia hʒ. nam ab aliquibus dicit̄ neredendron: ⁊ ab alys redodendron: ⁊ ab alys lorandrum: ⁊ ab alys rododaphin: ⁊ ab alys nereo. eius folia sunt similia amigdale: sed maiora ⁊ pinguiora: ⁊ floreʒ habet similem rose: in locis maritimis nascitur. Leonardus de preda palea: in cap. de pruna ⁊ igne persico inquit. oleum de dandrod. i. de oleandro.

¶ Oleū onfancinū. i. oleum de oliuis nō maturis. Auic. in 2° can̄. in cap. de oliuis inquit. oleū quandoqʒ exprimitur ex oliuis vltime maturis: ⁊ oleū onfancinum est illud qđ expressum est ex imaturis: ⁊ q̄nqʒ exprimit̄ ex oliuis rubeis medys inter imaturas ⁊ vltime maturas.

Oleum de vsnee ſm Auic. in 5° can̄. ℞. vsnee sextaria. v. costi. ʒ. x. cassie. i. cassie lignee: calami aroma. an̄. ʒ. iij. marmacor. ʒ. ij. storacis. s. calamite. ʒ. v. olei myrtini lib. i. ſ. terant̄ medicine ⁊ infundant̄ in aceto ⁊ dimittant̄ tribus diebus cōtinuis: ⁊ coquant̄ cū oleo donec cōsumat̄ acetū ⁊ remaneat oleū: ⁊ colet̄ ⁊ recondat̄.

¶ Istud oleū non est in vsu: de vsnee vide in electuario de vsnee: q; ibi ample determinatum est.

¶ Marmacor. i. mellissa. qdaʒ crediderunt esse marubiū: sed nō recte. nā vide Serap. in cap. de mellissa qui ingt. hederangie. i. turungē: ⁊ dicitur marmacor. i. mellissa. Aui. in 2° can̄. in cap. de maru. inquit. Maru dicūt indi ꝙ sunt spēs plures. est enim quedā species eius que est boni odoris ⁊ est marmacor. ibi ipse Auic. in plures species distinguit. Leonardus de preda palea in cap. de ademenul inquit. semen almaru. i. semen buglosse siue lingue bouis sine dubio almaru est eius species: sed pro marmacor intelligitur mellissa siue ocimum citratum.

Oleuʒ de stafisagria ſm Jo. angli. in cap. de cura tinitus auriuʒ. ℞. stafisagrie. ʒ. i. ſ. coquat̄ in succo rutbe vel in aq̄ feniculi: deide apponat̄ oleuʒ laurinū vel nardinū ad pōdus. ʒ. vi. vel lib. i. coquant̄ vsqʒ ad cōsumptionē quarte ptis ⁊ coletur: ⁊ fiat oleū de stafisagria.

¶ Istud oleum nō est in vsu. Stafisagria apud Auicen. est vua passa montana ⁊ est granū capitis. Diasco. stafisagria quā latini pedicularia vocant: ⁊ noiatur hoc noie: q; interficit pediculos ⁊ lendines. quidā vocant ipsam caputpurgium: eo ꝙ caput a pediculis purgat.

Oleum de laudano ſm eundē in lib° 5°: in cap. de mōabluēdi oleū. ℞. laudani. ʒ. i. olī laurini lib. i. ꝯficiant̄ sil: ⁊ est oleū de laudano simplex qđ valet i ꝯfortatione stōchi mollificati: ⁊ capillos cadētes detinet.

¶ Istud oleū nō est in vsu. Idē in cap. de lepra hʒ h̄ oleū.

¶ Laudanum autem est notum.

Ad faciendum balsamuʒ ſm Bartho. montagnanaʒ in suo antidotario. ℞. terebētine lib. i. thuris albi. ʒ. iiij. gūmi elemi. ʒ. vi. granorum lauri. i. baccarum lauri. ʒ. iiij. masticis: galange: gariofiloruʒ: cinnamomi: çedoarie: nucis muscate: cubebe: ligni aloes bene triti an̄. ʒ. i. oia simul mixta ponātur ad distillandum p̄mo cū lento igne: ⁊ p̄ma aqua dicitur aqua balsami. 2° iteꝝ pone aliaʒ: ⁊ sic fac ter: ⁊ tūc veniet balsamus in omni ꝓbatione: sed quāto plus distillatus fuerit tanto erit fortior: serua in vase bene obturato.

¶ Iste est modus artificy balsami ſm quē ſm intētionem Bartholomei veniet balsamus in oi ꝓbatione ꝑut balsamus nālis. veꝝ supra est positū oleū balsaminū qđ apud nostros doc. satis est laudatū. si aūt illā descriptionē facere nolueris fac istam Bartho. si aūt istā Bartholomei facere nolueris fac descriptionē Guilel. de qua infra.

Oleum quod ponit̄ loco balsami ⁊ est nobilius ſm Guilel. placētinū. ℞. myrre: carpobalsami. i. seminis balsami: nucis inde an̄. ʒ. ſ. hypericon. i. pforate. ʒ. ij. terant̄ grosso modo ⁊ misceant̄ cum. ʒ. v. olei: vel. ʒ. i. ſ.

largati:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0152-0

largati:⁊ in fine addanť gra.v.musci:⁊ gra.iij.ambre:⁊.ʒ.i.olei de lateribus.hoc enim loco balsami potest poni in omni loco:facit enim operationes vt balsamus.

¶ Istud oleum maxime ſm istā descriptionē pōt poni in omni loco vbi balsamus ingrediť.⁊ ſm intētionē Guliel. facit operationes vt balsamus. veꝝ ipse Guliel.describit duas alias descriptiones olei qui poniť loco balsami:sed ſm intentionē suaȝ ac Moder.doctoꝝ ex illis tribus hec est nobilior:sed ipse Guliel.non ponit qualiter ipsuȝ oleū debeat cōponi. veꝝ est ꝙ in scda descriptione melius docet:⁊ est ꝙ omnia bene teranť ⁊ malaxenť adinuicem in mortario:⁊ ponanť in vase alembici:⁊ distillenť vt aqua rosacea.Lumen malelucens habet vnā descriptionē ſm intentionē Guliel.sed ipse Guliel.non scripsit taleȝ descriptionem in suo antidotario.

¶ Alargatum.i.largatum ⁊ est vulgare vocabulum : sed a latinis terebētina nuncupať:⁊ non rasina. nam in multis locis vbi ipsa inuenitur vocatur largatum.

¶ Oleum de lateribus.i.oleū phoꝝ seu oleū benedictum. eius enim descriptionē describit idē:⁊ est silis descriptioni que inueniť in antidotario Mesue:de qua supra.

Oleum de calce ſm Leonar.de preda palea paduanēsem.in cap.de curatione corruptionis ossis.℞.calcis viue vnū frustum integrū anteq̄ distilletur ⁊ infundať in oleo cōi donec distilleť ⁊ calx in puluerē reducať.⁊ postea pone in alēbico vitreo ⁊ distilletur ⁊ emanabit oleum:qd vocatur oleum calcinum.

¶ Istud oleum nō est in vsu:tamen ſm intentionē cōpositoris valet mirabiliter in illa materia.

¶ Calx ſm Serap.ex auctē Dia.q̄dā est q̄ fit ex cōchilijs marinis.⁊ q̄dam q̄ fit ex lapidibus:⁊ q̄dā fit ex marmore: qn̄ hec cōburunť in igne donec fiūt alba intus ⁊ exterius ⁊ fiūt calx:sed melior oībus est calx que fit ex marmore.

Oleum de tartaro ſm Pe.argil.in cap.de his q̄ abstergunt faciem.℞.tartarum puluerizatuȝ ⁊ funde in aceto.postea ponať in panno lini:deinde ponatur in stupis balneatis:⁊ ponať sub cineribus : postea ponať in scutella vitreata per tres dies:ita tn̄ ꝙ scutella stet plicata ⁊ distillabit q̄dam humiditas magna vergens in subruffum:⁊ hoc est oleum de tartaro.

¶ Istud oleū est in vsu:maxime apud prostitutas:eo ꝙ ex ipso liniūt faciē.Dinus florē.in suo antido.hȝ h:sȝ lumen tenebrosum ingt.ꝙ hoc oleū est magr̄ale:qd falsum est.

¶ Tartarum v̄o ſm Nicolaū est lapis vini.apud nos vulgariter dr̄ greppo.Leonar.de preda palea in cap.de remotione carnis superflue inquit.pul.tartari.i.fecis vini adherentis parieti.vȝ.vasis vbi collocatur vinuȝ:qr vulgari sermone dr̄ greppo.de hoc inueniť albū ⁊ rubeū:sed albū magis ad faciendum hoc est laudatum.

¶ Tractatus de oleis magistralibus.

Oleum de hypericon mirabile.℞.sūmitatū hypericon.ʒ.iij.infundātur in vino odorifero.q.s. tribus diebus ⁊ noctibus:deide bulliant in duplici vase.i. in balneo marie bene obturato:⁊ fiat expressio fortis. postea.℞.totidem hypericon bene contusi:⁊ infundātur in suprascripto vino tribus diebus ⁊ noctibus:deinde addātur terebentine.ʒ.iij.olei antiqui.ʒ.vi.croci.℈.i.⁊ misceātur:⁊ coquanť in bocia in duplici vase ad consumptioneȝ vini:deinde reseruetur in vase vitreo.

¶ Istud oleum non est multum in vsu.

¶ Hypericon aūt herba est satis nota.q̄ a Dia.vocať hypericon.Aui.ingt.hypericon noiať arabice alharib:⁊ noiať syriace vua demonis.Dia.de hypericon facit tria capl'a.⁊ distinguit ipsas spēs:vnum facit sub noie asquiron. aliud sub noie corium:qd est rapa rustica. aliud de hypericon. sed Serap.in vno capl'o de oībus loqtur:sed illud hyperi con quo vtimur hȝ folia parua:⁊ in eis foramina minuta: ⁊ ꝑpter id vocatur perforata siue herba sancti Joānis:siue fuga demonū:apud nos in ciuitatibus nascitur.

Oleum de sulphure.℞.sulphuris citrini:terebētine añ.ʒ.iij.vini boni.ʒ.ij.olei rosati lib.i.bulliāt oīa ad ꝯsumptionē vini lēto igne:⁊ fiat oleū de sulphure.

¶ Istud oleū est in vsu:maxime apud Mediolanenses.

¶ Sulphur citrinum.i.visuale:qd satis est notum.Dias.dicit sulphur eligendū viuum:colorem habens limpidum: ⁊ resplendens:⁊ perlucidum:⁊ sine lapide:qd missum in focū viridem ⁊ pinguē colorē facit. nascitur in melosda ⁊ liparia.istud est capl'm de sulphure viuo:quod hic nō debet intelligi:de ipso vide in diasulphur.

Oleum de capparibus.℞.corticū radicū capparoꝝ ʒ.viij.ireos:agni casti:tamarisci añ.ʒ.iiij.olei cōis lib.ij.vini.ʒ.iiij.hec oīa bulliāt simul vsq̄ ad cōsumptionē vini:deinde coletur ⁊ reseruetur.

¶ Istud oleum est multū in vsu.Miror tn̄ exq̄ apud doc. ⁊ Moder.⁊ antiq̄s erat mltū visuale:ꝙ eiꝰ descriptio apd auctorē auctēticū non iueniať. veꝝ liber q dr̄ Aggregator paduanēsis ingt.in illo cap.vbi h valet.oleū de capparibꝰ ponit Gal.ad Glauconē.ego aūt miratꝰ fui:qr legi oīa ca. Gal.q̄ sunt ad Glauconē:⁊ id nō repperi:tn̄ ista descriptio fuit approbata in duricie splenis:quod multum valet.

¶ Cappares siue kappares noti sunt.Serap.aūt in cap.de capparo ingt.in fine ex auctē Rasis. attulit mihi qdam amicus meus cōfectionem quandam capparoꝝ recētiū:⁊ cū comedissem ex eis iduxerunt mihi tenasmonē:⁊ cōsueui facē clistere ad sciaticā cū succo cappaꝝ:⁊ iuuat mltū.

¶ Tamariscus est arbor satis nota. Dia.dicit. mirice.i.tamariscus.Isid.mirice quā latini tamariciā vocāt ex amaritudine noiata.gustus eniȝ eiꝰ nimis amarus est. hec arbor in solitudine ⁊ saxoso humo nasciť:ex qua etiā arbore maleficij artis ministra.i.odia concitari dicuntur.

Oleum muscellinū.℞.olei cōmunis lib.vi.aque lib. iij.folij:spice costi:masticis añ.ʒ.i.ſ. storacis calamite:croci:myrre:cassie lignee:xilobalsami.i.ligni balsami añ.ʒ.vi.gariofilo.carpobalsami.i.seis balsami:bdellij añ.ʒ.iiij.miscilaginis.ʒ.i.alij dicunt ꝙ debet dicere muscilaginis.ʒ.i.neregil.ʒ.ij.hec omnia terantur grosso modo:⁊ bulliant simul ad consumptioneȝ aque:deinde coleť ⁊ reponatur in vase bene obturato.

¶ Istud oleū est in vsu:dr̄ aūt muscellinū ꝑpter muscū qd recipit.qdā praue putauerunt hoc esse oleū balaninum.i. de granis heen:sed non recte.ille v̄o qui dedit mihi istam descriptionē istius olei:dixit ꝙ ipsuȝ inueniť in antidotario Galeni:⁊ dixit ꝙ Gal.composuit ipsum.

¶ Neregil.i.nux indica ſm Serap.in capl'o de nuce indica:vt dictum est supra.

Oleuȝ de castoreo bonū ⁊ exptū.℞.castorei:storacis calamite:galbani:euforbij:cassie lignee:croci: oppoponacis:carpobalsami:spice nardi:costi añ.ʒ.ij.cypi: squināti:pipis lōgi:bracteos:piretri:pipis nigri añ.ʒ.ij.ſ. olei oliuaꝝ lib.iiij.vini albi ⁊ boni lib.ij.bulliāt oīa simul ad consumptionē vini:deinde exprime ⁊ reseruetur.

¶ Istud oleum est in vsu:valet enim in omnibus egritudinibus:⁊ confert tremori:⁊ tetano:⁊ doloribus neruoruȝ ⁊ iuncturarum.

¶ Castoreum aūt ſm Serap.sunt testiculi aialis:qd castor appellať.vide de ipso in diacastoreo.

¶ Bracteos.i.sauina:sicut apparet apud Serap.in cap.de iunipero.idem est ſm intentionem Macri.

Oleum sambucinū.℞.floꝝ sambuci.ʒ.ij.ponanť in lib.i.olei oliuaꝝ:⁊ dimittanť in sole per dies

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0153-6
DFG

quinꝗ: deinde bulliant cu m lento igne: postea colentur: ⁊ vsui reseruentur in ampulla tñ debet conseruari.

¶ Istud oleum est in vsu.

¶ Sambach vel çambach idem est: sed apud Serap. vocatur iesemínuz. ⁊ ingt. iesemin. i. çambach. qđdam ex eo est albũ habens florem: ⁊ qđdam citrinũ: ⁊ citrinũ est minus in caliditate ⁊ siccitate ꝙ̄ albũ. ⁊ silr est minus in opatione sua ⁊ citrinũ reperit̃ in babylonia. est etiã spẽs alia ex eo cuius flos est celestis coloris: ẜm intentionẽ Serap. huius tres sunt species: sed apud nos credo ꝙ nõ reperiatur nisi album: ⁊ a vulgo nominat̃ gesemin. Bulchasis. i. seruitor in libro scđo cap. de modo colligẽdi herbas medicinales ait. çambach. i. iesemini. Itez Chꝛiophorus barçicius in cap. de cura cephalee ait. ⁊ Rasis laudat epithima ex oleo sambacino: ⁊ fit ex floribus sambaci siue gessimini. Auic. in quinto cañ. in tractatu de colirijs. in colirio quodã sic ait. colirium iuuamentum factũ cuz iensemin. ⁊ ait. ℞. acatie ⁊ succi sambach. vide hic ꝙ loco iensemini habet sambach: quod idem est. Gal. in 7° simplicium ait. leuconia. i. iesuminuz. Auerrois in quinto col. gesemini. i. viola vltramarina: apud nos in hortis reperitur.

Oleum pro doloribus pueroꝝ optimuz ⁊ expertum ℞. olei anheti: olei camomille añ. ℥. vi. olei rutheː storacis liquide añ. ℥. iij. pul. cimini. ℥. ij. bulliant oia vna ebullitione: deinde coletur ⁊ vsui reseruet̃. ⁊ quando oportuerit vngat̃ locus dolorosus: ⁊ expertum est.

Encaustrum nigrum. ℞. aque pluuialis bocalia 64. galeti rupti lib. vi. coquant̃ ad consumptionem medietatis: tunc addantur gũmi ara. lib. iiij. vitrioli pisti lib. ij. misce: ⁊ fiat ẜm artem.

Encaustrum autem scriptoꝝ multis modis cõficitur. nam Diasco. in capitulo de atramento scriptoꝝ inquit. ꝙ fit ex teclarum lignis cuius vncijs tribus vna admiscetur gũmi. cõficitur preterea ex ligno rasine: ⁊ ex pictoꝝ fauilla. eius enim centum ⁊. xx. ʒ. accipiunt gũmi ⁊ taurini glutinis. ʒ. vi. ⁊ atramenti sutoꝝ ʒ. i. ß. ⁊ adaptantur admixta stipticis medicaminibus que dissenterie cõueniunt. Item Dias. aliud cap. facit de atramento sutoꝝ quod foditur in metallis. Pli. atramentum sutoꝝ quod calcantum vocant est vitriolũ viride de quo fit encaustrum. Papias aũt dicit atramentũ dictum ꝙ sit atrum: cuius species picture ⁊ quotidiano vsui necessaria est. huius vas atramẽtũ dicit̃. Auic. in 2° cañ. de atramẽto facit cap. ⁊ facit differentiã inter atramenta alba ⁊ rubea ⁊ citrina ⁊ viridia: ⁊ inter colcotar ⁊ calcadis ⁊ calcantum ⁊ alsuric. nam colcotar est vitriolum citrinum: calcadis est album: calcantũ est viride: ⁊ alsuric est rubeum.

Cassia fistula pro clisterijs magistrali. ℞. prunoꝝ viridium lib. iiij. tamarindoꝝ lib. ij. passularum ℥. vi. liquiritie. ℥. ij. violaꝝ: capilloꝝ veneris: blete: centauree minoris: mercurialis: malue añ. M. ij. ß. ordei lib. i. bulliant hec omnia in. xvi. lib. aque vsqꝫ ad consumptionem medietatis: deinde fiat bona contritio ⁊ infusio supradictaruz rerum: ⁊ aque cui aque calide distemperent̃ cassie fistule extracte lib. vi. mellis dispumati lib. xij. ⁊ omnia simul ponantur ad ignem: ⁊ coquãtur vsqꝫ ad spissitudinez mellis: ⁊ vsui reseruetur.

¶ Hec descriptio istius confectionis est multũ in vsu. Ego non repperi aliquem auctorẽ auctenticuz ponere eius descriptionem: sed vidi aliquos eam cõponere ẜm istaz descriptionem. veꝝ sunt ex hoibus qui faciant ẜm istaz descriptionez: ⁊ sunt qui faciunt ẜm aliam ẜm diuersa loca: ⁊ dicitur pro clisterijs: eo ꝙ ea vtplurimum ponit̃ in clisterijs: eo ꝙ ipsa ponitur in quodam instrumẽto facto de corio. Mathheus syl. dicit cristere est qđdam instrumentum medicoꝝ omnibus notum: ⁊ ẜm aliquos debet dicere clistere per. l. a clepo clepe quod est furor furaris ⁊ stercus. inde hoc clistere huius clisteris: vel clisterium est instrumentum quod stercus infirmi in ventre induratũ facit exire: sic dictuz clistere: quasi clepens. i. furans stercus: vel dicitur clistere q̄si colus stercoris: qꝛ per ipsuz colatur stercus extrinsecus: vel dicit̃ clistere a cleo cles qđ est inclinari: qꝛ stercus facit inclinari. Ista habent̃ in Catholicon. in lra cli. vel dr cristere per r ẜm quosdam: ⁊ componitur a crisi ⁊ tergo tergis. nam crisis hꝫ tria significare. s. aurum indaicũ ⁊ secretuz. vnde cristere cõponitur a crisi quod est secretũ: ⁊ tergo: inde cristere. i. secreta tersio.

¶ Si querat̃ quanta sit virtus cuiusdã auis que nominat̃ trigulus in frangendo lapidem in renibus: dicatur ꝙ est estimata magni valoris: ⁊ hãc auẽ allegat Joãnes Serap. in suo breuiario. in cap. de illis in quibus generat̃ lapis: ⁊ magnificatur. ⁊ sic ingt. ad frangendum lapidez in vesica est auis que nominat̃ atruguldutis. Est enim auis in forma sua minor reliquis auibus: preter auẽ que nominatur basilica: cuius intẽtio est regulus. Itez Rainaldus de villa noua. in cap. de vitio lapidis. in renibus ⁊ in vesica laudat eam mirabiliter. Et sic meo tẽpore vidi in ipsa mirabilem experientiã in illa egritudine: ⁊ existimo ꝙ ista sit illa auis que ab Auic. in 2° cañ. vocat̃ safurnhũ. ⁊ dicit ꝙ est auis cuius nomen est hoc nomen in francia. sed an sit illa aut non: melius idem declarat in 3° cañ. in fen. xviij. in cap. de medicinis cõminuentibus lapidẽ: vbi sic ait. ⁊ melior omniũ est auis que grece nominat̃ tragulidos: ⁊ auis est de genere paruaꝝ minor omnibus auibus excepta aue regia: ⁊ color corporis eius est inter viridẽ ⁊ cinericium: ⁊ citrinum: ⁊ super alas eius sunt pẽne auree: ⁊ super caudã ipsius sunt alba pũcta: ⁊ plurimuz apparitionis eius est in hyeme: ⁊ apud piscinas: ⁊ apud parietes: ⁊ ipsius volatui apud parietes nõ est fixio: imo volat paꝝ ⁊ cantat ⁊ garrit semper ⁊ mouet caudaz: ⁊ ipsa comeditur cruda sicut est: quod melius est: ⁊ comedit̃ exilata ⁊ assata ⁊ salitur: ⁊ reseruatur: vt caro salita: ⁊ quãdoqꝫ aduritur sicut est in furno qui nõ sit cum illa caliditate. s. cum quantitate qua dominet̃ ei adustio. ⁊ destruat̃ virtus: ⁊ sit in vitreato vase: ⁊ ẜm modũ qui dictus est ad scorpiones ⁊c̃. hec ṽo est auis que apud nos multum inuenitur in estate ac hyeme. veꝝ in estate non vadit in ciuitates: imo in hyeme volat in ciuitatibus ⁊ piscinis: ⁊ eius forma est: sicut dixit Aui. ⁊ hec auis apud Lombardos vulgo cauda tremula vocatur: ⁊ ab aliquibus heuerina.

Hec distinctio de oleis tractatum nostrum concludit in quo aggregauimus ex varijs auctorum voluminibus ea que intentioni cuiuslibet practicantis satisfacere: ac eis subseruiẽtibus apothecarijs necessaria videbant̃. Pijssimi Saluatoris ac eiusdem gloriose Matris auxilio mediante: quibus infinitas habeo gratias: nunc equũ est vt parum quiescamus: vt quiete restaurati: ad alia non minus vtilia accingamur.

FINIS.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0154-2

Tabula electuariorum cōditorum loch syruporum & ceterarū descriptionum: que in hoc antidotario reperiuntur. Et primo de electuarijs.

Electuariuz de aromatibus folio. 2
Electuariuz de gemmis. 3
Cōfectio alchermes. 3
Cōfectio de xiloaloes. 3
Descriptio elec. sarbotēg. 4
Modus elec. de citro. 4
Cōfectio de musco dulcis. 4
Cōfectio testiculorū vulpis. 4
Confectio alia testiculorum vulpis. 4
Cōfectio de galanga. 5
Diarodon descriptiōe cōi. 5
Aromaticū rosatum. 5
Aromaticuz rosatum. descriptione Gabriel. 5
Aromaticū ro. minus. 5
Aromaticum gariofi. 5
Aromaticū nardinum. 5
Diaciminum bonum. 5
Dianisum. 5
Diambra. 5
Cōfectio de cinamomo. 5
Cōfectio de granis myrti. 5
Diacalamētū desc. Gal. 6
Diatritonpipereon. 6
Diaciminum. 6
Cōfectio de seminibus. 6
Cōfectio de citonijs. 6
Confectio de cito. cuz succo citoniorum. 6
Electuarium de pomis. 6
Electuariū de persicis. 6
Elec. quo vtuntur reges. 6
Electuariū de fructibus. 6
Confectio alia Gal. 6
Confectio de prunis. 6
Electuarium de sorbis. 6
Tyriaca diatessaron. 6
Tripbera sarace. magna. 6
Tripbera muscata. 7
Tripbera Gal. 7
Tripbera minor ex arte senoris. 7
Tripbera grece. 7
Tripbera minor. 7
Diacurcuma magna. 7
Diacurcuma minor. 8
Diamorusion. 8
Dialaca magna. 8
Cōfectio de rauedseni. 8
Diacostum. 8
Cōfectio elec. ex inuentione nostra. 8
Dialacha minor. 8
Cōfectio anacardina. 8
Confectio alcançi. 8
Confectio. i. de assa. 8
Cōfectio filonij ex inuentione prima. 9
Cōfec. filonij desc. bamec. 9
Egeptea. i. sagçenea. 9
Athanasia magna. 9
Diasulphur. 9
Cōfectio de storace. 9
Cōfectio hierepigre Gal. 9
Hiera hermetis. 10
Cōfec. hiera archigenis. 10
Hiera hermetis fm intētionem Mesue. 10
Hiera archigenis. 10
Hiera diacollogntidos. 10
Hiera ex iuentione nr̄a. 10
Hiera cōstantini. 10
Thiphera persica. 10
Cōfec. elec. albarif. 11
Confec. elec. indi magna. 11
Electuariū induz minus. 11
Confectio de dactylis: & est diafinicon. 11
Electuariū de psilio. 11
Electuariū de elescof. 11
Confectio hamec. 11
Cōfectio de alphescera. 12
Cōfectio māne ex inuentione Gal. 12
Cōfectio de eupatorio. 12
Alchelengi. 12
Cōfectio de çinçibere. 12
Cōfectio alia hamec. 12
Electuariū rosatum. 12
Cōfectio de meçereon. 12
Cōfectio de iacur siue diacodion multis modis preparata. 12
Cōfec. de succis nucū. 13
Cōfectio de sticados. 13
Cōfectio tripbere de epithimo. 13
Confectio mirabilis ad epilepsiam. 13
Confectio de piretro. 13
Cōfectio cōditi ad egritudines neruorū. 13
Cōfectio anacardina fz Rasim. 13
Cōfectio diahyrundinis. 14
Confectio medicaminis de gentiana. 14
Electuarium de orobo. 14
Cōfectio filonij persici. 14
Electuariū Cōciliatoris. 14
Cōfec. diacassiafistula. 15
Cōfec. de spica romana. 15
Aurea alexandria. 15
Acaristum. 15
Adrianū dcm̄ ab adriano. 15
Athanasia. 15
Blanca. 16
Alcanchalon. 16
Anthamaron. 16
Antidotū emagogum. 16
Benedicta simplex. 16
Cōfec. alipte muscate. 16
Confectio cuminate alexandrine. 17
Diamargariton. 17
Dianthos. 17
Diasatyrion. 17
Diaprunis. 17
Diaprassion. 17
Diaolibanum. 17
Diarodon abbatis. 17
Diapenidion. 17
Diaciminum. 18
Diagregātū frigidum. 18
Diacastoreum. 18
Diacatholicon. 18
Diacostum. 18
Diairis de melle. 18
Diacalamentum. 18
Diacodion. 18
Diapapauer. 18
Diasene. 18
Diasene alia. 18
Esdra. 19
Electuarium ducis. 19
Electm plirис arcoticon. 19
Electm de succo rosarū. 20
Electuariū diahyssopū. 20
Electuarium ad restaurationem humiditatis. 20
Electuariū ꝯ lūbricos. 20
Filoantropos. 20
Gallia muscata. 20
Aqua rosata. 20
Justinum. 20
Catarticū imperiale. 20
Litontripon. 20
Metridaton magnū. 21
Musa enea. 21
Micleta. 21
Rosata nouella. 21
Rubea trociscata. 22
Tyriaca magna Gal. 22
Tripbera magna. 22
Trifilon. 22
Triasandali. 22
Theodoricō anacardinū. 22
Uomitꝰ valēs tertiane. 22
Hierapigra magna. 23
Hieralogodion mesitū. 23
Cōfec. electuarij de lacūa. 23
Electuariū altalisafar. 23
Electuariū de mace. 23
Electuarium de heil. 23
Confectio de vsnee. 23
Confectio tyriace cōtra scorpiones. 23
Electuariū ad scabiē. 23
Electuarium de nucleis fructuum. 23
Electuariū de seminibꝰ. 24
Cōfectio tyriace de terra sigillata. 24
Confectio tyria. ad morsum rutelle. 24
Cōfectio ele. letificātis. 24
Electuariū p oī epilepsia. 24
Electuariū preciosum. 24
Cōfectio ad crepatos. 25
Cōfectio de scoria ferri. 25
Electuam de baccis lauri. 25
Confectio de enula. 25
Tyriaca prima Auicē. 25
Confectio metridati de communi. 26
Cōfectio filonij romani tarsensis. 27
Cōfectio filonij persici. 27
Cōfectio de hyacinto. 27
Electuarium de granis viridibus. 27
Electuariū aniudē. 27
Electuariū de cāphora. 27
Electuariū de stinco. 27
Tripbera maior. 27
Electuariū de passulis. 28
Electuariū de cineribus. 28
Electuam de margaritis. 28
Cōfectio de medullis. 28
Medicamen de marchasita. 29
Cōfectio mixture cor. 29
Cōfec. manuschri cū plis. 29
Cōfectio diacoralli. 29
Electuariū de caulibꝰ. 29
Confectio diagarici. 29
Electuariū diacubebe. 29
Cōfectio alia diacubebe. 29
Dianasturtium. 29
Confectio diarob cū reubarbaro. 29
Confectio diarob cum turbith. 29
Confectio diarob cum agarico. 29
Cōfectio diarob cū sene. 30
Confectio de fisticis. 30
Confectio diamusci matricalis. 30
Cōfectio pro vermibus. 30
Cōfectio diaturbith cuz reubarbaro. 30
Electuariū de ouis 30
Electuarium de lepore combusto. 30
Electuariū de sebesten. 30
Electuariū de polipodio. 30
Cōfectio diacartami. 30
Electuariuz sublime conseruans sanitatē oculorū. 30
Diabutyrum. 30
Diapigamum. 30
Electuarium de ficubus. 31
Electuariū de cicadis. 31
Medicamē de fisileos. 31
Electuarium de iua. 31
Electuariū de anagallico syluestri. 31

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0155-8

Tabula

Cõfectio boli armeni. 31
Electuariũ de moris. 31
Cõfectio de chifodea. 31
Cõfectio diaspoliticon. 31
Diacapparis. 32
Diacerasceos. 32
Diadragantũ calidum. 32
Diapente. 32
Diacassia fistula. 32
Electuariũ lenitiuum. 32
Electuariũ de farfara. 32
Electuariũ cõtra pestẽ. 32

De conditis.

Secacul conditum. 32
Zinçiber conditum. 32
Bautie condite. 32
Acorus conditus. 32
Zuccharũ rosatum. 32
Zuccharũ violatum. 33
Zuccharũ buglossatũ. 33
Zuccharum alchilil. 33
Conditum de citro. 33
Conditum de buglossa. 33

De loch.

Loch de pino. 33
Loch de papauere. 33
Loch de squilla. 33
Loch de alfescera. 33
Loch sanum & expertũ. 33
Loch ad caliditatem. 33
Loch aliud ex inuẽtiõe nr̃a. 33
Loch bonũ cõferens ethicis & cõsumptis. 33
Loch ad asma. 33
Loch de amigdalis. 33
Loch de allys. 33
Loch de caulibus. 34
Loch de pulmõe vulpis. 34
Loch de semine lini. 34
Loch albotin. 34
Loch de farfara. 34

De iulep syrupis & rob.

Modus opãtionis iulep. 34
Opatio ifusionis rosaꝝ. 34
Modus iulep vio. 34
Julep aliud rosarum. 34
Julep violatum. 34
Julep alchesimes. 34
Syrupus de pomis. 34
Syrupus de piris. 34
Syrupus de citonys. 34
Syrup9 de succo acetose. 34
Syru.de succo cuc[illegible]bite. 34
Syr.de granatis acet[illegible]. 34
Syr.de granatis dulci[illegible]. 34
Syru.de corticib9 citri. 34
Syru.de acetositate citri. 35
Syrupus de agresta. 35
Syru.de granis myrti. 35
Syrupus de albelach. 35
Syrupus de papauere. 35
Syrupus dinary. 35
Syrupus acetosus. 35
Syrupus acetosus cum radicibus. 35
Syrupus de cãnis. 35
Syrupus de portulaca. 35
Syrupus de violis. 35
Syrupus de iniubis. 35
Syrupus de papauere. 35
Sermo in aqua mellis. 35
Secaniabin purum. 36
Secaniabin de radicib9. 36
Syrupus de mẽtha ex inuentione nostra. 36
Syrupus de absinthio. 36
Syr.de fumoterre maior. 36
Syrupus de liquiritia. 36
Syrupus de hyssopo. 36
Syrupus de prassio. 36
Syrupus de calamẽto. 36
Syrupus de eupatorio. 36
Syrupus de thimo. 37
Syrupus de sticados. 37
Syrupus de epithimo. 37
Sermo in mellicrato condito. 37
Modus cõditi cum citonys & est miua. 37
Miua citoniorum cum speciebus. 37
Ser.in aceto squillitico. 37
Oxymel sqlliticũ.d.õmo. 37
Oxymel Juliani. 37
Acetum passularum. 37
Syrupus conferens ad ea que diximus. 37
Syrupus de psilio. 37
Syrupus sabor. 38
Syrupus de berberis. 38
Syrupus de endiuia. 38
Syrupus de epatica. 38
Syrupus de nenufare. 38
Syrupus ex inuentiõe nostra expert9 ad quartanã. 38
Diamoron. 38
Mel rosatum. 38
Oxyçacchara. 38
Syrupus de mirabolanis citrinis. 38
Syrupus de turbith. 39
Syrupus de vua. 39
Syrupus de fructib9. 39
Syrup9 de fructib9 alius. 39
Syru.sancti Ambrosy. 39
Syrupus de pimpinella. 39
Syrupus de lilio. 39
Syrupus digestiuus. 39
Syrupus de raffano. 39
Syrupus de meçereon. 40
Syrup9 de rubea tinctoꝝ. 40
Syrupus macedonicus. 40
Syrupus de pulegio. 40
Syrupus columbinus. 40
Syrup9 de scolopẽdria. 40
Syrupus de sebesten. 40
Syrup9 de cicoria Sal. 40
Syrupus de opio. 41
Syrupus de plãtagine. 41
Syrupus de iua. 41
Syrupus de lilio. 41
Syrupus optimus ad omnẽ hemorosagiam. 41
Syrupus aromaticus. 41
Syrup9 de cicorea Nic. 41
Syrupus de ficubus. 42
Syrup9 de arthemisia. 42
Syrupus de endiuia. 42
Syrupus ad matricẽ. 42
Syrup9 de arthemisia. 42
Syrupus cordialis. 42
Syrupus de acoro. 42
Syrupus de scabiosa. 42
Syrupus de bethonica. 42
Syrupus de lupulis. 43
Syrupus de buglossa. 43
Syru.de succo endiuie. 43
Syrupus rosatus. 43
Rob de ribes. 43
Rob de agresta. 43
Rob de cornibus. 43
Rob de sumach. 43

De decoctionibus.

Decoctio capil.veneris. 43
Decoctio de epithimo. 43
Decoctio cõmunis. 43
Decoctio pectoralis. 43

De trociscis seu confectionibus tro.

Cõfectio gallie muscate. 43
Cõfectio gallie sebelline. 43
Cõfec.gallie alefangine. 43
Cõfectio tro.diarodon. 43
Cõfectio tro.de rosis. 43
Confectio tro.de rosis: & de eupatorio. 44
Trocisci de rosis. 44
Sucahal.ertif. 44
Cõfectio ramich. 44
Trocisci de camphora. 44
Trocisci de reubarbaro. 44
Trocisci de spodio. 44
Trocisci de spodio cũ semine acetose. 44
Trocisci de berberis. 44
Trocisci de absinthio. 44
Trocisci de eupatorio. 44
Trocisci de aniso. 44
Trocisci aly de aniso. 44
Trocisci de lacca. 44
Trocisci de terra sigil. 45
Trocisci alandabal. 45
Trocisci de sandalis. 45
Trocisci de cyperis. 45
Trocisci de capparibus. 45
Trocisci de carabe. 45
Trocisci de alchechingi. 45
Trocisci alchadicon. 45
Trocisci orobi. 45
Trocisci de gariofilis. 45
Trocisci de violis. 45
Trocisci nr̃i de agarico. 45
Trocisci de spica. 46
Trocisci de siliquis. 46
Trocisci de alumine. 46
Trocisci de dactylis. 46
Trocisci diarodon. 46
Trocisci diani. 46
Trocisci idiocri. 46
Trocisci croci magnetis. 46
Trocisci diacoralli. 46
Trocisci de tyro. 46
Trocisci de herbo. 46
Trocisci muscati. 46
Trocisci de olibano. 46
Trocisci de agno casto. 46
Trocisci de balaustys. 46
Trocisci de thure. 47
Trocisci de myrra. 47
Trocisci alcarmescit. 47
Trocisci alindacaron. 47
Trocisci squille. 47
Trocisci de viperis. 47
Trocisci chochion. 47
Trocisci de meçereon. 48
Trocisci de rubea. 48
Trocisci de cuscute. 48
Trocisci stelle. 48
Trocisci de croco. 48
Trocisci de elleboro. 48
Trocisci de bdellio. 48
Trocisci d̃ carta cõbusta. 48
Trocisci alchadicon. 48
Trocisci de celidonia. 48
Trocisci de calcamẽto. 49
Trocisci de scolopẽdria. 49
Trocisci de cicadis. 49
Trocisci affodillorum. 49
Trocisci de calce. 49

De sief.

Sief citrinum. 49
Sief rosatum. 49
Sief album. 49
Sief de thure. 49
Sief de plumbo. 49
Sief rubeum. 50
Sief viride 50
Sief de calcanto: 50
Sief de felibus. 50
Sief memite. 50

De pillulis.

Pillule alefangine. 50
Pillule stomatice. 50
Pillule aggregatiue ex inuentione nostra. 50
Pille aggregatie maiores. 50
Pillule de eupatorio maiores. 51
Pillule de reubarbaro. 51
Pillule de alchechingi. 51
Pillule inde. 51
Pillule de sarcocolla. 51
Pillule fetide maiores. 51
Pillule de serapino. 51
Pillule de euforbio. 51
Pillule de rauedseni. 51
Pillule de meçereon. 51
Pillule lucis maiores. 51
Pillule lucis minores. 51
Pillule stomatice nr̃e. 52

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0156-3

Tabula

Pillule alandabal. 52
Pillule de agarico. 52
Pillule de turbith. 52
Pillule de lapide laçuli. 52
Pillule ď lapide armeno. 52
Pillule ad omnes morbos catarri. 52
Pillule de serapino experte. 52
Pillule de lilio maiores. 52
Pillule de bdellio ex inuentione nostra. 52
Pillule de collogntida. 52
Pillule de oppoponaco. 52
Pillule de hermodactylis maiores. 52
Pillule de hermodactylis minores. 52
Pillule de hermodactylis ex inuentione sua. 52
Pillule sebelie. 52
Pillule bechichie. 52
Pillule de croco. 53
Pillule alie conferentes ad omnes reumaticas passiones. 53
Pillule de storace. 53
Pillule de hiera simplici. 53
Pillule masticine. 53
Pillule de quatuor reb⁹. 53
Pillule de spica. 53
Pillule sine qb⁹ esse nolo. 53
Pillule auree. 53
Pillule de castoreo. 53
Pillule optomere. 53
Pillule stiptice. 53
Pillule de quinq̧ generib⁹ mirabolanoꝝ. 53
Pillule de benedicta. 53
Pillule arthetice. 53
Pillule ante cibũ ꝛ post. 53
Pillule de electerio. 54
Pillule de cinoglossa. 54
Pillule arabice. 54
Pillule de hiera magna. 54
Pillule ad febrem quartanam. 54
Pillule de gariofilis. 54
Pillule cõmunes. 54
Pillule cochie. 54
Pillule de hermodactyl. 54
Pillule de tapsia. 54
Pillule de dende. 54
Pillule de sandaracha. 54
Pillule de fumoterre. 54
Pillule de opio. 54
Pillule de reupontico. 54
Pillule de diamusco. 55
Pillule assaieret. 55
Pillule imperiales. 55
Pillule ad quartanã. 55
Pillule de hiera cõposita. 55

De suffuf ꝛ pil.

Suffuf de ligno aloes. 55
Suffuf aromaticũ. 55
Suffuf bonum. 55
Suffuf de granis myrti. 55
Puluis capitalis. 55
Puluis pro oculis. 55
Puluis pro bocio. 55
Puluis cordialis. 55
Puluis ad ꝓuocãdũ lac. 55
Sacculus tẽpat⁹ ꝑ corde. 55
Sacculus frig. ꝑ corde. 56
Sacculus carminatiuus. 56
Sacculus ꝑ stõcho frido. 56
Sacculus ꝑ stõcho alius. 56
Sacculus ad fluxum ventris. 56
Pomum de laudano. 56
Pomum odoriferum cõtra pestem. 56
Traçea confortans stomachum. 56
Traçea valẽs odori vrine. 56
Medicamẽ de turbith. 56
Puluis contra dolores post partum. 56
Puluis expertus ad epilepsiam. 56
Puluis ad frangendum lapidem. 56
Puluis ꝑ exitu intestini. 56
Puluis pro stomacho. 56
Puluis ducis. 56
Puluis galatine. 56
Puluis piperatus cõis. 56
Epithima pro corde. 56
Opiatio hyssopi humide. 56

De cerotis.

Hyssopi cerotum. 56
Hyssopi cerotũ. d. filagry. 57
Hyssopi cerotũ. d. Pauli. 57
Hyssopi cerotũ diatesse. 57
Cerotũ Hal. pro stõcho. 57
Cerotũ diapente. 57
Cerotũ alexãdrinum. 57
Cerotũ de sandalis. 57
Cerotum Hal. 57
Cerotum de euforbio. 57
Cerotum pro capite. 57
Cerotum de storace. 57
Cerotum de galbano. 57
Cerotũ opti. ad crepatos. 58
Cerotum de bdellio. 58
Cerota duo Cõciliatoris. 58

De vnguentis.

Unguẽtũ diafinicon. 58
Unguentũ arabicum. 58
Unguentũ ceraseos. 58
Unguentum de arthanita magnum. 58
Unguentum de arthanita paruum. 59
Unguentũ albariel. 59
Unguentũ rosatum. 59
Unguentũ violatum. 59
Unguentũ basilicon. 59
Unguentũ de bdellio. 59
Unguentũ philagrios. 59
Unguentum aureum. 59
Unguentũ de cerusa. 59
Unguentũ egyptiacũ. 59
Unguẽtũ triapharmacũ. 59
Unguẽtũ alphesericon. 59
Cõfectio alphesericon. 59
Unguentũ palmeum. 59
Unguẽtum de flore eris. 60
Unguentũ alabastri. 60
Unguentum martiaton. 60
Unguentum aragon. 61
Unguentũ dialtera. 62
Unguentũ citrinum. 62
Unguentum fuscum. 62
Unguentũ populeon. 62
Unguentũ agrippe. 62
Unguẽtũ diapõfoligos. 63
Unguentum de çiniar. 63
Unguentum de melle. 63
Unguentũ de flore eris. 63
Unguẽtum de calcadis. 63
Unguentum rubeum. 63
Unguẽtum apostoloꝝ. 63
Unguentum de calce. 63
Unguẽtum comitisse. 63
Unguentũ psilotrum. 64
Unguentũ genestricũ. 64
Unguẽtum de talpa. 64
Unguentũ de castoreo. 64
Unguentum ebullinũ. 64
Unguentũ quercinum. 64
Unguẽtum de euforbio. 64
Unguentum de corticibus castanearũ. 64
Unguẽtũ pro vermib⁹. 64
Unguẽtũ de mucillagib⁹. 64
Unguentũ pectorale. 64
Unguentum mirabile de elleboro. 64
Unguẽtũ de semperuiua. 64
Unguẽtũ de succo enule. 64
Unguentũ de amilo. 64
Unguẽtũ de terebẽtina. 65
Unguentum viride ẜm chirugicos. 65
Unguentũ de cerusa. 65
Unguentum pro capite puerorum. 65
Unguentũ de cicuta. 65
Unguentũ de ranis. 65
Unguentũ diuinum. 65
Unguentũ de lilio. 65
Unguentum album. 65
Unguẽtũ de cãtaridib⁹. 65
Unguentũ de plumbo. 65
Unguẽtũ de lythargirio. 65
Unguentũ diabution. 65
Unguentũ mirabile. 66
Unguẽtũ de dragãtib⁹. 66
Unguẽtũ incarnatiuũ. 66
Unguẽtũ de flore salicis. 66
Unguentũ de pulegio. 66
Unguẽtũ de centaurea. 66
Unguẽtum citrinũ. 66
Unguentũ de hedera. 66
Unguentũ de vitro. 66
Unguẽtũ de sandaracha. 66
Unguẽtum de vulpe. 66
Unguentũ mirabile de cancris. 66
Unguẽtum de minio. 66
Unguentũ de ireos. 66
Unguẽtũ gratia dei. 66
Unguentũ de climia. 67
Unguentũ de vermib⁹. 67
Unguẽtũ de matrisilua. 67
Unguentum de vespertilionibus. 67
Unguẽtũ de formicis. 67
Unguentũ de adipibus magistrale. 67
Unguẽtũ aliud grã dei. 67
Unguẽtũ staphisagriũ. 67
Unguentum optimum magnum de antera. 67
Unguẽtũ aliđ de antera. 67
Unguentum rubeum camphoratum. 67
Unguentum aliũd de camphora album. 67
Unguentũ pectorale. 67
Unguentũ de lapacio. 68
Unguẽtũ pro stõcho. 68
Unguentũ citrinum. 68
Unguentũ ad scabien. 68
Unguentũ mollitiuum. 68

De emplastris.

Emplastrum diachilon magnum. 68
Emplastrũ ď granis lauri. 68
Emplastrum de gallia. 68
Emplastrum relatum ad andromacum. 68
Empl̃m synapis mũde. 68
Emplastrũ diafinicon descriptione Alexãdri. 68
Emplastrũ diafinicon cõfortatiuũ stomachi. 68
Empl̃m fily Zacharie. 69
Emplastrũ de allys. 69
Emplastrum relatum ad aristarcum. 69
Emplastrũ de melliloto. 69
Mixtura ad vulnera sananda. 69
Emplastrũ apostolicon. 69
Emplastrũ oxycroceum. 69
Emplastrũ de caseo. 69
Emplastrũ mirab. relatũ ad andromacum. 69
Emplastrum aureum. 70
Emplastrũ de violis. 70
Emplastrũ de eupatorio. 70
Emplastrũ pro crepatis. 70
Emplastrum de crusta panis. 70
Emplastrum de caricis. 70
Emplastrũ mirabile de pentadactylis. 70
Emplastrũ de cẽtaurea. 70

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0157-9

DFG

Tabula

Emplastrũ de berbonica. 70
Emplastrum bouinum. 70
Emplastrũ de adipib⁹. 70
¶ De oleis.
Oleum de amigdalis dulcibus. 70
De amigdalis amaris de nucibus ꝛc. 70
Oleum laurinum. 71
Oleum de balsamo. 71
Oleum de granis sisami. 71
Oleum de semine lini. 71
Oleum rosatũ cõpletũ. 71
Oleum camomillinũ. 71
Oleum violatum. 71
Oleum anbetinum. 71
Oleum de lilio. 71
Oleum irinum. 71
Oleum de cheiri. 71
Oleum de mellíloto. 72
Oleum de nenufare. 72
Oleum de citonys. 72
Oleum myrtinum. 72
Oleũ de pomis iabrol. 72
Oleum de enula. 72
Oleum de cinamomo. 72
Oleum de rutha. 72
Oleum nardinum. 72
Oleum nardinũ aliud. 72
Oleum masticinum. 72
Oleum de storace. 72
Oleum costinum. 72
Oleum de alcãna. 72
Oleum de sansuco. 72
Oleum de meçereon. 72
Oleum de basce. 72
Oleum de cucumere asinino. 72
Oleum de pomis citrangulis. 72
Oleum de croco. 73
Oleum de piperibus. 73
Oleum de cherua. 73
Oleum de euforbio. 73
Oleũ de euforbio aliud. 73
Oleum vulpinum. 73
Oleum de scorpionibus. 73
Oleũ de scorpiõib⁹ aliud. 73
Oleum de serpentibus. 73
Oleum de ranis. 73
Oleum de ouis. 73
Oleum de frumento. 73
Oleum synapinum. 73
Oleum de iunipero. 73
Oleum fraxininum. 74
Oleum de gagatis. 74
Oleum philosophoꝝ. 74
Oleum alchichil. 74
Oleum balsaminum. 74
Oleum frigidissimum. 74
Oleum de lilys purum. 74
Oleum darsisabam. 74
Oleum fenugreci. 74
Oleum salmente. 74
Oleum de oleandro. 74
Oleum de ysnee. 74
Oleum de stafisagria. 74
Oleum de laudano. 74
Ad faciendũ balsamũ. 74
Oleum quod ponitur loco balsami. 74
Oleum de calce. 75
Oleum de tartaro. 75
Oleum hypericon. 75
Oleum de sulphure. 75
Oleum de capparibus. 75
Oleum muscellinum. 75
Oleum de castoreo. 75
Oleum sambucinum. 75
Oleum pro doloribus puerorum. 75
Encaustrum nigrum. 75
Cassia fistula ꝑ clysterys. 75

Finis tabule.

¶ Impressum Venetijs ere ac sollerti cura heredum.q. domini Octauiani Scoti ciuis ac patricius Modoeciensis: ꝛ socioꝝ. Anno a dominica incarnatione. 1520. Die. 23. Martij.

Registrum.

a b c d e f g h i k.

¶ Omnes sunt quaterni preter k qui est ternus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0159-3
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0160-4
DFG

¶ Incipit libellus intitulatus Lumen apothecarioꝝ editus a subtilissimo artium ⁊ medicine doctore dño magistro Quirico de Augustis de Tertbona.

MIchi ipsi cogitanti qd memoria dignum mea hac iuuenili etate cõmemorarẽ venit in mentẽ hoc p̃sens institutum: ne ociose vita hec nostra transeat. Cõperi fere mãm omnẽ occupatam esse ab illustribus doctoribus: tam antiquis q̃ modernis. Et ni tue petitiões: Joãnes Francisce mi optime frater meã incidissent in mentẽ: profecto tenera hec etas sine labore decurrebat: ⁊ sine honore ⁊ fama ꝯsumebat̃. q̃re gl'ia tibi erit qui me sopitũ excitasti ⁊ inertẽ tuis arduis petitioĩb⁹ accelerasti. ¶ Audias igit̃ qd Quirico Augusto fr̃i tuo scribere coegisti. Hoc eni meo in opusculo cõpõnes oẽs describã q̃ aromatarys nec̃ie sunt: queqȝ cõiter fiũt declarãdo obscura vocabula: tã greca q̃ arabica ⁊ latina q̃ ab antiq̃s doctorib⁹ obscuro sermone tradita sũt. Mã eni vtilis ⁊ nec̃ia. Heu sũmã ignauiã. Infiniti q̃dẽ errores ⁊ mortiferi solẽt sepe accidere apothecarioꝝ q̃rundaȝ iperitia ⁊ vocabuloꝝ obscuritate. Quãtaue infamia dñis medicis: ⁊ viris egregie doctis ide eueniat excogitari vix põt: q credẽtes istra sanitatis rite cõposita esse egro salutẽ ꝓmittũt. Sperãtes h⁹ artis artifices dispẽsas suas ẽm mẽtẽ Mesue dispensare. Et ipsi ausu temerario qd pro quo addũt: ⁊ tũc medicie v̾tus diuersificat̃. vt princeps medicoꝝ scribit Auic. 5° canonis. cap. de tyriaca. Et ꝯn̄r vulgi ifamiã apothecarioꝝ ignauia medici icurrunt. Tu. n. hoc meo opusculo nõ indiges. Cũ hui⁹ artis tandiu ⁊ doctria ⁊ experiẽtia cõprobat⁹ fueris. Sȝ volui tibi tãq̃ cariori digniori q̃ ad corrigendum destinare. Quare illuȝ excutias: abyciasq̃: si qd in eo sup̾fluũ cõperies: demum illũ in lucẽ adire ꝑmittas: vt tuo igenio libelliq̃ doctrina rudes te imitari conentur. Qui soles tua prudentia nõ solum apothecarios: sed ⁊ nouos medicos in ordinando dirigere. Uale diu felix.

¶ Opus quod aggredior in quinqȝ ⁊ decem distinctiones erit diuisum.

¶ Prima erit de confectionibus aromaticis. Et continet descriptiones. xx. Quarum prima est.

ELectuarium de gẽmis Mesue: cui⁹ iuuamẽtũ est magnũ ad egritudines cerebri cordis stõchi epatis ⁊ m̃ricis fridas: ⁊ nos sumus exp̾ti: ingt Mesue bõitatẽ ei⁹ ad tremorẽ cordis: ⁊ syncopiȝ ⁊ debilitatẽ stõchi: ⁊ qñ aliq̃s tristat̃ ⁊ nescit radicẽ: ⁊ ei q diligit solitudinẽ: ⁊ st eo vsi reges ⁊ magnates: trahit. n. eos in ꝯñaȝ bonoꝝ moꝝ ⁊ nobiliũ: ⁊ dilatat aiãȝ ⁊ fac̃ corp̾is odorẽ ⁊ colorẽ bonũ. ¶ ℞. albaꝝ margaritaꝝ. ʒ. ij. fragm̃toꝝ çephiri hyacíti sardis granatoꝝ feruçegi. i. smeraldi. añ. ʒ. i. ʒ. çedoarie doronigi corticum citri macis: se. alphelense misc. i. oçimi gariofilati añ. ʒ. ij. coralloꝝ rubeoꝝ charabe limature eboris añ. ℈. ij. behẽ albi ⁊ rubei: sũt q̃daȝ radices q̃ de armenia deferunt̃ gariofiloꝝ çinçiberis piq̃is lõgi croci spice foly. beil. i. cardamoniuȝ mai⁹ añ. ʒ. i. Trociscoꝝ diarodon. Ligni aloes añ. ʒ. v. cinamomi galãge çurũbet est radix aromatica añ. ʒ. i. ʒ. folioꝝ auri ⁊ argẽti añ. aur̃. i. ʒ. ℈. ij. ⁊ grana. v. Musci boni. ʒ. ʒ. Ambre. ʒ. ij. Puluerizẽt ⁊ reseruent̃ in vase vitreato ⁊ obturet̃ os vasis.

¶ In hac cõpõne m̃lta sũt vidẽda ꝓ clariori ipsi⁹ doctrina. Pri⁹ qd sit sardis. ẽ. n. lapis rube⁹ spissus cũ suba pula seu trãsparẽte. ⁊ di q ei⁹ v̾tus ẽ q̃ accẽdit aiũȝ ad gaudiũ ⁊ acuit igeniũ: iõ merito i hoc el'io positũ ẽ. Sȝ q̃ cognitio h⁹ lapidis nõ ẽ apõ apothecarios: iõ loco ipsi⁹ ponunt̃ rubini. Et hoc ꝯsonũ ẽ cuidã recepte iuẽte i vnoãtiq̃ssimo Mesue: q̃ dicebat q̃nqȝ geneꝝ fragmẽtoꝝ cõiuȝ p̃ciosoꝝ. ⁊ sic erit lr̃a bona. q̃ si scriptũ repires q̃nqȝ geneꝝ fragmẽtoꝝ cõiuȝ p̃ciosoꝝ de q̃nqȝ supradictis d̾beres itelligẽ. s. d̾ çaphiri Hyacinti Rubini smeraldi ĝnate fragm̃tis: ⁊ nõ de aliq̃b⁹ alys. ¶ De al. scias q al ꝑ se nihil signat nisi articulũ. s. hoc. Nã vbi nos dicim⁹ hoc Arabes dñt al. ⁊ iõ qñ al miscet̃ cũ aliq̃ dictiõe signat articulũ in illa dictione. vt albase. i. lo thimo ⁊c. ¶ Felenienusc. dĩa est de eo iter doctores. q̃dã dñt q ẽ oçimũ gariofilatũ: ⁊ illõ est semẽ citrinũ odoriferuȝ qõ colligit̃ a basilicone hñte folia minuta. ⁊ hec opio v̾a ẽ. Aly v̾o dñt q ẽ semẽ melisse. Aly q ẽ cinamomũ: que due opiones a doctorib⁹ reprobant̃ ⁊ p̃ma tenet̃. In pãdectis scr̾ bit alfelenge. i. oçimũ gariofilatũ ⁊ in Mesue al felenmic.

¶ Preciosa fragmẽta ⁊ mineralia cuȝ in aliq̃ cõpõne intrãt sũt vltiare ꝯterẽda vsquequo possint ꝑ satis spissaȝ telã trãsire: ac ẽt oẽs lapides: vt coralli lapis iudaic⁹. ⁊ ita ea admistrare vt docet nosq̃ monet Auic. cũ lapidẽ iudaicũ in calculo iubet dari illũ sup̾ cotẽ vel lapidẽ molarẽ ducere iubet vt magis subtilis sit. igit̃ nunq̃ in triturãdo eos fessus sis: q̃ quanto subtiliores tanto ꝑfectiores existunt.

¶ Zurũbet nõ ẽ çedoaria: vt Matthe⁹ sil. expõit cũ Aui. 2° cañ. diuersa de eis faciat cap̃. sȝ çurũbet ẽ q̃dam radix silis cypo grossior çedoaria int⁹ subcitrini odore aromatica ⁊ sapore acuto: min⁹ tñ çedoa⁹: sȝ si carem⁹ ea loco ipi⁹: çedoariã ponim⁹. ¶ De aureo põdere dĩa est iter doctores de eo ⁊ magna. q̃dã dñt vt Gẽtilis q est põdus. ʒ. i. ʒ. ⁊ hoc affirmat Simõ Januẽñ. Aly dñt q est 7ª ps vncie. Sȝ cõis ⁊ v̾a decisio est q si iueniat̃ aureũ. i. vt in hoc loco ⁊ in oĩb⁹ alys medicis nõ solutiuis idẽ est qõ. ʒ. i. ʒ. in medicis v̾o solutiuis si repit̃ idẽ ẽ qõ 7ª ps vncie ⁊ nõ plus. ¶ Insup̾ q̃ ꝯfectio hec ⁊ sequẽtes ꝑ lasciuiã boiuȝ fieri solẽt in morsellis quãtitas spẽrũ ad çuccharum declarãda est. Jõ ad oẽm librã. i. çuccha. apponi dȝ. ʒ. i. spẽꝝ cribellataꝝ. cribellataꝝ dico ꝑ simplicia q̃ cribellari nõ pñt vt amigdale dactyli semina oĩa ⁊c. Ad oẽm v̾o lib. i. mellis spẽꝝ cribellataꝝ. vt. s. ʒ. ij. Et hoc mõ faciẽdo: habent dñi medici ⁊ egri virtutẽ medicinaꝝ a doctorib⁹ limitatã. Secus autẽ faciũt apothecary n̄ri tp̄is auaritia ducti: q ignoscat illis de⁹ ⁊c. ¶ Nota isup̾ q Mesue dic̃. ꝯfice cũ melle emblicorũ ⁊ colatura geleniabin. Jõ si forte illa facere vis: scias q mel emblicoꝝ hoc mõ fit. ℞. mirabolanoꝝ emblicoꝝ ʒ. ij. aq̃ cõis lib. ij. Terant̃ subtil'r dicti mirabolani ⁊ ifundant̃ ꝑ dies. vij. in dcã aq̃: postea bulliãt vsqȝ ad ꝯsũptionẽ medietatis. deide colent̃ cũ pãno lineo manib⁹ exp̾mẽdo: ⁊ in dcã colatura addat̃ mellis boni lib. i. ⁊ bulliant sil' vsqȝ ad ꝯsũptionẽ aq̃ ⁊ coctionẽ mellis: ⁊ reseruet̃. hoc entȝ di mel emblicoꝝ. Accipe ḡ mel. emblicoruȝ: geleniabin. i. mel rosatũ añ. lib. ʒ. supraſcriptaꝝ spẽrũ. ʒ. ij. ⁊ sil' misce: ⁊ hẽbis el'iuȝ de gẽmis in forma liq̃da vt scribit Mesue. ⁊ dosis est ab aureo medio vsqȝ ad aureũ vnũ. ¶ De geleniabin inter doctores est differẽtia. nã Aui. 5° cañ. cap. de cõditis dicit. q geleniabin ideȝ est qõ rosa cõdita siue cuȝ melle siue cũ çucchario. Et sit tam çuccharum rosa. q̃ mel rosatum ẽm eũ appellari põt geleniabin: ⁊ hoc ideȝ tenet Halyabas. Ras̃ v̾o 3° Alman. dicit. geleniabin est mel rosatum. Quas opiones reprobat Matthеus sil. dicens q geleniabin idem est qõ mel rosatum. Sȝ seleniabin. i. çuccharũ rosatũ: geleniabin. i. syrup⁹ rosatus: ⁊ hec opio ab alys omnibus doctoribus tenet̃. Igitur geleniabin. s. mel rosatum ⁊c. Et hoc de el'io de gemmis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0161-0

¶ Descriptio. 2.

Diamuscū dulce Mesue faciēs ad pulsuz cordis ⁊ egritudies melícas ⁊ ad eū q̄ tristat̄ sine cā: ⁊ cōfert ad egritudines cerebri sic̄ est v̄tigo ⁊ epilepsia ⁊ tortura ⁊ palysis ⁊ ad egritudines pulmonis ⁊ difficultati anhelit⁹. ¶ ℞. croci doronigi çedoarie ligni alo. macis aā. ʒ. ij. albarū margarita. sete crude aduste charabe coralli rub. aā. ʒ. ij. ß. gallie mus. oçimi citrarie. i. melisse aā. ʒ. ij. ß. been albi ⁊ rub. çoly spice. gariofiloꝝ aā. ʒ. i. çinçibe. cubebe pipis lon. aā. ʒ. i. ß. musci boni. ℈. ij. Pulueriçent̄ ⁊ ꝯficiant̄ cū melle crudo q̄ sit q̄druplū ponderis oium. h̄ est q̄ dicit Mesue in hac cōpōne: ⁊ dosis eius est a. ʒ. i. vsq̄ ad. ij. ¶ Circa hanc descriptionē. Nota de seta cruda adusta. Accipe de folliculis sirici noui q̄ nōdū ꝑtrāseunt annuz: ⁊ api: ⁊ extrahe vermes quos intus repies mortuos: ⁊ mūda ꝑptie: deinde pone in olla noua dictos folliculos: q̄ cooptorio lapideo bñ tegat̄: deide i furno ponat̄: ⁊ tātū ꝑmittat̄ q̄ possint pulueriçari: deinde extrahātur ⁊ vsui reseruent̄. Hec. n. cōbustio fit vt desiccet ac vt cōteri possit. In vna alia ꝯfectione ifra repies subtil'r icidat̄. est ēt vt bñ terat̄. igit̄ ꝑ h̄ itelligas q̄ vterq̄ modus laudat̄. Tamē ego nō soleo hoc in elīo nec i alijs ꝯfectionibus cordialib⁹ setā cōburere: sed subtil'r icidere. Sed si cōburē vis vt v̄ba Mes. sonant. Caueas q̄ illa adustio nō sit icinerās: imo prudenter fieri dz: ⁊ tal'r q̄ sericum soluz sit pulueriçabile ⁊ remaneat seta ſm formā suā: dic̄ etiaz crude: q̄ ꝑ coctionē virtus ei⁹ extrahit̄ ⁊c̄. ¶ De oçimo. Qñ enim in cōpōnibus repies scriptuz oçimi gariofilati. tūc idē est q̄ semē basilicōis citrinū. Si v̄o oçimi simpl'r idē est q̄ semē pasiliconis nigrū: ⁊ hoc colligit̄ a plāta basiliconis hñt folia lata. Citrinū v̄o a plāta faciēte parua folia: ⁊ h̄ est ipsoꝝ diīa. Citrinum eni magis aromaticuz est ⁊ cordiale magisq̄ calidum. ¶ Varia repit̄ l'ra de citraria. Vna eniz dicit vt ꝑscripsi ⁊ h̄ bona est. ⁊ idē est qd̄ melissa. Alia eniz dicit citrati ⁊ alia ciriaci ⁊ ambe corrupte. ¶ Hic bene aduertēdū est de beben. Beben eniz scriptū duplici ee ⁊ cum h, idē est q̄ radix alba ⁊ rub. que ambe portant̄ de ꝑtibus armenie. Sed ben scriptū solū cū vno e. ⁊ sine h. idē est qd̄ semē cataputie: q̄re bene nota litteras ipsas cū in cōposito reperis. ¶ Spica: aliq̄n eniz repitur scriptū spice nardi vel spice inde. ⁊ ambo idez sunt: aliq̄n spice romane vel spice celtice: ⁊ h̄ duo idez sunt. quare ⁊c̄. Mel crudū est qd̄ nō est coctū. Igit̄ si modo descripto a Mesue facere vis. Accipe mellis puri lib. i. suprascriptaꝝ spērūz. ℥. iij. ⁊ ꝑmisce: ⁊ sic habes mētez auctoris. s. mel crudum qd̄ est q̄druplū ponderis oium. Si v̄o nō habes mel puruz: potes hoc mō facere. Accipias vnā quātitatē mellis quā volueris ⁊ pone ad ignē ad bulliendū: ⁊ semꝑ illō dispumabis quousq̄ mūdū sit: deinde ab igne amoueat̄: ⁊ post fridationē suprascripta spērum quātitas apponat̄: ⁊ hoc mō habes mel crudū ⁊ a sup̄fluitatibus depuratuz. Alij v̄o dicūt q̄ mel crudū est illud qd̄ manib⁹ absq̄ igne exꝑmēdo a fauo mellis hētur ⁊ extrahit̄: ⁊ h̄ opio nō oino sine rōne est fundata: vel illud vel ꝑscriptum accipias q̄ cōueniunt. Sed q̄ cōfectio hec cōiter fit in forma solida accipias çucchari cocti lib. i. suprascriptarum specierū. ℥. i. ⁊ facias in morsellis.

In pand. di ozimus i. basilicō: sed falso. berenge. musch arabi. ozimus grece latine basilicon gariofi. nō ergo scribatur per c.

¶ Descriptio. 3.

Diamuscū amarū valēs ad omnia ea que dcā sūt de diamusco dulci: ⁊ ad exsiccandum humiditates stōchi ⁊ putrefactiones ei⁹. ¶ ℞. suprascriptarū spēꝝ diamusci dulcis quātitatē oēm suprascriptā: ⁊ his addas absinthij rosarū. s. rubearuz aā. ʒ. iij. aloes optimi. i. succotrini abluti. ℥. ß. mes. dicit. ʒ. iiij. castorei keisim idest leuistici aā. ʒ. i. cinnamomi. ʒ. ij. ß. Et confice cū melle crudo q̄ sit q̄druplum ponderis oium. s. q̄ sit quadruplum ad summā spēꝝ: ⁊ facias vt. s̄. tibi monstraui vel in forma solida vel molli ⁊c̄. ⁊ dosis est dicta supra.

¶ Aloes succotrinū dr̄ aloes optimū. q̄ iter oēs alias spēs aloes ē meli⁹. Et lauat̄ h̄ mō. terat̄ q̄ntitas aloes tibi nec̄ia ⁊ rorabis illū aq̄ pluuiali vel endi. hec eni lotio fit vt ipsi⁹ acuitas amoueat̄ ⁊ cōfortatio augeat̄ donec tm̄ ab aq̄ sit madefactū. deide soli exponat̄ ad desiccādū: ⁊ ꝑmittatur vsq̄ q̄ possit denuo pulueriçari. deide iteꝝ ꝯtere ⁊ cū ꝑdicta aq̄ irrora ⁊ soli exponas. Et illō idē 3° facias: demū post exsiccationē reserua ⁊ vtere illo. ¶ De aloe iteꝝ ē notādū. q̄ sūt q̄ illū cōburūt quē ponere volūt i hac ꝯfectione. ⁊ nō lauāt dicētes q̄ ꝑ ꝯbustionē amouet̄ sua gūmositas ꝑ quā laxabat ⁊ stōchū debilitabat. ⁊ ꝑ h̄ magis ei appropriat̄ alia v̄tus ⁊ alia opatio q̄ est ꝯfortare. ⁊ iō tūc melius ꝯfortat. Et ob h̄ nōn̄ ē q̄ si aloes dat̄ ad laxādū nō cōburit̄ nec lauat̄. Sz si ad ꝯfortādū vel abluit̄ vel cōburit̄: q̄uis cōbustio ipsius de raro fiat. Modus cōburēdi ē. ponat̄ in olla munda ⁊ sup̄ prunas ꝑmittat̄ donec aduratur. ¶ Semē leuistici in cōpōnibus apponēdū est. Nō āt planta neq̄ radix neq̄ folia.

¶ Descriptio. 4.

Diagalāga Mesue valens ꝯ morbos vētositatuz grossaꝝ ⁊ acetosaz eructationē: ⁊ ē medicīa exꝑta ad malitiā digōnis ⁊ bonificat opōnes stōchi: ⁊ epatis fridoꝝ: imo emēdat ꝯfectionē ipsoꝝ. ¶ ℞. galāge ligni aloes aā. ʒ. vi. gariofiloꝝ: macis keisim. i. se. leuistici. aā. ʒ. ij. çinçiberis: macropipis. i. pipis lōgi cinnamomi: pipis albi. aā. ʒ. i. ß. calamēti sicci: mēthe. s. domestice sicce aā. ʒ. i. heil. i. cardamōi maior': spice se. apij: feniculi: anisi: carui aā. ʒ. i. calami aro. ʒ. i. ß. pulueriçent̄ oia suprascripta debito mō. çucchari tabarçet. i. albi vel illius ꝑuintie. ʒ. x. mellis colati ⁊ dispumati. ℥. x. Et fiat cōfectio decoquēdo mel ⁊ çucchaꝝ debito mō. Sed q̄ cōiter fit in morsellis: accipe lib. i. çucchari: ⁊ post coctionē ⁊ aliq̄lē ifridationez adde suprascriptaꝝ spēꝝ. ℥. i. ⁊ sic facias in sequētib⁹: ⁊ dosis est a. ʒ. ij. vsq̄ ad aureos. ij. ¶ Intelligendū q̄ in oib⁹ cōfectionib⁹ ⁊ cōpōnib⁹ cordialib⁹ stomaticis epaticis ⁊ breuiter exceptis in medicis vomitiuis: semꝑ apponēdū est cinamomū subtile. In vomitiuis v̄o grossuz apponendū est: eo q̄ illō vomituz ꝑuocat paruq̄ sustinet de decoctione ⁊ ꝯtritione ⁊ minus subtile iterum sustinet.

Mes. dic. zucchari tabarzet unc. decē mellis q̄ ꝑmam q̄ tū sufficit.

¶ Qñ simpl'r piꝑ descriptū in cōpōnib⁹ repit̄ ō pipe vsuali seu nigro itelligēdū est. ¶ Calamentū ⁊ mētha sicca in hac cōpōne ponunt̄: q̄ sicciores sūt cōplonis. Et ō mētha domestica ⁊ calamēto montano est itelligēdū: nō de aq̄tico. ¶ Nōnūq̄ ꝯtiget apothecario repire i q̄busdā cōpōnib⁹ Mel tabarçet. Iō declarabo qd illō sit. Et dico q̄ ē mel albū de celo cadēs ad moduz roris. Et ē albius q̄ sit mel apū: ⁊ q̄si tēdit ad nām çucchari. Sed q̄ illo carem⁹ loco eius ponim⁹ mel albū vel çucchaꝝ 2e cocte. Et h̄ mel tabarçet ponit̄ a Mesue in cōfectiōe de çinçibere. distinctione quarta circa finem.

¶ Descriptio. 5.

Aromaticū rosatū descriptione Gabrielis valz ꝯ stōchi defectionez. ⁊ oia nutricationis mēbra ꝯfortat. ⁊ est ꝯ stōchi humiditatē ⁊ mollificationē medicamē exꝑtū: ⁊ oēm putrefactionē in eo corrigit: cerebrū ⁊ cor ꝯfortat appetitū excitat: digestionē ꝑcurat: cōualescentib⁹ ⁊ debilib⁹ mire subuenit. ¶ ℞. rosarū rubearū. ʒ. xv. ligritie rase ⁊ mūde. ʒ. vij. ligni aloes boni sādalorū macoçiri. i. citrino aā. ʒ. iij. cinamomi electi. ʒ. v. macis gariofiloꝝ aā. ʒ. ij. ß. gummi ara. dragagātj aā. ʒ. ij. ⁊ ptes duas alteri⁹. ʒ. i. ℈. ij. nucis muscate cardamomi. s. maioris ⁊ minoris galāge aā. ʒ. i. spice. ℈. ij. musci. ℈. ij. ambre ʒ. ß. syrupi rosati ⁊ de corticib⁹ citri aā. lib. i. ⁊ fiat elm pulueriçatis ꝑus pulueriçādis. Si in forma solida facias vt in suprascriptis tibi oñdi. Accipiendo lib. i. çucchari ⁊. ℥. i. spēruz ⁊c̄. ⁊ dosis est a. ʒ. iij. vsq̄ ad. v. ¶ Duplex solet l'ra repiri in hac recepta de sandalis. vna eni dicit sandali maçachari.

In Mesue antiq̄ hēt ʒ. ij. ambre scrup. ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0162-6
DFG

çacbari. Alia sandali masurne. Et vna ꝛ altera p̄t stare: qꝛ
idē est qḋ sandali citrini. s; sūt q exponūt ꝛ dñt ꝙ idē ē ꝙ
sandali rubei: ꝛ expositio hec falsa est: ꝛ pͣ va. ℂ Quid āt
intelligat̃ ꝑ duas ptes alterius dracme vt auctor. s̃. ponit.
Dico ꝙ due ptes vni⁹ dracme sūt. ℈. ij. cu; q̄l; dracma ex
tribus scropulis constet. ℂ Aduertendū bñ est adhuc ꝑꝑ
cōmune; apothecarioꝝ errorē. Or in quibusdā cōpōnib⁹
in q̄bus scciptū repit̃ Cardamomi tūc ꝛ mai⁹ ꝛ min⁹ ap-
ponenda sūt: ꝛ de eis itelligendū est. si vō de maiori solu;
itelligas. Et hec fuit ꝛ est opinio Gentilis super 5ᵐ Auicē.
Et de hoc multi errores occurrerunt imperitia apotheca-
riorum. ℂ Descriptio. 6.

In confectiõe de cinamomo hoc meli⁹ declarevi.

Diaciminū Mesue ꝫ stomachi ꝛ viscerū ventosi
tatē: digestionē ꝑcurat: stōchū ꝛ visce
ra calefacit. ℂ ℞. cimini ꝑ diē in aceto infusi ꝛ exiccati. ʒ.
x. çinçiberis cinamomi añ. ʒ. 5. gariofilorū: ligni aloes ma
cis añ. ʒ. ij. 5. galange pipis longi cardamomi. s. maioris ꝛ
minoris añ. ʒ. ij. musci. ℈. 5. pulueriçent̃ pulueriçāda mel-
lis cocti ꝛ dispumati lib. i. ꝛ. ℥. iiij. fiat cōfectio in forma li-
qda: sed qꝛ cōiter fit in forma solida facias vt. s̃. oñ su; in
alijs est ꝛc̃. dosis est a. ʒ. ij. vsq; ad. iiij. ℂ Uarie eni repe-
riantur recepte de hac cōpōne: sed ista est melior ꝛ in vsu.
ℂ Reperit̃ q̃nq; magnus error in hac cōpōne apud apo-
thecarios ꝛ medicos. Aliqui. n. hñt in suis receptis. Cimi-
ni carmeni. ꝛ apothecarij dictu; ꝙ carmeni nihil aliud est
q̄ ꝓuintia in qua dictū ciminū nascit̃. vt vbi grā. opij the
baici ꝛc̃. Sed multu; errāt vt videri pōt a Mattheo sil.
cap. de cimino. vbi dicit ꝙ ciminum carmenū ide; est qḋ
sisceleos: ꝛ siseleos. i. siler mōtanū. Causa āt q̄re ifundit̃ ci-
minū in aceto ꝑ diem est: qꝛ acetū addit sibi in virtute ꝑ-
fundationis ꝛ incisionis: ꝛ temperat eius calorē aliqualr̃.
ℂ Nota insup ꝙ ꝯtritio medicinaꝝ huius ꝯfectiōis non
d; esse subtilis sed grossa. Cu; intētio ipsius medicine nō
sit nisi ꝙ sit fortis in resoluendo ꝛ euacuādo vētositate;.
ꝙ si vltimate contereret̃ vētositatem nō resolueret sed
per vrinā; educeret ꝛc̃. hoc declarat Auicē. 5° canoñ. cap.
de diacimino ꝛc̃. ℂ Descriptio. 7.

Diambra Mesue est medicina sublimis: cerebrū
ꝛ cor cōfortās: ꝛ stomachū: ꝛ oia mēbra.
digestionē ꝑcurat: ꝛ vrente; eo letificat. ꝛ mēbra nutrica-
tiōis calefacit. senib⁹ quoq; ꝯuenit ꝛ frigidis nā ꝛ mulie-
ribus ꝛ egritudinib⁹ matricum. ℂ ℞. cinamomi doroni
gi gariofiloꝝ: mac; nucis muscate: folij galāge añ. ʒ. ij. spi-
ce cardamomi maioris ꝛ minoris añ. ʒ. i. çinçiberis. ʒ. i. 5.
sandali citrini: ligni aloes pipis longi añ. ʒ. ij. ambre. ʒ. i. 5.
musci. ʒ. 5. pulueriçent̃ pulueriçāda. Et confice cu; syru-
po rosato facto cū aq̄ ro. i. cū iulep rosato: ꝛ sit ei⁹ quātitas
lib. i. ꝛ. ℥. iiij. 5. sed cōiter fit in forma solida vt. s̃. ꝛc̃. ꝛ do-
sis eius est. ʒ. ij. vel. iiij. ℂ Circa p̄scripta ꝛ sequētia vnu;
gñale est notādum ꝙ spēs hui⁹ ꝯfectionis ꝛ oēs spēs me-
dicinaꝝ ꝯfortātiū mēbra ꝛ aperientiū oppilatiōes debēt
subtilr̃ pulueriçari: ꝛ eo maxie si ad lōginq̄ mēbra ꝯfortā
da debēt trāsire. Nō tñ vltiate. Ultima. n. ꝯtritio ꝑdit vir
tutē aromatice: sed media fit inter vltimā ꝛ subtilē. ℂ Et
si nr̃o tpe he confectiōes fiant in morsellis: maior opatio
tñ ꝛ efficatior vtplīm fit ab electuario q̄ a cōfectione p̄pa
rata: vt supiores. Et hoc multis rōnib⁹. ℂ Prima ꝑꝑ me-
liore; fermētationē q̄ fit aromatū in electuarijs q̄ fieri p̄t
in ꝯfectionib⁹. ℂ Scḋa qꝛ de aromatib⁹ plus ponit̃ in ele
ctuario ꝯstruēdo q̄ in ꝯfectiōe. ℂ Tertia qꝛ melius ꝛ fa-
cilius euaporat ꝛ transit virtus electuarij ad mēbra remo
ta q̄ virtus ꝯfectionis assumpte: vt in passionibus pecto-
ris ꝛ cerebri. Et hoc verificari pōt in omnibus confectio-
nibus ꝛ electuarijs. ℂ Descriptio. 8.

Diacoralli magistralis mirabilr̃ valens ad con-
fortationē cordis ꝛ stomachi: ꝛ maxie
cum ex lōga egritudine ꝛ calida sunt debilitata. ℂ ℞. spe
cieꝝ diarodō abbatis. ʒ. ij. coralloꝝ vtriusq;: fragmētoꝝ
p̄ciosoꝝ: margaritarū añ. ʒ. 5. pulueriçent̃ subtilr̃: ꝛ addi-
tis. ℥. vij. 5. çucchari dissoluti in aq̄ ro. fiat ꝯfectio in mor-
sellis. ℂ Intelligēdū ꝙ qñ scribit̃ fragm̄toꝝ p̄ciosoꝝ ab-
solute de quinq; descriptionib⁹ supra in electuario de gē-
mis est intelligendū: ꝛ nō de aliq̄bus alijs. ℂ Scḋo ēt est
intelligendū ꝙ qñ dicit̃ spērum diarodon abbatis vel spe
cierum triasandalorum: vel aliarū spērum de ipsis com-
plete intelligendū est. i. de ipsis ꝫm integrā descriptione;
positā a doctoribus: nō vt quidā fatui dicebāt: qui cū scri-
ptū iuenerūt diarodō abbatī illas sine musco ponebāt di
cētes ꝙ illa erat doctoris itentio ꝛ fatue. ℂ Descri. 9.

Triasandali Nicolai taliter dicti a tribus generi-
bus sandalorum qui descriptionem
ingrediuntur. Dant̃ proprie ꝫ calorem epatis ꝛ stomachi
ptisicis ꝛ ictericis. ℂ ℞. sandaloru; alborum rubeoꝝ ci-
trinorū çucchari albi añ. solidos duos. i. añ. ʒ. iij. renbarba
ri. spodij. s. de cāna. succi liquiritie: se. portulace. s. domesti-
ce añ. solidū. i. 5. i. ʒ. ij. gra. xv. amidi: gūmi arabici: draga-
ganti: se. melonu;: se. cucumeris: se. citrulli: se. cucurbite: se.
scariole ana. solidum. i. idest. ʒ. i. 5. camphore. ℈. i. 5. rosa-
rum ru. ℥. i. 5. pulueriçent̃ suptilr̃: syrupi rosati lib. ij. ꝛ fiat
elium. sed cōiter fiat in forma vt supra. s. solida. ℂ Soli-
dus enim ide; est qḋ. ʒ. i. 5. ꝛ omnes doctores affirmant: ꝛ
exagiū idem etiā est: ꝛ nō differt a solido nisi solum nomi
ne. Omnia simplicia ex quibus confectiones electuaria ꝛ
cōpositiones oēs cōponunt̃ nō sūt simul terēda: sed queli
bet simplex medicina ꝑ se ꝯterēda est pulueriçāda. Et rō
est qꝛ oia nō sunt eiusdē cōplōnis ꝛ subē. Jmmo q̄da; su-
stinent multū de cōtritione: ꝛ quedā minus. Cinamomu;
eni ꝛ macis sūt rare substātie: gariofili vō ꝛ gūme sūt den
sioris substantie. Quapp vt ex cōtritione virtus ipsoꝝ nō
deperdatur oia ꝛ per se debent pulueriçari: quod secus fa
ciunt apothecarij nostri temporis ꝛ male. Jdeo nimirum
si composita nō habent virtutem a doctoribus limitata;.
Et hoc idē in decoctionib⁹ est aduertendu; vt in tractatu
syruporum te scire faciam. ℂ Descriptio. 10.

Electuariū de aromatibus Mesue quod scripsit
Gal. expertorum iuuamentoꝝ ad cau
sas stomachi ꝛ epatis ꝛ egritudies in eis factas ex flegma
te grosso ꝛ vētositate: digōnē ꝯfortat inflationē remouet:
ꝛ morbos ex ea factos curat. Retardat canos: colorē effi-
cit bonū ꝛ oris ꝛ sudoris odorē. Renes quoq; calefacit ꝛ
coitum excitat. Acidos ructus curat: ꝛ fastidiu; ꝛ abomi-
nationem remouet. ℂ ℞. ligni oloes crudi. i. nō croci ro-
sarum añ. aureos. xij. i. ʒ. xviij. gallie muscate doronigi pi-
peris lōgi. nucis muscate: menthe sicce: spice: cassie lignee:
macis: gariofiloꝝ: macis cinamomi: assari añ. aureos. ij. i.
ʒ. iiij. 5. Calami arōatici aureos. iiij. i. ʒ. vi. croci cardamo-
mi. s. maioris: cardamomi minoris. i. meligete: triū sanda-
loꝝ: reubarbari: cubebe: costi: çinçiberis: semi. feniculi: se-
mi. anisi keisin. i. leuistici. ana. aureos. ij. 5. i. ʒ. iij. ℈. ij. gra.
v. çucchari. ℥. vi. Miue aromatice. i. miue cydonioru; cu;
speciebus lib. i. mellis cocti ꝛ dispumati lib. i. ꝛ. ℥. ij. Et fiat
electuariū pulueriçatis p̄us pulueriçandis. Sed si in mor
sellis facere vis facias vt supra: dosis eius est a. ʒ. ij. vsq;
ad aureos. iij. ℂ Lignū aloes crudū est illud qḋ nō est co
ctum. Arabes enim solent ipsu; decoquere añq̄ illud ad
nos venire ꝑmittāt: decoquēdo illḋ in aq̄ ꝑ quā decoctio-
nē quedā humiditas que in illo erat seu gūmositas amo-
uet̃ que natans est sup aquā: illam reseruāt: deinde mittūt
ad nos illud coctū: qḋ est sine aīa: ꝛ nullā h; virtutem vel
bene paucā: ꝛ ob hoc auctor dicit crudi. Cognoscitur ꝙ sit
crudum hoc modo. Nam si in igne ponit̃ emittit quāda;
humiditatē aromaticam que illud a cōbustione ꝓhibet.

secundo si in aq̃ ꝓiciat̃ subito fundũ petit ꝓpter ipsius grauitatē: τ talis est eius cognitio. ¶ Descriptio. 11.

Diarodon abbatis Nicolai a rosis que ibi itrant plus q̃ de alijs spēbus: nomen accepit abbatis ab abbate de curia cōpositũ: datur ꝓprie ictericis epaticis ptisicis ethicis τ cardiacis qui patiunt̃ ex calore: τ ad calefactionē stomachi pulmonis τ totius corpis τ cōualescētibus ex longis τ acutis egritudibus mirabilr auxiliat̃. ¶ ℞. sandalorum alborum: sandaloꝝ rubeorum. añ. ʒ. ij. ß. dragagã. gũmi arabici spodij. añ. ℈. ij. assari spice masticis cardamōi. s. maioris τ mioris: croci xyloaloes i. ligni aloes gariofiloꝝ gallie musca. anisi. s. se. maratri. i. se. feniculi: cinnamomi: succi ligritie: reubarbari: se. basiliconis berberis scariole. s. semis: semis portulace. s. domestice: semis papaueris al. semis citrulli: semis melonũ: semis cucumeris: semis cucurbite. añ. ℈. i. ossis de corde cerui margaritarum. añ. ℈. ß. çucchari candi rosarũ. s. rubearum. añ. ℥. i. τ. ʒ. iij. camphore tertiaʒ partē vnius. ℈. τ gra. vij. musci gra. iij. ß. pulueriçent̃ pulueriçanda subtilr. Et cum lib. i. ß. syrupi facti cum aq̃ ros. i. cum iulep rosato fiat ꝯfectio. Et si in forma solida facere vis modum habes supra descriptũ: τ dosis est a. ʒ. ij. vsq̃ ad. iij. ¶ Nicolaus dicit ꝙ hec confectio debet dari cum rodostomate vel cũ frigida: vt igit̃ omnis pars clara sit scias ꝙ cum rodomaste. i. cum decoctione rosarũ: vel cũ frida. i. vel cum decoctione facta cum frigidis. Sed decoctio hec hoc tempore nō est in vsu: sed loco ipsius datur cum syrupo ros. ¶ De spodio iter doctores magna est cōtrouersia. Quidã enim dicunt ꝙ est radix canne vltramarine aduste: q̄dam vo ꝙ est spica cuiusdã arbusculi in Alexandria crescentis. Alij ꝙ est fuligo que in domibus inuenit̃ in q̄bus funduntur metalla: que postq̃ cecidit a tecto dĩ spodiũ: que vo remanet dicit̃ pũfiligo. Nōnulli vo dicunt ꝙ est cinis qui inuenitur super fornaces argentariorum qui lauat̃ vt ferugo. Que omnes opiniones abijciende sunt tanq̃ friuole: τ dicendum ꝙ spodium est os elephantis combustũ. Elephas ossa habet solida vt sunt dentes: τ illa non comburunt̃ sed ad diuersa accidentia seruantur. Sed illa que medullam habent cōburuntur: τ combusta spodium de canna dicit̃. τ hec vera est opinio. ¶ Descriptio. 12.

Si spodiũ ē res cui⁹ origo nos latet: res ē adusta. vi. Auicē. dicit radices cānarũ adustarum. Spodiũ ē pōs. ebu ie.

Confectio de storace magistralis. Illa Mes. τ Nicolai nō est in vsu ꝓpter opiũ. ¶ ℞. passularum electaꝝ τ vltimate contritarum. ℥. i. liquiritie rase τ munde. ʒ. vi. ligni aloes: nucis mus. cinnamomi electi. añ. ʒ. i. ß. storacis. s. calamite. ℈. v. boli armeni loti τ preparati. ʒ. iij. pulueriçent̃ subtiliter omnia: τ cum. ℥. xv. çucchari dissoluti in aq̃ betonice τ foliorum violaꝝ fiat cōfectio in morsellis: faciendo omnē morsellum de. ʒ. ij.

¶ Cōfectio enim nihil aliud est q̃ cōpositio diuersorum.

¶ Modus lauãdi τ ꝑparandi bolũ armenũ talis est. Accipe de eo quãtitatē quã volueris τ tere subtiliter: postea infundatur sup eum quãtitas aque rose qua irroret̃: deinde in vmbra ꝑmittat̃ exiccari: τ iteꝝ post exiccationē ꝯterat̃: τ aqua ros. irroret̃: τ ter vt ꝑmo hoc fiat. postea reserua. illud enĩ dicitur lotum τ preparatum.

¶ Storax simplr̃ si scriptũ reperiat̃ ð storace calamite intelligendũ est tanq̃ de ꝑfectiori. ¶ Descriptio. 13.

Confectio de cinnamomo Mes. sana τ experta ad humorositatē stōchi τ putrefactionē in eo: flegma digerit τ digōnē ꝓcurat. ℞. cinnamomi subtilis τ electi. i. cãnelle. ʒ. xv. siue darseni. i. cinnamomi grossi: cimini: enule. s. radicis. añ. ʒ. iij. dicit Mes. ℥. ß. galãge. ʒ. vij. gariofiloꝝ: pipis lōgi: cardamōi. s. maioris: çinçiberis heil. i. cardamōi minoris: τ est meligeta: macis: nucis mus. ligni aloes. ana. ʒ. iij. croci. ʒ. i. çucchari tabarçet. i. albi. ℥. v. musci. ʒ. i partes duas. i. ℈. ij. pulueriçētur subtilr omnia. mellis collati lib. i. τ. ℥. iij. fiat confectio: τ sit in forma solida vt. ō. tibi ostensum est. dos est a. ʒ. i. vsq̃ ad. v.

¶ Confectio hec lʒ in vsu nō sit: tñ q: in ea apothecarij solent dubitare. igit̃ quãdo in vna cōpōne scriptũ reperis darseni ꝑ se semꝑ debes apponere cinamomũ electũ. si vo darseni τ cinamomi vt in supiori vidisti vtrũq̃. s. τ subtile τ grossũ ē ponẽdũ: nec auscultes illos dicentes ꝙ ꝑ darseni itelligit macis. h. n. opio reprobata ē a Christofo. ð honestis sup Mesue. ¶ Scđo est intelligendum ꝙ cum reperis in vna recepta heil. ꝑ se: de cardamomo maiori semper est intelligendum. Si vo cardamomũ per se reperiatur ēt de maiori est itelligendum. Si vo ambo reperiant̃ vt in supiori. Et maiorē τ minorē debes apponere. Nō ãt gariofilos vt q̄dam fatui dicunt. ¶ Descriptio. 14.

In arōn co Ras. dixit vbi repit̃ cardamomũ intelligēdũ ē de maiori τ minori: τ i rosata: τ diarodon cō.

Rosata nouella Nicolai dĩ rosata a rosis: nouella respectu veteris q̃ recipiebat sulphur viuũ: vomitũ τ subuersionẽ stōchi aufert: debilitatem τ sitim reprimit: defectis ex longa ifirmitate mire subuenit: τ sudores diaphoreticos compescit. ¶ ℞. rosarum: ligritie: çucchari. s. albi. añ. ℥. i. ʒ. i. τ. ℈. ij. ß. cinamomi. ʒ. ij. ℈. ij. gra. ij. gariofiloꝝ: spice nardi: galange: çinçibe. nucis muscate: çedoarie: storacis. s. calamite: cardamōi scilʒ maioris: τ minoris: apij. s. se. añ. ℈. i. gra. viij. pulueriçentur pulueriçanda: mellis cocti τ dispumati lib. i. τ. ℥. viij. τ fiat in forma liquida. Si vo in forma solida facias vt supra te assuefeci.

¶ Nardi si reperiatur scriptum in aliqua cōpositione vt in hac cōiter repitur: de spica nardi itelligendũ ē. Nō aũt de cōpositione cuiusdã vnguenti preciosi vt q̄dam demētes ausi sunt dicere. ¶ Descriptio. 15.

Diadragagantũ frigidum Nicolai a dragagan to nomen accepit: sanat omne vitiũ pectoris τ pulmonis: qđ fit a calore τ siccitate: τ cōfert maxie ptisicis ethicis pleureticis peripleumonicis: τ ad oēm tussim q̃ fit ex calitate vl̃ siccitate. Ad oẽs lingue τ gutturris aspitatē: cuʒ vo sumit̃: tandiu in ore teneat̃ donec ibi dissoluat̃. ¶ ℞. dragaganti albi. ℥. ij. gũmi arabici ℥. i. τ. ʒ. ij. amidi. ℥. ß. ligritie. ʒ. ij. se. melōis: se. cucumeris: se. citrulli: semis cucurbite. añ. ʒ. ij. penidiarũ. ℥. iij. camphore ℈. ß. Syrupi violati. i. iulep violati lib. ij. ꝯtundant̃ subtiliter oĩa: deide ꝑmisceant̃ bene in mortario paulatine miscendo τ reseruent̃. Sed h cōmuniter fit in forma solida hoc mō. ¶ De cōpōne ista est itelligēdũ ꝙ cũ fit i forma solida nō dʒ fieri vt de supioribus tibi dixi. s. accipiendo spēꝝ. ℥. i. çucchari lib. i. eo q: pauce spēs cribellate in ea intrãt. Sʒ de eis supra descriptis debes accipe. ℥. iij. çucchari lib. i. τ facē in morsellis. Tãtũ. n. çucchaꝝ ꝙ ꝑdicte spēs possint sil̃ teneri dʒ apponi τ nō plus Igit̃ ꝑscripta regula ab apothecarijs tenẽda est. Et ego oppositũ vidi semꝑ facere ab eis: q̃q̃ sepe ac sepius a me moniti eẽnt. ¶ Oēs docto. ꝯueniũt ꝙ gũme debẽt dissolui in ꝯfectionib⁹: in q̄bus itrãt τ nō ꝯteri: eo q: pulueriçari nō pñt: τ pistãdo virtus illoꝝ deperdit̃: q̄re cũ in aliq̃ ꝯfectiōe intrant dissolui debent in aqua appropriata: in ista enim dissoluant̃ cum parũ aque violaꝝ: in alijs vo cum alijs aquis ſm diuersas intentiones. ¶ Descriptio. 16.

Diarodon descriptione cōi Mesue conferens ad dolorē stōchi τ epatis: τ pũcturã in eis a caliditate τ acuitate cholere citrine faciēs digerere cibũ: τ est ex ꝯferentibus stomacho τ epati debilibus. ¶ ℞. rosarum rubearum. ʒ. xxx. trociscorũ diarodon: trociscorũ de spodio: liquiritie. añ. ℥. ß. gariofiloꝝ: gallie mus. añ. ʒ. iij. spodij: croci: masticis: berberis: ligni aloes. añ. ʒ. ij sandalorum alboꝝ: sandaloꝝ ru. sandaloꝝ citrinorũ. añ. ʒ. iij. assari: spice inde: macis: cardamomi. s. maioris τ minoris: seminis portulace: se. lactuce: se. scariole: se. citrulli: se. melonũ: se. cucumeris: semis cucurbite: margaritarum albarum:

Mesue dicit. ʒ iij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0164-7

ruz:alfelengemisc.i.ocimi:rasure eboris:dragagāti:gūmi
arabici.añ.ʒ.i.cāphor.ʒ.i.ß.musci.℈.ß.pulueriçent subtilr
pulueriçāda.Cōfice cū lib.ij.r.℥.iiij.syrupi facti ex ros.r
aq̄ rosata:dosis ē a.ʒ.ij.vsqꝫ ad aureos.ij.Sꝫ i forā solida
fieri solet vt.s̄.¶ Syrup⁹ factus ex ros.r aq̄ rosata cū q̄
dꝫ ɔfici hec ɔfectio si in forma liq̄da facere volumus hoc
mō fit.℞.rosaꝝ viridiū lib.ij.ponat i vasevitreato stricti
orificij:r sup easifundāt feruētis aq̄ rosate lib.v.r ɔstrin
gat orificiū vasis:r ꝑmittat infridari:deīde dicte ros.bñ
manibus exprimant:r due ale libre rosarū viridiuz acci/
piant:r p̄dicta aq̄ ro.calefiat bñ:r iterum supra eas pona
tur:deinde colet r exprimat.deinde iterum r 3° hoc fiat
inouādo rosas r aquā calefaciendo:deinde colet.Accipe
dictam colaturam.r adde lib.iij.çucchari clarificati fiat
syrup⁹:de q̄ fit suprascripta cōfectio.¶ De musco r opio
in medicis paꝝ ponit:musc⁹.n.in modica quātitate ē ma
gne q̄litatis r opōnis:opiū silr.Et iō sufficit paꝝ appone/
re:ne in magna q̄titate noceat:aut oꝑatiōes aliaꝝ medici
naꝝ corrūpat:aut occultet.Et sic de opio r musco exēplifi
co:ita r de alijs medicinis fortib⁹ est itelligēdū.Nota h̄ ō
ɔtritione spēruz electuarioꝝ r ɔfectionū.Nam spēs q̄ po/
nunt i elijs ɔfortantib⁹ apientib⁹ vel alterātib⁹:vel alte/
rantibus r cōfortantib⁹ subtilr debēt cōteri.Cā est qr non
alterāt nec ɔfortant nisi attrahant:r iō ad hoc vt alterent
mēbrū:vel ɔfortēt:idigēt vt attracta a mēbris possint pe/
netrare:facilis aūt penetratio fit ꝑ ɔtritionem multā.Se
cus aūt est de medicina solutiua.Naꝫ ipsa manēs q̄eta in
stomacho ſm cōmunē opinionē euaporat ad membra:ꝙ
si attraherentur a mēbris esset maluz.Et ideo grosso mō
debent ɔteri:r hoc respectu subtilis:ne citius debito trā/
seat a stomacho:r hoc notato habes perfectaꝫ doctrinam
conterendorum. ¶ Descriptio. 17.

Aromaticū rosatū Mesue stōchū r cor confortat:
humiditatē visceꝝ exiccat:appetituz
excitat:r digōnem ɔfortat.Uomitum r nauseam sedat.
¶ ℞.folioꝝ rosaꝝ rubeaꝝ.ʒ.i.ß.ligni aloes:macis gario
Mesue dic.3.iiij. filoꝝ trocíscoꝝ diarodon:gallie muscate.añ.ʒ.ij.ß.ligritie
mūde.ʒ.i.cinamōi subtil r electi.ʒ.iij.galāge çiçiberis nu
cis muscate.añ.ʒ.ij.ß.heil.i.cardamomi maiori spice.añ.
ʒ.i.pulueriçent subtilr:r cū syrupo ros.r de corticib⁹ citri
añ.℥.viij.fiat cōfectio.aromatiçādo illā cum.℈.ß.optimi
musci.Sꝫ in forma solida fieri solet vt.s̄.dosis est a.ʒ.ij.
vsqꝫ ad.v.¶ Si rosarū in aliq̄ cōpōne scriptū repis sine
determinatiōe tūc de rubeis itelligēdū est tanq̄ de perfe/
ctiorib⁹ r meliorib⁹.¶ Dic r ꝑ hac cōpōne r ꝑ antescri/
ptis r īfra scribēdis est nōn^m ꝙ descriptiōes trocíscorum
in ipsis igrediētes infra describent in sūma.4.que de tro
ciscis tm̄ erit. ¶ Descriptio. 18.

Aromaticū rosatū min⁹ Mesue.stōchū r cor cō/
fortans:r coꝝ iflāmationes sedans.
¶ ℞.rosaꝝ rubeaꝝ.ʒ.x.ligni aloes sādali macoçiri.i.citri
Mesue dic.3.iiij. ni.añ.ʒ.ij.cinamōi electi.℥.ß.mastic.℥.i.r.℈.i.ābre.℈.ij.
musci.℈.i.pulueriçēt subtilr r cū.℥.x.syr.ros.fiat i forā li
q̄da.In forā solida fit vt.s̄.ō ceterj dixi.¶ Inuenit i hac
cōpōne magna diuersitas lr̄e.aliq̄.n.dic vt in supiori an/
notaui:r hñ lr̄a stat.In aliq̄ Mesue scriptū reperit masti
cis exagiū vnū:r hec littera corrupta est:qr superior tenē/
da est.¶ Insup itelligēdū ꝙ si aliq̄ in cōpōne scriptū re/
peris sandali:de sandalis citrinis est itelligendū:cū melio
res sint:eo ꝙ ꝑticipāt de vtraqꝫ nā:r q̄daꝫ medium sunt
inter albos r rubeos.Si vō reperiat sandaloꝝ:de omni/
bus sandalis intelligas. ¶ Descriptio. 19.

Aromaticū mascatū Mesue:ɔfert syncopi r tre/
mori cordis:r ɔfortat cerebrū r cor:r
r cōfert epilepsie:r prefocationi matricis:r facit oris odo
rem bonū.¶ ℞.ligni aloes.ʒ.vi.darseni.i.cinnamomi fi/
ni vel subtilis.ʒ.x.ambre.ʒ.ij.musci boni.℈.ij.pulueriçē/
tur subtilr:r cū lib.i.syrupi rosati fiat ɔfectio.Si i forma
solida vt.s̄.ōndi facias.¶ De musco nota ꝙ vim suam r
odorē amittit si cū spēb⁹ aromaticis ɔseruat seu ponit:r
virtus sua amissa recupat si in cloacha ponat:odorē recu
perat quē amiserat ex ꝑmixtiōe aromaticoꝝ.Conseruat
āt si in suo foliculo tenet vel in ampulla vitrea:r cū eo ꝑ/
miscet plumbū in parua frusta incisuz:sed ab aromatib⁹
elonget.¶ Medicine simplices plures ponunt in com/
posita:eo qr ex his simplicib⁹ fiat vna v̄tus cōis q̄ in nul/
la simplici inueniebat. ¶ Descriptio. 20.

Aromaticū gariofilatū Mesue stōchuz r cor cō/
fortat:nauseā r vomitū sedat:r valet
ɔ putrefactionē in ꝑtibus stōchi:mēbra vō nutritiōis ca/
lefacit:r vētositates dissoluit r carminat.¶ ℞.gariofilo/
ruz.ʒ.vij.macis:çedoarie:galāge:sandali: macoçiri.i.citri
ni:trocíscorū diarodon:cinnamomi:ligni aloes:spice inde
pipis lōgi:heil.i.cardamomi maioris.añ.ʒ.i.rosaꝝ.s.rub.
℥.ß.liquiritie gallie muscate.añ.ʒ.ij.folij: cubebe.añ.ptes Mesue dic.3.viij.
tres.ʒ.vnius.i.℈.ij.r gra.v.ambre.ʒ.i.musci.℈.ß.pulueri
çent subtilr oia:r cū lib.i.r.℥.ij.syrupi citrini.i.iulep rosa/
ti fiat cōfectio:sed in forma solida vt.s̄.faciendū ē.¶ De
folio iter doctores magna est dīa:r ɔtrouersia.Quidam
enim dīt ꝙ est quedam herba nascens in aquis dulcibus
absqꝫ radice:r sup eas natat:quēadmodum lentigo aque.
Alij ꝙ est arbusculū nascēs in idia:r folia ipsius est foliū.
Alij vō dīt:r hec opinio tenet:ꝙ sunt folia gariofiloruz:r
sic res est.¶ Partes tres vnius dracme sunt duo scropuli
r grana quinqꝫ.Nam diuidendo dracmā ꝑ q̄tuor omnis
pars erit gra.xv.r sic ter multiplicando.xv.erunt.ij.℈.r
gra.v.Cuꝫ scropulus modernorū resultet siue sint gra.xx.
quare rc̄. ¶ Descriptio. 21.

Aromaticū nardinū Mes.stōchū r epar r visce/
ra cōfortat:r renes r vesicam:r addit
desiderium coeūdi:oris r sudoris odorē bonū facit r cōfor
tat anhelitū:r facit digōnem cibi:r resoluit ventositates.
¶ ℞.spice inde.ʒ.ij.rosaꝝ.s.rub.℥.ß.ligritie.ʒ.ij.ß.galies 3.iiij.
sebeline:r ē quedā ɔfectio q̄ fit in trociscis:cubebe:ligni
aloes:macis:gariofiloꝝ:folij indi:cinnamomi:anisi:corti/
cū citri.trocíscoꝝ diarodō.añ.ʒ.i.r.℈.i.pineaꝝ purgata/
rū amigdalarū purgataꝝ r excorticatarū.añ.ʒ.v.dragagā
ti:gūmi ara.añ.ʒ.ij.musci.℈.ij.pulueriçent subtilr r ɔfi/
ciant cū lib.i.r.℥.ij.syrupi ros.r fit i morsell vt.s̄.¶ Pur
gent pinee r amigdale h̄ mō.Accipit bacilonuz sub q̄ sit
ignis carbonū r in eo ponunt amigdale r pinee excorti/
cate seu munde a subtili cortice:r manibus ducunt hinc r
inde vsquequo sint bene calide r illa calitate consumitur
illud humidū corruptū.Alio ēt mō fieri pōt cum amigda
lis r pineis ponāt.M.ij.vel.iij.ſm ipsoꝝ quātitatē fur/
furis:r hñ.s̄.dcīn ignē oia simul volue q̄usqꝫ bñ calefacte
sint:r ab illo furfure amouetur illa ranceitas:r pure.s.sine
malo sapore reddūt:r h̄ modus melior ē.¶ Sebelie est
q̄dā cōpō q̄ describit īfra in tractatu trocíscoꝝ que a Me
sue gallia sebelie appellat r dī.¶ Itē nōn^m est ꝙ in p̄scri/
ptis cōpōnibus in q̄bus Mesue scribit:r ɔfice cū syrupo
ros.vult ꝙ componantur cū iulep rosato:qr perfectior est
r magis ɔfortatiuū.igit exponas cōfice cū syrupo rosa.s.
facto ex aqua ro.vel.i.cum iulep rosa.r hec est auctoris in/
tentio. ¶ Descriptio. 22.

Electuariū de citro Mesue ɔfortās stōchū:r pro/
curans digōnē:r odorem oris facit bo
num:grossas ventositates expellit:r confortat cor.¶ ℞.
corticū citri aureos.xx.i.ʒ.xxx.gariofiloꝝ ligni alo.cinna/
momi macis galāge.añ.ʒ.ij.musci.ʒ.ß.cardamomi.s.ma/
ioris r mino.çinçib.añ.ʒ.i.pulueriçent h̄ nō mltū subtilr.
mellis cocti dispumati.℥.viij.r fiat confectio.Sed fieri

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0165-3

solet in forma solida vt supra.dosis est.ʒ.5.

¶ Uellem ēt postq̄ ꝓuintiā hāc accepi Joannes Frācisce mi prē oēm apothecarijs neccīā declarare:ne illi sua ignorātia ad tenebras exteriores ducerent̄.Cōtingit nōnunq̄ ad eos accedere viros ⁊ hoīes afflictos stōchi dolore petētes ab eis suffragiū.Ipsi pietate moti exhibēt vel aromaticū vel diaciminū vel dianisum nō vltra ꝯsiderantes de hora exhibitiōis:q̄ res q̄nq̄ȝ ducit egrū ad nō ꝑua ꝑicula. Ea ꝑꝑ indocti me adiuuāt notētq̄ȝ distōnē hāc.¶ Confectiōes q̄ dant̄ aut dant̄ ad digerēdū mām̄ faciēte egritudinē ⁊ deoppilādū ac ad ꝯfortādū mēbꝛ vt triasādali:⁊ tūc dari debēt an̄ cibū saltē ꝑ horas q̄tuor vt possint a nā preparari:⁊ ad loca neccīa trāsmitti.Si v̄o ꝑꝑ stōchuȝ aut ꝑꝑ ꝓstrationē appetit⁹ dant̄:tūc paꝝ an̄ cibū dande sunt.Si v̄o ꝑꝑ virtutē digestiuā exhibent̄:imediate post prandiū exhibēde sunt.Si v̄o dant̄ ad ꝯfortationē cerebri ⁊ virtutis aīalis post prandiū ⁊ post cenā ꝑ longū tp̄s saltē ꝑ duas horas dande sūt.Si v̄o ad cordis ꝯfortationē debēt dari circa mediā noctē:⁊ tenēde sūt multū in ore vt paulatiue resoluant̄.Si v̄o ad resolutionē vētositatis stōcho vacuo a cibo ⁊ sup̄fluitatib⁹ mūdato exhibeāt̄.¶ Et in h̄ aduertendū est q̄ nullo mō exhibeant̄:neq̄ȝ tyriaca:neq̄ȝ cōfectiones aperitiue seu diuretice cibo exn̄te in stōcho vel in ipso repleto malis humorib⁹.Igit̄ ꝯsuetudo vercellensiū q̄ est accipe tyriacā cū aq̄ ardēti ꝑꝑ nauseā vituperat̄.Ac corruptela italicoꝝ q̄ eā cū maluatico assumūt.Et rō est: q̄ cib⁹ indigestus ac sup̄fluitates maloꝝ humoꝝ ducunt̄ subtilitate maluatici vel aque ardentis ad epar ⁊ oppilationē faciūt:⁊ ad prauas egritudies hoīes p̄cipitāt.q̄re ⁊c̄.

¶ Huius elarij spēs sūt satis grosse terēde cuȝ sua v̄tus sit in ꝯfortando stōchū ⁊ nō trāsit ip̄m.sed vētositates resoluit.⁊ hoc ꝑꝑ cās assignatas in recepta diacimini.¶ Modus accipiēdi cortices citri:⁊ alioꝝ pomoꝝ suauē⁊ aromaticum habentiū odorē:hoc mō facias.igit̄ qui vult vti corticibus pomoꝝ citri in cōpōnibus eligat poma que hēant acetositatē maiorē intrinsecus:eo q̄ cortices eoꝝ sūt magis odoriferi:⁊ opȝ q̄ excorient̄ illa die q̄ collecta sunt ab arbore:terant̄ ergo p̄ bene cū mātili aspero ⁊ mūdo:⁊ excorient̄ cū cultello acute acutiei paulatiȝ ⁊ leuiter ne accipiat̄ ex carne cum cortice:⁊ simili modo oportet fieri de cydonijs ⁊ alijs pomis:deinde in vmbra exiccentur.

¶ Nota q̄ ista omnia electuaria dulcia supra descripta ꝑ annū integrum seruant̄ ⁊ vltra oīa alia p̄ter elīū quo vtūtur reges ⁊ p̄lati:qđ nō pōt diu seruari:eo q̄ rancescit:sed solum ꝑ dies.xv.vel ꝑ mensez ad plus seruatur.

¶ Et ex his habent̄ descriptiones ꝯfectionū delectabiliuȝ cū sua declaratione:⁊ est finis p̄me distinctionis.

¶ Incipit 2ª distinctio:que est de electuarijs amaris:⁊ ꝯtinet.26.descriptiones. ¶ Quarum p̄ª est.

TYriaca andronici que est sublimior medicinarū cōpositaꝝ:⁊ melior eaꝝ ꝓpter multitudines sui iuuamenti:⁊ ꝓprie in venenis q̄ sūt ⁊ puncturis:sicut serpentū ⁊ scorpionis:⁊ canis rabidi:⁊ venenis ebibitis interficientibus.Et ad egritudines flegmaticas ⁊ melicas:⁊ ad febres earum:⁊ ad ventositates malignas:⁊ paralysim:⁊ apoplexiam:⁊ ad epilepsiam:⁊ torturā:⁊ tremorē:⁊ ad cū secum loquit̄:⁊ maniā:⁊ ad leprā ꝓprie ⁊ albaras.Et confortat cor:⁊ acuit sensus:⁊ ꝯfortat stomachū ⁊ alleuiat anhelitum:⁊ delet pulsum cordis:⁊ retinet sputum sanguis. Et confert ad plures dolores renum ⁊ vesice ex quacūq̄ȝ causa sint:⁊ frangit lapidem ꝓprie in vesica:⁊ confert ad vlcera intestinoꝝ ⁊ durities intrinsecas in epate ⁊ splene: ⁊ melior descriptionū huius medicine est descriptio radicalis andronici:⁊ est illa que fieri deberet:q̄uis aliq̄ apothecarij nostri tēporis illā Galeni faciāt.hanc aūt descriptionē repperi in quodā libello Gentilis de venenis:queȝ vt ipse testat̄ habuit ⁊ extraxit a quodam libello andronici ꝓpria manu scripto ⁊c̄.¶ ℞.trociscoꝝ squille lib.i. trociscoꝝ vipere:trociscoꝝ alindaracaron.i.andronici:piperis nigri:opij thebaici.an̄.ʒ.vi.cinnamomi:seminis napi.i.syluestris:scordeon.i.allioꝝ syluestriū:rosarū rubeaꝝ ireos.i.lilij celestis.s.radicis agarici:succi ligritie:balsami i.liquoris emanantis a stipite:myrre:croci:çinçiberis reubarbari:pentafilonis.i.q̄nq̄ȝ folij:calamēti montani:prassij.i.marubij:doronici:⁊ aliqui ponunt seminis macedonici:⁊ aliqui petrosillini:sticados:arabici:costi:piperi longi: piperis albi:pulegij:olibani:squinanti:terbentine:cassie ligne:spice nardi:polij mōtani:nasturcij.an̄.ʒ.i.5.storacis liquide seminis apij siseleos.i.sileris mōtani semē accipiēdū ē:ameos:camedreos camepitheos hypoquistidos spice celtice schee montane folij.Gētiane radix sumit̄:seminis feniculi:tre sigillate colcotar adusti.i.vitrioli amomi acori.s.radicis:carpobalsami.i.semen.s.balsami hypericō i.ꝑforate vel herbe sancti Joannis:rubee tinctorum valeriane.s.radicis.an̄.ʒ.ij.gūmi arabici:cardumē:anisi:acbatie dauci.i.pastinace syluestri:semē accipit̄.an̄.ʒ.ij.bdellij subalbidi bedeguar albeçard aspalti oppoponacis cētauree minoris aristologie.s.rotūde.an̄.ʒ.5.castorei serapini. an̄.ʒ.i.dissoluant̄ gūme p̄dicte i vino albo odorifero q̄tū sufficit.Mellis cocti ⁊ dispumati.rub.i.⁊ lib.xxiij.qđ est pro omni libra vna mellis.ʒ.iij.spērū p̄dictaruȝ:⁊ hoc voluit bonus andronicus:⁊ opponi debent si tyriaca debet habere virtutem descriptam a doctoribus.dosis autem exhibenda de tyriaca in vnaquaq̄ȝ egritudine diuersa est s̄m diuersitates egritudininum.

¶ In hac descriptione multa sunt intelligēda.Et p̄ de opio thebaico.dicitur.n.opium thebaicū:q̄ factū ⁊ collectum thebis:q̄ illud est meli⁹ ⁊ ꝑfecti⁹ q̄cūq̄ȝ alio opio vbicūq̄ȝ collecto:⁊ est minoris periculi ⁊ timoris vsus eius.

¶ De calamento dicit̄ montanum:⁊ ponitur hoc:q̄ habet maiorem caliditatem ⁊ siccitatem q̄ȝ calamentum fluuiale quod nascitur iuxta aquas.

¶ Sticados arabici:dicitur arabici quia in arabia oritur: ⁊ illud melius est:⁊ in illis partibus multum colliguntur. Sed nos vtimur sticados:quod quidez colligitur in prouintia Romana:⁊ est perfectum.

¶ Loco camepitheos si non haberetur:accipi potest iua muscata:quod a Mesue in cap̄lo de egritudinibus neruorum appellatur çinçen.

¶ Hypoquistidos succus est barbe hircine:⁊ illud ponit̄: nō herba nō solū in hac cōpositione:sed in omnibus medicinis in q̄bus simpl̄r repies scriptum hypoquistidos:⁊ qui herbam ponunt male:imo pessime faciunt.

¶ Centaurea de minori intelligēdū est:⁊ illa in medicinis administrat̄:q̄ si simpl̄r reperit̄ de ea est intelligēdū.Et radix accipi debet nō herba vt quidā rudes faciunt.

¶ Uitriolum seu colcotar hoc modo aduritur.Accipe de eo quantitatem quam volueris ⁊ pone in patella ad igneȝ ⁊ continue sub ea insuffletur donec igniatur:⁊ continue vitriolum voluatur:⁊ tantū hoc fiat q̄ eius naturalis color mutetur:⁊ tunc moueatur:q̄ adustum est.

¶ Species iste tyriace debēt subtil̄r teri seu puluerizare: ⁊ bene cribellari per subtilem ⁊ spissum setatium vt melius ⁊ citi⁹ res simul fermētari possint:vt Mesue ⁊ Aui. scribunt capitulo de tyriaca.

¶ Pulueriçabile enim est quod comminuibile vel diuisibile in partes paruas:⁊ est aliud q̄ȝ frangibile.

¶ Utilitas aūt pulueriçationis est:q̄ facit penetrare virtutes medicinarum ad ꝑtes:ad q̄s non penetrarent.

¶ Etates enim tyriace sunt q̄tuor.p̄ª dicit̄ infantia:⁊ incipit a die compositionis vsq̄ȝ ad sex menses.2ª pubertas: que incipit

que incipit post illud tempus ⁊ durat vsq3 ad.10.annos.
3ª adolescentia:⁊ incipit post illud ⁊ durat vsq3 ad.20.an/
nos.4ª senectus:⁊ incipit post illud ⁊ durat vsq3 ad.20.an
nos.post illud expoliatꝰ a virtute tyriace.

¶ In vase plumbi tyriaca dz poni vel conseruari vel argē
ti:in alio enim vase posita facit quādam ferruginem: que
appellatꝰ çiniar:⁊ cōsumitꝰ humiditas eius naturalis ⁊ ne/
cessaria in tyriaca:quare in plumbo bene conseruatur.Et
vas in quo ponitꝰ nō dz repleri:sed saltē 3ª pars vasis de/
bet esse vacua vt medicie possint respirare ⁊ exhalare ne
sese suffocent. ¶ Descriptio. 2.

Tyriaca Gal.q̄ cōiter fit:lz nō sit tante perfectionis
quante est ꝑscripta Andro. ¶ ℞.troci.de
sqlla lib.ij.pipis longi lib.j.⁊.ʒ.ij.troci.tyr.lib.i.5.tro.dia
coralli lib.i.5.xylob.i.ligni balsa.ʒ.iij.⁊.5.opij thebaici.i.
sltius puintie: agarici rosarū ireos.i.radicis lilij celestis:
leuistici scordeon.i.allij syluestris seminis rape syluestris
cinamomi oppobalsami.añ.ʒ.vij.5.renbarbari spice nar/
di costi squināti croci çinçiberis cassie lignee storacis ca/
lamite myrre terbētine calamēti mōtani thuris diptami
sticados arabici polij montani pētaphilō pipis.añ.ʒ.vi.fo
lij petrosillij gūmi ara.calcāti visti.i.vitrioli serapini terre
sigillate rubee hypoqstidos.i.suc.barbe hircine spice celti
ce acori.s.radicū camedreos gētiane.s.radicis sitre.i.vale
riane carpobalsami.i.semis balsomi.añ.ʒ.iiij.5.semis apij
ameos amomi semis feniculi carui sileris mōtani:semen
accipitꝰ nasturcij anisi hypicon.añ.ʒ.iiij.5.mūmie castorei
oppoponaci aspalti galbani cētauree miozis.s.radicis ari/
stologie.s.lōge:dauci.añ.ʒ.ij.⁊.ʒ.vi.est pastinaca syluestris
scilicet semis: mellis cocti ⁊ dispumati Rubrica.v.⁊ lib.
v.qd est oi pro oi lib.i.mellis.ʒ.ij.spērum.Sed apothecā
rij auaritia ducti hoc tēpore solū ponunt lib.iij.spērū pro
Rubrica.i.mellis ⁊ male faciūt:⁊ ob hoc tyriaca nō habz
virtutes a doctoribus descriptas:quare semꝑ ponas.ʒ.ij.
spērum pro omni lib.i.mellis.Et ꝑscriptū mel sit coctum
bona coctiōe. ¶ Crocus vō ⁊ hypoquistidos per se pulue/
riçentꝰ ac vitriolum:gumme vō in optimo vino albo dis/
soluantꝰ:alia vō omnia simul. Mel vō infrigidatū terbē/
tina ⁊ hypoquistidos intus ponatꝰ:deinde omnes alie spe/
cies.Crocus vō infundatur in vno bocali optimi vini ni/
gri:⁊ dimittatur per tres:dies deinde cum dicto vino in
tyriaca ponatꝰ: vitriolum vō in vino dissoluatꝰ ⁊ in tyriaca
ponatur:⁊ simul misceantꝰ.Sunt qui addunt galleti subti
liter pulueriçati.ʒ.5.vt tyriaca maiorē nigredinē habeat.
Sed hoc ego nō laudo:cum extra mentē Galeni ⁊ omniū
doctorum fuerit:⁊ nunc presentium sit.

¶ Hoc nomē tyriaca est nomē impositū ab effectu: idem
enim est dicere tyriaca qd ꝯferens venenis serpentum ⁊
aliarū medicinarū venenosarū.Et ideo h̄ nomē hz duas
partes.s.tyri ⁊ significat serpentē:⁊ aca qd significat medi
cinas venenosas:cū componitꝰ.igitꝰ tyriaca est nomē qd si/
gnat rem que iuuat in venenis serpentū ⁊ medicinarum
venenosaꝝ:⁊ est vocata tyriaca a carne tyri.

¶ Agaricus ireos ⁊ radix acori ponuntur in hoc recepto:⁊
in alijs qꝛ hn̄t in se virtutē ꝯseruandi alias medicinas ne
cito corrumpantꝰ:⁊ augent earum virtutes.⁊ sic piꝑ ꝯser/
uat ⁊ çinçiber a corruptione.

¶ Anacardi corrūpūt virtutē trociscoꝝ tyri.Dictiq3 troci
sci debent esse parui ⁊ bn̄ cōpressi si ꝯseruari debent:⁊ nō
debent exiccari in sole.Sol enī hz virtutem dissoluendi ⁊
destruendi virtutē carnium tyri ⁊ viperarū.

¶ Tyriaca nō dz dari nisi sit fermentata:⁊ fermētatio fit
in tēpore.vi.mēsiū.Quid āt sit fermentatio nota.Nā cō/
positū hn̄s vnaz formā ⁊ virtutē resultantē ex simpliciuz
cōpositione significat hoc vocabulum fermētata.

¶ Vinū in tyriaca ponitꝰ p̄ vt ꝑ ipm fiat medicinarū ꝯser/
uatio ⁊ cōmixtio.2° vt ꝑ ipm ꝯfortetꝰ cor:⁊ est ꝯ venenū.

¶ In exhibitiōe tyriace iste cōditiones sunt seruande.p̄
q̄ sit fermētata. 2° q̄ detur sanis in parua quātitate ⁊ ra/
ro. 3° q̄ nō detur in tēpore calido:sz in tēperato vel frigi/
do. 4° q̄ nō detur pueris vsq3 ad.xiij.āni. 5° q̄ nō exhi/
beatur in cōplexiōe calida nec in homine partao inflāma
ri. 6° q̄ non detur stomacho repleto cibo.Et he sunt con/
ditiones attendēde in exhibitione tyriace.

¶ Due prescripte descriptiones tyriace per annos.30.ac ēt
vsq3 ad.40.annos seruantur:dummodo sint cōuenientes
debite facte. ¶ Descriptio. 3.

Mitridatū Nicolai.i.mater oium antidotorum.
siue a mitridate rege dictum qui ipm
cōposuit:faciens ad oēs passiones capitis viroꝝ vel mulie
rū si fuerūt ex infrigidatis ⁊ maxie melicis ⁊ timidis epi/
lepticis ⁊ emigranicis ⁊ dolorem cilij patiētibus:⁊ lachry
mantibus oculis ⁊ ad oia capitis vitia vel auriū subuenit
dentiū doloribus ⁊ palato:⁊ oibus vitijs oris maxillaruz
medetꝰ si suꝑ locū dolētē ponatꝰ:⁊ iteruz ad modū empla/
stri ponatꝰ in timporibus:vn̄ fit discursio.Sgnātiā soluit
apopleticis tussiētibꝰ.Asmaticis emoptoicis peripleumo/
nicis ⁊ oibus doloribus qui intra corpus humanuz fiunt.
Succurrit iliacis:dissentericis ⁊ lientericis optimū si detꝰ
cū decoctione balaustie:extensionē humeroruz thetanos
siue spasmos patiētes ⁊ paralyticos sine mora curat.dia/
phragmati ⁊ hypocundrijs subuenit:renibus ⁊ vesice opi/
tulatꝰ:calculos frāgit mēstrua ꝓuocat:oiaq3 vitia matri/
cis excludit:sciliriosim patientibus ⁊ podagricis singulis
ꝑsidiū est:ꝓcipue datꝰ ꝯ venena oia. Reprimit venenatos
morsus siue rabidi canis seu cuiuscūq3 reptilis impositū
siue bibitū cū magna admiratōe emēdat Quotidianarijs
⁊ q̄rtanarijs etiā ante horam accessionis datū mirifice ꝓ/
dest ⁊c. ¶ ℞.gariofilorum storacis calamite spice nardi
xylobalsami:idest ligni balsami:orobi lentisci.i.lacce.alia
littera habz:leuistici:dragagāti:masticis:galbani:gūmi ce
dri:⁊ qꝛ nō habemus loco eius ponimus gummi iuniperi
aspalti castorei offei.i.gummi hedere bdellij terre sigilla
te mellilotí laudani oppoponacis armoniaci opij liquiri/
tie sulfuris viui nitri:idest salnitri hypoqstidos acbatie ro
saruz camedreos hypericon abrotani:peonie elenij:idest
enule:origani hyssopi rami cedri:qꝛ non reperiuntur loco
ipsorum ponitꝰ flos ⁊ folia saniē.quidā vō ramusculos iu/
niperi:sed sanien melius est dapnidem:idest laurus aristo
logie lōge epithimi paucedani centauree.s.minoris roris/
marini:radicū iringoꝝ balaustiarum squille cimarū myr/
ti iusquiami corticuz granatorum anisi raffani carpobal/
sami.s.seminis balsami cimini cardamomi.s.maioris:se/
minis feniculi siseleos.i.sileris montani semen accipitur:
seminis apij ameos petrosilij.s.herbe:rutbe.i.herbe:semi
nis papaueris nigri:alia littera habet albi:dauci nasceos.i.
seminis git:idest lape:seminis rape synapis albe:alia litte/
ra habet synapis visualis:macropiperis:idest piperis lon/
gi:oçimi amomi.añ.ʒ.ij.acori:idest radicis:ilafeos: idest
herbene:panis porcini:idest cyclaminis:phîlis.i.cappari:
çuccboçarie:idest floris agni casti:cornu cerui.añ.℈.iij.
balsami:idest liquoris emanātis ab arbore balsami cina/
momi croci çinçiberis costi squinanti terbētine myrre:
olibani cassie lignee agarici spice celtice ireos reupontici
assari prassij diptamij colloquintide silfei:idest consolide
minoris sticados arthemisie calamēti.s.mōtani:scordeō:
idest allij syluestris:leucopiperis:idest piperis albi:came/
piteos melanopiperis:idest piperis nigri:pentaphilon:pe
trosillini : idest.s.petrosillij:seis anagodan:idest sumach:
malabatri:dest folij indi:cardamōi:scilicet minoris:idest
meligete.añ.℈.iiij.baccaruz lauri.℈.i.gra.vij.vini vetu/
stissimi.ʒ.ij.pulueriçentur subtiliter omnia.Sed gumme

dissoluantur in optimo vino albo: quemadmodum di-
ctum est in tyriaca: mellis cocti ⁊ dispumati.lib.viij.⁊.ʒ.
ij.⁊ fiat in bona forma.
¶ Laudanū non est teribile:imo si laborēt in eius tritura-
tione prius corrumpetur q̄3 fiat malaxabile.ideo debet
dissolui ⁊ liquefieri in vino quemadmodum gumme:lau-
danum res est ca.⁊ sic.in primo gradu.
¶ Insuper scias q̄ oēs gūme parū sustinent de contritiōe:
⁊ oēs medicie subtilis sube ⁊ acute ⁊ rare:sicut scamonea:
aloes:⁊ omnes medicine iflāmabiles:sicut gūme vt bdel-
lium ⁊ serapinū.Et ratio est:q2 per triturationē acquiritur
inflāmatio:que inflāmatio fit per motū:qui motus calefa
cit.Et hoc q2 iste medicine sunt apte inflāmationi ratiōe
substantie ⁊ subtilitatis:⁊ ex hac inflāmatiōe ⁊ motu duo
fiunt.Unu3 quia partes subtiles euolant.Aliud quia ipsa
intensa contritio corrumpit substantiam earum.
¶ Aristologie omnes species ⁊ de trituratione ⁊ decoctio-
ne rem plenam sustinent.¶ Ana enim est dictio arabica:
⁊ tantū importat in lingua latina:quantū equalr.¶ Ra-
dix ireos debet in vmbra exiccari ⁊ incidi in p̄ua frusta.
Et in filo infilari:⁊ partes seu frusta separta eē debent:ita
q̄ vna pars nō tangat alia3 ⁊ reseruet.¶ Paucedani col-
ligi debēt de mēse nouembri.Spica vō celtica colligi de-
bet de mense July.¶ Unum vniuersale in oībus cōposi
tis ē intelligendū de ethimologia vocabuli.Medicis eni
compositis imponunt nomina varia.Quandoq3 enim a
medicina que est basis denominat.Sicut diacydonite3:
a carnibus cydonioꝝ.Aliquādo a quātitate l3 nō sit basis:
sicut diaphinicon a fenicibus dactylis.Aliquādo a cōponē
te sicut philonium a philone medico:⁊ mitridatū a mitri-
dato ⁊ a mitridate rege.Aliquādo ab effectu cōi:sicut be-
nedicta:q2 ab oibus sumentibus benedicit.Aliquando a
p̄prijs effectib⁹.Sicut blanca:q2 blancos.i.albos purgat
humores.Aliq̄n a similitudine:vt diacurcuma:q2 similat
radici curcume.Aliquādo a loco vt syrupus de bisantijs:
bisantiū q̄dem est locus in cōfinibus macedonie.Aliq̄n a
quātitate medicine ⁊ auctore cōponente:sicut dicit diaro
don abbatis:diarodon dicit a rosis:abbatis: q2 abbas q̄-
dam cōposuit.Aliquādo ex effectu:⁊ auctore:vt ygia gre-
ca igia.i.saluatrix:greca:q2 greci eam iuenerunt.Aliq̄n ex
medicina ⁊ silitudine:sicut opopyra.i.succus similis igni.
Aliquādo a numero medicinaru3:vt tyriaca diatesseron:
idest de q̄tuor rebus.Aliq̄n a loco in quo aliq̄ suarū medi
cinarū fuerit collecta:sicut medicina asuledatio scripta in
cap.de lepra:asuledati est mons quidā sup cuius lapides
mingūt hirci mōtani:⁊ ibi colligit.Et q2 tm̄ duodeci3 mo
di sunt hic positi:tñ plurimū sunt alij modi ipositiōis:qui
apud nos sunt noti:⁊ q̄ ignoti:⁊ qui p̄cedunt a voluntate
hominis:ideo oēs describi non possunt.
¶ Iste spēs sūt subtilr etiā puluericande:⁊ cribellāde.Nā
cribellatio ⁊ puluericatio subtilis duo facit.p̄mo q2 tran-
seunt ad loca remotissima.secundo a calore nr̄o alterant
⁊ preparant.¶ Mitridatum si canonice ⁊ s̄m artem fa-
ctum est durat vsq3 ad annos quadraginta in sua virtute
⁊ bonitate.

¶ Descriptio. 4.

Aurea alexandrina Nicolai:aurea dicta ab auro qd̄
ingredit eius descriptionē:vel ab auro:p̄pter
eius excellentiā.sicut eni aurū p̄excellit oibus metallis:sic
hec medicina alijs in multis passionibus.Alexādrina ab
Alexādro peritissimo pho iuentore:valet p̄prie ad oē capit3
vitiū ex friditate:⁊ ad oēm reumaticā passionē que a capi
te ad oculos aures ⁊ gingiuas descendit:⁊ ad grauedinem
oium mēbroꝝ q̄ fit de code3 humore.¶ R̶.asari iusqa.
carpobalsa.i.semis plāta balsami.aā.ʒ.ij.s.gariofilis:opij
myrre cypi.aā.ʒ.ij.balsami.i.liquoris emanantis ab arbo
re balsami:cinnamo.folij çedoarie:çinçib.costi:coralloꝝ
rubeo:cassie lig.euforbij:dragagāti:thuris:stora.calamite:
spice celtice:quā p saliunca ponimus:meu.i.se.anheti syl-
uestris:vel sistre:cardamomi.i.maioris ⁊ mino.siselei sy-
napis saxifragie: semis anhe.se.anisi.aā.ʒ.i.ligni alo.reu-
barba.alipte muscate:castorei:spice nar.gaiāge:oppopōa.
anacardi:masti.sulphuris viui peonie iringoꝝ rosaꝝ.s.ru
bearu3 thimi acori.s.radicis pulegij:aristologie rotū.alia
lr̄a h3 longe:gentiane corticū mandragore camedreos va-
leriane.s.radicis baccarum lauri ameos dauci macropi-
pis.i.pipis lō.leucopip.i.pipis al.xylobalsami.i.ligni bal-
sami carui amomi petrosilly.i.semis petrosilly rubē.s.se
mis:leuistici:semis sinoni.i.petrosilly agrest.aā.ʒ.s.auri Nico.dic
cocti argēti meri albarū margaritaꝝ blacte bisantie ossis purificati.
de corde cer.aā.℈.i.gra.xiij.limature eboris calami aro-
mati.piretri.aā.gra.viij.pulucricent puluericanda:addi-
tis libris.ij.mellis cocti ⁊ dispumati:fiat cōfectio in bona
forma:dēt in modū auellane eunti dormitū cū vino calo
nō febricitantibus:febricitātibus vō cū aq̄ cal'a.¶ Opiū
qd̄ fit in nr̄is p̄tibus ex capitib⁹ papaueris nigri fieri d3 in
mēse May vel Aprilis:⁊ ita opiū thebaicū illo in tp̄e fie-
ri d3.¶ De meu magna iter doctores est diā:q̄dā dicunt
q̄ est paucedanū:⁊ hec opio ab oib⁹ reprobat.Alij q̄ est
radix cuiusda3 herbe nascētis in india:⁊ falsa ēt est.Sed
meu idem est qd̄ semē anheti syluestris:⁊ si nō habet lo-
co ei⁹ ponit semē anheti domestici.hoc voluit Christofo-
rus de honestis.¶ Pro balsamo ponit terbētina subtilis
vel oleū laurinū vel oleū balsaminū:vel gūmi hedere vel
quedā cōpositio olei:q̄ describet infra in recepta diacur-
cume.¶ De aristologia absolute scripta apparet magna
cōtrouersia iter doctores:q̄dā dicūt q̄ de rotunda est itel
ligendum:q̄dam vō de lōga:dicētes q̄ vna est perfectior:
alij vō aliā.Qui vō lōgā dicūt esse p̄fectiorē:itelligunt in
calefaciēdo:magisq3 terrestris est q̄ rotūda.Qui vō rotū-
dam p̄fectiorē dicūt:est:q2 subtilior aptiorq3 ad aperien-
dum q̄3 lōga.Cū igit absolute scripta inuenit:de rotunda
itelligatur.Quia illa promptior est ad oēs opationes ⁊ me
lior ⁊c̄.¶ Radices oēs in autumno sunt colligēde:⁊ cype
ri mense Octobris.¶ Et nota q̄ si radices alicuius her-
be vel arboris colligantur:tunc debent colligi quando flo
res habent.

¶ Descriptio. 5.

Iustinū Nicolai:taliter dictum:q2 a Iustino impera
tore primo fuit iuentū:p̄cipue datur calculo
sis ⁊ patientibus dolorem ilij:valet stranguric ⁊ dissurie:⁊
his q̄ mingūt mucos.¶ R̶.cinamōi costi folij spice nar-
di cassie lig.aristologie lon.aristologie rotun.enule.s.radi-
cis hyssopi pulegij artemisie pētaphilonis leucopiperis.i.
pipis lōgi albi:orobi.i.arbilie.Nota q̄ frequens vsus ei⁹
facit migere sanguinē:petrosilly.s.semis leuistici macedo
nici:semis vrtice milij solis.i.anisi syluestr; saxifrag.iuni-
peri.s.semis:se.aspagi sileris montani apij.s.seis anheti.s.
semis rube agrestis.s.semis:loco ei⁹ poni pōt domestice:
seminis citri:semis fenicu.anisi baccarum lauri.aā.ʒ.i.s.
puluericētur oia subtilissime.Mellis cocti ⁊ dispumati.
libras duas:⁊ fiat elium.¶ Nota q̄ hoc elium solū p an-
nū seruat.¶ De costo qñ in receptis scriptū reperit abso
lute:de costo amaro itelligēdū est.Nec ausculres dicētes
dulce costū repiri.Nā illos oino vitupat Symon Ianuē-
sis hoc mō dicēs:iuenit āt in multis locis costū dulce scri
ptū in p̄fectionibus:sed nec vidi nec audiui ab aliquo di-
ci.S3 q̄dā empici dicūt costū dulce eē radicē enule artifi
ciose paratā.Igit ⁊ si in receptis iueniat scriptū costū dul-
ce amaꝝ ponat:cū illud dulce in reꝝ nā nō sit.Due tñ re-
periunt diuersitates costi.vnus eni est indus ⁊ est ruffus
seu subniger:⁊ alter arabicus qui alb⁹ est ⁊ tēpatior:⁊ illo
vtimur:q̄re nota:⁊ h̄ oēs clamāt doctores.A nullo eni re-
pies dulce costū scribi de doctorib⁹ medicie:q̄re acgescāt

tantis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0168-1

DFG

tantis auctoribus vi[i] bi ignari dicentes costuz dulce reperiri. ¶ De saxifragia est ꝯtrouersia inter apothecarios: multi eni ignorātes pro ea ponūt quādā herbā hn̄tē folia silia fere celidonie siue pimpinelle: min⁹ tñ lata: ⁊ hn̄tē radicē grassaz ⁊ errāt. nā illa ē pastinaca syluestris. Sꝫ vera saxifragia est q̄dā herba nascēs in mōtibus adherēs saxis q̄ herba facit plātā m[l]tl folijs subtilissimus: subtilitatis fere capilloꝝ longitudinis digiti: ⁊ h̄ vere saxifragia est: ⁊ illa in medicinis dꝫ apponi ⁊ nō alia: ⁊ ex hoc apparet corruptela apothecarioꝝ. quare non habetur virtus medicine a doctoribus limitata. ¶ Descriptio. 6.

Electuariū de baccis lauri. Rasis 9° alman. ca° de colica: ⁊ appellat ꝯfectionem nō eliuz: mirabilr valēs in dolorib⁹ stōchi ⁊ itestinoꝝ a vētositate factis: dat̄ p̄cipue i dolore colico a vētositate facto ⁊ p os: ⁊ i clysterib⁹ appōit̄. ¶ ℞. folioꝝ ruthe sicco. ʒ. x. ameos cimini: nigel. cheisim. i. seis leuisti. origani: carui: amigdalaꝝ amaraꝝ: pip. nigra: macropipis. i. pipis lō. mentastri: dauci: acori: baccaꝝ lauri: castorei. aā. ʒ. ij. serapini. ℥. s. opoponacis. ʒ. iij. puluericent̄ pulueriçāda nō mltū subtilr vt dcm̄ est de diacimino: mellis cocti ⁊ dispumati ad pondus oīuz: ⁊ est. ℥. v. ⁊. ʒ. v. gūme vo dissoluant̄ in aq̄ ruthe: ⁊ facias in bona forma. Et nō q Rasis dic̄ q nō hꝫ parē in resoluēdo vētositatē. ¶ Rutha q̄ in hac cōpōne itrat: ac in oib⁹ alijs dꝫ exiccari cū mēsura. ⁊ h̄ iō qm̄ si exiccatur vehemēter est calidissime cōplonis: ⁊ ei⁹ calefactio ē vltra mēsurā. Et si nō exiccat̄ debito mō remanet in ea humiditas supflua q̄ ꝓhibet eā digeri ⁊ vētositatē facit. q̄re i ipsi⁹ exiccatione diligētia habēda est. Et dꝫ in vmbra exiccari: nō āt in sole vt qdā emperici faciūt. ¶ De nigella mlti st q errāt ponētes in receptis semē qōdā cinerulētū odorifer ū satl triāgulare p ipsa nigella: ⁊ errāt. Sꝫ nigella ē qōdā semē nigrū claꝝ aromaticū multū: faciens folia fere silia fumiterre: ⁊ id in medicinis apponēdū ē. ¶ Origanū colligēdū est in mēse Julij postq̄ sol tēdit ad occasuz. s. in vesperis. Nō āt in mane añ solis ortuz vt qdā fatui faciunt. ¶ Mel ⁊ oēs medicine triplici cā coquunt̄. p̄ vt mūdificent̄ vt mel: q꞉ coquit̄ vt sua ipuritas remoueat̄. 2° vt expellamus aliquā subam nr̄o ꝓposito repugnātē: vt multa decoctio cauliū: que illos stipticos facit. 3° vt v̄tus ipsius in oleo vel aqua transeat ⁊c̄. ¶ Descriptio. 7.

Diacalamētū Nicolai a calamēto dcm̄: valet p̄cipue ad oē vitiū pectoris ex friditate: ⁊ maxime his q sūt in senili etate: valet tussiētibus ex frida cā. ¶ ℞. calamēti syluestris: pulegij: hyssopi: melanopiperis. i. piperis nigri: siseleos: sileris mōtani. i. seis: seminis petrosilij. aā. ʒ. iiij. ⁊. ℈. ij. leuisti. ʒ. i. ⁊. ℈. i. seis apij ℈. i. ameos: thimi: anheti. s. seis: cinamomi: çinçiberis. aā. ℈. ij. pulueriçēt̄ oīa subtilr: mellis cocti ⁊ dispumati lib. i. ⁊. ʒ. iiij. ⁊ fiat eliuz: ⁊ det̄ post prandiū ⁊ cenā. Calamētum qō in hac cōpōne igredit̄ dꝫ esse syluestre: eo q magis cōfortatiuuz ⁊ abstersiuū est q̄ domesticū. ¶ In mēse Julij ⁊ Augusti ista semina colligēda sūt. s. semen petrosilij: laureole: cataputie: ruthe: feniculi: caulis: milij solis: lactuce: pastinace: rape: ⁊ silium. ¶ Anhetū si simplr scriptū reperiat̄ semp de semine est intelligendū: non de herba: vt est cōmunis corruptela. ¶ Descriptio. 8.

Diacalamētū Mesue de mente Gal. ꝯferēs ad egritudines fridas mēbrūz nutritionis: ⁊ ad malitiā digestionis: ⁊ facit penetrare cibuz qui nō posset penetrare ad epar: ⁊ ad corpus reliquū: ⁊ hoc est eius ꝓprietas: ⁊ ꝯfert rigori febriū ⁊ emplastratuz ⁊ inunctum in spina est ex maxime subtiliantibus humiditates grossas ⁊ viscosas: ⁊ ex resoluētibus ventositates: ⁊ ꝯfert singultui vehemēti frigido ⁊ vētoso: cuius difficilis est resolutio: ⁊ prouocat vrinā ⁊ mēstrua. ¶ ℞. calamenti: montani ⁊ fluuialis: siseleos. i. sileris montani: seis petrosilij. aā. ʒ. vi. çinçiberis. ʒ. ij. seminis apij extremitatū: alasce. i. thimi. aā. ʒ. ij. keisim. i. leuistici. ʒ. vi. piperis. s. nigri. ℥. i. s. puluericent̄ omnia subtilr: mellis cocti ⁊ dispumati lib. ij. ⁊ fiat electuarium: dosis eius est. ʒ. i. ¶ Calamentum tam montanū q̄ fluuiale colligendū est in mense Julij: ⁊ exiccandū est in vmbra: exiccatio enim facta in sole operationē eius debilitat: ⁊ eo tēpore colligit̄ pulegiū. ¶ Quinqꝫ de causis medicine miscent̄ simul. Primo vt virtus eaꝝ fortificet̄: ⁊ hac de causa scamonea miscet̄ cuz medicinis aloeticis: ⁊ çinçiber cuz turbith. Scdo vt cito faciat alias medicinas transire ad locū debituz: ⁊ sic crocus admiscetur auro ⁊ argento: auꝝ enim ⁊ argentū sua ponderositate ad intestina descendunt: nec ad venas possunt penetrare: ⁊ crocus facit eas ad cor penetrare. Tertio miscemus vt cito medicina non transeat ad venas: vt cū volumus epar deoppilare per diuretica: q꞉ illa sunt cito penetrantia ad venas ꝯmiscemus aliam medicinam vt raffanuz. Raffanus enim habet proprietatem attrahendi humores ad stomachum. Quarto vt vna per aliam debilitetur. ⁊ sic miscemus cū violis: vel cū cassia fistula mirabolanos. Quinto vt malitiā alterius remoueat vel impediat: vt çinçiber cum scamonea iunctum: scamonea enim debilitat stomachum: ⁊ çinçiber confortat. ¶ Descriptio. 9.

Mes. de ... ʒ. ij.

Dianisum Mesue: valet grosse ventositati stomachi ⁊ frigiditati ⁊ abundātie flegmatis crudi in ipso. ¶ ℞. anisi. ʒ. xx. liquiritie: masticis. aā. ℥. i. carui: macis: galange: çinçiberis: seminis feniculi: cinnamomi. aā. ʒ. v. trium piperum. s. piperis albi nigri ⁊ longi: calamenti. s. montani: piretri: cassie lignee. aā. ʒ. ij. heil. i. cardamomi maioris: gariofiloꝝ: cucubebaꝝ: croci: spice. ʒ. i. s. çucchari. ℥. ij. puluericent̄ ista satis subtilr: mellis lib. iij. ⁊ fiat electuariuz in bona forma. ¶ Notandum q in electuarijs de melle ac de çucharo: semper in eis spēs aromatice ponēde sunt post eoꝝ aliqualē infrigidationē: q꞉ si ponerent̄ melle vel çucharo existēte adhuc ad ignē vt qdā mētecapti faciūt v̄tus aromatuꝫ ꝑderēt ⁊c̄. ¶ Feniculi ⁊ anisi cuꝫ simplr scripti reperiunt̄ in ꝯfectionibus vel electuarijs: de ipsoꝝ seminibus est itelligendū cuꝫ ea magis ad vsum medicine ꝯueniant. ¶ Descriptio. 10.

Mes dio aā. ʒ. viij.

Diatriton piperō Mesue quod calefacit stomachū ⁊ ventrē: remouet dolorē eoruꝫ ex humiditatibus flegmaticis multis ⁊ crudis: ⁊ mundificat stomachū ab ipsis: ⁊ valet ꝯtra acidos ructos: ⁊ digestionē procurat. ¶ ℞. triū pipeꝝ. s. albi lōgi ⁊ nigri. aā. ʒ. v. çinçiberis: basce. i. thimi: anisi. aā. ʒ. ij. spice: ameos: amomi: cinnamomi. aā. ʒ. i. cassie lignee: seminis apij: siseleos. i. sileris montani: seminis asari: enule sicce. s. radicis. aā. ʒ. s. pulueriçent̄ oīa satis subtilr: mellis colati cocti ⁊ dispumati. ℥. viij. fiat electuariuꝫ. dosis est a. ʒ. i. vsqꝫ ad. ʒ. ij. ¶ Piper album non est illud qō est paruum ꝯtractum: ⁊ q hꝫ corticem grossum. Sed est illud qō est magnum grauis ponderis sine contractione subtilissimi corticis. Et illud plus confortat stomachum q̄ due alie species. ¶ Enula debet esse sicca: eo q꞉ maioris est desiccationis q̄ qn̄ est recens. ¶ Cassia qn̄ in libris auctoꝝ reperit̄ absolute scripta cōsiderandū est si cōpositio illa in qua itrat est solutiua vel lenitiua: ⁊ tūc debemus ponere cassiā fistulā. Si āt nō est solutiua nec lenitiua: sed calefactiua ꝯfortatiua vel apitiua oppilationū: tūc debemus ponē cassiā ligneā: ⁊ h̄ sit de gñali regula ⁊ documento. ¶ Descriptio. 11.

Diacurcuma magna Mesue: ꝯferēs ad egritudines antiquas ⁊ caçesiā ⁊ hydropisim iuuamētū manifestū: ⁊ eradicat egritudines epatis ⁊ splenis chronicas q̄ iā idurate sūt: ⁊ ꝯfert ad feditatē coloris ⁊ corruptionē stōchi: ⁊ humiditatē fridā ⁊ vētosita

Iste bon⁹ vir diminute ponit vtilitates: q̄s vide a Nicolao.

tes grossas in eis: τ dolori renũ τ vesice: τ vrinã prouocat.
℄ ℞.croci:assari:seis petrosilly:dauci:anisi:seis apy.añ.
ʒ.ß.rauedseni.i.reubar.mcu.i.seis anbeti syluestris. Aliq
Mesue c.3.iiij. dicũt φ radix est efficacior:spice nardi.añ.ʒ.vi.costi:myr
re:cassie lignee:squinãti:carpobalsami.i.seis balsami : ru
bee tinctoꝝ:succi absinthy:succi eupatory : olei balsa.i.li
quoris emanantis ab arbore balsami.añ.ʒ.ij.calami aro
matici:cinnamomi.añ.ʒ.i.ß.scordeon.i.ally syluestris:sco
lopendrie:succi liquiritie.añ.ʒ.ij.ß.dragagãti.ʒ.i.puluerizẽ
tur subtil'r oia:mellis dispumati τ cocti lib.iij.τ fiat elium
in bona forma:dosis ei⁹ est a.ʒ.i.vsqz ad.iij.℄ Dr̃ diacur
cuma:qr color assimilat̃ curcume:vel dr̃ a croco q crocus
apud grecos dr̃ crocon:q in ea igredit̃ in bona quãtitate.
Et qr vocabulũ est corruptũ dr̃ diacurcuma.Sed dz dicẽ
diacrocon.℄ Insup nota φ oẽs medicine ↄfortãtes epar:
τ valentes epati debent bene teri τ subtiliter cribellari.
℄ Balsamus est liquor emanãs a stipite illius arbusculi:
τ dr̃ opobalsamũ:τ oleũ balsami:vel balsamum absolute.
Et qr pfectũ τ veꝝ nõ nisi cũ difficultate hri põt.igit̃ loco
eius ponit̃ istd̃ oleũ h̃ mõ factũ:qd̃ describit̃ a Guilelmo
Placẽtino:dicẽte φ hz v̄tutẽ balsami:τ ponit̃ in oi cõpõne
in qua balsamũ itrat loco ipsius.℄ Modus faciẽdi oleũ
illud talis est.℞.terbentine lib.ij.olei cõmunis lib.iij.olei
laurini.ʒ.xvi.cinamomi.ʒ.iij.euforby:gariofiloꝝ:baccaꝝ
lauri:gũmi hedere:serapini:galba.aromati.oppoponacis.
añ.ʒ.i.thuris:mast.añ.ʒ.ij.terant̃ terãda τ distillent̃ ad alẽ
bicum lẽto igne:τ reserua. ℄ Descriptio. 12.

Dialacca magna Mes ↄferẽs ad debilitatẽ stõchi
τ epatis:τ egritudies factas in eis:oppila
tiones epatis aperit:τ oẽm duritiẽ resoluit:lapidẽ renuz τ
vesice frãgit:vrinã puocat:τ est ad hydropisim τ caçesiaz
medicina sublimis.℄ ℞.lacce ablute rauedseni.i.reubar
bari.añ.ʒ.iij.spice nardi:masticis:seminis apy : cimarum
squinanti.i.extremitatum squinanti:absinthy:succi eupa
tory:ameos:sauine:amigdalaꝝ amaraꝝ:costi amari:myr
re:rubee tinctoꝝ:seminis feniculi:anisi:assari : aristo.s.ro
tũde:gẽtiane.s.radicis:croci:cinnamomi:hyssopi sicce:cas
sie lignee:bdelly.añ.ʒ.i.ß.piperis.s.nigri:çinçi.añ.ʒ.i.ifun
de myrrã τ bdelliũ in vino τ cetera tere subtil'r τ ↄfice cũ
lib.i.τ.ʒ.viij.mellis colati cocti τ dispumati:dosis eius est
ab aur.i.vsqz ad.ij.℄ Modus lauãdi laccã.ponit̃ a pan
detis caplo pprio de lacca in hũc modũ.Tere gũmã lacce
τ laua illaz in mortario postq̃ bene pistata fuerit lauatio
nibus pluribus ex aqua fontis in qua bullierint aristolo
gie lõge τ squinãti.añ.partes equales:τ tãdiu lauet̃ cũ hac
aqua φ clarescat:semper cuz pistello agitando:deinde di
mittat̃ residere:postea colet̃ aqua τ in vmbra pmittatur
desiccari:que desiccata reseruet̃:τ h̃ est modus. Et ex ista
lotione lacca acquirit subtilitatẽ τ apertionem maiorem.
℄ Medicinaꝝ ablutio fit qnqz ꝺ causis. Primo vt acui
tas que in medicina ẽ auferat̃:τ h̃ mõ abluit̃ calx. Scd̃o
vt sordes remoueant̃ τ abyciant̃:τ h̃ mõ abluit̃ oleũ τ ce
ra.Tertio vt possit meli⁹ ↄteri:τ hoc modo abluit̃ thutia.
Quarto vt ei⁹ malitia auferat̃:τ h̃ mõ lauat̃ lapis laçuli:
vt remoueat̃ q̃dã v̄tus nauseatiua:τ cõpressiua sola rema
neat.Quinto vt acqrat maiorẽ subtilitatez : τ h̃ mõ lauat̃
lacca q̃ efficit̃ subtilior ad aperiẽdũ. ℄ Descriptio. 13.

Cõfectio anacardina Mes τ est ↄfectio sapientũ : τ
coꝝ q desiderãt scire. Acuit eni itellectuz τ
subtiliat sensuz:τ memoriã reparat:τ ↄfert dolori stõchi τ
vẽtris a friditate facto:τ clarificat sanguinẽ:τ colorẽ bonũ
facit. ℞.pipis:macropipis.i.pipis lõ.mirabolanoꝝ kebu
loꝝ emblicoꝝ:bellirricoꝝ idoꝝ:videbedust.i.castorei.añ.
ʒ.ij.costi:anacardi:çuccbari tabarçet.i.çuccbari al.burun
gi.i.nigelle:baccaꝝ lauri.añ.ʒ.vi.cypi.ʒ.ß.Tere anacardos
p se:deide medicinas alias τ ↄfice cum butyro vaccino τ
melle.añ.lib.pyciẽdo p̃ butyruz.postea mel:deinde alias
medicinas subtil'r puluerizatas:dat̃ post sex mẽses:τ do
sis eius est.ʒ.ij.cũ aqua feniculi τ apy:τ caueat assumens a
labore ira coitu τ ebrietate. ℄ Oẽs mirabolani ponunt̃ i
hac ↄfectione ad frãgẽdũ malitiã anacardoꝝ. Nisi enim
illi ponerent̃ ipsoꝝ malitia oẽs alias medicinas corrũpe
rẽt.igit̃ in h̃ bñ aduertãt apothecary.℄ Anacardi sũt fru
ctus cuiusdã arboris:q hñt silitudinẽ cũ corde auiũ puaꝝ
hñtes itrisecus rubedinẽ quãdã ad silitudinẽ sanguinis:τ
nascunt̃ in Sicilia in mõtib⁹ igneis q ↄtinue cõburũt:τ ab
ipsis denoiat̃ ↄfectio anacardina.Et nõ φ isti fructus dũ
sũt recẽtes ↄdiunt̃ cũ melle h̃ mõ. Liq̃facto melle i eo po
nunt̃:τ diu morant̃ in eo:τ illd̃ tale mel vocat̃ mel anacar
dinũ:τ hr̃ in vsu absqz dcis anacardis.Et aliqñ igredit̃ in
elys vt iferi⁹ apparebit.Et illd̃ tale mel hz itẽsiorẽ gradũ
caloris τ siccitatis q̃z mel puꝝ:qr anacardi sũt cali τ sicci
in 4° gradu. Nec sũt pediculi elephãtis:vt qdã false dñt.
℄ Burũgi de eo est magna iter doctores dr̃ia. Christofo
rus de honestis sup illũ passum exponit φ est nigella:τ φ
nigella est semẽ nigrũ odoriferꝝ. Sẽtlis v̄o exponẽs illaz
ↄfectionẽ ingt.burungi sũt grana silia piperi q̃ nõ hẽmus:
sz illoꝝ loco fz quosdã ponit̃ cataputia.aly v̄o dicũt φ est
q̃dã herba hñs folia silia ruthe faciẽs semẽ i vaginis silez
nasturcy q̃ mordẽt liguã. Sz p⁹ opio ẽ melior:magisqz ad
mentẽ auctoris:cum nigella cerebrum ↄfortet humidita
temqz ipsius desiccet queadmodũ ↄfectionis v̄tus est.q̃
re nigella ponenda est τc̃. ℄ Descriptio. 14.

Mel anacardinum fit p decoctionem a Gal. in antidotario τ et a Nicolao i q̃dã loco.

Cõfectio de scoria ferri Rasis 9° almã.cap.de he
morroidibus.quã dic̃ mirabil'r valẽ p cõ
strigẽdo fluxu imoderato hemorroydaꝝ:retinẽs ẽt fluxũ
exuberãtẽ mẽstruoꝝ i mulierib⁹:afferẽs ẽt iuuamẽtuz in
fluxib⁹ vẽtris chronicis:τ dat̃ iqiit ipse oi mane ad quãti
tatẽ castanee.℄ ℞.mirabolanoꝝ emblicoꝝ nigroꝝ.i.in
doꝝ:bellirricoꝝ.añ.ʒ.ß.spice:sqnãti:cyperi:çinçi.pipis.s.ni
gri:ameos:oliba.añ.ʒ.ij.scorie ferri ppate.ʒ.i.ß.pulueri
zent̃ oia subtilissime:τ ↄficiant̃ cuz melle dispu.qd̃ sit co
ctũ cũ apoçimate emblico.ʒ.x.τ fiat i bõa forma.℄ Pre
parat̃ scoria fer.h̃ mõ. Accipe scoriã fer.q̃titatẽ quã volue
ris:τ eã ifũde in aceto fortissimo p hebdomadã:oi die ace
tũ mutãdo:postea pyciat̃ sup laminã ignitam τ torrefiat:
deinde subtilissime puluerizet̃ τ reserua:hoc eni est ipsius
pparatio.quare τc̃.℄ Mel cũ apoçimate emblicoꝝ hoc
modo fit.℞.mirabolanoꝝ:kebuloꝝ:τ embli.añ.ʒ.xx.te
rantur τ in tribus libris aque coquant̃ donec ad vnam re
maneat τ postea coletur : in colatura v̄o ponat̃ mellis bo
ni lib.i.deinde bulliant donec aqua a melle consumpta sit.
Et hoc facto habes mel cum apoçimate emblicoruz qd̃ in
hac ↄfectione ingreditur. ℄ Descriptio. 15.

Electuariũ de cineribus Aui.fen 18 tertij.ca° 19°.
qd̃ dic̃ eẽ medicamẽ forte:τ ab ipso ex
ptũ in cõminuẽdo lapidẽ renũ:τ ↄueniẽs ẽt lapidi vesice
extrahẽs ipsuz. ℞.cineris vitri:cineris scorpionũ:cineris
radicũ cauliũ:nabati sũt caules nõ trãsplãtati:cineris lepo
ris:lapidis spõgie:sanguis hir.exiccati τ preparati:cineris
corticũ oui a quo pullus egressus fuerit:lapidis iudaici:gũ
mi nucis.s.vsualis:acori.s.radicis.añ.ʒ.i.semis petrosilly:
dauci.i.semẽ pastinace syluestris:pulegy:gũmi ara.seis al
thee:piperis.s.nigri.añ.ʒ.i.ß.puluerizent̃ oia subtilissime:
mellis cocti τ dispumati.ʒ.x.τ fiat eliuz qd̃ bñ obturet̃:ac
sepe cũ spatula cõmisceat̃:τ dosis eius est vsqz ad aur.ij.
cũ aq̃ tribuloꝝ decoctoꝝ cũ cicerib⁹ nigris. ℄ Vitrũ cõ
burit̃ h̃ mõ. Terat̃ bñ:deiñ reponat̃ i crucibulo vl̃ captia
ferri:τ pone sup prunas semp isufflãdo donec rubeũ fiat:
deide ab igne remoueat̃. Si erit icineratum bene est. Alr
iterꝝ ponat̃ sup prunas isufflet̃ : τ non desinas sic facẽ do
nec icineret̃:τ de eo vtere.℄ Scorpiões h̃ mõ cõburũt̃.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0170-0
DFG

Accipe scorpiones viuos: q̄titatē quā volueris ⁊ pone i olla noua: claude eā lutādo illā cū pasta vel cū terra: ⁊ pone illā in furno calo: ⁊ dimitte illā p̄ diē ⁊ noctē: deide extrahe: ⁊ cinerē ipsoꝝ hēbis. ¶ Caules nabati.i. caules ñ trāsplātati h̄ mō cōburunť: extrahe radices a terra: mūdenť ab oī imūditia: deide in frusta icidanť ⁊ ponanť in olla: ⁊ coopiať olla cooptorio pforato: ita vt fumus possit exire ⁊ ponanť in furno ⁊ dimittanť p̄ totū diē: in sero remoueanť ⁊ repies in dcā olla tāq̄ carbones: postea dictos carbones tere bñ: ⁊ in alia olla pua repone: ⁊ coopi luto eaȝ: ⁊ reponať in furno: ⁊ dimitte p̄ diē ⁊ noctē: ⁊ tātū ac tā sepe h̄ facias ꝙ carbones in cinerē albū esse ꝯuersuȝ repies: ⁊ de illo vtere. ¶ Modus icinerādi leporē. Accipe leporeȝ viuū ⁊ decolla illū: ⁊ repone in olla noua cū toto sanguine ⁊ pelle bñ obturādo ollā: deide ponať in furno: ⁊ tātuȝ dimittať ꝙ icinereť: ⁊ de dcā cinē vtere i elio suprascripto. ¶ Cortices ouoꝝ h̄ mō incinerenť. Accipe cortices oui a quo pullus egressus fuit: ⁊ bñ pistenť: deide ponanť in olla noua q̄ bñ obturata sit: ponať in furno ⁊ dimittanť p̄ noctē in mane. si sunt icinerate bñ est: sinaūt bñ in furno dimittanť vsquequo sint icinerate. ⁊ nota ꝙ quāto amplius coquunť: tāto magis albiores reddūť ⁊ icineranť: ⁊ de eis vtere. ¶ Serap. auctor pādetaꝝ volūt ꝙ dñia sit iter dauci ⁊ baucie: ⁊ dicūt ꝙ dauci est pastinaca syluestris: baucie vo pastinaca domestica. Auic. vo ⁊ Meš inter eas nullam dñiaȝ faciūt: tñ in vsu est: ⁊ teneť opio pandetaꝝ ⁊ Serap. ¶ Sāguis hirci in h̄ elio igrediēs h̄ mō pparandus est. Accipe hircū q̄tuor annoꝝ in diebus canicularibus: q̄ sint dies caniculares ifra describenť in rob nucū ⁊ nutriať saxifrag. fenicu. apio: petro. puleg. hedera: squināto: genestra: capil. ve. politrico vel lupulis. Poteť vo optio vino: ⁊ si ad aliq̄lē acetositatē tēderet meli⁹ eēt: sempq̄ȝ i sole teneať: ⁊ h̄ mō nutriať saltim p̄ dies q̄draginta: deide cū icipit vrina ei⁹ ēnigrari: sumať olla noua ⁊ fūdať in ea aq̄ ⁊ ferueat donec auferať ab ea terreitas q̄ in ea ē. ¶ Deide decolleť hircus: ⁊ accipiať ex medio sanguine q̄ currit ex eo in olla: ⁊ nō accipiať p̄mus sanguis neq̄ȝ postrem⁹: ⁊ nō amoueať donec coaguleť: deide icidať in ptes duas coex̄ite in ꝯcauitate olle: ⁊ coopiť cū rhete stricto: aut cū pāno subtili raro. Et dimittať sub celo donec recipiat radios solis ⁊ lune ⁊ dimittať ipsum donec exicceť bñ: ⁊ caue ne adueniat ei humectatio ex rore. Nec decollandus est nisi sanus sit hircus: ⁊ ex dcō sanguine vtere in oī medicina: ⁊ in oī loco in quo scriptū repis sanguis hirci. ¶ In collectione mineraliū tres ꝯditiones ꝯsiderāde sūt. p̄ eliganť a mineris notis ⁊ famosis. z° ꝙ nō sit admixtū qd̄ ipediat ei⁹ cognitionē. 3° ꝙ nō hēat subaȝ trāsmutatā. ¶ Descriptio. 16.

Diasatyrion Meš seu ꝯfectio testiculoꝝ vulpis ⁊ est z° descriptio: q̄ est melior: ⁊ in vsu: faciēs ad erectionē virge: ⁊ multiplicās sperma ⁊ desideriū coeūdi. ¶ ℞. secacul albi ⁊ mundi elixati.i. cocti in aqua ciceꝝ: quoꝝ ciecta sit aqua p̄ª lib.i. satyrionū.i. testiculoꝝ vulpis q̄ abscidunť a p̄ie suo.i. a stipite suo: ēt elixatoꝝ in aq̄ dcā. ʒ.viij. radicū rassa. s. syluestris. ʒ.iiij. luf plani.i. serpētarie vel dragōtee. ʒ.ij. teranť h̄ oīa ⁊ ifūdāť sup̄ eis lactis vaccini vel ouini quātitas q̄ supemineat radicibus duob⁹ digitis: olei sisamini butyri vaccini recētis. añ. ʒ.iiij. coquanť h̄ oīa cū facilitate vsq̄ȝ ad spissitudinem: ⁊ si adhuc radices nō bñ cocte sint fūdanť iteꝝ sup̄ eas ex lacte ⁊ oleo ⁊ butyro. añ. ptes eq̄les vsque dū pfecte coquantur: post h̄ ifūde sup̄ h̄ totū mell' boni ⁊ dispumati. lib. vi. succi cepe humide.i. recētis. lib.i.ʒ. decoque oīa simul vsq̄ȝ ad pfectā coctionē: ⁊ post h̄ remoueanť ab igne: ⁊ p̄yce super ea puluerē hūc cuius h̄ est pmixtio. ℞. caudaꝝ stinci cū renib⁹ ⁊ sumine.i. ab vmbilico ifra. ʒ.i. seis eruce: çinçi. albi ⁊ mūdi: heen albi ⁊ ru. ligue auis.i. seis fraxini: seis nastur. cinamo. pipis lō. baucie.i. seis pastinace domestice synapis. s. se. napi: se. aspagi. añ. ʒ.ʒ. ꝯficianť cū eis his p̄ subtil'r puluerīçatis. vltimo vo ponanť h̄ alia in medicina p̄dicta pineaꝝ mū. lib.i.ʒ. phisticoꝝ mūdatoꝝ. ʒ.x. cerebelloꝝ passeꝝ. ʒ.ij. pistenť tria h̄ subtilissime oīa p̄ se: deinde bñ cōmisceanť simul: ⁊ in fine aromatiçenť cū. ʒ.i. musci boni: ⁊ dosis ei⁹ est ab. ʒ.ʒ. vsq̄ȝ ad. ʒ.i. cuȝ bono vino puro ⁊ pauco: ⁊ sumiť in sero cū itur dormitū. ¶ De secacul inter doctores est diuersitas. Auctor pādetaꝝ ⁊ Meš dicūt ꝙ secacul idē est qd̄ iringus: ⁊ iringus idē qd̄ secacul. Symon vo Januēsis: Serap. in li° de simplici medicina in 7° li° sui breuiarij. ⁊ Auic. dicūt ꝙ secacul est radix siċ çinçiber q̄ apportať ab idia: veꝝ in vsu est: ⁊ accipiť iringus p̄ secacul: q̄ eo caremus. Aliq̄ dicūt ꝙ secacul est sigillū sancte marie. ¶ Quare p̄ª aq̄ ciceris abijciť ⁊ in zª lauanť satyriones ⁊ secacul: q̄ p̄ª est abstersiua p̄hibēs iflationeȝ ⁊ vētositatē gñari. zª vo est multū vētosa ⁊ iflatiua: ⁊ cuȝ h̄ portatiua aliaꝝ medicinaꝝ ad genitalia mēbra. ¶ Stincus est qdā aīal siľe lacerte degēs in ripis aquaꝝ fm flumē nili. ¶ In hac ꝯfectione p̄ oī lib.i. mellis cocti ⁊ dispumati ponēde sūt. ʒ.iiij. spēꝝ cribellataꝝ: si hēe dȝ vtutem a Mesue scriptā. ¶ Irigus ⁊ taxus barbassus colligēdi sūt in mēse octobris. ¶ Incidēter h̄ notādū ē. ꝙ h̄ elium duplici rōne solet dari hoībus. p̄ exhibeť corpibus exiccatis ad humectādū: ⁊ tūc debemus exhibere de eo. ʒ.ʒ. in mane p̄ horas q̄tuor vel duas ad minus ante prādiū dať. ⁊ z° ad augmētū coitus ⁊ virilis mēbri erectionē: ⁊ tūc ipsum exhibē debemus vespe añ cenā p̄ duas horas cuȝ modico vini subtilis ⁊ odoriferi: cōplō dci elij ē tēperata iter calȝ ⁊ frigidū: humida tñ ad zᵐ gradū. ¶ Descriptio. 17.

Diairis Nicolai: sic dr̄ a radice illa q̄ ireos vocatur: pdest disniacis ortonicis: ⁊ tussientibus ex flegmate grosso: ⁊ vocē depditā restaurat si fuerit ex fridītate ⁊c̄. ¶ ℞. radicuȝ ireos. ʒ.i. pulegij: hyssopi: ligritie. añ. ʒ.vi. amigdalaꝝ. s. amaraꝝ: dragagāti: pineaꝝ: cinamomi: çinçi. pipis. añ. ʒ.iij. caricaꝝ carniū: dactyloꝝ: passulaꝝ enucleataꝝ. añ. ʒ.iiij.ʒ. storacis rub. ʒ.ij. ⁊. ∋.i. pulueriçenť subtiliter oīa: mellis cocti ⁊ dispumati lib.i.ʒ. ⁊ fiat elium. ¶ Hyssopi si simpl'r scriptū repiať de herba sicca est itelligendū: ⁊ in vmbra exiccandū est ⁊ nō solū ipsuȝ: sed oēs herbe aromatice. sol eni aromaticitatē illā resoluere faceret: ⁊ vtutē destruit. ¶ Pinee ⁊ amigdale nisi sint recētes anteq̄ȝ in ꝯfectionibus ⁊ elijs pectoralibus ponanť semp̄ debent purgari vt supra ostensum est: a'r ranceitas sua nocet pectori: ⁊ tussim p̄uocat. quare bene notent apothecarij in hoc ⁊ aduertant. ¶ Descriptio. 18.

Diapenidion Nicolai. sic dr̄ a penidijs: q̄ ibi intrāt plus q̄ȝ de alijs spēb⁹: valet ad oē vitiū pulmonis ⁊ tussis: ad raucedinē vocis factā ex siccitate: ⁊ ptisicis subuenit. ¶ ℞. penidiaꝝ. ʒ.xvi.ʒ. pineaꝝ amigdalaꝝ pparataꝝ: h̄ ē mūdataꝝ: seis papaueris al. añ. ʒ.iiij. ⁊. ∋.i. gariofiloꝝ: cinamo. çiçi. succi ligri. dragā. gūmi ara. amidi: se. citrulli: se. melonū: se. cucumeris: se. cucurbite mūdatoꝝ. añ. ʒ.i.ʒ. cāphore tertiā ptē vni⁹. ∋.i. gra. vij. syrupi violati quātū sufficit: pulueriçenť subtil'r puluerīçāda: ⁊ ꝯteranť ꝯterēda: deide ꝯfice sic. In lib.i. aq̄ floruȝ violaꝝ. ʒ.iij. bulliāt: donec aq̄ aliquātulū ificiať: postea coleť ⁊ colature addať lib.i. çucchari: ⁊ bulliāt donec icipiāt ispissari. Tūc addanť pinee: amigdale ⁊ suprascripta seia: vnūq̄dq̄ȝ p̄ se bñ ꝯtusuȝ: cū spatula semp̄ mouēdo: deide addanť penidij subtil'r pulueriçati: ⁊ cū liq̄facti fuerit illō grossuȝ qd̄ supnatat cū cacia dispumeť: ⁊ iteꝝ in mortario p̄yciať: ⁊ bñ terēdo ⁊ cōmiscēdo: deiñ cāphora admisceatur. Ad vltiᵐ puluis suprascriptaꝝ spēꝝ cū supradicto syrupo i mōtario sp̄ agitādo moueať: dōec icorporeť. demū reserueť i vase vitreato. ¶ Sūme igrediētes i hac ꝯpōne

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0171-6
DFG

dissolui põt in aqua floꝝ violaꝝ: vel in decoctione p̄scripta a Nicolao. ⁊ pinee etiā ⁊ amigdale cū altero p̄dictoꝝ humectari põt ad h̄ vt bñ ꝯterant. ¶ Descriptio. 19.

Diadragagātū calidū Nicolai. Tal'r dictum a dragagāto qd̄ recipit: ⁊ dr̄ calidū ad drīam diadragagāti frigidi alterius descriptionis. daꝫ āt in strictura pectoris fcā a mā frigida grossa ⁊ viscosa. ¶ ℞. dragaganti triduo in aqua tēperati lib. i. hyssopi pineaꝝ: amigdalaꝝ mūdataꝝ ⁊ excorticataꝝ: seis lini assi. aā. ℥. ij. fenugreci. s. seis cinamo. aā. ℥. ij. çinçiberis: ligritie s. radix: succi ligritie. aā. ℥. i. puluerizent subtil'r puluerizāda: ⁊ ꝯteranꝫ ꝯterēda: ⁊ ꝯfice sic. dragagātū ifusuz in aqua p lınteolū extorque: ⁊ cū lib. ij. ⁊ ℥. viij. mellis cocti vsqꝫ ad spissitudinē lēto igne semꝑ cū spatula agitādo misceatur: deide additis pineis amigdalis: seis lini ⁊ fenugre. ab igne deponanꝫ: ⁊ puluis supraſcriptaꝝ spēꝝ addaꝫ: ⁊ vsui serueꝫ. ¶ Modus assandi semina lini in eo itrātia talis est. accipe patellā vel bernaciuz: ⁊ suꝑ ignē multū calefacias: postq̄ bñ fuerit calefactū remoue ab igne: ⁊ itus ponas lini semina semꝑ mouēdo vsquequo sint assata: ⁊ si tūc bñ assata nō sūt: iteꝝ vas calefiat amotis seminibus: deinde ab igne remoto iteꝝ semina supraponanꝫ: semꝑ mouēdo vsquequo sint bñ assata: deide reserua: ⁊ ꝭm hāc doctrinā oīa alia semina debēt assari. Lini semē assaꝫ vt amoueaꝫ hūiditas supflua ⁊ viscositas: ⁊ plus assari dꝫ q̄ alia seia. Jō nō q̄ oīa seia p se assanda sūt: eo qꝛ aliqđ semē multuz assandū est pp ei' viscositatē multā vt lini semen: ⁊ psiliy qđdā minus pp ei' paucā humiditatē vt semē anisi: ⁊ cimini ⁊ hꝫ. q̄re bñ notēt apothecarij. ¶ Cōfectiones he amare p duos annos ꝯseruaꝫ oēs: tyriaca vō magna lōgiori tēpore seruatur: vt in ipsa scripsi. ¶ Descriptio. 20.

Trifera magna Nicolai cū opio ⁊ sine opio: q̄ tal'r dicta est: qꝛ magnā vtilitatē ⁊ fructū mulieribus ꝯfert. Daꝫ ꝯ dolorē stōchi viroꝝ ⁊ mulieꝝ cuz aqua in qua cocta sint semina feniculi anisi ⁊ masticis: daꝫ ꝯ vitiū mr̄icis ex friditate si distēperata bibaꝫ cū vino in quo cocta sit arthemisia: ꝓuocat etiā mēstrua si ex ea cū arthemisia bñ trita ⁊ cū oleo muscelino cōmixta fiat pessariuz ex bōbice qđ ex istis inunctū in vulua mulieris imittaꝫ: ⁊ ꝓuocat etiā mēstrua mulieri nō ꝯcipiēti si deꝫ cū vino in quo cocta sit mandragora vel sambucus: miro mō ꝓdest pueris q nō põt dormire: ⁊ in nocte nimis garriūt distēperata cū lacte mlieris i modū ciceris ⁊ bibita ꝓdest. ¶ ℞. cinnamomi: galāge: gariofiloꝝ: spice nardi: çedoarie: çinçiberis: costi: storacis calamite: calami aromatici: cyperi: ireos. s. radicis: paucedani: corticū mādragore: spice celtice: acori: rosaꝝ. s. rubeaꝝ: piperis. s. nigri: anisi: seis apij: seis petrosillij: seis feniculi macedonici. i. apij montani: dauci: oçimi: iusquiami: cimini: diptami. aā. ℥. i. puluerizent subtil'r oīa: mellis cocti ⁊ dispumati lib. i. ⁊ ℥. ij. ⁊ h̄ mō faciendo nihil addēdo vel minuēdo erit trifera sine opio. Si vō cū opio facē vis: addas p̄dictis oībus opij thebaici. ℥. ij. ⁊ cū opio trifera erit. Sꝫ in hac p̄tia mulieres volūt illaz in çucchar o. Accipias igiꝫ supraſcriptaꝝ spēꝝ sine opio. ℥. i. çucch. lib. i. ⁊ facias: ⁊ daꝫ i modū castanee. ¶ Cōfectio h̄ dāda est a stōcho vacuo: ⁊ differēda est comestio vsq̄ de ea fcā sit digō: ⁊ dicte spēs subtilissime sūt terēde ac puluerizāde. ¶ Dr̄ eni cōpō h̄ trifera. i. hoīez iuuenē reddēs. ¶ Nota q̄ q̄uis in multis ꝯfectionibus repies scriptum mellis cocti: q̄ tñ etiā cū melle crudo ⁊ mūdo põt ꝯfectiones fieri: ⁊ illud hꝫ minus de spissitudine: ⁊ magis de penetratione. Igiꝫ ab auctoribus sepe inuenies scriptū mellis cocti: ⁊ qñqꝫ mellis crudi: vt p hoc itelligas q̄ vtrūqꝫ potes ponere: ⁊ ꝯuenienter. ¶ Descriptio. 21.

Diaolibanū Nicolai dictū ab olibano igrediente descriptionē: valet ad oēs capit'l passiones: lachrymas potēter strigit: dolorē emigraneū ⁊ supciolioꝝ sanat: ⁊ squinātiā curat ⁊c. ¶ ℞. castorei opij thebaici iusqami. aā. ℥. ij. cassie lign. ℥. i. ⁊ ℈. i. folij ⁊ croci: thuris. aā. ℥. s. reupontici: amomi. aā. ℈. ij. s. peonie. s. radicis macropiperis. i. piper lōgū: storacis: calamite. aā. ℥. s. myrre. ℈. ij. gra. v. spice: piretri: euforbij: leucopiperis. i. piperis al. aā. ℈. i. gra. xv. puluerizentur subtil'r oīa: mellis cocti ⁊ dispumati. ℥. viij. ⁊ fiat electuarium in bona forma.

¶ De iusquiamo cū scriptū reperiꝫ semꝑ de semine ⁊ non de herba est itelligendū. herba enim maioris est venenositatis q̄ sit semen. ¶ Peonia si simpl'r scribaꝫ de radice intelligendum est: cum illa magis vsui medicine conueniat q̄ folia vel semina. ¶ Descriptio. 22.

Requies Nicolai. Sic dicta eo q̄ requiē patiētib' p̄stet ⁊ somnū: ⁊ maxime typice febrientibus quotidianarijs tertianarijs q̄rtanarijs acutis ⁊ pacutis ⁊c. ¶ ℞. rosaꝝ. s. rubeaꝝ: violaꝝ. aā. ℥. iij. opij: iusquiami. s. seis papaueris albi: corticū mādragore: scariole: seis lactucē: seis portulace: psiliy. s. seis: nucis musc. cinamomi: çucchari. aā. ℥. i. s. sandaloꝝ alboꝝ: sandaloꝝ rubeoꝝ: sandaloꝝ citrinoꝝ: spodij. s. de cāna: dragagāti. aā. ℈. ij. gra. v. puluerizenꝫ subtil'r puluerizāda: mellis cocti ⁊ dispumati lib. i. ⁊ ℥. iiij. ⁊ fiat electuariū. ¶ Ista cōpō a multis corrupte ⁊ male cōponiꝫ: multi eni addūt ⁊ in suis receptis reperiunt vltra p̄scripta Miconis: ⁊ exponunt q̄ est papauer nigrū ⁊ false. nā idē est qđ papauer albū: vt vult Gentilis super 5^m cañ. sed littera dꝫ stare vt prescripsi. ¶ Usus istoꝝ opiatorum non debet esse nisi transactis sex mensibus. Et inueterata vltra sex annos non vigorose ei'a hec operantur: imo declinant ab eius virtute: maxime stupefactiua seu opiata. ¶ Descriptio. 23.

Zazenea Mesue: experta ad dolorem stomachi a frigiditate factum: ⁊ ad omnes dolores factos a simili causa ⁊ a ventositate grossa: ⁊ ad dolorem colice: ⁊ difficultatem vrine: ⁊ dolorem dentium: ⁊ ad ventositates matricum: ⁊ confert iuuamentum maximum ad sterilitatem bibita: ⁊ supposita cum lana ⁊ oleo de lilio. ¶ ℞. castorei: myrre: opij: piperis: macropiperis. i. piperis lōgi: galbani: costi: cinnamomi: fu. i. valeriane: meu. i. seminis anheti syluestris. Aliqui dicūt q̄ radix ē ponēda ⁊ nō semē: dauci: assari: croci. aā. ℥. i. puluerizenꝫ subtil'r oīa: mellis cocti ⁊ dispumati lib. 5. ⁊ fiat eliuz in bona forma: dosis eius est aur. i. ¶ Mel poniꝫ in ista medicina: ⁊ non soluz in ista: sed in oībus alijs triplici rōne. Primo vt placet horribilitatē medinaꝝ. Scđo vt mūdificet ⁊ resoluat. Tertio vt ꝯseruet spēs sua viscositate. ¶ Stupefactio est dispō inducta in mēbro a frigiditate p quā mēbrum non sentit aut obtuse sentit. ¶ Descriptio. 24.

Athanasia Mesue sic dicta: qꝛ hoiem a morte preseruat: ꝯfert ad dolorē epatis ⁊ splenis: ⁊ oppilationi in eis: ⁊ ad dolorē stomachi: ⁊ ad asma: ⁊ ad tussim antiquā: ⁊ mundificat pectus: ⁊ ad fluxū vētris antiquū: ⁊ ad dissinteriā: ⁊ ad fluxū sanguis: ⁊ est in sedatione doloris sicut philoniū: ⁊ ꝯfert ad dolorē renū ⁊ hemorroidaꝝ: ⁊ Galenus q̄dem p̄cepit misceri in cōfectione hac epar adib. valet enim sua proprietate ad morbos epatis. ¶ ℞. croci: opij: myrre: castorei: iusquiami: costi: carui: seminis papaueris nigri: spice: eupatorij: epatis adib. i. lupi. cornu dextrum capre vel cerui. aā. ℥. i. puluerizenꝫ subtil'r omnia: mellis cocti ⁊ dispumati lib. 5. ⁊ fiat elium in bona forma. ¶ Epar adib. i. lupi preparatur hoc modo ⁊ cōseruatur. p̄mo dꝫ optime lauari cum vino albo optimo: ⁊ bñ mūdari ab oībus imūdicijs: deide saliaꝫ seu asꝑgaꝫ sandalis citrinis bñ ⁊ subtil'r puluerizatis: deide ꝑmittaꝫ exiccari: demū inuolaꝫ absinthio: ⁊ pōaꝫ in vna scatula i loco sicco cū dicto absinthio: oī hebdomada absinthiū mutādo.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0172-2
DFG

¶ Lupi vo īteſtinū h mō ꝑparat̄ ⁊ ꝯſeruat̄. lauet̄ optio vino albo: deīde tumefiat ⁊ ponat̄ ad exiccādū: ſ3 caueat̄ a fumo ⁊ puluē: deīde etiā ī abſinthio inuoluat̄: ⁊ reſeruet̄. valet eni in colica mirabilr̄. ¶ Deſcriptio. 25.

Philoniū ꝑſicū3. Meſue in ſua practica. caplo de ſputo ſanguinis in fine capli. qd dic̄ eſſe vehemētis vtut̄ ad emanationē ſanguis vndecūq3: ⁊ ſcreatū ei⁹ cū tuſſi ⁊ ſine tuſſi: ⁊ ad ſupfluitatē mēſtruoꝝ doloroſa3: ⁊ hemorroydaꝝ: ⁊ ad egeſtionē ſanguineā: ⁊ ad mulieres ꝑgnātes: qbus erūpunt̄ mēſtrua: ⁊ ꝯſeruat fetum in matricibus eaꝝ. ¶ ℞. papaueris albi. ſ. ſeis: iuſquiami. ſ. ſeis. añ. ʒ. xx. terre ſigillate: opij. añ. ʒ. x. ſcebedēgi. i. ſeis canapis: croci añ. ʒ. v. caſtorei: ſpice: euforbij: piretri: margaritaꝝ nō ꝑforataꝝ: charabe: ʒedoarie: doronici: ramich. eſt q̄dā cōpoſitio īfra deſcripta. añ. ʒ. i. cāphore. ℈. i. puluerīʒent̄ ſubtilr̄ oīa. mellis roſati colati lib. ij. ⁊ fiat el'iu3 in bona forma: doſis eſt a. ʒ. ſ. vſq3 ad. ʒ. i. cu3 ſucco arnogloſſe: aut cū aqua roſata ⁊ modico vini puri. ¶ Dīa eni eſt īter ſcedenegi ⁊ ſcebedēgi: ſcedenegi eni idē eſt qd lapis emathitis. ſcebedengi. i. ſemē canapis. q̄re bene ꝯſiderāde ſūt lr̄e in oī cōpōne ⁊ vocabulo. ¶ Caſtoreū eni ī hac cōpōne ponit̄: vt ꝓhibeat ꝯgelatione3 ab opio. Margarite vo ad ꝯfortationē mēbroꝝ ꝑncipaliū ꝑꝑ leſionē opij. Margarite a nā ꝑforate meliores ſunt q̄3 non ꝑforate. Et rō eſt: q2 per illud foramen ſuperfluitates ipſaꝝ nō ſunt cōſumpte ⁊ purgate. ¶ Philoniū eni3 dī a compoſitore: q2 Philon medicus illud compoſuit. ¶ Deſcriptio. 26.

Philoniū Meſue deſcriptione ꝑma: q̄ in vſu eſt: qd eſt exꝑtoꝝ iuuamētoꝝ in ſedatione doloꝝ ex ſeparatione a caſib⁹ mortis: ⁊ ꝓpe dolori ſtōchi a friditate facto: aut humore crudo: aut a vētoſitate groſſa extēdēte: ⁊ ſedat dolorē colice ⁊ viſceꝝ: ⁊ dolorē renū ⁊ matricū: ⁊ dolorē lateꝝ: ⁊ ꝓuocationē anhelitus: ⁊ difficultatē vrine: ⁊ ſingultū vehemētē. ¶ ℞. pipis albi: iuſquiami. ſ. ſeis. añ. ʒ. xx. opij. ʒ. x. croci. ʒ. v. ſpice: piretri: caſtorei: añ. ʒ. i. puluerīʒentur oīa ſubtiliſſime. mellis cocti colati ⁊ diſpumati lib. ij. ⁊. ℥. xi. ⁊ fiat ꝯfectio ī bōa forma. ¶ Medicine aūt oēs opiate qūo ſtupefaciūt. ¶ Nota. oē eni mēbrū ſentiēs h3 quādā mēſurā frigoris terminati cum ſuo calo in quo frigore ſi fiat additio in certa mēſura: mēbrū ſtupefit: ⁊ h mō medicine oēs opiate ſtupefaciūt. ¶ Contritio eni medicinaꝝ oīu3 ſtupefaciētiū d3 eſſe ſubtiliſſima: ad h ꝙ poſſit ꝑ paruas venas penetrare ad ardua loca: alr̄ eni mēbrū ab eis non poſſet ſtupefieri: neq3 ſenſus ipſius obtūdi. ¶ In actu practico notēt iuuenes medici ⁊ nō ſolū de hac cōpōne: ſed de oībus narcoticis ⁊ ſtupefactiuis tam ſimplicibus q̄3 cōpoſitis. Qz ſi intentio medici eſt ſomnū ꝓuocare: illa dāda ſūt poſt cenā in ſero: tranſacta hora. Cū aūt ītēdimus ſedare dolores: ſeu fluxū ſanguinis ꝓhibē: nō niſi vacuo ſtōcho a cibo ⁊ ſupfluitatibus ſūt exhibēda. Neq3 poſt ꝑ q̄nq3 horas eſt cib⁹ aſſumēdus: ⁊ ſic de tyriaca noua ītelligit̄. Et in his īponit̄ finis diſtinctioni ſcđe: que fuit de medicinis amaris ⁊c̄.

¶ Incipit 3ª diſtinctio que eſt de medicinis ſolutiuis: ⁊ ꝯtinet deſcriptiones. 51. Quaꝝ prima eſt.

Ierapigra Meſue de mēte Hal. hiera. i. ſacra: pigra. i. amara: h3 eni nomē amaritudis: ⁊ eſt medicina ſublimis: in qua aggregant̄ vtutes ⁊ oꝑationes nobiles. eſt eni ſubtiliatiua ⁊ reſolutiua materierū malaꝝ groſſaꝝ ⁊ viſcoſaꝝ: ⁊ exiccatiua eaꝝ q̄ imbibite ſūt in poris ⁊ anguſtationibus: ſicut ībibit̄ in ſpōgia: ⁊ ꝑficit̄ ab ea ſolutio bona ⁊ ꝯueniēs: ⁊ eſt calefactiua ⁊ aperitiua oppilationū ⁊ abſterſiua: ⁊ vtus hui⁹ medicine affert iuuamēta multa exꝑta ad egritudies capitis ſtōchi epatis iūcturaꝝ renū ⁊ matricū: ⁊ mēbroꝝ frigidas. ¶ ℞. cinamomi: maſticis: aſſari: ſpice: carpobalſami: croci: xylobalſami. i. ligni balſami: caſſie lig. añ. ʒ. i. Aloes ſucotrini. ℥. ij. mellis colati ⁊ diſpumati. ℥. iij. fiat el'ium in bona forma. ¶ Quātitas mellis in hac cōpōne d3 eſſe pauca. ſ. ſpēꝝ ⁊ mellis. añ. ꝑtes eq̄les: eo q2 mel frāgit vtutē aloes. Et non ſolū de hac cōpōne eſt ītelligēdū: ſed ⁊ de oībus alijs in q̄bus aloes ē baſis. ¶ Baſis in medicina dī illa medicina ſimplex: cuius oꝑatio ꝑncipalr̄ q̄rit̄ in medicina cōpoſita. Et ꝑ ꝯñs oꝑationē: cuius alie medicine ītendūt ſicut finē: ⁊ ipſa eſt efficiens ꝑncipale. Et ſic rō eſſendi baſim eſt rō finis intenti. Uel illud dī baſis in medicina: ꝑ qd laudes medicine ei ꝯueniūt. q̄re bene nota. ¶ Hiera nō exhibenda eſt ilico cum eſt facta: ⁊ hoc ꝯ̄ īdoctos medicos ⁊ ignaros apothecarios. Albucaſis eni vult ꝙ poſtq̄3 eſt facta ſepeliat̄ ꝑ ſex mēſes in ordeo vt fermētet̄: ⁊ d3 ꝯfici in mēſe July vel Juny: ⁊ nō in frumēto: q2 calore eſtatis ⁊ frumēti corrūperet̄. Cuius ꝯ̄riū faciūt apothecarij nr̄i temporis. ¶ De aloe ſucotrino ⁊ epatico dīa eſt īter doctores. Auicēna Meſ. ⁊ q̄dā alij laudant ſucotrinū: Halyabas epaticū. Igit̄ nota ꝙ aloes epaticū magis eſt ſolutiuū: ⁊ h eſt ꝙ Halyabas dicē voluit. S3 in alijs ſucotrinū epaticū in bonitate ſuꝑat. Et iō cū aloes ſimplr̄ ſcriptu3 reꝑit̄. de ſucotrino eſt ītelligēdū tāq̄3 de ꝑfectiori. ¶ Deſcriptio. 2.

Hiera ſimplex Hal. 7° terapentice. que eſt illa que in vſu eſt. Et de qua intelligunt doctores: cui tantas laudes attribuunt. Sicut in ante poſita hiera dictum fuit: ⁊ dicunt ꝙ doſis eſt. ʒ. i. ꝙ nō intelligant de preſcripta ſatis patet: eo q2 de ea exhibui ⁊ exhibere vidi a famoſis doctoribus. ʒ. i. ⁊ aliquando. ʒ. x. ⁊ paru3 oꝑabat̄. ¶ ℞. cinnamomi: maſticis: aſſari: ſpice nardi: croci: xylobalſami. i. ligni balſami. añ. ʒ. i. aloes ſucotrini. ʒ. c. mellis colati ⁊ diſpumati. ʒ. centū ⁊ ſex: ita ꝙ eſt equalis quantitas cū ſpeciebus: ⁊ eſt hec deſcriptio hiere que fieri d3 non alia. ¶ Si reperiat̄ ſcriptū hiera ſimplex: vel hierapigra Haleni: vel hiera ex octo rebus: vel hierapigra: vel hiera: ſemper de nūc ꝑſcripta eſt intelligendum. non de alia. ¶ Hiere omnes ſeruari poſſunt a ſex menſibus vſq3 ad quatuor annos in ſua bonitate. Cum vo dictū tēpus tranſeunt a bonitate ⁊ ꝑfectione declinant ⁊c̄. ¶ Deſcriptio. 3.

Hiera compoſita Hal. que in clyſterijs apponit̄: ⁊ pōt etiam per os exhiberi: ⁊ eſt deſcriptio Nicolai. Que facit ad diuerſas capitis paſſiones: ⁊ ad auriū ⁊ oculoꝝ diſtēperantiā: ſtōchum quoq3 optime purgat: cauſas epatis emendat: ſplenis durities remouet ⁊ extenuat: renibus ⁊ veſice ꝓficit: ⁊ matricis diſtemperantiā emēdat ⁊c̄. ¶ ℞. cinamo. ſpice: croci: ſquinanti: aſſari: caſſie lig. xylobalſami. i. ligni balſami: carpobalſami. i. ſeis balſami: violaꝝ: abſinthij: epithimi: agarici: roſaꝝ: turbith: coloquintī. maſti. añ. ʒ. ij. aloes electi. ℥. iiij. puluerīʒentur ſubtilr̄ oīa. Mellis colati ⁊ diſpumati. ℥. viij. qd eſt ad pōdus ſpecieꝝ ⁊ confice. ¶ Squinantum per ſe terendum eſt ⁊ puluerīʒandum: eo q2 multū ſuſtinet de ꝯtritione. ⁊ ſi ꝑmiſceret̄ cum alijs medicinis ad puluerīʒandū añ ipſius puluerīʒationem euaneſceret virtus aliaꝝ medicinarum: ⁊ bonitas deperderet̄: ꝑ ſe contrerendum eſt. ¶ Hiere ſpēs ſunt oēs ſubtiliſſime terende: vt ſua ſubtilitate virtus aloes trāſeat ꝑ anguſtas vias: ⁊ hoc voluit Albucaſis particula 5ª. capitulo hiere antique: cū dicit. ⁊ vnaqueq3 pars teratur: ⁊ cū pāno ſerico triconīʒet̄: ⁊ puluis in aliquo vaſe vitreo reponat̄. ¶ Mel in elijs ſolutiuis paꝝ vel nihil decoquēdu3 eſt. mel eni quāto magis coctū tanto magis reſtrictiuū: ac etiā q2 ꝑ coctionē magis viſcoſu3 reddit̄. mel enim coctū magis nutrit ⁊ minus laxat. ¶ Deſcriptio. 4.

Benedicta Nicolai: ſic dicta quoniā3 ab omnibus a quibus ſumitur benedicitur: ſi detur habentibus infirmitates contra quas inuenta fuit: valet

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0173-7
DFG

ad guttã artetichã ⁊ podagram ex frigiditate. Et renes ⁊ vesicam purgat. ¶ ℞.esule:turbith:çucchari añ.ʒ.x.diagridij bermodactyloꝝ rosaꝝ añ.ʒ.v.gariofiloꝝ:spice nardi:croci:apij:saxifragie:pipis lõgi:cardamomi:amomi:salisgẽme:çinçiberis:galãge:macis:carui:feniculi.s.seminis agarici:seminis asparagi:polypodij:milij solis brusci.añ.ʒ.i.pulueriçent subtilr oĩa:mellis colati ⁊ dispumati li.ij.⁊ fiat electuariũ in bona forma. Aliqui addũt huic descriptioni:masticis ameos:lapidis lincis añ.ʒ.i.

¶ Bñdicta dĩ ab effectu:⁊ ab eo denoiat:qꝛ bonũ effectuꝫ iducit.vñ ab oĩbus sumentibus benedicit. ¶ Feniculi.si simplr scriptũ iuenit de semine ipsius intelligendum est:nõ aũt de radice:neqꝫ de herba:vt fol.5.supra etiã scripsi.

¶ Sextaria multiplicia sunt ⁊ diuersificant ẽm diuersitatẽ reꝝ.Si eni dĩ aque sextariũ vnũ:tũc idẽ est ꝙ lib.ij.5.Si aũt vini sextariũ vnũ:idẽ est ꝙ lib.ij.ʒ.viij.Si vo sextariũ vnũ olei:⁊ idẽ est ꝙ lib.i.vltimo sepe iuenit sextariũ vnum mellis:⁊ idem est ꝙ lib.iij.quare nota has diĩas:qꝛ sepe vidi errores ꝯtingere in cõpositione medicinaꝝ:⁊ non a vulgaribus apothecarijs. ¶ Descriptio. 5.

Electuariũ indũ Mesue maiꝰ:educẽs sol'one superfluitates humoꝝ:⁊ ꝑꝑe flegmaticoꝝ:⁊ ⁊ putridoꝝ a stõcho:⁊ a mẽbris nutritionis:ventositatem grossaꝫ in eis resoluit:⁊ morbos factos ab eoꝝ exuberãtia curat:sicut ẽ dolor stõchi:⁊ visceꝝ:⁊ colica ⁊ dolores renũ:⁊ educit mãs q̃ sũt in iũcturis. ¶ ℞.cinamomi:gariofilorũ:spice:rosaꝝ:cassie:macis:cyperi añ.ʒ.5.sandaloꝝ citrinoꝝ.ʒ.ij.5.ligni aloes:nucis musc.añ.ʒ.ij.turbith albi ⁊ bõi ʒ.i.çucchari albi peni:añ.ʒ.xx.galange heil.i.cardamomi maioris:cardamomi.s.minoris.i.melegete:assari:masti.añ.ʒ.i.5.diagridij.ʒ.xij.oĩa h̃ fricent manibꝰ cũ oleo amigdalaꝝ dulciũ:deide accipe succi cydonioꝝ:succi ĝnatoꝝ:succi apij:succi feniculi.añ.lib.5.pulueriçent pulueriçãda satis grosso mõ.Mellis colati ⁊ dispumati lib.iij.5.misce:⁊ fiat el'iuꝫ in bona forma. ¶ De cass.h̃ est notãdũ:ꝙ ẽm doctrinã supra tibi datã i diatrion pipeon:cassiafistula ponẽda est:cũ sit el'iuꝫ solutiuũ.Nec cassia lig.h̃ in el'io ẽ ponẽda:qd̃ tñ secus eẽ qdã tenẽt.Ego eni apponi facio cassiã fistulã.Cũ nullũ solutiuũ sine lenitiuo eẽ debeat:vt volũt doctores. ¶ Nõ ꝙ doctores nõ ponũt in el'ijs a remotis attrahẽtibus penidios in suis receptis:sꝫ dũtaxat in illis:quoꝝ itẽtio est a stõcho ⁊ itestinis:⁊ venis magnis attrahere:vt in diafinicone:⁊ hoc el'io. ¶ Assaꝝ cũ simplr scriptũ reperit radix ipsius ponẽda est:qꝛ radix melior pars est plãte. ¶ Lꝫ Mesue in lr̃a ponat ꝙ dosis huius el'arij est vsqꝫ ad aureos tres:hoc itelligẽdũ est qñ ad lib.i.mellis ponunt.ʒ.iij.vt apothecarij nr̃i tẽporis faciunt:⁊ male maior quãtitas dari põt. ¶ Descriptio. 6.

Mesue di.ii.ʒ.iij.

Electuariũ iduꝫ minꝰ Mes hñs itẽtionẽ maioris. ¶ ℞.turbith albi ⁊ gũmi.ʒ.c.çucchari.ʒ.c.macis:gariofiloꝝ:pipis:çiçiberis:cinamomi heil.i.cardamomi maioris:nucis musc.añ.ʒ.vij.scamonee.ʒ.xij.pulueriçent oĩa satis grosso mõ:mellis colati ⁊ dispumati lib.ij.⁊.ʒ.ij.misce:⁊ fiat el'iũ liq̃faciẽdo çucchaꝝ cũ melle. ¶ Nõ hic vnũ ĝñale itelligendũ in oĩ cõposito qd̃ cũ scamonea acuit.Medicina eni qñqꝫ fit in p̃nꝰ veris:⁊ acuit vt ꝑ totũ annũ possit seruari ⁊ dari qñ volumus.Et tũc cũ scamonea nõ cocta acuẽda est ne sua v̾tus lõga mora debilitet. Nec timet eiꝰ malitia:eo qꝛ ꝑ tp̃is diuturnitatẽ satis aufert.Aliqñ aũt acuit medicina:nõ q̃ dꝫ diu ꝯseruari:sꝫ q̃ ĩfra tres vel q̃tuor dies dꝫ exhiberi.Et tũc cũ scamonea cocta dꝫ acui:vt sua malitia coctura remoueat.Et idẽ itelligas tã in el'ijs q̃̃ pillulis ⁊ ꝯfectionibꝰ. ¶ Si simplr scriptũ repiat el'iuꝫ idũ de minori est itelligẽdũ tãq̃̃ de meliori ⁊ ꝑfectiori.⁊ si nõ de ꝑfectiori saltem de eo qd̃ magis est in vsu. ¶ Insuꝑ nota ꝙ Mesue acuit hoc electuariũ cũ scamonea:⁊ non cum diagridio:eo qꝛ intentio est ꝙ lõgo tẽpore ꝯseruetur. Si vo dare illum intendimus omni die acuatur cum diagridio:⁊ non cum scamonea propter causam supra assignatam. ¶ Descriptio. 7.

Cõfectio amech Mesue ꝑma:q̃ in vsu est:⁊ valet oĩ passioni q̃ fit ex flegmate salso ⁊ cholera:⁊ ꝑꝑe q̃ est sicut ipetigo:⁊ scabies:lepra:⁊ cãcer corrodẽs:⁊ silia. ¶ ℞.mirabolanoꝝ citrinoꝝ.ʒ.iiij.kebuloꝝ nigroꝝ i.idoꝝ:reubar.boni añ.ʒ.ij.agarici colognide:polypodij añ.ʒ.xviij.absinthij basse.i.thimi:sene.añ.ʒ.i.⁊ in alio añ.ʒ.vi.violaꝝ.ʒ.xv.epithimi.ʒ.ij.anisi.s.seis:feniculi.s.seis:rosaꝝ añ.ʒ.vi.succi fumiterre lib.i.prunoꝝ nũero.lx.passulaꝝ enucleataꝝ.ʒ.vi.ifũdant hec oĩa in aqua casei quãtitate sufficiẽti:pus tñ oĩa simul ꝯtusa.Et ponant i vitreato vase stricti orificij:⁊ obturet os eiꝰ.Et dimittat ꝑ dies qnque:deide bulliãt ebullitione vna:⁊ fricent manibus:postmodũ colent:⁊ tali colature ĩfrascripta addant cassie fistule mũde.ʒ.iiij.tamaridoꝝ.ʒ.v.tereniabi.ʒ.ij.ñ iuenit apud nos:sꝫ loco eiꝰ ponit mãna.Fricent manibꝰ:⁊ dissoluant cũ decoctione ꝑ̃dicta:deide colent.Et ꝓijciant suꝑ ipm çucchari albi lib.i.5.scamonee.ʒ.i.5.ꝯfrigat seu puluerićet satis grosso mõ.Et hec oĩa simul coquant donec hẽant spissitudinẽ mellis.deinde pulueriçent super istud mirabolanoꝝ citrinoꝝ:chebuloꝝ idoꝝ añ.ʒ.5.belliricoꝝ emblicoꝝ:reubar.fumiter.añ.ʒ.iij.vel herba:vel succus poni dꝫ:seis anisi:spice.s.nardi añ.ʒ.ij.Et i vase vitreo ponant ⁊ reseruent. ¶ Tereniabin est spẽs manne:q̃ apud nos nõ reperit:sꝫ loco ipsius accipimus mãnaꝫ.Est enim tereniabin ros qui de nocte cadit in q̄busdã partibus egypti super frondes aliquaꝝ arboꝝ:⁊ sic colligit. ¶ In ista ꝯfectione itelligẽdũ ẽ:ꝙ auctor coquit scamoneã vt amoueat malitiã eius:eo qꝛ si ꝑ̃parata esset nõ deberet decoqui:sed reseruari.deinde pulueriçare eam debito modo:⁊ cũ alijs rebus pulueriçatis apponi:ꝙ si decoqueret v̾tus solutiua ipsius deperderet. ¶ Incidenter de aqua lactis hic itelligendũ ꝙ ponitur ad serenum:vt eius acuitas remoueatur:frigida enim assumenda est. Et que in vsu est:est aqua lactis capre. ¶ Descriptio. 8.

Electuariũ elescof Mesue. Qd̃ educit superfluitates a toto corꝑe:⁊ expellit vẽtositatẽ:⁊ valet ad iũcturaꝝ dolorẽ:⁊ lateꝝ:⁊ colicã:⁊ mũdificat renes ⁊ vesicaꝫ:⁊ addit in coitu. ¶ ℞.scamonee antiochie:turbith albi añ.ʒ.vi.gariofiloꝝ:cinamomi:çinçiberis:mirabolanoꝝ emblicoꝝ:nucis musc.polypodij añ.ʒ.ij.5.çucchari albi.ʒ.vi.pulueriçet oĩa grosso satis mõ:mell' dispumati li.i.misce:⁊ fiat el'iuꝫ in bona forma. ¶ Scamonea dĩ antiochia.i.illius ꝓuintie:eo qꝛ melior ⁊ perfectior est. ¶ Insuꝑ nõ ꝙ si in medicinis solutiuis repis scriptũ scamonee itelligẽdũ ẽ de ꝑ̃parata nisi in duobꝰ seq̄ntibus casibus.ꝑ̃ si in dicto el'io coquat:vt in confectione amech:⁊ el'io rosa.⁊ tũc scamonea ponat nõ cocta:qꝛ coquẽdo ꝑ̃parat.2º si illud cõpositũ lõgo tp̃e reseruari debeat:⁊ h̃ modo non preparata ponit ꝓpter causam supra allegatã. In alijs vo si reperitur littera Mesue:suppleatur ⁊ dicat scamonee.s.cocte. ¶ Descriptio. 9.

Diacatolicon Nicolai.Qd̃ dat in acutis ⁊ pacutis:qꝛ mollificat digerit ⁊ ꝯfortat:⁊ valet epaticis ⁊ spleneticis. ¶ ℞.folioꝝ sene:cassiefistule:tamaridoꝝ añ.ʒ.ij.reubar.violaꝝ:polypodij:anisi seis añ.ʒ.i.liq̄ritie seminũ cõiuꝫ fridoꝝ penidiaꝝ añ.ʒ.ij.pulueriçent pulueriçãda:cãdi dissoluant tamaridi ⁊ cassiafistula cũ aq̃ decoctionis ĩfrascriptaꝝ reꝝ:polypodij:liquiritie:prunoꝝ:seis anisi:fenicu.s.seis añ.paꝝ:çucch.al.li.ij.⁊ fiat el'iuꝫ in bona forma. ¶ Spẽs el'ioꝝ solutiuoꝝ sunt grosso mõ ꝯterẽde:⁊ ꝑ satis raꝝ cribrũ trãsire debent. Et nõ solũ el'ia solutiua:sed ⁊ ꝯfectiones solutiue:vt diarob ⁊

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0174-3

diacartamum. Et grossa hec pulueriçatio duplici cã fit. p̊
vt diu in stõcho maneãt: ⁊ ibidẽ diu operent̃. 2° vt virtus
eoꝝ cito nõ euanescat: ⁊ ne sua subtilitate ad mẽbra trãsi-
rẽt: q̃ʒ maximũ nocumẽtũ iducerẽt vt supra declaraui.

¶ Medicine solutiue dñr: eo q̃ʒ hñt corruptos humores
soluere. i. educere ⁊ euacuare. ¶ Descriptio. 10.

Electuariũ rosatũ Mes. Solone educẽs cholerã
sine molestia: ⁊ valet ad egritudĩes ex
ea factas: ⁊ ad egritudĩes iũcturaꝝ calas: ⁊ ad sodã calaꝫ: ⁊
vertiginẽ. Ad oculoꝝ dolores: ⁊ ad ictericiaꝫ citrinã: ⁊ est
sanũ ⁊ exptũ. ¶ ℞. succi rosaꝝ rube. cõpletaꝝ. s. in matu-
ritate lib. iij. çucchari tabarçet. i. illi⁹ regionis lib. i. ſ. tere-
niabin puri ⁊ recẽtis: loco ipsi⁹ ponit̃ mãna. ℥. vi. scamõee
antbiochie. ℥. i. ſ. ꝯterat̃ grosso satis mõ: coquant̃ oĩa sup
prunas vsq̃ʒ dũ mellis hẽat spissitudinẽ. deĩde ꝓyce sup il
lud trociscoꝝ de spodio. ℥. i. gallie musca. croci añ. ʒ. ij. tro-
ciscoꝝ de berberis. ℥. ſ. ⁊ repone i vase vitreo: ⁊ reserua.

¶ Succi rosaꝝ cõpletaꝝ: eo q̃ʒ rose seu succus eaꝝ magis
est solutiuus q̃ʒ succus ꝯpletaꝝ: ⁊ ideo explicauit de com
pletis: ⁊ nulli sunt apothecarij ad hoc aduertentes.

¶ Nota insuper q̃ de h̃ electuario reformari debẽt pillu-
le aggregatiue Mesue ex inuentione nostra: ⁊ pillule de
hermodactylis minores: ⁊ pillule de hermodactylis inuẽ-
tione nostra ipsius Mesue. Nõ cũ electuario de succo ro-
saꝝ: vt quidam bestiales faciunt. ¶ Descriptio. 11.

Electuariũ de succo rosaꝝ Nicolai. Ab eodẽ succo
dcm̃. exptũ ꝯ guttã calam: cholerã ru-
beã purgat: ⁊ ꝯualescẽtib⁹ ex egritudĩe tercianarijs ⁊ q̃ti-
dianarijs mirifice ꝓdest purgãdo eos sine molestia: ⁊ reli-
quias maloꝝ humoꝝ potẽter educit. ¶ ℞. çucchari albi:
succi rosa. añ. li. i. ⁊. ℥. iij. sandaloꝝ al. citri. rubeo. añ. ʒ. vi.
spodij. s. de cãna. ʒ. ij. diagridij. ℥. i. ſ. cãphore. ∋. i. misce ⁊
fiat eliuꝫ in bona forma: pulueriçãdo p̃us pulueriçanda.

¶ Succus rosaꝝ h̃ mõ fit. Accipiãt̃ rose complete: ⁊ post
eaꝝ collectionẽ ꝑmittant̃ ꝑ diẽ: deĩde in marmoreo vase
cũ pistello ligneo bñ terant̃: deĩde in pecia inuoluant̃: ⁊ i tor-
culari ad exprimẽdũ ponant̃: postea colet̃: ⁊ i vitreato va
se reponat̃: ⁊ soli ꝑ aliquos dies ꝑmittat̃: deĩde a residẽtia
seu fece fcã amoueat̃: ponẽdo in alio vase: ⁊ sup eũ ponat̃
paꝝ olei oliuaꝝ: ⁊ reserua. Cõseruat̃ eni in sua bonitate ꝑ
annos duos ⁊c̃. ¶ Electuariũ eni idẽ est q̃d electuꝫ ex va-
rijs: q̃ʒ ex multis ⁊ varijs rebus elia ꝯficiunt̃. Et eliuum dĩ
oĩs cõpõ non reducta ad soliditatem: siue cum çuccharo
siue cuꝫ melle fiat. Confectio vo dicitur quando durescit:
⁊ in dura forma fit. ¶ Descriptio. 12.

Diasene Nicolai. Sic dĩ: q̃ʒ plus de sena igredit̃ de-
scriptioneꝫ q̃ʒ de alijs spẽbus. Ualet ꝓprie
melicis: maniacis: cardiacis: ⁊ tristibus: q̃rtanarijs ⁊ sple-
neticis. ¶ ℞. folliculoꝝ sene. ij. auellanaꝝ assataꝝ nume
ro. 50. serici cõbusti. ʒ. ij. lapidis arme. ʒ. i. lapidis laçuli lo
ti. ʒ. ij. çucchari. ℥. vi. cinamomi. ℥. i. gariofiloꝝ galãge pip.
spice oçimi. i. seis basiliconis çinçiberis folij cardamomi
s. maioris ⁊ minoris: croci çedoarie floris roris marini: ma
cropip. i. pipis lõgi. añ. ʒ. ij. pulueriçent̃ subtilr oĩa. Mel-
lis colati ⁊ dispumati lib. ij. ⁊ fiat eliuꝫ i bõa forma h̃ mõ.
Auellane subtilr ꝯterant̃: deĩde ad bulliẽdũ cũ melle po-
nant̃: semꝑ spumã a melle amouẽdo. post vo aliq̃lẽ coctio
neꝫ mellis remoueant̃ ab igne. Et spẽs ponant̃. ¶ Lapis
laçuli ⁊ lapis armen⁹ h̃ mõ lauant̃. terant̃ ambo ꝑ se sub-
tilissime: deĩde accipe mortariũ lapideũ: ⁊ ꝓyce ipsoꝝ al-
teꝝ: ⁊ aquã clarã in eo: ⁊ cũ pistello agitãdo simul misceã-
tur: ⁊ h̃ facto ꝑ aliq̃d tẽpus ꝑmitte residẽtiã facere: ⁊ p̃mã
aquã abijcias: ⁊ sic ter facias: semꝑ aquã inouãdo. Postea
loco aq̃ clare accipias aquã rosa. ⁊ sic facias vt de cõi aq̃
dixi. Et tãtũ cuꝫ dicta aqua lauet̃ q̃ aqua remaneat clara.
Et tũc ipsoꝝ ꝑfecta erit lotio: sꝫ ꝑ se ꝯteri debẽt ⁊ lauari.

¶ De serico nota q̃ sericũ q̃d apponit̃ in medicinis cordia
lib⁹ ꝓ ꝯfortatione cordis nullo mõ dꝫ cõburi: sꝫ minutissi
me icidi ⁊ teri. Q̃d vo ponit̃ in medicis ad mãe ꝯsũptionẽ
vt in h̃ elio ponit̃: tũc cõburẽdũ est. Modus cõbustionis
positus est supra fol. i. ibi recurras. ¶ Descriptio. 13.

Cõfectio de mãna Mes de mẽte Hal. Solonẽ fa-
cilẽ efficiẽs ⁊ educẽs cholerã citrinã sine
molestia. ⁊ valet ad egritudĩes ex ea fcãs: ⁊ ẽ me^na delecta
bil saporis: cui⁹ ꝯmixtio remãet pure ⁊ recẽtij li. i. scamõee
ãtiochene. ℥. i. succi ros. li. i. Dissoluat̃ mãna cũ succo rosa.
⁊ coquãt̃ sil' dbito mõ vsq̃ʒ ad spissitudinẽ mell. deĩde re-
moueãt̃ ab igne ⁊ põat̃ sup illõ masticis pulueriçati. ʒ. iij.
⁊ reseruet̃. Ingt Hal. oñdit cõpõ hui⁹ medicie nobilitatẽ
ei⁹. est eni cõposita ex ꝑtib⁹ ꝯueniẽtib⁹ cõplone ⁊ ꝓperate.

¶ Tereniabin syracost ⁊ mãna iter se dĩnt: nec sũt spẽs vt
q̃dã dñt. Immo dĩnt ⁊ sꝫ p̃riaꝫ ⁊ sꝫ locũ i quẽ cadũt: ⁊ sꝫ
v̓tutẽ ⁊ cõplonẽ. syracost. n. ⁊ tereniabi calidiores ⁊ hũidio-
res sũt mãna: sꝫ q̃ʒ ad nos nõ portãt̃: iõ ipsoꝝ loco põim⁹
mãnã. ¶ Quidã doctores volũt q̃ diagridiũ ⁊ nõ scamo
nea h̃ i loco põat̃. Sꝫ sua sꝑ pace salua: si poneret̃ ⁊ dcoq̃-
ret̃: v̓t⁹ solutiua fere i totũ deꝑderet̃. Coctio. n. ẽ ꝑpatio di
cte scamõee. q̃re illa ñ diagridiũ ẽ ponẽda. ¶ Descr. 14.

Electuariũ de psilio Mes. Solone educẽs chole-
rã citrinã: ⁊ ꝯferẽs ad febres difficiles:
⁊ ad sodã ⁊ v̓tiginẽ q̃ fiũt a fumis cholicis. ¶ ℞. succi bu-
glo. domestice ⁊ syluestris: succi endi. succi apij: oĩuꝫ cocto-
rũ ⁊ dispumatoꝝ añ. lib. ij. ꝓyce sup ipsis cuscu. anisi folli-
culoꝝ sene añ. ℥. ſ. capil. ve. M. i. succi fumi terre. ℥. iij. as-
sari. ℥. iij. spice. ʒ. ij. ifũdant̃ h̃ oĩa in dcis succis ꝑ diẽ ac no
ctẽ. deĩde bulliãt bullitiõe vna: ⁊ post dictã ebullitionẽ ꝓy
ciat̃ sup ea. viol. ℥. iij. epithi. ℥. ij. ⁊ iteꝝ alia bulliãt ebulli-
tiõe. deĩde oĩa colent̃: ⁊ bñ exꝑmant̃: ⁊ in dcã colatura po-
nat̃ seis psilij. ℥. iij. ⁊ ꝑmittat̃ ꝑ diẽ ⁊ noctẽ oĩ hora: tñ agitã
do illõ cũ spatula. deĩde exꝑmat̃ viscositas ei⁹ tota: deĩde
accipiant̃ hui⁹ viscositatis li. iij. ⁊ ꝓyciãt̃ sup eã çucchari
al. li. ij. ſ. scamonee cocte i pomo. ℥. ij. ſ. coquant̃ oĩa sil' cuꝫ
facilitate: post vo coctionẽ addãt̃ trociscoꝝ diarodon: tro
ciscoꝝ d spodio: reubar. añ. ℥. i. trocis. d berberis. ℥. ſ. pulue-
riçent̃ h̃ satis subtilr ⁊ misceãt̃ ⁊ reseruent̃ in vitreato va
se: ⁊ dos ẽ a. ʒ. iij. vsq̃ʒ ad aur. iij. ¶ Uiole si simplr scripte
aliq̃ in cõposito reꝑiant̃ de ipsis siccis itelligẽdũ ẽ: q̃ colli-
gẽde sũt in mẽse martij: exiccãdeq̃ʒ i vmbra: ⁊ reseruãde
in loco sicco: humiditas eni in eis putrefactionẽ iducit.

¶ Sũt aliq̃ text⁹ q̃ dicũt scamonee nõ cocte: ⁊ h̃ lra mag
ꝯsona ẽ: q̃ʒ ponẽdo scamoneã coctã ⁊ illã iteꝝ decoquẽdo
v̓t⁹ solutiua deꝑdit̃. Sꝫ nõ q̃ qñ ꝑparata coq̃t̃: itẽtio ẽ vt
illõ eliuꝫ sit lenitiuũ ⁊ ñ solutiuũ. Potes igit̃ cũ i bis elijs
reꝑies hãc lraꝫ. s. diagridij: ⁊ iubet illõ iterato dcoq̃re loco
ipsi⁹ scamoneã ponẽ: ⁊ coq̃re: vl' diagridiũ pulueriçat̃ gros
so mõ: ⁊ cuꝫ alijs spẽb⁹ in fine in elio ponẽ sine coctione: ⁊
altero duoꝝ modoꝝ facias ⁊c̃. ¶ Descriptio. 15.

Michleta Nicolai. i. exꝑta: ⁊ valet ꝓprie ad hemor
roidas ⁊ ad vẽtris tortionẽ ⁊ rugitũ lien
terie ⁊ dissinterie: ⁊ optia ẽ oĩ soloni vẽtris. ¶ ℞. myrabo
lanoꝝ citri. idoꝝ: chebuloꝝ mũdatoꝝ ⁊ assatoꝝ añ. ʒ. ij. ſ.
cimini anisi: maratri. i. semẽ feni. añ. ʒ. i. ſ. bellericoꝝ: em-
blicoꝝ assatoꝝ añ. ʒ. ij. nasturtij. ʒ. ij. ſ. ameos carui añ. ʒ. i.
ſ. ifũdãt̃ h̃ oĩa i fortissimo aceto ꝑ diẽ ⁊ noctẽ. deinde ex-
hant̃: ⁊ exiccari ꝑmittãt̃. deĩde pulueriçent̃ spodij balau-
stiaꝝ: masticis: sumach: gũmi arab. añ. ʒ. i. ⁊ gr. xv. fricẽt̃ h̃
alia manib⁹ cũ olo ros. Et postea pulueriçent̃ subtilr: ⁊ cũ
li. i. ⁊. ℥. iij. syrupi myrtini: fiat eliũ i bõa forma. ¶ Mira-
bolãi oẽs assant̃ h̃ mõ. Infũdãt̃ mirabolãi q̃ assari debẽt
i suc. cydonioꝝ vl' granatoꝝ: deĩde liteo exicca eos. postea
madefiãt i olo ros. vl' masticino. deiñ eos assa sup patellã
ferreã bñ calefactaꝫ sꝑ ducẽdo ⁊ mouẽdo. Et añq̃ʒ icipiãt

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0175-9 DFG

nigre fieri ab igne siue a patella casa amoueant̃ ne cōburã tur. ꝛ sic sunt assati: ꝛ hoc modo in vsu administrant̃.

¶ Sex sūt modi p̃parationis me⁹ᵉ. p̃mus ē coctio. 2° ꝯtritio. 3° adustio. 4° ablutio. 5° ꝯgelatio. 6° cōmixtio. ꝛ cãꝫ oiuꝫ istoꝝ h̃ i libello repies descriptū. ¶ Descriptio. 16.

Diafinicō Mes. ꝛ ē ꝯfectio ð dactyl' quã scripsit filius Zeçar: ꝯferens ad febres cōpositas: ꝛ chronicas ꝛ ē me⁹ᵃ securitatis. ꝛ ꝯfert ad colicaꝫ: ꝛ dolorē vētris ꝛ humorē crudū: ꝛ frigora. ¶ ℞. dactyloꝝ heyron ĩfusoꝝ in aceto tribus diebus ꝛ noctib⁹. ʒ. c. penidiaꝝ sibari. i. facti ex çucchara albo infuso in aqua decoctionis ordei. ʒ. l. amigdalaꝝ mundataꝝ. ʒ. xxx. turbith. ʒ. xxxv. scamonee. ʒ. xij. s. p̃parate: çinçiberis: pipis lōgi: folioꝝ ruthe siccoꝝ: cinnamomi: macis: ligni aloes: seminis anisi: feniculi. s. seminis dauci: galãge aã. ʒ. ij. s. ꝯterant̃ subtil'r: dactyli penidij: ꝛ amigdale. Cetera v̾o puluerisent̃ nō multū subtil'r. Mellis colati ꝛ dispumati li. i. ꝛ. ℥. i. s. fiat electuariuꝫ.

¶ Dactyli heyron: dicūt̃ heyron ab illa regione in qua dactyli m̃tū abūdãt: ꝛ q̃ in ea nascunt̃ sunt meliores oı̃bus alijs aliaꝝ regionū. Alij v̾o dicūt qð est vna maneries dactyloꝝ q̃ melior est: quēadmoduꝫ sunt pruna damas. que meliora sunt alijs prunis: ꝛ vna ꝛ altera opinio bona est.

¶ Penidij ꝛ dactyli hac in cōpōne ponuntur: vt iuuent ꝛ igrossent medicinas solutiuas: ne ad lōginqua penetrent: ꝛ hac de causa ponunt̃ in hac cōpōne a Mesue ꝛ in omnibus alijs medicinis solutiuis in quibus ponuntur.

¶ De hac cōpōne varia repit̃ l'ra: ꝛ paucissimi sūt apothecarij q̃ vsqꝫ adeo cōpōnē hãc rite cōposuerit ob l'e varietatē. repio eni in aliqb⁹ Mes scriptū siari. in alijs fiant: in alio siati. in qbusdã sabiri. in alijs sichari. ꝛ in alijs sybari ꝛ sybari: q̃ oēs corrupte sūt p̃ter illã q̃ penidiaꝝ sybari dicit: ꝛ multipl'r exponit̃. Quidã eni dicunt ꝙ penidij sibari sūt penidij fci ex çucchara illi⁹ ꝓuītie: ꝛ ꝙ sibari ē ꝓuītia: ꝛ hec falsa ē. Alij dicūt ꝙ s̃t penidij q̃ fiūt ex çucchara p̾us ĩfuso in aq̃ ordei: cū fiet idē sit qð ordeū: ꝛ tūc illo mō fci sic appellãdi sūt: magi lenitiui s̃t ꝛ abstersiui minusqꝫ viscosi ꝛ oppilatiui. Alia expō ē. ꝙ sibari idē ē qð solidi albi ꝛ leues: ꝛ hi fiūt ex bono çucchara: ꝛ due he opiones bone sūt: sꝫ p̾ᵃ magis ad mētē doctoris. ꝛ fuit ꝛ ē mea opio. Igit̃ cū cōpōnē hãc facẽ vis. Accipe çucchãꝝ albū ꝛ ĩfūde i aq̃ decoctionis ordei ꝑ horas sex. deinde çucchãꝝ coque illa in aqua: ꝛ penidios fac. ꝛ habebis ꝑfectã ꝛ verã descriptionem diafiniconis: s̃m auctoris mentem.

¶ Penidij fiūt ex solo çuccha. vltimate ducto: ꝛ ex lōga ꝛ ꝯtinua ductiōe ꝛ mãib⁹ ꝯtractatiōe dealbãt̃: ꝛ ð bono çuc. faciēdi s̃t: nō de pulnẽ çucchari vt qdã faciūt apothecarij.

¶ Diafinicō dı̃ a fenichys. i. dactylis: de qbus plus itrat q̃ de alijs medicinis. basis tñ nō sūt i hac medicina. Sꝫ turbith ꝛ scamonea sunt basis. ¶ Descriptio. 17.

Diaprunis nō solutiuuꝫ Nicolai. Dat̃ acutas ꝛ ꝑacutas patiētib⁹: ꝛ maxime causoni ꝛ synoche in p̾n° in augmēto ꝛ statu egritudis: ꝛ sine diagridio pōt exhiberi in oı̃ hora diei: cum diagridio v̾o in hora matutinali ꝛ cū cautela: q̃ñ ē solutiuū forte. ¶ ℞. prunorū damascenoꝝ quãtitatē quã volueris: aque clare i quãtitate ꝯueniēti q̃ dicta pruna cooꝑiant̃. Ponant̃ duo hec in vase ad ignē: ꝛ tãdiu bulliãt vsquequo dissolui videãt̃: ꝛ dissoluti ab igne deponant̃: deide in cribro ꝑforato ponant̃: ꝛ tãdiu manib⁹ fricent̃ qð pulpa dictoꝝ prunoꝝ trãseat ꝛ solū ossa ꝛ cortices remaneãt. deinde de dicta pasta accipe lib. i. çucchari lib. ij. aque in qua cocta sūt pruna lib. vi. violaꝝ. ℥. s. bulliãt leui ebullitiōe in dicta aq̃. deide colet̃ ꝛ in ea colatura ponat̃ çucchãꝝ ꝛ pasta prunoꝝ p̃scripta ꝛ vsquequo ad spissitudinē oı̃a veniãt sil' bulliãt semper agitãdo. ꝛ tūc addant̃ cassiefistule tamaridoꝝ aã. ℥. i. duo hec dissolui debēt cū aqua prunoꝝ i qua viole bullierint. Postea tãdiu simul bulliant vsquequo reducant̃ ad ꝑfectã coctionē. ꝛ electuarij habeãt formã: ꝛ ab igne remota ꝛ ifridari ꝑmittant̃: demū ifrascripte spēs sup ꝓyciant̃.

¶ ℞. sandaloꝝ al. sandoloꝝ ru. spodij: reubar. cinamomi aã. ʒ. iij. violaꝝ ro. seis portulace: scariole: berberoꝝ: succi ligritie: dragagãti aã. ʒ. ij. seis citrulli: melonū. s. seis: seis cucurbite mūdatoꝝ aã. ʒ. i. puluerisent̃ oı̃a satis subtil'r ꝛ bñ ꝑmisceant̃. Et habes diaprunis. ¶ Descriptio. 18.

Diaprunis solutiuū. ℞. diaprunis nō solutiui cōpositi in oı̃b⁹ vt supra lib. ij. diagridij ℥. ij. misce: ꝛ sic habes diaprunis solutiuū. Aliq text⁹ hñt: ꝛ si laxatiuū facere volueris ponat̃ in vnaquaqꝫ lib. ʒ. vij. diagridij q̃ñ ab igne deponit̃. ¶ Pruna ꝛ oēs fructus colligēdi sūt q̃ñ iã maturitatē acceperūt: ꝛ anteq̃ cadãt ab arbore. ꝛ sic debēt ꝯseruari. ¶ Pruna ex qbus suprascripta cōpō fit debēt esse mediocris maturitatis: nō multū matura vel muça. Muçunt̃ ꝓprie dı̃ cuius sapor est compositus ex dulci ꝛ acetoso. ¶ Descriptio. 19.

Diacassia iuētione mea: q̃ ē lenitiua vētris. [illegible] ꝛ ē medicina ꝓ dlicatis: carēs acuitate ꝛ mordicatione ꝛ oı̃ excessu ledēte. ℞. cassie mūde ꝛ electe lib. ij. tamaridoꝝ. ℥. i. prunoꝝ nūero. xij. violaꝝ: ordei: anisi: polypodij: cartami: liquiritie: capil'. ve. thimi: epithimi aã. M. s. passulaꝝ. ℥. i. seis feni. ʒ. ij. seis portulace: seis maluaꝝ aã. ʒ. iij. cinamomi. ℥. s. misceãt̃: ꝛ ꝯfrigant̃ oı̃a grosso mō: ꝛ bulliãt in lib. xij. aq̃ s̃ꝫ artē. deide colent̃ manib⁹ exprimēdo. de q̃ colatura cassie ꝛ tamaridi extrahant̃: ꝛ dissoluant̃. Et addat̃ lib. i. çucchari. deide coquant̃: ꝛ vsqꝫ ad formã el'ij reducant̃ lēto igne cū spatula semꝑ agitãdo.

¶ Dracma nomē ē pōderis: ꝛ pōderat nonã p̾tē vncie. ꝛ sic accipiebat antiqtas: ꝛ illa ē vera dracma. Moder. v̾o octauã p̾tē vncie ꝓ dracma accipiunt: que est scropuli tres. Et dracma grece idē ē qð manipulus vel fasciculus moder.

Quãdo ergo in oı̃b⁹ descriptionibus Mes ꝛ Nicolai vbi dı̃t. ʒ. iij. iste ponit vnc. s. ꝛ vbi dicūt ʒ. viij. pōit vnc. i. ꝛ ið i m̃tis locis in margine reperisti dosis Mesue ꝛ Nicolai ꝛ venetijs s̃t more antiquo.

¶ Grana ex qb⁹ medicine pōderãt̃ debēt eē grana vel ordei v'l frumēti. Si. n. sūt frumēti dꝫ illud granū eē a supiori cortice mūdatū. Si v̾o ordei illð granuꝫ eē dꝫ cū cortice. ꝛ sic habebis debitū ordinē pōdeꝝ. ¶ Descriptio. 20.

Cassiafistula ꝓ clysterib⁹ magr̃alis. ℞. floꝝ violarū folioꝝ eaꝝ maluaꝝ mercurialis: bletaꝝ paritarie aã. M. i. absinthij romani. M. s. oiuꝫ viridiū: fiat oiuꝫ decoctio in sufficiēti quãtitate aque s̃ꝫ artē postea colent̃ manib⁹ exprimendo. de qua colatura cassia extrahat̃: que extracta: ꝓ oı̃ lib. i. dicte cassie addat̃ mellis electi lib. s. ꝛ coquat̃ vsqꝫ ad spissitudinē: ꝛ reseruetur.

¶ Herbe omnes prescripte ex qbus decoctio hec fieri debet virides esse debent: eo quia sūt magis lenitiue. Si v̾o haberi non possunt: sicce ponantur.

¶ De absinthio nō. ꝙ ipꝫ diuersificat̃ s̃ꝫ diuersitatē loci ꝛ ꝓuīe in qb⁹ orit̃. Ið q̃ñ dı̃. ꝛ repit̃ in receptis absinthij romani. h̃ est: q2 illð ē meli⁹ alijs: vna tñ ꝛ eadē ē spēs. Sꝫ q2 illð hñi nō pōt: eligat̃ illð qð in mōtib⁹ ꝛ locis saxosis orit̃ q2 melius est q̃ qð nascit̃ in locis humidis ꝛ vmbrosis: ꝛ colligi debet in Julij mense: ꝛ in vmbra exiccari.

¶ Inter enema ꝛ clystere dr̃ia est. Naꝫ clystere est instr̃m quo decoctio in itestinis ipellit̃. Enema aūt est ipsa decoctio ꝛ medicina que inijcitur. ¶ Descriptio. 21.

Apð oēs docto. medicine cuꝫ ðscribunt medicamen repit̃ descriptio clisteris ꝛ clistē bonū ꝛc. sed dicere ꝙ ab utuntur.

Diarob cū turbith ꝛ reubarbaro magr̃alis: q̃ est ꝯfectio delectabilis i forma solida: ꝛ eūat cholerã ꝛ flegma: ꝛ humores viscosos putridos a stōcho: ꝛ a ptib⁹ remotis ꝛ iūcturis. ¶ ℞. çiçiberis. ʒ. s. galãge: pipis lōgi: cardamomi. s. maioris ꝛ mioris aã. ℈. i. croci. ℈. i. macis. ℈. s. turbith albi ꝛ gūmosi. ʒ. x. reubar. bōi ꝛ electi. ℥. s. diagridij ĩfusi i aq̃ ro. ꝑ diē vnū. ʒ. s. çucch. bōi. ℥. xvi. ꝛ fiat ꝯfectio i morsell' faciēdo oēꝫ mōsellū de. ʒ. vi. ꝛ h̃ ē ei⁹ dos.

¶ Pondera cōia ex qbus medicine cōmensurant̃ ꝛ pōderant̃ sunt sex. p̃mo libre: cuius talis est figura lib. 2° vncie ꝛ talis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0176-5
DFG

⁊ talis est figura.℥. 3° dracma ⁊ talis est.ʒ. 4° scropulus:⁊ talis est.℈. 5° granū:⁊ talis ē gra. 6° Manipulus:⁊ talis est. M.⁊ bis sex ponderibus cōmuniter oēs mensure mensurant medicinarum. ¶ Descriptio. 22.

Diarob sine reubarbaro magistralis. Cum virtute superioris:plus tñ euacuās flegma q̄ cholerā. ¶ ℞.turbith albi gūmosi.℥.i.çinçiberis.℥.s.cinamōi:gariofiloꝝ.aā.ʒ.ij.galāge:piperis longi:macis.aā.ʒ.i.diagridij.℥.s.çuc.albi lib.i.fiat ꝯfectio in morsellis dissoluendo çuccharū cū vino cydonioꝝ ⁊ aq̄ simplici:⁊ sit oē morsellum de.℥.s.pulueriçando hec solutiuoꝝ more tō.

¶ Inter antiquos modernos de ponderibus est differentia. Ideo intelligendū ꝙ libra modernorū constat ⁊ resultat ex.xij.℥.vncia constat ex.viij.ʒ.dracma ex.iij.℈.scropolus ex gra.xx.⁊ sic medicine a medicis ⁊ apothecarijs cōmensurant hoc tpe. ¶ Descriptio. 23.

Diacartamū magistrale valens in euacuatione cholere flegmatis. ¶ ℞.medulle cartami.ʒ.i.⁊.℈.i.spērum diadragaganti frigidi.℈.ij.carniū cydonioꝝ.ʒ.ij.s.çinçiberis albi.℈.i.turbith electi.℈.ij.diagridij.℈.ij.⁊.ʒ.i.manne granate:mellis ros.ana.℥.i.çucchari albi.℥.vi.⁊ fiat ꝯfectio in morsellis vel in forma manus chri:de.℥.s.pro singulo. Cuius est dosis.

¶ Dosis.n.est limitata mēsura vel q̄titas simplicis vel cōposite medicie solutiue vel nō solutiue q̄ de se apta nata ē facere sufficientē opōnē nō diminutā nec superfluā.

¶ Carnes cydoniorum.i.pulpa cydoniorū debent subtiliter cōteri cū cartamo a quo amot⁹ sit cortex exterior:⁊ h̄ modo dicit̄ medulla deinde ambo debēt dissolui cū melle rosato ⁊ manna:⁊ çucchаro fere cocto bene miscere:in fine vō species prescripte misceri debent:⁊ cōfectio fieri.

¶ Medicine oēs solutiue ꝯseruantur per duos annos in sua bonitate ⁊ solutione:elapso vō dicto tpe amittunt virtutem suam solutiuam. ¶ Descriptio. 24.

Pillule alefangine Mes. q̄ dnr pillule de aromatibus:⁊ valēt ad dolorē stōchi pp fla:⁊ sūt vehemētis iuuamēti in mūdificādo stōchū ⁊ cerebrū:⁊ istra sensuū ab humorib⁹ grossis ⁊ putridis. ¶ ℞.cinamomi:cubebe:ligni aloes:calami aromatici:macis:nucis muscate:cardamomi.s.maioris ⁊ minoris:gariofiloꝝ:assari:masticis:squinanti:spice:carpobalsami.aā.ʒ.i.absinthij sicci:rosarū.aña.ʒ.v.terant̄ hec oīa ꝯtritione grossa:⁊ fundant̄ sup ea aq̄ lib.xij.⁊ coquant̄ vsq₃ ad cōsūptionē₃ duaꝝ ptiū:deide fricent̄ manib⁹:⁊ colent̄ exprimēdo aquositatē ei⁹:postea accipe aloes sucotri.lib.i.lauet̄ in scutella lapidea vitreata lauationib⁹ plurib⁹ cū aq̄ pluuiali. Postea remota aq̄ pyciat̄ sup eū de p̄dicta decoctiōe lib.ij.⁊ ponat̄ in sole:⁊ pmittat̄ desiccari oi die cū spatula agitando:deide post ipsius exiccationē cōterant̄ subtiliter pulueriçentur myrre aloes:masticis.ana.ʒ.v.croci.ʒ.iij. Et ea pmisce cū aloe loto:⁊ tere ꝯtritiōe bona. Et postea residuū decoctionis expssiōis adde:⁊ soli expone oi die cōmiscēdo cū spatula:⁊ tantū pmittant̄ stare ꝙ exiccate sint:⁊ serua.

¶ Iste pillule nō possunt cōfici nisi semel in anno.s.pillule alefangine:i estate.s.in mēse Junij ⁊ Julij:⁊ sic tm̄ ista species pillulaꝝ per annū cōseruat̄ in sua vtute:⁊ ⁊ nō plus.

¶ Magna diuersitas repit̄ in Mesue:de dosi rosaꝝ ⁊ absinthij:qdam ponūt.aā.℥.v.qdā₃ vō.aā.ʒ.⁊ ista lr̄a verior ⁊ melior est. Nam rose ponunt̄ vt expellāt malitiā₃ caliditatis aloes a stomacho ⁊ capite. Absinthiū₃ vō vt aggreget sua stipticitate ptes lassatas ab aloe:quare.ʒ.v.est dosis que in dicta recepta apponi debet.

¶ Aloes lauatur cum aqua pluuiali ,ppter hanc cām:q₂ illa subtilior est q̄ cōis:ideoq₃ magis penetrat per omnes partes aloes q̄ posset cōmunis facere propter grossitiem sue substantie:quare cum illa lauetur.

¶ Aloes lauatur hoc mō. Accipe de aloe sucotrino mundo qō cito frangat̄ ⁊ boni sit odoris quātitatē qua₃ volueris bene terat̄ ⁊ cribellet̄:deinde proyciat̄ in scutella lapidea vitreata ⁊ roretur aloes ex aqua pluuiali:donec ibibatur ab ea per totum:deinde soli exponatur:⁊ exiccari permittatur ab illa aqua. Et cum desiccatum fuerit:iterum teratur ⁊ secundo:⁊ iterum imbibatur ex aqua pluuiali:⁊ dimitte siccari sicut prius. ¶ Descriptio. 25.

Pillule masticine Petri de apono sup additionib⁹ factis Mesue:cap.de medicis appetit⁹ corrupti.in fine capli. Que ꝯseruāt stōchū ab oi lesione itrinseca:nec pmittunt humores putrefieri in eo:⁊ mltas alias laudes eis attribuit. ¶ ℞.mastici boni.℥.s.aloes electi.ʒ.x.agarici boni.ʒ.iij.ꝯfice cū succo altile.i.cū vino cocto vel sapa vel rob ꝙ idem sunt:p̄us pulueriçatis omnibus.

¶ Differentia eni est inter rob robub ⁊ syrupum. Nā rob idem est qō vinū vltimate decoctū. Robub idem est qō succus inspissatus vel caliditate solis vel ab igne. Syrupus vō est decoctio inspissata ab igne cum qua ponit̄ çuccharum vel mel vel sapa. ¶ Descriptio. 26.

Pillule auree Nicolai:sic dicte ,ppter earum excellentiam:ppãe purgant caput lumen oculorum acuunt:ventositatem stomachi ⁊ intestinorū₃ expellunt:⁊ sine molestia purgant. ¶ ℞.aloes electi:diagridij.ana.ʒ.v.rosarum:seminis apij.ana.ʒ.ij.s.seminis anisi:seminis feniculi.ana.ʒ.i.s.croci interioris colloquintide:masticis.ana.ʒ.i.pulueriçentur non multum subtiliter:⁊ forment̄ pillule cū aqua infusionis dragaganti.

¶ Dicunt̄ pillule auree p̄ metaphorā:q₂ sicut aurū preciosius est ceteris metallis:ita iste pillule ad cōplendos effectus ad quos faciendo dant̄ sūt p̄ciosiores alijs comparatis ad suos effectus cōplendos:⁊ multū in vsu habent̄.

¶ De colloquintida iter doctores est differentia:multi ponunt qñ repiunt interiora collogntide ⁊ semia ⁊ pulpā:vt vult circa instans ⁊ male faciūt. Alij vō ponūt pulpam sine semine:vt alij oēs scribunt doctores:⁊ isti melius faciunt:⁊ sic cōiter ab oibus ponitur vt seruitor de modo p̄parationis ponit:sic Mesue in descriptiōe trociscoꝝ alandal iubet illam a granis mundari. ¶ Descriptio. 27.

Pillule turbithate ⁊ dnr auree Mesue:q̄ cholerā₃ ⁊ flegma sine molestia purgāt:stomachū ⁊ epar cōfortant:⁊ digestionē ,pcurāt:turbithate a turbith:⁊ sunt p̄me que sūt in vsu. ¶ ℞.turbith boni.ʒ.xvi.aloes ℥.i.s.masticis rosaꝝ.aā.ʒ.vij.mirabolanorum citrinorū₃ ʒ.x.croci.ʒ.iij.pulueriçent̄:⁊ ꝯfice cū succo absinthij.

¶ In istis pillulis nō ponit̄ çinçiber:⁊ h̄ est vt debiliores sint ⁊ a lōge nō trahāt:qō sec⁹ facerēt si in eis poneret̄:çinçiber eni pmixtū cū turbith fortificat ipsius solutionem:⁊ facit ꝙ a longinquo attrahat. ¶ Descriptio. 28.

Pillule aggregatiue ex inuētiōe Mesue descriptione nostra vt ipse inquit. Expertorum iuuamentorum ad febres antiquas:⁊ ad febres diuersitatis:⁊ ad egritudines capitis:stomachi:⁊ epatis:⁊ educunt putrefactiones vtriusq₃ cholere:⁊ flegmatum:⁊ mundificant instrumēta sensuum ¶ ℞.mirabolanoꝝ citrinorum raued seni.ana.℥.s.succi eupatorij:succi absinthij.aā.ʒ.ij.diagridij.ʒ.vi.chebulorum indorū:agarici:colloquintide:polypodij.aā.ʒ.ij.turbith boni:aleos.ana.ʒ.vi.masticis:rosarū:salisgēme:epithimi:anisi:çinçiberis.ana.ʒ.i.misce:⁊ reforment̄ cū elio rosato:oibus p̄us pulueriçatis.

¶ Nota ꝙ succi itrantes in istis ⁊ alijs pillis seu cōfectionib⁹ hoc mō fiūt:accipiat̄ absinthiū ⁊ bū cōterat̄:deinde in pecia rara iuoluat̄:postea cū torculari exp̄mat̄:⁊ absq₃ alia colatura in vesica ponatur:⁊ soli ad exiccandum permittat̄.si.n.a pte grossa colaret̄ in vesica nihil remaneret eo q₂ pars aquea a sole ꝯsumeret̄:⁊ vt de absinthio dico:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0177-0 DFG

ita a de alijs oib⁹ herbis itelligaᷓ rc. ꝛ p annū ꝯseruaᷓ.
¶ Nota ꝙ iste pille ꝛ pille de hermodactylis descriptiōe nr̄a Mesue: ꝛ de hermodactylis miores reformanᷓ cum elio rosato: q̄ꝗ̄ gdā ignari apothecarij reforment cū elio de succo rosaꝝ: ꝛ valde errant: ꝛ hoc auaritia ducti.
¶ Nota ꝛ simpr ꝙ simplr̄ scriptū reperis pillularū aggregatiuarū de istis supra descriptis est intelligendū: que sūt pfectiores alijs magisq̄ꝫ correcte. ¶ Descriptio. 29.

Pillule de fumoterre Aui. li°. 4°. fen 7ª. ca° ꝺ scabiei cura. Ualētes ad pruritū ꝛ scabiē: ꝛ ad egritudines de m̄a adusta. ¶ ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ: kebuloꝝ nigroꝝ idoꝝ. an̄. ʒ. v. aloes sucotrini. ʒ. vij. scamōee ʒ. v. pulueriçenᷓ oia nō multū subtiliter. Et ꝯfice cū aqua fumiterre irrorando ea ꝛ dimittanᷓ donec exiccenᷓ: ꝛ ibi banᷓ vice altera: ꝛ dimittanᷓ donec exiccenᷓ: ꝛ fiat tribus vicibus sic: ꝛ in oi vice fiat sicut sorbitio: deinde dimittantur donec ispissenᷓ: ꝛ cōpactū fiat: ꝛ fiant inde pillule.
¶ Hic itelligēdū ē: ꝛ i oib⁹ alijs locis i qb⁹ scribūᷓ mirabolāi ꝙ solū cortices amotꝫ ossib⁹ accipi ōbēt mirabolanoꝝ.
¶ Modus faciēdi suprascriptaꝝ pillaꝝ fere vi obscur⁹: sꝫ h mō fieri ōbēt. terāᷓ pscripta i eis: ōinde irrorēᷓ aq̄ fumiterre: itātū ꝙ oēs ptes ipaꝝ penetret: deide i sole ad exiccādū ponanᷓ: ꝛ an̄ pfectā exiccationē: sꝫ post aliq̄lē succionē iterū aq̄ fumiterre irrorēᷓ ꝛ soli exponanᷓ: ꝛ h ter fiat. vltio in sole exponāᷓ: ꝛ tātū pmittāᷓ donec pillaꝝ formā accipe possint: deiñ remoueāᷓ ꝛ ꝯfueᷓ. ¶ Descri. 30.

Pillule de meçereon Mesue: q̄ sūt mirabiles ad hydropisim: educūt aquā citrinā: ꝛ sūt experte. ¶ ℞. folioꝝ meçereon ꝑparatoꝝ. ʒ. v. mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. iiij. kebulorū. ʒ. iij. misce ꝛ pulueriçenᷓ oia nō mltū subtiliter. Et cōfice cū aq̄ endi. in qua dissoluti sint tamarindi: ꝛ tereniabin. i. māna. ana. ʒ. i. ꝛ fiat massa.
¶ Meçereon ꝑparaᷓ h mō. Infundaᷓ in fortissimo aceto ꝛ p oiē dimittaᷓ: ꝛ exiccari pmittaᷓ: deide ꝯteraᷓ: ꝛ administreᷓ. Hoc. n. mō ꝑparaᷓ vt serositas ꝛ iflāmatio q̄ in eo est amoueaᷓ. paꝝ. n. sustinet de decoctiōe: ꝛ laboriosa ꝯtritio vtutē eius destruit ꝛ resoluit. ¶ Descriptio. 31.

Pillule de hiera simplici Gal. 7° terap. cap. 12. Que sūt sublimes: ꝛ laudes eaꝝ sᵗ dcē sup⁹ i ca° ꝺ hiera. ¶ ℞. spēꝝ hiere simpliciꝫ. Gal. ʒ. i. Et ꝯficianᷓ cū melle rosato: ꝛ fiat massa. Nec aliud est addendū nec diminuendū: ꝛ h modo Gal. describit loco allegato supra.
¶ Necessitas cōpōnis pillaꝝ fuit: q̄ꝛ medici volētes dare subaꝫ medicie in forma in q̄ diu moreᷓ i stōcho oportuit eas aptare in forma pillaꝝ: cū solidū magis in stōcho stet q̄ꝫ queq̄ꝫ alia forma. ¶ Descriptio. 32.

Pillule de hiera cōposita siue de hiera cuꝫ agarico magr̄ales: q̄ sᵗ maximi iuuamēti solone educentes vtrāq̄ꝫ cholerā: ꝛ flegma: ꝛ humores viscosos ꝛ putridos: ꝛ eaꝝ ꝑprietates est mūdificans cerebrū ꝛ mēbra sensuū. ¶ ℞. spēruꝫ hiere simplicis Galeni: agarici trociscati. an̄. ℥. 5. aloes boni subtiliter pulueriçati: seu ꝯtriti. ℥. i. misce cum melle rosa. ꝛ fiant pillule seu massa.
¶ Hoc meo libello nōn^m ē: ꝙ aliqbus in descriptionib⁹ ꝛ cōpōnib⁹ reperiᷓ: teranᷓ: ꝛ in aliqb⁹ ꝯterāᷓ. Illa dc̄a ē iter tero ꝛ cōtero. Terere. n. idē est qȯ rē aliquā diuidē p ptes grossas. Conterere vo idē est qȯ rem diuidere p ptes subtilissimas. Ideo qn̄ itēdo spēs subtilissime teri debere scribo ꝯteranᷓ. Qn̄ vo volo ꝙ grosso modo pulueriçentur dic ꝛ scribo teranᷓ: q̄re ꝛ in suprascriptis ꝛ ifrascriptis cōpōnibus ad h bn̄ aduertaᷓ. ¶ Descriptio. 33.

Pillule fetide Mesue maiores: que expellūt humores grossos: ꝛ cōferūt ad dolorē iuncturarū: ꝛ podagre: ꝛ ad oēm dolorē ex humore crude: ꝛ ad dolorē stōchi ꝛ colicā: ꝛ ad albaras: morphea: ꝛ lepram. ¶ ℞. serapini armoniaci: oppopōaci: bdellij: collogntide barmel i. semis cicute: aloes epithimi. an̄. ʒ. v. alsebrā. i. esule: colligenda est i mēse octobris: hermodactyloꝝ. an̄. ʒ. ij. scamonee. s. ꝑparate. ʒ. iij. cinamomi: spice: croci: castorei. an̄. ʒ. i. turbith. ℥. 5. çinçibe. ʒ. i. 5. euforbij. ℈. ij. teranᷓ oia: ꝛ gumme dissoluanᷓ in aq̄ porri: ꝛ fiant pillule. s. massa. Mesue dic. 3. iiij.
¶ Nō de mēte auctoris pādetaꝝ ꝙ barmel scriptuꝫ cū h. idē sigñat qȯ semē cicute: qn̄ vo scribiᷓ cū a. idē ē qȯ semē ruthe. Ex h igiᷓ itelligas ꝙ diuersus modus scribēdi diuersificat nomē vocabuli: q̄re sp respiciēde sūt lr̄e ꝛ syllabe vocabulū cōponētes in medicia scriptū: eo ꝙ variatur s̄m varietatē cōpōnis lr̄aꝝ: q̄re bn̄ nota. ¶ Descri. 34.

Pillule fetide miores Mesᷓ: ꝛ sūt eiusdē vtutis cuꝫ maiorib⁹. ¶ ℞. serapini armōiaci: oppoponaci: bdellij: myrre. an̄. ʒ. v. turbith. ʒ. x. collogn. ʒ. vi. dissoluanᷓ gūme in aq̄ porri. ꝛ cetera teranᷓ: ꝛ cū ea ꝯficianᷓ.
¶ Unuꝫ gn̄ale hic nota: ꝛ. icidenter. ꝙ illȯ qȯ de nā sua est aromaticū quāto est aromatici⁹ tāto melius: ꝛ qȯ est fetidū quāto fetidius tāto melius excepto aloe. Silr̄ ēt oē qȯ dꝫ habere aliquē saporē quāto in suo sapore est itēsius tāto melius: excepto oleo. nam cū sit de nā reꝝ amaritudinē habentiū quanto minus amarū tanto laudabilius rc.
¶ Gūme dissoluunᷓ in aq̄ porri vel in aceto vel in aliquo alio liquore hoc mō. ifundunᷓ in aq̄ vel aceto p noctem: ꝛ dꝫ acetū vel aq̄ esse in tanta copia ꝙ eas tegat: in mane si gūme totā biberūt aquā vel acetū ꝛ dure sint adiungatur ipsoꝝ alterū: ꝛ postea accipias eas ꝛ fricabis manibus sup setaciuꝫ: qua fricatiōe bona transibit suba: palee vo ꝛ immūditie remanebunt: ꝛ tūc vtere. ¶ Descriptio. 35.

Pillule de sarcocolla Mesue in caplo de sarcocolla ꝛ in antidotario: solone educētes flegma: ꝛ cōferūt ad egritudines flegmaticas. ¶ ℞. sarcocolle preparate. ʒ. iij. turbith. ℥. 5. iterioris collogntide: çinçiberis. ana. ʒ. i. 5. salis gemme. ʒ. i. dissolue sarcocollā in aqua rosata: cetera teranᷓ: ꝛ cum ea fiat massa. Mesue dic. 3. iiij.
¶ Sarcocolla hoc mō ꝑparaᷓ: infundatur in lacte asine p dies q̄nq̄ꝫ: semp ꝛ omni die lac inouādo: ꝛ ꝑmū abijciēdo: demū dissoluaᷓ in aqua rosata: vt in superioribus pillulis tibi monstraui. ¶ Descriptio. 36.

Pillule ꝺ bdellio maiores Mesᷓ: expte ad fluxū hemorroidaꝝ ꝛ vlcerū in eis: ꝛ ad fluxū menstruoꝝ. ¶ ℞. bdellij. ℥. i. 5. ameos: kebuloꝝ idoꝝ: belliricoꝝ: emblicoꝝ: veneriaꝝ adustaꝝ. i. radicꝭ acori charabe. an̄. ʒ. ij. 5. Infūdaᷓ bdelliū in succo porri: cetera teranᷓ: ꝛ cū eo fiat massa. Et denᷓ pillule in modum ciceris rc.
¶ De porro nota qȯdā est porrū capitatū. i. trāsplantatū ꝛ esui illȯ cōpetit. Aliȯ ē sectile. i. nō trāsplātatū: ꝛ illȯ vsui medicie cōpetit. igiᷓ de isto fit succ⁹ de q̄ iste pille reformanᷓ: ꝛ ex his ēt fit aq̄ vel p sublimationē vel p decoctionē. ꝛ iste vltim⁹ modus magis mihi placet ꝺ q̄ reformanᷓ ꝛ dissoluunᷓ gūme itrantes in pillulis fetidis: quare nota.
¶ Diuersitas magna repiᷓ in receptis haꝝ pillulaꝝ Mesᷓ fere oēs dicūt venaꝝ adustaꝝ. Et hāc lr̄aꝫ reprobat Matthe⁹ sylua. in synonymis poniᷓ sub cap. 690. dicēs qȯ ē error scriptoris: ꝛ ꝙ dꝫ dicē auellanaꝝ adustaꝝ. Sed salua sp pace in errore est. Sed dꝫ dicē veneriaꝝ adustaꝝ: vt in q̄daꝫ antiquissimo Mesue scriptum repperi. Et ꝙ sic dicere debeat patet: eo q̄ꝛ venerie. i. acorus. s. radix: que radix supra aliquē portata illū ꝯseruat a fluxu sanguinis: vt ipse ponit. cap. 281. q̄re seipsum corrigat.
¶ Radix acori hoc mō aduriᷓ: post ipsius exiccationeꝫ p grossa satis frusta incidaᷓ: deide sup laminā ferreā ignitā icessanter reuoluaᷓ: donec ꝛ q̄usq̄ꝫ color ei⁹ ꝺ toto muteᷓ: ꝛ tunc remoueaᷓ: q̄ꝛ adusta est. ¶ Descriptio. 37.

Pillule lucis Mesue maiores: que addunt in visu ꝛ corroborant eū: ꝛ abstergunt instr̄a sensuuꝫ: ꝛ expellunt supfluitates: ꝛ custodiunt sanitateꝫ corporis.

¶ ℞. rosaꝝ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0178-6

℞.rosaꝝ violaꝝ absinthy:colloquintide: turbith:cu-
bebe:calami aromatici: nucis musca.spice:epithimi:car-
pobalsami:xylobalsami.i.ligni balsami: sileris montani:
seminis rutbe:sgnāti:assari:masticis:gariofiloꝝ: cinamo-
mi:anisi:feniculi.s.seis:apy.s.se.cassie lignee:croci:macis.
añ.ʒ.ij.mirabolanoꝝ citrinoꝝ:kebuloꝝ indoꝝ: bellirico-
rū:emblicorū:raued seni.i.reubarbari.ana.℥.ß.agarici:se-
ne.añ.ʒ.v.eufragie.ʒ.vi.aloes succotrini ad pōdus oium.
Terant̄ oia ꝯficiant̄ cū succo feniculi:ꝛ fiat massa.

¶ De collogntida pauci sūt q in receptis ponāt collogntidā:fundātes se sup dcm̄ Mesue in descriptiōe trociscoꝝ alādal q dicit. Trocisci alādal q ponunt̄ in hiera Hermetis ꝛ in alys ꝯfectiōib⁹ loco collogntide:ac ēt pp suā venenositatē dicūt nō eē ausi in receptis ponere. Aly vo ponūt collogntidā ꝛ nō trociscos alādal:dicētes ꝙ magis solutiua est:ꝛ ꝙ a doctorib⁹ ponit̄ in cōpōnib⁹ tāq̄ calcar:vt ēt faciūt diagridiū:ꝛ sic his rōnib⁹ vary varias cōpōnes faciūt. Ego vo soleo hoc fieri facere:si in receptis auctoꝝ repio ꝯsidero si in eis ipsi⁹ malitiā frāgētia sit posita vl̄ nō: si sic audacter illā apponi facio:vt in ista recepta.si nō:loco ipsi⁹ pono trociscos alādal. Et hoc ē qd̄ dicit bon⁹ Mesue.ꝛ ppter hoc in hiera Hermetis posuit:in qua multe ꝛ multe sunt medicine venenose:ꝛ pauce eaꝝ venenositatē corrigentes:ꝛ tu hoc ꝯsidera. ¶ Descriptio. 38.

Pillule de hermodactylis maiores Mesue experte ad dolorē iuncturarū:ꝛ podagre frigide. ¶ ℞.hermodactyloꝝ aloes mirab.citrinorū:turbith:collogntide:bdelly:serapini.añ.ʒ.vi.castorei:sarcocole:euforby:opoponaci: harmel.i.se.cicute:se.apy.añ.ʒ.iij.croci.ʒ.i.ß.Cōterant̄ oia:ꝛ cū succo cauliū fiat massa ꝛc̄.

¶ Collogntida añq̄ in cōposito ponat̄ dꝫ vltimate cōteri vt iubet Mesue in cap.de rectificatiōe medicinarū p triturationē. Cū dicit opꝫ ꝙ collogntida vltime puluerizet̄: nec sit ꝯtentus aliquis in trituratione eius.

¶ De ꝯtritiōe iteꝝ nō.ꝙ 2ᵉ est:q̄dā.n.est mlta q̄dā pauca. Multa ꝯtritio fit duab⁹ de causis.pͦ vt p illā ꝯtritionē remoueat̄ malitia medicīe quā faceret si grossa eēt:ꝛ ob h̄ bn̄ ꝯterit̄ pulpa collogntide. 2ᵃ est:qꝛ mēbrū qd̄ curare volum⁹ est situatū in remotis ptib⁹:ꝛ iō bn̄ ꝯterēde sūt medicīe renū ꝛ epatis. Grossa vo cōtritio fit duab⁹ de causis. vna ē vt vltimata ꝯtritiōe v̄tus medicīe ꝛ opatio ei⁹ ppa corrūpat̄ vt scamonea si in vltimo ꝯterat̄ depdit v̄tutem solutiuā. 2ᵃ est vt multo tēpore remaneat in stomacho:ꝛ iuuet digōnē:vel magis attrahat:ꝛ sic medicīe stōtiche ꝛ solutiue grosso mō ꝯterunt̄. ¶ Descriptio. 39.

Pillule de reubarbaro Mesue:cōferētes ad febres antiq̄s ex diuersis gn̄atas hūorib⁹ viscosis ꝛ putridis mltaꝝ putredinū:ꝛ ad doloreꝫ epatis:ꝛ pn̄ᵐ hydropisis. ¶ ℞.raued seni.i.reuba.ʒ.iij.succi ligritie:succi absinthy:masticis.añ.ʒ.i.mirabolanoꝝ citrinoruꝫ.ʒ.iij.ß.semis apy:seis feniculi.añ.ʒ.ß.trociscoꝝ diarodon.ʒ.iij.ß.specierū hiere pigre.i.hiere simplicis.ʒ.x. Terant̄ terenda:ꝛ ꝯficiant̄ in magdaleone cū aqua feniculi.

¶ Pro reformatione pillurarū. Nota ꝙ nisi pillule reformen̄t cū aliq̄ re viscosa nō possunt simul teneri vt faciūt iste pillule:ꝛ pillule cochie q̄ reformant̄ cū vino albo. Jō si iste reformarent̄ cuꝫ syrupo acetoso vel cum oxymelle simplici nō esset incōueniēs ꝛ pillule cochie cum melle rosato. Igitur vt dico de istis:ꝛ de alys etiam intelligas que cū aq̄ vel vino reformant̄ ꝛc̄. ¶ Descriptio. 40.

Pillule de hermodactyl̄ minores Mesue: experte ad dolorē iūcturarū:ꝛ podagre calc. ¶ ℞.hermodactyloꝝ.ʒ.v.scamonee.ʒ.ij.ß.s.preparate: mirab.citri.ʒ.iij.rosaꝝ.ʒ.ij.aloes.ʒ.x. Cōfice cum catartico.i.cum elio rosato:terēdo prius terēda. ¶ Catarticū.i.purgatiuū vt doctores exponūt:igit̄ catarticū rosarū idē est qd̄ purgatiuū factū cū succo rosarū. Et sic eliuꝫ de succo rosaruꝫ ꝛ eliuꝫ rosatū dici pōt catarticū rosatū. Ueruꝫ ego magis laudo reformari debere cū elio rosa.qꝛ illud magis benignū est:ꝛ minori venenositate pticipat. ¶ Descri. 41.

Pillule inde Mesue:quaꝝ iuuamētū est vltimū ad egritudīes melicas:ꝛ ad cancrū:ꝛ lepram: ꝛ morphea nigrā difficileꝫ:ꝛ sunt bone melīe:ꝛ timori: ꝛ ad dolorē splenis:ꝛ ictericiā splenalē:ꝛ ad q̄rtanā. ¶ ℞.mirabolanoꝝ nigroꝝ.i.idoruꝫ ellebori nigri:polypody.añ.ʒ.v.epithimi sticados.ana.ʒ.vi.lapidis laçuli loti. Modus lauādi supra dīsus est:collogntide salis indi.añ.℥.ß.succi eupatori:spice.ana.ʒ.ij.gariofiloꝝ.ʒ.i.specierū hiere pigre i.simplicis.℥.i.ß.terant̄:ꝛ fiat massa cum succo apy.

¶ Nō ꝙ pille oēs ꝯfuant̄ cū bona eaꝝ v̄tute ꝛ opōne vsq3 ad sex mēses. Et d̄bēt teneri i magdaleōib⁹ ꝛ nō in puluē: qꝛ nō ꝯfuant̄ imo nullā vl̄ remissaꝫ faciūt opōnē. Et nō d̄bēt ꝯfuari in loco excessiue calo:nec ppe ignē:nec ad solē:qꝛ i excessiuā duritiē ꝛ lapideitatē ꝯuerterent̄:ꝛ tūc nullo mō d̄ebēt apothecary eas exhibē:eo qꝛ si darēt torquerēt corp⁹:ꝛ nullā penit⁹ opōnē facerent. ¶ Descri. 42.

Pillule sine qb⁹ eē nolo Nico.talr̄ dicte pp summā efficaciā:miralr̄ a cholera flegmate ꝛ melīa purgāt:ꝛ valēt ppe ad cataractas:ꝛ obscuritates oculoꝝ: visū custodiētes:ꝛ auriū dolorē sanāt:ꝛ iliosis mirablr̄ cōferūt. ¶ ℞.aloes electi abluti.s.cū aq̄ cōi.ʒ.xiiij.mirabolanoꝝ citri:keblo.belliricoꝝ:embli coꝝ idorū:reubarbari:rosarū:masticis:absinthy:violarū:sene.s.folliculi:agarici:cuscute.añ.ʒ.i.terant̄ hec oia:deīde accipe scamōee.s.pparate subtilr̄ puluerizate.ʒ.vi.ß.liget̄ i pecia dicta scamonea:deīde ifundat̄ in succo feniculi q̄titate q̄ pille possint reformari:deīde expͥmat̄ dicta scamonea:manib⁹ pͥus tn̄ inūctis oleo violato vel cōi. Et tātū dcā scamōea expͥmat̄ ꝛ manib⁹ ptractet̄ ꝙ in lactis similitudineꝫ a pāno exeat tota ei⁹ humiditas:ꝛ de illa expͥssiōe pillule formen̄t:abyciēdo qd̄ intra peciā de scamonea remanebit. Succū feniculi cū expressione fcā de scamonea accipiendo:ꝛ pillulas formādo. ¶ Aloes qn̄ simplr̄ ponit̄ p sucotrino ꝛ de sucotrino intelligit̄:vt ponit Matth.syl.ca.proprio ꝛc̄.

¶ Pillule a pila dn̄r:qꝛ sic̄ pila est rotūda:ita pillule debēt esse rotunde. ¶ Pillule q̄re dant̄ in forma rotunda. Est qꝛ figura spherica nō tāgit planū nisi in puncto. Sꝫ ꝯcauū ipm̄ tangit vndiq3:qn̄ g̊ pillula ponit̄ in stōcho qd̄ est ꝯcauū ipsa:eq̄lr̄ tāgit̄ a q̄lib3 pte stōchi:ꝛ iō vndiq3 ꝛ in oi sui pte ad actū reducit̄ pp calorē stōchi:ꝛ iō ipsa in q̄lꝫ sui pte reducta ad actuꝫ attrahit vndiq3 eq̄liter a mēbris oibus iō dat̄ ꝛ dari dꝫ in forma rotunda. ¶ Descriptio. 43.

Pillule cochie Nicolai pbate ad emigraneū dolorē: ꝛ ad dolorē stōchi:ꝛ iliorū. ¶ ℞.aloes scamonee.s.pparate absinthy pulpe collogntide.añ.masticis dimidiū vni⁹ p̄dictorū:cōficiant̄ cū succo absinthi vel feniculi vl̄ solatri. ¶ Quare.n.he pillule dicunt̄ cochie. Cochie.i.capitales a cochos qd̄ est caput. ¶ Pille q̄re dant̄ in ipari numero:ē. Pythagoras.n.posuit in ipari numero v̄tutē multā:ꝛ dixit numeꝝ iparē masculū.igit̄ pfectiorē. Et ob hoc vulgares sequētes eū credūt ꝙ dādo eas in numero ipari sit maior pfectio:ꝛ multi errāt. Numer⁹ enim nō est pͥncipiū actiōis ꝛ passionis:vt 5ᵒ metaph.cōmē.2ᵒ. Et iō facta dosi ꝯueniēti medicine pōt formari numerus pillularum par ꝛ impar ꝛc̄. ¶ Descriptio. 44.

Pillule cochie Almāsoris.i.capitales.cochos.n.grece idē ē qd̄ caput latie.caput.n.mirabilr̄ mūdificāt:ꝛ maxīe ab hūorib⁹ grossis ꝛ fridis:ꝯferūt cephalee:ꝛ emigranee. ¶ ℞.speꝝ hiere simplici.ʒ.x.collogn.ʒ.iij.ꝛ.℈.i.scamōee pparate.ʒ.ij.ß.turbith:sticados.añ.ʒ.v. terant̄ hec:ꝛ ꝯficiant̄ cū vino albo. ¶ Pille fuerūt inuente.pͦ pp earū minorē displicētiā in gustu:cū vlr̄ cōponant̄

ex rebus amaris. 2° vt magis a remotis attrabāt: quanto enī medicina longiori tēpore stat in stomacho: tanto magis a longinquioribus attrabit. ¶ Descriptio. 45.

Pillule arabice Nicolai: ꝯ oēm dolorē capitis purgantes mirabilr oēs bumores: ḡnantes letitiā: ꝛ mētē acuētes: visuꝫ: auditū: ꝛ memoriā restaurātes. scotomiā: vertiginē: oculos: dentes: gigiuas: stōchū: splenē purgāt oib⁹ bis cōferētes. ¶ ℞. aloes electi. ℥. iiij. brionie .i. radicis cucurbite saluatice: gnqꝫ genez mirabolanorūꝫ masticis: diagridij: assari: rosaꝝ. añ. ʒ. i. croci. ʒ. i. castorei. ʒ. ij. Terant̄ oia: ꝛ ꝯficiant̄ cū succo feniculi vel absintbij. ¶ Si in pillulaꝝ descriptione repit̄ scriptum scamonea suppleat̄ .i. ꝑparata. Nec vllo mō nō preparata ponat̄: q2 lōga mora nō pōt preparari: vt in electuarijs supra declaraui: eo q2 earum virtus nō transit sex mēses. Sed semꝑ diagridium est ponendum. ¶ Descriptio. 46.

Pillule assaieret Aui. in p° fen tertij. in cap. de canonib⁹ vlibus curationis capitis: ꝛ exponit̄ a Gentili in būc modū: q̄ facilr sine molestia caput purgāt ꝛ mundificāt. ℞. pulueris biere .i. speꝝ biere simplicis. ʒ. ij. mirabolanoꝝ citri: masticis. añ. ʒ. i. aloes boni. ℥. ʒ. Terāt̄: ꝛ cū vino optio fiāt pillule seu massa. ¶ De mirabolanis nota ꝙ aliqñ repit̄ scriptū in receptis mirabolanoꝝ absolute: ꝛ tūc de oib⁹ mirabolanis est itelligēdū .s. de gnqꝫ generib⁹ mirabolanoꝝ. Si vo scriptū reperiat̄ mirabolani absolute: de citrinis est intelligēdū tanq̄ꝫ de melioribus ꝛ perfectioribus. ¶ Descriptio. 47.

Pillule stōtiche Mes̄ descriptiōe sua: q̄ ingt dari ꝛ accipi pñt oi tpe: ꝛ sᵗ ille q̄ sᵗ in vsu: q̄ caput ꝛ stōchū miro mō mūdificāt. ℞. turbitb. ʒ. x. masticis. ℥. ʒ. rosaꝝ. ʒ. iij. aloes optimi. ʒ. xvij. qđ ē ad pōdus oiuꝫ. Terātur ꝛ ꝯficiāt̄ cū succo absintbij: ꝛ reliqua. ¶ Tres alias descriptōes pillulaꝝ stōticbaꝝ pōit Mes̄: q̄s vide si placet. ¶ Hic nota. ꝙ si ꝣinꝣiber cū turbitb poneret̄ fortificaret opatioē eius. Nā turbitb sui vtute: ꝛ de se flegma subtile trabit: sed si cū eo ꝣinꝣiber admiscet̄ fortificādo ipꝫ facit ꝙ attrabit ēt flegma grossum. ¶ Descriptio. 48.

Pillule iperiales magr̄ales: ꝛ sunt ille q̄ sūt in vsu: ꝛ bone ad digōnē: ꝛ vtutē digestiuā ꝯfortādā: mūdificantes stōchū ab oib⁹ putridis ꝛ prauis bumorib⁹: ꝛ dnr̄ iperiales: vel ꝗa fuerūt a q̄daꝫ iperatore inuēte: vel ꝗa sūt multū in vsu apō reges ꝛ ꝑncipes. ¶ ℞. nucis mus. spice croci ligni aloes cardamomi .s. maioris ꝛ mioris: gariofiloꝝ: amomi: cinamomi: ꝣinꝣiberis: galange: ꝣedoarie: cubebarū: macis: anisi: masticis: feniculi .s. seis carpobalsami: gnqꝫ genez mirabolanoꝝ: turbitb electi: māne: agarici: sene .s. folliculi. añ. ʒ. ʒ. reubarbari ad pondus oium .s. ʒ. xij. ʒ. aloes ad pōdus oium .s. ʒ. xxvij. Terant̄ oia ꝛ aloes de ꝑ se deide cōficiant̄ cū optio vino albo: ꝛ inunctis manibus cum oleo laurino reformenť: ꝛ reseruentur.

¶ Sene cum simplr scriptū reperit̄ in cōpositis solutiuis vel lenitiuis: de folliculis semꝑ est itelligendū: cum magis solutiui ꝛ meliores sint. ¶ Descriptio. 49.

Pillule cōes Aui. p° fen q̄rti. tractatu 4°. cap. 5°: ꝛ sūt de illis ex ꝗbus fit ꝑseruatio ꝛ euasio a pestilētia: ꝛ ꝯsimilē descriptionē posuit Ras in 4° Almāsoris in cap. de pestilentia ꝛ eius cautela. ¶ ℞. aloes electi. ʒ. ij. myrre croci. añ. ʒ. i. Terant̄: ꝛ cū vino optimo fiāt pillule.

¶ Pillule oēs prescripte ꝛ infra scribēde exbibēde nō sūt imediate post ipsaꝝ cōpositionē: sed saltim standū est per q̄ndecim dies: vt possint simul cōmisceri. Et tūc agēt operationē suaꝫ rōne cōpositionis. Secus aūt faciunt si ante dictum tēpus exbibeant̄. vtrum aūt in illo tpe fermententur: ꝛ nunq̄d dici possit vera fermētatio. Satis in q̄stiuncula mea de narcoticis per longū processuꝫ declaraui: qui videre vult ad illā recurrat. ¶ Descriptio. 50.

Pillule de agarico Mesue: mūdificātes pectus ab bumoribus grossis ꝛ putridis: ꝛ conferētes asmati: ꝛ tussi antiq̄. ¶ ℞. agarici electi masticis. añ. ʒ. iij. radicis lilij celestis .i. ireos: prassij. ana. ʒ. i. turbitb. ʒ. v. specieruꝫ bierepigre .i. simplicis. ʒ. iiij. colloquintide sarcocolle. añ. ʒ. ij. myrre. ℥. i. terant̄ omnia: ꝛ cōficiant̄ cū vino cocto .i. cū sapa vel rob vel tila: qđ idem significat.

¶ In istis pillulis soleo apponi loco agarici facere agaricū trociscatū: eo q2 in eis sūt multe medicine venenose: ꝛ fere nulle sūt medicine earū venenositatē refrangētes: iō refracte eē debēt medicie apponēde: vt sunt trocisci alādal: ꝛ agaricus trociscatus: ꝛ tu nota. ¶ Descriptio. 51.

Pillule bicbicbie Mes̄ in sua de appropriatis cap. de cura tussis sicce: que sunt fiende sicut lupini: ꝛ tenēde sub ligua: cōferētes raucedini vocis: ꝛ aspirati: ꝛ tussi cal'e ꝛ sicce. ¶ ℞. succi ligri. ꝣucch. al. añ. ʒ. ij. amidi dragagāti: amigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ. añ. ʒ. iij. ʒ. terant̄ oia ꝛ cum mucilagine seis cydonioꝝ fiat massa.

¶ Species oiuꝫ pillulaꝝ grosso mō sunt ꝯterende: ꝛ ꝑ rarā staminiā trāsiri debēt: ꝛ sic melior est sua opatio: ꝛ a lōgingoribus ptib⁹ attrabūt: rō supra est assignata in electuarijs solutiuis. ¶ Et ex bis finis fit 3ᵉ distinctiōi: q̄ fuit de medicis solutiuis. Cū igit̄ nō minori iactura Joānes Frācisce mi pillule ab apotbecarijs exbibeant̄ q̄ꝫ cōfectiōes: Si tpe d̄bito nō exbibent̄: iō modū exbibitiōis inscribā: ne sua iperitia ac temeritate viri ad aliq̄s graues egritudines icurrāt. ¶ Pillule q̄ dant̄ q̄tū nūc nr̄o ꝑposito spectat: aut dant̄ ad euādū aliq̄lē māꝫ in stōcho exn̄tē: ꝛ tūc dari debēt añ cenā imediate. Aut ad euandū aliquā bumiditatē cerebri: ꝛ tūc post cenā per duas boras saltē exbibēde sūt: ꝛ boc itelligat̄ de pillulis nō scamoneatis ꝛ leuib⁹: vt masticie elepbāgie de biera .s. ꝛc. Aut dant̄ ad purgādū bumorē loco medicine: ꝛ tūc dari debēt facta digōne cibi in stomacho: ꝛ post eas tardandus est cibus saltem per boras sex: ꝛ boc modo doctores exbiberi iubent.

¶ Incipit quarta distinctio. Que est de trociscis: ꝛ cōtinet 31. descriptiones. ¶ Quarum prima est.

TRocisci diarodon Mesue: q̄ꝝ iuuamētū est magnū ad febres antiq̄s ꝛ febres ꝑmixtionū: ꝛ febres flegmaticas: ꝛ febres in ꝗb⁹ corrūpit̄ forma. ¶ ℞. folioꝝ rosaꝝ rubeaꝝ aureos. vi .i. ʒ. ix. spice aureos. ij .i. ʒ. iij. ligritie aureos. iij .i. ʒ. iiij. ʒ. ligni aloes aureos. ij .i. ʒ. iij. spodij de cana aureū. i .i. ʒ. i. ʒ. croci aureū. ʒ. i. ℈. ij. ꝛ gra. v. masticis. ʒ. ij. ꝯterant̄ oia: ꝛ ꝯficiant̄ cū vino albo optio in foꝛa pillulaꝝ: sꝫ i medio deꝑmāt̄. ¶ Quid sit trocisc⁹ nō. Est trocisc⁹ cōpō q̄dā ex diuersis puluerib⁹ ꝛ spēb⁹ mediāte aliq̄ liquore aggregatis: ꝛ dī trocisc⁹ a trocos qđ est rota: q2 trociscus est similis rote currus. ¶ Descriptio. 2.

Trocisci de rosis miores Mesue solitiui: q̄ stōchū ꝛ epar ꝯfortāt: ꝛ ꝯferūt febri ꝗatice euando ꝛ abstergēdo būorositatē stōchi. ¶ ℞. foliorū rosaꝝ. ʒ. x. liquiritie. ʒ. v. Spice. ʒ. ij. ʒ. scamonee ꝑparate. ʒ. iij. ꝯterātur bec: ꝛ ꝯficiciant̄ cū vino albo optimo. ¶ Quare auteꝫ trocisci fiant: est vt medicie possint melius cōseruari: acquirunt etiā ista ꝑmixtione aliquā virtutem cōfortandi quā prius per naturam non babebant. ¶ Descriptio. 3.

Trocisci de rosis maiores Mesue plurimoꝝ iuuamentoꝝ: quoꝝ maius est ad dolorē stomacbi: ꝛ malitiā digestionis: ꝛ eis ꝑprie ꝗbus corrumpit̄ forma ꝛ ꝑncipia bydrodisis: ꝛ ad febres antiquas. ¶ Recipe folioꝝ rosaꝝ. ℥. ʒ. ligni aloes. ʒ. ij. masticis. ʒ. ʒ. absintbij: spice: cinnamomi: cassie lignee: florum squinanti. ana. ʒ. i. conterant̄: ꝛ fiant trocisci cū vino albo optimo. ¶ De floribus sq̄nanti nota. Nō enim ad nos portant̄: sed ipsorum loco ponimus rami partē. ¶ Descriptio. 4.

¶ Trocisci

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0180-6

Trocisci de eupatorio ⁊ rosis Mesue: expertoꝝ iuuamentoꝝ ad febres antiq̄s ⁊ cōpositas: ⁊ ad dolorē epatis: ⁊ opplōnē: ⁊ icteritiā. ¶ ℞. folioꝝ rosarū. ℥. i. spice. ʒ. iij. raued seni. i. reubarbari. ℥. ß. spodij. ʒ. i. ß. ligritie. ʒ. iij. ß. succi eupatorij. ʒ. x. tereniabin: ⁊ accipit̄ ei⁹ loco manna dissolute in succo prescripto. ʒ. ij. ⁊ fiāt trocisci. Conterendo prius oia. ¶ Ligritia si simplr scripta repit̄ de radice sicca semꝑ intelligit̄: de q̄ due tm̄ ꝑtes vsui medicine conueniunt. s. radix ⁊ succus. ¶ Descriptio. 5.

Trocisci de reubarbaro Mesue ꝯferētes ad dolorē epatis: ⁊ oppilōnē ipsius: ⁊ ad apata eius ⁊ antiquas egritudines in ipso: ⁊ hydropisim: ⁊ corruptionē forme: ⁊ icteritiā. ¶ ℞. raued bōi. i. reubarbari. ʒ. x. succi eupatorij. ℥. ß. rosaꝝ. ʒ. iij. spice anisi. s. semis: rubee tinctoꝝ: seminis apij: absinthij: assari. ana. ʒ. i. amigdalaꝝ amaraꝝ ℥. ß. ꝯterant̄: ⁊ fiant trocisci de aureo vno pro singulo.

¶ Nota ꝙ isti trocisci q2 nō possunt reformari cum suprascriptis humiditatibus in ipsis ingrediētibus: ideo addatur de succo eupatorij intantum ꝙ reformari possint: ⁊ quemadmodum dixi de istis: ita de ceteris intelligatur sequentibus. ¶ Descriptio. 6.

Trocisci de camphora Mesue: valentes ad febres multe inflāmationis: ⁊ sitim vehementē: ⁊ incensionē cholere rubee: ebullitionē sanguinis: ⁊ supercalefactionē stōchi: ⁊ epatis: ⁊ icteritiam: ⁊ ꝯferūt ethicis ⁊ ptisicis. ¶ ℞. folioꝝ rosaꝝ. ℥. ß. spodij de cana. ʒ. ij. sandaloꝝ citrinoꝝ. ʒ. ij. ß. croci. ʒ. i. seminis citrulli: semis cucumeria: seminis melonis: seminis cucurbite: dragaganti: gummi. s. arabici: spice. an̄. ʒ. i. ligni aloes: cardamomi. s. maioris ⁊ minoris: amidi: camphore. ana. ℈. ij. çuccbari albi: tereniabin: loco eius accipit̄ manna. ana. ʒ. iij. conterantur: ⁊ conficiant̄ cū mucilagine psilij facti in aqua rosata.

¶ Ad faciendū mucilaginē psilij accipiendū est. ℥. i. seminis: ⁊. ℥. iiij. aque: ⁊ nō solū de hoc semine itelligas: sed de omni re de qua mucilaginē facere itendis. Nota ⁊ insuꝑ ꝙ sunt quidā ignari apothecarij qui frangūt dictū semen ad faciendū mucilaginē: ⁊ male: eo q2 interior ⁊ medullaris pars est calida: superior v̄o est frigidissima. hoc in loco querimus infrigidationē: ⁊ haberemus intensissimā calefactionem: ⁊ non solum confrangendum non est: sed nec diu in aqua debet dimitti propter causam supra allegatā de confractione. ¶ Descriptio. 7.

Trocisci de spodio Mesue q̄ sunt vltimi ad febres acutas: ⁊ iflāmationē stōchi: ⁊ epatis: ⁊ ad sitim vehemētē. ¶ ℞. spodij. ℥. ß. rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ. vij. seminis portulace: succi liquiritie. an̄. ʒ. ij. q̄tuor seminū cōmunū frigidoꝝ maiorū: gūmi arabici: dragaganti: croci. an̄. ʒ. i. ß. cōterant̄ oia ⁊ fac trociscos: cum mucilagine psilij.

¶ Quatuor semina cōia frigida maiora sūt ista. semē melonū: cucumeris: cucurbite: ⁊ citrulli: q̄re si q̄tuor semina cōia maiora scripta reperiant̄ suprascripta ponantur.

¶ Confice cum mucilagine psilij: vel cydoniorum: vel alterius cuiusuis: ⁊ est intelligendum ꝙ fieri debet in aqua communi: ⁊ hoc intelligas in omnibus in quibus non specificatur liquor in quo fieri debet ⁊c̄.

¶ Sūt q̄ i istis trociscis nō ponūt nisi q̄tuor res a succo ligritie supra. Sed nō sunt tāte v̄tutis q̄re ponēda sūt alia q̄tuor: ⁊ fiāt vt supra ⁊ erūt efficacissimi. ¶ Descri. 8.

Trocisci de spodio cū semie acetose Mes: ꝯferētes ad febres cholicas cū q̄b⁹ est solutio vētris ⁊ sedāt iflāmationē stōchi: ⁊ epatis: ⁊ sitim ꝯtinuā. ¶ ℞. rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ. i. ß. spodij. ʒ. x. seis acetose. ʒ. vi. semis portulace: seminū coriandroꝝ preparatorum ⁊ torrefactorū sumach. ana. ʒ. ij. ß. amidi assi: berberorum balaustiarum. ana. ʒ. ij. gummi arabici assi. ʒ. i. ß. cōterantur omnia: ⁊ cōficiantur cum succo agresti: idest cum succo vue acerbe.

¶ Modus assandi gūmā arabicā ⁊ oēs gūmas: gūme frāgunt̄ in frusta ad magnitudinē ciceris: deīde accipe patellā vel bernaciū ⁊ calefac forti calefatiōe: deīde ab igne remota ponant̄ supra gūme: ⁊ sine itermissione misceant̄: ⁊ suꝑ dictā laminā calidā semꝑ miscēdo ꝑmitant̄ donec albescant: ⁊ si illa caliditas nō sufficit calefiat denuo ꝛemotis tm̄ gūmis: deinde calefactis supra gūme ponant̄: ⁊ misceantur donec albescant ⁊ albefacte remoueantur: quia assate sunt: ⁊ hoc modo facias de omnibus gummis.

¶ Coriādroꝝ semia hoc mō p̄parant̄: hn̄ cū aq̄ cōi lauent̄ vt ab eis puluis amoueat̄: deīde ab aq̄ extrahant̄: ⁊ supra ea ifundat̄ acetū fortissimū ⁊ in eo dimittant̄ per dies nouem: ⁊ omni die ea mouēdo: ⁊ elapsis nouē dieb⁹ ab aceto remoueant̄: soli ad exiccandum apponant̄: ⁊ sic preparati dicuntur. Sed vnum nota ꝙ bene exiccari ab aceto ꝑmittantur: aliter aquirerent malum saporem.

¶ Semia coriādroꝝ hoc mō torrefiūt. Calefiat bernaciū vel patella ad ignē mediocri calitate: deinde supra semia ponant̄ q̄ torrefieri debēt: ⁊ sic supra ponāt̄ ⁊ ducant̄ hinc ⁊ inde donec calorē vndiq3 sentiāt. s. per oēm eius subaz: deinde remoueant̄: ⁊ hoc modo omnia semina torrefiūt.

¶ Preparant̄ aūt coriandoꝝ semina: vt quedam venenositas que in eis est amoueat̄. Torrefiunt vt magis stiptici reddantur. Torrefactio enim idem est qd̄ semicoctio.

¶ Amidum assatur vt fiunt gūme ducendo super laminaz bene calidam. Et cum incipit eius naturalis color alterari remouet̄: ⁊ assum est. ¶ Descriptio. 9.

Trocisci de berberis Mesue ꝑmi: qui sūt in vsu boni ad febres iflāmatiuas extiguūt eni eas: ⁊ sitim angustiosam. ¶ ℞. berberoꝝ: aut succi ei⁹: spodij: succi ligritie: semis portulace. an̄. ʒ. iij. rosaꝝ. ʒ. vi. spice: croci: amidi: dragagāti. an̄. ʒ. i. semis citrulli. ʒ. iij. ß. cāphore. ʒ. ß. ꝯterant̄ oia: ⁊ conficiant̄ cū. ʒ. ij. manne dissolute in succo berberoꝝ. Et si succus nō reperit̄ dissoluant̄ cum decoctione ipsoꝝ: ⁊ reformentur. ¶ Gummi si simplr scriptū reperiatur de gūma arabica est semper intelligendum.

¶ Trocisci a pillulis in tribus diuersificant̄. s. q̄titate: opatiōe: ⁊ exhibitiōe. In quātitate diuersificant̄: eo q̄a in maiori quātitate formant̄. Un̄ trocisci semꝑ debēt formari ad quātitatē. ʒ. i. vt dictuz est de trociscis de tyro: ⁊ pillule eni a remotis trahūt: trocisci v̄o nō attrahunt. 3° diuersificant̄ in exhibitione: q2 trocisci semper debēt exhiberi cuz aliquo liquore vel succo habente respectū ad ꝓprietatem trociscoꝝ non autem pillule. ¶ Descriptio. 10.

Trocisci de absinthio Mesue: qui conferunt febribus antiquis: ⁊ aperiūt oppilōnes epatis: ⁊ stōchi: ⁊ confortant stomachū: ⁊ cōferunt dolor membrorū nutricatiōis: ⁊ cōfortant appetituz. ¶ ℞. absinthij sicci rosaꝝ anisi. an̄. ʒ. ij. raued. i. reubarbari: succi eupatorij: assari: amigdalarum amararum: spice: masticis: folij. ana. ʒ. i. conterant̄: ⁊ fiant trocisci cum succo endi.

¶ Necessitas ⁊ causa cōpōnis trociscoꝝ est ꝯseruatio alicuius rei longo tēpore: ⁊ cōmoditas portādi. Alia est: q2 medici aliq̄n volebant dare aliquas res cū tota suba ⁊ puras: ⁊ hoc mō preparari iusserunt. Alij v̄o dicūt ꝙ trocisci fiūt vt medicine possint melius conseruari: acquirunt etiā aliquam virtutem confortatiuam per artem quaz prius per naturam non potuerunt habere. ¶ Descriptio. 11.

Trocisci de alchechengi Mesue: mirabilr ꝯferētes ad vlcera in renibus: ⁊ vesica: ⁊ dolorē q̄n mingitur. ¶ ℞. granorū alchechengi. ʒ. iij. seminis citrulloꝝ: seminis althee: semis cucurbite. an̄. ʒ. iij. ß. boli armeni: gūmi arabici: thuris: sanguis dracōis: se. papauerꝭ albi: amigdalarum amaraꝝ: succi liquiritie: dragaganti: amidi:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0181-1

granoruꝫ pini.añ.ʒ.vi.seminis apy:charabe boli:idest terre sigillate:iusquiami:opy.añ.ʒ.y.cōterantur omnia:⁊ cōficiantur cum aqua mellis:vel iulep violato.

¶ Batece semen:est semen cuiusdaꝫ melonis indi viridis ad similitudinē cucumeris hñ maturi:qđ anguria alio nomine appellatᷓ:sed si semen illoꝝ non reperitur apud nos ipsoꝝ loca accipere possumus semina melonū nostroꝝ.

¶ Amigdale amare ⁊ q̄tuor seia ponunᷓ in hac descriptione trociscoꝝ hac rōne.bolus eni armenᵘ ⁊ sanguis draconis hñt stationē ⁊ moraꝫ in p̄mis venis ⁊ sua virtute illas nō transcēdūt:sed qꝛ in hoc casu indigemus ꝙ ad consolidandū cū sua stipticitate.ad vesicaꝫ vadant ⁊ ꝑ se nō possunt:ideo posuit auctor amigdalas ⁊ semina frigida vt penetrationē faciāt:⁊ ad locū ducāt. ¶ De bolo nota.ꝙ bolus idē est ꝙ terra sigillata que in multis ꝓprietatibus est similis bolo armeno:⁊ adhuc habet excellentiorem virtutem ⁊ operationem. ¶ Descriptio. 12.

Trocisci de capparibus Mesue: resoluentes duritiem splenis:⁊ ventositatem. ¶ ℞.corticum radicum capparorum:seminis agni casti.ana.ʒ.vi.nigelle:calamēti:succi eupatory:acori.s.radicis:amigdalaꝝ amararuꝫ: nasturty:folioꝝ rutbe:aristologie rotunde.añ.ʒ.y.cyperi: scolopendrie.añ.ʒ.i.armoniaci.℥.ß.dissoluatur armoniacum cum aceto forti:⁊ cuꝫ dicto aceto trocisci reformentur conuertendo omnia alia. ¶ Capparorū radix ⁊ genestre flores colligendi sunt in mense Decembris.

¶ Trocisci cōseruanᷓ vsqꝫ ad sex mēses:⁊ debēt formari in forma rotunda:⁊ ōprimi in medio:⁊ hñt bonā virtutē. ⁊ cū trāseunt dictū tēpus amittūt virtutē: ⁊ hoc de oībus trociscis est itelligēdū.Exceptis trociscis stelle qui cōseruanᷓ vsqꝫ ad duos annos. ¶ Descriptio. 13.

Trocisci de eupatorio Mesue:ꝯferentes ad febres antiquas:⁊ rigorem earum : oppilationem epatis ⁊ splenis aperiunt ⁊ sunt medicina bona apostematuꝫ in ipsis:⁊ ictericis:⁊ p̄ncipio hydropisis. ¶ ℞.terenia bin si est.si nō loco eius accipitur manna:succi eupatory.ana.℥.i.rosarum.ʒ.ß.spice.ʒ.iy.raued:idest reubarbari:assari:anisi.ana.ʒ.y.ß.spody.ʒ.iy.ß.cōterantur omnia:⁊ fiāt trocisci cum succis herbarum:⁊ reseruetur.

¶ Succi herbaꝝ sūt succi ex q̄bus cōponiᷓ syrupus de biçantys.Et sunt q̄tuor.s.succi endiuie:succi apy:succi lupuloꝝ:succi boraginis vel buglosse:⁊ ex his succis dicti trocisci reformenᷓ.ꝙ si haberi nō possent ipsoꝝ loco accipere possemus syrupū de biçantys. ¶ Descriptio. 14.

Trocisci de charabe Mesue abscindentes sanguinem de omni loco emanatiōis eius. ¶ ℞.charabe.ʒ.vi.cornu cerui adusti:gūmi arabici adusti: corallorū adustorum:dragaganti:hypoquistidos: balaustie:macis:lacce:papaueris nigri:assi.añ.ʒ.y.thuris:croci:opy.añ.ʒ.i.ß.conterantur omnia:⁊ fiant trocisci cum mucilagine psily. ¶ Modus comburendi omnes gummas ⁊ cornu cerui ⁊ corallos talis est.Terātur ⁊ ponanᷓ in olla terrea:⁊ ponantur in furno:⁊ dimittantur per totaꝫ noctem: si quod posuisti sine coralli vel cornu cerui vel gūme sunt combuste extrahe.aliter iterum in sequēti nocte in furno apponantur:⁊ tantū apponantur ꝙ comburantur:⁊ reserua:⁊ habes combustiones modum.Et hoc modo conchilia omnia comburuntur:⁊ ossa animalium ⁊c̄.

¶ Operatio ignis in medicinis est triplex:quedam eni torrefiunt:⁊ cognoscunᷓ quādo sunt torrefacte:quia cum calor penetrauit totaꝫ substantiā medicine:tūc operatio est perfecta:⁊ per illam remoueᷓ quedam parua humiditas que in medicina erat.Secunda opatio est assatio per quā remouetur pars humida ⁊ viscosa subtiliatur:vt in semie lini:ipsius assatio cognosciᷓ:q̄a quando incipit in superficie colorē mutare:⁊ ad contrarium qđ ante erat reducitur assata est.Tertia operatio est cōbustio : ⁊ hoc fit transmutando virtutem vnam ⁊ fortificando aliam:vt in reubarbaro ⁊ mirabolanis:quando comburunᷓ pars subtilis solutiua debilitatur : ⁊ terrestris stiptica augetur . Et ipsius combustio cognoscitur quando naturalem ⁊ propriuꝫ colorem in tota ipsius substātia deperdit ⁊ aliū acquirit:tūc combusta est.Et hoc notent bene apothecary.

¶ Medicina sex de causis aduritur . p̄ma vt eius acuitas amoueatur:vt de vitriolo.secunda vt per adustionē acuitas acquiratur:⁊ sic lapides aduruntur:⁊ in calcem transmutantur.tertia quādo ipsa est valde grossa:ꝑpter quod ipsa ad ꝑtes remotas nō pōt penetrare nisi subtilietur:vt cornu cerui.quarta vt melius possit cōteri vt sericū.q̄nta vt malitia medicine remoueaᷓ:⁊ sic scorpiones adurunᷓ. sexta causa vt hūiditas sup̄flua cōsumaᷓ:⁊ sic mirabolani ⁊ oēs medicine que dantur contra fluxū ventris aduruntur:vt auferaᷓ gūmositas illa per quam laxabant.

¶ Papauer si simpliciter scriptū reperiᷓ semꝑ de albo intelligatur.⁊ de semine nō de alia parte plāte.Modus vō assatiōes eius est sicut cetera semia:supra in diadragagante calido.Clare modū reperies. ¶ Descriptio. 15.

Trocisci de myrra Rasis.ix.Almansoris . capitulo de prouacatione menstruorū:optimi ⁊ efficaces in prouocatione menstruoꝝ. ¶ ℞.Myrre.ʒ.iy.lupinoꝝ optime tritorum.ʒ.v.folioꝝ rutbe:mentastri:pulegy:cimini:rubee tinctorum:ase.i.ase fetide : serapini : opponac.añ.ʒ.y.cōteranᷓ oīa:⁊ conficianᷓ trocisci cuꝫ aqua in qua bullierint ⁊ cocte fuerint.ʒ.y.seminis iuniperi.

¶ Notent apothecary vt suis erroribus corriganᷓ . Nam reperitur in receptis assa simplici.s.scriptum : ⁊ idem est qđ asa fetida.E asse duplici ss:⁊ idē est quod thimus:quare hanc notate differentiam.Et ideo in compositione multi errāt ponentes thimum pro assa fetida.

¶ Si reperiᷓ scriptuꝫ in receptis simpl'r rubee vel rubea semꝑ debes itelligere đ rubea tynctoꝝ que est q̄dā radix cū qua tinctores in rubeū tingunt. ¶ Descriptio. 16.

Trocisci de terra sigillata Mesue:inuentiōe nostra qui sunt in vsu:vltimi iuuamenti ad sputū ⁊ ad egressionem sanguinis:⁊ proprie sumpti cū aq̄ arnoglosse:⁊ liniti suꝑ frontē sedant fluxum sanguis ex naribᵘ: ⁊ liniti suꝑ matricē sedāt fluxū mēstruoꝝ:⁊ q̄nqꝫ inyciūtur in matricē:⁊ in vesicā:⁊ liniunᷓ ꝑtes pectinis:⁊ omne mēbrū emanatiōis sanguis. ¶ ℞.sāguis draconis : gummi arabici:assi:ramich.i.cuiusdā compositionis infra describende:folioꝝ rosarum:seminum earum:scilicet rosarum:amidi:assi:spody:achacie:lapidis emathitis: eufistides:idest hypoq̄stidos:balaustie:boli armeni : seu luti armeni qđ idem est : terre sigillate sebedengi:idest seminis canapis : coralli.s.rubei:charabe.ana.ʒ.y.margaritarum: dragaganti : papaueris nigri.ana.ʒ.i.ß.seminis portulace asse:cornu cerui vsti:thuris:gallarum:croc.ana.ʒ.y.conterantur omnia:⁊ fiant trocisci cuꝫ aqua arnoglosse:idest cū aqua plantaginis ⁊ hi sunt sine opio . Sed si cum opio facere vis addas suprascriptis opy thebaici.ʒ.y.

¶ Differentia est iter sedenagi ⁊ sebedengi:sedenagi:idest lapis emathitis:sebedengi vō idē est quod semē canapis: contrarie tamen opinionis fuerunt Gentilis ⁊ Christoforus de honestis exponentes de mente aliquorum ꝙ est fumusterre sebedengi non semen canapis . Ego vō apponi facio dictum semen : cum magis hoc in casu conueniat.

¶ Uaria est opinio inter homines de semine rose.quidā enim dicunt ꝙ semina rose sunt quedam grana que reperiuntur inclusa in illa parua grossitie q̄ sustinet folia rose: ⁊ sunt pilosa.Quidam dicunt ꝙ non illa:sed illa sunt que

reperiuntur

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0182-7

DFG

reperiuntur in medio rose habentia colorez glaucū: ⁊ ista opio est falsa. Nā illa a doctoribus appellat̄ antera. Pria ergo opinio est vera: eo ꝙ semē alicuius dī eē: illud quo se minato ꝓducit sibi simile: sed hoc facit illud semē pilosuz grossitudis grossi milij nō rotundū: sed cōpressuz qđ reperit aperiēdo illaz ꝑuā grossitiē: vt supra dictū est: ⁊ vulgo dī grattaculo. Et colligēdū est de mēse May vel Aprilis.

¶ In receptis qñ simplr̄ scriptū reperit̄ coralli rubei apponendi sunt: de eis itelligēdo: ⁊ nō de alijs. Si vo scriptū reperiat̄ corallorum ⁊ de rubeis ⁊ albis est intelligenduz.

¶ Hypoquistidos idest succus ipsius herbe in medicinis apponitur vt supra dixi: qui fieri debet in mēse Aprilis ⁊ May: ⁊ vsui reseruari. ¶ Descriptio. 17.

Trocisci de aniso Mesue: qui auferunt febres antiquas: ⁊ aperiūt opplones: ⁊ emēdant malitias epatis. ¶ Recipe anisi. s. seminis eupatorij. añ. ʒ. ij. seminis anheti: spice: masticis: folij: absinthij: assari: apij. s. seminis: amigdalarum amararum. ana. ʒ. ß. aloes. ʒ. ij. conterant̄ omnia: ⁊ fiant trocisci cum succo absinthij.

¶ Amigdalarū si simplr̄ scripte reperiant̄ ⁊ absolute: tunc de amaris est intelligendū: ⁊ non de alijs nisi exprimant̄. Eo quia dulces competūt esui. Amare vo vsui medicine.

¶ Medicine que sumuntur a sup̄fluitatib⁹ animaliū debent sumi ab animalibus viuētibus sanis ⁊ tēpore veris vt cornu cerui ⁊c. ¶ Descriptio. 18.

Trocisci de agarico extracti ex dictis Mesue caplo de agarico: ⁊ sunt icolumes: ⁊ hoc mō agaricus cōmuniter preparat̄: ⁊ dicit̄ agaricus trociscatus cuius magnificata est opatio. De quo Democritus dixit qđ est medicīa familie: qꝛ ad singulas ptes corporis cōmoditatez affert. ¶ ℞. agarici electi ⁊ mundi. ʒ. i. ß. salis gēme ʒ. ß. ginciberis mūdi. ʒ. i. ℈. i. conterant̄ oīa: ⁊ cū oxymelle simplici fiāt trocisci vel in pasta ꝑmittant̄. Aliqui sūt qui hanc cōpositionē faciunt: ⁊ relinquūt in pasta: ⁊ dicunt qđ tūc appellari debet agaricus trociscat⁹. Si vo reformant̄ ad formā trocisci ꝙ tūc appellādi sūt trocisci de agarico. Sed ipsoꝝ salua pace sub q̄cunqꝫ forma appellari pñt ⁊ agaric⁹ trociscat⁹ ⁊ trocisci de agarico. ¶ Descri. 19.

Trocisci alandal Mesue: qui ponunt̄ in hiera Hermetis: ⁊ in alijs ꝯfectionibus loco collogntide: ⁊ sic gñalr̄ faciūt apothecarij. ¶ ℞. collogntide albe ⁊ bene mūdate a granis iterioribus. ʒ. x. icidat̄ cum incisorio incisione minuta: ⁊ fricet̄ manibus prius tñ iunctis cū oleo rosato: deinde accipe dragaganti: gūmi arabici bdellij. añ. ʒ. ß. ⁊ gra. xv. aque rosate. ʒ. iiij. infundantur ꝑscripte gumme in dicta aqua ⁊ dimittant̄ per dies quatuor: ⁊ cuz dictis mucillaginibus fiāt trocisci de dicta colloquintida subtiliter incisa: ⁊ exiccent̄ in vmbra. Deinde iterum terātur contritione bona: ⁊ iterum cōfice cum glutine eorum: ⁊ facias trociscos: ⁊ iterum exicca in vmbra: ⁊ reserua.

¶ Summe colligēde sunt anteq̄ indurent̄ ⁊ minorentur: quia si non colliguntur illo tempore reducuntur in puluerem: ⁊ virtus ipsarum deperditur.

¶ Quare āt medicie coagulent̄ est vt vtus calida q̄ in eis est extinguat̄ vel in totū remoueat̄. ¶ Descriptio. 20.

Trocisci diacoralli Nicolai: qui ingrediunt̄ descriptione tyriace de mēte Haleni. ¶ ℞. coralli rubei cinamomi myrre amomi papaueris albi. añ. ʒ. ß. sqnanti croci. añ. ʒ. ij. calami aromatici xylobalsami cassie ligne folij masticis polij fu. idest valeriane assari pedis columbini. añ. ʒ. i. Conterantur omnia: ⁊ cum vino optimo formentur trocisci de solido vno pro singulo. ¶ Hic incidenter est notandum ꝙ habens defectū appetitus nunq̄ debet vti croco: ⁊ hec est regula generalis: quoniam malū fastidium generat. hoc Joannes de sancto amādo in fine opusculi sui. ¶ Descriptio. 21.

Trocisci de tyro Nicolai: qui e tiā in magna tyriaca Haleni ingrediunt̄: ⁊ inde sortita est nomē tyriaca. ¶ ℞. tyros longitudinis vnius palmi existentes: oculos habētes rubeos: ⁊ linguaz mobilē: ⁊ cornua in modum grani frumenti. Caput ⁊ caudā tribus digitis mēsuratis abscinde: medium qđ remanet excoria. Et intestinis proiectis optime dulci aqua laua: ⁊ in dicta aqua pura ⁊ munda coque donec spine a carnibus separent̄: postea spinis proiectis carnem in marmoreo mortario tere. Et cōmixta eiusdem ponderis farina orobi vel panis frumēti assi cum iure suo tempera: ⁊ fac inde trociscos: ⁊ reserua.

¶ Trocisci isti nō debent esse multe quantitatis: ⁊ bene in medio sūt cōprimēdi: ⁊ in vmbra exiccādi. Et in sua bonitate ⁊ vtute ꝑ annuz seruant̄ ⁊ nō plus. ¶ Descri. 22.

Trocisci de squilla Nicolai qui etiā ingrediunt̄ cōpositionem tyriace. ¶ Recipe squillaz integram: ⁊ diuide interiorē: ⁊ posteriorē partem abyciēdo: mediā vo ꝑtē inuolue in pasta fermētata: ⁊ in furno coque: cocta abstrahat̄ de pasta: terat̄ in mortario bene: ⁊ tantundē farine orobi adde: ⁊ exinde trociscos reforma cū vino vel melle puro ⁊ mundo ⁊ in vmbra exiccent̄. Et si deest orobum tantundem panis assi subtilissime triti pone.

¶ Mel purum ⁊ electum hoc modo cognoscitur ⁊ habet sex conditiones prout infra scriptuz. Primo debet eē vernale: qꝛ illud meli⁹ est hyemali. Scđo ꝙ sit rubeū. Tertio ꝙ sit graue: vñ qđ in fundo est meli⁹ est. Quarto ꝙ sit dulce: qꝛ quāto dulci⁹ tāto melius. Quito ꝙ sit densuz: qꝛ quāto densius tāto ꝑfecti⁹. Jtē mel apū meli⁹ est q̄ȝ mel cāne.

¶ Comemorare ⁊ insuper ꝙ infra tangetur ꝙ squilla cum cultello ferreo non est incidenda: nec interior ⁊ exterior pars accipienda: causa autem infra assignabitur in tractatu syruporum: ⁊ loch. ¶ Descriptio. 23.

Trocisci Alindaracaron: idest andronici Auicē. gnto canonis: ⁊ est tertia descripto: qui ingrediunt̄ compositionē tyriace magne andronici. ¶ Recipe assclibet. idest arboris cornute vel mespili. ʒ. vi. squinanti. ʒ. i. calami aromatici myrre assari xylobalsami. ana. ʒ. vi. cinnamomi amomi. añ. ʒ. iij. cassie lignee. ʒ. vi. amaracon: idest maiorane. ʒ. xx. spice inde. ʒ. xvi. polij. ʒ. vi. myrre. ʒ. iij. masticis. ʒ. vi. croci. ʒ. i. ß. conterantur omnia per se: ⁊ fiant trocisci cum vino albo.

¶ Species trociscorum oium subtilissime ꝯterende sunt: ⁊ per spissum setatiū transeunde: vt melius per omnia mēbra transire possint ⁊ per paruas venas.

¶ Asselibet dicit Gentilis ꝙ ignoratur qd sit: sed eius loco debet poni xylocarates: xylocarates nota: idest arbor cornuta que est arbor portās cornales vel mespilos loco summitatis alterius accipi potest vt ab antiquis doctoribus colligere potuit ⁊c. ¶ Descriptio. 24.

Trocisci de vipera Aui. gnto canonis: q sūt trocisci de tyro qui ingrediunt̄ tyriacā: Rasis tñ ⁊ Andronicus melius ondūt de forma vipere q̄ȝ faciat Aui. ℞. viperas nouiter captas: ⁊ abyciant̄ a ꝑte capitis ei⁹ q̄tuor digiti: ⁊ silr̄ a parte caude ipsius: mediū vo qđ remanet ꝯseruet̄: ⁊ aperiat̄: ⁊ extrahant̄ viscera ei⁹: ⁊ ꝓprie fel eius. Et bene abluat̄ cū aqua salita ablutiōe exq̄sitissima: hoc facto decoquantur in aqua bene salita: ⁊ cuz eis addatur anhetum: ⁊ coquantur leui coctiōe: donec leuis fiat collectio carnis ab osse ipsarum: ⁊ carnes earuz in mortario lapideo bene pistentur: deinde misceant̄ cum quantitate equali tortellarum de seni bene contritarum: ⁊ fiant trocisci cum iure eaꝝ: ⁊ qui eos facere vult vngat digitos suos oleo balsami: ⁊ fiant trocisci parui bene cōpressi: qui exicētur in vmbra: per annum cōseruant̄: ⁊ administrent̄ ⁊c.

¶ Uipera de qua suprascripti trocisci fieri debent dz hēre has cōditiones. Primo dz hēre planū ⁊ latū: apud ꝑping-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0183-3
DFG

tatē colli dz esse minuta ⁊ subtilis valde: Cauda curta strepitū faciēs ⁊ sonitū in icessu: velox motu: ⁊ aspect⁹ ei⁹ presumptuosus ⁊ audax ⁊ flaua: ⁊ de flauis femina. Cuius cognitio est: qr masculi habent vnū dentez in omni latere ⁊ femine plures: ⁊ capi debent in loco sicco: humide eni sunt male: ⁊ sint velocis motus: tenentes caput altū ac eleuatū: ⁊ vt capiuntur illico incidat̄ pars capitis ⁊ caude ſm quātitatem in trociscis dictā: ꝙ si ab eis currit sanguis plurimus: fuerit motus eius: in illa dispōne plurimus ⁊ mors ipsius tarda: tunc scias ꝙ est electa. Ex vipera igitur suprascripta signa habentia trocisci fieri debent.

¶ Trocisci sint pri: imo minuti subtiles exiccent̄ i vmbra ⁊ reponant̄. Custodiant̄ etiaz a radijs solarib⁹ ante ⁊ post exiccationē. Sol enim destruit: ⁊ priuat eos a vtute appropriata carnibus viperarū ⁊c. ¶ Descriptio. 25.

Galia muscata Mesue: que cerebruz ⁊ cor confortat: ⁊ ingreditur in descriptionibus medicinaꝝ: ⁊ facit corporis ⁊ oris odorem bonuz. ¶ ℞. xyloaloes crudi i. ligni aloes crudi. ʒ. v. ambre. ʒ. ij. musci boni. ʒ. i. gummi dragagāti liquefacti in aqua rosata quantum sufficit: ⁊ fiant trocisci conterendo conterenda: ⁊ sigillentur.

¶ Muscus enim ⁊ ambra terēda nō sunt: nec pulueriçanda: sed dissoluenda sunt cum aqua: eo quia pulueriçando euaporat virtus sua: vt de gummis dixi in recepta diadragaganti. ¶ Descriptio. 26.

Galia sebelia Mesue: que stōchū ⁊ cor ꝯfortat ⁊ epar debilia: ⁊ ingredit̄ in medicinis magnis. ¶ ℞. folioꝝ rosaꝝ recentiū ⁊ humidaꝝ que iam incipiunt reserare nodos. i. que q̄si sunt cōplete dilatate. ℥. i. ſ. terant̄ cōtritiōe vltia in mortario lapideo: deide accipe ligni aloes boni ⁊ electi. gariofiloꝝ: gūmi arabici spice inde. aā. ʒ. i. ſ. sandalorū citrinoꝝ. ʒ. ij. ramich. i. cuiusdaz cōpositionis. ʒ. iij. Terantur omnia hec subtilissime: ⁊ misceantur cuz suprascriptis rosis: ⁊ simul pistando bene misceant̄ humectando omnia cum pauco aque rose infusionis gūmi arabici: ⁊ iterum terantur. deinde iterum humectentur ⁊ terantur: ⁊ hoc facias per totam vnam diem: postea aromatiçent̄ cum. ℈. ij. musci: ambre: ⁊ camphore. aā. aureū medium. i. ℈. ij. ⁊ gra. v. ⁊ fiant trocisci: ⁊ sigillentur.

¶ Galie omnes species sunt subtilissime terende: ⁊ per spissum cribrum transeunde: vt ipsarum confortatio ad longinqua membra penetrare possit.

¶ Ista compositio est illa que intrat in aromatico nardino Mesue: ⁊ de ista intelligitur cum scriptum reperitur galia sebelia ⁊c. ¶ Descriptio. 27.

Galia lesangina Mesue: de qua plurimi loquunt̄: cerebrum: cor: stomachū: ⁊ epar confortans: ⁊ oīa mēbra nutritiōis: ⁊ linit̄ sup neruos debiles: ⁊ ꝯfortat eos ⁊ igredit̄ in medicinis magnis. ¶ Recipe mirabolanoꝝ emblicoꝝ abiectis ossibus. ℥. iij. ꝯterant̄ ꝯtritione grossa: ⁊ ponant̄ in vase vitreo stricti orificij: ⁊ sup eos fundatur aque rose lib. ſ. in qua prius fuerit infusum per diez ⁊ noctē rosaꝝ siccarū: ⁊ corticū citri. ana. ʒ. ij. ⁊ stringat̄ os vasis ⁊ dimittatur per dies tres: deinde iterū ifundat̄. ℥. iiij. aque rose ꝑparate vt supra sup eos: ⁊ iterū per triduuz dimittat̄: postea ⁊ 3° iterū. ℥. iiij. de dicta aqua rosata ꝑparata vt supra sup eos ponat̄: ⁊ per triduū dimittatur obturādo os vasis vt supra vsquequo vtus in dicta aq̄ rosata mirabolaoꝝ relicta sit: deide colent̄: ⁊ aque reseruent̄: postea accipiat̄ ligni aloes boni. ℥. i. Ramich. i. illius cōpositiōis ʒ. i. ſ. rosarum. ʒ. x. gariofiloruz. ℥. x. spice inde. ʒ. iij. sandali citrini aromatici: idest odoriferi. ℥. ſ. gummi arabici. ʒ. vi. Terant̄ oīa subtilissime: ⁊ fundatur paulatim sup eos de suprascripta aq̄ rosata colata a mirabolanis: ⁊ intantū ꝯterantur ꝙ dicta aq̄ tota permisceat̄ cuz dictis pulueribus: vltimo vō aromatiçetur cum camphore. ʒ. i. Ambre. ʒ. ij. Musci boni. ʒ. i. ⁊ fiant inde trocisci: ⁊ sigillentur.

¶ Si ſm doctrinā tibi supra datam nō velles camphoraz dissoluere: sed pulueriçare tūc ne tota circū mortario depdat̄ hoc mō facias: ꝑ sic: in dicto mortario pistabis duas vel tres amigdalas a qb⁹ exit quedaz vnctuositas q̄ circūuoluta mortario nō pmittit camphoraz mortario adherere: pistatis amigdalis abijciant̄: ⁊ camphora itra ponat̄ ⁊ pistet̄: ⁊ sic nihil de ea deperdit̄: hec annotare volui ꝓpter iuuenes: q̄q̄ ego antiquos quandoqz in hoc errare viderim: ⁊ non sine risu ⁊c. ¶ Descriptio. 28.

Galia magna: siue regalis: seu çucabalertif Mesue q̄ stōchū: cor: ⁊ epar: ⁊ oīa mēbra nutritiua cōfortat: appetitū excitat: ⁊ digestionē ꝓcurat. ¶ ℞. succi albelab lib. i. bulliat ebullitiōe vna: deinde colet̄ ⁊ ꝓijciat̄ sup ipm: galliaꝝ recentiū ꝯtritaruz ꝯtritione vltima. ℥. ij. ⁊ sil bulliāt donec fiāt sicut mel. deide accipe rosarū. ℥. i. cardamomi. s. maioris ⁊ minoris: lingue auis. i. semis fraxini gariofiloꝝ nucis muscate mastic ligni aloes. aā. ʒ. vij. ſ. darseni. i. cinamomi electi. ʒ. iij. sandali maçacbari. i. citrini. ʒ. v. croci. ʒ. ſ. gummi arabici. ℥. i. Terantur contritione subtilissima: ⁊ cribellent̄: deinde misce cuz predicto succo postea expādant̄ omnia hec mixta super marmor inunctuz oleo amigdalaruz: ⁊ dimittantur donec siccentur: deinde pulueriçentur subtilissime: ⁊ aromatiçent̄ cū aureo. ſ. musci dissoluti in aqua rosata: ⁊ cuz dicta aqua fiant trocisci: qui exiccentur in vmbra: ⁊ sigillentur: ⁊ reseruentur.

¶ Inter doctores magna est diuersitas de albelab: qdā. n. dicūt ꝙ est flos palme. vt Auic. qdā ꝙ est spēs dactyloꝝ. Alij ꝙ sunt dactyli imaturi: ⁊ hec opio vera est. Sed quia nō portant̄ nostrā in patriā ita virides ꝙ succ⁹ ab eis extrahi possit: igit̄ hoc mō faciēdū est. Accipias dactylos immaturos quantitatē quā volueris: vt libras duas bene pistent̄ vel minutissime icidant̄: ⁊ post incisionē apponant̄ ad ignē cū lib. duab⁹ aque cōis: ⁊ pmittant̄ simul bullire donec aq̄ remaneat in lib. ſ. deinde dicti dactyli exprimātur bene in pecia vel staminea: ⁊ succositas ab eis exiēs reseruet̄: ⁊ vtat̄ in hac ꝯfectiōe: ⁊ hoc facias si succū dactylorū hr̄e nō potes: ꝙ si haberi pōt succ⁹ magis ꝯueniēs eēt: q̄q̄ eni ab ipsa decoctiōe vtus ipsoꝝ extrahat̄: tn̄ ꝑ dictā decoctionē de vtute ei⁹ idubie resoluit̄. ¶ Descri. 29.

Confectio seu trocisci ramich. Mes: que est medicina cōposita: ⁊ recipit̄ in alijs medicis: ⁊ cōfortat stomachū: cor: ⁊ epar: ⁊ valet ad lubricitatē viscerū: ⁊ itestinoꝝ: ⁊ sedat acuitatē ⁊ sistit fluxū cholericuz: ⁊ vomitū. ¶ ℞. succi acetose vel cydoniorū. ℥. xvi. rosaꝝ. ℥. i. granoꝝ myrti. ℥. ij. bulliant simul ebullitione vna: postea colent̄: ⁊ colature misceant̄ gallarū recentiuz ⁊ humidarū contritarū contritione vltima. ℥. ij. ⁊ iterum coquātur: deinde pulueriçent̄ super ea foliorū rosarū. ℥. i. sandali maçacbari. i. citrini. ʒ. x. gūmi arabici. ℥. ſ. sumach spodij ō cana. aā. ʒ. vij. succi agresti. ʒ. vij. succi granatoꝝ myrtilloruz tritoꝝ vltima cōtritione. aā. ℥. ſ. ligni aloes gariofiloruz macis nucis muscate. aā. ℥. ſ. misceant̄ omnia simul in scutella lapidea: ⁊ illic permittant̄ donec exiccent̄. Postea pulueriçent̄ subtilissime ⁊ cū. ʒ. i. ſ. cāphore dissolute in aqua rosata fiant trocisci ad pondus. ʒ. i. ⁊ reserua.

¶ Hic multi hesitāt ꝓꝑ falsitatē lr̄e: vna eniz lr̄a dicit succi granoꝝ myrtillorū: ⁊ illa falsa est. Sed dicere dz vt ꝑscripsi. s. succi granatoꝝ: myrtilloꝝ tritoꝝ: ⁊ sic bene stat: ⁊ in hac patria fieri possunt ⁊c. ¶ Descriptio. 30.

In Mes. cū aūq̄ habetur succi granoꝝ myrti vnc iij. s; iste forte carebat myrtillis: ⁊ iō hoc modo scripsit.

Tortelle de seni ſm Mattheū syluaticū: que ingrediunt̄ descriptionē trociscoꝝ de vipera: ⁊ in emplastro diaphinicōis: ⁊ in alijs descriptionib⁹. ¶ ℞. farine tritici bene purgate a tritico seu furfure lib. i. ipastetur cum aqua infusionis masticis: ponendo pro omni. ℥. i. aq̄ cōis. ʒ. i. masticis electi: ⁊ de dcā farina fiāt placēte pue

que in

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0184-9
DFG

q̄ i furno decoquāt: ⁊ cocte puluerizēt: ⁊ cū pdicta aq̄ iterū reformēt ad formā trociscoꝝ ⁊ decoquāt: postea reseruēt.

¶ Appellatur compositio hec tortella de seni. nam tortella idest panis azimus bis coctus: de seni de terra hierusalez: quoniā ibi arabes impastant eas cum aqua masticis: habes igitur ex his moduz faciendi ⁊ ethymologiam vocabuli tortellarum de seni. ¶ Descriptio. 31.

Modus sigillādi trociscos. ¶ ℞. assides duas planas lōgitudinis ⁊ latitudinis eq̄les q̄ sint ex forti ligno ⁊ plano. Et dictas assides ꝯcauabis ad formaz vni⁹ trocisci: ⁊ ꝯcauatio sit pfunda s̄m q̄ itēdis q̄ trocisci remaneāt grossi: ⁊ illa ꝯcauatio sit eq̄lis i dcis duab⁹ assidib⁹. Et postq̄ feceris pastā tuoꝝ trociscoꝝ inūge dictā ꝯcauationē q̄ i assidib⁹ ē oleo amigdalaꝝ dulciū: deide ipleas pasta: ⁊ postea dcās assides cōgbis: ⁊ ambas fortiter cōprimes: ⁊ qd̄ sup̄fluū erit amoueb: ⁊ ita hēbis trociscos fcōs.

¶ Sed sunt qui volūt aliqd̄ signū vel figurā in trociscis iprimere. Igit̄ scribas qcq̄d tibi videt̄ in dictis ꝯcauitatibus: ⁊ istud idē in trociscis iprimet̄. Et hic est modus sigillandi omnes trociscos. Et his prescrptis ⁊ intellectis finis est quarte distictioni que est de trociscis.

¶ Incipit quinta distinctio que est de pulueribus. Et cōtinet. 11. descriptiones. Quaꝝ prima est.

Puluis p epithimate cordis magistralis. Et ego eā fieri facio. ¶ ℞. floruz buglosse: floꝝ boraginis: floꝝ melisse. añ. M. 5. sandaloꝝ oiuz: rosaꝝ rubeaꝝ. añ. ʒ. ij. doronigi: been albi ⁊ rubei: karabe: ossis de corde cerui. añ. ℈. iiij. corticū citri: seis acetose: ligni aloes: gariofiloꝝ. añ. ʒ. i. 5. croci. ℈. 5. margaritaꝝ. ʒ. 5. musci gra. iij. camphore gra. vi. fragmētoꝝ preciosoꝝ omnium. ʒ. i. coralloꝝ vtriusq̄ spody. añ. ʒ. 5. conterantur omnia per se: deinde misceantur: ⁊ vsui reseruentur.

¶ Flores oēs in vmbra exiccari debēt. Nā si in sole exiccarent̄ pars v̄tutis ipsoꝝ deꝑderet̄: sol. n. resoluit ptes subtiles ⁊ vaporosas. ¶ Appet ⁊ qbusdā extraneū q̄ in hac cōpōne frida ⁊ q̄ ad ifrigidādū facta ē crocus apponat̄. Sz h̄ factū ē vt dirigat v̄tutē aliaꝝ medicinaꝝ ad cor: ⁊ sic instruit Auic. fen 4ª p̄mi. cap. 2. ⁊c̄. ¶ Descriptio. 2.

Puluis cordialis magistralis. ¶ ℞. coralloꝝ vtriusq̄: terre sigillate. añ. ʒ. 5. rasure eboris cornu cerui. añ. ʒ. ij. margaritaꝝ. ʒ. i. seminū coriādroꝝ p̄paratoꝝ: spody: rosaꝝ. añ. ℈. ij. seis acetose: fragmētoꝝ p̄ciosorū oium: ossis de corde cerui. añ. ʒ. 5. zucchari albi. ʒ. iij. folioꝝ auri ⁊ argēti numero. xxv. ꝯterant̄ oia p se subtilissime ⁊ reseruēt. ¶ In hac cōpōne zucchaꝝ appōit̄ duplici cā. p̄ vt sit mag̃ gustu delectabil̄. 2° vt citi⁹ a nā attrahat̄.

¶ Prescripta aūt q̄uo cor ꝯfortēt vel rōne nutrimenti vel q̄litatis vel occulte ꝓprietatis in qōne mea de remouētib⁹ venenositatē ⁊ malitiā narcoticoꝝ a mēbris p̄ncipalibus subtiliter excussi. Quantuz v̄o ad locum istum pertinet. dico q̄ agunt ⁊ ratione qualitatis ⁊ ratione proprietatis occulte: ⁊ hoc magis ⁊c̄. ¶ Descriptio. 3.

Puluis ꝯtra vermes magistralis. ¶ ℞. cornu cerui vsti: granelle p̄parate: diptami: seis cauliuz: seis acetose: seminū coriandroꝝ p̄paratoꝝ: seis portulace: ossis de corde cerui. añ. ʒ. 5. fragmētoꝝ preciosoꝝ oiuz. ʒ. i. reubarbari electi. ʒ. i. 5. folioꝝ auri numero. vi. seminis leuistici. ℈. iiij. ꝯterant̄ omnia subtilissime ⁊ reseruetur.

¶ Granella hoc modo preparat̄. Mundet̄ ab omni imunditia: ⁊ super eam p̄iciatur tantum acetū q̄ cooperiat̄: ⁊ omni die acetū pmutet̄: ⁊ h̄ fiat p dies nouem: deinde extrahatur ab aceto: ⁊ super assidez dilatetur ⁊ permittatur in vmbra exiccari. ¶ Descriptio. 4.

Puluis pro hocio mōtagnane efficax multū. ¶ ℞. auellane: spōgie cōbuste: palee marine. i. hale marine: charte cōbuste: ossis sepie: seis plātaginis. añ. ʒ. 5. triū pipereon. s. albi lōgi ⁊ nigri: zinziberis: salis gēme: pumicis: lapis est pforatus: nucis muscate: gallaꝝ: aristologie lō. cinamo. ellebori albi: ellebori nigri. añ. ʒ. ij. limature acus p̄parate: cineris corticum ouoruz. añ. ʒ. 5. Conterantur subtilissime: ⁊ detur omni die. ʒ. i. cum aqua saluie per duas horas ante cibos: ⁊ videbis optimum effectum.

¶ Spōgia h̄ mō cōburit̄. p̄ bn̄ lauet̄ ⁊ purget̄ a lapillis interiorib⁹: deide in furno tēperato exiccet̄: deide cōburat̄: ⁊ cognoscit̄ eius combustio qn̄ ois eius pars puluerizari potest: ⁊ hoc modo comburitur charta. Causa quare hec duo cōburunt̄ est vt sint magis corrosiua ⁊ penetratiua.

¶ Modus icinerādi cortices ouoꝝ positus ē supra in c̄lio de cinerib⁹. ¶ Limatura v̄o acus p̄parat̄ eo mō q̄ scoria ferri: vt in c̄lio de scoria ferri ondit̄. ¶ Descriptio. 5.

Puluis nucis magr̄alis p stōcho. ¶ ℞. cinnamomi subtilis ⁊ electi. ʒ. ij. zinziberis: galāge. añ. ʒ. i. gariofiloꝝ: nucis muscate: cardamomi. s. maioris ⁊ minoris: cubebe: piperis lōgi. añ. ℈. i. zucchari albi. ʒ. vi. misce ⁊ fiat puluis: pistādo p̄us spēs: deide zucchaꝝ ad faciēdum cōpōnē hāc bonā pro oi. ʒ. i. spēꝝ apponi dz. ʒ. i. zucchari si pfecta ⁊ bona esse debet. ¶ Descriptio. 6.

Puluis sene mōtagnane in antidotario: educēs cuz facilitate melācholiā ⁊ cholerā adustā: mundificās cerebrū: ⁊ mēbra sensuū: ⁊ aperit oppilationes viscerꝝ. ¶ ℞. folliculoꝝ sene. ʒ. i. zinziberis: macis. añ. ʒ. ij. cinamomi tartari. añ. ʒ. i. 5. terant̄ oia satis grosso mō: ⁊ dosis eius est. ʒ. i. ⁊c̄. ¶ Folliculi ponēdi sunt in hac cōpōne: quia meliores totius plante magisq̄ solutiui. In folijs v̄o virtus est debilis valde ⁊c̄. ¶ Descriptio. 7.

Puluis sene mag̃ soluēs magr̄alis: hn̄s v̄tutē supioris plus tn̄ solutiu⁹ pp diagridiū: dz tn̄ exhiberi i minori dosi. ¶ ℞. folliculoꝝ sene. ʒ. ix. tartari. ʒ. iiij. macis. ʒ. iij. cinnamomi. ʒ. i. 5. salis idi. ʒ. 5. diagridij. ʒ. 5. terant̄ oia ⁊ fiat puluis. dosis est. ʒ. 5. ¶ Tartaꝝ qd̄ apponi dz in hac cōpōne ē tartaꝝ vini albi: eo q̄ magis solutiuuz est ⁊ penetratiuū q̄ tartaꝝ vini nigri. ¶ Descriptio. 8.

Puluis pro mingētibus in lecto mōtagnane efficax multū. ¶ ℞. stomachoꝝ gallinaꝝ p̄paratorū. ʒ. 5. agrimōie. ʒ. i. cineris herinij cōbusti. ʒ. ij. ꝯterāt̄ oia: ⁊ det̄ patiēti. ʒ. i. cū pauco vini vl̄ brodij qn̄ vadit dōmitū.

¶ Stomachi gallinaꝝ h̄ mō p̄parāt̄. Accipe aquā capitelli calaz. i. lisciuij quātitatē ꝯueniētē: ⁊ ifūdas stōchos gallinaꝝ vl̄ caponū p horā: postea ablue duab⁹ vl̄ trib⁹ vicib⁹: deide abiecto lisciuio ifūde in vino nigro sic̄ dcm̄ ē de aq̄. Et iterū ifūde i aq̄s vt. s. ⁊ iterū ifūde i vīo vt dcm̄ ē abluēdo: postea ponant̄ in furno a q̄ nouiter panis fuerit extractus ⁊ pmittant̄ exiccari: ⁊ reseruēt̄ vsui ⁊c̄. ¶ Herīciū cōburit̄ eo mō quo lepus cōburit̄. Modus cōbustionis positus est in c̄lio de cineribus. ¶ Descriptio. 9.

Puluis restrictiuus magistralis. ¶ ℞. boli armeni lib. i. myrtiloꝝ lib. 5. sanguis draconis. ʒ. iij. thuris: masticis. añ. ʒ. i. rosaruz rubearum: balaustiaꝝ. añ. ʒ. ij. conterant̄ omnia subtilissime ⁊ vsui reseruentur.

¶ Omnes spēs pulueꝝ in hac spuma supra descripta subtilissime sunt ꝯterende: ⁊ per spissum setacium sunt transeunde ⁊c̄. ¶ Descriptio. 10.

Puluis pro sacculo capitis magr̄alis. Qui etiaz pōt sine sacculo apponi sup caput in loco cōmissure coronalis: in pauca tn̄ quātitate: ⁊ alternatis vicibus: ⁊ pt̄ ēt diuersificari s̄z diuersitatē dispōnis capitis. ¶ ℞. floꝝ camo. sticados: maiorana. añ. M. 5. macis: masticis: cubebaꝝ: nucis musc. corticū citri: rosꝫ. añ. ʒ. i. coralloꝝ ru. ℈. ij. salis vsti. ℈. iiij. ꝯterant̄ hec: ⁊ in petia suant̄: ⁊ capiti approximēt̄. ¶ Quātitas suprascriptaꝝ ⁊ ifrascriptarū spēꝝ i saccul apponēda ē. ʒ. i. p singulo: vl̄. ʒ. i. 5. ad plꝰ: for

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0185-5
DFG

ma sacculi capitis dz eē q̄drata ad latitudinē palme man⁹: sacculus vō p̄ corde dz hr̄e formā cordis ⁊c. ¶ Descri. ii.

Puluis p̄ sacculo cordis magr̄alis: q̄ satis tēperatus est: pōt tñ fieri ⁊ magis cal's ⁊ fridus ēt s̄m exigētiā ⁊ diuersitatē dispōnis cordis. ¶ ℞. floꝝ boraginis: buglosse: melisse. añ. M. i. rosaꝝ ru. M. i. floꝝ camomille: anthos. añ. M. s. sandaloꝝ oiuz: been al. ⁊ rubei: ossis de corde cerui. añ. ʒ. i. coralloꝝ ru. seis acetose: corticū citri. añ. ʒ. s. ligni aloes: gariofiloꝝ. añ. ℈. ij. misce: ⁊ oia grosso mō pulericēt: ⁊ vsui reseruēt. due p̄scripte ꝯpōnes spērū st terēde grosso mō: ⁊ p̄ cribrū me^{dia}trā secūde: vt cōmodi⁹ possint i sacculis stare: ac vt v̄t⁹ ipsaꝝ lōgiori tp̄e duret.

¶ Et sic finis iponit 5ᵉ distictioni q̄ fuit de pulueribus.

¶ De pulueribus fuit opinio quorūdam q̄ v̄tus eaꝝ duraret vsq3 ad sex mēses: sed huic opinioni ego non adhereo: eo q2 in spatio sex mensium v̄tutes puluerū resoluuntur ⁊ efficiuntur debiles. Igit̄ dicas q̄ p̄ duos menses cōseruantur in bonitate sua ⁊ non plus.

¶ Incipit sexta distinctio que est de loch. Et cōtinet nouē descriptiones. Quarum prima est.

Loch de p̄ino Mes. ꝯferēs ad tussim antiquā ad asma: ⁊ sputi viscositatē: ⁊ cōstrictionē anhelit⁹. ¶ ℞. granoꝝ pini mūdatoꝝ ⁊ recētiū. ʒ. xxx. amigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ: auellanaꝝ assataꝝ: dragagāti: gummi arabici: liquiritie. s. radicis: succi liquiritie: amili: capil. ve. radicum lilij celestis. i. ireos. añ. ℥. s. carnium dactylorum: heyron. i. illius prouintie. ʒ. xxxv. amigdalaꝝ amaraꝝ etiā excorticataꝝ. ʒ. iij. mellis passulaꝝ: çucchari tabarçet: butyri recentis. añ. ℥. s. mellis tabarçet: quid sit supra declaratū est lib. i. ⁊ ℥. v. s. ⁊ fiat loch: mel coquendo ⁊ depurando.

¶ Auellane assant̄ queādmodū seia: igit̄ facias vt supra tibi ostēdi de seminibus: ⁊ h̄ mō habes doctrinā assationis eaꝝ. Assant̄ āt q̄m assate maturāt catarrū: sed cortex iterior abijcit̄: ⁊ h̄ mō assādo remouet̄ q̄dā sup̄flua hūiditas.

¶ Dragagātū q̄ð ponit̄ in oī loch p̄parat̄ h̄ mō. Accipiat̄ mellis ⁊ aque. añ. quātū sufficit: ⁊ in eis ifūdat̄ dragagantū: ⁊ p̄mittat̄: deide per setaciū fricando transeat̄: ⁊ h̄ mō vtatur. ⁊ sic facias de oibus gūmis in loch itrantibus.

¶ Nucleus si simpl'r scribit̄/de nucleo pini itelligit̄: q̄daz vō alij de nucleo oliue itelligūt. Auic. vō 2° cañ. de nucleo dactyli itellexit. Sed p̄ma opīo verior ⁊ melior est.

¶ Mel passulatū fit h̄ mō. Exp̄mant̄ passule donec ex eis exeat succus: ⁊ accipe de dicto succo p̄tē vnam: mellis p̄tes duas. vz. succi passulaꝝ. ℥. i mellis. ℥. ij. misce: ⁊ bulliant simul vsq3 ad ꝯsūptionē succi: ⁊ tūc erit mel passulatū. Et h̄ mō ostēdit facē Sal. mel myrtinū q̄ð fit ex duab⁹ p̄tibus mellis ⁊ vna myrtiloꝝ. s. succi. In suo antidotario minori in ꝯfectiōe: q̄ icipit. Cōfectio mellis myrtini. Q̄ð si succus eaꝝ hr̄i nō pōt: h̄ mō facias: passulaꝝ. ℥. ij. aque. ℥. vi. bulliāt simul vsq3 fere ad ꝯsūptionē aque: deide exp̄me passulas ⁊ adde duplum mellis: ⁊ coque: ⁊ erit mel passulatum.

¶ Varia reperit̄ l̄ra in hac cōpōne. q̄dā eniz dicit vt. s. annotatū est: ⁊ ista l̄ra bona ē. Alia vō dicit mel cāne quantū sufficit: ⁊ idē est q̄ð puluis çucchari: eo q2 puluis ille extrahit̄ ex cānis: ⁊ ꝯdensari nō potest: ⁊ antiqui mel canne appellabant. Alia vō dicit çucchari tabarçet: ⁊ idem significat q̄ çucchaꝝ illius regionis quod est albissimum puruz ⁊ bene coctum: veꝝ q2 non cognoscit̄ ipsoꝝ diuersitas accipitur çuccharum medere. ¶ Descriptio. 2.

Loch de papauere seu diapapauer Mesue. Cōferēs ad tussim calam: ⁊ pectoris asperitatē: ⁊ cuius sputū est tenue idigēs igrossatiōe ⁊ maturatiōe: ⁊ ꝯfert ad febrē calaz: ⁊ dolorē pectoris: ⁊ pleuresiz. ¶ ℞. seis papaueris al. ʒ. xxv. amigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ: granoꝝ pini: gūmi arabici: dragagāti: succi ligritie. añ. ℥. x. amidi. ℥. s. seis portulace: seis lactuce: seis cydonioꝝ. añ. ℥. s. croci. ʒ. i. penidiaꝝ albaꝝ. ℥. iiij. syrupi de papauē h̄ mō facti lib. i. ⁊ fiat loch i bona forma. ¶ Syrupus iste h̄ mō fieri. ℞. capita papaueris albi ⁊ nigri. añ. M. s. seis lactuce: violarū. añ. ℥. i. bulliant hec in libris q̄tuor aque s̄m artē: deide colentur: ⁊ additis lib. ij. çucchari fiat syrupus: de quo fiat loch prescriptum. ¶ Descriptio. 3.

Loch sanū ⁊ exp̄tū Mesue: ꝯferēs ad tussim ⁊ raucedinē vocis: q̄ est p̄p fridiratē: ⁊ flegma grossum q̄ð in pectore ꝯtineat̄ ⁊ pulmone. ¶ ℞. cinamo. hyssopi sicce: ligritie. añ. ℥. s. iuiubaꝝ: sebestē. añ. numero. xxx. passulaꝝ enucleataꝝ: ficuū siccaꝝ: dactyloꝝ piguiū. añ. ℥. ij. fenugre. ireos. s. radicis calamēti. s. mōtani: seis lini. añ. ℥. i. h̄ oia coquāt̄ s̄z artē i lib. iiij. aq̄ vsq3 ad ꝯsūptionē medietatis: deide colent̄: ⁊ in colatura addant̄ penidiaꝝ lib. ij. ⁊ coquant̄ vsq3 ad spissitudinē mellis: deide p̄yciant̄ super eis pineaꝝ mūdataꝝ. ʒ. v. amigdalaꝝ mūdataꝝ: ligritie: dragagāti: gūmi arabici p̄parati vt. s. amidi. añ. ʒ. iij. ireos ʒ. ij. misce oia sil: p̄us tñ bñ ꝯtusis ꝯterēdis ⁊ pulueriçatis pulueriçādis ⁊ reducāt̄ ad formā loch: bñ oia cōmiscēdo.

¶ Coqui s̄z artē ē plus ⁊ min⁹ res bullire s̄z q̄ sui nā plus ⁊ min⁹ sustinēt de decoctiōe. Que vō sint illa q̄ sustineant multū de decoctione: q̄ vō minus in vltima distictione declarabit̄: pro nūc his sis ꝯtentus. ¶ Descriptio. 4.

Loch ad asma Mes: bonū ēt ad ꝯstrictionē anhelit⁹: ⁊ ad tussim antiquā: ⁊ subtiliat humorē grossuz. ¶ ℞. sqlle assate. ℥. s. ireos. s. radicis. ʒ. ij. hyssopi: prasi. añ. ʒ. i. myrre: croci. añ. ʒ. s. mellis cocti ⁊ bñ dispumati. ℥. ij. ⁊ fiat loch: p̄us ꝯterēdo subtil'r p̄scripta. ¶ Modus assādi sqllā talis ē. Accipe cepe sqlle mediocris magnitudinis: ⁊ amoue cortices exteriores ⁊ iteriores abyciendo ambas. Que vō in medio sūt iuoluas i pasta ordei: ⁊ sit pasta grossa grossitudis digiti: deide ponant̄ in furno: ⁊ tādiu dimittant̄ q̄ pasta effecta sit rubea: deide extrahe: ⁊ dimitte ifrigidari: post ifridationē apiat̄. si bñ assata ē cōmittē subtiliter ⁊ vtere. Al'r iteꝝ iuoluas i alia pasta: ⁊ i furno ponas: ⁊ tātū h̄ facias q̄ bñ assata sit. nā nisi bñ assent̄ remanet i eis acuitas mala quare nocēt stomacho ⁊ vētri valde: vomitūq3 ⁊ nauseam faciūt. ¶ Mel nota q̄ bñ dispumari dz in q̄cūq3 cōpōne ponat̄: ⁊ maxime in loch ⁊ ꝯfectiōib⁹ pectoralibus: eo q2 q̄ñ spuma ab eo nō est ablata facit tussim: ⁊ laxat vētrē: q̄re notent apothecarij: q2 q̄ñq3 sūt causa magni detrimenti. ¶ Descriptio. 5.

Loch de sqlla Mes: q̄ð est medicamē iuuamēti magni eis q̄b⁹ mā grossa ⁊ viscosa ⁊ difficilis maturationis exuberat in mēbris anhelit⁹: reddēs eaz facilē ad expellēdū: ⁊ ꝯfert difficultati anhelit⁹: ⁊ dolori pectoris: ⁊ lateꝝ. ¶ ℞. succi sqlle: mellis colati ⁊ bñ dispumati. añ. ℥. vi. misce: ⁊ simul coque vsq3 ad formā loch: ⁊ reseruetur.

¶ Modus extrahēdi succū a sqlla talis ē. Mūdet̄ sqlla a sup̄iorib⁹ ⁊ iterioꝛib⁹ corticib⁹: q2 venenose sūt ⁊ medie sumant̄. Et bñ iuoluant̄ in pasta facta cū farina ordei: vel siliginis: vel frumēti: nō āt ex luto vt q̄dā fatui faciūt. Et notāter dcīn ē in pasta ordei siliginis vel frumēti: nō aūt i luto. Lutū. n. in sorditiā: imo addūt in v̄tute eaꝝ: ⁊ subtiliāt ⁊ mūdificāt ipsas: ⁊ post iuolutionē in dcā pasta ponāt̄ in furno tēperate cal'o: ⁊ p̄mittant̄ vsq3 ad cocturaz paste in qua lamine sqlle sūt: deide extrahant̄: ⁊ abiecta pasta accipiant̄ lamine sqlle ita cal'e: ⁊ p̄yciant̄ in mortario lapideo p̄us calefacto: ⁊ pistello ligneo bñ pistent̄: nō aūt cū pistello ferri: ferrū eni facit eis rubiginē: q̄ rubigo venenosa ē. ⁊ post p̄fectā pistationem ꝯfestim ante ifridationē ipsaꝝ in subtili petia iuoluant̄: ⁊ exprimant̄ fortiter. ⁊ sic succum habebis. Nec ifrigidari permittātur: eo quia infrigidate succus haberi non posset p̄pter maximā viscositatē quaz facerent ⁊c. Et si squilla careremus apponi potest loco

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0186-0
DFG

eius raffanus. ¶ Descriptio. 6.

Loch de pulmone vulpis magistralis. Et Mesue in cap. de ptisi ponit ipm de mête Gal. Aui. et 13° cap. de cura vlcez pectoris. ⁊ ê ex medicinis mirabilis iuuamêti aggregâtib⁹ vtutê ꝯfortationis ⁊ mundificationis pulmonis. ¶ ℞. succi ligri. pulmonis vulpis ꝑarati: seis feniculi: capil. ve. añ. ʒ. i. mellis lib. i. coquant: bñqꝫ dispument: ⁊ cômisceant ⁊c. ꝑus bñ ꝯterêdo. ¶ Pulmo vulpis h mô ꝑparat ⁊ ꝯseruat. mûdet ꝑoptime oibus suis imûditijs: deide illû bñ laues cû aq̃ vite: ⁊ postea illû aspergas çucchаro optimo bñ puluericato: deide ꝑmittat exiccari in stupha vel furno leuiter calo. Et post ipsi⁹ exiccationeꝫ îuoluat in absintbio: ꝯseruat eni illû a corrosione vermiû. Alio mô côseruari ⁊ ꝑparari pôt h mô. Accipe pulmones vulpis numero. vi. scidant ꝑ venas ⁊ cânas: postea abluât cû vino albo dulci ⁊ calo ⁊ odorifero q̃tuor vel qnqꝫ vicibus ꝑ borâ pro q̃libet vice: postea exiccent in absintbio. ⁊ modus iste melior est. ¶ Descriptio. 7.

Loch de altbea magr̃alis. Côferês mirabilr in plenitudine pectoris ⁊ pulmonis facilitâdo sputum: abstergêdo ⁊ rescidêdo mâs grossas: ⁊ ꝓbibêdo ab apate. ¶ ℞. radicû altbee quâtû placet: lauent optime ⁊ a ligno îteriori mûdet. Postea icidât ꝑ trâsuersuꝫ minutissime: ⁊ coquant in aq̃ côpleta decoctiôe: postea optime pistent: deide staminguet cû sua decoctiôe: si ꝑ se nô possent manib⁹ trâsire fortiter côprimêdo. de bac colatura accipe li. iij. mellis bñ dispumati lib. ij. ligri. mûde ⁊ bñ puluericate. ʒ. vi. passulaꝝ bñ ꝯtusaꝝ. ʒ. iij. pulmôis vulpis: seis cotti. añ. ℈. iij. Côterant oia subtilissime ⁊ misceantur: ⁊ bulliant vsquequo babeant formâ locb: ⁊ in fine post aliqualeꝫ infrigidationem apponantur prescripte species ⁊c.

¶ Spês oês in locb itrantes debent subtilissime conteri: ⁊ ꝑ spissuꝫ setaciû transiri: ⁊ nô tm̃ spês locb: sed omnes medicine pectorales. Locb oês in sua bonitate ꝑ duos annos seruantur proprie delectabiles: borribiles vo vsqꝫ ad tres annos seruari possunt. ¶ Descriptio. 8.

Mixtura pectoralis ꝑ me côposita. ¶ ℞. çucchari violati: çucchari buglossati: çucchari boraginati: man⁹cbri violati. añ. ʒ. iij. diairis de çucch. penidiaꝝ: dragagâti. añ. ʒ. vi. diacalamiti: locb d altbea. añ. ʒ. ij. misce: ⁊ cum syru. viol. fiat mixtura: ⁊ reseruet. ¶ In ista côpône ê nôn^m q si debitâ formâ bre dꝫ nece ê q manus cbri penidij diadraganti ⁊ diairis subtilissime ꝑus per se terant: deinde cum alijs rebus misceantur: ⁊ cum syrupo predicto bumectentur. ¶ Descriptio. 9.

Mixtura cordialis ꝑ me côposita. ¶ ℞. diaboraginati: diabuglossati: çucchari viol. añ. ʒ. ij. çucch. rosati. ʒ. ij. amare nate. ʒ. vi. çucch. câdidi. ʒ. ij. ꝯterâtur subtilissime çucchaꝝ câdidû: deide oia misceant ⁊ cû syrupo de acetositate citri fiat mixtura. ¶ Câdi si simplr scriptû reperiat: vel câdi violati vel rosati. Illd ê çucchaꝝ rosatû vel violatû iduratû qd repit in fûdo vasis vbi recôdit iulep rosatû vel violatû: ⁊ de eo est itelligendum.

¶ Ista componentia banc mixturam debent multuꝫ bene cômisceri in mortario semꝑ ⁊ paulatim syrupû addendo donec ipsoꝝ debita fuerit facta ꝑmixtio. Et sic sit ꝯclusuꝫ de sexta distinctione que fuit de locb ⁊c.

¶ Incipit septima distinctio que est de syrupis. Et côtinet 46. descriptiones. Quarum prima est.

Syrupus acetosus simplex Mes: cuius iâ magnificata est vtus ⁊ excellêtia in cômunitate ⁊ posse ipsi⁹ in mâs calas ⁊ frigidas ⁊ subtiles ⁊ grossas ⁊ viscosas siue adberêtes. ¶ ℞. çucchari lib. v. aque lib. iij. ⁊ cû ea clarificet çucchaꝝ: q̃ clarificato cû igne lêto semꝑ spumâ abijciêdo: deide ꝓiciat suꝑ illd aceti vini al. lib. ij. in leui. ⁊ forti ꝑtes q̃tuor. s. lib. iij. ⁊ i mediocri ꝑtes tres. s. lib. ij. ⁊ da ei post illd ꝑfectioneꝫ decoctionis. Sꝫ vsitatus modus est pone lib. ij. aceti ⁊ face syrupû. ⁊ bic in vsu est.

¶ Multi dubitât in bac recepta: ⁊ apparet eis ambiguû id qd Mesue dicit: ⁊ referût illud forte ⁊ illud debile: ⁊ illud leue ad acetû. Et non dꝫ referri ad acetû: sed ad vtuteꝫ syrupi. Et sic clara est littera. ¶ Descriptio. 2.

Syrupus de duab⁹ radicib⁹ magr̃alis. Efficax ⁊ côueniês in digerêdo mâs mixtas cbolicas ⁊ flegmaticas: vsus tñ ei⁹ est plus ad mâꝫ flegmaticâ: apit etiâ oppilationes splenis ⁊ renum. ¶ ℞. radicû petrosilij: radicû feniculi. añ. M. i. bñ lauet: ⁊ a ligno iteriori mûdent ⁊ abradant: deide bulliât in lib. viij. aque vsqꝫ ad côsumptionê medietatis: deide colent: ⁊ ꝑdicte colature addant çucchari clarificati lib. ij. ⁊ bulliât vsqꝫ ad ꝑfectam decoctionê ⁊ formâ syrupi. ¶ In isto syrupo sunt q ponût radicê apij loco radicis petrosilij. Sꝫ qr apiû bꝫ in se bâc ꝓꝑetatê q epilepsiâ mouet: ideo mibi suspectû est: ⁊ loco ipsius poni facio petrosillium. ¶ Descriptio. 3.

Syrupus rosatus Mes ex ifusiôe: ꝯueniês ad extiguêdû sitim i febrib⁹ acutis ⁊ ad remittêdû excessuꝫ caliditatis in eis: ꝯfortâs stomacbû relaxatû: ⁊ epar suꝑcalefactû ⁊ cor: resistês putredini: ⁊ ꝯueniens tpe pestilêtie: resistês venenositati. ¶ ℞. aque ifusionis rosaruꝫ lib. iij. çucchari clarificati lib. ij. misce: ⁊ fiat syrupus coquêdo debito mô. ¶ Modus ifusionis rosaꝝ talis est. Accipe folioꝝ rosaꝝ viridiû mûdataꝝ lib. vi. ponant i vase vitreato stricti orificij: ⁊ suꝑ eas fûdant aq̃ feruêtis lib. xv. ⁊ strigat orificiû vasis ⁊ dimittat ꝑ boras. ix. deide colet: ⁊ bñ rose exꝑmant: ⁊ postea abijciant. Et iteꝝ tâtûdê folioꝝ rosaꝝ recêtiû in eodê vase pôat: ⁊ supradicta aq̃ colata q̃ denuo fuerit calefacta ꝓiciat ⁊ obturet: ⁊ ꝑmittat vt. s. ⁊ iteꝝ 3° h fiat: deide coletur: ⁊ si reseruare volueris apponat ad solê ꝑ dies. xl. i vase vitreo stricti orificij: ⁊ distilletur paꝝ olei oliuaꝝ in orificio eius: postmodû reserua: de dicta ifusione accipe qñ volueris ponêdo equalem quantitatem çucchari cum ea. ¶ Descriptio. 4.

Syrupus rosatus ex ifusione rosaꝝ siccaꝝ magr̃alis mirabilr ꝯfortâs ⁊ stipticâs. ¶ ℞. ifusionis rosaꝝ siccaꝝ: çucchari clarificati. añ. lib. ij. misce ⁊ fiat syrupus coquêdo debito mô. ¶ Infusio rosaꝝ siccaꝝ fit vt ifusio rosaꝝ viridiû: h excepto q loco viridiû ponûtur rose sicce: sꝫ ꝑm eâdê quâtitatê tâ de rosis q̃ de aqua.

¶ Oês syrupi restrigêtes: vt syrupus rosatus: de granatis: de myrtis: ⁊ ceteri ꝯstrictiui debêt bene decoqui: lenitiui vo vt violaꝝ econtrario. ¶ Descriptio. 5.

Syrupus de endi. magr̃alis q in vsu ê: valês precipue ad suꝑcalefactiones epatis cordis: ⁊ alioꝝ mêbroꝝ nutritiuoꝝ: ⁊ gñalr ꝯfert cuiꝫ côplonis calide. ¶ ℞. folioꝝ endi. epatice: capil. ve. añ. M. iij. diâtos M. ij. radicû endi. aq̃ endi. añ. lib. i. bulliât âi h ꝑꝫ artê in lib. xviij. aq̃ vsqꝫ ad ꝯsûptionê duaꝝ ptiû: deide colent: ⁊ colature addant çucch. clarificati lib. vi. ⁊ fiat syrupus coquêdo debito mô. ¶ Nô h vnû vle q si vis facê syrupuꝫ mag claꝝ: tûc cû dcoctiôe dbes çucchaꝝ clarificare: sꝫ tûc syrup⁹ nô ê tâte vtut: iô semꝑ çucchaꝝ ꝑ se clarificari soleo facê: deide decoctionê supra addo. ¶ Descrip. 6.

Syrupus de endi. Cui⁹ iuêtor fuit Sêtilis de fulgineo: quê manu ꝓꝑa ei⁹ descriptû ego iâ vidi: efficacior ⁊ melior ꝓscripto: valês ad suprascripta. ⁊ vltra illd est aliq̃lr apitiuus oppilationû: ⁊ ꝯfortatiuus mêbroꝝ debilitatoꝝ a mala côplone cala illâ notabilr remouêdo est etiâ digestiuus mâeꝝ cbolericaꝝ acutaꝝ. ¶ ℞. succi endi. succi epatice. añ. lib. iij. clarificent seu purgent ꝑdicti succi ad ignê vt expediat rosaꝝ: violaꝝ: lêticule: aq̃ floꝝ nenufaris: politrici. añ. ʒ. 5. capil. ve. ordei mûdi: seiuꝫ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0187-6 DFG

cōiuz fridoꝝ maioꝝ.aā.ʒ.i.bulliāt oīa h̄ ſʒ artē in lib.vi.
aq̄ vſqȝ ad ꝯſūptionē 3ᵉ ꝑtis:deiñ colēt̄ ꝛ colature addāt̄
çucch.clarificati lib.iiij.ꝛ fiat ſyrupꝰ q aromatiçet̄ cū ifra-
ſcriptis ſubtili mō pulueriçatꝭ:ſandaloꝝ alboꝝ:ſandaloꝝ
ru.berberoꝝ:ſeiuz cydonioꝝ:ligni aloes:cinamo.corticuz
citri.aā.℈.i.ſubtilr̄ pulueriçent̄:ꝛ ſyrupus aromatiçet̄:eſt
eni efficacior. ¶ Aromatiçatio duplr̄ fieri pōt. Primo ꝙ
poſtq̄ȝ ſyrupus ꝑfecte coctus eſt ꝓyciantur ea ex q̄bus dȝ
aromatiçari:ꝛ ꝑmittant̄ ſolū vna ebullitiōe bullire:deide
ab igne remoueant̄:ꝛ reſeruent̄. Alio mō poſtq̄ȝ ſyrupus
ꝑfecte coctus ē ꝛ ab igne remotus: pōāt aromata ex q̄bus
aromatiçari dȝ itus apponi:ꝛ ſimul lōgo tp̄e ꝯcutiēdo mi
ſcere.ꝛ ſic v̄tutem accipit eaꝝ:ꝛ h̄ modo aromatiçatio fit:
vterqȝ modus eſt laudabilis. ¶ Deſcriptio. 7.

Syrupus de ſucco acetoſe Meſ:cōferēs febribus
cholericis:ꝛ iſlāmationi ſtōchi:ꝛ ꝯfortat
cor calidum:ꝛ ſtomachū:ꝛ eſt ꝯueniens febribus peſtilen
tialibus. ¶ ℞.ſucci acetoſe purificati lib.iij.çucchari cla-
rificati lib.ij.ꝛ fiat ſyrupus debito modo coquendo.

¶ In ſyrupis vnū vl̄e nota. Syrupi eni aut cuȝ çuccharo:
aut melle:aut ſapa fiūt:ſyrupus q de çuccharo fit melꝰ dȝ
decoq̄ q̄ȝ q cū melle cōponit̄:cū mel ſit magis ꝯſeruatiuū
ꝛ minꝰ corruptibile. Et iō ſyrupꝰ cū melle factꝰ diutiꝰ ꝯſer
uat̄. Syrupꝰ factꝰ de melle quāto minꝰ decoq̄t̄: tāto ma-
gis laxat: ꝛ quāto plus coq̄t̄ tāto plus reſtrīgit. Syrupi in
eſtate mag̃ coq̄ndi ſūt q̄ȝ i hyeme:ꝛ oī tp̄e ſyrupus quāto
magis coquit̄ tāto melior eſt. ¶ Deſcriptio. 8.

Syrupus de agreſta Meſ: cōferēs vomitui ꝛ ſo-
lutioni cholice ꝛ iſlāmationi ſtōchi ꝛ ſiti
laborioſe:ꝛ febribꝰ cholicis:ꝛ ꝯfortat ſtōchos ꝑgnantiū q
facile recipiunt ſupfluitates:ꝛ valet ꝯ venena. ¶ ℞.ſucci
vue acerbe lib.xij. Decoquat̄ lēto igne vſqȝ ad ꝯſumptio-
nē 3ᵉ ꝑtis:deide colet̄:ꝛ poſtea ꝑmittatur donec clareſcat.
Accipe igit̄ d̄ eo claro lib.vij.çucchari clarificati lib.v. Et
ſimul coquāt̄ vſqȝ ad ꝑfectā coctionē ꝛ reſeruet̄. ¶ Suc
cus iſte extrahi dȝ ex vuis citrinis declinātibꝰ ad rubedi-
nē:nō maturis: collectis vltima hebdomada Julij:ꝛ poſt
ipſaꝝ collectionē ſtēt ꝑ tres dies:deide ſuccus extrahatur
anteq̄ȝ hebdomada illa trāſeat:q2 elapſa illa hebdomada
ſtella canis abſcidit̄:ꝛ succꝰ nō ē tāte ꝑfectionis. ¶ Inſup.
icidēter h̄ eſt notādū ꝙ illa q̄ dant̄ ꝑ fluxu vētris ad ꝯſtri
gēdū debēt exhiberi ſtatī aā cibū. Que v̄o ꝑꝑ vomitū dā-
tur:imediate ſūpto cibo dāda ſunt. ¶ Deſcriptio. 9.

Syrupus de papauē Meſ:cōferens catarro ꝛ tuſſi
q̄ vigilare facit:ꝛ faciēs ad ſomnū:ꝛ ad ſi-
tim extiguēdā:eſt ēt lenitiuus ꝑtiuȝ pectoris ꝛ pulmonis.
¶ ℞.ſeis papaueris nigri.aā.ʒ.50.capil.ve.ʒ.xv.ligritie
ʒ.x.iuiubaꝝ numero.xx.ſeis lactuce.ʒ.lx.ſeis cydonioꝝ.ʒ.
vi. Coquant̄ oīa in lib.iiij.aq̄ pluuialis vſqȝ ad ꝯſūptionē
medietatꝭ:deide colent̄:ꝛ cū çucch.clarificati:ꝛ penidiaꝝ.
aā.ʒ.viij.fiat ſyrupus addendo vini cocti ſeu ſape.ʒ.vi.

¶ Semina oīa mucilaginē faciētia nō ſūt ſic ad bulliēduȝ
ſeu decoquēdū cū alijs rebꝰ ponēda:ſȝ ſūt in pecia ligāda:
demū ad bulliēdū ponēda.ꝛ ſic v̄tꝰ eaꝝ in ſyrupo trāſit ꝛ
viſcoſitas q̄ ſyrupū viſcoſuȝ reddēt retinet̄. ¶ Sapa i h̄
ſyrupo ponit̄ vt dirigat v̄tutē aliaꝝ medicinaꝝ ad pectꝰ:
ſapa eni multū pectori amicat̄. ¶ Deſcriptio. 10.

Syrupus de ſucco endi.magiſtralis:valēs ꝑncipalr̄
ad oēs ſupcalefactiones epatis:ꝛ aliorū
mēbroꝝ nutritiuoruȝ. ¶ ℞.ſucci endi.purificati lib.iiij.
çucchari clarificati lib.ij.ꝛ.ʒ.viij.ꝛ fiat ſyrupus debito mo
do omnia decoquendo.

¶ Succi oiuȝ herbaꝝ ꝯſeruant̄ ꝑ annū:ꝛ nō vltra:ſi ſupra
eos ponat̄ paꝝ olei oliuaꝝ:ꝛ bñ ſint clarificati:vt i ſyrupo
de biçantijs oſtēdet̄:ꝛ apponēdi ſūt i vaſe vitri vl̄ ſaltē vi
treato:demū trāſacto anno ſūt abyciēdi. ¶ Deſcrip.11.

Oryzacchara Nicolai ſic dicta ab ori qđ ē ace-
tū ꝛ çuccharo:valēs tertiane acute
ꝛ q̄rtane nō vere:purgās cholaȝ i ſtōcho exñtē. ¶ ℞.çuc
chari lib.i.ſucci maloꝝ granatoꝝ.ʒ.viij.aceti.ʒ.iiij.ponan
tur omnia ad ignē:ꝛ tādiu bulliant cū ſpatula ſemper agi-
tando:ꝛ ſpumā remouēdo donec ad formā ſyrupi redeat.
¶ Hoc in loco çucchaꝝ nō clarificat̄.ꝛ ſi pur illō clarifica-
re vis ſaltē tātū bulliāt ꝙ aqua ꝯſumat̄ anteq̄ȝ aceto ꝑmi
ſceat̄:q̄ poſtq̄ȝ ꝯſūpta erit:acetū ꝛ ſuccus granatoꝝ pōat̄:ꝛ
h̄ fit vt aceti v̄tus nō deperdat̄. ¶ Deſcriptio. 12.

Syrupus de pomis ſimplex Meſue: ꝯfortans cor
debile:ꝛ ſanās ſyncopim:ꝛ tremoreȝ cor-
dis. ¶ ℞.ſucci pomoꝝ dulciū:ſucci pomoꝝ acetoſoꝝ.aā.
lib.v.bulliāt ambo ſimul vſqȝ ad ꝯſūptioneȝ medietatis:
deide in eis īfundat̄ ſeta tincta in kermes.i.in grana.ʒ.5.ꝛ
dimittat̄ in eis ꝑ dies duos vſqȝ dū clareſcāt:deide colēt̄.
ꝛ colature addat̄ çucch.clarificati lib.iij.ꝛ fiat ſyrupus.
¶ Seta tīcta in kermes:nō ꝙ kermes ſcriptū cū r idē ē qđ
granū cū quo ſeta tingit̄:ſcriptū v̄o cū.ſ.keſmes idē eſt qđ
paſſule:h̄ bñ nota:q2 diuerſitas littere diuerſificat rem.
¶ Oēs ſyrupi fci ex ſuccis:ſemꝑ çucchaꝝ debēt recipe cla
rificatū ꝛ coctū ꝑ ſe:poſtea v̄o ſucci ſūt addēdi.ꝛ rō ē:q2 ꝑ
lōgā ebullitionē ſucci v̄tꝰ deꝑdit̄:ꝛ h̄ itelligas d̄ ſuccis fru
ctuū ꝛ vinis aromaticis:q2 hi paꝝ ſuſtinēt de decoctione.
¶ Succi v̄o radicū q̄̄to decoquūt̄ tāto puriores reddūt̄.
Herbaꝝ v̄o ſucci mediocrē ſuſtinēt decoctionē:ꝛ illa me-
diocri purificat̄. ¶ Pomū ſimplr̄ ſi ſcriptū repiat̄:d̄ ma-
lo ē itelligēdū:vt Matth.ſyl.ſcribit. ¶ Deſcriptio. 13.

Syrupus de pomis cōpoſitꝰ Meſ in ſua practica.
cap.de ſoda frida ab humore melico:cō-
ferēs ad ſodā dictā:ꝛ q̄rtanē ꝛ oppilatiōi ſplenis:ꝛ oī egri-
tudini de melīa ꝛ ē exptus. ¶ ℞.capil.ve.radicū buglo-
ſe domeſtice:radicū bugloſſe ſylueſtris:folioꝝ ambaruȝ:
polypodij:epithimi.aā.ʒ.i.folliculi ſene: camepitheos:ca-
momille:ſticados.aā.ʒ.vij.camedreos:ſquinanti:ellebori
nigri.aā.ʒ.iij.fumiterre.ʒ.i.eupatorij.ʒ.5.ſucci pomoꝝ dul
ciū.ʒ.viij.oīa ꝑſcripta ꝑter epithimū:ſuccuȝ pomoꝝ:ꝛ ca-
pil.ve.bulliāt in lib.iiij.aque vſqȝ ad ꝯſūptionē medieta-
tis:deide bulliāt cū eis ebullitione vna epithimū ꝛ capilli
veneris:poſtea colent̄:ꝛ cū ſucco pomoꝝ ꝛ çucchari clari-
ficati lib.ij.fiat ſyrupus debito modo decoquendo.
¶ Zucchaꝝ qđ i ſyrupis igredit̄ ſemꝑ dȝ clarificari ꝛ pur-
gari:ꝛ nō ſolū in ſyrupis:ſȝ i oībꝰ cōpoſitis in q̄bꝰ çucchaꝝ
itrat. Modus igit̄ clarificādi talis eſt.ꝙ ꝑ oī lib.çucchari
accipiēda ſūt duo albumina ouoꝝ vl̄ vnū ad minꝰ:ꝛ lib.i.
aq̄ ꝛ ſil aq̄ ꝛ albumina ouoꝝ manibꝰ ſūt ꝯcutiēda. Illa cō
cuſſiōe mlta ſpuma reſultabit.ꝛ quāto mag̃ cōcutiet̄ tāto
maior fiet. In illa igit̄ ſpuma ꝛ aq̄ ꝓycias tuū çucchaꝝ: ꝛ
igni exponat̄:ꝛ diu bullire ꝑmittat̄:ꝛ vſqȝ ad ꝯſūptioneȝ
medietatis.deide ꝑ ſtaminiā pāni bñ lotā illa oīa bñ cola
bis.ꝛ ſic erit çucchaꝝ clarificatū ſeu purificatū. Sȝ ſi vis
clarificari ſyrupos ꝛ iulep ſine albumibꝰ ouoꝝ: ita ꝙ re-
maneāt clariſſimi ꝛ aurei coloris:dū coquūt̄ ponat̄ i vaſe
ſucci granatoꝝ acetoſoꝝ in fine decoctionis.ʒ.i.5.mirabi-
liter eni clarificat. Et idē facit paꝝ vini boni electi qñ vi-
num granatoꝝ non habet̄. ¶ Deſcriptio. 14.

Syrupus de myrtis magiſtralis: valēs ꝑcipue cō-
tra oēm fluxū vētris antiquū:ꝛ maxime
excoriatiuū:ꝛ ꝯ oēȝ fluxū ſanguis a renibꝰ vl̄ a pectore vl̄
a matrice. ¶ ℞.granoꝝ myrtilloꝝ:carniū cydonioꝝ:ſu-
mach:acbacie:roſaꝝ.aā.ʒ.i.ſpodij:hypoquiſtidos. aā.ʒ.ij.
maſticis.ʒ.5.bulliant hec omnia in lib.iij.aque ſ̄m artem
vſqȝ ad ꝯſumptionē tertie partis:deinde colent̄:ꝛ colatu-
re addantur çucchari clarificati lib.iij.ꝛ fiat ſyrupus.
¶ Syrupus de myrtis Meſue non fit: eo q2 ſuccus myr-
tilloꝝ haberi non pōt apud nos.ꝙ ſi haberi poſſit melior

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0188-2
DFG

ꝛ perfectioꝛ isto esset. ¶ Descriptio. 15.

Mel violatū Nico. Qḋ valet tepide febriētib⁹: corpus humectat ꝛ relaxat: ꝛ valet ad siccitatē pectoris. ¶ ℞. mellis electi ꝛ purificati lib. x. violarum lib. v. bulliant duo hec simul leui ebullitione: deinde colētur: coquantur: postea ad debitam coctionem ꝛ reseruentur.
¶ Mel de quo fit mel rosatū ꝛ violatū anteq̄ viole vel rose in eo ponanť dꝫ bñ purgari ponēdo in eo aquā ꝛ bulliēdo cū ea dꝫ ꝯtinue dispumari: demū cū aqua ꝑ decoctionē fere est ꝯsumpta viole vel rose sunt intus ponende: ꝛ post pusillum colari dꝫ: deinde in itegrum decoqui: ꝛ hoc modo mel purificatur. ¶ Descriptio. 16.

Mel rosatū Nicolai: stomachū ꝯfortās ꝛ mūdificās: ꝛ est digestiuū māeꝝ flegmaticaꝝ in stōcho ꝛ meseraicis ꝯtētaꝝ. ¶ ℞. mellis purificati lib. x. succi rosarū recētiū lib. i. ponanť in chacabo ad ignē: ꝛ cū bullire icepe rit viridiū rosaꝝ cū forficib⁹ vel cū cultello icisaꝝ lib. iiij. addanť: ꝛ tādiu bulliāt quousqꝫ ad succi deueniāt cōsumptionē: ꝛ dū bullierit semꝑ agiteť cū spatula: ꝛ cū coctum fuerit recōdať. Et ꝺm istū modū deberet fieri etiam mel violatū suprascriptuꝫ: sꝫ apothecarij hodierni tpis auaritia ducti: nec h nec illō h mō faciūt: sꝫ accipiūt solū mel ꝛ rosas vt supra de violato dcm̄ ē. Quidā sūt q ad purificādū mel nō faciūt vt supra ostēsuꝫ est. Sꝫ illō clarificāt cū ouis quēadmoduꝫ dixi de çuccharo. ꝛ hic modus non est inutilis: facias mō vt tibi placet. ¶ Descriptio. 17.

Syrupus de acetositate citri Mesue: cui⁹ iuuamētū est magnū in extinguēdo iflāmatiōes chole rubee: ꝛ febres iflāmatiuas vehemētes: ꝛ ꝯfert ebrietati: vertigini: ꝛ siti vehemēti. ¶ ℞. succi acetositatis citri lib. xij. Decoquať in vase vitreato suꝑ prunas vsqꝫ ad cōsumptionē tertie ꝑtis: deide coleť: ꝛ ꝑmittať clarescē: postea accipe ex eo claro lib. vij. çuccha. albi clarificati lib. v. misceať simul ꝛ coquanť ad ignē vsqꝫ ad ꝑfectā coctionē.
¶ Ego aūt alr̄ soleo fieri facē: ꝛ pauci sūt apothecarij q faciāt illō facē: imo fere oēs errāt faciētes hūc syrupū: diu in formā syrupi nō pōt stare: sꝫ ꝯgelať tāq̄ gelu: ꝛ h aduenit iperitia faciētiū. Sic igiť est faciēdū. Accipiať acetositas citri ꝛ ipsaꝫ in pecia subtili ꝛ spissa pone: leuiterqꝫ peciam exprimas nō violēter: exiet liquoꝛ clarus nō mucilaginosus. Accipe igiť de dcō liquore q̄ntitatē dictā: çucch. al. bñ clarificati ꝛ debito mō cocti q̄ntitatē vt. s. ꝛ cū eo pone acetositatē: ꝛ soli exponas. Sol eni ꝯsumet ꝓuo tpe humiditatē suꝑfluā acetositatꝭ: ꝛ remanebit claꝝ ꝛ illustrū tāq̄ aq̄: h [illegible] mō cipriani faciunt ꝛ ab eis accepi. ¶ Nō q̄ Meſ. diē accipe de iulep claro ꝛ depurato. i. accipe de çuccharo clarificato ꝛ iulepiçato: nō aūt de iulep itelligit: vt q̄dam apothecarij fatue credunt. ¶ Descriptio. 18.

Oxymel simplex Mesue: ꝯferēs in māebus flegmaticis grossis ꝛ viscosis: subtiliādo: icidēdo ꝛ abstergēdo: aperiēdo ꝛ diuidēdo: ꝛ digerit mās febriū lōgi tpis. ¶ ℞. mellis boni lib. ij. aque fontiū lib. iiij. misceātur duo hec: ꝛ bulliant lento ꝛ claro igne vsqꝫ fere ad consumptionē aque: deide his addať aceti boni lib. i. decoquātur vsqꝫ ad ꝑfectā decoctionē: ꝛ reserueť in vitreato vase.
¶ Secaniabin. i. syrupus factus ex melle aceto ꝛ aqua.
¶ Squingibin ē syrupus factus ex aq̄ aceto ꝛ çuccharo: hyelenfabin idē est qḋ aq̄ mellis. ¶ Descriptio. 19.

Syrupus violatus cōposit⁹ Meſ: ꝯferēs tussi calē ꝛ pleuresi: digerit eni māꝫ subtilē cholicā ꝛ ē alteratiuus male cōplōnis calē ꝛ sicce. ¶ ℞. violaruꝫ ʒ. ij. seis cydonioꝝ: seis maluaꝝ aā. ʒ. i. iuiubaꝝ: sebestē. aā. numero. xx. Coquanť hec cū lib. vi. aque cucurbite ꝺꝫ artē vsqꝫ ad ꝯsūptionē 3ᵉ ꝑtis: çucchari clarificati lib. i. ꝛ. ß. ꝛ fiat syrupus debito modo decoquendo. ¶ Aqua cucurbite fit icidēdo cucurbitas in grossa frusta: deinde ponanť in alambico: ꝛ aqua extrahať. ¶ Descriptio. 20.

Syrupus de iuiubis Meſ: ꝯferēs ad raucedinē vocis: ꝛ tussim: ꝛ pleuresim. ¶ ℞. iuiubaꝝ numero. lx. ꝛ plēs text⁹ hñt lib. x. violaꝝ: seis maluaꝝ. aā. ʒ. v. capil. ve. ʒ. i. seis cydonioꝝ: seis papaueris albi: seis melonū: seis lactuce: dragagāti. aā. ʒ. iij. ligritie: ordei mundi excorticati. aā. ʒ. i. decoquanť in lib. iiij. aq̄ fontiū ꝺm artē: vel aq̄ pluuialis vsqꝫ ad ꝯsūptionē medietatis: deide colētur: ꝛ colature addanť çucchari clarificati lib. ij. ꝛ fiat syrupus debito mō decoq̄ndo. ¶ In hac cōpōne fere oēs textus sūt corrupti: lrā eni multoꝝ dicit iuiubaꝝ lib. x. q̄ hec lrā falsa sit appeť cū dicit coquanť in lib. iiij. aq̄: nō. n. posē est: cū maioꝛ sit quātitas iuiubaꝝ q̄ aq̄. ¶ Diē isuꝑ in aq̄ fōiꝭ coq debē: eo q̄ post pluuialē subtilioꝛ ē ꝛ penetrationi aptioꝛ aq̄ fontis: ifra de aq̄ pluuiali mlta diceť. ¶ De ordeo nota q̄ auctoꝛ vult q̄ excorticeť: amoto eni cortice exteriori tolliť v̄tus eius abstersiua: ꝛ remanet v̄tus lenitiua cum aliquali siccitate. ¶ Descriptio. 21.

Syrupus de scabiosa magistralis: de qua scabiosa nota v̄sus. Urbanus ꝑ se nescit ꝓciuꝫ scabiose. Nā purgat pectus quod cōprimit egra senectus. Pulmonē lateris silr̄ ꝛ regionē. Rūpit apata lenit v̄tute probata. Emplastra fortis necat antraceꝫ tribus horis. Intus potať ꝛ sic vulnus euacuať. ¶ ℞. ordei mūdi a cortice suꝑiori. M. ij. radicū scabiose. M. i. coralloꝝ rubeoꝝ ʒ. ij. aque pluuialis lib. x. bulliāt oīa silr̄ vsqꝫ ad crepaturaꝫ ordei ꝛ coctura radicis: deide colenť exꝑmēdo: cui colature ꝛ exꝑssioni addať succi scabiose lib. i. Et iteꝝ cū ꝑdictis bulliat succus vsqꝫ ad ipsi⁹ purificationem: deide coleť: ꝛ his addať çuccha. clari. lib. ij. pulutis coralloꝝ rubeoꝝ. ʒ. ij. coquanť vsqꝫ ad ꝑfectā coctioneꝫ: ꝛ reserueť. ¶ De aqua pluuiali ꝛ de corallis in isto syrupo cū restrigāt: ꝛ syrupus iste dilatat ꝑtē pectoris. Rō diceť i syrupo de ligritia vbi poniť aqua roſ. q̄ eadē est rō. ¶ Descriptio. 22.

Julep rosatū Meſ: ꝯueniēs ad extiguēdū sitim in febrib⁹ acutis: ꝛ ad remittēdū excessuꝫ calitatis i eis: ꝯfortatiuū stōchi relaxati: ꝛ epatis suꝑcalefacti: ꝛ cordis: ꝛ resistēs putredini. ¶ ℞. aque rose lib. iij. çucch. albi clarificati ꝛ cocti lib. ij. ꝛ fiat iulep lēto igne: debito mō decoq̄ndo ꝛ leuiter. ¶ Apothecarij nr̄i tpis nō faciūt h mō: sꝫ clarificato çuccharo cū aqua cōi: cū ꝓpinquū est coctioni addūt pro oī lib. i. çucchari aque rose. ʒ. ij. ꝛ iste non est modus: ꝛ iō nō hꝫ vtilitas a doctoribus posita: ꝛ h ꝑꝑ auaritiā apothecarioꝝ. ¶ Quotiēs eni scriptuꝫ repeiť iulep absolute de iulep rosato semper est itelligendum tanq̄ de perfectiori ꝛ meliori. ¶ Descriptio. 23.

Julep violatū Meſ: ꝯueniēs acute febriētib⁹ ꝛ hñtibus epar calefactū ꝛ coꝛ: ꝛ ꝯfert asperitati cāne ꝛ gutturi: ꝛ pleuresi: ꝛ tussi sicce. ¶ ℞. aq̄ floꝝ violaꝝ lib. iij. çucchari albi clari ꝛ cocti lib. ij. misce: ꝛ fiat iulep. ¶ Julep oēs sūt paꝝ decoquēdi: eo q̄ si multū decoquunť candescūt. Nec ꝑꝑ leueꝫ ei⁹ coctionē timeť coꝝ corruptio: eo q̄ aqua est aromatica ꝛ eos a corruptiōe ꝯseruat. Et nō q̄ dico q̄ nō sunt multū decoquēdi: coquēdi tñ sunt. ¶ Differt syrupus a iulep duplr̄. ꝑ: q̄ syrupus lōge melius decoquiť q̄ iulep. 2ᵒ: q̄ iulep absqꝫ alicui⁹ rei cōmixtiōe decoquiť: secus aūt syrupus. ¶ Descriptio. 24.

Syrupus violatus ex ifusione Meſ: ꝯueniēs vt. s. ¶ ℞. aq̄ ifusionis violaꝝ lib. v. çucchari clarificati lib. iiij. misce ꝛ coquanť cū facilitate ꝛ reserueť.
¶ Modus ifusionis violaꝝ h mō fit. Accipe violaꝝ recētiū lib. vi. ponanť i vase vitreato stricti orificij: ꝛ postea fūdāť suꝑ eas aq̄ pluuialis bullientis lib. xv. ꝛ strigať orificiū vasis: deide ꝑmittať ꝑ horas nouē. His elapsis colētur aliq̄lr̄ exꝑmēdo: denuo in vase ꝑdicto tātū de floribus violaꝝ recētiū pōať: ꝛ d̄nuo eadē aq̄ bñ calefacta suꝑ eas

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0189-0
DFG

mittaẜ: ⁊ strigaẜ orificiū vasis. ⁊ sic ꝑ horas. ix. dimittaẜ: ⁊
iteꝝ 3° ħ fiat seruādo modū bis ꝑ te seruatū: ⁊ dimittaẜ ꝑ
horas nouē. ⁊ postq̄ȝ aqua īfridata fuerit coleẜ a violis. ⁊ si
illā ꝯseruare volueris ponaẜ in vase vitreato stricti orifi-
ficij: ⁊ distilleẜ paꝝ olei in orificio ei⁹: ⁊ strigaẜ caput ei⁹:
deide soli exponaẜ ꝑ dies. xl. deide remoueaẜ: ⁊ ꝯseruetẜ.
¶ Viole sūt colligēde in mēse Martij: ⁊ de eis syrupū fa-
cias: ⁊ oīa alia necīa. ¶ Syrupus violatus si simpl'r repe-
riaẜ scriptū de syrupo isto ex īfusione semꝑ est ītelligēdū
nō de composito. ¶ Descriptio. 25.

Syrupus de granatis Meẜ: valēs ꝯ febres choleri-
cas ⁊ flegmaticas multe inflāmationis.
¶ ℞. vini gra. dulciū ⁊ acetosoꝝ. aā. lib. v. coquanẜ simul
vsq; ad ꝯsūptionez medietatis: ⁊ dimittaẜ postea ꝑ duos
dies dū clarescāt ⁊ resideāt: postea remotis a residētia co-
lenẜ: ⁊ his addanẜ çucchari clarificati lib. iij. ⁊ coquāẜ ad
formam syrupi: ⁊ in medio coctionis addaẜ sete tincte in
kermes. i. i grana. ʒ. ij. ⁊ ꝑmittaẜ vsquequo facta sit ꝑfecta
decoctio. ¶ Vinū granatoꝝ fit. Accipiēdo grana granati
mūdata a corticib⁹: īuoluunẜ pecia: ⁊ sub torculari ponun-
tur ⁊ exꝑ̄munẜ: ⁊ facta exꝑ̄ssiōe colatura colaẜ: ⁊ in ampul-
lis poniẜ: ⁊ soli exponiẜ ꝑ aliquos dies: deide a residentia
seu fece mūdaẜ: ⁊ postmodū oleū oliuaꝝ supꝰ illō apponiẜ
⁊ reseruaẜ bñ: per annos tres ꝯseruanẜ ī bonitate. ¶ Hic
notādū ꝙ çucchaꝝ qō īgrediẜ in isto syrupo dꝫ eē ab aq̄
ꝯ toto purgatū: ita ꝙ ī eo nulla vl' bñ pauca sit aq̄ qñ vinū
ꝑdictū granatoꝝ cū eo misceẜ: eo q2 si lōga coctiōe cuꝫ aq̄
coquereẜ: v̄tus ei⁹ deꝑdereẜ. ¶ Descriptio. 26.

Oxymel squilliticū Mesue: v̄tuosum ꝯ mās fridas
difficiles ⁊ submersas in locis difficilis era-
dicationis: ⁊ eructuationem acetosam. ¶ ℞. mellis dis-
pumati ⁊ purificati lib. iij. aceti squillitici lib. ij. coquātur
vsq; ad perfectam coctionem: ⁊ reseruetur.
¶ Ad purificādū mel dꝫ eē dupla quantitas aq̄ ad mel: vt
mellis lib. iij. aque cōis lib. vi. ⁊ simul debēt bullire vsq;
ad ꝯsūptionē medietatis: semꝑ spumā abijciēdo ⁊ ħ mō
purificaẜ. ¶ Modus faciēdi acetū sq̄lliticū talis ē. Acci-
pe laminas sq̄lle que ī medio sunt abijciēdo ꝑ̄mas ⁊ vlti-
mas: q2 venenose ⁊ male. ꝑ̄me sūt venenose: q2 ēt sūt mltū
cale. Interiores v̄o sūt abijciēde: q2 mortifere sunt nimia
friditate. Medie v̄o sūt tēperate. Diuidēda est igiẜ sq̄lla:
⁊ tot tunice sūt ab exteriori pte abijciēde quot īteriori: ⁊
medie reseruāde. Accipe igiẜ de mediocrib⁹ quantitatem
quā volueris: ⁊ sue eas in filo cū stilo ligneo: ⁊ sit distantia
īter eas: ⁊ dimitte siccare sic ī vmbra ꝑ dies. xl. postea īci-
de eas in frusta cū īcisorio ligneo in frusta mediocria. Et
pone ad oēm librā dcāꝝ corticū sq̄lle aceti al. bōi lib. viij.
⁊ ambo pone ī vase vitreato stricti orificij: ⁊ obtureẜ os
ei⁹: ⁊ exponaẜ soli ꝑ dies. xl. post illō cola ⁊ reserua admi-
nistrādo vbi oꝫ. ¶ Incisio ⁊ ꝑforatio sq̄lle cū istro ligneo
ē ne īsurgat ex ferro ī ea rubigo: quā excitat sui acuitate:
⁊ ob hoc doctores dubitātes cum īstrumento ligneo fieri
faciūt ⁊c̄. Miua hec sine spēbus durat ī sua v̄tute ꝑ annū:
⁊ forte per annos duos. ¶ Descriptio. 27.

Miua cydonioꝝ sine spēbus Meẜ: cui⁹ iuuamēta īfe-
rius in cap̄. de miua cydonioꝝ cū spēb⁹ diceṉẜ.
¶ ℞. succi cydonioꝝ acetosoꝝ lib. xx. vini boni lib. x. co-
quanẜ oīa cū facilitate sil' vsquequo ꝯsūpta sit 3ª ps: semꝑ
auferēdo spumā: deide coleẜ: ⁊ residē ꝑmittanẜ: demū re-
sidētia amoueaẜ: deide addaẜ mellis dispumati ⁊ purifi-
cati lib. vi. coquanẜ vsq; ad ꝑfectā coctionez: ⁊ reseruenẜ.
¶ Succ⁹ seu vinū cydonioꝝ ħ mō fit. Cydonia cū gratu-
sia raspanẜ vsq; ad īteriorē aiaꝫ: deide pecia īuoluūẜ: ⁊ cū
torculari exꝑ̄munẜ: ⁊ colatura ꝑparaẜ vt vinū granatoꝝ:
durat eni in ei⁹ v̄tute ꝑ annos tres ⁊c̄. ¶ Nō ħ ꝙ ī ꝯdēdo
radices faciēdo syrupo cū succis apponēda ē magna quā-
titas mellis: q2 eos ꝯseruat. Et sic in ꝯdēdo radices poniẜ
quadruplum mellis. ¶ Descriptio. 28.

Syrupus de biçantijs Meẜ sine aceto: faciēs ad fe-
bres oppilationum: ⁊ febres cholericas ⁊
flegmaticas: q̄rū difficil' ē eradicatio: ⁊ ad icteritiā. ¶ ℞.
succi endi. succi apij. aā. lib. ij. succi lupuloꝝ: succi boragis:
vel succi buglosse. aā. lib. i. bñ depurenẜ: deide bulliāt ī eis
folioꝝ rosaꝝ. ℥. ij. ligritie. ℥. ß. spice. ʒ. ij. seis anisi: feniculi:
seis apij. aā. ʒ. iij. postea coleẜ. Accipe igiẜ de ꝑdicta cola-
tura lib. iiij. çucchari boni ⁊ clarificati lib. ij. ß. ⁊ coquātur
cū facilitate oīa sil': donec ad formā syrupi coq̄nẜ: reseruē-
tur. ⁊ ħ erit syrup⁹ de biçātijs sine aceto. Si v̄o facē volue-
ris dcm̄ syrupū cū aceto: addas ad oēꝫ ptē succoꝝ depura-
toꝝ aceti albi boni ⁊ clari ptē mediā. Cū igiẜ in dcō syru-
po apposueris lib. iiij. succoꝝ in qb⁹ fuerit bullite res ꝑscri-
pte: ponas aceti lib. ij. Et erit syrup⁹ de biçātijs cū aceto: ni-
hil vltra erit addēdū vel minuēdū. ¶ Hic m'ti laborant
apothecarij ⁊ diuersimode vt succos conseruare possint: ⁊
nō tm̄ istos sed oēs alios. Quidā v̄o post exꝑ̄ssionē dicto-
rū succoꝝ bullire ad ignē eos faciūt: deide reseruāt: ⁊ hoc
mō corrūpunẜ. Alij post exꝑ̄ssionē ⁊ colaturā factā cū sta-
minia ad solē ponunt: ⁊ fcā residētia remouent illos a resi-
dētia: deide reseruāt: ⁊ ħ mō ēt corrūpūẜ. Ego v̄o post ex-
ꝑ̄ssionē illos colari facio ꝑ staminiā: deinde iteꝝ colari fa-
cio ꝑ sacculū factū ex tela spissa: ac si clarificarē syrupum
intātū ꝙ pars grossa supflua ħ mō purificaẜ. Et q2 qñ nō
trāsit ꝑꝑ ptē spissaꝫ claudētē sacculū: tūc vacuo sacculuꝫ ⁊
bñ lauo: deide repono succū. ⁊ sic facio donec totū sit cola-
tū: deide in ampulla pono: ⁊ supra pono paꝝ olei oliuarū:
deide soli expono ꝑ dies. xv. ⁊ si residētiā aliquā faciūt il-
lā amoueo: ⁊ illos sic colatos reseruo nō solū ꝑ annuꝫ: sꝫ ꝑ
annos ⁊ mēses. Et sic facio de vino granatoꝝ ⁊ cydonioꝝ
semꝑ ponēdo oleū: illō eni a putrefactiōe ꝯseruat: ⁊ tu bñ
nota. ¶ Succi. n. isti ⁊ siles herbaꝝ ī vasis vitreatis vl' vi-
tri ꝯseruari debēt. Liquores v̄o oculoꝝ ōbēt reseruari in
vase eneo. ¶ Hic nō ꝙ succi hi ⁊ oiuꝫ herbaꝝ solū ꝑ ānuꝫ
ꝯseruanẜ ī sua bonitate si cū oleo vt. s̄. aptēẜ ⁊ nō plus. q̄-
re ī capite āni debēt succi de nouo fieri: ⁊ antiq alteri⁹ āni
abijci cū iā oēꝫ v̄tutē suā amiserit. ¶ Descriptio. 29.

Syrupus de mētha Meẜ inētione nr̄a: ⁊ ē ille q in
vsu est: valet ad ꝯfortādū stōchū relaxa-
tū ⁊ fridū: vomitū: fluxū vētris lubrificatiuū: ⁊ singultum
sedat. ¶ ℞. succi cydonioꝝ muçoꝝ ⁊ dulciū: succi grana-
toꝝ acetosoꝝ dulciū ⁊ muçoꝝ. aā. lib. i. ß. ꝑijciaẜ super eos
mēthe sicce lib. i. ß. folioꝝ rosaꝝ. ℥. ij. ⁊ sil' dimittāẜ ꝑ diē ⁊
noctē: deiñ coq̄nẜ cū facilitate vsq; ad mediū. i. mediocri
decoctiōe: deide colenẜ: ⁊ his addāẜ çucch. clarificati li. ij.
⁊ fiat syrup⁹ debito mō coq̄ndo. ¶ Syrup⁹ nihil aliō est
q̄ȝ decoctio: vel succus īspissatus cū aliq̄ re dulci. s. vel cuꝫ
melle vel çucchäro vel sapa: succus āt ē rob. Rob. n. ē suc-
cus īspissatus ꝑ decoctionē ab igne vel sole sine aliq̄ re dul-
ci: ⁊ hec est ipsoꝝ dr̄ia. ¶ Muçū eni ꝑꝑe dr̄: cui⁹ sapor est
cōpositus ex dulci ⁊ acetoso. ¶ In hoc syrupo sunt qui lo-
co çucchari ponūt mel. Ego eni çucchaꝝ magis laudo: cū
ad maiores ītētiōes cū çucchäro factus ꝯueniat: maiorēq;
tēperātiā habeāt. Vbi v̄o ītenderemus calefactionē ma-
iorem cum melle fieri potest. ¶ Descriptio. 30.

Syrupus de fumoterre Mesue maior: q in vsu est
stōchū ⁊ epar ꝯfortās: oppil'onē aperit: ⁊
morbos cutis curat: ⁊ ꝑꝑe q̄rū mā sūt hūores salsi aut adu-
sti: sic̄ ē scabies: īpetigo: ⁊ serpigo: ⁊ lepra. ¶ ℞. mirabola-
noꝝ citri. kebuloꝝ. aā. ℥. ij. ß. floꝝ boragis vl' buglosse: vio-
laꝝ: absinthij: cuscute. aā. ℥. i. ligri. rosaꝝ. aā. ℥. ß. epithimi:
polypodij. aā. ʒ. vij. prunoꝝ nūero. c. passulaꝝ lib. ß. tama-
ridoꝝ: cassiefistu. aā. ℥. ij. Hec oīa bulliāt ꝭm artē in lib. x.
aque vsq; ad ꝑfectā coctionē. i. vsquequo veniāt ad li. iij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0190-5
DFG

Cassia ꝛ tamaridis exceptis:deide colent̄:cū qua colatura dissoluant̄ cassia ꝛ tamaridi:deide addant̄ çucchari clarificati: succi fumiterre depurati.añ.lib.ij.ꝛ coq̄nt̄ ad formā syrupi. ¶ Cū dr̄ bulliāt in aq̄:tūc de aq̄ cōi ē itelligendū.s.vel pluuiali vel fōtis:ꝛ nō solū in h̄ syrupo:ſʒ in oib⁹ alijs cōpōnibus:in q̄bus absolute reperit̄ bulliāt in aqua. ¶ Fuit opīo multoꝝ ꝙ in hac recepta rose non essent apponēde: ꝛ dicūt ꝙ fuit error scriptoris qui scribere debebat ligritie rase:ꝛ scripsit rose.ſʒ salua pace ipsoꝝ dico ꝙ rose apponēde sūt:ꝛ auctor illas apposuit: vt ipsaꝝ virtute reprimat̄ acuitas multaꝝ medicinaꝝ in ista cōpositione intrantium ꝛc. ¶ Descriptio. 31.

Syrupus de prasio Mesue:ꝯferēs senib⁹:ꝛ fridis nā:ꝛ egritudinib⁹ q̄ fiūt in pectorib⁹ coruꝫ:ꝛ tussi antique:ꝛ asmati a flegmate grosso ꝛ putrido. ¶ ℞.prasij.℥.ij.hyssopi:capil.ve.añ.ʒ.vi.ligritie:calamēti:sēis anisi:radicuꝫ apij:feniculi.s.sēis.añ.ʒ.v.sēis malue: fenugreci:ireos.añ.ʒ.iij.sēis lini:sēis cydonioꝝ.añ.ʒ.ij.passulaꝝ.℥.ij.ficus sicce pingues numero.xv.bulliāt hec oīa ſʒ artē in lib.x.aque vſqꝫ ad ꝯsūptionē medietatis:deide colent̄:ꝛ his addant̄ penidiaꝝ lib.ij.mellis purificati lib.ij.ꝛ fiat syrupus debito mō coq̄ndo. ¶ De prasio nō ꝙ in h̄ syrupo ponēda est herba prasij nō succus.Eiuꝫ vō fieri dꝫ ex succo nō de herba. ¶ Uaria reperit̄ lr̄a in diuersis Mes̄ de h̄ syrupo. In aliq̄bus eni basis hui⁹ syrupi est radix feniculi ꝛ apij. In aliq̄bus ficus. In aliquibus hyssopi. In aliq̄bus capil.ve.Et si sic non dꝫ appellari syrupus de prasio:q2 alia ꝛ alia est intentio quaꝫ ponat Mesue.Sed recepta dꝫ stare vt supra scripta est.Et sic erit intentio syrupi de prasio ſm Mesue. ¶ Descriptio. 32.

Syrupus de absinthio Mesue:ꝯferēs ad casuꝫ appetitus:ꝛ debilitatē stōchi:ꝛ mollificationē visceꝝ:ꝛ debilitatē epatis:ꝛ dolorē. ¶ ℞.absinthij romāi lib.ſ.folioꝝ rosaꝝ.℥.ij.spice.ʒ.iij.ifūdāt̄ hec oīa p̄ diē ꝛ noctē:in vini albi boni antiq̄ odoriferi:succi cydonioꝝ.añ.lib.ij.ſ.ponēdo in lapideo vase:deide coq̄nt̄ cū facilitate vſqꝫ ad ꝯsūptionē medietatis:deide colent̄:ꝛ colature addant̄ mellis bn̄ purificati lib.ij.ꝛ fiat syrup⁹ debito mō coq̄ndo. ¶ In vna cōpōne si iuenit̄ vna res:cui⁹ pl'es sint spēs q̄ illaꝝ reꝝ debemus itelligē.vbi gr̄a.cū scribit̄ spice vel rosaꝝ ꝛc.dico ꝙ debemus itelligē spēꝫ p̄ualēteꝫ alijs in v̄tute:vt de spica nardi q̄ melior est:ꝛ de rosa rub. q2 illa p̄ualet albe in v̄tute. ¶ Descriptio. 33.

Syrupus de epithimo Mes̄:cholaꝫ nigrā ꝛ humores adustos cū v̄tute expellēs: ꝛ morbos ex eis factos curat:ꝛ ꝯfert p̄p̄e eis q̄ parati sūt ad leprā:ꝛ q̄ cācrū patiūt̄:ꝛ vlcera fraudulēta:ꝛ scabiē. ¶ ℞.epithimi boni hortēsis.ʒ.xx.mirabo.citri.idoꝝ.añ.ʒ.xv.cuscute:fumiterre.añ.ʒ.x.thimi:calamēti:buglosse.s.herbe:mirabolanoꝝ emblicoꝝ belliricoꝝ:ligritie:polypodij:agarici:sticados.añ.ʒ.vi.rosaꝝ:sēis feniculi: sēis anisi.añ.ʒ.ij.ſ.prunoꝝ numero.xx.passulaꝝ enucleataꝝ.℥.iiij.tamaridoꝝ.℥.ij.ſ.bulliāt h̄ oīa tamaridis exceptis in lib.xv.aq̄ ſm artē vſqꝫ ad ꝯsūptionē medietatis:deide colēt̄:ꝛ cū p̄dicta colatura dissoluant̄ tamaridi:deide addāt̄ çucch̄.clarificati lib.iij.rob.i.vini cocti seu sape lib.ij.ꝛ fiat syrupus debito mō coct⁹. ¶ Epithimi hortēsis.dr̄ hortēsis: eo q2 hortēse min⁹ vigorosuꝫ ē q̄ qd̄ in mōtibus nascit̄:ꝛ ꝯ̄nter minorē hꝫ malitiā.Et h̄ scribit Sauonarola in sua practica.ca° de hydropisi asclite.de succo radicis ireos:ꝛ tu vide.ꝛ Aui.li° 2°.ca° 6°.vbi dicit.ꝙ res syluestres sūt oib⁹ domesticis fortiores:ꝛ de syluestrib⁹ mōtane sūt fortiores. ¶ Passule i h̄ syrupo ponunt̄ vt vigorēt opōnē epithimi:ꝛ remoueāt malitiā ipsi⁹:q̄ timet̄ ex sua nitrositate:ꝛ vt ꝯfortent operationē mirabolanoꝝ:ꝛ remoueāt ab eis malitiā hāc q̄ ē vt nō remaneāt in villis stōchi ꝛ itestinoꝝ. ¶ Folia colligēda sūt:q̄n hn̄t quātitatē debitā:ꝛ nō sūt parata ad casuꝫ: ꝛ nō amiserūt colorē suū p̄p̄iū. ¶ Descriptio. 34.

Syrupus de thimo:ꝯferēs egritudinib⁹ pectoris:ꝛ pulmonis fridi stōchi ꝛ epatis:ꝛ ꝯfert frigorib⁹ q̄ fiūt in hyeme:ꝛ fridis cōplone. ¶ ℞.extremitatū thimi.℥.ij.calamēti:mēthe sicce.añ.ʒ.v.anisi:feniculi.s.sēiuꝫ:apij:dauci.añ.℥.ſ.passulaꝝ enucleataꝝ.i.ab oī imūdicia purgataꝝ.℥.iiij.bulliāt hec oīa ſʒ artē in lib.x.aq̄ vſqꝫ ad ꝯsūptionē medietatis:deide colent̄ ꝛ colature addant̄ mellis purificati lib.ij.ꝛ fiat syrup⁹ debito mō coquēdo:ꝛ aromatiçet̄ cū gallie.ʒ.ij. ¶ Si in receptis reperit̄ gallia absolute scripta:de gallia magna est itelligēdū tanq̄ꝫ de dig niori ꝛ p̄fectiori. Passule in hoc syrupo ponuntur vt corrigant ꝛ vigorent v̄tutem thimi:quēadmodum de epithimo supra dictum est. ¶ Descriptio. 35.

Syrupus de arthemisia magr̄alis:efficax ꝛ multuꝫ valēs in p̄uocatione mēstruoꝝ. ¶ ℞.arthemisie:capil.ve.sauine:camedreos:campitheos:origani:oçimi:sansuci:calamēti:scolopē drie:betonice:scabiose: hipericon:cyperi:sq̄nāti:lupuli:polypodij:gentiane rubee tinctoꝝ.añ.M.i.spice:assari:thimi:epithimi:camo.rosaꝝ violaꝝ.añ.℥.i.sandaloꝝ ru.sēiuꝫ cōiuꝫ fridoꝝ maioꝝ.añ.℥.ſ.sēis apij:sēis feni.sēis petrosillij:ameos:carui:iuniperi:milij solis:rute.añ.ʒ.ij.ſ.sēis:bulliāt oīa hec in aq̄ sufficiētis quātitatis ſm artē:ꝛ stēt p̄us in ea ifusa p̄ horas.x.cinamomi.ʒ.i.ſ.serapini:armoniaci.añ.ʒ.ſ.dcē gūme ligēt̄ in pecia.Et oīa simul bulliāt vſqꝫ ad ꝯsūptionē medietatis: deide colent̄:ꝛ colature addant̄ mellis purificati lib.vi.ꝛ fiat syrup⁹ debito mō coq̄ndo. ¶ Coq̄ ſʒ artē h̄ mō itelligit̄.Est eni aliq̄ medicina q̄ mltū sustinet de decoctiōe:vt sūt radices.Aliq̄ min⁹ illa:vt sūt stipites plātaꝝ. Aliq̄ iteꝝ min⁹:ꝛ sūt folia. Aliq̄ adhuc min⁹:ꝛ sūt fructus. Aliq̄ iteꝝ min⁹:ꝛ sūt sēia. Aliq̄ min⁹ ꝛ min⁹:ꝛ sūt flores. Igit̄ cum tu decoq̄re vis aliquē syrupū vel aliquā decoctionē. p̄ ponas ad bulliēdū radices. 2° stipites plātaꝝ. 3° folia. 4° fruct⁹. 5° semē. 6° flores:ꝛ h̄ mō coq̄s ſʒ artē. Ista regula nō generalis ē:ſʒ ab ea excipiunt̄ q̄dam herbe ꝛ sēia:vt iferius declarabit̄ vbi numerabunt̄ ꝛ semina ꝛ herbe parum sustinentia de decoctione:sed hanc regulam posui: q2 sic vt in pluribus euenit ꝛ fieri dꝫ:iferius clarius dicet̄:declarabiturqꝫ sigillatim q̄ medicine sustineāt:ꝛ que non ꝛc.

¶ Semina oīa colligēda sūt q̄n sunt matura:q2 tūc aquositas p̄p̄ia ab eis est separata. ¶ Descriptio. 36.

Diamoron Mesue:ꝯueniēs ad apa͂ta gutturis ꝛ vuule:ꝛ ad oīa gn̄a p̄focationū. ¶ ℞.succi moroꝝ dulciū.i.domesticaꝝ:succi moroꝝ d̄ se.i.moroꝝ ru.i.saluaticoꝝ.añ.li.i.ſ.rob.i.vini cocti: mell' purifi.añ.li.i.coq̄nt̄ oīa sil' vſqꝫ ad mell' spissitudinē: ꝛ reseruet̄. ¶ Rob idē est qd̄ sapa seu vinū vltimate decoctum. Rob aūt p̄p̄ie est quicūqꝫ succus ispissatus vel caliditate solis vel ignis.vñ lr̄a Mesue in distinctione sexta.vbi loquit̄ de spēbus robub que dicit rob est corrupta ex defectu trāslationis:dꝫ eni dicere robub igitur q̄n Mesue dicit rob i.robub suppleatur. ¶ Descriptio. 37.

Diacaridion seu rob nucū Mesue:ꝯferēs eis q̄bus a capite ad pect⁹ catarrus acutus ꝛ subtilis defluit ad cānā pulmonis:ꝛ est cā apa͂tū ꝛ p̄focationū ꝛ mortis:ꝛ ē ad h̄ medicamē sublime. ¶ ℞.succi exterioꝝ corticū nucū in dieb⁹ canicularib⁹ lib.iiij. Decoque ipꝫ ebullitiōe vna:deide adde mellis purificati lib.ij.ꝛ coque vſqꝫ ad spissitudinē mell':ꝛ reserua. ¶ Nota ꝙ rob durat p̄ duos annos in sua bonitate ꝛ p̄fectione vt voluerūt antiq̄:moderni vō dicūt p̄ annū solū:ſʒ durat ꝛ plus min⁹ ſm ipsoꝝ succoꝝ purificationē. ¶ Nux simpl'r plana vel scripta:semp̄ de nuce cōi itelligat̄. ¶ Dies caniculares sūt dies in q̄bus appet q̄dā stella meridionalis. Canis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0191-0
DFG

appellata ab astrologis: in matutinis apparet: ꝛ solis ortuz añcedit: ꝛ h̄ est in medio estatis. Incipit aūt caniculare tēpus 10° die July vel circa: ꝛ durat vsq; ad. 20. Augusti: ita ꝙ in sūma dci dies sūt numero. 34. seu. 40. Illis igiẗ diebus nuces colligende sunt pro hac compositione.

℄ Dies quidaz dicunẗ nāles: qdam artificiales. nāles dies sunt a p̄ma hora vsq; ad. 24. artificiales v̄o ab ortu solis vsq; ad occasum. ℄ Descriptio. 38.

Miua cydonioꝝ cū spēbus Mesẽ: stōchū ꝛ epar ꝛ oīa viscera ꝯfortās: ꝛ appetitū excitās: ꝛ digestionē ꝓcurās: vomitū ꝛ vētris solonē sedās: ꝛ est medicina expta ꝛ famosa. ℄ ℞. succi cydoniorū acetosoꝝ lib. xx. vini boni lib. x. Coq̄nẗ oīa cū facilitate: donec ꝯsūpta sit ei⁹ 3ª ps: semꝑ auferēdo spumā: deide colenẗ: ꝛ ꝑmittāẗ residē: ꝛ facta residētia ab ea amoueaẗ: deide addanẗ mellis purificati lib. vi. Et iteꝝ bulliāt semꝑ auferēdo spumā eius. Demū ꝓyciānẗ sup ipsis infrascripte spēs ligate in subtili pecia que fuerit grosso mō ꝯfracte. ꝛ dimittanẗ vsquequo fuerit facta ꝑfecta dcoctio ꝛ reductio ad formā syrupi. vz. cinamomi: beil. i. cardamomi. añ. ʒ. iij. gariofiloꝝ. ʒ. ij. çiçiberis: masticis. añ. ʒ. i. ß. croci. ʒ. ij. ligni aloes: macis. añ. ʒ. i. ß. oīa p̄ter crocū teranẗ ꝯtritione grossa. crocus v̄o ꝑmittatur vt est: deide ligenẗ in pecia vt. s̄. ꝛ ꝑmittanẗ simul bullire: postea iteꝝ peciā in qua ligata sūt aromata p̄scripta ī bocali si vis dimittere potes: ꝛ post ꝑfectā coctionem aromatiçeẗ cū musci boni. ℈. i. gallie muscate. ʒ. ij. ꝛ reserua ī vitreato vase bñ obturato. ℄ Miua hec aromatica durat ꝑ annos tres in sua v̄tute ꝛ bonitate. ℄ Spēs p̄scripte ad bulliēdum nō sunt ponēde vsq; fere facta sit decoctio: vel sit bñ ꝓpinquū coctioni: eo q2 ista paꝝ sustinēt de decoctione: ꝛ h̄ bene nota. ℄ Descriptio. 39.

Syrupus de sticados Mesẽ: exꝑtus ad oēs egritudines neruoꝝ fridas sic̄ est paralysis: epilepsia: spasmus: tremor: ꝛ tortura. ℄ ℞. floruz sticados. ʒ. xxx. asse. i. thimi: calamēti: origani. añ. ʒ. x. anisi. s. seis pireti. añ. ʒ. vij. çiçiberis. ʒ. ij. passulaꝝ. ℥. ß. ꝛ plures text⁹ hñt ℥. iiij. bulliāt hec s̄m artē in aq̄ sufficiētis quātitatis s̄z artē vsq; ad ꝯsūptionē 3ᶜ ptis: postea coleẗ: ꝛ colature addātur mellis purificati lib. v. ꝛ fiat syrup⁹ debito mō coquēdo. Et facta q̄si ꝑfecta coctiōe vel paꝝ distātie a decoctione ponanẗ hec grosso mō ꝯfracta in pecia ligata. vz. cinamomi: calami aromatici: spice: croci: çinçiberis: piperis nigri: piperis lō. añ. ʒ. i. ß. ꝛ reseruenẗ in vitreato vase: in q̊ si vis peciā potes relinq̄re in qua sūt aromata. ℄ Bulliant in aq̄ sufficiētis quātitatis. Nō ꝙ ista sufficiēs quātitas diuersificaẗ multū. nā qñ sūt res q̄ multū sustinent de decoctione: tunc ꝑ oi. M. i. ipsaꝝ apponi dz aq̄ bocales q̄tuor. Si v̄o mediocrē: medietatē. si paꝝ bocalem vnū tātū. Si v̄o mēsureẗ vncys debes ꝑ oi libra reꝝ ponē lib. vi. aq̄ si mltū sustinēt de decoctione. si mediocrē lib. iij. si paꝝ lib. i. ß. Et iō caueant viri in manibus rudiū apothecarioꝝ se ponētes: ꝛ dñi medici bñ ꝯsiderēt: qs apothecarius sit qui suas ordinationes dispensat: quia si ignarus ne ꝛ anime ꝛ honori suo parcat. ℄ Descriptio. 40.

Syrupus de corticib⁹ citri Mesẽ: q ꝯfortat stōchū: ꝛ fac̄ oris odorē bonū. ℄ ℞. corticū pomorum citri recentium lib. i. sete tincte in kermes. ℥. ß. in grana: corticum cydonioꝝ lib. ß. Decoquanẗ in aque fontiuz lib. v. vsq; ad ꝯsumptionem duaꝝ partium: deinde addaẗ çucchari clarificati ꝛ cocti lib. i. coquanẗ vsq; ad formam syrupi: ꝛ in fine aromatiçeẗ cū musci gra. iiij. ℄ Aduerte hic ꝙ cortices cydonioꝝ debent poni in fine q̄si decoctionis: eo q2 paꝝ sustinent de decoctione: ꝛ hoc rōne aramaticitatis sue. ℄ Ad clarificandū çucchaꝝ apponēda est pro oi lib. i. çucchari aque cōis lib. i. ꝛ dicta quantitate bene clarificatur ꝛ purgatur ꝛc̄. ℄ Descriptio. 41.

Syrupus de radicibus cōpositus magr̄alis: ꝯferēs ad febres antiquas: ꝛ diuidit ꝛ abstergit choləz grossaz ꝛ flegma: aperit oppilationes oēs: ꝛ ꝓp̄e stomachi epatis ꝛ splenis: ꝛ ꝓuocat vrinā. ℄ ℞. radicuz apy: feniculi: petrosilly: endi. añ. M. i. de radicib⁹ itelligiẗ: seis apy: feniculi: anisi: amеos: asparagi. añ. ℥. ß. de seibus itelligiẗ: aceti boni lib. ij. Oia p̄ter acetū bulliāt in lib. xx. aque vsq; ad ꝑfectionē coctionē: deinde colētur: ꝛ colature addanẗ mellis purificati lib. iiij. ꝛ aceti quantitas p̄scripta ꝛ coquanẗ ad ꝑfectā coctionē: ꝛ appellaẗ syrupus iste de radicib⁹ cū aceto. Si v̄o facē vis illum sine aceto remoueas acetū ꝛ erit factū. ℄ Triplex fuit necessitas syrupoꝝ cōpōnis. p̄ª fuit ꝯseruatio v̄tutū reꝝ in toto anno. 2ª exhibitionis reꝝ in forma potabili volēdo v̄tutem rei p̄ter eius subam. 3ª ꝓpter ifirmos q nō possunt sumere medicinas nisi in hac forma: ꝛ ꝓpter has causas syrupi reperti sunt.

℄ Radices añq̄ exiccēẗ bñ lauāde sūt: ꝛ ab iteriori ligno mūdāde: deide ad solē siccari debēt reseruādeq; a fumo ꝛ humiditate sūt: ꝛ ita fere oēs herbe exiccanẗ ꝛ ꝯseruanẗ: flores v̄o in vmbra. ℄ Radices simplr̄ plate sūt. v. numero. s. radix fenicli: apy: petrosilly: brusci: ꝛ asparagi. ℄ Semina. iiij. frida cōia minora sūt ista: semē endi. lactuce: scariole: portulace: iō si simplr̄ scriptū repiaẗ seiuz cōiuz frigidoꝝ minoꝝ de istis itelligaẗ. Si v̄o scriptuz repiaẗ. iiij. seiuz cōiuz caloꝝ maioꝝ ista ponanẗ: semē anisi: feniculi: carui: ameos: q2 illa sūt. Seia v̄o. iiij. cōia minora calā sūt ista: semē apy: petrosilly: cimini: nasturcy. Iō si simplr̄ scribaẗ. iiij. seia cōia minora calā de istis itelligiẗ. ℄ Syrup⁹ factus cū melle simplr̄ meli⁹ valet q̄ fact⁹ cū çucchαro. ꝛ q̄druplex est cā. p̄ª est: q2 mel cū sit viscosuz meli⁹ ꝯseruat medicinas cōponētes syrupū q̄ çucchaꝝ. 2ª rō: q2 mel magis mundificat mās: tegitq; horribilitatē medicinaruz q̄ çucchaꝝ. 3ª: q2 mel ē dulci⁹. 4ª cā q2 meli⁹ digeriẗ q̄ çuccha. ꝛ lz syrup⁹ factus cū melle melior sit ad digerenduz ꝛ mūdificādū: tñ ad ifridādū ꝛ ꝯfortādū meli⁹ valet syrupus factus cū çucchαro q̄ cū melle. Vñ si itēdim⁹ digerē: abstergē: calefacē: ꝛ mūdificare fortiter: debem⁹ facē syrupū cū melle. si ifridare ꝯfortare leuiterq; apire cū çuccha. bono. si vtrūq;: fiat cū vtroq;. Iō notēt ignari ꝛ trouātuli apothecary q suos syrupos ꝑꝑ auaritiā cū melle faciūt. Maior. n. itētio syrupi ē ꝯfortare: ifridare: ꝛ leuiter digerere q̄ aliud facere. quare ꝛc̄. ℄ Descriptio. 42.

Syrupus de hyssopo Mesẽ: ꝯferens asmati: ꝛ tussi: dolori pectoris: ꝛ lateꝝ. ℄ ℞. hyssopi sicce: radicū apy: radicū feniculi: radicū petrosilly: ligri. añ. ʒ. x. ordei mūdi. ℥. ß. seis malue: dragagāti: seis cydōioꝝ. añ. ʒ. iij. capiẗ. ve. ʒ. vi. iuiube: sebestē. añ. numero. xxx. passularū. ℥. i. ß. ficuū siccaꝝ: dactyloꝝ piguiū. añ. numero. x. coq̄ntur oia s̄z artē in aq̄ sufficiētis quātitatis: in aq̄. s. pluuiali vsq; ad ꝯsūptionē duaꝝ ꝑtiū: deide coleẗ: ꝛ colature addātur albaꝝ penidiaꝝ lib. ij. ꝛ fiat syrup⁹ debito mō coctus.

℄ Radices colligēde sūt cū folia ceciederūt: q2 tūc ꝛ nā ꝛ v̄t⁹ folioꝝ reuertiẗ ad radicē: ꝛ tūc fortior ē v̄t⁹ radicis. Radix si simplr̄ scripta repiẗ i cōposit de raffano domestico ē itelligēdū. Sic. n. ꝛ romani ꝛ greci hodie accipiūt.

℄ Syrupi oēs isti. s. violat⁹: de hyssopo: de scabiosa: de liquiritia: de prasio: de iuiubis: ꝛ oēs decoctiones pectorales cū aqua pluuiali faciēdi sūt: nō cū aqua cōi. ꝛ rō est: q2 aq̄ pluuialis est magis subtilis: ꝛ rōne subtilitatis magis penetratiua: facitq; v̄tutes aliaꝝ medicinaꝝ ad ptes pectoris penetrare: q̄ cū alia aq̄ nō penetrarēt. Et ad dīm Auic. dicētē ꝙ aq̄ pluuialis rōne subtilitatis sue sube citius putrefit: dico ꝙ veꝝ dicit: ꝛ h̄ ꝑꝑ ipressionez aeris ab extra: sed ab intra secus est. quare bene nota. ℄ Albarum dicit auctor penidiarum: eo quia penidy fieri debent ex çucchαro albo nō cum puluere rubeo vt quidam faciunt apothecary

nostri

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0192-6

nostri temporis. ℭ Descriptio. 43.

Syrupus de liquiritia Mesue: ꝯferens tussi antiq̄:
ꝛ mūdificat pect⁹ ꝛ pulmonē a mā̄ flati/
ca: q̄ tñ nō sit multe quantitatis tenacitatis ꝛ viscositatis.
ℭ ℞.ligritie rase ꝛ mū.ʒ.ij.capilloꝝ vene.ʒ.i.hyssopi sic/
ce.ʒ.i.ꝑyce sup̱ his aq̄ pluuialis lib.iiij.ꝛ dimitte ꝑ diem ꝛ
noctē: deīde coquat̄ ꝭm artē vsq̄ʒ ad ꝯsumptionē medie/
tatis: deinde colent̄: ꝛ colature addantur: mellis purificati
çucchari clarificati penidiaꝝ.añ.ʒ.viij.aq̄ ro.ʒ.vi.bulliāt
ꝛ coquant̄ vsq̄ʒ ad formā syrupi: ꝛ reseruet̄. ℭ Dic nōn̄ᵐ
ꝙ absurdū vı̄ ꝙ in isto syrupo auctor ponat aquā rosataꝫ
cū ipsa restringat: ꝛ hic syrup⁹ dʒ dilatare ꝑtes pectoris: ꝛ
hoc nō solū vı̄ ꝯtra rōnē: sʒ est ēt ꝯ faciētes hūc syrupū: eo
q̄ꝛ nulli sunt ꝗ aquā rosatā in eo ponāt. Ad hoc dōm ꝙ re
cte ponit̄: ꝛ ꝗ nō ponūt mltū errāt. ꝛ rō est. nā ad hoc ꝙ sy
rupus iste valeat tussi antiq̄ ꝛ pulmonē ꝛ pectus mundifi/
cet: nō solū opʒ ꝙ in eo sint dilatātia ꝑtes pectoris lenien/
tia ꝛ maturātia catarrū: ꝛ vt ꝑ ligritiaꝫ capillos veneris ꝛ
hyssopū fit. Sed ēt nec̄e est ꝛ ꝙ in eo sint ea q̄ ꝑtes relaxa/
tas adunēt ꝛ v̄tutē expulsiuā ꝯfortēt atq̄ʒ refocillēt ꝛ forti
ficēt: ꝛ hoc fit ꝑ aquā rosatā. igit̄ rōnabilr̄ ponit̄. ℭ Tri/
bus modis vel altero triū modoꝝ cognoscit̄ qñ syrupus
est coctus. ꝑ̄mo qñ accipitur cū spatula distillat ꝯtinue si/
cut oleuꝫ. 2° qñ adheret spatule. 3° si ponatur sup̱ vnguē
vna gutta: si remanet ꝛ nō discurrit huc vel illuc. hec est ve
ra cognitio coctionis. ℭ Descriptio. 44.

Syrupus ō eupatorio Meſ: ꝯferēs febrib⁹ antiqs:
ꝛ ꝑprie eis q̄b⁹ corrumpit̄ forma stōchi
ꝛ epatis: oppilōnes apit ꝛ ꝯfert friditati ꝛ mollificatiōi ꝛ
vētositati in eis ꝛ iceptiōi hydropisis. ℭ ℞.radicuꝫ apij:
radicū feniculi: radicū endiuie: ligritie: sq̄nāti: cuscute: ab/
sinthij: rosaꝝ.añ.ʒ.ij.capilloꝝ ve.bedeguar.i.radic̄ cardo/
nis bñdicti masculi: sucaba.i.radicis cardonis bñdicti fe/
mine floꝝ buglosse anisi.s.seīs: fenicu.s.semis: eupato.añ.
ʒ.v.raued.i.reubarbari masti.añ.ʒ.iij.spice assari folij.añ.
ʒ.ij.coquant̄ in lib.viij.aq̄ ꝭm artē vsq̄ʒ ad ꝯsumptionē 3ᵉ
ꝑtis: deinde colent̄ ꝛ colature addant̄ çucchari clarificati
lib.iiij.succi apij: succi endiuie depura.añ.lib.ij.ꝛ.ʒ.ij.℈.
ij.gra.xij.ꝛ fiat syrup⁹ debito mō coquēdo. ℭ De bede/
guar ꝛ sucaba est magna diuersitas inter doctores. Auicē.
Matthe⁹ sylua. Diascorides. Simō Januēsis. Plinius
ꝛ Gētilis exponūt ꝙ est spina alba. Gentilis ēt exponēs re
ceptā Sotire que 5° canone describit̄ dicit iteꝝ ꝙ est ma/
neries spine ꝑ q̄ cōiter sumit̄ alba spina. Et ifra eo. libro
ꝑ expōne pillarū dicit ꝛ bedeguar est modus spine: ꝛ cre/
dit̄ ꝙ sit spina alba. ħ est qō a doctorib⁹ elicere potui: qui
ꝯfuse loquunt̄: ꝗ dato ꝙ sit spina alba nō ponūt quā ꝑteꝫ
ipsius plāte apponere debeam⁹. Cōiter apothecarij ponūt
quādā rē hñtē similitudinē spōgie q̄ repit̄ adherere plāte
rose syluestri: ꝛ dicūt eē bedeguar: ꝛ cetera. ℭ Succaba ō
sucaba dicit Simō Januēsis ꝙ est nomē arabicū: ꝛ ideꝫ
īportat qō spina arabica: ꝛ ħ idē dicit Hal. Rasis Halyab.
Matthe⁹ syl. Paulus v̄o volēs ōñdere qd̄ sit dic̄. Su/
caba ē herba dulcis q̄ extēdit̄ sup̱ terrā ꝛ facit capita gros
sa ꝛ flores sanguinei coloris: sʒ hec apō nos repit̄. Alij v̄o
dicunt ꝙ sucaba.i.bedeguar: ꝛ bedeguar.i.sucaba: ꝛ sic ex/
ponūt ignotū per ignotū. ℭ Alij v̄o postponētes tātorum
viroꝝ ambiguitates solēt ħ in syrupo apponi facere Jun/
cos marinos ꝛ radices cardōis bñdicti: ꝛ dicūt ꝙ duo hec
vñr de mente auctoris cū illa sint apitiua vrine: ꝯfortati/
ua epatis: q̄ oīa q̄runt̄ a syrupo de eupatorio: ꝛ ꝙ reperiūt
experimēto bñ eis succedere ꝛc̄. ℭ Sed ꝛ hi ꝛ illi a veri/
tate sunt multū distātes. Igit̄ scias ꝙ bedeguar est radix
cardonis bñdicti q̄ masculus dr̄: nullū florē faciēs nec tir/
suꝫ: sed folia extēdunt̄ sup̱ terrā: ꝛ folia strictiora sūt ꝛ bre/
uiora sucaba: magisq̄ʒ incisa. Sucaba v̄o est radix cardo/
nis bñdicti florē faciētis cū grosso capite cū ꝑuo tirso: imo
a radice nō extēdit̄ ꝑ lōgitudinē spāne seu eleuat̄ ꝛ i futu/
ra ꝛ ꝑpinq̄ pluuia ꝯstringit̄ ꝛ i sereno dilatat̄: differt a su/
ꝑiori cardōe ꝑ folia tirsuꝫ ꝛ florē. Apō nos nō repiunt̄ vel
raro duo hı̄ cardōes: sʒ portant̄ a mōtib⁹ Belinçone i ꝯfi/
nib⁹ theutonicoꝝ ꝛ Ducis mediolani: i mōtib⁹ ꝛ saxis ori/
unt̄: ꝛ hec est v̄a expō ꝛ declaratio bedeguar ꝛ sucaba ꝛc̄. ꝛ
due he radices in ħ syrupo ponunt̄: nō aliō ꝛc̄. ℭ Pauci
isup̱ sūt ꝗ hūc syrupū sciāt facere. Mesue eni dic̄ fiat syru
pus cū succi apij ꝛ endi. quātitate sufficiēti: nulli sūt ꝗ hāc
sufficientē quātitatem eligere sciant. Igit̄ nota ꝙ per hāc
sufficiētē quātitatē itelligit ꝑportionatā quātitatē çuccha
ri ad succos: queadmodū ꝑportionauit ꝛ posuit in syrupo
de biçantijs.s.succi lib.iiij.çuc.lib.ij.5.qō est pro omni lib.
çucchari succi depurati.ʒ.xix.cū.ʒ.i.℈.i.gra.xvi. nec plus
nec minus. Illo igit̄ mō ꝑportionando resultat succi quā/
titas ꝑ̄scripta supra: nec plus nec min⁹: ꝛ hec fuit ꝛ est opio
doctoris: q̄re bñ nota q̄ꝛ pauci sunt facientes hunc syrupū
ꝭm rōnē. ℭ Flores colligēdi sūt qñ ꝑfecte sunt maturi: ꝛ
anq̄ cadāt: ꝛ anq̄ dimitāt colorē suū ꝛc̄. ꝛ sic sūma syru/
poꝝ in his cōcludit ꝛc̄. ℭ Descriptio. 45.

Decoctio pectoralis magralis: leniēs pect⁹: ꝛ confe
rens ad tussim: ꝛ raucedinē vocis. ℭ ℞.
hyssopi sicce: capil. vene. ficuū dactyloꝝ sebestē passularū
ordei liquiritie.añ.ꝑtes eq̄les: bulliāt hec in aq̄ sufficiētis
quātitatis ꝭm artem: deinde colentur: ꝛ reseruentur.
ℭ In hac decoctione sunt qui his addūt ireos: sed ego q̄uis
pectoralis sit nō laudo illam apponēdam esse ꝑpter eius
horribilitatē ꝛ malū saporē. ℭ Descriptio. 46.

Decoctio cōis: q̄ in acutis febrib⁹ ꝛ alijs passionib⁹
calis ꝛ tpe calō est mltū i vsu ad distēpe
rādū medicias q̄ in his tēporib⁹ ꝛ passiōib⁹ assumunt̄: va/
riant̄ āt iste ꝺcoctiōes a medicis ꝑitis ꝭʒ diuersitatē egri/
tudinū mag ꝛ min⁹ calaꝝ: ꝛ i exigētia dispōnū. ℭ ℞.pru/
noꝝ tamarindoꝝ passulaꝝ violaꝝ ligritie ordei.añ.ꝑtes
eq̄les. bulliāt hec i aq̄ sufficiētis q̄titati ꝭʒ artē: ꝛ colent̄:
ꝛ reꝭua. ℭ Decoctiōes iste ꝛ oēs alie ꝑ tres vl̄ q̄tuor dies
ꝯꝭuant̄ ꝛ nō plus: ꝛ maxie in estate: ꝛ iter oēs ħ icidēter di
cā de ifusiōe facta in aq̄ lactis seu casei: q̄ꝛ min⁹ ꝯꝭuat̄: q̄ꝛ
nisi ꝑ vnuꝫ vel per duos dies ꝯseruari pōt. ℭ Syrupi v̄o
ꝯseruantur si sunt de melle per duos annos. Si v̄o de çuc/
charo ꝛ bene cocti ꝛ in vase bene obturato per annuꝫ du/
rant. ℭ De ꝯseruatione iulep. Scias ꝙ iulep aquosum ꝛ
male decoctum pauco tēpore ꝯseruatur: ꝛ maxime tēpore
estatis. Julep v̄o bñ coctum ꝑ annuꝫ seruat̄ ꝛ nō plus sub
forma iulep. Et hic ꝯcludit̄ ac complet̄ summa septima
que fuit de syrupis ꝛ decoctionibus ꝛ iulep.

ℭ Incipit octaua distinctio que est de vnguentis: ꝛ cōtinet
23. descriptiones. ℭ Quarum ꝑ̄ma est.

Vnguentū stōticbuꝫ inuentione magri
ꝑ̄ris mei: ꝯfortās stōchum: ꝛ
valēs in passionib⁹ fridis ei⁹: ꝛ dolorib⁹ fcis a
ventositate: ꝛ ad debilitatē virtutis digestiue:
appetitū excitās: ꝛ digōnē ꝑcurās. ℭ ℞.olei
nardini.i.spice: olei masticis: olei camomille olei menthe:
olei de absinthio.añ.ʒ.ij.olei cydonioꝝ.ʒ.iij.olei ro.ʒ.ij.5.
macis mastic̄ gariofiloꝝ nucis muscate cardamomi scili/
cet maioris ꝛ minoris: galange: ligni aloes.añ.ʒ.ij.coralloꝝ
ru. seminū coriādroꝝ ꝑparatoꝝ: rosarū ru.añ.ʒ.ij.5.sumi/
tatū asinthij mēthe floꝝ camomille: summitatū squinan/
ti.añ.ʒ.i.5.ꝯterant̄ oīa subtilissime: ꝛ cum pauco cere fiat
vnguentū medium tenēs iter duritiē ꝛ mollitiē. Addēdo
pānis brustulati ꝑ̄us in aceto ifusi ꝛ bene expssi.ʒ.5. ℭ In
oı̄ vnguēto spēs debēt subtilissime ꝯteri. Nisi.n. bene pul
uerizent̄ non posset virtus eaꝝ per poros penetrare nec a
calore ꝑparari. ℭ Necessitas vnguētoꝝ ꝛ emplastratoꝝ:

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0193-2

oleoꝝ fuit vt rei alicuius virtus applicaret in suba adherenti ⁊ nõ statim solubili. 2°: quia medicine simplices nõ faciebant effectum. 3° propter debilitatem medicinaꝝ simplicium. ¶ Descriptio. 2.

Unguentũ sandalinũ Mesue: qd̃ cerotuz ab eo dĩ vltimũ ad sedãdũ inflãmatiões ⁊ opa. ta calida: ⁊ supcalefactiões q̃ fiũt in stõcho ⁊ epate. ¶ ℞. rosaꝝ. ℥. i. ſ. sandalorum rubeoꝝ. ʒ. x. sandaloruz rubeoꝝ: sandaloꝝ alboꝝ: sandaloꝝ citrinorum. ana. ʒ. vi. boli armeni. ʒ. vij. spodij. ℥. ſ. camphore. ʒ. ij. cere albe. ʒ. xxx. olei ros lib. i. Liquefiãt simul oleuz ⁊ cera: deinde lauent cum aqua fridissima pluribus vicib⁹: deinde pscripte spẽs ponant. Si vis facere vnguentũ in forma satis dura debes ponere pro oi. ℥. i. olei spẽruz. ʒ. iij. cere. ʒ. ij. ſ. Si vo molle p oi. ℥. i. olei. ʒ. ij. cere: ⁊. ʒ. ij. spẽrũ: ⁊ ista est dos speꝝ olei ⁊ cere ad vnguenta faciendũ. ¶ Descriptio. 3.

Unguentũ Galeni Mesue: ⁊ ab eo appellatur cerotum vltimuz infrigidatione: valens ad febres acutas ⁊ sodam calidaz pulsatiuã. ¶ ℞. cere albe lib. i. olei ros lib. iij. ⁊ sit factum ex oleo onfacino: idest ex oliuis immaturis. Liquefiãt oia simul: deinde lauent cuz aqua frigidissima lauationibus pluribus vsquequo bñ albescat. Et quãto magis lauat tanto fit pfectior. In fine vo cõquassent seu lauet cum pauco aceti boni. ¶ Istud vnguentum ego lauari soleo facere ex aq̃ rosacea loco aque cõis: ⁊ est magis cõfortatiuũ renũ. ¶ Unguẽtũ ab emplastro differt: eo qr vnguẽtũ est magis tenerũ siue liquidum seu liq̃bile: sed emplastrum est solidũ: ꝫ vtrunqꝫ cũ oleo ⁊ cera componantur ⁊c̃. ¶ Descriptio. 4.

Unguentũ populeon Nicolai: talr dictum quia fit de oculis ppli: ⁊ valet ↄtra calorem febris acute: ⁊ his q dormire nequeũt inunctis timpib⁹ ⁊ pulsibus ⁊ plantis manuũ. ⁊ pedũ. ¶ ℞. oculoꝝ populi lib. i. ſ. papaueris rubei folioꝝ mãdragore cimaꝝ rubi tenerrimaꝝ folioꝝ iusquiami solatri vermicularis lactuce semperuiue bardene violarũ vmblici veneris. añ. ℥. iij. axungie nouelle porcine sine sale lib. ij. oculi populi p se bene pistent: ⁊ iterũ postea cum axungia repistent: ⁊ magdaleones forment: ⁊ p duos dies sic dimittãt. Tertia vo die herbe per se bene terant: deĩde his addas magdaleones: ⁊ simul ante terant: ⁊ postea iterum oia in magdaleonib⁹ reducant: ⁊ permittant p dies nouez: ⁊ elapso termino dicti magdaleones in caldario vel captia cuz lib. i. optimi vini reponantur: ⁊ simul ad ignẽ bulliant vsqꝫ ad vini cõsumptionẽ semp cũ spatula agitãdo. Et postea colent p sacculum: ⁊ colatum pmitte infridari: ⁊ vltimo in vase recõde. ¶ Oculi populi in mẽse Aprilis sunt colligẽdi: ⁊ cũ axungia miscẽdi: ⁊ ↄseruãdi sunt vsqꝫ in mẽse May cuz axungia eos miscẽdi vsquequo alie herbe colligent. ¶ De folijs mãdragore nota: qr apud nos nõ reperiunt ipsoꝝ loco apponimus vel cortices mandragore vel papauer nigrum vel iusquiamum. ¶ Descriptio. 5.

Unguentũ citrinũ seu mundificatiuum magr̃ale: quod in vsu est. ¶ ℞. terbentine bene lote in aq̃ ordei lib. ſ. vitellos ouoꝝ nũõ. vi. mellis rosati. ℥. iij. farine ordei. q. suf. ⁊ fiat vnguentũ in bona forma sine igne. ¶ Terbentina lauat in aqua ordei. prima vt infrigidet magisqꝫ abstersiua reddat ⁊ minus viscosa. Multis alijs modis diuersificatur hoc vnguẽtum a chirugicis: sed iste preualet alijs. ¶ Descriptio. 6

Unguentũ egyptiacum Mesue: ↄferens ad vulnera antiq̃ ⁊ fistulas que indigẽt mundificatione: abstergit enim ea ⁊ mũdificat a carne mortua. ¶ ℞. floris eris. ʒ. v. mellis. ʒ. xiiij. aceti fortissimi. ʒ. vij. Coque sup ignez donec inspisset: deinde ab eo ablato adde olibani bñ puluerizati. ʒ. ij. ſ. terendo supra terẽda.

¶ Hoc vnguentũ duobus modis fit. qui eniz volunt illud multũ corrosiuum faciunt ipsuz sine olibano. Qui vo mediocriter olibanũ ponunt. ¶ Descriptio. 7.

Unguentũ apostoloꝝ Auic. 5° cañ. tractatu 11°. qd̃ in vsu est: rectificans cũ facilitate fistulas difficiles ⁊ scrophulas paruas: nec est aliqd simile ei: ⁊ mũdificat vulnera ex carne mortua ⁊ plus ⁊ ↄsolidat: ⁊ dĩ q᷑ est medicina. xij. aploꝝ. ¶ ℞. terbentine cere albe resine pini. añ. ʒ. xiiij. armoniaci. ʒ. xiiij. oppoponacis. ʒ. ij. floris eris. ʒ. ij. aristologie lon. thuris. añ. ʒ. vi. myrre galbani añ. ℥. ſ. bdellij. ʒ. vi. lythargirij. ʒ. viiij. infundant bdelliuz ⁊ alie gũme in aceto forti ⁊ dissoluãt: cetera vo ↄterant: ⁊ fiat vnguẽtũ addendo olei lib. ij. in estate ⁊ in hyeme lib. iij. ¶ Oleũ si simplr scriptum reperiat de oleo oliuarum semp est intelligẽdũ: qd̃ oleũ est materia oium oleoꝝ vt in tracta. de oleis manifeste appebit. ¶ Descriptio. 8.

Unguentũ basiliconis magnũ Mesue: qd̃ confert vulnerib⁹: in qb⁹ est calefactio: ⁊ pprie in vulneribus neruosis. mundificat. n. ⁊ ĩcarnat ea. ¶ ℞. cere albe resine pini sepi vaccini olibani myrre picis grece. i. colophonie. añ. ℥. i. ſ. picis. ℥. iij. olei cõis lib. ij. ↄterant ↄterenda: ⁊ fiat vng^m in bona forma. ¶ Pix si simplr scripta reperiat semp de nauali intelligat. Si vo pix greca de colophonia semp intelligit. ¶ Descriptio. 9.

Unguentũ de cerusa crudũ magr̃ale cõferens ad adustionẽ ignis ⁊ excoriationẽ. ¶ ℞. ceruse lib. i. ſ. olei ros. lib. ij. ⁊. ℥. iij. lythargirij. ℥. i. ſ. cõterãtur oia subtilissime: ⁊ fiat vnguẽtũ in mortario bñ oia miscẽdo. Et hic est cõis modus. Ego vo soleo lauari fac̃ cerusam ⁊ lythargiriũ cũ aq̃ rosa. ea eni lotione remouet ab eis acuitas ⁊ mordicatio. ¶ Descriptio. 10.

Unguentũ de cerusa coctũ magr̃ale: ↄueniens quibuscũqꝫ malis cõplonibus calidis factis caliditate solis vel qũolibet: ⁊ fricatiõi seu excoriationi cũ calefactiõe mala. ¶ ℞. ceruse lib. i. ſ. lythargirij. ℥. i. ſ. olei ros lib. ij. ⁊. ℥. iij. cere albe. ℥. iij. ↄterant omnia subtilissime: ⁊ fiat vnguentũ decoquẽdo illõ lento igne vsqꝫ ad perfectã coctionẽ semp cũ spatula agitando: ⁊ in magdaleonib⁹ reducat. Parũ aceti põt apponi vt magis aleret: ⁊ sine aceto vt supra fieri põt: ⁊ tunc ↄuenit in oibus membris: non autem cum aceto: qr in locis neruosis noceret ⁊ in vlneribus profundis. ¶ Descriptio. 11.

Unguentũ de dragagãtis magistrale. ¶ ℞. gumme dragagãti mũde. ℥. iij. aq̃ floꝝ violarũ lib. ij. infundat in ea gũma p horas. xij. postea stamignet: ⁊ addatur olei violati olei amigdalarum dulciũ cere albe. añ. lib. i. liquefiãt oleũ ⁊ cera: deinde apponat gũma ipsius ifrigidatis: ⁊ misceant. ¶ Unguẽtum hoc nisi igenio fiat nunq̃ȝ bonã formã hr̃e põt: sed stat in magdaleonib⁹ grossitudinis fabe. Igit hoc mõ facias: post liquefactionẽ cere ⁊ olei ⁊ ipsoꝝ infrigidationẽ. Addas gũmaꝫ stamignatã paulatine illã stãgeliçãdo: ac si velles stangeliçare manusch̃ri: ⁊ nõ cesses addere gũmã ⁊ stãgeliçare donec hẽat bonã formã: ⁊ quãto magis elaborabis ĩducẽdo tanto meliorẽ formã accipiet. ¶ Descriptio. 12.

Unguentũ pectorale magr̃ale: lenitiuũ: ⁊ humefactiuũ pectoris ⁊ pulmonis ↄferens tussi sicce: ⁊ siccati gutturis ⁊ pectoris si cuz ipso ptes extrinsece pectoris vbi coste situantur inunguntur. ¶ ℞. olei amigdalarũ dul. ℥. iiij. olei camomille olei violaꝝ. añ. ℥. ij. butyri recentis. ℥. vi. adipis galline. ℥. ij. adipis anatis. ℥. ij. ireos subtilr puluerizati. ʒ. i. croci. ʒ. ſ. cere albe. ℥. iij. Misce: ⁊ fiat vnguentũ: omnia simul liquefaciẽdo: in fine vo ireos ⁊ crocus ponant: deĩde lauet. iij. vel. iiij. lotionibus cũ aq̃ ordei tepida. ¶ Butyrũ melius vaccinũ: ⁊ cuz medicinis ponit. i. ad opus medicine datur dꝫ esse sine sale ⁊

ↄseruatur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0194-8
DFG

conseruatur vsq; ad sex mẽses: vel vsq; ad annũ ad plus. ¶ Adeps galline dꝫ eẽ recẽs ⁊ nõ ãtiq̃ũ: amittit.n.complonẽ ⁊ vtutẽ: ⁊ efficit rãcidũ: ⁊ amittit tẽperamẽtũ: ⁊ liq̃factũ melius cõseruat. Adipes anatis ⁊ anseris q̃nto antiq̃ores tãto meliores sũt: ⁊ cum in medicinis admistrant nullo° sale cõdẽdi sunt. ¶ Pinguedines oẽs si aspgant çuccbaro subtilr pulueriçato diu ꝯseruant absq; corruptiõe: hoc ego sepe vidi ⁊ experimẽto approbaui. pinguedines.n. que pro vsu medicine sunt nullo mõ sale salãde sunt: ſ3 mõ ꝑdicto ꝑparande: quare ⁊c. ¶ Descriptio. 13.

Vnguentũ comitisse Guilelmi de varignana in sua practica cap. de his q̃ cõinã magis sistũt mẽstrua mulierũ q̃ i vsu est. ¶ ℞. corticũ medianorũ arboris gladiũ myrtillorꝫ caude caballie gallarꝫ corticũ fabarꝫ açinorꝫ: als arillorꝫ vuarꝫ sorbellarꝫ siccarꝫ açinorũ mespillorꝫ imaturorꝫ radicũ celidonie foliorꝫ pini syluestris. aã. M. i. terãt ⁊ coq̃nt i aq̃ plãtagis pfecta coctione: deide colẽt: postea accipe cere olei myrtini. ℥. vij. ß. liq̃fiãt sil: ⁊ lauent in ꝑdicta colatura nonies sꝑ colaturã inouãdo q̃q; vice: postea accipe corticũ medianorꝫ castanearũ: corticũ medianorꝫ arboris gladiũ: gallarꝫ. aã. ℥. i. cineris cruriũ ossis bouis myrtillorꝫ açinorꝫ siue arillorꝫ vuarũ. aã. ℥. ß. trociscorꝫ d charabe. ℥. ij. olei myrtini lib. ij. ß. ⁊ aliq̃ addũt oleũ masticinũ: pulueriçent subtilr pulueriçãda. Et cũ ꝑdcã cera lota cũ suprascripta decoctiõe fiat vnguẽtũ. ¶ Per cortices fabarꝫ auctor itelligit corticẽ in quã fabe oriunt: crescũt ⁊ maturant. s. illa tegula. ¶ Modus lauãdi cerã talis est. ꝑmo dꝫ cera ad ignẽ liquefieri: deinde in aqua munda ab oĩ sapore dꝫ ꝓici: ⁊ in aqua illa dꝫ manibus malaxari: ⁊ aq̃ a cera manib° exprimi: deide ad ignẽ dꝫ liquefieri ⁊ in aqua munda ꝓici: vt prius: ⁊ sic iterum atq; iterum est faciẽdũ: quousq; aqua sine sapore exeat: ⁊ tunc erit signum lotionis. ¶ Descriptio. 14.

Vnguentũ ꝑ vmib° Mõtagnane in antidotario suorꝫ ꝯsiliorꝫ qd̃ in vsu est. ¶ ℞. cẽtauree minoris absinthij lupinorũ. ana. ℥. ß. ligni aloes cornu cerui vsti diptami. aã. ℥. ij. aloes ad põdus oium: qd̃ erit. ℥. vij. ß. olei absinthij. ℥. iiij. fellis tauri. ℥. ij. cere. ℥. i. ß. cõterantur oia ꝯterenda: ⁊ fiat vng^m. Lauat enim cera duplici cã. ꝑmo vt acuitas sua amoueat. 2° vt acquirat vtutem quã nõ hꝫ: ⁊ quã hꝫ deperdat: vt in vnguento cõitisse: q2 lauat vt efficiat stiptica. ¶ Si scriptũ reperitur cere lote: tunc dicta cera lauãda est in aq̃ cõi: aliter lauetur in decoctiõe de qua describitur. ¶ Descriptio. 15.

Vnguentũ ꝑ scabie Mesue. ¶ ℞. axungie munde a tela sua. ℥. v. olei laurini argenti viui extincti: cere mũde: turis bñ pulueriçati. aã. ℥. ij. salis. ℥. viij. succi plantagis: succi fumiter. aã. ℥. vi. ꝯfice sic: ceram oleũ laurinũ ⁊ axungiã pone in captia ad ignẽ cũ succis: ⁊ bulliãt donec oia sil' liquefiãt: deinde adde salẽ olibanum ⁊ masticẽ: ⁊ bulliant oia sil' vsq; ad ꝯsumptionẽ succi: postea deponant ab igne: ⁊ addat argentũ viuum extinctũ: vt supra: ⁊ vtere. ¶ Axungia porci meli° ꝯsuat liq̃facta: ⁊ adeps renũ caprarũ hoc ẽt mõ melius ꝯseruat. ¶ Argẽtũ viuũ h̃ mõ extinguit ⁊ ꝑarat. Accipiat argentũ viuũ: ⁊ ponat in vna ampulla vitri: vt supra: ⁊ ponat tãta saliua ꝙ coopiat: deide ꝯcutiat tãtũ sub ⁊ supra semper saliuã addẽdo ꝙ totũ ꝯfrãgat: ita ꝙ possit aspergi tanq̃ lac: ⁊ ꝑtibus cui iponit adhereat: ⁊ h̃ mõ extinctũ erit: aliter tãtũ ꝯcutiat ꝙ in illã formã veniat. ¶ Descriptio. 16.

Vnguentũ ꝑ scabie aliõ ꝑ pueris ⁊ ꝑgnãtib° ⁊ delicatis mõtagnane. ¶ ℞. terbẽtine bñ lote. ℥. iiij. butyri loti. ℥. ij. sal. ℥. i. succi citrãgulorꝫ: vitellos ouorꝫ. aã. numero. iij. olei ro. ℥. i. misceant oia simul: ⁊ fiat vnguẽtũ. ¶ Salis si simplr scriptũ repiat in cõpositionibus semꝑ de cõi sale est intelligẽdũ. ¶ Terbentina ⁊ butyrũ lauãdi sunt in aq̃ cõmuni: ⁊ sic facias de omni alia re lauanda in aq̃ cũ solum dꝫ lauet ⁊ nõ exprimat: cũ q̃ re cũ cõi aqua lauanda est. ¶ Descriptio. 17.

Vnguentũ de arthanita mag^m Mes: q̃ vngit vent ⁊ sumen ⁊ ilia: ⁊ solone soluit catharci. ⁊ vngit ex eo stõch° ⁊ fac vomẽ: ⁊ educit vermes: ⁊ ꝯfert hydropisi: ⁊ solone educit aquã citrinã: ⁊ est ꝓpinandũ nõ valẽtib° sumere medicinã. ¶ ℞. suc. arthanite. i. ciclaminis vl' panis porcini lib. iij. suc. cucumeris asinini lib. i. olei irini lib. ij. butyri vaccini lib. i. pulpe colloquintide. ℥. iij. polypodij. ℥. vi. euforbij. ℥. ß. que sũt terẽda tere: ⁊ submerge in succis ⁊ oleis: ⁊ pone in vase vitreo stricti orificij: ⁊ stringe caput ei°: ⁊ ꝑmitte per dies octo: deide bulliãt oẽs ebullitiõe vna ⁊ colent: deinde ꝓiciant suꝑ colaturã: sera pini aur. v. myrre aur. ij. duo hec dissoluant prius in forti aceto: deinde ꝓiciant in dcã colatura: ⁊ bulliant sil' semꝑ agitãdo cũ spatula vsq; fere ad succorꝫ ꝯsumptionẽ: ⁊ tũc ꝓice suꝑ eã cere. ℥. v. fellis vaccini aur. vi. ferueat cũ eis vsq; dum liq̃fiat cera: deinde pulueriça suꝑ id scamonee aloes meçereon collognti. aã. aur. v. salisgẽme aur. iij. euforbij. aur. ij. turbith aur. v. piperis lõ. çinçibe. camomille. aã. aur. ij. misceant oia bñ vt ꝑmisceant: ⁊ vtere.

¶ Modus extrahẽdi succũ a cucumere asinino talis est. Accipiant in fine Julij in dieb° canicularib° ⁊ in mẽse Augusti: q̃ñ sũt citrini: q2 illi sũt maturi: ⁊ ponant in vase: ⁊ ꝑmittant ꝑ noctẽ: deinde forent cultello acuto. Exiet aq̃sitas quedã clara ⁊ suba pulposa. Jlla aquositas colligatur cum spõgia vel bombice ⁊ abijciat: ⁊ suba pulposa reseruetur: ⁊ vtatur ad libitũ ponẽdo illã ad solem ⁊ ꝑmittatur exiccari donec possit educi ad formã trociscorꝫ: deinde remoueatur: ⁊ reseruetur. ¶ Descriptio. 18.

Vnguentũ dialthea magr̃ale; valẽs ꝓp̃e ad dolorẽ pectoris ex friditate ⁊ pleuresi: ⁊ sũꝑ pect° iunctũ sanat oia loca: ifridata calefacit: mollificat: ⁊ humecta. ¶ ℞. radicũ althee. M. iij. semis lini: se. fenugreci: cepe sq̃lle. ana. lib. ß. ex his fiant mucilagines in cõi aq̃ de q̃b° accipe lib. vi. olei cõis lib. iiij. cere lib. ij. terbentine. ℥. vi. gũmi hedere galbani. aã. ℥. i. butyri. ℥. viij. resine pini colophonie. aã. ℥. iiij. medulle bouis. ℥. vi. croci. ʒ. ij. sepi vaccini lib. ß. ⁊ fiat vnguentũ: dissoluendo gũmas in aceto forti. ¶ Jn receptis q̃ñ reperit scriptũ olei loti. Modus lauandi talis est. ꝑ ponat oleũ in vase mundo stricti orificij: ⁊ supra fundat aq̃ clara calidissima: deide abijciatur aq̃: ⁊ totiẽs reiteret ꝓiectio dicte aq̃ feruẽtis ꝙ finalr exeat eiusdẽ coloris ⁊ saporis sicut ante ꝓiectionẽ: ⁊ tunc oleũ erit mũdum. Et nota q̃ñ sic dꝫ lauari in vno vase qd̃ sit in fundo foratum vt aq̃ possit exire: oleum enim remanet semꝑ super aquã ⁊ natat: q2 est corpus aereum. Jdeo quãto leuior tanto melior ⁊c. ¶ Descriptio. 19.

Vnguentũ marciaton Nico. in suo magno antidotario. Et q̃uis h̃ vngentũ ⁊ duo sequentia nõ multũ sint in vsu. Tñ q2 in eis sunt multe difficultates: iõ declarare ꝓposui: qd̃ facit ad dolorẽ ⁊ frigiditatem capitis: ⁊ pectoris: ⁊ stõchi: ⁊ ad sclyrosim ⁊ splenis ⁊ epatis: ⁊ ad ilij dolorẽ: subueniẽs paralyticis: sciaticis: nefreticis: ⁊ podagricis: tumores reprimit: ⁊ ꝯ oẽs dolores medet. ¶ ℞. cere albe lib. ij. olei cõis lib. viij. roris marini foliorũ lauri. aã. ℥. i. ruthe. ℥. vij. amaraci. i. maiorane. ℥. vi. esbrij. i. floris saluie: sauie balsamite. i. mẽthe aq̃tice: lilifagi. i. syluec. oçimi: polij: calamẽti: arthemisie: enule: bethõice: brãche vrsine: spgule. i. pitarie: pipinelle: agrimõie: absinthij: herbe palysis: herbe sãcte marie: cimarꝫ sambuci: crassule. i. vermicularis: aliq̃ vo fabã grossũ dñt millefolij semꝑuiue camedrei. i. camedros: cẽtauree. s. maioris: fragrarie. i. herbe portãtis fragras: q̃nq; folij herbe tetrait. i. orobi. aã. ℥. iiij. ß. euisci: radicis. i. rad cis althee cimini myrte. i.

folia myrti.añ.ʒ.iiij.fenugre.ʒ.i.ſ.butyri.ʒ.i.⁊.ʒ.ij. vrtice
violaꝝ:papaueris nigri:mētbe ſaracenice:alteri⁹ mētbe.i.
mētbe domeſtice:polytrici:lapacioli.i.lapacij acuti:cardū
celli.i.cardonis bñdicti:mrīſylue mature.i.caprifolij her
be mu ſcate:aleluia.i.panis cuculi:ligue ceruine.i.ſcolopē
drie:criſpule cāphore ſtoracis calamite medulle ceruine.
añ.ʒ.ſ.adipis vrſi gallinacei maſtici.añ.ʒ.i.turis.ʒ.ſ.olei
nardini.ʒ.ij. Herbe oēs preſcripte colligant̄ in medietate
mēſis May:⁊ oēs ī vna die vł duob⁹ dieb⁹:⁊ ab hora ter
tiaꝝ vſqꝫ ad meridiē.Conficiat̄ ſic:herbe terant̄ ſubtilr̄:
infundant̄ ꝑ dies.vij.in optio vino odorifero: octaua vo
die ad lētū ignē ħ ponant̄.Et cū vinū aliquātum erit ꝯſū
ptū:addant̄ bis oleū ꝑdictū:⁊ bulliāt donec icipiāt dimi
nui deide cū diligētiā colent̄:⁊ ꝓiectis herbis iterū ſuper
ignē ponant̄:⁊ cū icepint bullire pone ſtoracē: ⁊ cū modi
cū bullierint pone butyrū ⁊ axūgias ⁊ pinguedines ſupra
ſcriptas aliquātulū tōſas ⁊ oleū nardinū maſticē ⁊ oliba
num:⁊ poſtea cere:ſemꝑ cū ſpatula agitando:⁊ cuꝫ cera li
ꝗfacta fuerit ab igne deponat̄:⁊ cum coagulatū fuerit re
ſeruet̄ in vaſe.℄ Paraleſis herba eſt cuius folia icipiunt
tp̄e hyemis que ſe extēdunt in terra:ꝗſi alba ⁊ criſpa:hñs
florē albū.℄ Herba ſcē marie eſt quedā herba ad albe
dinem tēdēs rugoſis folijs:aliꝗ ꝑſicariā dñt.℄ Mentha
ſaracenica:hꝫ folia lōgiora ⁊ acutiora ꝙ̄ mentha domeſti
ca ſeu hortenſis.menthe.n.plēs ſunt ſpēs vt Matth.ſyl.
cap.543.oſtēdit.℄ Herbe muſcate:hec herba eſt herba
illa ꝗ ſe expādit in terrā odorem hñs muſci ꝗ ſatis aſſilat̄
agrimonie:ſꝫ eſt minor ea:ꝗdā ꝙ eſt valeriana:⁊ ꝗdaꝫ ꝙ
eſt roſtrū ciconie.℄ Inter vnguentum ⁊ emplr̄m eſt dr̄ia.
Nā ad cōpōnē vnguēti:reqrit̄ cera ⁊ oleū:in emplr̄is autē
nō eſt expediēs ſemꝑ ponere ceram. ℄ Deſcriptio.20.

Vnguentū aragon Nicolai:valēs ad dolorem ex
frigiditate:ad ſpaſmū:⁊ thetanū:ad do
lorem ilij ⁊ renū:arteticis ⁊ ſciaticis multū ꝓdeſt:⁊ ꝗrta
narijs ſi ſpina inūgat̄ añ horā acceſſionis mirifice ꝓdeſt:
dꝫ tñ ſꝑ bñ calefieri. ℄ ℞.roris marini maiorane:radi
cū iari.i.ſerpētarie ſerpilli rutbe:radicū ficide.i.cucume
ris aſinini.añ.ʒ.iij.ſ.folioꝝ lauri ſaluie ſauine.añ.ʒ.iij.po
lycarie maioris ⁊ minoris.i.ellebori albi ⁊ nigri.ʒ.ix.aliꝗ
dñt ꝙ polycaria maior eſt thimus:⁊ polycaria mior eſt ſa
turegia:brionie.i.radiꝗ cucurbite ſaluatice.ʒ.iij.laureole
ʒ.ix.nepite lib.ſ.maſticis olibani.añ.ʒ.vij.piretri euforbij
çinçiberis pipis.añ.ʒ.i.olei muſcellini.ʒ.ſ.olei petrolei.ʒ.
i.adipis vrſi olei laurini.añ.ʒ.iij.butyri.ʒ.iij.olei cōis lib.
v.cere lib.i. Herbe ⁊ radices colligāt̄ tp̄e ⁊ hora ſcripta in
ꝑdicto vnguēto:lauent̄:⁊ mundent̄:⁊ ſubtilient̄:deide cō
terant̄:⁊ ꝑ.vij.dies in oleo infundant̄.8ª vo die ſuꝑ ignez
ponant̄:⁊ coquant̄ vſqꝫ ad ꝑfectā coctionē:poſtea ꝑ ſaccu
lū colent̄ fortiter exꝓmēdo:deide dicta colatura ſuꝑ ignē
ponat̄:⁊ cū bullire cepit addat̄ oleū laurinuꝫ butyrum ⁊
adeps ac cera:ꝗ liꝗfacta:adde petroleū ⁊ muſcellinuꝫ: po
ſtea maſticē ⁊ olibanū çinçiber piꝑ ⁊ euforbiū ⁊ piretrū:⁊
poſt ab igne deponat̄:⁊ recondat̄.℄ Inter doctores ma
gna eſt dr̄ia de laureola ⁊ meꝫereō.idē ſunt:⁊ falſe. Nam
meçereō eſt planta lacticinia:⁊ dr̄ alio nomie oliuella:lau
reola vo ē arbuſtū:⁊ nō hꝫ lac.ſꝫ folia laureole ſūt ſilr̄ia lau
ro.℄ Polycaria eſt herba ꝗ hꝫ folia ſilr̄ia oliue:ſed aſꝑa ⁊
pinguia ⁊ viſcoſa:⁊ ſunt duarū ſpēꝝ.ſ.maior ⁊ minor:ma
ior eſt grauis odoris:⁊ in fine fructice maior eſt:virgas ha
bēs lōgitudine cubitis duob⁹.Minor vo vni⁹ pedis lōgi
tudine porrecta florē fragilē:⁊ mellinū hñs colorē:amaꝝ
ſaporē:⁊ cū floruerit flores velut capillos facit. Radix ipa
eſt inutilis:ſed qꝛ nr̄o hoc in climate nō reperit̄:nec cogni
tio habet̄:iō loco ipſoruꝫ ponit̄ elleborus albus ⁊ niger:⁊
aliqui loco polycarie maioris ponūt thimū maiorē vſua
lem:⁊ loco minoris ponūt ſaturegiā.℄ De oleo muſcelli
no magna inter doctores eſt ꝯtētio.ꝗdā.n.dñt ꝙ dicit̄ mu
ſcellinū:qꝛ in eius cōpōne intrat muſcū.item muſcellinuꝫ
vocat̄:qꝛ fit ex humiditate iuenta in tuberoſitatib⁹ vlmi.
Itez muſcellinū vocāt multi oleū de ben.i.de ſemīe cata
putie.℄ Alij vo hoc mō oleū muſcellinū faciūt ſꝫ hāc re
ceptā:⁊ ponit̄ a Haleno in ſuo antidota°:⁊ iſtud eſt in vſu.
℄ ℞.olei lib.iiij.aque lib.ij.folij ſpice coſti macis.añ.ʒ.i.
ſtoracis calamite:myrre:croci:caſſie:lignee.añ.vi.gariofi
loꝝ bdellij.añ.ʒ.ſ.nucis inde muſci.añ.ʒ.ij.Conquaſſent̄:
deinde bulliāt ſimul vſqꝫ ad ꝯſumptionē aque:deinde co
lent̄:⁊ reſeruent̄:aliꝗ ſuꝑaddūt huic deſcriptioni xylobal
ſamū ⁊ carpobalſamū. ℄ Deſcriptio. 21.

Vnguentū agrippe Nicolai in magno antidato
rio:quo agrippa rex iudeoꝝ vtebat̄:va
let hydropiſis:⁊ oibus tumoribus in ꝗcunqꝫ ꝑte corporis
fuerint:⁊ ad neruos idignatos:vrinā ꝓuocat:⁊ inunctū ſu
ꝑ ventrē laxat:⁊ dolori renuꝫ ex frida cauſa optime facit.
℄ ℞.brionie.i.radicis cucurbite ſylueſtris lib.i.radicuꝫ
ebuli:ſpēs eſt ſambuci faciēs ꝗdā ſemia nigra fetētia tri
buli marini.añ.ʒ.ij.radicū ficide.i.cucumeris aſinini lib.
i.ſquille.ʒ.vi.iere.i.lilij cele.ʒ.iij.radicum filicis.ʒ.ij.Oēs
radices ter vel ꝗter bñ lauent̄:⁊ in pileo marmoreo bñ te
rant̄:olei lētiſci lib.iiij. Ponant̄ in dicto oleo:⁊ ꝑ dies.viij.
ꝑmittant̄. Nona vo die ad ignem ponant̄ oia hec:⁊ tādiu
bulliāt ꝙ radices diuidant̄:deide ponant̄ in ſacco exꝓmē
do ⁊ colādo:⁊ cū colatū fuerit ad ignem ponat̄:⁊ cū fuerit
debite fere coctuꝫ intus ꝓijciat̄ cere albe.ʒ.v.Et liꝗfacta
cera ab igne dponat̄:⁊ poſt infridationē reſeruet̄.℄ An
tidotariū eſt qōlꝫ icludēs diuerſas deſcriptiōes medicia
rū ad diuerſas ⁊ varias paſſiones:dr̄ antidotariū.i.ꝯ vitiū
datū:qꝛ ꝯ egritudines ꝑncipalr̄. Vel aliter antidotarium
dr̄.i.cōtra datum:ab anti qđ eſt ꝯtra:inde dicit̄ antidota
rium qđ eſt liber ꝯtinēs experimenta ꝯtra morbos data.
℄ Tribuli marini ſunt quidā fructus naſcētes in aꝗ cor
nua hñtes:⁊ intus hñt quādā medullā ad ſimilitudinē ca
ſtanee:⁊ iſti gallici pauperes ſolebāt ſuꝑ pilos ſuos porta
re.℄ Botim eſt duarū ſpecierum domeſtica ⁊ ſylueſtris
domeſtica eſt arbor terbētine. Et ſylueſtris lentiſcus ar
bor in mōtib⁹ naſcēs:ex cui⁹ ſemie fit oleū lentiſci:⁊ ſi ha
beri nō pōt ei⁹ loco ponit̄ olei maſticis vel terbētina vel
oleū de leuco.i.albū antiquū. ℄ Deſcriptio. 22.

Vnguentū marciaton:qđ in vſu cōiter hr̄ Nicolai
vt.ſ.hñs vtutes vngenti marciaton ſu
praſcripti.℄ ℞.folioꝝ lauri lib.iij.rutbe lib.ij.ſ.amara
ci.i.maiorane lib.ij.roriſmarini lib.i.ſ.folioꝝ myrti lib.i.
eſbrij.i.floris ſaluie balſamite.i.menthe aꝗtice:oçimi.añ.
lib.ſ.butyri.ʒ.v.maſticis ſtoracis calamite medulle ceruī
ne adipis vrſi adipis galline.ana.ʒ.i.thuris.ʒ.ij.ſ.olei nar
dini.ʒ.i.Olei viridis.ſ.ex oliuis immaturis lib.vi.Et fiat
vnguentum prout in vnguēto alio marciaton tibi oſtēdi.
℄ Oleum viride eſt oleum onfancinū.i.oleum oliuaruꝫ
imaturarū:⁊ dr̄ a virēdo: eo qꝛ maiorem viriditatem hꝫ
ꝙ̄ cetera olei ſimplicia. ℄ Deſcriptio. 23.

Vnguentū ſtaphiſagrie magiſtrale. ℄ ℞.axūgie
ſaponis mollis ſtaphiſagrie.ana.ʒ.iiij.
olei linoſe.ʒ.iij.argēti viui extincti.ʒ.ij.Conterant̄ ſubtili
ter ꝯterēda:⁊ miſceant̄: valet hoc vnguētū ad interficien
dum vermes ſeu pediculos capitis palpebraruꝫ ⁊ ingui
nū.℄ Axungia ſi ſimplr̄ ſcripta reperiat̄ ſemꝑ de axun
gia porcina eſt intelligendū.℄ Hic vtiliter eſt notanduꝫ
ꝙ ſtomachus ⁊ epar nō dꝫ aliꝗ vnguento vngi: aut aliqđ
emplr̄m vł cerotū ſupra eos ponēdū eſt poſt cibū:qꝛ attra
hendo calorē a loco digeſtiōis ipediret cibi digeſtionem:
⁊ nām a ſua digōne ſeu opatione diuerteret.℄ Vnguēta
emplaſtra ⁊ cerota vtplr̄m ꝯſeruant̄ ꝑ annū in ſua virtute
⁊ bonitate:⁊ nō plus:qꝛ elapſo anno paulatiue humiditas

corum

eoꝝ nālis deꝑdit̄ ⁊ terrestreitas acgritur: q̄re notēt apo/
thecarij: ⁊ his cōpletur sūma octaua q̄ fuit vnguentoꝝ.

¶ Incipit 9ª distinctio que est de emplastris: ⁊ continet. 6. descriptiones. ¶ Quarum p̄ª est.

Emplastruz

Emplastruz de mellilotoꝫ Mes: mol/
lificans oēm duritiē q̄ fit
in stōcho epate ⁊ splene ⁊ omnbus visceribus.
¶ ℞. mellilotiꝫ ℥. vi. florū camomille fenugre
ci. ſ. semis: baccarū lauri radicū altbee absin/
thij. añ. ʒ. iij. semis apij cordumeni. i. carui agrestis ireos. ſ.
radicis cyperi ameos: spice cassie lignee. ana. ℥. i. ꞩ. sansuci.
i. maiorane. ʒ. iij. aromatici. ʒ. x. storacis: bdellij. añ. ʒ. v. ter/
bētine. ℥. i. ꞩ. ficuū pinguiū nuō. xij. sepi caprini resine. añ. ℥.
ij. ꞩ. cere. ℥. vi. olei sansuci. i. maiorane: olei spice. añ. lib. ij.
cōficiat̄ sic. Ex semie fenugreci: radice altbee ⁊ ficuū fiāt
mucilagines in aq̄ decoctionis alterius fenugreci camo/
mille ⁊ melliloti. añ. quātū sufficit: ⁊ de dicta decoctiōe ēt
gūme p̄scripte dissoluant̄. Cetera v̇o pulueriçent̄: ⁊ addi/
tis oleis cera ⁊ adipibus fiat empl'm. Potes ēt alio mō fa
cere: decoq̄re radices altbee ⁊ ficus in p̄scripta decoctiōe:
⁊ post ipsaꝝ ꝑfectā coctionez bene illa pistare: ⁊ gūmas in
decoctiōe dissoluere. cetera v̇o pulueriçare: deide cū oleis
p̄dictis qd̄ remansit de decoctione miscere: ⁊ his addere ⁊
radices ⁊ ficus ⁊ gūmas dissolutas: ⁊ iterum simul tantuz
bullire q̄ decoctio cōsumpta sit: postea adde flores: ⁊ leui
bullitiōe bulliant: deinde terbentina resina colata sepum
⁊ cera ponant̄ ⁊ bulliant vsqz ad liquefactionem cere de/
inde ab igne deponant̄ ⁊ puluis supꝛascriptoꝝ rerum ad/
datur: ⁊ bene oīa misceantur ⁊ reseruetur: ⁊ hic melior erit
modus: q̄uis etiaz superior sit bonus. ¶ Ea que in empla/
stris ponunt̄ nō multū sunt cōterenda: eo q̄ v̇tus ipsius
solum agit in mēbrū qd̄ tangit: ⁊ diu virtus eius durat. Et
debet esse emplastrū grossum qn̄ sup locum egruz ponit̄.
¶ Aliqui emperici apothecarij pulueriçāt semē lauri ex/
teriori cortice nō amoto ⁊ male: quare in q̄cunqz loco po/
nunt̄ semꝑ a superiori cortice mundent̄. ¶ Cordumeni. i.
carui agreste. Sed si haberi nō possit ei⁹ loco apponi pos/
sunt carui domestici. ¶ Descriptio. 2.

Emplastrū

Emplastrū Galeni positū a Mesue emendās vi/
tia stōchi ꝯfortās stōchū: ⁊ emendans
eius vitia q̄ ex frigiditate fiunt: ꝯfortans digestionē: ⁊ ap/
petitū ꝓcurās ⁊ ꝯfortans epar: ⁊ sedās dolorē eoꝝ. ¶ ℞.
rosaꝝ. ʒ. xx. folioꝝ absinthij sicci. ʒ. xv. masticis. ʒ. xx. spice
inde. i. spice nardi. ʒ. x. terant̄ seu ꝯterant̄ hec: deinde acci/
pe cere mūde. ℥. iiij. olei ro. lib. i. ꞩ. dissoluant̄ duo hec ad
ignē ⁊ lauent̄ post earū coagulationē cū aq̄ rosa. lauatio/
nib⁹ plib⁹: deide iterū dissoluant̄: ⁊ post cōgelationez lauē
tur in vino veteri succo cydonioꝝ: ⁊ parum aceti: deinde
misceant̄ cū puluere reꝝ supꝛascriptarum: ⁊ fiat empl'm.
¶ Modus iste est bonus: sed ego soleo illū lauari facere
post p̄dictas lotiōes. In vino optio nigro vt maiorē stipti
citatē iterū hēat ⁊ cōfortationē. ¶ Descriptio. 3.

Emplastrū

Emplastrū diafinicō Mesue est cōfortatiuū sto/
machi ⁊ epatis in q̄bus accidit vehe/
mēs debilitas: ⁊ viscerū q̄b⁹ accidit lubricitas ⁊ mollifica
tio: ⁊ cōfert ad fluxū ventris: ⁊ ad fluxū epaticū. ¶ ℞. ce
re. ℥. ij. olei nardini: olei rosa. añ. ℥. iiij. masticis. ʒ. ij. ꞩ. lau/
dani. ʒ. i. Pulueriçent̄ pulueriçāda: ⁊ liq̄facta cera cū oleis
misceant̄: ⁊ reducant̄ ad formaz ceroti: deinde accipe da/
ctyloꝝ siccoꝝ numero. xl. tortellaruz de seni. ʒ. v. duo hec
fundant̄ per duos dies in optio vino nigro subtiliter inci/
sa ⁊ tortelle ꝯfracte: carniuz cydonioꝝ coctoꝝ in vino. ℥. i.
terant̄ dactyli ꝯtritiōe vltia carnes cydonioꝝ ⁊ tortelle d̄
seni oīa per se. deinde iterū in simul: deinde misceant̄ cuz
supꝛascripto ceroto: ⁊ ꝯtundant̄ in mortario donec aggre/
gent̄: deinde ꝓyce sup ea: olibani absinthij sicci. añ. ʒ. ij. ꞩ.
ligni aloes mac̄ myrre aloes loti spice achacie gallie mu
scate ramich calami aromatici. añ. ʒ. i. pulueriçent̄ subti/
liter h̄: deinde cū alijs reb⁹ misceant̄: ⁊ ꝯterant̄ in morta/
rio bn̄ donec oīa cōmisceant̄: ⁊ fiāt in vnū formā habens
empl'i. ¶ Calamus vel calami si simpl'r scriptū reperiat̄
de calamo aromatico semꝑ est intelligendum.
¶ Aloes qd̄ ingredit̄ in emplastris vnguētis ⁊ cerotis sem
per debet esse lotum: cuz magis ꝯfortatiuum sit: magisqz
desiccatiuū ⁊ minus mordicatiuū. ¶ Descriptio. 4.

Emplastrū

Emplastrū de granis lauri Mes: ꝯferētes ad do/
lores ex friditate factos ⁊ ventositate:
⁊ ꝓp̄e ad dolorē vētris ⁊ stōchi: ⁊ renū: ⁊ m̄ricū: ⁊ vesice: ⁊
alioꝝ visceꝝ. ¶ ℞. olibani masticis myrre. ana. ℥. i. gra/
noꝝ lauri. ℥. ij. cyperi cost. añ. ℥. ꞩ. mellis cocti lib. i. ꞩ. ꝯterā
tur oīa p̄scripta: ⁊ reducant̄ cū melle ad formā emplastri:
⁊ si vis emplastruz valere in hydropisi his p̄scriptis oib⁹
addas cyꝑi. ℥. i. ꞩ. stercoris capraꝝ: vel vaccaruz sicci pul/
ueriçati. ℥. vij. ꞩ. qd̄ est ad pōdus oium: mellis lib. ij. est eni
multū ꝯueniēs: vt a Mesue videri pōt eo loco.
¶ Ad faciēdū empl'z cū melle ꝓ oi lib. i. mellis dare debes
℥. iiij. speꝝ cribellatarū si debitā formā hēre oꝫ. ¶ Mel in
emplastris nullo mō coq̄ndū est: eo q̄ coctura multuz te/
nax ipm facit: iō ponat̄ in eis crudū. ¶ Descriptio. 5.

Emplastrū

Emplastrū montagnane: cōtra fluxū qd̄ in vsu est
valens in oibus fluxib⁹ antiquis diari
cis: ⁊ ex eo calido totū myracha scuto oris stōchi vsqz ad
ilia ⁊ femur. ¶ ℞. eupatorij. M. i. sgnāti. M. ij. spice ide
q̄rtā partē. M. vni⁹: masticl macl. añ. ℥. ꞩ. ligni aloes. ʒ. iij.
mirabolanoꝝ emblicoꝝ kebuloꝝ assatoꝝ. añ. ℥. i. boli ar/
meni lapidis ematbitl t're sigillate. añ. ʒ. vij. seminū coriā
droꝝ p̄paratoꝝ. ℥. i. ꞩ. spodij. ʒ. ij. rosaꝝ. ℥. i. farine ordei. ℥.
ij. specieꝝ triasandaloꝝ sine camphora. ℥. ꞩ. scorie ferri p̄/
parate. ʒ. i. olei masticis olei myrtilloꝝ. añ. lib. i. ꞩ. cōtūda/
tur subtiliter eupatoriū. Cetera v̇o pulueriçent̄: ⁊ fiat em/
plastrū in bona forma. Mirabil'r eni valet in fluxu ven/
tris. ¶ Camphorā nō iussit apponi specieb⁹ triasandaloꝝ
h̄ in emplastro itrantib⁹ ꝑpter itensaz ipsi⁹ friditatē. In/
testina. n. sūt debilis caloris: nec m̄ltū frida sunt apponen/
da circa ea regulariter operando. ¶ Descriptio. 6.

Emplastrū

Emplastrū de crusta panis montagnane. valet in
vomitu pueroꝝ: ⁊ in nō potentibus ci
bum retinere: multū in vsu est: qd̄ actu calidū in oi vomi/
tu sedat eū i media hora. ¶ ℞. masticis mēthe: spodij: co/
ralloꝝ rubeoꝝ: sandaloꝝ alboꝝ: sādaloꝝ rubeoꝝ. añ. ʒ. i.
cruste panis assi ⁊ ifusi in aceto ꝑ mediā horā. ℥. ij. olei ma
sticis: olei cydonioꝝū. añ. ℥. i. farine ordei. ℥. i. ꞩ. conteratur
subtilissime panis. Cetera pulueriçent̄: deinde misceant̄: ⁊
fiat empl'm sine igne. ¶ Utiliter hic est notandū q̄ mem
bris p̄ncipalib⁹ ⁊ maxime cordi ⁊ stōcho nullo mō appo/
nenda sūt frigida actu q̄uis potētial'r: v̇tualiter frida sint:
sed aliqual'r sunt tepefaciēda: ⁊ ꝓp̄ie pueris: q̄re bene no
tet̄ h̄ vt queāt instruere medicamenta accipientes: q̄ qn̄
dn̄i medici inaduertēter nō explicāt de forma approxi/
matiōis: ⁊ doct⁹ apothecari⁹ supplere pōt. Et his emplo/
stroꝝ cōiuz distinctio cōplet̄ que fuit. ix. distinctio.

¶ Incipit distinctio decima que est de cerotis: ⁊ ꝯtinet no/
uem descriptiones. ¶ Quarum p̄ª est.

Cerotum

Cerotum diachilon magnū Mesue: qd̄
ab eo appellat̄ empl'm: verū
q̄ cōiter fit ad formā ceroti: ideo in eoꝝ sum
ma ponā: exꝑtū ad resolutionē: ⁊ ad matura/
tionē ois duritiei. ¶ ℞. lythargirij mūdi tri/
ti ⁊ cribel. lib. i. olei irini: olei camomil. olei anheti. añ. ℥.
viij. mucilaginis. ſ. lini: mucilaginis scilicet fenugreci mu/
cilaginis radicum altbee: mucilaginis ficuū pinguiū: mu/
cilaginis passularum: succi ireos: succi squille: hyssopi hu/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0197-6
DFG

mide: glutinis alçanach. ań. ʒ. xij. ſ. terbentine. ℥. iij. reſine
pini cere citrine. ana. ℥. ij. confice hoc modo. Accipe lythar
girium ⁊ ſupraſcripta olea: ⁊ diu in mortario lapideo cū
piſtello ferreo conquaſſentur ⁊ calhoreẽ in eorum con-
quaſſatione per mediã horã ſaltẽ: deinde bulliãt ſup ignẽ
cū facilitate ſemꝑ ⁊ inceſſanter agitãdo cū ſpatula donec
coagulet̃ lythargiriū: tūc deponant̃ ab igne: ⁊ ꝑmittantur
infridari: deinde accipe mucilagines glutẽ ſuccū ⁊ hyſſo-
pū ⁊ terbẽtinã ⁊ iter eos aliquali ebullitiõe bulliãt: deinde
in mortario cū lythargirio ⁊ oleis ꝑdicta ponant̃: ⁊ cū pi-
ſtillo tãtū ꝯquaſſent̃ donec ꝯdecẽs fiat eoꝝ ꝑmixtio. Tūc
iteꝝ oia reponant̃ ſuꝑ ignẽ ⁊ cera addita tãtū coquant̃ ꝙ
ad dbitã formã veniãt. ſ. ꝙ habeãt ſolidiorẽ coctionẽ quã
hẽe debeat vnguentū: ⁊ nihil vltra ne adurat̃. ¶ Sūt qui
male ſcribunt ⁊ ꝓferunt hãc cõpõnẽ: ⁊ dicunt diaquilon
⁊ male. dꝫ eni ſcribi diachilon. i. cõpoſitio facta cū ſuccis ⁊
mucilaginibꝰ qui ſunt ſicut ſuccus. Nam chilus. i. ſuccus.
¶ De alçanach iter doctores magna eſt ꝯtrouerſia: qdaꝫ
dicunt ꝙ eſt mucilago radicis enule: ⁊ hoc ſatis ꝯſonū eſt:
eo qꝛ mollificatiua ⁊ reſolutiua. Alij dicunt ꝙ eſt mucila-
go radicis althee: ⁊ ſcribunt alçanach. Nec hoc remotum
eſt a cõſonantia cū ⁊ illa ſit mollificatiua reſolutiua ⁊ ma-
turatiua. Nõnulli alij dicūt ꝙ eſt mucilago radicis ariſto
logie: ⁊ hᷓ ẽt de appentia hꝫ: cū ⁊ illa valeat in reſoluendis
aṗatibꝰ ⁊ i extrahẽdo oſſa fracta: ⁊ ſcribūt alkanach. Sūt
⁊ alij dicẽtes ꝙ eſt colla piſcis: qꝛ Matheꝰ ſyl. dicit ꝙ al-
chanach eſt nomẽ cuiuſdã piſcis: ⁊ alibi ꝙ eſt ſpẽs cuiuſ-
dam piſcis: ⁊ alibi ꝙ eſt qõdã genus piſcis: que vᷓo colla ſit
remanet indeciſuꝫ. Et niſi cõpoſitū hoc hẽret in ſe attra-
ctionẽ potentẽ ſanc magis adhererẽ ſcḋe opioni ⁊ dimit-
terẽ hãc collã. Sed qꝛ medici cõpõnẽ hanc attractiuã di-
cunt vt experimẽto iã cõprobatū eſt ⁊ extractio nõ fit ni-
ſi mediãte hac colla. igit̃ poni facere potes collã piſcis diſ-
ſoluẽdo illã ꝑus in aq̃: ⁊ hoc idẽ faciūt cõiter practicantes
in apothecis. ¶ Deſcriptio. 2.

Diachilon minus Meſue: cuius iuuamẽtū nõ eſt
ad aṗata dura: ⁊ ad duritiem epatis ⁊
ſplenis ⁊ ſtõchi ⁊ ad oẽm duritiẽ ⁊ ſcrophulas excoriicati
uas ⁊ in oi fluxu epatico ⁊ ꝓprie cū emplat̃. Puluis radi-
cis ireos. ℥. i. Accipe g̃ lythargirium ⁊ pulue. ireos: ⁊ diu in
mortario agitent̃: ⁊ vt ſupra tibi oſtendi in alio facias. Cõ
memorando ꝙ coctio ſit media inter vnguẽtū ⁊ cerotuꝫ.
¶ In oi cõpõne in q̃ itrant lythargiriū ⁊ mucilagies poſt
coctionẽ lythargirij cū oleo: Anteq̃ꝫ mucilagines ponant̃
ſemper debemus expectare infrigidationẽ vel ſaltem te-
pefactionẽ olei in quo eſt lythargiriū. Si enim ipſis feruẽ
tibus apponerent̃ mucilagines adeo excreſceret ſuper ca-
ptiã ꝙ maior ꝑs in ignẽ ꝑderet̃. Et hoc ſepe vidi cõtinge-
re famulis apothecarioꝝ nõ expťis: ⁊ tunc iudicabã illos
idoctos huius artis: ⁊ qui ſe magiſtros eẽ dicebãt ineptiſſi
mi diſcipuli eſſe cõplebant̃. ¶ Deſcriptio 3.

Cerotum pro renibus meo ingenio repertuꝫ: vtile
atqꝫ mirabile ad ꝓhibendum abhorſoꝫ
in muliere pregnãte: vidi de eo vtilia experimẽta: ⁊ maxi
me in illuſtriſſima nūc quõdã cõitiſſa Brixie in ꝑtibꝰ vl-
tramõtanis vxore Illuſtriſſimi Philippi dñi de ſabaudia
que habuit duos aborſus: approximato ceroto aliquo tꝑe
portauit. Et illo ſemel relicto iterū ad aborſum venit. In
multiſqꝫ alijs matronis ⁊ mulieribus. Illūqꝫ cõpoſui dū
Illuſtriſſime ſue dñationi ſeruirẽ. ãno. 1480. ¶ ℞. maſti
cis elec. ʒ. i. laudãi. ʒ. vi. cere citrie. ℥. ſ. biſtorte nucū cupreſ-
ſi hypogiſtidos achacie: ſanguis drac. roſaꝝ rubeaꝝ: coral-
loꝝ rubeoꝝ ſandaloꝝ: methe ſicce: ſeminū coriandrorūꝫ
preparatoꝝ: gallie muſcate: terre ſigilla. ań. ʒ. ij. olei oliua-
uarū incompletaꝝ lib. iij. pulueriçent̃ pulueriçãda: ⁊ fiat
cerotū in bona forma: ꝙ ſi tenax nõ eſt addat̃ parum ter-
bentine. ¶ Cerotum dicitur a cera: quia omne cerotum
recipit ceram: vel aliquid loco cere: ⁊ eſt quoddam mediū
inter vnguentum ⁊ emplaſtrū: ſpiſſius vnguento: ⁊ liqua-
bilius emplaſtro. ¶ Deſcriptio. 4.

Cerotum de gūmis Meſue. ¶ ℞. galbani. ℥. i. ar-
moniaci. ℥. ij. viridis eris. ʒ. ij. ariſtol. lon
ge. ariſtol. rotūde: thuris oppopõaci: maſticis: cere. ana. ℥. i.
olei oliuaꝝ. ℥. viij. lythargirij aur. lib. i. ſ. myrre. ℥. i. bdellij
℥. ij. lapidis calamite: lapidis emathitis. ań. ʒ. i. pulueriçen-
tur pulueriçanda: ⁊ gumme in aceto diſſoluantur: ⁊ fiat ce
rotū in bona forma. ¶ Lythargiriū ſi ſimpliciter ſcriptū
reperiat̃ de lythargirio auri itelligat̃: q̃uis circa inſtans ali
ter ſentiat. dicit. n. ꝙ lythargiriū. ſ. fex ſtãni in vſu eſt: ⁊ cõ-
muniter eo vtimur: ⁊ fit ꝑ excoctionẽ: cū ſit ſtannuꝫ ex ve
na terre: ⁊ hoc veꝝ eſt ꝙ eo vti debemus qñ intendimus
multū ifrigidare. ¶ Deſcriptio. 5.

Cerotū de lanãdo magr̃ale. Mirabilis iuuamẽti ꝓ
ſtõcho infridato ⁊ debilitato: ꝯfortans vtutẽ
digeſtiuã: ⁊ valẽs in paſſionibus fridis eiꝰ: ⁊ remouẽs do-
lores factos a vẽtoſitate digeſtiua. ¶ ℞. menthe roſaruꝫ
abſinthij: ligni aloes: maſticis: cinamomi: ſpice nardi: myr
tilloꝝ. ań. ʒ. iij. gariofiloꝝ: galange: nucis muſ. macis: çinçi-
be. gallie muſca. coſti. ań. ʒ. ij. ſ. cyꝑi: calami aromati. oliba
ni: aloes: myrre: corralloꝝ rubeoruꝫ. ań. ʒ. i. çedoarie: terre
ſigillate: abrotani: cẽtonici: centaurce maioris. ań. ʒ. i. ſ. lau
dani boni. ℥. ix. cere citrine lib. ij. terbentine. ℥. viij. Lique-
fiãt cera terbentina ⁊ laudanū ſimul: deinde ſupraſcripte
alie ſpẽs apponant̃. ¶ Aliqñ ſcriptū repies mẽthe ſicce: ⁊
abſinthij ſicci: ⁊ aliqñ menthe ⁊ abſinthij ſimplr: quereret
aliqs qd in diuerſitate dicta eſt faciendū. Ideo in hoc di-
co ꝙ auctores ſemper intelligunt de ipſis ſiccis q̃uis ali-
qñ nõ exprimãt ⁊ aliqñ ſic: ⁊ ꝓpter expſſionẽ volunt poſt-
modū te intelligere de ſiccis: ⁊ iõ expſſerunt in aliqbꝰ mẽ-
the vel abſinthij ſicci id qõ volūt ꝙ tu in ceteris itelligas.
Nã qñ volunt dictaꝝ humiditatẽ herbaꝝ dicūt ſucci ab-
ſinthij vel ſucci menthe: q̃re bñ nota. ¶ Deſcriptio. 6.

Cerotū pro crepatis Gentilis in ſuis ꝯſilijs: cõſilio ꝑ
ꝑcioſiſſimū ⁊ expťū: qõ in vſu eſt ⁊ eſt ꝯſoli-
datiuū oydimi dilatati ꝑ quẽ inteſtina deſcẽdūt ad oſſeū
ſiue burſaꝫ teſticuloꝝ. ¶ ℞. picis liqde: colophonie: cere:
ariſtologie lõge: ariſtologie rotun. vermiū tereſtriū: aloes
ań. ℥. iiij. lythargirij armoniaci oppopõaci galbani maſtici
bdelij: ſumach. ań. ℥. i. terbentine ſerapini ꝯſolide maioris
ꝯſolide minoris. ana. ℥. i. viſci quercini: lapidis emathitis:
olibani gipſi: myrre: thuris. ań. ℥. ſ. gallaꝝ: nucū cupſſi: boli
arme. hypogiſtidos: mūmie. ań. ℥. vi. ſanguis draco. ℥. vij.
ſanguis humani lib. ij. ꝯfice ſic. accipe pellẽ arietꝭ cū pilis
ide remotis: coq̃tur i aq̃ tãdiu donec tota liq̃fiat: ⁊ poſtea
ꝑmitte aquã infridare ⁊ reſidere: deinde accipe ſpẽs bene
tritas ⁊ cribellatas ⁊ gūmas: ꝑus tñ diſſoluant̃ i aceto for-
tiſſimo: q̃ diſſolute ſanguie cõmiſceant̃: ⁊ hᷓ oia ꝑmiſce in
colatura aq̃ arietis pellis in chacabo: ⁊ fac vt ſimul bulliãt
donec ad nigredinem ⁊ formam ceroti veniant ⁊ vtere.
¶ Sanguis humanus dꝫ extrahi ab hoie ſano ſanguinee
cõplexiõis: ⁊ poſt extractionẽ dꝫ in ceroto ilico poni: eo qꝛ
longa ipſius extractio corruptionem inducit. Aliq volunt
ꝙ prius exiccetur. ¶ Deſcriptio. 7.

Cerotū ꝓ coſtis magr̃ale: valẽs ꝓpe ad dolorẽ pecto
ris ex friditate: mollificans ⁊ ſanãs loca in-
frigidata. ¶ Recipe maſticis galbani oppoponaci ſerapi
ni armoniaci thuris picis naualis hyſſopi humide. ań. ℥. ij.
terbẽtine cere abſinthij fenugre. ſ. ſemis: camomille. ań. ℥.
i. croci. ℥. ſ. mucilagis fenugreci: mucilagis ſeis lini: muci
laginis althee. ań. ℥. ij. ſ. miſce: ⁊ ex his fiat cerotū diſſoluẽ
do prius gūmas in aq̃ decotiõis althee fenugreci ⁊ ſemis
lini: pulueriçando etiam pulueriçanda reducatur ad for-
mã ceroti.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0198-2
DFG

maz ceroti. ¶ Camomille si simplr̄ scripta in compositis
repiaṫ semꝑ de flore est intelligendum. ¶ Mucilago al-
thee si simplr̄ scribaṫ vel scriptū repiaṫ de radice faciēda
est vt doctores volūt. ¶ Descriptio. 8.

Cerotum oxycrocy Nicolai i magno antidotario:
ex aceto ⁊ croco nomen hꝫ: valet ꝑcipue
ad fracturas ossium: ⁊ ad mēbra: q̄ dolore aliquo affligun
tur: ⁊ apata dura in q̄cūqꝫ parte corpis fuerint remollit ⁊
dissoluit. ℞. croci: picis: colophonie: cere. aā. ℥. iij. terbēti-
ne galbani armoniaci myrre olibani aloes: aliq textus nō
hñt aloē: masticl. aā. ℥. i. ʒ. ij. ꝯficianṫ sic. Galbanū ⁊ armo
niacū aliquātulū ꝯtusa ponanṫ in sufficienti quātitate ace
ti ꝑ noctē: mane vō ponanṫ ad ignem vsqꝫ ad liquefactio-
nē dimittēdo: post liquefactionē colenṫ: ⁊ iterū decoquan
tur donec acetū ꝯsumaṫ: ⁊ tunc addaṫ picis naualis lique-
facte ⁊ colate cera colophonia ⁊ terbentina: ⁊ interuallo fa-
cto ponaṫ mastix olibanum myrra ⁊ aloes semꝑ cū spatu
la agitādo. Ad vltimū cū coctū fuerit in aq̄ frida funde: ⁊
extracto ab aq̄ manib⁹ exprimaṫ vt tota aq̄ exeat. Et suꝑ
marmor vnctū oleo laurino puluere croci supposito ma-
laxeṫ. Et factis magdaleonib⁹ reseruēṫ. ¶ De croco h̄ in
ceroto a varijs diuersimode poniṫ: qdam post ꝑfectā co-
ctionē ceroti ⁊ postq̄ amotū est ab igne. Crocū intus po-
nunt: ⁊ cū alijs rebus bene incorporāt: ⁊ modus iste magis
a doctoribus laudaṫ. Alij vō supradicto modo faciūt nec
inutilis est. ¶ Descriptio. 9.

Cerotū de mucilaginibus magr̄ale: lenitiuū ⁊ mol-
lificatiuū oīs duritiei. ¶ ℞. mucilaginis al-
thee: mucilaginis fenugreci: mucilagis seminis lini. aā. ℥.
vi. bdellij armoniaci opoponaci. aā. ℥. ij. olei d̄ lilio fecis
olei linose. aā. ℥. ij. lythargiry terbētine. aā. ℥. iij. storac. ℥. ij.
picis naua. ℥. iiij. cere noue lib. ij. medulle bouis vel sepi ca
stra. ℥. ij. puluerizentur puluerizanda: ⁊ bis fiat cerotum
in bona forma. ¶ Nota ꝙ qñ storax simplr̄ reperiṫ: de ca
lamita est intelligendū: cum melior sit alijs spēbus. Nam
calamitta idem est ꝙ bona gutta a calos qd̄ est bonum ⁊
mitos quod est gutta. Ex his completṫ decima distinctio
que fuit de cerotis in vsu existentibus.

¶ Incipit 11ª distinctio que est de oleis: ⁊ continet. xxx. de-
scriptiones. ¶ Quarum prima est.

OLeum spice Mesue: seu nardinū: ⁊ est
2ª descriptio: multoꝝ iuuamēto-
rum: ⁊ ꝓprie ad oēs egritudines friditatis ⁊ vē
tositatis: ⁊ ꝓpe neruoꝝ: stōchi: epatis: splenis:
renū: vesice: ⁊ m̄ricis: ⁊ confert dolori auris vē
toso: ⁊ dolori capitis: ⁊ emigranee f̄m oēs formā admini-
strationis. ¶ ℞. spice inde. ℥. iij. sansuci. i. maiorane. ℥. ij.
xyloaloe. i. ligni alo. enule. s. radicis folij indi. calami aro-
matici: folioꝝ lauri. cyperi: squināti: cordume. i. carui agre
stis. aā. ℥. 5. ꝯfranganṫ oīa grosso mō: ⁊ fundanṫ super ea
vini ⁊ aque. aā. tantū ꝙ ꝑdicte res coopianṫ: olei sisamini
lib. vi. Decoquanṫ in duplici vase per horas sex lēto igne:
deinde sine colatura omnia in vase reponanṫ ⁊ obturetur
os vasis. ¶ Oleum oliuarum est mā oium oleoꝝ: ⁊ deno
minatione olei habeṫ: ⁊ intelligiṫ de oleo oliuaꝝ ⁊ nō de
alio oleo. ¶ Cōpositio hui⁹ olei est ꝑciosissima. Sed raro
fit ꝓpter penuriā folij veri. Et ꝓpter auaritiam emptoꝝ
nolentiū debitū preciū soluere. ¶ Oleum sisaminum nō
fit: q2 grana sisami nō reperiunṫ apd̄ nos: sed loco ipsius
accipi potest oleū amigdalarum dulcium: vel illud qd̄ in-
ferius describetur. ¶ Descriptio. 2.

Oleum spice magistrale: ⁊ hoc cōiter fit: ⁊ supplet vi
cem superius qd̄ ꝓpter penuriā folij veri nō
fit. ¶ ℞. spice nar. ℥. ij. spice celti. ℥. i. sticados. ℥. 5. maiora.
℥. 5. nucis musc. cinamo. aā. ʒ. vi. masti. ʒ. ij. calami aroma-
ti. croci. aā. ʒ. 5. succi saluie vini optimi aq̄ fontis. aā. ℥. vi.
olei cōis lib. vi. Confranganṫ oīa sīlr: ⁊ coquanṫ in dupli-
ci vase lēto igne vsqꝫ ad ꝯsumptionē vini aque ⁊ succi: de-
inde reseruēṫ. ¶ Omnia olea debent coqui in duplici va-
se ⁊ lento igne: eo q2 oleū facilr̄ est resolubile: ⁊ magno co-
lore inflāmareṫ: ⁊ v̄tus deperdereṫ: iō doctores volunt ⁊
iusserūt hāc decoctionē. Modus aūt tritus est. Sꝫ si arti-
ficiale vas ad hoc nō haberem⁹: possem⁹ accipe vrceū pe-
tre vel stanni cooꝑtū: ⁊ in eo oleū ⁊ alia ponere: deinde di-
ctū vrceū īfundere in cacabo aq̄ plenū: ⁊ sub eo ignem fa-
cere: ex ebullitiōe aq̄: oleū qd̄ aquā nō tāgit decoquereṫ.
⁊ h̄ est modus optimus. ¶ Diciṫ oleum spice a spica in eo
ītrante: eo q2 spica est basis in oleo. ¶ Descriptio. 3.

Oleum sisaminum magistrale: qd̄ fit qñ haberi non
pōt oleum de granis sisami: tñ si haberi pos-
sent melius eēt: modus cōpositionis eius eēt: sicut olei de
amigdalis: ⁊ eius iuuamēta sunt: q2 impinguat: ⁊ addit in
spermate: ⁊ lenit durities: ⁊ asperitates: ⁊ clarificat vocē: ⁊
lenit guttur: ⁊ est mā multoꝝ oleoꝝ. ¶ ℞. musci. ʒ. i. ligni
aloes. ʒ. 5. nucis musca. gariofiloꝝ macis spice cardamo-
mi. s. maioris ⁊ minoris: gallie musca. cubebe: calami aro-
mati. aā. ℈. i. olei cōis lib. i. bulliāt in duplici vase: ⁊ repo-
nanṫ. ¶ Istud oleū ingrediṫ in multis medicinis: ⁊ q2 ad
nos nō affertṫ: q̄q̄ multi ⁊ false dicant ꝙ verum apporta
tur: hanc cōpositionem loco ipsius solent medici dispensa
re que in v̄tute est ipsius. Et si hanc nō vis facere ⁊ aliō ha
bere nō potes. Ipsoꝝ loco accipies oleū amigdalarū dul-
cium: qd̄ in v̄tute est illius: vt omnis medicoꝝ tenet scho-
la: sed recens esse dꝫ nō rancidum. ¶ Descriptio. 4.

Oleum cydoniorū Mesue: stomachū ⁊ membra nu-
tritionis cōfortans: ⁊ neruos quibus accidit
laxitas: ⁊ ꝓhibet multitudinē sudoris. ¶ ℞. carniū cy-
donioꝝ tritorum cum cortice suo qbus media accidit ma-
turatio: succi cydonioꝝ cū cortice incōplete maturatoꝝ.
aā. ℥. vi. olei ex oliuis īmaturis lib. iij. Tria hec ponanṫ in
vase vitreo: ⁊ soli exponanṫ ꝑ dies. xv. vase obturato: dein
de coquanṫ in duplici vase ꝑ horas q̄tuor deide colenṫ cū
pecia exprimēdo: ⁊ colature iterū addanṫ cydonia: ⁊ suc-
cus eoꝝ quātitate suprascripta. Et soli ꝑ tātū tp̄s dimittā-
tur: deide in duplici vase. vt. s̄. coquanṫ: deide exprimanṫ.
Et iterū tertio ⁊ cydonia ⁊ succus colature addanṫ: ⁊ soli
exponanṫ: ⁊ tp̄e dicto iterū dimittanṫ: postea vltime co-
quanṫ ⁊ coletur ⁊ reseruēṫ. ¶ Si oleum de oliuis īmatu-
ris haberi nō posset loco ipsius accipi pōt oleum cōpletū:
⁊ ter vel q̄ter lauari pōt in aqua: ⁊ ita aliqualr̄ ad virtutē
olei incompleti approximabitur. Modus lauandi posi-
tus est supra. ¶ Descriptio. 5.

Oleum masticis Mesue 2m: qd̄ in vsu est ꝯfortās sto
machū neruos epar ⁊ iuncturas ⁊ lenit apa-
ta dura ⁊ sedat dolores. ¶ ℞. olei rosa. lib. i. masticl. ℥. ij.
vini boni. ℥. iiij. ⁊ i alio. ℥. viij. decoq̄nṫ oīa in duplici vase
vsqꝫ ad ꝯsumptionē vini ⁊ reseruetur. ¶ Vinum cū quo
fieri dꝫ illud oleū dꝫ esse vinū rubeum: eo q2 magis stiptl
cum ⁊ cōfortatiuum est. ¶ Descriptio. 6.

Oleum lilioꝝ cōpositū f̄m Mesue in vsu est: sepati-
uum dolorum qui fiunt a frigiditate: ⁊ ꝯfert
dolori pectoris: dolori matricum ⁊ frigiditati eius: ⁊ cale-
facit renes ⁊ vesicam ⁊ ꝯfert colice. ¶ ℞. folij lilioꝝ albo
rū. ℥. ix. masticis calami aromatici costi carpobalsami. aā.
℥. i. gariofiloꝝ cinnamomi. aā. ℥. 5. croci. ʒ. iij. omnia gros-
so modo conterantur ⁊ proijciantur super eis lib. ij. aque
folijs liliorum remotis ⁊ dimittatur per diem ac noctem.
postea omnia simul bulliant tribus vel quatuor ebullitio-
nibus: deinde pone olei oliuarū vel sisamini suꝑ ea lib. ij.
De tribus ebullitionibus iterū bulliant: deinde ponanṫ in

vase vitreo cū folys liliorū: ⁊ dimitte in sole per dies. 40. deinde cola ⁊ admiscra. Istō oleuz qn̄qz fit ex lilio celesti scilz ireos: ⁊ tunc illud est magis resolutiuū: calefactiuum: penetratiuum. Factū vō ex lilio albo est magis sedatiuuz ⁊ lenitiuum ⁊ maturatiuum. ℂ Descriptio. 7.

Oleum costinū Mesue: neruos ⁊ lacertos calefaciēs ⁊ aperiens oppilationes eoꝝ: ⁊ cōfortans oia mēbra neruosa ⁊ confert stomacho ⁊ epati ⁊ ꝯfortat capillos ꝓhibens caniciē ⁊ faciens colorem ⁊ odorem corporis bonū. ℂ ℞. costi. ℥. ij. amari: cassie lignee. ℥. i. sūmitatū maiorane. ℥. viij. vini odoriferi lib. ij. cōfrangant̄ omnia predicta: ⁊ infundant̄ in vino per noctes duas: deinde accipe: olei sisamini lib. iij. decoquantur omnia in duplici vase ꝑ horas sex ⁊ reserua. ℂ Hic nota ꝙ auctor dicit costi amari: ex his verbis posset qs credere ꝙ sit aliud costum. igit̄ intelligas ex suis dictis ꝙ te istruit ꝙ nō accipias de adulterato: sed de nāli quod amaruz est: ⁊ cū his etiam nota q̄ supra de costo tibi dixi. ℂ Descriptio. 8.

Oleum vulpinū Mesue: ⁊ est medicamen nobile vltimū ad artheticā ⁊ podagrā ⁊ doloreȝ renū ⁊ dorsi. ℂ ℞. vulpē integrā: cuius interiora sint euulsa: ⁊ pone in vase: ⁊ funde super ipsam aq̄ fontiuz ⁊ aque marine an̄. kist. i. i. lib. i. ʒ. olei antiq clari: kist. ij. ʒ. i. lib. iij. ℥. ix. Et sil' omnia decoquant̄ lento igne cū sale. ℥. iij. ⁊ coquātur vsqȝ ad aque cōsumptionē: deide permuta in alio vase: ⁊ ꝓyce super ipsa: anheti albase. i. thimuz. an̄. lib. i. ⁊ funde sup ea aque dulcis decoctionis predictaꝝ herbaruz lib. ij. Et decoque sicut prius vsqȝ ad aque cōsumptionē: ⁊ carnis ab ossibus ⁊ neruis separationē: deide colent̄ oia fortiter exprimēdo ⁊ reseruet̄. ℂ De aq̄ marina. Nā si illaȝ habere nō potes loco eius apponas aquam bene salitā: ⁊ cum hoc ꝙ bene salita sit iterū quātitatē salis in receptis descriptā apponas. Aqua marina ante quartū diem putrefit ⁊ fetet. Sed ad eā cōseruandū per menseȝ ponat̄ seu misceat̄ cū ea parū aque vite: aq̄ eniȝ vite est bona cōseruatrix: eo qꝛ resistit ꝯtra oēm putrefactionē. Et vltra hoc cōseruat encaustrū ne a magno frigore cōgeletur: vt sepe ego expertus sum hoc incidenter. ℂ Salis si simpl'r scribat̄ vel scriptū reperiat̄ semꝑ de vsuali ⁊ cōmuni intelligat̄. ℂ Kist enim idem est quod lib. i. ʒ. vel cotile due. Et cotila est. ℥. ix. vt volunt doctores. ℂ Descriptio. 9.

Oleum scorpionū ƒm Mesue: qō lapidē in renibus ⁊ vesica frangit ⁊ expellit eum: ⁊ ꝓpris in renibus: femore ⁊ sup collū vesice iunctū ⁊ iniectū ꝑ virgā. ℂ ℞. aristologie rotun. gētiane cyperi corticū: radicis cappari. an̄. ℥. i. funde super ea grosso mō ꝯfracta: olei amigdalaꝝ amararuz kist. i. i. lib. i. ʒ. ⁊ pone in sole viginti diebus stringendo orificiū vasis: deinde ꝓyce super ea scorpiōes xv. ⁊ iteruz stringe orificiū vasis: ⁊ dimitte in sole per dies 30. deinde colet̄ ⁊ reponat̄. ℂ Istud oleum q̄uīs Mesue iubeat absqȝ coctione illud facere: tn̄ vt vtus istaꝝ rerum in oleo melius transeat laudarem ꝙ anteq̄ȝ soli exponerētur cū oleo ad ignem tribus vel quatuor ebullitionibus ⁊ plus bullirent: eo quia in eo sunt multa de decoctiōe multum sustinentia. ℂ Descriptio. 10.

Oleum irinum Mesue abstersiuū resolutiuū: maturatiuū: ⁊ sedatiuū doloꝝ frigidoꝝ: subtiliatiuū ⁊ maturatiuū materieꝝ in pectore ⁊ pulmone existentiū: ⁊ ꝯfert dolorib' iūcturaꝝ: ⁊ lenit durities eaꝝ: ⁊ apata dura: ⁊ scrophulas: ⁊ ꝯfert dolori ⁊ friditati m̄ricis: ⁊ spasmo ⁊ dolori auris: ⁊ fetori nariū. ℂ ℞. radicū ireos. ℥. ij. floris ei'. ℥. iij. aq̄ decoctiōis radicū ei' li. i. olei oliuaꝝ li. ij. bulliāt i duplici vase vsqȝ ad aq̄ ꝯsūptionē: deide cola: ⁊ ꝑmuta radices ⁊ flores: ⁊ aqua decoctiōis: ⁊ hoc bis fiat: deinde cola ⁊ reserua. ℂ Oleū istud est illud qō itrat in vnguēto arthanite Mes: supra descripto. ℂ Descri. 11.

Oleum de capparibus magistrale: ꝯueniēs ⁊ approbatū in duritieb' splenis. ℂ ℞. corticum radicum capparoꝝ. ℥. i. semis agni casti scolopendrie cyperi tamarisci. an̄. ʒ. ij. rutbe. ʒ. i. olei oliuaruȝ lib. i. aceti vini optimi. an̄. ʒ. ij. misce: ⁊ ꝯfrangantur omnia grosso mō: ⁊ coquātur in duplici vase vsqȝ ad cōsumptionem vini ⁊ aceti: deide coletur ⁊ repone. ℂ Multe alie descriptiōes huius olei reperiunt̄ a doctoribus descripte: sed ista melior est: ⁊ longa experientia ꝓbata. ℂ Descriptio. 12.

Oleum myrtilloꝝ Joānis de sancto amādo: stōchuȝ: cor: ⁊ neruos cōfortans. ℂ ℞. myrtilloꝝ lib. i. cōfrangantur: vini optimi lib. iij. olei cōis lib. ij. misce: ⁊ simul bulliāt in duplici vase vsqȝ ad ꝯsumptionē vini: deinde colentur. Et iterū myrtilli ⁊ vinum ƒm eandē quātitatem cū dicto oleo ad coquendū ponant̄: ⁊ iterum tertio fiat: deinde colet̄ ⁊ reseruet̄. ℂ In hoc oleo apponi debet vinuȝ rubeū vt adiuuent̄ in stipticitate ⁊ melius sit. Non fit illud Mesue: qꝛ succus myrtilloꝝ ad nos nō portatur: qō si haberi posset modus faciendi est: sicut olei cydoniorum: vt. s̄. ōn̄sum est: q̄re ⁊c̄. ℂ Descriptio. 13.

Oleum rosatū Mesue: ⁊ est p̄mus modus cōfortatiuum: resolutiuū ꝯuenienter: lenitiuum: ⁊ sedatiuū. Rude vō est extinctiuū inflāmationum ⁊ ꝯfortatiuum: aggregatiuū: ⁊ ꝓhibitiuū cursuū. Et differt cōpletum a rudi: qm̄ materia cōpleti est oleum ex oliuis cōpletis ⁊ folia rosaꝝ cōpletaꝝ. Materia autē rudis est: ex oliuis qbus nondum accidit maturatio: ⁊ ex folys rosaꝝ nō cōpletaꝝ. ℂ ℞. olei oliua. non complete maturitatis: vel oleū oliuaꝝ cōpletum lib. i. lauet̄ lauationibus plurib' cū aq̄ fontiū rosarū rubeaꝝ cōpletaꝝ recētiū cōtusarū. ℥. iiij. Infundant̄ in p̄scripto oleo loto: ⁊ reconde in vase vitreo: ⁊ obtura os ei': ⁊ expone soli per dies septē: deinde coque in vase duplici ꝑ horas tres: deinde fac ꝑmutationē rosaruȝ recētium ꝯtusaꝝ: p̄mas fortiter manib' exprimēdo: ⁊ soli exponas ꝑ dies septē: deide coque in duplici vase ꝑ horas tres: ⁊ iterū cola manibus exprimendo: fac denuo ⁊ tertio ꝑmutationē rosaꝝ: vt. s̄. ⁊ vltimo ꝓyce sup eas aque infusionis rosaꝝ quā tradidimus in cap. de syrupo ex infusione rosaꝝ lib. i. ⁊ stringe orificiū vasis: ⁊ dimitte in sole per dies. 40. deinde cola exprimēdo: ⁊ abycias rosas: ⁊ iteruȝ soli exponas: ⁊ ꝑmittas vsqueq̄ aq̄ sit ꝯsumpta ⁊ reserua. ℂ Aqua īfusionis que intrat in hoc oleo fit quēadmodū tibi ostendi supra tractatu syrupoꝝ de infusione rosarum pro syrupo rosato. ℂ Descriptio. 14.

Oleum rosatum Mesue 2m: habens virtutē superioris: efficit̄ tamen aliqual'r solutiuum virtute succi. ℂ ℞. succi rosaꝝ aque infusionis rosarum. an̄. lib. i. ʒ. olei loti: vt. s̄. lib. iij. foliorum rosarum cōtusarū lib. i. reconde in vase vitreo: ⁊ expone soli per dies septeȝ: sicut in anteriori diximus: deinde coquant̄ in duplici vase per horas tres postea colent̄ manibus exprimēdo: deinde adde iterū suprascriptā quātitateȝ rosarum succi ⁊ infusionis: ⁊ facias vt supra ponendo in sole ⁊ decoquēdo tempore dicto: deinde cola: vltimo vō oleum solum cū succo rosaruȝ ⁊ aqua īfusionis earuȝ in dosi p̄scripta recondant̄ in vase: ⁊ exponat̄ soli per dies. 40. deinde reseruetur. ℂ Isto modo raro fit: sed hoc modo oleum factum est solutiuū: ⁊ est illud de quo intelligit Auicenna quādo dixit 2° libro cap. de rosis: ꝙ oleum rosatum soluit ventrem. ℂ Nota ꝙ rose ex quibus fit oleum rosatū ⁊ syrupus rosatus ⁊c̄. necio colligende sūt in mēse Aprilis vel May ⁊ in vmbra exiccande que exiccande sunt. ℂ Descriptio. 15.

Oleum camomille Mesue: benedictuȝ: expertorum iuuamentorū: sedatiuum dolorum: ⁊ resolutiuum: ⁊

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0200-6

tiuum: ꝛ est in eo ꝓhibitio cursus materieꝝ propter sti/
pticitatē eius modicam: ꝛ ꝯfortat neruos: ꝛ neruosa oia: ꝛ
ꝯfert doloribus eoꝝ. ¶ ℞. olei oliuaꝝ complete maturi/
tatis lib. i. floꝝ camomille. ℥. iiij. īfundātur in dicto oleo: ꝛ
soli exponanᷓ ꝑ dies tres: deinde in duplici vase coquanᷓ
ꝑ horas tres: deinde colentur manibus comprimendo: ꝛ
hoc fiat ter semper flores ꝑmutādo: deinde vltimo adde
dictam quantitatē floꝝ: aque infusionis floꝝ camomille
lib. i. ꝛ pone in vase vitreo: ꝛ obtureᷓ orificium vasis: ꝛ ex/
ponatur soli per dies. 40. deinde cola manibus compri/
mendo: ꝛ flores abycias: ꝛ colatura iteꝝ soli exponatur: ꝛ
ꝑmittatur vsquequo aqua tota sit consumpta. ¶ Infusio
floꝝ camomil. fit eodē mō quo fit infusio rosaꝝ accipien
do flores camomille loco rosarum ꝛ ſm eandem quanti/
tatem ꝛ aque ꝛ florum. ¶ Descriptio. 16.

Oleum violaꝝ Mesue: īflāmationes sedās vbicūqꝫ
sint ꝛ lenit asperitates pectoris ꝛ pulmonis: ꝛ
sedat apostemata calida ꝛ pleuresim. ¶ ℞. olei oliuaruꝫ
īmaturaꝝ lib. i. violaꝝ. ℥. iiij. s. viridium ꝯtusarum reponā
tur in vase vitreo: ꝛ soli exponanᷓ per dies septem: deinde
bulliant in duplici vase ꝑ horas tres. postea colenᷓ mani/
bus comprimēdo: ꝛ hoc fiat bis semper nouas violas mu
tando soli exponendo ꝛ decoquendo vt supra. Ultimo vᵒ
colature adde violas nouas quātitatem dictā: ꝛ super his
adde aque īfusionis violaꝝ lib. i. ꝛ stringe orificiuꝫ vasis:
ꝛ expone soli ꝑ dies. 40. deinde cola manibus exprimen/
do: ꝛ iteꝝ in dcō vase exponaᷓ dimittaᷓ ꝛ ꝑmittaᷓ vsque/
quo aqua ꝯsumpta sit. ¶ Infusio violaꝝ dꝫ fieri vt supra
ostendi in syrupo violato ex īfusione. Accipiᷓ igiᷓ de illa
aqua ꝛ fit istud oleum. ¶ Descriptio. 17.

Oleum de anheto Mesᷓ: sedatiuū doloꝝ: resolutiuū:
prouocatiuū sudoris: ꝯferēs rigori febris: in/
uncta spina: ꝓuocās somnuꝫ: ꝛ ꝯfert dolori capitis. ¶ ℞.
olei oliuaꝝ lib. i. floꝝ anheti. ℥. iiij. reponāᷓ in vase vitreo:
ꝛ decoquanᷓ vt in supiore tibi dixi ter ꝑmutādo flores: ꝛ
ter decoquēdo vt supra. vltimo adde aque īfusionis anhe
ti lib. i. Et soli exponas ꝑ tēpus tibi in superiori dcm̄: ꝛ oia
facias de isto queādmodum de alio superiori monstraui.
¶ Modus īfusionis floꝝ anheti est vt īfusio rosarum ꝛ
violaꝝ nec plus nec minus: nisi ꝙ loco violaruꝫ vel rosa/
rum ponitur anhetum. ¶ Descriptio. 18.

Oleum lilioꝝ simplex Mesue: hñs ṽtutē compositi
supioris: est eniꝫ fortioris ṽtutis ꝛ opationis
q̄ȝ oleū camomillinū. ¶ ℞. olei oliuaꝝ lib. i. floꝝ lilioruꝫ
albo. ℥. iiij. reponanᷓ in vase vitreo: ꝛ soli exponanᷓ: ꝛ mō
eo facias ꝛ de decoctione ꝛ de ꝑmutatione floꝝ ꝛ coctione
ꝛ de aqua īfusionis: queādmodū fecisti in oleo camomil/
lino ꝛ anhetino nec addēdo nec diminuēdo: p̄ter q̄ȝ opꝫ ꝙ
citrinitas eoꝝ tota abyciaᷓ. ¶ Infusionis modus floruꝫ
lilioꝝ alboꝝ est vt īfusio rosaꝝ ꝛ violaꝝ: accipiēdo dūta/
xat folia floꝝ lilioꝝ alboꝝ. ¶ Descriptio. 19.

Oleum sambucinū Mesᷓ: leniēs ꝛ mūdificās cutim:
ꝛ ꝯfert doloribꝰ neruoꝝ: ꝛ ꝯfortat eos. ¶ ℞.
olei lib. i. floꝝ sambuci in mēse May collecti. ℥. iiij. facias
etiā de isto mō quo fit oleū camomillinū anhetinū lilioꝝ
in oibus tam de ꝑmutatione q̄ȝ de decoctione ꝛ soli expo/
sitione ꝛ infusionis additione. ¶ Modus infusionis flo/
rum sambuci fit vt infusio prescriptoꝝ floꝝ vt rosarum ꝛ
violaꝝ ꝛc̄. ¶ Insuper nota ꝙ oēs prescripti flores debent
esse virides: ꝛ de ipsis viridibus est intelligēdū. Iō semel
in anno fieri pñt ꝛ nō plus. ¶ Descriptio. 20.

Oleum ruthe Mesue: renes: vesicā: ꝛ matricē calefa/
ciēs: ꝛ ꝯfert doloribus eoꝝ: ꝛ dolori laterum.
¶ ℞. folioꝝ ruthe: succi eaꝝ. añ. ℥. iiij. olei oliuaꝝ incōple/
taꝝ lib. iiij. Tria hec reponanᷓ in vase vitreo stricti orifi/
cij ꝛ obtureᷓ os eius: ꝛ soli per dies. xv. exponanᷓ: deinde
per horas quatuor in duplici vase coquanᷓ: postea colenᷓ
fortiter manibus cōprimendo: ꝛ secundo ꝛ tertio hoc rei/
teretur: demum decoquatur per tēpus vt supra reseruetᷓ.
¶ De oleo nota ꝙ aliud est nouum aliud est vetus: illud
qđ est nouuꝫ calefacit calefactione temperata ꝛ humectat.
vetus vᵒ est calidum magis: magisqꝫ resolubile. Igiᷓ cuꝫ
olea temperata facere vis vel parum calida: oleum nouū
accipere debes. Cum vᵒ calᷓa tunc vetus accipere potes.
¶ Et hic nota ꝙ omne oleū cuꝫ quo hec olea fiunt debet
carere omni malo sapore. ¶ Descriptio. 21.

Oleum mēthe magistrale: stōcho debili frido ꝛ nau/
seāti miro mō subueniēs: ipsuꝫ refocillans: ꝛ
oēm eius iniuriam detergēs. Nauseam ꝛ vomituꝫ sedās:
digestionē ꝯfortans: ꝛ appetitū ꝓcurans: soluens sclirosim
ꝛ duritieꝫ apostematū. ¶ ℞. folioꝝ mēthe: succi eius. añ.
℥. iiij. olei oliuaꝝ cōpletaꝝ lib. iiij. Tria hec reponantur in
vase vitreo: ꝛ soli exponātur per dies. xv. os vasis obturā/
do: deinde bulliant ꝑ quatuor horas: deinde colentur ma/
nibus fortiter exprimendo: ꝛ hoc idem ter reitereᷓ semꝑ
modo predicto faciendo: deinde cola: ꝛ reserua. Istud ole/
um a Mesue nō describiᷓ. sed sic cōiter ab oibus practi/
cantibus fieri solet. ¶ Descriptio. 22.

Oleum de absinthio magistrale: calefaciens ꝛ cōfor/
tās mēbra frigida: corroborās stōchū ꝛ exci/
tans appetitū mortuū: oppilationes aperiēs: ꝛ morbos op/
pilationū a cā frida curās: vermes īterficiens ꝛ educēs si
vnguētis ꝛ emplꝭis ꝯ ipsos apponaᷓ. ¶ ℞. summitatum
absinthij: succi eius. añ. ℥. iiij. olei oliuaꝝ lib. iiij. ꝛ de his fa/
cias ꝓut supius tibi mōstraui: ꝛ de decoctione ꝑmutatio/
ne ꝛ expōne ad solē. ¶ Oleū qñqꝫ fit ex oliuis complete
maturis: ꝛ illud oleū dī cōpletum. Aliqñ fit ex oliuis ima/
turis: ꝛ illud dī rude vel onfancinū: ꝛ magis stipticum est
ꝛ frigidum completo. ¶ Descriptio. 23.

Oleum saluie magistrale. Alteratiuuꝫ male cōplonis
frigide: ꝯferens mēbris paralyticatis: ꝛ miti/
gās morsuꝫ venenosuꝫ strigonis marini. ¶ ℞. folioꝝ sal/
uie: succi eius. añ. ℥. iiij. olei oliuarum lib. iiij. ꝛ facias ꝓut in
oleo ruthe mēthe ꝛ absin. tibi ostensum est de decoctione
ꝛ expōne ad solem: ꝛ trina permutatione succi ꝛ herbe ꝛc̄.
¶ Modo hoc potes facere ex omnibus herbis oleum: ꝛ
illud oleuꝫ habebit ṽtutem illius herbe. Sed fieri debent
olea ex herbis in mēse May vt in pluribus: eo qꝛ tūc ma/
iori virtute vigent. ¶ Descriptio. 24.

Oleum de floribus papaueris Mesue: sedans dolo/
res calidos: ꝛ faciēs p̄ncipalr ad somnū ꝓuo/
candū qñ cā vigiliaꝝ est mala complō calᷓa ab ascensione
vapoꝝ acutoꝝ ad caput si ex ipso inūganᷓ timpora nares
aures ꝛ tota frons. ¶ ℞. floꝝ folioꝝ ꝛ capitum papaue/
ris viridium ꝯtusoꝝ. ℥. iiij. olei oliuaꝝ icōpleti lib. i. repo/
nantur duo hec in vase vitreo: ꝛ obtureᷓ os vasis: ꝛ soli ex/
ponaᷓ ꝑ dies septē: deide bulliant in duplici vase ꝑ horas
tres: postea colenᷓ manibus fortiter exprimendo: ꝛ h̄ fiat
bis semper noua folia capita ꝛ flores inouādo: stādoqꝫ ad
solē ꝛ bulliēdo ad ignem vt supra. Tertio vᵒ colature ad/
de suprascriptā quātitatē folioꝝ floꝝ ꝛc̄. ꝯtusoꝝ vt supra.
Et his addas aque infusionis papaueris lib. i. ꝛ stringe ori/
ficiū vasis ꝛ expone soli ꝑ dies. 40. deinde cola manibus
exprimendo: ꝛ iteꝝ in dicto vase reponanᷓ: ꝛ soli exponā/
tur: ꝛ ibi ꝑmittanᷓ vsqꝫ ad ꝯsumptionem aque. ¶ Istud
oleum fieri etiā pōt ex solo semine per expressioneꝫ: vt fit
oleū amigdalaꝝ ꝛ seminū. ¶ Infusio papaueris fit vt in/
fusio violaꝝ: excepto ꝙ in illo solum flores accipimus. in
isto vᵒ flores folia ꝛ capita oium. ℥. iiij. ꝛ ꝯfranganᷓ. in re/
liquis fit vt in illa. ¶ Descriptio. 25.

Oleum cucurbite Mesue. Alteratiuū male complō/
nis calᷓe excessiue. vnde cōuenit supflue cali/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0201-2
DFG

ditati renū: ⁊ q̄si est ꝯsil'is v̄tutis ⁊ opationis cū oleo viol'. ¶ ℞. succi rasure tenerrime: cucurbi. floꝝ eius. añ. ʒ. iiij. olei oliuaꝝ incompleti lib. ij. Tria hec reponantur in vase vitreo: ⁊ facias prout ostendi tibi in oleo mēthe ⁊ absinthij tā de decoctione q̄ȝ expōnē ad solē ⁊ ꝑmutatione succi ⁊ rasure ⁊c. ¶ Olea oīa frida perfectiora fiunt cuȝ oleo icōpleto q̄ȝ cū cōpleto: ⁊ si pur cuȝ cōpleto fiunt lauari dȝ cū aqua fontis bis vel ter. Calida v̄o olea fieri debent cuȝ oleo completo absq̄ȝ lotione. ¶ Pōt etiaȝ fieri oleum ex semine cucurbite per expressionē queādmoduȝ fiunt alia omnia ex seminibus ⁊ erit superiori temperātior ⁊ nature magis ꝯformis. ¶ Descriptio. 26.

Oleum de nenufare Mesue: cōueniens q̄si cuȝ oleo de papauere: non est tñ tante stupefactionis: sepe tñ cū querimus somnū ꝓuocare ꝑmiscemus adinuicem oleum hoc cuȝ oleo de papauere: est etiā alteratiuum male cōplonis calide vbicūq̄ȝ reperiat̄. ¶ ℞. olei oliuarū imaturaꝝ lib. i. floꝝ nenufa. viridium ꝯtusorum. ʒ. iiij. reponantur in vase vitreo: ⁊ facias prout de oleo viola. tibi dixi ⁊ depositione ad solē ⁊ decoctioue ⁊ de ꝑmutatione ⁊ de additione ifusionis. ¶ Infusio nenufaris fit: sicut ifusio violaꝝ vel rosaꝝ nec plus nec minus. ¶ Ex oībus floribus fieri potest oleum ⁊ habet virtutem floꝝ: ⁊ fit vt de floribus violarum tibi monstraui: sed accipi debent cū sunt complete maturitatis: ⁊ cum non deperderunt naturalem eius colorem. ¶ Descriptio. 27.

Oleum amigdalaꝝ dul. Mesue: leniens asperitateȝ gutturis ⁊ pulmonis: ⁊ partium oīum exterioꝝ: ⁊ oēs durities ⁊ siccitates mēbroꝝ ⁊ iuncturarum: ⁊ ꝯfert ethicis: ⁊ ipinguat ⁊ augmētat sperma: ⁊ iniectū confert ardori vulue ⁊ vesice. ¶ ℞. amigdalas quantitatem quā volueris. Cōtere eas bene vel mole eas ad molam: ⁊ ipsis bene molitis repone in patella sub qua sit ignis clarus: ⁊ eas in dcā patella reuolue manibus vsquequo dicta pasta sit bene cal'a: deīde dcā pasta iuoluat̄ in tela: postea in expressorio ponat̄ ⁊ bñ cōprimat̄: ⁊ stet sub eo aliqual'r: deinde iteꝝ ad molam ponas ad remolenduȝ: ⁊ postea in patella iteꝝ ad bene calefaciendum ponat̄: demum post calefactionē pecijs iuoluat̄: ⁊ iteꝝ exprimat̄: ⁊ tunc habebis totū oleum. Alios modos ponit Mesue. sed iste magis vsitatus est. ¶ Sunt qui subtilē corticeȝ ab amigdala remouēt anteq̄ȝ oleū faciāt: easq̄ȝ mūdant ab imundititie: ⁊ modus iste bonus est: ⁊ oleū magis ꝑfectū. Sȝ inertia detenti pauci sunt qui hoc faciant. Modo igit̄ prescripto de oleo amigdalarum fiunt omnia olea que per expressioneȝ fiunt vt de nucleis persicoruȝ: de chrysomillis: ⁊ oleo amigdalarum amararum. ¶ Descriptio. 28.

Oleum laurinum magistrale: cōueniens omni male cōploni fride māli ⁊ imāli: ꝯferēs doloribus epatis: emigranee: ⁊ neruoꝝ ⁊ iūcturaꝝ factis a causa frigida: ⁊ ꝯferēs dolori stōchi: colico: renum: matricis: epatis: splenis ⁊ visceꝝ: ⁊ cum sili cā vel vētositate grossa factis. ¶ ℞. baccaꝝ lauri quātitatem quā volueris: mundent̄ a supiori cortice: ⁊ masinent̄ bene ad masinā olearioꝝ: deinde calefiat illa pasta in cacabo semꝑ in manibus agitando sub quo sit ignis: deīde iuoluat̄ in pecia: ⁊ sub expssorio ponat̄ ⁊ bñ exprimat̄ ⁊ iterato remasinet̄ ⁊ calefiat ⁊ exprimat̄ ⁊ habebis oleū. ¶ Alio mō docet facere Mesue hoc oleū bulliēdo in aqua dicte baccare: ⁊ pinguedo supnatās pro ipso oleo accipit̄: vide ab eo: sȝ modus superior est melior. ¶ Ex multis seminibus ⁊ ex multis nucleis fructuuȝ olea fieri pñt: sȝ q: in vsu nō sūt sermonem non feci. Olea nucū amigdalaꝝ amara. auellane: chrysomille ō persicis: de nuce ida: de ceresis: de granis citri: de phisticis ⁊ pineis de lino: de seie papa. de seie lactu. de se. cucurbi. de se. fenugre. fieri pñt: ⁊ fiūt ꝑ expssionē mō quo fiunt olea amigdalaꝝ vel dulciū vel amararaꝝ. ¶ Descriptio. 29.

Oleum amigdalaꝝ magistrale hñs v̄tutem olei amigdalaꝝ supius descripti: imo in oībus excellētius. ¶ ℞. amigdalaꝝ excorticataꝝ lib. iiij. vl' lib. ij. si vis exiccent̄ bene ab aqua in bacilono sub quo sit ignis carbonū: deinde bene pistent̄: post bonā ꝯtusionē ponat̄ in bacilone dicto ⁊ bñ calefiāt manibus semꝑ ducēdo: deinde recolligant̄ in vnā massaȝ: ⁊ si teneri ꝑ se nō possent parum aque violaꝝ aspergat̄ vsquequo de eis fieri aliquid possit ad modū pastonꝭ: semꝑ tñ manib⁹ ducēdo. postea iclinato bacilone ad vnā pōnē sub quo remoueat̄ ignie: massaȝ dictā manib⁹ cōprimes queādmodū mulieres solēt facē cuȝ pānos suos in lisciuiā: ⁊ post aliq̄lē fricationē cū sapone illos expmūt: ⁊ h̄ sepe facias. Et sic extrahes ꝓ oī lib. i. amigdalaꝝ. ʒ. iiij. olei: h̄ ego sepe fieri feci pro illustrissima. N. quōdā dña Brixie. ¶ Oleū amigdalaꝝ simpl'r si scriptū reperiat̄ ⁊ absq̄ȝ determinatione: semꝑ de oleo amigdalaꝝ dul. est intelligendū. ¶ Descriptio. 30.

Oleum tartari magistrale: ⁊ est quo mulieres liniunt facies suas: abstergit eñi faciem mirabiliter. ¶ ℞. tartari quātitatē quā volueris ponat̄ supꝑ prunas: ⁊ tātū ꝑmittat̄ ꝙ totū iflāmet̄ ⁊ rubeat: postea ponat̄ in sacculo lineo: ⁊ pone dictum sacculū in loco humido sicut penu: ⁊ sub sacculo ponat̄ vel ampulla vel cyathus: qd̄ enim exiet ab eo oleum tartari ab oībus solet appellari. ¶ Hoc oleū pōt fieri taȝ de tartaro albo. s. vini albi q̄ȝ vini rubei. Et sunt qui alio mō faciūt. s. pulueriçando tartaꝝ subtil'r: deinde in sacculo tele reponūt: ⁊ ipsuȝ sacculū ⁊ tartaꝝ irrorāt aceto: deīde sub prunis ponūt: ⁊ relinquūt vsquequo nigrescit: deinde extrahunt illud a sacculo: ⁊ iteꝝ pulueriçant ⁊ aceto aspergūt: ⁊ sub prunis ponūt: ⁊ post ipsius nigredinē sacculū accipiūt: ⁊ in penu ponūt: liquor exit vt. s̄.
¶ Quinq̄ȝ modis habetur diuersitas oleoꝝ. quedā enim olea fiūt ꝑ expressioneȝ: vt oliuaꝝ ⁊ amigdalaꝝ. quedam ꝑ impressionem: vt oleum camomille ⁊ de absinthio. quedam per resolutionem: vt oleum ouorum ⁊ frumenti. quedam per sublimationem: vt oleum philosophoꝝ vel de lateribus. quedam v̄o ꝑ emanationē: vt oleuȝ balsami. ¶ Et iteꝝ oleoꝝ triplex est diuersitas. quedā eñi sūt frigida: vt rosatū violatū. q̄dā tēpata: vt amigdalaꝝ dul'. recēs eo q: elapso mēse rācescit: ⁊ sic sua tēperies deꝑdit̄: ⁊ cal'ȝ fit: iō dixi recēs. Et q̄dā cal'a: vt ruthaceū: costinuȝ: vulpinū. ¶ Olea frigida quāto recentiora tāto meliora: cū trāseunt tres menses v̄tus ipsoꝝ perditur: ⁊ calida fiunt. Tēperata v̄o vsq̄ȝ ad sex mēses sūt in sua bonitate. Calida v̄o seu calefaciētia quanto antiquiora tāto meliora. Et sic habes distictionē oleoꝝ que fuit vndecima in ordine.

¶ Incipit 12ᵃ que est de artificio cere. Et continet sex modos preparationis.

CEra enim quid sit: ⁊ qūo a melle separet̄: qūo fiat a doctorib⁹ lōgo ⁊ claro sermone ꝑtractatū est: ita vt ⁊ mulieres ⁊ rustici magri effecti sint. Igit̄ de ipsi⁹ artificio scribere restabat. A cera igitur rubea faciam initium. ¶ Modus primus.

¶ Ad faciendum ceram rubeam primus modus. ¶ ℞. cere lib. i. terbentine subtilis. ʒ. ij. in estate. in hyeme. ʒ. iiij. cinabrij super lapidem pictorum bene triti: olei oliuaruȝ añ. ʒ. i. liquefiat cera ⁊ terbentina ad ignem: demum remoueantur: ⁊ post aliqualem infrigidationem addatur oleū ⁊ cinaberis: beneq̄ȝ simul misceantur ⁊ reseruetur. Oleuȝ enim cum cera ponitur vt ceram simul tenere faciat que a cinabere separatur ⁊ frangibilis redditur: ac vt cinaberis melius ꝯteratur. ¶ Sunt qui loco cinaberis ad faciēdum rubeaȝ cerā ponunt minium: ⁊ fieri pōt: sed triplum ponitur de minio: vt pro oī lib. cere minij bñ triti cuȝ oleo

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0202-7
DFG

vt supra.℥.iij.vel duas ad minus. ¶ Modus. 2.
¶ Ad faciẽdũ cerã viridẽ scd̃s modus. ¶ ℞.cere lib.i.vi-
ridis eris triti vt.ʒ.olei oliuaꝝ.añ.℥.i.liquefiat cera:⁊ post
aliqualẽ ĩfridationẽ addat̃ viride es ⁊ oleũ:⁊ bene misce-
ant̃:⁊ viridis fiet. ¶ Si dictã cerã tenaceꝫ facere vis ad-
de quãtitatẽ terbẽtine supraſcriptã in cera rubea. Terbẽ-
tina enim in cera ponit̃ vt ꝑ ipsam tenax reddatur. Ac qꝛ
aliq̃n de ipsa fiunt imagines vt facilius a formis in aqua
madefactis separet̃.q̃re ⁊c̃. ¶ Modus. 3.
¶ Ad faciendũ cerã nigrã tertius modus. ¶ ℞.cere lib.i.
terre nigre trite vt.ʒ.olei oliua.añ.℥.i.liquefiat cera:⁊ post
aliq̃lẽ ĩfrigidationẽ addant̃ terra nigra ⁊ oleuꝫ ⁊ reserua.
Si dictã cerã nigrã tenacem facere vis addas quantitatẽ
terbentine supra tibi notatam. ¶ Modus. 4.
¶ Ad faciẽdũ seu dealbãdũ cerã q̃rtus modus. ¶ ℞.cere
quãtitatẽ quã volueris:aque clare ꝑtes duas. Misceant̃
duo h̃:⁊ calefiat aqua ad ignẽ claꝝ vsquequo cera sit liq̃-
facta:deĩde paululũ ꝑmittat̃ quiescẽ donec tota cera natet
suꝑ faciem aque:deinde accipe vas aliq̃d vitreatuꝫ:cuius
pars exterioꝛ sit lenis:⁊ madefac eũ in aqua frida:deinde
infundat̃ fere medietas eius in cera liquefacta:⁊ extrahe
eũ cera que sibi adheret ⁊ ꝑmitte cerã illã ĩfridare:deĩde
separa eã a vase:⁊ tãtũ h̃ facias q̃ tota cera ab aqua fuerit
extracta:deinde dictã cerã taliter formatã soli exponas ⁊
roꝛi in mense May:⁊ illã sepe voluas:⁊ tãtũ permittatur
q̃ fiat alba vt cerusa.Sunt aũt ꝗdam alij qui illã dealbãt
in tribus diebus seruãdo ꝑ̃dictum modũ.sed expectãt in
mẽse July q̃n sol est in maioꝛi caloꝛe:⁊ qꝛ cera illa subtilis
est faciliterq̃ꝫ a caliditate solis posset liquefieri aspergẽda
est aqua mũda bis in die. ¶ Modus. 5.
¶ Alius modus dealbãdi cerã.quintus modus. ¶ ℞.ce-
re quãtitatẽ quã volueris:aque clare ꝑtes duas:bulliant ⁊
simul coquant̃ donec nigrescat aqua.Et tũc ꝓyce aquã il-
lã ⁊ pone aliã:⁊ ita sepe fiat donec fiat alba:deinde collige
cerã ⁊ reserua. ¶ Multis alijs modis põt cera dealbari.
sed ꝑ̃scripti duo modi sũt cõioꝛes ac melioꝛes. ¶ Insuper
nota q̃ cera põt oẽꝫ coloꝛẽ accipe tingẽdo eã cũ re tingẽte
ad coloꝛẽ quẽ intendis facere:seruando modũ in cera ru-
bea ⁊ viridi tibi declaratum:⁊ de quantitate tam rei q̃ꝫ
olei ⁊ contritione ⁊c̃. ¶ Modus. 6.
¶ Modus laboꝛãdi dictam ceram.sextus modus ⁊ men-
sura lõgitudinis s̃m diuersitatẽ põdeꝝ. Cereũ de rub.ix.
dꝫ esse bꝛa.iiij.⁊ quar.ij.Cereuꝫ de rub.viij.dꝫ esse de bꝛa.
iiij.⁊ q̃r.media.Cereuꝫ de rub.vij.dꝫ esse bꝛa.iiij.Cereum
de rub.vi.dꝫ esse de bꝛa.iij.⁊ q̃r.iij. Cereum de rub.v.dꝫ
esse de bꝛa.iij.⁊ tertijs.ij. Cereum de rub.iiij.debꝫ esse de
bꝛa.iij.⁊ tertijs.i. Cereum de rub.iij.dꝫ esse de bꝛa.iij. Ce-
reum de rub.ij.dꝫ esse de bꝛa.ij.⁊ q̃r.iij.ſ. Cereũ de lib.xl.
dꝫ esse de bꝛa.ij.⁊ q̃r.iij. Cereuꝫ de lib.xxx.dꝫ esse de bꝛa.
ij.⁊ q̃r.ij.Cereũ de lib.xx.dꝫ esse bꝛa.i.⁊ q̃r.ij.ſ.⁊ digitis.ij.
Cereũ de lib.xvi.dꝫ esse de bꝛa.ij. Cereum de lib.xij.debꝫ
esse de bꝛa.ij.minus digitis.iiij. Cereũ de lib.viij.dꝫ eẽ de
q̃r.vi.ſ. Cereuꝫ de lib.v.dꝫ esse de q̃r.v.ſ. Cereuꝫ de lib.
iiij.dꝫ esse de bꝛa.i.⁊ q̃r.ſ.Cereũ de lib.iij.dꝫ esse de bꝛa.i.
Cereuꝫ de lib.ij.ſ.dꝫ esse de bꝛa.i.q̃r.iij.ſ. Cereũ de lib.ij.
dꝫ esse de bꝛa.i.⁊ q̃r.iij. Cereũ de lib.i.ſ.dꝫ esse de bꝛa.i.⁊
tertijs.ij.Cereũ de lib.i.dꝫ esse de bꝛa.i.⁊ q̃r.i. Cereum de
lib.ſ.dꝫ esse de bꝛa.i. Cereum de.℥.viij.dꝫ esse bꝛa.i.⁊ digi
tis.ij. Cereum de.℥.iiij.dꝫ esse de q̃r.iij.⁊.ſ.⁊ digitis.ij. Ce-
reum de.℥.iij.dꝫ esse de q̃r.iij.⁊ digitis.ij. Cereũ de.℥.ij.dꝫ
esse de q̃r.iij. Cereũ de.℥.i.dꝫ esse de q̃r.ij.⁊ digitis.iij.Ce-
reum de.℥.ſ.dꝫ esse de q̃r.i.ſ.⁊ digitis.ij. Cereuꝫ de.ʒ.iiij.
dꝫ esse de q̃r.i.ſ.Cereũ de.ʒ.iij.dꝫ esse de q̃r.i.⁊ digitis.iij.
Cereũ de.ʒ.ij.dꝫ esse de q̃r.i.digitis.ij. Cereũ de.ʒ.i.debet
esse de q̃r.i.⁊ digito vno. Mẽsure iste ĩtelligende sunt ac
mensurande cũ bꝛachijs pãni:⁊ nõ solũ ĩtelligende sunt de
cereis rotũdis:sed de q̃dratis.diuersificãt̃ tñ q̃n̄q̃ꝫ s̃ꝫ di-
uersitatẽ opionũ:sed h̃ est cõis ⁊ ꝓpoꝛtionatus modus ab
oĩbus vsitatus. ¶ Nota ĩsuꝑ q̃ q̃n̄q̃ꝫ cerã laboꝛantes vel
inaduertẽtia vel in aliquo alio casu faciũt vel sumitatem
vel postremã cerei nimis grossam:vt igit̃ erroꝛẽ suũ coꝛri
gere possint abradũt cultello partẽ illã suꝑfluã:cuius mo-
dus nõ laudat̃.Sꝫ accipiẽda est altera cera feruẽs ⁊ super
ꝑtẽ illã suꝑfluã cũ illo ꝓycienda:⁊ totiẽs est reiteranda q̃
pars illa amota sit:⁊ sic erroꝛ coꝛriget̃. ¶ Et nota q̃ paruꝫ
dꝫ esse dĩa in magnitudine seu in grossitie de ꝑte ĩfinita ⁊
supꝛema si s̃m rõnẽ laboꝛatũ ẽ cereũ. ¶ Apponunt̃ q̃n̄q̃ꝫ
rotũda cerea vt dispendium euitet̃. Igit̃ talis est modus.
Amoueat̃ cera in superioꝛi ꝑte cerei antiqui vſq̃ꝫ ad lyci-
nium ꝑ quartã vnam:⁊ lycinium antiquũ cũ nouo bene li-
getur:ita vt si cũ fune suspendatur nõ laxetur:deinde in-
uoluat̃ charta tãte altitudinis quãte cereũ esse dꝫ:⁊ in di-
cta vacuitate cera liquefacta cũ captia ponatur vsquequo
vacuitas plena sit:deinde due vel tres manus cere suꝑ to-
tũ cereũ addant̃.Et sic nouiter totũ factuꝫ esse apparebit.
Modus hic ab oĩbus vsitatus est.Et in h̃ ꝯcludit̃ duode
cima distinctio que fuit de artifio cere.
¶ Incipit 13[o] distinctio que est de artificio çucchari.Et cõ-
tinet triginta vnius modum laboꝛationis.

De zuccharo multa fiũt que h̃ meo libello non describent̃.
Cum iam trita sint:⁊ rudes in his sint edocti.
Sed que fiũt ⁊ non ab oĩbus modus faciẽdi
scitur:declarabit̃ vt artificiũ çucchari oĩbus
pateat huius opusculi beneficio. ¶ Modus ꝑ̃mus.
¶ Ad faciendum coꝛiãdros solidos.Coꝛiandri mundi seu
solij fiũt ex çucchabo sub quo ponit̃ semẽ coꝛiandri ꝑ̃pa
ratũ vt supꝛa ⁊ bene exiccatum oĩ humiditati.⁊ in ꝑ̃ncipio
vſq̃ꝫ fere ad finẽ ponit̃ çucchaꝝ bñ coctũ. In fine v̊o per
tres vel q̃tuoꝛ manus exhibet̃ lenis coctionis vt maioꝛeꝫ
rotũditatẽ accipe possint:fiãtq̃ꝫ magis solij. Dicti coꝛian-
dri bñ siccãdi ⁊ fricãdi manibus sunt:⁊ nõ soluꝫ in fine:sꝫ
in oĩ additione çucchari:eo qꝛ inde durioꝛes reddunt̃:nec
ita facil̃r ab humiditatibus denigrant̃ ⁊ molles reddun-
tur:⁊ tũc ab oĩbus artificiuꝫ laudat̃:⁊ h̃ est ꝯsuetudo Ja-
nuẽsiũ q̃ ab oĩbus appꝛobat̃. ¶ Modus. 2.
¶ Ad faciendum coꝛiãdros crispos.Tegatur semẽ coꝛian
droꝝ çucchaꝛo manibus foꝛtiter fricãdo vsquequo hẽat
mediocrẽ magnitudinẽ dando semꝑ çucchaꝝ satis foꝛtis
cocture:deinde accipiat̃ captia foꝛata paruo foꝛamine in
fundo:⁊ çucchaꝛo ipleat̃ ⁊ ab alto çucchaꝝ dictis coꝛian-
dris ꝓyciat̃ suꝑ bacilonũ ducẽdo sub ⁊ supꝛa hinc ⁊ inde:
⁊ sit çucchaꝝ foꝛtis cocte a ꝑ̃ncipio vſq̃ꝫ ad finem:⁊ bene
exiccent̃ ducẽdo bacilonũ vt supꝛa. Zucchaꝝ datur bene
coctũ vt crispũ durare diu possit ac vt tãtũ simul nõ adhe
reant quãtũ adhererent si leuiter decoqueret̃:⁊ hoc est q̃
bene docti apothecarij faciũt. ¶ Modus. 3.
¶ Ad conficiendum cinnamomum. ¶ ℞.cinnamomum
excoꝛticatum a superioꝛi coꝛtice:⁊ per parua fila incida-
tur:⁊ in bacilone ponatur:ac çuccharum supꝛa ipsuꝫ ꝓij-
ciatur cum captia paruo foꝛamine foꝛata. Et in pꝛincipio
vtputa per tres manus çuccharuꝫ sit lenis coctionis:post-
modum vſq̃ꝫ in fine foꝛtis:bacilonum ducendo vt in co-
riandris crispis dixi:⁊ tantũ hoc cõtinuetur q̃ grossi red-
dantur. ¶ Sunt qui post pꝛimam pꝛoiectionem çuccha-
ri aspergunt dictũ cinnamomũ icisum çinçibere pulueri-
çato vt fiant magis moꝛdicatiui:⁊ gustui foꝛtioꝛes:sꝫ mo-
dus ille nõ mihi placet:sꝫ vt lingue moꝛdentes sint debẽt
fieri ex bono cinnamomo:nec ĩfundenduꝫ est in aqua vt
ꝗdam fatui faciũt vt facilius icidat̃:eo qꝛ illa infusio tol-
lit oĩno sapoꝛem cinnamomi. ¶ Modus. 4.
¶ Ad ꝯficiẽdũ amigdalas. ¶ ℞.amigdalas:⁊ bñ cũ pan-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0203-3

no aspero frica: beneqȝ i bacilone exicca: ꝛ ab oī imūditia mūda: demū çuccharꝝ fortis coctionis sup̄ eas ꝓyce cū capice forato bacilonum huc ꝛ illuc ducendo icessanter sub quo sit ignis carbonum beneqȝ exiccenť: ꝛ tātū hoc fiat ꝙ bene tegantť: ꝛ quāto plus ꝯtinuatur dicta ductio baciloni tāto solidiores reddunť. ¶ Sūt qui ꝯficiunt amigdalas cū cortice: ꝛ hoc mō ꝯfecte lōgiori tēpore durant nec rancescunt. Sūt vō q a superiori cortice mūdant: ꝛ sic ꝯficiūt cum çuccharo. Aly qui illas diuidunt in duas partes ꝛ ꝯficiunt: illasqȝ crispas faciunt. Modus vō faciendi in decoctione çucchari ꝛ ductione baciloni est vt de coriādris crispis tibi monstraui. ¶ Modus. 5.

¶ Ad ꝯdēdū rācetos. ¶ ℞. corticē rācioꝝ ꝑparatoꝝ quantitatē quā volueris: ꝛ sup̄ eas ꝓyce çuccharꝝ cū captie forato bn̄ coctū: ꝛ facias quēadmodum de cinnamomo dixi: ꝛ de ꝓiectione çucchari ꝛ ductione baciloni. ¶ Cortices arācioꝝ h mō ꝑparanť. Infūdanť in aqua mūda: ꝛ ꝑmittanť ꝑ dies nouē oī die aquā inouādo: vltimo vō bulliāt i aqua decē vel duodecim ebullitionibus: deide ab igne remotis remoueať pars alba que cortici adheret: ꝛ icidanť ꝑ lōgū in satis minuta frusta: ꝛ ifundanť in çuccharo liquefacto ꝛ cocto per diem ꝛ noctem: deinde in eo bulliant leui ebullitione: postmodum extrahanť ꝛ desiccari ꝑmittanť: que desiccate mō quo supra ꝯficianť: ꝛ h mō ꝑparanť: ꝛ amaritudo ab eis remouetur. ¶ Modus. 6.

¶ Ad ꝯficiendū gariofilos. ¶ ℞. gariofilos ꝛ exicca: bn̄qȝ mūda ab oībus imūdiciis: deide çuccharꝝ cuȝ captie forato sup̄ eos ꝓyce fortis satis cocture. Et si illos crispos facere vis facias vt de coriandris crispis tibi dixi deducendo bacilonem. Si vō solidos vt de amigdalis tibi monstraui: ꝛ idem intelligas de rancetis. ¶ Ad faciēdum ꝯfectiones bene crispas dȝ esse foramē capcie paruū: ꝛ çuccharuȝ dȝ dari equalr̄ ꝛ vniformiter: ꝛ quāto ab alto plus ꝓyciť tāto melius: nec ꝑmittēde sunt gutte super eas cadere: ille enim opus destruent. ¶ Modus. 7.

¶ Ad ꝯficiēdū anisos. ¶ ℞. seia anisoꝝ bn̄ mūdata. lib. ij. ꝛ super ea ꝓyce çuccharꝝ leuis coctionis in ꝑncipio: ꝛ bene manibus ducanť ꝑ bacilonū vsquequo fere sint cooperta: beneqȝ exiccenť ad oēm manū çucchari: ꝛ h ꝯtinueť vsqȝ in finē si solios anisos facere vis. Si vō crispos postq̄ cooperta erūt da çuccharꝝ cū capice forato: ꝛ ab alto ꝓyce: ꝛ sit fortis cocture: deide duc bacilonū vt in coriandris crispis tibi dixi: ꝛ hoc facias vsqȝ ad debitā ipsoꝝ magnitudineȝ. ¶ Anisi quanto paruiores tanto pulchriores: ꝛ quanto duriores tanto laudabiliores: duri enim fiunt ꝛ non solū anisi: sed ꝛ cetere alie ꝯfectiones si bene siccenť ad oēm çuccari additionē. q̄re bn̄ h noteť. ¶ Modus. 8.

¶ Ad ꝯficiēdū pineas. ¶ ℞. pineaꝝ bn̄ mūdataꝝ quātitatem quā volueris: ꝛ sup̄ eas ꝓyce çuccharꝝ cū captie forato bone cocture a ꝑn° vsqȝ ad finē: ꝛ duc baciloniȝ ꝓut in coriandris crispis tibi monstraui. Si vō solios facere vis facias prout de amigdalis tibi monstraui ꝛ de ꝓiectione çucchari ꝛ ductione baciloni. ¶ Nota ꝙ hec confectio paꝝ durat: eo q᷑ rācescunt pinee: ꝛ anteq̄ ꝯficianť est aduertendū ne rācide sint. cognoscūť aūt q᷑ sūt nigre ꝛ mali saporis: ꝑgāde sūt cū furfure vt supra tibi ondi. ¶ Nota isup̄ ꝙ sūt q in ꝑͣ exhibitione çucchari ponūt albumen oui bene cōquassatū cū çuccharo non multū calo ne albumen coqueret: hoc faciunt: eo q᷑ cum difficultate çuccharū eis adheret propter oleagineitatem que in eis est: ꝛ hic modus non vituperatur. ¶ Modus. 9.

¶ Ad ꝯficiēdū auellanas. ¶ ℞. auellanaꝝ quātitatē quaȝ volueris: ꝛ facias ꝓut de amigdalis tibi monstraui: ꝛ crispas ꝛ solias faciēdo seruādo modū in istis: sicut de amigdalis tibi dedi. Auellane anteq̄ ꝯficiāť debēt bene duci in bacilone ꝛ calefieri ad hoc ꝙ subtilis cortex eis adherens remoueať. Si enim permittereť çuccharꝝ facilr̄ ab eis remoueretur ꝛc. ¶ Modus. 10.

¶ Ad ꝯficiēdū muscardinos. ¶ ℞. cinnamomi subtilis ꝛ elec. ꝛ bn̄ puluerįçati. ʒ. ij. musci optimi dissoluti cū paucissima aqua ro. ℈. 5. misce duo h in bacilone: ꝛ sup̄ eis ꝓyce çuccharꝝ bn̄ coctū: bn̄qȝ ꝛ incessanter manibus çuccharꝝ ꝛ spēs ducanť: ꝛ bn̄ exiccenť: ꝛ totiēs h fiat ꝙ ad grossitudinē: seis papaueris veniāt: in fine dādo ꝑ duas manus çuccharꝝ leuis coctionis vt rotundi fiāt. ¶ Muscardini nisi cū difficultate corpus accipiūt. Sed sagax apothecarius ꝛ sollicitus in miscēdo manib᷒ çuccharꝝ: ꝛ spēs cito eos format. post vō duas vel tres manus çucchari cribellādi sūt: a q̄ cribellatiōe exeūt muscardini grossitudis pōte acus: ꝛ puluis reserueť: ꝛ aly q iā corpus sūpserūt expleanť. Feci ego semel facē ab vno famulo bn̄ docto: ꝛ p̄ns steti: ꝛ illos cito ꝛ optime ꝑfecit. Sȝ an̄ ꝑfectionē dimisit pellē manus ad bacilonū: ꝛ pauca q̄ remāsit desiccata erat. ¶ Insuper nota ꝙ qn̄ ꝑscripte oēs ꝯfectiones in bacilone fiūt dȝ esse sub eo ignis carbonū accēsus sine fumo: non āt lignoꝝ vt iā a qbusdā fatuis vidi facere. ¶ Modus. 11.

¶ Ad faciendū pignocatā. ¶ ℞. çucchari clarificati ꝛ coctionis nō ꝑfecte lib. i. Stāgeçeť optime cū baculo amota catia ab igne: ꝛ post lōgā eius ductionē addanť pinee mūde. ʒ. iiij. Et simul misceanť: deinde çuccharꝝ perfecte coquať: ꝛ sit dura coctio: deinde morsellis incidatur. ¶ Pignochata si longo tēpore ꝯseruari dȝ apponēda est quantitas prescripta pineaꝝ. Si vō pauco tꝑe apponi possunt lib. 5. pineaꝝ pro oī lib. i. çucchari. ¶ Modus. 12.

¶ Ad faciēdū morsellatā albā. ¶ ℞. çucchari clarificati ꝛ coctionis non ꝑfecte lib. i. Stangeçeť optime cū baculo: ꝛ post lōgā eius ductionē addať çinçiberis minutim incisi ʒ. ij. deinde çuccharꝝ ꝑfecte coquať ꝛ in morsellis icidať. Sūt aūt multi qui maiorē quātitatē çinçiberis pro lib. i. çucchari ponūt vt fortior sit. sed cōis ꝛ ab oib᷒ vsitata dosis est. ʒ. ij. çinçiberis ꝑ oī lib. i. çucchari. ¶ Modus. 13.

¶ Zinçiberata. ¶ ℞. çinçibe. mūdi ꝛ elec. ʒ. 5. cinamo. fini. ʒ. ij. macis: gariofiloꝝ. an̄. ʒ. i. puluerįçenť hec subtilr̄: ꝛ adde çucchari clarificati ꝛ bene cocti lib. ij. ꝛ fiat cōfectio in morsellis. ¶ Confectio hec est multuȝ delectabilis gustui: sed nō est alba: ꝛ fit in multis bonis vrbibus. Sed in hac nostra vrbe nō est in vsu. ¶ Modus. 14.

¶ Ad faciēduȝ fructus ꝛ aīalia oīa ex çuccharo. ¶ ℞. çucchari quātitatē quā volueris ꝛ puluerįça: deide post subtilē puluerįçationē ipasteť cū albuminibus ouoꝝ quātitate sufficiēti intātū ꝙ formā paste hēat: deide vnganť forme cū oleo amigdalaꝝ dul. ꝛ de dcā pasta forme ipleanť: postea simul cōprimanť. ꝛ sic erūt aīalia vel fructus fci. ꝛ sic oīa fieri pn̄t: dū mō forme hēanť: deide ponanť in stupha ad siccādum: demū pigať ꝺm colorē suum. ¶ Sūt qdam aly qui ipastāt çuccharꝝ cū gūma dragagāti facta in aqua roſ. ꝛ q aspergunt formas farina: ꝛ hoc fieri pōt: sed superior modus melior est. ¶ Modus. 15.

¶ Ad faciendū penidios. ¶ ℞. çucchari lib. ij. infundanť in aq̄ ꝑ noctē: deide coquať cū illa aq̄ absqȝ aliq̄ alia clarificatione: ꝑus tn̄ coleť: ꝛ sit coctio dura. post quā coctionē ꝓyciať sup̄ marmor inunctū oleo amigdalaꝝ dul. deinde ducať ad ferrū anteq̄ ifrideť: ꝛ quāto lōgiori tꝑe ducunť tāto albiores fiūt: deide forpice icidanť: ꝛ in stupha reserueť. ¶ Sūt aūt qui ponūt pro oī lib. i. çucchari. ʒ. 5. amidi puluerįçati post mediā çucchari coctioneȝ vel in fine: ꝛ h vt çuccharꝝ nō cādeat: ꝛ modus ille non vituperať. ¶ In aqua aūt çuccharꝝ poniť vt viscositatē acquirat: qua mediāte possit ad ferrū trahi: qua trahitione albi penidy fiāt. ¶ Zuccharꝝ quāto ꝑfecti᷒ tāto lōgiori tꝑe in aqua ꝑmittiť ifusum. Quāto vō grossiuȝ magis ac rubeū tāto minori tꝑe relinquēdū est in aqua: ꝛ h nota. çuccharꝝ eni grossum

ꝛ rubeū multū de viscositate hꝫ:iō paꝝ in aqua ꝑmittaꝭ.
Albū v̄o paucā hꝫ humiditatē:ideo ad illā acquirēdā que
necessaria est ad h̄ ꝙ trahi ad ferrū possit in aqua infusuꝫ
stare oꝫ:ꝛ lōgo tēpoꝛe. ¶ Zucchaꝝ in oībus supꝛascriptis
ꝯfectionibus clarificari debet. In ista autem non clarifi-
ficatur:sed tantūmodo colatur: vt a superfluis ꝛ immun-
dițys mundetur. ¶ Modus. 16.
¶ Ad faciēdū manuschristi rosatū. ¶ ℞.çucchari clarifi-
cati ꝛ ab aqua ꝯsūpti lib.i.aque roſ.lib.ꝭ.misce ꝛ bulliant
duo simul vsqꝫ ad aque ꝯsūptionē:ꝛ çucchari fortē coctio
nē:deinde ꝓyce sup marmoꝛ aspersum farina subtili ꝛ re-
ferua. ¶ Sūt qui vngūt margoꝛ ex oleo amigdalaꝝ loco
farine. Nec h̄ modus mihi placet. ¶ Scias insup ꝙ çuc-
chaꝝ ex quo fit manuschri nō multū stāgeçaꝭ:lōga.n.stā-
geçatio ꝓhibet çucchaꝝ cādescē ꝛc̄. ¶ Modus. 17.
¶ Ad faciēdū manuschri violatū. ¶ ℞.çucchari clarifi-
cati ꝛ ab aqua ꝯsūpti lib.i.aque floꝝ violaꝝ lib.ꝭ.misce:ꝛ
fiat vt de p̄scripto tibi mōstraui. ¶ Nō isup ꝙ apotheca-
rij nr̄i tp̄is solū.ʒ.ij.aque floꝝ violaꝝ ꝛ rosaꝝ ꝑ lib.i.çuc-
chari ponūt ad faciēdū tā manuschri violatū q̄ȝ rosatū: ꝛ
tūc pauca v̄tus in eo est.ideo quātitas illa apponenda est
supꝛa a me descripta. ¶ Pōt etiā fieri manuschri buglos-
satuꝫ ꝛ boꝛaginatū:ꝛ fiāt vt p̄scripti ꝑmutādo solū aquas:
vt loco aque rosaꝝ ponaꝭ aq̄ floꝝ buglosse vel floꝝ boꝛa-
ginis cū quātitate çucchari p̄scripta. ¶ Modus. 18.
¶ Ad faciēdū manuschri perlatū. ¶ ℞.çucchari clarifi-
cati ꝛ ab aq̄ ꝯsūpti lib.i.aque rosaꝝ lib.ꝭ.misce hec duo ꝛ
simul bulliāt vsqꝫ ad aque ꝯsūptionē ꝛ çuchari duram co
ctioneꝫ. In fine v̄o addaꝭ margaritaꝝ subtilissime pulue-
riçataꝝ.ʒ.ꝭ.ꝛ ꝓyciāt sup marmoꝛ aspsuꝫ vt.s̄.ꝛ reseruet.
¶ Sūt āt qdā apothecarij:imo fere oēs q solū.ʒ.i.marga
ritaꝝ ꝑ oi lib.i.çucch.ponūt:ꝛ h̄ ꝑꝑ ipsaꝝ penuriā:ac em-
ptores nolūt soluē ꝛ male:nulla.n.minoꝛ quātitas apponē
da est q̄ȝ.ʒ.ꝭ.ꝑ oi lib.i.çucchari. Modus. 19.
¶ Ad faciēduꝫ manuschri cum fragmētis. ¶ ℞.çucchari
clarificati ab aqua ꝯsumpti lib.i.aque rosaꝝ lib.ꝭ.bulliāt
duo hec simul vsqꝫ ad ꝯsūptionē aq̄ ꝛ durā coctioneꝫ çuc-
chari:deide in fine addanꝭ fragmētoꝝ p̄ciosoꝝ oiuꝫ sub-
tilissime ꝯtritoꝝ.ʒ.iij.margaritaꝝ.ʒ.i.misce ꝛ ꝓyciant su
per marmoꝛ ꝛ reseruet in stupha. ¶ Modus. 20.
¶ Ad faciendū sauoniā. ¶ ℞.çucchari clarificati ꝛ ab aq̄
ꝯsūpti lib.i.aq̄ rosa.ʒ.iiij.amidi pulueriçati.ʒ.iiij.bulliant
oia simul vsqꝫ ad aq̄ ꝯsūptionē ꝛ çucchari durā coctionē:
deide in fine addanꝭ çiçiberis subtilissime icisi.ʒ.ij. ꝛ ꝓy-
ciaꝭ sup marmoꝛ: ꝛ deꝭ ei foꝛma manuschri: sed latioꝛ ꝛ
maioꝛ fit. ¶ Hec ꝯfectio fit apud curiales ꝛ dn̄os Vene-
tos:ꝛ his in locis multū in vsu est. Multūqꝫ delectabilis
gustui ac nutritiua. ¶ Modus. 21.
¶ Ad dādū coloꝛē rubeū çucchꝛaro. ¶ ℞.braxili subtilissi
me raspati.ʒ.i.aluminis roche.ʒ.ꝭ.aque.ʒ.vi.ifūdanꝭ duo
h̄ in pecia ligata in dcā aqua ꝑ dies sex:deide calefiant ad
ignē leuiter:ꝛ cū aq̄ çucchaꝝ coquaꝭ. ¶ Modus. 22.
¶ Ad faciēdū coloꝛē viridē çucchꝛaro. ¶ ℞.succū cauliuꝫ
vel succū blede vel succū folioꝝ ireos:ꝛ cum altero eoꝛuꝫ
çuccharum coquatur. ¶ Modus. 23.
¶ Ad faciēdū coloꝛē celestinū vel nigrū çucchꝛaro. ¶ ℞.i-
dici:gūmi:dꝛagagāti.an̄.ʒ.ꝭ.vini nigri.ʒ.vi.ligenꝭ in pecia
duo h̄ subtilr̄ pulueriçata ꝛ ifūdanꝭ in vino ꝑ dies sex:de-
inde cū dicto vino çucchaꝝ coquaꝭ:pꝛius tn̄ ad ignem cū
dictis rebus aliqualr̄ calefiat. ¶ Modus. 24.
¶ Ad faciēdū coloꝛē glaucū. ¶ ℞.croci.ʒ.ij.aq̄ lib.i.ifun-
daꝭ in ea ꝑ diē ꝛ noctē:deide aliq̄lr̄ calefiant simul:postea
colenꝭ:ꝛ cū dcā aq̄ çucchaꝝ coquaꝭ:vel accipe succuꝫ flo-
rū nascētiū in paludib⁹ q sūt glauci:ꝛ est opio quoꝛūdā ꝙ
sint floꝛes acoꝛi:ꝛ cū eo coque çucchaꝝ:est eni glaucū pul
cherrimū:nō tn̄ ita boni odoꝛis. ¶ Modus. 25.

¶ Ad faciēdū coloꝛē turchinuꝫ. ¶ ℞.idici.ʒ.ij.ceruse.ʒ.ꝭ.
calcis viue.ʒ.i.pulueriçenꝭ:ꝛ in pecia ligenꝭ ac ifundanꝭ
in lib.i.aque ꝑ diē ꝛ noctē:deide simul ad ignē aliq̄lr̄ cale-
fiāt ꝛ cū dcā aq̄ çucchaꝝ coquaꝭ. ¶ Modus. 26.
¶ Ad faciēdū coloꝛē moꝛellū. ¶ ℞.succi floꝝ ireos:ꝛ cuꝫ
eo çucchaꝝ coquaꝭ:ꝛ si illo tp̄e nō repiꝭ. Accipe. M.i.ici-
sionū coꝛij moꝛelli ex quo fiūt lude ꝛ burse:ꝛ pone i aqua
dū icipit bullire:ꝛ ꝑmittaꝭ bullire trib⁹ vel q̄tuoꝛ ebulli-
tionib⁹:deide coleꝭ aq̄ ab illis icisionib⁹:ꝛ cū dcā aq̄ coq̄-
tur çucchaꝝ:ꝛ sic potes facē de rubeis icisionib⁹ si rubeuꝫ
coloꝛē facere vis absqꝫ braxili. ¶ Modus. 27.
¶ Ad faciēdū marçapanū. ¶ ℞.amig.dulꝭ.mūdata.ꝛ sub-
tilr̄ ꝯtritaꝝ lib.ꝭ.çucchari bn̄ etiā pulueriçati:deide inteꝝ
cū amigdalis bn̄ cōmixti lib.i.aq̄ rosaꝝ quantū sufficit: ꝛ
fiat pasta que extendaꝭ sup vbiatas:ꝛ in furno coquatur.
¶ Sūt aūt q nō ponūt nisi.ʒ.iiij.amigdalarū pꝛo oi lib.i.
çucchari.qdā plus ꝛ qdā minus:ꝛ h̄ fieri pōt ad placitum
sumētis seu comedētis. ¶ Fiūt aliq̄n sine vbiatis marça-
pani h̄ mō.facta pasta extēdaꝭ sup icisoꝛiū çucchꝛaro asp-
suꝫ:ꝛ in terra sine igne ponaꝭ:ꝛ supꝛaponaꝭ testū cū igne:ꝛ
post coctione supioꝛis ꝑtis reuoluaꝭ:ꝛ ita fiat.ꝛ tūc nō co-
gnosceꝭ pars supioꝛ ab ifērioꝛi. ¶ Etiā fiūt marçapani:ꝛ
ꝓyciunꝭ sup marmoꝛ vt manus chri. Et h̄ mō fiūt:coqua
tur çucchaꝝ ac si manus chri facere velles:ꝛ in eo ꝓycian
tur amigdale vltimo contrite:ꝛ bene cū çucchꝛaro misceā-
tur:deinde iterum çuccharum coquatur:postmodū super
marmoꝛ farina aspersum ꝓyciantꝭ: sed pꝛimus ꝛ secun-
dus modus melioꝛ est. ¶ Modus. 28.
¶ Ad faciēdū çucchaꝝ rosaꝝ. ¶ ℞.sūmitas floꝝ rosaruꝫ
rubeaꝝ icōplete maturitatis.ʒ.iij.ꝑmittanꝭ post eaꝝ col-
lectionē saltē ꝑ diē:deide in lapideo vase vltimate ꝯterā-
tur:postea adde eis çucchari lib.i.ꝛ bn̄ pistādo ꝑmisceanꝭ
deide reponanꝭ in vase vitreato ꝛ coopiaꝭ charta:demuꝫ
soli exponaꝭ ꝛ ꝑ mēses tres ꝑmittaꝭ oi die ipsuꝫ miscēdo:
deide remoueaꝭ ꝛ reseruet:ꝛ h̄ mō fit çucchaꝝ violatuꝫ:
buglossatū ꝛ boꝛaginatū ꝑmutādo solū floꝛes: ꝛ in reliq̄s
p̄scriptus modus seruādus est. ¶ Nota insup ꝙ de floꝛi-
bus p̄scriptis solū sumitas accipiēda est.alia v̄o pars abij-
ciēda:q꞉ nimis dura. Et fila illa que in floꝛibus boꝛaginis
reperiunꝭ abijciēda sunt. ¶ Modus. 29.
¶ Ad faciēdū codognatā. ¶ ℞.poma cydonia a superioꝛi
coꝛtice ꝛ ab iterioꝛi aīa mūdata:ꝛ ꝑ ignē cū pauco vino in
pasta reducta lib.xij.çucchari clarificati ꝛ ab aq̄ ꝯsumpti
lib.viij.misce ꝛ coquanꝭ oia simul:semꝑ agitando donec
cocta sint:ꝛ in scatulis reseruet. Hec eni est vera dosis çuc
chari que in codognata apponēda est.alij ponūt eq̄lē quā-
titatē çucchari ꝛ paste:nec modus iste laudaꝭ. Pasta igiꝭ
dicta anteq̄ȝ cū ea çucchaꝝ misceaꝭ staminiāda est cū ba
cili foꝛato ad hoc ꝙ ipsa subtilis fit. ¶ Sempqꝫ ducēda
est cum baculo duꝫ ad ignem est ad decoquendū. Ipsius
autem coctio cognoscitur cum ipsa tota a bacilone ducen
do se leuat:nec ab igne remouenda est nisi ipsa separetur
a bacilone:q꞉ tunc est signum cocture: ꝛ hoc idem intelli-
gas de amarenata. ¶ Modus. 30.
¶ Ad faciēdū amarenatā. ¶ ℞.amarenas nō dulces:ꝛ cū
pauco vino ad bulliēdū pone.post v̄o crepaturā eaꝝ coiē-
tur a succo suo:deide manib⁹ fricādo trāseāt ꝑ baciloneꝫ
foꝛatum ꝛ exiet pulpa:ꝛ arij seu nuclei ꝛ coꝛtices remane-
būt. Accipe igiꝭ de dicta pasta lib.xij.çucchari clarificati
ꝛ ab aqua ꝯsūpti lib.viij.misce ꝛ bulliāt simul semꝑ cum
baculo agitādo donec a bacilone leueꝭ ꝛ reseruet. ¶ Nō
ꝙ h̄ mō fit ꝯfectio delectabilis seu coꝛnalina accipiendo
coꝛnalos ꝛ faciēdo vt de amarenata supꝛa mōstraui ꝛ de
bullitiōe cū vino ꝛ colatura ꝛ pōne çucchari. Est.n.ꝯfectio
delectabilis multū ac restrictiua. ¶ Modus. 31.
¶ Ad faciēdū çeleā amarenaꝝ. ¶ ℞.succi p̄dicti amare-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0205-5
DFG

naꝝ lib. viij. çucchari clarificati ⁊ ab aqua ꝯsumpti lib. ij. misce ⁊ bulliãt vſqꝫ ad ꝯgelationẽ: semꝑ cũ baculo ducendo ⁊ reſeruet̃. Eſt eni vtilis ad ſitim extinguẽdũ: ⁊ ſi qs loco ſaporis qd vti vellet appetitũ icitat ⁊c̃. ℂ Sũt q̄ h̄ idẽ faciũt de ſuccis cydonioꝝ: ⁊ ꝯcoquũt illũ ad çalee formã. alij v̄o ad ſyrupi formã: ⁊ vtroqꝫ mõ fieri põt ⁊ in multis egritudinibus valet. Et hic finis iponitur tertiedecime diſtinctioni que fuit de artificio çucchari ⁊c̃.

ℂ Incipit 14ª diſtinctio que eſt de decoctione medicinarum. Et continet partes tres.

PRima eſt de medicinis q̄ multũ ſuſtinẽt de decoctiõe. 2ª eſt de medicinis que paꝝ ſuſtinẽt de coctione. 3ª eſt de medicinis que mediocrẽ ſuſtinent coctionẽ. ℂ Hec diſtinctio non minus vtilis eſt q̄ȝ neceſſaria. Niſi eni medicine debito mõ coquant̃: q̄ cõpoſitũ faciunt ſane v̄tus cõpoſiti a doctoribus limitata nõ reſultabit. igitur vt hũc errorẽ amouea diſtictionẽ hãc annotaui: in qua ⁊ vl̃em ⁊ particularẽ doctrinã comperies.

Medicine q̄ multũ ſuſtinẽt de decoctione ſũt iſte. ariſtologie oẽs ſpẽs: feniculus: herbaruꝫ ⁊ radix apij: ⁊ radix ⁊ herba petroſillij: ⁊ herba ⁊ radix bruſci: enule: ireos: gẽtiana: ſquinãtũ: colloquitida: hermodactyli: cucumer aſininus: cẽtauree oẽs: lapis armenus: lapis ſtellatus: ſarcocolla: ſerapinũ: euforbiũ: opoponacuꝫ: oẽs ſpẽs ſerpẽtarie: duo ellebori: radix peonie: miliũ ſolis: cicera: orobus: baccare: gramẽ: cardones oẽs: plãtago: ſemperuiua: cauda equina: raffanus: cortices capparoꝝ: cortices mãdragore: cortices granatoꝝ: ſpẽs oẽs ſalis; aluminis: reupõticũ: rubea tinctoꝝ: diptamus: achacia; hypoquiſtidos: cõnu cerui: caſtoreũ: oẽs ſucci herbaꝝ: radices oẽs nõ aromatice: oia hñtia mltã humiditatẽ ⁊ friditatẽ: ſtafiſagria: lupuli: faſcoli: ſemẽ canapis: berberi: ſtipites arboꝝ ⁊ plãtaꝝ: minus tñ q̄ȝ radices: ⁊ plus q̄ȝ folia coquẽda ſũt.

Medicine que paꝝ ſuſtinẽt de decoctione ſũt iſte. manna: aqua lactis: roſe: viole: ſticados: epithimum. ſ. pſilij: capilli ve. ſcamonea: folium induꝫ: flores geneſtre: cardamomi: gariofili: piper oẽ: reubarbaꝝ: cinamomũ: maiorana: ſaturegia: anthos: baſilicõ: mellilotũ: camomilla: ſerpillum: origanum: ſandali oẽs: muſcus: ambra: camphora: ameos: amomi: nigel. ſ. althee: q̄tuor. ſ. frigida maiora. ſ. papaueris albi ⁊ nigri: oçimum: carpobalſamum cum tota plãta: cortices citri: cortices cydonioꝝ: calamus aromaticus: opiũ: acetuꝫ: aqua roſaꝝ: aqua violaꝝ: flores nenufaris: flores bugloſſe: flores boraginis: oẽs etiã flores oia aromatica oia habẽtia v̄tutem in ſupficie: lignũ aloes: oia facilis reſolutionis ⁊c̃.

Medicine q̄ mediocrẽ ſuſtinẽt decoctionẽ ſũt iſte. calamĩtũ: mẽtha: ſaluia: bethonica: folia oia: ſemina oia: vinũ granatoꝝ: vinũ cydonioꝝ: herba papauc. vtriuſqꝫ: ſucci herbaꝝ aromaticaꝝ: aloes: tamaridi: ſuccus roſaꝝ: ſuccus violaꝝ: abſinthiũ: fumus terre: eupatoriũ: hyſſopꝰ: pruna: aſſaꝝ: lupuli: collogntide: turbith: agaricus: polypo. ſql. ireos: ſene meçereon: ciclamẽ. ſ. geneſtre ſ. iuſqami: ſauina: ſcabioſa: peonia: dauci: carui: leuiſtici: petroſillij: feniculi: aniſi: cimini: aſparagi: apiũ. ſ. ſemẽ: ſe. ruthe: ſe. lini: ſe. fenugreci: ſe. portulace: ſemẽ lactuce: ſemẽ ſcariole: ſemẽ endi. ſemẽ acetoſe ⁊ herba: ſemẽ vrtice: ſemen coriãdroꝝ: ordeũ: myrtilli: cubebe. ſ. iunipi: iuiube: balauſtie: taſſus barbaſ. herba: mẽtha: endi. ſcolopẽdria: cicorea: tamariſcus: ſaxifragia: laurus: nenufar. epatica: arthemiſia: pimpinella: paritaria: hypericon: coſtum: çedoaria: çinçiber: radix liquiritie ⁊ ſuccus. Et ſic concluditur 14ª diſtinctio de coctione medicinarum.

ℂ Incipit 15ª ⁊ vltima diſtinctio que eſt de cõtritione medicinaꝝ. Et continet partes tres.

PRima eſt de medicinis q̄ multũ ſuſtinẽt de ꝯtritione. 2ª de medicinis que paꝝ ſuſtinẽt de ꝯtritione. 3ª eſt de medicinis q̄ mediocrẽ ſuſtinẽt ꝯtritioneꝫ. ℂ Hec diſtinctio nõ minus eſt vtilis q̄ȝ p̄cedẽs. ⁊ ſi itellecta fuerit ⁊ executioni mãdata auctoꝝ cõpõnes v̄tutẽ ſuam a cõpoſitore limitatã in recipientẽ imprimẽt: ad laudẽ altiſſimi qui ſua benignitate opus noſtrum dirigat.

Medicine q̄ multũ ſuſtinent de ꝯtritione ſunt iſte. ariſtologie oẽs: ſquinãtũ: enula: ireos: ſcoria ferri: vitrũ: cortices ouoꝝ: ſcorpiones: ſandali oẽs: margarite: opiũ: papauer albũ ⁊ nigrũ. ſ. ſemẽ: aloes: collogntida: cortices capparoꝝ: cortices granatoꝝ: reupõticum: rubea tinctoꝝ: coſtũ: diptamuꝫ: ſang. draco. cornu cerui: oſſis ſepie: ebur: auꝝ: argẽtũ: plũbũ v̄ſtũ: cartamꝰ: ſe͠is iuſqami: hermodactyli: cucumer aſininus: cẽtauree oẽs: ſerpẽtarie oẽs: duo ellebori: radix peonie: miliũ ſolis: ſe͠ia lini: ſe͠ia fenugreci: berberi: q̄tuor ſe͠ia frida maiora: ſtafiſagria: ſe. coriãdroꝝ: lupini: faſeoli. ſ. canapis: cicera: orobus: ordeum. bacce lauri: pinee: amigdale: auellane: dactyli: paſſule: ficꝰ: myrtilli. ſ. iuniperi: balauſtie: gramẽ oẽs: cortices plãtarũ: ſauina: cardones oẽs: ſempuiua: cauda eq̄na: raffanus: lignũ aloes: cortices mãdragore: batitura eris: marcheſita: ceruſa: lythargiriũ: miniũ: argẽtũ ſublimatũ: arſenicũ: coralli vtriuſqꝫ: lapis laçuli: lapis iudaicꝰ: lapis lyncis: cryſtallus: magnes: cinaberis: marmor: ſulphur: terra ſigillata: vitriolũ: flos eris: auripigmẽtuꝫ: ſpẽs oẽs ſalis: oia alumina: lapides oẽs: fragmẽta oia: p̄cioſa oia: mineralia: ſpẽs tyriace: ſpẽs mitridati: medicine cõpoſite deoppilatiue: medicine cõpoſite epatice: medicine pro renibus: ſpẽs trociſcorũ: medicĩe oẽs ſtupefaciẽtes: ſpẽs trifere: ſpẽs hiere: ſpẽs loch: medicine pectorales: omnia metalla.

Medicine paꝝ ſuſtinẽtes de ꝯtritione ſunt iſte. ſcamonea: nigella: capil. ve. aloes: roſe: viole: ſarcocolla: ſerapinũ: euforbiũ: opoponacũ: meçereon: flores geneſtre: flores camo. mellilotũ: anhetuꝫ: cardamomũ: abſinthiũ: ſticados: epithimũ: ſe͠ia pſilij: caſſie lig. pip oẽ: cãphora: ambra: muſcus: ſuccus roſaꝝ: cortices citri: cortices cydonioꝝ: ſene: thimus: oia vina aromatica: oẽs gũme: ameos: amomũ: oçimũ: calamus aromaticus; laudanũ: oẽs ſpẽs aromatice: oia quoꝝ v̄tus facile reſoluit̃: oia debilia ⁊ rare texture: oia que habent virtutem in ſuperficie: omnia itenſe caliditatis ⁊ ſiccitatis.

Medicine q̄ mediocrẽ ſuſtinẽt ꝯtritionẽ ſũt iſte. rutha: ſpice oẽs: oia ſe͠ia: ciminũ: mirabolãi oẽs: reubar. fumꝰ terre: eupatoriũ: hyſſopꝰ: aſſaꝝ: lupuli: turbith: agaricꝰ: polypodiũ: ſqlla: ſe͠ia vrtice: acetoſa: naſtur. gariofili: nux muſc. cubebe: ſicle: ſcolopẽdria: cicorea: tamariſcꝰ: ſerpilliũ: ſaxifragia: laurꝰ: epatica: arthemiſia: pipiella: pitaria: ireos: cyclamẽ: ſe. geneſtre: ſcabioſa: ſe. peonie: dauci: carui: leuiſtici: petroſillij: feniculi: aniſi: cimini: aſparagi: apij: ruthe. ſ. hypicõ: çedoaria: çiçiber: epar adib: iteſtinũ lupi: pulmo vulpis: ſtõcha gallinaꝝ: medicine oẽs ſolutiue: pillule oẽs: medicine ſtõtiche: diaciminũ: dianiſũ: diatritõ pipereon: omnia folia p̄ter ipſa aromatica: omnia fere ſemina preter aromatica. Et ſic finẽ operi imponimus.

ℂ Hec eni ſũt Joãnes Frãciſce mi frater optime q̄ paruitate ingenij mei a varijs libroꝝ voluminibus elicẽ potui. Nõ vt te his doctiorẽ redderẽ: meũ eni nõ eſt minervã iſtruere: ſꝫ vt tuis votis obtẽperarẽ. Multaqꝫ alia ſcribere p̄poſuerã: ſꝫ dubitãs loquacitate dãnari: his fineꝫ ipoſui. Noſti tu hoies nr̃i tẽporis prolixitas eos tedio afficit: q̄ȝq̄ȝ vtilis ⁊ neceſſaria. Malui igit̃ taciturnitate ſuis ambagibus damnari q̄ȝ loquacitate. Uale igitur diu felix: ⁊ Quirici fratris tui mememento.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0206-1
DFG

¶ Tabula distictionū ac descriptionū oium istius libri. Cōtinet p̄sens libellus quinqȝ ⁊ decē distictionū. Quaꝝ

Prima erit de ꝯfectionib⁹ aromaticis.

2ª De electuarijs amaris.
3ª De medicinis solutiuis.
4ª De trociscis.
5ª De pulueribus.
6ª De loch.
7ª De syrupis.
8ª De vnguentis.
9ª De emplastris.
10ª De cerotis.
11ª De oleis.
12ª De artificio cere.
13ª De artificio çucchari.
14ª De decoctione medicinarum.
15ª De ꝯtritione medicinarum.

Prima que est de ꝯfectionibus aromaticis cōtinet. 22. descriptiones. Quarum

Prima ē electuarij de gēmis. char. 1.
2ª Diamusci dulcis. 1.
3ª Diamusci amari. 1.
4ª Diagalange. 1.
5ª Aromatici rosati descriptione Gabrielis. 1.
6ª Diacimini. 2.
7ª Diambre. 2.
8ª Diacoralli. 2.
9ª Triasandalorum. 2.
10ª Electuarij de aromatibus. 2.
11ª Diarodon abbatis. 2.
12ª Cōfectionibus de storace. 2.
13ª Cōfectionis de cinnamomo. 2.
14ª Rosate nouelle. 2.
15ª Diadraganti frigidi. 2.
16ª Diarodon descriptione cōl. 2.
17ª Aromatici rosati. 3.
18ª Aromatici rosati minoris. 3.
19ª Aromatici muscati. 3.
20ª Aromatici gariofilati. 3.
21ª Aromatici nardini. 3.
22ª Electuarij de citro. 3.

Secūda distictio q̄ est de electuarijs amaris cōtinet. 26. descriptiones. Quarum

Prima est tyriace andronici. char. 3.
2ª Tyriace Galeni. 4.
3ª Mitridati. 4.
4ª Auree alexandrine. 4.
5ª Justini. 4.
6ª Electuarij de baccis lauri. 5.
7ª Diacalamenti Nicolai. 5.
8ª Diacalamenti Galeni. 5.
9ª Dianisi. 5.
10ª Diatriton pipereon. 5.
11ª Diacurcume. 5.
12ª Dialacce. 5.
13ª Confectionis anacardine. 5.
14ª Cōfectionis de scoria ferri. 5.
15ª Electuarij de cineribus. 5.
16ª Diasatyrionis. 6.
17ª Diairis. 6.
18ª Diapenidion. 6.
19ª Diadraganti calidi. 6.
20ª Trifere magne. 6.
21ª Diaolibani. 6.
22ª Requies. 6.
23ª Egete. 6.
24ª Athanasie. 6.
25ª Philoni persici. 7.
26ª Philoni. 7.

Tertia distictio que est de medicinis solutiuis ꝯtinet descriptiones. 51. Quarum

Prima ē hierepigre Mes. char. 7.
2ª Hiere simplicis Galeni. 7.
3ª Hiere composite. 7.
4ª Benedicte. 7.
5ª Electuarij indi maioris. 7.
6ª Electuarij indi minoris. 7.
7ª Confectionis amech. 7.
8ª Electuarij elescoph. 7.
9ª Diacatoliconis. 7.
10ª Electuarij rosati. 8.
11ª Electuarij de succo rosaꝝ. 8.
12ª Diasene. 8.
13ª Confectionis de manna. 8.
14ª De psilio. 8.
15ª Michlete. 8.
16ª Diafiniconis. 8.
17ª Diaprunis non solutiui. 8.
18ª Diaprunis solutiui. 8.
19ª Diacassie. 8.
20ª Cassiefistule. 8.
21ª Diarob cū turbith ⁊ reubar. 8.
22ª Diarob sine reubarbaro. 9.
23ª Diacartami. 9.
24ª Pillulaꝝ elefanginaꝝ. 9.
25ª Pillulaꝝ masticinaꝝ. 9.
26ª Pillulaꝝ aureaꝝ. 9.
27ª Pillulaꝝ turbidathaꝝ. 9.
28ª Pillulaꝝ aggregatiuaꝝ. 9.
29ª Pillulaꝝ de fumoterre. 9.
30ª Pillulaꝝ de meçereon. 9.
31ª Pillulaꝝ de hiera simplici. 9.
32ª Pillulaꝝ de hiera cōposita. 9.
33ª Pillulaꝝ fetidaꝝ maioꝝ. 9.
34ª Pillulaꝝ fetidaꝝ minoꝝ. 9.
35ª Pillulaꝝ de sarcocolla. 9.
36ª Pillulaꝝ de bdellio minoꝝ. 9.
37ª Pillulaꝝ lucis. 9.
38ª Pill'aꝝ d̄ hermodacty. maioꝝ. 10.
39ª Pillulaꝝ de reubarbaro. 10.
40ª Pill'aꝝ d̄ hermodacty. mioꝝ. 10.
41ª Pillulaꝝ indaꝝ. 10.
42ª Pill'aꝝ sine q̄bus esse nolo. 10.
43ª Pill'aꝝ cochiaꝝ Nicolai. 10.
44ª Pill'aꝝ cochiaꝝ Almāsoris. 10.
45ª Pillulaꝝ arabicarum. 10.
46ª Pillulaꝝ asaiaret. 10.
47ª Pillulaꝝ stomatichaꝝ. 10.
48ª Pillulaꝝ imperialiū. 10.
49ª Pillulaꝝ cōmunium. 10.
50ª Pillulaꝝ de agarico. 10.
51ª Pillulaꝝ hichichiaꝝ. 10.

Quarta distinctio que est de trociscis cōtinet. 31. descriptiones. Quarum

Prima ē trociscoꝝ diarodō. char. 10.
2ª Trociscoꝝ de rosis minorū Mesue solutiuoꝝ. 10.
3ª Trociscoꝝ d̄ roß maioꝝ Meß. 10.
4ª Trociscoꝝ d̄ eupatorio ⁊ roß. 11.
5ª Trociscoꝝ de reubarbaro. 11.
6ª Trociscoꝝ de camphora. 11.
7ª Trociscoꝝ de spodio. 11.
8ª Trociscoꝝ de spodio cum semine acetose. 11.
9ª Trociscoꝝ de berberis. 11.
10ª Trociscoꝝ de absinthio. 11.
11ª Trociscoꝝ de alkekengi. 11.
12ª Trociscoꝝ de capparibus. 11.
13ª Trociscoꝝ de eupatorio. 11.
14ª Trociscoꝝ de karabe. 11.
15ª Trociscoꝝ de myrra. 11.
16ª Trociscoꝝ de terra sigil. 11.
17ª Trociscoꝝ de aniso 12.
18ª Trociscoꝝ de agarico. 12.
19ª Trociscoꝝ alandal. 12.
20ª Trociscoꝝ diacoralli. 12.
21ª Trociscoꝝ de tyro. 12.
22ª Trociscoꝝ de squilla. 12.
23ª Trociscoꝝ andronici. 12.
24ª Trociscoꝝ de vipera. 12.
25ª Gallie muscate. 12.
26ª Gallie sebelie. 12.
27ª Gallie elephangine. 12.
28ª Gallie magne. 12.
29ª Trociscoꝝ ramich. 12.
30ª Torrelle de seni. 12.
31ª Sigillatio trociscoꝝ. 13.

Quinta distinctio que est de pulueribus continet. 11. descriptiones. Quarum

Prima est pulueris p̄ epithimate cordis. char. 13.
2ª Pulueris cordialis. 13.
3ª Pulueris ꝯtra vermes. 13.
4ª Pulueris pro hocio. 13.
5ª Pulueris ducis. 13.
6ª Pulueris sene. 13.
7ª Pulueris sene magis solutiui. 13.
8ª Pulueris p̄ migētib⁹ in lecto. 13.
9ª Pulueris restrictiui. 13.
10ª Pulueris p̄ sacculo capitis. 13.
11ª Pulueris p̄ sacculo cordis. 13.

Sexta distictio q̄ est d̄ loch ꝯtinet 9. descriptiones. Quarum

Prima est loch de pino. char. 13.
2ª Est loch de papauere. 13.
3ª Loch sani ⁊ experti. 13.
4ª Loch ad asma. 13.
5ª Loch de squilla. 13.
6ª Loch de pulmone vulpis. 14.
7ª Loch de althea. 14.
8ª Mixture pectoralis. 14.
9ª Mixture cordialis. 14.

Septima distinctio que est de syrupis continet. 46. descriptiones. Quarum

Prima est syrupi acetosi. s. char. 14.
2ª Syrupi de duabus radicib⁹. 14.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0207-6
DFG

3ª Syrupi rosati de ifusione. 14.
4ª Syrupi rosati ex rosis siccis. 14.
5ª Syrupi de endiuia magr̃alis. 14.
6ª Syrupi de endiuia ſētilis. 14.
7ª Syrupi de succo acetose. 14.
8ª Syrupi de agresta. 14.
9ª Syrupi de papauere. 14.
10ª Syrupi de succo endiuie. 14.
11ª Oxyçacchare. 14.
12ª Syrupi de pomis simplicis. 14.
13ª Syrupi de pomis cōpositi. 14.
14ª Syrupi de myrtis magr̃alis. 14.
15ª Mellis violati. 15.
16ª Mellis rosati. 15.
17ª Syrupi de acetositate citri. 15.
18ª Oxymellis simplicis. 15.
19ª Syrupi violati cōpositi. 15.
20ª Syrupi de iuiubis. 15.
21ª Syrupi de scabiosa. 15.
22ª Julep rosati. 15.
23ª Julep violati. 15.
24ª Syrupi violati ex ifusione. 15.
25ª Syrupi de granatis. 15.
26ª Oxymellis squillitici. 15.
27ª Miue cydonioꝝ sine spēbus. 15.
28ª Syrupi de biçantys. 15.
29ª Syrupi de mentha. 15.
30ª Syrupi de fumoterre. 15.
31ª Syrupi de prassio. 16.
32ª Syrupi de absinthio. 16.
33ª Syrupi de epithimo. 16.
34ª Syrupi de thimo. 16.
35ª Syrupi de arthemisia. 16.
36ª Diamoron Mesue. 16.
37ª Diacaridion seu rob nucū. 16.
38ª Miue cydonioꝝ aromatice. 16.
39ª Syrupi de sticados. 16.
40ª Syrupi de corticibus citri. 16.
41ª Syrupi de radicibus. 16.
42ª Syrupi de hyssopo. 16.
43ª Syrupi de liquiritia. 17.
44ª Syrupi de eupatorio. 17.
45ª Decoctionis pectoralis. 17.
46ª Decoctionis cōmunis. 17.

Octaua distinctio que est de vnguentis continet.23.descriptiones. Quarum

Prima ē vnguēti stomachi. char.17.
2ª Unguenti sandalini. 17.
3ª Unguenti Galeni. 17.
4ª Unguenti populeonis. 17.
5ª Unguenti citrini. 17.
6ª Unguenti egyptiaci. 17.
7ª Unguenti apostoloꝝ. 17.
8ª Unguenti basiliconis. 17.
9ª Unguēti de cerusa crudi. 17.
10ª Unguenti de cerusa cocti. 17.
11ª Unguenti de dragagantis. 17.
12ª Unguenti pectoralis. 17.
13ª Unguenti comitisse. 17.
14ª Unguēti pro vermibus. 18.
15ª Unguēti pro scabie Mesue 18.
16ª Unguenti pro scabie alterius pro pueris. 18.
17ª Unguēti de arthanita. 18.
18ª Unguenti dialthee 18.
19ª Unguenti marciatonis. 18.
20ª Unguenti aragon. 18.
21ª Unguenti agrippe. 18.
22ª Unguēti marciatonis alteri⁹. 18.
23ª Unguenti stafisagrie. 18.

Nona distictio q̄ est d̄ emplis ɔtinet.6.descriptiones.Quaꝝ

Pria ē empli de melliloto. char.19.
2ª Emplastri Galeni emundantis vitia stomachi. 19.
3ª Emplastri diafiniconis. 19.
4ª Emplastri de granis lauri. 19.
5ª Empli mōtagnane ɔ̄ fluxū. 19.
6ª Empli de crusta panis eiusdē. 19.

Decima distinctio que est de cerotis continet.9.descriptiones. Quarum

Pria ē ceroti diachilonis magni. c.19.
2ª Diachilonis minoris. 19.
3ª Ceroti pro renibus. 19.
4ª Ceroti de gummis. 19.
5ª Ceroti de laudano. 19.
6ª Ceroti pro crepatis. 19.
7ª Ceroti pro costis. 19.
8ª Ceroti oxycroci. 20.
9ª Ceroti de mucilaginibus. 20.

Undecima distinctio que est de oleis ɔtinet.30. descriptiones. Quarum

Prima est olei spice. char.20.
2ª Olei alterius. 20.
3ª Olei sisamini. 20.
4ª Olei cydonioꝝ. 20.
5ª Olei masticis. 20.
6ª Olei lilioꝝ compositi. 20.
7ª Olei costini. 20.
8ª Olei vulpini. 20.
9ª Olei scorpionum. 20.
10ª Olei irini. 20.
11ª Olei de capparibus. 20.
12ª Olei myrtilloꝝ. 20.
13ª Olei rosati primi. 20.
14ª Olei rosati secundi. 20.
15ª Olei camomille. 20.
16ª Olei violati. 21.
17ª Olei anethi. 21.
18ª Olei lilioꝝ simplicis. 21.
19ª Olei sambucini. 21.
20ª Olei ruthe. 21.
21ª Olei menthe. 21.
22ª Olei de absinthio. 21.
23ª Olei saluie. 21.
24ª Olei de floribus papaueris. 21.
25ª Olei de cucurbita. 21.
26ª Olei de nenufare. 21.
27ª Olei amigdalaꝝ dulciū. 21.
28ª Olei laurini. 21.
29ª Olei amigdalaꝝ magr̃alis. 21.
30ª Olei tartari. 21.

Duodecima distictio q̄ est d̄ artificio cere cōtinet.6.modos ꝑparationis.Quoꝝ

Primus ē de cera rubea faciēda. c.21.
2⁹ De cera viridi. 22.
3⁹ De cera nigra. 22.
4⁹ De dealbando ceram. 22.
5⁹ Ali⁹ modus dealbādi cerā. 22.
6⁹ Mensura cereoꝝ oium. 22.

Decimatertia distictio que est de artificio çucchari continet.31.modos laborationis. Quorum

Prim⁹ ē de coriādris solys. char.22.
2⁹ De crispis. 22.
3 De cinnamomo ɔficiēdo. 22.
4 De amigdalis. 22.
5 De rancetis. 22.
6 De gariofilis. 22.
7 De anisis. 22.
8 De pineis. 22.
9 De auellanis. 22.
10 De muscardinis. 22.
11 De pignochata. 22.
12 De morsellata. 22.
13 De çinçiberata. 22.
14 De oib⁹ aialibus ⁊ fructibus. 22.
15 De penidys. 22.
16 De manuschrī rosato. 23.
17 De manuschrī violato. 23.
18 De manuschrī perlato. 23.
19 De manuschrī cū fragmētis. 23.
20 De sauonia. 23.
21 De colorando çuccharum rubeo colore. 23.
22 De colore viridi. 23.
23 De colore celestino. 23.
24 De colore glauco. 23.
25 De colore turchino. 23.
26 De colore morello. 23.
27 De marçapanis diuersis. 23.
28 De çuccha.rosa.viol.⁊ alys. 23.
29 De codognata. 23.
30 De amarenata 23.
31 De çelea amarenaꝝ. 23.

Decimaquarta distinctio que est de coctione medicinarum continet partes tres. Quarum

Prima est de medicinis que multū sustinēt de coctione. char.23.
2ª De medicinis que paruz sustinent de coctione. 23.
3ª De medicinis que medioerem sustinent coctionem. 23.

Decimaquinta ⁊ vltima distictio q̄ est de ɔtritione medicinaꝝ cōtinet partes tres. Quarum

Prima est de medicinis q̄ multū sustinēt de ɔtritione. char.23.
2ª Est de medicinis q̄ paꝝ sustinent de contritione. 23.
3ª Est de medicinis q̄ mediocrē sustinēt ɔtritionē. 23.

¶ Finis.

¶ Ad clarissimos dominos Mediolanẽses collegi physicos. Paulus suardus aromatarius salutem rc.

CUm animaduerterem. Colendissimi doctores q̃plures in nõnullis aromatariorũ apothecis errores ignorantia cõmitti: qḋ in animarũ simul r corporũ homanorum summũ damnuz fore dubitandũ nõ est: eosqz corrigere nõ nisi honestum ac iustuz esse videt̃. Quare tum amicorum precibus: tum pietate motus: diuino p̃us inuocato auxilio: sine quo omnia vana teſtãte diuo auctore nr̃o Mesue: sanat solus lãguores deus: opusculũ hoc hincide auctẽtice eligẽdo componere decreui: in quo cõpõnũ oium in cõi practica exñtiũ virtutẽ modũ tp̃s eligendi oiaqz eis ptinentia declarant̃: serie alphabetica oia ordinãdo: correctionib⁹ emendationibusqz vestris me submittendo: qbus sũme debeo: r sicut charitate moueor: ita deus sublimis benignitate sua in sanitate nos ꝯseruare digneẗ: q sit bñdictus in secula seculorum amẽ.

AUrea Alexandrina Nicolai. aurea dicta est ab auro. Alexãdrina ab Alexãdro peritissimo p̃ho a quo fuit inuenta: valz ꝑprie ad omne vitiuz capitis ex frigiditate: r maxime ad omnem decursionem reumatis que fit ḋ capite ad oculos ad gigiuas ad aures r ad grauedinẽ oium mẽbrorum que fit de codẽ humore: cui⁹ ꝯmixtio. ℞.

Assari.	Alipte muscate.
Carpobalsami. i. sem̃ plãte.	Castorei.
Jusquiami. añ. ʒ. ij. s.	Spice nardi.
Gariofilorum.	Galange.
Opij.	Oppoponaci.
Myrre.	Anacardi.
Radicuz cyperi. añ. ʒ. ij.	Masticis.
Balsami. i. liquor emanãs. ab arbore bal.	Sulphuris viui.
	Radicum peonie.
Cinnamomi.	Radicum iringi.
Folij.	Rosarum rubearum.
Zedoarie.	Thimi.
Zinziberis.	Radicum acori.
Costi.	Pulegij.
Coralli albi r rubei.	Aristologie longe.
Cassie lignee.	Gentiane.
Euforbij.	Corticum mandragore.
Dragaganti.	Camedreos.
Thuris.	Radicum valeriane.
Storacis calamite.	Baccarum lauri.
Spice celtice.	Seminis ameos.
Meu. i. radix.	Seminis dauci.
Cardamõi maioris r min.	Macropiperis. i. piper longum.
Semen sileris montani.	
Radicum saxifragie.	Leucopiperis: idest piper longum.
Seminis synapis.	
Seminis anheti.	Xylobalsami: idest lignum balsami.
Seminis anisi. añ. ʒ. i.	
Ligni aloes.	Seminis carui.
Reubarabari. añ. ʒ. s.	Amomi. añ. ʒ. s.

Meu apõ pãdectas ẽ anhetum agreste r ñ est paucedanum. Se. dic radix ẽ i vsu.

Seminis petrosilly.	Albarum margaritarum.
Seminis rutbe.	Blacte bizantie.
Seminis leuistici.	Ossis de corde cerui. añ. gra. xiiij.
Sinoni: idest macedonicum. añ. ʒ. s.	Rasure eboris.
Auri purificati. i. in folijs collecti.	Calami aromatici.
	Piretri. añ. gra. viij.
Argenti meri. añ. gra. xiiij.	

¶ Puluerizãda puluerizent̃: r cũ mellis dispumati quãtũ sufficit fiat ꝯfectio in bona forma: r da post sex mẽses cuz vino al. calo ad modũ auellane i sero qñ vadit dormitũ.

¶ Sinoni s̃m Simonẽ Januensem r s̃m Diascoridẽ est semen petrosilliũ agreste: r in libro pandetaruz est semen macedonici: opinio mea est semẽ macedonicum.

¶ Opium qḋ fit in nostris partibus ex capitibus papaueris nigri: fieri dz de mẽse May vel de mẽse Aprilis: r ita opiũ thebaicũ in illo tp̃e fieri dz in ptibus thebis.

¶ De meu Sera. in cap. de meu dicit hz radicẽ nõ subtilẽ: cui⁹ alique ptes diuidunt̃ in plures: q̃rũ q̃daz sunt tortuose: r q̃dã recte: lõge hz odorẽ bonũ: r radix ei⁹ est que administrat̃: postea iterum ait ex auc̃te Sal. radix huius herbe est id in quo est iuuamentum: similr ait circa instans.

¶ Pro balsamo ponit̃ terbentina subtilis vel oleũ laurinũ vel oleũ balsaminũ vel gũmi hedere vel quedã cõpositio olei qui describit̃ in recepta diacurcume in isto in fo.

¶ Radices oẽs in autumno sũt colligẽde r cypi de mense Octobris. ¶ Et nota q̧ si radices alicui⁹ herbe vel arboris colligent̃: tunc debẽt colligi quando nõ habent flores. Si v̉o folia quando flores habent.

Atanasia magna Mes̃ ꝯferens ad dolorẽ capitis r splenis r oppiloñez in ẽis r dolorez stõchi r asma r tussi antique r mundificat pectus r fluxũ vẽtris antiquũ dissinteriã r ad fluxũ sanguis r est in sedatiõe dolorum sic̃ philoniũ r ꝯfert ad dolorẽ renũ r hemorroidarum: r Sal. ꝑcepit misceri epar adib. i. epar lupi. valet eni ꝑprietate sua ad morbos epatis: cuius ꝯmixtio. ℞.

Croci.	Cordumeni. i. semẽ carui.
Opij.	Semen papaueris nigri.
Myrre.	Spice nardi.
Castorei.	Eupatorij.
Seminis iusquiami.	Epar adip. i. epar lupi.
Costi. añ. ʒ. iiij.	Cornu dextri capre. añ. ʒ. iiij.

¶ Que sũt puluerizanda puluerizent̃ cetera liq̃fiant cũ vino r cũ melle dispumato q̃tũ suffi. fiat ꝯfec⁹: r da post sex mẽses: dosis ei⁹ est ab aureo medio vsqz ad aureũ vnũ cũ vino suaui r dulci aut cũ rob r succo endiuie r apij.

¶ Epar adip. i. epar lupi ꝑparat̃ hoc mõ r ꝯseruatur. p̃mo dz optime lauari cũ vino albo optimo r bñ mũdari ab oibus imundiţijs: deinde salet̃ seu aspgat̃ sandalis citrinis bene r subtiliter puluerizatis: deide ꝑmittat̃ exiccari: demũ inuoluat̃ absinthio r ponat̃ in vna scatula in loco sicco cũ dicto absinthio r oi hebdomada absinthiũ mutando.

¶ Lupi v̉o intestinũ hoc mõ preparat̃ r ꝯseruat̃. lauet̃ cũ optimo vino albo: deinde tumefiat r ponat̃ ad exiccãdũ: sed caueatur a fumo r puluere: deinde ẽt in absinthio inuoluat̃ r reseruet̃. valet. n. in colica mirabilr.

Anacardina Mes̃: est ꝯfectio sapientũ r eorum qui desiderãt scire. acuit enim intellectũ subtilizat sensum: memoriam recuperat r confert dolori stomachi r ventris a frigiditate facto: r clarificat sanguinem r colorem bonum facit. ℞.

Piperis nigri.	Mirabolanorum ind.
Macropipis. i. pip longũ.	Uini de hedusi. i. castoreũ ana. ʒ. ij.
Mirabolãorum keb.	
Mirabolanorum emblicorum	Costi.
Mirabolãorum bel. añ. ʒ. ij.	Anacardi. añ. ʒ. vi.

Zucchari taba.i.çuc.albũ. Baccarũ lauri. ʒ.vi.
Burungi.i.nigella.añ.ʒ.vi. Radicum cyperi. ʒ.iiij.

¶ Tere anacardos p se: deinde alias medicinas cõfice cũ butyro vaccino et melle dispumato. añ.lib.i.pyciendo p butyrũ purgatũ postea mel dispumatũ:deide alias medicinas subtilr puluerizatas et da post sex mẽses et caueat sumens a labore ira coitu et ebrietate:dosis est. ʒ.ij.

¶ Omnes mirabolani ponuntur in hac ꝯfectione ad frangendum malitiam anacardorum:nisi enim illi ponerentur ipsorũ malitie omnes alias medicinas corrumperẽt: quare in hoc bene aduertant apothecarij.

¶ Anacardi sunt fructus cuiusdã arboris qui habẽt similitudinẽ cordis auium paruarũ habẽtes intrinsecus rubedinẽ quãdam ad similitudinẽ sanguis:et nascuntur in cicilia in mõtibus igneis qui continue comburunt et ab ipsis denominatur confectio anacardina: et nota q isti fructus dum sunt recẽtes cõdiunt cũ melle hoc modo.liquefactũ mel in eo ponũtur anacardi et diu morantur in eo:illud tale mel vocat mel anacardum et habet in vsu.absqz dictis anacardis:et aliqñ igredit in elarijs vt iferius apparebit: et illud tale mal hz intẽsiorẽ gradum caloris et siccitatis q̃ mel purum:qr anacardi sunt calidi et sicci in 4° gradu:nec sunt pediculi elephantis vt qdam fatui dicunt.

In pãdectis dicit q arbor producẽs ipsos est pediculus elephãtis. Sr. et pan [illegible] e Serap. [illegible] sẽtiũt.

¶ Burgoni de eo est magna dñia. Christoforus d honestis sup illũ passum exponit q est nigella:et q nigella est semẽ nigrũ odoriferũ. Gẽtilis vo exponẽs illã cõfectionẽ ingt. burungi sũt grana similia piperi que nõ hẽmus:sed illoꝝ loco sm quosdã ponit cataputia. Alij vo dicũt q est qdaz herba habẽs folia similia ruthe faciens semẽ in vaginis similẽ nasturtio que mordet linguã:sed pma opio est melior magisqz ad mẽtẽ auctoris:cũ nigella cerebrũ cõforter humiditatemqz ipsius desiccet queadmodum confectionis virtus est:quare nigella ponenda est.

Atanasia Nicolai.i.imortalis valet pprie ꝯ fluxuz sanguis mulieris data cum succo plãtaginis:qui succus dz duci sup lapidem molarem cum lapide emathitis donec in sanguis vertat colorẽ:et cuz tali succo medicia distẽperata det:et etiã suppositoriũ de eadẽ medicina inunctũ et in vulua imissum sanguinem stringit.hoc idem facit hemoptoicis: vẽtris ẽt fluxuz mirabilr sedat: que similr distemperata et sit naribus attracta sedat fluxum sanguinis ex naribus cuz pentafilon soluta:et fronte illinita siue naribus immissa cuz omni celeritate sistit sanguinis anatropa emagogum siue diabosim ex pectore seu epate cũ tussi facta cum succo scripinatis vel i tubechico siue medicinali puscha oblatũ potentur:accipe menstrua cum vino et aqua in quibus decocta fuerit herbena potato potẽtur stinguilie cuz succo turionis functus colicis cũ aqua in qua nullum missum fuerit dissinteriaci alapse lyenteriacis cum apoçimate balaustie non modice auxiliatur:cuius permixtio. ℞.

Cinnamomi. Myrre.
Cassie fist.añ.ʒ.iij.g.viij. Lapis emathitis.
Storacis calamite. Sanguinis draconis.
Croci. Coralli rubei.
Fu.i.radicum valeriane. Mũmie.
Betonice. Costi.
Jusquiami.i.semen. Boli armeni.
Siseleos.i.syleris mõtani. Simphiti.i.cõsolida.ma.
Semen apij. sm Diascoridẽ lempnias
Semẽ dau. i.terra sigillata.
Semen anisi. Acori.i.radicum.
Opij. añ.ʒ.i.5.gra.iij. Assari.i.radicum.
Spice. Mandragore.i.radicum.
Folij. Polij montani.
Castorei. añ.ʒ.5. Baccarum lauri. añ.ʒ.5.
Meu.i.radix. Leucopiperis.
Macropiperis. añ.ʒ.5. Petrosillij. añ.ʒ.5.

¶ Mellis quãtũ sufficit:dos ei9 est.ʒ.iij.et da post sex mẽses.hec ꝯfectio sepius liberat hoiez ab extremis mortis.

Antidotum Nicolai.i.ꝯtra datũ emagogum.i.sanguinem menstrualẽ ducens:valet ad multas passiones mulierũ ad matricẽ que non vsu purgãtur purgat mirabilr:mẽstrua educit:et fetum in vtero occidit et postea extrahit et post partum que non sunt purgata purgat:et ad salutẽ pducit:petram in vesica rumpit et purgat vrinã:mouet stranguriã:sanat epatis emfrasim:curat sclyrosim in splene sanat:et ad oia interiora magnum bonũ facit et ad stõchi indigestionẽ:et eos sanat qui colicã patiuntur:nefreticis pdest.hoc aũt qui biberit sanitatez obtinebit vel aliquãdo hemorroidas puocat: viam totius corporis aperit:et fetũ mortuũ et secũdinã educit et vesicaz purgat:stõchũ calidũ facit:vẽtositatẽ ꝯsumit:vomitũ cõpescit:tñ in mulieribus nihil inuenitur fortius ad oia que illis sunt vtilia:ppter qd cauendũ est patientibus hemorroidas aut fluxum ventris aut dissinteriã. ℞.

Radicum assari. Orobi.i.moco. ℈.i.
Radicum acori. Stipteree.i.aluminis plume. ℈.ij.
Amomi. Piretri. ℈.ij.gra.xiiij.
Seminis atriplicis. Pipis nig. ʒ.i.℈.ij.gra.vi.
Maratri.s.semen feniculi. añ.℈.i.gra.vi. Seis ruthe. ℈.ij.gra.xiiij.
Seminis anisi. ℈.ij. Spice nardi.
Aristologie longe. Pulegij. añ.℈.ij.gra.xiiij.
Arthemisie. Radicũ peõie.℈.i.gra.vij.
Cassie fist.añ.℈.ij.gr.xiiij. Radicum cypi. ℈.i.
Cẽtauree mi. ℈.i.gra.vi. Smirr9.i.bethonica. ℈.ij.
Dauci cretici.i.pastinaca ortensis. ℈.ij. Sgnanti. ℈.i.gra.xiiij.
Ellebori nigri. ℈.i. Gariofilorum. ℈.ij.
Folioꝝ lauri.℈.i.5.gra.iij. Radicum caparis.
Liquiritie rase. ʒ.i.℈.i. Cimini.
Lupini. ʒ.ij. Zinçiberis. añ.℈.i.
Melançij.i.git et nascitur in frumentis. ℈.ij. Seminis apij.
Myrre. ℈.ij.gra.xiiij. Sauine. añ.℈.ij.gra.xiiij.
Xylobalsa. ℈.i.gra.xiiij.
Macedõici. ℈.ij.gra.xiiij.

¶ Mellis qñtũ sufficit:detur ad modũ auellane maioris cum aqua calida post balneũ si cum febre est:si vo sine febre cũ vino veteri aut mulsa dabis:dosis est. ʒ.iiij.

Aromaticum rosatũ descriptiõe gabrielis Mesue valet contra defectionem stomachi et omnia nutritionis membra confortat:et est cõtra stomachi humiditatem et mollificationem:et omnem corruptionem in eo corrigit cor confortat appetitum excitat digestionem procurat conualescẽtibus et debilibus mire subuenit:cuius permixtio. ℞.

Rosarum rubearũ. ʒ.xv. Gummi arabici.
Liquiritie rase. ʒ.vij. Dragagãti. añ.ʒ.ij.℈.ij.
Ligni aloes. Nucis muscate.
Sãdali maçachari.i.citrini. añ.ʒ.iij. Cardamomi.
Galange. añ.ʒ.i.
Cinnamomi electi. ʒ.v. Spice nardi. ℈.ij.
Macis. Musci. ℈.i.
Gariofilorum. añ.ʒ.ij.5. Ambre. ℈.ij.

¶ Syrupi rosati et de corticib9 citri qñtũ sufficit:et fiat cõfectio.dosis est. ʒ.ij.

Aromaticum rosatum Mesue stomachũ et cor confortat: humiditatem viscerũ exiccat:appetitum excitat: et digestionem confortat: vomitum et nauseam sedat. ℞.

Rosaruz rubearũ. ʒ.i.5. Macis.
Ligni aloes. ʒ.ij.5. Gariofilorum. añ.ʒ.ij.5.

Trociscoꝝ

Trociscorū diarodon.	Zinçiberis.
Gallie musca. an̄.ʒ.ij.ſ.	Nucis musca.an̄.ʒ.ij.ſ.
Liquiritie rase. ʒ.viij.	Deil.i.cardamomū maius.
Cinamomi electi. ʒ.iij.	Spice nardi. an̄.ʒ.i.
Galange. ʒ.ij.ſ.	

¶ Pulueriçent subtiliter:⁊ cuȝ syrupo rosato ⁊ de cortici-cibus citri.an̄.ʒ.viij.aromatiçādo illam cum.℈.ſ.optimi musci:sed in forma solida fieri solent vt supra.

¶ Si rosarum in aliqua compositione scriptū reperies si-ne determinatione est de rubeis intelligendum tanquam de melioribus ⁊ perfectioribus.

¶ Dic ⁊ p̄ hac cōpōne ⁊ pro an̄ scriptis ⁊ infra scribendis est notandū ꝙ descriptio trociscoꝝ in istis ingrediētibus ĩfra describit̃ in descriptionibꝰ de trociscis tm̄ erit.

Aromaticum rosatum minus Mesue stoma-chum ⁊ cor confortans ⁊ eorū in-flammationes sedans. ℞.

Rosarum rubearum.ʒ.x.	Cinnamomi electi.ʒ.iij.
Ligni aloes.	Masticis. ʒ.i.℈.i.
Sandali masurne.i.citri-ni. ana.ʒ.ij.	Ambre.℈.ij.
	Musci. ℈.i.

¶ Pulueriçent̃ subtilr̃ ⁊ cū syrupo ros.fiat ꝯfectio ⁊ si in forma solida fit.vt supra diximus inuenit̃ in hac cōpōne magna diuersitas lr̄e.aliq̄n.n.dicit vt in sup̄iori annotaui ⁊ bn̄ lr̄a stat.in aliq̄ Mes.scriptū reperit̃ masticis exagiū vnū:⁊ h̄ lr̄a corrupta est:q̄ sup̄ior tenēda est.

¶ Insuper intelligendū ꝙ si in aliqua cōpositione scriptū repis sandali:de sandalis citrinis est intelligendum: cum meliores sint:eo q̄ participant de vtraq̃ natura:⁊ quod-dam medium sunt inter albos ⁊ rubeos. Si v̄o reperiat̃ sandalorum de omnibus sandalis intelligas.

¶ Aromaticum rosatum minus:dicit̃ minus:quia minus simplicia intrant.

Aromaticum muscatum Mesue confert synco-pi ⁊ tremori cordis ⁊ confortat ce-rebrum ⁊ cor ⁊ confert epilepsie ⁊ prefocationi matricis ⁊ facit oris odorem bonū:cuius permixtio. ℞.

Ligni aloes.ʒ.vij.	Ambre. ʒ.iij.
Darseni.i.cinamo.fini.ʒ.x.	Musci boni. ℈.ij.

¶ Pulueriçentur subtiliter ⁊ cū syrupo rosato fiat cōfe-ctio:si in forma solida fac vt supra ostendi.

¶ De musco.nota ꝙ vim suam hanc odorem amittit si cū sp̄ebus aromaticis cōseruat̃ seu ponit̃:⁊ virtus sua amis-sa recuperat̃ si in cloacha ponat̃ odorez recup̄at quē ami-serat ex permixtiōe aromaticoꝝ:ꝯseruat̃ aūt si in suo fol-liculo tenetur vel in ampulla vitrea ⁊ cū eo p̄miscet̃ plū-buȝ in p̄ua frusta incisum:sed ab aromatibus elongetur.

¶ Medicine simplices plures ponuntur in composita: eo quia ex his simplicibus fiat vna virtus communis que in nulla simplici inueniebatur.

Aromaticū gariofilatū Mesue:stōchū ⁊ cor ꝯfor-tat:nauseā ⁊ vomitū sedat: ⁊ valet ꝯ̄ putrefactionē in p̄tibꝰ stōchi:mēbra nāe nutritiōibꝰ cale-facit:vētositatē dissoluit ⁊ carminat:cuiꝰ p̄mixtio. ℞.

Gariofilorum.ʒ.vij.	Deil.i.cardamomum ma-ius. ʒ.i.
Macis.	
Zedoarie.	Rosarum rubeaꝝ. ʒ.iij.
Galange.	Liquiritie rase.
Sādali maçachari.i.citri.	Gallie muscate. an̄.ʒ.ij.
Trociscorum diarodon.	Folij.
Cinnamomi.	Cubebe. ana.partes.ij.ʒ.vnsus.i.℈.ij.
Ligni aloes.	
Spice inde.	Musci. ℈.ſ.
Piperis longi. an̄.ʒ.i.	Ambre. ʒ.i.

¶ Pulueriçent̃ subtilr̃ oia ⁊ cū syrupo citrino q̄ntū suffi-cit fiat cōfectio:si in forma solida facere vis fac vt.s̄.

¶ De folio iter doctores magna est dn̄ia ⁊ ꝯtrouersia: q̄dā dicūt ꝙ est quedā herba nascens in aquis dulcibus absq̃ radice ⁊ sup̄ eas natat quēadmodū lētigo aque: alij ꝙ est arbusculū nascens in india:⁊ folia ipsius dicunt ꝙ est fo-lium:alij v̄o dicunt ꝙ sunt folia gariofili.

¶ Partes due vnius dracme sūt duo scropuli.nā diuiden-do dracmā p̄ q̄tuor ois pars erit gra.xv.⁊ sic ter multipli-cando quindecim erunt duo scropuli.⁊ gra.v.Cū scropu-lus medicinarū resultet siue sit grana viginti.

Fortasse nescit qd vult dice.

Aromaticū nardinū Mesue valet ad stōchum ⁊ epar ⁊ viscera ꝯfortat:⁊ renes ⁊ vesi-cā calefacit:⁊ addit desideriū coeundi:oris ⁊ sudoris odo-rē bonum facit:⁊ confortat anhelitum:⁊ facit digestionez cibi:⁊ resoluit ventositates:cuius p̄mixtio. ℞.

Spice inde.ʒ.ij.	Seminis anisi.
Rosarū rubeaꝝ. ʒ.iij.	Corticum citri.
Liquiritie rase. ʒ.ij.ſ.	Trociscorum diarodon. ana.ʒ.i.℈.i.
Gallie musca.sebelie.i.que-dam compositio.	Pinearum purgatarum.
Cubebe.	Amigdalarū purgatarum ⁊ excorticatarū.an̄.ʒ.v.
Ligni aloes.	
Macis.	Dragaganti.
Gariofilorum.	Gūmi arabici. an̄.ʒ.ij.
Folij indi.	Musci. ℈.ſ
Cinnamomi. an̄.ʒ.i.℈.i.	

¶ Pulueriçentur subtiliter ⁊ conficiantur cuȝ syrupo ro-sato quantum sufficit ⁊ fiat vt supra.

¶ Purgant̃ pinee ⁊ amigdale h̄ mō.accipiat̃ bacilonum sub q̄ sit ignis carbonū:⁊ in eo ponāt̃ amigdale ⁊ pinee ex-corticate seu mūde a subtili cortice ⁊ manibꝰ ducat̃ hic ⁊ ide vsq̄ q̄ sint bn̄ cale:⁊ illa caliditate ꝯsumit̃ illō dimi-diū corruptū.Alio ēt mō fieri pōt cuȝ amigdalis ⁊ pineis ponant̃ Mani.ij.vl.iij.s̄m ipsoꝝ quātitatē furfuris fru-mēti ⁊ bn̄ sup̄ dcm̄ ignē oia simul volue quousq̃ bn̄ cale-facta sint ⁊ ō illo furfure amouet̃ illa rancitas ⁊ pure fiūt sine malo sapore reducte:⁊ h̄ modus melior est.

¶ Sebelie est quedā cōpositio que describit̃ ĩfra in tracta-tu trociscoꝝ que a Mesue gallia sabelia appellatur.

¶ Itē nōn̄ est ꝙ in p̄scriptis cōpōnibꝰ in q̄bꝰ Mes scri-bit:⁊ ꝯfice cuȝ syrupo ro.vult ꝙ cōponat̃ cū iulep rosato: q̄ p̄fectior est:⁊ magis ꝯfortatiuū.igit̃ exponas:ꝯfice cuȝ syrupo rosa.i.facto cū aq̄ infusionis rosarū vel violarū.

Atramentum bonū pro scribēdo. ¶ ℞.galleti rupti grosso mō lib.viij.aque plu-uialis aut vinatij lib.lx.⁊ dimittat̃ galletuȝ simul in aqua aut vino per dies quinq̃:postea bulliat vsq̃ ad consum-ptionē medietatis.si est aqua:si est vinū consumet̃ quarta pars:⁊ postea dimittatur frigescere ⁊ postea addatur.

Gummi arabici. lib.iiij Uitrioli romani. lib.vi.⁊ iteꝝ bulliat parum ⁊ sic fit.

Atramentum bonum factum ad solez in carmi-ne scriptum. ℞.

Uncia sit galle:mediaq̃ sit vncia gummi.
Uitreoli pars quarta his addas octo falerni.
Hec tribus ad solem vitreo suspende diebus.
Noctibus ⁊ totidem sub aperto desine celo.

Acetum squilliticū Mesue confortat gingiuā laxaȝ ⁊ putridam ⁊ confirmat dentes motos:⁊ si-militer collutio ex eo ⁊ eius potus:similr̃ est medicia ma-gna fetori oris faciens ipsum odoriferum:⁊ sanat doloreȝ stomachi ⁊ adiuuat ad digestionē:⁊ vsus eius s̄m omneȝ modum administrationis ipsius confortat corpus cui ac-cidit laxitas ⁊ mollificatio ⁊ colorē bonuȝ efficit:dosis po-tio aceti ipsius est a.ʒ.v.vsq̃ ad.ʒ.xij.⁊ oxymellis eius ab

aure.vi.vsqȝ ad.ʒ.iij.ꝛ trociscis eius a.ʒ.ij.vsqȝ ad.ʒ.iiij.
¶ ℞.Laminas sqlle q̄ in medio sūt abyciēdo p̄mas ꝛ vltimas:qꝛ venenose ꝛ male.p̄ᶜ sūt venenose:qꝛ sūt ēt multū calē.iteriores v̄o sūt abyciēde:qꝛ mortifere sūt nimia frigiditate:medie v̄o sūt tēperate.diuidēda est igiꝉ squilla ꝛ tot tunice sunt ab exteriori p̄te abyciende quot in interiori ꝛ medie reseruande.Accipe igiꝉ de melioribus quātitatem quā volueris:ꝛ sue eas in filo cum stillo ligneo:ꝛ sit distantia inter eas ꝛ dimitte eas siccare in vmbra per dies 40.postea icide eas in frusta cū incisorio ligneo in frusta mediocria:ꝛ pone ad oēm librā dictaꝝ corticū squille aceti albi ꝛ boni lib.viij.ꝛ ambo pone in vase vitreato stricti orificij ꝛ obtureꝉ os ꝛ eius:ꝛ exponatur soli per dies.40. post illud cola ꝛ reserua administrando vbi opȝ.
¶ Incisio ꝛ foratio squille cum instrumento ligneo est ne insurgat ex ferreo in ea rubigo quaȝ excitat sui acuitate:ꝛ ab hoc doctores dubitantes cum instrumēto de ligno fieri faciunt ꝛc̄.

Aqua ad asma s̄m Rasim. ℞.

Ficcuum siccarum.ʒ.x.	Capilli veneris.
Dactylorum.	Liquiritie rase.
Seminis apij.	Hyssopi sicce.
Seminis feniculi. an̄.ʒ.v.	Prassij. ana.ʒ.v.

¶ Coquanꝉ oia in lib.iij.aque ꝛ bulliāt simul vsqȝ ad cōsumptionem duarum partium ꝛ coletur ꝛ de dicta colatura da bibere.ʒ.iiij.p̄ vice de sūmo mane loco syrupi.

Aqua constrictiua magistralis. ℞.

Prunoꝝ syluest.	Sorbarum.
Cydoniorum.	Granorum myrti.
Nespillarū imaturarū.	Florum auedoni.

Plātaginis:an̄ p̄tes equales.ꝛ distilla ad lambicuȝ.

Aqua ad oculos rubentesꝛ lachrymantes experta ꝛ bona. ℞.

Zucchari albi.	Uini albi clari.
aloes epatici.an̄.ʒ.ſ.	Aque rose.
Thutie preparate.℈.ſ.	Aque feniculi.an̄.ʒ.iiij.
Canfore.gra.ij.	

¶ Misce in vna ampulla vitri ꝛ desup̄ liga peciā vnā lini subtilis ꝛ de dicta aqua asperge in oculis.

Aqua ad inflammationem membri bona ꝛ experta. ℞.

	Ceruse.
Aque plantaginis.	Lythargirij subtiliter puluerįati. an̄.ʒ.iiij.
Aque portulace.	
Aque v̄micularis.an̄.ʒ.ij.	Canfore.gra.iij.

¶ Misce omnia simul ꝛ balneꝉ pluries in die cum pecia lini subtilis frusta vbi est inflatio.

Benedicta simplex Nicolai:ꝛ diciꝉ benedicta:qꝛ ab oibus a q̄bꝰ sumiꝉ benediciꝉ maxie si detur hn̄tibus ifirmitates ꝯ q̄s inuēta fuit.valet ad guttā arteticā ꝛ podagrā ex friditate:renes ꝛ vesicā purgat: piplcumonicos stōticbos epaticos curat:cuiꝰ ꝯmixtio. ℞.

Esule.	Salis gemme.
Turbith albi ꝛ gumosi.	Galange.
Zucchari albi.an̄.ʒ.x.	Macis.
Diagridij.	Seminis carui.
Hermodactylo.	Seminis sparagi.
Rosarū rubeaꝝ. an̄.ʒ.v.	Litospmaton.i.miliū solis.
Gariofilorum.	Amomi.
Spice nardi.	Piperis longi.
Zinįiberis.	Polypodij.
Croci.	Cardamomi.
Seminis petrosillij.	Masticis.
Seminis apij.	Seminis ameos.
Radicū saxifragie.an̄.ʒ.i.	Lapidis lyncis. an̄.ʒ.i.

¶ Pulueriįenꝉ subtiliter ꝛ cū melle colato ꝛ dispumato quātū sufficit fiat elēium.dosis est.ʒ.iiij.vsqȝ ad.ʒ.viij.
¶ Benedicta dr̄ ab effectu ꝛ ab eo denominaꝉ: qꝛ bonum effectū inducit:vnde ab oibus sumētibus benediciꝉ.
¶ Feniculi si simpl'r inuenitur de semine ipsius intelligendum est:nō aūt de radice neqȝ de herba.
¶ Sextaria multiplicia sunt ꝛ diuersificanꝉ s̄m diuersitatē rerū:si enim dicitur aque sextariū vnū:tunc ideȝ est qd̄ lib.ij.ſ.Si āt vini sextariū vnū idē est qd̄ lib.ij.ʒ.viij.Si v̄o sextarium vnum olei ꝛ idē est qd̄ lib.i.vltimo sepe inueniꝉ sextarium vnū mellis ꝛ idē est qd̄ lib.iij.quare nota has differentias:qꝛ sepe vidi errores contingere in cōpositione medicinarum:ꝛ non a vulgaribus aromatarijs.

Conditum de secacul Mesue renes calefacit ꝛ coitum excitat:vētositatē stōchi dissoluit.Et modus opationis eius est.¶ ℞.radices earum albas grossas ꝛ teneras ꝛ radanꝉ cortices eiꝰ cineritij ꝛ elixentur ꝛ mundenꝉ a venis iterioribꝰ ꝛ icidanꝉ in frusta:sicut est mēsura policis:ꝛ ponaꝉ in eiꝰ vacuitatibus arondinosis frustum įinįiberis humectati: sicut dicemus in caplo de įinįibere condito:ꝛ gra.i.humectatus ꝛ accipiantur ad omne pondus eorum mellis pondera tria.Et alij ponunt mellis pondera duo ꝛ įucchari pondus.i.postq̄ coctū fuerit cum facilitate ꝛ p̄ycíantur super illd̄ specierum alefangine partes conuenientes.ꝛ dosis eius est.ʒ.i.vel.ij.

Conditū de acoris Mesue valet ad egritudines cerebri ꝛ neruoruȝ:ꝛ modus eiꝰ est:sicut secacul cōditū additū ad omnē partē eiꝰ seįacul boni p̄tes.ij.

Conditum de bautia Mesue valet sicut secacul:ꝛ eius modus est sicut secacul.

Condita de cydonis Mesue fluxū ventris ꝛ vomitū sistunt:stomachū v̄o ꝯfortant ꝛ digōnē.
¶ ℞.Cydonia magna mūda a putrefactiōe ꝛ mundenꝉ a cortice suo ꝛ granis iterioribus ꝛ icidanꝉ in frusta cōueniētia ꝛ decoquanꝉ cū iulep multe aquositatis:ꝛ post dieȝ vnū decoquanꝉ cū alio iulep:qd̄ est vicinū perfecte coctioni vsqȝ dum perficiatur in eis decoctio: deinde aromatiįentur cum musco ꝛ ponaꝉ in vase vitreo ꝛ sepelianꝉ cuȝ iulep in quo decocta fuerūt.Et q̄dā decoquūt cū melle.Et quidam cū vino cocto decoquūt.Et quidā super cōdiunt cum speciebus aromaticis ꝛ alia.Et alij faciunt alia.

Conditum de citro Mesue stomachū ꝛ cor cōfortat ꝛ digestioneȝ facit:ꝛ bonū oris odorem.¶ ℞.Corticū citri mundatoꝝ a corticibus suis ꝛ p̄prie magnorum sicut sunt vole manus quantitatem quaȝ volueris:ꝛ fundatur sup̄ eos lisciuij clari quātitas in qua submerganꝉ:ꝛ muteꝉ super eos vsqȝ ad nouē dies semel in die aqua:deinde post illud mittaꝉ super eos aqua clara tātū vsqȝ donec dulces fiant ꝛ absīdatur amaritudo eoꝝ: tunc v̄o elixentur in aqua fontium plurima in vase mundo vsqȝ dum tenerescant: deinde exprimanꝉ donec fluat aquositas eoꝝ:post illud infundanꝉ sup̄ eos in vase lapideo iulep quātitas aliqua qua submergantur: ꝛ sic dimittatur per diem ꝛ noctem:ꝛ sit iulep ex įucchato albo ꝛ aq̄ que sit tripluȝ ipsius:deinde coquantur cū facilitate vsqȝ ad modū penidij:tunc v̄o separentur cortices citri a įucchato:ꝛ recondantur in vase vitreato: ꝛ condiantur cum iulep rosato:cuius decoctio sit sicut nabit:ita q̄ vna supficies sit laminarū citri:ꝛ alia iulep ꝛ reconde ꝛ da post mēsem.Et sunt qui aromatiįant cum ambra ꝛ musco ꝛc̄.

Conditum de įinįibere Mesue confert ad frigiditatem ꝛ stomachi mollificationem: ꝛ malitiā digestionis:ꝛ corruptionē ipsius:ꝛ acetosam eructuationē ꝛ lenitatē visįerum ꝛ multitudinē ventositatuȝ

faciens

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0212-3
DFG

faciens cibū cito penetrare ad epar: ⁊ totū corpus ⁊ mo-dus eius est. ¶ R. Zinziberis recēti si haberi pōt vel sal-tē humectati partē vnā: mellis boni partes tres: zuccharipartē vnā. coquant̄ sicut secacul. Et qdā accipiūt secacul ⁊ zinziberis humectati. añ. ptem vnā. Et fit delicatius. Et quidā sup condiunt cū spēbus alefangine. Et qdā faciunt alia: modus aūt humectationis eius est sicut diximus de kebulis ⁊ proprie vt infundantur in aqua: deinde sepeliā-tur in harena. Et sit zinziber albū mundum ⁊ recens.

Confectio de zinzibere Mesue valens sicut supe-rius diximus. Accipe zucchari albi ptes octo: mellis tabarzet ptes q̄tuor: ziziberi boni pulueriçati pulueriçatione vltima sicut alcohol ptes tres: aque ifusio-nis zinziberis quātū sufficit: distēperet̄ zucchar cū aq̄ ⁊ melle: ⁊ coquant̄ vsq̄ dū sufficit: deinde ꝓiciat̄ sup illud puluis zinziberis ⁊ agitet̄ ⁊ icorporet̄ cū eo ⁊ administret̄.

Conditū de piris Mesue stomachū ⁊ cor cōfortāt ⁊ modus cōdiendi ea est sicut cydonioꝝ.

Conditum de pomis Mesue cor cōfortans synco pim ⁊ cordis pulsū sedans. Et modus condiendi est sicut cydoniorum.

Conditum de persicis Mesue stomachū calidū ⁊ cor ꝯfortās: sitim reprimēs: oris feto rē abscindens. Et modus cōdiendi est sicut cydonioꝝ.

Conditum de kebulis Mesue stomachū confor-tans ⁊ appetitum ꝓuocans: digestionē ꝓcurans: sensus ⁊ rationē vigorās: visum clarificans: vten tes eis in iuuentute ꝯseruans. Et modus condiendi: est vt accipias ex eis humidis si haberi possunt vel saltē hume-ctatis ſm artem qua humectari possunt quantitatē quam volueris: ⁊ cū stilo punge eos vndiq̄ ⁊ decoque eos in aq̄ cū facilitate vsq̄ dū tenerescāt: post hoc dimitte ipsos sup tabulā: ⁊ exp̄me aquā illoꝝ ⁊ submerge illos in aquā mel lis: ⁊ dimitte eos per dies duos: tunc vō decoque eos igne lento cum facilitate: ⁊ postq̄ decocti fuerint reconde eos in vase vitreo ⁊ submerge eos in melle decoctionis eorū. Et da post sex menses. ¶ Ars alia auxiliatur ipsos in hu-mectando hoc modo. Infundant̄ in aqua plurima: ⁊ ex-ponant̄ radijs solaribus per dies octo: deinde accipe vas magnū sicut doleū vel saltē fiat fouea magna sub terra in loco humido vbi intus multam harenam humidam po-ne in qua disiunctim sepeliant̄ sepe ac sepe aquam super-fundendo ⁊ inouando harenā de qnq̄ in qnq̄: aut de q̄-tuor in quatuor dies vsq̄ dū tumefiant ⁊ humectent̄.

Conditum de mirabolanis emblicis Mesue sto-machū cōfortans ⁊ humiditatē ipsius abscindēs ⁊ p̄parans ipsum p̄paratione qua ptes ⁊ v̄tutes eius aggregent̄ in ipm. Et modus cōdiendi eos est. Acci-pe ex eis quantitatē quā volueris: ⁊ ifunde sup eos aquā: ⁊ expone soli q̄usq̄ tumescāt ⁊ humectent̄: post exp̄me in aqua mellis: ⁊ dimitte p duos dies: deide coque cū facilita te: postq̄ cocti fuerint dimitte eos ifridari: ⁊ adde cū mel-le tabarzet: sicut cū q̄rta pte totius ⁊ reconde. Quidā vō super condiunt cum speciebus aromatice: sicut est cinna-momū ⁊ gallia ⁊ cardamomū crocū muscū ⁊ silia ⁊c̄.

Conditum de citro alio modo Aui. in 5° canoñ. cō ueniens ad debilitatē stomachi ⁊ dige-rit cibum. Sumat̄ citrum recens: ⁊ incidatur ſm longitu-dinem in quatuor partes totum citrū: ⁊ mundet̄ interius totum acetosum: ⁊ ꝓiciatur in liurello testeo: ⁊ infundat̄ ex aqua dulci clara cum sale grosso albo septē diebus do nec stringatur: deinde septē diebus alijs sine sale: imo cū aqua donec alteretur color eius: ⁊ sit albū illud qd̄ est ex-terius sicut qd̄ est interius ⁊ gustet̄ aqua tam diu donec nō sit in ea salsedo: ⁊ sumant̄ mellis boni pars. i. aque par tes due ſm quantitatem que cooperiat citrū ⁊ ꝓiciat̄ in vase ⁊ decoquatur leni igne duabus horis: deinde tollatur ab aqua ⁊ melle: ⁊ in mane sumat̄ mel ⁊ ferueat̄ ⁊ tollatur spuma eius ⁊ ꝓiciat̄ in eo citrū ⁊ ferueat bullitione vna: ⁊ tollatur ⁊ reducatur citrum in liurello ⁊ pulueriçent̄ su-per ipsum iste medicine ad omnes duas eminas citri cro-ci ⁊ heil ⁊ cardamomi: omnium añ. auṙ. i. gariofilorum ⁊ cinnamomi: amborum ana. auṙ. 5. Musci sexta ⁊ medie-tas sexte ʒ. i. Tere has medicias ⁊ pulueriça super citrū ex vtroq̄ latere eius ⁊ ꝓiciatur in vase ⁊ ꝓiciatur su per ipsum mel ⁊ administretur.

Conditum de citro. Descriptione alia Auicēne 5° canonis. Sumant̄ de citris media ma tura equalis supficiei longa ⁊ scindant̄ in longū: ⁊ fiant de vnoquoq̄ citro q̄tuor frusta: ⁊ ifundant̄ in liurello testeo nouo: ⁊ illud sit in kenini. p̄mo qñ sol igredit̄ capricornū. Et melius qd̄ fit de eis est in āno vehemētis frigoris: quī quāto plus congelatur super ea aqua est magis indurans: ea: ⁊ sunt magis remanentia: deinde abluant̄ in omni die bis: postq̄ fricata sunt cū sale grosso: ⁊ mundificent̄ ⁊ re-ducant̄ ad aquā frigidā vsquequo transeant super ea tres hebdomade: deide extrahant̄ ex aqua ⁊ fundant̄ sup pla-num aliquod vt tabula ⁊ mundificent̄ cum cultello si iā aliqd cōputruit ex eis: ⁊ reducant̄ ad aquā dulcē: ⁊ abluā-tur in extremitatibus diei cum facilitate donec pretereāt super ea. xl. dies: deinde extrahānt̄ ab aqua ⁊ abluant̄ ab omnibus que aduenīūt eis ex putrefactione ⁊ corrosione ⁊ dimittant̄ die ⁊ nocte donec auferatur ab eis humorosi tas: deinde ponant̄ quasi in mane in vase habente latum caput: aut patella munda: ⁊ effundat̄ super ea tantū aque quod ipsa cooperiat: ⁊ pulueriçetur sup ea de zuccharo cō trito quantū est tertia pondus citrorū ⁊ decoquant̄ igne leui ⁊ misceant̄ cum spatula: deinde extrahant̄ ⁊ abster-gantur ⁊ mundificent̄ ⁊ ponant̄ sup planum vt est tabula ⁊ dimittant̄ duobus diebus cōtinuis: deinde reducantur ad patellam ⁊ ꝓiciant̄ super ea de zuccharo quantū est medietas ponderis citroꝝ ⁊ aque que cooperiat ea: ⁊ si su-perfluat quatuor digitis coniunctis decoquant̄ lento igne sicut coxisti ea prius: ⁊ caue in hoc ne corrumpant̄ in igne: quoniā sunt debiliora eoꝝ que cōdirent̄. Et sit mens tua ⁊ intellectus tuus totus ad ea: quia ignem accendis sub eis: vt sit ignis lenis ⁊ quietus. Deide extrahantur ⁊ expā-dantur super tabulam ⁊ dimittantur tribus diebus conti-nuis ⁊ noctibus suis: ⁊ a die quarto mundentur ⁊ mundi-ficentur cum capite cultelli: ⁊ reducantur ad vas ⁊ funda tur super ea mellis colati quantitas que cooperiat ea: ⁊ su pfluat q̄tuor digitis: ⁊ dcoquant̄ leni igne qnq̄ horis: aut sex: donec videat̄ mel egredi sup illud qd̄ apparet d citro: sicut similitudo margaritarū: ⁊ ingrosset̄ mel igrossatiōe aliq̄: deinde auferant̄ ab igne ⁊ infrigidet̄: ⁊ sumantur spi ce ⁊ gariofili ⁊ cinamomi ⁊ zinziberi ⁊ cardamomi ⁊ ma cropiperis ⁊ girboe: omniū añ. pars. i. ⁊ sit pondus oīum quantitas medietatis decime ponderis citrorū. Et est vt sint duo sextaria pro vnaquaq̄ emina citrorū: ⁊ terantur grosse ⁊ ponantur in vase viridi vitriato: ⁊ pulueriçent̄ in in eo res pua de medicina: ⁊ fundant̄ desuper citra quan-titatem tunice vnius: deinde pulueriçentur super ea medi cine: ⁊ fiat cū eis ita donec compleantur ambo simul: de-inde fundantur super ea in patella de reliquijs mellis do-nec coopiat ea: ⁊ supfluat quatuor digitis ⁊ stringatur ca-put vasis: ⁊ ponatur in loco: in quo nō adueniat ei frigus: neq̄ humorositas. Et scias q̄ signū maturitatis citri est eius submersio in liurello sub aqua ⁊c̄.

Cydonia condita qnto canonis Auicenne que con-ueniunt ad confortandum stomachum: ⁊

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0213-9 DFG

stringunt naturam ꝛ ad malitiam digestionis ꝛ vomitus propter causam oris stomachi. Sumantur cydonia bona magna ꝛ mundentur interius ꝛ excorticent̃ ꝛ incidantur in frusta ꝛ decoquantur cum aqua ꝛ melle: ꝛ sint aque partes .ij. ꝛ mellis pars .i. ¶ Quidam vero decoquũt ea cum vino ꝛ melle: ꝛ est melior operatio: ꝛ infrigidẽtur: ꝛ in die secundo decoquantur cum melle solo: deinde expandantur in liurello ꝛ puluerizentur super ea medicine predicte in citris ꝛ fundatur super ea mel ꝛ seruetur.

Cydonia cõdita. Descriptione alia .5° canonis Auicẽne que cõferunt ad debilitatẽ stomachi ꝛ solutionẽ vẽtris. Sumantur de cydonijs matura ꝛ incidant̃ in q̃tuor frusta ꝛ mundetur qđ est in interiore parte eorum ex granis: ꝛ abstergant̃ interiora eorum cum mantili de lino: ꝛ fundãtur super ea mellis pars .i. ꝛ aque partes quatuor cũ quantitate que cooperiat cydonia: ꝛ ferueant duabus ebullitionibus aut tribus: deinde colentur ꝛ reducantur ad vas: ꝛ fundantur sup ea mellis dispumati pars .i. ꝛ aq̃ ps .i. ꝛ bulliãt ebullitiõib⁹ duab⁹ aut trib⁹: deĩde colent̃ ꝛ expandant̃ sup planũ aliquod vt est tabula ꝛ dimittant̃ donec exiccetur qđ in eis est de humorositate: deinde abstergantur ꝛ reducant̃ ad vas ꝛ fundatur super ea mellis quãtitas que submergat ea ꝛ emineat quatuor digitis cõiunctis ꝛ ebulliant ebullitione vna: ꝛ puluerizentur super ea species quas diximus in operatione citrorum: ꝛ ponantur in vase vitreato viridi ꝛ oppiletur stricte caput eius: quidam vero medici non proijciũt super ea de speciebus nisi de cardamomo ꝛ gariofilis ꝛ crocum.

Conditum de cucurbitis magistrale que cõueniũt stõchis calidis ꝛ sitim extinguũt. Accipe cucurbitas longas natas versus ortũ solis nõ nimis teneras nec nimis duras ꝛ rade corticem earum desuper ꝛ incide in frusta magna sicut palma manus: ꝛ munda mollicula interius ꝛ postea infunde eas in aq̃ feruentissima per nouẽ dies ꝛ noctes semp mutãdo quotidie aquã feruẽtissimã semel in die: postea accipe dictas cucurbitas: ꝛ pone in melle colato ꝛ dispumato: aut zuccharũ album clarificatũ nõ nimis calidum: ꝛ ibi dimittas per octo dies: ꝛ postea permuta in alio melle colato ꝛ dispumato: aut zucchar o clarificato: ꝛ sit bene coctum sicut iulep: ꝛ caue q̃ mel aut zuccharum nõ remaneat aquosum: ꝛ ponantur in vase vitreato ꝛ cooperiatur os eius. Et sunt aliqui qui aromatizant cum speciebus aromaticis: aut musco ꝛc.

Cornelina confectio delectabilis ꝛ multum cõstrictiua: ꝛ fit sicut marenatũ nec plus nec minus tam in forma solida q̃z in forma zele.

Confectio hamech p̃me descriptionis Mesue que in vsu est valet omni passioni que fit ex cholera ꝛ flegmate salso que est sicut impetigo scabies lepra cancer corrodens ꝛ silia: ꝛ est cõfectio medicaminis ꝛ medicina sublimis iuuamẽti: cuius p̃mixtio. ℞.

Mirabolanorum citrinorum. ℥.iiij.	Absinthij.
Mirabolanorũ kebulorum.	Asse .i. thimus.
Mirabolanorum indorum.	Folliculorum se. añ. ʒ. vij. in alia. ʒ.vi.
Reubarbari electi. añ. ℥.ij.	Succi fumiterre. lib.i.
Agarici albi.	Prunorum numero. lx.
Collogntide itersoris albe.	Passularum. ℥.vi.
Polypodij viridis. añ. ʒ.xviij.	

¶ Infundant̃ hec oĩa in aqua casei quãtitate sufficienti: ꝛ ponantur in vase vitreo stricti orificij ꝛ obturet̃ os eius ꝛ dimittatur per dies quinq̃: deinde bulliant ebullitione vna: postmodũ colet̃ ꝛ in tali colatura addatur.

Tamarindorum. ℥.v.	Tereniabin .i. mãna. ℥.ij.

¶ Fricent̃ manibus ꝛ dissoluantur. cum decoctione predicta: deinde colent̃ ꝛ proijciantur super istius.

Zucchari. lib.i.ß.	Scamonee. ʒ.i.ß.

¶ Et hec omnia simul coquant̃ donec habeat spissitudinẽ mellis: deinde puluerizent̃ super illud.

Mirabolanorum citrinorum.	Reubarbari.
Mirabolanorum kebulorum.	Seis fumiterre. añ. ʒ.iij.
Mirabolanorum indorũ. añ. ʒ.iiij.	Seminis anisi.
	Spice inde. añ. ʒ.ij.
Mirabolanorũ emblicorum.	Dosis eius est. ʒ.ij. vsq̃ ad aur̃. ij.
Mirabolanorum bellericorum.	

¶ Tereniabin est species mãne que apud nos non reperitur: sed loco ipsius accipimus mãnaz. est enim tereniabin ros que de nocte cadit in quibusdam p̃tibus egypti super frondes aliquarum arborum: ꝛ sic colligitur: vt habet̃ in sacra scriptura Exodi in capitulo .16.

¶ In ista confectione intelligendum est q̃ auctor coquit scamoneã vt amoueat malitiam eius: eo q̃ non est preparata: q̃ si preparata esset nõ deberet decoqui sed reseruari s̃m canonem medicine: deinde puluerizare eam grosso modo: ꝛ cũ alijs rebus puluerizatis apponi: q̃ si decoqueretur virtus solutiua ipsius deperderetur.

¶ Incidenter de aqua lactis hic intelligendum q̃ ponitur aqua lactis capre: q̃ melior est ꝛc.

Confectio de manna Mesue: de mente Galeni est medicina nobilis op̃ationis ꝛ bone. solutionẽ enim efficit facilẽ ꝛ educit cholerã citrinã sine molestia: ꝛ valet ad egritudines factas ex ea ꝛ est medicina delectabilis boni saporis: cuius p̃mixtio. ℞.

Mãne pure ꝛ recẽtis. lib.i.	Scamõee antiochie. ℥.i.

Dissoluat̃ mãna cum succo rosarum rubearum: ꝛ sit succi quãtitas conueniens circiter. lib.i. ꝛ coquatur cum facilitate donec habuerit sufficientem coctionem: deinde pone super illud masticis. ʒ.ij. ꝛ da. ʒ.iiij. ¶ Ingt Gal. oñdit cõpositio huius medicine nobilitatẽ eius. est eñi cõposita ex partibus ꝯuenientibus cõplexione ꝛ p̃prietate. ¶ Tereniabin syracost ꝛ mãna inter se differunt: nec est mãna vt quidam dicunt. ih vno differunt ꝛ s̃m patriaz ꝛ s̃m locum in quem cadunt: ꝛ s̃m virtutem ꝛ complexionem. syracost eniz ꝛ tereniabin calidiores ꝛ humidiores sũt manna: sed q̃ ad nos non portant̃: ideo ipsorum loco ponimus mannam. ¶ Quidam doctores volunt q̃ diagridium ꝛ nõ scamonea hoc in loco ponat̃. Sed sua semper pace salua si poneret̃ ꝛ decoqueretur virtus solutiua fere in totuz deperderetur. coctio enim est preparatio dicte scamonee: quia illa non diagridium est ponendum.

Cõfectio de storace mag̃ralis illa Mesue ꝛ Nicolai nõ est in vsu p̃p opiũ. valet eñi ꝛ cõfert ad superabundantẽ fluxũ cholericũ ventris ꝛ flegmaticis ꝛ ad tenasmon factũ a friditate: cui⁹ p̃mixtio. ℞.

Passularum electarũ ꝛ vltime contritarũ. ℥.i.	Cinamomi electi. ʒ.i.ß.
Liquiritie rase. ʒ.vi.	Storacis calamite. ℈.v.
Ligni aloes.	Boliarmeni loti ꝛ preparati. ʒ.iij.
Nucis muscate. añ. ʒ.i.ß.	

¶ Puluerizent̃ subtil̃r oĩa ꝛ cũ zucchari. ℥.xv. dissoluti in aq̃ bethonice ꝛ foliorum violaruz fiat cõfectio in morsellis.
¶ Cõfectio enim nihil aliud est q̃z compositio diuersorum.
¶ Modus lauandi ꝛ p̃parandi boluz armenũ talis est. Accipe de eo quãtitẽ quã volueris: ꝛ tere subtil̃r: postea infundatur super euz quantitas aque ros̃. qua irroretur: deinde in vmbra permittat̃ exiccari: ꝛ iterũ post exiccationẽ ꝯteratur: ꝛ aq̃ ros̃. irroretur: ꝛ ter vt primo hoc fiat: postea reserua: illud enim dicitur lotum ꝛ preparatum. ¶ Storacis simpliciter si scriptum reperiretur de storace calamita intelligendum est.

¶ Confectio

Confectio de cinnamomo Mesue que est medicina sana ⁊ experta ad humorositatem stomachi ⁊ putrefactionem in eo flegma digerit ⁊ digestionem attrahit. ℞.

Cinamomi subtilis ⁊ electi. ʒ.xv.
Darseni.i.cinamomi grossi.
Cimini.
Radicũ enule. añ.ʒ.iiij.
Galange. ʒ.iiij.
Gariofilorum.
Piperis longi.
Cardamomi. añ.ʒ.ij.
Zinçiberis.
Heil.i.cardamomum minus ⁊ est melegeta.
Macis.
Nucis muscate.
Ligni aloes. añ.ʒ.iiij.
Croci. ʒ.i.
Zucchari tabarçet.i.al.ʒ.v.
Musci. ʒ.i.partes duas idest.℈.ij.

¶ Puluerizent̃ subtil'r omnia. Mellis dispumati ⁊ colati quantuz sufficit: ⁊ fiat cõfectio in forma solida vt supra tibi ostensum est. ¶ Confectio hec lz in vsu nõ sit: tñ qa in ea aromatarij solent dubitare: igit̃ nota q̧ cũ in vna cõpositiõe scriptũ reperies darseni per se semp̃ debes apponere cinamomũ electũ. si vero ⁊ darseni ⁊ cinnamomi vt in superiori vidisti vtrunqz.s.subtile ⁊ grossum est ponendũ: nec auscultes illos dicentes: q̧ per darseni itelligitur Macis. hec enim opinio reprobata est a Christoforo de honestis sup̃ Mesue. ¶ Secundo est intelligenduz q̧ cũ reperis in vna recepta heil per se: de cardamomo maiori semper est intelligendũ: si vero cardamomũ per se reperiat̃: etiã de maiori est intelligendum: si vero ambo reperiantur: vt in superiori ⁊ maiorem ⁊ minorem debes apponere: non autem gariofilos vt quidam dicunt.

Cassia fistulatũ pro clysteris magistrale valet ad mũdificandum sanguinez ⁊ compescit omnẽ acuitatem ⁊ sedat sitim ⁊ mundificat stomachũ ⁊ educit choleram ⁊ flegma ⁊ operat̃ sine nocumẽto ⁊ resoluit apostemata ⁊ ꝯfert calefactiõi: cuius ꝑmixtio. ℞

Florum violarum.
Matrũ violarũ.i.herba.
Maluarum.
Mercurialis. añ.M.i.
Bletarum.
Paritarie. añ.M.i.
Absinthij romani Manipulum. s.

¶ Omniũ viridiũ: fiat ex his decoctio in sufficienti quãtitate aque: postea colet̃ manib⁹ exprimẽdo: de q̃ colatura dissoluat̃ cassie extracte lib.i. mellis electi lib.s. ⁊ coquat̃ vsqz ad ꝯsumationẽ decoctiõis ⁊ reseruet̃. ¶ Herbe oẽs ꝓscripte ex qbus decoctio hec fieri dz virides esse debẽt: eo qz sunt magis lenitiue: si vero haberi nõ possint sicce ponant̃. ¶ De absinthio nota q̧ ipsuz diuersificat̃ ſm diuersitatẽ loci ⁊ patrie: in qbus oritur: ideo quãdo dicitur ⁊ reperit̃ in receptis absinthij romani: hoc est qz illud est melius alijs. vna tñ ⁊ eadem est spẽs: sed qz illud haberi non potes eligatur illud quod in mõtibus ⁊ locis saxosis orit̃: quia melius est q̃ꝫ qui nascitur in locis humidis ⁊ vmbrosis: ⁊ colligi debet in mense Julij: ⁊ in vmbra exiccari. Inter enema ⁊ clystere differentia est. naz clystere est instrumentum quo decoctio in intestinis impellitur: enema aũt est ipsa decoctio: ⁊ medicina que inijcitur.

Cassia fistulatuz de melle ⁊ de çucch로 sic fit. ℞.
Prunorum numero. xxx.
Violarum.
Tamarindorum.
Seminis anisi. añ.ʒ.ij.
Medulle cassie. lib.ij.s.
Mellis. lib.iiij.s.

Et fiat electuarium: ⁊ ad faciendũ de çuccharo loco mellis accipe çucchari candij. ʒ.iiij.
Mãne electe. ʒ.ij.

¶ Et nota q̧ decoctio debet fieri de prunis violis ⁊ anisis suprascriptis.

Cassia fistulatũ alia magr̃alis valet cui⁹ ꝑmixtio. ℞.
Pulpe cassie.
Pulpe prunoruz damascenorum. añ.lib.i.
Tamarindorum ʒ.vi.
Mellis. lib.ij.

¶ Cassia ⁊ tamarindi dissoluantur cum decoctione maluarum matrum violaruz ⁊ mercurialis: in quo sint cocte pruno. damascenorum quantum sufficit.

Codognata de çuccharo sine specieb⁹ sic fit. valz sumẽtib⁹ ante cibũ ad ꝯfortanduz ⁊ fortificandũ stomachũ: ⁊ sumẽdo post cibũ ad restringendũ fluxũ sumentibus per horã ante cibũ: ⁊ similiter post cibuz imediate. ℞. Poma cydonia a cortice supiori ⁊ ab anima interiori mundata: ⁊ cum pauco vino vermilio antiquo cocta ⁊ in magdaleones reducta. lib.viij.
Zucchari boni ⁊ clarificati. lib.vi.
Et q̧ sint ab aqua ꝯsumati misce ⁊ coquant̃ omnia simul semp̃ agitando cuz spatula donec cocta sit ⁊ serua. hec est enim vera dosis çucchari que in codognata apponẽda est: alij ponunt equalẽ: sed prima melior est: ⁊ debet stangeçari cum baculo sup̃ ignẽ hinc ⁊ inde vsquequo cocta sit.

Conditum de cydonijs cuz perlis magistrale stomachum ⁊ cor confortat: ⁊ fortificat ⁊ ventrem stringit mirabiliter: cuius permixtio. ℞.
Seminis coriandrorũ preparatorum.
Radicum cyperi.
Cinnamomi fini. añ.ʒ.i.
Margaritarũ non preforatarum. ℈.i.
Zucchari albi. lib.ij.

¶ Et fiat confectio in forma manuschristi cum vino cydoniorum.

Cerotum Galeni emendans vitia stomachi Mesue stomachũ confortat que ex frigiditate fiunt ꝓparans ⁊ cõfortans appetitum ⁊ digestionẽ cibi ⁊ confortans epar ⁊ sedans dolorem eorum. ℞.
Rosarum rubearum.
Foliorum absinthij sicci.
Masticis. añ.ʒ.xx.
Spice inde. ʒ.x.
Tere subtiliter: ⁊ accipe cere noue. ʒ.iiij.
Olei rosati. lib.i.ʒ.vi.

¶ Dissoluantur oleum ⁊ cera ad ignez: ⁊ lauetur lauationibus pluribus cum aqua rosata: deinde iteruz lauetur cũ vino vermilio veteri ⁊ sucço cydoniorum ⁊ pauco aceti: deinde misce cum speciebus suprascriptis.

Cerotum hyssopi descriptione filagri. Mesue expertũ ad dolorẽ splenis stomachi ⁊ epatis ⁊ duritiam in eis ⁊ dolorem matricũ: ⁊ apostemata in eis linitũ exterius: vel etiã suppositũ in lana: ⁊ valet ad durities ⁊ nodositates que sunt in ipsis: cuius ꝑmixtio. ℞.
Croci. ʒ.v.
Bdellij.
Masticis.
Armoniaci.
Aloes.
Cere citrine. lib.i.
Terbentine. ʒ.i.s.
Medulle cruris vacce.
Adipis anseris. añ.ʒ.xv.
Hyssopi hũide. lib.i.ʒ.vi.
Storacis liquide. añ.ʒ.viij.

¶ Bdellium aromaticum ⁊ aloes dissoluãtur in aqua infusionis fenugreci ⁊ florum camomille: ⁊ cum ceteris fiat cerotum: ⁊ post filagrum addiderunt expressionis squille ʒ.iij. Olibani. ʒ.i. Sepi vituli. ʒ.xv. in alio cere noue. lib.i.minus quarta ⁊ est ꝯuenientius.

Cerotum oxycrocij ſm Nicolaum maiorem in antidotario valet ad fracturas costarũ fracturas ossium: ⁊ mirabil'r ꝯfortat ⁊ ratificat. ℞.
Croci.
Picis naualis.
Colofonie.i.picis grece.
Cere citrine. añ.ʒ.iiij.
Terbentine.
Galbani. añ.ʒ.i.s.
Armoniaci.
Myrre.
Olibani.
Aloes.
Masticis. añ.ʒ.i.s.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0215-0

¶ Conficiantur sic. galbanũ armoniacũ aliquãtulũ ꝯtusuz ponant̃ in aceto ꝑ diem ꝛ noctẽ: mane v̾o ponant̃ ad ignẽ vsqꝫ ad liquefactionẽ diuidẽdo: post liquefactionẽ colet̃: ꝛ iterũ coquat̃ vsquequo acetũ ꝯsumat̃: ꝛ tũc addant̃ pix naualis liq̃facta ꝛ colata: cera ꝛ colofonia ꝛ terbẽtina: ꝛ interuallo facto ponant̃ mastix: olibanũ: myrra ꝛ aloes semper cũ spatula agitando ad vltimũ cũ coctũ fuerit in aqua frigida ponat̃: ꝛ extracto ab aq̃ manibus exprimat̃ vt tota aq̃ exeat: ꝛ sup marmor vnctum oleo laurino puluerez croci suppositũ malaxet̃: ꝛ factis magdaleonibꝰ reseruet̃.
¶ De croco ℞ in ceroto a varijs diuersimode ponit̃ qdaz post ꝑfectã coctionẽ: ꝛ postq̃ȝ amotum est ab igne crocus intus ponunt: ꝛ cum alijs rebus bene icorporant: ꝛ modus iste magis a doctoribus laudat̃: alij v̾o supra dicto modo faciunt nec inutilis est.

Cerotum ꝑ costis magr̃ale: cuiꝰ permixtio. ℞.

Masticis.	Cere noue.
Galbani.	Absinthij.
Opoponaci.	Seminis fenugreci.
Serapini.	Floꝝ camomille. an̄. ℥.i.
Armoniaci.	Croci. ʒ.iiij.
Thuris.	Mucilaginis fenugreci.
Picis naualis.	Mucilaginis seminis lini.
Hyssopi humide. an̄. ℥.ij.	Mucilaginis althee. an̄.
Terbentine. ℥.i.	℥.ij.ʒ.iiij.

¶ Misce ꝛ ex his fiat cerotũ dissoluendo ꝑus gũmas in aqua decoctionis althee fenugreci ꝛ seminis lini: puluerięando ẽt puluerięanda reducant̃ ad formã ceroti.
¶ Camomille si simpliciter scribatur vel scriptuz reperiatur semper de flore est intelligendum.
¶ Mucilago althee si simpliciter scribitur vel scriptũ reperitur de radice facienda est vt doctores volunt.

Cerotum hyssopi descriptione Pauli Mesue valz vt diximus in descriptione filagri cerotum: cuius permixtio. ℞.

Armoniaci. ʒ.x.	Aloes.
Bdellij. ʒ.v.	Olibani. an̄.ʒ.ij.ſ.
Sigea: idest storacis liquide. ʒ.iiij.	Cere noue. ʒ.iij.ſ.
	Sepi vituli.
Croci. ʒ.i.ſ.	Medulle vituli. an̄.℥.ij.
Masticis. ʒ.ij.ſ.	Hyssopi humide. ʒ.xl.

¶ Irpleon. i. olei nardini quãtũ sufficit: ꝛ fiat cerotũ.

Cerotum pro renibus magistrale repertum vtile atqꝫ mirabile ad ꝓhibendũ aborsum in muliere pregnante vidi de eo vtilia experimenta ꝛ maxime in illustrissima nunc quondã comitissa brixie in partibus vltramontanis vxore illustrissimi Philippi domini de sabaudia que habuit duos aborsus: ꝛ approximato ceroto aliquo suo tempore portauit: ꝛ illo semel relicto iterum ad aborsum venit: in multisqꝫ alijs matronis ꝛ mulieribus illumqꝫ valde operauit: cuius permixtio. ℞.

Masticis electi. ℥.i.	Coralloꝝ rubeorum.
Laudani. ʒ.vi.	Sandalorum.
Cere citrine. ʒ.iiij.	Menthe sicce.
Radicum bistorte.	Seminis coriandroruz preparatorum.
Nucum cupressi.	
Succi hypoquistidos.	Gallie muscate.
Achacie.	Terre sigillate. an̄.ʒ.ij.
Sanguinis draconis.	Olei oliuarum completarum. lib.iij.
Rosaꝝ rubearũ. an̄.ʒ.ij.	

¶ Puluerięent̃ puluerięãda: ꝛ fiat cerotũ in bona forma ꝛ ꝙ sit tenax: ꝛ si nõ est tenax addat̃ parũ terbentine.
¶ Cerotum dicitur a cera quia omne cerotũ recipit ceram vel aliquid loco cere: ꝛ est quoddã mediũ inter vnguentũ ꝛ emplastrũ: spissius vnguẽto ꝛ liq̃bilius emplo.

Cerotum pro crepatis Gentilis in suis consilijs cõsilio ꝑmo ꝑciosissimũ ꝛ expertuz: ꝛ est in vsu in diuersis partibus: cuius permixtio. ℞.

Picis liquide.	Consolide maioris.
Colofonie. i. picis grece.	Cõsolide minoris. an̄.℥.i.
Cere citrine.	Gallarum.
Aristologie longe.	Nucum cupressi.
Aristologie rotũde.	Boli armeni.
Uermium terrestrium.	Succi hypoquistidos.
Aloes. an̄.℥.iiij.	Mũmie. an̄.℥.vi.
Lythargiri aurei.	Thuris.
Armoniaci.	Uisci quercini.
Opoponaci.	Lapidis emathitis.
Galbani.	Olibani.
Masticis.	Gipsi.
Bdellij.	Myrre. an̄.ʒ.iiij.
Sumach.	Sanguinis draconis. ℥.vij.
Terbentine.	Sanguinis humani. lib.ij.
Serapini. an̄.℥.i.	

¶ Confice sic. Accipe pellẽ arietinaz cũ pilis ide remotis coquat̃ in aq̃ taz diu donec tota liquefiat: ꝛ postea ꝑmitte aquã infridari ꝛ residere: deĩde accipe species bñ tritas ꝛ cribellatas: ꝛ gũme prius tantũ dissoluant̃ in aceto fortissimo q̃ dissolute sanguine cõmisceant̃: ꝛ hec oĩa permisce in colatura aq̃ pellis arietis in chacabo: ꝛ fac vt simul bulliãt donec ad nigredinẽ ꝛ formã ceroti veniãt ꝛ vtere. ¶ Sãguis humanus debet extrahi ab homine sano sane cõplexionis: ꝛ post extractionez debet in ceroto ilico poni: eo qꝛ longa ipsius extractio corruptionem inducit.

Cerotum de mucilaginibus magr̃ale valet ad mollificandum resoluendum maturandum oẽm duritiam ꝛ inflationem: ꝛ est expertum. ℞.

Mucilaginis althee.	Fecis olei linose. ℥.iij.
Mucilaginis fenugreci.	Lythargirij.
Mucilaginis seminis lini. an̄.℥.vi.	Terbentine. an̄.℥.iiij.
	Storacis liquide. ℥.ij.
Bdellij.	Picis naualis. ℥.iiij.
Armoniaci.	Cere noue. lib.ij.
Opoponaci. an̄.℥.ij.	Medulle bouis vel sepi castrati. ℥.iij.
Olei de lilio. ℥.iij.	

¶ Puluerięent̃ puluerięanda: ꝛ ex his fit cerotum in bona forma. ¶ Nota ꝙ quãdo storax simpliciter reperitur de calamita est intelligendum cum melior sit alijs speciebus. nam calamita idẽ est q̃d bona gutta a calos quod est bonum ꝛ mittos quod est gutta: ex his completur.

Cerotum aliud ad crepatos de pelle arietina ſm Rainaldum de villa noua in libro 2º in capitulo de crepatura. capitulo trigesimo. ꝛ multũ in vsu: cuius permixtio. ℞.

Lythargirij aurei.	Cere albe.
Opij.	Cere rubee. an̄.ʒ.i.
Sedenengi. i. lapis emathitis siue sanguinaris.	Radicũ cõsolide maioris.
	Radicũ cõsolide mediane.
Sanguinis draconis.	Radicum consolide minoris. an̄.ʒ.iij.
Boli armeni.	
Masticis.	Rosarum rubearum.
Armoniaci.	Myrre.
Mummie.	Aloes. an̄.gra.xv.
Galbani.	Palle marine. i. hale marine combuste.
Thuris.	
Costi.	Galle.
Lumbricorum terrestriũ. an̄. ʒ.ſ.	Balaustiarum.
	Aristologie rotũ. an̄.ʒ.vi.
Picis naualis vsualis.	Uisci quercini. ʒ.ij.
Pici grece. i. colofõie. an̄.ʒ.i.	Sãguis hois rufi. ʒ.viij.

¶ Conficiat

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0216-6
DFG

⸿Cõficiat̃ h mõ. Accipe pellẽ vnã hedinã vł arietinã cũ oĩbus pilis suis: ⁊ decoquat̃ q̃ſi bulliẽdo ꝑ totũ diẽ: quousqꝫ tota liquefacta sit. ⁊ fiat sicut cola ⁊ parũ vel nihil de aqua ibi remaneat: deinde ex illa aqua accipe lib. i. optime cũ staminia vel panno colatã: ⁊ adde cũ eo viscũ q̃rcinũ: ⁊ in olla noua lẽto igne fac liq̃fieri ⁊ bullire: ⁊ cũ baculo semꝑ ⁊ ꝯtinue ducas: aut ꝑ aliũ ducere facias: deide lũbricos terrestres post cerã ⁊ picẽ addas: deide adde terbẽtine: idest gũmi albotin. ℥. ij. postea colofoniam: masticẽ: myrrã: armoniacũ: ⁊ galbanũ adde: ⁊ liquefac ĩsimul: ⁊ cũ baculo semꝑ ducant̃. ⁊ signuꝫ q̃n erit coctũ est ꝙ ponatur vna gutta ex eo suꝑ lapidẽ marmoreũ: seu suꝑ cultellũ oleo vnctũ: qḋ cũ ĩfrigidatũ fuerit si malaxet̃ ⁊ optime coaguletur: tũc signũ est ꝑfecte coctionis: sin aũt lẽto igne bulliat: ⁊ fiat ⁊ vsui reserua in pelle pecorina vel arietina. Et istud cerotũ est illud quo generalr̃ vtunt̃ doctores sub nomine ceroti ad crepatos: vel sub noĩe ceroti cuꝫ pelle arietina. ibi Rainaldus dicit. ꝙ crepatura accidit sepe in mulieribus ⁊ robustis viris: q̄ volũt nimis saltare vel currere: vel maxima põdera portare: vel petras grossissimas iactare: vł eas virilr̃ eleuare: vel ex nimio ⁊ alto clamore. Et Bartholomeus mõtagnana in suo antidotario hꝫ vnum emplastrũ vsuale pro crepatis: ſꝫ idẽ nõ est: veꝝ differunt paꝝ: de quo ĩfra. Gentilis in suis cõsilijs in ꝯsilio ꝑmo habet vnam descriptionẽ desuper istud scriptam ꝓut pꝫ: sed non est eadem: sed ista est plus in vsu.

Cerotũ de laudano magistrale: stomachũ ⁊ oĩa membra mirabilr̃ ꝯfortat. ℞.

Menthe sicce.		Cyperi.	
Rosarum rubeaꝝ.		Calami aromatici.	
Absinthij sicci.		Olibani.	
Ligni aloes.		Aloes.	
Masticis.		Myrre.	
Cinnamomi.		Coralloꝝ rubeoꝝ.	añ. ʒ. i.
Spice nardi.		Zedoarie.	
Myrtilloꝝ.	añ. ʒ. ij.	Terre sigillate.	
Gariofilorum.		Abrotani.	
Galange.		Centonici.	
Nucis muscate.		Cẽtauree maioris.	añ. ʒ. i. ß.
Macis.		Laudani boni.	℥. viij.
Zinciberis.		Cere citrine.	lib. ij.
Gallie muscate.		Terbentine.	℥. viij.
Costi.	añ. ʒ. ij. ß.		

⸿Liquefiant terbentina ⁊ cera ⁊ laudanuꝫ simul: deide suprascripte spẽs simul apponant̃. ⸿Aliq̃n reperies scriptũ mẽthe sicce ⁊ absinthij sicci. ⁊ aliq̃n mẽthe ⁊ absinthij simplr̃. Quereret aliq̄s q̄d in diuersitate dicta est faciẽdũ. In h dico ꝙ auctores semꝑ ĩtelligũt de ipsis siccis: q̃uis aliq̃n nõ exprimãt: ⁊ aliq̃n sic. ⁊ ꝓpter expõnẽ volũt postmodũ ĩtelligere de succis: ⁊ iõ expresserũt in aliq̄bus mẽthe vel absinthij sicci id qḋ volũt: ꝙ tu in ceteris ĩtelligas. nã q̃n volũt dictaꝝ humiditatẽ herbaꝝ dicunt succi menthe vel succi absinthij. quare bene ⁊c̃.

Diachilon magnũ Mesue siue cerotũ: ꝙ ambo appellãtur emplastrũ: veꝝ q̄z cõmuniter fit ad formam ceroti: ideo in eoꝝ summa ponã: valet ad resoluẽdũ ⁊ ad maturanduꝫ omnem duritiem ⁊ ĩflationem: ⁊ est expertũ: cuius ꝑmixtio. ℞.

Lythargirij subtiliter triti.	lib. i.	Mucilaginis seminis fenugreci.	
Olei irini.		Mucilaginis ficuum pinguium.	
Olei camomille.			
Olei anheti.	añ. ℥. viij.	Mucilaginis passulaꝝ.	
Mucilagis seis lini. ℥. xij. ß.		Succi ireos.	añ. ℥. xij. ß.
Succi squille.		Terbentine.	℥. iij.
Hyssopi humide.		Raxe pini.	
Glutinis alchanach.	añ. ℥. xij. ß.	Cere citrine.	añ. ℥. ij.

⸿Cõfice h modo. Accipe lythargiriũ ⁊ suprascripta olea ⁊ diu in mortario lapideo cũ pistello ferreo conquassent̃ ⁊ elaboret̃ in eoꝝ ꝯquassatione ꝑ mediã horã saltim: deinde bulliãt suꝑ ignẽ cũ facilitate semꝑ: ⁊ incusant agitando cũ spatula donec coaguletur lythargirium: tũc deponat̃ ab igne ⁊ ꝑmittat̃ ĩfrigidari: deide accipe mucilagies gluten succuꝫ ⁊ hyssopũ humidũ: terbẽtinã: ⁊ iter eos aliq̃li ebullitione bulliãt: deide in mortario cũ lythargirio ⁊ oleis ꝑdicta ponant̃: ⁊ cũ pistello tãtũ ꝯquassent̃ donec ꝯdecens fiat eoꝝ ꝑmixtio. Tũc iteꝝ oĩa reponant̃ suꝑ igneꝫ ⁊ cera addita tãtũ coquant̃ ꝙ ad debitã formã veniãt. s. ꝙ habeant solidiorẽ coctionẽ qualr̃ hꝫ dꝫ vnguẽtũ ⁊ nihil vltra ne adurat̃. ⸿Istud emplastrũ est in vsu: maxime ꝫ istaꝫ descriptionẽ: ipse aũt Mesue ĩtitulat h emplastrũ diaquilon: sed ẞm modernoꝝ opiõnẽ dꝫ dicere diachilon. i. cõpositio facta ex mucilaginibus ⁊ succis: ⁊ ꝓpter h a multis dĩ cerotũ de mucilaginibus sine gũmis: aut diaquilon sine gũmis. ⁊ sic si bene legis expositores nostroꝝ doctoꝝ videbis ꝙ emplastrũ diaquilon magnũ: ⁊ cerotũ de mucilaginibus ⁊ vnguẽtoꝝ diaquilon sine gũmis idẽ sunt: ⁊ qui nõ credit videat in antidotario Jo. Serap. ꝙ dicit vnguẽtũ de mucilaginibus: ⁊ est diaquilon: idẽ dicit Gẽtilis suꝑ 5° Aui. magister Petrus argillata in caplo de scrophulis ponit vnguẽtũ diaquilon: qḋ idem est: ⁊ ibi docet ipsuꝫ cõficere cum gũmis: de quo ĩfra. supra est positũ vnguentuꝫ de mucilaginibus ex auctoritate Bartholomei mõtagnane: qḋ põt fieri ꝓ diaquilon sine gũmis. Scias aũt ꝙ gñaliter aromatarij maxime apḋ nos faciũt emplastra in forma molli: ⁊ cerota in forma solida: de q̃ aromatarij Neapolitani admirant̃: q̄z ipsi faciunt ꝯtrarium. nam emplastra faciunt iñ forma dura: ⁊ cerota in forma molli. Leonardus de ꝑda palea in caplo de vlceribus ꝓfundis ponit emplastrũ diafinicon descriptione Alexãdri: sed dĩ emplastrum. i. dura confectio: eadem est opinio Nicoli.

⸿Gluten alchanach siue alchamach siue alaçanac quid sit generalr̃ ignoratur: vere vnq̃ꝫ vidi nec audiui ab aliquo. vidisse auctorẽ auctenticũ de eo mentionẽ facere: veꝝ ẞm ꝯsuetudinem aromatarioꝝ est cola piscium qḋ non nego nec affirmo. certe in partibus Rome dictum fuit ꝙ in rei veritate gluten alchanac est q̄dã viscus q̄ reperit̃ ĩ arabia suꝑ arborẽ ase fetide: tñ deꝰ scit. Magister Petrus de argillata qui sepe ⁊ sepius vtit̃ isto vnguento qḋ. ipse describit in caplo allegato. ⁊ ibi loco glutinis alchanac ponit viscum cum quo capiunt̃ aues: sed nos ĩtelligimus viscum quercinum: qḋ ꝯuenit in isto casu: tamen nõ affirmo quid sit generalr̃: loco eius ponit̃ cola piscium: sed ĩtentio nostroꝝ chirugicoꝝ viscus quercinus etiaꝫ valet. Si aũt facere volueris vnguẽtũ diachilon seu emplm̃ de mucilaginibus cũ gũmis opꝫ facere vt docet magister Petrus argilata in caplo allegato. vbi sic ait in fine descriptionis dicẽs. ꝯficiat̃ sicut ipse Mesue docet in antidotario: ⁊ si cuꝫ istis addat̃ bdellium armoniacum ⁊ serapinum. añ. ℥. i. erit diachilon gũmatum siue cuꝫ gũmis: tu võ scias si ponas supra vnguentum diachilon sine gũmis aut cerotum de mucilaginibus sine gũmis illas tres gũmas quas nominaui: tunc erit diachilon cum gũmis.

Diachilon minus Mesue siue cerotũ dissoluẽs ⁊ maturãs tumores a caliditate factos ⁊ apostemata calida: cuius permixtio. ℞.

Mucilaginis fenugreci.		Mucilagis althee.	℥. ß.
Mucilagis se. lini.	añ. ℥. i.	Fiãt dci mucilagines ĩ aqua	

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0217-2
DFG

decoctiõis melliloti. ℞. Olei camomille.
Lytbargiry subtilissime Olei irini. añ.ʒ.i.ſ.
puluerizati. ʒ.i.ſ. Pulueris radicis ireos. ʒ.i.
¶ Accipe ergo olea lytbargiriũ ⁊ pulueriza ireos ⁊ diu in mortario agitenť vt tibi ostendi in alio: facias commemorando ꝙ coctio sit inter vnguentum ⁊ cerotum.
¶ In oĩ cõpõne i qua itrãt lytbargiriũ ⁊ mucilagines post coctionẽ lytbargiry cũ oleo anteꝗ̃ mucilagines ponanť semꝑ debem⁹ expectare ifridationẽ vł saltim tepefactionẽ olei in quo ẽ lytbargiriũ. si eni ipsis feruẽtib⁹ apponerenť mucilagines adeo excrescerẽt sup captiã ꝙ maioꝛ ps in ignẽ ꝑdereť: ⁊ ħ sepe vidi ꝯtigẽ famulis aromatarioꝝ nõ exptis: ⁊ etiã a multis q se magistros esse dicebant.

Diachilon paruum Mesue: maturans ⁊ dissoluẽs tumores a caliditate factos: ⁊ apostemata calida. ℞.

Lytbargiry. ʒ.vi.	Mucilaginis seis lini.
Olei veteris clari. lib.i.	Mucilaginis radicum malue. añ.ʒ.ij.
Mucilagis psily. ʒ.iij.	
Mucilagis iusqami.ʒ.i.ſ.	

Et eius operatio est sicut operatio alterius.

Decoctio communis sic fit. ℞. Prunorum.

Tamarindoꝝ.	Liquiritie rase.
Passularum.	Oꝛdei mundi. añ.partes equales.
Uiolarum.	

¶ Bulliant hec omnia in aqua infusionis quantitatis sufficientis ꝑm artem: deinde coletur ⁊ reseruetur.

Decoctio pectoꝛalis magistralis sic fit: cuius permixtio. ℞.

Hyssopi sicce.	Passularum.
Capillorum veneris.	Oꝛdei mundi.
Ficuum.	Liquiritie rase. añ.partes equales.
Dactyloꝛum.	
Sebesten.	

¶ Bulliant hec in aqua quantitatis sufficientis ꝑm artez ⁊ coletur ⁊ seruetur.
¶ In hac decoctione sunt aliqui qui addunt ireos: sed ꝗ̃uis pectoꝛalis sit ego non laudo illum apponendum esse propter eius hoꝛribilitatem ⁊ malum saporem.
¶ Decoctiones iste ⁊ oẽs alie ꝑ tres vel q̃tuoꝛ dies ꝯseruãtur ⁊ nõ plus ⁊ maxime in estate: ⁊ iter oẽs hic icidẽter dicã de ifusione facta in aqua lactis seu casei: q2 minus ꝯseruať: q2 vix ꝑ vnum vel duos dies ꝯseruari potest.
¶ Syrupi võ ꝯseruantur si sunt de melle per duos annos. si võ de zuccharo ⁊ bene cocti ⁊ in vase bene obturati per annum durant aliter vix possunt durare.
¶ De ꝯseruatione iulep scias ꝙ iulep aquosum ⁊ male decoctum pauco tpe ꝯseruať: ⁊ maxime tpe estatis. iulep võ bñ coctũ ꝑ annũ seruať ⁊ nõ plus sub foꝛma iulep.

Decoctio carminatiua magistralis: que valet ꝯtra omnes ventositates. ℞.

Seminis anisi.	Ameos.
Seminis feniculi.	Cimini.
Dauci.	Polypody. añ.partes equales.
Carui.	

¶ Bulliant in aqua ꝑm artem vt dictum est in alys decoctionibus.

Decoctio constrictiua sic est: ⁊ sic fit. ℞.

Coꝛticum granatoꝝ.	Agrimoꝝ vuaꝝ.i.granelle.
Balaustiarum.	Sumach.
Myrtilloꝛum.	Acbacie.
Nucum cupressi.	Soꝛbaꝝ siccaꝝ.
Gallarum.	Nespillaꝝ imaturaꝝ siccaꝝ.
Cupulaꝝ glandiũ.	Caude eq̃ne. añ.ꝑtes eq̃les.

¶ Bulliãt in aqua plãtaginis ꝑz artẽ: ⁊ de dicta decoctione da vbi opz: ⁊ multũ valet ad restringendum.

Diabuglossatũ Mesue: valet ad ꝯfortãdũ coꝛ maniacis ⁊ melicis: ꝯfert syncopim: ⁊ tremoꝛẽ coꝛdis aufert. ⁊ modus eius est. Accipe floꝛũ buglosse bene mũdatoꝝ. ʒ.iiij. Zucchari albi. lib.i. Et expone soli: ⁊ fac sicut in caplõ de zuccharo rosato.

Diaboꝛiginatũ Mesue: valet ad ꝯfortandum coꝛ maniacis ⁊ melancbolicis: ꝯfert syncopim: ⁊ tremoꝛem coꝛdis aufert. ℞.
Floꝝ boꝛaginis. ʒ.iiij. Zucchari albi. lib.i.
¶ Contundãtur in moꝛtario lapideo ⁊ exponãtur soli vt dictum est in zuccharo rosato in isto sic fit.

Diamuscus dulcis Mesue: faciẽs ad pulsuz coꝛdis: ⁊ egritudines melancbolicas: ⁊ ad eum qui tristatur sine causa: ⁊ confert ad egritudines cerebri: sicut est vertigo ⁊ epilepsia ⁊ paralysis: ⁊ ad egritudines pulmonis ⁊ difficultati anhelitus: cuius permixtio hec est. ℞.

Croci.	Ozimi citrati. ʒ.ij.ſ.
Doꝛonici.	Been albi.
Zedoarie.	Been rubei.
Ligni aloes.	Foly.
Macis. añ.ʒ.ij.	Spice.
Albaꝝ margaritaꝝ.	Gariofiloꝝ. añ.ʒ.i.
Sete crude paꝝ aduste.	Zinziberis.
Karabe.	Cubebe.
Corallī rubei. añ.ʒ.ij.ſ.	Piperis longi. añ.ʒ.i.ſ.
Gallie muscate. ʒ.ij.ſ.	Musci boni. ℈.ij.

¶ Cõfice cũ melle crudo qđ sit quadruplũ põderis oĩuz: ⁊ pone in vase vitreo. Et sit dosis eius ʒ.i. vsq3 ad ʒ.ij.
¶ Si autem hanc confectionem amaram facere volueris valentioꝛ efficietur ad ea que diximus: ⁊ ad exiccandum humiditates stomachi ⁊ putrefactiones in eis: ⁊ pꝛoprie si addatur in permixtione eius.

Absinthy.	Keisim: idest semen leuisticí. ʒ.i.
Rosaꝝ rubeaꝝ. añ.ʒ.ij.	
Aloes optĩe abluti. ʒ.iiij.	Cinnamomi electi. ʒ.ij.ſ.
Castoꝛei. ʒ.i.	

¶ Puluerizanda puluerizenť subtilr: ⁊ fiat electuarium in bona foꝛma. ¶ Circa hanc descriptionem nota ꝙ de seda cruda paruz adusta sic aduritur. Accipe de folliculis sirici noui qui nonduz ꝑtransiuit annum vnum: ⁊ aperi ⁊ extrahe vermes quos intus reperies moꝛtuos ⁊ mũda ꝑ optime: deinde pone in olla noua dictos folliculos que coopertoꝛio lapideo bene tegatur: deinde in furno ponãtur: ⁊ tantum permittantur ꝙ possint puluerizari: deinde extrahanť ⁊ vsui reseruenť: hec eni combustio fit vt desiccet ac vt ꝯteri possit. in vna alia ꝯfectione infra reperies subtiliter icidatur: est etiã vt bene teratur. igitur per hoc itelligas ꝙ vterq3 modus laudatur. Tamen ego non soleo hoc in electuario nec in alys cõfectionibus coꝛdialibus setam comburere: sed subtilr incidere: sed si comburere vis vt verba Mesue sonant: caueas ꝙ illa adustio non sit icinerans: imo prudenter fieri debet: ⁊ talr ꝙ sericum soluz sit puluerizabile: ⁊ remaneat seta ꝑm foꝛmaz suam. dicit etiã crude: q2 ꝑ coctionez virtus eius extrahitur. ¶ De ozimo qñ enim in compositionibus reperies scriptum ozimi gariofilati: tunc idem est qđ semen basiliconis citrinuz. si võ ozimi simplr idem est qđ semen basiliconis nigrum: ⁊ hoc colligitur a planta basiliconis habens folia lata. Citrinum võ a planta faciens parua folia: ⁊ hec est ipsoꝛum differentia. Citrinũ enim magis aromaticũ est ⁊ coꝛdiale magisq3 calidum. igitur in hac compositione vbi dicit ozimi citrati: tũc ponere debes de ozimo citrino: q2 odoꝛẽ habent de

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0218-8
DFG

citro: plꝰ ꝑ experiẽtiã videre possit fricãdo eũ in manibꝰ: dico de semine: ⁊ sic nr̃i aromatarij cõiter vtũtur. ℭ Dico bñ aduertẽdũ est de been scriptũ ꝑ duplex ee. been sũt due radices alba ⁊ rubea: ⁊ ðbẽt scribi ꝑ duplex ee: ⁊ nõ ꝑ vnũ e: neqꝫ ꝑ h prout pꝫ in 2° li° Auic. cap. 86. ℭ Spica aliqñ eñi reperit̃ scriptũ spice nardi vel spice ide: ⁊ ambe idem sũt: aliqñ spice romane vel spice çeltice: ⁊ hec due idẽ sũt. ℭ Mel crudũ est qð nõ est coctuꝫ. igit̃ si mõ descripto a Mesue facere vis Accipe mellis puri. lib. i. suprascriptarũ spẽꝝ. ℥. ij. ⁊ ꝑmisce: ⁊ sic habes mẽtem auctoris: sꝫ mel crudũ qð est q̃druplũ põderis oiuꝫ. si vo nõ habes mel purũ potes h mõ facere. Accipias vnã quãtitatẽ mellis quãtũ volueris ⁊ pone ad ignẽ ad bulliẽdũ: ⁊ semꝑ illũ dispumabis quousqꝫ coctũ sit: deide ab igne amoueat̃: ⁊ post infrigidationẽ suprascripta spẽꝝ quãtitas apponat̃: ⁊ h mõ habebis mel crudũ: ⁊ a sup̃fluitatibus depuratũ. alij vo dicũt ꝙ mel crudũ est illud qð manibus absqꝫ igne exp̃mit̃ a fauo mellis hĩ ⁊ extrahit̃: ⁊ hec opio non oĩno sine rõne est fundata vel illũ vel p̃scriptũ accipias: qꝛ ꝯueniunt: ⁊ si in forma solida facere vis fac vt supra. ℭ Aloes sucotrinũ dĩ aloes optimũ: qꝛ iter oẽs alias spẽs aloes est meliꝰ: ⁊ lauet̃ h mõ. Terat̃ quãtitas aloes tibi necessaria ⁊ rorabis illũ aque pluuialis vel aque endiuie: hec eniꝫ lotio fit vt ipsius acuitas amoueat̃ ⁊ ꝯfortatio augeat̃ donec totũ ab aqua sit madefactũ: deide soli exponat̃ ad desiccãdũ: ⁊ ꝑmittat̃ vsquequo possit denuo puluerizari: deide iteꝝ ꝯtere ⁊ quãtitatẽ de p̃dicta aq̃: iteꝝ irrora ⁊ soli exponas: ⁊ illud idẽ ⁊ tertio facias: demũ post exiccationẽ reserua ⁊ vtere illo. ℭ De aloe iteꝝ est notandũ ꝙ aliqui sunt q illũ cõburũt quẽ ponere volũt in hac ꝯfectione ⁊ nõ lauãt dicẽtes: ꝙ ꝑ cõbustione amouet̃ sua gũmositas ꝑ quã laxabat ⁊ stomachuꝫ debilitabat: ⁊ ꝑ h magis appropriat̃ alia vtus ⁊ alia opatio que est ꝯfortare: ⁊ imo melius ꝯfortat: ⁊ ad hoc notãdũ est ꝙ si aloes datur ad laxandũ nõ comburit̃ nec lauat̃: sꝫ si ad ꝯfortandũ vel abluit̃ vel cõburit̃: q̃uis cõbustio ipsius de raro fiat. Modus cõburẽdi est: ponat̃ in olla mũda: ⁊ suꝑ prunas ꝑmittat̃ donec aduratur. ℭ Semen leuistici compositionibus apponenduꝫ est nõ planta neqꝫ radix neqꝫ folia.

Diagalanga Mesue: valet contra morbos ventositatum grossarum ⁊ acetosaꝫ eructuationem medicina experta: ⁊ ad malitiam digestionis: ⁊ bonificat operationes stomachi ⁊ epatis frigidi: immo emendat defectionem ipsoꝝ. ℞.

Galange.		Calamenti.	
Ligni aloes.	añ. ℥. vi.	Mẽthe sicce domestice.	
Gariofilorum.		Heil. i. cardamomũ maius.	
Macis.		Spice.	
Keisim: idest semen leuistici.	añ. ℥. ij.	Seminis apij.	
		Seminis feniculi.	
Zinçiberis.		Seminis anisi.	
Macropipis. i. piꝑ lõgũ.		Seminis carui.	añ. ℥. i.
Cinnamomi.		Calami aromatici.	℥. i. ſ.
Piperis albi.	añ. ℥. i. ſ.		

ℭ Puluerizent̃ oĩa suprascripta debito modo: zucchari tabarzet. i. albi vel illius prouintie. ℥. x. Et fiat cõfectio decoquendo quantum sufficit: ⁊ fiat. dosis eius est. ℥. ij. vsqꝫ ad aur. ij. si autem in forma solida fac vt dixi.

ℭ Intelligendũ ꝙ in oĩbus ꝯfectionibus ⁊ cõpõnibus cordialibus stomatichis epaticis ⁊ breuiter in quibuscunqꝫ: exceptis in medicinis vomitiuis semꝑ apponẽduꝫ est cinnamomũ subtile. In vomitiuis vo grossuꝫ apponẽdũ est: eo qð illud vomitũ ꝓuocat: parũqꝫ sustinet de decoctione ⁊ ꝯtritione: ⁊ minus subtile iteꝝ sustinet. ℭ Qñ simplr̃ piper descriptũ in cõpositionibus reperit̃ de pipe ysuali est.

ℭ Calamẽtũ ⁊ mẽtha sicce in hac compositione ponunt̃: qꝛ sicciores sunt cõplexionis. Et de mẽtha domestica ⁊ calamento montano est intelligendum: non de aquatico. ℭ Nonnunq̃ꝫ cõtinget aromatario reperire in quibusdam cõpositionĩ. mel tabarzet: ideo declarabo qd illud sit: ⁊ dico ꝙ est mel albũ: de celo cadens ad moduꝫ roris: ⁊ est albus: ⁊ aliqualr̃ densius q̃ꝫ sit apũ: ⁊ q̃si tendit ad nãm zucchari: sꝫ qꝛ illo caremus: loco eius ponimus mel albuꝫ vel zucchaꝝ 2e coctionis. Et h mel tabarzet ponit̃ a Mesue in ꝯfectione de zinzibere. distinctione [illegible] circa finem.

Diaciminum bonum Mesue prime descriptionis: valet contra stomachum ⁊ viscerum ventositatem: digestionem procurat: stomachum ⁊ viscera calefacit. ℞.

Cimini ĩfusi ĩ aceto ꝑ tres dies ⁊ noctes.	℥. x.	Macis.	℥. ij.
Zinçiberis.		Galange.	
		Piperis longi.	
Cinnamomi.	añ. ℥. iiij.	Cardamomi maioris ⁊ minoris.	añ. ℥. ij.
Gariofilorum.			
Ligni aloes.	añ. ℥. ij.	Musci.	℈. ſ.

ℭ Puluerizent̃ puluerizanda: ⁊ cum melle quãtũ sufficit fiat ꝯfectio. ⁊ si in forma solida fieri vis fac vt supra dixi in alijs receptis. ℭ Uarie eñi reperiunt̃ recepte de hac cõfectione: sꝫ ista est melior ⁊ in vsu. Reperit̃ q̃nqꝫ magnus error in hac compositione apud aromatarios ⁊ medicos. Aliqui eniꝫ hñt in suis receptis cimini carmeni: ⁊ aromatarij dicũt ꝙ carmeni nihil aliud est q̃ꝫ ꝓuintia in qua dictũ ciminũ nascit̃. vꝫ vbi gr̃a. opij thebaici ⁊c̃. Sꝫ multuꝫ errant vt videri põt a Mattheo syluatico. cap. de cimino vbi dicit. ꝙ ciminũ carmenũ idẽ est qð siseleos. i. siler mõtanũ. Causa aũt q̃re ĩfundit̃ ciminũ in aceto ꝑ dieꝫ est: qꝛ acetũ addit sibi in vtute ꝑfundationis ⁊ ĩcisionis: ⁊ temperat eius calorẽ aliqualr̃. ℭ Nota ĩsuper ꝙ ꝯtritio medicinaꝝ huius ꝯfectionis non dꝫ esse subtilis sed grossa: cum ĩtentio ipsius medicine nõ sit nisi ꝙ sit fortis in resoluẽdo ⁊ euacuando ventositatem. Qꝛ si vltimate ꝯterant̃ ventositatem nõ resoluerent: sed ꝑ vrinã educerẽt. hoc declarat Auic. 5° canonis. caplo de diacimino.

Diambra Mesue est medicina sublimis cerebrũ: confortans stomachum ⁊ omnia mẽbra: ⁊ digestionem procurat: ⁊ membra nutritionis calefacit: senibus quoqꝫ conuenit ⁊ frigidis natura: ⁊ mulieribus ⁊ egritudinibus matricis. ℞.

Cinnamomi.		Cardamomi maioris ⁊ minoris.	℥. i.
Doronici.			
Gariofilorum.		Zinçiberis.	℥. i. ſ.
Macis.		Sandali citrini.	
Nucis muscate.		Ligni aloes.	
Folij.		Piperis lõgi.	añ. ℥. ij.
Galange.	añ. ℥. iij.	Ambre.	aur. i.
Spice.	℥. i.	Musci.	℥. ſ.

ℭ Puluerizentur puluerizanda: ⁊ confice cum syrupo rosato facto cum aqua infusionis rosarum. i. cum iulep rosato. ⁊ si facere vis in forma solida fac vt supra tibi ostendi in alijs cõfectionibus. dosis est. ℥. iij. ℭ Diambra dicit̃ ab ambra ingrediente in bona quantitate. hoc apud medicos est multũ in vsu ⁊ maxime ista descriptio.

ℭ Circa prescripta ⁊ sequẽtia vnũ generale est notãduꝫ ꝙ spẽs huius ꝯfectionis: ⁊ oẽs spẽs medicinaꝝ cõfortãtium mẽbra: aperiẽtiũ oppilationes debẽt subtilr̃ puluerizari: ⁊ eo maxime si ad lõginqua mẽbra ꝯfortãda debent transire: non aũt vltimate. vltima eñi contritio perdit virtutem medicine aromatice: sed media fit inter vltimam ⁊ subtilem. Et si nostro tempore hec confectiones fiant in morsellis: maior operatio tamẽ ⁊ efficacior vtplurimũ fit ab

electuario ꝙ̃ a confectione preparata vt superioꝛ: ⁊ hoc multis rõnibus. Prima ꝓpter melioꝛem fermentationeꝫ que fit aromatũ in electuarijs que fieri non potest in confectionibus. Secunda. qꝛ de aromatibus plus ponitur in electuario construendo ꝙ̃ in confectione. Tertia. qꝛ melius ⁊ facilius euapoꝛat: ⁊ transit virtus electuarij ad mẽbꝛa remota ꝙ̃ virtus cõfectionis assumpte vt in passionibus pectoꝛis ⁊ cerebꝛi: ⁊ hoc verificari potest in omnibus confectionibus ⁊ electuarijs.

Diacoꝛalli magistralis valet ⁊c. ℞.

Specierum diarodon abbatis. ʒ. iij.	Fragmentoꝝ pꝛeciosoꝝ.
Coꝛalloꝝ rubeoꝝ.	Margaritaruꝫ non perfoꝛatarum. an̄. ʒ. 5.
Coꝛalloꝝ alboꝝ. an̄. ʒ. 5.	

¶ Pulueriçent̃ subtil̓r ⁊ addat̃ çucchari dissoluti ĩ aqua rosa. ℥. vij. 5. Et fiat ꝯfectio in moꝛsellis.

¶ Intelligendum ꝙ quando scribit̃ fragmentoꝝ pꝛeciosoꝝ absolute: de quinqꝫ descriptis in electuario de gẽmis est intelligenduꝫ: ⁊ non de aliquibus alijs.

¶ Scd̓o etiam est itelligenduꝫ ꝙ quando dĩ specieꝝ diarodon abbatis vel specieꝝ triasandaloꝝ vel aliaꝝ specierum de ipsis complete itelligenduꝫ est. i. de ipsis ꝭm integram descriptionẽ positam a doctoꝛibus: non vt quidam fatui dicebant: qui cum scriptum inuenerunt specieꝝ diarodon abbatis illas sine musco põnebant: dicentes ꝙ illa erat doctoꝛum intẽtio ⁊ fatue.

Diarodon abbat̓ Nicolai ⁊ dĩ a rosis: qꝛ ibi itrãt plus ꝙ̃ de alijs spẽbus. Abbatis ab abbate de curia factũ: detur ꝓpꝛie ictericis epaticis ⁊ ptisicis ethicis ⁊ cardiacis qui patiunt̃ ex caloꝛe ꝯualescẽtibus ex longis ⁊ acutis egritudinibus calidis. ℞.

Sandaloꝝ alboꝝ.	Seminis basiliconis.
Sãdaloꝝ rub. an̄. ʒ. ij. 5.	Berberoꝝ.
Dragaganti.	Seminis scariole.
Gummi arabici.	Seis poꝛtulace domestice.
Spodij. an̄. ℈. ij.	Seminis malue.
Assari.	Seminis lactuce.
Spice.	Seminis papaueris albi.
Masticis.	Seminis cydonioꝝ.
Cardamomi maioꝛis ⁊ minoꝛis.	Seminis citrulli.
	Seminis melonis.
Croci.	Seis cucumeris.
Xyloaloes. i. lignũ aloes.	Seis cucurbite. an̄. ℈. i.
Gariofiloꝛum.	Ossis de coꝛde cerui.
Gallie muscate.	Margaritaꝝ. an̄. ℈. 5.
Seminis anisi.	Zucchari candi.
Maratri. i. semẽ feniculi.	Rosarum rubearum.
Cinnamomi.	an̄. ℥. i. ʒ. iiij.
Succi liquiritie.	Camphoꝛe. gra. vij.
Reubarbari. an̄. ℈. i.	Musci. gra. iij. 5.

¶ Pulueriçentur pulueriçanda subtiliter: ⁊ cum syrupo rosato quantuꝫ sufficit fiat: ⁊ si in foꝛma solida facere vis modum supꝛa descriptum habes.

¶ Nicolaus dicit ꝙ hec confectio debet dari cuꝫ rodostomate vel cum frigida. vt igitur oĩs pars clara sit: scias ꝙ rodostomate. i. cum decoctione rosaꝝ: vel cum frigida. i. cũ decoctione facta cũ frigidis. Sed decoctio hec hoc tpe nõ est in vsu: ſꝫ loco ipsius datur cuꝫ syrupo rosato.

Diarodon descriptione cõmuni Mesue: confert ad doloꝛem stomachi ⁊ epatis: ⁊ puncturam in eis: ⁊ caliditatem ⁊ acuitatem cholere citrine: faciens digerere cibum: ⁊ est ex confectionibus stomachi ⁊ epatis debilibus. ℞.

Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ. xxx.	Trociscoꝝ de spodio.
Trociscoꝝ diarodõ. ʒ. iiij.	Liquiritie rase. an̄. ʒ. iiij
Gariofiloꝝ.	Seminis poꝛtulace.
Gallie muscate. an̄. ʒ. ij.	Seminis lactuce.
Spodij.	Seminis scariole.
Croci.	Seminis citrulli.
Masticis.	Seminis melonis.
Ligni aloes. an̄. ʒ. ij.	Seminis cucumeris.
Sandaloꝝ alboꝝ.	Seminis cucurbite.
Sandaloꝝ rubeoꝝ.	Margaritaꝝ albaꝝ.
Sandaloꝛum citrinoꝛuꝫ.	Alfelengemisch. i. oçimum.
an̄. ʒ. iij.	Rasure eboꝛis.
Assari: idest radicum.	Dragaganti.
Spice.	Gũmi arabici. an̄. ʒ. i.
Macis.	Camphoꝛe. ʒ. i. 5.
Carda. ma. ⁊ mi. an̄. ʒ. i.	Musci. ℈. 5.

¶ Pulueriçentur subtiliter pulueriçanda: ⁊ cum syrupo rosato quantum sufficit fiat confectio. Si in foꝛma solida facere vis fac vt supꝛa ostendi.

¶ Syrupus factus ex rosis rubeis ⁊ aqua rosata cum quo dꝫ ꝯfici hec ꝯfectio. ſi in foꝛma liquida facere volueris h̓ mõ fiat. Accipe rosaꝝ rubeaꝝ viridiũ. lib. ij. ponas in vase vitreo stricti oꝛificij: ⁊ super eas infundas feruẽs aque rosate. lib. v. ⁊ ꝯstrigat̃ oꝛificiũ vasis ⁊ ꝑmittat̃ ifrigidari: deide dicte rose bene in manibus expꝛimant̃: ⁊ due alie libꝛe rosaꝝ viridiũ accipiant̃: ⁊ ꝑdicta aqua rosata calefiat bñ: ⁊ iteꝝ supꝛa eas ponat̃: deinde coletur post ifrigidationẽ manibus expꝛimendo rosas: ⁊ in dicta colatura addatur çucchari. lib. iiij. ⁊ clarificet̃ cuꝫ supꝛascripta aqua rosata: ⁊ fiat syrupus de quo fit supꝛascriptum ꝯfectum: ⁊ fiendo ifusio ter esset melius.

¶ De musco ⁊ opio in medicinis parum põnitur: muscus enim in modica quantitate est magne qualitatis ⁊ operationis: opium similiter. Et imo sufficit paruꝫ apponere ne in magna quantitate noceat: aut opationes aliaꝝ medicinaꝝ coꝛrumpat: aut occultet. Et sicut de õpio ⁊ musco exẽplifico: ita ⁊ de alijs medicinis foꝛtibus est itelligenduꝫ.

¶ Nota hic de ꝯtritione spẽꝝ electuarioꝝ ⁊ cõfectionum. Nam spẽs que ponunt̃ in electuarijs ꝯfoꝛtãtibus aperiẽtibus vel alterantibus ⁊ ꝯfoꝛtantibus subtil̓r debent ꝯteri. Causa est: qꝛ nõ alterant nec ꝯfoꝛtant nisi attrahantur: ⁊ imo ad hoc vt alterent membꝛum vel confoꝛtent indigent vt attracta a membꝛis possint penetrare. ¶ Facilius aũt penetratio fit ꝑ ꝯtritionẽ multã: secus aũt est de medicina solutiua. Nã ipsa manẽs quieta in stomacho ꝭꝫ cõeꝫ opinioneꝫ euapoꝛat ad mẽbꝛa: ꝙ si attraherent̃ a mẽbꝛis esset malum: ⁊ ideo grosso modo debẽt ꝯteri: ⁊ hoc respectu subtilis: ne citius debito trãseat a stomacho: ⁊ h̓ notato habeas perfectã doctrinam ꝯterendoꝝ.

Diadragagantũ frigidum Nicolai a dragagãto nomen accipit: valet ad oẽ vitium pulmonis ⁊ pectoꝛis ꝙ fit ex caloꝛe maxime ptisicis ethicis pleureticis peripleumonicis: ad omnem tussim que fit ex caliditate ⁊ siccitate: ⁊ ad omnem lingue asperitatem ⁊ gutturis: cum ṽo sumuntur tamdiu in oꝛe teneat̃ donec parum ibi dissoluitur. ℞.

Dragaganti albi.	℥. ij.	Seminis melonis.
Gũmi arabici.	℥. i. ʒ. ij.	Seminis cucumeris.
Amidi.	ʒ. iiij.	Seminis citrulli.
Liquiritie rase.	ʒ. ij.	Seis cucurbite. an̄. ʒ. ij.
Penidij.	℥. iij.	Camphoꝛe. ℈. 5.

¶ Syrupi albi Galeni. i. iulep violati. lib. ij. contundantur subtiliter omnia: deinde permisceantur bene in moꝛtario paulatine miscendo illa cõfectio cum iulep ⁊ reseruetur. Sed hec cõmuniter fit in foꝛma solida hoc modo.

¶ De cõpositione ista est itelligendũ qd̓ cum sit in foꝛma solida non dꝫ fieri de superioꝛibus ꝙ tibi dixi accipiendo

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0220-7
DFG

speciez. ℥.i. zucchari. lib.i. eo q̄ pauce species cribellate in ea intrāt. Sed de eis supra descriptis debes accipere. ℥.iij. speciez zucchari. lib.i. ꝛ facere in morsellis: tātū enim zuccharuz q̄ predicte spēs possint simul teneri debz apponi ꝛ nō plus. igitur prescripta regula ab aromatarijs tenenda est. Et oppositum vidi semper facere ab eis: q̄uis sepe ac sepius a magistris moniti essent. ¶ Omnes doctores cōueniunt qđ gūme debent dissolui in cōfectionibus in quibus intrant ꝛ non cōteri: eo q̄ puluerizari non possunt ꝛ pistando virtus illarum deperditur. quare cuz in aliqua cōfectione intrant dissolui debent in aqua appropriata: in ista enim dissoluant̄ cum parum aque violaꝝ: in alijs vero cum alijs aquis s̄m diuersas intentiones.

Diadragagantū

calidū Nicolai: valet tussiētibus ex frigido flegmate: ꝛ nō valētibus eycere asmaticis empticis anhelosis suspiriosis peripleumonicis pleureticis: ꝛ ad oēm coarctationez pectoris: stomachū cōfortat: digestionē pcurat. ℞.

Dragagāti triduo in aqua tēperati.	lib. i.	Seminis fenugreci.	
		Cinnamomi.	an̄.℥.ij.
Ysopi.		Seminis lini assi.	℥.iij.
Pinearum.		Zinziberis.	
Amigdalaꝝ mundataꝝ ꝛ excorticataꝝ.	an̄.℥.iij.	Liquiritie rase.	
		Succi liquiritie.	an̄.℥.i.

¶ Puluerizent̄ subtilr̄ puluerizanda: ꝛ cōterantur cōterenda confice sic. Dragagantū infusum in aqua per linteoluz extorque: ꝛ cum lib.ij. ℥.viij. mellis cocti vsqz ad spissitudinē lento igne semper cuz spatula agitando misceat̄: deinde addantur pinee amigdale: semen lini ꝛ fenugreci. Ab igne deponat̄: ꝛ puluis suprascriptaꝝ spēꝝ addatur ꝛ vsui reseruet̄. ¶ Modus assandi semina lini in eo itrantia talis est. Accipe patellā vel bernaciū ꝛ sup ignē multuz calefacias postq̄ bene calefactuz fuerit remoue ab igne ꝛ intus ponas semina lini semp mouendo vsquequo sint assate. Et si tūc bene assate nō sunt iteꝝ vas calefiat amotis seminibus: deinde ab igne remoto iteruz semina supraponant̄ semper mouendo vsquequo sint bene assate: deinde reserua: ꝛ s̄m hanc doctrinā oīa alia semina debēt assari. ¶ Semen lini assatur vt amoueat̄ humiditas superflua ꝛ viscositas ꝛ plus assari debet q̄ alia semina. Ideo nota q̄ oīa semina p se assanda sunt: eo q̄ aliqđ semen multuz assandū est ppter eius viscositatē multā: vt semē lini ꝛ psilij. qđdā minus ppter eius paucā humiditatē: vt semē anisi ꝛ ozimi ꝛ huiꝰ. quare bene notēt aromatarij. ¶ Cōfectiones he amare p duos annos seruantur oēs: tyriaca vero magna longiori tēpore seruat̄ vt in ipsa scripsi.

Diacalamentū

Nicolai dictuz est a calamento pcipue ad omne vitiū pectoris ꝛ capitis ex frigiditate maxime his qui sūt in senili etate: valet etiam tussientibus ex frigida causa ꝛ quartanarijs. si ex eo vtuntur accepto post prandiuz ꝛ post cenam: in sero cum vino: frigiditatem ꝛ dolorem stomachi amputat: ventositatē imaturam excludit: calculos frangit: mēstrua imparat: quartanarijs ꝛ quotidianarijs cū duobus scropulis diegridij ꝛ euforbij idem in moduz nucis pontice ante duas horas accessionis cum apozimate pigami vel roris marini sumptum mirabilr̄ liberat. ℞.

Calamenti syluestris.		Semis leuistici.	℥.i.℈.i.
Pulegij.		Seminis apij.	℈.i.
Ysopi sicci.		Seminis ameos.	
Melanopipis.i.pip nigrū		Thimi.	
Seminis siseleos: idest siler montanum.		Seminis anheti.	
		Cinnamomi.	
Seminis petrosillij. an̄. ℥. iij. ℈. ij.		Zinziberis.	an̄.℥.ij.

¶ Puluerizent̄ oīa debito mō ꝛ cū melle quātuz sufficit fiat cōfectio. ¶ Calamētū qđ in hac cōpōne igredit̄ dz eē syluestre: eo q̄ magis cōfortatiuū ꝛ abstersiuum est q̄ domesticū. ¶ In mēse Julij ꝛ augusti ista seīa colligēda sūt s. semē petrosillij: laureole: cataputie: ruthe: feniculi: caulis: miliuz solis: lactuce: portulace: pastinace: rape: ꝛ siliuz. ¶ Anhetū si simplr̄ scriptū reperit̄: semper de semine est intelligendū nō de herba: vt est cōmunis corruptela.

Diacalamentū

Mesue descriptione Gal. cōferēs ad egritudines frigidas mēbroꝝ nutritionis ꝛ ad malitiā digestionis: ꝛ facit penetrare cibū qui nō pōt penetrare ad epar ꝛ corpus reliquuz: ꝛ est hec eius pprietas: ꝛ cōfert rigori febriū: ꝛ emplastratuz ꝛ inunctū in spina: ꝛ est ex maxime subtiliantibus humores grossos ꝛ viscosos ꝛ ex resoluētibus vētositates: ꝛ confert singultui vehemēti frigido ꝛ vētoso vel acetoso: quoꝝ difficilis est resolutio: ꝛ puocat vrinā ꝛ mēstrua. ℞.

Calamēti mōtani ꝛ fluuial.		Seminis apij.	
Semis siseleos: idest siler montanum.		Extremitatū alase: idest thimus.	an̄.℥.ij.
Seis petrosillij.	an̄.℥.vi.	Keisim.i.leuisticus.	℥.vi.
Zinziberis.	℥.iij.	Piperis nigri.	℥.xij.

¶ Puluerizentur omnia ꝛ cum melle quantum sufficit fiat electuarium: dosis est. ℥. i.

¶ Calamētū tā mōtanū q̄ fluuiale colligēdū est in mēse Julij: ꝛ exiccādū est in vmbra: exiccatio enim facta in sole opationē eius debilitat: ꝛ eo tempore colligit̄ pulegium. ¶ Quinqz de causis medicine miscent̄ simul. Primo vt vtus eaꝝ fortificet̄: ꝛ hac de cā scamonea miscet̄ cū medicinis aloeticis ꝛ zinziber cuz turbith. Scđo vt cito faciat alias medicinas trāsire ad locū debitū. ꝛ sic crocus admiscet̄ auro ꝛ argēto: auꝝ eni ꝛ argētū sua ponderositate ad itestina descēdūt nec ad venas possūt penetrare: ꝛ crocus facit eas ad cor penetrare. Tertio miscemus vt cito medicina nō trāseat ad venas vt cū volumus epar deoppilare p diuretica: q̄ illa sūt cito penetrātia ad venas pmiscemꝰ aliā medicinā vt raffanū. Raffanus eni hz pprietatē attrahēdi humores ad stomachū. Quarto vt vna p aliā debilitetur: ꝛ sic miscemus cum violis vel cū cassiafistula mirabolanos. Quinto vt malitiā alterius remoueat vel impediat vt zinziber cū scamonea: scamonea eni multum debilitat stomachum ꝛ zinziber cōfortat.

Diacodion

Mesue: ꝛ est cōfectio de iecur: ꝛ modus cōfectionis de iecur s̄m itētionez Gal. ꝛ diacodion puꝝ cōferēs eis qbus ex capite ad pectus ꝛ ad pulmonē subtiles catarri defluūt: ꝛ sunt cā tussis ꝛ insomnietatis. ¶ ℞. decē capita papaueris albi in qbus sit mediocritas iter puitatē ꝛ magnitudinē ꝛ humiditatez ꝛ exiccationē ꝛ pyciat̄ sup ea sextariū vnuz aque: ꝛ sit aqua pluuialis. Et si sint humida plus q̄ sicca dimittat̄ die ac nocte. si sunt sicciora dimittant̄ plus. Tunc coque ea vsqz dū discocta sint: ꝛ aque due ptes sint cōsumpte. tūc vero cola succū eius. Et restat post illud duplex cōsideratio: q̄ si catarrus subtilis fuerit ꝛ timet̄ fluxus eius ad pectus ꝛ pulmonē ꝛ cānā: ꝛ timent̄ vigilie. Opz tūc vt misceat̄ ex rob quātitas que sit medietas aque ꝛ coquat̄ sup ignē in quo nō sit flāma neqz fumus: sz sup prunas tm̄. Et nō cōuenit in hac intentione mel quātū mel est ex habētibus acumē. q̄re est subtiliatiuū: ꝛ est pp h̄ qđ itēdimus. ꝛ quātum est mā subtilis valet: ꝛ mel est ex subtiliātibus. Cū aūt plenitudo cōtinet̄ in thorace ꝛ pulmone ꝛ velis medicamē fieri abstersiuum. tunc mel cōuenientius est: q̄ dormire facit: ꝛ materias que sunt in pectore ad expellendum habilitat. Et q̄nqz fit medicamen ex vtrisqz: q̄ cadunt in occupatione duplicis intētionis. ꝛ est dosis. ℥.i. ꝛ plus ꝛ minus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0221-3
DFG

ſm ꝙ exigit diſpoſitio. Et opꝫ vt teneat eã patiens in ore ſuo ⁊ trayciatur inde modicum quod diſſoluatur ex ea in ſaliua. Si autez velis vt ſit retentiuum nature eruptionis ſanguinis a locis qui ſũt ſuꝑ diaphragma: ⁊ ab alys locis manationis ⁊ a partibus viſcerum. Tũc ad vnãquãqꝫ lib. ipſius ꝓyciat̃ acbacie rubee beufiſtidos croci myrre balauſtie. añ. ʒ. i. ⁊ ramicb. ʒ. iiy. ⁊ adminiſtret̃. Et ſunt qui ponunt idez iacur puro loco mellis penidias. Et ſunt q ponũt çuccbaꝝ. Et q̃ñqꝫ exigit diſpõ egritudinis que eſt multe caliditatis ⁊ acuitatis vt fiat medicamen ex papauere nigro ⁊ ſint eius capita vſqꝫ. 50. Et q̃ñqꝫ ex albo ⁊ nigro. Et loco mellis ponit̃ çuccbaꝝ aut penidie.

Diaſpoliticon de ſpẽbus groſſis. Auic. in 5° li° ⁊ vocat̃ diaciminum groſſuz: facit ad vẽtoſitates fridas: ⁊ ſatietatẽ nauſeatiuã: ⁊ reſoluit ventoſitates: ⁊ ꝯfert ei q nõ digerit cibũ: cui᷒ h̃ ẽ ꝑmixtio. ℞. Baurach. i. ſal nitrũ ꝑtẽ mediã. Cimini carmeni iſuſi in aceto ⁊ torrefacti. Piperis albi. Piperis lõgi. Folioꝝ rutbe oiuz. añ. ꝑtẽ vnã. Et h̃ q̃dẽ fit ſm duas deſcriptiones: q̃ñqꝫ eñi fit ex ꝑtibus eq̃libus in oibus ſuis cõpoſitionibus. ſ. cimini: piperis: rutbe: ⁊ baurach: ⁊ iſte modus ſoluit nãm valde: ⁊ q̃ñqꝫ ꝑmiſcet̃ de ſpẽbus reliq̃s quãtitas eq̃lis: ⁊ de baurach medietas huius quãtitatis ⁊ eligit̃ de cimino carminũ ⁊ ifundit̃ in aceto forti: deinde torrefit ⁊ ſit piper albũ: ⁊ illud iõ q̃m ipſum ꝯfortat ſtomachũ plus q̃ꝫ due alie ſpẽs. ſ. piper lõgũ ⁊ piper nigrũ: ⁊ h̃ eſt illud qð nõ eſt paruũ. vꝫ. ꝯtractũ: ⁊ eñi eius cortex eſt groſſus: imo eſt ex illo qð dr̃ grauis põderis: ⁊ eligat̃ de eo magnũ ⁊ ſanũ ⁊ baurach. Fiat ergo medicina ad illuz cui᷒ nã retinet̃ cũ baurach: dico nitrũ naurnacon ⁊ eſt rubeũ: ⁊ q̃ñ feceris ipſam ad illuz: cuius nã eſt ſoluta adminiſtrabis baurach aliud: ⁊ ſit illud qð de eo ꝓycies medietas quãtitatis vniuſcuiuſqꝫ medicinaꝝ quas diximus: ⁊ folia rutbe iteruz. Sint q̃ ſicca cũ mẽſura: ⁊ illud iõ q̃m ſi exiccent̃ vehementer ſunt cal'e cõplonis ⁊ eſt calefactio eoꝝ vltra mẽſurã: ⁊ ſi nõ exiccẽtur vehemẽter remanet in eis humiditas ſuperflua q̃ nõ ꝯſequit̃ vltimationẽ digõnis: q̃propter non deſtruit̃ eius iflatio, in aliquo. Et he q̃tuor ſpẽs q̃ñqꝫ permiſcent̃ cũ melle diſpumato: ⁊ q̃ñqꝫ nõ ꝑmiſcent̃ cũ aliquo ⁊ reſeruãt̃ ꝑ ſe abſqꝫ melle. Cũ q̃ ipſe ſũt neceſſarie ꝓyciãtur in aqua ordei: aut in cibo alio ꝯueniẽte: ⁊ hec medicina ſumit̃ ſola ante cibũ ⁊ poſt cibũ: ⁊ illa ꝑmiſcet̃ cũ melle diſpumato eſt magis ꝯueniẽs in hac diſpõne: ⁊ illud iõ q̃m ipſa deſtruit iflationẽ oĩo: ⁊ opꝫ itex vt ſit mel bonũ q̃ñ nõ eſt neceſſariũ vt ſit hec medicina niſi fortis in reſoluẽdo vẽtoſitatẽ ⁊ euacuet cũ fortitudine: ⁊ opꝫ vt ſcias ꝙ q̃ñ vis vt ſit eius euacuatio plus cõtritio medicinaꝝ non ſubtilis ſꝫ groſſa: ⁊ illud iõ q̃m ſcio hoiem qui ꝯtriuit hanc medicinã ꝯtritione vltima: q̃m nõ ſeruauit illud qð ego dixi. q̃re non ſoluit nãm oĩo: imo ꝓuocauit fortiter: ⁊ venit ad nos mirãs ⁊ q̃rẽs de cauſa in h̃: ⁊ illud iõ q̃m ipſe exiſtimabat ꝙ in corꝑe illius viri eſſet ꝓprietas que eſſet in cauſa in hoc qð accidit poſtq̃ꝫ ego feci ſcire eum ꝙ cauſa in illo eſſet diſpõ cõpoſitionis eius: tũc cõpoſuit eã ſero ſicut precepi ei ⁊ cõpleta eſt eius opatio: ⁊ opꝫ vt ſeruet̃ hic determinatio in cõpoſitione reliquaꝝ medicinaꝝ.

Dianiſi Meſue valet ad ventoſitatez groſſam ⁊ frigiditatez que eſt in ſtomacho ⁊ tuſſi diurne: cuius permixtio. ℞.

Seminis aniſi.	ʒ. xx.	Zinçiberis.	
Liquiritie raſe.		Seminis feniculi.	
Maſticis.	añ. ʒ. viy.	Cinnamomi.	añ. ʒ. v.
Carui: ideſt ſemen.		Piperis albi.	
Macis.		Piperis nigri.	
Galange.	añ. ʒ. v.	Piperis lõgi.	añ. ʒ. y.
Calamenti montani.		Cubebarum.	
Piretri.		Croci.	
Caſſie lignee.	añ. ʒ. y.	Spice.	añ. ʒ. i. ſ.
Heil. i. cardamomũ mai᷒.		Zucchari.	ʒ. xvi.
Gariofilorum.	añ. ʒ. i. ſ.		

¶ Pulueriçentur iſta ſatis ſubtiliter ⁊ cum melle diſpumato quantum ſufficit fiat confectio: doſis eſt. ʒ. y.

¶ Notandũ ꝙ in electuarys de melle ⁊ de çucchàro ſemꝑ in eis ſpẽs aromatice ponẽde ſũt poſt eaꝝ aliqualẽ ifrigidationez: q꞉ ſi ponerent̃ melle vel çuccharo exñte adhuc ad ignẽ vt q̃dã faciũt v̓tus aromatuz ꝑderet̃. ¶ Feniculi ⁊ aniſi cum ſimpl'r ſcriptum reperiunt̃ in confectionibus vel electuarys de ipſoꝝ ſeminibus eſt intelligendum: cuz ea magis ad vſum medicine conueniant.

Diatrion pipereon Meſue deſcriptione communi quod calefacit ſtomachum ⁊ ventrem: ⁊ remouet dolorem eius ex humiditate flegmatica multa ⁊ cruda: ⁊ mundificat eum ab ipſis: ⁊ valet contra acerbos ructus: ⁊ digeſtionẽ procurat. ℞.

Piperis albi.		Amomi.	
Piperis nigri.		Cinnamomi.	añ. ʒ. i.
Piperis lõgi.	añ. ʒ. v.	Caſſie lignee.	
Zinçiberis.		Seminis apy.	
Aſſe. i. thimus.		Siſeleos. i. ſiler montanum.	
Aniſi. i. ſemẽ.	añ. ʒ. y.	Aſſari: ideſt radicum.	
Spice.		Radicũ enule ſicce.	añ. ʒ. ſ.
Seminis ameos.	añ. ʒ. i.		

¶ Mellis quantuz ſufficit ⁊ fiat confectio: doſis eius eſt ʒ. i. vſqꝫ ad ʒ. y.

¶ Piper album nõ eſt illud qð eſt paruum ꝯtractum ⁊ qð hꝫ corticem groſſum: ſed eſt illud qð eſt magnum grauis põderis ſine ꝯtractione ſubtiliſſimi corticis. Et illud plus ꝯfert ſtomacho q̃ꝫ due alie ſpẽs. ¶ Enula debet eſſe ſicca: eo q꞉ maioris eſt deſiccationis q̃ꝫ quando eſt recens.

¶ Caſſia q̃ñ in libris auctoꝝ reperit̃ abſolute ſcripta ꝯſiderãda ẽ ſi cõpõ illa in q̃ itrat ẽ ſolutiua vel lenitiua: ⁊ tunc debem᷒ ponẽ caſſiã fiſtulã. Si ãt nõ ẽ ſolutiua nec lenitiua. ſꝫ calefactiua ꝯfortatiua vl' opatiua oppil'onũ: tũc debemus ponẽ caſſiã ligneã: ⁊ h̃ fit õ gñali regula ⁊ documẽto.

Diacurcuma magna Meſue ꝯferẽs ad egritudines antiquas hydropiſi iuuamẽtũ manifeſtũ: ⁊ eradicat egritudines epatis: ⁊ chronicas que iam idurate ſũt: ⁊ ꝯfert ad febrietatẽ caloris ⁊ corruptionis ſtomachi: ⁊ humiditatẽ frigidam: ⁊ ventoſitates groſſas in eis: ⁊ dolori renũ ⁊ veſice: ⁊ vrinã prouocat. ℞.

Croci.		Carpobalſami.	
Radicum aſſari.		Rubee tinctorum.	
Seminis petroſilly.		Succi abſinthy.	
Seminis dauci.		Succi eupatory.	
Seminis aniſi.		Olei balſamini.	añ. ʒ. y.
Seminis apy.	añ. ʒ. iiy.	Calami aromatici.	
Rauedſeni. i. reubarbari.		Cinnamomi.	añ. ʒ. i. ſ.
Meu.		Scordeon: ideſt allium ſylueſtre.	
Spice nardi.	añ. ʒ. vi.		
Coſti.		Scolopendrie.	
Myrre.		Succi ligritie.	añ. ʒ. y. ſ.
Caſſie lignee.		Dragaganti.	ʒ. i.
Squinanti.	añ. ʒ. y.		

¶ Pulueriçent̃ oĩa ſubtil'r ⁊ cum melle quantum ſufficit fiat electuarium: doſis eſt ʒ. i. vel y.

¶ Dr̃ diacurcuma: q꞉ color aſſimilat̃ curcume: vel dr̃ a croco: q꞉ crocus apud grecos dr̃ crocon: qui in ea igreditur in bona quãtitate. Et q꞉ vocabulũ eſt corruptũ dicũt diacurcuma, ſed dꝫ dicere diacrocon. ¶ Inſuꝑ nota ꝙ oẽs medicine ꝯfortãtes epar ⁊ valentes epati debent bene teri ⁊

ſubtiliter cribellari. ¶ Balſamus eſt liquoꝛ emanans a ſtipite illius arboꝛſelli: ⁊ dicitur opobalſamum.

¶ Oleum quod ponit̄ loco balſami: ⁊ eſt nobilius ſm̄ Guilelmum Placentinum. ℞.

Myrre.	Nucis indie. ʒ. iiij.
Carpobalſami: ideſt ſemē balſami. añ. ʒ. iiij.	Hypericon.i.ꝑfoꝛata. ʒ.ij.

¶ Terantur groſſo modo: ⁊ miſceant̄ cuꝫ ʒ. v. olei vel ʒ.i. ʒ.iiij. terbentine ſiue largati: ⁊ in fine addatur muſci. gra. v. Ambꝛe. gra. iij. olei de lateribus. ʒ. i. Hoc eni loco balſami pōt poni in oī loco: facit eni opationes vt balſamus. Iſtud oleū maxime ſꝫ iſtā deſcriptionē pōt poni in oī loco vbi balſamus īgredit̄: ⁊ ſm̄ itētionem Guilelmi facit opationes vt balſamus: veruꝫ ipſe Guilelmus deſcribit duas alias deſcriptiones olei qḋ ponit̄ loco balſami: ſed ſm̄ itētionē ſuā ac modernoꝝ doctoꝝ ex illis tribus hec eſt nobilioꝛ: ſed ipſe Guilelmus nō ponit qualiter ipſum oleum debeat cōponi. veꝝ eſt ꝙ in ſecūda deſcriptione melius docet: ⁊ eſt ꝙ omnia bene terant̄ ⁊ malaxent̄ deinde in moꝛtario ⁊ ponantur in vaſe alembici ⁊ diſtillentur vt aqua roſa. Secūda recepta ē poſita in diacurcuma magna Meſue: prout videre poteris.

Dialacca magna Meſue ꝯferēs ad debilitatē ſtomachi ⁊ epatis: ⁊ egritudines frigidas factas in eis. Oppilationes epatis aperit: ⁊ oēm duritieꝫ reſoluit: lapidē renuꝫ ⁊ veſice frangit: vrinā ꝓuocat: ⁊ eſt ad hydropiſim ⁊ caçeſiam medicina ſublimis. ℞.

Gummi lacce ablute.	Rubee tinctoꝛum.
Rauedſeni: ideſt reubarbari. añ. ʒ. iij.	Seminis feniculi.
	Semis aniſi.
Spice nardi.	Radicum aſſari.
Maſticis.	Ariſtologie rotunde.
Seminis apij.	Gentiane.
Cimarum ſquinanti.	Croci.
Abſinthij.	Cinnamomi.
Succi eupatoꝛij.	Hyſſopi ſicce.
Seminis ameos.	Caſſie lignee.
Sauine.	Cimarum ſquinanti.
Amigdalarum amaraꝝ.	Bdellij. añ.ʒ.i.ſ.
Coſti amari.	Piperis nigri.
Myrre. añ.ʒ.i.ſ.	Zinçiberis. añ.ʒ.i.

¶ Infunde bdelliū ⁊ myrrā in vino. cetera tere ſubtilr̄ ⁊ ꝯfice cū melle diſpumato ⁊ colato quātū ſuffic̄ fiat: doſis ē aur̄.i. vſqꝫ aur̄.ij. ¶ Modus lauādi laccā ponit̄ a pādectis in caplo ꝓpo de lacca in hūc moduꝫ. Tere gūmā lacce ⁊ laua illam in moꝛtario poſtq̄ bn̄ piſtata fuerit ⁊ lauationibus pluribꝰ ex aqua fontis in qua bulliāt ariſtologie lōge ⁊ ſquināti. añ. ptes eq̄les: ⁊ tādiu lauet̄ cuꝫ hac aqua ꝙ clareſcat ſemꝑ cū piſtello agitādo: deide dimittat̄ reſidē: poſtea colet̄ aqua ⁊ in vmbꝛa ꝑmittat̄ deſiccari: q̄ deſiccata reſeruet̄: ⁊ h̄ eſt modus. Et ex iſta lotione lacca acquirit ſubtilitatē ⁊ apitionē maioꝛē. ¶ Medicinaꝝ ablutio fit qnqꝫ de cauſis. Primo vt acuitas que in medicina eſt auferat̄: ⁊ hoc mō abluit̄ calx. Scḋo vt ſoꝛdes remoueat̄ ⁊ abijciat̄: ⁊ hoc modo abluitur oleum. Tertio vt poſſint melius ꝯteri: ⁊ hoc modo abluitur thutia. Quarto vt eius malicia auferat̄: ⁊ hoc mō lauat̄ lapis laçuli vt remoueat̄ quedā v̄tus nauſeatiua ⁊ cōpꝛeſſiua ſola remaneat. Quinto vt acquirat maioꝛem ſubtilitatem: ⁊ hoc modo lauatur lacca que efficit̄ ſubtilioꝛ ad aperiendum.

Diaſatyrion Meſue ſcḋe deſcriptionis iſta eſt in vſu: ⁊ vocat̄ ꝯfectio teſticuloꝛuꝫ vulpis: ⁊ eſt melioꝛ q̄ꝫ pꝛima: faciēs erectionē v̄ge ⁊ multiplicās ſperma ⁊ deſiderium coeūdi. ℞. Secacul albi ⁊ mūdi elixati in aq̄ ciceꝝ: quoꝝ eiecta fuerit pͣ aqua lib.i. Satyriō.i. teſticuli vulpis. ʒ.viij. Radicis raffani. ʒ.ij. Luf plani.i. ſerpētaria vel dꝛagontea. ʒ.ij. terrant̄ ⁊ fundat̄ ſuꝑ ea lactis vaccini: aut ouini quātitas que ſupnatet duobus digitis: ⁊ olei ſiſamini: ⁊ butyri vaccini recentis añ.ʒ.iiij. ⁊ coque cum facilitate vſqꝫ ad ſpiſſitudinem: ⁊ ſi adhuc radices nō bn̄ decocte ſūt fundant̄ ſuꝑ eas ex lacte ⁊ oleo ⁊ butyro vſqꝫ dū ꝑfecte decocte ſint: ⁊ pꝰs hec īfunde ſuꝑ h̄ totū mellis boni ⁊ diſpumati. lib.vi. Succi cepe humide lib.i.ſ. decoque oia ſimul vſqꝫ ad ꝑfectam coctionē: tūc enim depone ab igne ⁊ pꝛoijce ſuper ea puluerem: cuius permixtio hec eſt. ℞.

Caudaꝝ ſtinci cū renibꝰ ⁊ ſumine. ʒ.viij.	Seminis naſturcij.
	Cinnamomi.
Seminis eruce.	Piperis longi.
Zinçiberis.	Baucie: ideſt ſemen paſtinace domeſtice.
Been albi.	
Been rubei.	Seminis napi.
Lingue auis: ideſt ſemē fraſcini. añ.ʒ.iiij.	Seminis ſparagi.
	Seminis ſynapis. añ.ʒ.iiij.

Et ꝯficiat̄ cū eis. vltimū v̄o ponat̄ in medicamine pineaꝝ mūdataꝝ. lib.i.ſ. Phiſticoꝝ mūdatoꝝ. ʒ.x. Cerebeloꝛū paſſeꝝ. ʒ.ij. Cōficiant̄ oia bene ⁊ aromatiçent̄ cū ʒ.i. boni muſci ⁊ vſui reſerua. Hec ꝯfectio eſt illa qua nos vtimur ⁊ maxime ſm̄ iſtaꝫ deſcriptionē. Nicolaus in ſuo antidotario hꝫ vnā aliā deſcriptionē: ſed nō fit apud nos.

¶ Secacul ſm̄ modernos eſt ſigillū ſancte Marie ⁊ non iringus: vt qdā herbolarij volūt. q̄re Serapio aliud capl'ꝫ facit de ſecacul: aliud de irigo. Preterea vide Serapionē in 7° caplo de ꝯditis q̄ iquit: ꝙ ſecacul eſt radix ſicut çinçiber: ⁊ aſpoꝛtat̄ ex idia: ⁊ fit ex eo ingiba dum eſt recēs: ⁊ ſic eſt ſm̄ veritatē ꝙ ſecacul ſm̄ modernos hꝫ radiceꝫ ſimilē çinçiberi: ⁊ hec eſt q̄ nr̄o idiomate vulgariter çonoçello vocat̄ in ꝑtibus nr̄is: ⁊ in multa quātitate reperit̄.

¶ Cicer ſm̄ Serapionem ex auctoꝛitate Galeni: ciceꝝ tria ſunt gn̄a: ſūt eni alba ⁊ nigra: ⁊ eſt alia ſp̄es q̄ dr̄ kerſenue: ⁊ cicera minuta que dicunt̄ kerſenue ſunt alba: ⁊ aſſimilatur oꝛobo: ⁊ nigra nominant̄ chubes. ⁊ Plinius iquit arietinum ciceris genus qḋ capiti arietis aſſimilat̄ qḋ ceteris magis diureticū credit̄ eſſe: ⁊ agreſte eſt ⁊ erraticū ⁊ colūbinum qḋ aliqui venereum dixerunt candidū rotundum leue arietino minus. Cicer erraticū apud Diaſcoꝛides vocatur a quibuſdam ſerpillium. Galenus in 6° de ſimplici inquit. cicera ſunt ſpecies leguminum.

¶ Teſticuli vulpis ſunt ſatyrion. Diaſcoꝛides de ſatyrione tria capitula facit ſub littera ſatyrion. ⁊ alij caplm̄ de oꝛchis: ⁊ ibi ponit duas ſp̄es: quod etiam inter ſpecies ſatyriones ſunt in numero: ⁊ hoc apud Auicennaꝫ vocatur teſticuli canis. alij cinoſoꝛchin: ideſt canis teſticuli.

¶ Quare pꝛima aqua ciceris abijciatur: ⁊ in ſcḋo lauantur ſatyriones ⁊ ſecacul: eſt q꞉ pꝛima eſt abſterſiua pꝛohibens inflationē ⁊ v̄toſitatē generari. ſcḋa v̄o eſt multum ventoſa ⁊ inflatiua ⁊ compoꝛtatiua aliaꝝ medicinaꝝ ad genitalia membꝛa. ¶ Stincus eſt quoddaꝫ animal ſimile lacerte degens in ripis aquaꝝ iuxta flumē nili. In hac cōfectione pꝛo omni lib.i. mellis cocti ⁊ diſpumati ponende ſunt. ʒ.ij. ſpecierum cribellatarum. Si habere debet virtutem a Meſue ſcriptam. ¶ Iringus ⁊ taſſus barbaſſus colligendi ſunt in menſe octobꝛis. ¶ Incidenter hic notandum eſt ꝙ hoc electuariuꝫ duplici ratione ſolet dari hominibus. Pꝛimo exhibetur coꝛpoꝛibus exiccatis ad humectandum: ⁊ tunc debemus exhibere de eo ʒ.ſ. in mane per hoꝛas quatuoꝛ vel duas ad minus ante prādiū. Datur ⁊ ſecundo ad augmentum coitus ⁊ virili membꝛi erectionem: ⁊ tunc ipſum exhibere debemus veſpere ante çenam per duas hoꝛas cuꝫ modico vini ſubtilis ⁊ odo/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0223-5
DFG

riferi. Complexio dicti electuarij est temperata inter calidum ⁊ frigidum: humida tñ ad 2^m gradum.

Diairis de melle Nicolai dr̃ a radice illa que ireos appellatur: prodest disnoicis arteriaticis: tussientibus: vocem perditam restaurat si fuerit ex frigiditate: cuius permixtio. ℞.

Ireos. ℥.i.	Cinnamomi.	
Pulegij.	Zinçiberis.	
Hyssopi.	Piperis.	añ.ʒ.ij.
Liquiritie rase. añ.ʒ.vi.	Caricarum.i.ficuum.	
Dragaganti.	Carnium dactylorum.	
Amigdalarum.	Passularum.	añ.ʒ.iij.ß.
Pinearum. añ.ʒ.iij.	Storacis rubee.	ʒ.ij.℈.i.

¶ Puluerizent̃ pulueriçāda subtil'r oĩa: ⁊ cũ melle dispumato ⁊ cocto fiat ꝯfectio: dosis est.ʒ.ij. vsqȝ ad.ʒ.iij.

¶ Hyssopi si simpl'r scriptũ reperiat̃ de herba sicca est intelligendũ ⁊ in vmbra exiccādũ est: ⁊ nõ solũ ipsum: sed oẽs herbe aromatice. Sol eñi aromaticitatē illā resoluere facit ⁊ virtutem destruit. ¶ Pinee ⁊ amigdale nisi sint recētes anteq̃ȝ in cõfectionibus ⁊ electuarijs pectoralibus ponant̃ semper debent purgari: vt supra ostensum est: aliter rancitas sua nocet pectori ⁊ tussim prouocat. quare bene notent aromatarij in hoc ⁊ aduertant.

Diapenidion dicitur a penidijs que ibi intrant plus q̃ȝ de alijs speciebus: fm̃ Nicolaum valet contra omne vitium pulmonis ⁊ tussis: ⁊ ad raucedinem vocis factam ex siccitate: ⁊ tussientibus peripleumonicis ⁊ pleureticis. ℞.

Penidiorum. ʒ.xvi.ß.	Dragaganti.
Pinearum preparatarum ⁊ mundatarum.	Gummi arabici.
	Amidi.
Seminis papaueris albi.	Seminis citrulli.
añ. ʒ. iij. ℈. i.	Seminis melonis.
Gariofilorum.	Seminis cucurbite mundatorum.
Cinnamomi.	
Zinçiberis.	Seminis cucumeris.
Succi ligri. añ.ʒ.i.ß.g̃.viij.	añ.ʒ.i.ß.gra.viij.

Cāphore tertiā partē vnius scropuli. Syrupi violati quātũ sufficit: puluerizent̃ subtil'r pulueriçāda: ⁊ ꝯterant̃ ꝯterēda: deinde ꝯfice sic. In lib.i. ℥.iij. aque violarũ bulliāt donec aq̃ aliquātulũ īficiat̃: postea colet̃ ⁊ colature addat̃ lib.i. çucchari: ⁊ bulliat donec īcipiat īspissari. Tũc addāt pinee ⁊ q̃tuor suprascripta semina vnāquēq̃ȝ ꝑ se bñ ꝯtusũ cũ spatula semꝑ mouēdo. Deide addāt̃ penidij subtil'r pulueriçati ⁊ cũ liquefacti fuerint. Illud grossum qđ supnatat cũ catia dispumet̃: ⁊ iterũ in mortario ꝓiciat: ⁊ bene terēdo cõmiscēdo ad vltimũ puluis suprascriptarũ cũ supradicto syrupo in mortario semꝑ agitādo moueatur donec incorporet̃: demũ reseruet̃ in vase vitreato.

Diaolibanum Nicolai ⁊ dicitur ab olibano qđ ibi ponit̃: lachrymas oculorũ potēter ꝯstringit: dolorem emigraneum ⁊ cilij sanat: fauces reumaticis ⁊ arterias lenit: emoptoicis ⁊ tussientibus medet̃: vomitũ cõpescit: dolorē stomachi nauseam aufert: peripleumonicis pleureticis subuenit: gomoreā ⁊ satyriasiȝ emēdat: ⁊ mēstrua sanguinis sistit. ℞.

Castorei.	Radicum peonie.
Opij thebaici.	Macropiperis.i.piper lõguȝ.
Iusquiami. añ.ʒ.iiij.	Storacis calamite.
Cassiefistu. ʒ.ij.℈.ij.	Myrre. añ.ʒ.i.
Folij.	Spice.
Croci.	Piretri.
Thuris. añ.ʒ.i.ß.	Euforbij.
Reupontici.	Leucopiperis: idest piper album. añ.℈.ij.ß.
Amomi. añ.ʒ.i.℈.ij.	

¶ Puluerizent̃ subtil'r oĩa ⁊ cũ melle quantũ sufficit fiat ꝯfectio in bona forma. ¶ De iusqamo cũ scriptũ reperit̃ semꝑ de semine ⁊ non de herba est intelligendum: herba enim maioris est venenositatis q̃ȝ sit semen. ¶ Peonia si simpl'r scribit̃ de radice est intelligenduȝ: cũm illa magis vsui medicine ꝯueniat q̃ȝ folia vel semina.

Diacori Mesue in cap. egritudinis neruoruȝ. Et est ꝯfectio ꝯditi ad egritudines neruorũ frigidas mirabilis. ℞. Secacul. Pinearũ mũdatarũ. Radicuȝ acori. añ.lib.i.ß. Et sint secacul ⁊ acori elixata ⁊ expressa: ⁊ misce cũ eis ꝑter pineas mellis dispumati. lib.x. ⁊ decoque lento igne vsqȝ dũ spissitudinē acquirāt: deide deponat̃ ab igne ⁊ ꝓiciant̃ super ipsum pinee ⁊ misceant̃ adinuicem: pōst hoc puluerica super ea piperis. ℥.i.

Piperis longi.	Nucismuscate.
Gariofilorum.	Galange.
Zinçiberis.	Cardamomi. añ.ʒ.iij.
Macis. añ.ʒ.iiij.	

Dosis eius est. ℥. i. mane ⁊ sero.

Diamorusion Mesue est medicina multaruȝ vtilitatuȝ: sicut diacurcuma magna ⁊ expta ⁊ efficax nimis ⁊ ꝓprie ad dolorē stõchi ꝑpter frigiditatem factũ: ⁊ humorem crudum: ⁊ ad egritudines splenis ⁊ epatij: ⁊ chronicas fcās i ipsis ꝑꝑ hydropisiȝ. ℞.

Croci.	Seminis anisi.
Radicuȝ acori. añ.ʒ.ij.	Cordumeni.i.carui agreste.
Myrre. ʒ.iij.	Spice.
Baccarũ lauri. ʒ.ij.ß.	Menthe sicce.
Dauci.	Marmacur: idest marubiuȝ in pandetis.
Cinnamomi.	
Cassie lignee.	Ameos.
Cimini carmeni.	Costi.
Carpobalsami.	Piperis longi.
Florum squinanti.	Piperis albi.
Seminis apij. añ.ʒ.i.	Piperis nigri. añ.ʒ.i.

¶ Mellis dispumati ⁊ colati quantũ sufficit: ⁊ fiat cõfectio. dosis eius est. ʒ.i. vsqȝ ad. ʒ.ij.

Diacostũ Mesue valet ad dolorē viscerũ ⁊ oppilationũ in eis ad ꝑncipiũ hydropisis. ℞.

Costi amari.	Rauedseni: idest reubarbarum. ʒ.iij.
Cassie lignee.	
Cinnamomi. añ.ʒ.v.	Radicum assari. ʒ.iiij.
Seminis apij.	Croci.
Seminis anisi.	Aristologie.
Cimarũ sgnāti. añ.ʒ.iij.	Myrre. añ.ʒ.ij.

¶ Mellis quantum sufficit ⁊ fiat confectio.

Diasulphur Mesue confert febribus antiquis ⁊ melācholicis flegmaticis: ⁊ ꝯstrictioni anhelitus: ⁊ antique tussi: ⁊ eis qui habent pectus saniosum: ⁊ ꝯfert iuuamentuȝ manifestum ad duritiē splenis ⁊ hydropisim: ⁊ ꝓuocat vrinā: ⁊ frāgit lapidē: ⁊ ꝯfert morsui venenoso: ⁊ eis qui timēt potasse venenũ. ℞.

Piperis albi.	Agreste. ʒ.viij.
Piperis lõgi. añ.ʒ.vi.	Ruthe.
Sulphuris citrini.	Costi. añ.ʒ.vi.
Thuris.	Opij.
Meu.	Corticum mandragore.
Iusquiami albi.	añ. ʒ. iij.
Myrre.	Croci. ʒ. ij. ß.
Storacis calami.añ.ʒ.viij.	Cassie lignee. ʒ.v.
Cordumeni: idest carui.	

¶ Confice cum melle dispumato: ⁊ vtere post sex menses: dosis eius est a ʒ. ij. vsqȝ ad ʒ. iij.

Diacubebe confectio: in thesauro pauperum in capitulo de oppilatione epatis: ⁊ in vsu

a paucis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0224-0

a paucis diebus citra. ℞.
Cubebarum.
Ocimi.i.semē.ań.ʒ.iiij.ß.
Sandalorum alborū.
Sandalorum rubeoruꝫ.
Sādaloꝝ citri.ań.ʒ.ij.ß.
Quatuor seminum maio-
rum frigidorum.
Spodij.
Rasure eboris. ań.ʒ.i.ß.
Seminis endiuie.
Semis portulace. ań.ʒ.i.

¶ Pistent̄ oīa subtilr̄ ꝛ cū çucchāro quātū sufficit fiat electuariū ſm artem tibi ostēsam. ¶ Addēdo in hoc electuario in magistrale reubarbari electi infusi. ʒ.iiij. ꝛ misceatur in suprascripto electuario arte ꝛ ingenio ne virtus infusionis reubarbari huius deperdatur.

Diareubarbaꝝ .N. valet ad defectionem epatis ꝛ oppilationē eius ꝛ ventositati viscerum ꝛ digestibilitati. ℞.
Costi.
Croci.
Cinnamomi.
Spice inde. ań.℥.i.
Cassie lignee. ʒ.iiij.
Radicum assari.
Myrre.
Aristologie lōge ꝛ rotunde.
Squinanti. ań.ʒ.iiij.
Reubarbari elec. ʒ.iiij.
¶ Mellis quantum sufficit ꝛ fiat cōfectio.

Diapapauer N. dicitur a papauere albo: quia intra. valet contra vitium pectoris ꝛ pulmonis: cuius permixtio. ℞.
Succi liquiritie.
Dragaganti.
Gummi arabici.
Seminis papaueris albi.
Penidij. ań.ʒ.vi.℈.ij.
Amigdalaruꝫ. ʒ.ij.℈.ij.
Seminis melonis.
Seminis citrulli. ań.ʒ.i.
Seminis cucumeris.
Seminis cucurbite.
Seminis lactuce.
Seminis malue. ań.ʒ.i.
Amidi.
Seminis cydoniorum.
Seminis portulace.
ań.ʒ.i.℈.ij.
¶ Syrupi violati quantū sufficit ꝛ fiat confectio.

Diacori magistralis valet ad paralysim epilepsiam ꝛ torturā oris ꝛ ad friditatē stomachi: ꝛ ad oēm passionē corporis ex cā frida. Cuius ꝑmixtio. ℞.
Acori sicci ꝛ mundi. ℥.ij.
Zinçiberis.
Piperis longi.
Piperis nigri. ań.℥.i.ß.
Seminis peonie.
Radicum peonie.
Carui: idest semen.
Seminis ameos.
Sticados citrini.
Saluie.
Petrosillij: idest semen.
Ruthe. ań.ʒ.iiij.
Aristologie longe.
Nucis muscate.
Gariofilorum.
Cinnamomi.
Galange.
Zedoarie.
Castorei. ań.ʒ.iiij.
Seminis oçimi: idest semē basiliconis
Hyssopi sicce.
Piretri. ań.ʒ.ij.
¶ Pulueriçent̄ oīa subtiliter: ꝛ cū lib.v. ℥.ij. mellis cocti ꝛ dispumati fiat ꝯfectio in bona forma: dosis est. ʒ.ij.

Diacatolicon lassatiuum in Nicolao maiori vniuersaliter pōt dari in omnibꝰ egritudinibus in quibus est fienda q̄si vlr̄ solutio vētris: dat̄ ꝛ sanis cōstipatis ad cōseruationem sanitatis: datur idifferenter ante cibuꝫ ꝛ post sine nutritione alicuius: purgat melancholiā cholerā ꝛ flegma: mūdificat sanguinē ꝛ expellit vētositatē ventris ꝛ pectoris ꝛ lenit intestina. ℞.
Folliculorum sene.
Cassie nouiter extracte ꝛ munde.
Tamarindoruꝫ. ań.℥.ij.
Reubarbari.
Violaꝝ. ań.℥.i. alibi.℥.i.ß.
Liquiritie rase. ʒ.vi.
Penidij.
Zucchari candi. ań.ʒ.vi.
Seminis anisi.
Seminū cōium. ań.ʒ.iiij.
Polypodij. ℥.i.
Zucchari. lib.ij.
¶ Fac hoc modo: cassia ꝛ tamarindi extrahant̄ ꝛ cū modico alteri polypodio: ꝛ fiat decoctio ꝛ extrahat̄ cassia ꝛ tamarindi çetera pulueriçent̄: ꝛ cuꝫ lib.ij. çucchari fiat electuariū in bona forma. ¶ Species electuarioꝝ solutiuorū sunt grosso modo cōterende ꝛ per sedatium rarū transiri debent: ꝛ nō solum electuaria solutiua: sed ꝛ cōfectiones solutiue vt diarob ꝛ diacartamū. Et grossa hec pluericatio duplici causa fit. Primo vt diu in stomacho maneāt ꝛ ibidem diu operentur. Secundo vt virtus eius cito non euanescat ꝛ ne sua subtilitate ad membra transirent: quia maximum nocumentum inducerent. vt supra declaraui. ¶ Medicine solutiue dicuntur: eo quia hābēt corruptos humores soluere: idest educere ꝛ euacuare.

Diasene Nicolai dicitur a sene que ibi recipit̄ plus q̄ʒ de alijs spēbus. valet ꝓprie melancholicis maniacis cardiacis tristibus. Cuius ꝑmixtio. ℞.
Folliculorum sene. ℥.ij.
Auellanaꝝ assata. nuō.50
Serici combusti. ʒ.ij.
Lapidis armeni. ʒ.i.
Lapidis laçuli amboruꝫ lotorum ʒ.ij.
Zucchari. ℥.vi.
Cinnamomi. ℥.i.
Gariofiloruꝫ.
Galange.
Piperis. ań.ʒ.ij.
Spice.
Oçimi: idest semē basilici.
Zinçiberis.
Colij.
Cardamomi scilꝫ maioris ꝛ minoris.
Croci.
Zedoarie.
Florum roris marini.
Macropiperis: idest piper longum. ań.ʒ.ij.
¶ Pulueriçent̄ oīa subtiliter: ꝛ cū lib.ij. mellis colati ꝛ dispumati fiat electuariū in bona forma h̄ mō. Auellane subtilitēr ꝯterant̄: deinde ad bulliendū cum melle ponantur: semꝑ spumā a melle amouēdo: post vō aliqualē coctionē mel remoueat̄ ab igne ꝛ spēs ponant̄. ¶ Lapis laçuli ꝛ lapis armenus hoc mō lauant̄. Terantur ambo per se subtilissime: deinde accipe mortariū lapideū ꝛ pyce ipsorū alterū ꝛ aquā clarā in eo: ꝛ cū pistello agitādo simul misceant̄: ꝛ hoc facto per aliqḋ tēpus permitte residentiā facere: ꝛ primā aquā abyciās: ꝛ sic ter facias semper aquam inouādo: postea loco aque clare accipias aquā rosatā: ꝛ sic facias vt de eoꝝ aqua dixi. Et tātū cum dicta aqua lauent̄ ꝙ aqua remaneat clara: ꝛ tūc ipsoꝝ ꝑfecta erit lotio: sed ꝑ se conteri debent ꝛ lauari. ¶ De serico vō qḋ scriptum est ꝙ apponat̄ in medicinis cordialibus pro cōfortatiuo cordis nullo mō debet comburi: sꝫ minutissime incidi ꝛ teri. Qḋ vō ponitur in medicinis ad materie consumptionem vt in hoc electuario ponit̄: tunc cōburenduꝫ est. Modus combustionis positus est supra in diamusco dulci.

Diafinicon Mesue: confectio de dactylis vocat̄ ꝯferens ad febres cōpositas ꝛ chronicas: ꝛ est medicina securitatis. ꝓfert ad colicā ꝛ dolorē vētris ꝛ humorē crudū ꝛ frigora ꝛ solutiuū facile ꝛ ꝯueniēs. ℞. Dactyloꝝ beyron infusoꝝ in aceto tribus diebus ꝛ noctibus. ʒ.c. siue dracmas centū. Penidioruꝫ fichari: idest facti de çucchāro albo ĩfuso in aq̄ decoctiōis ordei. ʒ.50.
Amigdalarum mundatarum. ʒ.xxx.
Turbith. ʒ.xxxv.
Scamōee ꝑparate. ʒ.xij.
Zinçiberis.
Piperis longi.
Folioꝝ ru. siccoꝝ. ań.ʒ.ij.ß.
Cinnamomi.
Macis.
Ligni aloes.
Seminis anisi.
Seminis feniculi.
Seminis dauci.
Galange. ań.ʒ.ij.ß.
¶ Cōterant̄ subtiliter dactyli penidij ꝛ amigdale. cetera vō pulueriçent̄ nō multū subtiliter. Mellis dispumati ꝛ colati quātū sufficit: ꝛ fiat electuariū. ¶ Dactyli beyron dicunt̄ beyron ab illa regione in qua dactyli multū abundant: ꝛ qui in ea nascuntur sunt meliores oībus alijs aliaꝝ regionum. Alij vō dicunt ꝙ est vna maneries dactyloꝝ q̄

melior est:queadmodū sunt pruna damascena que melio/ra sunt alys prunis: ⁊ vna ⁊ altera opinio bona est. ¶ Penidy ⁊ dactyli in hac compositione ponunt vt inuiscent ⁊ igrossent medicinas solutiuas ne ad lōginqua penetrēt: ⁊ hac de causa ponuntur in hac compositiōe a Mesue ⁊ in omnibus alys medicis solutiuis in qbus ponunt. ¶ De hac cōpositione varia reperit lr̄a: ⁊ paucissimi sūt aroma/tary qui vsq₃ adeo cōpōnē hāc rite cōposuerint ob lr̄e va/rietatē. reperio enim in aliquibus Mesue scriptū fiari: in alys fian: in alio fiati: in qbusdā sachari in alys sichari ⁊ in alys sychari ⁊ syari: que oēs corrupte sunt pter illā que penidiarū sibari dicit ⁊ multipliciter exponit. Quidā eni dicunt q penidy sibari sunt penidy facti ex çucchbaro illi' puintie: ⁊ quod sibari est puintia: ⁊ h falsa est. Aly dicunt q sunt penidy qui fiūt ex çucchbaro prius infuso in aq̄ or/dei: cū sier idē sit qd ordeū: ⁊ tūc illo modo facti sic appel/landi sunt magisq₃ lenitiui sūt ⁊ abstersiui minusq₃ visco/si ⁊ oppilatiui. Alia expositio est q sibari idem est qd soli/di albi ⁊ leues: ⁊ hi fiūt ex bono çucchbaro ⁊ due he opinio/nes bone sunt: sed secūda magis ad mentē doctoris: ⁊ fuit ⁊ est mea opio. Igitur cū cōpositionē hanc facere vis. Ac/cipe çucchbarū albū ⁊ infunde in aqua decoctiōis ordei p horas sex: deinde çucchbarū coque illa in aqua ⁊ penidios fac: ⁊ habebis perfectā ⁊ verā descriptionē₃ diafiniconis fm auctoris mentē. ¶ Penidy fiunt ex çucchbaro solido vltimate decoto ⁊ ex longa ⁊ ꝯtinua ductione ⁊ manibus pertractatione dealbantur: ⁊ de bono çucchbaro faciēdi sūt non de puluere çucchbari vt quidam faciunt aromatary. ¶ Diafinicon dicit a fenicbys: idest dactylis de quibus plus intrant q̄₃ de alys medicinis: basis tamen non sunt in hac medicina. Sed turbith ⁊ scamonea sunt basis.

Diaprunis nō solutiui Nicolai: ⁊ dicit diaprunis siue diamuscum: qr pruna damascena ibi itrāt. valet pprie acutas patiētibus ⁊ per acutas maxi/me causon ⁊ synoche in pn° augmento ⁊ statu egritudis. ¶ ℞. Prunoꝝ damascenoꝝ quātitatē quā volueri nō p/fecte maturatoꝝ: s₃ ppinquoꝝ maturationi aque clare q possint bullire coque donec mollescant: deide pone ad cri/bru₃ vt transeat ⁊ supius remaneāt ossa ⁊ cortices. In aq̄ vo decoctionis dictorum prunorum adde violaru₃. ℥.i. ⁊ bulliant iterum: deinde cola dictā decoctionē₃ ⁊ syrupiça cū lib.ij. çucchbari in quo suppone de pulpa prunoꝝ lib.i.

Cassie nouiter extracte. Tamarindorum. añ. ℥.i.

¶ Coque totū vsq₃ ad mediocrē spissitudinē semp cum spatula agitādo postea adde hos pulueres. ℞.

Sandalorum alborum.
Sandalorum rubeorum.
Spody.
Reubarbari.
Cinnamomi. añ. ʒ.iij.
Violarum.
Rosarum.
Seminis scariole. añ. ʒ.ij.
Berberoru₃.
Succi liquiritie.
Dragaganti. añ. ʒ.ij.
Seminis citrulli.
Seminis melonis.
Seminis cucurbite mundatorum. añ. ʒ.i.

¶ Puluericentur omnia satis subtiliter ⁊ permisceantur ⁊ habebis diaprunis non solutiui.

¶ Et si lassatiuu₃ facere volueris adde pro qualibet libra istius electuary diagridy. ʒ.vij. ¶ Pruna ⁊ omnes fru/ctus colligendi sunt quando iam maturitatem acceperunt ⁊ anteq̄₃ cadant ab arbore: ⁊ sic debent conseruari.

¶ Pruna ex quibus suprascripta cōpositio fit debent esse mediocris maturitatis nō multum matura vel muça.

¶ Maçum autem proprie dicit: cuius sapor est compo/situs ex dulci ⁊ acetoso.

Diacassie magistralis. ℞.

Cassie mūde ⁊ elec. lib.ij. Tamarindorum. ℥.i.
Prunorum. nuō. xij.
Violarum.
Ordei.
Seminis anisi.
Polypody.
Cartami.
Liquiritie.
Capillorus ve. añ. M.5.
Thimi.
Epithimi. añ. M.5.
Passularum. ℥.5.
Semis feniculi. ʒ.ij.
Seminis portulace.
Semis maluarū. añ. ʒ.iij.
Cinnamomi. ʒ.iiij.

¶ Misceant ⁊ confrangantur omnia grosso modo ⁊ bul/liant in lib. xij. aque fm artem: deinde colentur manibus exprimēdo: de qua colatura cassie ⁊ tamarindi extrahant ⁊ dissoluant. Et addat çucchbari. lib.i. deinde coquantur vsq₃ ad formam electuary reducantur lento igne cū spa/tula semper agitando. ¶ Dracma nomen est ponderis ⁊ ponderat nonam parte₃ vncie: ⁊ sic accipiebatur antiqui/tus: ⁊ illa est vera dracma: moderni vo octauam partē vn/cie pro dracma accipiunt que est scropuli tres: ⁊ dracma grece idem est quod manipulus vel fasciculus moderno/rum. ¶ Grana ex qbus medicine ponderantur debent eē grana ordei vel frumenti. si enim sunt frumēti debet illō granū esse a superiori cortice mundatū. Si vo ordei illud granū eē d₃ cū cortice: ⁊ sic hēbis debitū ordine₃ ponderꝝ.

Diacartami magistrale. ℞.

Medulle cartami. ʒ.i. ℈.i.
Specierum diadragaganti frigidi. ℈.ij.
Carnium cydoniorum. ʒ.ij. ℈.i.5.
Zinçiberis albi. ℈.i.
Turbith electi. ℈.i.
Diagridy. ʒ.i. ℈.ij.
Manne granate.
Mellis rosati. añ. ʒ.viij.
Zucchari albi. ℥.vi.

¶ Et fiat confectio in morsellis vel in forma manuschri/sti de ʒ.iij. pro singulo: cuius est dosis.

¶ Dosis enim est limitata mensura ⁊ quātitatis simplicis vel cōposite medicine solutiue vel non solutiue de se apta nata est facere sufficientem operationē nō diminuta₃ nec superflua₃. ¶ Carnes cydoniorū: idest pulpa cydonioru₃ debent subtiliter cōteri cū cartamo a quo amotus sit cor/tex exterior: ⁊ hoc modo dicit medulla: deinde ambo de/bent dissolui cum melle rosato ⁊ manna ⁊ çucchbaro fere cocto bene misceri: in fine vo addantur species prescripte misceri debēt ⁊ confectio fieri. ¶ Medicine oēs solutiue conseruantur per duos annos in sua bonitate ⁊ solutione: elapso vo dicto tempore amittunt virtutē suā solutiuam.

Diarob cum turbith magistrale ⁊ cum reubarbaro valet: ⁊ est confortatiuum solutione educit: humores flegmaticos grossos ⁊ viscosos ⁊ a remotis ⁊ iū/cturis proprie. Et ipsum quidem mundificat stomachū ⁊ expellit ab eo supfluitates adherentes in vys eius ⁊ mun/dificat pectus a flegmate grosso ⁊ putrido: ⁊ educit a iun/cturis ⁊ locis neruosis ⁊ anchis humore₃ grossum ⁊ visco/sum: ⁊ est medicina ad dolores iuncturarum: ⁊ vsus eius pseruat a lepra ab ifectionibus flegmaticis: sicut est mor/phea ⁊ baras. est enim medicina bona febrium flegmati/carum. His autem qui sumit ipsum timeat austrum ⁊ ab/horreat pisces. Cuius permixtio hec est. ℞.

Turbith albi ⁊ gūmo. ʒ.x.
Zinçiberis albi. ʒ.v.
Galange.
Piperis longi.
Cardamomi maioris ⁊ minoris.
Croci. añ. ℈.i.
Macis. ℈.5.
Reubarbari boni ⁊ electi. ʒ.iiij.
Diagridy infusi in aqua rosa. p diem. ʒ.5.
Zucchari boni. ℥.xvi.

¶ Et fiat confectio in morsellis: dosis eius est. ʒ.vi.

¶ Pondera cōia ex quibus medicine cōmēsurant ⁊ pon/derantur sunt sex. Primo libra: cuius talis est figura lib. Secūdo vncie ⁊ talis est figura. ℥. Tertio dracma ⁊ talis est. ʒ. Quarto

est ʒ.Quarto scropulus ⁊ talis est. ℈.Quinto granum ⁊ talis est gra.Sexto Manipulus ⁊ talis est M.⁊ bis sex põderibus cõiter oẽs mensure mẽsurant medicinaꝝ.

Diarob cum turbith sine reubarbaro magistralis valet ⁊c. ℞.

Turbith albi,⁊ gummosi. ʒ.viij.	Galange.
	Piperis longi.
Zinçiberis. ʒ.iiij.	Macis. añ.ʒ.i.
Cinnamomi.	Diagridij. ʒ.iiij.
Gariofilorum. añ.ʒ.ij.	Zuccbari albi. lib.i.

¶ Et fiat cõfectio in morsellis de ʒ.iiij.ꝑ quolibet morsello dissoluendo çuccbarum in vino cydoniorum ⁊ aqua simplici pulueriçando solutiuoꝝ boc more ⁊c.

¶ Inter antiquos ⁊ modernos de ponderibus est dñia: iõ indigendũ ꝙ libra modernoꝝ cõstat ⁊ resultat ex. ʒ.xij. vncia constat ex. ʒ.viij.dracma ex ℈.iij.scropulus ex gra.xx.⁊ sic medicĩe a medicis cõmẽsurant̃ h̃ tẽpore.

Diamargariton N.⁊ dr̃ a duobus generibus margaritarum pforatarũ ⁊ nõ pforatarũ que ibi intrãt.valet cardiacis tristibus ⁊ ad oẽm cordis debilitatẽ stõchi patiẽtibus fastidiũ aufert:digestionẽ ꝓcurat: asmaticis disnoicis opitulat̃:⁊ ptisicos ⁊ eos qui ex lõga egritudĩe sũt extenuati resumit. ℞.

Gariofilorum.	Margaritarum non perforatarum.
Cinnamomi.	
Spice.	Margaritarũ pforatarum.
Galange.	Zinçiberis.
Ligni aloes.	Ossis de corde cerui.
Liquiritie.	Rasure eboris.
Trociscorum diarodon.	Blate biçantie. añ.ʒ.ß.
Trociscoꝝ diani. añ.ʒ.i.ß.	Musci.
Nucis muscate.	Ambre.
Macis.	Cardamomi.
Alipte muscate.	Seminis leuistici.
Reubarbari.	Semis basilici. añ.℈.i.
Zedoarie.	minus. gra.ij.
Storacis calamite. añ.ʒ.i.	Campbore. gra.vi.

¶ Mellis rosati qũtũ sufficit.det̃ in estate cũ rodostõate vel cũ frigida:in byeme cũ vino mane ⁊ meridie.

Diamargariton Auicẽne valꝫ mulierib⁹: ipꝫ eni rectificat dispõnẽ mr̃icis eaꝝ ⁊ dispõnẽ stõchoꝝ eaꝝ:⁊ opꝫ vt vebemẽs sit studiũ in stõchis eaꝝ:q̃re ꝯfortent̃ cũ eis q̃ sunt:sicut geleniabin cũ xyloaloe ⁊ mastice ⁊ silib⁹:⁊ eł̃aria facta cũ çuccbaro plurimo cum speciebus aromaticis.in quibus enim est multa caliditas cum emplastris stipticis calefacientibus aromaticis:cuius permixtio. ℞.

Margaritaruꝫ non perforatarum.	Zedoarie.
	Doronici.
Piretri. añ.ʒ.i.	Seminis apij.
Zinçiberis.	Tapsie.
Masticis. añ.ʒ.iiij.	Cardamomi.
Been albi.	Nucis muscate.
Been rubei.	Macis. añ.ʒ.ij.
Piperis.	Cinnamomi. ʒ.v.
Macropiperis. añ.ʒ.iij.	

¶ Zuccbari sublimis quãtũ omnia ⁊ plus fiat ꝯfectio in morsellis:⁊ etiã in forma electuarij potest fieri.

Diacaridion seu rob nucũ Mesue: ꝯferens eis q̃bus a capite ad pectus catarrus acutus ⁊ subtilis defluit ⁊ ad cãnam pulmonis:⁊ est causa ãpatũ ⁊ pfocationum mortis:⁊ est ad h̃ medicamẽ sublime.Et ei⁹ modus est.¶ ℞.succi corticũ exterioꝝ:nucũ in dieb⁹ canicularib⁹ lib.iij.decoq̃ ipm ebullitione vna:deinde adde mellis purificati. lib.ij.⁊ coque vsqꝫ ad spissitudinem mellis ⁊ reserua. ¶ Nota ꝙ rob durat ꝑ duos annos in sua bonitate ⁊ pfectiõe vt voluerũt antiqui:moderni ṽo dicunt ꝑ annũ solũ:sed durat plus ⁊ minus s̃m ipsoꝝ succoꝝ purificationem. ¶ Nux simpliciter prolata vel scripta semper de nuce cõmuni intelligatur.

¶ Dies caniculares sunt dies in quibus apparet quedam stella meridionalis canis appellata ab astrologis:in matutinis appet ⁊ solis ortuꝫ antecedit:⁊ boc est in medio estatis.Incipit auteꝫ caniculare tẽpus decima de Julij vel circa ⁊ durat vsqꝫ ad dies.xx.Augusti:ita ꝙ in summa dicti dies sunt numero.xl.illis igitur diebus nuces colligende sunt pro bac compositione.

¶ Dies quidam dicuntur naturales: quidam artificiales: naturales dies sunt a prima bora vsqꝫ ad.xxiiij.artificiales ṽo ab ortu solis vsqꝫ ad occasum.

¶ Et post illud nobis occurrent intentiones q̃tuor.nã pro pueris ⁊ mulieribus ⁊ bumidis nã sufficit medicamen sic factũ:⁊ qñ est in p̃n⁹ aliqd de stipticitate bñtibus misceri opꝫ:sicut sũt rose ⁊ balaustie:⁊ qñ in statu est egritudo crocus ⁊ myrra miscẽda sũt:in declinatione ṽo baurach ⁊ sal armoniacus ⁊ similia.est eni medicamẽ sublime ⁊ exptũ.

Electuarium de gẽmis Mesue iuuamentum est magnũ ad egritudines cerebri cordis stomachi ⁊ epatis ⁊ matricis mulieris frigidis:⁊ nos fecimus experimentum ⁊ bonum:⁊ valet ad tremoreꝫ cordis ⁊ syncõpim ⁊ debilitatem stomachi:⁊ quãdo quis tristat̃ ⁊ nescit radicem:⁊ ei qui diligit solitudineꝫ: ⁊ facit corporis colorem ⁊ odorem bonum. ℞.

Albarũ margaritaꝝ. ʒ.ij.	Zinçiberis.
Fragmentorum çaphyri.	Piperis longi.
Hyacinti.	Croci.
Sardinis qđ est quidaꝫ lapis preciosus.	Spice.
	Folij.
Granatorum.	Heil.i.cardamomum maius. añ.ʒ.i.
Ferugegi.i.smeraldi. añ.	
Zedoarie. ʒ.i.ß.	Trociscoꝝ diarodon.
Doronici.	Ligni aloes. añ.ʒ.v.
Corticum citri.	Cinnamomi.
Seminis alpbelengemisc i.oçimi gariofilati.	Galange.
	Zurumbet est radix aromatica. añ.ʒ.i.ß.
Macis. añ.ʒ.ij.	
Corallorum reubeorum.	Foliorũ auri ⁊ argenti.
Carabe.	añ.℈.ij.gra.v.
Limature ebo. añ.℈.ij.	Musci boni. ʒ.ß.
Been albi ⁊ rubei.	Ambre. ʒ.ij.
Gariofilorum. añ.ʒ.i.	

¶ Pulueriçentur ⁊ reseruentur in vase vitreo.⁊ obturetur os vasis.

¶ In bac cõpositiõe multa sunt vidẽda pro clariori ipsius doctrina.Primo quid sit sardonis.est enim lapis rubeus spissus cũ suba peruia seu trãsparente:⁊ dicit̃ ꝙ eius virt⁹ est que accendit animũ ad gaudiũ ⁊ acuit ingeniũ.iõ merito in boc electuario positũ est.Sed qꝛ cognitio buius lapidis nõ est apud aromatarios:ideo loco ipsius ponuntur rubini.Et boc ꝯsonũ est cuidam recepte inuẽte in vno antiquissimo Mesue:que dicebat quinqꝫ generũ fragmẽtorũ cõium p̃ciosoꝝ:⁊ sic erit lr̃a bona.Quia si scriptum reperies quinqꝫ generuꝫ fragmentoꝝ cõium preciosoꝝ de q̃nqꝫ supra dictis deberes intelligere.s.de çaphyri:byacinti:rubini:smeraldi:granate fragmentis ⁊ nõ de aliquibus alijs. ¶ De al scias ꝙ de per se nibil significat nisi articuluꝫ scilicet boc.Nam vbi nos dicimus boc:arabes dicunt al.Et ideo quãdo al miscetur cum aliqua dictione significat articulum in illa dictione vt albase.i.tbimus ⁊c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0227-8
DFG

¶ Gelengemisch dĩia est de eo iter doctores: quidã dicũt ꝙ est oçimũ gariofilatum: ⁊ illud est semen citrinum odoriferum qḋ colligitur a basilicone habente folia minuta: ⁊ hec opĩo vera est. Alij vo dicũt ꝙ est semẽ melisse. Alij ꝙ est cinnamomum: que due opiniones a doctoribus reprobantur ⁊ prima tenetur. ¶ Preciosa fragmenta ⁊ mineralia sunt cum in aliqua compositione intrant vltimate conterenda vsquequo possunt per satis spissam telam transire: ac etiam omnes lapides vt coralli lapis iudaicus: ⁊ ita ea administrare vt docet: nosqꝫ monet Auicẽna cũ lapidẽ iudaicũ in carulo. als calculo iubet dari illũ sup cotem vel lapidẽ molarẽ ducere iubet vt magis subtilior sit. Igitur nunq̃ in triturando cosfessus sis: qꝛ quãto subtiliores tanto pfectiores existũt. ¶ Zurũbet nõ est çedoaria vt Mattheus syl. exponit: cũ Auicẽ. 2° canoñ. diuersa de eis faciat capl'a. Sed çurumbet est quedã radix similis cypreo grossior çedoaria itus subcitria odore aromatica ⁊ sapore acuto: minus tñ çedoaria: sed si caremus ea loco ipsius çedoariã ponimus. ¶ De aureo pondere dõm est: inter doctores de eo est magna dĩia: quidã dicũt vt Gentilis ꝙ est põdus de. ʒ. i. ß. ⁊ hoc affirmat Simõ Januẽsis. Alij dicunt ꝙ est 7a ps vncie. Sed cõis ⁊ vera decisio est: ꝙ si inueniaṫ aureũ. i. vt in hoc loco ⁊ in oĩbus alijs medicis nõ solutiuis idẽ est qḋ. ʒ. i. ß. in medicinis vo solutiuis si reperiaṫ idem est qḋ 7a pars vncie ⁊ nõ plus. ¶ Insuper qꝛ cõfectio hec ⁊ sequẽtes ꝑpter lasciuiã hominũ fieri solent in morsellis quãtitas specierũ ad çucchaꝝ declarãda est. Iḋ ad omnẽ lib. i. çucchari apponi dꝫ. ℥. i. specierũ cribellatarũ. Cribellatarũ dico ꝑpter simplicia que cribellari non possunt vt amigdale dactyli semina oĩa. Ad oẽm vo lib. i. mellis specierũ cribellatarũ vt supra. ℥. ij. Et hoc modo faciẽdo hñt dñi medici ⁊ egri virtutẽ medicinaꝝ a doctoribus limitatã. Secus aũt faciũt aromatarij nr̃i temporis auaritia ducti. qḋ ignoscat illis deus. ¶ Nota insuper ꝙ Mes. dicit: cõfice cũ melle emblicoꝝ ⁊ colatura geleniabin. Ideo si in forma illa facere vis: scias ꝙ mel emblicorũ hoc modo fit. ¶ ℞. mirabolanoꝝ emblicorum. ℥. ij. aque cõmunis lib. ij. Terantur subtilr dicti mirabolani: ⁊ infundanṫ per dies. viij. in dicta aqua: postea bulliãt vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ medietatis: deinde colenṫ cũ panno lineo hñ manibus exprimẽdo: ⁊ in dicta colatura addatur mellis boni lib. i. bulliant simul vsqꝫ ad ꝯsumptionem aque ⁊ coctionẽ mellis ⁊ reseruenṫ. hoc eñi dicunt mel emblicoꝝ. Accipe ḡ mellis emblicoꝝ geleneabin. i. mel rosatum añ. lib. ß. suprascriptarũ spẽꝝ. ℥. iij. ⁊ simul misce. ⁊ habebis electuariũ de gẽmis in forma liquida vt scribit Mesue. ¶ De geleniabin inter doctores est discordia. nã Auicenna 5° canñ. cap. de cõditis dicit: ꝙ geleniabin idem est qḋ rosa cõdita siue cũ melle siue cũ çuccaro: ⁊ sic tam çuccharũ rosatũ q̃ꝫ mel rosatũ sꝫ eũ appellari põt geleniabin: ⁊ h̃ idem tenet Halyabbas. Rasis vo 3° almansoris dicit geleniabin est mel rosatũ. Quas opiniones reprobat Mattheus syl. dicẽs ꝙ geleniabin idẽ est qḋ mel rosatũ. Sꝫ seleniabin. i. çuccharũ rosatũ: geleniabin. i. syrupus rosatus: ⁊ hec opinio ab alijs oĩbus doctoribus teneṫ. Igiṫ geleniabin. i. mel rosatum ⁊c. Et hec de electuario de gemmis.

Electuarium Cõciliatoris in cap. differentiarũ lxxxvi. cor letificat ⁊ cõfortat: mirabiliter valet. vt pꝫ in libro Cõciliatoris. ℞.

Succi pomoꝝ dul. dispumati: ⁊ sint poma redolẽa.	Florum boraginis.
	Rosarum rubearum.
Succi buglosse dispumati. añ. ℥. v.	Been albi ⁊ rubei.
	Corallorum rubeorum.
Doronici.	Limature eboris. añ. ʒ. iiij.
Corticum citri. añ. ʒ. iij.	Spodij. ʒ. iij.

Gallie muscate.	Sete crude minutim incise.
Macis.	Croci. añ. ʒ. ij.
Carabe.	Mirabolanorum omnium añ. ʒ. iiij.
Ossis de corde cerui.	
Sãdalorum reubeorum añ. ʒ. iij.	Berillorum.
	Smeraldorum.
Seminis basiliconis.	Hyacintorum.
Folij.	Sardani.
Myrtillorum.	Zaphilorum.
Melisse.	Granataꝝ. añ. ʒ. i.
Seminis coriandrorum preparatorum.	Albaꝝ margaritaꝝ ʒ. iij.
	Limature auri.
Cinnamomi.	Limature argẽti. añ. ʒ. ij.
Galange.	Ambre.
Zedoarie.	Canfore. añ. ℈. v.
Spice nardi.	Musci. ʒ. i.
Lignis aloes crudi. añ. ʒ. ij.	

¶ Misce ⁊ fiat electuarium arte ⁊ ingenio ori laudabile cum çuccharo albo quantum sufficit.

Electuarium de aromatibus Mesue qḋ scripsit Galenus expertoꝝ iuuamentorũ ad causas stomachi ⁊ epatis ⁊ egritudies in eis factas ex flegmate grosso ⁊ vẽtositate. Digestionẽ cõfortat: Inflãmationẽ remouet: ⁊ morbos ex ea factos curat: Retardat canos: Colorẽ efficit bonũ: ⁊ oris ⁊ sudoris odorem reddit bonũ. Renes q̃ꝫ calefacit ⁊ coitũ excitat. Acidos ruct9 curat: ⁊ fastidium ⁊ abominationem remouet. ℞.

Ligni aloes crudi ñ cocti.	Calami aromatici. auṙ. iiij.
Rosarum rubearum añ. aure. xij.	Croci. ß
	Cardamomũ. s. maius.
Gallie muscate.	Cardamomũ minus: idest melegeta.
Doronici.	
Piperis longi.	Trium sandalorum.
Nucis muscate.	Reubarbari.
Menthe sicce.	Cubebe.
Spice.	Costi.
Cassie lignee.	Zinçiberis.
Macis.	Seminis feniculi.
Gariofilorum.	Seminis anisi.
Masticis.	Keisim. i. seminis leuistici. añ. auṙ. ij.
Cinnamomi.	
Radicũ assari. añ. auṙ. iij.	Zucchari. ℥. vi.

Miue aromatice. i. miue cydonioꝝ cum speciebus lib. i. Mellis dispumati quantum sufficit: ⁊ fiat electuarium: puluerizatis prius puluerizandis. Sed si in morsellis facere vis facies vt supra: dosis eius est ab. ℥. ij. vsqꝫ ad aureos. iij. ¶ Lignũ aloes crudũ est illud qḋ nõ est coctum. Arabes eniꝫ solent ipsum decoquere anteq̃ꝫ illum ad nos venire ꝑmittant decoquẽdo illum in aqua: per quã decoctionẽ quedã humiditas q̃ in illo erat seu gũmositas amoueṫ que natans sup aquã illã reseruãt: deinde mittunt ad nos illum coctuꝫ qḋ est sine anima: ⁊ nullam habet virtutem vel bene paucã: ⁊ ob hoc auctor dicit crudi. Cognoscitur ꝙ sit cruduꝫ hoc modo. Nam si in igne ponitur emittit quãdã humiditatẽ aromaticam que illum a cõbustione ꝓhibet. Scḋo si in aqua ꝓijciatur subito fundum petit ꝑpter ipsius grauitatem: ⁊ talis est eius cognitio.

Electuarium de baccis lauri. Rasis 9° almansoris capl'o de colica. valet ad colicã ⁊ iliacam passionem ⁊ doloribus intestinorum ex causa frigida vel ventosa. ℞.

Folioꝝ ruthe siccoꝝ. ʒ. x.	Keisim. i. semen leuistici
Seminis ameos.	Origani.
Cimini.	Carui.
Nigelle. añ. ʒ. ij.	Amigdalaꝝ ama. añ. ʒ. ij.
	Piperis.

Piperis nigri. Baccarum lauri.
Macropipis.i.pipis lõgi. Castorei. añ.ʒ.ij.
Mentastri. Serapini. ʒ.iiij.
Dauci. Oppoponaci. ʒ.iij.
Acori. añ.ʒ.ij.

¶ Puluerizentur puluerizanda non multum subtiliter: vt dictum est de diacimino. Mellis cocti ꝛ dispumati ad pondus omniũ ꝛ est. ʒ.v.ʒ.v.gumme vo dissoluant in aq̃ rutbe ꝛ facies in bona forma. ¶ Et nota ꝙ Rasis dicit: ꝙ non habet partẽ in resoluẽdo vẽtositatez. ¶ Rutba q̃ in hac cõpone intrat ac in oibus alijs dz exiccari cũ mensura: ꝛ hoc ideo qm̃ si exiccatur vehementer est calidissime cõplexionis: ꝛ eius calefactio est vltra mensurã. Et si nõ exiccatur debito modo remanet in ea humiditate superflua que ꝓhibet eam digeri ꝛ ventositatẽ fac. q̃re in ipsius exiccatione diligentia habẽda est. Et debet in vmbra exiccari: non autem in sole vt quidaz imperiti faciunt. ¶ De nigella multi sunt qui errant ponentes in receptis semen quoddam cinerulentum odoriferum satis triãgulare pro ipsa nigella ꝛ errant. Sed nigella est quoddam semen nigrum clarũ aromaticũ multũ faciens folia fere similia fumi terre: ꝛ id in medicinis apponendum est. ¶ Origanũ colligendũ est in mẽse July postq̃ sol tẽdit ad occasuz.s. in vesperis. Non aũt in mane ante solis ortum vt qdaz fatui faciunt. ¶ Mel ꝛ oẽs medicine triplici causa coquuntur. ꝑmo vt mundificẽt mel: q: coquitur vt sua impuritas remoueaẽ. 2° vt expellamus aliquã substãtiã nostro proposito repugnantẽ vt multa decoctio cauliuz que illos stipticos facit. 3° vt virtus ipsius in oleo vel aq̃ trãseat ꝛc̃.

Electuarium de citro Mesue inuentiõe nostra: confortans stomachum: ꝛ ꝓcurãs digestionem: ꝛ odorẽ oris facit bonum: grossas ventositates expellit ꝛ cor confortat: cuius ꝯmixtio hec est. ℞.

Corticum citri aureos.xx. idest. ʒ.xxx. Galange. ʒ.ij.
Gariofilorum. Musci. ʒ.ß.
Ligni aloes. Cardamomi maioris ꝛ minoris.
Cinnamomi. Zinziberis. añ.ʒ.i.
Macis. añ.ʒ.ij.

¶ Puluerizenẽ hec nõ mltũ subtiliꝛ: mellis cocti ꝛ dispumati.ʒ.viij.ꝛ fiat ꝯfectio vt fieri solet in forã solida.vt.ʒ. ¶ Uellem pur postq̃ prouintiam hanc accepi Joannes Francisce mi partem omnem aromatarij necessariam declarare: ne illi sua ignorantia ad tenebras exteriores ducerentur. Contingit nonnunq̃ ad eos accedere viros ꝛ homines afflictos stomachi dolore: petentes ab eis suffragium. Ipsi pietate moti exhibent vel aromaticum vel diaciminũ vel dianisuz nõ vltra cõsiderantes de hora exhibitionis que res aliquãdo ducit egrũ ad nõ parua pericula. Ea ꝑpter idocti me audiãt notẽtqz distinctionẽ hãc. ¶ Confectiões que danẽ aut ad digerẽdũ mãm facientẽ egritudinẽ ꝛ deoppilandũ ac ad confortandũ membrũ vt triasandali: tũc dari debent ante cibũ saltim per horas q̃tuor vt possint a nã preparari ꝛ ad loca necessaria trãsmitti. Si vo ꝑpter stomachũ aut ꝑpter ꝓstratioñẽ appetẽtis dantur: tũc parũ ante cibum dande sunt. Si vo ꝑpter virtutem digestiuã exhibenẽ: imediate post prandiũ exhibẽde sunt. Si vo danẽ ad cõfortationẽ cerebri ꝛ virtutis aialis: post prandiũ ꝛ post cenã ꝑ lõgũ tẽpus saltiz ꝑ duas horas dande sunt. Si vo ad cordis cõfortationẽ: debent dari circa mediã noctẽ: ꝛ tenẽde sunt multũ in ore vt paulatiue resoluanẽ. Si vo ad resolutionẽ vẽtositatis: stomacho vacuo ꝛ a cibo ꝛ superfluitatibus mũdato exhibeanẽ. Et in hoc aduertendum est ꝙ nullo modo exhibeanẽ neqz tyriaca neqz confectiões aperitiue seu diuretice cibo existẽte in stomacho vel in ipso repleto malis humoribus. Igiẽ ꝯsuetudo vercellensium: que est accipere tyriacã cũ aq̃ ardenti propter nauseam vituperatur. Ac corruptela italicorum qui eam cum maluatico assumunt. Et ratio est: q: cibus indigestus ac superfluitates maloꝝ humorũ ducunẽ subtilitate maluatici vel aque ardẽtis ad epar ꝛ oppilõnẽ faciunt ꝛ ad prauas egritudies hoies ꝓcipitãt: q̃re. ¶ Cuius electuarij species sũt satis grosse terende: cum sua virtus sit in cõfortãdo stõchũ ꝛ nõ trãsit ipm̃: sed vẽtositates resoluit: ꝛ hoc ꝑꝑ causas assignatas in recepta diacimini. ¶ Modus accipiendi cortices citri ꝛ aliorum pomorum suauem ꝛ aromaticum habentium odorem hoc modo facies. Igiẽ qui vult vti corticibus pomoruz citri in cõpositionibus eligat poma que habeant acetositatez maiorem intrinsecus: eo q: cortices eoꝝ sunt magis odoriferi: ꝛ opz ꝙ excorientur illa die qua collecta sunt ab arbore: tergantur ergo primo bene cum mantili aspero ꝛ mundo ꝛ excorienẽ cum cultello acute acutiei paulatim ꝛ leuiter ne accipiatur ex carne cuz cortice: ꝛ simili modo opz fieri de cydonijs ꝛ alijs pomis: deinde in vmbra exiccentur. ¶ Nota ꝙ ista oia electuaria dulcia seruanẽ per annũ integrũ ꝛ vltra: ꝛ oia alia preter electuariũ quo vtunẽ reges ꝛ prelati: ꝙ nõ põt diu seruari: eo quia rancescit: sed solum per dies quindecim vel ꝑ mẽsem ad plus seruatur.

Electuarium de cineribus Auicẽne fen decimaoctaua tertij.cap.19. ℞.

Cineris vitri. Lapidis iudaici.
Cineris scorpionum. Gummi nucis.
Cineris radicũ cauliũ nabati: s: caules nõ trãsplãtati. Radicũ acori. añ.ʒ.i.
Seminis petrosilli.
Cineris leporis. Dauci.i.semen pastinace syluestris.
Lapidis spongie. Pulegij.
Sanguinis hirci exiccati ꝛ preparati. Gummi arabici.
Cineris corticũ oui a q̃ pullus egressus fuit. añ.ʒ.i. Seminis althee.
Piperis. añ.ʒ.i.ß.

¶ Puluerizẽtur omnia subtilissime: mellis cocti ꝛ dispumati.ʒ.x.ꝛ fiat electuarium.qd̃ bene obturetur: ac sepe cũ spatula cõmisceaẽ. ¶ Uitrum cõburitur hoc modo: teratur bene: deide reponaẽ in crucibulo vel captia ferri: ꝛ pone super prunas semp insufflando donec rubeuz fiat: deinde ab igne remoueaẽ. Si erit incineratum bene. Aliter iterum ponaẽ super prunas ꝛ insuffleẽ: ꝛ nõ desinas sic facere donec incineret ꝛ de eo vtere. ¶ Scorpiões hoc mõ cõburunẽ. Accipe scorpiones viuos quãtitatẽ quã volueris: ꝛ pone in olla noua ꝛ claude eam lutando illam cũ pasta vel cũ terra: ꝛ pone illam in furno calido ꝛ dimitte per diem ꝛ noctem: deinde extrahe ꝛ cinerem ipsoꝝ habebis. ¶ Caules nabati.i.caules nõ transplantati hoc modo cõburunẽ. Extrahe radices a terra: mũdenẽ ab omni imundicia: deinde in frusta icidanẽ ꝛ ponanẽ in olla ꝛ cooperiatur olla coopertorio perforato: ita vt fumus possit exire. ꝛ ponatur in furno ꝛ dimittaẽ per totũ diem: in sero remoueaẽ: ꝛ reperies in dicta olla taq̃ carbones: postea dictos carbones tere bene: ꝛ in alia olla parua repone: cooperi lutando eam ꝛ repone eam in furno: ꝛ dimitte per diẽ ꝛ noctem: ꝛ tantum ac tam sepe hoc facias ꝙ carbones in cinerem album esse conuersos reperies: ꝛ de illo vtere. ¶ Modus incinerãdi leporẽ. Accipe leporẽ viuũ ꝛ decolla illum ꝛ repone in olla noua cũ toto sanguine ꝛ pelle bene obturando ollam. Deinde ponaẽ in furno: ꝛ tãtũ dimittatur ꝙ icinereẽ ꝛ dicto cinere vtere in electuario supra scripto. ¶ Cortices ouoꝝ h̃ modo icinerẽtur. Accipe cortices ouoꝝ a qbus pullus egressus fuit ꝛ bene pistẽtur: deide ponanẽ in olla noua que bene obturata sit ponatur in

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0229-2
DFG

furno ⁊ dimittat̄ per noctē.in mane si sint incinerate bn̄ est:sin aūt bene in furno dimittantur vsquequo sint incinerate:⁊ nota ꝙ quanto coquit̄ tanto magis albiores redduntur:⁊ incinerant̄ ⁊ de eis vtere. ¶ Gūmi vo nucis fm quosdā est fungus qui reperitur sup arbores diuersas:cu ius color est ad similitudinē spongie:sed nō recte sentiunt: qꝛ illa res vocatur narcotica nucis:gūmi vo nucis fm veritatem est gūmi qḋ reperit̄ super arbores ferētes nuces: sed in partibus nostris nō reperiunt̄.ego autē vidi predictū gūmi qḋ in colore est similis colori myrre grosse:sed odorem nō habet:defertur de apulia ad nos ⁊ in illis partibus inuenit̄. ¶ Auicenna dicit:ꝙ dosis istius electuarij sit vsqꝫ ad aur̄.ij.idest.ʒ.iij.⁊ supra cū aqua tribuloꝝ decoctorum.s.tribuloꝝ marinoꝝ quos ipse in 2° vocat basek ⁊ sunt qui nominā ipsos vulgo castaneolos lacus. ¶ Serapio ⁊ auctor pandetarū volunt ꝙ differentia sit iter dauci ⁊ baucie:⁊ dicunt ꝙ dauci est pastinaca syluestris: baucie vo pastinaca domestica. Auicenna vo ⁊ Mesue inter eas nullam differentiam faciunt. Tamen in vsu est:⁊ tenetur opinio pandetarum ⁊ Serapionis. ¶ Sanguis hirci in hoc electuario ingrediens hoc modo preparandus est. Accipe hircum.iiij.annorū in diebus canicularibus: qui sint dies caniculares infra describent̄ in diacaridion: nutriatur saxifragia feniculo apio petrosillio pulegio hedera squinanto genestra capillis veneris polytrico vel lupulis ⁊ potetur optimo vino:⁊ si ad aliqualem acetositatē tenderet melius esset:semperqꝫ in sole teneatur:⁊ hoc modo nutriatur saltim per decies.xl.deinde cū incipit vrina eiꝰ denigrari.Sumatur olla noua: ⁊ fundatur in ea aqua: ⁊ feruеat donec auferatur ab ea terreitas que i ea est.Deinde decoletur hircus:⁊ accipiat̄ ex medio sanguine qui currit ex eo in ollam:⁊ non accipiattur primus sanguis: neqꝫ postrēmus:⁊ nō amoueat̄ donec coagulet̄:deinde incidatur in partes.ij.eo existente in concauitate olle ⁊ cooperiatur cum rethe stricto:aut cum panno subtilis raro. Et dimittatur sub diuio donec recipiat radios solis ⁊ lune:⁊ dimittat̄ ipm donec exiccet̄ bene:⁊ caue ne adueniat ei humectatio ex rore. Nec decolādus est nisi sanꝰ sit hircus ⁊ ex dicto sanguine vtere in omni medicina ⁊ in omni loco: in quo scriptum reperis sanguinis hirci. ¶ In collectione mineralium tres conditiones ꝯsiderande sunt. Primo eligantur a mineris notis ⁊ famosis.Scđo ꝙ nō sit admixtum quod impediat eius cognitionem. Tertio ꝙ non habeat substantiam transmutatam.

Egetea Mesue experta ad dolorē stomachi a frigiditate factum:⁊ oēs dolores factos ex simili causa:⁊ a ventositate grossa:⁊ ad dolorem colice:⁊ difficultatem vrine:⁊ dolorē dentiū:⁊ ad ventositates matricum ⁊ cōfert iuuamētū maximū ad sterilitatē bibitū ⁊ supposita cū lana ⁊ oleo de lilio:cuius ꝑmixtio hec est. ℞.

Castorei.	Costi.
Myrre.	Cinnamomi.
Opij.	Fu.i.valeriane.
Piperis.	Meu.
Macropippis idest piper longum.	Dauci.
	Assari.
Galbani.	Croci. añ.ʒ.i.

¶ Puluericentur omnia subtiliter ⁊ cum lib.ʃ.mellis cocti ⁊ dispumati fiat electuarium in bona forma. ¶ Mel ponitur in ista medicina:⁊ non solū in ista:sed in omnibus alijs triplici ratione. ¶ Primo vt placet horribilitatem medicinarum.Scđo vt mundificet ⁊ resoluat. Tertio vt cōseruet species sua viscositate. ¶ Stupefactio est dispositio inducta in membro a frigiditate:per quā membrū non sentit:aut obtuse sentit.

Electuarium indū maius Mesue solutione educens humorum superfluitates ⁊ proprie flegmaticorū ⁊ putridorū a stomacho:⁊ a membris nutritionis ventositatē grossam in eis resoluit:⁊ morbos factos ab eorum exuberātia curat sicut est dolor stomachi ⁊ viscerum ⁊ colica ⁊ dolor renū:⁊ educit mās que sunt in iuncturis ⁊ confert iuuamentum manifestum doloribus earum. Cuius hec est permixtio. ℞.

Cinnamomi.	Turbith albi ⁊ gūmosi.ʒ.i.
Gariofilorum.	Zucchari albi.
Spice.	Penidiarum. añ.ʒ.xx.
Rosarum rubearum.	Galange.
Cassie.	Hell.i. cardamomū maius.
Macis.	Cardamomi.s.minoris idest melegeta.
Cyperi. añ.ʒ.iiij.	
Sādaloꝝ citrinoꝝ.ʒ.ij.ʃ.	Assari.
Ligni aloes.	Masticis. añ.ʒ.i.ʃ.
Nucis muscate. añ.ʒ.ij.	Diagridij. ʒ.xij.

¶ Omnia hec fricentur manibus cum oleo amigdalaꝝ dulcium:deinde accipe. Succi cydoniorū. Succi granatorum. Succi apij. Succi finicul. añ. lib.ʃ. Puluericentur puluericanda satis grosso mō. Mellis dispumati lib. ij.ʃ.misce ⁊ decoquat̄ cū succis:⁊ fiat electuariū in bona forma:dosis est aurei.ij. ¶ De cassia hic est notandū ꝙ fm doctrinā supra tibi datam in forma. Cassia fistula ponenda est cū sit electuariū solutiuum. Nec cassia lignea in electuario est ponenda:ꝙ tñ secus esse quidā tenent. Ego etenim apponi facio cassiā fistulā. Cū nullum solutiuū sine lenitiuo esse debeat vt volūt doctores. ¶ Nota ꝙ doctores nō ponunt in electuarijs a remotis attrahentibus penidios in suis receptis:sed dūtaxat in illis quoꝝ intentio est a stomacho: ⁊ intestinis ⁊ venis magnis attrahere vt in diafinicone ⁊ hoc electuario. ¶ Assarum cū simpliciter scriptū reperitur radix ipsius ponenda est:qꝛ radix melior pars est plāte. ¶ Licet Mesue in littera ponat ꝙ dosis huius electuarij est vsqꝫ ad aur̄.ij.hic intelligendū est qñ ad lib.i.mellis ponit̄.ʒ.iij.specierum: sicut ego hic ānotaui.Sed si ponit̄.ʒ.ij.vt aromatarij nostri temporis faciunt ⁊ male:maior quātitas dari potest ⁊c̄.

Electuarium indū minus Mesue hñs intētionē maioris. Cuiꝰ ꝑmixtio. ℞.

Turbith albi ⁊ gūmosi.ʒ.c.	Zinciberis.
Zucchari. ʒ.c.	Cinnamomi.
Macis.	Hell.i.cardamomū maius.
Gariofilorum.	Nucis muscate. añ.ʒ.vij.
Piperis. añ.ʒ.vij.	Scamonee. ʒ.xij.

¶ Puluericent̄ oīa satis grosso modo:mellis colati ⁊ dispumati lib.ij.ʒ.ij.misce ⁊ fiat electuarium liquefaciendo zuccharū cū melle. ¶ Nota hic vnū generale intelligēdū in omni compositione qḋ scamonea acuitur. Medicina enī qñqꝫ fit in pñº veris ⁊ acuitur vt ꝑ totum annū possit seruari ⁊ dari qñ volumus. Et tūc cū scamonea nō cocta acuēda est:ne sua virtus longa mora debilitet̄. Nec timetur eius malitia:eo qꝛ ꝑ tēporis diuturnitatē satis aufert̄. Aliqñ āt acuit̄ medicina nō q̄ dꝫ diu ꝯseruari:sed q̄ infra ij.vel.iij.dies debet exhiberi. Et tūc cū scamonea cocta dꝫ acui:vt sua malitia coctura moueat̄. Et idē intelligas tam in eletuarijs q̄ȝ pillulis ⁊ ꝯfectiōibus. ¶ Insup nota ꝙ Mesue acuit hoc electuariū cū scamonea ⁊ nō cū diagridio:eo qꝛ intentio est ꝙ longo tēpore seruet̄.si vo dare illum intendimus omni die acuat̄ cū diagridio:⁊ non cū scamonea propter causam supra assignatam.

Electuarium elescoph Mesue quod educit superfluitates a toto corpe:⁊ expellit ventositatem:⁊ valet ad iuncturarum dolorem ⁊ laterū ⁊ colicā.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0230-3
DFG

ꝛ colicam. Et mundificat renes ꝛ vesicã: ꝛ addit in coitu. Cuius permixtio hec est. ℞.
Scamonee antiochie. Zinziberis.
Turbith albi ꝛ gũmosi. añ. ʒ.vi. Mirabolanoꝝ emblicorũ.
Nucis muscate.
Gariofilorum. Polypody. añ. ʒ.ij.ʃ.
Cinnamomi. añ. ʒ.ij.ʃ. Zuccbari albi. ʒ.vi.
¶ Pulverizent omnia grosso satis mõ: mellis dispumati lib.i. misce ꝛ fiat electuariũ in bona forma. ¶ Scamonea dicit antiochia. i. illius ꝓuintie: eo qꝛ melior ꝛ pfectior est q̃ q̃ reperiat in alys ꝓuintys. ¶ Insup nota ꝙ ꝛ si in me dicinis solutiuis repis scriptũ scamonee ꝙ intelligendũ est de preparata: nisi in duobus sequentibus casibus. Pri mo nisi in dicto electario coquat vt in ꝯfectione amech ꝛ electuario rosato: ꝛ tunc scamonea ponat nõ cocta: qꝛ co quẽdo pparatur. Scdo nisi illud compositũ longo tẽpore reseruari debeat: ꝛ hoc modo pparata ponat propter cau sam supra allegatam. In alys vo si reperitur littera Me sue suppleatur ꝛ dicatur scamonee. s. cocte.

Electuarium rosatum Mesue solutiuum solu tione educens choleram sine mole stia: ꝛ valet ad iuncturarũ egritudines calidas: ꝛ ad sodã calidam ꝛ vertiginem oculorum dolores ꝛ icteritiaz citri nam ꝛ est expertũ. Cuius permixtio. ℞.
Succi rosaꝝ rubearum completarũ. s. in maturi tate. lib. iiy. gionis. lib.i.ʃ.
Tereniabin puri ꝛ recentis loco ipi⁹ põit mãna. ʒ.vi.
Zuccbari tabarzet. i. illi⁹ re Scamonee antiochie. ʒ.i.ʃ.
¶ Conterat grosso satis modo. Coquant oia sup prunas vsqꝫ dũ mellis habet spissitudinẽ: deinde ꝓyce sup illud.
Trociscoꝝ de spodio. ʒ.i. Croci. ʒ.ij.
Gallie muscate. ʒ.ij. Trociscoꝝ de berb. ʒ.iiy.
¶ Et repone in vase vitreato ꝛ reserua. ¶ Succi rosarũ cõpletaꝝ: eo qꝛ rose seu succus eaꝝ magis est solutiuus q̃ succus incõpletaꝝ: ꝛ ideo explicauit de cõpletis: ꝛ nulli sũt aromatary q ad hoc aduertãt. ¶ Nota insup ꝙ cũ h ele ctuario reformari debent pille aggregatiue Mesue ex in uentione nr̃a ꝛ pillule de hermodactylis minores ꝛ pillule de hermodactylis inuentiõe nostra ipsius Mesue: nõ eni electuario de succo rosarũ vt quidã bestiales faciunt.

Electuarium de succo rosarũ Nicolai solutiuũ educens choleram sine molestia: ꝛ valet ad egritudines calidas ꝛ est expertum contra guttã calidam: cholerã rubeam purgat ꝯualescentes ab egritu dinibus quartanarys tertianarys ꝛ quotidianarys de sal so flegmate purgat ꝛ reliquias maloꝝ humorum potẽter educit que remanserũt post egritudinẽ vel vt quidam vo lunt si admisceatur medietas benedicte purgat reliquias que remanserant post medicinam. ℞.
Succi rosarum rubeaꝝ. Spody de cãna. ʒ.iy.
Zuccbari albi. añ. li.i. ʒ.iiy. Diagridy. ʒ.i. ʒ.iiy.
Triũ sandaloꝝ añ. ʒ.vi. Canphore. ℈.i.
¶ Misce ꝛ fiat electuariũ: dosis est. ʒ.i. vsqꝫ ʒ.viy. pul uerizando prius pulverizanda. ¶ Succus rosaꝝ hoc mõ fiat. Accipiant rose cõplete: ꝛ post eaꝝ collecitonẽ pmit tant p diẽ: deide in mortario marmoreo pistẽtur cũ pistel lo ligneo ꝛ bñ terant: deide in pecia inuoluant ꝛ in torculo exp̃mant ꝛ colent: ꝛ in vase vitreo reponant: per aliquos dies pmittant: deide residẽtia seu fecie facta amoueat po nẽdo in alio vase ꝛ sup eũ ponat parũ olei oliuaꝝ ꝛ reser ua. ꝯseruat eniꝫ in bonitate sua per duos annos. ¶ Ele ctuariũ eni idẽ est qd electum ex varys: qꝛ ex multis ꝛ va rys rebus electuaria ꝯficiunt. ꝛ electuariũ dicit ois cõpo sitio nõ reducta ad soliditatẽ siue cũ zucchoro siue cũ mel le fiat. Cõfectio vo dr̃ qñ durescit ꝛ in dura forma fit.

Electuarium de scoria ferri. Rasis nono Almã soris in caplo de hemorroidibus ꝛ valet ad sanguinẽ per partem inferiorem. ℞.
Mirabolanoꝝ indorum. Radicum cyperi.
Mirabolanoꝝ emblicoꝝ Zinziberis.
Mirabolanoꝝ bellirico rum. añ. ʒ.ʃ. Piperis nigri.
Seminis ameos.
Spice inde. Olibani. añ. ʒ.ij.
Squinanti. añ. ʒ.ij. Scorie ferri ppate. ʒ.i.ʃ.
¶ Pulverizentur omnia subtilissime ꝛ conficiantur cum melle dispumato quod sufficit ꝛ sit coctum cũ apozimate emblicorũ. ʒ.x. ꝛ fiat. ¶ Preparat scoria ferri hoc mõ. Accipe scoriam ferri quãtitatẽ quam volueris ꝛ eam in funde in aceto fortissimo per hebdomadã omni die acetũ mutando: postea proyciat super laminam ignitã ꝛ torre fiat: deinde subtilissime pulverizetur ꝛ reserua.
¶ Uel cum apozimate emblicorũ hoc modo fit. ¶ ℞. Mirabolanoꝝ kebuloꝝ ꝛ emblicoꝝ. añ. ʒ.xx. terantur ꝛ in tribus libris aque coquant donec ad vnam libram rema neat: ꝛ postea coletur ꝛ in colatura ponat mellis boni lib. i. deinde bulliant donec aqua a melle consumata sit: ꝛ hoc facto habes mel cum apozimate emblicorũ quod in hac confectione ingreditur.

Electuarium de seminib⁹ Mesue. sedans dolo rẽ viscerũ ex vẽtositate factos: op pilationes apit lubricitatẽ a malitia digõnis curat. ℞.
Seminis feniculi. Cinnamomi fini.
Cimini. Reisiz. i. semẽ leuistici. ʒ.iy.
Seminis carui. Gariofilorum.
Anisi. Cardamomi.
Dauci. Spice inde. añ. ʒ.iiy.
Ameos. Siseleos.
Apy. Zinziberis.
Amomi infusorum in ace to per diem ꝛ noctẽ ꝛ exic catorum. añ. ʒ.vi. Macropiperis idest piper longum.
Galange. añ. ʒ.v.
¶ Mellis quãtũ sufficit: ꝛ qñqꝫ ponit in eo zucchari du plũ põderis omniũ ꝛ fac sicut suffuf ꝛ est sanum ꝛc.

Electuarium de passulis Auicenne. Et existima uit Galenus quod medicamẽ cõ positum ex medicinis conuenientibus cum suis proprie tatibus epati. ℞.
Passulaꝝ enuclea. ʒ.xxv. Spice inde. ʒ.iy.
Croci. ʒ.i. Squinanti. ʒ.ij.ʃ.
Calami aromatici. ʒ.ij. Myrre.
Bdelly iudaici. ʒ.ij.ʃ. Terbentine. añ. ʒ.iiy.
Cinnamomi. ʒ.ij. Darsisaban. añ. ʒ.ij.
Cassie lignee. ʒ.ʃ. Mellis dispumati. ʒ.xvi.
¶ Uini quãtũ sufficit ꝛ fiat electuariũ. ¶ Darsisaban ſꝫ Serapionẽ est arbor granati syluestris que apud Diasco ridem vocatur aspalinum. vide Galenum ꝙ loco darsisa ban habet limaturam aspalei quod idem est.

Electuariũ pliris arcoticon Nicolai: pliris. i. cõ pleta medicina arcoticon. i. pncipiũ interpretat. valꝫ tristibus melancholicis. valꝫ etiã ad ma gnam stomachi debilitatẽ ꝛ cordis. i. syncopi: memoriam reparat: sensum acuit: epilepticis analeticis prodest: ꝛ om nem cerebri debilitatem reparat. ℞.
Gariofilorum. Spody.
Cinnamomi. Squinanti.
Ligni aloes. Cyperi.
Galange. Rosaꝝ rubearum.
Spice inde. Uiolaꝝ siccaꝝ. añ. ʒ.i. g. xv.
Nucis muscate. Foly.
Zinziberis. Liquiritie. añ. ℈.ij.

Storacis calamite.	Lapidum preciosorum.
Masticis.	Been albi.
Sansuci.i.maiorane.	Been rubei.
Balsamite.i.mētha aq̄tica.	Corallorum rubeorum.
Seminis basiliconis.	Corallorum alborum.
Cardamomi.	Sete parum combuste. an̄.
Piperis albi.	℈.i.gra.xij.ß.
Myrtillorum.	Musci gra.vij.ß.
Corticū citri. an̄.℈.ij.	Camphore. gra.v.

¶ Syrupi rosati quātū sufficit ⁊ fiat. ¶ Item nota ꝙ in alijs inueni piper longum pro pipere albo. ℈.ij.gra.xv. ⁊ alibi inueni gēmarū ⁊ margaritarū loco lapidum preciosorum cum alijs dosis: ⁊ sic de singulis ⁊c̄.

Electuarium de psilio Mesue solutione educēs choleram citrinam: ⁊ confert ad febres difficiles ⁊ vehementes ⁊ ad sodam ⁊ vertiginē que fiunt a fumis cholericis: ⁊ confert ad calefactionem epatis ex itinere. Cuius permixtio. ℞.

Succi buglosse syl.⁊ dome.	Seminis anisi.
Succi endiuie.	Folliculoꝝ sene. an̄.ʒ.iiij.
Succi apij coctoꝝ ⁊ dispumatoꝝ ⁊ colatoꝝ.an̄.lib.ij.⁊ ꝓijce sup ipsos.	Capilli veneris. M.i.
	Succi fumiterre. ʒ.ij.
	Radicum assari. ʒ.iiij.
Cuscute. ʒ.iiij.	Spice inde. ʒ.ij.

¶ Infundant̄ omnia in suprascriptis succis die ac nocte: deinde bulliant ebullitione vna ⁊ ꝓijciat̄ sup ea violaruꝫ viridiū vel siccarum. ʒ.iij. Epithimi. ʒ.ij. Et bulliāt adhuc ebullitione vna alia parua: deinde coletur ⁊ exprimatur ⁊ in colatura ponant̄ Psilij.i.semē. ʒ.iiij. Et dimittatur die ac nocte omni hora agitādo cū spatula: deinde exprimat̄ viscositas facta: deide accipiat̄ huius viscositatis lib.iiij. ⁊ proijciatur super ea Zucchari albi lib.ij.ß. Scamonee cocte in pomo. ʒ.iij.ß. coquatur cum facilitate: ⁊ postq̄ coctū fuerit ꝓijciant̄ sup ipsuꝫ hi pulueres. ℞.

Trociscorum diarodon.	barum. an̄.ʒ.i.
Trociscoꝝ de spodio.	Trociscorum de berberis. ʒ.iiij.
Rauedseni idest reubar-	

¶ Pulueriçent̄ hec satis subtiliter: ⁊ misceantur simul: ⁊ reseruent̄ in vase vitreato: ⁊ qui poneret diagridiū in pulueribus melius esset q̄ bulliendo in succis. dosis eius est ʒ.ij. vsqꝫ ad aur̄.iij. Et vocauit hamec confectionē hāc electuariū trociscoꝝ: sunt alij qui addunt aceti lib.i.ß. Succi violaꝝ lib.i. Et est medicamentuꝫ nobile. ¶ Uiole si simpliciter scripte in compositione reperiunt̄ de ipsis siccis intelligēdū est: q̄ colligende sunt in mēse Martij exiccatio fit in vmbra: ⁊ reseruande in loco sicco. in humido eniꝫ in eis putrefactionē inducit. ¶ Sunt aliq̄ textus qui dicunt: scamonee nō cocte: ⁊ hec littera magis consona est: q: ponendo scamoneam coctam: ⁊ illam iterum decoquēdo virtus solutiua deperdit̄. sed nota ꝙ qn̄ ꝑparata coquitur intētio est vt illud electuariū sit lenitiuū ⁊ nō solutiuū: qn̄ igit̄ in his electuarijs reperis hanc litterā. s. scamoneā ponere: ⁊ coque vel diagrediū: ⁊ pulueriçare grosso modo ⁊ cum alijs speciebus in fine in electuario ponere sine coctione ⁊ altero duorum modorum facias.

Electuarium quo vtuntur reges ⁊ prelati Mes: ⁊ est bonum ⁊ expertum: ⁊ confortat stōchū: cor: pectus: ⁊ cerebrū. Cuius permixtio. ℞.

Pinearū mūdataꝝ.ʒ.viij.	
Amigdalaꝝ mūdata.ʒ.v.	Cinnamomi electi. ʒ.iiij.ß.
Zucchari albi. lib.iiij.	Hariofilorum. ʒ.ij.
Aque rose. lib.i.ß.	Ligni aloes. ʒ.iiij.
Olei rosati.	Sandali citrini. ʒ.ij.
Olei amigdalaꝝ dulciū recentis. ana. ʒ.ij.	Ambre bone. ʒ.i.
	Musci boni.ʒ.vnius sextā.

¶ Misce omnia pulueriçentur que sunt pulueriçanda: ⁊ fiat electuarium in bona forma.

Electuarium de pomis Mesue bonuꝫ ad debilitatem cordis ⁊ stomachi: ⁊ cōfortat digestionem. ℞.

Carniū pomoꝝ dulciū: ⁊ redolētiū mūdatoꝝ: ⁊ icisoꝝ ꝑ frusta. lib.vi.	Sandali citrini. ʒ.ij.
	Hariofiloꝝ. ʒ.iiij.
	Cinnamomi electi.ʒ.iiij.ß.
Zucchari albi lib.v.	Ambre. ʒ.ij.
Aque rose. lib.ij.	Musci boni. ℈.i.
Ligni aloes. ʒ.v.	

¶ Hoc etiā modo fit electuariū de pomis acetosis ⁊ electuariū de pomis paruis ⁊ aromaticis dulcibus.

Electuarium de sorbis Mesue ꝯfortans stomachū ⁊ sedans solonē forteꝫ. ¶ ℞. Carniū sorbarū imaturatarum ⁊ vicinarum maturitati ⁊ elixatarum in aqua rose rubee que ꝑus decocte fuerint ⁊ corticum granatoꝝ. an̄.lib.iiij. Mellis aut çucchari albi lib.ij.ß. Coquatur vsqꝫ ad spissitudineꝫ: ⁊ reconde in vase vitreato: dosis est.ʒ.i.pro vice.

Electuarium ad scabiem ⁊ prudimam carnis in tractatu 5° Almansoris in caplo de pruritu ⁊ scabie ⁊ magnis pustulis. ℞.

Mirabolanorum citrinorum. ʒ.ij.	Folliculorum sene.
	Fumiterre. an̄.ʒ.i.

¶ Succi absinthij quantū ad coꝝ sufficit conspersionē: aliquotiens auteꝫ addit̄ huic medicine absinthij quantuꝫ quarta pars mirabolanoꝝ: ⁊ cōficiant̄ oia cuꝫ melle: ⁊ sumatur ex ea quotidie quantum est auellane magnitudo. ¶ Istud electuariū nō est in vsu: sed gn̄aliter loco huius electuarij vtimur vnguento quodā pro scabie: cuius cōpositio nota est aromatarijs. ¶ Auellana aliqn̄ sumitur pro fructu: aliqn̄ pro pondere vt apud Auic. in distinctione de ponderibus: ⁊ est pondus aurei vnius. ergo est. ʒ.i.⁊ semis vnius dracme: vt dicit Simon Januensis. Auellana vō pro fructu ꝭm Isidorū dicit̄ ab auellano campanie oppido vbi abundant hec. a grecis pontice appellant̄: eo q̄ circa ponticū mare abundant. Rasis dicit ꝙ de predicto electuario datur quantū est auellane magnitudo: auellane apud Auic. est sicut granū lauri vt dicit̄ in suo capitulo.

Electuarium ad restaurationē humiditatis ꝭm Nico. Cuius permixtio. ℞.

Liquiritie rase.	um. an̄.ʒ.iiij.
Rosarum rubearum.	Cinamomi. ʒ.i.
Zucchari. an̄.ʒ.ij.	Storacis calamite.
Dragaganti.	Zinçiberis. an̄.ʒ.ij.
Gūmi arabici. an̄.ʒ.i.	Croci. ʒ.i.
Sandali albi.	Penidij. ʒ.ij.
Sandali citrini. an̄.ʒ.vi.	Quatuor seminū.M.frigidorum. an̄.ʒ.iiij.
Papaueris albi. ʒ.i.ß.	
Succi liquiritie.	Semis cydonioꝝ: ʒ.ij.
Amidi.	Amigdalarum.
Seminis portulace.	Pinearum.
Seminis lactuce.	Berberis.
Seminis scariole.an̄.ʒ.ß.	Sebesten.
Spodij.	Seminis malue.
Hariofilorum.	Uiolarum. an̄.ʒ.i.
Florum vuarum syluestri-	

¶ Syrupi rosati quantum suff icit.

Electuarium almeçereon Mesue ex inuentione nostra quod est medicamen benedictum ad hydropisim: solutione enim educit aquam citrinam cum fortitudine. ℞.

Folioruꝫ almeçereon preparatorum. ʒ.x.	Carnium cydonioꝝ elixatorum in aceto. ʒ.lxxx.

Zucchari

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0232-4
DFG

Zuccha.tabarçet.	℥.lxxx.	Tereniabin.i.māna.	℥.xl.
Aque casei infusionis aga rici.	℥.xxx.	Olei almeçereon.	℥.xij.

¶ Dissolnaꝛ zuccbaꝝ ꝛ tereniabin in aqua casei predicta: ꝛ misceantur cum carne cydonioꝝ: ꝛ coquanꝛ cum facilitate vsqꝫ dum mellis habeat spissitudinem: ꝛ inuoluatur puluis folioꝝ almeçereon cum oleo iam dicto ꝛ conficiātur cum eis. Et sit dosis eius. ℥. iij.

Electuarium

de pſicis Mesue: ꝯfortans stomachū: sitim extinguēs: ꝛ ardorē stomachi mitigās: ꝛ oris fetorē amputās. Cuiꝰ ꝯmixtio. ℞. Carnium persicorum mediocrium inter maturitatem ꝛ acerbitatem: ꝛ mundatoꝝ a corticibus suis. Succi persicorum. aā.lib.ij. Zuccbari tabarçet. lib.ij. Terātur persica vt sint sicut medulla ꝛ exerceas in eis decoctionē cum syrupo sicut diximus in confectione de cydonijs: ꝛ cum coctū fuerit pulueriçenꝛ super ipsuꝫ. vꝫ. ℞.

Ligni aloes.	℥.ij.	Macis.	℥.iij.
Cinnamomi.		Sandali citrini.	℥.ij.
Cubebe.	aā.℥.iij.	Musci.	℈.ſ.

Et aliquando fit sine speciebus: ꝛ est sanum ꝛ expertum.

¶ De emplastris.

Emplastrum

de mellilotο Mesue: mollificans omnē duritiem que est in epate splene stomacho ꝛ in visceribus. ℞.

Floꝝ melliloti.	℥.vi.	Cassie lignee.	℥.i.ſ.
Floꝝ camomille.		Sāsuci.i.maiorane.	℥.iij.
Seminis fenugreci.		Armoniaci.	℥.x.
Baccaꝝ lauri.		Storacis.	
Radicum altbee.		Bdellij.	aā.℥.v.
Absinthij.	aā.℥.iij.	Terbentine.	℥.i.ſ.
Seminis apij.		Ficuū pinguiū numero.xij.	
Cordumeni.i.carui agrestis.		Sepi caprini.	
		Rasine.	aā.℥.ij.ſ.
Radicum ireos.		Cere.	℥.vi.
Ciperi.		Olei sansuci.i.maiorane.	
Ameos.		Olei spice.	aā.lib.ij.
Spice.	aā.℥.i.ſ.		

¶ Conficiatur sic. ex semine fenugreci: radice altbea ꝛ ficuum fiant mucilagines in aqua decoctionis alterius fenugreci camomille ꝛ melliloti. aā. quantum sufficit: ꝛ de dicta decoctione: etiam gumme prescripte dissoluatur. Cetera vō pulueriçentur: ꝛ additis oleis cera ꝛ adipibus fiat emplastrum. ¶ Potest etiam alio modo facere decoquere: radices altbee ꝛ ficus in prescripta decoctione: ꝛ post ipsarum perfectam coctionem bn̄ illas pistare ꝛ gūmas in decoctione dissoluere. Cetera vō pulueriçare: deīde cum oleis pdictis qđ remāsit de decoctione miscere ꝛ bis addere ꝛ radices ꝛ ficus ꝛ gūme dissolute: ꝛ iteꝝ simul tātū bullire ꝙ decoctio ꝯsumpta sit: postea adde flores ꝛ leui bullitione bulliāt: deinde terbētina rasina colata sepi ꝛ cera ponanꝛ: ꝛ bulliāt vsqꝫ ad liquefactionē cere: deinde ab igne deponanꝛ ꝛ puluis suprascriptaꝝ reꝝ addaꝛ: ꝛ bene oīa misceanꝛ ꝛ reserueꝛ. Et bic melior erit modus: ꝗꝗ etiā superior sit bonus. ¶ Ea q̄ in emplastris ponunꝛ non multū sūt ꝯterēda: eo qꝛ vtus ipsius solū agit in mēbrum qđ tāgit: ꝛ diu vtus eius durat. Et dꝫ esse emplastruꝫ grossuꝫ: qn̄ sup locū egruꝫ ponit. ¶ Aliqui iperiti aromatarij pulueriçāt semē lauri exteriori cortice nō amoto ꝛ male: qꝛ quo in loco ponunꝛ: semꝑ a supiori cortice mundentur. ¶ Cordumeni.i.carui agreste. Sed si baberi non potest: eius loco apponi possunt carui domestici.

Emplastrum

diafinicon Mesue: ꝯfortās stomachū ꝛ epar mirabilr in qbus accidit vebemēs debilitas ꝛ viscera in qbꝰ accidit lubricitas ꝛ mollificatio: ꝛ ꝯfert ad fluxum ventris: ꝛ ad fluxum epaticū. In primis fiat cerotū. Cuius permixtio. ℞.

Cere.	℥.ij.	Dactylorum siccorum numero.	xl.
Olei rosati.			
Olei nardini.	aā.℥.iiij.	Tortellaꝝ de seni.	℥.v.

deinde accipe.

Deinde īfunde biduo in vino odorifero: ꝛ accipe Carniū cydonioꝝ decoctoꝝ in vino. ℥.viij. ꝛ tere cū dactylis cuꝫ ꝯtritione vltima ꝛ misceanꝛ cū ceroto ꝛ ꝯtundanꝛ in mortario donec aggregenꝛ: deinde proyce super ea. ℞.

Masticis.		Aloes loti.	
Olibani.		Spice.	
Absintbij romani sicci.		Acbacie.	
aā.	℥.ij.ſ.	Gallie muscate.	
Ligni aloes.		Ramicb.	
Macis.		Calami aromatici.	aā.℥.i.
Myrre.	aā.℥.i.	Laudani.	℥.ij.

¶ Et iteꝝ ꝯteranꝛ donec ꝯmisceantur: deinde line super lamina ex eo: deinde suffumiga cū ligno aloes: ꝛ pone sup stomachū ꝛ epar ꝛ viscera: ꝛ de meliori operatione est vt mastix ꝛ olibanū cū cera ꝛ oleis misceanꝛ: ꝛ sic cū ceteris fiat emplastrū. ¶ Calamus vel calami si simplr scriptuꝫ reperiaꝛ de calamo aromatico semper est intelligendum. ¶ Aloes qđ igrediꝛ in emplastris vnguētis ꝛ cerotis: semper dꝫ esse lotum: cum magis ꝯfortatiuuꝫ sit magisqꝫ desiccatiuum ꝛ minus mordicatiuum ꝛc̄.

Emplastrum

de granis lauri Mesue: conferens ad dolores a frigiditate ꝛ ventositate factos: ꝛ proprie ad dolorem ventris ꝛ stomachi ꝛ renuꝫ ꝛ matricum ꝛ vesice: ꝛ aliorum viscerum. Cuius permixtio bec est. ℞.

Olibani.		Granoꝝ lauri.	℥.ij.
Masticis.		Cyperi.	
Myrre.	aā.℥.i.	Costi.	aā.℥.ſ.

¶ Mellis colati quantū sufficit ad ꝯggregādū: ꝛ extēdaꝛ in pāno ꝛ calidū supponaꝛ vbi opꝫ. Si aūt triplicaꝛ in eo cypeꝝ: ꝛ ponaꝛ de stercore capraꝝ aut vaccaꝝ sicco ad pōdus oium inueniꝛ mirabile ad bydropisim. ¶ Ad faciendū emplastrum cuꝫ melle pro omni lib.i. mellis dare debes. ℥.iiij. specieꝝ cribellatarum si debitam formam babere debet. Mel in emplastris nullo modo coquendum est: eo quia coctura multum tenax ipsum facit: ideo ponatur in eis crudum.

Emplastrū

mōtagnane cōtra fluxū qđ in vsu est. Cuius permixtio bec est. ℞.

Eupatorij.	M.i.	Terre sigillate.	℥.vi.
Squinanti.	M.ij.	Seminum coriandroꝝ preparatorum.	℥.i.ſ.
Spice inde quartam partem manipu. vnius.		Spodij.	℥.ij.
Masticis.		Rosarum.	℥.i.
Macis.	aā.℥.iiij.	Farine ordei.	℥.ij.
Ligni aloes.	℥.iij.	Specieꝝ triasandaloꝛum sine campbora.	℥.iiij.
Mirabolanoꝝ emblicoꝝ		Scorie ferri ꝑparate.	℥.i.
Mirabolanoꝝ kebuloꝝ assatoꝝ.	aā.℥.i.	Olei masticis.	
Boli armeni.		Olei myrtilloꝝ.	aā.lib.i.ſ.
Lapidis ematbitꝭ.aā.℥.vi.			

¶ Conteratur subtiliter eupatorium. Cetera vō pulueriçetur: ꝛ fiat emplastrum in bona forma. Mirabiliter enim valet in fluxu ventris. ¶ Campboram enim nō iussit apponi in speciebus triasandalorum boc in emplastro intrantibus propter intensam ipsius frigiditatem. Intestina enim debilis caloris: nec multum frigida sunt apponēda circa regulariter operando.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0233-0
DFG

Emplastrum de crusta panis mõtagnane: valet in vomitu pueroꝝ. ⁊ sic nõ potẽtibus cibũ retinere multũ in vsu est. Cuius ꝑmixtio. ℞.

Masticis. Cruste panis assi ⁊ infusi in
Menthe. aceto ꝑ mediã borã. ℥.ij.
Spodij. Olei masticis.
Coralloꝝ rubeoꝝ. Olei cydonioꝝ. aã.℥.i.
Sandaloꝝ alboꝝ. Farine ordei. ℥.i.ß.
Sãdaloꝝ rub. aã.℥.i.

¶ Conterant̃ subtilissime panis: cetera pulueriçent̃: dein de misceantur: ⁊ fiat emplastrũ sine igne. ¶ Utiliter hic est notãdũ ꝙ mẽbris principalibus: ⁊ maxime cordi ⁊ stomacho nullo modo apponẽda sunt frigida actu: q̃uis potentialr̃ ⁊ virtualr̃ frigida sunt: sed aliqualr̃ sunt tepefacienda ꝓpẽe pueris. quare bene notetur hoc vt queant instruere medicamenta accipientia: q: quando domini medici inaduertentia non expediant de forma approximationis: ⁊ doctus aromatarius supplere potest.

Emplastrum filij Zacharie Mesue: qđ lenit duritiem: ⁊ nodositatem iuncturarũ: ⁊ lenit pectus: ⁊ habilitat materias in eo: ⁊ pulmone difficilis expulsionis. Cuius permixtio. ℞.

Cere citrine. Adipis galline.
Medulle cruris vacce. Mucilagis seis lini. aã.℥.ij.
Adipis anatis. aã.℥.ij.

¶ Olei de lilio quãtuꝫ sufficit. Si aũt fortius facẽ volueris adde mucilaginis altbee ⁊ mucilaginis fenugreci partes ꝯueniẽtes: ⁊ pro oleo de lilio ponat̃ oleũ de keiri citrino: vel vtrũqꝫ. Et si adhuc fortius facẽ volueris: adde hyssopi humide: ⁊ glutinis çanaba iquãtũ õ vna mucilaginũ: ⁊ miraberis effectũ eius ad ea que diximus ⁊c̃.

Emplastrum contra morbum magistralis. ℞.
Axungie porci. ℥.iiij.
Caput allei numero. i. Crecentis furmenti.
Puluis synapis ru. M.i. Farine furmẽti. aã.M.i.

¶ Misce cum aqua putei ⁊.℥.ij. olei camomille fiat emplastrum.

Emplastrum ad extrahenduꝫ codexellas magistralis. ℞.

Radicum altbee. ℥.iiij. Terbentine. ℥.ij.
Farine furmenti. Albuminũ oui numero. ij.
Farine linose. aã.℥.ij. Ficuũ siccoꝝ numero. vi.
Farine ordei. Cepe lilij numero. iiij.
Farine synapis ru. aã.℥.ij.

Et fiat emplastrum ꝺm artem.

Emplastrum ad pleuresim Mesue. ℞.
Radicum altbee. M.i.
Farine ordei. ℥.ij. Florum melliloti.
Florum camomille. ℥.i. Uiolarum. aã.℥.iiij.

¶ Bulliant primo radices altbee: ⁊ bene pistent̃: ⁊ postea bulliant omnia simul: ⁊ coquant̃: ⁊ in fine addatur Olei camomille. Olei violati. Olei amigdalarũ dul. aã.℥.ij. Misce ⁊ fiat emplastruꝫ ꝺm artem in bona forma: ⁊ sunt qui addunt in fine butyri recentis. ℥.iiij.

Emplastrum ad crepatos magistralis. ℞.
Sanguinis draconis.
Thuris. aã.℥.ij. Pulueris balaustiaꝝ. ℥.viij.
Boliarmeni. ℥.iiij. Farine cicergiaꝝ. ℥.xvi.
Masticis. ℥.ij.

¶ Et fiat emplastrum cum decoctione camille absinthij ⁊ balaustiarum quantum sufficit.

Emplastrum ad morsum scorpionuꝫ magistrale. ℞.

Castorei. Asse.
Serapini. aã.℥.iiij. Sulphuris. aã.℥.iiij.
Fimi columbini. Cimini.
Mentastri. Picis naualis.
Pulegij. aã.℥.iiij. Olei scorpionũ. aã.℥.iiij.

¶ Misce ⁊ fiat emplastruꝫ in bona forma ꝺm artem ⁊c̃.

Epitima pro corde magistrale. ℞.
Aque endiuie.

Aque buglosse. Been rubei.
Aque rose. Doronici. aã.℥.i.
Aque melisse. aã.℥.ij. Spodij.
Aceti fortis. ℥.iiij. Camphore. aã.℥.ß.
Rosaꝝ rubeaꝝ. Ossis de corde cerui.
Sandaloꝝ rubeoꝝ. Croci. aã.ʒ.i.
Sandaloꝝ alboꝝ. Sete combuste. gra. vi.
Been albi. aã.℥.i. Misce ⁊ fiat epitima.

Epitima pro epate magistrale. ℞.
Aque solatri.

Aque endiuie. Rosaꝝ rubeaꝝ. ℥.i.
Aque rose. aã.℥.ij. Spodij.
Sandaloꝝ alboꝝ. Camphore. aã.℥.ß.
Sãdaloꝝ rub. aã.℥.i. Aceti fortis. ℥.iiij.

Misce ⁊ fiat epitima pro epate.

Filonium ex iuentione prima Mesue: manifestoꝝ iuuamentoꝝ ⁊ expertoꝝ in sedatione doloꝝ: ⁊ separatione a casibus mortis: ⁊ ꝓpẽe dolori stomachi a frigiditate facto: aut humore crudo: aut a ventositate grossa extendente. Et sedat dolorẽ colice ⁊ visceꝝ: ⁊ dolorem renum ⁊ matricum: ⁊ dolorẽ lateꝝ: ⁊ prefocationẽ anhelitus: ⁊ difficultatẽ vrine: ⁊ singultũ vehementẽ: ⁊ est in vsu prime descriptionis in antidotario. ℞.

Piperis albi. Spice.
Seis iusqami. aã.℥.xx. Piretri.
Opij. ℥.x. Castorei. aã.℥.i.
Croci. ℥.v.

¶ Pulueriçentur omnia subtilissime: ⁊ cum lib.ij.℥.xi. mellis cocti ⁊ dispumati fiat confectio in bona forma: dosis eius est sicut cicer aut faba parua cum eo quod conuenit ex potibus. Et sunt qui ponunt musci. ʒ.i. Medicine autem omnes quomodo stupefaciant nota. Omne enim membrum sentiens habet quandam mensuram frigoris terminati cum suo calido. in quo frigore si fiat additio in certa mensura membrum stupefit: ⁊ hoc modo medicine omnes opiate stupefaciunt. ¶ Contritio eniꝫ medicinaꝝ omnium stupefacientium debet esse subtilissima ad hoc ꝙ possit per paruas venas penetrare ⁊ ardua loca: aliter enim membrum ab eis non posset stupefieri: neqꝫ sensus obtundi. ¶ In actu practico notent iuuenes medici: ⁊ nõ solum de hac compositione: sed de omnibus narcoticis ⁊ stupefactiuis: tam simplicibus q̃ compositis. Et si intentio medici est somnum prouocare: illa danda sunt post cenam in sero transacta hora. Cum autem intendimus sedare dolores: seu fluxum sanguinis prohibere: non nisi vacuo stomacho a cibo ⁊ superfluitatibus sunt exhibenda. Neqꝫ post per quinqꝫ horas est cibus assumendus: ⁊ sic de tyriaca noua intelligatur.

Filonium persicum ⁊ est in capitulo de sputo sanguinis Mesue: valet vehementis virtutis ad manationẽ sanguinis vndecũqꝫ ⁊ screatũ eius cum tussi ⁊ sine tussi: ⁊ superfluitateꝫ menstruoꝝ dolorosam: ⁊ hemorroidaꝝ: ⁊ egestionem sanguineã: ⁊ ad mulieres pregnantes quibus erumpunt̃ menstrua: ⁊ conseruat fetus in matricibus eaꝝ. Cuius permixtio hec est. ℞.

Seis papaueris albi. Opij. ℥.x.
Seis iusqami. aã.℥.xx. Scebedenegi: idest semen canapis. ℥.v.
Terre sigillate. ℥.x.

Croci. ʒ.v. Karabe.
Castorei. Zedoarie.
Spice. Doronici.
Euforbij. Ramich.i.q̄dā cōpositio in-
Piretri. fra descripta. an̄.ʒ.i.
Marga.n̄ p̄forata. an̄.ʒ.i. Camphore. ℈.i.

¶ Pulueriçen̄t subtilr̄ oīa.mellis rosati colati lib.ij.⁊ fiat electuariū in bona forma. ¶ Differētia eni est iter scedenegi ⁊ scebedenegi.scedenegi idē ē qđ lapis ematbitis:scebedenegi.i.semē canapis.q̄re bn̄ ꝯsiderāde sūt lr̄e in oī cōpositione ⁊ vocabulo. ¶ Castoreū eni in hac cōpositione ponit̄ vt prohibeat cōgelationem ab opio. ¶ Margarite v̄o ad ꝯfortationē mēbroꝝ p̄ncipaliū ꝓpter lesionē opij. ¶ Margarite a n̄ā perforate meliores sunt q̄ȝ nō p̄forate. Et ratio est:q2 per illud foramen superfluitatis ipsaruz sunt ꝯsumpte ⁊ purgate. ¶ Philoniū eniz dicit̄ a compositore:q2 Philon medicus illum composuit.

Gallia muscata

Gallia muscata Mesue:q̄ cerebruz ⁊ cor ꝯfortat ⁊ igredit̄ in p̄mixtionibus medicinaꝝ:⁊ facit corporis ⁊ oris odorem bonuz. ℞. Xyloaloes crudi:idest lignuz aloes. ʒ.v. Ambre. ʒ.iij. Musci boni. ʒ.i. Glutinis dragaganti facti in aq̄ rosata quantum sufficit. Et fiant trocisci conterendo conterenda ⁊ sigillentur. ¶ Muscus enim ⁊ ambra terenda non sunt: nec pulueriçanda:sed dissoluenda sunt cum aqua:eo quia pulueriçando euaporat virtus sua vt de gummis dixi in recepta diadragaganti.

Gallia sebelie

Gallia sebelie Mesue stomachum ⁊ cor confortat : ⁊ epar debilia:⁊ igreditur in medicinis magnis. Cuius permixtio hec est. ℞. Folioꝝ rosarum recentium ⁊ humidaꝝ que iam incipiunt reserare nodos:idest que quasi sunt complete dilatate. ℥.i.ß. Terantur contritione vltima in mortario lapideo : deinde accipe.

Ligni aloes boni ⁊ electi. Sādaloꝝ citrinoꝝ. ʒ.ij.
Gariofiloꝝ. Ramich:idest quedam compositio. ʒ.iij.
Gūmi arabici.
Spice inde. an̄.ʒ.i.ß.

¶ Terant̄ oīa hec subtilissime ⁊ misceant̄ cuz suprascriptis rosis:⁊ simul pistādo bene misceant̄ humectādo oīa cū paꝝ aque rose ifusionis gūmi arabici. Et iteꝝ terantur: deinde iteꝝ humectent̄ ⁊ terant̄:⁊ h̄ facias p̄ totaz vnam diē:postea aromatiçent̄ cū ℈.ij. Musci. Ambre ⁊ Camphore. an̄.aureū mediū:idest ℈.ij.gra.v.⁊ fiant trocisci ⁊ sigillent̄. ¶ Gallie omnes spēs sūt subtilissime terēde ⁊ p̄ spissuz cribrū transeūde vt ipsaꝝ ꝯfortatio ad lōginqua membra penetrare possit. ¶ Ista compositio est illa que intrat in aromatico nardino Mesue. Et de qua itelligitur cum scriptum reperitur gallia sebelia.

Gallia alefangie

Gallia alefangie Mesue:⁊ est eius interpretatio aromatiçatum. Et est illa de qua antiqui considerant:⁊ de qua plurimum loquuntur cerebrum cor stomachum ⁊ epar confortat ⁊ omnia membra nutritionis. Et linitur super neruos debiles ⁊ confortat eos ⁊ ingreditur in medicinis magnis : ⁊ hoc est quod intelleximus. ℞. Mirabolanoꝝ emblicoꝝ bonoꝝ abiectis ossibus. ℥.iiij. conterantur contritione grossa : ⁊ ponantur in vase vitreo ⁊ fundantur super eos aque rosate bone ⁊ electe ifusionis rosarum siccarum ⁊ corticum citrorum lib.ß.⁊ stringatur os vasis ⁊ dimittatur per trēs dies. Deinde fundatur in eis aque predicte infusionis. ℥.iiij.⁊ in crastinum fiat similiter vsquequo emblicorum virtus in aqua impressa sit. Tunc vero. ℞.

Ligni aloes boni. ʒ.viij. Ramich:idest quedā cōpositio. ℥.i.ß.
Rosarum. ʒ.x.
Gariofilorum. ʒ.x. Masticis. ʒ.iiij.
Spice inde. ʒ.iij. Gummi arabici. ʒ.vi.
Sandali citrini aroma-

¶ Terant̄ oīa sicut alcohol sicut dixi ⁊ fundat̄ sup̄ ea parū succi ifusionis p̄dicte emblicoꝝ:⁊ ꝯterant̄ cum eo vsqȝ dū totū in eo paulatim fundat̄. Ultimo v̄o aromatiçetur cū ʒ.i.Cāphore ⁊ Ambre. ʒ.ij. Musci boni ʒ.ij.fiāt inde trocisci:⁊ sigillent̄ sicut diximꝰ:⁊ ponant̄ in vase vitreo ⁊ administrent̄ ⁊c̄. ¶ Si s̄m doctrinā tibi supra datum nō velles cāphorā pulueriçare dissoluere:sed tunc ne tota circū mortario deperdat̄:hoc modo facias. Primo in dicto mortario pistabis duas vel tres amigdalas a quibus exyt quedā vnctuositas que circūuoluta mortario nō p̄mittit cāphorā mortario adherere pistatis amigdalis abyciant̄: ⁊ cāphora itra ponatur ⁊ pistet̄:⁊ sic nihil de ea deperdit̄: hoc ānotare volui ꝓpter iuuenes:q̄ȝq̄ȝ ego antiquos qn̄qȝ in hoc errare viderim:⁊ non sunt sine risu.

Gallia magna

Gallia magna siue regalis:seu çucbaleruf Mesue valet. ℞. Succi albelach. lib.i.bulliat ebullitione vna : deinde coletur ⁊ proyciatur super ipsum gallarum contritarum contritione vltima. ℥.iij.⁊ simul bulliant:donec fiant sicut mel:deinde. ℞.

Rosaꝝ rubeaꝝ. ℥.i. Ligni aloes. ʒ.vij.ß.
Cardamomi.s. maioris ⁊ minoris. Darseni:idest cinamomi electi. ʒ.iij.
Ligne auis.i.sem̄ frascini. Sandali maçacbari:idest citrini. ʒ.v.
Gariofilorum.
Nucis muscate. Croci. ʒ.ß.
Masticis. an̄.ʒ.vij.ß. Gūmi arabici. ℥.i.

¶ Terant̄ ꝯtritione subtilissima ⁊ cribellent̄:deinde misce cū predicto succo:postea expandant̄ oīa hec mixta sup̄ marmor inunctum oleo amigdalaꝝ ⁊ dimittat̄ donec siccet̄:deinde pulueriçet̄ subtilissime:⁊ aromatiçet̄ cū. ʒ.ß. musci dissoluti in aqua rosata:⁊ cū dicta aqua fiāt trocisci qui exiccent̄ in vmbra:⁊ sigillent̄ ⁊ reseruentur. ¶ Inter doctores magna est diuersitas de albelab.quidā enim dicūt q̄ est flos palme vt Auicēna.quidam q̄ est spēs dactyloꝝ. Alij q̄ sunt dactyli imaturi : ⁊ hec opio vera est. Sed q2 non portantur in nostra patria ita virides q̄ succus ab eis extrahi possit.igitur hoc modo faciendū est. Accipias dactylos imaturos quātitatē quam volueris:vt lib.ij.bene pistentur:vel minutissime icidant̄:⁊ post icisionē apponantur ad ignem cum lib.ij.aque cōmunis:⁊ p̄mittantur simul bullire donec aqua remaneat in lib.ß.deinde dicti dactyli exprimantur bene in pecia vel staminia:⁊ succositas ab eis exiēs reseruetur : ⁊ vtatur in hac confectione : ⁊ hoc facias si succum dactyloꝝ habere non potes : q̄ si haberi potest succus magis conueniens esset q̄ȝq̄ȝ ad ipsa decoctione virtus ipsoꝝ extrahat̄:tn̄ p̄ dictā decoctionez de virtute eius indubie resoluitur ⁊c̄.

Homorusia

Homorusia in 5° canonis Auicenne:q̄ confert ad debilitatē epatis ⁊ splenis ⁊ duritiem eorum:⁊ aperit oppilationem ⁊ prouocat vrinam:⁊ frangit lapidē in renibus:⁊ iuuamentū eius in inceptione hydropisis est magnum. ℞.

Seminis dauci. Piperis longi.
Cimini carmeni. Costi.
Xylobalsami. Piperis albi. an̄.ʒ.ß.
Cassie lignee. Myrre. ʒ.iij.
Cordumeni. Baccaꝝ lauri. numero.x.
Floris squinanti. Acori.
Seis apij. an̄.ʒ.i. Croci. an̄.ʒ.ij.

¶ Mellis dispumati quantum sufficit:⁊ fiat confectio ⁊ da ad quantitatem auellane cum aqua tepida.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0235-2
DFG

Hierapigra Galeni Mesue: siue de mente Galeni. Et virtus quidem huius medicine affert iuuamenta multa experta ad egritudines capitis ⁊ stomachi ⁊ epatis ⁊ iuncturaruȝ ⁊ renuȝ ⁊ matricuȝ ⁊ mēbrorum frigidas: ⁊ educit humiditates generatas in eis ⁊ putredines. Cuius permixtio hec est. ℞.

Cinnamomi.	Croci
Assari.	Xylobalsami: idest lignum
Masticis.	balsami.
Spice.	Cassie lignee. añ. ʒ. i.
Carpobalsami. añ. ʒ. i.	Aloes sucotrini. ℥. ij.

Mellis colati ⁊ dispumati. ℥. iiij. ⁊ fiat electuarium in bona forma. Dosis est a ʒ. iiij. vsqȝ ad ℥. i.

¶ Quantitas mellis in hac compositione debet esse pauca. s. spēꝝ ⁊ mellis. añ. partes equales. Eo qꝛ mel frangit vtutem aloes: ⁊ non solum de hac cōpositione est intelligēdum: sed ⁊ de omnibus alijs in quibus aloes est basis.

¶ Basis in medicina dr̄ illa medicina simplex: cuius operatio p̄ncipal'r queritur in medicina composita. ⁊ per ꝯsequens opatione: cuius alie medicine itendunt sicut finem: ⁊ ipsa est efficiens principale. Et sic rō essendi basis est rō finis itenti. Uel illud dr̄ basis in medicina per qd̄ laudes medicine ei ꝯueniūt. q̄re bene nota. ¶ Hiera eni exhibenda est ilico qd̄ est facta: ⁊ h̄ ꝯtra idoctos medicos ⁊ ignaros aromatarios. Albumasar eniȝ vult ꝙ postq̄ȝ est facta sepeliatur per sex mēses in ordeo vt fermentetur: ⁊ dȝ confici in mense July vel Juny: ⁊ non in frumento: qꝛ calore estatis ⁊ frumenti corrumperet: cuius cōtrarium faciunt aromatarij nostri temporis. ¶ De aloe sucotrino ⁊ epatico differentia est iter doctores. Auicēna Mesue ⁊ quidaȝ alij laudant sucotrinum: Halyabas epaticuȝ. Igitur v̄o ꝙ aloes epaticum magis est solutiuū: ⁊ hoc est ꝙ Halyabas dicere vult. Sed in alijs sucotrinuȝ epaticum in bonitate superat. Et ideo cū aloes simpl'r scriptū reperit̄ de sucotrino est itelligendum tanq̄ȝ de perfectiori.

Hiera simplex Gal. 7° terapētice: que est illa que in vsu est: ⁊ de qua itelligunt doctores cū tantas laudes ꝯtribuūt ⁊ dicūt ꝙ dosis est. ʒ. i. ꝙ nō itelligāt de prescripta satis pȝ: eo qꝛ de ea exhibui ⁊ exhibere vidi a famosis doctorib'. ℥. i. ⁊ q̄n ʒ. x. ⁊ parum operabatur. Et virtus quidem huius medicine affert iuuamenta multa experta ad egritudines capitis ⁊ stomachi ⁊ epatis ⁊ iuncturaꝝ ⁊ renuȝ ⁊ matricum ⁊ membroꝝ frigidas: ⁊ educit humiditates generatas in eis ⁊ putredines. Cuius permixtio hec est. ℞.

Cinnamomi.	Xylobalsami. i. lignum balsa
Masticis.	mi. ʒ. i.
Assari.	Aloes sucotrini. ʒ. c.
Spice nardi.	seu centum.
Croci. añ. ʒ. i.	

¶ Mellis colati ⁊ dispumati. ʒ. cētū ⁊ sex. Ita ꝙ ē eq̄lis quātitatis cū spēbus: ⁊ hec est descriptio hiere que fieri dȝ nō alia. dosis ʒ. iiij. vsqȝ ad ʒ. viij. ¶ Si reperitur scriptū hiera simplex: vl' hierapigra Gal. vel hiera ex octo rebus: vel hierapigra: semꝑ de nūc p̄scripta est itelligēdū non de alia. ¶ Hiere oēs seruari possunt a sex mensibus vsqȝ ad q̄tuor annos in sua bonitate. Cū v̄o demuȝ tēpus transeunt: a bonitate ⁊ perfectione declinant ⁊c̄.

Hiera composita Gal. que in clysterijs apponit̄: ⁊ est descriptio Nicolai: valet ⁊ facit ad diuersas capitis passiōes: ⁊ auriū ⁊ oculoꝝ distēperātiā: stomachū optime purgat: causas epatis emēdat: splenis duritiē ⁊ diuersitatē remouet ⁊ extenuat: renibus ⁊ vesice p̄ficit: ⁊ matricis distēperātiā emēdat. ℞.

Cinnamomi. ʒ. ij.	Spice. ʒ. ij.
Croci.	Absinthy.
Squinanti.	Epithimi.
Assari.	Agarici.
Cassie lignee.	Rosarum rubearum.
Xylobalsami: idest ligmuȝ	Turbith albi ⁊ gūmosi.
balsami.	Colloquintide.
Carpobalsami: idest semē	Masticis. añ. ʒ. ij.
balsami.	Aloes electi. ℥. iiij.
Uiolarum. añ. ʒ. ij.	

¶ Puluerizent̄ subtil'r omnia. mellis colati ⁊ dispumati. ℥. viij. quod est ad pōdus specieꝝ. ⁊ confice ⁊c̄.

¶ Squinantum per se terendum est ⁊ puluerizanduȝ: eo quia multum sustinet de contritione: ⁊ si permisceretur cum alijs medicinis ad puluerizandum: ante ipsius puluerizationem euanesceret virtus aliarum medicinarum ⁊ bonitatem deperderent: per se ergo conterendum est.

¶ Hiere species sunt omnes subtilissime terende vt sua subtilitate virtus aloes transeat per angustas vias: ⁊ hoc voluit Albucasis particula quinta. capitulo de hiera antiqua: cum dicit. Et vnaqueqȝ pars teratur ⁊ cum panno serico triconizetur: ⁊ puluis in aliquo vase vitreo reponatur. dosis est ʒ. iiij. vsqȝ ad ʒ. viij. ¶ Mel in electuarijs solutiuis parum vel nihil decoquendum est: mel eniȝ quanto minus coctum tanto magis laxatiuum: ⁊ quanto magis coctum tanto magis restrictiuum: ac etiam quia ꝑ coctionem magis viscosum redditur. Mel enim coctum magis nutrit ⁊ minus laxat.

Hieralogodion s̄m Auicēnam. Et est cōfectio benedicta plurimi iuuamenti mundificans corpus ab vltimis extremitatibus suis cum solutione in qua non est labor omnium humoruȝ ⁊ superfluitatum: ⁊ confert ad egritudines capitis ⁊ dolorē: ⁊ emigraneam ⁊ cephaleam: ⁊ otiuȝ ⁊ galeam ⁊ vertiginem ⁊ alguesgues: ⁊ maniam ⁊ epilepsiam ⁊ timorem ⁊ paralysim ⁊ mollificationem: imo ad apoplexiam: ⁊ totū illud accepta in puluere: sicut dictū est de scelithe: ⁊ ē melior illo plurimū: ⁊ ꝯfert ad dolores auris ⁊ oculi ⁊ ꝯfortat stomachū: ⁊ aperit oppilationes epatis: ⁊ prouocat menstrua: ⁊ remouet difficultatem anhelitus: ⁊ confert ad quartanam ⁊ oēs passiones flegmaticas crudas: ⁊ febres antiquas: ⁊ valet ad dolores iuncturarum ⁊ podagram ⁊ venam sciaticam. Et est vtilis ad tyriam ⁊ alopiciaȝ: ⁊ vlcera antiqua in capite ⁊ alia: ⁊ ad baras ⁊ morpheam ⁊ impetiginem: ⁊ excoriationem ⁊ lepram: ⁊ ad scrophulas ⁊ apostemata frigida ⁊ cancros. Cuius permixtio. ℞.

Pulpe colloqntide. ʒ. v.	Croci.
Squille assate.	Cinnamomi.
Agarici.	Oppoponaci.
Scamonee.	Polypody.
Ellebori nigri.	Serapini.
Armoniaci.	Castorei.
Scordeō. añ. ʒ. iiij. ʃ. ⁊ in	Seminis petrosilly.
d̄scriptiōe alia. añ. ʒ. ij. ʃ.	Myrre.
Hasce.	Aristologie longe.
Hypericon.	Succi absinthy.
Foly indi.	Euforby.
Prassy.	Spice.
Cassie lignee.	Amomi.
Poly montani.	Zinziberis. añ. ʒ. ij.
Melanopiperis: idest piper nigrum.	Gentiane.
	Sticados. añ. ʒ. i. ʃ.
Macropiperis: idest piper longum.	Epithimi.
	Camedreos.
Leucopiperis: idest piper	Bdelly.
longum. añ. ʒ. ij.	Aloes. añ. ʒ. iij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0236-8
DFG

Mellis dispumati quantum sufficit. dosis itegra auř. iiij. cum aqua tepida ⁊ melle: aut cum decoctione epithimi ⁊ passulaꝝ enucleataꝝ. dosis ʒ. ij. vsqȝ ad ʒ. iiij.

Hiera hermetis Mesue: ⁊ ē hiera luf sup qua expectatur fiducia iuuamentoꝝ multoꝝ expertoꝝ: ⁊ proprie ad doloreȝ capitis ⁊ emigraneam ⁊ vertiginem ⁊ paralysim ⁊ epilepsiam ⁊ tremorem ⁊ torturam. Et educit superfluitates ⁊ ppzie humoꝝ grossoꝝ ⁊ viscosoꝝ ⁊ subtilium a capite ⁊ neruis ⁊ iuncturis ⁊ stomacho ⁊ toto corpore. Et confert iuuamentū manifestū doloribus iuncturaꝝ ⁊ renuȝ: ⁊ colice difficili ⁊ dolori matricū. Cuius permixtio hec est. ℞.

Aloes. ʒ. i.	Masticis.
Trociscoꝝ alādal. aureos numero. viij. idest. ʒ. xij.	Bdellij.
Turbith albi ⁊ gūmosi.	Ellebori nigri.
Agarici albi.	Euforbij.
Utriusqȝ luf. i. dragōtee ⁊ serpentarie.	Assari: idest radix.
Radicū ireos albi.	Cassie lignee.
Serapini.	Salis indi.
Mirabolanoꝝ citrinoꝝ.	Castorei.
Mirabolanoꝝ kebuloꝝ.	Croci.
Mirabolanorum indorum. āā. ʒ. i. s.	Seminis apij.
Zinçiberis.	Keisim. i. semen leuistici.
Cinnamomi. āā. ʒ. i.	Sēminis meçereon.
	Sticados. āā. ʒ. i.
	Squille assate. ʒ. ij. s.
	Scamonee bone. ʒ. ij.

Et fiat omnium contritio bona. Summi autem ponantur in vino odorifero: ⁊ inuoluatur puluis in succo cucumeris asinini quantitate qua bene inoluatur ⁊ exiccetur: ⁊ iteruȝ denuo iuoluatur in predicto succo ⁊ pauco oleo nucum: ⁊ iteꝝ siccetur ⁊ ꝯficiatur totum cū melle dispumato quantitate qua fiat totum sicut pasta: ⁊ detur post sex menses. Dosis eius est. ʒ. i. vsqȝ ad ʒ. ij. ⁊c̃.

Iustinum imperatoris Nicolai: dicit̃ a Justino iperatore: qꝛ illud cōposuit: valet proprie calculosis ⁊ ad ilij dolorem: ꝯtra stranguriam ⁊ dissuriaȝ ⁊ ad multos mingētes. Cuius ꝑmixtio hec est. ℞.

Cinnamomi.	Leuistici.
Costi.	Macedonici.
Folij.	Seminis vrtice.
Spice nardi.	Milij solis: idest milium syluestre.
Cassie lignee.	Saxifragie.
Aristologie lō. ⁊ rotūde.	Juniperi. s. semen.
Enule. s. radix.	Seminis sparagi.
Hyssopi.	Sileris montani.
Pulegij.	Seminis apij.
Arthemisie.	Seminis anheti.
Pentafilon.	Ruthe agrestis. s. semē loco ei⁹ poni pōt domestica.
Leucopiperis. i. pip albū.	Seminis citri.
Orobi: idest mocus similat̃ arbilia. Nota ꝙ frequēs vsus eius facit mingere sanguinem.	Seminis feniculi.
	Anisi.
Seis petrosilij. āā. ʒ. i. s.	Baccaꝝ lauri. āā. ʒ. i. s.

¶ Pulueriçentur omnia subtilissime. mellis cocti ⁊ dispumati. lib. ij. ⁊ fiat electuarium. Et nota ꝙ hoc electuarium solum per annum seruatur. ¶ De costo in receptis scriptum reperitur absolute: de costo amarum intelligendum est. Nec auscultes dicentes dulce costuȝ reperiri. Nā illos omnino vituperat Simon Januensis hoc modo dicens. Inuenitur aūt in multis locis costum dulce scriptuȝ in confectionibus: sed nec vidi nec audiui ab aliquo dici. sed ꝙ imperiti dicunt costuȝ dulce esse radix est enule artificiose preparata. igitur ⁊ si in receptis iueniatur scriptū costum dulce amarum ponatur cum illud dulce in rerum natura non sit. Due tamen reperiuntur diuersitates costi. vnus enim est indicus ⁊ est ruffus violentus est: ⁊ arabicus qui albus est ⁊ temperatior ⁊ illo vtimur. quare nota ⁊ hoc omnes clamant doctores. A nullo enim reperies dulce costum scribi de doctoribus medicine. quare quiescant tantis auctoritatibus viri hi ignari dicentes costum dulce reperiri. ¶ De saxifragia est controuersia inter aromatarios. multi enim ignorantes pro ea ponunt quandaȝ herbam habentem folia similia fere celidonie siue pimpinelle: minus tamē lata ⁊ habentem radicem grossam ⁊ errant. naȝ illa est pastinaca syluestris. Sed vera saxifragia est quedam herba nascens in montibus arone adherens saxibus: que herba facit plantam multis folijs subtilissimis subtilitatis fere capilloꝝ longitudinis digiti: ⁊ hec vere saxifragia est: ⁊ illa in medicinis dȝ apponi ⁊ non alia: ⁊ ex hoc apparet corruptela aromatarioꝝ: qꝛ nō habet̃ virtus medicine a doctoribus limitata ⁊c̃.

Julep rosatum Mesue: valens ⁊ conferens adustioni febrium ⁊ vehementie sitis ⁊ inflammationi stomachi ⁊ pectoris. Cuius permixtio hec est. ℞. Aque rose. lib. iij. Zucchari albi clarificati. lib. ij. ⁊ fiat iulep lēto igne debito modo decoquendo ⁊ leuiter clarificato cum aqua rosa. ¶ Aromatarij nostri temporis non faciunt hoc modo: sed clarificato çucharo cum aqua communi cū propinqua est coctioni addūt pro omni lib. i. çucchari: aque rose ℥. ij. ⁊ iste nō est modus. ⁊ ideo non habetur vtilitas a doctoribus posita: ⁊ hoc propter auaritiam aromatariorum. ¶ Quotiens enim scriptum reperitur iulep de rosato semper est intelligendum tanq̃ de perfectiori ⁊ meliori.

Julep violatum Mesue: conferens ad febrem ⁊ inflammationem: ⁊ asperitatem pectoris: ⁊ tussim ⁊ pleuresim: ⁊ eius operatio est sicut iulep rosatum. ℞. Aque floꝝ violaꝝ. lib. iij. Zucchari albi ⁊ clarificati cū aqua violarum. lib. ij. ⁊ fiat iulep. ¶ Julep omnes sunt parum decoquendi: eo quia si multum decoquuntur candescunt: nec propter leuem eius coctionem timetur eoruȝ corruptio: eo quia aqua est aromatica ⁊ eos a corruptione conseruat. Et nota ꝙ dico ꝙ non sunt multum decoquendi: coquendi tamen sunt. ¶ Differt syrupus a iulep dupl̃r. Primo. qꝛ syrupus lōge melius decoquit̃ q̃ȝ iulep. Scdo. qꝛ iulep absqȝ alicuius rei cōmixtione decoquitur: secus autem syrupus. Et sic fiunt iulep ⁊c̃.

Julep de iuiubis Mesue: valet ad asperitatem pectoris ad tussim: ⁊ ingrossat sputum subtile: ⁊ facit facilem eius expulsionem: et confert raucedini ⁊ pleuresi. Cuius permixtio hec est. ℞. Juiubarum magnaruȝ ⁊ pinguium. numero. c. Et decoque in lib. iiij. aque vsqȝ dum remaneant lib. ij. ⁊ cum lib. i. çucchari fiat iulep in bona forma ⁊c̃.

Katorticum imperiale Nicolai: idest laxatiuum: pro imperatoribus vel alijs delicatis hominibus inuentuȝ. ducit enim sine lesione: precipue valet pinguibus hominibus qui semper sunt constipati: valet etiam iliosis ventositatem stomachi ⁊ intestinorum habentibus: optime caput purgat: ⁊ de toto corpore vtranqȝ cholerā quietatam educit. Cuius permixtio hec est. ℞.

Diagridij.	Cinnamomi.
Mirabolanoꝝ citrinoꝝ.	Spice nardi.
Hermodactyloꝝ.	Saxifragie.
Zucchari. āā. ʒ. iiij. s.	Polypodij. āā. ʒ. i. s.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0237-3
DFG

Gariofilorum.	Macropiperis: idest piper longum.
Zinciberis.	Cardamomi.
Spice celtice. añ.ʒ.i.ß.	Amomi. añ.ʒ.i.ß.
Melanopipis.i.pip nigrũ.	

℄ Mellis quantum sufficit. sumatur cum vino vel cum aqua calida mane ꝛ sero. dosis est. ʒ. iiij.

Litontripon

Nicolai pertundẽs lapidem iterpretatur. hoc lapides frãgit ꝛ expellit si in renibus vel vesica fiũt: hac vtẽs medicina nec dolorẽ illij nec lapidis viuũ icurrit. Cuius pmixtio. ℞.

Spice nardi.	Seminis vrtice.
Zinciberis.	Seis citri. añ.ʒ.i.ꝛ gra.xv.
Xylobalsami.	Folij.
Acori.	Croci.
Cinnamomi.	Squinanti.
Paucedani.	Cassie lignee.
Meu.	Bdellij.
Melanopiperis: idest piper nigrum.	Masticis.
	Radicum ireos.
Leucopiperis.i.pip albuz	Amomi.
Saxifragie. añ.ʒ.ij.	Seminis leuistici.
Carpobalsami.	Seminis grana solis.
Gariofilorum.	Seminis petrosillini.
Costi.	Sileris montani.
Reupontici.	Sinoni: idest petrosillij agrestis.
Liquiritie rase.	
Cyperi.	Cardamomi.
Dragaganti.	Anbeti: idest semen.
Alexandri.i.macedonici.	Euforbij.
Camedreos.	Lapidis lyncis.
Seminis apij.	Olei nardini.
Seminis sparagi.	Olei muscellini. añ.ʒ.i. minus. grana. iiij.
Seminis basiliconis. añ. ʒ. i. ꝛ gra. xv.	

℄ Mellis dispumati quantuz sufficit: detur quãdo opus fuerit cum vino calido.

Letificans

Rasis 9° Almansoris in caplo de melancholica. in diebus vo quibus quiescit eger debet sumere ex electuario quod vocatur letificans: letificat cor ꝛ animum: ꝛ oris ꝛ sudoris odorem bonum facit. Cuius permixtio. ℞.

Seminis melisse.	Neremisch.
Corticum citri.	Been albi.
Gariofilorum.	Been rubei.
Gallie muscate.	Zedoarie.
Masticis.	Doronici.
Croci orientalis.	Seminis ocimi maioris.
Cinnamomi.	Seminis ocimi gariofilati.
Nucis muscate.	añ. partes equales.
Cardamomi maioris.	Musci quãtuz ẽ 10ª ps vni⁹.

Deinde sumant kebuli.xx. emplici.xxx. Et terant in tribus libris aque ꝛ coquant ad ɔsumptionẽ duax partiuz: ꝛ colent: in colatura vo addatur mellis dispumati. lib.i. deinde bulliant vsq3 ad ɔsumptionem aque. Postea ex h melle conficiantur predicte species: quod tamen in põdere sit ad triplum ad species de quo cum necesse fuerit ad magnitudinem auellane sumendum est. hoc enim medicamen letitiam ꝛ coloris pulchritudinez: ꝛ digestionis bonitatem operatur ꝛ retardat canos. ℄ Nemisch apud Auicẽnam in 2° canonis. caplo. 520. est flos ꝛ cortex ꝛ capita similantur macis: sed est minus rubeus ad citrinitatez declinans ꝛ est aromaticus ꝛc. neq3 per id cognoui qd sit. ℄ Permutatio neremisch in eodem capitulo: ꝛ loco eius ponitur quarta ponderis ipsius de cinçibere: ꝛ medietas põderis ei⁹ de phisticis: ꝛ 6ª põderis ipsius õ spica. ℄ Simon Januensis ingt neremisch: sed in arabico neremisch est: vt Auicẽna describit: sed nec Simon videtur cognouisse qd esset. ℄ Mattheus syluaticus dicit: q neremisch est semen rose asini vel flos ipsius. Auicẽna in suis simplicibus in fine antidotarij ait neremisch: idest musaba ꝛ est flos peonie vel peonia: ꝛ sic credo esse bene expositum. nã sicut dictuz est, Mattheus syluaticus dicit: q neremisch est flos rose asini. Auerrois vo in quinto colliget dicit: peonia: idest rosa asinorum. Preterea vide apud Joan. arculanum in capitulo de melancholia: qui describit predictuz electuarium ex auctoritate Rasis: ꝛ ibi inquit neremisch: idest semen peonie. Bartholomeus montagnana habet loco neremisch peoniam que idem est. Gentilis vo super quinto canonis Auicẽne. ignorauit quid esset neremisch. Dicit enim ibi q Conciliator dicit falsum in capitulo de colica: dum dicit. q neremisch est semen peonie. et sic ego reperi apud Conciliatorem differẽtia ducentesima nona: que est penultima omnium suarum differentiarum. dicit enim ibi. neremisch: idest peonia: ꝛ sic ex meo iudicio Conciliator ꝛ alij bene dixerunt: sed Gentilis non bene dicit: sicut ostendi supra per supradictos auctores: q verum neremisch est flos peonie vel semen ipsius. Preterea vide etiam q Rasis in electuario de nucleis fructuuz habet seminis peonie. ꝛ Auicenna in eadem confectione habet neremisch: quod idem est.

Loch

de pino Mesue: conferens ad tussim antiquam ꝛ asma ꝛ sputi viscoso ꝛ constrictionem anhelitus. Cuius permixtio. ℞.

Granorũ pini mundatorum ꝛ recẽtiũ. ʒ.xxx.	Radicum lilij celestis: idest ireos. ʒ.iiij.
Amigdalarũ dulcium excorticatarum.	Carnium dactylorũ heyron: idest dactyli illius prouintie. ʒ.xxxv.
Auellanax assatax.	
Dragaganti.	Amigdalax amararũ etiam excorticatax. ʒ.iij.
Gũmi arabici.	
Liquiritie rase.	Mellis passulax.
Succi liquiritie.	Zucchari tabarçet.
Amili: idest amidi.	Butyri recẽtis. añ.ʒ.iiij.
Capillox vene. añ.ʒ.iiij.	

Mel tabarçet qd sit supra declaratum est. lib.i. ꝛ ℥.v.ß. fiat loch. mel coquendo ꝛ depurando.

℄ Auellane assant quẽadmodũ semina. Igit facias vt supra tibi ostẽdi de seminibus: ꝛ h mõ habes doctrinã assationis eax: assant aũt qñ assate maturãt catarrũ. Sz cortex iterior abijcit: ꝛ h mõ assando remouet qdã superflua humiditas. ℄ Dragagãtũ qd ponit in oi loch pparat hoc mõ. Accipiat mellis ꝛ aque añ. quãtũ sufficit: ꝛ ifundatur dragagãtũ ꝛ pmittat p totã noctẽ vsq3 in mane: ꝛ si deest aqua addat: deinde p sedatiũ fricãdo trãseat: ꝛ h modo vtatur: ꝛ sic facias de omnibus gũmis in loch itrantibus. ℄ Nucleus si simplr scribit de nucleo pini itelligit. quidã vo alij de nucleo oliue itelligunt. Auic. vo 2° cañ. de nucleo dactyli itellexit. Sed prima opio verior ꝛ melior est. ℄ Mel passulatũ fit h mõ. Exprimant passule donec ex eis exeat succus: ꝛ accipe de dicto succo partẽ vnaz: mellis partes duas. videlicet succi passulax. ℥. i. mellis. ℥. ij. misce ꝛ bulliãt simul vsq3 ad ɔsumptionẽ succi: ꝛ tũc erit mel passulatũ. Et h mõ ostẽdit facere Gal. mel myrtinuz qd fit ex duabus ptibus mellis ꝛ vna myrtillorũ.s. succi. In suo antidotario minori in ɔfectionẽ que icipit. Confectio mellis myrtini. Et si succus eax haberi nõ potest hoc mõ facias. Passularum. ℥.ij. aque. ℥.vi. bulliãt simul vsq3 fere ad ɔsumptionẽ aque: deide exprime passulas ꝛ adde duplũ mellis ꝛ coque: ꝛ erit mel passulatũ. ℄ Varia

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0238-9
DFG

reperit̃ lr̃a in hac cōpōne. q̄dā eni dicit vt supra annotatū est: ⁊ ista littera bona est. Alia vō dicit. mel canne quantū sufficit: ⁊ idem est quod puluis çuccharī: eo quia puluis ille extrahitur ex cannis ⁊ condensari non potest: ⁊ antiqui mel canne appellabant. Alia vō dicit çucchari tabarçet ⁊ idem significat quod çuccharum illius regionis quod est albissimum purum ⁊ bene coctum. verum q̄ non cognoscitur ipsoꝝ diuersitas accipit̃ çucchaꝝ medere ⁊c̃.

Loch de papauere Mesue: ⁊ est diapapauer: cōferēs ad tussim calidam: ⁊ pectoris asperitatem: ⁊ cuius sputum est tenue: ⁊ indiget maturatione ⁊ ingrossatione. Et confert ad febrem calidam: ⁊ dolorem pectoris ⁊ pleuresim. Cuius permixtio hec est. ℞.

Seis papauerī al. ʒ.xxv. Amidi.
Amigdalaꝝ dulciū excorticatarum. Seminis portulace.
Seminis lactuce.
Granorum pini. Seis cydonioꝝ. añ.ʒ.iiij.
Summi arabici. Croci. ʒ.i.
Dragaganti. Penidiaꝝ albaꝝ. ℥.iiij.
Succi ligritie. añ.ʒ.x.

Syrupi de papauere hoc modo facti. lib.i. ⁊ fiat loch in bona forma.

Syrupus iste hoc modo fieri debet. ℞.
Capita papaueris albi ⁊ nigri. añ.M.5. Seminis lactuce. Floꝝ violarū. añ.℥.i. Bulliant hec in lib.iiij. aque ſm artem: deinde colentur ⁊ addatur. lib.ij. çucchari. Fiat syrupus de quo fiat loch prescriptum.

Loch de squilla Mesue. Et est medicamen iuuamēti magni eis q̄bus materia grossa ⁊ viscosa ⁊ difficilis maturationis exuberat in mēbris anhelitus reddēs eā facilē ad expellendū: ⁊ ꝯfert difficultati anhelitus ⁊ dolori pectoris ⁊ lateꝝ. Cuius permixtio hec est. ℞.
Succi sq̄lle. Mellis colati ⁊ bñ dispumati. añ. ℥. vi.
Misce ⁊ simul coque vsq₃ ad formam loch ⁊ reseruetur.

Modus extrahēdi succum a squilla talis est. Mūdetur squilla a superioribus ⁊ īterioribus corticibus: q̄ venenose ⁊ medie sumant̃: ⁊ bene inuoluat̃ in pasta facta cū farina ordei vel siliginis vel frumēti: nō aūt ex luto vt q̄dam fatui faciūt. Et notāter dictū est in pasta ordei siliginis vel frumēti: nō aūt in luto. Lutū eni in sorditiem eius addit: sed farine dicte non habent sorditiem: imo addunt in virtute earum ⁊ subtiliant ⁊ mundificant ipsas: ⁊ post inuolutionem de dicta pasta ponant̃ in furno temperate calido ⁊ p̄mittant̃ vsq₃ ad cocturā paste in qua lamine squille sunt: deinde extrahant̃ ⁊ abiecta pasta accipiant̃ lamine squille ita calide ⁊ p̄yciant̃ in mortario lapideo p̄us calefacto ⁊ pistello ligneo bene pistent̃: nō aūt cū pistello ferri: ferrū enim facit eis rubiginem: que rubigo venenosa est: ⁊ post p̄fectā pistationē ꝯfestim ante īfrigidationē ipsaꝝ in subtili pecia īuoluant̃ ⁊ exprimant̃ fortiter: ⁊ sic succū habebis. Nec īfrigidari p̄mittantur: eo q̄ īfrigidate succus hr̄i nō posset p̄pter maximam viscositatem quā facerent ⁊c̃. Et si squilla careremus apponi pōt loco eius raffanus ⁊c̃.

Loch sanū ⁊ expertū Mesue: ⁊ est ex inuentione nr̃a: ꝯferens ad tussim: ⁊ ad raucedinem vocis que est p̄pter frigiditatem: ⁊ flegma grossum qd̄ ꝯtinet̃ in pectore ⁊ pulmone. Cuius permixtio hec est. ℞.

Cinnamomi. Fenugreci. ʒ.v.
Hyssopi sicce. Capilloꝝ veneris. M.i.
Ligritie rase. añ.ʒ.iiij. Anisi.
Iuiubarum. Seminis feniculi.
Sebesten. añ.ʒ.xxx. Radicum ireos.
Passulaꝝ enucleataꝝ. Calamenti. s. montani.
Ficuum siccarum. Seminis lini. añ.ʒ.iiij.
Dactyloꝝ pīguiū. añ.ʒ.ij.

Hec omnia coquantur ſm artem in lib.iiij. aque vsq₃ ad consumptionem medietatis: deinde colentur ⁊ in colatura addantur Penidiarum. lib.ij. Et coquantur vsq₃ ad spissitudinem mellis: deinde proyciantur super eis

Pineaꝝ mūdataꝝ. ʒ.v. Gummi arabici preparati vt supra.
Liquiritie.
Amigdalaꝝ mūdataꝝ. Amidi. añ.ʒ.iij.
Dragaganti. añ.ʒ.iij. Radicum ireos. ʒ.ij.

Misce omnia simul: prius tamen bene contusis contendis ⁊ puluericatis puluericandis: ⁊ reducantur ad formam loch bene omnia commiscendo. Dosis eius a ʒ. v. vsq₃ ad ʒ. x. Et sumatur lambendo ⁊c̃.

Coqui ſm artem est plus ⁊ minus res bullire ſm quod sui natura ⁊ plus ⁊ minus sustinent de decoctione. Que vō sint illa que sustineant multum de decoctione: que vō minus: In vltima distinctione declarabitur: pro nunc his sis contentus.

Loch ad asma Mesue bonum ad constrictionem anhelitus: ⁊ ad tussim antiquam: ⁊ subtiliat humorem grossum. Cuius permixtio est hec. ℞.

Squille assate. ℥.iiij. Prassij. ʒ.i.
Radicum ireos. ʒ.ij. Myrre.
Hyssopi. ʒ.i. Croci. añ.ʒ.5.

Mellis cocti ⁊ bene dispumati. ℥.ij.5. ⁊ fiat loch p̄us conterendo subtiliter prescripta.

Modus assandi squillā talis est, Accipe cepe squille mediocris magnitudinis ⁊ amoue cortices exteriores ⁊ interiores abyciēdo ambas. Que vō in medio sunt iuoluas in pasta ordei: ⁊ sit pasta grossa grossitudinis digiti: deide ponat̃ in furno ⁊ tam diu dimittat̃ q̄ pasta effecta sit rubea: deinde extrahe ⁊ dimitte īfrigidare: post īfrigidationem aperiat̃ si bene assata est ꝯtere subtilr̃ ⁊ vtere. Aliter iteꝝ īnuoluas in alia pasta ⁊ in furno ponas: ⁊ tantum hoc facias qd̄ bene assata sit. Naz nisi bene assentur remanet in eis acuitas mala qua nocent stomacho ⁊ ventri valde: vomitūq₃ ⁊ nauseam faciūt. Mel nota q̄ bene dispumari debet in quacūq₃ compositione ponatur: ⁊ maxime in loch ⁊ ꝯfectionibus pectoralibus: eo q̄ quando spuma ab eo nō est ablata facit tussim ⁊ laxat vētrem. q̄re notēt aromatarij: quia aliquando sunt causa magni detrimēti ⁊c̃.

Loch de pulmone vulpis magistrale: valet asmaticis empicis disnie ortomie ⁊ tussientibus ex causa frigida. Cuius permixtio hec est. ℞.

Radicum ireos. Zinçiberis.
Liquiritie rase. Ficuum siccorum.
Hyssopi sicce. Dactylorum.
Dragaganti. añ.ʒ.i. Cubebarum.
Pulegij. Seminis vrtice.
Cinnamomi. Seminis anisi. añ.℈.ij.
Amigdalaꝝ dul. añ.℈.ij.

Pulmonis vulpis. ʒ.vi. preparati. Zucchari dissoluti in decoctione capillorum veneris. Liquiritie. Hyssopi. ⁊ Pulegij. ℥.vi. ⁊ fiat loch.

Pulmo vulpis h̄ modo p̄parat̃ ⁊ ꝯseruat̃. mundet̃ per optime ab oībus suis imūdicijs: deinde illū bene laues cū aqua vite: ⁊ postea illū aspergas çuccharo optimo bñ puluericato: deinde exiccari in stupha vel furno leuiter calido. Et post ipsius exiccationē īnoluat̃ in absinthio ⁊ reseruet̃ in loco sicco. Absinthiū eni cōseruat illū a corrosione vermium. Alio modo ꝯseruari ⁊ preparari pōt h̄ mō. Accipe pulmonis vulpis numero. vi. scindātur per venas ⁊ cannas: postea abluant̃ cum vino albo dulci ⁊ calido ⁊ odorifero quater vel quinq₃ vicibus per horam pro qualibet vice: postea exiccentur in furno leuiter calido ⁊ vini reseruentur in absinthio: ⁊ modus iste melior est.

Loch de allys Mesue qd ꝯfert tussi flegmatice ꝛ maturat mãꝫ eius bonũ ꝛ expertum. ℞.allioꝝ mundatoꝝ lib.ſ. Et elixa ea in aqua decoctionis cicerũ ꝛ hyssopi sicce vsqꝫ dum sint bene discocta:deinde colenṫ ꝛ terantur allia sicut medulla ꝛ proyce super ea mellis ꝛ butyri. añ. ℥. vi. Et decoquanṫ lẽto igne vsqꝫ ad terminum loch:ꝛ vtere bonum est.

Loch de caulibus Mesue: valet vt supra dcm̃ est in loch de allys. ℞.succi caulium nõ trãsplantatoꝝ. lib.v. lẽto igne coque auferẽdo spumã eius vsqꝫ dũ redeat ad lib.ij.Deide coquaṫ cũ rob ꝛ mellis.añ.lib.i. vsqꝫ dum igrossetur ꝛ bonum est.

Loch de farfara magistrale:multuꝫ valet in passione pectoris.Cui⁹ ꝑmixtio hec est. ℞.Radicuꝫ farfare.i.vngule caballine elixataꝝ ĩ aqua cõmuni. ℥.vi. Pistenṫ subtilr̃ in mortario lapideo cuꝫ pistello ligneo: ꝛ postea addaṫ Pineaꝝ purgataꝝ ʒ.i.ſ. Passulaꝝ enucleataꝝ. ʒ.ij. Pistenṫ oĩa subtilr̃ ꝛ cuꝫ lib.i. Zucchari ꝛaly. lib.i.ſ. dissoluti in decoctione vbi cocte sunt radices farfare:ꝛ sunt aliq̃ q̃ addũt ĩfrascriptas spẽs. ℞.

Croci.	Macis. ℈.i.
Gariofiloꝝum.	Succi ligritie. ℈.iij.
Cinnamomi. añ.℈.i.	Misce ꝛ fiat loch ſm artẽ.

Loch bonũ Mesue:ꝯferẽs ethicis ꝛ ꝯsumptis ꝛ ptisicis maxime:ꝛ expellit saniem de pectore: mundificat pectus ꝛ pulmonem:ꝛ tussim lenit. ℞.

Papaueris albi.	Seminis cydonioꝝ.
Spody.	Seis citrulli. añ.ʒ.vi.
Seminis lini torrefacti.	Granoꝝ nasturcy.
Croci.	Seminis cotti.
Amigdalaꝝ dul. añ.ʒ.iij.	Amigdalaꝝ amaraꝝ.
Amidi.	Fabarum. añ.ʒ.i.ſ.
Dragaganti.	Penidioꝝ. ʒ.lxx.
Gũmi arabici. añ.ʒ.vi.	

Dissoluanṫ penidie in aqua fontiũ ꝛ coquanṫ ꝛ ꝯficiantur cũ eis cetera.dosis. ʒ. ij. cum aqua mellis.

Loch de amigdalis Mesue:conferens ad tussim ad vehementiam siccitatis pectoris ꝛ pulmonis. Cuius permixtio. ℞.

Amigdalaꝝ dulcium.	Gummi arabici.
Amigdalaꝝ amaraꝝ.	Liquiritie.
Seminis lini torrefacti.	Succi ligritie. añ.ʒ.i.ſ.
Granorum pini.	Zucchari.
Anisi.	Penidioꝝ. añ.ʒ.iij.
Dragaganti. añ.ʒ.i.ſ.	

Confice cum mellis ꝛ succi feniculi bullitorum quantitate sufficienti ꝛ fiat ꝛc̃.

Loch de althea magistrale. ℞.radicũ althee quantum placet lauenṫ optime ꝛ a ligno iteriori mũdenṫ:postea icidantur per transuersum minutissime ꝛ coquanṫ in aqua completa decoctione:postea optime pistẽtur: deinde stamignenṫ cum sua decoctione.si per se non possent transire manibus fortiter comprimendo:ꝛ de hac colatura accipe lib. iiij. iusti ponderis.

Mellis dispumati lib.ij.	sarum. ℥.iij.
Ligritie rase subtilr̃ pulueriçate. ℥.vi.	Pulmonis vulpis ꝑparati.
Passularum bene contu-	Seis cotti. añ.℈.iiij.

Cõteranṫ oĩa subtilissime ꝛ misceãṫ ꝛ bulliãt quousqꝫ habeãt formã loch:ꝛ in fine post aliq̃tẽ ĩfrigidationẽ apponanṫ ꝑscripte spẽs. Spẽs oẽs in loch itrãtes debẽt subtilissime ꝯteri:ꝛ p̃ spissaꝫ sedatiũ transiri:ꝛ non tm̃ species loch: sꝫ oẽs medicine pectorales. Loch omnes in sua bonitate per duos annos seruanṫ:ꝛ ꝓpe delectabiles:horribiles ṽo vsqꝫ ad tres annos seruari possunt.

Metridatum magnũ Nicolai hẽ mater antidotoꝝ: valet ad oẽs capitis passionẽ viri ꝛ mulieris:ꝛ timidis lachrymãtibus oculis:ꝛ vitio auriũ subuenit dẽtium doloribus ꝛ palato:oĩaqꝫ vitia oris ꝛ maxillaꝝ medeṫ si sup̃ locuꝫ dolẽtẽ ponaṫ:ꝛ iteꝝ ad modũ emplastri ponaṫ in timporib⁹ vbi fit discursio:lientericis datur cũ decoctione balaustiaꝝ ꝑcipue datur ꝯ venenũ si distẽperatũ poteṫ succo mẽthe:vel supponaṫ. Quartanarys etiã ante horã accessionis datũ mirifice ꝓdest cũ vino tepido. Metridatuꝫ istud discussa ꝛ ventilata in ticinensi academia.a collegio medicoꝝ:ꝛ ſm modum sequentem fuit approbatum esse de mente Nicolai:nihil vltra addendo vel minuendo. ℞.

Gariofiloꝝum.	Jusquiami.
Storacis calamite.	Corticum granatoꝝum.
Spice nardi.	Anisi.
Xylobalsami:idest lignuꝫ balsami.	Raffani.
Orobi.	Carpobalsami: idest semen balsami.
Leuistici.	Cimini.
Dragaganti.	Cardamomi.s.maius.
Masticis.	Seminis feniculi.
Galbani.	Siseleos.i.siler montanum. semen accipitur.
Gummi cedri: ꝛ quia non habemus loco eius ponimus gummi iuniperi.	Seminis apy.
	Ameos.
Aspalti.	Petrosillini.s.herba.
Castorei.	Rutbe.s.herba.
Offei:idest gũmi hedere.	Seis papaueris nigri.
Bdelly.	Dauci.
Terre sigillate.	Nafeos:idest semen git: idest lapa.
Mellilloti.	
Laudani.	Seminis rape.
Oppoponaci.	Synapis albe.
Armoniaci.	Macropiperis: id est pipr longum.
Opy.	
Liquiritie rase.	Oçimi.
Sulphuris viui.	Amomi. añ.ʒ.ij.
Nitri:idest sal nitrum.	Acori.s.radix.
Hypoquistidos.	Jlafeos:idest bardena.
Achacie.	Panis porcini.i.ciclamen.
Rosarum.	Phillys:idest caperis.
Camedreos.	Zuccharie.i.flos agnicasti.
Hypericon.	Cornu cerui.
Abrotani.	Balsami.i.liquor emanans ab arbore balsami.
Peonie.	
Elemi:idest enula.	Cinnamomi.
Origani.	Croci.
Hyssopi.	Zinçiberis.
Rami cedri:quia nõ repeṙiunṫ loco ipsoꝛuꝫ poniṫ flos ꝛ folia saniem. quidã ṽo ramusculos iunipe ri:sed saniem melior est.	Costi.
	Squinanti.
	Terbentine.
	Myrre.
	Olibani.
Dãnide:idest laurus.	Cassie lignee.
Aristologie longe.	Agarici albi.
Epithimi.	Spice celtice.
Paucedani.	Radicum ireos.
Centauree.s.minoris.	Reuponctici.
Roris marini.	Assari.
Radicum iringoꝛum.	Prasy.
Balaustiarum.	Diptami.
Squille.	Coloquintide.
Cimaꝝ myrti. añ.ʒ.ij.	Silfei.i.ꝯsoli.mi. añ.℈.iiij.
	Sticados.

Sticados.	Petrosillini: idest seminis petrosilly.
Arthemisie.	Seminis anagoge: idest sumach.
Calamenti.s.montani.	Malabatri.i.foly indi.
Scordiō.i.alleū syluestre.	Cardamomū.s.minus.i. meligeta. añ.℈.iiij.
Leucopipis.i.pip albuꝫ.	Baccaꝝ lau. ℈.i.gra.vij.
Camepiteos.	Vini vetustissimi. ℥.ij.
Melanopiperis: idest piper nigrum.	
Pentaphilon. añ.℈.iiij.	

¶ Pulueriçent subtiliter omnia: sꝫ gumme dissoluātur in optimo vino albo: queādmodum dictum est in tyriaca: mellis cocti ⁊ dispumati lib. viij. ⁊ ℥. ij. ⁊ fiat in bona forma. ¶ Laudanuꝫ nō est teribile: imo si laboret in eius trituratiōe prius corrumpet ꝙ̄ fiat malaxabile: ideo dꝫ dissolui ⁊ liquefieri i vino queādmodū gūme. Laudanuꝫ res est calīa ⁊ sicca in p̄mo gradu. ¶ Insuper scias ꝙ omnes gūme parū sustinēt de contritione: ⁊ oēs medicine subtilis subtie: ⁊ acute: ⁊ rare. sicut scamonea: aloes: ⁊ oēs medicine inflāmabiles: sicut gūme. vt bdelliū ⁊ serapinū. Et ratio est: qꝛ per triturationeꝫ acquirit inflāmatio: que inflāmatio fit per motū qui motus calefacit. Et hoc quia iste medicine sunt apte inflāmationi ratione substantie ⁊ subtilitatis: ⁊ hac inflāmatiōe ⁊ motu duo fiunt. Unuꝫ qꝛ partes subtiles euolant. Aliud qꝛ ipsa intensa cōtritio corrumpit substantiā caruꝫ. ¶ Aristologie omnes species de trituratione ⁊ decoctione rem plenam sustinent. ¶ Anna eniꝫ dictio arabica ⁊ tantū importat in lingua latina: quātum equaliter. ¶ Radix ireos debet in vmbra exiccari: ⁊ incidi in parua frusta: ⁊ in filo infilari: ⁊ partes seu frusta separata esse debēt: ita ꝙ vna pars nō tangat aliaꝫ ⁊ reseruetur. ¶ Paucedani colligi debēt de mēse Nouembris. Spica vō celticam colligi debet de mense July. ¶ Unū vniuersale in omnibus cōpositis est intelligendū de ethimologia vocabuli. Medicinis enim cōpositis imponuntur nomina varia. Quādoqꝫ enim a medicina que est basis denominat: sicut diacydonitē a carnibus cydonioꝝ. Aliquando a quantitate lꝫ non sit basis: sicut diafinicon a fenicbys.i.dactylis. Aliquādo a cōponente: sicut philoniū a Philon medico: ⁊ metridatū a Metridate rege. Aliquādo ab effectu cōmuni sicut benedicta: quia ab omnibus sumentibus benedicitur. Aliquādo a proprys effectibus: sicut blanca: qꝛ blancos scilicet albos purgat humores. Aliquando a similitudine. vt diacurcuma: quia similatur radici curcume. Aliquando a loco vt syrupus de biçātys: biçantiū quidam est locus in confinibus macedonie. Aliquando a quantitate mediçine ⁊ auctore cōponēte: sicut dicitur diaarodon abbatis: diaarodon dicitur a rosis abbatis: qꝛ abbas quidaꝫ composuit. Aliquādo ex effectu ⁊ auctore. vt ygia greca: idest ygia saluatrix greca: quia greci eam inuenerunt. Aliquādo ex medicina ⁊ similitudine: sic opopyra.i.succus similis igni. Aliqn̄ a numero medicinarum vt tyriaca diatesseron.i.de quatuor rebus. Aliquando a loco in quo aliqua suarum medicinarum fuerit collecta: sicut medicina asuledario scripta in capitulo de lepra. asuledari est mons quidā: super cuius lapides mingūt hirci montani: ⁊ ibi colligitur. Et quia tm̄ duodecim modi sunt hic positi tm̄ plurimi sunt aly modi impositionis: qui apud nos sunt noti: ⁊ qui ignoti: ⁊ qui procedunt a voluntate hominis: imo oēs describi non possunt. ¶ Iste species sunt subtiliter etiam pulueriçande ⁊ cribellande. Nam cribellatio ⁊ pulueriçatio subtilis duo facit. Primo quia transeunt ad loca remotissima. Secundo cito calore nostro alterantur ⁊ preparant. ¶ Metridatum sicanice ⁊ sm̄ artem factum est: durat eius virtus vsqꝫ ad annos quadraginta in sua virtute ⁊ bonitate ⁊c.

Metridatum Auicēne: ⁊ est confectio quā fecit Metridates rex ⁊ nominauit suo nomine ⁊ cōposuit ipsam: ⁊ est ex medicinis expertis sup venena proprie ⁊ super egritudines alias: vt esset aggregatiuum iuuamēti venenoꝝ diuersorum ⁊ egritudinum diuersarum: fuit ergo ipsum tyriaca in illo tempore. Deinde postꝙ̄ accidit Andromacho illud qđ expertus fuit ipꝫ sup iuuamētū carniū serpentū ⁊ alioꝝ addit in eo trociscos de viperis ⁊ alteratū est parū per additionē ⁊ diminutionem. Fuit ergo tyriaca magna in multitudine iuuamenti. Uerūtamē tyriaca magna est magis iuuamēta ipso in re vna: ⁊ est iuuamētū serpentū. In reliquis vō rebus non diminuitur metridatuꝫ a tyriaca diminutione de qua sit curandum: imo est magis additi in pluribus earum iuuamēti ⁊ confidentioris vtilitatis: ⁊ nō ꝓlongemus sermonē in numero illoꝝ iuuamentoruꝫ: qm̄ ipsa sunt illa ꝑdicta que sūt tyriace: ⁊ sit dosis copiosior parūper. ¶ Confectio metridati ex descriptiōe cōi oium. Cuiꝰ ꝑmixtio. ℞.

Myrre.	Dauci.
Croci.	Melliloti.
Agarici albi.	Gentiane.
Zinçiberis.	Olei balsami.
Cinnamomi.	Carpobalsami.
Dragaganti. añ.ʒ.x.	Trociscorum chochion. añ. ʒ. vij.
Spice nardi.	Bdelly.
Olibani.	Ruthe. añ.ʒ.ij.
Nasturcy.	Armoniaci.
Squinanti.	Spice romane.
Xylobalsami.	Masticis.
Sticados.	Gummi arabici.
Siseleos.	Petrosilly.
Costi.	Cordumeni: idest carui agreste.
Camepitheos.	Semis feniculi. añ.ʒ.v.
Galbani.	Anisi.
Terbentine.	Acori.
Macropipis.i.pip longū.	Meu.
Hypoquistidos.	Serapini.
Castorei.	Assari. añ.ʒ.iij.
Foly.	Opy.
Storacis calamite.	Rosarum rubearum.
Opoponacis. añ.ʒ.viij.	Pulegy ceruini. añ.ʒ.v.
Cassie lignee.	Fu.
Leucopipis.i.pip albū.	Achacie.
Melanopiperis: idest pip nigrum.	Umblici stinchorum.
Hermodactylorum.	Seminis iuniperi. añ.ʒ.iiij.ss.
Poly scilicet montani.	
Scordeon. añ.ʒ.vij.	

¶ Uini odoriferi antiqui in quo infundantur ea que opꝫ infundi. Mellis dispumati quantum sufficit: ⁊ misceātur ⁊ reseruetur ⁊ administretur post sex mēses: summa istarum preter mel ⁊ vinum sunt numero. lvi.

Michleta Nicolai: idest experta: detur ꝓprie hemorroidas habentibus ⁊ contra ventris tortionem ⁊ rugitum: lienterie ⁊ dissinterie omni solutioni optima est: detur cum aqua pluuiali mane meridie vel sero. Cuius permixtio. ℞.

Mirabolanoꝝ citrinoruꝫ.	Nasturcy. ʒ.ij.ss.
Mirabolanoꝝ indorum.	Anisi.
Mirabolanoꝝ kebuloruꝫ. omnium mundatorum ⁊ assatoruꝫ. añ.ʒ.ij.ss.	Cimini.
	Maratri: idest semen feniculi. añ.ʒ.ij.
Mirabolanoꝝ belliricoꝝ.	Ameos.
Mirabolanoꝝ emblicoꝝ. omnium assatoꝝ. añ.ʒ.ij.	Carui. añ.ʒ.i.ss.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0241-4

¶ Infundantur hec omnia in fortissimo aceto per diez ⁊ noctez. Deinde extrahant̄ ⁊ exiccari permittantur: deinde pulueriçentur: ⁊ postea addatur.

Spody.	Sumach.
Balaustiarum.	Gūmi arabi. añ. ʒ.i. gra.v.
Masticis. añ. ʒ.i. gra.v.	

¶ Fricentur hec alia manibus cum oleo rosato: ⁊ postea pulueriçentur subtiliter: ⁊ cum lib.i. ⁊ ʒ.iij. syrupi myrtini ⁊ fiat electuarium in bona forma.

¶ Mirabolani omnes assantur hoc modo: infundantur mirabolani qui assari debent in succo cydonioꝝ vel granatoꝝ: deinde linteo exicca eos postea madefiant in oleo rosato vel masticino: deīde eos assa sup patellā ferreā bñ calefactā: super ducendo ⁊ mouendo. Et anteq̄ incipiant nigrefieri ab igne siue a patella calida amoueantur ne cōburantur: ⁊ sic sunt assati: ⁊ hoc modo in vsu administrantur. ¶ Sex sunt modi preparationis medicinaruz. pmus est coctio. secundus contritio. tertius adustio. quartus ablutio. quintus cōgelatio. sextus cōmixtio: ⁊ causaz omniū istorum hoc in libello reperies descriptam.

Mel rosatum Mesue stomachū confortat ⁊ detur mane ⁊ meridie. ℞.

¶ Infusiōis rosaꝝ viridiū lib.x. Mellis dispuma. lib.v. Coquatur ad modū syrupi rosati ex infusione.

Mel rosatum Nicolai quod greci rodomel vocant sic fit. ℞.

Mellis albissimi ⁊ purissimi. lib.x.
Succi rosarum recentium. lib.i.

¶ Ponatur in caldario ad ignē posito cū bullire cepit viridiū rosarū cum forficibus vel cultello incisarū. lib.iiij. addātur: ⁊ tādiu bulliant quousq3 ad succi consumptionē redeat: ⁊ dum bullierit semp agitetur: ⁊ in fictili vase reposito quāto magis tenebitur tanto melius erit. ¶ Stomachū ꝯfortat ⁊ mundificat cū frigida ꝯfortat mundificat ⁊ cōstipat: cū cal'a mundificat. Dat̄ in mane ⁊ meridie: de h̄ cōficitur diamargariton gariofilatū ⁊ rubea trociscata.

Mel violatum fit eodez modo. ¶ Et valet typice febrientibus cū tepida corpus humectat ⁊ relaxat: ⁊ valet ad siccitatem pectoris cū aqua tepida datum.

Mel violatum Nico. alio modo. ℞. Mellis electi ⁊ purificati lib.x. Violaꝝ lib.v. Bulliant duo hec simul leui ebullitione: deinde colet̄: coquatur postea ad debitaz coctionē ⁊ reseruet̄. Mel de quō fit mel rosatum ⁊ violatum anteq̄ viole vel rose in eo ponant̄ debet bene purgari: deinde ponēdo in eo aquā ⁊ bulliēdo cū ea debet continue dispumari: demum cum aqua per decoctionez fere est cōsumpta viole vel rose sunt intus ponende: ⁊ post pusillum colari debet: deinde in integrū decoqui: ⁊ hoc mō mel purificat̄.

Mel rosatū Nicolai alio mō. Cui⁹ ꝯmixtio. ℞. Mellis purificati. lib.x. Rosarum lib.v. Bulliant simul ebullitione leui: deinde colentur: ⁊ perfecte decoquantur ⁊ reseruentur. ¶ Quidā sunt qui ad purificandū mel non faciunt vt supra ostensum est. Sed illum clarificant cuz ouis: queādmodū dixi de çucharo: hic modus non est inutilis: facias modo vt tibi placet.

Miua cydonioꝝ cum speciebus Mesue stomachum ⁊ epar ⁊ omnia viscera confortans: appetitum excitans: digestionem prouocans: vomitum ⁊ ventris solutionē sedans: ⁊ est medicina experta ⁊ famosa. ℞. Succi cydonioꝝ acetosoruz lib.xx. Vini antiqui boni lib.x. Coquantur cum facilitate vsq3 dum cōsumpta sit eius tertia semper auferendo spumam eius. Deinde coletur ⁊ dimittatur residere vt clarescat ⁊ proyce super illud mellis boni ⁊ dispumati lib.vi. Et iterum bulliantur ⁊ auferatur spuma eius ⁊ pyciantur super illud species alesangine ligate in panno suspenso super illud medicamen: ⁊ sunt proprie iste. ℞.

Cinnamomi.	Masticis. añ. ʒ.i.ß.
Heil. idest cardamomi maius. añ. ʒ.iij.	Croci. ʒ.ij.
	Ligni aloes.
Gariofiloꝝ ʒ.ij.	Macis. añ. ʒ.i.ß.
Zinçiberis. ʒ.i.ß.	

¶ Omia preter crocum terantur contritione grossa ⁊ suspendant̄ in pāno: sicut diximus omni hora fricando illud sup medicamē donec fiat ei spissitudo. Deinde aromatçētur cū musci. ℈.i. gallie. ʒ.ij. Et sūt ex hominibus qui faciūt ip̄z sine spēbus: ⁊ sūt q loco mellis ponūt çuccharꝝ: ⁊ pprie qñ op3 faciūt cū spēbus ⁊ sine spēbus. Miua hec aromatica durat p ānos tres in sua virtute ⁊ bonitate.

¶ Species pscripte ad bulliendu3 nō sunt ponende vsq3 fere facta sit decoctio vel sit bene ppinquum coctioni: eo q3 ista parū sustinēt de decoctiōe: ⁊ hoc bene nota.

Miue cydonioruz sine speciebus Mesue: similiter valens sicut diximus superius. ℞.

¶ Succi cydoniorum lib.c. ⁊ ponatur in vase lapideo mundo ⁊ bulliat cum facilitate auferendo omni hora spumam eius vsq3 ad ꝯsumptionem medietatis: deinde coletur ⁊ dimittat̄ modicū residere: sicut p horas tres: ⁊ pyciatur super ipsum vini antiqui lib.lx. Deinde coquantur super prunas vsq3 dum spissitudinē habeat. Et sūt qui loco mellis ponunt çuccharum. Et sunt qui faciunt cū speciebus ⁊ quidam sine eis ⁊ aromatiçant: sicut diximus.

¶ Succus seu vinum cydoniorum hoc modo fit. Cydonia cum gratusia raspantur vsq3 ad interiorem animam. Deinde in pecia inuoluunt̄ ⁊ cum torculari exprimuntur: ⁊ colatura preparatur vt vinū granatorum. durat enim in eius virtute per annos tres. ¶ Nota hic q in condendo radices: ⁊ faciendo syrupos cum succis apponēda est magna quantitas mellis: quia eos conseruat. Et sic in condēdo radices ponitur quadruplum mellis.

Mel myrtinum fit sic. Accipe succi myrtilloruz. lib.i. mellis dispumati lib.ij. ⁊ bulliat simul vsq3 ad ꝯsumptionē succi: ⁊ colet̄: ⁊ tunc erit mel myrtinuz.

Mellis Anacardi fit put patet in isto in fol.25. in capitulo de anacardina.

Musa magna Nicolai que a multis probata melancholicis antique ⁊ moderne tussientibus asmaticis peculiarensez peripleumonicis epaticis cardiacis est pbata: dissinterie obsistit: quotidianarys ⁊ q̄rtanarys typos sine dubio tollit. Cui⁹ ꝯmixtio hec est. ℞.

Croci.	Aristologie rotunde.
Opy. añ. ʒ.vi.	Gentiane.
Cinnamomi.	Ireos.
Cassie.	Peucedani.
Euforby.	Piperis albi.
Castorei.	Piperis nigri.
Myrre.	Jusquiami.
Olibani.	Dauci.
Masticis.	Petrosillini.
Coçumbri.	Sinomi: idest petrosilly agreste.
Piretri.	
Celtice.	Mandragore. añ. ʒ.i.
Aristologie lōge. añ. ʒ.i.	

Mellis qd̄ sufficit. datur ad modū castanee ante horam accessionis cū aqua calida tussientibus in sero ⁊c̄.

Marenatum sic fit. ¶ ℞. Marenaꝝ lib.xxv. vel circa ⁊ bulliant in lib.i. aque lēto igne: ebullitiōis tātū qd̄ exeat vinū: ⁊ de dicto vino claro accipe

ro accipe lib.vi.çucchari boni ⁊ solidi lib.iiij.⁊ fac bulli re tātū qḋ sit in forma çeladie ⁊ nō plus. Et ad faciendum marenatā de scatolis: accipe pulpe marenarū lib.ij. çucchari lib.i.⁊ coque: sicut codognata de çucchoro.

Mixtura cordialis Magistralis sic fit. ℞. Diaboraginati.

Diabuglossati. Zucchari candi.
Zucchari violati. añ.ʒ.iij. Manuschrīi rosati. añ.ʒ.ij.
Zucchari rosati. ʒ.ij. Pulueris cordialis. ʒ.iiij.

¶ Misce ⁊ fiat mixtura cū syrupo violato. Conterantur subtiliter manuschristi ⁊ çuccharum candiduʒ facto subtili cum syrupo de acetositate citri ⁊ fiat mixtura. Candy si simpliciter scriptum reperiatur vel candi violati vel rosati. Illud est çuccharum rosatum vel violatum induratum quod reperitur in fundo vasis vbi reconditur iulep rosatum vel violatum ⁊ de eo est intelligendum. ¶ Ista componentia hanc mixturam debēt multum bene cōmisceri in mortario semꝑ ⁊ paulatim syrupū addēdo donec ipsorum debita fuerit facta permixtio ⁊c̄.

Mixtura pectoralis magistralis sic fit. ℞. Zucchari violati.

Zucchari buglossati. Penidiarum.
Zucchari boraginati. Diadragaganti. añ.ʒ.vi.
Manuschrīi viola.añ.ʒ.iiij. Diacalamenti.
Diairis ō çucchoro. ʒ.vi. Loch de althea. añ.ʒ.ij.

¶ Misce cū syrupo violato fiat mixtura ⁊ reseruetur.

¶ In ista compositione est notandum ꝙ si debitam formā habere dʒ necesse est ꝙ manuschristi penidij diadragagāti ⁊ diairis subtilissime ꝑus ꝑ se terant̄: deīde cū alijs rebus misceant̄ ⁊ cū syrupo predicto humectent̄ ⁊c̄.

Oxyzacchara N.ab oxy qḋ est acetū ⁊ çucchoro dr̄.fit āt h mō: ⁊ valet tertianarijs quotidianarijs ⁊ acutis ⁊ peracutis ⁊ quartane non vere choleram purgat. Datur cum calida in mane. ℞.

Zucchari lib.i. Succi malorum granatorum acetosorum ʒ.viij. Aceti ʒ.iiij. Ponantur omnia ad ignem ⁊ tandiu bulliant cum spatula semper agitando ⁊ spumam remouendo donec ad formā syrupi reddat̄. ¶ Hoc in loco çuccharuʒ nō clarificat̄: ⁊ si pur illud clarificare vis saltim tantū bulliant ꝙ aqua cōsumatur anteq̄ʒ aceto permisceat̄ que postq̄ʒ consumpta erit acetū ⁊ succum granatorum ponat̄: ⁊ hoc fit vt aceti virtus deperdatur ⁊c̄.

Oxymel simplex Mesue. Iuuamentorum multorum ꝓprioruʒ qui sunt in corpore toto ⁊ ad materias que sunt in iuncturis ꝓprie: quoniā resoluit eas ⁊ diuidit ⁊ subtiliat humorem grossum qui est in stomacho ⁊ epate: ⁊ est efficax in materias febriū longi tēporis. Diuidit eni ⁊ maturat eas. Cuiꝰ permixtio hec est. ℞.

Mellis boni. lib.ij. Aque fontium. lib.iiij.

Misceantur duo hec ⁊ bulliant lento ⁊ claro igne vsqʒ fere ad consumptionem aque: deinde bis addatur.

Aceti boni. lib.i. Decoquantur vsqʒ ad perfectaʒ decoctioneʒ ⁊ reseruetur in vitreato vase. ¶ Secaniabin.i.syrupus factus ex melle aceto ⁊ aqua. Squingibin est syrupus factus ex aqua aceto ⁊ çucchoro. Yeleniabin idem est qḋ mel rosatū. hydromel ꝟo idē est qḋ aqua mellis ⁊c̄.

Oxymellis compositi Mesue cōferens ad febres antiquas ⁊ diuidit ⁊ abstergit cholerā grossam ⁊ flegma ⁊ aperit oppilationes oēs ⁊ proprie stomachi ⁊ epatis ⁊ splenis ⁊ prouocat vrinam. ℞.

Corticum radicis apij. Seminis anisi.
Corticum radicis feniculi. añ.ʒ.ij. Seminis apij.
Semis feniculi. añ.ʒ.i.

¶ Mundentur cortices: ⁊ conterant̄: ⁊ proijciantur super eas in vase lapideo aceti boni antiqui ⁊ albi lib.x. aque lib.xij. dimittatur per diem ⁊ noctem. Deinde coquatur donec eius tertia cōsumatur: postea coletur: ⁊ proijciatur super ipsum mellis quod sit medietas eius: ⁊ coquant̄ cū facilitate: sicut superius diximus.

Oxymel squilliticum virtuosum Mesue. valet contra materias difficiles: ⁊ submersas ī locis difficilis eradicationis earū: ⁊ confert ad egritudines stomachi: ⁊ epatis: ⁊ viscerū: ⁊ eructuationes acetosaʒ: ⁊ mollificationē vesice. ℞. Mellis dispumati ⁊ purificati lib.iij. Aceti squillitici lib.ij. Coquant̄ vsqʒ ad perfectaʒ coctionē ⁊ reseruetur. ¶ Ad purificandū mel debet esse dupla quātitas aque ad mellis: vt mellis lib.ij. aque cōis lib.vi. simul debent bullire vsqʒ ad consumptioneʒ medietatis semper spumā abijciendo. hoc modo purificatur.

Oleum muscelinum. ¶ De Oleis. ℞.

Olei cōis. lib.vi. Costi.
Aq̄ fontiū. lib.iij. Myrre.
Folij. Cassie lignee. añ.ʒ.vi.
Spice. Xylobalsami. ʒ.vi.
Masticis. añ.ʒ.i.ß. Gariofilorum.
Storacis calamite. Carpobalsami.
Croci. añ.ʒ.vi. Bdellij. añ.ʒ.iiij.

Musci ʒ.i. alij dicunt ꝙ debet dicere musci. ʒ.i. Neregil.i.nuce indica. ʒ.ij. ¶ Hec omnia terātur grosso mō excepto musco: ⁊ bulliant simul ad ꝯsumptionē aque: deinde colent̄ ⁊ reponant̄ in vase vitreo. bn̄ obturato: ⁊ itus posito musco dissoluto cū oleo ⁊ serua. ¶ Istud oleum est in vsu in diuersis locis. dicit̄ aūt muscellinū ꝓpter muscū qḋ recipit: qdā praue putauerūt hoc eē oleū balsaminū.i. de granis been: sʒ nō recte: ille ꝟo q dedit istā descriptionē istius olei dixit ꝙ ipsuʒ iuenit in antidotario Gal.⁊ dixit. ꝙ Galenus cōposuit ipsuʒ. Neregil.i.nux indica ſm Serapionē in capl̄o de nuce indica: vt dictū est supra.

Oleum rosatum Mesue: ⁊ est confortatiuū: ⁊ resolutiuū: cōuenienter lenitiuū: ⁊ sedatiuū. Rude ꝟo est extinctiuū inflāmationū: cōfortatiuū: aggregatiuū: inspissatiuū: ⁊ ꝓhibitiuū cursuū ꝓpter qḋ potētissimū est potatū ad dissinteriā: ⁊ ad fluxuʒ menstruoꝝ per corpus. Et differt completū a rudi: qm̄ cōpleti materia est ex oliuis completis: ⁊ folijs rosarum completarū. Rudis auteʒ materia est ex oliuis: qbus nondū accidit completio ⁊ maturatio: ⁊ ex folijs que nō reserarūt nodos suos. ¶ Et modus compōnis est eius: vt accipiat̄ oleū de oliuis: aut oleū sisaminū recens lauetur cuʒ aqua fontiū lauationibus pluribus. Deinde accipe folia rosarū rubearū: recentiū cōtusarū quantitatē sufficientē: ⁊ sepelias in oleo qḋ modo lauasti: ⁊ reconde in vase vitreo: ⁊ obtura orificium eius: ⁊ exponas soli per dies.vij. Deinde coque in vase duplici per hora.iij. Deinde fac ꝑmutationem foliorum rosaruʒ: ⁊ vtere alijs recentibus ⁊ dimitte per alios dies.vij. Deinde exerce coctionem in eo sicut fecisti prius: ⁊ fac denuo permutationem folioꝝ rosaꝝ: ⁊ ꝓijce super illud aque infusionis rosarum quam tradidimus in capitulo de syrupis sicut quantitas olei: ⁊ stringe orificiuʒ vasis: ⁊ dimitte soli ꝑ dies.xl. Deinde excola ⁊ iterum expone soli: ⁊ dimitte tempore extenso: ⁊ vtere vbi oportet ⁊c̄.

Oleum rosatum Mesue alio modo: ⁊ est magis resolutiuum. ℞. Succi rosarum. Aque infusionis rosarū predicte. añ.partē.i. Olei loti ⁊ preparati: sicut diximus partes.iij. Folioꝝ rosarum contusarū quantū sufficit: reconde in vase vitreo: ⁊ expone soli sicut diximus. Deinde operare de decoctione eius ⁊ permutatione folioꝝ rosaꝝ: ⁊ expositione in sole ſm ꝙ diximus de per

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0243-6

mutatione succi ⁊ aque infusionis: ⁊ hoc fiat bis. ¶ Ultimo vero oleum cum succo rosarū: ⁊ aqua infusionis earum recondatur in vase: ⁊ exponatur per dies .xl. videlicet soli. ¶ Isto modo raro fit: sed hoc modo oleū factum est solutiuū: ⁊ est illud de quo intelligit Auicēna quādo dixit 2° lib° cap̄ de rosis ꝙ oleum rosatum soluit ventrē. ¶ Nota ꝙ rose ex quibus fit oleū rosatū: ⁊ syrupus rosatus: ⁊ cetera necessaria colligēde sunt in mense Aprilis vel May: ⁊ in vmbra exiccande que exiccande sunt ⁊c.

Oleum violatum Mesue. inflāmationes sedat vbicunqȝ sint: ⁊ lenit asperitates: etiā pectoris: ⁊ pulmonis: ⁊ sedat apostemata calida: ⁊ pleuresim. Et modus opatiōis est sicut olei rosati: excepto ꝙ debet fieri cū olei rudi: aut amigdalino: aut sisamino cū illis modis operationū: quos diximus. Cuius permixtio. ℞. Olei oliuaꝝ imaturatarū. lib. i. Uiolarum viridiū cōtusarū. ʒ. iiij. Reponant̄ in vase vitreo: ⁊ soli exponant̄ ꝑ dies. vij. deinde bulliant in duplici vase per horas. iij. postea colentur manibus cōprimendo: ⁊ hoc fiat bis semꝑ nouas violas mutādo soli exponendo: ⁊ decoquendo vt supra. Ultimo vero colature adde violas nouas quātitatem dictam: ⁊ super his adde. Aque infusionis violarū. lib. i. Et stringe orificiū vasis: ⁊ expone soli per dies. xl. deinde cola manibus exprimendo: ⁊ iterum in dicto vase exponat̄: dimittatur ⁊ permittat̄ vsquequo aqua cōsumpta sit. ¶ Infusio violarum debet fieri vt supra ostendi vt in syrupo violato ex ifusione. Accipiat igit̄ de illa aqua: ⁊ fit istud oleū.

Oleum de lilio sine speciebus Mesue est sedatiuū: lenitiuū: ⁊ mollificatiuū. Cui9 ꝑmixtio. ℞. Olei oliuarum. lib. i. Florum liliorum alborum. ʒ. iiij. Reponant̄ in vase vitreo: ⁊ soli exponant̄: ⁊ modo eo facias de decoctione: ⁊ de permutatione florū: ⁊ coctione: ⁊ de aqua infusionis quēadmodū fecisti in oleo camomillino: ⁊ anhetino: nec addendo: nec diminuendo. ¶ Infusionis modus florum liliorū alboꝝ est vt infusio rosarum ⁊ violarū: accipiēdo dūtaxat folia florū liliorum alborū.

Oleum de lilio cum speciebus Mesue. cōfert dolori pectoris: ⁊ est sedatiuū dolorū qui fiunt a frigiditate: ⁊ confert dolori matricū: ⁊ frigiditati eius: ⁊ calefacit renes: ⁊ vesicam: ⁊ confert colice. Et modus cōpositionis eius est sicut olei camomillini preter ꝙ oportet vt citrinitas eoꝝ tota abyciatur. Cuius permixtio. ℞.

Foliorū florū liliorum alborum. ʒ. viij.
Masticis.
Costi.
Calami aromatici. añ. ʒ. i.
Carpobalsami. ʒ. i.
Gariofilorum.
Cinnamomi. añ. ʒ. iij.
Croci. ʒ. ij.

¶ Omnia grosso mō ꝯterant̄: ⁊ ꝓyciant̄ super eis lib. ij. aque: folia lilioꝝ prius remota: ⁊ dimittat̄ per diē ⁊ noctē: postea oia simul bulliant tribus vel q̄tuor ebullitionibus: deinde pone olei oliuaꝝ vel sisamini super ea lib. ij. Et tribus ebullitionibus iterū bulliat: deinde ponat̄ in vase vitreo cum folijs liliorum: ⁊ dimitte in sole per dies. xl. deinde cola ⁊ administra. ¶ Istud oleum quādo fit ex lilio celesti. s. ireos: ⁊ tunc illud est magis resolutiuum calefactiuum penetratiuum: factum vero ex lilio albo est magis sedatiuum lenitiuum: ⁊ maturatiuum.

Oleum camomille Mesue est oleum benedictū expertoꝝ iuuamentoꝝ. est enī resolutiuū cōueniens: sedatiuū doloꝝ: ⁊ est in eo ꝓhibitio cursus materieꝝ ꝓpter stipticitatē eius modicā: ⁊ confortat neruos: ⁊ confert doloribus eoꝝ: ⁊ confortat neruosa oia. Et modus opationis eius est sicut olei rosati: ⁊ vt oleum violatū preterq̄ oportet vt fiat cū oleo de oliuis cōpleto: aut oleo sisamino cum illis modis ꝑparationū: quos diximus. ¶ Infusio florum camomille fit eodem modo: quo fit infusio rosarum ⁊ violarum: accipiēdo flores camomille loco rosarum: ⁊ ꝑm eandē quantitatē: ⁊ aque ⁊ florum.

Oleum de absinthio Magistrale: stomachū cōfortat: ⁊ calefacit: ⁊ fortificat: ⁊ vermes a pueris custodit. Cui9 ꝑmixtio. ℞. Sūmitatū absinthij. Succi abscinthij. añ. ʒ. iiij. Olei oliuaꝝ. lib. iij. Et de his facias prout in superiori tibi monstraui de decoctione ⁊ ꝑmutatione ⁊ expositione ad solem. ¶ Oleū quādoqȝ fit ex oliuis complete maturis: ⁊ illud oleum dicit̄ completū. Aliquādo fit ex oliuis imaturis: ⁊ illud dicit̄ rude vel onfancinū: ⁊ magis stipticum est frigidum completo.

Oleum de anheto Mesue. est sedatiuum dolorum: resolutiuum: prouocatiuum sudoris: quare cōfert rigori febris inunctum in spina: ⁊ membris neruosis. prouocat somnum: ⁊ confert dolori capitis: ⁊ resoluit apostemata: ⁊ durities: ⁊ modus operatiōis est. Cuius permixtio. ℞. Olei oliuarum. lib. i. Florū anheti. ʒ. iiij. Reponantur in vase vitreo: ⁊ decoquantur vt in superiore tibi dixi ter permutando flores: ⁊ ter decoquendo vt supra. vltimo adde. Aque infusionis anheti. lib. i. Et soli exponas per tempus tibi in superiori dicto: ⁊ omnia facias de isto quemadmodum de alio superiori monstraui.

¶ Modus infusionis florum anheti est vt infusio rosarum ⁊ violarum nec plus nec minus nisi ꝙ loco violarū vel rosarum ponatur Anhetum.

Oleum de rutha Mesue. Renes ⁊ vesicam ⁊ matricem calefacit ⁊ confert doloribus eoꝝ ⁊ dolori laterū. Et modus operationis est. ℞.

Foliorum ruthe.
Succi ruthe. añ. ʒ. iiij.
Olei oliuarum incompletarum. lib. iij.

¶ Tria hec reponātur in vase vitreo stricti orificij ⁊ obturetur os eius ⁊ soli per dies. xv. exponantur: deinde per horas quatuor in duplici vase coquātur postea colent̄ fortiter manibus cōprimēdo: ⁊ de secundo ⁊ tertio hoc reiteretur: demum decoquat̄ per tēpus. vt supra ⁊ reseruetur.

¶ De oleo nota ꝙ aliud est nouum ⁊ aliud est vetus: illō quod est nouum calefacit calefactione temperata ⁊ humectat. vetus vero est calidum magis q̄ resolubile.

¶ Igitur cum olea tēperata facere vis vel parum calida oleum nouū accipere debes. Cū vero calida: tunc vetus accipere potes. Et hic nota ꝙ omne oleum cū quo hec olea fiunt debet carere omni malo sapore.

Oleum de mentha magistrale. valet ꝯtra oppilationē stomachi ⁊ epatis ex frido humore ⁊ ꝯfortat stomachū ⁊ necat vermes in stomacho pueroꝝ ⁊ incitat appetitū ⁊ soluit durities in stomacho ⁊ tussim frigidā calefacit: stōchū bonū facit. Cuius ꝑmixtio. ℞.

Foliorum menthe viridis.
Succi mēthe. añ. ʒ. iiij.
Olei oliuarum completarum. lib. iij.

¶ Tria hec reponant̄ in vase vitreo ⁊ soli exponantur ꝑ dies. xv. os vasis obturando: deinde bulliāt per q̄tuor horas: deinde colent̄ manibus fortiter exprimēdo: ⁊ hoc idē ter reiteret̄ semꝑ modo ꝑdicto faciendo: deinde cola ⁊ reserua. ¶ Istud oleū a Mesue nō describit̄: sed sic cōiter ab omnibus practicantibus fieri solet.

Oleum sambucinum Mesue lenit ⁊ mundificat cutim ⁊ confert doloribus neruorum ⁊ confortat eos. Cuius permixtio hec est. ℞.

Olei oliuaꝝ. lib. i. Florū sambuci in mense May collectoꝝ. ʒ. iiij. Facias ⁊ de isto modo quo fit oleū camomillinū anhetinū lilioꝝ in oib9 tā de ꝑmutatiōe q̄ de coctiōe q̄ soli expōne ⁊ ifusionis additione. ¶ Modus ifusionis floꝝ sambuci fit vt infusio prescriptoꝝ florum ⁊ rosarū ⁊ violarum ⁊c. ¶ Insuper nota ꝙ omnes prescripti flores

debent

debent esse virides ⁊ de ipsis viridibus est intelligenduꝫ. Ideo semel in anno fieri possunt ⁊ non plus ⁊c.

Oleum de nenufare Mesue inflammationes sedat vbicunqꝫ sint ⁊ lenit asperitates etiam pectoris ⁊ pulmonis ⁊ sedat apostemata calida ⁊ pleuresim. Cuius permixtio hec est. ℞.

Olei oliuarum immaturarum. lib.i.
Florum nenufaris viridium contusarum. ʒ.iiij.

Reponantur in vase vitreo ⁊ facias put de oleo violato tibi dixi ⁊ de põne ad solẽ ⁊ decoctiõe ⁊ de pmutatiõe florũ ⁊ de additiõe infusionis. ¶ Infusio nenufaris fit sicut ĩfusio violaꝝ vel rosarũ nec plus nec minus. ¶ Ex oĩbus floribus fieri põt oleũ ⁊ hꝫ virtutẽ floruꝫ ⁊ fit vt de floribus violaꝝ tibi mõstraui: sed accipi debent cũ sunt cõplete maturitatis ⁊ nõ deperdũt nãlem eius colorẽ ⁊c.

Oleum costinum Mesue neruos ⁊ lacertos calefacit. Et aperit oppilationes eorum ⁊ confortat omnia membra neruosa ⁊ confert stomacho ⁊ epati: ⁊ cõfortat capillos ⁊ ꝓhibet caniciẽ ⁊ facit colorem ⁊ odoreꝫ corporis bonum ⁊ fit ita. Cuius permixtio. ℞.

Costi amari. ʒ.ij.	Sũmitatũ maiorane. ʒ.viij.
Cassie lignee. ʒ.i.	Uini odoriferi. lib.ij.

Confrangantur omnia predicta ⁊ infundanť in vino per noctes duas: deinde accipe. Olei sisamini. lib.iij.
Decoquanť oĩa in duplici vase per horas sex ⁊ reserua.

¶ Hic nota ꝙ auctor diť costi amari: ex his ṽbis posset quis credere ꝙ sit aliud costũ. igiť intelligas ex suis dictis ꝙ te instruit ꝙ nõ accipias de adulterato: sed de nãli qđ amarũ est: ⁊ his etiam nota que supra de costo tibi dixi.

Oleum de formicis volantibus Nicolai valet ad cõfortandum coitum. ℞.

Formicarum volantiũ ⁊ pone in oleo ⁊ pone soli per dies xl. in vase vitreo.

Oleũ de capparibus Magĩale valꝫ duritiei oppiloni ⁊ dolori splenis nec nõ omni eiꝰ egritudini. ℞.

Corticũ radicum capparorum. ʒ.i.	Tamarisci. ʒ.ij.
	Ruthe. ʒ.i.
Seminis agni casti.	Olei oliuarum. lib.i.
Scolopendrie.	Aceti.
Cyperi. añ.ʒ.ij.	Uini optimi. añ.ʒ.ij.

¶ Misce ⁊ confranganť omnia grosso modo ⁊ coquanť in duplici vase vsqꝫ ad ꝯsumptionem vini ⁊ aceti: deinde colẽtur ⁊ repone. ¶ Multe alie descriptiones huius olei reperiuntur a doctoribus descripte: sed ista melior est: ⁊ lõga experientia probata est.

Oleum myrtinum Joannis de sancto amando stomachum ⁊ cor confortat ⁊ neruos. Cuiꝰ permixtio hec est. ℞.

Myrtillorum. lib.i. confrangantur.

Uini optimi. lib.iij.	Olei cõmunis. lib.ij.

Misce ⁊ simul bulliant in duplici vase vsqꝫ ad consumptionem vini: deinde colenť. Et iterũ myrtilli ⁊ vinũ ſm eandem quantitatẽ cum dicto oleo ad coquendũ ponanť ⁊ iterũ ⁊ tertio hoc illud fiat: deinde coletur ⁊ reseruetur. ¶ In hoc oleo apponi debet vinuꝫ rubeum vt adiuuetur in stipticitate ⁊ melior sit. Nota sit illđ Mesue: qꝛ succus myrtillorum ad nos nõ portať ꝙ si haberi possit: modus faciendi est sicut olei cydoniorũ vt in isto ostensum est ⁊c.

Oleum masticinũ Mesue cõfortat stomachũ: neruos: epar: ⁊ iuncturas: ⁊ lenit apostemata: dura: ⁊ sedat dolores. Cuiꝰ permixtio. ℞. Olei rosati lib.i. Masticis. ʒ.iij. Uini boni. ʒ.iiij. Decoquanť omnia in duplici vase vsqꝫ ad consumptionẽ vini ⁊ reseruet. ¶ Uinum cum quo fieri dꝫ istud oleum esse debet vinum vermigium: eo qꝛ magis stipticum ⁊ confortatiuũ est.

Oleum de castoreo magĩale valet ad omnẽ friditatẽ neruoꝝ: ⁊ ad spasmũ: ⁊ tremorẽ: ⁊ confert tremori: ⁊ thetano: ⁊ doloribꝰ neruoꝝ: ⁊ iuncturaꝝ. ℞.

Castorei. ʒ.i.	Carpobalsami.
Storacis calamite.	Costi.
Galbani.	Bdelly.
Euforby.	Spice. ʒ.iij.
Oppoponaci.	Olei oliuarũ. lib.ij.
Been albi.	Uini boni rubei. ʒ.vi.
Been rubei. añ.ʒ.iij.	

Bulliant omnia simul in duplici vase vsqꝫ ad ꝯsumptionem vini: ⁊ cõquassenť: ⁊ coletur: ⁊ reseruetur.

Oleum scorpionum Mesue zᵐ valet ad lapidem in renibus ⁊ vesica frangit: ⁊ expellit euꝫ. ⁊ proprie in renibus ⁊ femore: ⁊ supra collũ vesice inunctũ: ⁊ iniectum per virgam expellit eniꝫ eũ. Cuiꝰ permixtio. ℞. Aristologie rotunde Gentiane. Cyperi. Corticũ radicis caperis. añ.ʒ.i. Cõteranť omnia grosso modo: ⁊ funde sup ea. Olei amigdalarũ amararũ kist.i. idest. lib.i.ʒ. ⁊ pone in sole per .xx. dies: ⁊ stringendo orificiũ vasis: deinde pyce sup ea Scorpionũ numero .xv. Et iterũ stringe orificiũ vasis: ⁊ dimitte in sole p dies .xxx. deinde colentur ⁊ reponanť. ¶ Istud oleum q̃uis Mesue iubeat absqꝫ coctione illud facere: tñ vt virtus istarum reruꝫ in oleo melius trãseant laudarẽ ꝙ anteq̃ soli exponerenť cum oleo ad ignẽ tribus vel quatuor ebullitionibus ⁊ plus bullirent: eo qꝛ in eo fit de decoctione multa sustinentia.

Oleum cydoniorum Mesue stomachuꝫ ⁊ membra nutritionis confortat: ⁊ neruos: quibus accidit laxitas: ⁊ ꝓhibet mltitudinẽ sudoris. ℞. Carniũ cydonioꝝ tritoꝝ cũ cortice suo: qbus media accidit maturatio. Succi cydonioꝝ cũ cortice incõplete maturatoꝝ. añ.ʒ.vi. Olei ex oliuis imaturis. lib.iij. ¶ Tria hec ponanť in vase vitreo ⁊ soli reponanť per dies .xv. vase obturato: deinde coquanť in duplici vase p horas .iiij. deinde coleť cum pecia exprimẽdo: ⁊ colature iterũ addanť cydonia: ⁊ succus eoꝝ quãtitate suprascripta. Et soli per tantũ tẽpus dimittantur: deinde in duplici vase vt supra coquãtur: deinde exprimanť: ⁊ iterum ⁊ tertio cydonia ⁊ succus colature addantur: ⁊ soli exponantur: ⁊ tẽpore dicto iteruꝫ dimittanť: postea vltimate coquatur ⁊ coletur ⁊ seruet.

¶ Si oleum de oliuis immaturis haberi nõ posset loco ipsiꝰ accipi põt oleũ cõpletũ ⁊ ter vł q̃ter lauari põt in aq̃: ⁊ ita aliq̃liter virtuti olei incõpleti approximabit. Et modus lauandi oleũ est in vnguẽto dialthee magistralis ⁊c.

Oleum spice seu nardi Mesue: ⁊ est zᵃ descriptio ⁊ ẽ oleũ benedictũ multoꝝ iuuamẽtoꝝ: ⁊ ꝓprie ad oẽs egritudines friditatis: ⁊ ventositatis: ⁊ ꝓprie neruoꝝ stõchi: ⁊ epatis: ⁊ splenis renũ vesice ⁊ matricis: ⁊ cõfert dolori auris ventoso: ⁊ dolori capitis: ⁊ emigranee ſm oẽm modũ administrationis eius: etiaꝫ facto ex eo caput purgio purgat: ⁊ colorẽ efficit bonũ ⁊ corpis odorẽ. ℞.

Spice inde. ʒ.iij.	Foliorum lauri.
Sãsuci. i. maiorane. ʒ.ij.	Cyperi.
Xyloaloes. i. lignũ aloes.	Squinanti.
Radicum enule.	Cordumeni. i. carui agreste. añ.ʒ.i.ʒ.
Foly indi.	
Calami aromatici. añ.ʒ.i.ʒ.	

Confranganť oĩa grosso mõ: ⁊ fundanť sup ea vini boni ⁊ aque. añ. tãtũ ꝙ p̃dicte res cooperiantur. Olei sisamini lib.vi. Decoquanť in duplici vase p horas .vi. lẽto igne: deinde sine colatura oĩa in vase reponãť ⁊ obtureť os vasis. ¶ Oleũ oliuaꝝ est mã oĩuꝫ oleoꝝ: ⁊ denominationẽ olei hñt ⁊ intelligiť de oleo oliuaꝝ: ⁊ nõ de alio oleo. Compositio huius olei est preciosissima: sed rare fit ꝓpter penuriã

foliỹ veri: ꝛ ꝓpter auaritiã emptorũ nolentiũ debitũ pre/
cium soluere. ¶ Oleum sisaminũ nõ fit: qꝛ grana sisami
nõ reperitur apud nos: sed loco ipsius accipi potest oleũ
amigdalarũ dulcium vel illud qđ inferius describitur.

Oleum spice Magistrale: ꝛ hoc communiter fit ꝛ valet. ℞.

Spice nardi. ʒ.ij.
Spice celtice. ℥.i.
Sticados. ʒ.iiij.
Maiorane. ʒ.iiij.
Nucis muscate.
Cinnamomi. añ.ʒ.vi.
Masticis. ʒ.ij.
Calami aromatici.
Croci. añ.ʒ.ß.
Succi saluie.
Uini optimi. añ.℥.vi.
Olei cõmunis. lib.vi.
Aque fontis. ℥.vi.

¶ Cõfrangant̃ oĩa simul: ꝛ coquant̃ in duplici vase lento
igne vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ vini ꝛ aque ꝛ succi deinde reser/
uet̃. ¶ Omnia olea debent coqui in duplici vase ꝛ lento
igne: eo qꝛ oleũ facilr̃ est resolubile: ꝛ magno calore inflã/
maret̃: ꝛ virtus deperderet̃: imo doctores volunt ꝛ iusse/
runt hanc decoctionẽ. modus aũt tritus est. Sed si artifi/
ciale vas ad hoc nõ haberemus: possemus accipere vrceũ
petre vel stagni coopertũ ꝛ in eo oleũ ꝛ alia ponere: dein/
de dictum vrceum infundere in cacabo aque pleno: ꝛ sub
eo ignem facere ex ebullitione aque oleũ qđ aquã nõ tan/
git ꝺcoquat̃: ꝛ hic est modus optimus. ¶ Dicit̃ oleũ spice
a spica in eo intrante: eo qꝛ spica est basis in hoc oleo ꝛc̃.

Oleum vulpinum Mesue: ꝛ est medicamen nobile
vtillimũ ad artheticaꝫ: ꝛ podagrã: ꝛ dolorem
renũ: ꝛ dorsi. Cuius ꝑmixtio. ℞. Uulpem vnã integrã: cu
ius interiora sint euulsa: ꝛ pone in vase: ꝛ funde super ipsaꝫ
aque fontiũ: ꝛ aque marine. añ. kist. i. idest lib. i. ß. Olei
antiqui clari kist. ij. ß. idest lib. iij. ℥. viij. Et simul oĩa de/
coquant̃ lento igne cũ salis. ℥. iij. Et coquant̃ vsqꝫ ad aq̃
cõsumptionẽ: deinde ꝑmuta in alio vase: ꝛ ꝓyce sup ipsa.
Anheti. Alase. i. thimus. añ. lib. i. Et funde sup ea aque
dulcis decoctiõis predictarũ herbarũ. lib. ij. Et decoque
sicut prius vsqꝫ ad aque consumptionẽ: ꝛ carnis ab ossib⁹:
ꝛ neruis separationẽ: deinde colent̃ omnia fortiter expri/
mendo ꝛ reseruet̃. est enim mirabile. ¶ Et quãdo preter
oleum coquit̃ vulpes in aqua fontiũ: ꝛ aq̃ salsa: ꝛ sit aque
quãtitas multa cũ eisdeꝫ herbis: ꝛ administret̃ lauãdo in
tina est efficax. Hoc quoqꝫ nõ pretermittimus ꝙ vulpes
tãdiu debet coqui siue in faciẽdo oleũ siue aquã ad abluẽ/
dũ donec discocta sit vt eius artus oẽs laxentur ꝛ dissoluã/
tur. ¶ De aqua marina. Nam si illam habere nõ potes lo
co eius apponas aquã bene salitam: ꝛ cum hoc qđ bene sa
lita sit iterũ quãtitatẽ salis in receptã descriptã appones.
¶ Aqua marina ante quartũ diẽ putrefacit ꝛ fetet. Sed
ad eam conseruandã per mensem ponat̃ seu misceat̃ cuꝫ
ea parum aque vite. Aqua enim vite est bona ꝯseruatrix:
eo qꝛ resistit contra omnẽ putrefactionẽ. Et vltra hoc cõ/
seruat encaustrũ ne a magno frigore congelet̃: vt sepe ego
expertus sum hoc incidenter. ¶ Salis si simpliciter scri/
batur vel scriptũ reperiat̃ semper de vsuali ꝛ cõmuni in/
telligat̃. ¶ Kist enim idem est qđ lib. i. ß. vel cotile due.
Et cotila est ℥. viij. vt volunt doctores ꝛc̃.

Oleum de hypericõ Magistrale mirabile. ℞. Sũ/
mitatũ hypericon. ℥. iij. Infundant̃ in vino
odorifero ꝑ. iij. dies ꝛ noctes: deinde bulliat in duplici va/
se bñ obturato vase: ꝛ fortis fiat exꝑssio: postea. ℞. tãtũdẽ
hypericon bñ contusi: ꝛ infundat̃ in suprascripto vino tri/
bus diebus ꝛ noctibus: deĩde addat̃ terbẽtine. ℥. iij. Olei
antiqui. ℥. vi. Croci. ℈. i. Et misceant̃ ꝛ coquant̃ in bo
ꝗa in duplici vase vitreo vsqꝫ ad cõsumptionẽ vini: dein/
de reseruet̃ in vase vitreo: istud oleũ nõ est multũ in vsu:
hypericon est satis nota: eo ꝙ a Diascoride vocat̃ hyperi/
con. Auicẽna inquit hypericon nominat̃ arabice alcarib:
ꝛ noiat̃ syriace vua demonis. Diascorides facit de hyperi
con tria capl'a: ꝛ distinguit ipsas spẽs. vnũ facit sub nomĩe
asquiron: aliud sub nomĩe coriũ ꝙ est rapa rustica. aliđ de
hypericon. sed Serap. in vno cap. de oĩbus loquit̃: sed illđ
hypericon: quo vtimur hꝫ folia ꝑua: ꝛ in eis foramina mi/
nuta: ꝛ ꝓpea vocat̃ ꝑforata siue herba sancti Joãnis siue
fuga demonũ apud nos inuenit̃ in partibus nostris.

Oleum ꝑ dolorib⁹ pueroꝝ bonũ ꝛ expertũ. ℞. Olei
anheti: olei camomil. añ. ℥. vi. olei rube: sto
racis liqde. añ. ℥. iij. pulueris cimini. ℥. ij. bulliãt oĩa vna
ebullitione: deĩne colet̃ ꝛ vsui reseruet̃ quando oportet.

Oleum de amigdalis dulcib⁹ Mesue. valet asꝑitatẽ
lenit gutturis ꝛ pulmonis ꝛ partiũ oiuꝫ exte/
rioꝝ ꝛ oẽs durities ꝛ siccitates mẽbroꝝ ꝛ iũcturaꝝ lenit.
Et cõfert ethicis ꝛ ĩpinguat ꝛ augmentat spma. Et iniectũ
ꝯfert dolori vulue ꝛ vesice: ꝛ modus faciendi dcm̃ oleũ ta
lis est. ℞. Amigdalas quãtitatẽ quã volueris. Cõtere eas
bñ vel masina eas ad molã ꝛ ipsis bene masinatis repone
in patella sub qua sit ignis clarus ꝛ eas in dicta patella re/
uolue manib⁹ quousqꝫ dicta pasta sit bñ calida: deinde di/
cta pasta ĩuoluat̃ in tela postea in expressorio ponat̃: ꝛ be/
ne cõprimat̃ ꝛ stet sub eo aliqualr̃: deinde iteruꝫ ad molã
ponas ad remolliẽdũ: ꝛ postea in patella iteꝝ ad bene cale
faciendũ ponant̃: demũ post calefactionẽ petys ĩuoluat̃: ꝛ
iterũ exprimat̃: ꝛ tunc hẽbis totũ oleũ. Alios modos po/
nit Mesue: sed iste magis vsitatus est. ¶ Sũt ꝗ subtileꝫ
corticẽ ab amigdala remouẽt anteq̃ꝫ oleũ faciãt easqꝫ mũ/
dant ab omni ĩmunditia: ꝛ modus iste bonus est: ꝛ oleum
magis ꝑfectũ. Sed inhertia detenti pauci sunt qui hoc fa/
ciant. modo igit̃ ꝑscripto de oleo amigdalarum fiunt oĩa
olea que per expressionẽ fiunt vt de nucleis persicoruꝫ de
chrysomillis: ꝛ oleum amigdalarum amararum.

Oleum de amigdalis amaris Mesue est apitiuum
oppilatiuum carminatiuum ventositatum ꝛ
resolutiuum ꝛ ꝯfert dolori auriũ ꝛ surditati ꝛ sybilo. lenit
asperitates ꝛ delet pãnum faciei: ꝛ cõfert doloribus neruo
rum ꝛ duritiem eoꝝ lenit: ꝛ modus cõpositionis eius est
sicut diximus de oleo de amigdalis dulcibus.

Oleum amigdalarum Magistrale pro bibendo sic fit. ℞.

¶ Amigdalaꝝ excorticataꝝ. lib. iiij. vel lib. ij. si vis exic/
cent̃ bene ab aq̃ in bacilono sub quo sit ignis carbonũ: de/
inde bene pistent̃: post bonã contusionẽ ponant̃ in bacilo/
no dicto: ꝛ bene calefiãt manibus semꝑ ducẽdo: deinde re
colligant̃ in vnã massaꝫ: ꝛ si teneri per se nõ possent paruꝫ
aque violaꝝ asꝑgant̃ vsquequo de eis fieri possit ad mo/
dũ pastoni semꝑ tñ manibus ducẽdo. Postea ĩclinato ba/
cilone ad vnaꝫ positionẽ sub quo remoueat̃ ignis massaꝫ
dictã manibus cõprimẽs: quẽadmodũ mulieres solẽt fa/
cere cum pãnos suos inlisciuant: ꝛ post aliqualeꝫ fricatio/
nem cum sapone illos exprimunt: ꝛ hoc sepe facias. Et sic
extrahes pro omni lib. i. amigdalarũ. ℥. iij. olei. hoc ego se/
pe feci ꝛ fieri feci pro multis personis. ¶ Olei amigdala/
rum simplr̃ si scriptuꝫ reperiat̃ ꝛ absqꝫ determinatione.
semꝑ de oleo amigdalaꝝ dulciũ est intelligendum.

Oleum de nucleis ꝑsicoꝝ Mesue. s. ex nucleis per/
sicoꝝ. valet oppilõnes aperit ꝛ cõfert dolori
auris ꝛ occidit vermes in eis ꝛ linit̃ super vmbilicum ca/
lidũ ꝛ necat vermes vulnerum ꝛ confert dolori ani ꝛ he/
morroidaꝝ ꝛ tumoribus eorũ. Et modus faciẽdi dictum
oleũ est sicut diximus de oleo de amigdalis dulcibus.

Oleum laurinũ Mesue confert dolori capitis ꝛ emi
grance frigidis ꝛ dolori neruoꝝ ꝛ iunctura/
rũ: ꝛ cõfert neruis lesis a frigiditate: ꝛ ꝯfert dolori stoma/

chi ꝛ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0246-3
DFG

chi ⁊ dolori colico ⁊ renũ ⁊ dolori mĩricis epatis ⁊ splenis ⁊ dolori viscerũ. Et modus faciẽdi dcĩm oleũ talis ẽ. ℞. Granorum lauri maturorum quantũ volueris ⁊ dum adhuc sunt recentia tere in pila ⁊ fac bullire cum aq̃ in caldario. Deinde exprime in çamari plano nõ habente concauũ ⁊ collige ex aqua qđ supernatat oleũ. Deinde iterum exprime grana ꝯtrita in çamari habente vacuũ: ⁊ ĩfunde aquã calidã ⁊ collige oleum: ⁊ repone ⁊ administra vbi oportet.

Oleum laurinum Magistrale valet vt supra: ⁊ modus faciendi talis est. ℞. Baccarum lauri quantitatẽ quã volueris: mundenẽ a superiori cortice ⁊ maxinenẽ bene ad maxinã oleariorũ: deinde calefiat illa pasta in cacabo: semper manibus agitando sub quo sit ignis: deinde inuoluatur in pecia: ⁊ sub expressorio ponatur: ⁊ bene exprimatur ⁊ iterato remasinetur: calefiat ⁊ exprimatur ⁊ habebis oleum.

¶ Alio modo docet facere Mesue hoc oleum bulliendo in aquã dicte baccare ⁊ pinguedo supernatãs p ipso oleo accepit vide ab eo: sed modus superior melior est.

¶ Ex multis seminibus ⁊ ex multis nucleis fructuum olea fieri possunt: sed quia in vsu non sunt sermonem non licet fieri. Olea nucũ amigdalarum amararum auellane chrysomille de persicis de nuce ida de ceresis de granis citri de phisticis ⁊ pineis: de lino: de semie papaueris: de semine lactuce: de semine cucurbite: de semine fenugreci fieri possunt ⁊ fiunt per expressionem: modo quo fiunt olea amigdalarum dulcium vel amararum.

Oleum irinum Mesue est abstersiuũ resolutiuum ⁊ ⁊ maturatiuũ ⁊ sedatiuũ dolorum frigidorũ ⁊ subtiliatiuũ ⁊ maturatiuũ materierũ que sũt in pectore ⁊ pulmone ⁊ confert doloribus epatis ⁊ splenis ⁊ calefacit ea. Et cõfert doloribus iuncturarũ ⁊ lenit durities earũ: ⁊ apostemata dura: ⁊ scrofulas. Et cõfert dolori ⁊ frigiditati matricis iuuamentũ manifestũ. Et confert spasmo. Et distillatur in aurem: ⁊ confert dolori ipsius ⁊ fetori nariũ. ℞. Radicũ ireos. ℥.ij. Florum eius. ℥.iiij. Aque decoctionis radicũ eius lib.i. Oleũ sisaminũ: aut de oliuis maturis. lib.ij. Bulliant in duplici vase vsq; ad aque consumptionẽ: deinde cola ⁊ permuta radices ⁊ flores: ⁊ aquã decoctionis: ⁊ iterũ hoc bis fiat sicut diximus de oleo rosato: deinde cola ⁊ reserua. ¶ Oleum istud est illud quod intrat in vnguento arthanite Mesue ⁊c̃.

Oleum de granis sisami Mesue. impinguat: ⁊ addit in spmate: ⁊ lenit durities: ⁊ asperitates: ⁊ clarificat vocem: ⁊ lenit guttur: ⁊ est materia aliorum oleorum multorum. Et modus compositionis eius est sicut olei de amigdalis preterq̃ oportz vt grana sisami prius excorticentur. ⁊ modus operationis eius est. Mundetur sisamus ab oĩbus ĩmundicijs: deinde roretur sup ipsum aqua cum sale pauco: ⁊ ꝯfricetur manibus: iterũq; roretur donec madefiat: postea expandatur vt exiccetur: deinde assetur assatione modica: ⁊ ponatur in sacculo pãni asperi ⁊ fricetur mltũ donec excorticetur: deinde mundetur a corticibus: ⁊ molatur cũ molis: ⁊ fiat alrachine: ⁊ de cetero trahatur oleum sicut de amigdalis: ⁊ q̃nq; trahitur oleum preterq̃ excorientur. Et eius operatio est vt assetur p̊ sisamus: deinde molatur ⁊ fiat alrachine: ⁊ trahatur oleum sicut diximus.

Oleum sisaminum Magistrale: quod fit quando haberi non potest oleum de granis sisami. Cuius permixtio. ℞.

Musci. ʒ.i.	Spice.
Ligni aloes. ʒ.ſ.	Cardamomi. s. maioris ⁊ minoris.
Nucis muscate.	Gallie muscate.
Gariofilorum.	
Macis. añ.℈.i.	Cubebe. añ.℈.i.

Calami aromatici. ℈.i. Olei cõmunis. lib.i. ¶ Bulliant in duplici vase ⁊ reponantur. ¶ Istud oleum ingreditur in multis medicinis: ⁊ quia ad nos non defertur q̃q̃ multi ⁊ false dicant q verus apportatur: hanc cõpositionẽ loco ipsius solent medici dispensare que in virtute est ipsius. Et si hanc nõ vis facere ⁊ aliud habere nõ potes ipsorum loco accipias oleum amigdalarum dulciũ: qui in virtute est illius vt omnis medicorum tenet schola. sed recens esse debet non rancidum.

Oleum de chrysomillis Mesue sedat dolorẽ ani: ⁊ hemorroidarũ: ⁊ resoluit tumores ĩ eis: ⁊ tumores nariũ: ⁊ ĩpedimẽta lingue: ⁊ dolores auris: ⁊ modus est sicut diximus in capl'o de oleo de amigdalis dulcibus.

Oleum de tartaro Magistrale. valet ad maculas faciei purgandũ. ℞. Tartarũ quãtitatẽ quam volueris ponatur sup prunas: ⁊ tãtũ pmittatur q totũ inflãmetur ⁊ rubeat: postea ponatur in sacculo lineo ⁊ pone dcĩm sacculũ in loco humido sicut in penu: ⁊ sub sacculo ponatur vel ampulla vel cyatũ. qđ enim exiet ab eo oleum tartari ab oĩbus solet appellari. ¶ Hoc oleũ põt fieri tam de tartaro albo. s. vini albi q̃ vini rubei. ¶ Et sũt qui alio mõ faciũt s. pulueriçando tartarũ subtiliter: deinde in sacculo tele reponũt: ⁊ ipsum sacculũ ⁊ tartarũ irrorãt aceto: deinde sub prunis ponũt ⁊ relinquunt vsquequo nigrescit: deinde extrahũt illum a sacculo: ⁊ iterũ pulueriçant: ⁊ aceto aspergũt: ⁊ sub prunis ponunt: ⁊ post ipsius nigredinẽ sacculum accipiũt: ⁊ in penu ponũt: ⁊ liquor erit. ¶ Quinq; modis habetur diuersitas oleorum. Quedã enĩ olea fiunt p expressionẽ ⁊ oliuarũ ⁊ amigdalarũ. Quedã per ipressionẽ vt oleum camomille ⁊ de absinthio. Quedã p resolutionẽ vt oleum ouorũ ⁊ frumenti. Quedã p sublimationẽ vt oleũ philosophorum: vel de lateribus. Quedã v̊o p emanationẽ vt oleum balsami. Et iterũ oleorum triplex est diuersitas. Quedã enim sunt frigida. vt rosatũ violatũ. quedã tẽperata: vt amigdalarum dulciũ recẽs: eo q a elapso mense rancescit: ⁊ sic sua tẽperies deperditur ⁊ calidũ fit: iõ dixi recens. ¶ Et quedam calida vt ruthaceũ costinũ ⁊ vulpinũ. Olea frigida quãto recentiora tãto meliora: ⁊ cũ transeunt tres menses virtus ipsorum perditur ⁊ calida fiunt. Temperata v̊o vsq; ad sex menses sunt in sua bonitate. Calida v̊o seu calefacientia quanto antiquiora: tanto meliora ⁊c̃.

Oleum saluie Magistrale. Cuius pmixtio hec est. ℞. Foliorum saluie. Succi eius. añ.℥.iiij. olei oliuarum lib.iiij. Et facias prout in oleo ruthe mẽthe ⁊ absinthij tibi ostensum est: decoctiõe: expositione ad solẽ: ⁊ trina pmutatiõe succi ⁊ herbe. ¶ Modo hoc potes facere ex oĩbus herbis oleũ: ⁊ illud oleum habebit virtutem illius herbe. Sed fieri debent olea ex herbis in mẽse Maij: vt in pluribus: eo q tunc maiori virtute vigent.

Oleum de euforbio Mesue. ⁊ est medicina solemnis ad egritudies neruorum frigidas: ⁊ dolori eorum: ⁊ dolori iuncturarũ: ⁊ dolori epatis: ⁊ splenis. Et fit caput purgiũ ex eo ad sodã emigraneã ⁊ lythargiã: quod ita fit. ℞. Euforbij. ℥ſ. Olei de keiri. ℥.v. Vini odoriferi tantundem. decoque vsq; ad vini cõsumptionem ⁊ vtere. ¶ Alius modus est faciendi dictũ oleũ. ℞. Staphisagrie. Condisi. añ.ʒ.iiij. Piretri. ʒ.vi. Calamẽti mõtani sicci. ʒ.xij. Costi. ʒ.x. Castorei. ʒ.v. Tere ⁊ decoque in vase vitreo cũ vini odoriferi. lib.iij.ſ. ¶ Postq̃ infuse fuerint in eo diebus duobus vsq; ad medium vini. Deinde manibus fricatione vehementi cola: ⁊ funde sup ipsum olei de keiri: aut olei sisamini. lib.i.ſ. Et decoque vsq; ad ꝯsumptionẽ vini. Deinde p̃ice sup ipsum Euforbij recentis ⁊ albi. ʒ.iiij. triti ꝯtritione vltima: ⁊ coquatur cum eo. ¶ De condisi est species ellebori albi.

Oleum de semine lini Mesue confert ad spasmum ꝛ lenit duritiē neruoꝝ:ꝛ iūcturarū:ꝛ ē medicina magna egritudinibus ani sicut sunt apostemata:ꝛ hemorroide:ꝛ ragadiē:ꝛ dolori pulsatiuo. Et modus operationis eius est sicut olei sisamini preterꝙ̄ non oportet vt excorientur semina lini.

Oleum de cucurbita Mesue valet ad inflāmatiōes sedat vbicūqꝫ sint:ꝛ lenit asperitates etiā pectoris ꝛ pulmonis:ꝛ sedat apostemata calida:ꝛ pleuresiꝫ. Cuiꝰ ꝑmixtio. ℞. Succi rasure tenerrime cucurbite. Florū eius. aā. ʒ.iiij. Olei oliuaꝝ incōpletarū. lib.ij. Tria hec reponant̄ in vase vitreo:ꝛ facias prout ostendi tibi in oleo menthe absinthij taꝫ de decoctione ꝙ̄ expositiōe ad solē:ꝑmutatione succi:ꝛ rasure. ¶ Olea oīa frigida perfectiora fiunt cū oleo incompleto ꝙ̄ cū completo:ꝛ si piūr cū completo fiunt lauari dꝫ cū aqua fontis bis vel ter:calida v̓o olea fieri debent cum oleo completo absqꝫ lotione.
¶ Pōt etiā fieri oleū ex semine cucurbite per expressionem quemadmodū fiunt alia olea ex seminibus:ꝛ erit superiori temperantioꝛ:ꝛ nature magis conformis.

Oleum de floribus papaueris Mesue sedat dolores calidos:ꝛ facit somnū. Cuius ꝑmixtio. ℞. Flores folia ꝛ capita papaueris viridia contusa. ʒ.iiij. Oleū oliuarū incompletū. lib.i. ¶ Reponant̄ duo hec in vase vitreo:ꝛ obturet̄ os vasis:ꝛ soli exponatur ꝑ dies vij. deinde bulliant in duplici vase per horas tres: postea coletur manibus fortiter exprimendo:ꝛ hoc fiat bis semper noua folia capita ꝛ flores inouando stando qꝫ ad solē: ꝛ bulliendo ad igneꝫ vt supra. Tertie v̓o colature adde supascriptam quantitatem foliorum florum ꝛc. Contusis vt supra. Et his addas Aque infusionis papaueris. lib.i. Et stringe orificiuꝫ vasis:ꝛ expone soli per diēs.xl. deinde cola manibꝰ exprimēdo:ꝛ iterū in dcō vase reponant̄:ꝛ soli exponant̄:ꝛ ibi permittant̄ vsqꝫ ad ꝯsumptionē aque. ¶ Istud oleuꝫ fieri etiā pōt ex solo semine per expressionem vt fit oleū amigdalarū ꝛ seminum. ¶ Infusio papaueris fit vt infusio violaꝝ:excepto ꝙ in illo solum flores accipimus: in isto v̓o flores folia ꝛ capita:omnium. ʒ.iiij. ꝛ confrangant̄:in reliquis fit vt illa ꝛc.

Oleum de iunipero Mesue confert īfectionibus cutis:ꝛ malo mortuo tibiarū ꝛ serpigini:ꝛ cancro:ꝛ vulneribus malis. Et modus faciēdi talis est. ¶ ℞. Lignorum eius quantitatem sufficienteꝫ:ꝛ scinde in frusta ꝛ imple ex eis dolium magnum vitreatū interius: cuius orificiū sit arctum ꝛ fac foueā in terra ꝛ ꝑpara parietes eius cū terra figuli. Deinde pone ollam vitreatā ex directo in fundo fouee habentē orificiū amplū:ꝛ cooperiat̄ lamina ferrea subtili preforata foraminibus multis sicut cribratoriū triticii:ita ꝙ lamina vndiqꝫ olle orificiū cooperiat. Deinde sup lamina preparat̄ orificiū dolij ex inuerso:ꝛ ꝑparet̄ cū terra figuli vt nihil ex vtrisqꝫ orificijs respiret. Post illud accende ignē sup totū corpus dolij ꝛ dimitte ardere sic per horas.ij. manabit eni ex arte hac oleū quod reconde ꝛ administra vbi oportet.

Puluis cordialis dulcis Magistralis. Iuuamentū magnū ad egritudines cerebri cordis stōchi ꝛ epatis ꝛ letificat cor:ꝛ nos fuimus experti:ꝛ valet ad tremorem cordis:ꝛ syncopim:ꝛ qū qs tristat̄ ꝛ nescit radicē: ꝛ facit oris odorē bonum. Cuius ꝑmixtio. ℞.

Fragmentorū cordialiuꝫ cōmunium scilicet.	Granatarum.
	Hyacintorum. aā. ʒ.ij.
Zaphirorum.	Corallorum rubeoruꝫ.
Smeraldorum.	Corallorum alborum.
Rubinorum. aā. ʒ.ij.	Rasure eboris. aā. ʒ.iij.
Rasure cornu cer.	sunt aliqui qui ponunt.
Seminis acetose. aā. ʒ.ij.	Terre sigillate. ʒ.i.
Margaritarum. ʒ.i.	Zucchari albi ꝛ fini. ʒ.xxiij.
Conterātur oīa ꝑ se subtilissime ꝛ reseruentur. Et	Foliorum auri ꝛ argenti. aā. numero.xl.

¶ In hac compositione çucchaꝝ apponit̄ duplici causa. Primo vt sit magis gustui delectabilis. Scdō vt citius ꝯ nā attrahat̄. ¶ Prescripta aūt quō cor ꝯfortent vel rōne nutrimenti vel q̄litate vel occulte ꝓprietas in qōne mea de remouentibꝰ venenositatē ꝛ malitiā narcoticoꝝ a mēbris ꝑncipalibus subtiliter excussi:quantum v̓o ad locum istum pertineat dico quod agunt ꝛ ratione qualitatis ꝛ ratione proprietatis occulte:ꝛ hoc magis.

Puluis cōtra vermes magistralis amara est. ℞. Cornu cerui vsti.

Granelle preparate.i. herbe ianue.	Ossis de corde cer. ʒ.iiij.
	Zaphilorum.
Diptami.	Smeraldorum.
Myrre.	Rubinorum.
Tromentille.	Granatarum.
Seminis caulium.	Hyacintorum. aā. ʒ.i.
Seminis acetose.	Reubarbari electi. ʒ.i.ſ.
Seminis coriandrorum. preparatorum.	Seminis leuistici. ʒ.x.
	Folioꝝ auri numero. xl.
Seminis portulace. aā. ʒ.iiij.	

¶ Granella hoc modo preparatur: mundet̄ ab omni immunditia:ꝛ super eam proyciatur acetum quo cooperiatur:ꝛ omni die acetum permutet̄:ꝛ hoc fiat per dies nouē: deinde extrahatur ab aceto:ꝛ super assidē dilatetur ꝛ permittatur vmbra exsiccari.

Puluis pro botio montagnane exiccans multum. ℞.

Auellanarum	Nucis muscate.
Spongie combuste.	Gallarum.
Bale marine combuste.	Aristologie longe.
Charte combuste.	Cinnamomi.
Ossis sepie.	Ellebori albi.
Seis plātaginis. aā. ʒ.iiij.	Ellebori nigri. aā. ʒ.ij.
Trium piperum.	Limature acus ꝑparate.
Zinçiberis.	Cineris corticum ouorum.
Salis gemme.	aā. ʒ.ſ.
Lapidis pumicis. aā. ʒ.ij.	

Conterant̄ subtilissime ꝛ detur omni die. ʒ.i. cum aqua saluie per duas horas ante cibos optimū effectum.
¶ Spongia hoc modō comburit̄. ꝑmo bene lauetur ꝛ purgetur a lapidibus interioribus: deinde furno temperato exiccetur deinde cōburat̄. Et cognoscit̄ eius cōbustio qū omnis eius pars puluerīçari pōt:ꝛ hoc mō comburit̄ etiā charta. causa q̄re duo hec cōburūt̄ est vt sint magis corrosiua ꝛ penetratiua. ¶ Modus incinerandi cortices ouoꝝ positus est supra in electuario de cineribus. ¶ Limatura v̓o acus preparatur eo modō quo scoria ferri vt in electuario de scoria ferri ostenditur.

Puluis ducis: siue puluis pro stomacho magistralis valet ad confortandum stomachuꝫ ꝛ ad calefaciendum. ℞.

Cinamōi subtil̄ ꝛ electi. ʒ.ij	Cardamomi scilicet maioris ꝛ minoris.
Zinçiberis.	
Galange. aā. ℈.i.	Cubebe.
Gariofilorum.	Piperis longi. aā. ℈.i.
Nucis muscate. aā. ℈.i.	Zucchari albi. ʒ.vi.

¶ Misce ꝛ fiat puluis pistando prius species: deinde çuccharum. ¶ Ad faciendum compositionem hanc bonam pro omni. ʒ.i. specierum apponi debet. ʒ.i. çucchari sꝫ perfecta ꝛ bona esse debet.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0248-5
DFG

Puluis sene Montagnane in suo antidotario: valet. ℞.

Folliculorum sene. ʒ.i.ß. Cinnamomi.
Zinziberis. Tartari. an̄.ʒ.i.ß.
Macis. an̄.ʒ.ij.
Terant̄ omnia satis grosso modo. ⁊ dosis eius est. ʒ.i.

¶ Folliculi ponēdi sunt in hac compositione: qꝛ sunt meliores totius plante magisqꝫ solutiui. in folijs v̄o virtus est debilis valde ꝛc̄.

Puluis sene magis solutiuus magistralis. ℞.
Folliculoꝝ sene. ʒ.ix.
Tartari. ʒ.iiij. Salis indi. ʒ.iiij.
Macis. ʒ.iij. Diagridij. ʒ.ß.
Cinnamomi. ʒ.i.ß.
Terant̄ oīa satis grosso mō ⁊ fiat puluis. ⁊ dosis est ʒ.ß.

¶ Tartaruꝫ quod apponi debet in hac compositione est tartarum vini albi: eo qꝛ magis solutiuum est ⁊ penetratiuum q̄ tartarum vini nigri.

Puluis pro epithimate cordiali magistralis: ⁊ ego eum fieri facio. ℞.

Florum buglosse. Seminis acetose.
Florum boraginis. Ligni aloes.
Floꝝ melisse. an̄.M.ß. Gariofiloꝝ. an̄.ʒ.i.ß.
Sandalorum omnium. Croci. ℈.ß.
Rosaꝝ rubeaꝝ. an̄.ʒ.ij. Margaritaꝝ. ʒ.ß.
Doronici. Musci. gra.iij.
Been albi ⁊ rubei. Cāphore. gra.vi.
Karabe. Fragmentoruꝫ preciosorum
Ossis de corde cerui. omnium. ʒ.i.
an̄. ℈. iiij. Coralli vtriusqꝫ.
Corticum citri. ʒ.i.ß. Spodij. an̄.ʒ.ß.
Conterant̄ omnia p se: deinde misceant̄ ⁊ vsui reseruet̄.

¶ Flores oēs in vmbra exiccari debēt. Nā si in sole exiccētur pars ipsoꝝ deperderet̄. sol eni resoluit ptes subtiles ⁊ vaporosas. ¶ Apparet quibusdā extraneū q̄ in hac cōpositione frigida: ⁊ que ad infrigidandū facta est crocus apponat̄: sed hoc factū est vt dirigat v̄tutē aliaꝝ medicinarum ad cor. ⁊ sic istruit Auic. fen 4ª primi. caplo 2°.

Puluis pro sacculo cordis magistralis sic fit. ℞.
Floꝝ boraginis. ʒ.ß.
Florum buglosse. Ossis de corde cerui. ʒ.i.
Floꝝ melisse. an̄.ʒ.ß. Coralloꝝ rubeoꝝ.
Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.ij. Seminis acetose.
Floꝝ camomille. Corticū citri. an̄.ʒ.ß.
Floꝝ anthos. i. floruꝫ rosmarini. an̄.ʒ.i.ß. Ligni aloes.
Spodij. an̄.℈.ij.
Sandaloꝝ omnium. Croci.
Been albi ⁊ rubei. Sete crude. an̄.gra.x.
Boli armeni. an̄.ʒ.i. Camphore. ℈.ß.
Misce ⁊ oia grosso modo puluerizent̄ ⁊ vsui reseruetur.

¶ Due prescripte compositiones specierum sunt terende grosso modo: ⁊ per cribrum medicinaꝝ transeunde vt cōmodius possint in sacculis stare: ac vt virtus ipsarum longiori tempore duret. ⁊ sic finis imponitur. ¶ De pulueribus fuit opinio quorundam q̄ virtus earuꝫ duraret vsqꝫ ad sex menses. Sed huic opinioni ego non adhereo: eo qꝛ in spatio sex mensium virtutes puluerum resoluūtur ⁊ efficiuntur debiles. Igitur dicas q̄ per duos menses conseruātur in bonitate sua: ⁊ non plus.

Puluis pro sacculo capitis magistralis. ℞.
Floꝝ camomille. M.ß.
Sticados. Cubebaꝝ.
Maiorane. an̄.M.ß. Nucis muscate.
Macis. Corticum citri.
Masticis. an̄.ʒ.i. Rosarum. an̄.ʒ.i.
Coralloꝝ rubeoꝝ. ℈.ij. Salis vsti. ℈.iiij.
Conterant̄ hec ⁊ in pecia ponant̄: ⁊ capiti approximētur.

¶ Quantitas suprascriptaꝝ ⁊ infrascriptoꝝ specieruꝫ in sacculis apponenda est ʒ.i. pro singulo vel ʒ.i.ß. ad plus. Forma sacculi capitis debet esse quadrata ad latitudineꝫ palme manus. Sacculus v̄o pro corde debet habere formam cordis ꝛc̄.

Puluis restrictiuus magistralis. ℞.
Boli armeni. lib.i.
Myrtilloꝝ. ʒ.vi. Thuris. ʒ.i.
Sāguinis draconis. ʒ.iij. Rosaꝝ rubeaꝝ.
Masticis. ʒ.i. Balaustiaꝝ. an̄.ʒ.ij.
Conterant̄ subtiliter ⁊ vsui reseruentur. ¶ Omnes spēs pulueꝝ in hac summa supra descripta subtili sunt conterēde: ⁊ per spissum sedatium sunt transeunde ꝛc̄.

Puluis pro mingentibus in lecto montagnane efficax multum. ℞.
Stomachoꝝ gallinaꝝ p̄paratoꝝ. ʒ.iiij. Agrimonie. ʒ.i.
Cineris ericij cōbusti. ʒ.iij.
Cōterant̄ oia ⁊ detur patiēti ʒ.i. cū pauco vino vel brodij qn̄ vadit dormitū. ¶ Stomachi gallinaꝝ h̄ mō p̄parāt̄. Accipe aquā capitelli calidā in lisciuij quātitatē ꝯueniētē ⁊ īfundas stomachos gallinaꝝ vel caponoꝝ p horam: postea ablue duabus vel tribus vicibus: deinde abiecto lisciuio infunde in vinō vermiglio: ⁊ sicut fecisti de lisciuio similiter fac ablutionē in vino. Et etiaꝫ in aqua de nouo infunde aquā vt supra. Et postea in vino mutādo vt dealbētur: portent̄ in furno a quo nouiter panis fuerit extractus ⁊ p̄mittant̄ exiccari ⁊ reseruent̄ vsui ꝛc̄. ¶ Ericius comburitur eo modo quo lepus combarit̄: ⁊ modus combustionis positus est in electuario de cineribus.

Puluis pro bombardis ⁊ schiopettis. ℞.
Salis nitri. ʒ.iiij.
Sulphuris. ʒ.ij. Carbones salicis. ʒ.i.
Pistentur omnia subtiliter: ⁊ fiat puluis.

Puluis pro implēdo dactylos pro mulieribus grauidis pro comedendo. ℞.
Masticis electi. Myrtillorum.
Thuris albi. an̄.℈.i.ß. Boli armeni.
Sāguis dracōis fini. ℈.ß. Grane electe. an̄.℈.ß.
Pistent̄ omnia ⁊ ponantur ʒ.i. suprascriptaꝝ specierum pro singulo dactylo abiecto osside interiori: ⁊ inuoluatur in papyro ⁊ linphetur cū vino vermiglio: ⁊ ponatur ad calefaciendū subtus hernices calidas: ⁊ detur mulieribus dubitantibus disperdere ⁊ bonum est.

Pastonū p philomenis sic fit. ℞. Farine ciceꝝ fractoꝝ grosso modo lib.i. Amigdalaꝝ mūdataꝝ ʒ.vi. ⁊ simul bene icorporent̄ ⁊ pistent̄: deinde accipe butyri recētis ʒ.iij. ⁊ pone in captia ⁊ liquefac: ⁊ postea adde croci ℈.iij. ⁊ misce oia simul in captia ⁊ pone sup ignē semp agitādo cū spatula ⁊ nō detrahe ab igne donec erit siccū paꝝ: ⁊ postea pone ad cribellū vt totū transeat: ⁊ si nō vult trāsire iteꝝ residuū pone ad ignē ad exiccandum donec exeat totum de cribro ⁊ serua.

Pillule elefangine Mesue: ⁊ interpretantur pillule de aromatibus ex inuentione nostra: valent ad dolorem stomachi p̄pter flegma ipsum: ⁊ sunt vehementis iuuamenti in mundificando stomachum ⁊ cerebrum ⁊ humores grossos ⁊ istrumēta sensuum: stomachū v̄o confortant ⁊ digestionem procurant. ℞.
Cinnamomi electi. Nucis muscate.
Cubebe. Cardamomi maioris ⁊ minoris.
Ligni aloes.
Calami aromatici. Gariofilorum.
Macis. an̄.ʒ.viij. Asari. an̄.ʒ.viij.

Masticis.	Carpobalsami. ʒ.viij.
Squinanti.	Absinthij sicci.
Spice. an̄.ʒ.viij.	Rosaꝝ rubeaꝝ. an̄.ʒ.v.

¶ Teranẗ hec oīa ꝯtritione grossa ⁊ ïfūdanẗ sup̄ ea aque lib.xij.⁊ coquanẗ vsq̄ʒ ad ꝯsumptionē duaꝝ ptiū: deinde fricenẗ manib⁹ ⁊ colenẗ exp̄mēdo aquositatē eius: postea accipe aloes sucotrini lib.i.⁊ laueẗ in scutella lapidea vitreata lauationib⁹ plurib⁹ cū aqua pluuiali: postea remota aqua ꝓijciaẗ sup̄ eū de p̄dicta decoctiōe lib.ij.⁊ ponaẗ in sole ⁊ ꝑmittaẗ desiccari oī die cū spatula agitādo: deide post ipsius exiccationē ꝯteranẗ subtilr̄ ⁊ puluerizenẗ ⁊ superponaẗ. ℞. Myrre. Masticis. an̄.ʒ.v. Croci.ʒ.iij. Et ea ꝑmisce cū aloe loto: ⁊ post residuū decoctionis adde ⁊ soli expone oī die cōmiscēdo cū spatula: ⁊ tātū ꝑmittaẗ stare ꝙ exiccenẗ ⁊ serua. dosis est ʒ.i. vsq̄ʒ ad aur. i.

¶ Iste pillule nō possunt ꝯfici nisi semel in anno. s. pillule elefangine. in estate. s. in mēse Junij vl̄ mēse Julij. ⁊ sic tm̄ ista spēs pillulaꝝ ꝑ annū ꝯseruaẗ in sua v̄tute ⁊ nō plus.

¶ Magna diuersitas reperiẗ in Mesue de dosi rosaꝝ ⁊ absinthij. q̄dā ponūt an̄.ʒ.v. q̄dā v̄o ʒ.v. ⁊ ista lr̄a verior ⁊ melior est. nā rose ponūẗ vt expellāt maliciaʒ caliditatis aloes a stomacho ⁊ capite. absinthium v̄o vt aggreget sua stipticitate ptes laxatas ab aloe. q̄re ʒ.v. est dosis que in dicta recepta apponi dʒ. ¶ Aloes lauaẗ cuʒ aqua pluuiali ꝓpter hāc causam: q̄ꝛ illa subtilior est q̄̄ꝫ cōmunis: ideoq̄ʒ magis penetrat ꝑ oēs ptes aloes q̄̄ꝫ posset cōmunis facere ꝓpter grossitiē sue sub̄e. q̄re cū illa laueẗ. ¶ Aloes lauaẗ hoc modo. Accipe de aloe sucotrino mūdo ꝙ cito frangatur ⁊ boni sit odoris quātitatē quā volueris bn̄ teraẗ ⁊ cribelleẗ: deinde ꝓijciaẗ in scutella lapidea vitreata ⁊ roreẗ aloes ex aqua pluuiali donec ibibaẗ ab ea ꝑ totū: deide soli exponaẗ ⁊ exiccari ꝑmittaẗ ab illa aqua. Et cū desiccatū fuerit iteꝝ teraẗ: ⁊ 2° iteꝝ ibibatur ex aqua pluuiali ⁊ dimitte siccari sicut prius: ⁊ iterato hoc facias ⁊ 3° vsquequo aqua oēs partes eius penetrauerit. ⁊ hoc modo aloes erit lotum: nec alio modo lauari debet.

Pillule masticine Petri de ebano sup̄ additionib⁹ factis Mesue. cap̄. de medicinis appetitus corrupti. in fine capl̄i. preseruātes stomachū ab oī lesione itrinseca: nec ꝑmittūt humores putrefieri in eo: imo abstergūt ⁊ mūdificāt rugas ⁊ parietes: ⁊ q̄ assiduat vsuʒ earum diebus singulis permanebit illesus a doloribus stomachi: nec a dolorib⁹ capitis vexabiẗ vnq̄̄: ⁊ nihil est oculis mihi crede salubrius istis: ⁊ q̄ tristanẗ subueniūt: ⁊ est medicina matricis viscose ⁊ viscerum interioꝝ. ℞.

Masticis. ʒ.iiij.	Agarici albi. ʒ.iij.
Aloes electi. ʒ.x.	Misce ⁊ fiāt pillule cū succo

altilie. i. succo arthemisie: ⁊ pōt etiā reformare cū syrupo de sticados. dosis est pill̄e ij. vel iij. qn̄ vadit dormitū: ⁊ pōt recipi sm̄ mētē volūtatū vsq̄ʒ ad xxi. aut ʒ.i. vel. ij.

¶ De altilia aut altimilia ꝙ idem est. o quanta differētia reperitur in hac maxime ab ignorantibus aromatarijs. Quidam dicunt ꝙ altilie est vinum vel sapa vel rob. falsum est. si Conciliator diceret conficiantur cum tile esset vinum coctum: sed ait cum succo altilie. i. arthemisie. naʒ istud vocabulum ego met audiui in Hispania: ⁊ dicunt altimilia. i. arthemisia. Auic. in 5° canonis in tyriaca Esdre inquit. succi altilie ⁊ est albelengesiẗ. ⁊ dicitur abrotanum syluestre. ergo est arthemisia. nam albelengesiẗ apud Galenum in 6° simplicium est arthemisia. Preterea Cōciliator seu Petrus de Ebano dicit. ꝙ cōpositio harum pillulaꝝ est medicina matricis. vitiose ⁊ visceꝝ iterioꝝ. put supra scripsi. ergo arthemisia ad idē mirabilr̄ valet: ⁊ sic est ꝙ altilia est mater herbaruʒ siue arthemisia. Et loco eius pōt poni syrupus de sticados vt supra dictum est.

Pillule auree Nicolai ab excellentia auri: sicut eniʒ auꝝ iter alia metalla preciosissimuʒ habeẗ: sic pillule iste inter alias meliores approbantur: purgant caput: acuunt visum: ⁊ aurium auditum: ⁊ ꝯferunt ventositati stomachi ⁊ intestinoꝝ: ⁊ conferunt colice: ⁊ purgant sine molestia ⁊ sunt in vsu. ℞.

Aloes electi.	Seminis feniculi. ʒ.i.ʃ.
Diagridij. an̄.ʒ.v.	Croci.
Rosaꝝ rubeaꝝ.	Colloquintide interioris.
Seminis apij. an̄.ʒ.ij.ʃ.	Masticis. an̄.ʒ.i.
Seminis anisi. ʒ.i.ʃ.	

¶ Puluerizenẗ nō multū subtilr̄ ⁊ formenẗ pillule cum aqua ifusionis dragagāti. ¶ De colloquintida iter doctores est discordia. multi ponūt qn̄ reperiūt interioris colloqntide ⁊ semina ⁊ pulpā vt vult circa istās: ⁊ male faciūt. alij v̄o ponunt pulpā sine semine: vt alij oēs scribunt doctores ⁊ isti melius faciunt: ⁊ sic cōiter ab oibus poniẗ vt Seruitor de mō p̄parādi ponit: ⁊ sic Mesue in descriptione trociscoꝝ alandal iubet illam a granis mundari.

Pillule de quatuor rebus sm̄ Franciscum de pedemontium in capitulo de dolore intestinorū ⁊ medicinis eius ⁊ sunt expertissime. ℞.

Colloquītide. loco ei⁹ trociscoꝝ alandal.	Salis gemme.
	Diagridij. an̄.ʒ.ij.
Serapini. an̄.ʒ.ij.	

¶ Teranẗ ⁊ ꝯficianẗ cū succo porri: iste pillule nō sūt in vsu apud nos: dicunẗ aūt de quatuor rebus a quatuor simplicibus que in ipsis ingrediunẗ sine liquore.

Pillule turbithate ⁊ dicūẗ auree Meś ⁊ sūt p̄me: cholerā ⁊ flegma sine molestia purgāt: stomachū ⁊ epar ꝯfortāt: ⁊ digestionē ꝓcurāt. ℞.

Turbith albi ⁊ boni. ʒ.xvi.	Rosarum. ʒ.vij.
Aloes. ʒ.xij.	Croci. ʒ.iij.
Masticis. ʒ.vij.	

Puluerizentur ⁊ conficiantur cum succo absinthij.

¶ In istis pillulis non ponitur zinziber: ⁊ hoc est vt debiliores sint: ⁊ a longe nō trahant qḋ secus facerent si in eis poneret: zinziber eni ꝑmixtū cuʒ turbith fortificat ipsius solutionē: ⁊ facit ꝙ a longinquo attrahat.

Pillule aggregatiue ex iuētione nr̄a Mesue: q̄ sūt in vsu ꝯiungētes aggregationē exptoꝝ iuuamētoꝝ ad febres antiquas ⁊ ad febres diuersitatis ⁊ ad egritudines capitis stomachi ⁊ epatis: ⁊ educunt putrefactiones vtriusq̄ʒ cholere ⁊ flegma: ⁊ mūdificāt istrumēta sensuū: ⁊ sunt mundificatiuum bonum. ℞.

Mirabolanoꝝ citrinoꝝ.	Polypodij. ʒ.ij.
Rauedseni. an̄.ʒ.iiij.	Turbith.
Succi eupatorij.	Aloes. an̄.ʒ.vi.
Succi absinthij. an̄.ʒ.ij.	Masticis.
Diagridij. ʒ.vi.	Rosaꝝ rubeaꝝ.
Mirabolanoꝝ kebuloꝝ.	Salis gemme.
Mirabolanoꝝ indoꝝ.	Epithimi.
Agarici albi.	Anisi.
Collogntī. iterioris. an̄.ʒ.ij.	Zinziberis. an̄.ʒ.i.

Misce ⁊ reformentur cum electuario rosato Mesue: oibus prius puluerizatis. dosis est ʒ. i. vsq̄ʒ ad i. ʃ.

¶ Nota ꝙ succi itrātes in istis ⁊ alijs pillulis seu ꝯfectionibus h̄ mō fiūt. Accipiaẗ absinthiū ⁊ bene ꝯteraẗ: deinde in pecia rara iuoluaẗ: postea cū torculari exprimatur ⁊ absq̄ʒ alia colatura in vesica ponaẗ ⁊ soli ad exiccandū ꝑmittaẗ. si eni a pte grossa colareẗ i vesica nihil remaneret: eo q̄ꝛ pars aque a sole ꝯsumereẗ: ⁊ vt de absinthio dico: ita ⁊ de alijs oibus herbis intelligatur: ⁊ ꝑ annum ꝯseruatur.

¶ Nota ꝙ iste pillule ⁊ pillule de hermodactylis minores ⁊ de hermodactylis ex iuētione nr̄a Meś reformenẗ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0250-4

cũ electuario rosato Mesue:⁊ non cũ electuario de succo rosaꝝ sicut faciũt gdã ignari ⁊ aromatarij q reformãt cũ supraſcripto electuario de succo rosaꝝ:⁊ h̄ pp auaritiam.

¶ Nota ⁊ isup ꝙ si simplr̄ scriptũ repies pillulaꝝ aggregatiuaꝝ de istis supraſcriptis est itelligẽdũ ⁊ nõ de alijs.

Pillule de fumoterre Auic.libro 4°. Fen 7ª.caplo de scabiei cura.purgant materias adustas: ⁊ conferunt scabiei.Cuius permixtio. ℞.

Mirabolanoꝝ citrinoꝝ.	Scamonee. ʒ.v.
Mirabolãoꝝ idoꝝ. añ.ʒ.v.	Aloes sucotrini. ʒ.vij.

¶ Pulueriçent oia nõ multũ subtilr̄.Et ꝯfice cũ succo fumiterre depurato aut cũ aqua fumiterre irrorãdo ea:⁊ dimittat̃ ad solẽ donec exiccet̃:⁊ ibibat̃ vice altera:⁊ dimittat̃ donec exiccet̃:⁊ fiat illud tribꝰ vicibꝰ: ⁊ in oi vice fiat sicut sorbitio:deide dimittat̃ donec ispisset̃:⁊ cũ factũ fuerit fiãt ide pill'e.¶ Hic itelligẽdũ est ⁊ in oibus alijs locis in qbus scribunt̃ mirabolani ꝙ solũ cortices amotis ossibus accipi debẽt mirabolani. ¶ Modus faciendi supraſcriptas pill'as videt̃ obscurꝰ:sꝫ h̄ mõ fieri debẽt.Terant̃ ꝑscripta in eis:deide irrorent̃ succo fumiterre cocto ⁊ depurato:aut aqua fumiterre intãtũ ꝙ oẽs partes ipsaꝝ penetrẽt:deinde in sole ad exiccãdũ ponant̃ ⁊ ante ꝑfectam exiccationẽ:sed post aliq̃lẽ suctionẽ iteꝝ aque fumiterre irrorent̃ ⁊ soli exponant̃:⁊ hoc ter fiat.vltimo in sole exponant̃ ⁊ tantũ ꝑmittant̃ donec pillulaꝝ formam accipere possint:deinde remoueant̃ ⁊ conseruentur.

Pillule de meçereon Mesue:⁊ sunt medicina mirabilis ad hydropisim ⁊ educunt aquaꝫ citrinam ⁊ sunt experte.Cuius permixtio. ℞.

Foliorum meçereon preparatorum. ʒ. v.
Mirabolanorum citrinorum. ʒ. iij.
Mirabolanorum kebulorum. ʒ. ij.

¶ Misce ⁊ pulueriçentur omnia non multum subtiliter ⁊ confice cum aqua endiuie in qua dissoluti sint tamarindi ⁊ tereniabin. añ. ʒ. i. ⁊ fiant.dosis est ʒ. i. ſ.

¶ Meçereon preparatur hoc modo.Infundat̃ in fortissimo aceto ⁊ per diem dimittatur ⁊ exiccari permittatur: deinde conteratur ⁊ administretur : hoc enim modo preparat̃ vt serositas ⁊ inflammatio que in eo est amoueat̃: parum enim sustinent de decoctione:⁊ laboriosa cõtritio virtutem eius destruunt ⁊ resoluunt.

Pillule de hiera simplici Hal.7° terapẽtice.ca° 12°. valet ad vniuersas passiones capitis: aurũ ⁊ oculoꝝ:stomachum ⁊ splen purgant. ℞.

Specieꝝ hiere simplicis Haleni. ʒ iiij. Et conficiant̃ cuꝫ melle rosato ⁊ fiant.Nec aliud est addendũ nec diminuendum:⁊ hoc modo Halenus describit loco allegato.

¶ Necessitas cõpositionis pillulaꝝ fuit:q̃ medici volentes dare substãtiã medicine in forma in qua diu moretur in stomacho oportuit eas aptare in forma pillulaꝝ:cuꝫ solidum magis in stomacho stet q̃ꝫ queqꝫ alia forma.

Pillule de hiera cõposita siue de hiera cuꝫ agarico magistrales:valẽt ad dolorẽ capitis:pectus mundificant : ⁊ humores grossos ⁊ putridos:⁊ conferunt asmati ⁊ tussi antique. ℞.

Spẽꝝ hiere simplicis Haleni.	Aloes boni pulueriçati. ʒ. viij.
Agarici trociscati. añ.ʒ.iiij.	

¶ Misce ⁊ cũ melle rosato fiãt pillule. ¶ In hoc libello notandũ est ꝙ aliquibus in descriptionibus ⁊ compositionibus reperit̃ terant̃.⁊ in aliquibus conterant̃:ideo differentia est inter tero ⁊ ꝯtero.Terere enim idem est qđ reꝫ aliquam diuidere per partes grossas.ꝯterere v° idem: est qđ rem diuidere per partes subtilissimas:imo quando intendo species subtilissime teri debere scribo ⁊ dico ꝯterãtur.Quando v° volo ꝙ grosso modo pulueriçent̃ dico ⁊ scribo terantur.quare ⁊ in supraſcriptis ⁊ infraſcriptis cõpositionibus ad hoc aduertatur.

Pillule de hiera magna Haleni:valent ad diuersas capitis passiones:auriuꝫ ⁊ oculoꝝ ⁊ stomachum:⁊ optime purgat:⁊ causas epatis:⁊ splenis duritiem mollit ⁊ extenuat:vesiceqꝫ proficit. ℞.

Cinnamomi fini.	Squinanti.
Rosaꝝ rubeaꝝ.	Radicum assari.
Spice.	Uiolarum.
Masticis.	Epithimi.
Xylobalsami.	Agarici albi.
Carpobalsami.	Turbith albi.
Cassie lignee.	Colloquintide. añ.ʒ.i.
Absinthij.	Aloes boni. ℥.ij.
Croci. añ.ʒ.i.	

¶ Pulueriçentur omnia non multum subtiliter : ⁊ fiant pillule cum vino aut cum melle rosato.

Pillule fetide maiores Mesue de mẽte Hal.expertoꝝ iuuamẽtoꝝ ad egritudinẽs oẽs neruorũ que sunt a materia grossa viscosa difficilis eradicationis ⁊ ad dolores iuncturaꝝ qui sunt ab eadem causa ⁊ ad oẽs dolores totius corporis qui eandẽ habẽt naturam:similr̄ ⁊ ad vertiginem:⁊ ad epilepsiam:⁊ emigraneã difficilem:⁊ sodam ⁊ morpheam ⁊ albaras ⁊ lepram. ℞.

Serapini.	Hermodactyloꝝ. ʒ.ij.
Armoniaci.	Diagridij. ʒ.iij.
Oppoponaci.	Cinnamomi.
Bdellij.	Spice inde.
Colloquintide.	Croci.
Harmel.i.semen cicute.	Castorei. añ.ʒ.i.
Aloes.	Turbith albi. ʒ.iiij.
Epithimi. añ.ʒ.v.	Zinçiberis. ʒ.i.ſ.
Alsebrã.i.exula:⁊ colligit̃ in mẽse octobris. ʒ.ij.	Euforbij. ℈.ij.

Terant̃ oia ⁊ gũme dissoluant̃ in aqua porri ⁊ fiãt pill'e.

¶ Nota de mẽte auctoris pandetaꝝ : ꝙ harmel scriptuꝫ per h idem significat qđ semẽ cicute.qñ v° scriptum ꝑ a ideꝫ est qđ semen ruthe.Ex hoc igit̃ itelligas ꝙ diuersus modus scribendi diuersificat nomen vocabuli.q̃re semꝑ respiciende sunt littere ⁊ syllabe vocabulum componentes in medicina scriptum : eo ꝙ variatur ſm varietatem compositionis literarum.quare bene nota.

Pillule fetide minores Mesue:que sunt in potestate maiorum. ℞.

Serapini.	Myrre. ʒ.v.
Armoniaci.	Turbith albi. ʒ.x.
Oppoponaci.	Colloquintide. ʒ.vi.
Bdellij. añ.ʒ.v.	

Dissoluant̃ gumme in aqua porri ⁊ cetera terantur ⁊ cum ea conficiantur.

¶ Unũ gñale hic nota ⁊ icidenter.Et illud qđ de nã sua ẽ aromaticũ:quãto est aromaticius tãto meliꝰ:⁊ qđ est fetidũ quãto fetidius tanto meliꝰ:excepto aloe. Silr̄ oẽ qđ dꝫ hr̄e aliquẽ saporẽ:quãto in suo sapore est itẽsiꝰ tãto melius:excepto aloe. Nã cũ sit de nã reꝝ amaritudinẽ habẽtium:quãto minus amaꝝ tanto laudabilius. ¶ Gumme dissoluant̃ in aqua porri vel in aceto vel in aliquo alio liquore hoc modo. Infundant̃ in aqua vel aceto ꝑ noctẽ:⁊ dꝫ acetũ vel aqua esse in tanta copia ꝙ eas tegat.in mane si gũme totã biberunt aquam vel acetũ ⁊ dure sint adiungat̃ ipsoꝝ alteruꝫ:postea accipias eas ⁊ fricabis manibus suꝑ sedatium:qua fricatione bona transibit substãtia.palee v° ⁊ imunditie remanebunt.⁊ tunc vtere.

Pillule de sarcocolla Mesue in capitulo de sarcocolla:⁊ in antidotario:⁊ sũt pillule alie educentes flegma : ⁊ conferunt ad egritudines flegmaticas.

Cuius permixtio hec est. ℞.

Sarcocolle ꝑparate. ʒ.iij.	Zinçiberis. ʒ.i.s.
Turbith albi. ʒ.iiij.	Salis gemme. ʒ.i.
Collogntide iterioris.ʒ.i.s.	Dissolue sarcocollā in aqua

rosata:cetera terantur ⁊ cum ea fiat massa.

¶ Sarcocolla hoc modo preparaꝫ. Infundatur in lacte asine per dies quinqꝫ semper:⁊ oī die lac innouando:⁊ primum abyciendo:demum dissoluatur in aqua rosata vt in superioribus pillulis tibi monstraui.

Pillule de bdellio maiores Mesue:experte ad fluxum hemorroidaꝝ ⁊ vlceruꝫ in eis:⁊ ad fluxum menstruoꝝ.Cuius permixtio. ℞.

Bdelly. ℥.i.s.	Mirabolanorum emblicorum.
Seminis ameos. ʒ.iij.	
Mirabolanoꝝ kebuloꝝ.	Uenaꝝ adustaꝝ:idest radix acori adusti.
Mirabolanoꝝ indoꝝ.	
Mirabolanorum belliricorum. aā.ʒ.ij.s.	Karabe. aā.ʒ.ij.s.

¶ Infundatur bdellium in succo porri:cetera terantur ⁊ cum eo fiat massa:⁊ dentur pillule in modum ciceris.

¶ De porro nota ꝙ qđdā ē porrū capitatū.i.trāsplātatū:⁊ esui illud competit.Aliud est sectile.i.nō transplantatuꝫ ⁊ istud vsui medicine cōpetit.Igiꝫ de isto fit succus ď quo iste pille reformanꝫ:⁊ ex his ēt fiat aq̄ vł ꝑ subliniationē vel ꝑ decoctionē:⁊ iste vltimꝰ modus magis mihi placet de qua reformēꝫ ⁊ dissoluunꝫ gūme itrātes in pillis fetidis.q̄re nota. ¶ Diuersitas magna repiꝫ in receptis haꝝ pillaꝝ fere oēs Mesue dicūt venaꝝ adustaꝝ.Et hāc lrāꝫ reprobat Matheꝰ syl.in synonymis poniꝫ sub cap.690. dicēs:ꝙ est error scriptoris:⁊ ꝙ oꝫ dicere auellanaꝝ adustaꝝ.Sꝫ salua semꝑ eius pace in errore est. sed oꝫ dicē veneriaꝝ adustaꝝ:vt a quodā antiq̄ssimo Mesue scriptum reperi.Et ꝙ sic dicē debeat ꝓꝫ:eo q2 venerie.i.acorus.s.radix:q̄ radix supra aliquē etiā portata illuꝫ ꝯseruat a fluxu sanguis:vt ipse ponit cap.18.q̄re seipsuꝫ corrigat. ¶ Radix acori h mō aduriꝫ:post ipsam exiccationē ꝑ grossa satis frusta īcidatur:deinde super laminā ferreā ignitā icessanter agiteꝫ ⁊ reuoluaꝫ:donec ⁊ quousqꝫ color eius de toto mutetur:⁊ tunc remoueaꝫ:quia adusta est.

Pillule lucis maiores Mesue: addūt in vsu ⁊ corroborant eum ⁊ udituꝫ:⁊ abstergūt instrumenta sensuum:⁊ expellunt superfluitates:⁊ custodiūt sanitatem totius corporis:⁊ presumiꝫ super eis absqꝫ necessitate abstinēdi.Cuius permixtio hec est. ℞.

Rosaꝝ rubeaꝝ.	Cinnamomi.
Uiolarum.	Anisi.
Absinthy.	Seis feniculi.
Colloquintide.	Seminis apy.
Turbith.	Cassie lignee.
Cubebe.	Croci.
Calami aromatici.	Macis. aā.ʒ.ij.
Nucis muscate.	Mirabolanoꝝ citrinoꝝ.
Spice.	Mirabolanoꝝ kebuloꝝ.
Epithimi.	Mirabolanoꝝ indoꝝ.
Carpobalsami.idest lignū balsami. *lignum*.	Mirabolanorum belliricorum.
Sileris montani.	Mirabolanoꝝ emblicoꝝ.
Seminis rutbe.	Rauedseni : idest reubarbari. aā.ʒ.iij.
Squinanti.	Agarici.
Assari.	Sene. aā.ʒ.v.
Masticis.	Eufragie. ʒ.vi.
Gariofilorum. aā.ʒ.ij.	

Aloes sucotrini ad pōdus oīum:teranꝫ oīa ⁊ ꝯficianꝫ cuꝫ succo feniculi ⁊ fiat massa.dosis est a ʒ.ij. vsqꝫ ad ʒ.iij.

¶ De collogntida pauci sūt qui in receptis ponāt collogntidā:fundāt se sup dcm̄ Mesue in descriptione trociscoꝝ alandal:qui dicit.Trocisci alandal qui ponuntur in hiera Hermetis ⁊ in alys ꝯfectionibus loco collogntide:ac etiā ꝓpter suā venenositatē dicūt nō esse ausi in receptis ponere. Aly vō ponūt collogntidā ⁊ nō trociscos alandal dicētes ꝙ magis solutiua est:⁊ ꝙ a doctoribus poniꝫ in cōpositionibus tāq̄ꝫ calcar:vt etiā faciūt diagridiū.⁊ sic his rōnibꝰ vary varias cōpositiones faciūt. Ego vō soleo h fieri facere:si in receptis auctorem reperio:cōsidero si in eis ipsius malitiam frangentes sunt posita vel non:si sic audacter illā apponi facio vt in ista recepta.Si non:loco ipsius pono trociscos alandal:⁊ hoc est qđ dicit bonus Mesue:⁊ propter hoc in hiera Hermetis posuit in qua multe ⁊ multe sunt medicine venenose:⁊ pauce earum venenositatem corrigentes:⁊ tu hoc considerā bene.

Pillule de hermodactylis maiores Mesue: exꝑte ad dolorē iūcturaꝝ ⁊ podagre frigide. ℞.

Hermodactyloꝝ.	Castorei.
Aloes.	Sarcocolle.
Mirabolanoꝝ citrinoꝝ.	Euforby.
Turbith.	Oppoponaci.
Colloquintide.	Harmel.i.semen cicute.
Bdelly.	Seminis apy. aā.ʒ.iij.
Serapini. aā.ʒ.vi.	Croci. ʒ.i.s.

Cōteranꝫ oīa ⁊ cū succo cauliū fiat massa.⁊ doꝫ. ʒ.i.in ʒ.ij.

¶ Colloquintida anteq̄ꝫ in cōpositione ponaꝫ oꝫ vltimate ꝯteri:vt iubet Mesue in caplo de rectificatione medicinaꝝ pro trituratiōe:cū dicit.Opꝫ ꝙ collogntida vltime pulueriçenꝫ:nec sit contentus aliquis in trituratione eius.

¶ De ꝯtritione iteꝝ nota ꝙ duplex est.q̄dā eniꝫ est multa:q̄daꝫ pauca.multa ꝯtritio fit duabus de causis.Prima vt per illā ꝯtritionē remoueaꝫ malitia medicine quantuꝫ faceret si grossa esset : ⁊ ob hoc bn̄ ꝯteriꝫ pulpa collogntide. Scđa est:q2 mēbruꝫ qđ curare volumus est situatum in remotis partibus:⁊ imo bene ꝯterende sunt vt medicine reꝝ epatis. Grossa vō ꝯtritio fit duabꝰ de causis. Una est ne vltimata ꝯtritione v̄tus medicine ⁊ oꝑatio eius ꝓpria corrūpaꝫ vt scamonea.si in vltimo cōteraꝫ deperdit virtutē solutiuā.Scđa est vt multo tempore remaneat in stomacho ⁊ iuuet digestionē vel magis attrahat:⁊ sic medicine stomatiche ⁊ solutiue grosso modo ꝯteruntur.

Pillule de hermodactylis minores Mesue:valent ad podagrā calidā.Cuius permixtio. ℞.

Hermodactyloꝝ. ʒ.v.	Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.ij.
Scamōee ꝑparate. ʒ.ij.s.	Aloes. ʒ.x.
Mirabolanorum citrinorum. ʒ.iij.	Confice cum catartico rosato: idest cum electuario rosato terendo prius terenda:⁊ da ʒ.ij.

¶ Catarticū.i.purgatiuū vt doctores exponūt.igiꝫ catarticum rosatū idē est qđ purgatiuū factū cum succo rosaꝝ. Et sic electuariuꝫ de succo rosaꝝ ⁊ electuariuꝫ rosatuꝫ dici pōt catarticum rosatū.veꝝ ego magis laudo reformari debere cū electuario rosato:q2 illud magis benignum est ⁊ minori venenositate participat.

Pillule de hermodactylis ex inētiōe nr̄a Meꝫ. ℞. Hermodactyloꝝ. ʒ.v.

Aloes. ʒ.v.	Mirabolanoꝝ citrinoꝝ.
Zinçiberis. ʒ.ij.	Turbith. aā.ʒ.iij.

Et fac pillulas cum electuario rosato:⁊ da ʒ. ij.

Pillule de reubarbaro Mesue:cōferunt ad febres antiquas generatas ex diuersis humoribus viscosis ⁊ putridis multaꝝ putredinuꝫ ⁊ dolorem epatis ⁊ principium hydropisis. ℞.

Rauedseni:idest reubarbari. ʒ.iij.	Succi liquiritie.
	Succi absinthy. aā.ʒ.i.

Masticis. ʒ.i. Seminis apy.
Mirabolanoꝝ citrino- Seminis feniculi. añ.ʒ.i.ſ.
rum. ʒ.iij.ſ. Trociscoꝝ diarodõ. ʒ.iij.ſ.
Specierum biere pigre: idest biere simplicis. ʒ. x.
Terantur terenda: ⁊ conficiantur in magdaleone cũ aqua feniculi: ⁊ da cum aqua casei ʒ. ij. in sero.

¶ Pro reformatione pillularuꝫ nota ꝙ nisi pillule reformenꝶ cum aliqua re viscosa nõ possunt simul teneri vt faciunt iste pillule: ⁊ pillule cochie que reformanꝶ cuꝫ vino albo. Ideo si iste reformarenꝶ cũ syrupo acetoso vel cum oxymelle simplici non esset inconueniens: ⁊ pillule cocie cum melle rosato. Igitur vt dico de istis: ⁊ de alijs etiaꝫ itelligas que cũ aqua vel vino reformantur ⁊c̃.

Pillule inde Mesue: quas scripsit Haly: quaruꝫ iuuamentum est multum ad egritudines melancholicas: ⁊ cancruꝫ ⁊ leprã ⁊ morpheã nigrã difficilẽ: ⁊ sunt bone melãcholie ⁊ timori ⁊ quãrtane: ⁊ ad doloreꝫ splenis ⁊ ictericiã splenalẽ. Cuius permixtio. ℞.
Mirabolanoꝝ nigroruꝫ dus lauãdi supra onsus est,
indorum. Colloquintide.
Ellebori nigri. Salis indi. añ.ʒ.iiij.
Polypody. añ.ʒ.v. Succi eupatory.
Epithimi. Spice. añ.ʒ.ij.
Sticados. añ.ʒ.vi. Gariofilorum. ʒ.i.
Agarici. Specierum biere pigre: idest
Lapis laçuli loti. Mo- simplicis. ʒ.xij.
Teranꝶ ⁊ fiat massa cuꝫ succo apy. dosis eius est a ʒ. ij. vsqꝫ ad auꝶ. ij. ⁊ sunt sane ⁊ experte: ⁊ da cũ aqua casei.

¶ Nota ꝙ pillule oẽs ꝯseruanꝶ cũ bona eaꝝ vtute ⁊ operatiõe vsqꝫ ad mẽses sex. Et debẽt teneri in magdaleonibus ⁊ nõ in puluere: qꝛ nõ ꝯseruanꝶ: imo nullã vel remissam faciũt opatiõnẽ. Et nõ debẽt ꝯseruari in loco excessiue calido nec ꝓpe ignẽ nec ad solẽ: qꝛ in excessiuã duritieꝫ ⁊ lapideitatẽ ꝯuerterenꝶ: ⁊ tũc nullo mõ debẽt aromatarij eas exhibere: eo qꝛ si darenꝶ torquerent corpus: ⁊ nullam penitus operationem facerent.

Pillule sine qbus esse nolo Nicolai: pillule a rutunditate dicunꝶ: sine qbus eẽ nolo ꝓpter magnã efficaciam quã habere dicunꝶ: superiores purgãt humores: precipue valent ad cataractas oculoꝝ ⁊ obscuritates eoꝝ: caput purgãt a cholera ⁊ flegmate ⁊ melãcholia: visum confortant ⁊ iliosis conferunt: aurium dolorem sanant. Cuius permixtio hec est. ℞.
Aloes optimi ablu.ʒ.xiiij. Rosarum.
Mirabolanoꝝ citrinoꝝ. Masticis. añ.ʒ.i.
Mirabolanoꝝ kebuloꝝ. Absinthy.
Mirabolanorum belliricorum. añ.ʒ.i. Violarum.
Folliculoꝝ sene.
Mirabolãoꝝ emblicoꝝ. Agarici electi.
Mirabolanoꝝ indoꝝ. Cuscute. añ.ʒ.i.
Reubarbari. añ.ʒ.i.

¶ Teranꝶ oĩa: deinde accipe scamonee preparate subtilr̃ puluerizate ʒ.vi.ſ. ligetur scamonea in pecia ⁊ ĩfundatur in succo feniculi quantitate qua pillule possint reformari: deinde exprimatur scamonea manibus: prius tñ inunctis oleo violato vel cõmuni: ⁊ tãtũ dicta scamonea exprimaꝶ ⁊ manibus ꝯtractetur ꝙ in lactis silitudinẽ a pãno exeat tota eius humiditas ⁊ scamonea: ⁊ de illa expressione pillule formentur abyciendo qd̃ intra peciam de scamonea remanebit. Succum feniculi cũ expressione facta de scamonea accipiendo ⁊ pillulas formando. ¶ Aloes quãdo simpliciter ponitur pro sucotrino: ⁊ de sucotrino intelligitur: vt ponit Matheus syluaticus capitulo proprio.

¶ Pillule a pila dicunꝶ: qꝛ sicut pila est rotũda: ita pillule debẽt esse rotũde. ¶ Pillule q̃re danꝶ in forma rotunda: est qꝛ figura sphericã nõ tãgit planũ nisi in pũcto. Sꝫ ꝯcauuꝫ ipsuꝫ tãgit vndiqꝫ. qñ ergo pillula ponꝶ in stomacho qd̃ est ꝯcauuꝫ ipsa equalr̃ tangiꝶ a qualibet parte stomachi: ⁊ ideo vndiqꝫ ⁊ in oĩ sui parte ad actum reducitur ꝓpter calorem stomachi: ⁊ ideo ipsa in qualibet sui parte reducta ad actum attrahit vndiqꝫ equaliter a membris oĩbus: ideo datur ⁊ dari debent in forma rotunda ⁊c̃.

Pillule cocie Hal. euacuant humores diuersos a capite ⁊ toto corpore: ⁊ acuũt alias medicinas qñ miscenꝶ cum eis. Cuius permixtio hec est. ℞.
Aloes. Masticis.
Scamonee preparate. Colloquintide. añ.ʒ.iiij.
Absinthy. añ.ʒ.iiij.

¶ Teranꝶ ⁊ ꝯficiãt cũ succo absinthy ⁊ reserua ⁊c̃. Quare eniꝫ he pillule dicunꝶ cocie. Cocie: idest capitales: a cocos qd̃ est caput. ¶ Pillule q̃re danꝶ in ipari numero est. Pythagoras eñi posuit in ipari numero vtutẽ multã: ⁊ dixit numeꝝ iparẽ masculũ. igiꝶ ꝑfectiorẽ. Et ob hoc vulgares sequentes eũ credunt ꝙ dando eas in numero impari sit maior ꝑfectio ⁊ multũ errãt. Numerus eñi nõ est principium actionis ⁊ passionis: vt 5° metaphisice. cõmẽto 2°. Et ideo facta dosi cõuenienti medicine potest formari numerus pillularum par ⁊ impar.

Pillule cocie Almansoris vsuales: valent ad dolorẽ capitis ⁊ stomachi: ⁊ euacuãt humorẽs malos qui sunt in capite ⁊ in stomacho. ℞.
Pulueris biere pigre Almansoris. ʒ.x. Turbith.
Sticados. añ.ʒ.v.
Collogntide. ʒ.iij.ſ.℈.i. Diagridy. ʒ.ij.ſ.
Terantur hec ⁊ conficiantur cũ vino albo. hec est species pul. biere pigre Almansoris que intrant in suprascriptis pillulis. Cuius permixtio. ℞.
Rosaꝝ rubeaꝝ. Cinnamomi.
Spice inde. Xillo cassie.
Masticis. Radicum assari. añ.℈.i.
Xylobalsami. añ.℈.i.g̃.vi. gran. vi.
Carpobalsami. ℈.i.g̃.vi. Aloes boni. ʒ.vi.℈.ij.

¶ Pillule fuerunt inuente. Primo propter earum minorem displicentiam gustui: cum vniuersaliter componãtur ex rebus amaris. Secũdo vt magis a remotis attrahant. quanto enim medicina lõgiori tẽpore stat in stomacho tãto magis ⁊ a longinquioribus attrahit.

Pillule arabice Nicolai: purgãt mirabilr̃ oẽs humores. s. sanguinẽ ⁊ choleram rubeam ⁊ nigraꝫ ⁊ letitiam afferunt: tristitiam remouent: mentem acuunt: visum audacter restaurant: memoriã tribuũt: scothomiã: vertiginem: emigraneam: oculos: dentes: gingiuas: stomachũ: splenem: sonitum aurium: omnes humores: omnibus actibus: ⁊ omnibus tẽporibus: sine molestia in viris ⁊ mulieribus purgant. Cuius permixtio. ℞.
Aloes electi. ʒ.iiij. Assari: idest radicum.
Radicum brionie. Rosaꝝ rubeaꝝ. añ.ʒ.iiij.
Mirabolanoꝝ oium. Zinçiberis. ʒ.i.
Masticis. Castorei. ʒ.ij.
Diagridy. añ.ʒ.iiij.
Misce fiant pillule cum succo feniculi vel absinthy.

¶ Si scriptuꝫ simpliciter in pillulis reperitur scamonea de preparata est intelligendum: ⁊ non de alia: prout in electuarijs supra declaraui.

Pillule alfaiaret. Auic. in prima Fen tertij. in caplo de canonibus vniuersalibus curationis capitis: ⁊ exponiꝶ a Gentili in hunc modum. ℞.
Spẽꝝ biere simplicis. ʒ.ij. Masticis. ʒ.i.
Mirabolanoꝝ citrino. ʒ.i. Aloes boni. ʒ.iiij.
Teranꝶ ⁊ cum vino optimo fiant pillule. ¶ De mirabo-

lanis nota ꝙ aliquando reperitur scriptuꝫ in receptis mirabolanoꝝ absolute: ⁊ tunc de oĩbus mirabolanis est intelligenduꝫ. s. de quinqꝫ generibus mirabolanoꝝ. Si võ scriptum reperiatur mirabolani absolute de citrinis est intelligendum sicut de melioribus ⁊ perfectioribus.

Pillule stomatiche penultime descriptiõis Mesue ⁊ sunt ille que dari possunt omni tempore ⁊ sunt in vsu: stomachum ⁊ caput mundificant. ℞.

Turbith boni. ʒ.x.	Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.iij.
Masticis. ʒ.iiij.	Aloes optimi. ʒ.xvij.

Terantur ⁊ ꝯficiant̃ cũ succo absinthij. ¶ Hic nota ꝙ si zinziber cum turbith poneretur fortificarentur operationes eius. nam turbith sui virtute ⁊ de se flegma subtile trahit: sed si cum eo zinziber admiscetur fortificando ipsum facit ꝙ attrahit etiam flegma grossum.

Pillule stomatiche secunde descriptionis Mesue: ⁊ sunt in vsu: stomachum ⁊ digestionẽ confortant: cerebrum ⁊ stomachum a corruptis humoribus purgant: ⁊ appetitum excitant. ℞.

Hiere pigre. ʒ.x.	Mirabolanorum belliricorum.
Trium mirabolanoꝝ.	
Absinthij sicci. añ.ʒ.iij.	Agarici albi. añ.ʒ.iij.ſ.
Masticis.	Zinziberis. ʒ.ij.
Seminis anisi.	Squinanti. ʒ.i.
Mirabolanorum emblicorum. añ.ʒ.iij.ſ.	Turbith albi ⁊ gũmosi. ʒ.xij.

Terant̃ ⁊ ꝯficiant̃ cũ succo absinthij: ⁊ da.ʒ.ij.vel.ʒ.iij.

Pillule imperiales siue laudabiles. N. quas ipse intitulauit pillule alie ante cibum ⁊ post cibũ: ⁊ sunt ille que sunt in vsu ⁊ bone: valent ad confortanduꝫ stomachum: ⁊ purgant sine molestia. ℞.

Nucis muscate.	Masticis.
Spice inde.	Seminis feniculi.
Croci.	Carpobalsami.
Ligni aloes.	Quinqꝫ generum mirabolanorum.
Cardamomi maio. ⁊ mi.	
Gariofilorum.	Turbith albi ⁊ gũmosi.
Amomi.	Manne granate.
Cinnamomi. añ.ʒ.ſ.	Agarici albi.
Zinziberis.	Folliculoꝝ sene. añ.ʒ.ſ.
Galange.	Reubarbari boni ad pondus omnium suprascriptaꝝ sunt. ʒ.xiij.ſ.
Zedoarie. añ.ʒ.ſ.	
Cubebaꝝ.	
Macis.	Aloes bõi ad põdus oĩuꝫ suprascriptaꝝ sũt. ʒ.xxvij.
Seminis anisi. añ.ʒ.ſ.	

Terant̃ oĩa ⁊ aloes de per se: ⁊ postea misce ⁊ fiant pillule cũ vino albo optimo. Et inunctis manibus cũ oleo laurino ⁊ reformẽt̃: ⁊ aliqñ possunt reformari cũ syrupo violato. ¶ Sene cũ simplr̃ scriptũ reperit̃ in cõpositionibus solutiuis vel lenitiuis: de folliculis semper est intelligendum cum magis solutiui ⁊ meliores sint.

Pillule cõmunes Auicẽ. pª Fen quarti. tractatu 4°. cap. de preseruatione pestilentie. ℞.

Aloes electi. ʒ.ij.	Myrre.	Croci. añ.ʒ.i.

Terant̃ ⁊ cũ vino optimo fiãt pillule. ¶ Pillule oẽs prescripte ⁊ īfra scribende exhibende non sunt imediate post ipsaꝝ cõpositionẽ: sed saltim standuꝫ est ꝑ qndecim dies vt possint simul cõmisceri. Et tunc agent operationẽ suaꝫ rõne cõpositionis. Scd̃o aũt faciũt si ante dictũ tẽpus exhibent̃. verũ aũt in illo tẽpore fermẽtent̃ ⁊ nunqd dici possit vera fermẽtatio. Satis in q̃stiũcula mea de narcoticis ꝑ lõgũ ꝓcessuꝫ declaraui: q̃ videre vult ad ipsaꝫ recurrat. ¶ Pillule que ab aromatarijs exhibẽdus obsunt q̃ꝫ cõferant si tempore debito non exhibentur: ideo modum exhibitionis inscribaꝫ ne sua imperitia ⁊ temeritate viri ad aliquas graues egritudines incurrant: pillule que dantur quantum iuuat nostro proposito spectat: aut dant̃ ad euacuandum aliqualem materiam in stomacho existentem: ⁊ tunc dari debent ante cenam imediate. Aut ad euacuandum aliquam humiditatem cerebri: ⁊ tunc post cenam per duas horas saltim exhibende sunt: ⁊ hoc intelligatur de pillulis non scamoneatis ⁊ leuibus: vt masticine elefangine de hiera simplici ⁊c̃. Aut dantur ad purgandũ humorem loco medicine: ⁊ tunc dari debent facta digestione cibi in stomacho ⁊ post eas tardandus est cibus saltim ꝑ horas sex: ⁊ hoc modo doctores exhiberi iubent.

Pillule hichichie Mesue in suo de appropriatis. capitulo de cura tussis sicce. sistunt catarrum: ⁊ dilatant pectus ⁊ guttur. ℞.

Succi liquiritie.	Dragaganti.
Zucchari albi. añ.ʒ.x.	Amigdalaꝝ dul. añ.ʒ.i.ſ.
Amidi. ʒ.i.ſ.	

Misce ⁊ fiant pillule cum mucilagine cydoniorum.

¶ Species omnium pillularum grosso modo sunt contere͂de ⁊ per rarum sedatium transiri debens: ⁊ sic melior est sua operatio ⁊ a longinquioribus partibus attrahunt. ratio supra est assignata in electuarijs.

Pillule de agarico Mesue: pectus mũdificant: ⁊ humores grossos ⁊ putridos: ⁊ cõferunt asmati ⁊ tussi antique. ℞.

Agarici electi.	Radicum ireos.
Masticis. añ.ʒ.iij.	Prassij. añ.ʒ.i.

Terantur ⁊ conficiantur cum vino cocto.

¶ In istis pillulis soleo apponi facere loco agarici agaricum trociscatum: ⁊ trociscos alandal loco colloquintide: eo quia in eis sunt multe medicine venenose: ⁊ fere nulle sunt medicine earum venenositatem refrangentes: imo refracte esse debent medicine apponẽde sunt trocisci alandal ⁊ agarici trociscati.

Pillule de lapide lazuli Mesue: valent ad egritudines melancholicas: ⁊ cholere aduste sane ⁊ experte. ℞.

Lapidis lazuli loti. ʒ.vi.	Salis indi. ʒ.ij.ſ.
Epithimi.	Agarici. ʒ.viij.
Polypodij. añ.ʒ.viij.	Gariofilorum.
Diagridij.	Seminis anisi. añ.ʒ.iiij.
Ellebori nigri. añ.ʒ.ij.ſ.	Hiere pigre. ʒ.xv.

Cõfice cũ aqua endiuie vel succo: ⁊ da ʒ.ij. cũ aqua casei.

Pillule de euforbio Mesue: educunt flegma frigidũ: ⁊ ꝯferunt ad mollificationẽ paralysis: ⁊ educũt humores grossos qui descendũt ad neruos. ℞.

Euforbij.	Serapini.
Agarici.	Bdellij. añ.ʒ.ij.
Colloquintide. añ.ʒ.ij.	Aloes ʒ.v.

Misce cum aqua porri. dosis ʒ.ſ. vsqꝫ ad ʒ.i.

Pillule ad omnes morbos catarri Mesue: valent ad tussim catarralem: ⁊ dicuntur pillule de cinoglosa. ℞.

Myrre pure. ʒ.vi.	Radicum lingue canis. ʒ. iiij. ſ.
Olibani. ʒ.v.	
Opij.	Et fiant pillule. quarum dosis. ʒ. ſ. vel ʒ. i.
Jusquiami. añ.ʒ.iiij.	
Croci. ʒ.i.ſ.	

Pillule de oppoponaco Mesue: ꝯferunt paralysi ⁊ torture ⁊ egritudinibus neruoruꝫ frigidis ⁊ dolori iuncturarum ⁊ genuum ⁊ dorsi. ℞.

Oppoponaci.	Armoniaci.
Hermodactylorum.	Colloquintide. añ.ʒ.v.
Serapini.	Croci.
Bdellij. añ.ʒ.v.	Castorei. añ.ʒ.i.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0254-7

Myrre. corum.
Zinciberis. Mirabolanorum belliricorum.
Piperis nigri.
Piperis longi. Mirabolanoꝝ idoꝝ. añ.ʒ.i.
Cassie fistule. Diagridy. ʒ.y.
Mirabolanoꝝ citrinoꝝ. Turbith. ʒ.iiy.
Mirabolanorum embli- Aloes boni. ʒ.xy.

¶ Infundant gũme in aqua cauliũ: ⁊ ꝯficiant cũ alys. dosis eius est ʒ.i. vsqȝ ad auř.i. ⁊ da cum aqua Jue.

Pillule alexandrine magistrales: valẽt ad egritudines melãcholicas: ⁊ cancrũ ⁊ leprã ⁊ morfeã nigram difficilem: ⁊ egritudines neruoꝝ frigidas habentibus humiditatē difficilis eradicationis: ⁊ flegma viscosum: ⁊ confert colice flegmatice ventose: ⁊ ꝯfert hydropisi ⁊ dolori splenis: ⁊ stomachi frigiditati. ℞.

Aloes bõi ⁊ sublimis. ℥.i. Ameos. ʒ.ſ.
Colloquintide interioris. Masticis. ʒ.iiy.
Diagridy. Anisi. ʒ.y.
Absinthy. Euforby. ʒ.iy.ſ.
Bdelly. añ.ʒ.ſ. Ellebori nigri. ʒ.y.

Et fac cum succo caulium. dosis ʒ.i. vel ʒ.y.

Pillule de serapino Mesue: experte ad dolorẽ iuncturaꝝ: ⁊ sciaticam ⁊ podagram: ⁊ cõferunt ad dolorem matricis: ⁊ prouocant menstrua. ℞.

Serapini. Fumiterre.
Armoniaci. Calamenti.
Oppoponaci. Foly. añ.ʒ.ſ.
Bdelly. añ.ʒ.y.ſ. Centauree.
Seminis apy. Poly.
Seminis ameos. Costi.
Armel. Salis gemme. añ.ʒ.ſ.
Seminis anisi. añ.ʒ.i. Aloes boni. ʒ.vi.
Acori. ʒ.ſ. Colloquintide. ʒ.v.

Fiant pillule cum vino. dosis. ʒ.i. vsqȝ ad ʒ.y.

Pomum laudani quod portatur in manu tempore pestis. ℞.

Cinnamomi electi. Thuris albi.
Hariofilorum. Myrre. añ.ʒ.i.
Ambre bone. Sandali citrini.
Musci. Boli armeni.
Storacis calamite. añ.ʒ.i. Calami aromatici. añ.ʒ.y.
Macis. Camphore. ʒ.iy.
Seminis iuniperi. Laudani boni. ℥.vi.
Rosaꝝ rubeaꝝ. añ.ʒ.i.ſ.

Cere quantum sufficit ⁊ fiant poma in mortario cum pistello calido: ⁊ cũ pauco vino maluatico vel vernacia.

Poma ambre que portantur vt supra. ℞.
Laudani boni. ʒ.iiy.
Storacis calamite. ʒ.iiy. Myrre.
Ligni aloes. Sansuci: idest maiorane.
Cardamomi. añ. ʒ. i. ſ.
Rosaꝝ rubeaꝝ. añ.ʒ.i. Ambre bone. ʒ.ſ.
Thuris albi. ʒ.i.ſ. Musci boni. ℈.i.

Cere quantum sufficit ⁊ fiant poma in mortario cum pistello ferreo calido. vt supra.

Rubea trociscata Nicolai: rubea dĩ ab ipso colore trociscata: qꝛ trocisci ĩ ea ponunt: valet tertianarys quotidianarys añ horã accessionis data cũ rodostomate ad modũ auellane. Naribꝰ ⁊ pulsibꝰ ex ea inũctꝭ sanitatẽ ꝑstat: tenuati ex acri flate fcõ data cũ ptisano subuenit. ℞.

Liquiritie rase. Croci.
Cinnamomi. Rosaꝝ.
Papaueris albi. añ.ʒ.iy. Seminis iusquiami.
℈. y. gra. vy.ſ. Seis apy. añ.ʒ.iy. gra.xv.
Spice nardi. Trociscorum croci magnetis.
Violaꝝ. añ.ʒ.i. gra.vy.ſ.
Hariofiloꝝ. Trociscoꝝ idiocri.
Storacis calami. añ.ʒ.ſ. Myrre.
Opy thebaici. ʒ.ſ. Seis anisi. añ.gra.xv.
Mellis quantum sufficit ⁊ da vt supra.

Rosata nouella Nicolai: rosata dicitur a rosis: nouella respectu veteris que recipiebat tabar: idest sulphur viuum: vomitum ⁊ subuersionem stomachi aufert: debilitatem ⁊ sitim reprimit: defectis ex lõga infirmitate mire subuenit: sudores diaforeticos compescit. Cuius permixtio. ℞.

Rosaꝝ rubeaꝝ. Galange.
Zucchari. Nucis muscate.
Liquiritie rase. añ.℥.i. Zedoarie.
ʒ. i. ℈. y. ſ. Storacis calamite.
Cinamomi. ʒ.i.℈.y.g̃.y. Cardamomi maioris ⁊ minoris.
Hariofilorum.
Spice nardi. Seminis apy. añ.℈.i.g̃.ix.
Zinciberis. añ.℈.i.g̃.ix.

¶ Puluerizent pulurizanda: ⁊ cum mellis lib.i.℥.viy. fiat in forma liquida. si vo in forma solida: facias vt supra te ostendi. ¶ Nardi si reperit scriptũ in aliqua cõpositione vt in hac cõmuniter reperitur: de spica nardi intelligẽdum est: non autem de compositione cuiusdam vnguenti preciosi: vt quidam dementes ausi sunt dicere

Requies Nicolai: requies dicitur qꝛ requiem accipientibus prestat: maxime typice febricitantibus quotidianarys tertianarys quartanarys acutis ⁊ peracutis. Cuius permixtio. ℞.

Rosaꝝ rubeaꝝ. Seminis psily.
Violaꝝ. añ.ʒ.iy. Nucis muscate.
Seminis iusquiami. Cinnamomi.
Opy. Zucchari. añ.ʒ.i.ſ.
Papaueris albi. Sandaloꝝ alboꝝ.
Corticum mandragore. Sandaloꝝ rubeoꝝ.
Seis scariole. añ.ʒ.i.ſ. Sandaloꝝ citrinoꝝ.
Seminis lactuce. Spody de canna.
Seis portulace. añ.ʒ.i.ſ. Dragagãti. añ.℈.y.gra.v.

¶ Pulueriçentur subtiliter pulueriçanda: mellis cocti ⁊ dispumati lib.i.⁊.℥.iiy. ⁊ fiat electuarium.

¶ Ista compositio a multis corrupta ⁊ male componitur: multi enim addunt ⁊ in suis receptis reperiunt vltra prescripta Miconis: ⁊ exponunt qđ est papauer nigrum ⁊ false. nam idem est qđ papauer album: vt vult Gentilis sup 5º canonis. Sed littera debet stare vt prescripsi. ¶ Usus istorum opiatorum non debet esse nisi transactis sex mensibus. Et inueterata vltra sex annos non vigorose electuaria hec operantur. immo declinant ab eorum virtute: maxime stupefactiua seu opiata ⁊c.

Sufuf aromaticuȝ Mesue: confortat stomachum: digestionem facit bonã: ventositatem dissoluit: oris odorem facit bonum. Cuius permixtio hec est. ℞.

Anen. auř.xy Ligni aloes.
Seis feniculi. auř.iiy. Corticis citri. añ.auř.i.ſ.
Liquiritie rase. Musci boni. gra.xv.
Zinciberis. añ.auř.iy. Zucchari tabarzet ad pondus omnium.
Hariofilorum.
Macis. Zucchari habet mediũ pondus omnium.
Cinnamomi electi.
Galange. añ.auř.y. Dosis eius est auř.y. cuȝ vino bono.
Gallie muscate. auř.i.

Sief album cum opio Mesue: conferens obthalmie ⁊ doloribus oculoruȝ. Cuius per-

mixtio hec eſt. ℞.
Ceruſe lote i aq̄ roſa. ʒ.x. Dragaganti albi. ʒ.i.
Sarcocolle. ʒ.iij. Opij. ʒ.ß.
Amili. ʒ.ij.
Fiant trociſci parui longi: ſicut ſuppoſitoria.

Sief album ſine opio Meſue: valet vt ſupra. Cuius permixtio. ℞.
Ceruſe lote in aq̄ roſa. ʒ.x. Amili. ʒ.ij.
Sarcocolle. ʒ.iij. Dragaganti. ʒ.i.
Fiant trociſci parui longi ad modū ſuppoſitorij de ℈.ß. pro quolibet vel circa.

Suppoſitoria ad tenaſmon magiſtralia: valent tenaſmoni ⁊ egritudinib⁹ ani. ℞.
Terbentine. Croci. ʒ.i.
Myrre. Opij.
Thuris. añ.ʒ.i. Licij.i.ſucci. añ.ʒ.ij.
Et cum albumine oui fiāt ſuppoſitoria ad longitudinem vnius digiti ⁊ applicet̄ pa℞ vnū fili: ⁊ ſic fit.

Suppoſitoria alia ad tenaſmon. Cuius permixtio. ℞.
Thuris. Lycij.
Uernicis. Myrre.
Opij. Croci. añ.ʒ.i.
Sāguis draconis. añ.ʒ.i. Et fiāt ſuppoſitoria cum vino vel albumine oui ⁊ cum filo: vt ſupra.

Suppoſitoria de Ciclamine ⁊ de alijs gummis. ℞.
Myrre. Oppoponaci.
Caſtorei. Ciclaminis: ideſt panis porcinus. añ.ʒ.i.
Nigelle. añ.ʒ.i.
Et fiant ſuppoſitoria cum trifera ⁊ cum filo.

Suppoſitoria conſtrictiua. ℞.
Lythargirij.
Olibani. Croci.
Maſticis. añ.ʒ.ij.ß. Opij. añ.ʒ.ij.
Et fiant ſuppoſitoria cum filo.

Sacculus pro corde ſic fit. ℞.
Require in iſto capitulo de pulueribus pro ſacculo cordis.

Sacculus pro capite fit. vt p₃ in iſto cap̄lo de pulueribus: ⁊ incipit. Puluis pro capite.

Sacculus alius pro capite. ℞.
Uernicis. ℥.ij.
Macis. Gariofilo℞. añ.ʒ.iiij.
Miſce ⁊ fiat ſacculus.

Sacculus pro ſtomacho ſic fit. ℞.
Abſinthij ſicci. M.i.
Menthe ſicce. Cinnamomi. ʒ.ij.
Roſa℞ rubea℞. Macis.
Coriandroru₃ preparatorum. añ.M.i. Gariofilorum.
Spice.
Maſticis. ʒ.i. Galange. añ.ʒ.ß.
Conterantur groſſo modo: ⁊ fiat ſacculus.

Sacculus alius pro ſtomacho. ℞.
Roſa℞ rubea℞. M.i.
Abſinthij ſicci. Coriandro℞ preparato℞.
Menthe ſicce. añ.M.i. Seīs aniſi. añ.℥.ij.
Miſce ⁊ conterantur groſſo modo ⁊ fiat.

Sacculus pro plcibus. ℞.
Celidonie. M.ß.
Melliloti. Papaueris. añ.M.ß.
Piſtentur groſſo modo ⁊ fiat ſacculus.

Sacculus pro fianchis ſic fit. ℞.
Furfuris frumenti.
Seminis anbeti. Flo℞ camomil. añ.quātū ſufficit.

Stomaticu₃ calidum Nicolai: confortat digeſtionem: virtutem adiuuat ⁊ ilioſis ſatis valet. ℞.
Cinnamomi. Spice.
Zinçiberis. añ.ʒ.ij. Macis.
Gariofilo℞. Ligni aloes.
Galange. Cardamomi. añ.ʒ.ß.
Nucis muſcate. añ.ʒ.ß. Zucchari albi. lib.i.
Miſce ⁊ fiat confectio in morſellis aut in puluere.

Stomaticu₃ frigidum Nicolai: valet contra oēm calorē: ſitim reprimit: ⁊ patiētibus debilitatē ex calore nimio potenter ſubuenit: acutis ⁊ peracutis mirifice prodeſt. ℞.
Sandali albi. Seminis melonis.
Sandali rubei. añ.ʒ.i.ß. Succi liquiritie.
Spodij. Roſarum rubearum.
Berberis. Uiolarum.
Seminis portulace. Flo℞ nenufaris. añ.ʒ.i.
Seminis ſcariole. añ.ʒ.i. Zucchari albi. lib.i.
Et fiat confectio cum lib.i. aque roſe.

Stomaticu₃ laxatiuum. ℞.
Diagridij. ℥.i.
Turbith. Cinnamomi.
Foliculo℞ ſene. añ.℥.i. Gariofilo℞.
Maſticis. Spice. añ.ʒ.i.
Roſa℞ rubea℞. añ.ʒ.ij. Zucchari albi. lib.ij.
Seminis aniſi. añ.ʒ.i.
Et miſce ⁊ fiat ⁊ detur: doſis eius eſt. ʒ. iiij.

Species pro compoſita de rapis. ℞.
Seminis feniculi. lib. iij.
Seminis coriandrorum. Seminis carui. lib.i.
lib. i. ℥. vi. Seminis aniſi. ℥.vi.
Piſtentur groſſo modo ⁊ aſpergantur ſuper rapis ⁊ ſupponatur acetum quantum ſufficit.

Specierum pro ceruelato. ℞.
Piperis. ℥.iij.
Gariofilo℞. Croci. ʒ.i.
Zinçiberis. añ.ʒ.ij. Salis cōis. ℥.iiij.ß.
Cinnamomi fini. ʒ.iiij. Carnes porcinas. lib.iij.
Nucis muſcate. de.℥.xxviij. per lib.
Macis. añ.ʒ.i. Caſei veteris ⁊ boni. ℥.xij.
Et fiat ceruelatum bonum.

Salſa confecta ſic fit. ℞.
Zinçiberis. ℥.ij.
Cinnamomi. Synapis. ℥.iij.
Piperis. añ.℥.ij. Nucis muſcate.
Gariofilo℞. Piperis longi.
Galange. Coriandrorum preparatorū.
Macis. añ.ʒ.ij. añ. ʒ. iiij.
Serpilij. Allij mundi. ℥.i.ß.
Petroſillij. añ.℥.ij. Salis communis. ℥.ij.
Maiorane. Amigdala℞ mūdata℞.
Menthe. Paſſula℞. añ.lib.ij.
Croci. añ.ʒ.iiij. Mellis diſpumati. lib.xij.
Piſtent̄ oīa ſubtil'r ⁊ icorporent̄ cū melle ⁊ reſeruetur: ⁊ quando operare oportet diſſolue cum aceto forti.

Syrupus acetoſus ſimplex Meſue: valet ad materias calidas frigidas ſubtiles ⁊ groſſas ⁊ viſcoſas ſiue adherētes: ⁊ facit penetrare medicinas in ptes in quas forte nō penetrarēt. Et facit acgrere diuiſiuas ſectiones duri ⁊ difficilis: ⁊ modus opationis eſt. ℞.
Zucchari albi. lib.v. Aque fontium. lib.iiij.
Et cū ea clarificet̄ çuccha℞: quo clarificato cu₃ igne lento ſemp ſpumā abijciēdo: deinde pijciant̄ ſup illō Aceti vini albi. lib.ij. in leui ⁊ forti lib.iiij. ⁊ in mediocri lib.iij.

⁊ da

⁊ da ei post illud pfectionē decoctionis. Sed vsitatus modus est ponere. lib.ij. aceti ⁊ facere syrupuz: ⁊ hic in vsu est. ¶ Multi dubitāt in hac recepta: ⁊ apparet eis ambiguū id qđ Mesue dicit: ⁊ referunt illud forte: ⁊ illud debile ⁊ illud bene ad acetum. Et non debet referri ad acetuz: sed ad virtutem syrupi: ⁊ sic clara est littera.

Syrupus de radicibus Mesue. siue acetosus compositus i alia est magistralis. valet ad choleram grossam difficilem ⁊ ad flegma. Incidit enim ⁊ abstergit ⁊ aperit oppilationes que sunt in epate ⁊ splene ⁊ renibus. Cuius permixtio. ℞.

Radicum apij.	Seminis feniculi.
Radicum feniculi.	Seminis anisi.
Radicum petrosilij.	Seminis ameos.
Radicū endiuie. ań. M.i.	Semis sparagi. ań. ʒ.iij.
Seminis apij. ʒ.iij.	Aceti boni. lib.ij.

¶ Omnia preter acetum bulliāt in lib.xx. aque ₰m artem vsqz ad ↄsumptionē ⁊ perfectā coctionē: deinde colētur ⁊ in colatura addatur Mellis purificati aut çucchari lib.iiij. Et aceti quātitas pscripta: ⁊ coquat̄ ad perfectam coctionē: ⁊ appellat̄ syrupus iste de radicibus cuz aceto. si vo facere vis illum sine aceto remoueas acetū ⁊ erit factū ⁊ erit de radicibus. ¶ Triplex fuit necessitas syruporum cōpositionis. pma fuit cōseruatio virtutū rerū in toto anno. scđa exhibitionis reruz in forma potabili: volendo virtutē rei preter eius substantiā. tertia propter infirmos qui non possunt sumere medicinas nisi in hac forma: ⁊ ppter has causas syrupi reperti sunt. ¶ Radices anteq̄ exiccētur bene lauande sunt ⁊ ab interiori ligno mundande: deinde ad solē siccari: deinde reseruande a fumo ⁊ humiditate sunt: ⁊ ita fere oēs herbe bene exiccant̄ ⁊ conseruant̄. Flores vo in vmbra. ¶ Radices simplr prolate sūt qnqz numero. s. radix feniculi: apij: petrosilij: brusci: ⁊ sparagi. ¶ Semina q̄tuor frigida cōia minora sunt ista. Semen endiuie: lactuce: scariole: ⁊ semē portulace: iō si simplr scriptū reperiat̄ seminū cōium frigidoꝝ minoꝝ de istis intelligat̄. ¶ Si vo scriptū reperiat̄ quatuor seminū cōiuz calidoꝝ maioꝝ. ista ponant̄: scilicet semē anisi: feniculi: carui: ⁊ ameos: q: illa sunt. ¶ Semina vo q̄tuor cōia minora calida sunt ista: semen apij: petrosillini: cimini ⁊ nasturcij: imo si simplr scribat̄ quatuor semina cōia minora calida d istis itelligat̄. ¶ Syrup⁹ factus cū melle simplr melius valet q̄ factus cum çucchare: ⁊ quadruplex est causa. Prima est: q: mel cū sit viscosum melius cōseruat medicinas cōponentes syrupum q̄ çuccharuz. Secūda ratio: q: mel magis mūdificat materias tegitqz horribilitatē medicinarū q̄ çuccharū. Tertia: q: mel est dulcius. Quarta causa: q: a meli⁹ digerit q̄ çuccharū. Et lz syrupus factuz cum melle melius sit ad digerendū ⁊ mundificandū: tn̄ ad ifrigidandū ⁊ confortandū melius valet syrupus factus cum çucchare q̄ cū melle. Unde si intēdimus digerere abstergere calefacere ⁊ mūdificare fortiter dēbemus facere syrupū cū melle. Si infridare confortare leniterqz aperire: cū çucchare bono. Si vtrūqz fiat cū vtroqz: ideo notēt ignari ⁊ trouantuli aromatarij: qui suos syrupos ppter auaritiā cū melle faciunt. maior eniz intentio syrupi est ↄfortare: infridare ⁊ leniter digerere q̄ aliud facere: q̄re ⁊c̄.

Syrupus de duab⁹ radicibus ⁊ est magr̄alis. ℞.
Radicum petrosilij.
Radicū feniculi. ań. M.i. Bene lauent̄ ⁊ a ligno interiori mundentur ⁊ abradant̄: deinde bulliant in lib.viij. aque vsqz ad ↄsumptionē medietatis: deinde colent̄ ⁊ pdicte colature addat̄ çucchari albi clarificati lib.ij. ⁊ bulliant vsqz ad perfectā decoctionē in formā syrupi. ¶ In isto syrupo sūt qui ponūt radicē apij loco radicis petrosilij. Sed q: apiū hz in se ... ppietatē q epilepsiā mouet. ideo mihi suspectū est: ⁊ ... ipsius poni facio petrosilliū.

Syrupus de succo endiuie valet ad oppilationem epatis: ⁊ extinguit inflammatiōes febriū ⁊ sitim ⁊ epar calefactum. Cuius permixtio. ℞.
Succi endiuie cocti ⁊ depurati ⁊ colati. lib. ij.
Zucchari. lib.iiij. Et fiat syrupus decoquendo debito modo: ⁊ est in vsu. ¶ Succi omnium herbarum conseruantur per annum ⁊ nō vltra. si supra eos ponatur parum olei oliuarum: ⁊ bn̄ sint clarificati: vt in syrupo de biçantijs ostendit̄: ⁊ apponendi sunt in vase vitri vel saltim vitreato: demum transacto anno sunt abijciendi.

Syrupus de endiuia magistralis. ℞.
Foliorum endiuie.

Epatice.	Radicum endiuie.
Capilloꝝ ven. ań. M.ij.	Aque endiuie. ań. lib.i.
Diantos. M.ij.	

Bulliant hec ₰m artē in lib.xviij. aque vsqz ad cōsumptionē duarū partiū: deīde colent̄ ⁊ colature addant̄ çucchari clarificati. lib.vi. ⁊ fiat syrupus coquendo debito modo. ¶ Nota hic vnū vniuersale q si vis facere syrupū magis clarū: tūc in decoctiōe debes çuccharū clarificare: sed tūc syrupus nō est tante vtutis. Ideo semp çuccharū p se clarificari soleo facere: deīde decoctionē supra addo.

Syrupus alius de endiuia: cuius inuentor fuit Gentilis de fuligineo quez manu propria eius descriptum ego iam vidi: efficacior ⁊ melior prescripto. Cuius permixtio hec est. ℞.

Succi endiuie.	Succi epatice. ań. lib.ij.

Clarificent̄ seu purgent̄ pdicti succi ad ignez vt expedit.

Rosarum.	Capillorum veneris.
Uiolarum.	Ordei mundi.
Lētiginis aq̄. i. loraminie.	Seminū cōiuz frigidorum
Florum nenufaris.	maiorum. ań. ʒ.i.
Politrici. ań. ʒ.ß.	

Bulliant oīa hec ₰m artē in lib.vi. aque vsqz ad ↄsumptionē tertie partis: deinde colent̄ ⁊ colature addant̄ çucchari clarificati. lib.iiij. ⁊ fiat syrupus qui aromatiçetur cum infrascriptis subtili modo pulueriçatis. ℞.

Sandalorum alborum.	Ligni aloes.
Sandalorum rubeorum.	Cinnamomi.
Berberorum.	Corticum citri. ań. ℈.i.
Semis cydonioꝝ. ań. ℈.i.	

Subtiliter pulueriçent̄ ⁊ syrupus aromatiçet̄. est eniz efficacior. ¶ Aromatiçatio duplr fieri pōt. primo q postq̄ syrupus perfecte coctus est proijciant̄ ea ex qbus dz aromatiçari: ⁊ permittant̄ solū vna ebullitione bullire: deinde ab igne remoueant̄ ⁊ reseruent̄. ¶ Alio mō postq̄ syrupus perfecte coctus est ab igne remotus possunt aromata ex qbus aromatiçari debet intus apponi ⁊ simul longo tempore concutiendo misce: ⁊ sic virtutē accipiat eaꝝ: ⁊ h modo aromatiçatio fit. vterqz modus est laudabilis.

Syrupus rosatus ex infusione rosarum Mesue. cōferens adustioni febrium vehementer siti ⁊ inflāmationi pectoris. Cuius permixtio. ℞.
Infusionis rosaꝝ viridiū. lib.v. Zucchari bo. lib.iiij.
Misce ⁊ fiat syrupus decoquendo debito modo.
¶ Modus infusionis rosarum talis est. Accipe foliorum rosarū viridium mundatarū. lib.vi. ponant̄ in vase vitreato stricti orificij: ⁊ sup eas fundat̄ aque feruētis. lib.xv. ⁊ stringat̄ orificiuz vasis: ⁊ dimittatur per horas.ix. Deinde colet̄ ⁊ bene rose exprimant̄: ⁊ postea abijciātur. Et iterū tantundē folioꝝ rosarum recentiuz in dicto vase ponantur: ⁊ supra dictam aquā colatam que denuo fuerit calefacta proijciatur ⁊ obturet̄ ⁊ permittatur vt supra: ⁊

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0257-5
DFG

iterū tertio hoc fiat:deinde coletur.⁊ si reseruare volueris apponat̄ ad solem per dies.xl.in vase vitreo stricti orificij ⁊ distilletur paruz olei oliuarū in orificio eius:postmodū reserua:⁊ de dicta īfusione accipe quando volueris ponē/do equalem quantitatem çucchari cum ea.

Syrupus de rosis siccis magistralis confert fluxui ventris ex caliditate. ℞.

Infusionis rosarum siccarum rubearum.
Zucchari clarificati. añ.lib.ij.
Misce ⁊ fiat syrupus decoquendo debito modo.

¶ Infusio rosarū siccaꝝ fit vt infusio rosaꝝ viridiū hoc excepto ꝙ loco viridiū ponunt̄ rose sicce:sȝ ꝑȝ eandē quā/titatē tam de rosis q̄ȝ de aq̄. Oēs syrupi restringentes vt syrupus rosatus de granatis de myrtis:⁊ ceteri cōstricti/ui debent bene decoqui:lenitiui v̄o vt violati ecōtrario.

Syrupus de succo rosaꝝ in acutis ⁊ pacutis febri/bus ⁊ soluit naturā cū facilitate. ℞.

Succi rosaꝝ rubeaꝝ. lib.iij. Zucchari. lib. iiij.
Et cum aqua fontium clarificetur:⁊ fiat syrupus.

Syrupus de succo acetose Mesue cōfert febribus cholericis ⁊ inflāmationi stomachi ⁊ cō/fortat cor calidum ⁊ stomachū ⁊ est cōueniēs febribus pe/stilētialibus. ¶ ℞. Succi acetose purificati. lib.iij. Zuc/chari clarificati. lib.ij. Et fiat syrupus decoquēdo debi/to modo ⁊ reseruet̄. ¶ In syrupis vnuz vniuersale nota. Syrupi eni aut cū çucchāro aut cū melle aut sapa fiūt:sy/rupus q de çucchāro fit melius debet decoqui q̄ȝ qui cuȝ melle cōponit̄:cū mel sit magis ꝯseruatiuū ⁊ minꝰ corru/ptibile. Et ideo syrupus cū melle factus diutius cōseruat̄. Syrupus factus de melle quāto minus decoquit̄ tāto ma/gis laxat:⁊ quanto plus coquitur tāto plus restringit. Sy/rupi in estate magis coquendi sunt q̄ȝ in hyeme:⁊ omni tē/pore syrupus quāto magis coquit̄ tanto melior est.

Syrupus de agresta Mesue confert vomitui ⁊ so/lutioni cholerice ⁊ inflāmationi stoma/chi ⁊ siti laboriose ⁊ febribus cholericis:⁊ cōfortat stoma/chum pregnantiū que facile recipiunt superfluitates:⁊ va/let contra venena ⁊ modus operationis eius est:sicut syru/pus de acetositate citri:⁊ quidā cōdiunt cū gariofilis. Cu/ius permixtio. ℞. Succi vue acerbe. lib.xij. Deco/quatur lento igne vsqȝ ad consumptionē tertie partis:de/inde coletur ⁊ postea permittat̄ donec clarescat:⁊ postea Accipe de eo claro. lib.vij. Zucchari clarificati. lib.v. Et simul coquantur vsqȝ ad perfectā coctionē ⁊ reseruet̄. ¶ Succus iste extrahi debet ex vuis citrinis declinanti/bus ad rubedinē nō maturis vltima hebdomada Julij ⁊ post ipsaꝝ collectionē stent ꝑ tres dies:deinde succus ex/trahat̄ anteq̄ȝ hebdomada illa transeat:qꝛ elapsa illa heb/domada stella canis absconditur ⁊ succus nō est tāte perfe/ctionis. ¶ Insuper incidenter hic est notanduȝ ꝙ illa que dantur pro fluxu ventris ad constringendum debent ex/hiberi statim ante cibum. Que v̄o propter vomitum dan/tur imediate sumpto cibo danda sunt.

Syrupus de papauere Mesue.ꝯferēs ad tussiȝ sic/cā ⁊ ptisiȝ ⁊ catarrū faciēs ad somnū. ℞.

Papaueris albi.	Seminis lactuce. ʒ.xl.
Papaueris nigri ⁊ proprie capita eorum. añ.ʒ.50.	Seminis malue.
	Semis cydonioꝝ. añ.ʒ.vi.
Capilli veneris. ʒ.xv.	Zucchari albi.
Liquiritie. ʒ.v.	Penidiorum. añ.℥.viij.
Juiubarum. nuō.xxx.	

¶ Coquant̄ omnia in lib.iiij. aque pluuialis vsqȝ ad cō/sumptionem medietatis:deinde colent̄. Et clarificentur cū predicto çucchāro ⁊ penidijs ⁊ fiat syrupus. ¶ Semi/na omnia mucilaginē facientia nō sunt sic ad bulliendum seu decoquendū cum alijs rebus ponenda:sed sunt in pe/cia liganda demū ad bulliendū ponēda:⁊ sic virtus earuȝ in syrupo transit:⁊ viscositas que syrupū viscosum redde/ret retinet̄ ⁊c̄. ¶ Alij sunt qui addunt sapam seu vinū co/ctū in hoc syrupo. ℥.vi. vt dirigat virtutem aliaꝝ medi/cinarum ad pectus.sapa enim multū pectori amicatur.

Syrupus de pomis simplex Mesue confortat cor debile ⁊ sanat syncopim ⁊ tremorem cor/dis. ℞. Succi pomoꝝ dulciū. Succi pomorū acetoso/rum. añ.lib.v. Bulliant ambo simul vsqȝ ad consum/ptionem medietatis:deinde infunde in eis setā tinctam in kermes.i.tincta in grana. ℥.5. ⁊ dimittat̄ in eis per dies duos vsqȝ dum clarescant:deinde colent̄. Et colature ad/dant̄ çucchari clarificati. lib.iij. ⁊ fiat syrupus. ¶ Seta tincta in kermes. Nota ꝙ kermes scriptum cum r.sine s. idem est ꝙ granū cū quo seta tingitur:scriptum v̄o cum s. scilicet kesmes:idest passule.hoc bene nota:qa diuersitas littere diuersificat rem. ¶ Omnes syrupi facti ex succis semper çuccharū debet esse clarifiatum ⁊ coctū per se.po/stea v̄o succi sunt addendi.⁊ ratio est:quia per longaȝ ebul/litioneȝ succi virtus deperditur:⁊ hoc intelligas de succis fructuum ⁊ vinis aromaticis:quia hi parum sustinent de decoctione. Succi v̄o radicum quanto decoquuntur tan/to puriores redduntur. Herbarum v̄o succi mediocreȝ su/stinent de decoctione ⁊ illa mediocri purificant̄. ¶ Po/mū simpliciter si scriptū reperiatur de malo est intelligē/dum.vt Mattheus syluaticus scribit.

Syrupus de pomis cōpositus Mes̄ in sua practi/ca capl'o de soda ex aggregatione cholere ⁊ flegmatis. Et cōferens ad ea que diximus in capl'o:⁊ est nobile ⁊ expertū ⁊ cōfert quartane ⁊ oppilationi splenis ⁊ omni egritudini que est de melancholia. ℞.

Capillorum veneris.	Camepiteos.
Radicum buglosse dome/stice.	Sticados.
	Camedreos. añ.ʒ.vij.
Radicū buglosse syluestris	Squinanti.
Florum ambarum.	Ellebori nigri. añ.ʒ.iij.
Polypodij.	Fumiterre. ℥.i.
Epithimi. añ.℥.i.	Eupatorij. ʒ.iiij.
Folliculoꝝ sene. ʒ.vij.	Succi pomoꝝ dul. ℥.viij.

¶ Omnia prescripta preter epithimū succū pomoꝝ ⁊ ca/pilloꝝ veneris bulliant in lib.iiij. aque vsqȝ ad consum/ptionē medietatis:deinde bulliant cū eis ebullitione vna epithimū ⁊ capilli veneris:postea colentur ⁊ cū succo po/moꝝ ⁊ çucchari clarificati. lib.ij. fiat syrupꝰ debito mō decoquēdo. ¶ Zuccharū ꝙ in syrupis ingredit̄ semꝑ oȝ clarificari ⁊ purgari:⁊ nō solū in syrupis:sed in oībus com/positis:in q̄bus çuccharū intrat. Modus igitur clarifican/di talis est:q̄ð pro omni. lib. çucchari accipiēda sūt duo albumina ouoꝝ vel vnum ad minus ⁊ lib.i.aque ⁊ simul aqua ⁊ albumina ouoꝝ manibus sunt ꝯcutienda. Illa con/cussione multa spuma resultabit:⁊ quāto magis cōcutien/tur tanto maior fiet. In illa igitur spuma exponat̄:⁊ diu bullire permittant̄:⁊ vsqȝ ad ꝯsumptionē medietatis:de/inde ad staminiam pāni bene lotā illa omnia bū colabis: ⁊ sic erit çuccharū clarificatū seu purificatū. Sȝ si vis cla/rificari syrupos ⁊ iulep sine albuminibus ouoꝝ:ita ꝙ re/maneāt clarissimi ⁊ aurei coloris dum coquuntur ponat̄ in vase succi granatoꝝ acetosoꝝ in fine decoctiōis. ℥.i.5. mirabiliter enim clarificat. Et idem facit parū vini boni electi quādo vinū granatoꝝ non haberetur.

Syrupus de granis myrti Mesue vsualis:confert solutioni antique ⁊ tussi ⁊ ꝯfortat stōchuȝ ⁊ pulmoneȝ ⁊ viscera. Et eius modus est sicut syrupus de agresta. Cuius ꝑmixtio. ℞. Succi myrtillorum lib.vi.

Zucchari.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0258-0
DFG

Zucchari. lib.iij.ʒ.Misce ⁊ fiat syrupus ſm artem.

Syrupus de myrtis Magistralis valet vt supra. ℞. Granatoꝝ myrtillorum.

Carnium cydoniorum.	Spodij.
Sumach.	Hypoquistidos. añ.ʒ.iij.
Achacie.	Gūmi arabici. ʒ.ij.
Rosarū rubearū. añ.ʒ.i.	Masticis. ʒ.ſ.

Bulliāt hec omnia in lib.iij.aque ſm artē vſqȝ ad ꝯsumptionē tertie ptis:deinde colenꝫ ⁊ colature addanꝫ zucchari clarificati lib.iij.⁊ fiat syrupus. ¶ Syrupꝰ de myrtis Meſ nō fit in certis ptibꝰ:qꝛ succus myrtilloꝝ haberi nō pōt:⁊ si haberi posset melior ⁊ pfectior isto esset ⁊c.

Syrupus de corticibus citri Mesue stomachū cōfortat:⁊ facit oris odorē bonū.Cuius pmixtio. ¶ ℞.Corticū pomoꝝ citri recentiū. lib.i. Sete tincte in kermes. ʒ.ſ. idest in grana.Corticū cydonioꝝ lib.ſ.Decoquanꝫ in aque fontiū. lib.v.vſqȝ ad ꝯsumptionē duarū partiū:deinde addatur Zucchari clarificati ⁊ cocti.lib.i.coquanꝫ vſqȝ ad formā syrupi:⁊ in fine aromatizeꝫ cū Musci.gra.iiij. ¶ Aduerte hic ꝙ cortices cydoniorū debēt poni in fine quasi ꝺcoctionis:eo qꝛ parū sustinēt de decoctione:⁊ hoc rōne aromaticitatis sue. ¶ Ad clarificandū zuccharū apponēda est pro omni lib.i.zucchari aque cōis lib.i.⁊ dicta q̄titate bñ clarificaꝫ ⁊ purgaꝫ ⁊c.

Syrupus de acetositate citri Mesue.Cuiꝰ iuuamētū est magnū in extinguēdo inflāmationes cholere rubee:⁊ febres inflāmatiuas vehementes ⁊ febres pestilētiales:⁊ ꝓprie q̄ sunt in estate venenose.Et cōfert ebrietati vertigini ⁊ siti vehementi.Cuiꝰ pmixtio hec est. ℞.Succi acetositatis citri lib.xij.Decoquaꝫ i vase vitreato sup prunas vſqȝ ad cōsumptionē tertie ptis:deide coleꝫ ⁊ pmittaꝫ clarescere.Postea accipe ex eo claro lib.vij.Zucchari albi clarificati lib.v.Misceanꝫ simul ⁊ coquanꝫ ad ignem vſqȝ ad perfectā coctionē. ¶ Ego autē aliter soleo fieri facere ⁊ pauci sunt aromatarij qui sciant facere illō.Immo fere oēs faciētes hūc syrupū diu in forma syrupi nō pōt stare.sed ꝯgelaꝫ tanq̄ gella ⁊ hoc aduenit impitia facientiū.Sic igiꝫ est faciendū.Accipiaꝫ illud in quo acetositas reperiꝫ citri:⁊ ipaȝ in pecia subtili ⁊ spissa pone leuiterqȝ peciā exprimas nō violēter exiet liquor clarus nō mucilaginosus.Accipe igiꝫ ꝺ dicto liquore quātitatē dictā zucchari albi bñ clarificati:⁊ debito modo cocti quātitatē vt supra ⁊ cū eo pone acetositatē: ⁊ soli exponas.Sol eniȝ consumet paruo tēpore humiditatē sup̄fluā acetositatis.Et remanebit clarū ⁊ illustrū tanq̄ aqua.hoc eni mō cypriani faciunt vt ab eis accepi. ¶ Nota ꝙ Mesue dicit.accipe ꝺ iulep claro ꝺpurato.Idest accipe de zuccharo clarificato ⁊ iulepizato.nō aūt de iulep intelligit vt vt quidam aromatarij fatui credunt ⁊c.

Syrupus violatus compositus Mesue.cōfert tussi cale ⁊ pleuresi. ¶ ℞. Violaꝝ.ʒ.ij.Seminis cydonioꝝ. ʒ.i.Seminis malue. ʒ.i.Iuiube. Sebesten. añ.nuō.xx. Coquanꝫ hec cū lib.vi. aque cucurbite ſm artē vſqȝ ad ꝯsumptionē tertie partis.Zucchari clarificati. lib.i.ſ. ⁊ fiat syrupus debito modo decoquendo. ¶ Aqua cucurbite fit incidendo cucurbitas in grossa frusta deinde ponanꝫ in alembico ⁊ aqua extrahatur.

Syrupus violatus ex infusione Mesue conferens ad febrem ⁊ inflāmationē ⁊ asperitatē pectoris ⁊ tussim ⁊ pleuresim.Cuiꝰ pmixtio. ℞. Aque infusionis violarū. lib.v. Zucchari clarificati. lib.iij. Misce ⁊ coquanꝫ cū facilitate ⁊ reseruetꝫ. ¶ Modus infusionis violarū hoc mō fit. Accipe violarū recentiū.lib.vi.ponanꝫ in vase vitreato stricti orificij:⁊ postea fundaꝫ sup eas aque pluuialis bullientis. lib.xv.⁊ stringaꝫ orificiū vasis:deinde pmittaꝫ per horas.viiij. His elapsis colenꝫ aliqualr exp̄mēdo:⁊ denuo in vase predicto tātū de floribus violaꝝ recentiū ponaꝫ:⁊ denuo eadē aqua bene calefacta sup eas mittatur ⁊ stringaꝫ orificiū vasis:⁊ sic p horas.viiij.dimittatur:⁊ iterū 3ᵒ hoc fiat seruādo moduȝ his p te seruatū:⁊ dimitte p horas.viiij.⁊ postq̄ aqua ifrigidata fuerit coletur a violis.Et si illā ꝯseruare volueris ponaꝫ in vase vitreato stricti orificij:⁊ distelleꝫ parū olei in orificio eius:⁊ stringaꝫ caput eius:deide soli exponaꝫ p dies.xl.deinde remoueaꝫ ⁊ ꝯseruetꝫ. ¶ Viole sunt colligēde in mēse Martij:⁊ de eis syrupi facias:⁊ oīa alia necīa. ¶ Syrupus violatus si simpliciter reperiaꝫ scriptū ꝺ syrupo isto ex infusione semp est intelligendū:⁊ nō de composito siue de syrupo violato composito ⁊c.

Syrupus de iuiubis Mesue conferens ad raucedinem vocis ⁊ tussim ⁊ pleuresim . Cuius permixtio. ℞.

Iuiubarum.nuō. lx.	Semis melonum.
Violarum.	Seminis lactuce.
Semis maluaꝝ.añ.ʒ.v.	Dragaganti. añ.ʒ.iij.
Capilloꝝ veneris ʒ.i.	Liquiritie.
Seminis cydonioꝝ.	Ordei mūdi excorticati.
Seis papaue.albi. añ.ʒ.iij.	ana.ʒ.i.

¶ Decoquanꝫ in lib.iiij.aq̄ fontiū ſm artē vel aq̄ pluuiali vſqȝ ad ꝯsumptionē medietatis:deinde colenꝫ ⁊ colature addatur zucchari clarificati. lib.ij.⁊ fiat syrupus debito mō decoquēdo . ¶ In hac cōpositione fere oēs textus sunt corrupti.littera eniȝ multoꝝ dicit iuiubaꝝ. lib.x.ꝙ hec lr̄a falsa sit apparet cuȝ dicit.coquanꝫ in lib.iiij.aque. nō eni poſſe est:cū maior sit q̄titas iniubaꝝ q̄ aq̄ . ¶ De ordeo nota ꝙ auctor vult ꝙ excorticeꝫ.amoto eni cortice exteriori tolliꝫ virtus eius abstersiua ⁊ remanet virtus lenitiua cū aliq̄li siccitate. ¶ Dicit insup in aqua fontis coqui debet:eo qꝛ post pluuialē subtilior est ⁊ penetrationi aptior. ¶ De aqua pluuiali multa infra dicentur.

Syrupus de scabiosa Magistralis . ¶ ℞. Radicū scabiose.M.i.ordei mundi a cortice supiori.M.ij.Coralloꝝ rubeoꝝ. ʒ.ij.Aque pluuialis lib.x.Bulliāt oia simul vſqȝ ad crepaturā ordei:⁊ cocturā radicis:deinde colenꝫ exprimēdo.Cui colature ⁊ expressiōi addaꝫ Succi scabiose. lib.i.Et iterū cū predictis bulliat succꝰ vſqȝ ad ipsiꝰ purificationē:deide colenꝫ ⁊ his addaꝫ Zucchari clarificati lib.ij.Pulueri coralloꝝ rubeoꝝ.ʒ.ij. Coquanꝫ vſqȝ ad perfectā coctionē ⁊ reseruetꝫ.De aq̄ pluuiali ⁊ de corallis in isto syrupo cū restringant : ⁊ syrupus iste dilatat ptes pectoris. Ratio diceꝫ in syrupo de liquiritia vbi poniꝫ aqua rosata:qꝛ eadem est ratio ⁊c.

Syrupus de granatis Mesue.valet contra febres cholericas ⁊ flegmaticas multe inflāmationis ⁊ sitim.Cuiꝰ permixtio hec est. ℞.Vini granatorū dulciū:⁊ vini granatoꝝ acetosorum. añ.lib.v.

¶ Coquanꝫ simul vſqȝ ad ꝯsumptionē medietatis:⁊ dimittaꝫ postea p duos dies duȝ clarescat ⁊ resideaꝫ.postea remotis a residētia colenꝫ ⁊ his addaꝫ Zucchari clarificati lib.iij.⁊ coquanꝫ ad formā syrupi.Et in medio coctionis addatur sete tincte in kermes idest in grana. ʒ.ij.⁊ pmittanꝫ vſqȝ duȝ facta sit pfecta decoctio. ¶ Vinū granatorū fit.Accipiēdo grana granati mūdata a corticibus ⁊ inuoluunꝫ pecia ⁊ sub torculari ponunꝫ ⁊ exprimuntur ⁊ facta expressione colatur ⁊ in ampullis poniꝫ ⁊ soli exponiꝫ p aliq̄s dies:deinde sine residentia seu sine fece mittatur. postmodū oleū oliuaꝝ sup illud apponiꝫ ⁊ reseruaꝫ.bñ p annos.iij.cōseruaꝫ in bonitate. ¶ Hic notandū ꝙ zuccharū q̄ ігrediꝫ in isto syrupo dȝ esse ab aqua decocta purgatū:ita ꝙ in eo nulla vel bene pauca sit aqua quādo vinuȝ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0259-9
DFG

predictum granatorum cū eo miscet̄:eo qꝛ si longa coctione cum aqua coquerent̄ virtus eius deperderetur.

Syrupus de mentha Mesue.ex inuentiōe nostra: ⁊ est in vsu:valet ad stōchū frigidū ꝯfortat nauseā:vomitū fluxū ventris singultū sedat.Cuius permixtio hec est. ℞. Succi cydoniorū muçoꝝ ⁊ dulciū.Succi granatoꝝ acetosorum dulcium ⁊ muçorū. añ. lib.i.ʒ. Proyciatur super eos. Menthe sicce. lib.i.ʒ. Foliorum rosarum rubearum. ℥.ij. Et simul dimittant̄ per diem ⁊ noctē:deīde coquant̄ cū facilitate vsqꝫ ad mediū.i.mediocri decoctione:deinde coletur ⁊ his addatur. Zucchari clarificati. lib.ij. Et fiat syrupus debito modo coquendo ⁊ aromatiçetur cum gallia.❡Syrupus nihil aliud est q̄ȝ decoctio vel succus inspissatus cū aliqua re dulci.s.vel cū melle vl̄ çucchare vel sapa.Succus autē est rob.Rob eni est succus ispissatus per decoctionē ab igne vel sole sine aliqua re dulci:⁊ hec est ipsoꝝ differentia. ❡Muçum enim proprie dicitur:cuius sapor est compositus ex dulci ⁊ acetoso.❡In hoc syrupō sūt qui loco çucchari ponunt mel.Ego enim çuccharū magis laudo.cum ad maiores intentiones cū çucchare facto conueniat maioremqꝫ temperantiā habeat.Ubi v̄o intenderemus calefactionē maiorē cum melle fieri potest.

Syrupus dinarij ⁊ eius interpretatio est syrupus d̄ biçantijs Mesue.faciens ad febres oppilationū ⁊ febres cholicas ⁊ flegmaticas:q̄ruȝ difficilis est eradicatio:⁊ ad icteritiā.Cuius p̄mixtio hec est. ℞.

Succi endiuie.	Succi boraginis vel
Succi apij. añ.lib.ij.	Succi buglosse. añ.lib.i.
Succi lupulorum.	

Bene depurentur deinde depurati Bulliant in eis

Foliorum rosarum rubearum. ℥.ij.	Seminis anisi.
	Seminis feniculi.
Liquiritie. ʒ.iij.	Semis apij. añ.ʒ.iij.
Spice. ʒ.ij.	Postea colentur:

❡Accipe igit̄ de predicta colatura lib.iiij.Zucchari boni ⁊ clarificati lib.ij.ʒ.Et coquant̄ cuȝ facilitate oīa simul donec ad formā syrupi coquant̄ ⁊ reseruet̄:⁊ hic erit syrupus de biçantijs sine aceto.❡Si v̄o facere volueris dc̄m syrupū cum aceto.Addas ad oēm partem succoꝝ depuratorū partē mediā.Cū igit̄ in dicto syrupo apposueris lib.iiij.succoꝝ in q̄bus fuerint bullite res p̄scripte ponas aceti lib.ij.Et erit syrupus de biçantijs cuȝ aceto.nihil vltra erit addendum vel minuendū.❡Hic multi laborāt aromatarij diuersimode vt succos ꝯseruare possint: ⁊ nō tm̄ istos sed oēs alios.Quidā v̄o post expressionē dictoꝝ succoꝝ bullire ad ignem eos faciunt:deinde reseruant:⁊ hoc mō corrumpunt̄.Alij post expressionē ⁊ colaturā factam cum staminia ad solem ponunt: ⁊ facta residentia remouent illos a residētia:deinde reseruāt:⁊ hoc modo etiā corrumpunt̄.Ego v̄o post exp̄ssionē illos colari facio per staminiaȝ:deinde iterū colari facio per sacculū factū ex tela spissa ac si clarificarē syrupuȝ intātū q̄ pars grossa superflua hoc mō purificat̄.Et qꝛ quādo nō transit p̄pter p̄teȝ spissaȝ claudentē sacculū tunc vacuo ⁊ sacculū bene lauo: deinde repono succum: ⁊ sic facio donec totū sit colatum: deinde in ampulla pono ⁊ supra parum olei oliuarū:deinde soli expono per dies.xv.⁊ si residentiā aliquaȝ faciunt illam amoueo:⁊ illos sic colatos reseruo non solū p̄ annū: sed per annos ⁊ mēses:⁊ sic facio de vino granatoruȝ ⁊ cydonioꝝ semper ponendo oleum.Illud eniȝ a putrefactione conseruat:⁊ tu bene nota.❡Succi enim isti ⁊ similes herbarū in vasis vitreatis vel vitri conseruari debent.Liquores v̄o oculoꝝ debent reseruari in vase eneo.❡Hic nota q̄ succi hi ⁊ oium herbarū solū per annū ꝯseruantur in sua bonitate si cū oleo vt supra aptent̄ ⁊ nō plus.quare in capite āni debent succi de nouo fieri ⁊ antiqui alterius āni abijci cum iam omnem virtutē suam amiserint.

Syrupus de fumoterre maior Mesue.quod est in vsu stomachuȝ ⁊ epar ꝯfortat:oppilationem aperit ⁊ morbos cutis curat:⁊ proprie quoruȝ materia sunt humores salsi aut adusti sicut est scabies impetigo serpigo ⁊ lepra.Cuius permixtio. ℞.

Mirabolanoꝝ citrinoꝝ.	Liquiritie.
Mirabolanorum kebulorum. añ.ʒ.xx.	Rosaꝝ rubeaꝝ. añ.ʒ.iiij.
	Epithimi.
Florum boraginis vel buglosse.	Polypodij. añ.ʒ.vij.
	Prunorum.
Uiolarum.	Passularum. añ.℥.vi.
Absinthij.	Tamarindorum.
Cuscute. añ.℥.i.	Cassie fistule. añ.℥.ij.

Hec oīa bulliant s̄m artē in lib.x.aque vsqꝫ ad perfectaȝ coctionem cassia ⁊ tamarindis exceptis:deinde colentur: in q̄ colatura dissoluant̄ cassia ⁊ tamarindi:deide addat̄. Zucchari clarificati. Succi fumitere d̄purati.añ.lib.iij. Et coquant̄ ad formā syrupi.❡Bulliant in aqua.tūc de aqua cōmuni est intelligendū.s.vel pluuiali vel fontis: ⁊ nō solū in hoc syrupo:sed in oibus alijs cōpositionibus:in q̄bus absolute reperitur bulliant in aqua.❡In aliq̄bus receptis:⁊ etiam fuit opinio multoꝝ q̄ in hac recepta rose nō essent apponēde:⁊ dicunt q̄ fuit error scriptoris qui scribere debebat liquiritie rase ⁊ scripsit rose:sed salua pace scriptorum dico q̄ rose apponende sunt:⁊ auctor illas apposuit vt ipsaꝝ virtute reprimatur acuitas multarum medicinarū in ista compositione intrantium ⁊c̄.

Syrupus de prasio Mesue cōferens senibus ⁊ frigidis natura ⁊ egritudinibus que fiunt in pectoribus eorū ⁊ tussi antique ⁊ asmati ⁊ flegmate grosso ⁊ putrido ⁊ proprie ei cuius difficilis est separatio.Cuius permixtio. ℞.

Prasij. ℥.ij.	Seminis malue.
Hyssopi.	Fenugreci.
Capilloꝝ veneris.añ.ʒ.vi.	Ireos. añ.ʒ.iij.
Liquiritie. ℥.i.	Seminis lini.
Calamenti.	Seis cydonioꝝ. añ.ʒ.ij.
Seminis anisi.	Passularum. ℥.ij.
Radicum apij.	Ficuū siccaꝝ. nuō.xv.
Semis feniculi. añ.ʒ.v.	

Bulliāt hec oīa s̄m artē in lib.x.aque vsqꝫ ad ꝯsumptionē medietatis:deinde colent̄ ⁊ his addant̄. Penidiaꝝ lib.ij.Mellis purificati. lib.ij.Et fiat syrup⁹ debito mō decoquēdo.❡De prasio nota q̄ in h̄ syrupo ponēda ē herba prasij nō succus.Electuariū v̄o fieri debet ex succo nō de herba.❡Uaria reperit̄ littera in diuersis Mesue de hoc syrupo.in aliq̄bus eni basis huius syrupi est radix feniculi ⁊ apij:in aliquibus ficus:in aliquibus hyssopi:in aliquibus capilloruȝ veneris.Etsi sic non dȝ appellari syrupus de prasio:qꝛ alia ⁊ alia est intentio quam ponūt Mesue.sed recepta d̄bet stare vt supra scripta est:⁊ sic erit⁹ intētio syrupi de prasio s̄m Mesue.

Syrupus de absinthio Mesue cōferens ad casum appetitus:⁊ debilitatē stōchi:⁊ mollificationē viscerū:⁊ debilitatē epatis ⁊ dolorē.Cuius permixtio. ℞.Absinthij romani. ℥.vi. Folioꝝ rosarū rubeaꝝ ℥.ij. Spice. ʒ.iij. Infundant̄ hec omnia per diem ⁊ noctem in vino albo bono antiquo ⁊ odorifero. Succi cydoniorū. añ.lib.ij.ʒ. Ponendo in lapideo vase:deinde coquant̄ cū facilitate vsqꝫ ad ꝯsumptionē medietatis:deinde colent̄ ⁊ colature addant̄:mellis bene purificati lib.ij.⁊ fiat syrupus debito modo coquēdo.❡In vna cōpositione

stione si invenitur vna res. Cuius plures sunt species quam illarum rerum debemus intelligere. verbi gratia. cum scribitur spice vel rosarum etc. dico quod debemus intelligere speciem preualentem alijs in virtute vt de spica nardi que melior est: et de rosa rubea: quia ille preualent albis in virtute etc.

Syrupus de epithimo Mesue. choleram nigram et humores adustos cum virtute expellens morbos ex eis factos curat: et confert proprie eis qui parati sunt ad lepram: et qui cancrum patiuntur: et vulnera fraudulenta et fistulas et scabiem et saphati. Cuius permixtio hec est. ℞.

Epithimi boni et ortensis. ℥. xx.
Mirabolanorum citrinorum.
Mirabolanorum indorum. ana ℥. xv.
Cuscute.
Fumiterre. ana ℥. x.
Thimi.
Calamenti.
Buglosse. i. herbe.
Mirabo. emblicorum. ana ℥. vi.
Mirabolanorum bellericorum.
Liquiritie.
Polypody.
Agarici.
Sticados. ana ℥. vi.
Rosarum rubearum.
Seminis feniculi.
Seminis anisi. ana ℥. ij. ʒ.
Prunorum. nu°. xx.
Passularum enuclea. ℥. iiij.
Tamarindorum. ℥. ij. ʒ.

Bulliant hec omnia tamarindis exceptis in lib. xv. aque secundum artem vsque ad consumptionem medietatis: deinde colentur et cum predicta colatura dissoluantur tamarindi: deinde addatur zuccari carificati lib. iiij. Rob. i. vinum coctum seu sapa lib. ij. et fiat syrupus debito modo coctus. ¶ Epithimi ortensis: dicitur ortensis: eo quia ortense minus vigorosum est quam quod in montibus nascitur et communiter minorem habet malitiam. Et hoc scribit Sauonarola in sua practica cap. de hydropisi ascite de succo radicis ireos et tu vide: et Auicenna lib° 2° ca° 6° vbi dicit quod res syluestres sunt omnibus domesticis fortiores: et de syluestribus quod montane fiunt fortiores. ¶ Passule in hoc syrupo ponuntur vt vigorent operationem epithimi: et remoueant malitiam ipsius que timetur ex sua nitrositate. Et vt confortent operationem mirabolanorum: et remouent ab eis malitiam hanc que est vt non remaneant in vilis stomachi et intestinorum. Folia colligenda sunt quando habent quantitatem debitam et non sunt parata ad casum et non amiserunt colorem suum proprium.

Syrupus de thimo Mesue conferens egritudinibus pectoris: et pulmonis fridis: et stomachi: et epatis: et est medicamen bonum: et confert frigoribus qui fiunt in hyeme: et confert frigidis complexione. Cuius permixtio. ℞.

Extremitatum thimi. ℥. ij.
Calamenti.
Menthe sicce. ana ℥. v.
Seminis anisi.
Seminis feniculi. ana ℥. iiij.
Seminis apy.
Seis dauci. ana ℥. iiij.
Passularum enucleatarum. i. ab omni imunditia purgatarum. ℥. iiij.

Bulliant hec omnia secundum artem in lib. x. aque vsque ad consumptionem medietatis: deinde colentur et colature addatur mellis purificati lib. ij. et fiat syrupus debito modo coquendo et aromaticetur cum gallie. ℥. ij. ¶ Si in receptis reperitur gallia absolute scripta de gallia magna est intelligendum tanquam de digniori et perfectiori. ¶ Passule hoc in syrupo ponuntur vt corrigant et vigorent virtutem thimi: quemadmodum de epithimo supra dictum est.

Syrupus de arthemisia Magistralis. valet ad oppilationem matricis doloribus eius et male complexioni. ℞.

Arthemisie.
Capillorum veneris.
Sauine.
Camedreos.
Camepitheos.
Origani.
Ocimi.
Sansuci.
Calamenti.
Scolopendrie.
Bethonice.
Scabiose. ana M. i.
Ipericon.
Cyperi.
Squinanti.
Lupuli.
Polypody.
Gentiane.
Rubee tinctorum. ana M. i.
Spice.
Assari.
Thimi.
Epithimi.
Camomille.
Rosarum. ana ℥. i.
Violarum. ℥. i.
Sandalorum rubeorum.
Seminum communium frigidorum Maiorum. ana ʒ. ʒ.
Seminis apy.
Semis feniculi.
Seminis petrosilly.
Ameos.
Carui.
Juniperi.
Mily solis.
Seminis rutbe. ana ʒ. ij.

Bulliant omnia hec in aqua sufficientis quantitatis secundum artem: et stent prius in ea infusa per horas. x. Cinamomi. ʒ. i. ʒ. Serapini. Armoniaci. ana ʒ. ʒ. Dicte gumme ligentur in pecia. Et omnia simul bulliant vsque ad consumptionem medietatis: deinde colentur et colature addatur Mellis purificati lib. vi. et fiat syrupus debito modo coquendo. ¶ Coqui secundum artem hoc modo intelligitur. Est enim aliqua medicina que multum sustinet de decoctione vt sunt radices. Aliqua minus illa vt sunt stipites plantarum. Aliqua iterum minus vt sunt folia. Aliqua adhuc minus et sunt fructus. Aliqua iterum minus et sunt semina. Aliqua minus et minus et sunt flores. igitur cum tu decoquere vis aliquem syrupum vel aliquam decoctionem. primo ponas ad bulliendum radicem. 2° stipites. 3° folia. 4° fructus. 5° semen. 6° flores: et hoc modo coques secundum artem. Ista regula non generalis est: sed ab ea excipiuntur quedam herbe et semina et inferius declarabitur vbi numerabuntur et semina et herbe parum sustinentia de decoctione: sed hanc regulam posui: quia sic vt in pluribus euenit: et fieri debet: inferius clarius dicetur: declarabiturque sigillatim que medicine sustineant et que non. ¶ Semina omnia colligenda sunt quando sunt matura: et aquositas propria ab eis est separata.

Syrupus de sticados Mesue. expertus ad omnes egritudines neruorum frigidas: sicut est paralysis: epilepsia: spasmus: tremor: et tortura. Cuius permixtio. ℞.

Sticados. ʒ. xxx.
Asse: idest thimus.
Calamenti.
Origani. ana ʒ. x.
Seminis anisi. ʒ. vij.
Piretri. ʒ. vij.
Piperis longi. ℥. iij.
Zinziberis. ʒ. ij.
Passularum. ℥. iiij.

Bulliant hec secundum artem in aqua sufficientis quantitatis vsque ad consumptionem tertie partis. Postea coletur et colature addatur Mellis purificati. lib. v. Et fiat syrupus debito modo coquendo. Et facta quasi perfecta coctione vel parum distante a decoctione ponantur hec grosso modo confracta: et in pecia ligata videlicet.

Cinnamomi.
Calami aromatici.
Spice.
Croci. ana ʒ. i. ʒ.
Zinziberis.
Piperis nigri.
Piperis longi. ana ʒ. i. ʒ.

Et reseruetur in vitreato vase in quo si vis peciam potes relinquere in qua sunt aromata. ¶ Bulliant in aqua sufficientis quantitatis. Nota quod ista sufficiens quantitas diuersificatur multipliciter. Nam quando sunt res que multum sustinent de decoctione. tunc pro omni. M. i. ipsarum aponi debet aque bocalia quatuor. Si vero mediocrem medietatem. Si parum bocale vnum tantum. Si vero mensuretur vnceis debes pro omni lib. rerum ponere lib. vi. aque si multum sustinet de decoctione. Si mediocrem lib. iiij. Si parum lib. i. ʒ. Et ideo caueant viri in manibus rudium aromatariorum se ponentes. Et domini medici bene considerent quis aromatarius sit qui suas ordinationes dispensat: quia si ignarus: he et anime et honori suo etc.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0261-6

Syrupus de hyssopo Mesue. confert asmati et tussi et dolori pectoris et laterum et lacertis pectoris. Cuius permixtio hec est. ℞.

Hyssopi sicce. Radicum apij. Radicum feniculi. Radicum petrosilly. Liquiritie. ana ʒ.x. Ordei mundi. ʒ.iiij. Seminis malue. Draganti. ana ʒ.iij. Seminis cydonioꝝ. ʒ.iij. Capilloꝝ veneris. ʒ.vi. Iuiubarum. Sebesten. ana nuō.xxx. Passularum enucleatarum. ʒ.i.s. Ficuum siccarum. Dactyloꝝ pig. ana nuō.x.

Coquantur omnia s̃m artem in aqua sufficientis quantitatis. in aqua. s. pluuiali vsqꝫ ad cōsumptionem duarum partium: deinde colentur et colature addatur. Albaruꝫ penidiarum lib.ij. et fiat syrupus debito modo coctus.

¶ Radices colligende sunt cum folia ceciderunt: quia tunc et natura et virtus foliorum reuertitur ad radicem: et tūc fortior est virtus radicis. ¶ Radix si simpliciter scripta reperitur in compositis de raffano domestico est itelligendum. Sic enim et romani et greci hodie accipiunt.

¶ Syrupi omnes isti. s. violatus de hyssopo de scabiosa de liquiritia de prassio de iuiubis: et omnes decoctiōes pectorales cum aqua pluuiali faciendi sunt: non cum aqua communi. et ratio est: quia aqua pluuialis est magis subtilis et ratione subtilitatis magis penetratiua: facitqꝫ virtutes aliarum medicinarum ad partes pectoris penetrare: que cum alia aqua nō penetrarent. Et ad dominū Auicēnam dicentē ꝙ aqua pluuialis ratiōe subtilitatis sue substantie citius putrefit: dico ꝙ verum dicit: et hoc propter impressionem aeris ab extra. Sed ab intra secus est: q̃re bene nota. ¶ Albarum dicit auctor penidiarum: eo qꝛ penidy fieri debent ex çuccharo albo: nō cū puluere rubeo: vt quidam faciunt aromatary nostri temporis etc.

Syrupus de liquiritia Mesue: confert tussi antique et mundificat pectus et pulmonem. Cuius permixtio hec est. ℞.

Ligritie rase et mūde. ʒ.ij. Hyssopi sicce. ʒ.iiij. Capillorum veneris. ʒ.i.

Proyce sup his aque pluuialis lib.iiij. et dimitte per dieꝫ et noctem: deinde coquantur s̃m artē vsqꝫ ad cōsumptionē medietatis: deinde colentur et colature addatur.

Mellis purificati. Zuccbari clarificati. Penidiarum. ana ʒ.viij. Aque rosarum. ʒ.vi.

Bulliant et coquanṫ vsqꝫ ad formā syrupi et reseruetur.

¶ Hic notandū ꝙ absurdum videtur ꝙ in isto syrupo auctor ponat aquā rosam: cum ipsa restringat: et hic syrupus debet dilatare partes pectoris: et hoc non solum videṫ cōtra rationem: sed est etiā contra facientes hunc syrupum: eo quia nulli sunt qui aquā rosam in eo ponant. Ad hoc dicendum ꝙ recte ponitur: et qui non ponunt multuꝫ errant. et ratio est. Nam ad hoc ꝙ syrupus iste valeat tussi antique: et pulmonem et pectus mundificet: nō soluꝫ oportet ꝙ in eo sint dilatantia partes pectoris lenientia et maturātia catarrum: vt per liquiritiam capillos veneris et hyssopum fit. Sed etiam necesse est ꝙ in eo sint ea que partes relaxatas adiuuent et virtutem expulsiuaꝫ confortent atqꝫ refocillent: et fortificent: et hoc fit per aquam rosatam. igitur rationaliter ponitur. Et sunt aliqui qui ponunt aque infusionis rosarū viridium. ¶ Tribus modis vel altero triū modoꝝ cognosciṫ q̄n syrupus est coctus. p̄ q̄n accipiṫ cuꝫ spatula distillat cōtinue sicut oleū. secūdo q̄n adheret spatule. tertio si ponaṫ super vnguē vna gutta remanet et non discurrit huc vel illuc: et hec est vera cognitio coctionis.

Syrupus de eupatorio Mesue. cōferens febribus antiquis: et ꝓprie eis quibus corrumpiṫ forma stomachi: et epatis oppilationes aperit: et ꝯfert frigiditati hypocūdrioꝝ et inceptioni hydropisis. ℞.

Radicum apy. Radicū feniculi. Radicū endiuie. ana ʒ.ij. Liquiritie. [illegible]manti. Cuscute. ana ʒ.ij. Absinthy. Rosaꝝ rubeaꝝ. ana ʒ.ij. Capillorum veneris. Bedegar. i. radix cardonis bn̄dicti masculi. ana ʒ.v. Sucaba. i. radix cardōis benedicti femine. Florum buglosse. Seminis anisi. Seminis feniculi. Eupatory. ana ʒ.v. Raued. i. reubarbari. Masticis. ana ʒ.iij. Spice. Assari. Foly. ana ʒ.ij.

Coquantur in lib.viij. aque s̃m artē vsqꝫ ad ꝯsumptionē tertie partis: deinde coletur et colature addatur Zuccbari clarificati lib.iiij. Succi apy. Succi endiuie depurati. ana lib.ij.ʒ.ij.℈.iij. et gra.xij. Et fiat syrupus d̄bito modo coquendo. ¶ De bedegar et sucaba est magna diuersitas inter doctores. Auicēna. Mattheus syluaticus. Diascorides. Simon ianuensis. Plinius. et Gentilis exponūt ꝙ est spina alba. Gentilis etiam exponens receptam sotire: que 5° canoñ. describitur. dicit iterū ꝙ est maneries spine: pro qua cōiter sumiṫ alba spina. Et infra eo libro pro expositione pillularū diciṫ: et bedegar est modus spine et creditur ꝙ sit spina alba: hoc est ꝙ a doctoribus elicere potui: qui confuse loquunṫ: qꝛ dato ꝙ sit spina alba non ponunt quā partem ipsius plante apponere debeamus. Cōiter aromatary ponūt quādā rem habentē similitudinē spongie que reperiṫ adherere plante rose syluestris: et dicunt esse bedegar. ¶ Sucaba de sucaba dicit Simon Ianuensis ꝙ est nomen arabicum: et idem importat ꝙ spina arabica: et hoc idem dicit Galenus Rasis Dalyabas Mattheus syluaticus. Paulus vō volens oñdere quid sit sucaba. est herba dulcis que extenditur super terram: et facit capita grossa: et flores sanguinei coloris: sed hec apud nos nō reperiṫ. Aly vō dicūt ꝙ sucaba. i. bedegar: et bedegar. i. sucaba: et sic exponnut ignotū per ignotum. ¶ Aly vō postponentes tantorum virorum ambiguitates solent hoc in syrupo apponi facere iuncos marinos et radices cardonis benedicti: et dicunt ꝙ duo hec videntur de mente auctoris cuꝫ illa sint aperitiua prouocatiua vrine: confortatiua epatis: que oīa queruṅṫ a syrupo de eupatorio: et ꝙ reperiūt experimēto bene eis succedere. ¶ Sed et hi et illi a veritate sunt multum distantes. Igitur scias ꝙ bedegar est radix cardonis benedicti: que masculus dicitur nullum florē faciens: nec tirsuꝫ: sed folia extēdunṫ sup terraꝫ et folia strictiora sūt et breuiora sucaba magisqꝫ icisa. Sucaba nota est radix cardonis benedicti florem faciens cū grosso capite cum paruo tirso: imo a radice nō extenditur per longitudinē spanne seu eleuatur: et in futura et ꝓpinqua pluuia constringiṫ: et in sereno dilatatur et femina diciṫ. differt a superiori cardone per folia tirsum et florem. Apud nos nō reperiuntur vel raro duo hi cardones: sed portanṫ a montibus Bilinçone in cōfinibus teutonicorū Ducis Mediolani in montibus et saxis oriunṫ: et hec est vera expositio et declaratio bedegar et sucaba etc. et due he radices in hoc syrupo ponūtur nō aliud etc. ¶ Pauci insuper sunt qui hunc syrupum sciant facere. Mesue enim dicit fiat syrupus cū succi apy et endiuie quātitate sufficiēti: et nulli sunt qui hanc sufficiētem quantitatē eligere sciant. Igitur nota ꝙ per hanc sufficientem quantitatem intelligiṫ proportionata quātitas çucchari ad succos: quemadmodū ꝓportionauit et posuit in syrupo de biçantys. s. succi lib.iiij. çucchari lib.ij.s. q̄d est pro omni lib. çucchari succi depurati ʒ.xviiij. cum. ʒ.i.℈.i. gra.xvi. nec plus nec minus. Illo igitur modo ꝓportionando

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0262-1
DFG

tionando resultat succi quātitatis ꝑscripta supra nec plus nec minus: ꝛ hec fuit ꝛ est opinio doctoris: q̄re bene nota q² pauci sunt facientes hūc syrupum ſm rōnem. ¶ Flores colligendi sunt qñ perfecte sunt maturi: ꝛ anteq̄ȝ cadāt ꝛ anteq̄ȝ dimittant colorem suum ꝛc̄.

Syrupus de calamento Mesue. spleneticis: ꝛ frigida habentibus viscera ꝛ senibus ꝛ tussi antique ꝛ asmati. Cuius permixtio hec est. ℞.

Calamenti domestici.	Squinanti.
Calamēti syuestris. añ. ℥.ij.	Dauci. añ. ʒ.vi.
Passulaꝝ mūdataꝝ. ℥.iij.	Mellis purificati lib.ij.
Chetsim.i.semen leuistici. ʒ.vi.	

¶ Et fiat syrupus ſm artem.

Syrupus ad matricē Magistralis. valet ad omne vitium matricis: ꝛ maxime mulieribus que sunt frigide nature. ℞.

Calamenti.	Squinanti.
Sticados.	Cyperi.
Petrosilly. añ. ʒ.iij.	Cuscute. añ. ʒ.ij.
Sauine.	Cassie lignee.
Camedreos.	Aristologie longe.
Camepitheos.	Gentiane.
Poly montani. añ. ʒ.iij.	Baccarum lauri.
Maiorane. Ameos.	Reupontici. añ. ʒ.i.ſ.
Dauci. añ. ʒ.ij.	Aque fontiuȝ. lib. viij.

Coquantur omnia in dicta aqua vsq̄ȝ ad consumptionem tertie partis: deinde colentur ꝛ colature addatur Zucchari clarificati lib.iij. ꝛ fiat syrupus ſm artem ꝛc̄.

Syrupus cordialis Magistralis. valet ad tremorē cordis ꝛ eum confortat: ꝛ stomachuȝ subuenit: syncopi ꝛ maniacis subuenit: ꝛ aufert calorem: ꝛ sitim in corpore extinguit. ℞.

Melisse.	Florum boraginis.
Endiuie. añ. M.i.	Floꝝ buglosse. añ. M.i.

Et fiat de predictis decoctio ſm artem vt superius declaraui in aquis: videlicet.

Aque endiuie.	Seminis acetose. ʒ.ſ.
Aque buglosse.	Uini pomoꝝ rantiorum.
Aque rosarū rubearuȝ.	Uini granatoꝝ. añ. ℥.iij.
Aque melisse. añ. ℥.iiij.	Coralli albi subtilr' puluericati. ʒ.iiij.
Semis q̄tuor frigidorum Minorum. ʒ.iiij.	

Suspendat̄ cū pecia ligata in syrupo. Zucchari albi clarificati quantū sufficit. Et fiat syrupus ſm artem ꝛc̄.

Syrupus de cicorea Guilelmi de sali. valet contra oēm māȝ venenosaȝ in alterando ꝛ mūdificando eam: ꝛ proprie valet in antrace ꝛ carbunculos: ꝛ silibus ꝛ febre pestilentiali estiuali ꝛ autumnali. confortat cor: ꝛ nutritiua extinguēdo calorem materialem: ꝛ mundificando materiā per vrinam ꝛ secessum: ꝛ facit appetere cibum ꝛ inducit somnum. fit vt infra. ℞.

Foliorum cicoree. M.i.	Acetose.
Foliozuȝ boraginis.	Scariole agrestis.i. batilesere siue flores q̄ dicūtur monegete ꝛ nascuntur in bladis. añ. M.ſ.
Lactucarum.	
Uiolarum dico flores.	
Florum scariole.	
Lingue bouine.	

Conterantur grosso modo ꝛ bulliant ſm artem in lib.iij. aque vsq̄ȝ ad ꝯsumptionē tertie partis: ꝛ colent̄ ꝛ in colatura addatur Zucchari clarificati lib.ij. Et bulliāt simul ꝛ in dicta bullitione addatur. Reubarbari electi ꝛ puluericati. ℥.ij. ꝛ aliquando reubarbari. ʒ.ij. Et in vsu est cōmuniter de. ℥.ij. Reubarbarum suspendatur in pecia in dicto syrupo ꝛ sepe exprimatur pecia reubarbari cuȝ manu vsquequo coctus sit syrupus. ¶ Et nota ꝙ reubarbarum debet poni quādo syrupus erit mediocriter coctus: q² reubarbarum parum sustinet de decoctione.

Syrupus sabor regis Mesue. in practica in cap° de melācholia ꝛ mania ꝛ vocatur sabor rex medorum conferens manie ꝛ melancholie ex adustione cholere citrine. Cuius permixtio. ℞.

Succi buglosse domestice.	dolentium. lib.iij.
Succi buglosse syluestris. añ. lib.ij.	Folliculoꝝ sene. ℥.iiij.
	Croci. ʒ.ij.
Succi pomoꝝ dulciū re-	Zucchari tabarçet. lib.iij.

Fit aūt sic. sene proyciatur in succis per diem ꝛ noctē post cōtritionem eius: deinde bulliant ebullitione vna: aut.ij. deinde cū çucchara fiat syrupus. crocus aūt cōfricetur in panno cum decoctione: da. ℥.ij. vel.iij. cum aqua buglosse: ꝛ qñq̄ȝ apud necessitatem datur cum aqua casei ꝛc̄.

Syrupus diamoron Mesue. ꝛ est conueniens ad apostemata gutturis ꝛ vuee ꝛ ad omnia genera prefocationum. ℞.

Expressionis morozū celsi.	Rob.i. vinū coctum.
Expssionis morozū de seni seu baci. añ. lib.i.ſ.	Mellis purificati. añ. lib.i.

Coquant̄ omnia simul vsq̄ȝ ad spissitudinē ꝛ reseruetur. ¶ Rob idem est qđ sapa seu vinuȝ vltimate decoctum. Robub aūt ꝓprie est quicūq̄ȝ succus inspissatus vel caliditate solis vel ignis. vnde littera Mesue q̄ dicit rob est corrupta ex defectu translatoris. dȝ eniȝ dicere robub. igitur qñ Mesue dicit Rob.i. robub suppleat̄ ꝛc̄.

Syrupus de lymonibus valet mirabiliter in febribus.i. ꝯtra febres pestilentiales. Cui⁹ permixtio. ℞. Succi lymonceli. lib.xij. Zucchari albi lib. v. Et fiat syrupus sicut syrupi de acetositate citri nec plus nec minus prout patet in isto.

Syrupus de Ribes stomachū calidū ꝯfortat: vomitū cholericū sedat: sitim extinguit cordis ebullitionē mitigat ꝛ ipsuȝ cōfortat. solutionē colericā stringit ꝛ alterat. ℞. Succi ribes lib.xij. Zucchari albi lib.v. Et fiat syrupus hoc modo. ꝑ̊ bulliat succus ebullitione vna: aut duabus: ꝛ dimittatur frigescere ꝛ clarifacere ꝛ coletur ꝛ cuȝ çucchara suprascripto ꝛ clarificato fiat syrupus ſm artem ꝛ seruet̄ in vitreato ꝛc̄. ¶ Ribes quidam dicunt ꝙ est acetosa: ꝛ quidaȝ dicūt ꝙ est coctus: sed falso: qm̄ nō est acetosa: qm̄ Mesue facit semotim capm̄ de rob de ribes a cap° de rob de acetosa similiter vbi ponit cap̄. de rob de ribes ait. ꝙ valet sicut rob de acetosa. Item nō est coctus: qm̄ coctus est calide ꝛ sicce cōplexionis: sed ribes sunt fride ꝛ sicce. ¶ Albani est planta stipiteȝ habēs rubeū ad viriditatem decliuē teneruȝ: cuius sapor est dulcis acetositati mixtus: folia rotunda viridia nigra: cui⁹ granuȝ portatur de corasceni acidi saporis de quo fit rob ꝛc̄. Nos autē loco eius accipimus succum acetose que est lapaciū agreste ꝛ ponere possum⁹. ¶ Serapio in lib° aggregationuȝ. caplo de ribes auctoritate Isaac venarā Ribes ex planta habens capreolos recentes rubeos ad viriditatem declinantes: ꝛ hȝ folia magna lata rotunda viridia ꝛ habet grana: quoniā sapor est dulcis cuȝ acetositate ꝛ ipsa est frigida ꝛ sicca in secundo gradu: ꝛ signuȝ super hoc est acetositas eius ꝛ stipticitas: ꝛ ex hoc contingit ꝙ infrigidat stomachum: ꝛ aliqui dicunt ꝙ est frigidus ꝛ siccus in tertio gradu. Nascitur autē planta ista in montibus syrie frigidis niuosis: ꝛ patet in pandetis.

TRiasandali Nicolai dicuntur a tribus generibus sandalorum que ibi intrant. Datur proprie cōtra calorem epatis stomachi ptisicis ictericis. Cuius permixtio. ℞.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0263-7

Sandalorum alborũ.   Gummi arabici.
Sandalorum rubeoruꝫ.   Dragaganti. añ.solidũ.i.
Sandalorum citrinorũ.   idest. añ.ʒ.i.ß.
Zucchari albi.añ.solidos duos idest. añ.ʒ.iȷ.   Seminis melonum.
Reubarbari.   Seminis cucumeris.
Spody:scilicet de canna.   Seminis citrulli.
Succi liquiritie.   Seminis cucurbite.
Seminis portulace.s.domestice. añ.solidũ. i.ß. idest.ʒ.i.ß.℈.i.gra.ij.ß.   Semis scariole. añ.solidũ.i. idest. añ.ʒ.i.ß.
Amidi.solidũ.i.idest.ʒ.i.ß.   Camphore. ℈.i.ß.
    Rosarum rubeaꝝ. ℥.i.ß.
    Pulueriçenᵗ subtiliter.

Syrupi rosati lib.ij.ꝛ fiat electuarium.Sed cõiter fit in forma solida. ¶ Solidus enim idem est qđ. ʒ.i.ß.vt oẽs doctores affirmant:ꝛ exagiuꝫ:idẽ etiã est:ꝛ nõ differt a solido nisi soluꝫ nomine. ¶ Omnia simplicia ex quibus cõfectiones electuaria ꝛ compositiões omnes cõponunᵗ nõ sunt simul terẽda.Sed quelibet simplex medicina per se cõterenda est ꝛ pulueriçanda.Et ratio est:quia omnia nõ sunt eiusdem cõplexionis ꝛ substantie.Immo quedaꝫ sustinent multũ de cõtritione ꝛ quedam minus. Cinnamomum enim ꝛ macis sunt rare substantie.gariofili vͦ ꝛ gũme sunt densioris substantie:quapropter vt ex contritione virtus ipsorum nõ deperdatur omnia de per se debent pulueriçari:qđ secus faciunt aromatarij nostri temporis ꝛ male:imo nimirũ si cõposita nõ habẽt virtutẽ a doctoribꝰ limitatam.Et hoc idem in decoctionibus est aduertendũ vt in tractatu syruporum te scire feci.

Terzea ad ardorem vrine Magistralis. Cuius permixtio. ℞.

Seis melonis mũdi.ʒ.xv.   Seminis portolace.
Cucurbite.i.semẽ munde.   Seis papaueris al.añ.ʒ.i.ß.

Incidantur minutissime ꝛ cum çucchgaro albo ad põdus omnium fiat terçea ꝛc̃.

Trifera magna Nicolai.magna dicitᵘ:qꝛ magnã vtilitatem ꝛ fructũ mulieribus confert.daᵗ cõtra dolorem stomachi virorum ꝛ mulierũ cũ aqua in qua cocta sint semina feniculi anisi ꝛ masticis.datur cõtra vitia matricis ex frigiditate:si distemperata bibatur cuꝫ vino in quo cocta sit arthemisia : prouocat etiam menstrua si fuerit cum arthemisia bene trita:ꝛ oleo muscellino cõmixta ꝛ pessarius ex bombace factus:si fuerit ex ea inunctus in naturã mulieri immissus non ꝯcipienti. Si datur cum vino in quo cocta sit mandragora vel sambucũ miro modo ꝑdest pueris qui non possunt dormire ꝛ in nocte nimis garriunt distemperata cum lacte mulieris in moduꝫ ciceris:ꝛ bibita ꝑdest.Cuius permixtio. ℞.

Cinnamomi.   Acori.
Galange.   Rosarum rubearum.
Gariofilorum.   Piperis nigri.
Zedoarie.   Seminis anisi.
Zinçiberis.   Seminis apij.
Costi.   Seminis petrosilly.
Storacis calamite.   Seminis feniculi.
Calami aromatici.   Macedonici.
Cyperi.   Dauci.
Radicum ireos.   Oçimi.i.semẽ basiliconis.
Paucedani.   Seminis iusquiami.
Corticum mandragore.   Cimini.
Spice celtice.   Diptami. añ.ʒ.i.

Pulueriçenᵗ.oĩa subtiliter:ꝛ cũ mellis lib.i.℥.ij.cocti ꝛ depurati fiat cõfectio:ꝛ hoc mõ faciendo nihil addendo vel minuendo erit trifera sine opio.Si vͦ cũ opio facere vis addas ꝑdictis oibus opij thebaici.ʒ.ij.ꝛ cum opio trifera erit.Sed in hac pᵒ mulieres volunt illã in çuccharo.Accipe igitᵘ suprascriptarũ specierũ sine opio.℥.i.çucchari lib.i. ꝛ facias.Confectio hec danda est stomacho vacuo ꝛ differenda est comestio vsquequo de ea facta sit digestio.Et dicte spẽs subtilissime sunt terende ac pulueriçãde. Dicitur enim compositio hec trifera.i.hominẽ iuuenem reddens. ¶ Nota ꝙ q̃uis in multis cõfectiõibus reperies scriptũ mellis cocti ꝙ tamen cũ melle crudo ꝛ mũdo possunt cõfectiones fieri : ꝛ illud habet minus de spissitudine ꝛ magis de penetratione.Igitᵘ ab auctoribus sepe inuenies scriptum mellis cocti:ꝛ quandoqꝫ mellis crudi.vt per hoc intelligas ꝙ vtrũqꝫ potes ponere ꝛ conuenienter.

Trifera persica Mesue.experta apud persas:ꝛ confert febribus acutis ꝛ iflãmatiõi stomachi:ꝛ epatis:ꝛ ictericis calidis de oppilõne in colũnitatẽ acquirit.visum a fumis cholericis deperditũ reparat.Sitiꝫ mitigat:morbos adustionis fieri ꝓhibet ꝛ est medicina magna in estate pestilẽtiali ꝛ autũnali.Cuius ꝑmixtio. ℞.

Succi solatri.   Prunoꝝ damascenorum numero. 50.
Succi endiuie.   Cuscute. ʒ.iiij.
Succi apij.   Mirabolanoꝝ kebuloruꝫ.
Succi lupuloꝝ depurati. añ.lib.i.   Mirabolanoꝝ indorum.
Folliculoꝝ sene. ℥.ij.   Mirabolanorum citrinorum. añ.ʒ.ij.
Uiolarum siccaruꝫ:aut viridium. ʒ.iij.   Spice.ʒ.iij.
Agarici. ℥.i.   Epithimi. ʒ.xl.

Inuoluãtur mirabolani in oleo amigdalarum dulcium.

Tamarindoꝝ. ℥.iij.   Mirabola.belliricoꝝ.ʒ.iiij.
Mãne electe. ℥.i.ß.   Granorum fumiterre.
Cassie fistule. ℥.iiij.   Trociscoꝝ diarondon.
Zucchari violati. lib.i.   Macis.
Zucchari fini albi. lib.ij.   Masticis.
Aceti vini. lib.i.   Cubebe.
Reubarbari. ℥.ij.   Spody.
Mirabo.citrinorũ. ℥.i.ß.   Sandali citrini.
Mirabolanoꝝ kebulorũ.   Quatuor seminũ.s.semina cõia frigida. añ.ʒ.ij.
Mirabolanorum indoꝝ. añ.ʒ.viij.   Anisi. ʒ.iiij.
Mirabo.emblicoꝝ.ʒ.iiij.   Spice. ʒ.ij.

¶ Modus ꝯfectionis eius est vbi dicit Solatri Endiuie Apij ꝛ lupulorum vult vt sit succus depurati. añ.lib.i.ꝛ proijciatur super eos violaꝝ folliculorum agarici prunorum cuscute:mirabolani kebuli:mirabolani indi:mirabolani citrini spice:ꝛ accipiatur de suprascriptis quãtitas sicut prius diximus:ꝛ bulliãt super prunas cũ facilitate dũ remaneant lib.ij. ꝛ in istis suprascriptis sit succi lib.ij.ꝛ bulliant simul ꝛ ꝓijciatur super ista epithimi boni inuoluanᵗ mirabolani in oleo amigdalarũ dulciũ vel oleo violatoꝛ bulliant ebullitiõe vna ꝛ deponaᵗ ab igne ꝛ excoleᵗ:ꝛ dissoluanᵗ in vna parte istius colature tamarindoꝝ cassie mãne çucchari violati:colentur ꝛ mundenᵗ a granis ꝛ scophis:ꝛ in alia parte aque ꝓijciatur çucchari fini ꝛ aceti coquanᵗ cũ facilitate:deinde pone syrupũ istum qđ dissolutũ est in succis ꝛ aggregenᵗ simil'r ꝛ coquantur vsqꝫ ad mellis spissitudinẽ.vltimo vͦ ꝓijciatur sup istud reubarbari:mirabolani citrini:mirabolani idi:mirabolani kebuli:mirabolani bellirici quãtitatẽ sicut prius diximus quatuor granoꝝ fumiterre:trociscoꝝ diarodon:macis:masticis:cubebe:spodij:sandali citrini:anisi: spice:voluantur in oleo violato ꝛ repone in vase vitreato:ꝛ da cum aqua frigida vel cũ aqua endiuie aut solatri.dosis est. ℥.i.

Trifera minor ex arte fenonis Mesue.valet ad corruptionẽ ꝛ exuberantiam menstruorum ꝛ hemorroidarũ:ꝛ ad corruptionem forme:ꝛ debilitatẽ stomachi ꝛ õstruit humorẽ crudũ:ꝛ clarificat colorẽ ꝛꝯfortat

vesicã:

vesicā:ꝛ abscindit fluxū vētris. Cuius permixtio. ℞.

Mirabolanoꝝ kebuloꝝ.	Ameos.
Mirabolanoꝝ idoꝝ.	Zinçiberis.
Mirabolāoꝝ belliricoꝝ.	Camneçit.i.fructus tamarisci vel flos.
Mirabolāoꝝ emblicoꝝ.	
Nucis muscate. añ.ʒ.v.	Spice.
Nasturcy.	Squinanti.
Assari.	Cyperi. añ.ʒ.iiij.
Origani persici.	Scorie ferri nutrite in aceto per dies.v.ꝛ assate.ʒ.xx.
Piperis.	
Olibani. añ.ʒ.iiij.	

Mirabolani assenꝭ cū butyro vaccino ꝛc. inuoluanꝭ cuz oleo amigdalaꝝ dulcium ꝛ aromatiçenꝭ cū ʒ.i. Musci. Mellis quātū sufficit:ꝛ da post sex mēses. dosis est a ʒ.i. vsq3 ad ʒ.iij. Est enim expertum ꝛ efficax ꝛ ꝓprie ad humorositatē stomachi ꝛ putrefactionem in ipso.

Tyriaca magna Andromachi que melior est omnibus ꝛ que fieri debet. Cuius descriptionem reperi in quodam libello Gentilis de venenis: quā vt ipse testatur habuit ꝛ extraxit a quodam libello Andromachi propria manu scripto. ¶ Tyriaca magna Andromaci dicitur: qꝛ ab eo composita fuit: valet cōtra grauissimas passiones humani corporis: epilepticis apopleticis: stomatichis cophaltingicis ꝛ migranicis: prodest ad raucedinem vocis: constrictionez pectoris: optima est arteriacis asmaticis: emoptoicis: ictericis: hydropicis: peripleumonicis: iliosis: ꝛ vulnera in intestinis habentibus freneticis: iliosis: colicis subuenit: menstrua educit: ꝛ fetum mortuuz expellit: lepram variat: ꝛ frigori prodest: ꝛ ceteras passiones inueteratas emendat: precipue ꝯtra omnia venena ꝛ serpentum morsus: ꝛ reptiliuz valet: sed vniuersa est eius dosis. s. pro quātitate ꝛ qualitate vniuscuiusq3 passionis que in Andromacho scribitur. ℞.

Trociscorum de squilla. aureos. xlviij.	Spice nardi.
	Poly montani.
Trociscoꝝ de tyro.	Piperis albi. añ.aur.vi.
Trociscoꝝ andaracharō.	Storacis liquide.
Piperis nigri.	Seminis apy.
Opy thebaici. añ.aureos. xxiiij.	Sileris montani.
	Dauci.i.semen.
Cinnamomi electi.	Ameos.i.semen.
Rosaꝝ rubeaꝝ siccaꝝ.	Camepitheos.
Seminis napy syluestris.	Camedreos.
Scordeō.i.alliū syluestre.	Succi hypoquistidos.
Ireos.i.radicum.	Spice celtice.
Agarici albi.	Foly indi.
Succi liquiritie.	Meu.
Opobalsami: idest olei. añ.aur. xij.	Gentiane.
	Seminis feniculi.
Myrre pure.	Terre sigillate.
Croci.	Colcotar adusti: idest vitriolum adustum.
Zinçiberis.	
Reubarbari.	Amomi.
Radicū pentafilon.	Acori: idest radicum.
Calamenti montani.	Hypericon.
Prasy aly petrosilly.	Nasturcy albi.i.semen.
Macedonici.i.semen.	Carpobalsami.
Sticados arabici.	Fu.i.radicū valeriane.
Costi amari.	Gūmi arabici.
Piperis longi.	Carui agreste: idest cordumeni.
Pulegy indi.	
Olibani.	Anisi.i.semen.
Floris squinanti.	Achacie.
Terbentine.	Castorei.
Cassie lignee ni. añ.aur.vi.	Serapini. añ.aur.iiij.
Bdelly.	Aristologie rotūde. aur.ij.
Galbani.	Mellis dispumati. lib.x.
Aspalti.	Uini boni odoriferi antiqui. lib. iij.ꝛ fac.
Oppoponaci.	
Cētauree mi. añ.aur.ij.	

¶ Et nota ꝙ pro omni libra mellis est ℥.iij. specieꝝ predictaruz: ꝛ hoc voluit bonus Andromachus: ꝛ apponi debet si tyriaca debet habere virtutem descriptam a doctoribus. ꝛ in alia ℥.vi. ¶ In hac descriptione multa sunt intelligenda. Et primo de opio thebaico: dicitur enim opiuz thebaicum: qꝛ factuz ꝛ collectū thebis: qꝛ illud est melius ꝛ perfectius quocunq3 alio opio vbicunq3 collecto ꝛ est minoris periculi ꝛ timoris vsus eius. ¶ De calamento dicitur montanum: ꝛ ponitur qꝛ habet maiorem caliditatez ꝛ siccitatem ꝙ calamentum fluuiale: quod nascitur iuxta aquas. ¶ Sticados arabici. dicitur arabici qꝛ in arabia oritur: ꝛ ille melior est in illis partibus multum colligitur. Sed nos vtimur sticados qd̄ colligitur in partibus Rome ꝛ est perfectum. ¶ Loco camepitheos si non habereꝭ accipi potest Iua muscata qd̄ a Mesue in caplo de egritudinibus neruoꝝ appellatur çinçē. ¶ Hypoquistidos succus est barbe hircine: ꝛ illud ponitur non herba: non soluz in hac compositione sed in omnibus medicinis: in quibus simplr̄ reperies scriptum hypoquistidos: ꝛ qui herbaz ponunt male; imo pessime faciunt. ¶ Centaurea de minori intelligendum est: ꝛ illa in medicinis administratur; quia si simplr̄ reperitur de ea est intelligendum. Et radix accipi debet non herba vt quidam rudes faciunt. ¶ Uitriolum seu colcotar hoc modo aduritur. Accipe de eo quantitatem quam volueris ꝛ pone in patella ad ignem ꝛ continue sub ea insuffletur donec igneatur ꝛ continue vitriolū voluatur: ꝛ tantum hoc fiat ꝙ eius naturalis calor muteꝭ: ꝛ tunc remoueatur: qꝛ adustum est. ¶ Species iste tyriace debent subtiliter teri seu pulueriçari ꝛ bene cribellari ꝑ subtilem ꝛ spissum sedatium vt melius ꝛ citius res simul fermentari possint vt Mesue ꝛ Auicenna scribit in caplo de tyriaca. ¶ Pulueriçabile enim idem est quod comminuibile vel diuisibile in partes paruas: ꝛ est aliud ꝙ frangibile. ¶ Utilitas autem pulueriçationis est; qꝛ facit penetrare virtutes medicinarum ad partes ad quas non penetrarent. ¶ Etates enim tyriace sunt quatuor. Prima dicitur īfantia: ꝛ incipit a die compositionis vsq3 ad sex mēses. Scd̄a pubertas que incipit post illud tempus: ꝛ durat vsq3 ad decem annos. Tertia adolescentia ꝛ incipit post illud ꝛ durat vsq3 ad.xx.annos. Quarta senectus: ꝛ incipit post illud ꝛ durat vsq3 ad.xxx.annos: post illud expoliatur a virtute tyriace. ¶ In vase plumbi tyriaca debet poni vel conseruari vel argenti. in alio enim vase posita facit quandam feruginem que appellatur çinian ꝛ consumitur humiditas eius naturalis ꝛ necessaria in tyriaca. quare in plumbo bene conseruatur. Et vas in quo ponitur non debet repleri: sed saltim tertia pars vasis debet esse vacua vt medicine possint respirare ꝛ exhalare ne sese suffocent.

Tyriaca Galeni que cōmuniter fit: l3 non sit tante perfectionis quante est prescripta Andromachi. Cuius permixtio hec est. ℞.

Trociscoꝝ ď sqlla. lib.iij.	Agarici.
Piperis lōgi. lib.ij.℥.iij.	Rosarum.
Trociscoꝝ tyri. lib.i.ſ.	Radicū ireos lily celestis.
Trociscoꝝ diacoral.li.i.ſ.	Leuistici. añ.ʒ.vij.ſ.
Xylobalsami.i.lignū balsami. lib.iiij.℥.x.ſ.	Scordeon: idest allium syluestre.
Opy thebaici: idest illius prouintie. ʒ.vij.ſ.	Seminis rape syluestris.
	Cinnamomi. añ.℥.vij.ſ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0265-9
DFG

Reubarbari.
Spice nardi.
Costi.
Squinanti. ana ℥.vi.
Croci.
Zinciberis.
Cassie lignee.
Storacis calami.
Myrre.
Terbentine.
Calamenti montani.
Thuris.
Diptami. ana ℥.vi.
Sticados arabici.
Poly montani.
Pentafilon.
Piperis. ana ℥.vi.
Foly.
Petrosilly.
Gummi arabici.
Colcotar usti: idest vitrioli adusti.
Serapini.
Terre sigillate.
Hypoquistidos: idest succus barbe hircine.
Spice celtice.
Radicum acori.
Camedreos.
Gentiane.s.radix.
Sistra.i.valeriana.
Carpobalsami: idest semen balsami.
Seminis apy.
Ameos.
Amomi.
Seminis feniculi.
Carui.
Sileris montani.i.semen.
Nasturcy.
Anisi.
Hipericon. ana ℥.iiy.ʒ.
Mummie.
Castorei.
Opoponaci.
Aspalti.
Galbani.
Cētauree minoris.s.radix.
Aristologie longe.
Dauci. ana ℥.y.ʒ.vi.

Et est semen pastinace sylvestris. Mellis cocti ⁊ dispumati rubos.v.⁊ lib.v.quod est pro omni lib.i.mellis.℥.iy.specierū. Sed aromatary avaritia ducti hoc tempore solū ponunt lib.iiy.specierum pro rubo uno mellis: ⁊ male faciunt: ⁊ ob hoc tyriaca nō habet virtutes a doctoribus descriptas: quia semper ponas ℥.iy.specierum pro omni lib.i.mellis. Et per rescriptum mel sit coctum bona coctione. ¶ Crocus vero ⁊ hypoquistidos per se pulverizentur ac vitriolum. gumme vero in optimo vino albo dissolvantur. alia vero omnia simul. mel vero infrigidatum terbentina ⁊ hypoquistidos intus ponantur: deinde omnes alie species. Crocus vero infundatur in uno bocali optimi vini nigri: ⁊ dimittatur per tres dies: deinde cum dicto vino in tyriaca ponatur: vitriolum vero etiam in vino dissolvatur ⁊ in tyriaca ponatur: ⁊ simul misceantur. Sunt qui addunt galeti subtiliter pulverizati. ℥.ʒ. ut tyriaca maiorē nigredinē habeat. Sed hoc ego non laudo. Cum extra mentem Galeni ⁊ omnium doctorum fuerit: ⁊ nunc presentium sit. ¶ Hoc nomen tyriaca est nomē impositum ab effectu. idem enim est dicere tyriaca quā conferens venenis: sed presentium ⁊ aliarum medicinarum venenosarum. Et ideo hoc nomen habet duas partes: tyria enim significat serpentem: ⁊ ka quod significat medicinas venenosas cū componitur. igitur tyriaca est nomen quod significat rē que iuvat in venenis serpentum ⁊ medicinarum venenosarum: ⁊ est vocata tyriaca a carne tyri. ¶ Agaricus ireos ⁊ radix acori ponuntur in hac recepta ⁊ in alys: quia habent in se virtutem conservandi alias medicinas ne cito corrumpantur ⁊ augent earum virtutes. Et sic ponitur ut conservet zinciber a corruptione. ¶ Anacardi corrumpunt virtutē trociscorum tyri. Dictique trocisci debent esse parui ⁊ bene compressi si conservari debent ⁊ non debēt exiccari in sole. Sol enim habet virtutem dissolvendi ⁊ destruendi virtutē carniū tyri ⁊ viperarum. ¶ Tyriaca non debet dari nisi sit fermentata ⁊ fermentatio fit in tempore sex mensium. Quid autem sit fermentatio nota. Nam compositū habens unam formā ⁊ virtutem resultantem ex simplicium compositione. Significat hoc vocabulū fermentata. ¶ Vinum in tyriaca ponitur. primo ut per eum fiat medicinarum conservatio ⁊ commixtio. secundo quia ipsum confortat cor: ⁊ est contra venenum. ¶ In exhibitione tyriace iste conditiones sunt servande. Primo quod sit fermētata. Secundo quod detur sanis ⁊ in parva quātitate ⁊ raro. Tertio quod nō detur in tempore calido: sed in temperato vel frigido. Quarto quod nō detur pueris usque ad 14.[m] annum. Quinto quod nō exhibeatur in cōplexione calida: nec in homine parato inflāmationi. Sexto quod non detur stomacho repleto cibo. Et he sunt conditiones attendēde in exhibitione tyriace. ¶ Due prescripte descriptiones tyriace per annos.xxx.ac etiam usque ad.xl.annos servantur: dummodo sint convenienter ⁊ debite facte ⁊c.

Trocisci diarodon Mesue: quorum iuvamentum est magnum ad febres antiquas ⁊ febres permixtionum: ⁊ febres flegmaticas ⁊ febres in quibus corrumpitur forma: ⁊ confert ad dolorem stomachi: ⁊ abstergit humiditatem eius. Cuius permixtio. ℞.

Foliorum rosarum rubearum	aur.	vi.	idest	ʒ. ix.
Spice.	aur.	y.	idest	ʒ. iy.
Liquiritie rase.	aur.	iy.	idest	ʒ. iiy.ʒ.
Ligni aloes.	aur.	y.	idest	ʒ. iy.
Spody de cāna.	aur.	i.	idest	ʒ. i. ʒ.
Croci.	aur.	ʒ.	idest	℈. y. gra. v.
Masticis.		ʒ.	y.	

Conterantur omnia ⁊ conficiantur cum vino albo optimo ⁊ fac trocisci in forma lupini.

¶ Quid sit trociscus nota. Est trociscus compositio quedam ex diversis pulveribus ⁊ speciebus mediante aliquo liquore aggregata: ⁊ dicitur trociscus a trocos quod est rota: quia trociscus est similis rote.

Trocisci de rosis minoris Mesue: stomachū ⁊ epar confortant: ⁊ conferunt febri flegmatice: stomachum preparant: ⁊ humorositatem ipsius abstergūt. Cuius permixtio. ℞.

Foliorum rosarum rubearum. ʒ.x.
Liquiritie rase. ʒ.v.
Spice nardi. ʒ.y.ʒ.

Conterantur hec ⁊ conficiantur cum vino albo optimo ⁊ fac trociscos. Et si laxativum facere volueris adde Scamonee preparate. ʒ.iy.

¶ Quare autē trocisci fiāt: est ut medicine possint melius conservari: acquirunt etiam ista permixtione aliquā virtutem confortandi: quam prius per naturam non habebant ⁊c.

Trocisci de rosis maiores Mesue: sicut confirmatum est in libris plurium iuvamentorum: quorum maius est ad dolorem stomachi ⁊ malitiam digestionis: ⁊ eis proprie quibus corrumpitur forma ⁊ principium hydropisis: ⁊ febres antiquas. Cuius permixtio hec est. ℞.

Foliorum rosarum rubearum. ʒ.iiy.
Ligni aloes. ʒ.y.
Masticis. ʒ.i.ʒ.
Absinthy. ʒ.i.
Spice.
Cinnamomi.
Cassie lignee.
Florum squinanti. ana ʒ.i.

Conterantur ⁊ fiant trocisci cum vino albo optimo.

¶ De floribus squinanti nota. Non enim ad nos portantur: sed ipsorum loco apponimus rami partem.

Trocisci de rosis ⁊ eupatorio Mesue: expertorum iuvamentorum ad febres antiquas ⁊ febres compositas: ⁊ ad dolorem epatis: ⁊ oppilationem ipsius ⁊ icteritiam. Cuius permixtio hec est. ℞.

Foliorum rosarum rubearum. ℥.i.
Spice. ʒ.iy.
Ravedseni: idest reubarbari. ʒ.iiy.
Spody. ʒ.i.ʒ.
Liquiritie rase. ʒ.iy.ʒ.
Succi eupatory. ʒ.x.
Tereniabin: accipitur eius loco manna: dissolute in succo prescripto. ʒ.y.

Et fiant trocisci conterendo prius omnia.

¶ Liquiritia si simpliciter scripta reperitur de radice sicca semper intelligendum est: de qua due tantum partes visui me-

dicine conueniunt.s.radix ꝛ succus ꝛc̃.

Trocisci de reubarbaro Mesue:conferentes ad dolorem epatis ꝛ oppilationẽ ipsius ꝛ ad apostemata eius ꝛ antiquas egritudines in ipso:ꝛ hydropisim ꝛ corruptionem forme ꝛ ictericis. ℞.

Raued boni:idest reubarbari. ʒ.x.	Rubee tinctoꝝ.
	Seminis apij.
Succi eupatorij. ʒ.iiij.	Absinthij.
Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.iij.	Assari. añ.ʒ.i.
Spice.	Amigdalaꝝ amaraꝝ. ʒ.iiij.
Anisi. añ.ʒ.i.	

Conterantur ꝛ fiant trocisci de aureo i. pro singulo.

¶ Nota ꝙ isti trocisci:qꝛ nõ possunt reformari cũ suprascriptis humiditatibus in ipsis ingrediẽtibus.ideo addãt de succo eupatorij intãtũ ꝙ reformari possint:ꝛ queadmodũ dixi de istis:ita de ceteris itelligatur sequentibus.

Trocisci de camphora Mesue:valẽt ad febres multe inflãmationis ꝛ sitim vehemẽtẽ ꝛ incensionem cholere rubee:ꝛ ebullitionẽ sanguinis ꝛ supercalefactionem stomachi ꝛ epatis ꝛ icteritiam:ꝛ conferũt ethice ꝛ ptisi.Cuius permixtio. ℞.

Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.iiij.	Gummi arabici.
Spodij. ʒ.ij.	Spice. añ.ʒ.i.
Sãdaloꝝ citrinoꝝ.ʒ.ij.s.	Ligni aloes.
Croci. ʒ.i.	Cardamomi maioris ꝛ mi.
Liquiritie rase. ʒ.ij.	Amidi.
Seminis citrulli.	Camphore. añ.℈.ij.
Seminis cucumeris.	Zuccbari albi.
Seminis melonis.	Tereniabin:idest manna.
Seminis cucurbite.	añ. ʒ. iij.
Dragaganti. añ.ʒ.i.	

Cõterant ꝛ ꝯficiant cũ mucilagine psilij facti in aq̃ rose.

¶ Ad faciendũ mucilaginẽ psilij accipiendum est ℥. i. seminis ꝛ ℥. iiij.aque rose ꝛ nõ solum de hoc semine intelligas:sed de omni re de qua mucilaginez facere itẽdis.

¶ Nota ꝙ insuper sunt quidam ignari aromatarij:qui frangũt dictũ semẽ ad faciendũ mucilaginẽ ꝛ male:eo qꝛ interior medulla pars est calida.superior vero est frigidissima:ꝛ hoc in loco querimus ifrigidationem ꝛ haberemus intensissimam calefactionem:ꝛ non soluz ꝯfrangenda nõ est:sed nec diu in aqua debet dimitti ꝓpter causam supra allegatam de confractione.

Trocisci de spodio Mesue qui sũt vltimi ad febres acutas:ꝛ inflammationem stomachi ꝛ epatis:ꝛ sitim vehementem.Cuius permixtio. ℞.

Spodij. ʒ.iiij.	Seminis portulace.
Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.vij.	Succi liquiritie. añ.ʒ.ij.
Quatuor seminum cõmunium frigidorum maiorum.	
Gummi arabici.	Croci. ʒ.i.s.
Dragaganti. añ.ʒ.i.s.	

Conterant oia ꝛ fac trociscos cum mucilagine psilij.

¶ Quatuor semina cõmunia frigida maiora sunt ista:semẽ melonũ:cucumeris:cucurbite:ꝛ citrulli.q̃re si quatuor semina cõia maiora scripta repiant suprascripta ponant.

¶ Confice cum mucilagine psilij vel cydoniorum vel alterius cuiussuis est intelligendum ꝙ fieri debet in aqua cõmuni:ꝛ hoc intelligas in omnibus in quibus non specificatur liquor in quo fieri debet. ¶ Sunt qui in istis trociscis non ponunt nisi quatuor res succo liquiritie supra.Sz non sunt tante virtutis.quare ponenda sunt alia quatuor ꝛ fiant vt supra:ꝛ erunt efficacissimi.

Trocisci de spodio cũ semine acetose Mesue:conferunt ad febres cholericas:cum quibus est solutio ventris:ꝛ sedant inflãmationez stomachi ꝛ epatis:ꝛ sitim continuam.Cuius permixtio. ℞.

Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.i.s.	rum.
Spodij. ʒ.x.	Sumach. añ.ʒ.ij.s.
Seminis acetose. ʒ.vi.	Amidi assi.
Seis portulace. ʒ.ij.s.	Berberoꝝ.
Seminis coriandroꝝ preparatoruz ꝛ torrefacto-	Balaustiaꝝ. añ.ʒ.ij.
	Gummi arabici. ʒ.i.s.

Conterantur omnia ꝛ conficiantur cuz succo agreste:idest cum succo vue acerbe.

¶ Modus assandi gummam arabicam ꝛ omnes gũme. Frangant in frusta ad magnitudinem ciceris:deinde accipe patellam vel hernacium:ꝛ calefac forti calefactione:deinde ab igne remota ponant supra gũme ꝛ sine itermissione misceant:ꝛ supra dictam laminam calidam semper miscendo permittant donec albescãt:ꝛ si illa caliditas nõ sufficit calefiat denuo remotis tamen gũmis:deinde recalefactis supra gũme ponant ꝛ misceant donec albescant ꝛ albefacte remoueantur:qꝛ assate sunt:ꝛ hoc modo facias de omnibus gũmis. ¶ Coriandroꝝ semina hoc modo ꝑparant.Bene cum aqua cõmuni lauẽtur vt ab eis puluis amoueat:ꝛ per tres dies in aqua permittatur mutando quotidie aquam:postea coletur ꝛ in forti aceto permittantur per quatuor dies quotidie mouendo cuz manu:postea colentur ꝛ superponant succi cydonioꝝ ꝛ aqua rosata añ. partes equales:ꝛ per duos dies intus permittantur semꝑ mouendo sepe quotidie cum manu:postea colentur ꝛ soli ad exiccanduz apponantur:ꝛ sic preparati dicuntur. Sed vnum notã ꝙ bene exiccari permittantur:aliter acquirerent malum saporem. ¶ Semina coriandroꝝ hoc modo torrefiunt.Calefiat hernaciuz vel patella ad ignẽ mediocri caliditate:deinde supra semina ponant que torrefieri debent:ꝛ sic supra ponant ꝛ ducant hinc ꝛ inde donec calorem vndiq̃z sentiant.s.per omnem eius substantiã:deinde remoueant.Et hoc modo omnia semina torrefiunt.

¶ Preparantur autem coriandroꝝ semina vt quedam venenositas que in eis est amoueatur. Torrefiunt vero vt magis stiptici reddantur. Torrefactio enim idem est ꝙ semicoctio. ¶ Amidum assatur vt fiunt gumme ducendo super laminam bene calidam.Et cum incipit eius naturalis color alterari remouetur ꝛ assum est.

Trocisci de berberis Mesue primi:qui sunt in vsu:valent ad febres inflãmatiuas:extinguunt enim eas ꝛ sitim angustiosam. ℞.

Berberoꝝ aut succi eius.	Croci.
Spodij.	Amidi.
Succi liquiritie.	Dragaganti. añ.ʒ.i.
Seis portulace. añ.ʒ.iij.	Seis citrulli. ʒ.iij.s.
Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.vi.	Camphore. ʒ.s.
Spice. ʒ.i.	Conficiantur cuz ʒ.ij.Manne dissolute cum succo berberoꝝ.

Et si succus non reperit dissoluantur cum decoctione ipsoꝝ ꝛ reformentur.

¶ Gummi si simpliciter scriptum reperiatur de gumma arabica est semper intelligendum. ¶ Trocisci a pillulis in tribus diuersificantur:scilicet quantitate:operatione:ꝛ exhibitione. In quantitate diuersificantur:eo quia in maiori quantitate formantur. Unde trocisci semper debent formari ad quantitatẽ de ʒ.i. trociscis de tyro exceptis. Scḋo in operatione diuersificant.pillule enim a remotis trahunt.trocisci vero non attrahũt. Tertio diuersificant in exhibitione:qꝛ trocisci semper debent exhiberi cũ aliquo liquore vel succo habente respectum ad proprietatem trociscorum:non autem pillule ꝛc̃.

Trocisci de absinthio Mesue:qui conferunt febribus antiquis ꝛ aperiunt oppilationez epatis ꝛ stomachi:ꝛ confortant stomachum:ꝛ conferunt dolori membrorum nutritionis:ꝛ confortant appetitum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0267-0

Cuius permixtio hec est. ℞.
Absinthy sicci. Apy.
Rosarum rubeaꝝ. Amigdalarum amaraꝝ mū/
Anisi. añ.ʒ.ij. datarum.
Raued.i.reubarbari. Spice.
Succi eupatory. Masticis.
Asari. añ.ʒ.i. Foly. añ.ʒ.i.

Conterantur ⁊ fiant trocisci cum succo endiuie.

¶ Necessitas ⁊ causa cōpositionis trociscoꝝ est ꝯseruatio alicuius rei lōgo tēpore ⁊ cōmoditatis portādi. Alia ē q2 medici aliqñ volebāt dare aliquas res cū tota substantia ⁊ puras: ⁊ hoc modo preparari iusserunt. Aly vō dicunt ꝙ trocisci fiunt vt medicine possint melius ꝯseruari: acqrūt etiā aliquā virtutē ꝯfortatiuā per artem quam prius per naturam non potuerunt habere.

Trocisci de alkekengi Mesue ad vlcera in renib⁹ ⁊ vesica: ⁊ dolorē qñ mingit vrina. ℞.

Granoꝝ alkekengi. Succi liquiritie.
Seminis citrulloꝝ. Dragaganti.
Seminis albathece. Amidi.
Seis cucurbi. añ.ʒ.iij.ʃ. Granoꝝ pini. añ.ʒ.vi.
Boli armeni. Seminis apy.
Gummi arabici. Karabe.
Thuris. Boli.i.terra sigillata.
Sanguinis draconis. Jusquiami.
Seminis papaueris albi. Opy. añ.ʒ.ij.
Amigdalaꝝ ama.añ.ʒ.vi.

Conterant̄ oia ⁊ ꝯficiāt̄ cū aqua mellis vel iulep violato.

¶ Albathece semen: est semen cuiusdam melonis indi viridis ad similitudinē cucumeris bene maturi: qd̄ anguria alio noie appellat̄: s3 si semē illoꝝ nō reperit̄ loco ei⁹ accipere potes semina melonū nostroꝝ. ¶ Amigdale amare ⁊ q̄tuor semina ponunt̄ in hac descriptione trociscoꝝ hac rōne. bolus eni armenus ⁊ sanguis draconis hñt stationem ⁊ morā in primis venis ⁊ sua v̄tute illas nō trāscēdūt: sed q2 in hoc casu idigemus qd̄ ad ꝯsolidādū cū sua stipticitate ad vesicā vadāt ⁊ per se non possunt. ideo posuit auctor amigdalas ⁊ semina frida vt penetrationē faciāt ⁊ ad locū ducant. ¶ De bolo nota ꝙ bolus idē est qd̄ terra sigillata: quē in multis ꝓprietatibus est similis bolo armeno: ⁊ adhuc h3 excellentiorem virtutem ⁊ operationem.

Trocisci de capparibus. Mesue: resoluētes duritiē splenis ⁊ vētositatē. Cui⁹ ꝑmixtio hec ē. ℞.

Corticū radicū capparoꝝ. Nasturcy.
Seis agni casti. añ.ʒ.vi. Armoniaci.
Nigelle. Folioꝝ rutbe.
Calamenti. Aristologie rotūde. añ.ʒ.ij.
Succi eupatory. Cyperi.
Radicum acori. Scolopendrie. añ.ʒ.i.
Amigdalaꝝ ama. añ.ʒ.ij.

Dissoluatur armoniacum cum aceto forti ⁊ cu3 dicto aceto trocisci reformentur ꝯterēdo oia alia. Et sit dosis eius au̅r. i. cū vino in quo coquat̄ radix capparis cortex frascini ⁊ cortex tamarisci: aut extremitates ramoꝝ ei⁹ ⁊ cortex salicū. Et sunt qui duplicāt armoniacum ⁊ est melius. ¶ Capparoꝝ radix ⁊ genestre flores colligēdi sunt in mēse decēbris. ¶ Trocisci ꝯseruantur vsq3 ad sex menses ⁊ debēt formari in forma rotūda ⁊ deprimi in medio ⁊ habēt bonā v̄tutē: ⁊ cū trāseunt dictū tēpus amittunt v̄tute3: ⁊ de oibus trociscis est intelligendum. Exceptis trociscis stelle qui conseruantur vsq3 ad duos annos.

Trocisci de eupatorio Mesue: conferunt ad febres antiquas ⁊ rigorem earum oppilationem

epatis ⁊ splenis aperiunt ⁊ sunt medicina bona apostematum in ipsis ⁊ ictericis ⁊ in principio hydropisis. Cuius permixtio. ℞.

Tereniabin loco eius accipitur manna. Raued.i.reubarbari.
Asari.
Succi eupatory. añ.ʒ.i. Anisi. añ.ʒ.ij.ʃ.
Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.iiij. Spody. ʒ.ij.ʃ.
Spice. ʒ.ij.ʃ.

Conterantur omnia ⁊ fiant trocisci cum succis herbarum ⁊ reseruetur. ¶ Succi herbarum sunt succi ex quibus cōponitur syrupus de byçantys. ⁊ sunt quatuor.s. Succi endiuie. Succi apy. Succi lupuloꝝ. Succi boraginis vel buglosse. ⁊ his succis dicti trocisci reformantur: ꝙ si haberi non possent ipsorum loco accipere possumus syrupum de byçantys ⁊c̄.

Trocisci de karabe Mesue abscindentes sanguine3 de omni loco manationis eius. ℞.

Karabe. ʒ.vi. Balaustie.
Cornu cerui adusti. Masticis.
Gummi arabici adusti. Lacce.
Coralloꝝ adustoꝝ. Papaueris nigri assi. añ.ʒ.ij.
Dragaganti. Thuris.
Achacie. Croci.
Hypoquistidos. añ.ʒ.ij. Opy. añ.ʒ.i.ʃ.

Conterantur omnia ⁊ fiant trocisci cum mucilagine psily.

¶ Modus comburendi omnes gummas cornu cerui ⁊ corallos talis est. Terantur ⁊ ponantur in olla terrea ⁊ ponatur in furno: ⁊ dimittantur per totam noctem si ꝙ posuisti siue coralli vel cornu cerui vel gumme sunt combuste extrahe. aliter iterum in sequenti nocte in furno apponantur ⁊ tantum apponantur ꝙ comburantur ⁊ reserua: ⁊ habes combustionis modum. Et hoc modo conchilia oia comburuntur ⁊ ossa animalium ⁊c̄.

¶ Operatio ignis in medicinis est triplex. quedam enim torrefiunt ⁊ cognoscunt̄ quando sunt torrefacte: q2 quando calor penetrauit totam substantiam medicine: tūc operatio est perfecta ⁊ per illam remouetur quedam parua humiditas que in medicina erat. Secunda operatio est assatio per quam remouetur pars humida ⁊ viscosa subtiliatur vt in semine lini ⁊ ipsius assatio cognoscit̄ quando incipit in superficie colorem mutare ⁊ ad contrariū quod ante erat reducitur assata est. Tertia operatio ⁊ cōbustio ⁊ hoc fit transmutando virtutem vnam ⁊ fortificādo aliā vt in reubarbaro ⁊ mirabolanis quādo cōburuntur pars subtilis solutiua debilitatur ⁊ terrestris stiptica augetur. Et ipsius combustio cognoscit̄ quādo naturalē ⁊ propriū colorem in tota ipsius substantia deperdit ⁊ alium acquirit: tunc combusta est. Et hoc notent bene aromatary.

¶ Medicina sex de causis aduritur. Prima vt eius acuitas amoueat̄ vt de vitriolo. Scda vt ꝑ adustionē acuitas acquirat̄: ⁊ sic lapides adurunt̄ ⁊ in calcem transmutant̄. Tertia quando ipsa est valde grossa: ꝓpter qd̄ ipsa ad partes remotas nō potest penetrare nisi subtilietur vt cornu cerui. Quarta vt melius possit conteri vt sericu3. Quinta vt malitia medicine remoueatur: ⁊ sic scorpiones aduruntur. Sexta causa vt humiditas superflua cōsumatur: ⁊ sic mirabolani ⁊ gumme omnes que dantur contra fluxum vētris adurunt̄ vt auferat̄ gūmositas illa ꝑ quā laxabat. ¶ Papauer si simpl'r scriptū reperiat̄ semꝑ de albo intelligat̄ ⁊ de semine ⁊ nō de alia parte plante. Modus vō assationis eius est: sicut cetera semina supra in diadraganto calido. Clare modum reperies ⁊c̄.

Trocisci de myrra. Rasis 9⁰ Almāsoris. capitulo de prouocatione menstruoꝝ: valent ad prouocationem menstruoꝝ. Cuius permixtio. ℞.

Myrre. ʒ.iij.
Lupinoru3 optime trito/rum. ʒ.v.
Folioꝝ rutbe. ʒ.iij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0268-6

Mentastri.	Asa.i.asa fetida.
Pulegy ceruini.	Serapini.
Cimini.	Oppoponaci. añ.ʒ.iy.
Rubee tinctoꝝ. añ.ʒ.iy.	

Conterant̄ omnia ꝛ conficiantur trocisci cum aqua in qua bullierint ꝛ coctum fuerit ʒ. y.seminis iuniperi.

¶ Notent aromatary vt suis erroribus corrigant̄. Nam reperitur in receptis asa simplici ſ scriptuz ꝛ idem est q̄ asa fetida. Et asse duplici.ſſ.ꝛ idez est quod thimus. quare hanc notate differenciam. Et ideo in compositione multi errant ponentes thimum pro asa fetida.

¶ Si reperit̄ scriptū in receptis simpl'r rubee vel rubea semper debes intelligere de rubea tinctoꝝ que est quedaz radix cum qua tinctores in rubeum tingunt.

Trocisci de terra sigillata Mesue inuētione nostra: qui sunt in vsu ꝛ sunt vltimi iuuamenti ad sputuz ꝛ ad egressionē sanguinis ꝛ proprie sumpti cū aqua arnoglosse. Et q̄nq3 linitur ex vno eoꝝ super frontez ꝛ sedant fluxum sanguinis ex naribus. Et linitur ex eo super matricem ad fluxum menstruoꝝ ꝛ sedat. Et q̄nq3 mittit̄ in matricem.ꝛ q̄nq3 linitur super pectinem ꝛ mittit̄ in vesicam: quandoq3 linitur super membrum manationis sanguinis ꝛ sunt experti. Cuius permixtio. ℞.

Sanguinis draconis.	Terre sigillate.
Gummi arabici assi.	Sebedengi: idest semen canapis.
Ramich.i.q̄dā cōpositio infra describenda.	Coralli: scilicet rubei.
Folioꝝ rosaꝝ rubeaꝝ.	Karabe. añ.ʒ.y.
Seminis rosarum.	Margaritarum.
Amidi assi.	Draganti.
Spody.	Papaueris nigri. añ.ʒ.i.ſ.
Achacie.	Seminis portulace asse.
Lapidis emathitis.	Cornu cerui vsti.
Eufistides.i.hypoqstidos	Thuris.
Balaustie.	Gallarum.
Boli armeni seu lutuz armenū q̄d idē est. añ.ʒ.y.	Croci. añ.ʒ.y.

¶ Conterant̄ omnia ꝛ fiant trocisci cum aqua arnoglose: idest cum aqua plantaginis. Et hi sunt sine opio.ꝛ da cum aqua spody gūmi boli armeni spice. Et quādo inuitat necessitas ponitur in eis opy thebaici ʒ.y. ꝛ q̄nq3 plus ꝛ quādoq3 minus sicut oportet. Modus autem administrationis eoꝝ est ẜm tres modos. Ad fluxuz sanguinis ex pectore aut pulmone administrandi sunt cum aqua portulace.ꝛ ad excoriationem cum rob cydonioꝝ: aut cuz aliquo robub stipticoꝝ. Et ad manationez sanguinis ex partibus inferioribus: confert iniectio eoꝝ cū aqua virge pastoris.

¶ Differētia est iter sedenagi ꝛ sebedengi. sedenagi: idest lapis emathitis. sebedengi v̄o idem est quod semen canapis. Contrarie tamen opinionis fuit Gentilis ꝛ Christoforus de honestis exponentis de mēte aliquoꝝ ꝙ est fumus terre sebedengi non semen canapis. Ego v̄o apponi facio dictum semen cum magis hoc in casu conueniat.

¶ Varia est opinio inter homines de semine rose. quidaz enim dicunt ꝙ semina rose sunt quedam grana que reperiuntur inclusa in illa parua grossitie que sustinet folia rose ꝛ sunt pilosa. quidam dicunt ꝙ non illa: sed illa sunt que reperiunt̄ in medio rose habentia colorem glaucuz: ꝛ ista opinio est falsa. Nam illa a doctoribus appellatur antera. Prima ergo opinio est vera: eo ꝙ semē alicuius dicit̄ esse illud quo seminato ꝑducit sibi simile: sed hoc facit illud semen pilosum grossitudinis grossi mily non rotundum: sed compressum: ꝛ reperitur aperiendo illam paruā grossitiem vt supra dictum est: ꝛ a vulgo dicitur vn grataculo. Et colligende debent esse de mense July vel Augusti.

¶ In receptis quando simpliciter scriptum reperiat̄ coralli rubei apponendi sunt ꝛ de eis intelligenduz ꝛ non de alys. Si v̄o scriptum reperiatur coralloꝝ ꝛ de rubeis ꝛ albis est intelligendum. ¶ Hypoquistidos.i.succus ipsius herbe in medicinis apponit̄ vt supra dixi qui fieri debet in mense Aprilis ꝛ May.ꝛ vsu reseruari.

Trocisci de aniso Mesue qui auferunt febres antiquas ꝛ aperiunt oppilationes: ꝛ emendant malitias epatis. Cuius permixtio. ℞.

Seminis anisi.	Absinthy.
Eupatory. añ.ʒ.y.	Assari.
Seminis anheti.	Seminis apy.
Spice.	Amigdalaꝝ ama. añ.ʒ.ſ.
Masticis.	Aloes boni. ʒ.y.
Foly. añ.ʒ.ſ.	

Conterantur omnia ꝛ fiant trocisci cum succo absinthy ꝛ apy: da cum syrupo acetoso ꝛ succo herbarum.

¶ Amigdalaruz si simpl'r scripte reperiantur ꝛ absolute: tunc de amaris est intelligendū ꝛ nō de alys nisi exprimātur: eo q2 dulces cōpetunt esui. amare v̄o vsui medicine.

¶ Medicine que sumuntur a superfluitatibus animaliū debent sumi ab animalibus viuentibus sanis ꝛ tempore veris vt cornu cerui.

Trocisci de agarico Mesue in capitulo de agarico ꝛ sunt incolumes. Solutione educunt flegma grossum ꝛ choleram rubeam. Et dixit Galenus solutione educunt vtrāq3 choleraz ꝛ flegma ꝛ humores viscosos grossos ꝛ putridos. Et eius proprietas est mundificare cerebrum ꝛ neruos ꝛ membra sensuū ꝛ lacertos ꝛ educere materias que sunt in nucha ꝛ finibus eius. Et mundificare pulmonem ꝛ pectus ab humoribus viscosis ꝛ putridis. Et mundificare stomachū ꝛ epar ꝛ splenē ꝛ renes ꝛ matrices mulieꝝ ꝛ educere materias a iūcturis. Propter quod vocauit Democritus agaricū medicinam familie: quia ad singulaꝝ partiū corporis cōmoditatem se habet. Et valet ad oēs dolores intrinsecos corporis: ꝛ est medicina mirabilis ad sodam antiquam ꝛ epilepsiā ꝛ vertiginē proprie: ꝛ ꝯfert etiam manie ꝛ melancholie ꝛ egritudinibus neruoꝝ ꝛ apostematibus cerebri. Et est ex medicinis bonis asmati ꝛ difficultati anhelitus ꝛ vlceribus pulmonis ꝛ pectoris ꝛ sanat dolores stomachi ꝛ viscerum: ꝛ est medicina magna oīum oppilationū ꝛ egritudinū omniuz. quarū mater est oppilatio sicut est icteritia ꝓprie ꝛ hydropisis ꝛ grossities splenis: ꝛ ꝯfert dolori epatis iuuamentū manifestū: ꝛ splenis similiter ꝛ renum: ꝛ curat apostemata eoꝝ: ꝛ ꝓuocat vrinam ꝛ menstrua: ꝛ mundificat matricē: ꝛ vsus eius aufert feditatem coloris cutis acquirēs ei colorem bonū: ꝛ est ex medicinis educentibus vermes: ꝛ confert etiam sciatice ꝛ doloribus iuncturaꝝ: ꝛ eius quidem iuuamentū ad febres antiquas diuersaꝝ materieꝝ: ꝛ ad typum earuz magnum est: ꝛ proprie cum eo q̄d ꝯuenit ꝛ potibus. ℞.

Agarici electi ꝛ mūdi. ℥.i.ſ. Salis gemme.. ℥.ſ.
Zinciberis mundi. ʒ.i.℈.i. Conterantur omnia ꝛ cuz oxymelle simplici fiant trocisci vel in pasta ꝑmittant̄.

¶ Aliqui sunt qui hanc compositionem faciunt ꝛ relinquunt in pasta: ꝛ dicunt ꝙ tunc appellari debēt agarici trociscati. si v̄o reformant̄ ad formam trocisci: ꝙ tunc appellandi sunt trocisci de agarico: s3 ipsoꝝ salua pace sub quacunq3 forma appellari possunt: ꝛ agarici trociscati ꝛ trocisci de agarico. ¶ Alio modo fieri possunt agarici trociscati: ꝛ fiunt cum infusione zinziberis ꝛ salis gemme cum vino albo ꝛ vtitur. ¶ Alio etiam modo fieri potest vt Galenus dixit. Fiant trocisci ex eo cum vino infusionis zinziberis in quo puluis ipsius sepe submergatur: ꝛ fiet operatio eius completa: ꝛ ex rebus sibi additis vigorantibus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0269-4
DFG

ipsum ex spica ⁊ aqua casei ⁊ ꝓprie sumpta ex capris.

Trocisci alādal Mesue q intrāt in hiera hermetis ⁊ alijs ꝯfectionibus loco collogntide. ℞.
Pulpe colloquintide albe ⁊ leuis ⁊ mūde a granis. ℥. x. Incidant̄ cū icisorio icisione minuta ⁊ fricent̄ manibus: prius tñ inunctis cum oleo rosato. ℥. i. deinde accipe

Dragaganti.	Bdelij. ʒ.vi.
Gūmi arabici. añ.ʒ.vi.	Aque rose. ℥.iiij.

¶ Infundant̄ ꝑscripte gūme in dcā aqua ⁊ dimittant̄ ꝑ q̄tuor dies cū dcis mucilaginib⁹ fiāt trocisci de dcā collo gntida subtil'r icisa: ⁊ exiccent̄ in vmbra: deīde iteꝝ teran tur ꝯtritione bona: ⁊ iteꝝ ꝯfice cū glutine eoꝝ ⁊ facias tro ciscos: ⁊ iteꝝ exicca in vmbra ⁊ reserua. ¶ Gūme colligē de sunt anteq̄ idurent̄ ⁊ minorent̄: q2 si nō colligunt̄ illo tēpore reducunt̄ in puluerē ⁊ v̄tus ipsaꝝ deperdit̄. virge v̄o colligende sunt anteq̄ veniāt ad quātitatem debitam. ¶ Quare aūt medicine coagulentur est vt virtus calida que in eis est extinguatur vel in totum remoueatur.

Trocisci diacoralli Nicolai. ℞.
Coralli rubei. ʒ.iiij.

Cinnamomi.	aloes. ʒ.i.
Myrre.	Cassie lignee.
Amomi.	Folij.
Papaueris albi. añ.ʒ.iiij.	Masticis.
Squinanti.	Polij.
Croci. añ.ʒ.ij.	Fu: idest valeriane.
Calami aromatici.	Assari.
Xyloaloes: idest lignum	Pedis colūbini. añ.ʒ.i.

¶ Cōterant̄ oīa ⁊ cū vino optimo forment̄ trocisci de so lido vno ꝑ singulo. ¶ Hic icidēter est notādū ꝙ hñs de fectū appetitus nunq̄ dꝫ vti croco: ⁊ hec est regula gñalis: quoniam malum fastidium generat. hoc Joannes de san cto Amando in fine opusculi sui.

Trocisci de tyro Nicolai. ℞. Tyros iuuenes lō gitudinis vni⁹ palmi existētes: oculos ha bētes rubeos: ⁊ liguā mobilē: ⁊ cornua in modū grani fru mēti: caput ⁊ caudā tribus digitis mēsuratis abscide: me diū qḋ remanet excoria: ⁊ itestinis proiectis optime dulci aqua laua ⁊ in dicta aqua pura ⁊ mūda coque donec spine a carnib⁹ separent̄: postea spinis ꝓiectis: carnē in morta rio marmoreo satis tere: ⁊ cōmixta eiusdē pōderis: farine ordei vel panis frumēti assi cū iure suo tempera: ⁊ ide fac trociscos ⁊ reserua. ¶ Trocisci isti nō debēt eē mīte quā titatis: ⁊ in medio sūt bene cōprimēdi ⁊ in vmbra exiccā di. Et in sua bonitate ⁊ v̄tute ꝑ annū seruant̄: ⁊ nō plus.

Trocisci de squilla Nicolai. ℞. Squillā itegrā ⁊ diuide anteriorē ⁊ posteriorē ptē abyciendo. mediā v̄o ptē iuolue in pasta fermētata ⁊ in furno co que: cocta abstrahat̄ de pasta terat̄ in mortario bñ ⁊ tātū dē farine orobi adde: ⁊ ex ide trociscos reforma cum vino vel melle puro ⁊ mūdo ⁊ i vmbra exiccent̄: ⁊ si deest oro bū tātūdē panis assi subtilissime triti pone. ¶ Mel purū ⁊ electū h̄ mō cognoscit̄ si hꝫ sex ꝯditiones ꝓut ifra opti mū est. Primo dꝫ esse vernale: q2 melius est illud hyema li. Scḋo ꝙ sit rubeum. Tertio ꝙ sit graue. vnde qḋ in fun do est melius. Quarto ꝙ sit dulce: q2 quāto dulcius tanto melius. Quinto ꝙ sit densum: quia quanto densius tanto perfectius. Item mel apum melius q̄ mel canne.
¶ Cōmemorare ⁊ isuꝑ qḋ ifra tāget̄ ꝙ squilla cū cultello ferreo nō est icidēda nec iterior ⁊ exterior pars accipiēda: cā aūt vt in tractatu syrupoꝝ ⁊ loch assignatū est.

Trocisci andracaron. i. androinachi Auicēne 5° cañ. ⁊ est tertia descriptio intrant in tyriacam.
Cuius permixtio. ℞.

Asselibet. i. arbor cornuta vel nespilli. ʒ.vi.	
Squinanti. ℥.i.ß.	Cassie lignee. ʒ.vi.
Calami aromatici.	Amaracon: idest maiora ne. ʒ.x.
Myrre.	
Assari.	Spice inde. ʒ.xvi.
Xylobalsami: idest lignū balsami. añ.ʒ.vi.	Polij.
	Masticis. añ.ʒ.vi.
Cinnamomi.	Myrre. ℥.ij.
Amomi. añ.℥.iiij.	Croci. ʒ.xij.

Conterantur oīa per se ⁊ fiant trocisci cum vino albo.
¶ Species trociscoꝝ omnium subtilissime conterende sunt ⁊ per spissum sedatium transeunde vt melius per oīa membra transire possint ⁊ per paruas venas.
¶ Asselibet dicit Gētilis ꝙ ignorat̄ qd sit: sꝫ eius loco dꝫ poni xylocarates: xylocarates nota. i. arbor cornuta ꝙ est arbor portās cornelas vl' nespillas. igit̄ samitas alteri⁹ ac cipi potes vt ab antiquis doctoribus colligere potui.

Trocisci de vipera Auicenne 5° canonis. ℞.
Uiperas nouiter captas ⁊ abyciantur a ꝑ te capitis eius q̄tuor digiti: ⁊ sil'r a pte caude ipsius. me diū v̄o qḋ remanet ꝯseruet̄ ⁊ aperiat̄ ⁊ extrahant̄ viscera eius ⁊ ꝓprie fel eius. Et bñ abluat̄ cū aqua salita ablutio ne exq̄sitissime. H̄ facto decoquant̄ in aqua bene salita: ⁊ cū eis addat̄ anetū ⁊ coquant̄ leui coctione: deinde fiat collectio carnis ab osse ipsaꝝ. Et carnes earuꝫ in mortario lapideo bene pistent̄: deinde misceant̄ cū quātitate equa li tortellaꝝ de seni bene ꝯtritaꝝ: ⁊ fiant trocisci cū iure ea rū: ⁊ qui eos facere vult vngat digitos suos oleo balsami: ⁊ fiāt trocisci parui bene cōpressi: qui exiccent̄ in vmbra ꝑ annū ⁊ ꝯseruent̄ ⁊ administrent̄. ¶ Uipera de qua supra scripti trocisci fieri debēt dꝫ habere ꝯditiones. Primo dꝫ habere caput planum ⁊ latum apud ꝓpinquitateꝫ colli dꝫ esse minuta ⁊ subtilis valde: cauda curta: strepitum faciēs ⁊ sonitū in incessu velox motu: ⁊ aspectus eius ꝑsumptuo sus ⁊ audax ⁊ flaua: ⁊ de flauis femina. Cuius cognitio est: q2 masculi habent vnum dentem in omni latere ⁊ femine plures: ⁊ capi debent in loco sicco. humide enim sunt ma le: ⁊ sint velocis motus tenentes caput altum ac eleuatuꝫ. Et vt capiuntur ilico incidatur pars capitis ⁊ caude s̄m quantitatē in trociscis dictā: ꝙ si ab eis currit sanguis plu rimus ⁊ fuerit motus eius in illa dispōne plurim⁹: ⁊ mora ipsi⁹ tarda: tūc scias ꝙ est electa. Ex vipera igit̄ supraſcri pta signa habētia trocisci fieri debēt. Trocisci sint parui: imo minuti subtiles exiccent̄ in vmbra ⁊ reponant̄. Cu stodiant̄ etiam a radijs solaribus: nec ante nec post exicca tionem. sol enim destruit ⁊ priuat eos a virtute appropria ta carnibus viperarum.

Trocisci ramich Mesue q̄ est medicina cōposita ⁊ reycit̄ in alijs medicinis: ⁊ ꝯfortat stoma chū cor ⁊ epar debilia. Et valet ad lubricitatē visceꝝ inte stinoꝝ ⁊ sedat acuitatē: ⁊ sistit fluxū cholericū ⁊ vomitū: ⁊ sedat aiam: ⁊ acquirit̄ ex eo in h̄ iuuamētū magnū: ⁊ ꝯfert ad fluxum sanguinis vndecūq3: ⁊ exsufflatur ex eo in na res propter fluxum sanguinis ex eis. ℞.

Succi acetose vel cydonioꝝ. ℥.xvi.	Folioꝝ rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.i.
Rosaꝝ rubeaꝝ. ℥.i.	Sandali maçachari: idest citrini. ʒ.x.
Granoꝝ myrti. ℥.ij.	Gummi arabici. ℥.i.ß.
Bulliāt simul ebullitione vna postea colet̄ ⁊ colature misceantur.	Sumach.
	Spodij de cāna. añ.℥.i.
	Succi agreste. ʒ.vij.
Gallarum recentiuꝫ ⁊ humidaꝝ contritaꝝ contritione vltima. ℥.ij.	Succi ḡnatoꝝ myrtilloꝝ tritoꝝ vltia ꝯtritione. ℥.iiij.
	Ligni aloes.
Et iteꝝ coquant̄: deinde puluerizent̄ super eos.	Gariofilorum.
	Nucis muscate. añ.ʒ.iiij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0270-6

Misceanꝭ oīa simul in scutella lapidea: ⁊ illic ꝑmittāꝭ do nec exiccenꝭ: postea pulueriçēꝭ subtilissime cū ʒ.i.ß. Camphore dissolute in aq̄ rosa. fiāt trocisci ad pōdus ʒ.i. ⁊ reserua: ⁊ nota ꝙ sūt aliq̄ q̄ aromatiçāt eos cū musci ʒ.vni⁹ q̄rta. ℂ Hic m̄lti hesitāt ꝑꝑ falsitatē lr̄e: vna enī lr̄a dicit succi granoꝝ myrtilloꝝ ⁊ illa falsa ē: s ꝫ dicē ꝺꝫ vt ꝓscripsi s. succi granatoꝝ myrtilloꝝ tritoꝝ: ⁊ sic bn̄ stat ⁊ fieri pōt.

Tortelle

de seni ſm Mattheū syluaticū ⁊ intrāt in trociscos de vipa Aui. Quaꝝ ꝑmixtio. ℞.

Farine tritici bene purgate a tritico seu furfure. lib.i. Impasteꝭ cū aqua infusionis masticis ponendo ꝓ oī ℥.i. aque cōmunis. ʒ.i. masticis electi: de dicta farina fiāt fugacie pue que in furno decoquanꝭ: ⁊ cocte pulueriçenꝭ ⁊ cū aqua ꝑdicta iteꝝ reformenꝭ ad formā trociscoꝝ ⁊ decoquanꝭ: postea reseruenꝭ. ℂ Appellaꝭ cōpositio hec tortella de seni. nam tortella. i. panis açimus bis coctus: de seni. i. de terra hierusalem: qm̄ ibi arabes impastant eas cuꝫ aqua masticis. habes igiꝭ ex his modum faciendi ⁊ ethymologiam vocabuli tortellarum de seni.

Trocisci

de violis Mesue in antidotario suo: ⁊ sunt in vsu: ⁊ vocantur trocisci amech: sedantes inflammationem: ⁊ lenientes ventrem: ⁊ mundificantes pectus. Cuius permixtio. ℞.

Folioꝝ aīs floꝝ violaꝝ. i. floꝝ viridium habentiuꝫ medietatem inter humiditatem ⁊ siccitatē. ʒ.xij.	Turbith albi ⁊ gummosi. ʒ.vi.
	Succi liquiritie. ʒ.ij.
	Tereniabin. i. māna. ʒ.iiij.

Et fiāt trocisci cū çuccharo aut cū pulpa cassie. doſ ē ʒ.ij.
Et q̄ñcūq ꝫ inuat necessitas poniꝭ in eis diagridij ʒ.ij.

Trocisci

alij de violis in cap̄. de asmate in practica Mesue: valent aūt ad ꝯstrictionē ꝫ anhelitus ⁊ leniunt naturā ⁊ mundificant pectus. ℞.

Folioꝝ floꝝ violarū mediocrium in exiccatione ⁊ humidatione. ʒ.vi.	Succi liquiritie.
	Tereniabin. i. manna.
	Diagridij. añ.ʒ.ij.
Turbith boni arondinei. ʒ. iiij.	Et fiant trocisci vt in alia descriptione.

Trocisci

de lacca Mesue: conferunt ad oppilationes epatis ⁊ splenis: ⁊ febres antiquas diuersas ⁊ prouocant vrinam. ℞.

Lacce munde.	Costi.
Succi liquiritie.	Assari.
Absinthij.	Amigdalaꝝ amaraꝝ.
Berberoꝝ.	Seminis anisi.
Succi eupatorij.	Rubee tinctorum.
Reubarbari.	Seminis apij.
Aristologie lōge. añ.ʒ.i.	Squinanti. añ.ʒ.i.

Et fiant trocisci cum vino optimo.

Trocisci

chochion Auicenne qui intrant in metridato Auicenne. ℞.

Passularuꝫ mundatarum ⁊ enucleataꝝ. ʒ.iiij.	Cassie lignee.
	Melliloti.
Glutinis albotin: idest terbentina. ʒ.xxiiij.	Radicum cyperi.
	Baccaꝝ lauri. añ.ʒ.iij.
Squinanti.	Calami aromatici. ʒ.ix.
Myrre. añ.ʒ.xij.	Croci. ʒ.i.
Cinnamomi.	Bitumen iudaicum. i. aspaltum. ʒ.ij.ß.
Bdellij.	
Blate biçantie.	Et fiant trocisci cum melle ⁊ vino bono.
Spice romane: idest spice celtice. añ.ʒ.ij.	

Trocisci

de ligno aloe Mesue: ꝯferētes ad debilitatē corpis stomachi ⁊ pulsuꝫ cordis ⁊ syncopim ⁊ debilitatē epatis ⁊ hydropisim ⁊ fetorē oris. ℞.

Ligni aloes. ʒ.ij.	Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.ij.
Masticis.	Cubebe.
Cinnamomi.	Cardamomi.
Gariofilorum.	Heil. i. cardamomū minus.
Gallie.	Corticum citri.
Spice.	Bautie. añ.ʒ.i.ß.
Macis.	Musci.
Nucis muscate. añ.ʒ.i.ß.	Ambre. añ.℈.ß.

Fiant trocisci cum melle passularum. Et administrentur cum vino odorifero aromatico.

Trocisci

de balaustijs Auic. cōuenientes eis qui habent fluxum ventris ⁊ egestionem: emittunt sanguinem ⁊ saniem: habent tenasmon. ℞.

Balaustiarum.	Ordei torrefacti.
Sumach.	Myrtilloꝝ. añ.ʒ.viij.
Corticum granatoꝝ.	Gallaꝝ torrefactaꝝ ⁊ īfusaꝝ in aceto ⁊ exiccataꝝ.
Corticum glandiuꝫ torrefactorum. añ.ʒ.viij.	Cimini torrefacti. añ.ʒ.iiij.

Et fiant trocisci cuꝫ aqua rosata vel succo plantaginis vel succo malorum granatorum.

Trocisci

de sandalis Mesue: valent ad febrem inflammatiuam ⁊ malitiam complexionis calide in stomacho ⁊ epate. ℞.

Sandali albi.	Seminis citrulli.
Sandali rubei.	Semis portulace. añ.ʒ.iiij.
Sādali citrini. añ.ʒ.viij.	Rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ.vij.
Spodij.	Camphore. ʒ.i.
Seminis cucumeris.	Berberoꝝ aut succi ei⁹. ʒ.vi.
Seīs cucurbite. añ.ʒ.iiij.	Boli armeni. ʒ.iiij.

Cōfice cū aqua portulace: ⁊ da cum lacte acetoso aut cum aqua agreste aut acetositate çitri aut rob de ribes.

Trocisci

croci magnetis Nicolai: ⁊ intrant in rubea ⁊ sotira. ℞.

Croci. ʒ.iij.	Myrre. ʒ.i.ß.
Rosaꝝ rubeaꝝ.	Xyloaloes; idest lignum aloes. ℈.ij.
Semis ameos. añ.ʒ.i.ß.	

Misce ⁊ formentur trocisci cum aqua rosa.

Trocisci

idiocri Nicolai qui in rubea ⁊ sotira intrant. ℞.

Amomi. ʒ.i.	Calami aromatici.
Cinnamomi. ʒ.ß.	Xylobalsami.
Croci.	Radicum assari.
Folij.	Radicum valeriane: idest fu. añ.gra.xv.
Myrre.	
Cassie lignee. añ.ʒ.ß.	Maratri. i. semē feniculi.
Spice. ℈.i.	Masticis. añ.gra.x.
Opobalsami.	Amarici: idest tamarisci. gran. vi.
Costi.	
Squinanti. añ.gra.xv.	

ℂ Uini ascaloni: idest vinū pauci coloris optimi quātum sufficit. hec omnia tere ⁊ vino illo trociscos informa ⁊ cuꝫ fumo storacis calamite sicce ⁊ vsui reserua.

Vnguentū

siue cerotum magistri Ganfredi qđ dicitur gratia dei: valet enim ad sanandū omnes plagas nouas ⁊ veteres: ⁊ generat bonam carnem: ⁊ non ꝑmittit intrare aliquam corruptionem: nec ꝑmittit generare malam carnem: ⁊ valet omnibus neruis incisis vel conquassatis: ⁊ valet contra vniuersas quelibet bestie venenose: ⁊ ad scrophulas: ⁊ malum sancti Antonij ⁊ multa alia prout per experientiam videtur. ℞.

Galbani. ℥.i.	Aristologie lōge.
Armoniaci. ℥.ij.ʒ.ij.	Masticis.
Oppoponaci.	Bdellij.
Uiridis eris.	Colophonie: idest picis grece. añ.℥.i.
Thuris. añ.℥.i.	

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0271-1

DFG

Olibani. — Cere noue. ʒ.viij.
Myrre. añ.ʒ.i. — Olei oliuaꝝ.
Lapidis calamite. ʒ.i. — Lytbargiry subtilis.
Lapidis ematbitis. ʒ.ij. — añ. lib. i. ʒ. vi.

¶ Et bec oīa debēt esse bene pulueriçata: excepta cera cū tribus: que sūt iste in ꝑmis. Et modus faciēdi dictū vnguētū talis est. Iste gūme. s. galbanū armoniacū ꝛ oppoponacū distēperent ꝛ ponant ꝑ diē ꝛ noctez in forti aceto ꝑmo diuise cū cultello in minutis ꝑticulis: postea bulliāt in captia vel in patella sup ignē cū lēto igne semp mouēdo cuz spatula donec totū acetū sit cōsūptū: postea colent ꝑ pannū lineū fortiter cū duobus baculis in alia patella ꝛ dimittant sic stare: ꝛ postea recipiat olei oliuaꝝ ꝛ ponat itus ceram in dicto oleo icisam in minutis particulis ꝛ sup ignē ponat oleū ꝛ cera cū liquefacta fuerit ponat itus lytbargiriū optime pulueriçatū semp mouēdo cū spatula ne fundū capiat: ꝛ coquant simul donec color mutet ꝛ fiat nigruz: postea ponant itus in dictū oleū gūme ꝛ fac paulatim bullire donec gūme sint bene dissolute: ꝛ dicte gūme paulatim q̄si filando semp mouēdo cū spatula ꝛ sepe deponēdo ab igne ne medicina salliat extra: qbus gūmis sic in oleo ꝑdicto distillatis ꝛ bullitis ꝓbet si sunt cocte tali modo. Ponat vna gutta in aqua frigida: ꝛ si durescit cocte sunt: ꝛ si nō durescit ponat sup ignē donec fiat dictū signū: ꝛ postea qn̄ cocte sūt ꝛ durescūt ponat itus viride eris bene pulueriçati ꝛ semp mouēdo cū spatula vt bene icorporent: postea addat myrra aristologia lōga mastix. vltimuz vo ponat itus tbꝰ olibanū bdelliū lapis ematbitis: lapis calamita ꝛ colopbonia ꝛ coquāt simul miscēdo cū spatula ne fundū capiat ꝛ mutet vt veniat nigrū vl rubeū: ꝛ qn̄ ista signa videbis: tūc ponat vna gutta in aq̄ frigida: si nō aderet digitis oleo vnctis ꝛ sit coloris medij nigri ꝛ rubedini: tunc est coctū ꝛ tūc remoueat ab igne semp mouēdo cū spatula: postea ponat in aqua frigida ꝛ dimittat ibi frigescere: ita ꝙ possit poni manus itus fortiter donec sit ductile vngēdo manus cū oleo: tūc iuoluat ad vltimū supius terbentine. ʒ.vi. cere noue simul liquefacte ʒ.ij. ꝛ fiat.

Vnguentum sanans vlcera antiqua difficilis consolidationis: ꝛ est medicamen expertuz Mesue. ℞. Aloes boni. Myrre mūde. añ. partes equales: deinde tere vebementer cum succo absintbij ꝛ succo plantaginis donec fiat sicut mel ꝛ administret cuz corio aut panno subtili.

Vnguentum alfesiricon Mesue: relatuz ad Alexandrum mundificans cutim: ꝛ sanans scabiem siccam: asperitatem cutis: ꝛ impetiginem: ꝛ flegma grossum. ℞.
Ceruse albe ꝛ subtilis. — Aloes boni.
Lytbargiry subtilissime pulueriçati. — Croci.
Alfesiricon: idest radicuz brionie. — Argēti viui extincti. añ. partes equales.
Olei de oleādro ꝛ aceti. añ. quātum sufficit ꝛ fiat vnguentum sicut de cerusa. Oleum quod intrat in isto vnguento est inferius scriptum ꝛ post oleum confectum vt videbis totum completum.

Oleum de oleandro qd̄ intrat in suprascripto vnguēto: valet scabiei: ꝛ aufert eā omnino. ℞.
Succi oleādri. lib. i. — Rosarum rubearum viridium. ʒ.vi.
Olei onfancini. lib. ij.

¶ Oleū onfancinū. i. oleū de oliuis nō maturis. Aui. in 2° canone in cap. de oliuis iquit. oleuz qn̄qz exprimit ex oliuis vltime maturis: ꝛ oleū onfancinum est illud qd̄ expressuz est ex imaturis: ꝛ qn̄qz exprimit ex oliuis rubeis medijs iter imaturas ꝛ vltime maturas: istud oleū non est in vsu. ¶ Oleander aūt ꝫm Aui. in 2° can. est syluestris ꝛ fluuialis: ꝛ ipse cōputat ipsam inter spēs venenosoꝝ. idem in 4° in fen 6ª in cap. summa 2ª venenoꝝ ex plantis inquit. oleander plurimum iterficit boies ꝛ aialia: ꝛ bec plāta est quā diaueron vocat. bec plura noīa bz. nam ab aliqbus dr̄ veredendron: ꝛ ab alijs redēdron: ꝛ ab alijs lorandrum: ꝛ ab alijs rododapbin: ꝛ ab alijs vo eius folia sunt silia amigdale: sed maiora ꝛ pinguiora: ꝛ florē babēt silez rose: in locis maritimis nascit. Leonardus de preda palia in caplo de pruna ꝛ igne ꝑsico iquit. oleū de landrod. i. de oleādro. Idez. confectio alfesiricon. ¶ Cōfectio alfesiricon Mesue qd̄ est medicamen cōpositū ad fistulas ꝛ cancrū: ꝛ maluz mortuū: ꝛ valet ad additionem carnis putride ꝛ sanat scabiē siccā. ℞. Lytbargiry albi. Calcāti. añ. partem vnā. Eloris eris ꝑtē mediā. Terant cū aceto vebemēter forti in sole tēpore estiuo fere ꝑ diē vnū semp cū modicū addēdo acetū: deide ponat in vase vitreato: ꝛ stringat os eius ꝛ sepeliat in fimo diebus. xl. deide administret.

Vnguentū aureū Mesue curat ꝛ solidat plagas: ꝛ est sanū ꝛ exptū. Cuiꝰ ꝑmixtio. ℞.
Cere citrine. ʒ.vi. — Colofonie. ʒ.i.s.
Olei cōis bōi. lib. ij. ʒ.vi. — Olibani.
Terbentine. ʒ.ij. — Masticis. añ.ʒ.i.
Rase pini. ʒ.i.s. — Croci. ʒ.i.
Misce ꝛ fiat vnguentum in bona forma.

Vnguentū pro rapis ꝛ restis equoꝝ quondaz illustrissimi dn̄i dn̄i Bernabonis. ℞.
Axongie porci masculi. lib. i. — Ceruse.
Lytbargiry.
Viridis eris. ʒ.i. — Limature ferri. añ.ʒ.i.
Pistentur subtiliter ꝛ misce cum axongia: ꝛ fiat vnguentum. primo lauent rapas ꝛ restas cum aqua ꝛ sapone molli bene: ꝛ postea siccentur ꝛ vngantur sepe.

Vnguentū aliud ad rapas ꝛ restas equoꝝ dn̄i dn̄i Bernabonis expertum. ℞.
Lytbargiry. — Argenti viui extincti cuz saliua. añ.ʒ.ij.
Ceruse subtiliter pulueriçate. añ.ʒ.ij. — Olei rosati. ʒ.i.
Misce ꝛ fiat vnguentum conueniens ad vngendum: sed primo lauetur vt in alia scripsi.

Vnguētū mirabile de elleboro ad tineā ibidē. ℞.
Olei laurini. ʒ.ij.
Myrre. — Lytbargiry. ʒ.ij.
Ellebori albi. añ.ʒ.i.s. — Cere noue. ʒ.ij.s.
Misce ꝛ fiat vnguentū molle: istud vnguētū nō est in vsu apud nos. ¶ Elleborus ꝫm Mesue est barba alfugi ꝫm Auer. in 5° cap. elleborus est cōdisi: qd̄ nō credit verum. multi moderni cōputāt cōdisi iter spēs ellebori: eo ꝙ sternutationē cōmouet: tn̄ nr̄i doctores nō ponūt spēs ellebori nisi duas. s. albū ꝛ nigrū: qui satis noti sunt: in oleo de eufforbio ponit cōdisi. Cōdisi nō est elleborus ꝫm intētionē Mesue qn̄ niger nascitur apud radices arboris fructuose sunt fructus eius solutiui. Papias ingt. anticira est insula vbi abūdauit elleborus ad capitis purgationē necessariū: ꝛ ponit pro elleboro antiq̄ ꝑte tēpli que ortus respicit. bec ab aliqbus dr̄ velax: ꝛ ab aliqbus dr̄ stranudella: eo ꝙ puluis ipsius in naribus positus sternutationē cōmouet.

Vnguentū de semperuiua ibidem. ℞.
Olei violaꝝ. ʒ.i.
Olei rosaꝝ. ʒ.i. — Succi sempuiue. ʒ.iij.
Pinguedis anseris. ʒ.vi. — Bulliāt oīa simul vsqz ad cōsūptionē succi: postea adde Croci. ℈.i. ꝛ fiat vnguentū.
¶ Istud vnguētū nō est in vsu. sempuiua. s. maior ꝫm circa istās dr̄: qr semp viridis reperit. Auic. in 2° iquit. sempuiua est sucutū. in cap. vo de sucuto iquit. sucutum dr̄ ꝙ est sempuiua: ꝛ dr̄ ꝙ est spēs seminis mādragore: sz nō recte:

qr illud

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0272-7
DFG

quia illud capl'm de succo est corruptum. nam apud arabes, est simphitum. ergo est cõsolida maior: ꝛ sic si legis illud capl'm de sucuto apud Auicēnã cum cap. de simphito apud Diascoridez videbis ꝙ idem sunt. semp viua apud Diascoridem vocaẽ açion maius. dicitẽ ꝙ omni tpe folia viridia hñt. dicitẽ ꝛ bucalmon qd̄ nõ est. naz bucalmon est oculus bouis: aut çetalmon: aut ambrosia qd̄ nõ est. aliud facit capitulum de açion minori: ꝛ hec est vermicularis ꝛ rube note. Açion vo est ꝓprie nomen suum: qꝛ componitẽ ab ay quod est semp ꝛ çon qd̄ est viua vnde semp viua dicitur: qꝛ semp folia viridia hñt: nascitẽ super tegulas plurimũ ꝛ in locis quibus stercora ꝓiecta fuere ꝛ alibi.

Unguentum de plumbo ſm Leonardum de ꝑda palea paduanensem in capitulo de crispila. ℞. Plumbi vsti cũ sulphure ſm seruitorez vstum. Lythargiry. añ. ℥. ij. Ceruse. Antimony. añ. ℥. i. Olei rosati quantum sufficit: ꝛ fiat vnguentum molle. ¶ Istud vnguentum est in vsu: maxime ſm istam descriptionem. idem in capitulo de cura cancri habet. idem in capitulo de vlceribus ambulatiuis habet: sed vterqꝫ ab isto differt. Plumbum vo apud Auic. vocatur alamech ꝛ albabar. vstum vo cum sulphure ſm seruitorẽ superius in quadam sief ostendi ꝛc̃.

Unguentum Mirabile de cancris fluuialibus ſm eundem in cap. de cura cancri. ℞. De cineribus cancroꝝ fluuialium recentiuz: ꝛ de climia auri: ꝛ de aqua solatri quod sufficit: ꝛ fiat vnguentum peroptime ducendo in mortario de plumbo cum pistello aut sup tabulam plumbeã. Istud vnguentũ nõ est in vsu. cancri maxime fluuiales noti sũt. liber qui dicitur bulchasim. i. seruitor in tractatu 3° ponit formam cõburendi sartas. i. cancros: ꝛ ait. accipe cancros fluuiales viuos quando sol fuerit in signo arietis. xiij. die mensis. intelligo lunaris: ꝛ pone in furno panis quousqꝫ comburantur ꝛ non cõuertantur in cinerem. ¶ Climia auri ſm Auicen. melior est illa que aurea est vt cincinus glatici cinerity coloris recẽs ꝛ laminosa grossior. Guilel. lombar. inquit. climia auri est superfluitas que adheret parietibus vasis: in quo purificatur aurum: climia argenti est superfluitas que adheret vasi: in quo purificatur argentum. vltimo fit climia ex ere: ꝛ marchesita est sicut climia auri.

Unguentũ ꝑ stomacho Magr̃ale valꝫ ad cõfortandũ stomachũ. Cuiꝰ ꝑmixtio. ℞.

Olei nardi. i. spicẽ.
Olei Masticis.
Olei camomille.
Olei menthe.
Olei ð absinthio. añ. ℥. ij.
Olei cydonioꝝ. ℥. iij.
Olei rosati. ℥. i. ʒ.
Macis.
Masticis.
Gariofilorum.
Nucis muscate.
Cardamomi scilicet maioris ꝛ minoris.
Galange.
Ligni aloes. añ. ʒ. ij.
Corallorũ rubeorum.
Seminis coriandrorum preparatorum.
Rosarũ rubea. añ. ʒ. ij. ʒ.
Sũmitatũ absinthy.
Menthe.
Florũ camomille.
Sũmitatũ squinanti. añ. ʒ. i. ʒ.

¶ Conterantur omnia subtilissime: ꝛ cũ parum cere fiat vnguentum medium tenens inter duritiem ꝛ mollitiem. Addendo panis brustulati prius in aceto infusi ꝛ bene expressi. ℥. ʒ. ¶ In omni vnguento species debent subtilissime cõteri. Nisi. n. bene pulueriçarentẽ non posset vtus earum per poros penetrare nec a calore preparari. ¶ Necessitas vnguentoꝝ ꝛ emplastroꝝ ꝛ oleoruz fuit vt rei alicuius virtus applicaretẽ in suba adherenti ꝛ nõ statim resolubili. 2° qꝛ medicine simplices nõ faciebant effectum. 3° ꝓpter debilitatem medicinarum simplicium.

Unguentum sandalinũ pro renibus Mesue vltimũ ad sedandũ inflammationes ꝛ apostemata calida ꝛ supcalefactiones que sunt in epate ꝛ stomacho. Cuius permixtio. ℞.

Rosarum rubearũ. ʒ. xij.
Sandaloꝝ rubeoꝝ. ʒ. x.
Sandalorum alborum.
Sandalorum citrinorum. añ. ʒ. vi.
Boli armeni. ʒ. vij.
Spody. ʒ. iiij.
Camphore. ʒ. ij.
Cere albe. ʒ. xxx.
Olei rosati. lib. i.

Conficiantur ꝛ administrentur ꝛ sunt qui lauant oleum ꝛ ceram prius cum aqua rosa tribus vel quatuor vicibus ꝛ postea permiscent cum alys ꝛ est melius.

Unguentum aliud pro renibus expertum domini Blasy de Besana Magistrale valet priori. ℞.

Olei rosati.
Olei myrtilloꝝ. añ. ʒ. iij.
Olei de nenufare. ℥. i.
Sandalorum rubeorum.
Myrtillorum. añ. ʒ. i.
Sanguinis draconis. ʒ. i.
Mucilaginis psilly.
Mucilaginis cydoniorum. añ. ʒ. ij.
Camphore. ʒ. ʒ.

Cere parum ꝛ fiat vnguentũ ꝛ lauetur oleum ꝛ cera cum aqua plantaginis portulace ꝛ lacte mulieris puellaꝫ lactãtis. añ. ℥. i. lauetur bis vel ter vicibus.

Unguentum Galeni Album Mesue vltimum in infrigidatione valens ad febres acutas ꝛ sodã calidã pulsatiuã. Cuius permixtio. ℞.

Cere albe. lib. i.
Olei rosati. lib. iiij.

Et sit factum ex oleo onfancino. i. ex oliuis imaturis. Liquefiant omnia simul: deinde lauentur cum aqua frigidissima lauationibus pluribus vsquequo bene albescãt. Et quanto magis lauatur tanto fit perfectior. In fine vo conquassetur seu lauetur cum parum aceti.

¶ Istud vnguentum ego lauari soleo facere ex aqua rosata loco aque cõis: ꝛ est magis confortatiuum renum.

¶ Unguentũ ab emplastro differt: eo qꝛ vnguentum est magis tenerum siue liquidũ seu liquabile: sed emplastrũ est solidum: lꝫ vtrunqꝫ cum oleo ꝛ cera componatur ꝛc̃.

¶ Si vis facere vnguentũ in forma satis dura debes ponere pro omni. ℥. i. olei specierum. ʒ. iij. cere. ʒ. ij. ʒ. Si vo molle pro omni. ℥. i. olei. ʒ. ij. cere: ꝛ. ʒ. ij. specieruz: ꝛ ista est dosis specieruz olei ꝛ cere ad vnguenta faciendum.

Unguentum populeon Nicolai dicitur: quia fit de oculis populi. valet contra calorẽ acute febris in his qui dormire nequeunt inunctis timporibus ꝛ pulsibus ꝛ plantis manuum ꝛ pedum. hoc ideꝫ cũ oleo rosato vl' violato mixtis ꝛ supra epar ꝛ vmbilicũ. Cuius permixtio hec est. ℞.

Oculoꝝ populi. lib. iij. ʒ.
Folioꝝ papaueris nigri.
Cimarum rubi.
Foliorum iusquiami.
Folioꝝ mãdragore. añ. ʒ. ʒ.
Solatri. i. vermicularis.
Lactuce añ. ʒ. ʒ.
Semperuiue. ʒ. ʒ.
Uiolarum.
Scantoncelli.
Umblici veneris. añ. ℥. ix.
Axungie porcine recentis. lib. ix.

¶ Oculi populei pistentur per se ꝛ fortiter teranẽ: ꝛ cum axungia iterum pistentur ꝛ magdaleones informenẽ per duos dies dimittantur. tertia vo die omnes predicte herbe colligantur: ꝛ per se bene pistentur iterum in magdaleones per dies octo reseruenẽ: ꝛ simul misceantur: postea frustatim cum lib. i. vini odoriferi in caldario ponantur ꝛ bulliant ad vini consumptionem: ꝛ cum spatula semper agitando: deinde per saccum exprimendo colentur ꝛ dimittatur frigescere ꝛc̃. ¶ Oculi populei in mense aprilis sunt colligendi: ꝛ cum axungia miscendi: ꝛ ꝯseruandi sunt in mense May cum axungia eos miscẽdo vsquequo alie

herbe colligantur. ¶ De folijs mandragore si haberi non potest loco ipsoꝝ apponi possunt cortices mãdragore vel papauer nigrum vel iusquiamum scilicet folia.

Unguentum marciaton Nicolai in suo magno antidotario a Marciano peritissimo medico a quo fuit inuentum quod facit ad dolorem ⁊ ad frigiditatem capitis pectoris stomachi ⁊ ad sclirosim splenis ⁊ epatis: ⁊ ad ilij dolorem vel ad solẽ vel ad ignez inunctum statim subuenit paralyticis artheticis sciaticis freneticis.al's nefreticis:podagricis prodest.tumores reprimit: ⁊ contra omnes dolores ex frigiditate medetur potenter. ℞.

Cere albe. lib.ij.
Olei cõmunis. lib.viij.
Roris marini.
Foliorum lauri. ãn.ʒ.i.
Amarici.i.maiorane.ʒ.vi.
Foliorum ruthe. ʒ.vij.
Saluie cum floribus.
Sauine.
Balsamite:idest menthe aquatice.
Lilifagi.i.saluia syluestris.
Ocimi.
Polij.
Calamenti.
Arthemisie.
Enule.
Bethonice.
Branche vrsine.
Spergule.i.herbe minute
Herba venti.i.paritaria.
Pimpinelle.
Agrimonie.
Absinthij.
Herba paralysis.
Herbe sancte marie.
Cimarum sambuci.
Crassule.i.vermicularis.
Mille folij.
Semperuiue.
Camedrei.i.camedreos.
Centauree.i.maioris.
Fragrarie.i.herba portãs fragras.i.magistre.
Quinqz folij:idest pentafilon.
Herbe tetrait: idest orobum ãn.ʒ.iiij.5.
Euisci.i.radix althee.
Cimini.
Myrte:idest folia myrti. ãn.ʒ.iij.
Fenugreci. ʒ.i.5.
Butyri. ʒ.i.⁊.ʒ.ij.
Urtice.
Uiolaꝝ.i.folia violarum.
Papaueris nigri.
Menthe saracenice.
Alterius menthe: idest mentha domestica.
Politrici.
Lapacioli.i.lapaciũ acutum.
Cardũcelli.i.cardo bñdictus
Matris sylue mature.i.caprifolij.
Herbe mercate.
Aleluia.i.panis cuculi.
Lingue ceruine:idest scolopendria.
Crispule.
Camphore.
Storacis calamite.
Medulle ceruine ãn.ʒ.5.
Adipis vrsi.
Gallinacij.
Masticis. ãn.ʒ.i.
Thuris. ʒ.5.
Olei nardini. ʒ.ij.

¶ Herbe omnes ꝑscripte colligant̃ in medietate mensis Maij: ⁊ oẽs in vna die vel duobus diebus: ⁊ ab hora tertiarum vsqz ad meridiẽ. Cõficiant̃ sic. Herbe terant̃ subtiliter ꝑ dies.vij.in optimo vino odorifero.octaua v̊o die ad lentum ignem hec ponant̃.Et cum vinuz aliquãtuluz erit ꝯsumptum addat̃ bis oleũ ꝑdictum: ⁊ bullian̄t donec incipiant diminui:deinde cum diligẽtia colent̃ ⁊ piectis herbis iterum suꝑ ignẽ ponant̃: ⁊ cũ inceperint bullire pone storacem ⁊ cuz modicũ bullierint pone butyrũ ⁊ axungias ⁊ pinguedines supradscriptas aliquantulum tonsas ⁊ oleum nardinũ masticez ⁊ olibanũ: ⁊ postea cerã semꝑ cũ spatula agitando: ⁊ cum cera liquefacta fuerit ab igne deponat̃: ⁊ cum coagulatum fuerit reseruet̃ in vase. ¶ Paralysis herba est:cuius folia florere incipiunt tp̄e hyemis que se extendunt in terra quasi alba ⁊ crispa hñs florem album. ¶ Herba sancte marie. Ista est quedaz herba ad albedinẽ tendens rugosis folijs. ¶ Mentha saracenica hec mẽtha habet folia longiora ⁊ acutiora q̃ mentha domestica seu ortensis.mẽthe eñi plures sunt spẽs vt Matheus syluaticus cap.543. ¶ Herbe muscate. hec herba est illa que se expandit in terrã odorem hñs musci que satis assimilat̃ agrimonie:sꝫ est minor ea:quidã dicũt ꝙ est valeriana. ¶ Inter vnguentũ ⁊ emplastrũ est differẽtia. Naz ad compositionẽ vnguẽti reperit̃ cera ⁊ oleũ:in emplastris aũt nõ est expediens semꝑ ponere ceram.

Unguentum aragon Nicolai.i.adiutoriuz.valet ad oẽm dolorẽ ex frigiditate viris ⁊ mulieribus tali ordine inunctum:in testa oui ꝑ liquefiat ad ignẽ.valet ad spasmũ ⁊ dolori ilij ad renum tali ordine inunctũ vt supra dixi.valet artheticis sciaticis multuz prodest quartanarijs si super spinã dorsuz vngat̃: ⁊ quãdo vngitur ex frigiditate sicut prius diximus ponatur super locum dolentem:tegula calefacta. ℞.

Rorismarini.
Maiorane.
Radicũ iari.i.serpẽtarie.
Serpilij.
Ruthe.
Radicũ siccide.i.cucumeris asinini. ãn.ʒ.iiij.5.
Folioꝝ lauri.
Saluie.
Sauine.
Policarie maioris ⁊ minoris.i.ellebori albi ⁊ nigri. ãn.ʒ.viij.
Brionie.i.radix cucurbite saluatice. ʒ.ij.
Laureole. ʒ.viij.
Nepite. lib.5.
Masticis.
Olibani. ãn.ʒ.vij.
Piretri.
Euforbij.
Zinciberis.
Piperis. ãn.ʒ.i.
Olei muscellini. ʒ.iiij.
Olei petrolei. ʒ.i.
Adipis vrsi.
Olei laurini. ãn.ʒ.ij.
Butyri. ʒ.iiij.
Olei cõmunis. lib.v.
Cere. lib.i.

¶ Herbe ⁊ radices colligant̃ tẽpore ⁊ hora scriptis in ꝑdicto vnguento:lauent̃ ⁊ mundent̃ subtil'r:deinde ꝯterantur ⁊ per.vij.dies in oleo infundant̃. octaua v̊o die super ignẽ ponant̃ ⁊ coquant̃ vsqz ad perfectam coctionem:postea ꝑ sacculũ colent̃ fortiter exprimẽdo:deinde dicta colatura suꝑ ignẽ ponat̃ ⁊ cũ bullire ceperit addat̃ oleũ laurinum:butyrum: ⁊ adeps ac cera:qua liquefacta adde petreolum ⁊ muscellinum:postea masticem ⁊ olibanum:zinziber piper ⁊ euforbium ⁊ piretrum ⁊ post ab igne deponatur ⁊ recondatur. ¶ Inter doctores magna est differẽtia de laureola ⁊ mezerion.quidam enim dicunt ꝙ laureola ⁊ mezereon idem sunt ⁊ false. Nam mezereon est planta lacticinia ⁊ dicitur alio nomine oliuela: laureola v̊o est arbustum ⁊ non habet lac:sed folia laureole sunt similia lauro. ¶ Policaria est herba que hꝫ folia similia oliue:sꝫ aspera ⁊ pinguia ⁊ viscosa: ⁊ sunt duarum specierum.s.maior ⁊ minor:maior est grauis odoris que in frutice est virgas habens longitudinis cubitis duobus:minor v̊o vnius pedis longitudine porrecta est florem fragilem ⁊ mellinũ habens colorem ⁊ amarum saporẽ: ⁊ cum floruerit velut capillos facit:radix ipsa est inutilis.Sed qꝛ in certis partibus nõ reperit̃ nec cognitio habet̃:ideo loco ipsoruz possunt poni elleborus albus ⁊ niger. ¶ De oleo muscellino magna inter doctores est contentio.quidã enim dicunt ꝙ dicit̃ muscellinum:qꝛ in eius compositione intrat muscũ. Itez muscellinũ vocat̃:qꝛ fit ex humiditate inuenta in tuberositatibus vlmi. Item mucsellinũ vocant multi oleuz de been.i.de semine catapucie.alij v̊o hoc modo oleũ muscellinum faciunt ꝓm hanc receptam: ⁊ ponitur a Galeno in suo antidotario ⁊ istud est in vsu. ℞.

Olei. lib.vi.
Aque. lib.iij.
Folij.
Spice.
Costi.
Masticis. ãn.ʒ.i.5.
Storacis calamite.
Myrre. ãn.ʒ.vi.
Croci.
Cassie lignee. ãn.ʒ.vi.
Gariofilorum.
Carpobalsami. ãn.ʒ.iiij.
Bdellij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0274-9

Bdellij. ℥.iiij. Macis. ℥.i.
Nucis inde. ℥i.
¶ Conquassentur deinde bulliant simul vsq; ad consumptionem aque: deinde colentur ⁊ reseruetur ⁊c.

Unguentum agrippe Nicolai: quo rex iudeorum vtebatur: ⁊ est tante dignitatis q̄ nemini discipulorum tradere volebat. valet hydropicis ⁊ omnibus tumoribus in quacunq; parte corporis fuerit ⁊ ad neruos indignatos: dolori renum ex frigiditate mire subuenit. vrinam prouocat: ⁊ inunctum super ventrem laxat. ℞. Radicum brionie.i.radix cucurbite syluestris lib.ij. Radicum ebuli species est sambuci faciens quedam semina nigra fetentia. Tribuli marini. an̄.℥.ij. Radicum siccide: idest cucumeris asinini lib.i. Squille.℥.vi. Ireos: idest lilij celestis. ℥.iij. Radicum filicis. ℥.ij. Omnes radices ter vel quater bene lauentur ⁊ in pileo marmoreo bene terantur. Olei lentisci lib.iiij. ¶ Ponantur in dicto oleo dicte radices per dies.vij. permittantur. Nono vo die ad ignē ponantur omnia hec ⁊ tamdiu bulliant q̄ radices diuidantur: deinde ponantur in sacco exprimendo ⁊ colando: ⁊ cum colatum fuerit ad ignem ponatur: ⁊ cum fuerit debite fere coctum proyciatur. Cere albe ℥.xv. Et liquefacta cera ab igne deponatur: ⁊ post infrigidationem reseruetur ⁊c. ¶ Antidotum est quodlibet includens diuersas descriptiones medicinarum ad diuersas ⁊ varias passiones: ⁊ dicitur antidotum.i.cōtra vitium datum: q̄a contra egritudines principaliter. vel aliter antidotum dicitur.i.cōtra datum ab anti qđ est cōtra inde dicitur antidotum quod est liber ꝯtinens experimenta ꝯtra morbos data. ¶ Tribuli marini sunt quidam fructus nascentes in aqua cornua habentia ⁊ intus habent quandam medullam ad similitudinem castanee: ⁊ isti gallici pauperes solebant super pilleos suos portare. ¶ Botim est duarum specierum domestica ⁊ syluestris: domestica est arbor terbentine. Et syluestris lentiscus arbor in montibus nascēs: cuius semine fit oleum lentisci: ⁊ si haberi non potest eius loco ponitur oleum mastici.

Unguentum dialthee Nicolai. dialthea malasticon ⁊ calasticō dialthea a radice eui sci dicit̄: malastici.i. mollificatiuū: calasticis.i. calefactiuū: calasticis.i. calefactū. Cuius ꝑmixtio. ℞.

Radices euisci. lib.ij. Semis fenugreci. lib.i.
Siminis lini. lib.i. Squille. ℥.vi.

¶ Radices oēs bn̄ abluant̄ ⁊ terant̄ silr semē lini ⁊ fenugreci ⁊ squilla ⁊ in.vij.lib. aque ponant̄ ꝑ tres dies. 4° vo die sup ignē ponat̄ ⁊ bulliat donec incipiat inspissari paulatim ponat̄ in sacco: ⁊ cū exprimere volueris addatur aliquantulū aque feruētissime ad extractionē illius succi: de succo isto accipiant̄ lib.ij. ⁊ mittantur in quatuor lib. olei cōis: ⁊ bulliat vsq; ad ꝯsumptionem succi postea addatur cere lib.i. Cumq; liquefacta fuerit adde.

Galbani. Colophonie.
Gūmi hedere. an̄.℥.ij. Rasine. an̄.lib.ß.

Ad vltimuū ponatur puluis.
Et coctū ab igne deponat̄: ⁊ cū infrigidatū fuerit ⁊ coagulatū fuerit diligenter colligat̄: ⁊ reponat̄: facit ꝓprie ad dolorē pectoris ex frigiditate: ⁊ ad pleuresim in testa oui aliquātulū calefactū ad ignē: ⁊ sup pectus inunctum sanat oia ifridata loca ⁊ desiccata calefacit mollificat ⁊ hūectat ⁊c.
¶ In receptis qn̄ reperit̄ scriptū olei loti modus lauandi talis est. ꝓ ponatur oleū in vase mondo stricti orificij ⁊ supra fundatur aqua clara calidissima: deide abyciat̄ aqua ⁊ totiens reiteretur ꝓiectio dicte aque feruentis q̄ finaliter exeat eiusdem caloris ⁊ saporis sicut ante proiectionem ⁊ tunc oleum erit mundū. Et nota quādo hoc fit debet fieri in vno vase quod fit in fundo foratū vt aqua possit exire. oleū enim remanet semꝑ super aquā ⁊ natat: q2 est corpus aereum. Ideo quanto leuior tanto melior.

Unguentum stafisagrie magistrale. valet interficiendo vermes seu pediculos capitis palpebrarum ⁊ inguinum. ℞.

Axungie. Olei linose. ℥.iij.
Saponis mollis. Argēti viui extincti. ℥.ij.
Stafisagrie. an̄.℥.iiij.

Conterantur subtiliter conterenda ⁊ misceantur.
¶ Axungia si simpliciter scripta reperiat̄ semper de axungia porcina est intelligendum. ¶ Hic vtiliter est notandum q̄ stomachus ⁊ epar non debent aliquo vnguēto vngi: aut aliquod emplastrū vel cerotum supra eos ponendū est post cibum: q̄a attraheno calorē a loco digestionis impediret cibi digestionem ⁊ naturam a sua digestione diuertit seu operatione. ¶ Unguenta emplastra ⁊ cerota vrplurimum conseruātur per annum in sua virtute ⁊ bonitate ⁊ non plus: q2 elapso anno paulatiue humiditas eorum naturalis deperditur ⁊ terrestricitas acquiritur.

Unguentum citrinum Nicolai dicitur. in ipso pomo citrino decoquitur. pulchram reddit faciē: lentigines de facie tollit: nigredinem ad solem inductam destruit: pustulas in quacūq; parte corporis ortas salsi flegmatis mirabiliter destruit: ⁊ aufert cicatrices in corpore: subtiliat leprosi faciem si ex eo vngatur. multum emendat. rubori oculorum pruritiui ⁊ calori ⁊ berisipille valet. Cuius permixtio. ℞.

Boracis albe ⁊ clare.℥.ij. Crystalli.
Camphore. ℥.i. Antalis ⁊ dentalis.
Coralli albi. ℥.ß. Olibani albi.
Amenti dulcis. ℥.i. Nitri. an̄.℥.iij.
Belliculi marini.i.vmbilici marini. ℥.iij. Marmoris albi. ℥.ij.
Dragaganti albi. Serse serpentarie. ℥.i.
Amidi. an̄.℥.iij. Ceruse albe ⁊ subtilis. ℥.vi

¶ Hoc modo terant̄. dragagāti ⁊ vmblicos marinos terimus in mortario marmoreo cū pistello ferreo isimul cetera sigillatim in eodē mortario terant̄: ⁊ cū pāno subtilissimo cernant̄: ⁊ cū axūgie nouelle porcine albissime lib.i.ß. sepi capri vl̄ pecorini.℥.i.ß. Axūgie gallinacee.℥.i. ¶ Cōfice sic. caldariū plenū aq̄ supra ignē bulliat: ⁊ cacab⁹ cū axūgijs in caldario pendeat in ipsa aq̄ vt de calore ipsius aque axungie liquefiant: ⁊ liquefacte per subtilem pannū album colent̄ in catinū: vt postea tot⁹ puluis apponat̄ ꝑter camphoram ⁊ boracē cū spatula semper agitando: vt omnium bona fiat incorporatio. hoc facto in vno citrino cāuato vl̄ duobus mittatur ⁊ ponantur: ⁊ cum spatula semper agitando: ⁊ cum inceperit bullire iterum in caldario ponantur: ⁊ cum spatula semper agitando puluis camphore ⁊ boracis apponantur: ⁊ donec incipiat frigescere agitetur: ⁊ cū infrigidatum fuerit recondatur. Et nota q̄ lib.i. pulueris lib.viij. axungie collate debent poni.

Unguentum Marciaton aliud. quod aliqui habent in vsu. ℞.

Folioꝝ lauri. lib.iij. Masticis.
Ruthe. lib.ij.ß. Storacis calamite.
Amaraci.i.maiorāe. lib.ij. Medulle ceruine.
Roris marini. lib.i.ß. Adipis vrsi.
Foliorum myrti. lib.i. Adipis galline. an̄.℥.i.
Esuri.i.flos saluie. Thuris. ℥.ij.ß.
Balsamite.i.mēthe aq̄tice. Olei nardini. ℥.i.
Ocimi.i.basilicō.an̄.lib.ß. Olei viridis.i.ex oliuis
Butyri. ℥.v. immaturis. lib.vi.

Et fiat vnguentum prout in vnguento alio marciaton tibi

ostendi. ¶ Oleum viride est oleum onfancinum. i. oleuz oliuarum immaturarum: et dicitur a virendo: eo q2 maiorem viriditatem habet q̄ cetera olea simplicia.

Unguentum Artbanite magnum Mesue relatum ad Alexandrum quo vngitur venter et sumen et ilia: et soluit solutione catartici. Et vngitur ex eo stomachus et facit vomere et educit vermes: et cōfert hydropisi et solutione educit aquam citrinam et est propinandum non valentibus sumere medicinam. Cuius permixtio. ℞.

Succi artbanite. i. ciclami. lib. i.
Butyri vaccini. lib. i.
nis vel panis porcini. lib. ij.
Pulpe collogntide. ℥. iij.
Succi cucu. asinini. lib. i.
Polypody. ℥. vi.
Olei irini. lib. ij.
Euforby. ℥. 5.

¶ Que sunt terēda tere et submerge in succis et oleis: et pone in vase vitreo stricti orificij et stringe caput eius: et permitte per dies octo: deinde bulliant oīa ebullitione vna et colentur: deinde proyciantur super colaturam. ℞.

Serapini. aur. v.
Myrre. aur. ij.

¶ Duo hec dissoluantur prius in forti aceto: deinde proyciantur in dicta colatura: et bulliant simul semper agitando cum spatula vsq3 fere ad succorum consumptionem: et tunc proyce super ea.

Cere. ℥. v.
Fellis vaccini. aur. vi.

Ferueant cum eis vsq3 dum liquefiat cera: deinde puluerisa super id.

Scamonee.
Euforby. aur. ij.
Aloes.
Turbith. aur. v.
Meçereon.
Piperis longi.
Colloquintide. aā. aur. v.
Zinziberis.
Salis gēme. aur. iij.
Camomille. aur. ij.

Misceant omnia bene vt permisceant et vtere. ¶ Modus extrahendi succum a cucumere asinino talis est. Accipiant in fine July in diebus canicularibus et in mēse Augusti qui sunt citrini: q2 illi sunt maturi: et ponant in vase et permittatur per noctem: deinde perforētur cultello acuto. Exiet aquositas quedā clara et substantia pulposa. Illa aquositas colligatur cū spōgia vel bombace et abyciatur: et substātia pulposa reseruet et vtatur ad libitū ponēdo illā ad solē: et permittat exiccari donec possit educi ad formā trociscorum: deinde remoueat et reseruetur.

Unguentum aliud artbanite paruum Mesue resoluens apostemata splenis et lapideitatem ipsius et scropbulas. ℞.

Succi artbanite.
Hyssopi humide. ʒ. v.
Uiscositatem que mulget ex radice filicis.
Armoniaci.
Bdelly. aā. ʒ. i. 5.
Succi kamenelis. i. aā. ʒ. vij.
Aceti quātū sufficit.
Cere citrine. ʒ. vi.
Succi extremitatū tamarisci. ʒ. ij.
Corticis radicis caparorum ʒ. i. 5.
Olei irini. lib. ij.
Spice. ʒ. iij.

¶ Et fiat sicut superius diximus.

Unguentum egyptiacum Mesue magnum confert ad vulnera antiqua: et fistulas que indigent mundificatione. abstergit enim et mundificat ea a carne mortua et putredine. Cuius permixtio. ℞.

Floris eris. ʒ. v. Mellis. ʒ. xiiij. Aceti fortissimi. ʒ. vij. Coque super ignem donec inspissetur: deinde eo ablato adde. Olibanum bene pulueriçatum. ʒ. ij. 5. Terendo super terenda. ¶ Hoc vnguentū duobus modis fit. qui eni volunt illum multum corrosiuū faciunt ipsum sine olibano. Qui vo mediocriter olibanum ponunt.

Unguentum de bdellio Mesue. quod cōfert ad spasmum: et epilepsiam: et paralysiz: et ad egritudines neruorum frigidas: et lenit nodositates neruorum. ℞.

Bdelly. ʒ. vi.
Cere noue. ʒ. xv.
Euforby. ʒ. iij.
Olei sambuci: aut de cheri. ʒ. x.
Castorei. ʒ. ij.
Serapini. ʒ. iij.

¶ Bellium et serapinum infundantur in aqua rutbe agrestis: et cetera liniantur cum aqua calida: et fiat vnguentum et liniatur cum eo.

Unguentum pro vermibus montagnane in antidotario suo in consiliorum. ℞.

Centauree minoris.
Aloes ad pondus omnium qd erit. ʒ. vij. 5.
Absinthy.
Lupinorum. aā. ʒ. 5.
Olei absinthy. ℥. iij.
Ligni aloes.
Fellis tauri. ℥. i.
Cornu cerui vsti.
Cere. ℥. i 5.
Diptami. aā. ʒ. ij.

Conterantur omnia conterenda: et fiat vnguentum.

¶ Lauatur enim cera duplici causa. primo vt acuitas sua amoueatur. scdo vt acquirat virtutem quam non habet: et quam habet deperdat vt in vnguento comitisse: q2 lauantur vt efficiātur stiptica. ¶ Si scriptum reperitur cere lote. tunc dicta cera lauāda est in aqua cōmuni. Aliter lauatur in decoctione in qua describitur.

Unguentum pectorale magistrale: et est vsualis. ℞.

Olei amigdala. dulciū. ℥. iij.
Butyri recentis. ʒ. vi.
Olei camomille.
Ireos subtiliter pulueriçati. ʒ. ij.
Olei violati. aā. ℥. ij.
Adipis galline.
Croci. ʒ. 5.
Adipis anatis. aā. ℥. ij.
Cere albe. ℥. iij.

¶ Misce et fiat vnguentum omnia simul liquefiendo: in fine vo ireos et crocus ponātur: deinde lauetur tribus aut quatuor vicibus cum aqua ordei tepida: butyrum melius est vaccinum cum in medicinis ponitur: idest ad opus medicine datur: debet esse sine sale et conseruatur vsq3 ad sex menses vel vsq3 ad annum ad plus. ¶ Adeps galline debet esse recens et non antiquatum. amittit enim complexionem et virtutem: et efficitur rancidum et amittit temperamentum et liquefactum melius conseruatur. ¶ Adeps anatis et anseris quanto antiquiores tanto meliores sunt: et cum in medicinis administrantur nullo modo sale condendi sunt. ¶ Pinguedines omnes si aspergātur çuccharo subtiliter pulueriçato diu conseruant absq3 corruptione. hoc ego sepe vidi et experimento approbaui. pinguedines enim que pro vsu medicine sunt nullo modo sale salā de sunt sed modo predicto preparande.

Unguentum apostolorum Auicenne. 5° canon. tractatu 11° qd in vsu est: et ē apostolicon: et nominat vnguentū veneris: et est vnguentū rectificans cuz facilitate fistulas difficiles: et scropbulas paruas nec est aliqd simile ei. et mundificat vulnera ex carne mortua: et plus et consolidat. Et dicitur qd est medicina. 12. apostolorum. Cuius permixtio. ℞.

Cere albe.
Thuris masculi. ʒ. vi.
Rasine. aā. ʒ. xiiij.
Myrre.
Oppoponaci.
Galbani. aā ʒ. iiij.
Floris eris. aā. ʒ. ij.
Bdelly. ʒ. vi.
Armoniaci ʒ. xiiij.
Lytbargiry. ʒ. viiij.
Aristologie longe. ʒ. vi.

Infundant bdelliū et alie gumme in aceto vini et decoquātur in estate cū duab9 lib. olei: et in hyeme lib. iij. olei et c. ¶ Oleum si simpliciter scriptum reperiat de oleo oliuarū semp est intelligendum: qd oleū est materia oiuz oleorū: vt in tractatu de oleis manifeste apparet et c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0276-0
DFG

Unguentum ad scabiem magistrale bonũ ⁊ expertum. ℞.
Olei cõmunis. lib.ij. Terbentine.
Axungie porci recentis. lib.ij.ſ. Argenti viui extincti. añ. lib. ſ.
Ceruse. Argenti sublimati. ʒ.iij.
Salis cõmunis. añ.lib.i. Cere albe. ʒ.v.
Misce ⁊ fiat vnguentum ſm artez. Axungia porci melius conseruatur liquefacta ⁊ adeps renum caprarum hoc etiã modo melius conseruatur. ❡ Argentum viuum hoc modo extinguit ⁊ preparat. Accipiat argentũ viuũ ⁊ ponat in vna ampulla vitri ⁊ supra exponatur tanta saliua ꝙ cooperiatur: deinde cõcutiatur tãtũ sub ⁊ supra semper saliuam addendo ꝙ totum confrangatur: ita ꝙ possit aspergi tanꝗ̃ lach: ⁊ partibus cui ponitur adhereat: ⁊ hoc modo extinctum erit. aliter tantum concutiatur ꝙ in illaz formam veniat: ⁊ sic extinguitur.

Unguentum aliud ad scabiez pro pueris paruis ⁊ mulieribus grauidis ⁊ ꝑsonis delicatis montagnane. ℞.
Terbentine bñ lote. ʒ.iij. Succi citrangulorum.
Butyri recẽtis loti. ʒ.ij. Uitellos ouo. añ. nuõ. ij.
Salis. ʒ.i. Olei rosati. ʒ.i.
Misceantur omnia simul ⁊ fiat vnguentum. ❡ Salis si simpliciter scriptum reperiatur in compositionibus semper de cõmuni sale est intelligenduz. ❡ Terbentina ⁊ butyrum lauandi sunt in aqua cõmuni: ⁊ sic facias de omni alia re lauanda: in qua solum dicitur lauetur ⁊ non exprimatur cum qua re. cum communi aqua lauãda est.

Unguentum ad scabiem pro canibus bonum ⁊ ⁊ expertum. ℞.
Saponis mollis. lib.i. Salis nitri.
Axungie porci. ʒ.vi. Aluminis roce vste.
Ellebori nigri. ʒ.viij. Salis cõmunis.
Sulfuris. ʒ.vi. Terbentine. añ.ʒ.vi.
❡ Olei laurini quantuz sufficit ad incorporandum: ⁊ fiat vnguentum. ❡ Et si fortius facere volueris adde. ʒ.ij. argenti sublimati ⁊ terre camelli. ʒ.iiij.

Unguentum album siue de cerusa crudum magistrale quod est in vsu: ⁊ valet ad infrigidandum omnem duritiem ⁊ batituraz ⁊ deruschata pelaxinam carnis ⁊ combustionem ignis. ℞. Olei rosati. lib.iij. Ceruse. lib.i. Cere albe. ʒ.viij. Misce omnia ⁊ fiat vnguentũ. ❡ Et sunt qui addunt camphore. ʒ.i.ſ. ⁊ albumina ouorum duo: ⁊ tunc erit vnguentum camphoratum ⁊ sine camphora ⁊ sine albumine oui erit vnguentum de cerusa crudum: ⁊ sic vocatur.

Unguentum de cerusa coctũ. valet ad ꝯsolidãdũ plagas: ⁊ in vsu est. Magrale. ℞. Olei communis. lib.ij. Ceruse subtilis. lib.i. Coquantur lento igne donec coctum sit: ⁊ sunt aliqui qui addunt cere albe ⁊ munde. ʒ.iij. ⁊ fiant magdaleones.

Unguentum de lythargirio coctum magistrale. ⁊ valet ad malum tibiaruz: ⁊ precipue qui fractã habent pellem sup tibys. ℞. Lythargiry auri subtilissimi pulueriçati. Aceti fortis. añ. lib.i. Olei rosati clari. lib.ij. Coquant lento igne vsqz coctum sit. ⁊ fiat magdaleon: ⁊ sunt aliqui qui in dicto vnguẽto addũt cere. ʒ.iij. sed melius est sine cera.

Unguentum de minio coctum: ⁊ est Magistrale: valet sicut vnguentum de lythargirio. ℞. Miny subtilissimi. lib.i.ſ. Olei cõmunis. lib.i. Coquantur lento igne: ⁊ fiant magdaleones.

Unguentum Basilicon minus magistrale. valet ad extrahendum putredinem ab vlceribus ⁊ plagis factis nouiter ⁊ est in vsu. ℞.
Picis naualis. Colofonie: idest picis grece
Rase pini. pulueriçate. ʒ.vij.
Terbentine. Cere noue mũde. ʒ.v.ſ.
Olei cõmunis. añ.ʒ.ix.
Misce omnia simul ⁊ coletur ⁊ fiat.

Unguentum Citrinum ⁊ dicitur vnguentũ commune: valet sicut vnguentum basilicon: sed est plus lenitiuũ ⁊ est magistrale. ℞.
Terbentine. lib.i. Cere noue ⁊ mũde. lib.ſ.
Rose pini cola. lib.i.ʒ.iij. Olei cõmunis.
Misce omnia ⁊ fiat vnguentum ſm artem.

Unguentum de dragagantis pro pectore magistrale. ℞.
Gumme dragaganti munde. ʒ.iiij.
Aque florum violarum. lib.ij.
❡ Infundatur in ea gumma per horas. xij. postea stamineтur ⁊ bis addatur. Olei violati. Olei amigdalarum dulcium. Cere albe. añ. lib.i. Liquefiant oleum ⁊ cera: deinde apponat gumma ipsis infrigidatis ⁊ misceant ⁊c̃.
❡ Unguentũ hoc nisi ingenio fiat nunquã bonã formam habere potes: sed stat in magdaleonibus grossitudinis fabe. Igitur hoc modo facias post liquefactionez cere ⁊ olei ⁊ ipsorum infrigidationem addas gummam stamignatã paulatine illam stanchecando ac si velles stanchecare manuschristi ⁊ nõ cesses addere gummã ⁊ stanchecare donec habeat bonam formã: ⁊ quãto magis elaborabis in ducẽdo tanto meliorem formam accipiet ⁊c̃.

Unguentum de adipibus Magistrale pectorale. ℞.
Adipis galline. Olei camomille.
Adipis anseris. Olei amigdalarum dulcium. añ.ʒ.iij.
Adipis anatis.
Butyri recentis. añ.ʒ.vi. Misce ⁊ fiat vnguentum.
Cere albe. ʒ.iiij.

Unguentum comitisse Guilelmi de varignana in sua practica. capitulo de retentione menstruorum: quod est in vsu: ⁊ est mirabile ⁊ expertum pluries. ℞.
Corticum medianoruz castanearum. Oçimarum vuarũ de lambruscis: idest granelle.
Glandium ⁊ copularum glandium. Sorbarum siccarum immaturarum.
Corticum medianoruz arboris glandium. Nespillorum imaturatorum.
Radicum celidonie.
Myrtillorum. Foliorum prunorum syluestrium. añ.ʒ.i.ſ.
Caude equine.
Corticum fabarum.
Terantur grosso modo ⁊ bulliant in lib. viij. aque plantaginis vsqz ad consumptionem medietatis: ⁊ postea coletur: ⁊ postea ℞.
Olei myrtillorum. lib.vi. Cere noue. lib.i.
Misce ⁊ laua oleum ⁊ cerã cũ suprascripta decoctione nouies semp remouẽdo aquã: ⁊ cũ hoc factũ fuerit. ℞.
Corticũ castanearum. uis. ʒ.i.
Glandium. Myrtillorum.
Corticum medianoruz arboris glandium. Oçimarum vuarum: idest de lambruscis.
Gallarum. añ.ʒ.ij. Sorbarum siccarum. añ.ʒ.i.
Cineris ossium cruris bo- Trociscorum de kara. ʒ.viij.
❡ Fiat ex his puluis subtilissimus: ⁊ misce cuz suprascripto oleo ⁊ cera: ⁊ fiat vnguentum. ❡ Per cortices fabarum auctor intelligit corticem in qua fabe oriuntur crescunt ⁊ maturantur. s. illa tegula. ❡ Modus lauãdi ceram talis est. p̃mo debet cera ad ignez liquefieri: deinde

in aqua mūda ab omni sapore dz proyci ⁊ in aqua illa dz manibus malaxari: ⁊ aqua a cera manibus exprimi. Deinde ad ignē dz liquefieri ⁊ in aqua mūda proyci: vt prius: ⁊ sic iterum atqz iterum est faciendū quousqz aqua sine sapore exeat: ⁊ tunc erit signum lotionis ⁊c.

Unguentum de Anthera Magistrale: ⁊ est cōstrictiuum. ℞.

Myrtillorum. — Seminis anthere.
Gallarum. — Rosarum rubearum.
Nucum cupressi. — Seis plātaginis. añ. ℥.ß.
Corticum granatoꝝ. — Terantur hec omnia subtiliter ⁊ cum.
Achacie. — Olei rosati. lib.i.ß.
Masticis. — Cere noue. ℥.iiij.
Balaustiarum. añ. ℥.i.

Misce: ⁊ fiat vnguentum. ¶ Modus faciendi achaciam talis est. Accipe succi pomorum syluestrium quantitatem quam volueris propinquorum maturationi: ⁊ pone in caldario: ⁊ coque vsqz ad consumptionē codognate de melle ⁊ extende super tabulam postq̄ꝫ cocta fuerint ⁊ incide cum cultello in frustis paruis: ⁊ postea dimitte exiccari ⁊ vsui reserua ⁊c.

Unguentum ad combustionem ignis Magistrale sic fit. ℞.

Corticis medulle sambuci. ℥.ij.
Bulliant in aqua sufficienti vsqz ad cōsumptionē duaꝝ partium ⁊ coletur: deinde in dicta colatura adde.
Olei nucum. ℥.iiij.
Et tantum bulliat lentissimo igne vsqz ad consumptionē suprascripte decoctionis: postea adde intus in fine.
Cere noue ⁊ boni coloris. ℥.ij.
Misce ⁊ fiat vnguentum ⁊c.

Unguentum ad scissuras mamillarum Magistrale. ℞.

Lythargirij argenti. — Axungie porci mas. ʒ.ij.ß.
Zinçiberis fini. — Olei violati. ℥.iij.
Myrre. añ. ʒ.ij. — Cere noue. ʒ.ij.

¶ Et fiat vnguentum molle.

Unguentum mirabile relatum ad Nicodemum Mesue. valens ad vlcera putrida: ⁊ generat in eis carnem ⁊ sigillat: ⁊ prohibet in eis fieri putrefactione. Cuius hec est permixtio. ℞.

Myrre. — Mellis dispumati. ʒ.vi.
Aloes. — Uini albi ⁊ boni. ʒ.iiij.
Sarcocolle. añ. ʒ.i.

Decoquantur simul cū facilitate vsqz dum habeat spissitudinē. Et quādo additur in medicamine Uitreoli. ℥.ß. ⁊ proprie ad ꝯsumptionē carnis addite: ⁊ est expertum.

Unguentum basilicon magnum Mesue confert vulneribus: in quibus est calefactio ⁊ proprie in vulneribus neruosis: mundificat eniꝫ ⁊ incarnat ea. Cuius permixtio. ℞.

Cere albe. ℥.vi. — Picis grece: idest colofonie. ℥.i.ß.
Rase pini. — Picis. ℥.iij.
Sepi vaccini. — Olei cōmunis. lib.ij.
Olibani.
Myrre. añ. ℥.i.ß.

Conteranꝫ cōterenda: ⁊ fiat vnguentum in bona forma. ¶ Pix si simpl'r scripta reperiaꝫ semper de natali intelligatur. Si v̄o pix greca de colofonia semꝑ intelligiꝫ.

Unguentum cerasceos magnū Mesue. rectificās vlcera maligna: ⁊ fistulas difficiles: ⁊ mundificat a carne mortua: ⁊ putrefactiōe: ⁊ perficit sigillationem eoꝝ sigillatione laudabili. ℞.

Armoniaci. ℥.i. — Olibani masculi.
Bdellij. ʒ.v. — Aristologie. añ. ʒ.v.
Sarcocolle. ʒ.v. — Oppoponacis. ʒ.ij.ß.
Myrre. — Floris eris. ʒ.iij.
Galbani. añ. ʒ.iiij. — Resine. ʒ.xiiij.
Lythargirij. ʒ.xv. — Cere albe. ℥.ij.
Aloes. ʒ.ij.ß. — Olei cōmunis. ℥.ij.ß.

Armoniacum ⁊ bdellium dissoluantur in aceto. Lythargirium teratur ⁊ decoquatur cum oleo donec liquefiat: ⁊ tunc remoueatur ab igne donec infrigidetur parū ⁊ pyce super ipsum aramoniacū ⁊ bdelliū dissoluta in aceto: ⁊ reduc ad ignem donec coaguleꝫ: ⁊ post illud proyce super ipsum reliquas medicinas ⁊ administretur ⁊c.

Unguentum cerasceos paruum Mesue. faciens nasci carnem in vulneribus: ⁊ mūdificat ⁊ incarāt ea: ⁊ confert vulneribus recentibus ⁊ antiquis. ℞.

Aristologie rotunde. — Sarcocolle. ℥.ß.
Radicis ireos. — Lythargirij triti pulueriçati. ℥.v.
Sāguis draconis.
Armoniaci. añ. ℥.ß.

Decoquaꝫ lythargiriū cū olei cōmunis lib.i. vsqz duꝫ liquefiat. Et conficiantur cū alijs sicut diximus.

Unguentum alabastrum Nardi preciosi qđ romani de hierusalem attulerūt tempore quo dominus noster Jesus Chr̄s fuit crucifixus: ꝓbatum est in omnibus febribus ⁊ rigoribus ⁊ calculosis doloribus lumborum: petram de vesica frangit. dolorem illum aufert emigraneum. al's iliacum dolorem amputat. causis matricis optime subuenit. Maria ⁊ Martha Sorores Laçari hoc vnguento vse fuerunt diebus vite sue. Cuius permixtio hec est. ℞.

Sauine viridis. ℥.v. — Hedere.
Gallarum cupressi viridis. ℥.viij. ʒ.i. — Mille folij. añ. ℥.vi.
— Arthemisie.
Roris marini viridis. ℥.vi. — Fenugreci.

Terre benedicte. Seminis lini. añ. ℥.vi. Hec omnia īfunde in aque sextario vno ⁊ medio: ⁊ stet in infusione ꝑ duos dies. postea adde. Olei cōmunis sextaria. v. ⁊ dimitte euꝫ cum cautela tandiu coquaꝫ vsqz ad consumptionē aque: ⁊ remoto ab igne coleꝫ ꝑ sacculū: additis

Cere noue pure ⁊ mū. ℥.vi. — Rasine pini.
Colofonie. — Olibani.
Terbentine. — Masticis. añ. ℥.v.
Galbani. — Storacis calamite.
Gūmi hedere. añ. ℥.v. — Spice nardi. añ. lib.i.
Picis hispane. ℥.v. — Balsami. ℥.iiij.

Que terenda sunt teranꝫ ⁊ que liquefienda liquefiāt ꝫm artem: ⁊ misce omnibus: fiat vnguentum semꝑ agitando cum spatula ⁊ vsui reseruetur ⁊c.

Zuccharum rosatum Mesue. stomachum ⁊ cor confortat: ⁊ omnia viscera. Et confert ad mollificationeꝫ eorum: ⁊ eius modus talis est. ¶ ℞. Summitatis florum rosarum rubearum incomplete maturitatis. ℥.iiij. Permittanꝫ post eorū collectionē saltim per diem. deinde in lapideo vase vltimate conterantur postea adde eis çucchari lib.i. ⁊ bene pistando permisceantur: deinde reponanꝫ in vase vitreato: ⁊ cooperiatur charta: demū soli exponaꝫ: ⁊ per mēses. iij. permittaꝫ omni die illum miscendo: deinde remoueatur ⁊ reseruetur. Et hoc modo fiat çuccharum violatum buglossatū ⁊ boraginatum permutando soluꝫ flores: in reliquis v̄o prescriptus modus seruandus est. Et quidam faciunt illud cum rosis non habentibus aliquid de complemento ⁊ inuenitur magis stipticum. ¶ Et sunt qui non terunt rosas: sed incidunt cum forficibus: ⁊ fricant manibus fricatione vl-

tima

tima rosa ⁊ çuccharuꝫ: deinde exponunt soli. ¶ Nota insuper ꝙ de floribus prescriptis solum summitas accipienda est. alia vo abycienda: qꝛ nimis dura. Et fila illa que in floribus boraginis reperiunt̃ abycienda sunt.

Zuccharum violatum Mesue inflammationē ⁊ sitiꝫ sedat: ventrē lubricat. Et ei⁹ modus est sicut çuccharū rosatum: indigent tñ viole expansione longiori ⁊ expositione in sole ⁊c̃.

¶ De artificio cere.

Cera enim quid sit: ⁊ quō a melle separatur: quomodoqꝫ fiat: A doctoribus lōgo ⁊ claro sermone pertractatum est: ita vt ⁊ mulieres ⁊ rustici magistri effecti sint. Igitur de ipsius artificio scribē restabat. A cera igitur rubea faciam initium.

¶ Ad faciendum ceram rubeam. ℞.

Cere noue lib. i. Terbentine subtilis. ℥. iij. in estate: in hyeme ℥. iiij. Cinaprij super lapidem pictorum bene triti. Olei oliuarum. añ. ℥. i. Liquefiant cera ⁊ terbentina ad ignem demum remoueantur: ⁊ post aliqualeꝫ infrigidationem addatur oleum ⁊ cinaprium beneqꝫ simul misceantur ⁊ reseruetur ⁊c̃. ¶ Oleum enim cum cera ponitur vt cera simul tenere faciat que a cinaprio separatur ⁊ frangibilis redditur ac vt cinaprium melius conteratur. ¶ Sunt qui loco cinaprij ad faciendum rubeaꝫ ceram ponunt minium ⁊ fieri potest: sed in triplo ponitur de minio vt pro omni lib. cere minij bene triti cum oleo vt supra. ℥. iij. vel. ij. ad minus: sed non habet tantum colorem quantum fit de cinaprio ⁊c̃.

¶ Ad faciendum ceram viridem. ℞.

Cere noue lib. i. Uiridis eris triti vt supra. Olei oliuarum. añ. ℥. i. Liquefiat cera: ⁊ post aliqualē infrigidationem addatur viride eris ⁊ oleum ⁊ bene misceātur: ⁊ viridis fiet. ¶ Si dictam ceram tenaceꝫ facere vis adde quantitatem terbentine suprascriptam in cera rubea. Terbentina enim in cera ponitur vt per ipsam tenax reddatur. Ac qꝛ aliquādo de ipsa fiunt imagines vt facilius a formis in aqua madefactis separet̃: quare.

¶ Ad faciendū ceram nigram. ℞.

Cere noue lib. i. Terra nigra trita. vt supra. Olei oliuarum. añ. ℥. i. Liquefiat cera ⁊ post aliqualem infrigidationem addantur terra nigra ⁊ oleum ⁊ reserua. ¶ Si dictam ceram nigram tenacem facere vis addas quantitatem terbentine supra tibi notatam.

¶ Ad faciendum seu dealbandum cerā. ℞.

Cere quantitatē quā volueris. Aque clare. partes. ij. Misceantur duo hec ⁊ calefiat aqua ad ignē clarum vsquequo cera sit liquefacta: deinde paululum permittatur quiescere donec tota cera natet super faciē aque: deinde accipe vas aliqđ vitreatum: cuius pars exterior sit lenis ⁊ madefac euꝫ in aqua frigida: deinde infundatur fere medietas eius in cera liquefacta ⁊ extrahe cuꝫ cera que sibi adheret ⁊ permitte ceraꝫ illam infrigidare: deinde separa eam a vase ⁊ tantum hoc facias ꝙ tota cera ab aqua fuerit extracta: deinde dictam ceram taliter formatam soli exponas ⁊ rori in mense May ⁊ illam sepe voluas: ⁊ tātum permittatur ꝙ fiat alba vt cerusa.

¶ Sunt autem quidam alij qui illam dealbant in tribus diebus seruando predictum modū. Sed expectant in mēse July quando sol est in maiori calore: ⁊ qa cera illa subtilis est faciliterqꝫ a caliditate solis posset liquefieri aspergenda est aqua munda bis in die.

¶ Alius modus dealbandi ceram. ℞.

Cere quantitatem quam volueris. Aque clare. partes duas. Bulliant simul ⁊ coquantur donec nigrescat aqua. Et tunc proijce aquā illam ⁊ pone aliaꝫ: ⁊ ita sepe fiat donec fiat alba: deinde collige ceram ⁊ reserua.

¶ Multis alijs modis potest cera dealbari. Sed prescripti duo modi sunt cōmuniores ac meliores. insuper nota ꝙ cera potest omnem colorem accipere tingendo eam cū retingente ad colorem quem intendis facere. Seruando modum in cera rubea ⁊ viridi tibi declaratum ⁊ de quantitate tam rei q̄ꝫ olei ⁊ contritione ⁊c̃.

¶ Modus laborandi dictam ceram.

Mensura longitudinis ꝫm diuersitatem pōderis.
Cereum de ℔. xxi. debet esse brā. iiij. ⁊ quar. ij.
Cereum de ℔. viij debet esse de brā. iiij. ⁊ quar. 5.
Cereum de ℔. vij. debet esse de brā. iiij.
Cereum de ℔. vi. debet esse de brā. iij. ⁊ quar. iij.
Cereum de ℔. v. debet esse de brā. iij. ⁊ tertie. ij.
Cereum de ℔. iiij. debet esse de brā. iij. ⁊ tertie. i.
Cereum de ℔. iij. debet esse brā. iij.
Cereum de ℔. ij. debet esse de brā. ij. ⁊ quar. iij. 5.
Cereum de lib. xl. debet esse de brā. ij. ⁊ quar. iij.
Cereum de lib. xxx. debet esse de brā. ij. ⁊ quar. ij.
Cereum de lib. lv. debet esse de brā. ij. 5. ⁊ digiti. ij.
Cereum de lib. xvi. debet esse de brā. ij.
Cereum de lib. xij. debet esse brā. ij. minus digiti. iiij.
Cereum de lib. viij. debet esse de quar. vi. 5.
Cereum de lib. v. debet esse de quar. v. 5.
Cereum de lib. iiij. debet esse de brā. ij. ⁊ quar. 5.
Cereum de lib. iij. debet esse de brā. ij.
Cereum de lib. ij. 5. debet esse de brā. i. ⁊ quar. iij. 5.
Cereum de lib. ij. debet esse de brā. i. ⁊ quar. iij.
Cereum de lib. i. 5. debet esse de brā. i. ⁊ tertie. ij.
Cereum de lib. i. debet esse de brā. i. ⁊ quar. i.
Cereum de lib. 5. debet esse de bra. i.
Cereum de. ℥. viij. debet esse de bra. i. ⁊ digitis. ij.
Cereum de. ℥. iiij. debet esse de quar. iij. 5. ⁊ digitis. ij.
Cereum de. ℥. iij. debet esse de quar. iij. ⁊ digitis. ij.
Cereum de. ℥. ij. debet esse de quar. iij.
Cereum de. ℥. i. debet esse de quar. ij. ⁊ digitis. iij.
Cereum de. ℥. 5. debet esse de quar. i. 5. ⁊ digitis. ij.
Cereum de ʒ. iiij. debet esse de quar. i. 5.
Cereum de ʒ. iij. debet esse de quar. i. ⁊ digitis. iij.
Cereum de ʒ. ij. debet esset de quar. i. ⁊ digitis. ij.
Cereum de ʒ. i. debet esse de quar. i. ⁊ digitis. i.

¶ Mensure iste intelligende sunt ac mēsurande cuꝫ brachio pāni: ⁊ non soluꝫ intelligende sunt de cereis rotūdis: sed de q̄dratis: diuersificant̃ tñ qñqꝫ ꝫm diuersitatē opinionuꝫ: sed hic est cōis ⁊ ꝓportionatus modus ab oib⁹ vsitatus. ¶ Nota insup ꝙ qñ ceram laborantes vel inaduertentia vel aliquo alio casu faciunt vel summitatem vel postremam cerei nimis grossa. vt igit̃ errorē suuꝫ corrigere possint abradūt cultello pteꝫ illam supfluā: cuius modus nō laudat̃. Sed accipienda est alia cera feruēs ⁊ sup pteꝫ illā superfluā cū illo calore proycienda: ⁊ totiens est reiterāda ꝙ pars illa amota sit: ⁊ sic error corrigit̃. Et nota ꝙ paruꝫ dꝫ esse dñia in magnitudine seu ingrossitie de parte infima ⁊ suprema si ꝫm rationē laboratum est cereum.

¶ Apponitur qñqꝫ rotunda cerea vt dispendium euitet̃. Igitur talis est modus. Amouetur cera in superiori pte cerei antiq vsqꝫ ad lyciniū per quartā vnā ⁊ lyciniū antiquū cū nouo bene liget̃: ita vt si cum fune suspēdat̃ nō laxetur: deīde innoluat̃ charta tāte altitudinis quāte cereū esse dꝫ: ⁊ in dicta vacuitate cera liquefacta cū captia ponatur vsquequo vacuitas plena sit: deinde duo vel tres manus cere sup totū cereū addat̃. Et sic nouiter totū factum esse appebit. Modus hic ab oibus vsitatus est ⁊c̃.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0279-0
DFG

¶ De artificio Zuccbari.

Ex zuccbaro multa fiunt q̄ boc meo libello nō describentur Cū iam trita sint ꝛ rudes in his sint edocti. Sꝫ quia fiunt ꝛ non ab omnibus modus faciendi scitur declarabitur vt artificiū çuccbari omni bus pateat huius opusculi beneficio.

¶ Ad faciendum coriandros solios.

Coriandri rotundi seu solij fiunt ex çuccbaro sub quo ponit̄ semē coriandri p̄paratū. vt supra ꝛ bene exiccatū oī humiditate. Et in principio vsqꝫ fere ad finem ponit̄ çuccbarū bene coctuꝫ. In fine vō per tres vel q̄tuor manus exhibet̄ leuis coctionis vt maioreꝫ rotunditatē accipere possint fiantqꝫ magis solij.

¶ Dicti coriandri bene siccandi ꝛ fricandi manibus sunt ꝛ nō solū in fine: sed in omni additione çuccbari: eo qꝛ ide duriores reddunt̄: nec ita faciliter ab humiditatibus deni grantur ꝛ molles reddunt̄: ꝛ tūc ab oībus artificiū lauda tur: ꝛ hec est ꝯsuetudo Januensium que oībus approbat̄.

¶ Ad faciendum coriandros crispos.

Tegatur semē coriandroꝝ çuccbaro manibus for titer fricando vsquequo habeāt mediocrē magnitudinem dando super çuccbaꝝ satis fortis cocture: deinde accipiat̄ captia forata paruo foramine in fundo ꝛ çuccbaro impleat̄ ꝛ ab alto çuccbaꝝ dictis coriādris p̄ijciatur semper bacilonum ducendo sub ꝛ supra hinc ꝛ ide ꝛ sit çuccbarum fortis cocte a principio vsqꝫ ad finem: ꝛ bene exiccentur ducendo bacilonum: vt supra.

¶ Zuccbarū dat̄ bn̄ coctū vt crispuꝫ durare diu possit ac vt tantū simul nō adhereāt quātū adhererēt si leuiter de coqueret̄: ꝛ hoc bene docti aromatarij faciunt ꝛc̄.

¶ Ad faciendū cinamomū confectuꝫ. Rx.

Cinnamomum excorticatū a supiori cortice ꝛ p̄ parua fila incidat̄ ꝛ in baci lone ponit̄ ac çuccbarum supra eum p̄ijciatur cum captie paruo foramine forato. Et in p̄ncipio vꝫputa p̄ tres man⁹ çuccbarum sit leuis coctionis postmodū vsqꝫ in fine for titer bacilonum ducendo vt in coriandris crispis dixi: ꝛ tā tuꝫ hoc cōtinuetur ꝙ grossi reddantur. ¶ Sunt qui post primam proiectionem çuccbari aspergunt in dictum cin namomum incisuꝫ çinçiberis pulueriçati vt fiant magis mordicatiui ꝛ gustui fortes. Sed modus ille nō mihi pla cet. Sed vt lingue mordētes sint debent fieri ex bono cin namomo nec infundendum est in aqua vt quidam fatui faciunt vt facilius incidatur: eo quia illa infusio tollit om nino saporem cinnamomi ꝛc̄.

¶ Ad conficiendum amigdalas. Rx.

Amigdalas ꝛ bene cum panno aspero frica: bn̄qꝫ in bacilone exicca. ꝛ ab omni imun ditia munda: demum cum çuccbarum fortis coctionis su per eas proijce cum captia forata bacilonū huc ꝛ illuc du cendo incessanter sub quo sit ignis carbonū beneqꝫ exic centur: ꝛ tantū hoc fiat ꝙ bene tegantur: ꝛ quanto ꝯtinue tur dicta ductio baciloni: tanto solidiores redduntur.

¶ Sunt qui conficiunt amigdalas cum cortice: ꝛ hoc mo do confecte longiori tempore durant nec rancescunt. Sūt vō qui a superiori cortice mundant: ꝛ sic conficiunt cum çuccbaro. Alij qui illas diuidūt in duas partes ꝛ conficiūt. illasqꝫ crispas faciunt. Modus vō faciendi ꝛ de coctione çuccbari ꝛ ductione baciloni est vt de coriandris crispis tibi monstraui ꝛc̄.

¶ Ad condenduꝫ rancetos. Rx.

Corticesranciorum prepara quantitatem quaꝫ vo lueris: ꝛ super eas proijce çuccbarum cuꝫ captia forata bene coctum: ꝛ facias quemadmodum de cinnamomo dixi: ꝛ de profectione çuccbari: ꝛ ductione ba ciloni. ¶ Cortices ranciorū hoc modo preparantur in fundantur in aqua munda: ꝛ permittantur per dies noueꝫ omni die aquam innouando. vltimo vō bulliant in aqua decem vel duodecim ebullitionibus: deinde ab igne re moti exprimantur ꝛ remoueatur pars alba que cortici ad heret: ꝛ incidantur per longum in satis minuta frusta ꝛ in fundantur in çuccbaro liquefacto ꝛ cocto per diem ꝛ no ctem: deinde in eo bulliant leui ebullitione: postmodū ex trahantur ꝛ desiccari permittantur que desiccate modo quo supra conficiantur: ꝛ hoc modo preparantur ꝛ amari tudo ab eis remouetur.

¶ Ad conficiendum gariofilos. Rx.

Gariofilos ꝛ exicca beneqꝫ munda ab omnibus immunditijs: deinde çuccbarum cuꝫ captia forata super eos proijce fortes satis cocture. Et si illos crispos facē vis facias vt ī coriādris crispis tibi dixi de ductione baciloni. Si vō solidos vt de amigdalis tibi monstraui: ꝛ idem intelligas de rancetis.

¶ Ad faciendum confectiones bene crispas debet esse fo ramen captie paruum ꝛ çuccbarum debet dari equaliter ꝛ vniformiter: ꝛ quanto ab alto proijcitur tanto melius: nec permittēde sunt gutte super eas cadere. ille eniꝫ opus tuum destruent.

¶ Ad conficiendum anisos. Rx.

Semina anisorum bene mundata. lib. ij. Et super ea proijce çuccbarum leuis coctio nis in principio ꝛ bene manibus ducantur per bacilonum vsquequo fere sint cooperta: beneqꝫ exiccentur ad omneꝫ manum çuccbari: ꝛ hoc continuetur vsqꝫ in fineꝫ si solios anisos facere vis. Si vō crispos postq̄ꝫ cooperta erunt da çuccbarum cuꝫ captia forata: ꝛ ab alto ꝛ sit fortis cocture: deinde duc bacilonum vt in coriandris crispis tibi dixi: ꝛ hoc facias vsqꝫ ad debitam ipsoꝝ magnitudinem.

¶ Anisi quāto puiores tāto pulchriores: ꝛ quāto duriores: tāto laudabiliores. duri enī fiunt ꝛ nō solū anisi: sed ꝛ cete re alie ꝯfectiones si bene siccent̄ ad oēm çuccbari additio nē: qꝛ bn̄ hoc notet̄.

¶ Ad ꝯficendū pineas. Rx.

Pinearum bene mundatarum quantitatem quā volueris: ꝛ sup eas p̄ijce çuccbarum cū captia forata bone cocture a principio vsqꝫ ad finem: ꝛ duc bacilonum prout in coriandris crispis tibi monstra ui. Si vō solios facere vis facias prout de amigdalis tibi monstraui: ꝛ de p̄iectione çuccbari ꝛ ductione baciloni.

¶ Nota ꝙ hec confectio paruꝫ durat: eo quia rancescūt pi nee: ꝛ anteq̄ꝫ conficiantur est aduertenduꝫ ne rancide sint. cognoscuntur aūt quia sūt nigre ꝛ mali saporis: quare pur gande sunt cum furfure: vt supra tibi ostendi.

¶ Nota insuper ꝙ sunt qui in prima exhibitione çuccbari ponunt albumen oui bene conquassatū cum çuccbaro nō multū calido ne albumen coqueretur: ꝛ hoc faciunt: eo qꝛ cum difficultate çuccbarū eis adheret p̄pter oleaginita tem que in eis est: ꝛ hic modus nō vituperatur ꝛc̄.

¶ Ad ꝯficiendum auellanas. Rx.

Auellanarum quantitatem quam volueris ꝛ fa cias prout de amigdalis tibi mō straui: ꝛ crispas ꝛ solias faciendo ꝛ seruādo modū in istis: sicut de amigdalis tibi dedi.

¶ Auellane anteq̄ꝫ conficiant̄ debent bene duci in bacilo no: ꝛ calefieri ad hoc ꝙ subtilis cortex eis adherens remo ueat̄. Si.n. p̄mitteret̄ çuccbarū facil'r ab eis remoueret̄.

¶ Ad conficiendū muscardinos. Rx.

Cinnamomi subtilis ꝛ electi: ꝛ bene pulueriçati ʒ. ij. Musci optimi dissoluti cum paucissima aqua rosa. ℈. ß. Misce duo hec in bacilone

ꝛ super

⁊ ſuper eis proyce çuccharũ bene cocotum beneq͛ ⁊ in-
ceſſanter manibus çuccharum ⁊ ſpecies ducantur: ⁊ bene
exiccētur: ⁊ totiens hoc fiat ꝙ ad groſſitudinem : ſeminis
papaueris veniant in fine dando per duas manus çuccha
rum leuis coctionis vt rotundi fiant.

¶ Muſcardi niſi cũ difficultate corpus accipiunt: ſed ſa-
gax aromatarius ⁊ ſollicitus in miſcēdo manibus çuccha
rum: ⁊ ſpecies cito eos format. poſt vͦo duas vel tres ma-
nus çucchari cribellandi ſunt a qua cribellatione exeunt
muſcardini groſſitudinis ponte acus ⁊ puluis reſeruet̃ : ⁊
alij qui iam corpus ſumpſerunt expleant̃. Feci ego ſemel
facere ab vno famulo bene docto. ⁊ preſens ſteti: qui illos
cito ⁊ optime perfecit. Sed ante perfectionē dimiſit pel-
lē manus ad bacilonũ ⁊ pauca que remāſit veſicata erat.

¶ Inſuper nota ꝙ preſcripte oēs ꝯfectiones que in bacilo
ne fiunt debet eſſe ſub eo ignis carbonũ accenſus ſine fu-
mo: nō aũt lignoꝝ vt iam a qbuſdam fatuis vidi facere.

¶ Ad faciendũ pignocatam. ℞.

Zucchari clarificati ⁊ coctionis non perfecte lib. i.
Stanchecet̃ optime cũ bacculo amota ca
ptia ab igne: ⁊ poſt longā eius ductionē addant̃ pinee mũ-
de. ʒ. iiij. Et ſimul miſceantur: deinde çuccharũ perfecte
coquat̃: ⁊ ſit dura coctio: deinde in morſellis incidatur.

¶ Pignocata ſi longo tempore conſeruari debet: apponen
da eſt quātitas p̄ſcripta pineaꝝ. Si vͦo pauco tēpore appo
ni poſſunt lib. v. pinearũ pro oī lib. i. çucchari.

¶ Ad faciendũ morſellatā albā. ℞.

Zucchari clarificati ⁊ coctionis non perfecte lib. i.
Stanchecet̃ optime cũ bacculo ⁊ poſt lon
gam eius ductionē addat̃ çinçiberis minutim īciſi ʒ. ij.
Deinde çucchaꝝ perfecte coquat̃ ⁊ in morſellis īcidatur.

¶ Sũt aũt multi ꝗ maiorē quātitatē çinçiberis ꝑ lib. i.
çucchari ponunt vt fortior ſit. Sed cōis ⁊ ab oibus vſita-
ta: doſis eſt ʒ. ij. çinçiberis pro oī lib. i. çucchari.

¶ Ad faciendũ çinçiberata. ℞.

Zinziberis mundi ⁊ electi. ʒ. iiij.
Cinnamomi fini. ʒ. ij.
Macis. Gariofiloꝝ. aã. ʒ. i.
Pulueriçentur hec ſubtiliter.
Zucchari clarificati ⁊ bene cocti. lib. ij.
Et fiat confecatio in morſellis.

¶ Cōfectio hec eſt multũ delectabilis guſtui: ſed nō ē alba.
fit in multis bonis vrbibꝰ. Sȝ ī hac nr̃a vrbe nō ē in vſu.

¶ Ad faciendũ fructus ⁊ aīalia oīa ex çucchbaro. ℞.

Zucchari quantitatē quā volueris ⁊ pulueriça: dein-
de poſt ſubtilem pulueriçationē īpaſtetur
cũ albuminibus ouoꝝ quātitate ſufficienti intantũ ꝙ for-
mā paſte habeat: deinde vngant̃ forme cũ oleo amigdala
rũ dulciũ ⁊ dicta paſta forme impleatur poſtea ſimul cō-
primantur: ⁊ ſic erunt aīalia vel fructus facti: ⁊ ſic oīa fieri
poſſunt pur ꝙ forme habeant̃ : deinde ponant̃ in ſtupha
ad ſiccandũ demum pingantur ſm colorem ſuum.

¶ Sunt quidā alij qui īpaſtant çucchaꝝ cũ gũma draga-
ganti facta in aqua roſa: ⁊ qui aſpergunt formas farina : ⁊
hoc fieri poteſt: ſed ſupior modus melior eſt.

¶ Ad faciendum penidios. ℞.

Zucchari lib. ij. infundatur in aqua ꝑ noctē : deinde
coquat̃ cũ illa aqua abſq͛ aliqua alia clari
ficatiōe: prius tamen colet̃ ⁊ ſit coctio dura: poſt q̄ȝ coctio-
nem proyciatur ſuper marmor inunctũ oleo amigdalarũ
dulcium: diende ducatur ad ferrum anteq̄ȝ infrigidetur ⁊
quanto longiori tempore ducũtur tanto albiores fiunt: de-
inde forpice incidant̃ ⁊ in ſtupha reſeruentur.

¶ Sunt aũt qui ponũt ꝓ oī lib. i. çuccha. ʒ. v. amidi pul
ueriçati poſt mediā çucchari coctionem vel in fine ; ⁊ hoc
vt çucchaꝝ nō candeat: ⁊ modus ille non vituperatur.

¶ In aq̄ aũt çucchaꝝ ponit̃ vt viſcoſitatē acgrat: q̄ me-
diāte poſſit ad ferrũ trahi q̄ traçtione albi penidij fiat.

¶ Zucchaꝝ quāto perfectius tanto longiori tēpore in aq̄
ꝑmittitur infuſum. Quāto vͦo groſſum magis ac rubeum
tāto minori tēpore relinquēdũ eſt in aqua: ⁊ hoc nota: çuc-
charũ eñi groſſum ⁊ rubeũ multũ de viſcoſitate hȝ: idõ pa-
rũ in aqua ꝑmittat̃: albũ vͦo paucam hȝ humiditatē: im-
mo ad illā acgrendā que neccia eſt ad hoc ꝙ trahi ad fer-
rum poſſit in aqua infuſum ſtare debet ⁊ longo tēpore.

¶ Zucchaꝝ in oibꝰ ſupraſcriptis ꝯfectionibus clarifica-
ri dȝ. In iſta aũt nō clarificatur: ſed tantũmodo colat̃ : vt
a ſuperfluis ⁊ imundicijs mundetur ⁊c̃.

¶ Ad faciendũ manuſchriſti roſatum. ℞.

Zucchari clarificati ⁊ ab aqua conſumpti lib. i. Aq̄
roſa lib. v. Miſce ⁊ bulliant duo ſil̃ vſq͛
ad aque conſumptionē ⁊ çucchari fortē coctionē: deinde
illum ꝓyce ſuꝑ marmor aſꝑſum farina ſubtili ⁊ reſerua.

¶ Sunt qui vngunt marmor ex oleo amigdalaꝝ loca fa-
rine. Nec hic modus mihi placet. ſcias inſuper ꝙ çuccha-
rũ ex quo fit manuſchriſti nō multũ ſtanchecat̃. longa enim
ſtanchecatio prohibet çucchaꝝ candeſcere.

¶ Ad faciendũ manuſchriſti violatũ. ℞.

Zucchari clarificati ⁊ ab aqua cōſumpti. lib. i.
Aque florum violarum lib. v.
Miſce ⁊ fiat vt de preſcripto tibi monſtraui.

¶ Nota inſuper ꝙ aromatarij noſtri temporis ſolũ. ʒ. ij.
Aque florum violarum ⁊ roſarum pro lib. i. çucchari po
nunt ad faciendum tam manuſchriſti violatum q̄ȝ roſa-
tum: ⁊ tunc pauca virtus eſt in eo. ideo quantitas illa ap-
ponenda eſt ſupra a me deſcripta.

¶ Poteſt etiā fieri manuſchriſti bugloſſatũ ⁊ boraginatũ:
⁊ fiant vt preſcripti permutando ſolũ aquas: ⁊ loco aque
roſarum ponitur aque florum bugloſſe vel florum boragi
nis cum quantitate çucchari preſcripta.

¶ Ad faciendũ manuſchriſti perlatũ. ℞.

Zucchari clarificati ⁊ ab aqua conſumpti lib. i.
Aque roſarum. lib. v.
Miſce ⁊ duo ſimul bulliant vſq͛ ad aque conſumptionē
⁊ çucchari duram coctionem. in fine vͦo addatur. Marga
rite ſubtiliſſime ⁊ pulueriçate ʒ. v. ⁊ proyciatur ſuꝑ mar-
mor aſperſum. vt ſupra ⁊ reſeruetur.

¶ Sunt autē quidam aromatarij: immo fere omnes qui
ſolum ʒ. i. pro omni lib. i. çucchari margaritarum ponũt:
⁊ hoc propter ipſarum penuriam: ac emptores nolunt ſol-
uere ⁊ male. nulla enim minor quantitas apponenda eſt
q̄ȝ ʒ. v. pro omni lib. i. çucchari.

¶ Ad faciendũ manuſchriſti cũ fragmētis coꝝ. ℞.

Zucchari clarificatati ⁊ ab aqua conſumpti lib. i.
Aque roſe. lib. v. Bulliant hec duo ſimul
vſq͛ ad conſumptionē aque ⁊ durā coctionē çucchari: de-
inde in fine addatur. Fragmentoꝝ precioſoꝝ omniũ ſub
tiliſſime contritorũ ʒ. iij. Margaritarum ʒ. i. Miſce ⁊
proyciantur ſuper marmor ⁊ reſeruetur.

¶ Ad faciendum ſaponiam. ℞.

Zucchari clarificati ⁊ ab aqua conſumpti. lib. i.
Aque roſarum. ʒ. iiij.
Amidi pulueriçati ʒ. iiij. Bulliant omnia ſimul vſq͛ ad
aque conſumptionem: ⁊ çucchari duram coctionem: dein-
de in fine addatur. Zinçiberis ſubtiliſſime inciſi ʒ. ij.
Et proyciatur ſuper marmor ⁊ detur ei forma manuſchri
ſti: ſed latior ⁊ minor ſit.

¶ Hec confectio fit apud curiales ⁊ dominos venetos:
⁊ his in locis multum in vſu eſt multumq͛ delectabilis
guſtui ac nutritiua.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0281-7
DFG

¶ Saponea alia de venetis. ℞.

Amigdalarū mundatarum dulcium. ʒ.xvi. Amidi purissimi ⁊ noui. ʒ.iiij.
Zucchari albi ⁊ clari. lib.i.
Fiat hoc modo. sit çuccharum clarum ⁊ albissimum ⁊ de dicto çuccharo. ʒ.ix. ⁊ amigdalarum cola cum aqua per sedatium spissum ⁊ pone ad ignem ⁊ quādo cepit spissari cum oleo amigdalaꝝ dulcium: ⁊ ʒ.iiij. çucchari addaṫ in dictum confectum vsq; ad coctam sufficientem: ⁊ fiat in morsellis de. ʒ.iiij. pro quolibet vel circa.

¶ Ad dandū colorē rubeū çucchar o. ℞.

Braxile subtilissime raspati. ʒ.i. Aluminis roche. ʒ.5. Aque. ʒ.vi. Infundātur duo hec in pecia ligata in dicta aqua per dies sex: deinde calefiant ad ignē leuiter: ⁊ cuz ea aq̄ çuccharū coquaṫ.

¶ Ad faciendū colorē viridem. ℞.

¶ Succum cauliū vel succum blete vel succū folie ireos ⁊ cum altero coꝝ çuccharū coquatur.

¶ Ad faciendū colorē celestinū vel nigrū. ℞.

Endegum. Gummi dragaganti. ań.ʒ.iiij.
Uini nigri. ʒ.vi. Ligentur in pecia duo hec subtiliter pulueriçata ⁊ infunde in vino per dies sex: deinde cum dicto vino çuccharum coquatur: prius tamen ad ignem cuz dictis rebus aliqualiter calefiat.

¶ Ad faciendum colorem glaucū. ℞.

¶ Croci. ʒ.ij. idest integri. Aque. lib.i.
Infundanṫ in ea per diem ⁊ noctez: deinde aliquantuluz calefiant: similiter postea colentur ⁊ cum dicta aqua çuccharum coquatur: vel accipe succum florum nascentium in paludibus que sunt glauce: ⁊ est opinio quorundam q̄ sint flores acori: ⁊ cum eo coque çuccharum. est enim glaucum pulcherrimū: non tamen ita boni odoris.

¶ Ad faciendum colorem turchinum. ℞.

Endegum. ʒ.ij. Feruse. ʒ.iiij. Calcis viue. ʒ.i.
Pulueriçenṫ ⁊ in pecia ligentur ac infundanṫ in lib. i. aque per diem ⁊ noctē: deinde simul ad ignem aliqualiter calefiant: ⁊ cum dicta aqua çuccharum coquatur.

¶ Ad faciendū colorem morellum. ℞.

¶ Succi floꝝ ireos ⁊ cū eo çucchaꝝ coquaṫ: ⁊ si illo tēpore nō repiṫ: Accipe Manipuluz vnū tondature coꝝ morelli de quo fiūt burse: ⁊ fac bullire tribus vel q̄tuor ebullitionibus: deinde coleṫ aq̄ ab illis incisionibus: ⁊ cum dicta aq̄ coquaṫ çuccharū. Et sic potes facere de rubeis incisionibus: ⁊ si rubeū colorē facere vis absq; braxili.

¶ Ad faciendum marciapanum. ℞.

¶ Amigdalarum dulcium mundatarum ⁊ subtiliter contritarum lib.5. çucchari boni ⁊ pulueriçati: deinde iterum cum amigdalis bene cōmisce. lib. 5.
Aque rosarum quantum sufficit ⁊ fiat.

¶ De decoctione medicinaꝝ: ⁊ continet partes tres.
¶ Prima est de medicis q̄ multū sustinent de decoctiōe.
¶ Scda est de medicis que paruz sustinēt de decoctiōe.
¶ Tertia est de medicis q̄ mediocrē sustinēt decoctiōez.

Hec summa nō minus vtilis q̄ȝ necessaria est. Nisi enim medicine debito mō coquātur que compositum faciunt sane virtus compositi a doctoribus limitata non resultabit. Igitur vt hunc errorem amoueam summam hanc annotaui: in qua ⁊ vniuersalem ⁊ particularem doctrinam comperies.

Medicine que multum sustinent de decoctione sunt iste.

¶ Aristologia longa ⁊ rotunda: apium radix ⁊ herba. Achacia. Alumina omnia.
¶ Brusci. Baccara. Berberi.
¶ Colloquintida. Cucumer asininus. Centauree oēs. Licera. Cardōes oēs. Cauda eqna. Cortices capparo. Cortices mādragorē. Cortices gra. Cornu cer. Castoreū. Diptamꝰ. Enula. Euforbiū. Elleborus albꝰ ⁊ niger. Feniculus radix ⁊ herba. Faseoli. Gentiana. Gramē. Hermodactyli. Ireos Hypoquistidos. Lapis armenus. Lapis stellatus. Lupuli. Miliū solis. Opponacum. Orobus. Omnia habētia multam humiditatē ⁊ frigiditatē. Omnes succi herbaruz. Petrosillinū radix ⁊ herba. Plantago. Radices peonie. Raffanus Reuponticum. Rubea tinctoꝝ. Radices oēs nō aromatice. Squinantū. Sarcocolla. Serapinuz. Serpentarie oēs. Semperuiua. Salis oēs spēs. Stafisagria. semen canapis. stipites arborum ⁊ plantaruz: minus tamē q̄ȝ radices ⁊ plus q̄ȝ folia coquenda sunt.

Medicine que paꝝ sustinent de decoctiōe sūt iste.

¶ Aq̄ lactis. Ambra. Ameos. Amomuz. Antos. Acetum. Aqua rosaruz. Aqua violarū. Aromatica oīa. Capilliveneris. Cardamomū maius ⁊ minus. Cāphora. Carpobalsamū cū tota planta. Cinnamomū. Camomilla. Cortices citri. Cortices cydonioꝝ. Calamꝰ aromaticꝰ. Epithimuz. Foliū indi. Flores genestre. Flores nenufaris. Flores buglosse. Flores boraginis. Flores oēs. Gariofili. Lignū aloes. Māna. Muscus. Maiorana. Mellilotum. Nigella. Oçimū. Origanū. Opium. Omnia habentia virtutē in supficie. Omnia facilis resolutionis. Piper omne. Rose. Reubarbarū. Sticados. Seminis psilly. Scamonea. Seminis althee. Semina frigida quatuor minora. Seminis papaueris albi ⁊ nigri. Saturegia. Semen basiliconis. Serpiliū. Sandali omnes. Uiole.

Medicine que mediocrem sustinent decoctionem sunt iste.

¶ Aloes. Absinthium. Assarum. Agaricus. Anisi. Arthemisia. Bethonica. Balaustia. Calamentum. Colloquintida. Ciclamen. Carui. Ciminum. Cubebe. Cicorea. Costuz. Daucus eupatorium. Endiuia. Epatica. Folia omnia. Fumus terre. Feniculi. Herba papaueris vtriusq;. Hyssopus. Ireos. Iuiube. Hypericon. Lupuli. Leuistici. Laurus. Mentha. Meçereon. Myrtilli. Mentha. Nenufar. Ordeū. Pruna. Polypodiū. Peonia. Petrosilly. Pimpinella. Paritaria. Radix ligritie ⁊ succus. Saluia. Semia oīa. Succi herbarū aromaticaꝝ. Succus rosarum.

Succus violarum.	Semen endiuie.
Squilla. Sene.	Semen acetose ⁊ herba.
Semen genestre.	Semen vrtice.
Semen iusquiami.	Semen coriandrorum.
Sauina.	Semen iuniperi.
Scabiosa	Scolopendria.
Sparagi.	Saxifragia.
Semen apy.	Tamarindi.
Semen ruthe.	Turbith.
Semen lini.	Tassus barbassus.
Semen fenugreci.	Tamariscus: idest herba.
Semen portulace.	Uinum granatoꝝ.
Semen lactuce.	Uinum cydoniorum.
Semen scariole.	Zedoaria. Zinçiber.

Et sic cōcluditur q̄sitū de decoctione medicinarum ⁊c.

¶ De contritione medicinaꝝ continet partes tres.
¶ Prima de medicinis que multū sustinēt de ꝯtritione.
¶ Secūda de medicinis que paꝝ sustinent de ꝯtritiōe.
¶ Tertia est de medicinis quē mediocrem sustinent de contritione.

Hec summa non minus vtilis q̄ȝ precedens est: ⁊ si intellecta fuerit ⁊ executioni mandata: Auctorum compositiones virtutem suaz a compositore limitatā in recipientem imprimenṫ. Ad laudez al-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0282-3
DFG

tissimi qui sua benignitate opus nostrum dirigat.

Medicine que multum sustinent de contritione sunt iste.

Aristologie omnes. Aloes. Amigdale. Aurum. Argentum. Argentum sublimatum. Arsenicum. Aurum pigmentuz. Bacce lauri. Balaustie. Batitura eris. Berberi. Cortices ouorum. Colloquintida. Cucumer asininus. Cētauree omnes. Cicera. Cardones omnes. Cauda eqna. Cortices capparorum. Cortices mandragore. Cortices granatorum. Costum. Cornu cerui. Cartamus. Cerusa. Coralli vtriqz. Crystallus. Cortices omnes plantarum. Dactyli. Diptamus. Enula. Ellebori ambo. Eboris. Encinaprium. Faseoli. Ficus. Fragmenta omnia preciosa. Flos eris. Gramen. Hermodactyli. Jreos. Lupini. Ligni aloes. Lythargirium. Lapis laçuli. Lapis iudaicus. Lapis lyncis. Lapides omnes. Margarite. Milium solis. Myrtilli. Marchesite omnes. Minium. Magnes. Marmor. Medicine composite deoppilatiue. Medicie composite epatice. Medicine pro renibus. Medicine omnes stupefacientes: metalla omnia. Medicine pectorales.
Opium. Orobus. Ordeū. Os sepie. Omnia alumina: omnia mineralia. Pinee. Passule. Plumbum vstum. Radices peonie. Raffanus. Reuponticum. Semen papauerū omnium. Semen lini. Squinantum. Scoria ferri. Scorpiones. Sandali omnes. Serpentarie omnes. Semen fenugreci. Semina quatuor Ma. frigida. Stafisagria. Semen coriandrorum. Semen canapis. Semen Juniperi. Sauina. Sēperuiua. Sanguis draconis. Semen iusquiami. Sulfur. Salis omnes species. Species tyriace. Species metridati. Species trifere. Species trocisco rū. Species hiere. Species loch. Terra sigillata.
¶ Uitrum. Uitreolum.

Medicine paruz sustinentes de ꝯtritione sunt iste.
¶ Aloes. Absintbium. Anbetum.
Ameos. Amomum. Ambra.
¶ Capilli veneris. Cassia lignea. Cardamomū. Cortex citri. Calamus aromaticus. Cāphora. Cortices cydonioꝝ.
¶ Eiptbimi. Euforbium.
¶ Flores genestre. Flores camomille. Laudanum.
¶ Meçercon. Mellilotum. Muscus. Nigella.
¶ Oppoponacum. Oçimum. Omnia vina aromatica. Omnes gummie. Omnes species aromatice. Omnia quorum virtus facile resoluitur. Omnia debilia ⁊ rare texture. Omnia que habent virtutem in superficie. Omnia intense caliditatis: ⁊ siccitatis. Piper omne. Rose. Scamonea. Sticados. Semen psily. Sarcocolla. Serapinum. Succus rosarum. Sene. Thimi. Uiole.

Medicine que mediocrem sustinent contritionem sunt iste.
¶ Assarū. Agaricus. Anisi. Apiū. Acetosa. Arthemisia.
Ciminum. Ciclamen. Carui. Cubebe.
Daucus. Diaciminū. Dianisum. Diatrion pipereon.
Eupatorium. Epatia. Epar adip.
Fumus terre. Feniculum. Gariofili.
Hyssopus. Jreos. Hipericon. Jntestinum lupi.
Lupuli. Leuisticum. Laurus.
Mirabolani omnes. Medicine omnes solutiue. Medicine stomatiche.
Nasturtium. Nux muscata.
Omnia folia preter ipsa aromatica.
Omnia fere semina preter aromatica.
Polypodium. Petrosilliū. Pimpinella. Paritaria. Pulmo vulpis. Pillule omnes. Rutha. Reubarbaꝝ. Spice omnes. Semina oia. Squilla. Semen genestre. Scabiosa. Semē peonie. Sparagi. Semē ruthe. Semen vrtice. Semē endiuie. Scolopēdria. Serpiliū. Stomacha gallinaꝝ. Turbith. Tamariscus. Zedoaria. Zinçiber.

Sequuntur nobilissima documenta vrinarum ad cognoscendum vtilitates nature hominū ⁊ mulierū: ⁊ h cognoscit per vrinas ex qbus vrinis agnoscūtur infirmitates corporū. Secundarie cognoscuntur per tactū pulsus. Tertio per auditum persone patientis. Uidelz per interrogationē ipsius ꝓut se sentit. vnī ex istis documentis possumus infirmis succurrere incipiēdo sic. ¶ Primo dico ꝙ vrina est quidā colamentuz humorum superans corpus ⁊ qui exit ex vesica corporis ⁊c. ¶ Qn̄ vrina est aliqd amara ⁊ ollet bono odore: ⁊ tūc corpus est sanū: ⁊ si corpus est turbatū nō ollet: imo fetet malo odore: vnde est malum signū. Et si vrina est ex bona natura ⁊ vrinalis stet bene obturatus vrina satis durabit ⁊ aliter efficit̄ versa si stātica erit. Tūc ⁊ tu calefacias ipsaz ad ignē ⁊ vertetur. Sed non fit optima ad iudicanduz infirmitatem ⁊ veritatem ipsius ꝑsone. vnde scias ꝙ nō est vrina verior q̄ꝫ vrina que fit post digestionez: idest postq̄ꝫ dormierit: vl' vria matutinalis pro iudicādo: qꝫ quāto vrina est recentior tanto est melior: ⁊ etiaz cognoscit̄ melius ad lumen diei vel solis occasione vt melius possit agnosci. Jtaqz pars in qua debet̄ prospici est vt medicus respiciat quāta est vrina ⁊ quātū colorē habet ⁊ si aliquid videtur intus. ¶ Et scias ꝙ duo sunt que dant ad intelligendum vel que dant colorez vrine. Prima est caliditas naturalis corporis altera est friditas. ¶ Jtē duo sunt que dant substantiā ad cognoscendū vrinā. Prima est humiditas corporis altera siccitas. vnde calor dat sibi colorez vermiliū: ⁊ frigiditas dat colorez album: ⁊ humiditas dat sibi spissitudinez ⁊ turbitudinē: ⁊ siccitas dat claritudinem ⁊ facit ipsam lucidā multū. Et ideo est sciendū ꝙ si vrina erit rubea ⁊ aliquid spissa ⁊ non lucida significat nimiuz sanguinē. Si vrina erit v̄milia clara ⁊ crocea signat nimis colorē al's cholerā. Si vria erit alba ⁊ spissa vel alba ⁊ grossa ⁊ magis spissa q̄ꝫ clara signat nimis flegma. Si vrina erit alba ⁊ lucida significat nimis melancholiam. Si vrina bruna significat ꝙ sanguis est quasi coctus ⁊ combustus propter nimiū calorem ⁊ magnā debilitatē. Si vrina erit viridis ⁊ lucida significat magnā debilitatē. Spiritus ⁊ sanguis est prout coctus intus. Unde est bonum comedere ⁊ bibere res ad ꝯtrariū: ⁊ sic stabit corpus sanū ꝓpter temperantiā que nascitur in medio duaꝝ rerū contrariarum. Unde si videas ꝙ habeas nimis sanguinem vtere rebus frigidis ⁊ siccis: ⁊ si es nimis frigidus vtere rebus calidis ⁊ humidis. Et si es nimis cholerosus vtere rebus fridis ⁊ humidis. Et si es nimis siccus vtere rebus calidis ⁊ humidis. ¶ Res calide ⁊ humide sunt carnes recētes vt vitellum oui crocus vue recentes ⁊ bene mature ⁊ amigdale. Res humide ⁊ frigide sūt lactuca portulaca ⁊ lac. Res calide ⁊ sicce sunt sal piper gariofili carnes salse puleçolū. Res frigide ⁊ sicce sunt caseus ⁊ albū oui. ¶ Jterum est sciendūz ꝙ in vrinis sunt quatuor circuli: lꝫ isti circuli nō sint bene clari ad cognoscendum ⁊ maxime quando quis vnus cōsiderat bene ipsos subtiliter. videlꝫ si superior circulus vrine erit optime coloratus: ⁊ si vrina erit bene ꝓut spissa ⁊ habebit modicā spumā: significat nimis sanguinē ⁊ magnū dolorem capitis in parte anteriori vel in latere. Si circulus superior erit nigreus significat nimis melancholiā: ⁊ si facit spumā satis significat dolorez capitis ⁊ lateris debilitatem. Et si spuma erit satis significat debilitatem multam. Et si est pauca spuma significat paucam debilitatem. Si circulus superior erit albus significat nimis flegma: ⁊ si tenet nimis spumam significat grauedinez ca-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0283-9
DFG

pitis plus versus posteriorem partē q̃ anteriorē: ⁊ habet stomachū fridū. Si circulus erit croceus supra significat nimis calorē. Et oia sunt ista intendēda plus ⁊ minus sm colorem ⁊ conditionē ⁊ substantiaz vrine. Itē si vrina attrahit infra se ad modū fila significat scorticamētū intus in vesica ⁊ in renibus. Si vrina attrahit ad se ad modum crusche significat febrē quotidianaz intus in prima ⁊ malos humores in renib⁹ adunatos ⁊ in vesica. Si vrina erit in colore auri erit melior q̃ in alio colore. Item aliquādo vrina habet vnam nebulam que vocatur hypostasis. Aliquando stat supra aliquando infra. Nunc est considerandum de tali hypostasi si ipsa est continua vel longa vel si ipsa est rotunda vel alba. ¶ Et si ipsa rubea superius de vrina vel sit alba significat infirmitatem valde occultam ⁊ arditam ⁊ natura incipit coqui: ⁊ si in medio natura iam est cocta media. Si in fundo significat ꝙ natura iam habet coctam mediam materiaz. Si est rubea vel crocea in colore aureo significat infirmitatē iam festinantem ⁊ arditam. Si est nimis liuida in colore significat longam infirmitatem. si est nigra habet peius: idest ꝙ infirmus mutatur in peius: idest ꝙ habet tertianaz ⁊ mutatur in quartanam. Si est in colore vt sanguis: ita ꝙ color vincat vrinā significat personam esse in mala dispositiōe. Si vrina fit large per virgam signum est bonum. Si vrina fit cum dolore ⁊ pena illud est malum signum. Si abundat in multa quātitate bonum signum. Si fiat pauca malum sign̄at: eo qꝫ mali humores superant vrinā. Urina puelle nō pollute est multum lucida ⁊ clara subtilis prout crocea. Urina femine corrupte semper est turbida ⁊ nūq̃ bene clara nec lucida: ⁊ istud intelligitur in sua sanitate. Urina femine pregnātis habet ista signa: per que pōt videri ⁊ agnosci quādo est grauida an ne: qꝫ apparet in ipsa quedaz nebula alba prout bombax optime tritus in hyeme ⁊ in estate habet colorem sanguineuz existens in sua sanitate. Et si esset turbida mutaretur in colore sm conditionem mulieris: ⁊ videbitur imago prope fundum: ⁊ istud apparet in primo mēse ⁊ in secūdo ⁊ in tertio. Hypostasis que est in vrina alba multum turbida essendo in sua sanitate venit clara ⁊ lucida ⁊ tenet colorem vini albi ⁊ subtilis. Et hypostasis est alba magis ⁊ clara superius q̃ iferius: idest ꝙ ꝓpe fundum sint feces signum grauedinis.

¶ Urina femine que nō est grauida est magis alba ⁊ magis subtilis q̃ vrina femine grauide.

¶ Urine omnium feminarum trahunt magis ad albedinem q̃ ad alium colorem: ⁊ proprie ad colorem rubeum. Si sunt in sua sanitate.

¶ Urina femine si erit optie alba in fundo vrinalis ⁊ subtilis sign̄at magnam molestiā vel frigiditatez in matrice. Et si habebit spumam significat grauedinem capitis ⁊ in renibus dolorē ⁊ debilitatem stomachi.

¶ Urina femine que est alba. i. clara in vrinali ⁊ lucet ꝑut argentū: ⁊ nō curat comedere signū est ꝙ grauida est.

¶ Urina femine que habet colorem clarum ⁊ grauem signum est velle luxuriari.

¶ Urina hois ⁊ femine q̄ hꝫ hypostasim aliquātulū nigrā in vrinali ⁊ insimul adimatā significat mortem.

¶ Urina que est pauca in quantitate ⁊ in colore nigra significat mortem.

¶ Urina que tenet multam fecem in fundo ⁊ habet nebulam nigram ad modum calcine significat mortem.

¶ Urina q̄ mutat̄ in multis coloribus significat mortem.

¶ Urina veridiasca ⁊ pauca significat mortem.

¶ Urina que in illo qui febrescit ⁊ habet in fundo fecez si infirmus non sudat significat mortem.

¶ Urina in colore fellis ad fundum ⁊ ad modum semile significat mortem.

¶ Urina que habet in fundo ad modum salbioni ⁊ ad modum sanguinis significat mortem.

¶ Urina in febrienti si est nimis alba significat mortem.

¶ Urina tenens multos colores in vrinali sign̄at mortez.

¶ Urina habens in fundo vrinalis feces ⁊ guttas sanguinis significat mortem.

¶ Urina que est multuz rubea habens paucā spumaz ⁊ in medio sanguinis ꝓpe fundum significat mortem.

¶ Urina puelle non pollute ⁊ sane est pura ⁊ clara sine macula.

¶ Urina hois sani hn̄s in mane vrinam albam ante prandium rubeā: ⁊ post prandiū albā bonum signum est.

¶ Urina sanguinea significat ordimentum in vesica ⁊ aliquem fetorem intus.

¶ Urina qn̄ abundat ⁊ nō scotat nimis ⁊ reddit odorē qn̄ est satis ⁊ vnū modicū rubea ⁊ nuuolosa alba ⁊ eq̄lis stat. i. in medio vrinalis ⁊ alta a fundo ⁊ vrinare sepius sanitatē significat. Et ēt bene euacuare corpus est optimū.

FINIS.

¶ Impressuz Venetijs ere ac sollerti cura heredum. q. domini Octauiani Scoti ciuis ac patricius Modoeciensis: ⁊ sociorum.
Anno a dominica incarnatione. 1520. Die. 23. Martij.

Registrum.

aa bb cc dd ee ff gg hh

¶ Omnes sunt quaterni.

Tabula

¶ Rubrica siue tabula istius thesauri siue Antidotary aromatariorū per alphabetum positū prout videre potes. Et primo incipit.

Aurea alexādrina Nicolai. char. 25.
Athanasia magna Mesue. 25.
Anacardina Mes. 25.
Athanasia Nicolai. 25.
Antidotum Nicolai. 25.
Armoniacum rosatum descriptione Gabrie. 25.
Aromatici rosati. M. 25.
Aromatici rosati minus Mes. 26.
Aromatici muscati Mesue. 26.
Aromatici gariofilati Mesue. 26.
Aromatici nardini Mesue. 26.
Atramentum bonum. 26.
Atramentum in carmine. 26.
Acetum squilliticum Mesue. 26.
Aqua ad asma Rasis. 26.
Aqua constrictiua Magistralis. 26.
Aq̄ p oculis rubētib⁹ Magr̄alis. 26.
Aqua pro mēbro Magistralis. 26.
Benedicta simplex Nicolai.
Conditū de secacul Mes. 26.
Conditum de acoris Mesue. 26.
Conditum de bauçia Mesue. 26.
Condita de cydonia Mesue. 26.
Conditum de citro Mesue. 26.
Conditū de çinçibere Mesue. 27.
Confectio de çinçibere Mes. 27.
Conditum de piris Mesue. 27.
Conditum de pomis Mesue. 27.
Conditum de persicis Mesue. 27.
Conditum de kebulis Mesue. 27.
Conditum de emblicis Mesue. 27.
Conditum de citro alio mō Auic. 27.
Condita de citro Auicēne. 27.
Cydonia condita Auicēne. 27.
Cydonia condita alia Auicēne. 27.
Cōditū de cucurbitis Magr̄ale. 27.
Cornelina Magistralis. 27.
Confectio amech prima descriptione Mesue. 27.
Confectio de māna Mesue. 27.
Cōfectio de storace Magr̄alis. 27.
Cōfectio de cinamomo Mesue. 28.
Cassiafistulatū pro clysterys Magistrale. 28.
Cassiafistulatū ō melle τ ō çucha⁹. 28.
Cassiafistulatū aliud Magr̄ale. 28.
Codognata de çuccharo Magi. 28.
Conditū de cydonys cū perlis Magistrale. 28.
Cerotum Galeni emendans vitia stomachi Mesue. 28.
Cerotū hyssopi. d. filagri Mes. 28.
Cerotum oxycrocy Nicolai. 28.
Cerotum pro costis Magistrale. 28.
Cerotū hyssopi. de. Pauli Mes. 28.
Cerotū pro renibus Magr̄ale. 28.
Cerotū pro crepatis Gētilis. 28.
Cerotū de mucilagib⁹ Magr̄ale. 28.
Cerotū ad crepatos de pelle arietina fm Rainaldū de Uilanoua. 28.
Cerotum de laudano Magr̄ale. 29.
Diachilon magnū Mes. 29.
Diachilon minus Mesue. 29.
Diachilon paruum Mesue. 29.
Decoctio cōis Magistralis. 29.
Decoctio pectoralis Magr̄alis. 29.
Decoctio carminatiua Magr̄a. 29.
Decoctio ɔstrictiua Magr̄alis. 29.
Diabuglossati Mesue. 29.
Diaboraginati Mesue. 29.
Diamusci dulcis Mesue. 29.
Diagalange Mesue. 30.
Diaciminū bonum Mesue. 30.
Diambra Mesue. 30.
Diacoralli Magistralis. 30.
Diarodon abbatis Nicolai. 30.
Diarodon de cōi Mesue. 30.
Diadragagāti frigidi Nicolai. 30.
Diadragaganti calidi Nicolai. 31.
Diacalamentum Nicolai. 31.
Diacalamentum Mesue. 31.
Diacodion ɔfectio yecur. me. 31.
Diaspoliticon Auicēne. 31.
Dianisi Mesue. 31.
Diatrium piperium Mesue. 31.
Diacurcuma magna Mesue. 31.
Dialacca magna Mesue. 32.
Diasatarion Mesue. 32.
Diairis de melle Nicolai. 32.
Diapenidion Nicolai. 32.
Diaolibanum Nicolai. 32.
Diacori Mesue. 32.
Diamorusion Mesue. 32.
Diacostum Mesue. 32.
Diasulfur Mesue. 32.
Diacubebe in thesauro pauperū. 32.
Diareubarbarū Nicolai. 33.
Diapapauerū Nicolai. 33.
Diacori Magistralis. 33.
Diacatholicon Nico. maio. 33.
Diasene Nicolai. 33.
Diafiniconis Mesue. 33.
Diaprunis nō solutiui Nico. 33.
Diacassie Magistralis. 33.
Diacartami Magistralis. 33.
Diarob cum turbith cum reubarbaro Magistralis. 33.
Diarob cum turbith sine reubarbaro Magistralis. 34.
Diamargariton Nicolai. 34.
Diamargariton Auicēne. 34.
Diacaridion Mesue. 34.
Elariū de gēmis Mesue. 34.
Eliam Cōciliato. 34.
Elariū de aromatibus Mesue. 34.
Elariū de baccis lauri Rasis. 34.
Electuariū de citro Mesue. 35.
Electuariū de cineribus Auicē. 35.
Egetea Mesue. 35.
Elariū indi maioris Mesue. 35.
Elariū indi minoris Mesue. 35.
Electuariū elescholf Mesue. 35.
Electuary rosati Mesue. 36.
Electuariū de succo rosaꝝ Ni. 36.
Elariū de scoria ferri Rasis. 36.
Elariū de seminibus Mesue. 36.
Electuariū de passulis Auicē. 36.
Elariū pliris arcoticon Nico. 36.
Electuariū de psillio Mesue. 36.
Electuarium quo vtuntur reges τ prelati Mesue. 36.
Electuariū de pomis Mesue. 36.
Electuarium de sorbis Mesue. 36.
Electuariū ad scabiem τ prudimā carnis Almansoris. 36.
Electuariū ad restaurationem humiditatis fm Nicolaum. 36.
Electuariū almaçereon Mesue. 36.
Electuariū de psicis Mesue. 37.
Emplastrum de mellilotο Mesue. 37.
Emplastrū diafiniconis Mesue. 37.
Emplastrū de granis lauri Mes. 37.
Emplastrū ɔ fluxū montagne. 37.
Emplastrum de crusta panis montagnane. 37.
Emplm fily çacharie Mesue. 37.
Emplm ɔ morbū Magr̄ale. 37.
Emplastrum ad extrahendum codesellas Magistrale. 37.
Emplm ad pleuresim Mesue. 37.
Emplm ad crepatos Magr̄ale. 37.
Emplastrum ad morsum scorpionum Magistrale. 37.
Epithima p corde Magr̄ale. 37.
Epithima p epate Magr̄ale. 37.
Philoniū ex inuentione pma Mesue. 37.
Philoniū persicum Mesue. 37.
Gallie muscate Mesue. 38.
Gallie sebelie me. 38.
Gallie alesangine Mesue. 38.
Gallia magna siue regalis Mes. 38.
Homorusia Auicēne. 38.
Hiera pigra Galeni Mesue. 38.
Hiera simplex Galeni. 38.
Hiera cōposita Galeni Nico. 38.
Hiera logodion fm Auicēnam. 38.
Hiera hermetis Mesue. 39.
Justinū imperatoris Nico. 39.
Julep rosati Mes. 39.
Julep violatum Mesue. 39.
Julep de iuiubis Mesue. 39.
Katorticon imperiale Nicolai. 39.
Liton tripon Nicolai. 39.
Letificās Rasis. 39.
Loch de pino mesue. 39.
Loch de papauere mesue. 40.
Loch de squilla mesue. 40.
Luch sanū τ expertum mesue. 40.
Loch ad asma mesue. 40.
Loch de pulmone vulpis Magi. 40.
Loch de allys mesue. 40.
Loch de caulibus mesue. 40.

Loch de farfara magistrale. 40.
Loch bonũ cõferens ethi. ls ⁊ cõsumptis Mesue. 40.
Loch de amigdalis Mesue. 40.
Loch de althea magistrale. 40.
Metridatum magnum Nicolai. 40.
Metridatũ Auicẽne. 41.
Micbleta Nicolai. 41.
Mel rosatum Mesue. 41.
Mel rosatum Nicolai. 41.
Mel violatum Nicolai. 41.
Mel rosatũ alio mõ Nicolai. 41.
Miua cydoniorum cum speciebus Mesue. 41.
Miue cydioniorum sine speciebus Mesue. 41.
Mel myrtinum. 41.
Mel anacardum. 41.
Musa magna Nicolai. 41.
Marenarũ magistrale. 41.
Mixtura cordialis magi. 42.
Mixtura pectoralis magi. 42.
Oryzacchara Nicolai. 42.
Oxymell simplicis Mesue. 42.
Oxymellis cõpositi Mesue. 42.
Oxymellis sqllitici Mesue. 42.
Olei muscellini Mesue. 42.
Olei rosati Mesue. 42.
Olei rosati alio modo. 42.
Olei violati Mesue. 42.
Olei de lilio sine spẽb⁹ Mesue. 42.
Oleũ de lilio cum spẽbus. 42.
Olei camomille Mesue. 42.
Oleũ de absinthio magi. 42.
Oleum de anheto Mesue. 42.
Oleum de rutha Mesue. 42.
Oleum de mentha magistra. 42.
Oleum sambucinum Mes. 42.
Oleum de nenufare Mesue. 43.
Oleum costinum Mes. 43.
Oleum de formicis volantibus Nicolai. 43.
Oleũ de capparibus magistra. 43.
Oleum de myrtis Joannis de sancto amando. 43.
Oleum masticinũ Mesue. 43.
Oleum de castoreo magi. 43.
Oleum de scorpionibus Mes. 43.
Olei cydonioniorum Mesue. 43.
Olei spice magistralis. 43.
Olei vulpini Mesue. 43.
Oleũ de hypericon magistra. 43.
Oleum pro doloribus puerorum magistrale. 43.
Olei amigdalarũ dul. Mes. 43.
Olei amigdalarũ amararum Me. 43.
Olei amigda. p bibẽdo magi. 43.
Olei de nucleis psicis Mes. 43.
Oleum laurinum Mesue. 43.
Olei laurini magistralis. 44.
Olei irini Mesue. 44.
Olei de granis sisami Mesue. 44.
Oleum sisaminũ magistra. 44.
Oleũ de grisomilis Mesue. 44.
Oleũ de tartaro magistrale. 44.
Oleum salvie magistrale. 44.
Oleum de euforbio Mesue. 44.
Oleũ de semine lini mesue. 44.
Oleum de cucurbita mesue. 44.
Oleum de floribus papaueris Mesue. 44.
Oleũ de iunipero mesue. 44.
Puluis cordialis dulcis magistralis. 44.
Puluis cordialis pro vermibus magistrale. 44.
Puluis pro botio mõtagnane. 44.
Puluis ducalis magistrale. 44.
Puluis sene montagnane. 45.
Puluis sene magis solutiuus. 45.
Puluis pro epithimate cordiali magistrale. 45.
Pluis pro sacculo cordis magi. 45.
Puluis p sacculo capitis ma. 45.
Puluis restrictiuus magistrale. 45.
Puluis pro mingentibus in lecto montagnane. 45.
Puluis p bõbardis ⁊ schiopetis. 45.
Puluis pro implendo dactylos p mulieribus magistra. 45.
Pastonũ pro filomenis magi. 45.
Pillule elefangine Mesue. 45.
Pillule masticine Petri de ebano Mesue. 45.
Pillule auree Nicolai. 45.
Pillule de quatuor rebus Francisci de pedemontium. 45.
Pille turbidate siue auree me. 45.
Pillule aggregatiue Mesue ex inuentione nostra. 45.
Pillule de fumoterre Auic. 46.
Pillule de meçereon Mesue. 56.
Pillule de hiera simplici Gal. 46.
Pille de hiera cũ agarico Ma. 46.
Pillule de hiera magna Gal. 46.
Pillule fetide maiores Mesue. 46.
Pillule fetide minores Mes. 46.
Pillule de sarcocolla Me. 46.
Pillule de bdellio maiores Me. 46.
Pillule lucis maioris Mes. 46.
Pillule de hermodactylis maio. Mesue. 46.
Pille de hermodactylis minores Mesue. 46.
Pillule de hermodactylis ex inuẽtione nostra Mesue. 46.
Pillule de reubarbaro Mes. 46.
Pillule inde Mesue. 47.
Pille sine quibus esse nolo Nico. 47.
Pillule cocie Galeni. 47.
Pillule cocie Alman. vsuales. 47.
Pillule arabice Nicolai. 47.
Pillule alsaiaret Auicen. 47.
Pillule stõiche penultime descriptionis Mesue. 47.
Pillule stomatiche 2ᵉ descriptionis Mesue. 47.
Pillule imperiales Nico. 47.
Pillule cõmunes Auicẽne. 47.
Pillule bichichie Mes. 47.
Pillule de agarico Mesue. 47.
Pillule de lapidis lazuli Mes. 47.
Pillule de euforbio Mesue. 47.
Pillulee ad oẽs morbos catarri Mesue. 47.
Pillule de opoponaco Mes. 47.
Pillule alexandrine Mesue. 48.
Pillule de serapino Mesue. 48.
Poma laudani magistra. 48.
Poma ambre magistrale. 48.
Rubea trociscata Nico. 48.
Rosata nouella Nicolai. 48.
Requies Nicolai. 48.
Suffuf aromaticũ Mesue. 48.
Sief album cũ opio Mesue. 48.
Sief albũ sine opio Mesue. 48.
Suppositoria ad thenasmon ma. 48.
Suppositoria alia ad thenasmõ magistrale. 48.
Suppositoria de ciclamine. 48.
Suppositoria constrictiua. 48.
Sacculus pro corde magi. 48.
Sacculus pro capite magi. 48.
Sacculus alius pro capite ma. 48.
Sacculus pro stomacho magi. 48.
Sacculus alius pro stõcho ma. 48.
Sacculus pro pulsibus magi. 48.
Sacculus pro fianchis magi. 48.
Stomatichum calidũ Nico. 48.
Stomatichum frigidum Nico. 48.
Stomatichum laxatiuum. 48.
Specierum pro cõposita ma. 48.
Specierum pro ceruelato ma. 48.
Salsa confecta magistrale. 48.
Syrupi acetosi simplicis Mes. 48.
Syrupi de radicibus Mes. 49.
Syrupi de duabus radicibus magistrale. 49.
Syrupi de succo endiuie. 49.
Syrupi de endiuie magi. 49.
Syrupus alius de endiuia Gentil. 49.
Syrupi rosati ex infusiõe Mes. 49.
Syrupi de rosis siccis magi. 49.
Syrupi de succo rosarum. 49.
Syrupi de succo acetose Mes. 49.
Syrupi de agresta Mesue. 49.
Syrupi de papauere Mesue. 49.
Syrupi de pomis simplicis Mes. 49.
Syrupi de pomis cõpositi Mes. 49.
Syrupi de granis myrti Mes. 49.
Syrupi de myrtis magistra. 50.
Syrupi de corticibus citri Mes. 50.
Syrupi de acetositate citri Mes. 50.
Syrupi violati cõpositi Mesue. 50
Syrupi violati ex ifusione Mes. 50.
Syrupi de iuiubis Mesue. 50.
Syrupi de scabiosa Magistra. 50.
Syrupi de granatis Mesue. 50.
Syrupi de mentha Mesue. 50.
Syrupi de biçantys siue denary Mesue. 50.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0286-6
DFG

Syrupi de fumoterre Mesue. 50.
Syrupi de prassio Mesue. 50.
Syrupi de absinthio Mesue. 50.
Syrupi de epithimo Mesue. 51.
Syrupi de thimo Mesue. 51.
Syrupi de arthemisia magistra. 51.
Syrupi de sticados Mesue. 51.
Syrupi de hyssopo Mesue. 51.
Syrupi de liquiritia Mesue. 51.
Syrupi de eupatorio Mesue. 51.
Syrupi de calamēto Mesue. 52.
Syrupi ad matricē magistralis 52.
Syrupi cordialis magistralis. 52.
Syrupi de cicorea Guilelmi. 52.
Syrupi sabor regis Mesue. 52.
Syrupi diamoron Mesue. 52.
Syrupi de lymonibus. 52.
Syrupi de ribes. 52.
Triasandali Nicolai. 52.
Terçea ad ardorem vrine. 52.
Trifera magna Nicolai. 52.
Trifera persica Mesue. 52.
Trifera minor ex arte fenonis Mesue. 52.
Tyriaca magna Andromachi. 53.
Tyriaca Galeni. 53.
Trocisci diarodon Mesue. 53.
Trocisci de rosis minores Mes. 53.
Trocisci de rosis maiores Mes. 53.
Trocisci de ros. & eupatorio Mes. 53.
Trocisci de reubarbaro Mes. 54.
Trocisci de cāphora Mesue. 54.
Trocisci de spodio Mesue. 54.
Trocisci de spodio cum semine acetose Mesue. 54.
Trocisci de berberis Mesue. 54.
Trocisci de absinthio Mesue. 54.
Trocisci de alkekengi Mesue. 54.
Trocisci de capparibus Mesue. 54.
Trocisci de eupatorio Mesue. 54.
Trocisci de Karabe Mesue. 54.
Trocisci de myrra Rasis. 54.
Trocisci de terra sigillata Mes. 55.
Trocisci dianisi Mesue. 55.
Trocisci de agarico Mesue. 55.
Trocisci alandal Mesue. 55.
Trocisci diacoralli Nicolai. 55.
Trocisci de tyro Nicolai. 55.
Trocisci de squilla Nicolai. 55.
Trocisci andracharō.i.Andro. 55.
Trocisci de vipera Auicenne. 55.
Trocisci de ramich Mesue. 55.
Tortelle de seni sm Matth.syl. 56.
Trocisci de violis siue trocisci amech in antidotario Mesue. 56.
Trocisci de violis Mesue in sua pratica in caplo de asmate. 56.
Trocisci de lacca Mesue. 56.
Trocisci cochion Auicenne. 56.
Trocisci de ligno aloe Mesue. 56.
Trocisci de balaustys Auicēne. 56.
Trocisci de sandalis Mesue. 56.
Trocisci croci magnetis Nicolai. 56.
Trocisci idiocri Nicolai. 56.
Unguentum gratia dei. 56.
Unguētuz sanans vlcera antiqua. 56.
Unguētū alfesiricon Mesue. 56.
Oleuz de oleādro qđ itrat in suprascripto vnguēto cū ɔfectio. 56.
Unguentū aureū Mesue. 56.
Unguentum ad rapas & restas equorum. 56.
Unguētū idē ad rapas & restas equoꝝ quōdā dñi dñi Barnabonis. 56.
Unguētū de elleboro ad tineā. 56.
Unguentū de semperuiua. 57.
Unguentum de plumbo Leonardi de preda palea. 57.
Unguentum mirabile de cancris fluuialibus. 57.
Unguētū p stomacho magistrale. 57.
Unguētū sandalinū Mesue. 57.
Unguētū pro renibus Blasy. 57.
Unguētū Galeni Mesue. 57.
Unguētū populeon Nicolai. 57.
Unguentū martiaton Nicolai. 57.
Unguētū arogon Nicolai. 57.
Unguētum agrippe Nicolai. 58.
Ung^m dialthee subtilis Nicolai. 58.
Unguētū stafisagrie magistrale. 58.
Unguētū de citro Nicolai. 58.
Unguētū martiaton aliud. 58.
Ung^m artanithe magnū Mesue. 58.
Unguentum aliud artanithe paruum Mesue. 58.
Unguētū egyptiacū Mesue. 58.
Unguētū de bdellio Mesue. 58.
Ung^m pro ōmibus mōtagnane. 58.
Ung^m pro pectore magistrale. 58.
Unguētū apostoloꝝ Auicēne. 58.
Unguētū ad scabiē magistrale. 59.
Unguentuz ad scabiem pro pueris mōtagnane. 59.
Unguētū ad scabiē pro canibus. 59.
Ung^m de cerusa crudū magistrale. 59.
Ung^m de cerusa coctū magistrale. 59.
Unguentum de lythargirio coctū magistrale. 59.
Ung^m de minio coctū magistrale. 59.
Unguentū basilicon minus. 59.
Ung^m citrinū siue cōmune. 59.
Ung^m de dragagātis pectorale. 59.
Ung^m de adipibus magistrale. 59.
Unguentuz comitisse Guilelmi de Uarignana. 59.
Ung^m de antera magistrale. 59.
Ung^m ad combustionē ignis. 59.
Ung^m ad fissuras mamillaꝝ. 59.
Ung^m ad Nicodemū Mesue. 59.
Ung^m basilicon magnū Mesue. 59.
Ung^m ceraseos magnū Mesue. 59.
Ung^m ceraseos paruū Mesue. 59.
Ung^m alabastrū nardi pciosi. 59.
Zucchar rosatū Mesue. 59.
Zuccharum violatum Mesue. 59.

¶ De artificio cere.

Ad faciendum ceram rubeā. 60.
Ad faciendū ceram viridem. 60.
Ad faciendum ceram nigram. 60.
Ad faciendū ceram albam. 60.
Alius modus dealbandi ceram. 60.
Modus laborandi ceram suprascriptam. 60.
Modus mensurandi ceram laborandam. 60.

¶ De artificio çucchari.

Ad faciendum coriandros solios. 60.
Ad faciēdū coriādros crispos. 60.
Ad faciēdū cinnamomi ɔfectū. 60.
Ad ɔficiendum amigdalas. 60.
Ad conficiendum rancetos. 60.
Ad conficiendum gariofilos. 60.
Ad faciendum confectiones bene crispas. 60.
Ad conficiendum anisos. 60.
Ad faciendum pineas. 60.
Ad conficiendum auellanas. 60.
Ad faciendū muscardinos. 61.
Ad conficiendum pignocatam. 61.
Ad faciendū morsellatam. 61.
Ad faciendum çinçiberatam. 61.
Ad faciēdū fructus & aialia. 61.
Ad faciendum penidios. 61.
Ad faciēdū manuschri rosatum. 61.
Ad faciēdū manuschri violatuz. 61.
Ad faciēdū manuschri cū perlis. 61.
Ad faciendum manuschristi cum fragmentis. 61.
Ad faciendum saponeam. 61.
Ad faciēdū saponeā de Uenetis. 61.
Ad dādū colorē çucchharo rubeū. 61.
Ad faciēdū colorē viridem. 61.
Ad faciēdū colorē celestinum. 61.
Ad faciendū colorem glaucum. 61.
Ad faciendū colorē turchinum. 61.
Ad faciendū colorē morellum. 61.
Ad faciendū martiapanos. 61.
Medicine que multuz sustinēt de coctione. 61.
Medicine que parum sustinent de coctione. 61.
Medicine que mediocrem sustinēt de coctione. 61.
Medicine que multū sustinēt de contritione. 62.
Medicine que parum sustinent de cōtritione. 62.
Medicine que mediocrem sustinēt cōtritionem. 62.
Sequitur nobilissima doctrina ad cognoscendum vrinas. 62.

¶ Thesauri aromatarioꝝ tabula explicit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0287-2
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0288-7
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0289-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0290-0

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0291-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0292-2

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0293-8

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0294-4

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0295-0

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0296-5

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0297-1

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0298-7
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0299-5

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0300-1
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0301-7

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0302-3

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0303-9

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0304-5

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0305-0

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0306-6
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0307-2
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0308-8
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0309-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0310-7

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0311-3

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0312-9

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0313-4

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0314-0

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0315-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0316-2

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0317-8

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0318-3

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0319-2
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0320-3

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0321-9

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0322-4

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0323-0

DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0324-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0325-2

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0326-7

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0327-3

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0328-9

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0329-7

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0330-8

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0331-4

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0332-0
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0333-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0334-2

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0336-3

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-145250-p0337-9

DFG